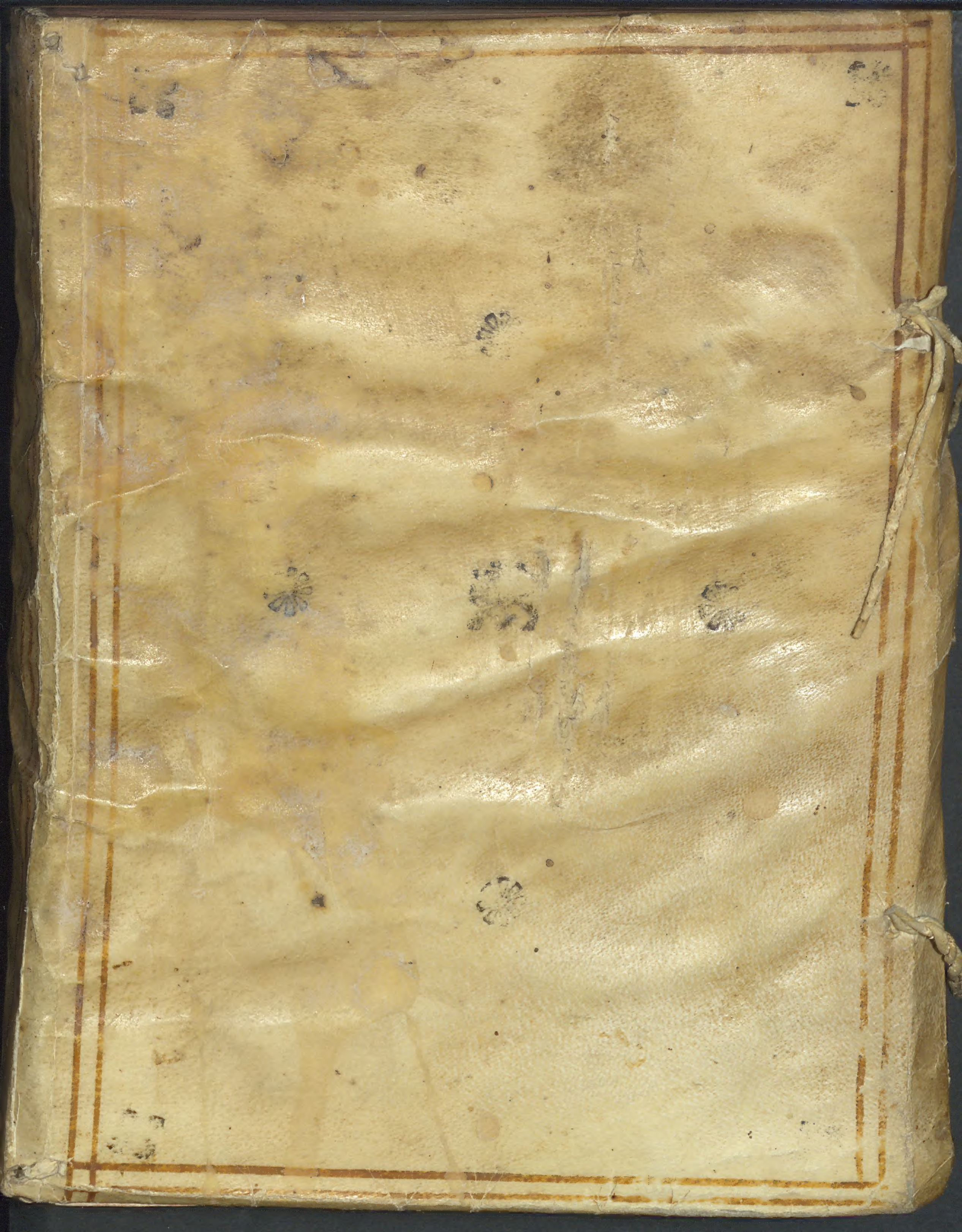

Tractatus. Theolog. scholast.

Ms. 4.º pergamino, completo, aunq. parece que le faltan tomos á la obra, bien tratado, sin foliación.

[illegible] = Didacus Ruiz.

Si este libro se perdiere como es
contingente suplico al hallador
sabio y prudente me lo mande
bolver a quien me obligo de
estar siempre agradecido y con
mo posible poco o mucho
pagarle esta fineza que
[illegible]

Bernabel de galvez

Bernabel
de galvez

oi 16 del mes de
enero de 1652 años

Est. 1. de Ms.
Tab. D.

der perra fermosa liles si por Ccturado mis
qui

De praedestinatione

Ad quaestionem vigesimam tertiam Divi Thomae in Prima Parte Summae.

Per Reverendum Patrem Didacum Ruiz
Societatis Iesu Theologiae
Professorem

Sequimur [illegible] praedestinationis [illegible] iam annum [illegible] ad uni-
versaliter [illegible] aggredimur iterum [illegible] agere suscepimus illam [illegible]
in tantum discutiendum ut non solum veniat in [illegible] sed etiam
caput est [illegible] respondendi exigendo [illegible] ut [illegible] di-
vinae gratiae non solum nostra [illegible] praedestinationi subserviat —
[illegible] esse arduum difficultatem augent aliqua [illegible] fundamenta [illegible]
[illegible] inter quas [illegible] 4ª alteram [illegible] causae
[illegible] ad bonum [illegible] ad malam de qua nuper [illegible] 1ª 2ª q. 79
art. 2º alteram de auxilio sufficienti et efficaci de qua in materia de gratia
Et in ipsa praedestinationis materia [illegible] ut praedestinatio [illegible]
[illegible] [illegible] auxilia quae ab aliis [illegible]
[illegible] non possent [illegible] — 3ª [illegible]

... ingeneretur ... divinali ... sequentissimus ...
... Suprema Dei providentia que ... sequentis ...
... quamvis ... videlicet praedefinitionem ...
... ad ... ministra ... in tali ... reatum ... superiorius ... specialis ... definitio ...
... multa ... quae ... audire ... ad ea ...
... sed ... ad ... commodata ...
... inferre ... gravitas ... ut finalis ... expediat ...
... studeo ... in hac ... plenitudine ...
Disputatio 1.a de essentia praedestinationis et reprobationis ad art. 1.m et 7.um
...

Disputatio 1.a de essentia Praedestinationis et reprobationis

Ad articulum 1.m et 3.m

Quaestio 1.a de praedestinationis nomine &c.

Destinare quandoque idem sit statuere et definire quandoque vero ... in ordine ... aliquam ... transmittere ... praedestinare ... sit ad quod prius statuere et definire prius dirigendo et ordinando ad finem tanquam ad superiorem ... transmittere ... in ... absur... praedestinationis nomen ... divini ... directo ... gubernandi quaeque ... quamvis ... obtinuit ... ut ... providentia ... quae ... mente ... praedestinatione dicatur.

Ad quod ut omittamus ... quae praedestinatio ... praedestinata ... ratione ... hic ad 1.um ... de quo dictum ... praedestinationis ... 7 ... praedestinationis ... personae ... ad ... praedestinandi ... praedestinari ... 24 ... lib. 1 ad ... c. 3 ... 15 ad ... praedestinatur ... 17 ... praedestinari ... praedestinati ... Leo ... praedestinari ... Anselmus ... praedestinari ... praedestinalis ... Dei ... praedestinari ...

[illegible] ad an[te] de[ter]minan[dum] [illegible] inde [illegible]
[illegible] ut ad [illegible]
[illegible] et clari[illegible]
[illegible] 6° c. 12 [illegible] Augustinus [illegible]
[illegible] lib. de bono perseverantiae [illegible] quae sequuntur [illegible]
[illegible] q. [illegible] —
huius [illegible] rationis [illegible] quia [illegible]
determinari [illegible] ad [illegible] naturalis [illegible]
[illegible] determinari ad [illegible] ad quod [illegible]
pendere tendit [illegible] ad [illegible] autem [illegible]
naturalis [illegible] naturalis mediante [illegible]
[illegible] a Deo ut [illegible]
praedeterminari [illegible]
determinat [illegible] determinando [illegible] determinare [illegible]
[illegible] unde [illegible] inquit [illegible]
[illegible] cardinali [illegible]
praedeterminare [illegible]
[illegible] praedeterminare significat [illegible] efficacia —
[illegible] praedeterminatio [illegible]
[illegible] praedeterminatio [illegible]
[illegible] Bonaventura [illegible] card.
[illegible] praedeterminatio Dei [illegible]
[illegible] providentia [illegible]
[illegible] catholico [illegible]
[illegible] praedeterminationis [illegible]
[illegible] determinare ad [illegible]
[illegible] determinationem [illegible]
[illegible]
[illegible] praedeterminari [illegible]
[illegible] praede-
terminare [illegible] angelos [illegible]
[illegible]
[illegible] praedeterminari [illegible] praedeterminatos [illegible]
[illegible]
[illegible] angelos [illegible] praedeterminari [illegible]
[illegible] intelligant [illegible]
[illegible] angeli [illegible] —
[illegible] praedeterminatio [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] praedeterminatio [illegible] — [illegible]
[illegible] praedeterminationem — [illegible]
[illegible] determinari [illegible]
[illegible] praedeterminari [illegible] gratia [illegible]
[illegible] de bono perseverantiae c. 14 [illegible]
[illegible] beneficiorum [illegible]
[illegible] capitulo [illegible]

[illegible] unde [illegible] ad [illegible] quam [illegible] adeamus.
C. 2a. an predestinatio sit actus intellectus aut [illegible]

C. 2. An predestinatio sit actus intellectus aut voluntatis divinae

C. Ubi breviter supponitur [illegible] predestinationem [illegible] intellectus aut voluntatis [illegible] absurdus [illegible] quam [illegible] qui predestinationem nomine intelligunt ordinationem [illegible] creaturae [illegible] ordinationem [illegible] intellectus [illegible] voluntatis [illegible] cum ordinationem quae actus divinus [illegible]

[illegible]

[illegible]
3 quo [illegible] predestinatio est causa efficax gratiae et gloriae sed actus intellectus
est [illegible] ex [illegible] [illegible] volunt alii esse predestinationis
[illegible] [illegible] [illegible] in actu [illegible] volunt alii
quod [illegible] [illegible] est predestinare [illegible] [illegible] volunt [illegible] alii
4 quia [illegible] volunt [illegible] efficacem conferendi aliquid gratiam [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] implicat [illegible] [illegible] [illegible] illum non esse predestinatum [illegible]
[illegible] gratia [illegible] scientia [illegible] et [illegible] effic[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] non esse predestinatum [illegible] predestinatio [illegible] [illegible] [illegible] efficaci
alia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] —
2a sententia predestinationis nomine [illegible] [illegible] actum intellectus ad quem
[illegible] actum volunt alii. actus intellectus in predestinatione [illegible]
[illegible] ostenditur media [illegible] [illegible] dispositio [illegible] [illegible] [illegible] est
causa per ad gloriam [illegible] [illegible] dispositio [illegible] et imperat quia
[illegible] [illegible] ex [illegible] ut [illegible] consequenter [illegible] volunt alii [illegible]
[illegible] ad quem [illegible] efficax adhibendi media ad finem predestinationis
[illegible] unde [illegible] [illegible] et 2o predestinationem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] creatur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] nomen a parte ad actum intellectus [illegible] [illegible] intellectu [illegible]
sed predestinationem [illegible] actum intellectus docet [illegible] [illegible]
[illegible] albertus [illegible] [illegible] alexander [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ricardus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] gregorius et gabriel [illegible] [illegible]
[illegible] hoc loco [illegible] [illegible] [illegible] libro [illegible] [illegible]
qui [illegible] autem in lib. [illegible] et 2a predestinationem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] apelat et [illegible] [illegible] [illegible] — [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] ad scientiam [illegible]
[illegible] et hanc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] —
[illegible] predestinatione [illegible] [illegible] ut docet [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] intellectus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] predestinare
[illegible] providentia [illegible] gubernatio [illegible] in intellectu [illegible]
[illegible] quod [illegible] providentia [illegible] et predestinatio [illegible] providentia
[illegible] providentia [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] alios docet [illegible] lib.
[illegible] [illegible] lib. 6. —
[illegible] [illegible] volunt alii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] predestinationis [illegible] caput [illegible]
predestinationis [illegible] predestinatio [illegible] ordinatio [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ordinat media [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] media [illegible] ordinatio [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] intellectum [illegible] ordinatio [illegible] [illegible]
[illegible] intellectu et [illegible] [illegible] volunt [illegible] [illegible]
[illegible] ordinare [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ordinatio [illegible]
[illegible] [illegible] consequenter —

ad argumenta in contrarium dico predestinatos plura opera a se fieri ab illis actibus voluntatis quorum necessario supponitur predestinatio, verumtamen illis [illegible] quod fratres ratione predestinationis, et in illis frequentius utitur scriptura [illegible]
ad amorem et gratiam ubi nomen intendam, et maxime cum modo, quandoque autem scriptura talibus loquitur predestinationem, et etiam ad intellectum ut ad remanens quod respicit dominus Abelem [illegible] ad ultimo
tum 2o dicitur multum fundamentum amor tamen Dei stat nobis dominus quibus quod
similes voces referuntur ad actum iudicii imperantis de quo dicemus in sequenti — ad 3um dico verbum illud apostoli posse referri ad decretum voluntatis et ad imperium intellectus quod per decretum sequitur —
ad 2um negatur quia quod predestinatio quamvis sit causa efficax quod afferit veram haec efficacitatem non dicit nisi in obliquo et ratione ordinationis, et nunquam minus iniungit concedendo efficaciam intra acceptam a voluntate. ad 3um
dico predestinare est sumi in unius tanquam medii ad predestinandum tanquam effectum predestinationis de quo latius pagina 4 —
ad 4um dico negando consequentiam quod non est quo in actu voluntatis efficax conferendis ad gloriam significat ordinationem non dari simul actum in intellectu ordinantis in quo consistit predestinatio sive actum si imposibile daretur voluntas efficax quod conferendi sine ratione ordinis et imperii intellectus multo magis abesset a predestinatione Deus quantum si possibile haberet rationem et imperium intellectus sine volitione efficaci —
Questio 3a utrum predestinatio sit imperium intellectus sive consilium circa eligenda media

Questio 3a utrum predestinatio sit imperium intellectus sive consilium circa eligenda media

Primo apud eos doctores qui exprimant predestinationem in actu et formali voluntatis volunt alii solum ut questio presens tamen tamen fit apud omnes ad predestinationem requiri actum aliquem intellectus in rigore posse quod cum intellectus qui magis directe et proxime quam alii intellectus super ipsum ad predestinationem sit imperium sive consilium —
2o certum est principium debere cognitionem intellectus divini sine qua esset predestinatio. praescientiam in rigore causae qua divinus intellectus per actum eminenter attinet sive ut mundum sive faciendo cognoscit quamvis scientia cognoscat [illegible]. Speculativo Sancto Thoma Alexander 1a parte q. 28 membro 1 articulo Albertus 1a parte q. 73 membro 1o Ricardus in 1o distinctione 40 articulo q. 1a et Durandus distinctione 41 q. 1a sic fuerit numerus septimus cum octavo et 9o vide Ioannem sup. q. 14 a fine.
3o tradimus cognitionem quod ad predestinationem requirit distinguibilis tres quasi partes secundum rationem nostram. 1a est quae dictat possibiliter et expedire ad consequendum vitam aeternam aliquis predestinaretur in hac cognitione facile non consistit predestinationem manifestissime quoniam illa posita adhuc in
differens est Deus ad predestinandum vel non predestinandum adhuc non proportio cum
et essentia est nostro modo intelligendi reputare aliquos a Deo ut aliquis
sit predestinatus — 2a cognitio quae dictat media apta efficaciter ad
veniendum quae hi et illi homines sua libertate et efficaci infallibilitate
possent ad vitam aeternam destinari — 3a cognitio est quae dictat

hos homines defectu ... quamdiu huius ... nec est dei ... oppo
... neces. ... cui ... inaliter ... confitat predestinatio ... ir
... ... anteriori intelligentie quesit imperium.
... rationem iudicium dictans omnia media possibilia ut conveniencia
quod hi et illi homines, qualis et efficacia infallibilitate ... ad beatitudinem
perducuntur tenet ex predestinandis ... 41 ... subsequunt ... cuius dem
sententie albertus alexander et ricardus citati innumeros. fundamen
tum quoniam hic actus intellectus est practicus et supponit motionem volun
tatis qua vult communicare hominibus beatitudinem et propterea excitat in
tellectum ut inquirat media et auxilia necessaria ad eum finem.
... ... predictum iudicium de medijs necessarijs ad ... alter
non est taliter actus predestinationis quamlibet ad predestinationem presuppo
natur ... adoctores qui infra ... opinione ... dicunt predestinationem
esse imperium ... qui nomine sententie predestinatio supponit actu
liberum divine voluntatis sine est ipse actus volunt ... iudi
cium de omnibus medijs possibilibus ad salutem consequendam nullum
actum liberum divine voluntatis supponit quoniam est scientia
simplicis intelligentie quam nimis necessario sequitur ex cognitione se
ipsum comprehendat quam quelibet scientia speculativa in
defendens a libera prescientie ... ... stat ... ...
... ... 19 ... a 13.
explicatur et ... quoniam ... que qualiter scientiam cognoscunt ...
per ... ... quam ... deus nullum hominem predestinaret
adhuc ... ... scientia ... quoniam quamlibet nostra voluntas
propter amorem finis precognitum plerumque intellectum excitet ad que
rendam media que alias non cognosceret deus tamen omnia media possibi
lia ad quem cumque finem consequendum necessario cognoscit ... ...
... nunquam ... ... illum finem ... et efficacius quoniam illa media
possibilia ... cognoscunt ... ... quam ... predestinatione ... cognitio
... non ... taliter predestinatur ... ... cognitione esse
... ... determinatam ad ... predestinatus.
... quoniam ... ... qui mala ... bona possibilia ... futura
precognoscit nisi ... ... et ... consequi bona ... evidentia non
est ... ... mediorum possibilium nisi ... ... iudicium ... ...
... predestinatio que ... ... debet ... ... iudicium
ad ... media ... ... predestinatio debet supponere
... ... voluntate decretum ... iudicium perducendi ... beatitudinem
... decretum non supponit ... ... mediorum possibilium.
... ... debeo ... preter scientiam possibilitatis
omnium mediorum ... ... ad predestinationem requisita quesit
imperium et quoniam ... ... cognitionis huius ... quam ...
... imperium ... ... alteri persone
... ...
... ... nomine ... ...
... alter ... ... qui ... ... ad beatitudinem

imperio utrumque imperium respiciens secundum [illegible]
tenus Deus nostras actiones efficaciter ordinat [illegible] imperium [illegible]
quod Deus ipse exequitur suam diuinitatem per [illegible] præparatam [illegible]
gendum, abstrahendo ab hoc quod efficaciter ad agendum mo[illegible]
ut sic non est imperium saltem Dei.
Quidem imperio obligante formaliter et præsupposito clariori judicio obquam ad
intellectum pertineat et consequenter judicium aliter mores obligatiorum quam
voluntas jam determinans inducere[?] [illegible] quo judicio quamlibet imperium
respiciet voluntas obligandi nondum esset obligatio nisi radicaliter actu formaliter
non obligationis deliberatæ [illegible] præditum judicium
intellectus uerum in hoc [illegible] argumentis aliis [illegible] statutorii de
[illegible] præterea [illegible].
Et [illegible] dicam Dei imperia consequenter [illegible] prædestinationis
et andum duo quæri posse, alterum ad actum uoluntatis eliciendum
[illegible] imperium intellectus et de hoc dicemus sufficienter [illegible]
dicamus de altero [illegible] [illegible] ad executionem operis
producendi [illegible] præter decretum efficax uoluntatis requiratur imperium
intellectus et quis actus sit hoc imperium.
In opinione [illegible] imperium quo alias [illegible] actum intelle
ctus [illegible] intellectum imperium quo Deus angelis et [illegible]
[illegible] quæ [illegible] uoluntati [illegible] subiiciunt [illegible] exteriores
actiones [illegible] ultra efficax decretum uoluntatis [illegible]
[illegible] intellectus tenet Molina [illegible] Vazquez
[illegible] et [illegible]
[illegible] doctoribus [illegible] sententia [illegible]
[illegible] doctoribus [illegible] imperium actum uo
luntatis [illegible] intellectus [illegible] Bonauentura [illegible] ad argumenta [illegible]
[illegible] ad argumentum [illegible]
[illegible] almain [illegible] moralium [illegible]
[illegible] de lege pænali [illegible]
[illegible] moralium [illegible] corollario [illegible].
Ad probandum [illegible] ratione nullum imperium diuini intellectus
[illegible] quia super [illegible] talis actus [illegible] in Deo
[illegible] requiritur ut uoluntas diuina determinet [illegible]
[illegible] imperium [illegible] uoluntatis [illegible]
[illegible] infinitum [illegible] aliquo [illegible] efficax [illegible]
[illegible] imperium [illegible] imperio [illegible]
aliis [illegible] requiritur ut [illegible]
Deus efficaciter [illegible] ex efficaci uoluntate diuina [illegible]
[illegible] et nulla [illegible] hoc imperium requiratur.
[illegible] quod Deus in libertate qui res quas [illegible] ut [illegible]
[illegible] ille antea [illegible] audiendi [illegible]
[illegible] quia nos ut exequamur [illegible] imperio ut [illegible]
[illegible] Deus. [illegible] quia bruta [illegible] sensibilem [illegible] imperio
[illegible] sine [illegible] quia creaturæ indigent

[illegible] inferiori [illegible] [illegible] extra se ferarentur. Deus autem non indigeret
[illegible] creaturarum inferiorum [illegible] necessarium et ut [illegible] volun-
[illegible] [illegible] quadam deferat facultatibus experientibus sed in
Deo [illegible] facultates experientes absunt [illegible] [illegible] - quoniam
[illegible] inferiorum Deus sibi ipsi est [illegible] [illegible] non imperat [illegible]
ad creaturas quoniam [illegible] inferiori [illegible] [illegible] [illegible] nulli
imperat - 6 quoniam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] imperium
[illegible] [illegible] non [illegible] quasi [illegible] inferiorius [illegible]
[illegible] [illegible] voluerint -
alia argumenta adducuntur post [illegible] 5 -
2a opinio [illegible] [illegible] intellectus ordinationis [illegible] [illegible] [illegible]
ut [illegible] [illegible] actum [illegible] rationis [illegible] [illegible] [illegible] corpore
[illegible] atque [illegible] rationis [illegible] [illegible] [illegible] autem [illegible] prudentia
[illegible] intellectus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quae ad finem [illegible]
[illegible] supponit amor [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] expositio
[illegible] [illegible] 2a [illegible] 17a [illegible] [illegible] 2a sub finem Corduba [illegible]
[illegible] [illegible] -
haec opinio explicanda [illegible] atque [illegible] [illegible] [illegible]
non tam [illegible] intellectus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex quorum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] -
sit igitur [illegible] [illegible] intellectu [illegible] [illegible] [illegible] debet [illegible] actus iudicii
[illegible] simpliciter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] indicandi [illegible]
[illegible] [illegible] intellectu [illegible] [illegible] actum qui non [illegible] apprehensio mera
[illegible] iudicium sed [illegible] apprehensio mera [illegible] iudicio [illegible] [illegible]
[illegible] actum voluntatis [illegible] inferium actum [illegible] actus voluntatis
[illegible] illud [illegible] [illegible] supponit [illegible] [illegible] [illegible] inferium [illegible] intellectu
non sit [illegible] mera apprehensio sed debet esse iudicium [illegible] [illegible] - [illegible] mera
apprehensio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad illam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut sit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mera
apprehensionem [illegible] [illegible] [illegible] supponit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] supponit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] actus [illegible] [illegible] [illegible] intellectio [illegible]
[illegible] mera apprehensio sed debet esse iudicium [illegible] -
[illegible] [illegible] iudicium [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] voluntatem libere [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] infallibiliter
sequuntur [illegible] ad illam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] futura et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Deus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quoniam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] necessarium [illegible] [illegible]

r[ati]one libertatis nostrae si scientia Dei ho[c] [illegible] sit evidens [illegible]
necessario. quare est omnino necessaria actio nostra. Scientia [illegible] omnis
est praedestinatis et reprobis ut ostensum est a[d] 2a[m] [illegible] libertatis
omnibus contingentibus. Possit esse iudicium angeli non bonum quod sit praedestinatus
uel [illegible] porro hic obo[illegible] contingentiam possit aliqua licet non necessariam
praedestinationem nisi divina immutabili [illegible] libera operatione immediata
et si non praedestinationem omnis et actionis humanae quae [illegible] sequuntur ex
immutabili ratione Dei s[cilicet] ad illam tres opponuntur [illegible] –
ad unumquodque oppositum contradictionem necessario [illegible] ab hoc iudicio non excluditur
[illegible] Dei possibilitate sed [illegible] [illegible] includit
[illegible] superiorem ad [illegible] iudicio [illegible] divini
decreti et futuritione nostrae salutis [illegible] est [illegible]
non [illegible] nisi [illegible] aliter [illegible] iudicatio [illegible]
ut res [illegible] ut [illegible] possit [illegible] – [illegible]
[illegible] nostra [illegible] praedestinationis [illegible] comprehendi
[illegible] divi[illegible] ex [illegible] requiritur [illegible] determinatione
[illegible] non [illegible] determinationem [illegible]
[illegible] ut [illegible] praedestinationis
[illegible] cognitionem possibilitatis [illegible]
[illegible] accedente determinatione voluntatis non est praedestinatio [illegible]
[illegible] cognitio est [illegible] aliter determinata [illegible]
[illegible] cognitio [illegible] voluntatis et futuris [illegible] –
Sed [illegible] obiicies [illegible] 2 c. 17 [illegible] et alibi [illegible] antem [illegible]
[illegible] explicari non [illegible] verbum [illegible] sed [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] aud[illegible] – Respondeo [illegible]
[illegible] non [illegible] asserere [illegible]
[illegible] voluntatis [illegible] verborum
[illegible] eadem [illegible] quando
[illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] debet [illegible] iudicium hoc non [illegible]
[illegible] et [illegible] voluntatis
[illegible] –
Sed [illegible] nos [illegible] qq [illegible] a nobis [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible] amarem
[illegible] in mente iudicium quo affirmamus nos [illegible] nisi [illegible]
[illegible] quamvis [illegible] eadem ratione quando [illegible] dici
mus [illegible] nisi [illegible] iudicium quo
affirmamus nos velle efficaciter obligare [illegible] obligans
[illegible] velle efficaciter [illegible] –
[illegible] est Deum intellectu iudicare et asserere [illegible]
[illegible] interiorem [illegible] et non est [illegible] verbum [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] –
[illegible] in hoc iudicio divini intellectus tres [illegible] reperiamus
ex [illegible] quae ad [illegible] requiruntur [illegible] non est iudicium [illegible]
[illegible] agendorum [illegible] voluntatis [illegible]

[illegible] praedefinitionis [illegible] respectu [illegible] et positive
[illegible] ordinet ad motionem determinationem [illegible]
[illegible] determinationis [illegible] quibus regerunt [illegible]
[illegible] hoc iudicium requiratur ad opus [illegible] executionem —
Sit igitur [illegible] praedictam iudicium practicum intellectus divini praeveniret [illegible] et directe ad exequendum opus efficaciter [illegible]
[illegible] cognitionem practicam requiritur ad exequendum [illegible] opus dirigendam sed Deus non exequitur omnia quae cognoscit sed aliqua [illegible] quia [illegible] divinam
cognitionem practicam [illegible] faciendo [illegible] determinatam ad dirigendum hoc opus et non aliud et dirigendum ut hoc et non alio modo fiat
[illegible] nihil quod divina cognitio [illegible] aliter [illegible] cognitio
[illegible] ad [illegible] iudicium [illegible]
Deinde [illegible] hanc et non aliam [illegible] non alio modo [illegible] hoc iudicium [illegible] necessarium ad exequendum opus —
Respondetur non esse necessarium cognitionem [illegible] cognitionis determinatam ad opus sed satis esse determinationem [illegible] voluntatis efficaciter eligentis [illegible] non quod hanc cognitionem [illegible] et non [illegible] aliam cognitionem — sed [illegible] cognitionem [illegible] cognitionis esse determinatam [illegible] ordinet et non aliter —
2º Efficacius arguitur quod opus [illegible] intellectuale [illegible] ad agendum [illegible] abstrahendo a scientia quam [illegible] ad [illegible] supponeret [illegible] quia [illegible] haec [illegible] opus [illegible] agentis intellectualis imperfectionis effectus in Deo [illegible] mentis [illegible] cognitio debet esse regulabiliter determinata [illegible] opus exequendi [illegible] advertens [illegible] praetermittere non potest — [illegible] opus [illegible] supponere et necessario cognitionem [illegible] Deus non operaretur [illegible] directione [illegible] cognitio [illegible] cognitio [illegible] Scriptura [illegible] Deus [illegible]
[illegible] mandabit et creata —
[illegible] pugnant argumenta [illegible] in [illegible] 40 a [illegible] opinione 2
opinionem 2am. 1um argumentum [illegible] rationis [illegible] debere practicam sed nulla scientia futurorum ut futura est scientia practica [illegible] nulla [illegible] faciendi ut faciendi [illegible] ad [illegible] praedefinitionem [illegible] quoniam omnis scientia futurorum ut futurae supponit [illegible] futuri [illegible] determinatam [illegible] scientia [illegible] futurorum ut futurorum non est [illegible] non est practica — [illegible] scientia [illegible] futurorum ut futurorum [illegible] determinationem [illegible] futuram [illegible] determinationem [illegible] non est scientia [illegible] futurorum ut futurorum —
Respondendo supponendo [illegible] 14 [illegible]

voluntatis et scientiam medium cognoscendi futura [illegible]
et generaliter est ratio praesentiae in aeternitate [illegible]
contingentium futurorum non ut ipsa absolute determinans divina [illegible]
et huius modi cognitio non fit in superiori ante praedestinationem [illegible]
animae ut demonstrat argumentum — 2.us modus est quo futura contingentia a principio
liberi arbitrii quatenus ab eo sunt indagantur et infallibiliter sequuntur ex decreto
et libero Dei ut videtur in se et huiusmodi scientiae quamvis antecedenter
est futurorum contingentium futurorum contingentium determinans necnon determinat
ab illa sed determinat alio modo creata et sufficientia potest esse praec
non cont. tamen causari futura —
Ad rationem solutionem modo constat 2.um argumentum Auctoris quoniam si aliqua scientia
Dei dictaret veniae futurorum non supponendo illius futuritionem illa
scientia antecederet terminaret rei contingentis unde tamen non essent liberae
nec praedestinatae sed de hoc intra ad ipsa de consensu liberarum
cum praedestinatione et insimul dicimus usque ad praedestinationem —
3. argumentum quoniam praescientia praedestinatione non est praedestinare sed
iudicium indicans permittere liberum arbitrium ad talem determinationem
per talia media est idem ac praescientiae praedestinationem scientiae contingentia praedestinatio
destinatio — 4.um argumentum solvitur ex aequivocatione vocis praedestinatio
quae quandoque accipitur obiective videlicet pro his rebus quae homini sunt
intrinsece et formaliter constituunt beatum sed in praescientia praedestinatio
accipitur formaliter pro actu divino praedestinante et praedestinatio
formaliter accepta non est praescientia praedestinationem formaliter acceptam
tamen ea praescientia praedestinationem obiective acceptam praescientia
contingentium non est praesentiae in aeternitate sed ex quo divini decreti
et modo vide ad illius ipsa quaestionem —
4. argumentum ut voluntas efficaciter moveat intellectum ad intelligendum
non requiritur praecedens superius intellectus dictans quod voluntas velit
et quod sit faciendum alias intellectus et ut voluntas efficaciter moveat potentiam
exequutivam ad opus exterius non requiritur praecedens superius
intellectus dictans quod voluntas velit et quod sit faciendum [illegible]
experientia contrarium. Antecedens autem manifestum est quoniam quando
voluntas est circa aliquam intellectionem necessario praecederet superius
intellectus eadem ratione ante illud superius praecederet aliud
superius et sic esset processus in infinitum — Ex distinguendo
consequens supposito non enim voluntas efficaciter movet ad intelligendum
ut in sua potentia exequutiva et causans sicut sunt [illegible]
excitans ad agendum sicut aperiens oculos excitat ad videndum
omnibus rebus positis et hoc modo qualibet volitio efficax excitat
intellectum ad cognitionem sicut ut in indicatione
vitalitatem si voluntas adstaret actu intellectui non cognosceret voluntas
actionem propriam ad voluntatis cognoscere intellectu quare
illa cognitio resultat ex volitione non modo [illegible] volitionis sed
quasi ex obiecto sufficienter proposito — igitur voluntas ut homo
excitet intellectionem non indiget ullo superiori intellectu sicut
nec alia obiecta indigent superiori ut excitent cognitionem.

[illegible] movet intellectum [illegible] volunt. [illegible]
[illegible] ut moveatur aliter ... ad illud [illegible]
[illegible] quando voluntas hoc modo movet intellectum ad
[illegible] ... necessario imperium intellectus ... antequam
... intellectio. quando voluntas [illegible] ... sequitur ...
... illud imperium sequitur ex volitione ... sicut
... exemplum ... immediate ... voluntas intelli-
gendi ... volitione tanquam ex obiecto sequitur
necessario iudicium affirmans ... intelligentia ...
... et hoc est imperium quo mediante voluntas
movet intellectum ut ... videat ex ... maxi-
mis ... intelligentia —
in ... aliqua ... sine prudentia imperio ... aliquando ... tertio
... imperio — ... nullam alioquin ...
... indigere prudentia ... possibilitas ...
... volitione ... cognitio ... indiget prudentia ... possibilitas
... volitione ... cognitio ... intellectus in
... ut cognitio ... imperium quando
... a voluntate ... tanquam ex
obiecto ... tanquam ... movente —
... argumentum ... ad volitionem ... imperio
ut ... 17 ... quoniam ... impe-
rium ... volitionem ... volitio ... aliud imperium
... Cordubam ... quaestionem
... 2 — ... ad ... actionem ... immanen-
tem voluntatis ... requiritur cognitio intellectus quam ad actionem
... ad extra ... volitio ... non indiget prudentia ... requisita
... de facto ... cognitio ... simpli-
cis intelligentiae ... eligi ... ad actionem ... transeuntem
ad extra non ... requiritur imperium intellectus dictans quod faciendum sit
... sufficit cognitio ... simplicis intelligentiae ... quaestionem possibilis
et ... possibilis — ... explicando ... ad volitionem ... nam
liberam requiritur cognitio ... possibilis ... in qua-
libet ... ad volitionem ... ad exe-
quendum ... requiritur cognitio determinatione determi-
... exequenda ... requiritur
ad actiones ad extra ... requiritur ad volitionem ... et ...
... volitio ... alicuius
... libera ... determinationi ... nullam ...
determinationem intellectus ... ad ... actio
ad extra ... non sit ... libera ... determinationem ex ...
... sufficit ... determinationem ... agente et
... a voluntate ... determinationem ... actionem
... intellectum ut ... exequi ... huius determinatio
... voluntatem et intellectum
... determinatio ad exequendum —
expediens ... imperio ... imperio ...

[illegible] generali cad [illegible]. De [illegible] [illegible]
[illegible] conservari solet [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] —
2° [illegible] intellectus divini [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] praedestinatio [illegible] praescientia aut [illegible]
[illegible] ut ad romanos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut ad romanos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] praescivit et praedestinavit [illegible] 2° [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] praescientiam Deiparae — [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Deum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] praedestinasse [illegible] aliud simile et damascenus 2° [illegible] c 29
[illegible] [illegible] praescientiam [illegible] ad bonum [illegible] [illegible]
[illegible] paradigmata et exemplares [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] intellectus [illegible] [illegible] [illegible] ideas [illegible]
[illegible] [illegible] a 4° [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliud ex-
emplar [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] exemplaris operis faciendi [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] exemplari [illegible] ideas [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] voluntas ut fiant [illegible]
in commentario illius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] exemplaria [illegible] [illegible] ad [illegible] Deus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex dionysio ait paradig-
mata [illegible] [illegible] praedestinationes [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] praedestinationes et [illegible] [illegible]
Dionysius paradigmata [illegible] praedestinationes [illegible] divinas
et [illegible] voluntates [illegible] [illegible]
[illegible] praedestinati [illegible] [illegible] —
ad argumentum [illegible] [illegible] intellectus [illegible] requiri [illegible]
voluntas et [illegible] [illegible] requirit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] requirit ad [illegible]
[illegible] [illegible] faciendi ut [illegible] faciendi [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] norma et regula [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] ut Deus [illegible] imperium [illegible] requirit [illegible]
[illegible] intellectu [illegible] [illegible] [illegible] mandare [illegible] imperium [illegible]
[illegible] ad [illegible] ad 2um [illegible] [illegible] indigere [illegible] imperio [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] intellectus [illegible] velle [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hanc opinionem
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] multa [illegible]
[illegible] augusti[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] paulo post [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] imaginationis [illegible]
ad 3um [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] imperium indigeat

[illegible] actus motus determinatio [illegible] nec [illegible]
[illegible] inde non est necessaria [illegible] non [illegible] uniuersaliter
[illegible] — Dico 2º [illegible] quae [illegible]
[illegible] hic et nunc [illegible] quibus [illegible]
[illegible] ad determinationem [illegible] faciendi
ad 4ª [illegible] Dico [illegible] intellectu
et uoluntate [illegible] ideo non [illegible]
[illegible] imperium ut desperat [illegible] uoluntatis ad facultates
exequentes [illegible] imperium [illegible] angelis [illegible]
[illegible] ad [illegible] quod
faciendum — ad 5ᵐ [illegible] loquamur [illegible] imperat [illegible]
imperat creaturis [illegible] sermonem [illegible] ad illas [illegible] imperium [illegible]
quantum [illegible] ad solum Deum [illegible] nouantur [illegible]
[illegible] creaturas [illegible] similes [illegible]
imperat creaturis — ad 6ᵃᵐ [illegible] Dico metaphorice [illegible] similes [illegible]
[illegible] ut imperium agat [illegible]
faciendo [illegible] determinationem et [illegible] uoluntate [illegible]
metaphora [illegible] uniformem communi [illegible]
ad creaturas [illegible] ad [illegible]
[illegible] 4 praedestinationis [illegible] non solum [illegible]
ale effectus quod complectitur [illegible]

Q. 4ª Praedestinationis subiectum et obiectum non solum frale sed etiam male effectus quod complectitur. breui compendio

Cum ex praecedentibus [illegible] praedestinatio [illegible] indiuiduum [illegible]
[illegible] quidem [illegible] praedestinatio [illegible]
Deus ut [illegible] actionibus [illegible] diuina [illegible]
Q. 4ª [illegible] inquirere [illegible] praedestinatio [illegible]
[illegible] in praedestinato [illegible] ut in agente [illegible]
Dico [illegible] praedestinationem [illegible] formaliter [illegible]
[illegible] in hoc [illegible] angelo praedestinato sed solum [illegible]
illos [illegible] actiones [illegible] in agente [illegible]
[illegible] quam aliquid ordinant actiones [illegible]
praedestinationis [illegible] actiones [illegible]
[illegible] praedestinationis [illegible] vocare [illegible]
auxilium [illegible] actiones [illegible] Dei [illegible]
Deum [illegible] realiter [illegible] in hoc [illegible] angelo
praedestinato [illegible]
[illegible] praedestinationis [illegible] aeternam [illegible]
[illegible] in praedestinato [illegible] futuri [illegible] prae
destinatorum —
[illegible] praedestinationis Deus [illegible] summa ueritas
et summa bonitas [illegible] praedestinationis [illegible]
[illegible] aliud [illegible] quandam
[illegible] ueritate [illegible] ueritates ut [illegible]

c. 14 25 d. ulti. o. 2 — actus alter quem praedesti[illegible]
tate divina [illegible] Ballentin [illegible] elusio [illegible]
hoc medium ut [illegible] ad [illegible]
trale [illegible] divinam ordinationem [illegible]
ultimus [illegible] nando [illegible] bonda [illegible]
tercia [illegible] per fun[illegible] [illegible] aliter finis
ultimus [illegible] per tunio bolentis sola [illegible] divinatio [illegible]
per fun[illegible] et finis divina boli[illegible]ons ut virtute [illegible] c. 19 ad 5
et a. 2 ad 3um et c. 7 a. 5 — de aliis [illegible] [illegible]
onis et reprobationis dicatur in peculiari c.
4 o. Causa [illegible] praedestinationis [illegible] angeli ad [illegible] gloriam
ultimo [illegible] praedestinatio [illegible]
[illegible]
[illegible] gloriam [illegible]
dirigendae ad [illegible] gloriam — [illegible] 3. d. 9. l. c.
[illegible] gloriam [illegible]
quod ad praedestinationem sufficit — [illegible]
praedestinationis [illegible]
[illegible] abounteret [illegible]
[illegible] ordinamur [illegible]
[illegible]
[illegible] praedestinationis [illegible]
praedestinationem [illegible]
[illegible]
in particulari [illegible]
[illegible] in particulari [illegible]
5. sequitur o. ba. [illegible] praedestinationis [illegible] supernales
et o[illegible] qualitatis [illegible] ad finem praedestinationis
[illegible] cognitionis divinae [illegible] male [illegible]
[illegible] praedestinationis finem [illegible]
[illegible] divinae [illegible] Deus [illegible] absolute
[illegible] ad finem praedestinationis [illegible]
[illegible] praedestinatio [illegible]
male [illegible] Deus [illegible] malum [illegible]
mala [illegible] ordinationem [illegible] ad finem
praedestinationis ut [illegible] docent [illegible] magistri d. 46 et
d. 102 [illegible] c. 19 a. 9
indefinite [illegible] omne male praedestinationis [illegible] ultimatur [illegible]
[illegible] praedestinationis [illegible]
[illegible] ad hunc finem [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible]
[illegible] ut [illegible] — [illegible]
[illegible] praedestinationis [illegible]
[illegible] ut [illegible] ut [illegible]
cat [illegible] male praedes
tinationis [illegible]

... esse ... praedestinationem ... quatenus ...

... nationis ... alter ...

... ad ... causae ... effectus praedestinationis ...

... praedestinationis ... quando ad finem praedestinationis ...

... illum ... effectus praedestinationis ...

... praedestinationis ... male ...

praedestinationis ... male ...

... praedestinationis ... differant efficacitate et amplitudine

C. 5a Cr. Providentia et praedestinatio differant efficacitate et amplitudine

Dicimus praedestinationem ... providentia ... efficacitate ... providentia ... semper ... finem ... efficaci voluntate ... praedestinatio infallibiliter consequitur finem ... absoluta voluntate ... efficaci ... certitudinis ... praedestinationis ... certum ... praedestinatio ... providentia ... per ... praedestinatio ...

Sed ... providentiam ... alberti ... divi ... Capreolus ... providentiam ... libertate ... finem ... media ... voluntatis ... providentia ... remedia opportuna ... salutem ... male ... finem ...

2° est communis [illegible] quam [illegible] [illegible]
numquam pervenit ad salutem [illegible] [illegible]
effectum eius mundi veritate predefinitio supernaturalis [illegible]
sed illorum est [illegible] [illegible] auxilia [illegible]
sufficientia interiorum [illegible] [illegible] [illegible] quam [illegible]
[illegible] multa [illegible] ad supernaturalem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] predefinitionis [illegible] [illegible]
predefinitio [illegible] [illegible] salutem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] c. 22 [illegible] predefinitionem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] c. 22 [illegible]
mutasse sententiam quando fuerat locus in [illegible] citatis. [illegible]
oportet [illegible] longitudinis [illegible] [illegible] alter actus
ad supernaturalem ordinem [illegible] predefinitione efficaciter [illegible]
[illegible] nihil [illegible] supernaturali fiat [illegible] predefinitio [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] c. 24 et
plerique iuniores quos impugnabimus disp. 2 de praedestinatione c. 7 [illegible]
Dei sufficientia [illegible] rebus supernaturalibus quam [illegible] predefinitionem [illegible]
particularia quae attinet ad praesentem [illegible]
alter actus est ad supernaturalem ordinem [illegible] efficaciter consequi [illegible]
finem ad quem ex natura [illegible] Dei voluntate antecedenti [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quam [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] auxilia sufficientia ad salutem [illegible] [illegible]
[illegible] supernaturalem [illegible] ad [illegible]
[illegible] sententiam [illegible] ex natura [illegible]
Dei voluntate antecedenti ordinante ad salutem illorum hominum.
2° notandum est efficacitatem predefinitionis [illegible]
aliud [illegible] predefinitio Dei includat
voluntatem [illegible] inefficax ut [illegible]
quo [illegible] futura [illegible] statuat [illegible]
[illegible] auxilijs [illegible] homo ut infallibiliter [illegible]
[illegible] quam efficacem [illegible] plerique doctores negent [illegible]
singularis [illegible] [illegible] solam
voluntatem [illegible]
[illegible] aliam quam [illegible] voluntatem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] predefinitionis [illegible]
predefinitionem [illegible] salutem [illegible]
[illegible] predefinitio [illegible] finalis [illegible]
[illegible] [illegible] efficaciter [illegible]
[illegible] [illegible] independenter ab illa

[illegible] non [illegible] causare quo operationem huius [illegible] fina

[illegible] nunc sequitur [illegible]

[illegible] providentia [illegible] efficacem [illegible] semper intentum [illegible]

[illegible] et 4 aliomodo [illegible] et absolute [illegible] semper [illegible] cooperari [illegible]

efficaci [illegible] ad [illegible] providentia efficax [illegible] cooperari [illegible]

[illegible] et [illegible] medium ad ulterior [illegible]

[illegible] causa [illegible] efficaciter sequitur [illegible] in ecclesia

[illegible] sacramentorum [illegible] multis animi [illegible]

[illegible] inspirationibus et [illegible]

multis [illegible] adeo [illegible]

et salus hominum ad quam ordinantur [illegible] providentia efficax [illegible]

ad [illegible] sequendum [illegible]

[illegible] multis [illegible]

[illegible] auxilia [illegible] ad [illegible]

[illegible] providentia [illegible] consequendam [illegible] efficax [illegible] providentia

[illegible] ad aliquem finem [illegible] consequendum [illegible] et hoc singu

lari et [illegible] singulari auxilio [illegible] hoc [illegible]

auxilio salutem consequitur [illegible] deinde [illegible]

[illegible] quoniam solem [illegible] facit [illegible] bonos et malos et nulli

deficit [illegible] ad salutem necessaria [illegible] sequitur Deus [illegible]

[illegible] illustrior fiat [illegible]

[illegible] ex his colligitur [illegible] illud [illegible] providentia [illegible]

[illegible] semper [illegible] efficax videlicet [illegible] consequendi [illegible]

[illegible] videlicet salutis [illegible] determinate [illegible]

[illegible] consequitur providentia semper [illegible] illum [illegible] prae

destinatio

[illegible] aliquid [illegible] si [illegible] causa [illegible] praedesti

natione [illegible] praedestinationis [illegible]

[illegible] et [illegible] scilicet [illegible]

[illegible] praedestinationis [illegible] resistunt [illegible] auxilii [illegible] scilicet [illegible]

[illegible] auxilii [illegible]

[illegible] efficaciam praedestinationis [illegible]

[illegible] hactenus [illegible]

2[illegible] providentiam [illegible]

pars est praedestinatio [illegible] singularis [illegible]

[illegible] praedestinationem [illegible] providentia [illegible]

[illegible] providentia [illegible] praedestinatio

[illegible] praedestinationem

[illegible] providentia et [illegible] gratia [illegible] utraque [illegible]

[illegible] 2 et 3[illegible]

[illegible] ut [illegible] praedestinatio sit pars providentiae [illegible]

[illegible] providentia [illegible] et [illegible] ordinationem

[illegible] in finem abstrahendo ab hoc [illegible] ordinat [illegible]

scilicet super [illegible] et abstrahendo ab his [illegible]

[illegible] ab efficaci consecutione [illegible] providentia

predestinationem cum praescientia — 2° augustinus [illegible]
a praedestinatione conditionata significat [illegible]
nem [illegible] q. [illegible] in quem [illegible] sine [illegible] [illegible]
[illegible] quandam —
[illegible] quandam [illegible] providentiam [illegible] augustinum [illegible]
[illegible] praedestinatio est providentia specialiter [illegible] ali [illegible]
solet praedestinatio [illegible] sibi [illegible] providentia [illegible]
omnium [illegible] ad scribendum [illegible] 40 c. [illegible]
c. 6 art. durando d. 40 c. 1 numero [illegible] capreolo eadem c. unica art. 2
marsilio 1° c. 4 art. — sed hi omnes doctores [illegible] providentiam
esse universaliorem quam sit praedestinatio et in praedestinatione includi
providentiam aliquid addi quia [illegible] sufficiunt ut praedestinatio sit
[illegible] providentia — tenuit autem [illegible] bellarminus [illegible] lib.
[illegible] et de libero arbitrio cap. [illegible] ricardus [illegible] art. [illegible]
[illegible] providentia [illegible] [illegible] agentis [illegible]
[illegible] praedestinatione [illegible]
[illegible] nomine [illegible] actiones divinas [illegible] iteram et [illegible]
[illegible] specificam [illegible] actiones nostras [illegible] aliter includunt [illegible]
[illegible] manifesta [illegible] similitudine aliter includunt [illegible] ad [illegible]
[illegible] intellectio et amor distinguuntur quasi [illegible] nostrum
[illegible] intelligendi [illegible] intellectionis divinae [illegible] deus [illegible]
[illegible] et amoris divini [illegible] deus [illegible]
et [illegible] attributa bonitas et veritas [illegible] nostrum [illegible]
[illegible] distinguuntur quasi [illegible] possent aliquis [illegible] modo [illegible]
[illegible] providentia specialiter [illegible] praedestinatio —
4 igitur [illegible] distinguuntur [illegible] solum [illegible] modum [illegible]
[illegible] eiusdem [illegible] praedestinatio et providentia [illegible] aliter [illegible]
[illegible] intellectiones divinas [illegible] nostrum [illegible] eiusdem
[illegible] idem [illegible] ut dictum c. 19 [illegible]
2° [illegible] omnes [illegible] divinae [illegible] eiusdem [illegible] c. 4 [illegible] —
5 [illegible] differant [illegible] providentia et praedestinatio [illegible]
[illegible] praedestinatio [illegible] pars [illegible] providentia [illegible] ali
ali [illegible] praescientia [illegible] cum [illegible]
natio est pars [illegible] providentia [illegible] praedestinatio est providentia
[illegible] malorum [illegible]
[illegible] corporis [illegible] —
[illegible] praedestinatio [illegible] providentia [illegible]
[illegible] providentia [illegible] ordinata [illegible]
[illegible] rationalem [illegible]
[illegible] et supernaturalem praedestinatio [illegible]
[illegible] providentia [illegible]
[illegible]
[illegible]
praedestinatio [illegible] —

[illegible] collegitur deffinitio praedestinationis [illegible] unde [illegible]
[illegible] ordinatio ad gloriam efficaciter sequens
[illegible] an sit reprobatio, ubi de illius nominibus

Quaestio 6a an sit reprobatio

Ubi de illius nominibus

Licet omnes sint capaces [illegible] illam non sequuntur efficaciter plurimi [illegible] odio habuit et [illegible] audire [illegible] in [illegible] diversis [illegible] praedestinatus [illegible] praescivit [illegible] praedestinationis [illegible] cap. 2 et 3 [illegible] praedestinationis [illegible] sententia approbationis ut [illegible] oves meas. et ad romanos 11 nunquid Deus repulit plebem suam quam praescivit [illegible] praedestinavit ut augustinus [illegible] ex 13 [illegible] et exodi 33 [illegible] non novi vos [illegible] reprobi ignorantur et nesciuntur matth. 25 luc. 13 et 1a corinthios 14 [illegible] capitulum [illegible] praescientia [illegible] ut optendat Divum [illegible] praedestinatos [illegible] reprobationis [illegible] damnandos [illegible] Deus praescit [illegible] causat et [illegible] praedestinatus [illegible] causat unde augustinus [illegible] de praedestinatione sanctorum [illegible] praedestinatione [illegible] fuerat futurus [illegible] Deum [illegible] 6 [illegible] alexander [illegible] c. 29 [illegible] praescientia [illegible] intelligantur reprobi [illegible] praescientia absoluta [illegible] solet reprobatione [illegible]

2m nomen est reprobatio [illegible] iudicium [illegible] aliquid [illegible] ut reiciatur [illegible] reiciuntur ut [illegible] significationis [illegible] approbationis et reperiuntur in scriptura sacra [illegible] psalmo 52 et 77 et 117 esaiae 7 matth. 8 luc. 17 [illegible] reprobationis nomen [illegible] angeli [illegible] homines [illegible] finaliter [illegible] supplicio [illegible] reprobus reprobare et reprobare [illegible] significare finalem exclusionem [illegible] coelesti [illegible] significare [illegible] reprobationem qua Deus reprobat quoscunque peccatores [illegible] praedestinati [illegible] admirari reprobi [illegible] 12a [illegible] praedicaveris [illegible] 2a ad [illegible] 3o reprobi [illegible] reprobationes [illegible] non [illegible] praedestinatos [illegible]

[illegible] 6a [illegible] reprobationem [illegible] in Deo ut 2a ad [illegible]

[illegible] ... quidam [illegible] romanus [illegible] ... 25. [illegible]
[illegible] ... maledicendi [illegible]
[illegible] quamvis Deus simul [illegible]
[illegible] efficacissimus [illegible] illis [illegible]
[illegible] peccandi occasionem [illegible] defenderet ut [illegible] ... De
[illegible] de [illegible] (antea [illegible])
[illegible] ad universitatem [illegible] ut magis [illegible]
[illegible] exercentur ut clarius [illegible] in [illegible]
[illegible] solatur [illegible] infelicitati [illegible]
[illegible] et damnum neque
[illegible] permittere ut aliqui [illegible]
[illegible] gubernatione
[illegible] universitatis [illegible] quamvis [illegible]
[illegible] quando [illegible]
[illegible] gubernationis ostendere [illegible]
[illegible] amarat aureolus [illegible] 41 [illegible]
[illegible] detestationem [illegible] abominationem
[illegible] in Deo tanquam [illegible] voluntati [illegible] mur [illegible]
[illegible] ad mur [illegible] abominationis [illegible]
[illegible] complexa [illegible] includit [illegible]
[illegible] sed aliter [illegible]
[illegible] includunt [illegible] includunt [illegible]
[illegible] prosequendo bonum absens [illegible] fugiendo a malo quamvis
[illegible] 4 [illegible] 2 [illegible]
[illegible]
[illegible] beata [illegible] in Deo quam
[illegible] in Deo ut [illegible]
[illegible] quamvis [illegible]
[illegible] in Deo [illegible]
[illegible] nullam [illegible]
[illegible] voluntas [illegible]
[illegible] nullius [illegible]
[illegible] [illegible] mali
[illegible] ut magis [illegible] voluntatis
odium mali [illegible] detestatio [illegible]
odium [illegible] detestatio mali [illegible] qui est amor boni
[illegible] ille [illegible] sicut amor boni [illegible]
[illegible] voluntatis [illegible] odium mali [illegible]
[illegible] ad hanc [illegible] anquelim [illegible]
[illegible] durandum [illegible]
[illegible] genus [illegible]
[illegible] bo [illegible]
[illegible] infra [illegible]

[illegible] causa [illegible] et inde [illegible] reprobationem [illegible] saltem exclusionis a regno celesti [illegible] non sequitur [illegible] sicut in [illegible] metaphora Deus [illegible] exclusit a regno celesti. Et hoc est reprobatio [illegible] quando [illegible] sicut [illegible] aliquis [illegible] Deo [illegible] et [illegible] eligendi [illegible] quando [illegible] reprobatio [illegible] sicut [illegible] ab aeterno [illegible] Dei de [illegible] reprobatio [illegible] ab aeterno et in hoc [illegible] meritis [illegible] reprobationis et illius [illegible] reprobatio [illegible]

Q.ª 7ª quid sit reprobatio —

[illegible] reprobationem [illegible] illius causam [illegible] reprobatio [illegible] reprobatio [illegible] quando [illegible] ex [illegible] reprobatio [illegible] voluntatis divinae [illegible] Deus [illegible] culpam [illegible] et [illegible] in supplicio [illegible] decernit magister [illegible] quod [illegible] reprobatio est praescientia iniquitatis quorundam et praeparatio damnationis eorundem [illegible] ex Augustino [illegible] praedestinationis [illegible] praescientia [illegible] praeparatio [illegible] et [illegible] de bono [illegible] reprobatio est praescientia malitiae [illegible] praeparatio [illegible] reprobatio [illegible] reprobationis [illegible] voluntas [illegible] reprobationis [illegible] quando [illegible] reprobationis [illegible] et [illegible] includi [illegible] peccati [illegible] reprobatio est praescientia [illegible] finis [illegible] per [illegible] et [illegible] —

[illegible] includi [illegible] voluntatem [illegible] peccata [illegible] paratum [illegible] reddi [illegible] peccati [illegible] antecedenter [illegible] peccatum [illegible] malitiam [illegible] ante [illegible] peccatum [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ut [illegible] ad hebr[illegible] [illegible]
[illegible] maledicto [illegible] prima —
[illegible] voluntatem per [illegible] finaliter [illegible]
[illegible] ut ostenditur [illegible]
[illegible] requisitum [illegible]
[illegible] aequaliter [illegible]
[illegible] voluntate [illegible]
voluntate [illegible]
[illegible] voluntate [illegible]
[illegible] fidem [illegible] voluntate [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] ut ostenditur [illegible] —
unde ad argumentum [illegible] voluntate per [illegible]
[illegible] voluntate [illegible] illud [illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible] ad illud [illegible]
[illegible] voluntas [illegible]
[illegible] tanquam [illegible] requisitum ad finem ad quem dirigit[illegible]
[illegible] — unde [illegible] dicere [illegible]
[illegible] post [illegible] finalia ut [illegible] futura [illegible]
[illegible] voluntatem per [illegible]
[illegible] propter [illegible]
[illegible] ad [illegible]
2° [illegible] 5. 6. [illegible]
2a [illegible] praedestinationem [illegible]
[illegible] integram [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] simplex [illegible]
[illegible] intellectus alter [illegible] voluntatis [illegible]
[illegible] intelligendi [illegible]

[illegible] ut [illegible] ad mentem alberti in 1 d. 66 [illegible]
mentre [illegible] q. 40 a. 3 et marsilius in 1 q. 41 a. 1 notabili 4 [illegible]
[illegible] intelligitur [illegible] per non negado [illegible]
[illegible] deus non [illegible] sed [illegible] quod [illegible] peccata [illegible]
[illegible] ignis [illegible] per [illegible] non est [illegible]
[illegible] augustinum relatum [illegible] culpare [illegible] non est preparata a deo
sed [illegible] culpe [illegible] infernum [illegible] unde [illegible]
[illegible] quo [illegible] predestinatione [illegible]
[illegible] premium [illegible] preparatum [illegible] non meritum
non preparatum sed [illegible] albertus alexander ricardus
et marsilius [illegible] respectu [illegible] et non respectu [illegible]
[illegible] sententiam [illegible] et preterea [illegible] in 1 q. 41 a. 2 [illegible]
deum [illegible] reprobatione velle [illegible] facere [illegible] ut [illegible] sibi [illegible]
[illegible] velle [illegible] sed non facere [illegible] per [illegible] influat
sed [illegible] carentiam [illegible]
[illegible] deus non [illegible] causat peccata [illegible] taliter [illegible] peccata [illegible]
[illegible] in quo deus ordinet [illegible]
[illegible] peccata [illegible] predestinatis [illegible]
[illegible] quam [illegible] voluntas [illegible]
[illegible] quam predestinatio [illegible] et [illegible]
[illegible] predestinationis [illegible] reprobatio [illegible]
[illegible] reprobationem referri [illegible] per [illegible]
[illegible] predestinationis deus ordinat et preparat et ad illam requirit [illegible]
[illegible] intelligitur ut non per [illegible] peccata [illegible] negatione [illegible]
[illegible] sed ut per [illegible] post reprobationem
[illegible] reprobo [illegible] post [illegible] quod [illegible]
[illegible] ad peccandum [illegible] aut [illegible] bona
aut mala [illegible] et similiter debet [illegible] deus post [illegible]
trahere [illegible] spiritualia bona ut [illegible]
[illegible] per [illegible] explicatione [illegible]
[illegible] ad malum [illegible]
[illegible] et bona deus [illegible] liber [illegible] liber [illegible]
[illegible] requirit [illegible] presuppositione [illegible]
peccatum [illegible] in [illegible]
[illegible]
ratio [illegible] reprobatio [illegible]
[illegible] aliquem [illegible] ad [illegible]
[illegible] regno [illegible] non [illegible]
[illegible] intelligitur [illegible] predestinatio
[illegible] regno [illegible]
[illegible] non est [illegible] presupposita [illegible]
[illegible] reprobatio [illegible] libero [illegible] voluntatis [illegible]
[illegible] intelligitur [illegible]
[illegible] reprobatio [illegible] intelligitur [illegible]
[illegible] reprobatio autem [illegible]
ad [illegible] ad predestinationem [illegible] similiter
reprobatio [illegible] voluntatem [illegible] predestinationi [illegible]
[illegible]
respondeo et [illegible] reprobatio [illegible]
[illegible] reprobationem [illegible] intelligitur [illegible]
[illegible] predestinationem [illegible] intellectuales

excaturas sed ponimus reprobatio e iudicium ad aeternam [illegible] causas
deneri [illegible] quam Deus esse [illegible] hos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
exclud[illegible] quod iudicium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sed [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] habere [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
nationis. [illegible] [illegible] [illegible] reprobationis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ita Deus quod quem [illegible] [illegible] propter [illegible] [illegible]
excluderi a regno [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] reprobatio [illegible] pars [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praedestinationi [illegible] quia ad [illegible] [illegible] [illegible] debe
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] parasa
[illegible] [illegible]. Et hoc [illegible] [illegible] [illegible] argumento
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] reprobatio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] reprobationis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] reprobatio [illegible] pars [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Dei [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Deus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] reprobatio [illegible] [illegible] exclusionem a regno et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] reprobatio [illegible] pars [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in reprobatione [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] reprobatio [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] praedestinationem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] praedestinationis [illegible] [illegible] [illegible] reprobatio [illegible] pars
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] praedestinatione [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] reprobationis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad romanos [illegible] Deus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ad romanos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] evangelium [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] reprobationis [illegible] Deus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] praedestinatione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] reprobatione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] explicatione [illegible]
[illegible] [illegible] reprobationis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] finalem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] reprobationis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] explicatione [illegible]
De [illegible] [illegible] reprobationis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] ... ut quisque videre poterit ... primi [illegible] ... ut ipsi explicemus ... praeterea ... [illegible] ... quam suprema ... Deus ... ex intentione ... ut in speculari ... Disp.o 2.a ... de ordine prioris et posterioris assignando inter actus divinae scientiae et voluntatis.

Disp.o 2.a de ordine prioris et posterioris asignando inter actus divinae scientiae et voluntatis

In praedestinationis causam indagantibus frequens occurrit sermo de ... multiplex ordo prioris et posterioris rationem ... [illegible] ... rationes intelligere et explicare ... [illegible] ... ut aliquid intelligamus prae ... praesens quaestio ... praedestinationis ... [illegible] ... explicandis ... [illegible] ... sed de ordine ... [illegible] ... eorum ordo ... actionibus sit aliquis ordo prioris et posterioris.

Q.o 1.a Utrum in divinis actionibus sit aliquis ordo prioris et posterioris

Multiplex ordo considerari potest in actionibus intellectus et voluntatis divinae ... [illegible] ... in re ... ad actiones divinas et coordinationes ... prior quam ... sequatur ... Deo ... [illegible]

2.us ordo ... [illegible] ... quod Deus cognoscit unum ... prius alio ... et vult unum ... prius alio ... [illegible] ... prioritatis ... [illegible] ... cognitionem ... prior ... [illegible] ... cognitionem ... [illegible] ... prior ... alia ratione ordinis.

3.us ... in divinis actionibus ... ordinem prioris et posterioris ... prioris et posterioris ... [illegible] ... prius et posterius ... unum et alterum ... [illegible] ... in divinis actionibus ... intellectus ... sed solum per operationem intellectus cum fundamento ... [illegible]

4.us ... in q. 14 de scientia Dei art. 13 ... inter divinas actiones ... ordo prioris et posterioris ... intellectus ... [illegible] ... ex hoc fundamento ... [illegible] ... divinas actiones ... non solum ... prioritatem ... actiones ... in uno instanti temporis ... [illegible] ... aequalem prioritatem naturae et causalitatis et rationis quae prioritas.

huiusmodi requirit bene firmam quem tamen realiter [illegible]
alio et sic nulla actio divina tendit in aliam terminationem [illegible]
realiter ab alia quae realiter non est unita alia actio sed unica in actu
secundum [illegible] indivisibilem [illegible] cum sit simpliciter quasi [illegible] alius [illegible]
ter [illegible] secundo vero si autem [illegible] quod in [illegible] quemadmodum [illegible]
si neque in Deo fundamentum individuum actionibus in quo [illegible] realiter tamen fun-
damentum in Deo [illegible] vero in [illegible] prioritatis divinarum actionum non [illegible]
[illegible] quod Deus cognoscit et vult [illegible] prioritatis [illegible] sed [illegible]
alia ratio prioritatis [illegible] intrinsecae divinarum actionum —
1° primo absolute admittit quasdam actiones [illegible] nostri modo ratio-
nis priores aliis cuius auctor est [illegible] 3 et 3 dist. 7 q. 3 et dist. 19 q. quam
sequitur [illegible] et aliis eius dem [illegible] — Sunt autem tamen tres
attributa et interactionis Dei admittendae ex natura rei aliquando uti
est 3 n. 6 ut debimus distinguunt variasigna in quorum 1° quae dam [illegible]
[illegible] alia [illegible] sic quod variasi [illegible] multiplicitas
sed tamen [illegible] examinare quod si [illegible] sensus [illegible] an priori-
tatem [illegible] ante opus intellectus [illegible] actionibus ex
natura rei esse [illegible] plurimum ad quod [illegible] autoritate et vali-
dis rationibus [illegible] falsitatis [illegible] argumentis [illegible] nullam
[illegible] opus intellectus [illegible] dist. 19 [illegible] ad dubium [illegible]
quod [illegible] naturae intelligatur esse [illegible] actionum [illegible]
fundamentum [illegible] sicut [illegible] valimus [illegible]
[illegible] quemadmodum [illegible]
[illegible] naturae divinae [illegible] —
2° opinio [illegible] inter divinas actiones nullum ordinem prioris et
posterioris nisi [illegible] intellectus ratiocinantem non vero cum fundamento in
ipsis actionibus [illegible] signa [illegible] actus divinus intelligi-
bile [illegible] alio [illegible] est [illegible] metaphysica [illegible]
est 3 Gabrieli 3 dist. [illegible] capreolus 3 dist. [illegible]
[illegible] cadente [illegible] admittant ut
[illegible] nostram — parum ab hac [illegible]
auctoris [illegible] sed [illegible] dicens
ordinem [illegible] intelligimus [illegible] ratione [illegible]
[illegible] dicit — [illegible] ex doctrina [illegible] falsas ex [illegible]
[illegible] Deus cognoscit [illegible] quam cognoscit [illegible] Deus
vult [illegible] quod vult alia [illegible] prioritas non est nisi [illegible]
[illegible] autem [illegible] est [illegible] corpore
et ad 3um et q. 19 [illegible] litera [illegible] Gabriel. [illegible]
4 est unica [illegible] concordia [illegible]
[illegible] q. [illegible]
Ocami argumenta in hanc [illegible] sed [illegible] dirigit ad [illegible]
bandum nullam [illegible] realiter priorem altero [illegible]
[illegible] argumenta [illegible] quid [illegible]
[illegible] in quorum 1° sit [illegible] divinus et [illegible] alius [illegible]
[illegible] numero [illegible] solvam — [illegible]
argumenta [illegible] instantiis [illegible]
[illegible] ad [illegible] intelligendas divinas actiones facile dicendus solvens —
× Sit [illegible] certo ordo prioritatis [illegible] cum fundamento in re

i nulla diuinas actionis requirit, ad q necessarie agé ut rō diuini consilij
antequam prędestinandi et reprobandi amoris, et necessario haneca ut tam redit
n. solum rō sed est consentia. ubi prior n. o. b. quo expressum e[illegible] neq. ista
ad [illegible] primum quem prim[illegible] de prędestinatione nec antea columna ubi
ma[illegible] - tenet d[illegible] in numeris sine locis S. [illegible] c. 2. 3 aq. dicens
ad prędestinationem supponi elitionem et ad elitionem supponi dilectionem
ibide unitate c. 6 a. 1 subsidium corpori et ad q. 5 c. 3 q. c. i. a. 3 ad 1 a. 2
prędestinatio suppon. et prescientiam futuros, i dei; intendunt antiqui docto
res cum dicunt q prescientia meritorum infer mat voluntatem diui
nam ad prędestinationem et r. sed n. causa prędestinationis quantum ad ordi
nem liberum quia [illegible] ad nos n. quantum ad sufficit necessario ante diuinis
i [illegible] p. 8 c. 7 3 membro 3 a. 1 c. [illegible] alexander i p. 8 c. 2 ro me
mbro 3 a. 3 d. bonauentura d. q. 1 c. 1 a. 1 [illegible] a. 2 c. [illegible]
clarius habemur diuinum prioritatis [illegible] rom. [illegible] diuinas actiones de [illegible]
[illegible] q. 1 c. 1 a. 2 et c. 2 caietanus in loca [illegible] sed [illegible]
[illegible] c. 7 2 a. 3 ubi [illegible] alio ex [illegible]
[illegible] ad [illegible]
c. [illegible] in [illegible] p. 1 c. 2 3 aq. [illegible] membro [illegible]
al[illegible] prioritatis admi[illegible] sequentis [illegible] clarius d[illegible]
ca ad argumenta [illegible] denique [illegible]
[illegible] dicunt [illegible] praeuis [illegible] quosdam hoc
alios [illegible] praeui [illegible] creari [illegible]
[illegible] doctoris [illegible] dicunt [illegible]
[illegible]
[illegible] autores [illegible] autor [illegible]
dicunt [illegible] alterius [illegible] esse [illegible]
[illegible] firmant [illegible]
quia ut prioritas [illegible] cum fundamento in re intelligatur satis est [illegible]
diuinas roe ratiocinata [illegible] cum fund[illegible] praeterea
[illegible] actionem [illegible] necessario [illegible] ad aliam [illegible]
diui nalissimi [illegible] roe ratiocinata [illegible] cum fundamento in re [illegible]
[illegible] dei [illegible] roe ratiocinata n. e aliud quam
[illegible] in deo illud q intelligimus quando [illegible]
[illegible] in deo illud q intelligimus quando [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] de quo [illegible]
2 c. 4 5 3 vide d. tom. [illegible] c. 3 aq. et 5 et ultimo [illegible]
[illegible] actionis [illegible] necessario [illegible] ad aliam [illegible]
[illegible] creare mundum nisi [illegible]
[illegible] ut mundus [illegible]
[illegible] creare [illegible] actionibus [illegible]
necessario [illegible] ad aliam [illegible] diuinas actiones [illegible]
[illegible] prioritatis [illegible]
[illegible] actionibus [illegible] in deo [illegible]
[illegible] actionibus [illegible] in [illegible] simultatem

[illegible] ... ordo [illegible] ... quo creaturæ se respiciunt

Q. 2a. Utrum ordo diuinarum actionum immanentium aliquando discrepent ab ordine quo creaturæ se respiciunt

Ubi de fundamento reali ordinis liberè existentis in [illegible] diuinis

Intelligimus ... [illegible] ... ad creaturam ... [illegible] ... quem creaturæ ... [illegible] ... ita ut excludat ea quæ ... [illegible] ... Deo ... [illegible] ... realiter ... [illegible] ... ordinem realem ... [illegible] ... fundamentum ... prioris et posterioris ... [illegible] ... ut exemplar ... [illegible] ... prioritatem et posterioritatem ...

[illegible] ... ordo diuinarum actionum ... [illegible] ... ab ordine quem habent creaturæ ... [illegible] ... in Deo ... [illegible] ... possibiles ... [illegible] ... creaturarum ... [illegible] ... generationis ... [illegible] ...

[illegible] ... fundamento Durandi ... [illegible] ... prioritatis ... [illegible] ... ordinem quem ... [illegible]

[illegible] separat[illegible] a [illegible] ... [illegible] ex nat[ur]a et ~~[illegible]~~ ordinarie [illegible]
[illegible] aud[illegible] ... [illegible] obiiciunt [illegible]
[illegible] quapropter [illegible]
[illegible] sibi singulis [illegible]
[illegible] adeo ut o[mn]em [illegible] qua [illegible]
[illegible] o[mn]em [illegible] naturalium rerum [illegible]
[illegible] naturalium [illegible]
[illegible] quam [illegible]
[illegible] ordo [illegible]
[illegible] Deus [illegible]
[illegible] non velle rem aliquam [illegible] praevideret [illegible]
[illegible] aliquam [illegible]
[illegible] velle [illegible] ordo divinarum [illegible]
[illegible] voluntaria [illegible]
[illegible] doctoris [illegible] decretum [illegible] incarnationis [illegible]
[illegible] adami [illegible]
[illegible] decernere altero
[illegible]
[illegible] adami [illegible]
[illegible] adami [illegible]
[illegible]
[illegible] Deus [illegible]
[illegible] praevidere [illegible]
[illegible] praevidere potuit [illegible]
[illegible]
[illegible] Deus [illegible]
[illegible] ordinem [illegible]
[illegible] Deus [illegible]

[illegible] praedestinationis [illegible]
[illegible] Deus [illegible] supponeret
[illegible] libere [illegible]
[illegible] ante [illegible]
[illegible] praedestinationis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] praedestinationis ordine [illegible]
[illegible] negare non possumus [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Virginem [illegible]
[illegible] praedefinivisse [illegible] ut [illegible]
[illegible] Virginis [illegible]
[illegible] quam [illegible]
[illegible] aliorum hominum [illegible]
[illegible]
[illegible] Christi [illegible]
[illegible] supernaturalia [illegible]
[illegible] quam [illegible]
[illegible]
[illegible] bona [illegible] naturali [illegible]

[illegible] illi colam [illegible] ne [illegible] prius divina [illegible]
[illegible] futura [illegible] illius humanitatis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] medi [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] obstinata per [illegible] fidelis [illegible]
per [illegible] [illegible] demum [illegible] mors [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] prius mors [illegible] demum
andus [illegible] beller [illegible] illum [illegible] tendere
[illegible] mors [illegible] ordi[illegible] [illegible] nat[illegible] [illegible]
prius quam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] plures [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ostanam
[illegible] metandum [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible]
nis defacto [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] inde
[illegible] [illegible] ordinem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] aliquid [illegible] [illegible] [illegible]
Quod attinet prius [illegible] adeo quam ordinem [illegible] Caietanum [illegible] ordinem natu
[illegible] ille [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Deus volunta
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] causa mali [illegible]
[illegible] [illegible] superioritas [illegible] [illegible] [illegible] ut infra [illegible]
ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] observand
unum [illegible] duplex ordo divinus [illegible] res creatas alter est ordo generationis sed
perfectionis alter [illegible] ordines [illegible] [illegible] mutantur ut res quae per finem
dignitate priorem [illegible] generatione posterior ut [illegible] gloria [illegible] ordo
[illegible] naturalis prior [illegible] perfectione generatione posterior quando est naturalis
quo supposito ut Caietanus [illegible] ordinem divinarum [illegible] per
[illegible] regenerationis [illegible] naturalis [illegible] [illegible] res super naturales
per [illegible] [illegible] ordinandi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] solo ordine
[illegible] illud [illegible] per [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad finem [illegible]
[illegible] prius [illegible] quam aliud
[illegible] an hic [illegible] agit [illegible] [illegible] [illegible] illius [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] nunc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] universali [illegible] [illegible] nullus ordo [illegible] regula certa
[illegible] ordinem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] prius [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] alia [illegible] prius [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] libertatem Dei [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] liberos [illegible] sub
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ordo [illegible] [illegible] illas [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] illam [illegible] explicat
[illegible] liber est Deo ordo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] cognosceret amare [illegible] [illegible] ordi[illegible] [illegible]
defacto cognoscit et amat quam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] hanc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
adventus [illegible] [illegible] nunc explicat et [illegible] exemplo [illegible] [illegible]
ab [illegible] divinus et illis [illegible] [illegible] et propterea [illegible] [illegible]
gloriam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Deus [illegible] [illegible] [illegible]

illatoque cereat amare non potuit velle divitias huic hoc inde pendenter

ab eo libi conservatione beatitudinis et velle beatitudinem dependenter a privatione

bono usu divitiarum libere abiciendo a sensu et tunc diminabolicio divitiarum

arum potuit et se convenientiam bonis ut natura ad bonum usum divitiarum superiores

quandocumque videtur ad gloriam eidem hoc. et potuit Deus per sua liberalitate ab

ceteris nolle vellegerro conferre gloriam nolle pendenter ab dispositione huius liberam

usus divitiarum sed decernendo conferre illi divitias et bonum usum illarum

per modum infallibilis hoc modo bolicios ferendi divitias et bono usui

illarum posteriores quando libere efficax conferendi gloriam —

2a pars conclusionis infertur quia in liberum argumento per cuius claritate supponendum

est quod habere potestatem liberam diversificandi ordines interdivinas actiones

non posse convenire absentiae scientiae necessariae quae includit essentialiter ingenere

ducere alteri ingenuitatem absentiae amoris necessarii quae essentialiter

est includitur indiscrimen abolitionem divinis itaque absque consulto necessarium sicut

essentialiter aliter scientiam non potest convenire libera potestas diversi ordines in ipso

quoniam enim actus scientiae necessariae et actus amoris necessarii sicut

necessario fuerunt in Deo ita non potuerunt non conficiebat necessario fuerunt

in Deo eo ordine quo sunt ita non potuerint aliunde habere ordinem. Secundo quo

minus scientia necessaria et amor necessarius ut sicut prius se ad ipsa huius

prorsus a cognitione veritatis ingenuitatis et abolitione liberat absolute

ducere ingenuitati et harum fraliter ordo non potest a se per scientiam necessariam

amor necessarius procedit ut sic —

Suppono 2o Deum nominationes extrinsecam sibi relationes rationis quae ex obiecto

aliquid redundat in divinas actiones non posse aliter quando facto est nisi

ex creaturis aliter se haberent aliter quando facto se habent quod subiectum quoniam re,

lationes rationis subiectum novi actiones extrinsecas non fiunt ab eo aut rate nude

reire fabricetur divini obiectum sed mere non sine amore quapropter suppositio

quod ego amor Petrum implicat in dictione Petrum non esse amatum amo

et hoc implicat contradictionem Petrum esse amatum a me nisi ego amor Petrum,

quare tamen Deum nominationes extrinsecas quas Petrus dicitur amatus in ipso

in esse posita s. ausert nisi posito s. sublato in me amore Petri quidem ita,

singulis rationes relationibus se habet consequentibus quae unquam fuit illa denominatio

quaeque relatio rationis quae nobis resultat ex creaturis non potest resultare nisi sub

latis creaturis s. posito s. sublato aliquomodo reali ratione cuius antequam inte

lectus aliter se haberent —

Suppono 3o tertio ex constantia definitionem tuo sensus scientia et contingentia,

rationis in Deo nullam realitatem addere supra scientiam necessariam Dei

itaque non solum nihil localiter definitum addat sed est nullam fraliter

realem solam ratione definitam addat sed in Deum nominationes extrinsecas ab e

veritatibus cognitis et similibus verbo propterea liberatio per huiusmodi aliquid addere

tamen ullam realem fraliter aferre aut ratione definitam ab amore necessario sed solum fecit in nobis amorem quo Deus necessario

ceteris in creaturis ut possit nisi bis adiendo scire nominationes extrinsecas

ab illarum rationem quae nobis percipiendo ac cuius ratio est quoniam aliquas

aliquarum creaturarum per suum esse quemadmodum desinit potest esse sui per rationem

Deus ut potuit non voluisset illas creaturas creare ubi nominationes sicut

x Caietanus deberet doctrinas variter respondere his positis ut clarius pro per

a generalis difficultas videtur ad exemplum est in quo ex conjunctione ab ctu

non fuisse possibilem duplicem ordinem divinum inter divinas actiones divi

tias et beatitudinem alterum quo volitio dandi divitias et usu

suo bono usui posteriores quando volitio efficax conferendi sibi Petro

o[illegible] [illegible] aliter [illegible] di[illegible] quo[illegible] [illegible]
[illegible] seu varietas ordinis liberi [illegible] divinas [illegible]
[illegible] non possit provenire ex [illegible] actualitate divinae [illegible]
determinationem [illegible] ex quibus [illegible] varietas
[illegible] ordinis [illegible] quoniam nihil aliud [illegible] unde [illegible]
varietas ordinis [illegible] quoniam [illegible]
[illegible] est necessaria [illegible] actualitas [illegible]
[illegible] in [illegible] non [illegible] fundamento [illegible]
[illegible] necessaria [illegible] alterius [illegible] libere
[illegible] non [illegible] provenire varius liber ordo qui potuerit [illegible]
[illegible] et necessarius ordo [illegible] non potuerit aliter ordinari [illegible]
[illegible] in fundamento [illegible] varietas ordinis liberi non potest provenire ex actu
[illegible] divinae actum —
2a pars [illegible] probatur in fundamento [illegible] quoniam [illegible] determinationes [illegible]
[illegible] Deo [illegible] creatis non possunt [illegible]
[illegible] quam habent [illegible] creatam [illegible] aliter habeant
[illegible] divinam [illegible] illam [illegible]
ut [illegible] eadem [illegible] habeant ordo [illegible] divinas [illegible]
[illegible] non potest habere [illegible] unita
[illegible] liber divinae [illegible] illis [illegible] tre
[illegible] hoc non [illegible] divinis [illegible]
[illegible] ordo [illegible] divinis actionibus [illegible] ordo est [illegible]
[illegible] in divinis actionibus et hoc quoniam
[illegible] pendere [illegible] non pendere [illegible]
[illegible] non potest provenire ex rebus creatis [illegible]
[illegible] creatas —
[illegible] quoniam Deus non potest intelligi voluisse aliquid quam [illegible] de facto vult
nisi faciendo aliquid ad extra [illegible] de facto non facit [illegible] non potest intelligi aliter [illegible]
ne velle quam vult nisi ad extra efficiendo aliquando [illegible]
quando de facto non facit [illegible] quoniam Deus non [illegible]
aut mutationem sui actus [illegible] ut diversitas volitionis [illegible]
tionem aut mutationem [illegible] ad extra —
[illegible] natura quarto [illegible] in divinis actionibus
[illegible] non aliter [illegible] ordinem dependentiam seu causalita-
tem nisi quatenus divina volitio [illegible] determinationis [illegible]
ab ordine dependentiae [illegible] causalitate quam Deus [illegible] vult [illegible]
[illegible] Molina [illegible] Vazquez [illegible]
[illegible] —
nunc [illegible] solutionem [illegible] argumenti [illegible] confundere [illegible]
[illegible] intelligentiae [illegible] erant non [illegible]
[illegible] realiter [illegible] realem [illegible]
[illegible] scientiae simplicis intelligentiae [illegible] determinatio
[illegible] futura [illegible] creatura [illegible] doctoris [illegible]
[illegible] divinae [illegible] tanquam [illegible] fundamento
[illegible] simplicis intelligentiae [illegible] scientiae [illegible]
[illegible] determinatio [illegible] similiter [illegible]
[illegible] Deus [illegible] voluntatis [illegible] creaturae
[illegible] determinatio [illegible] —

determinandi efficacia contingentium et eiusdem volitionis efficacis male fundamentum (enim tamen amoris complacentiae quo Deus necessario amat mundum ut possibilem) dei quod scientiae divisionis et quibus haec determinanda fuit ibi in Deo –

2.º huius doctrinae falsitatem ostendit ratio nam ex ea illa sequitur videlicet cognitionem veritatum contingentium in Deo non esse realiter sed pie ut innoluimus sed tantum esse secundum rationem et metaphorice ut usque metaphoram dicere debet omnes hos qui salvandi sunt certo cognoscere esse salvandos sibi sufficienter tota ratione possibile sibi esse salutem aeternam nam haec cognitio possibilitatis additam determinationi extrinsecam aperuit existentiam salutis aeternae et scientiam conditionatam et eodem argumento probatur angelos naturaliter scire quid nam actus liberi a nobis eliciendi sint eodem modo quo a Deo praecognoscuntur et enim ratio additionis cognitioni nihil refert ad praesens sufficit sola determinatione extrinseca existentia creata adiuncta scientiae simplicis intelligentiae quae Deus scit effectura eadem omnino volitione decreti efficacis et absolutum res quae futurae fieri non esse realiter in Deo sed sola denominatione extrinseca ad quod metaphorice.

Consequens manifeste negandum est et tamen colligitur a nobis impugnandus ex sequentibus et ille quidem aliis doctoribus praestat quo ni armatus consequentiam sequitur alii namque dicunt dum aiunt consentire esse propriis rebus quamvis nam voluntatem volitionem et scientiam contingentium in Deo esse realiter et praeter illam comprehensionem dicunt esse denominationem extrinsecam et relationem entium rerum.

3.º diligenter observandum est multum interesse inter duas propositiones, id est Deus realiter cognoscit contingentia, et haec cognitio quae futuri non est in Deo sit realiter in Deo et eadem cognitio essentialiter quae ad omnia fit intrinseca sit entis reale intrinsecum nullo modo ex futuris comprehensione distinctum ab alia quadam denominatione extrinseca scilicet relationem rerum – intentionis volitio efficax creandi mundum intentionalis et intrinsecam existentiam extra Dei intrinsece constitutio ad integritatem nullo modo includat denominationem extrinsecam scilicet relationem rerum ad creaturas sed haec clarioris consequentia prima propositio fundamentum liberum Dei immediate per se et perfecte constituunt –

2.ª propositio est fundamentum constituentium et volitio libera Dei additam formalitatem velut rationis rationantis aut rationis realitatem scientiae et volitionis necessariae – et quam ex his prima propositio videatur omnibus designare quod prima propositio convertitur illa necessaria constituenti nihilominus alia illa manifeste quae falsum et improbabile verum certo tantum propositio est ideo certa ut eliminari illa ratione infert ab ex malis sequelis bene determinatam cui berti consequentia ad 2.ª propositio aut nullam aut nimium probabilitatem habet itaque ille qui existimant 2.ª propositionem necessario inferri ex prima tolerabiliter errant utramque recedendo et intolerabiliter negando utramque errant sed et tamen nimis assumit negari propositionem ut certam negandam 2.ª –

4. sequitur quoniam possunt haud dubie intercedere videlicet veritates ratione cognitionis et volitionis quae ponunt non esse in Deo et nihilominus nullam rationem realem ratiocinantis adiungere quae ponerent non esse in Deo et tamen saltem ratione ratiocinata adiungunt ab eminentia necessaria Dei quae ponunt non esse in Deo – respondeo haec in iure catholico manifeste negandum sed nihil in Deo praeter infinitatem essentiae sub mutabilis simpliciter, sed neutra formalitate aliquis quae non ponunt non esse in Deo quae perfectione et pluribus scientiam

necessari amat scientiam an vero contingentiam et similiter [illegible]
et [illegible] [illegible] conclusio amatoria necessari amat liberum tamen [illegible]
servimus nullo modo aut [illegible] dimi[illegible] videbar [illegible] fecerit Deus multa
cognoscere eum in re quemo cognoscit et amat et fecerit alia aut [illegible]
are quae modo non cognoscit [illegible] —
Et quamvis [illegible] actus Dei multos [illegible] sibi plane [illegible]
[illegible] ad emolliendam difficultatem multo plura dicenda [illegible]
[illegible] nisi necesse esset [illegible] instituto alienum [illegible] expositionis [illegible]
[illegible] c. 19 art. et [illegible] [illegible] 30 qui de [illegible]
[illegible] Catarinum [illegible] quae ad [illegible] fuerint —
[illegible] ordo [illegible] posterioris [illegible] in [illegible] contingentium
et [illegible] Dei quamvis non [illegible] realiter [illegible] in nomine
[illegible] realem [illegible] [illegible]
[illegible] ita ut [illegible] divinarum actionum
[illegible] [illegible] non resultat
[illegible] doctoribus [illegible] qui [illegible]
non [illegible] de actionibus quae [illegible] non [illegible] — [illegible] quam [illegible] Deo
realiter [illegible] volitio efficax [illegible] medium [illegible]
[illegible] finem sed [illegible] reale fundamentum [illegible] volitio medii [illegible]
[illegible] ab intentione finis ut [illegible] et [illegible] posterior et simi-
liter ut [illegible] medii [illegible] ut [illegible] [illegible] ab [illegible] illa
et [illegible] posterior [illegible] reale fundamentum [illegible]
[illegible] ut una dicatur prior altera —
[illegible] quamvis [illegible] [illegible] per aliud ut [illegible] finem esset
[illegible] denominatio ex [illegible] ab [illegible] eadem [illegible] esset denomi-
natio ex [illegible] efficaciter [illegible] contingentia hoc autem absur-
dum [illegible] quamvis [illegible] volitio efficax [illegible] mundum [illegible]
[illegible] ut [illegible] mundum [illegible] [illegible]
Deo [illegible] volitio efficax [illegible] [illegible]
resultabat [illegible] mundus creandus esset —
[illegible] quamvis [illegible] [illegible] mundum [illegible]
[illegible] dicerit [illegible] denominationem [illegible] a mundo
creando, mundus Deum [illegible] ut ab illo crearetur et Deus non [illegible]
ut [illegible] mundum [illegible] [illegible] determinari
[illegible] a mundo creando [illegible] contingentia
[illegible] Deo —
[illegible] quamvis [illegible] esset [illegible] volitio efficax [illegible] contingentia
[illegible] quamvis [illegible] contingentia [illegible]
[illegible] mundus [illegible] quod Deus voluit [illegible] prius
[illegible] Deus voluit mundum quam [illegible] mundus fuit [illegible] Dei volitio
[illegible] prius quam mundi [illegible] [illegible] contingentia [illegible]
[illegible] quamvis [illegible] divinae [illegible] volitionis liberae esset denomina-
tio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible]
libertatis nostrae [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible]
[illegible] quamdiu [illegible] denominatio [illegible] ex [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] per [illegible]
[illegible] [illegible] actionum [illegible]
[illegible] nihil [illegible] libertati perinde ut si ego [illegible]

amore ... reali i[n] mundo ... nullo creari non dic, ... liber ... spa
tii quam an[te] hodie cum ... deme ... determinario ... quadam
... amantibus ... —
... i[n] nam[que] ... de causa ... praedestinationis ... videlicet
... ad praedestinandum ... quo
... dicitur ... hoc ut univers[um] ... aliud ... s.
ab uno ... occasionem ... aliud iam nihil ...
inquirendum ... determinationis ... inde ex
... operibus ad ... gloriam hominum et ... in ... debo
... praefert ... in ... camber unita
... quo ... tem +
... ad ... [illegible]
est ... ad ... obiicimus negando ... ordo
liber ... quam ... intrinseca ... divinum
... ab aeterno ... ut ... extrinseca ... nec ...
... realitas ...
... realis ... ratione ...
... rationes ... alter ... realis ... ratione ...
... ordo liber ... distinguendum ...
... necessaria ... infinita ... eminentia ... absolute ...
... necessaria ... infinita et eminenti ...
liber ... necessari ... formam ...
... realis ... fundamentum ...
... libera ... dare ... modo
... maxime explicabit ...
... absolute intrinsecus ...
... realis ordo ...
... aeternitate ... quo Deus ... creare mundum
... mundi ... sint reales ... existant nihil
omnino ... in Deo ...
... ordo ... in Deo —
ad ... negando ... eminentia Dei ut sine
mutatione reali ... mutatione ...
... in aliis ... Deus ...
... in ... materia ...
nullam realem mutationem ab hac redemptione ... per
inde ac si Deus illos ...
... Deus ... praemium meritis ...
quo ... uno ... et si ... dare gloriam ...
... ratione ... Deus ... dare ...
nihil reale additi ... Deus ... talem ...
... quo ad ... quantum nihil
reale ... ratione — alia exempla ...
obiicies ... ratione ...
... ratione ...
... ordinem prioris et posterioris cum fundamento ...
... prioris ... fundamento ...
... — Respondeo ... intellectio
... ratione ...
... et intellectionis ...

... [illegible] rationibus necessarijs et inter ipsos ingruunt infinitis ... [illegible]
rationem in re qui ... supra adversarios ... [illegible] ... ita ...
... est determinatam in ... eodem cum hijs causare ... [illegible]
... cum intelligamus in ... laborem in alio ... bene ... de
ipsis aliis —
... quam ... aliquam causas formalitas ratione ... ac cum
tam necessaria ... non est ... quo ... in ... indiviso ... creare
candi mundum ... Et has formalitates ... ratione ... indiviso
absoluta necessaria ... in ... non ... volitio creandi mun
dum ... in ... per ... cadem ... per ... quo
... si Deus non vellet creare mundum ... ahil ...
se vellet non crearet ... libertas Dei quam ... quantum ad ... determinationis
... ac ... per ... formalis et realis ... volitio creandi mun
dum quam ... est ... per ... nam ... esset ... alia
... volitio creandi mundum ... non est ... per ... quae ... in forma
ad determinationem libertatis ... si Deus non voluisset creare mundum ...
... per ... ratione eadem quam ... inseparabilitate creandi mundum
unde colligitur ... cum ... formalitatem necessariam
nullam formalitatem ratione ratiocinata ... superaddi ... intelligendum
... formalitate quae sit diversa in ratione perfectionis et non ... rationis ...
... perfectionis ... nemo autem ... possit ... diversitas ... intermina
... in imperfectione ... quo ... ad ... —

C. 3.a

... et ... ad assignandus ordo divinarum actionum ...
... de prioritate a quo ... prioritate ... subsistendi ...

Quanvis vera huius C.i ... ex falsitate sententiarum quas ... et 2.a C.e refu
tavimus ... eam magis explicare et confirmare.
... C.o ... in divinis actionibus ordo prioris et posterioris sumendus est ... ex eo quod ...
unus actus sit prerequisitus ad alium ... amplius explicatur ... ordo divinarum
actionum ... ex eo quod unus actus sit ... alterius ... conditio requisita ...
... C.e 29 ... et ... ordo divinarum actionum ...
... ad ... realis ordinis ... inter res creatas quae una res supponit aliam
... a qua pendet ... ut ... divinas actiones ... realis ... ad ... nisi
... ad illam ... quam formalitates di
... ex ... una formalitate ... prerequisita alia formalitate a qua ... pendet —
... nullus actus divinus ... per ... et ... conditio prerequisi
ta ... ipse Deus. — Et ... actus ... divinus ...
... formalitatem ... ob quam iste actus sit Deus ...
... ad ... quam aliud ... quae ... est ... C.e ...
... clarior fiet exemplis quae ... prioritatis in actionibus ...
... et voluntatis ... in ... nunc ex regula ... ali
quando ... duplicem prioritatis gradum ... quidem ...
... quae aliqua actio Dei presupponit ... presupponit et non pendet ab
alia sed ... alia pendet ex illa ... cognitio creaturarum ... possibilium
prior est decreto creandi ... cognitio necessario ... ad tale decretum
... ex illa existere ... posset cum ... cognitio creaturarum ut possibilium ...
... decreto creandi ... cognitio ... ex decreto ... decretum
... in ... eadem cognitione — ... prioritatis agnoscit ...
... C. 3 ... in ... ut in ... sequenter ... cum ...
... intellectus realiter diversis mutuam prioritatem ... per mutuam
dependentiam ... diverso ... causae ut est inter ... et inter ...

[illegible] consideretur de [illegible] prioritatis graduum indivisibilium ac
[illegible] ratione cuius sit mutua prioritas, sed per mutuam quasi dependentiam indiver-
sorum comparatione intrinsece eis causas finis et electio medii unius mutuam habent de-
pendentiam ut dicetur [illegible]
2° infertur si ut in re divinitatis [illegible] duae res nullam habent prioritatem
debebant necessario esse simul sic existunt nihilominus in re divinitatis non valere
argumentum haec actio [illegible] rationem nec prior nec posterior est illa actione et utraque actio
est simul coniungitur non nec priorem nec posteriorem nisi simul [illegible]
loquendo [illegible] dependentiam habet ab alia actione nec ullam [illegible]
necessariam et propterea [illegible] rationem nihilominus [illegible] prius aut posterius aut simul
intelligatur exemplar constabunt in sequentibus [illegible] illa actio [illegible] simul [illegible]
ratione quae utrinque habent connexionem [illegible] aequaliter ratione unius mutuo se exigunt
et non magis exigunt quam exiguntur quomodo cognitio utriusque relationis mutuae [illegible]
simul in ordine intelligendi tantum existendi simul ut relationem [illegible] simul
natura existere —
3° infertur aliquam prioritatem in divinis actionibus diversam a prioritate quod [illegible]
subsistendi consequentia quamquam illud quod est ita prius ut a posteriori nullo modo pendeat
sit prius subsistendi consequentia hoc est infertur ex alio et non infertur ex illo alterius qua
ratione valet consequentia existit decretum creandi mundum ergo existit scientia simplicis intelligentiae
ostendens creari posse mundum sed non valet e contra existit scientia simplicis intelligentiae de pos-
sibilitate mundi ergo existit decretum creandi mundum — nihilominus illae actiones
divinae [illegible] dependent [illegible] inde [illegible] priores et posteriores in [illegible]
diximus [illegible] et [illegible] non datur prioritas subsistendi consequentia [illegible]
prioritas [illegible] mutuam [illegible] ut constat [illegible]
dicamus [illegible] de modis prioris —
4° hinc reicitur sententia [illegible] dicentium nihil
esse prius a quo, nisi prius sit subsistendi consequentia [illegible] in dicto e de modis
prioris [illegible] in [illegible] et [illegible] prioritas naturae causalitatis
et dependentiae [illegible], res inter quas nulla intercedit prioritas subsistendi conse-
quentiae [illegible] exemplo [illegible] simul [illegible] sed non simul natura [illegible]
[illegible] paries est albus et veritas propositionis quae asserit parietem esse album et e contra
valet consequentia vera est propositio paries est albus ergo [illegible] paries est albus. at [illegible]
[illegible] vera est propositio ergo [illegible] albi et e contra veritas [illegible] non est [illegible] ut paries [illegible] albus
itaque ex mente Aristotelis et ex rationibus superioribus constat prioritatem a quo sive dependentiae
reperiri quandoque sine prioritate consequentiae —
5° infertur ordinem prioris et posterioris in divinis actionibus non esse prioritatem [illegible]
tam [illegible] hoc est ex duabus [illegible] unam requiri ad aliam [illegible]
[illegible] valde notandum ad solvenda multa argumenta quae [illegible]
[illegible] necessario [illegible] alias [illegible] theologis [illegible]
[illegible] in diversis instantibus temporis [illegible]
angelo [illegible] realiter est prius natura [illegible] nunc [illegible]
[illegible] angeli pendere [illegible] angeli ut [illegible] radice et instantia
quidam [illegible] existat [illegible] angeli [illegible] existant [illegible]
[illegible] tunc [illegible]
et unum non sit [illegible] ipsa [illegible] dependentia unius ab alio [illegible]
[illegible] ordo [illegible] prius qui non ordo [illegible] sicut [illegible] quando [illegible]
[illegible] —
6° [illegible] instantia quaedam [illegible] ordinem prioris et posterioris
[illegible] intelligimus [illegible] quasi [illegible]
[illegible] quam [illegible] ut quidam [illegible] non datur instans
[illegible] existat in [illegible] (exempli gratia) cognitio [illegible]
[illegible] cognitio creaturae [illegible] sicut cognitio Dei [illegible]

[illegible] non investigare ano sit [illegible] [illegible]

[illegible] prior [illegible] ad [illegible] abstractionem negantibus [illegible]

[illegible] cognitionem creatiuam [illegible] existens in illo priori et

[illegible] merita [illegible] comprehensis [illegible] cognoscant [illegible]

[illegible] cognitio diuina [illegible] [illegible] alii [illegible] que prior [illegible]

[illegible] et [illegible] in diuina [illegible] voluntatem [illegible]

[illegible] prior quam [illegible] et [illegible] aliis exemplis [illegible]

non intelligens facit unum instans illud prius aliud posterius [illegible]

[illegible] unum instans existat prius non existente alio [illegible]

[illegible] [illegible] quandam [illegible] [illegible] male [illegible] ille [illegible]

[illegible] has fictiones reiciunt ut inutiles [illegible] in omnia [illegible]

[illegible] quam admittit nostras [illegible] quodlibet

prioris [illegible] [illegible] diuinas [illegible]

reiecta fictione intelligere [illegible] [illegible] et quasi [illegible] earum [illegible]

quas [illegible] nos distinguimus ita [illegible] instantia ut [illegible] ut [illegible]

ut [illegible] asseruerint [illegible] [illegible]

sit prior [illegible] actione voluntatis

Q.° 4. Utrum omnis actio intellectus in Deo sit prior omni actione Voluntatis

Plurimi aliqui affirmant [illegible] quos [illegible] diuini [illegible] similiter

et [illegible] diuini intelligens [illegible] priores [illegible] quolibet

[illegible] voluntatis [illegible] diuini intelligens prior [illegible] quolibet

[illegible] voluntatis [illegible] in Deo [illegible] cognitio [illegible]

[illegible] cognitio [illegible] prior quam [illegible] [illegible]

2.° [illegible] cognitio diuina [illegible] prior [illegible] volitione diuina

[illegible] quod Deus voluerit [illegible] [illegible]

quod voluerit Adamum creari [illegible] [illegible] inexplicabilis

[illegible] [illegible] diuina [illegible] profunditates

[illegible] cognitionem [illegible] plurimos

[illegible] [illegible] scientiam [illegible] intelligentiae

[illegible] volitione diuina [illegible] ut [illegible]

[illegible] cognitio [illegible] [illegible] veritatis [illegible]

[illegible] quae intelligens [illegible] voluntatis [illegible]

[illegible] [illegible]

Dico 1.° [illegible] simplicis intelligentiae [illegible] posterior

[illegible] [illegible] voluntatis diuinae [illegible]

[illegible] scientia simplicis intelligentiae [illegible]

[illegible] ad voluntatem creandi [illegible]

[illegible] [illegible] in fine [illegible]

Dico 2.° prior [illegible] cognitio simplicis intelligentiae [illegible] prior

volitione alterius [illegible] volitione liberae

absoluta [illegible] amari [illegible] volitione [illegible] absoluta

[illegible] absolute [illegible] illius [illegible]

[illegible] [illegible] ut [illegible] media [illegible]

[illegible] [illegible] alia [illegible] dependet [illegible]

[illegible] ut [illegible] quare [illegible] [illegible]

[illegible] prioritate [illegible] mediorum [illegible] possit —
perseverantem ante decretum beneficium [illegible] hominem adhuc
cooperandum supponit scientiam conditionalium [illegible] qua Deus [illegible]
mediis possit nostram voluntatem movere libere et infallibiliter [illegible]
[illegible] admittunt scientiam
[illegible] scientiam conditionatam priorem [illegible] quae omnia [illegible]
[illegible] voluntate [illegible] includit voluntas mediorum [illegible] praescindendum [illegible]
[illegible] supponit [illegible] possibilium mediorum [illegible]
[illegible] temeritate et periculo [illegible] illud Luc. 14 quis ex vobis volens
turrim aedificare —
4° [illegible] scientia [illegible] praecedit nunc scientiam quae
posterior volitione [illegible] nullam scientiam [illegible]
[illegible] divinae volitionis quasi ex comprehensione Deus aliquid cognoscat
quod vult cognoscere [illegible] quando volumus [illegible] quod volumus
intelligimus [illegible] ut volumus iudicamus [illegible] divina
cognitio tanquam determinativa ad assensum s. dissensum [illegible]
exercitium [illegible] quamcumque veritatem [illegible] necessaria ut [illegible]
[illegible] 14 d. [illegible]
5° nihilominus [illegible] scientia [illegible] huius [illegible] existentia
creaturae posterior aliqua volitionibus divinis [illegible] volitione qua
Deus voluit creare eandem rem [illegible] voluit creari [illegible]
illius rei sicut scientia visionis mundi ut absolute futuri supponit decretum
creandi mundum et scientia visionis [illegible] supponit decretum creandi vo-
luntatem liberam [illegible]
[illegible] huius autem ratio est quod scientia visionis divinae praesupponit tanquam con-
ditionem requisitam [illegible] malis et [illegible] in aliqua [illegible] ut in
divinis [illegible] dubio 5 et 6 [illegible] decretum liber
[illegible] creandi rem illam [illegible] creandi [illegible] illius [illegible]
[illegible] visione illorum —
[illegible] prioritatis quo
[illegible] mundus [illegible]
[illegible] visione divina — quae solum ad
praesentandum [illegible]
visionem mundi ut futuri [illegible] mundi ut absolute futurum
eadem ratione [illegible] creationem mundi [illegible] divina voluntate cre-
andi mundum [illegible] intelligamus [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] voluntas creandi mundum [illegible]
[illegible] male [illegible] mundi —
6° [illegible] absurdam [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] voluntas [illegible]
[illegible] ante [illegible]
[illegible] requiritur [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] ... [illegible], prudenti[illegible] ... [illegible]
[illegible] bolicione [illegible] quod creatura [illegible]
tiade pendencia sicut in mundum esse creandum; imprimis [illegible]
Deus libere decrevit creare ita contra Deus vidit esse creandum [illegible]
dum quod decrevit creare et sicut est falso diceres contra Deum decrevisse
re creare mundum quia mundus creandus, ita absurdum esset asserere Deum
Deum determinatum ad creandum mundum quia previdit esse creandum. De-
nique huius rei repugnantia clarius ex [illegible] quia attenta ipsius ratio con-
deratione quamvis ulla alia ratione constat quoniam non dependeret [illegible]
ne qua Deus vidit celum existere intelligit celum existere ac inde
constitutum in omnibus causis et prosequitur eam seriem precedentium
causas quam [illegible] divinam visionem [illegible]
in quo Deus [illegible] tanquam [illegible]
[illegible] in existentia [illegible] indivisibiliter [illegible]
et illas in [illegible] supponit indivisibiliter [illegible] vivendi [illegible]
et alia que requiruntur ut illa existere possit —
7° 2° prudenter ratio [illegible] quod ut [illegible] divina [illegible]
fert indivisibiliter volicionem liberam [illegible] cognoscendi [illegible] divina
volicionem existere sed non supponat illam esse futuram [illegible]
[illegible] divina visio nostri [illegible] futuri non [illegible] existentia [illegible]
[illegible] ut futuram in aliqua differentia temporis [illegible]
volicionem [illegible] volicionis ut [illegible] indivisibiliter prior [illegible]
[illegible] volicionis [illegible] — [illegible] negando [illegible] ratione quamvis Deus [illegible]
videndi non supponat suam volicionem existere [illegible] ad visionem [illegible] volicio
[illegible] esse futuram [illegible] volendi [illegible] determinationem ad volendum
mundum non potest esse quod Deus videat se voliturum esse mundum alias volicio Dei
esset [illegible] determinata ad se [illegible] absurdum [illegible]
et inde [illegible] volicionis creandi mundum [illegible] visio mundi ut futuri
posterior [illegible] quam volicio creandi mundum sed posterius sit posterior [illegible]
pendens ab [illegible] determinante — [illegible] volicio
divina sit tanquam [illegible] prior visione divina [illegible] prioritatis
ut sic [illegible] considerato non repugnabat volicionem Dei esse tempore posteri-
orem visione. —
Ex dictis constat [illegible] volicionem efficacem liberam et [illegible]
[illegible] esse priorem visione divina [illegible] illud cognosci existere in
aliqua differentia temporis — [illegible] eundum esse [illegible]
[illegible] de [illegible] liberis [illegible] humanis [illegible]
re [illegible] quandam qua omnia futura cognoscant ut [illegible] futura
[illegible] divine volicionis [illegible] supposita illis futuritione [illegible]
[illegible] sed non supposita futuritione [illegible] volicionis divine ut [illegible]
[illegible] futuritionem [illegible] et constant [illegible] 14
d [illegible] dubio 10 —
9° [illegible] visiones [illegible] priores [illegible] quam volicionis [illegible]
de [illegible] existentia Deus [illegible] rationem aut occasionem ad volendum rem
aliquam sicut in [illegible] peccatis [illegible] talibus [illegible] libera Deus
non [illegible] et nunc [illegible] et inferre [illegible]
quam illius [illegible] supposita previsione illius [illegible]
Deus non voluit incarnationem nisi supposita previsione [illegible] peccati
10 [illegible] sequitur [illegible] possibile [illegible] visio mundi sit prior volicione efficaci
[illegible] possibile Deum ex medio libere [illegible] faciendo [illegible]

[illegible] esse futurum ocasionem himeri[?] [illegible] intendendi [?]
[illegible] qualiter quam sine eius presentis volitionis intenderet
efficaciter [illegible] futuri [illegible] non medii huius ut [illegible] ex eius [illegible]
[illegible] qui sibi [illegible] cant defactu hoc predesti[natio] [illegible] ante [illegible] sibe
post [illegible] [illegible] supponere [illegible] de facto absolute possibile fuisse ut hoc,
saltem aliquis non predestinarentur efficaciter ad gloriam per modum premii nisi
presupposita [illegible] sine libere [illegible] in [illegible] per medium unicum
ad gloriam tribuendam per modum premii. — [illegible] dicant Suarez 3 p.
tomo 1° disp. 5 s. 1ª [illegible] et Vazquez 1ª p. tomo 1° disp. 89 c. 11 [illegible]
[illegible] refutat —
11 [illegible] dependentia [illegible] quae visio unius volitionis fuerit [illegible] ocasio volitionis
[illegible] nullo modo [illegible] divina visio prior [illegible] quam volitio alterius volitionis
[illegible] [illegible] visio [illegible] existentis apud [illegible] prior [illegible]
[illegible] simul sed [illegible] ad voluntatem predestina-
ndi [illegible] —
[illegible] volitio [illegible] ad [illegible] et volitio predestinandi
[illegible] simul sed visio [illegible] posteriori volitione [illegible] ad volun-
[illegible] posteriori volitione predestinandi [illegible] maior [illegible] quia
[illegible] ad [illegible] non est prior [illegible] posterior volitione pre-
destinandi [illegible] est simul cum illa. — [illegible] maiorem [illegible] falsam et [illegible]
[illegible] nullam [illegible] [illegible] simul illas volitiones
et [illegible] negari hoc [illegible] pendere ab alia [illegible] sicut inde non sequitur [illegible]
[illegible] predestinandi [illegible] pendeat visio [illegible] sequitur [illegible]
[illegible] posteriorem [illegible] volitione predestinandi [illegible] —
ad argumenta in principio [illegible] posita. [illegible] ad 1um [illegible] simul [illegible]
[illegible] priores [illegible] universalis creaturae cognitio [illegible] Deo [illegible] comprehendi aliud [illegible]
[illegible] universalitatis cognitio requiritur ad volitionem [illegible] volitio requiritur ad visio-
nem [illegible] creaturae ut [illegible] [illegible] nullus [illegible] intellectus
esset prior alio non sequeretur [illegible] simul ut diximus ad superiorem [illegible] —
ad 2um [illegible] illam [illegible] pendium [illegible]
[illegible] maximum [illegible] [illegible] Deum [illegible] aliquid [illegible]
[illegible] hoc quod sciat se volitum [illegible] volendi [illegible] ad volen-
dum [illegible] cognitione [illegible] volitionis ut futurae quod [illegible]
sup[r]a n. 6 — C. 5 quem ordinem servent inter se intellectiones divinae.

C. 5ª quem ordinem servent inter se intellectiones divinae.

1. inter divinas cognitiones repugnat illud prioritatis [illegible] quo una
cognitio [illegible] causa alterius cognitionis qualis prioritas [illegible]
[illegible] repugnat ut [illegible] c. 14 [illegible] —
2. cognitio Dei [illegible] ad Deum prior [illegible] quam cogni-
tio creaturarum [illegible] illae [illegible] aqua [illegible]
[illegible] cognitio creaturarum [illegible]
[illegible] posterior [illegible] cognitione creaturarum [illegible] esset cognitio [illegible]
[illegible] creaturas [illegible]
[illegible] prioritate quae [illegible] —
3° nulla cognitio creaturae est prior cognitione alterius creaturae [illegible]
prioritate [illegible] ut [illegible] alterius [illegible] Deus cognoscat causam

ut causae et effectus, sed per causam sui[?] dilectionis in Deo cognitionem[?]
non est ratio cognoscendi effectum (loquor de cognitione singulari intelligentiae) nam
divina essentia [illegible] est sufficiens ratio formalis cognoscendi ea, et nulla alia
creatura est ratio formalis cognoscendi alia ut dicimus in q. 14 a. 7, fine, vide
infra n. 6
[illegible] [illegible] quandam creaturarum cognitiones divinae [illegible]
[illegible] prioritas aequalitatis, prioritate autem dependentia, a qua inde [illegible]
cognitio causae, quae essentialiter est causa, et[?] cognitio effectus, quae essentialiter est effectus,
et aliorum quae se mutuo respiciunt sibi correspondenti[?] a[?] talis[?] sibi respondeant[?]
talis relationis, ut dicimus [illegible] n. 2 — aliae autem cognitiones absolutae[?]
[illegible] prius aliae, ad quas supponuntur, scilicet [illegible] includunt, et nos [illegible]
cognitio [illegible] supponitur ad cognitionem aliquam, et [illegible] sicut cognitio [illegible]
supponitur ad cognitionem huius [illegible] [illegible] sicut cognitio habitus ut [illegible] supponitur
ad cognitionem privationis, scilicet tenebrarum et [illegible] —
[illegible] comparationes inter se varias cognitiones singulares intelligen-
tiae. Si autem scientiam visionis comparemus scientiae singulari intelligen-
5° tiae, dicendum est 5° [illegible] [illegible] creati [illegible] prior scientia [illegible]
singularis intelligentiae, quoniam scientia visionis supponitur possibilitatem quarum
[illegible] scientia singularis intelligentiae et [illegible] actualitatem [illegible]
[illegible] includit possibilitates [illegible] maxime [illegible] scientia singularis intel-
ligentiae supponitur ante decretum [illegible] creandi aliquam rem [illegible]
[illegible] causas, [illegible] [illegible] et [illegible] decretum supponitur ante scientiam visionis
[illegible] ut dicimus in [illegible] — et consequenter cognitio singularis
intelligentiae [illegible] prior erit visione [illegible] alterius [illegible] quando [illegible]
[illegible] requiritur ad [illegible] alterius, sicut cognitio [illegible] possibilis prior erit quam
visio [illegible] [illegible] [illegible] habet dependentia, nullus erit
ordo inter cognitiones [illegible] singularis intelligentiae et visionis diversarum [illegible] —
[illegible] Si autem comparemus inter se varias visiones [illegible] ut [illegible]
inter [illegible] prioritas [illegible] multas illas [illegible] eodem modo [illegible] scien-
tia singularis intelligentiae diximus [illegible] — [illegible] [illegible]
res aliqua ad [illegible] ut futura sit [illegible] scilicet [illegible] requisita, ut Deus velit
aliquid aliud facere, sicut videre [illegible] liberè factum [illegible]
[illegible] praerequisita [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
prior est visione [illegible] —
[illegible] scientiam quam futurorum [illegible] quae Deus
cognoscere [illegible] [illegible] [illegible] causis necessariis [illegible]
[illegible] et haec cognitio ut sic quatenus est cognitio [illegible] posterior est quam cognitio
causae —
[illegible] inter visiones divinas [illegible] [illegible] alius ordo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum aliqua [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] ordo [illegible] [illegible] visiones [illegible]
quatenus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alterius [illegible]
[illegible] ordo [illegible] [illegible] visionibus, siquidem [illegible] visio [illegible]
[illegible] requisita ut videatur aliud [illegible] [illegible] [illegible] necessaria [illegible]
ut [illegible] [illegible] videndi [illegible] praerequiritur in Deo [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ordo sit inter divinas
volitiones [illegible] [illegible]

Q. 6a Cuius prioritatis ordo sit inter divinas volitiones?

§ 1us Praemittuntur ea quae certa sunt.

[illegible] nomine [illegible] illud prioritatis [illegible] quo una volitio sit causa alterius
quare Deus intelligerat [illegible] quando non moveretur ab amore finis ad amorem mediorum
nec vult [illegible] media quae vult finem ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et q. [illegible] 4o [illegible] videlicet [illegible] tenenda [illegible] 3 [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] imperfectionis [illegible] quo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] perfectissima cognitio [illegible] quo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] imperfectionis [illegible] ab amore
finis [illegible] ad amorem mediorum [illegible] [illegible] unum amorem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] alium amorem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
simplicissimo amore vult finem et media [illegible] —
[illegible] rationem [illegible] aliqui [illegible] excludunt omnem ordinem a divinis
volitionibus ut solum relinquere videantur ordinem quem Deus vult
[illegible] [illegible] videlicet Deus vult [illegible] [illegible] finem [illegible] media
[illegible] [illegible] ad finem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] prius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] volitionibus ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alium ordinem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia una volitio divina [illegible] ad aliam vo
litionem [illegible] quidem [illegible] ad [illegible] necessariam volitionis divinae [illegible]
quo ad [illegible] [illegible] ad omnem creaturam —
3o [illegible] in Deo amor sui ipsius prior sit amore omnium creaturarum [illegible] amor
[illegible] creaturas [illegible] dubitabile — [illegible] [illegible] amor unius creaturae possit
prior amore alterius tamquam illius [illegible] dubitari merito posset [illegible] [illegible]
[illegible] universi creaturae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliam [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] 3 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] —
[illegible] volitio [illegible] [illegible] finem [illegible] media [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ordinem [illegible] volitiones [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] finis [illegible] [illegible] prior quam [illegible] medii [illegible] [illegible] medii [illegible]
[illegible] ad finem semper sit prior quam [illegible] medii [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quando priores sint [illegible] [illegible] —
[illegible] [illegible] explicationem notandum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] prius in intentione posterius in executione [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] medium [illegible] [illegible]
[illegible] medii [illegible] [illegible] medium [illegible] causa in executione
[illegible] [illegible] [illegible] intentione et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] clarius medii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] executionis [illegible] [illegible] ordinem intentionis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] intentionis [illegible] causa ut finalis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] sit causa quam [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] finis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] medii [illegible] per causas efficientes [illegible] [illegible]
[illegible] finis [illegible] [illegible] [illegible] inde [illegible] ut finis [illegible] [illegible]
finis [illegible] [illegible] in executione [illegible] [illegible] seriem causarum efficien
tium [illegible] —
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ordinem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] 3 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] amor [illegible] quem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] volitio finis [illegible] [illegible] [illegible]
eundem finem applicando [illegible] ad media [illegible] [illegible]
[illegible] finis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

nationis volicio finis erit quando non independens a mediis, sive a numinis
rib; sed volicio exequendi semper pendebit a mediis sive a numinis exequu
tionis sit expressio ad ne huius ocasione ... exequutionis dependet
mediorum ... ordo exequutionis est independens actionis demum
nationes ... volitae ... 2.m ordo exequutionis est in voli
tione divina ... efficaciter ... realiter a Deo volitum
f. dep.o p.o ad finem ... finis pendeat a medio tamquam a causa efficiente. s. dep
2.o quo modo ... principalis ... in modo ... qua quando amo propter
finem pendere a medio ut a causa efficiente et quando est posterius tempore ... ordo
exequutionis non sit in volicione divina, finaliter esse ... ut olim
et praeterea ... nominationes ... ut ... finis quoniam a medio
exequutionis ... quae mediat ... ad ... finem
ut sup.a n.o 5. nec ... in illo modo est ... negativa ...
... quando amor Dei ... sempiterne ... tamen pro
illud semper sit principaliter medium ... consequentiae ... ut
ordo nominationis ... divinae voluntatis ... quando sit ... tamen
... finis ut eius amor pendeat ab amore ... mediorum ... independenter
amari ut dicitur, 2.o sequenti unde fit ut quamvis in exequutione finis pendeat
ab hoc medio, ... eius amor ... pendeat ab amore huius medii et
... cum dicitur ...
ad fundamentum ... respondeo ... volicionem exequendi posteriorem
intentione finis et posteriorem electione mediorum ... differre
volicione exequendi ... a volicione efficaci finis et mediorum ...
... sed non ... inde ordo exequutionis in divina voluntate
tantum ... volicio exequendi medium posterior et dependens a voli
cione exequendi finem et tamen in ordine exequutionis medium est ... integrius
et independens a fine quare ... voliciones exequen
di ... voliciones efficaces ... exequutio
nis ...
propter ... ordo ... de ordine divinae volicionum
intelligenda ... de ordine intentionis non de exequutionis ad ... et ...
... ut ... ut ...
... respondendum ... diversos ordinum
... volicio finis semper sit prior volicione mediorum

S.o 2.us Utrum in Deo volicio finis semper sit prior volicio(ne) mediorum

... frequenter sit prior volicio finis nemini dubium ... quaerendum ... finis
... ordinis ... volicionum mediorum absolute
priorem.
... 19 ... ut ... regulam ordinandi ... divinae
voluntatis ... sequenter ... qui ordinate vult, prius
vult finem quam ea quae sunt ad finem ... prius vult maius bonum
et ... ad finem quam ... bonum ...
... ad finem ... multi ...
... ad ... regulas ... ut ...
... in ... ordinandi ... quando ... finem ...
... non ... et ... in hoc sensu ... medii
... in ... et in ... superiori

nec ... Deus per se solicito unum bellè prius aliud quam finem eius. S. 3° ratio
... 3ª ... nunc ... in ... simpliciter ... quoniam
sed necessario ... aliquod medium, ... finem ... ante ... frequenter
est medium quo posito maxime ... ad consequendum finem ... medium perfecte
veniunt alia media quae ... ad beatitudinem ... medium perfectè ... ad hoc
... significatio et ... vocatio ... de ...
... sine ... et ... nostri ...
2° modo dicitur medium ... finem quoniam ... finis ... illi. S. ...
... esse ad talem finem. Et hoc modo sicut Deus ... medio
... esse ... medio ... minus ... modo ... in ...
medium minus ... et prius bellè quoniam ... posset
... nulla necessitas ... ut infra ... imo quando quidem Deus
ad unum finem ... minus proportionato medio ut prius ... maxime inter
... alium finem ostendendi suam sapientiam ... libera
litatem. — ... quoniam ... Deus ... intendere ... infima ... perfectione
... inferiori et ... finem ... ut ... se quia
... medio minus proportionato ... fine ...
quamvis sit maxime proportionatum ad ... finis.
3° modo dicitur medium ... finem ... et de ... manifestatione
non est necessarium ut Deus prius velit quod maxime ... alioquin ... ne
cessarium esset prius voluntatem fuisse ... quam creationem
mundi et Adami. Et prius voluntatem fuisse ... beatitudinem
quam ... et gloriam. ... supponunt ... divina
voluntate ... S. ... libertate Dei ... non est ne
cessarius — ... quoniam ... agenta ... necessario ...
... praedestinatione ... quanquam ... minus ...
... et prius voluisse ... quam ... quam ...
... in ... necessitatem ordinis asserere absurdum est. —
2° opinio ... opinionis ... velit ut ...
... finis prior sit quam volitio medii et inter media quae Deus ...
absolutè ... unum medium velit ... ad ...
... illud medium sit prius volitum quod est proximum ...
quoniam illud ... ut finis ... alterius medii ... Deus vult vocationem
...
sanctificationem ... prius sit ... voluntate ... significatio
... quam volitio ... et volitio ... prior sit quam
... et hic prior sit quam volitio vocationis ...
Suarez 3ª p. tomo 1° disp. 5ª s. 1ª ... difficultatem ... difficultate
2ª ... 2ª ... 3ª p. tomo 1° disp. 5ª ...
... et ... quamvis ... modo dicendi infra s.
3 difficultatem 2ª. —
ex Suarez ... argumentum 1um ex ... s. 23 ... voluntatem
... finem ... ordinationem medii ad finem 2um quoniam ...
amandi medium est amor finis ... et ... est amor finis —
3° quoniam ... unum attribuere ... alterius ... intellectus est ...
... inter actiones divinas amor finis est ... amandi medium —
4um ab exemplo intellectus divini ... unico ... actu
omnia intelligat ... intelligit ...

quamvis sit causa, et principalius intelligit principia quam conclusionem quam [illegible]
et non e converso. Si autem se habet finis ad voluntatem sicut principium ad intellectum
tenemus quod principalius vult finem quam media —

Ad decisionem notandum est de volitione medii ad finem nos posse loqui dupliciter
1° de volitione necessaria finis ut finis et medii ut medii, hoc est de volitione qua quis
vult hunc finem [illegible] finem huius medii et hoc medium esse medium efficaciter
[illegible] hunc finem ut vult volitionem [illegible] medium
ad efficaciter consequendum quia [illegible] finem efficaciter consequendum
volitionem —

De huius modi volitione finis ut finis et medii ut medii, sit 1° volitio finis
est absolute prior volitione medii, quoniam se habet ut ratio motiva [illegible]
[illegible] quamvis aliquando [illegible] posterior quoniam volitio huius finis [illegible]
[illegible] finis est [illegible] necessari[illegible] pendet a volitione huius medii [illegible]
[illegible] — hanc autem demonstrant argumenta [illegible] et hic est principium
[illegible] solutio...

2° modo loqui possumus de fine et medio materialiter [illegible] et [illegible]
[illegible] finis [illegible] sit prius volitus quam [illegible] medium [illegible]
dico [illegible] loqui possumus [illegible] definitum
medio materialiter [illegible]

2ª [illegible] semper volitio rei [illegible] medium supponit [illegible] volitionem
rei quae est finis [illegible] ut si Deus vult [illegible] auxilia [illegible]
[illegible] ad salutem, illa volitio necessario supponit [illegible]
[illegible] Deus alicuius [illegible] salvare [illegible]
[illegible]
[illegible] voluntatis [illegible]
creaturi mundi [illegible] finis [illegible]
[illegible]

3ª [illegible] volitionum [illegible] finis semper est aliquo modo posterior [illegible]
[illegible] volitionum [illegible] medium [illegible] quoniam si Deus [illegible]
[illegible] vult [illegible] efficaciter [illegible] et [illegible] efficaciter
[illegible] finere [illegible] volitio [illegible] necessario pendet a volitione [illegible]
[illegible] aliquo medio [illegible] quamvis in hac volitione [illegible]
[illegible] medii [illegible] sit —

Sequentur [illegible] de fine et medio materialiter [illegible]
[illegible] comparatione [illegible] ordo reperiri [illegible]
[illegible] sequuntur [illegible] infra [illegible]
[illegible] Deum [illegible] particularis materialiter [illegible]
est finis [illegible] pendent ab volitione rei quae medii [illegible] particulare
[illegible] quoniam non repugnat [illegible] Deus [illegible] efficaciter aliquam
rem [illegible] consequi posse pluribus medii[illegible]
[illegible] particulare medium [illegible]
[illegible] volitionum Dei [illegible] liber [illegible] ut si Deus
efficaciter [illegible] praedestinato [illegible] hunc quam
[illegible] particulare [illegible] vult [illegible] et [illegible]
[illegible] ad [illegible] sit sacerdos quoniam [illegible]
[illegible] sacerdos [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] eleemosynam
[illegible] ad praedicandum [illegible] equo [illegible]

tunc

[illegible] in ea absoluta intentione finis [illegible] auxilijs [illegible]
[illegible] ad hanc intentionem [illegible] quia Deus decernat [illegible]
[illegible] predicandum [illegible] et non ad hanc voluntatem finis
medij decernat non pendet intentio illius finis [illegible]
decretum non voluisset Deus [illegible] voluisset illum finem [illegible]
ad eundem [illegible] medium [illegible] decernat [illegible] medij
decernat [illegible] intentione decernat finis [illegible] medij [illegible]
[illegible] quando medium [illegible] ad [illegible] finis
et Deus [illegible] ut dicemus ad unum [illegible] ad alium
finem [illegible] quando Deus voluntate [illegible] predestinans [illegible]
auxilia ad bene operandum [illegible] ad peccandum
[illegible] Deus [illegible] intentionis [illegible] auxiliari
decernat ut bene [illegible] hunc [illegible] Deus [illegible] illus
[illegible] auxilia et [illegible]
[illegible] si autem [illegible] illius negligens auxilij [illegible]
peccata ad predestinatis [illegible] ad [illegible]
[illegible] auxilia [illegible] medium ut predestinans [illegible]
[illegible] et [illegible] voluntate [illegible]
[illegible] voluntas [illegible]
[illegible] bene [illegible]
[illegible] auxilia [illegible] aliquo [illegible] medij [illegible]
[illegible] finis [illegible]
[illegible] Deus decernere quanta auxilia [illegible]
[illegible] illius predestinationem [illegible]
[illegible] futurum [illegible] predestinavit [illegible]
[illegible] sequentibus —
[illegible] amor medij et finis [illegible] decernat [illegible]
[illegible] quando [illegible] Deus [illegible]
[illegible] quem finis [illegible] medium et [illegible]
[illegible] maxime [illegible] quando medium [illegible]
[illegible] et [illegible] nulla [illegible]
[illegible] quando [illegible] predestinans [illegible] Christi domini [illegible]
ad [illegible] nostri [illegible] Christi [illegible] decretum [illegible]
[illegible] voluit Christi domini [illegible] dependenter [illegible] predestinandi [illegible]
et angelos et voluit predestinationem [illegible] et angelorum dependenter a volitione
[illegible] Christi domini [illegible] sive alteri [illegible]
[illegible] quo Deus voluit creare [illegible]
illius volitionis Deus non vellet creare manus aut pedes [illegible] non vellet cre-
are caput et non vellet creare caput nisi vellet creare manus et pedes [illegible]
[illegible] amandi medij aut [illegible] quando

ut in ipsis medium ut [illegible] finem [illegible] quae [illegible] [illegible]
[illegible] imperfectum – pero in defectu [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] hominem angelicum cum mutua dependentia [illegible]
[illegible] inclinatione [illegible] probabiliter affirmat [illegible] [illegible]
est possibilitatem huius [illegible] ut tamen —
7º [illegible] finem cum fine et medium cum medio [illegible] distinguere [illegible]
aut illa subordinata [illegible] [illegible] unus erit finis [illegible] alterius [illegible] medi-
quamvis [illegible] finem sit medium quare [illegible] illos [illegible]
ordo assignatus [illegible] superioribus – si [illegible] non sint subordinata [illegible]
quadam dependentia tunc nullus erit inter illos amor [illegible] prioritas – hic omnia
ad argumentum 2º [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] in sequenti —
[illegible] [illegible] finis quare [illegible] de volitione [illegible] medii [illegible]
[illegible] ut est medium [illegible] ad finem [illegible] diximus [illegible] —
ad 2um [illegible] [illegible] [illegible] medium amat [illegible] [illegible] et medium
tunc [illegible] amandi medium est amor finis sed [illegible] aliquando rem quae est
medium amari [illegible] ut finem [illegible] bonitatem [illegible]
et alia volitione amari ut medium adulter [illegible] finem et [illegible] medium
dium amari [illegible] [illegible] volitione et alia volitione amari [illegible]
liter ut medium [illegible] finis et in his casibus prior volitio [illegible]
[illegible] medium non est amor finis [illegible] ut [illegible] —
ad 3um [illegible] —
ad 4um argumentum [illegible] consequens est [illegible] [illegible] quamvis [illegible] falsum
[illegible] amor finis ut [illegible] est quam amor medii ut medii et [illegible]
[illegible] finis prior est quam amor contrarii mali medii sed [illegible]
[illegible] non est [illegible] cognoscendi [illegible] ut diximus [illegible] nº 3 – 53 explicantes pre-
cedentes [illegible] solvimus aliquot difficultates

§º 3ª ex[P]licantur precedentes conclusiones solutis [illegible] Quit difficultatibus

1ª difficultas est [illegible] quando medium est unicum ad aliquem finem tunc
medium et finis necessario amentur [illegible] cum mutua dependentia et priori [illegible]
respondeo si medium ratione sui praecise possit amari [illegible] in ordine ad alium
finem et nullus sit alius finis in ordine ad quem desiderari possit et ad eum
[illegible] non sit possibile aliud medium [illegible] finem unicum sit
hoc medium et [illegible] medii unicus sit hic finis tunc [illegible] est adeo ama-
ri non posse volitione absoluta nisi cum mutua dependentia et priori-
tate – sed [illegible] hunc [illegible] erit possibilis [illegible]
[illegible] 4ª et 5ª et 6ª [illegible] 5º —
sed notandum est [illegible] finem indigere unico medio [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] indiget [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
fine amato [illegible] [illegible] finis indiget aliquo medio unico sicut [illegible]
[illegible] medium et utilitas adultus indiget cibo solido [illegible]
quamvis [illegible] non sit necessarius ad [illegible] [illegible]
[illegible] finis volitionem necessario [illegible] [illegible] medii ut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] — [illegible]

vtque requer sectory bemedio i uni un finem —
2° dist. i ultage ri quando media q merita et finis e premium simul
ari tur sit ut Deus prius volit et videat hus meritum dei nde velit in
premium — docet Iunior q stirmant et p̄bant quia talis finis n̄ datur nisi intuitu
tumeri tanq et ad num premii et voluntas dandi premium supponit abolitione
meriti. — Istir mant essentia d fulgenti in epilogo operis dei incarnatione et
2° Christi dicens Deus n aliter perfecit in no pere quam in sua sempiterna
adq inimutabili het voluntate dispositam et in tui 6° ad meritum Confi
cut in presciuntiam predestinat Deus sicq gra in tempore facit sed in tem
pore q g gra n datur premium nisi dependenter a meritis q Deus in sua dispositio
et presciencia n voluit et disposuit nisi dependenter a meritis —
respondeo equivo unice hunc modum loquendi aliud nanq e Deus abeterno vo
luit res in tempore conservari tali ordine aliud e Deus abeterno hoc ordine
voluit in tantum ordo n sit in sit oim volitum ideo sed ex efficiat volitionem
Dei nostro modo intelligendi — predictum autem argumentum probat efficaciter Deum
abeterno voluisse ut premium in tempore tenderet a merito et esset posterius
illo sed n probat volitionem premii fuisse posteriorem volitione meriti —
idem maxime ex hoc vi pro h in positione Deum velle efficaciter dare pre
mium 2 aliter ut premium nisi ex efficaciter vellet precedere meritum ut
meritum quare volitio premii finaliter ac unum aliquo modo posterior et de
pendens a volitione meriti finaliter aliqui — 2° ex hoc q es precedenti sequitur Deus
si vult puro gloriam dare ut premium necessario vult dependenter a volitione
huius si illius alicuius meritorio ex — 3° ex hoc his n obstantibus potuit Deus velle glo
riam tuis volitio esset prior alio per finem modo prioritatis in tantum esset volitumo
n vum ... pter q velle efficaciter dare merita et potuit 2° non modo se here
quare ulterior assero inter volitiones premii et meriti finaliter et maliter voge
et dirarie esse posse velle multiplicem ordinem assignatum oibus iis 5° precedentis
meri e intus ula solidaro dis paritatis a reliquis mediis et finibus —
3° dist. cultage est Deus posit finaliter aut ater uni medio ap[illegible] quando
Il positio ... amedia quisq ... ad sequendum extentum intentum
negant aliqui quum Deus potuit abeterno voluntatem suam aliquando
medio q n potuit eam aligere ... p̄bant quoniam ... Deus uno
modo velle finem et aliquando ... volitionem uni medio et aliquando ...
Dei volicio potuit vel ... modo diversos se here ...
hoc ... reputant esse in ... Deus ...
actionibus ... aliter se heat — huius fundamenti falsitatem
ostendi mus supra e 2° nunc respondeo ...
illarum mutatione ... volitionem ...
scientia .f. si inde pende ... et ... quod Deus posset volitio
nem ... aliq ... medio ... illud ... uni ... et precedenti
5° ca 6° —
4° dist. ... quum ... ex ... plenit ... velle ... quam
media ... quando ... eleri ... intenti ... finis
Deus autem ... media positiva in particulari
et q illos sit ... ad finem ... Deum simul

volemus ad finem. — Ad distinguendo maiorem minorem bonitatem in finis quae ratione finis providit electionem medii in particulari ex imperfectione finitatis rerum, bonitas dependentiae et independentiae per ordinem ad perfectam libertatem in electione medii, quoniam magis Deus independenter quo efficaciter vult. Petro Apostolo ad gloriam coniungat tamen martyrium [illegible] martyrio [illegible] in [illegible] medii [illegible] in numeris [illegible] per [illegible] ad perfectam liberam [illegible] volitionis divinae ut posset velle dare gloriam [illegible] volito gloriae non [illegible] ab volitione martyrii [illegible] posset velle dare gloriam [illegible] volitio gloriae pendeat ab volitione martyrii [illegible] volitio [illegible] solitarie —

5.º Difficultas quoniam alter est perfectionis amandi finem simul eligendo efficaciter media [illegible] quod [illegible] finis [illegible] Deus habeat volitionem finis dependenter ab volitione medii. — Ad distinguendo [illegible] per [illegible] quae [illegible] per unam volitionem perfectionem [illegible] perfectionem [illegible] Deus [illegible] et hoc modo falsum [illegible] quoniam sicut Dei volitio quae vult incarnationem non reddit Deum perfectiorem quando [illegible] si vellet non incarnari ita velle ut dependenter a [illegible] independentia non reddit Deum perfectiorem — 2.º modo intelligi potest quasi volitio perfectior sit [illegible] incarnationis [illegible] perfectio [illegible] ab volitione incarnandi perfectione quae fit volitio divina non incarnandi et hoc modo [illegible] ut perfectior sit unica volitio Dei quae [illegible] dependentia [illegible] ad finem medii in particulari [illegible] volitio [illegible] independenter a medio particulari [illegible] in [illegible] voluntate [illegible] colligitur [illegible] ut Deus finem velit dependenter a medio [illegible] Deum [illegible] volitio [illegible] incarnationem. —

6.º Difficultas quoniam [illegible] quod vult efficaciter finem [illegible] efficaciter malet [illegible] medii in particulari [illegible] ab [illegible] nullo modo [illegible] ex [illegible] alio — [illegible] distinguendo [illegible] volitio medii [illegible] finis [illegible] simplex [illegible] distinguuntur [illegible] sicut [illegible] — [illegible] ergo quoniam [illegible] distinguere ut [illegible] independentes ut [illegible] finis alio [illegible] quo aliquis [illegible] velit [illegible] non possumus [illegible] distinguere [illegible] finis [illegible] electionem medii [illegible] finis [illegible] ut [illegible] distinguunt [illegible] independenter [illegible] finis [illegible] distinguuntur [illegible] modo volendi [illegible] quando [illegible] intentionem finis et electionem medii [illegible] dependentiam [illegible] finis [illegible] hoc [illegible] requirit [illegible] Deum [illegible] nos [illegible] medii [illegible] independenter [illegible] amor est [illegible] realiter distinctus ab amore finis [illegible] volendi [illegible] distinguuntur [illegible] volitione finis [illegible] independens [illegible] distinctus [illegible] per [illegible] volendi [illegible]

* Dico 2ª probatur ... sanctum ... praedictum argumentum ... talis ... cognitionem Dei qua volebat creare hunc hominem in occidentali India et vult hunc infantem baptizari in Hispania, quae volitiones Dei nullo modo adinvicem pendent ... ut videre est apud Suarez 3º ... disputatione ... negando ... de causa ... reprobationis et praedestinationis ex parte praedestinati ...

Disp. 3ª De causa Reprobationis et praedestinationis ex parte Praedestinati et reprobati

Ad 4m et 5m artic. q. 23. Ad 4m et 5m artic. q. 23

Postquam ... de effectibus praedestinationis et reprobationis ... de causa ... ordine ... utrum ... esse prius de causa praedestinationis et reprobationis ex parte Dei ... causa praedestinationis et reprobationis ex parte nostra ... disputatione de praedestinatione quando ... causa ... sequuntur plura ... quaestio ... auctoritate praedestinationis et reprobationis causa ... in ... indissolubili ... de utriusque causa simul ... de causa ex parte nostra ... quando causa ex parte Dei ... quoniam ... controversia ... —

Sed quoniam ... controversia de causa praedestinationis ex parte nostra ... disputatione ... de causa praedestinationis ... in 5ª de causa praedestinationis ... libere ... operatur. Quaestio 1ª an praedestinationis in creatis causam dari sit possibile

Quaestio 1ª Utrum Praedestinationis in creatis causa dari sit possibile

Quoniam praedestinationis nomen ... praedestinatus ... clarit... Dei ... praedestinationem hoc modo acceptam ... praedestinationem ... creatam ... praedestinationem ... voluntatis ... quae de praedestinatione increata ... reprobationi increatae ... quamvis ... Deus ... controversiae ... de causa praedestinationis ... —

Quamvis ... praedestinationis ... voluntatis ... disputatione ... praedestinationis causa ... ex parte nostra ...

consistit in eo quod aliquid quod fuerit non ... propter quam ut propter conditionem ... apprehensi ratione ... propter ... ut propter motivum Deus voluerit
unius potius quam alteri conferre efficaciter gratiam et gloriam nam si datur
causa huius volitionis sequitur dari causam praedestinationis sive praedestinatio consistat in actu intellectus sive in actu voluntatis et non est ponenda praedestinatio consistit in actu voluntatis tunc dari causam volitionis ... causa gratiae et gloriae sive praedestinatio consistit in actu
intellectus qui est imperium ut nos diximus disp. 1ª § 3 cum ad hoc ut
aliquid fuerit causa illius voluntatis conferendi gratiam et gloriam est causa imperii ... praedestinationem consistere ... imperio intelligentiae quia gloria et media ad illam necessaria cognoscuntur ut possibilia ... dicunt dari causam praedestinationis sive causam volitionis
exequendi haec media ... efficaciter ... ut ... mendacia
Durandus 1º de ... 41 q. 1 § 2 art. 2 ... qui ... illa cognitio gloriae
et mediorum ... praedestinationis ... ad ... praedicta volitione Dei unde ... causa
... praedestinationis ... illa cognitio ... praedestinationis ... comparatione alicuius ...
... causa ... Deus voluerit praedestinare quam ... causa
praedestinationis —
2º nullus delirabit adeo ut asserat aliquid ... existens esse causam ...
... praedestinationis ... divinum ... causaret ... realiter influeret in illum quoniam volitio divina ... realiter cum Deo quare omnis creatura ... realiter causari —
3º ... aliquid creatum ... possit esse Deo
... praedestinandum hunc potius quam aliud ... conditionis ... sit ... praecise pendeat volitio praedestinandi hunc ... quod solum ... realiter ... de nominatione ... volitionem liberam ita ut haec volitio ... in ... existeret praescientia illius conditionis ... quasi motivum ... causa voluntatis —
... supponere ... quis ... non alio sensu quaeri possit causam praedestinationis ... praedestinatione ... causa ... praedestinationis causa ... possit causam ... praedestinationis ... causa denominatio
... causa ... ordine quo aliquid crea... sit ... ordo ... divina volitione ... realiter ... voluntatem ... Tumel ... 23
... molina ... 23 ... membro ... et ... dubio ... praedestinationis ... causa ... libera ... dari ... causa ... praedestinationis et electionis ... cadere ...
... disp. 19 ... ... divinae voluntatis ... aliter ... causam ... pre

in sensu quod Deus vult unam creaturam esse causam alterius, ita quod Deus non vult
hoc quia vult illud, sed Deus vult hoc esse propter illud [illegible] causam
[illegible] in nostris dicendis — Confirmatur quoniam [illegible] hoc certum [illegible]
docet [illegible] de causa praedestinationis non [illegible] praedestinationis [illegible]
[illegible] aliqua causa [illegible] praedestinatione [illegible]
[illegible] nullus [illegible] 24 [illegible]
[illegible] causa nostrae praedestinationis — Confirmatur 2º quoniam [illegible]
ex [illegible] de causa praedestinationis [illegible] nostra [illegible] de actu
divinae voluntatis [illegible] divinae [illegible]
[illegible] docet [illegible]
de praedestinatione [illegible]
[illegible] insolubile ad [illegible] argumentum —
2º [illegible] indicta [illegible] quoniam [illegible]
[illegible] volitio [illegible] non est Deo causa [illegible] quoniam [illegible]
esse causa [illegible] quoniam [illegible] ratiocinata [illegible] divinae
volitionis [illegible] ratiocinata [illegible]
[illegible] alterius causa —
[illegible] argumentum [illegible] quoniam [illegible]
alterius [illegible] quoniam Deus [illegible] cognoscit
omnia [illegible] volt omnia
[illegible] Dei non potest esse causa alterius
[illegible] argumentum [illegible] praedestinatione Dei [illegible] alter unius volitionis
[illegible] necessaria [illegible] huius [illegible]
potest esse alia [illegible] alterum [illegible] divinae praedestinationis
ad [illegible] causa [illegible]
nostra [illegible] praedestinatione [illegible]
[illegible] quoniam [illegible] volitionem
necessarium [illegible]
[illegible] argumentum quoniam [illegible] divinae volitionis
[illegible]
[illegible] divinae volitionis [illegible]
[illegible] voluntatem divinam [illegible]
quoniam [illegible] non [illegible]
x [illegible] praedestinationis [illegible] causam
[illegible] Dei [illegible] alterius [illegible]
[illegible]
divinam voluntatem —
Explico [illegible] non datur ulla causa [illegible]
causalitate causare [illegible] praedestinationem [illegible] Deus [illegible]
datur causa [illegible] causalitate [illegible] creatam hoc
est [illegible] praedestinationis [illegible] eadem causa [illegible] praedestinationis [illegible]
[illegible] relationes [illegible]
[illegible]
praedestinationis [illegible]
Dei [illegible] esse causa [illegible] praedestinationis [illegible]
[illegible] causa alter [illegible] Dei [illegible]

[illegible] dirigit et voluntas efficaciter manifestando [illegible] adspirationem [illegible] cognitio
alicuius actionis humanae futurae in tempore [illegible] praedestinationis [illegible]
quod [illegible] causalitatem aliquid creatum tanquam [illegible] cognitio-
nem [illegible] divinam [illegible] id quod [illegible] determinetur [illegible] sive [illegible] divino
[illegible] [illegible] causalitas [illegible] quod voluntas divina [illegible]
[illegible] quando [illegible] vellet [illegible] praedestinare [illegible] in
[illegible] actionis futurae effectu divino [illegible] praedestinari
[illegible] causa [illegible] causam [illegible]
[illegible] possibilitatem [illegible] Deus vult unam
[illegible] Deus [illegible] vult unam rem quae vult aliam [illegible]
[illegible] vult unam rem quae [illegible] aliam si ille [illegible] neque [illegible]
[illegible] realem causalitatem sed causalitatem [illegible] intelligendi [illegible]
[illegible] volendi [illegible] praedestinatio [illegible]
[illegible] ex Prospero Aquitano [illegible] ad Augustinum [illegible]
librum de praedestinatione [illegible] illis [illegible] praes-
[illegible] imperatio [illegible] divinae praescientiae
[illegible] quod [illegible]
[illegible] interrogationibus Augustinus [illegible]
[illegible] Augustinus [illegible] paulo post [illegible]
[illegible] hoc Deus [illegible]
[illegible] futurum esse voluntas praesciverit [illegible]
[illegible] nihil aliud [illegible] quam videre
[illegible] divinae [illegible] negandi [illegible]
[illegible] causa [illegible] Deus [illegible]
[illegible] praesciverit [illegible] Augustinus [illegible]
[illegible] negans illas causales veras esse [illegible]
[illegible] elegit [illegible] praedestinationi [illegible]
[illegible] 9 [illegible] 10 [illegible] in epistola 105 ad [illegible] in epistola 106
ad Paulinum [illegible] Pauli [illegible] 160
[illegible] libro ad [illegible] Deus
[illegible] manet [illegible]
sed quia illud manet [illegible] credentes [illegible] quia
elegit [illegible] Augustinus in libro de praedestinatione [illegible]
[illegible] in epistola ad [illegible] libero arbi-
trio eadem [illegible] ad [illegible] dicente
[illegible] divinae electionis [illegible] voluntatem ad liber-
um [illegible] creaturarum [illegible]
[illegible] ut necessarium [illegible] sed quasi [illegible]
[illegible] libro [illegible] rationem [illegible] divinae [illegible]
[illegible] creaturas [illegible]
[illegible] in libro [illegible]
[illegible] 45 [illegible] ad [illegible] Durandus

i° [illegible] q. 2 a. 10 ait divini necessarius quest tamen aliquas causas liberas in
ut in nobis supernaturaliter causas et quaere ex quo ait: praedestinationem necessitatem
ut dispositio [illegible] ab aeterno illius [illegible] innata [illegible] unicuique [illegible] possit Deum
non conferendi gloriam dando rationem in generali quamvis non det in speciali
[illegible] quod alii de causa dumtaxat [illegible] non in actum [illegible] dicendum [illegible] praedestinationis ex
[illegible] et [illegible] dicunt [illegible] monentes [illegible] conditione audius
[illegible], ob quam Deus praedestinavit [illegible] ipso fuit dare gloriam [illegible]
dicere [illegible] Deus absoluta non praedestinavit hunc hominem quoniam praedi
[illegible] illas [illegible] liberas illius [illegible] gratiarum
1° [illegible] q. 1. a. 1 ar. ubi gabriel [illegible] initium [illegible] filius [illegible] q. 31 a. 2
in [illegible]
albertus [illegible] q. 63 membro [illegible] ait in [illegible] praescientiam possit
rationem volendi dare gloriam et electionem [illegible] rationem volendi dare gloriam
et [illegible] causales [illegible] videndo [illegible] individuis [illegible] sive non [illegible] causam
causam sed non rationem idem docet alexander 1 p. q. 28 membro 3 a. 3 [illegible]
[illegible] omnes doctores qui infra [illegible] q. [illegible] praescientiam
praescientiam futurorum meritorum et perseverantiae rationem fuisse praedestinandi
quosdam et alios reprobandi rationem fuisse praedicationem [illegible]
[illegible] quarundam [illegible] suarez [illegible] q. 19 a. 3 [illegible] q. 19 [illegible]
initio [illegible] praescientiam [illegible] [illegible] quaesitum indispositis
ei [illegible] praeter [illegible] 2 [illegible] [illegible] et quoniam [illegible]
[illegible] praeter [illegible] q. 6 [illegible] Deum [illegible] voluntatem
liberam creaturam et illam quandoque 2 rationem [illegible] voluntatem [illegible]
aliquas creaturas [illegible] acquisitionem [illegible]
[illegible] [illegible] aprioristica quoniam [illegible] finis increati
voluntatis et [illegible] illius [illegible] subordinati sicut homo
[illegible] mundus [illegible] finis [illegible] subordinatos fines voluntatis
increatae [illegible] genus [illegible] increatus [illegible] finis subordi
natus potest [illegible] Deo [illegible] moveris ad voluntatem increatam alteri [illegible] medium
sicut increata volitio [illegible] movere ad increatam voluntatem
[illegible] mundum corporum [illegible] quoniam [illegible] [illegible]
[illegible] ad aliquas [illegible] [illegible] universales
[illegible] [illegible] potius [illegible] [illegible]
et conditionum erit [illegible] voluntatem ad aliquem [illegible]
[illegible] si Deus hominem [illegible] relinquat [illegible] liberum ut [illegible]
genere et filium praescientia futurum generationis [illegible] liberum erit [illegible] Deum
[illegible] ut filium [illegible] infundere [illegible]
[illegible] argumentis adversarii respondemus [illegible] dicendo [illegible] velle ut
una creatura sit causa [illegible] alterius [illegible] causandi in
[illegible] volitionis increatae sed argumentum probat utrumque quoniam volitio increata
Dei [illegible] hanc animam [illegible] infundendam in hoc corpus in [illegible]
et [illegible] [illegible] futuras ob quam Deus non voluit creari [illegible]
[illegible] aliorum [illegible] infundendam in hoc corpus [illegible] erit [illegible]
[illegible] tempore [illegible] [illegible] praesuppositio libera [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fuisse [illegible]

ex mira [illegible] nullam [illegible] alio [illegible] sed [illegible] libertate [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] boni [illegible] creandi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quam [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
realis existat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] necessario existat [illegible] [illegible] in fore
Deus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] realiter praeterea [illegible] [illegible]
ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] existat nunc et hic [illegible] realis [illegible]
[illegible] adeo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nere
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nulla [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut existant [illegible] [illegible] realis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] necessario [illegible] cognoscendi [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] corpora [illegible]
[illegible] [illegible] nullo modo [illegible] [illegible] [illegible] realis quam illius ex [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] creata [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] boni [illegible] [illegible] sed ne [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] divina [illegible]
et id [illegible] [illegible] [illegible] adat [illegible] [illegible] [illegible] realem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] decreta Dei [illegible] [illegible] [illegible] ad
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] 2° [illegible] quam
[illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quam Deus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] realis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
voluntatem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sequentibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
sed [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Deus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] humanam
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] realis [illegible] Deus [illegible]
naturam humanam [illegible] [illegible] [illegible] capax [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] capacem [illegible] [illegible] naturam angelicam
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] studio [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] perinde [illegible] [illegible] [illegible] Deus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] eligit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Dei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] exemplo [illegible]
[illegible] [illegible] Deus [illegible] [illegible] realis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] felicitatem [illegible] [illegible] [illegible]

et quia ex operibus ... ita ... nulli tale ... hoc mer... fructu
nre quando q' operat g^{ar} gloriam in ... nos ... eternam
Deus nullo velit ... quasi ... albus, quamquam ...
nalis ... ut ... eterna pena ...
voluntas ... eterna pena unde dam...
Et hoc ut intelligi ... quis Deus aliquid ...
nihil et meriti ... quia ...
Deus ... meri... que pena ... culpa quia ...
ab ex meritis ... unde ... 79 ... ad 5^{m} arg^{m}
4° si mi... de fini ... quia ... Deus ...
vere benefi... meritis ... quando
g^{a} ...
... aut ... Deus prede... meriti ... ante quam pr...
... absolute futura ... predestinat ...
... predestinat meritos ...
... predestinat ... absolute futuri ...
... Deus ...
... pater ...
... voluntas ...
...
Deus ...
... ad ...
...
...
Et infirmatione —
Deinde ... una ...
...
... meritorum —
... quam ... causa ...
... causa ...
... predestinatione ...
... causa ... causa
... meriti ... causa ...
... causam finalem ...
... unde ...
... causali...
... causalitas ...
... inter hos ...
... causalitas ... —
... quia ...
... meritis ...
... meriti ... causa predestinationis de
...
... causa predestinationis ...

Confirmatur quia nullatenus videtur repugnare esse in momento a libertatis [illegible]
de praedestinationis filium [illegible] adquirit [illegible] alio [illegible] praecederet [illegible]
[illegible] divinae [illegible] Deus sunt [illegible] ut [illegible]
[illegible] ab [illegible] prioritate [illegible] voluntatis [illegible] divina [illegible]
[illegible] scientia [illegible] quae [illegible]
[illegible] quia [illegible] ratione [illegible]
[illegible] fide [illegible] praescientiae Dei quam [illegible]
[illegible] causam praescientiae [illegible] formaliter et praecise Deus
scientiae [illegible] a nullo [illegible] inducitur —
[illegible] argumento [illegible] doctores [illegible] de causa [illegible]
nationis [illegible] originale [illegible]
[illegible] originalis [illegible]
[illegible] fuisse [illegible] verbo [illegible]
[illegible] redundantibus in Deum nullum [illegible]
[illegible] distinctionem [illegible]
[illegible] praedestinationis —
[illegible] creaturae [illegible] creatura [illegible] Dei
[illegible] ordine prioritatis [illegible] fundamentum [illegible]
[illegible] ratione [illegible] causalitatis [illegible]
[illegible] divinae [illegible] creaturae [illegible]
[illegible] ratione creata [illegible] causalitatis [illegible] creatam praedestinationem
[illegible] relationis [illegible] in Deum [illegible]
[illegible] causalitatis [illegible] praedestinationis [illegible]
[illegible] causandi [illegible] Deus [illegible]
[illegible] causalitatis [illegible]
[illegible] formaliter [illegible] Deum velle ut [illegible] creatura [illegible]
[illegible] exemplo [illegible]
[illegible] non [illegible] quod [illegible] hoc
[illegible] Deus velle [illegible]
[illegible] alio modo ut [illegible] prior [illegible]
[illegible] de quo [illegible]
[illegible] modo [illegible] quamvis ad hoc quod Deus velit [illegible]
[illegible] Dei [illegible]
[illegible] divinae [illegible]
[illegible] idem formaliter [illegible] Deum velle ut [illegible]
[illegible] ut [illegible] Dei [illegible] —
[illegible] formaliter [illegible] causalitatem [illegible]
[illegible] eorum causalitatem [illegible]
[illegible] quia [illegible] in particulari [illegible]
[illegible] Deus [illegible] velle [illegible] prioritate [illegible]

[illegible] volit prius quam velit finem ut si non velit prius quam
velit medium et ut utrumque velit cum mutua prioritate ut probavimus
disp. 2ª sect. 6, 12. Deus non potest velle [illegible] esse [illegible] si nonquam
praeterea datur vero ob quam Deus velit; siquidem huius rationis ordo multiplex est re
tenta identitate actus ordinem quem Deus vult esse in rebus.
Confirmatur quoniam in divinis actionibus ordo in volitionibus diversus est a bonitate
in prosecutionibus ab extra, ut ostendimus disp. 2ª sect. 1ª num. 6 et maxime in illo
quo Pater producit Verbum ordine prioritatis et Spiritum in aequalitate sub ratione de-
pendentiae, sicut praedestinatio actionis in creaturis vero et quasi causa diversa
ratione ordinis necessario prosecutionis quae solum reperitur in rebus praedestinationis.
Confirmatur quoniam Deus vult aliquas operationes honestas fieri per [illegible]
[illegible] intentionem ab omnibus et in divinis volitionibus diversis finibus [illegible]
[illegible] et merito in creaturis volitionis [illegible] pariter quod Deum velle unam
creaturam propter aliam, ut patet exemplo Chrysostomi, Basilii, Ambrosii, [illegible]
quos populus ad episcopatum tanto [illegible] postulabat quanto illi
constanter dignitatem recusabant, quo supposito sic argumentor: Deus voluit
actionem recusandi episcopatum non fieri absque [illegible] propter excitandum po-
puli amorem et desiderium sed Deus voluit fieri recusationes absque [illegible]
eo fine ut populus ab [illegible] [illegible] et non huius volitionis Dei finis
ut populi desiderium et amor pastoris accenderetur magis explorata illius
modestia et humilitate [illegible] finis [illegible] et merito [illegible] volitionis
[illegible] aliquando diversus est a [illegible] proximo quem Deus vult ab his [illegible]
[illegible] per has operationes.
[illegible] quoniam nullam imperfectionem infert in praedestinationem
[illegible] nostra ratione illius [illegible] [illegible] ante [illegible] [illegible]
[illegible] argumentis [illegible] [illegible] infirmi disp. 2ª sect. 6, 8 difficulta-
te quinta [illegible] sed praeterea [illegible] exemplo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] nostrae actionis liberae tanquam a bono malitiae [illegible]
prius [illegible] praescientia nostrarum actionum esse futuram non [illegible]
[illegible] praescientiam aeternitate ut probavimus in c. 17 art. 3 dubio
8. [illegible] non erit [illegible] perfectionem [illegible] volitionis a bono [illegible]
libere [illegible] quam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] necessario
[illegible] infallibiliter sequuntur ut diximus c. 19 art. 3 dubio 4 et dubio
[illegible] non erit [illegible] perfectionem divinae volitionem [illegible] [illegible]
aliam.
Confirmatur 2º quoniam Augustinus propterea Deus [illegible] ab aeterno [illegible]
[illegible] erat [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] Damascenus, Chrysostomus [illegible]
[illegible] Athanasio et ubaldensi quos refert in c. 19 art. 3
dubio 2º vide me in [illegible] disp. 8ª 17, et quamlibet [illegible] exemplo
[illegible] sit in [illegible] [illegible] [illegible] non erit
[illegible] divinae perfectionem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Augustinus [illegible] vult [illegible] quoniam [illegible]
[illegible] [illegible] ratione [illegible] volitionis
[illegible] — vide [illegible]

Ad an q^nta: o^{sic} ist^s facile de i^{sic} ipsi^s mys^{terij} d trag^e. q^{ue} ...
nec^{essa}rio ... est, ita^e nullum creaturam esse ex p^{te} rei realiter ...
Divinis bo^{ni}tatis ... 2um diuinos cursus ... realiter ...
alioq^s ... quum ... distinguunt^r realiter — 3um ... unius ...
... bonitatis ... ratio^{ne} ... angelis ... nul^e
... supra bo^{ni}tatis ... neque ... nostri ... inte^{llectu}s ... quin ...
... cognitio di^{vina} ...
... cognitione ... supra ab^{so}lut^a ... ab intrinseci
... ad ... quae ... frali^s ...
... divina ... ab intrinseco ... ver ... in Deo ...
... cognitionis ... bo^{ni}tatis ... quorum ...
fali^s ... quae ... tales cadere ... rō
... distinguunt^r ... bo^{ni}tatis ... internos
... inter ... quaerendo ...
... coinquat ... in ...
ad 1^{m} ... i^{n}ter ... sui ... putabat ... libra
... intelligunt^r ... ab ... in ... argum^{ent}i ... intent
... rationi ... diuina ... et ... separationes
ab intrinseco ... ad ... per ... ad bo^{ni}tas
... distinctionis ... bo^{ni}tatis
ad 2^{m} ... ab ... qd ... menten ... in ...
ad 3^{m} ... ad ... ab ... bo^{ni}tate ... in ...
... formaliter ...
... quaque diuinis bo^{ni}tatis ...
... intelligendi ... eluvio ...
... rationes ... bo^{ni}tatis
... quin ... retorquere ...
... cognitio ... ad cognitionem alteri ...
... bo^{ni}tatis ...
... diuinis bo^{ni}tatis ...
... cognitionibus ... quia ... reales ... ubi quam
... alias ... fabri^{s} ...
... ad finis ... finem ... ad ... unionis
... quod ... ad illam ... cognitio ...
... tale ... minimum et ... cognosc^{itur}
... inter ... bo^{ni}tatis ... quam ...
... cognitio ...
bo^{ni}tatis ... ad ... tale bo^{ni}tas
... finem ... ad ... ad
... mundi ... mundi ... ad ...
... neuter —
... distinguunt^r ... bo^{ni}tatis necessaria ...
ut ... ad ... ad creaturas amore ...
esse rō ... nostra ...

[illegible] quatenus electi sunt per Dei [illegible] universalis qui [illegible] vadari [illegible] causa [illegible] [illegible] hec voluntas [illegible]
[illegible] ordinata [illegible] absolutione [illegible]
causa voluntatis necessaria [illegible] voluntas ut [illegible]
[illegible] dari [illegible] voluntas necessaria Dei [illegible]
[illegible] causa [illegible] sed [illegible]
[illegible] sed [illegible] ut [illegible]
[illegible] 2.a [illegible]
[illegible] alsum [illegible]
ad gloriam [illegible] in ordinando et imo [illegible] voluntas [illegible]
[illegible] alii [illegible] subordinatio qui [illegible] fines
[illegible] omnium creaturarum ut finis [illegible] medium [illegible]
[illegible] ut [illegible] Dei [illegible]
[illegible] causa predestinationis sit causa electionis ad gloriam

Q.o i.a Vtrum causa predestinationis sit etiam causa electionis ad gloriam

Durandus [illegible] predestinationem [illegible] Dei [illegible] premio [illegible] gloria [illegible] predestinationem [illegible] ut [illegible] conferendi gloriam [illegible]
premit [illegible] explicans [illegible] fundant
et [illegible] predestinationem [illegible] electionem ad [illegible] quia [illegible]
[illegible]
[illegible] electa [illegible]
[illegible] ut [illegible] predestinandi [illegible] causa [illegible] predestinationis [illegible]
2.o [illegible] predestinandi et eligendi [illegible] electio dicit [illegible]
[illegible] predestinatio [illegible]
ad finem [illegible] media [illegible] predestinatio [illegible]
ad finem [illegible] media [illegible]
[illegible] creature [illegible] predestinari [illegible]
[illegible] predestinatis [illegible]
[illegible] 2.a [illegible] 41
[illegible] 2.a [illegible] 2.ur
[illegible] predestinatio [illegible] voluntas [illegible] conferendi
media ad finem [illegible] electio ad gloriam [illegible] media
[illegible] predestinationem quando [illegible] voluntas [illegible]
[illegible] conferendi media [illegible]

de aliqua acceptione [illegible] hend[illegible]

[illegible] id est finem qui est gloria [illegible]

[illegible] praedestinatio [illegible] ad gloriam [illegible] quis accepta

[illegible] praedestinationis [illegible] [illegible] causa [illegible]

[illegible] ad [illegible] praedestinationis [illegible] causa [illegible]

[illegible] quare [illegible] praede-

stinationis causa [illegible] quare Deus [illegible]

[illegible] [illegible] alteri [illegible] causa [illegible]

[illegible] ad gloriam [illegible] causa praedestinationis [illegible]

[illegible] causa praedestinationis [illegible] electionis ad

[illegible] antiquis patribus qui praedestinationem [illegible]

[illegible] ut [illegible] de [illegible]

[illegible] praedestinationem [illegible] Augustinus

[illegible] de praedestinatione [illegible] praedestinationem

[illegible] sequuntur [illegible]

[illegible] praedestinationis [illegible]

[illegible] praedestinatio [illegible] de [illegible]

[illegible] de [illegible] praedestinationis [illegible]

[illegible] in praefatione [illegible]

[illegible] praedestinatione [illegible] ad Fulgentium

[illegible] quare [illegible]

[illegible]

[illegible] Augustinus [illegible] de praedestinatione sanctorum c. 10 ubi ait praedestina-

tio est [illegible] praeparatio [illegible] ut alibi [illegible]

[illegible] quae ex Dei liberalitate [illegible] dixit Augustinus de

dono perseverantiae c. 14 praedestinatio est praeparatio beneficiorum Dei et [illegible]

[illegible] ostendit [illegible]

[illegible] q. 40 [illegible] 3a.

2a observandum est [illegible] colligi [illegible]

[illegible] numerat [illegible] praedestinationis et ex aliis docto-

ribus antiquis ut D. Bonaventura [illegible] Ricardo [illegible]

2o [illegible] an praedestinatio [illegible] prudentia [illegible]

[illegible] ad prudentiam [illegible] non solum [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] praedestinatio [illegible] 260

[illegible] [illegible] praedestinatio

[illegible] praedestinationis [illegible] gloriae [illegible] praedestinat

[illegible] et ut [illegible]

[illegible] 2a [illegible]

[illegible]

praedestinatio [illegible]

[illegible] de [illegible] dono [illegible] de [illegible]

[illegible]

[illegible]

D° 3a Vtrum ex pe nostra det causa predestinatione quantum ad des effectus

[illegible]

S° 1° Vtrum de lege ordinaria det ex pe nostra causa predestinationis quo ad omnes effectus

[illegible]

illud esset aliquod supernaturale vel naturale. Si aliquod supernaturale, illud ... effectus praedestinationis ... causa ... ad eum effectum supernaturalem. Si est aliquod naturale, illud non est causa effectus supernaturalis ... [illegible] ... effectus supernaturales ... [illegible] ... [illegible]

... [illegible] ... causavit Deus ... [illegible] ... sacramenta ... praedestinationis effectus unde Pelagius et ... praedicant ... ad ... numeri nostri ... habere ... sacramentorum ... [illegible] ... Domini ... causa ... illius praedestinationis exemplare nostrae praedestinationis ... praedestinationem ... debemus ...

... nullis meritis nostris ... [illegible] ...

... nationis ... nullum ... meritorium ...

Sectio secunda de praedestinatione absoluta

Si laudari ... [illegible] ... praedestinationis ut ... [illegible] ... merentur ... absolute ... [illegible] ... praedestinatio ... Deus ... illi autem ... mundi ... naturali ... humani ... naturali ... aliunde ... naturalia ut ... praedestinationem ... Postquam ... [illegible] ... auxiliis supernaturalibus ... effectus praedestinationis ... auxiliorum ... [illegible] ...

Respondebit aliquis ... auxilia supernaturalia ... effectus praedestinationis ... Deus ... decrevisse ... [illegible] ... illis auxiliis ... [illegible]

hinc [illegible] solum eadem auxillia [illegible] ad [illegible] predesti

nationis et [illegible] illa auxillia [illegible] effectus [illegible] denique [illegible]

predestinationis et [illegible] auxillia [illegible] non merentur

[illegible] non [illegible] premiserunt [illegible]

2° [illegible] auxillia [illegible]

Deus [illegible] effectus predestinationis nihilominus [illegible] effectus meritis

[illegible] ad hoc [illegible]

[illegible] quare auxillia [illegible] effectus predestinationis [illegible]

[illegible] effectus meriti [illegible] nulla neces

[illegible] eadem

auxillia [illegible]

[illegible] auxillia erunt effectus [illegible] denique

[illegible] predestinationis [illegible] ab [illegible]

[illegible] merito [illegible] predestinationis

[illegible] effectus predestinationis [illegible]

[illegible] causans [illegible]

[illegible] potentia absoluta [illegible]

[illegible] effectus predestinationis [illegible] ordinare predesti

nationem [illegible] effectus [illegible] effect [illegible] absoluta [illegible]

[illegible] cadit [illegible] potentia absoluta [illegible]

[illegible] sub merito [illegible] potentia ordinaria caderent [illegible]

[illegible] merito [illegible] procedens argumentum —

[illegible] ordine [illegible]

[illegible] auxillia [illegible] effectus [illegible] predesti

nationis [illegible] inefficacis predestinationis [illegible] ad gloriam

[illegible] aliqua

[illegible] quare [illegible] nullo modo caderet sub merito

[illegible] predestinatio effect [illegible]

2um [illegible] predestinationis [illegible]

[illegible] effectus predestinationis [illegible]

[illegible] inefficacis [illegible]

[illegible]

2° si nomine effectus predestinationis [illegible] intelligamus [illegible]

[illegible] ad gloriam [illegible] consequendam [illegible] denique

[illegible] inefficacis predestinationis [illegible]

[illegible] potentia absoluta [illegible]

[illegible] effectus predestinationis [illegible] causa [illegible] effectus predesti

nationis [illegible] causa [illegible] effectus predes

tinationis [illegible]

2um [illegible] potentia absoluta [illegible] potuisse ut omnes effectus predes

tinationis mereremur [illegible] si nomine effectuum predestinationis intelligamus omnia

[illegible] ad gloriam [illegible] consequendam [illegible] caderent [illegible]

[illegible] omnes [illegible] consequendam

[illegible] omnia media super naturalia

argumentum autem [illegible] potentia [illegible] ut merita

[illegible] meri[tum] [illegible] et post [illegible] [illegible]
[illegible] tantum [illegible] creationem [illegible] [illegible]
[illegible] praedestinationem requirunt [illegible] meri [illegible]
[illegible] primum respondetur [illegible] necessarium [illegible]
[illegible] [illegible] meri[tum] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] meri[tum] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] praemium [illegible]
[illegible] quasi credita praemia
[illegible] [illegible] primum [illegible] meri[tum] futurum [illegible]
[illegible] [illegible] effectus praedestinationis [illegible]
[illegible] [illegible] meri[tum] [illegible] ut absolute futurum [illegible]
[illegible] [illegible] conditionali [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] praedestinationis
effectus [illegible] cadere [illegible] merito [illegible] conditionali [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] conditionalium
[illegible] conditionaliter futura [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] meri[tum] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ut absolute [illegible]
[illegible] [illegible] ad meri[tum] [illegible] praemium
[illegible] conditionaliter [illegible] [illegible]
[illegible] absolute futuras [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] conditionali [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] actiones [illegible]
[illegible] [illegible] actiones [illegible] futuras
[illegible] capaces [illegible] meriti aut demeriti absolute [illegible]
[illegible] futuri [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] capaces meriti aut demeriti [illegible]
[illegible] [illegible] conditionali [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] praedestinationi aut [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] creationem [illegible]
[illegible] effectus praedestinationis cadere sub merito [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] meri[tum] [illegible] Deus
[illegible] [illegible] creationem [illegible]
[illegible]

[illegible] eneia minima esset huius [illegible] ut Deus non tenetur
vocationem auxiliarem [illegible] nisi ut praemium quod bene
sequitur praescit absolute ex futuris ex vi auxiliorum [illegible]
[illegible] non valde dissimile sicut dum casu exercitium [illegible]
[illegible] hunc esse [illegible] illius victoriae quando prudentia
[illegible] rex [illegible] praemium —
[illegible] hunc [illegible] actiones [illegible] priusquam merita
[illegible] sub merito [illegible] quae [illegible] intelligentia
[illegible] absolute. Et Suarez [illegible] 14 [illegible]
hanc [illegible] valde [illegible] agere [illegible]
[illegible] absoluta mereri [illegible] rationabiliter
[illegible] absoluta mereri [illegible]
huius [illegible] meriti [illegible]
[illegible] ad finem —
[illegible] ad illud quod [illegible] praedicto
modo [illegible] vocationem auxiliantem [illegible]
[illegible] non [illegible] nisi ut praemium [illegible] quae bene
[illegible] postea [illegible] auxilii [illegible] meritorie [illegible]
[illegible] effectus praedestinationis [illegible]
[illegible] mereri potuisset [illegible] praedestinationis
[illegible] mereri [illegible] meritorie
[illegible] valorem [illegible] meritoria valer
[illegible] praedestinationis [illegible]
[illegible] praedestinationis [illegible]
ut [illegible] esset [illegible] praedestinationis [illegible]
[illegible] —
[illegible] operationes meritorias
[illegible] meritorie praemiuntur [illegible] effectum [illegible]
meritoria [illegible] valorem [illegible]
[illegible] ad [illegible] meritum [illegible]
[illegible] effectus liberos praedestinationis divinae [illegible]
[illegible] meritoria [illegible]
[illegible] meritorio [illegible] valorem [illegible]
meritum [illegible] argui [illegible]
ad hoc ultimum meritum [illegible] Adeo ut sine
meritis et similiter [illegible] meritis [illegible]
[illegible] semper [illegible] valore [illegible]
ad [illegible] —
[illegible] reflexione quam
[illegible] absoluta dari causam [illegible]

[illegible] nostri [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] predestinationis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] meritis [illegible] nostra [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] meritis [illegible] [illegible] ad meritum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] meritorum [illegible] [illegible] predestinationis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] disp. 4.ª de causa [illegible] [illegible] predestinationis ex [illegible] [illegible]
[illegible] antecedunt [illegible]

disp.º 4.ª de causa reprobationis et predestinationis ex viribus naturae vel gratiae antecedunt

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] causam [illegible] [illegible] [illegible] homo
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] causam [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] causam [illegible] [illegible] predestinationis [illegible] Pelagi [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] causam [illegible] [illegible] predestinationis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de errore origenis [illegible]
[illegible]

Q.º 1.ª de errore origenis et Pelagi

[illegible] predestinationem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] essent [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] predestinationis causam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] predestinationis [illegible] [illegible]
[illegible] causas [illegible] nostris [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] Pelagianis [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] causa
[illegible] predestinationis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] causa
[illegible] [illegible] [illegible] causam [illegible] 2.º [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] nostras [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] predestinationem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
3.º [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Deum [illegible] [illegible] nostra [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

aserve

[illegible] ... in pr[illegible] ...

[illegible] nat[illegible] ... et cum [illegible] ...

[illegible] ... [illegible] ...

[illegible] qui [illegible] ...

[illegible] ...

ad [illegible] ...

[illegible] qui [illegible] ... origenis [illegible]

[illegible] ...

[illegible] ...

origenes [illegible] ... [illegible]

corporibus ut carceribus [illegible] ...

Origenes [illegible] ... libri [illegible]

libri in epistolam ad ephesios unde [illegible] ...

[illegible] ... habet [illegible] ...

hieronimi epistola 60 et [illegible] alexandrinus [illegible] ...

habet [illegible] ... unde [illegible] ...

[illegible] hieronimo [illegible] ... sicut [illegible] ...

[illegible] ... hieronimus [illegible] ...

[illegible] ... hieronimus [illegible] ...

[illegible] ... antequam fuerit [illegible] quidam

[illegible] ... animas antea in [illegible] ... segregatas

[illegible] ... fuit prisilianus [illegible] ...

[illegible] ... ad [illegible] ...

[illegible] ... ex platonis [illegible] ...

[illegible] ... antequam [illegible] corporibus [illegible] ...

[illegible] 150 que est ad [illegible] c 10 et epistola

[illegible] ... placuit est —

[illegible] ad romanos [illegible] ...

[illegible] ... sed [illegible] ...

[illegible] ...

[illegible] ...

[illegible] ... sicut [illegible] ...

[illegible] ... unusquisque

[illegible] ut [illegible] ...

[illegible] ... [illegible] ...

[illegible] ... cum angelis [illegible]

Deinde [illegible] ... similiter cum angelis

[illegible] origenes [illegible] ... mundi [illegible] ...

[illegible] ... corporibus ut origenes [illegible] ...

[illegible] generalis [illegible] concilio [illegible] ...

[illegible] ... libri [illegible] ...

[illegible]

[illegible] ... dicere ... [illegible]

[illegible] permanet ... [illegible]

[illegible]

[illegible] ... genus ... [illegible]

[illegible] aquam ... [illegible]

[illegible] ... numeraverim ... [illegible]

... et 276 ... [illegible] ... heresi ultima [illegible]

ob hoc ... originem, alij ... [illegible]

... praedestinationis ... ex operibus futuris praevisis ...

quo de ... dicemus ... initio —

[illegible] ... et ... quam ... praedestina-

... ad maiorem ... admini[illegible]

... auxilij ... sufficientis ... meritis ...

... generali et naturali ... sufficit ... [illegible]

... absque supernaturali ... [illegible]

... Dei ... ad ... [illegible]

[illegible] ... naturae ... [illegible]

[illegible] ... supernaturalia dona conferri dicit

... meritis ... [illegible]

[illegible]

[illegible] ... pura ... [illegible]

[illegible] ... beneficio [illegible]

[illegible] ... ordinaria ... [illegible]

[illegible] ... et 95 apud ... epistola 105 [illegible]

... itaque regula quod supernaturalia meritoria ... Pelagius

[illegible] ... naturae ... [illegible]

... Dei ...

... naturalis sine auxilio ... effect —

si quis dixerit hominem suis operibus quae vel per humanae naturae vires vel per

legis doctrinam fiant absque divina per Iesum Christum gratia posse iu-

stificari anathema sit — canon 2 si quis dixerit ad hoc solum

divinam gratiam per Christum Iesum dari ut facilius homo iuste vivere ac

vitam aeternam promereri possit quasi per liberum arbitrium

sine gratia utrumque sed aegre tamen et difficulter possit anathema sit

et canone 3 si quis dixerit sine praeveniente Spiritus Sancti inspiratione

atque eius adiutorio hominem credere, sperare, diligere aut

pura [illegible] Prosper contra [illegible] ut ei [illegible] ipsi [illegible] [illegible]
tium [illegible] deinde unum eiusdem [illegible] de [illegible] [illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible] hominis [illegible] requiri [illegible] [illegible] adiuvem
[illegible] neminem [illegible] nullus [illegible] fieri [illegible] [illegible] auxilio [illegible]
[illegible] [illegible] refert [illegible] in epistola 106 [illegible] concilium
[illegible] apostolica [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Prosper in cronico [illegible] Innocentius papa in epistola ad concilium
Carthaginense [illegible] [illegible] [illegible] et in epistola ad concili
um [illegible] [illegible] [illegible] Zozimus et Celestinus
[illegible] [illegible] ut [illegible] ex epistola Celestini ad Gallos [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] Ambrosio [illegible] [illegible] [illegible] epistola [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] epistolam [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] pelagianos [illegible] epistola [illegible]
que habetur inter opera augustini [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] augustinus [illegible] [illegible]
Prosper et fulgentius augustinus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] libro de [illegible] [illegible] de [illegible]
[illegible] epistola 105 ad [illegible] et [illegible] ad [illegible]
[illegible] Prosper aquitanus epistola ad Rufinum de [illegible]
[illegible] libro [illegible] [illegible] et [illegible] ad [illegible]
fulgentius [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] esse auxilium [illegible] ad [illegible] pietatis
ut ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] me [illegible] [illegible] qui [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nullo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] me [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] potestis facere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] augustinus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fidem [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] que [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] cogitare aliquid [illegible] nobis quasi
ex nobis sed sufficientia nostra ex Deo est [illegible] [illegible]

[illegible] sanctus [illegible] in [illegible] non [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] in natura [illegible]
[illegible] [illegible] commensuratae [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] naturalis [illegible] [illegible] de auxilio [illegible]
super naturali [illegible] c. 7 [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] naturae [illegible] non [illegible]
Demonstratur [illegible] Deus [illegible] auctor supernaturalis [illegible]
est auctor naturalis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] naturalis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Dei [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] de condigno [illegible]
[illegible] [illegible] debent [illegible] [illegible]
[illegible] ut fieri nequeant [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible] naturalium [illegible]
[illegible] [illegible] super [illegible]
non [illegible] Dei [illegible]
[illegible] c. [illegible] ubi [illegible]
[illegible] [illegible] ubi [illegible]
nullam causam [illegible] non [illegible] Dei
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Ariminensis
2° de 26 c. [illegible] 2 de 29 c. [illegible] haeresi [illegible]
[illegible] c. [illegible] lib. [illegible] c. 11 [illegible]
[illegible] lib. 6 [illegible] lib. 6 [illegible] ac [illegible] usque ad 7 [illegible] c. 13
[illegible] alii quique [illegible] c. 23 sed ut [illegible]
c. 109 [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] naturae [illegible]
[illegible] [illegible] quamvis [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] super naturalis Dei [illegible] 2ª [illegible]
[illegible] naturales [illegible] non [illegible] sufficienter ad [illegible]
debet [illegible] [illegible] in super [illegible] non [illegible]
sequitur [illegible] naturalem ad [illegible]
[illegible] calore [illegible] non sequitur [illegible]
[illegible] naturalibus ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] prima [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gentes [illegible]. [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] supernaturalis

[illegible] opera quibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] opera quibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hunc autem ad [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliquem actum aut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad illud [illegible] hoc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] habuimus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] opera [illegible] [illegible] [illegible] fidei ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] requiritur [illegible] [illegible] supernaturalis et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tempore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] predestinationis aut reprobationis desumpta sit ex operibus bonis aut malis qui forent sed numquam erunt.

Q. 2a. Utrum ro. predestinationis aut reprobationis desumpta sit ex operibus bonis aut malis qui forent sed numquam erunt.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui ante [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aut reprobationis [illegible] opera [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] parvulis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gloria [illegible] [illegible] dicunt quoniam [illegible] Deus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et alios [illegible] quos Deus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adultos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] evangelium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quoniam [illegible] [illegible] [illegible] audito evangelio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] evangelio [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] predestinatio et reprobatio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nulla causa [illegible] [illegible] predestinationis et reprobationis et quoniam

[illegible] nullam [illegible] liberi [illegible]
[illegible] christiani et [illegible] ebangelii [illegible]
[illegible] gratia [illegible] quam inter alios [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] anie [illegible] predesti[nationem] [illegible]
[illegible] meri[t]is [illegible] eundem [illegible]
[illegible] de predestinatione [illegible] c. 12 et 13 et 19
et epistola 105 et 107 et [illegible] c. 8 et 9 et 10 [illegible]
[illegible] mer[i]tali[ta]te [illegible] dialogo[rum] adver[sus]
[illegible] pelagi[anos] [illegible] 27 [illegible] et libri [illegible] de vocatione
gentium c. 7 qui habetur [illegible] ambrosii tomo 2 [illegible]
[illegible]
[illegible] meritum [illegible] meritum [illegible]
[illegible] supponat et [illegible] ex [illegible]
[illegible] absolute [illegible] absolute
[illegible] meritum [illegible] meritum at
[illegible]
[illegible] nunquam [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] iudicare [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] fuerit [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible] ut man[illegible]
[illegible] in cilicio et cinere [illegible]
[illegible] ex his qui [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ex [illegible]
et [illegible] agrabat [illegible] oculos [illegible]

[illegible] carnis [illegible] cum ille [illegible] pro novelis [illegible]
[illegible] et [illegible] cum unde [illegible] abundari [illegible]
[illegible] in illustrationi [illegible] emori [illegible]
[illegible] satanam [illegible] quoniam [illegible]
[illegible]
[illegible] quoniam [illegible] illequi [illegible] mori [illegible] singuli
[illegible] posset [illegible] plura [illegible] occasionum [illegible]
[illegible] si aliquis [illegible] flagitiosus [illegible] alic [illegible]
[illegible] infallibilis [illegible] nullae [illegible]
[illegible] quam [illegible] circumstantiis [illegible]
[illegible] nullae [illegible] quam [illegible] illi
quoniam opera [illegible]
[illegible] circumstantiis [illegible] male [illegible]
[illegible]
[illegible] damnati [illegible] eadem [illegible]
[illegible] quam [illegible]
[illegible] aliquis [illegible]
[illegible] circumstantiis [illegible]
[illegible] nunquam [illegible]
[illegible] evangelium [illegible]
[illegible] quoniam [illegible]
quam [illegible] nullius [illegible] quin [illegible] posset [illegible]
[illegible] ut aliquis [illegible]
[illegible] credi [illegible] negandi [illegible]
[illegible] illa
[illegible] negandi [illegible]
[illegible] evangelium [illegible]
[illegible]
[illegible] nunquam [illegible]
[illegible]
[illegible] tolerabilis [illegible]
[illegible] quam [illegible]
[illegible] unde [illegible]
[illegible] evangelium quoniam [illegible] credituri [illegible] negari [illegible]
x [illegible] credituri [illegible]
[illegible] doctrinam quam [illegible]
[illegible] materia in illa [illegible]
[illegible] inquisitio

[illegible]

Questio 3. Utrum Praedestinationis ratio sit futura fides eliciendae ex viribus naturae

Pelagiani et reliqui existimabant [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] alio principio cristo loquar[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] auxilium supernaturale [illegible]
[illegible] supernaturalium [illegible] praedestinationis sed [illegible]
[illegible] [illegible] praedestinationis [illegible] [illegible] elici [illegible]
[illegible] [illegible] illius supernaturalis —
[illegible] [illegible] [illegible] indigere auxilio supernaturali
[illegible] [illegible] [illegible] quandam pelagianorum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] elici [illegible] [illegible] auxilio
[illegible] [illegible] fidem [illegible] ut mereatur [illegible] supernaturalia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] naturali [illegible] liberi arbitrii
[illegible] [illegible] praedestinationis [illegible] [illegible] praedestinationis
[illegible] [illegible] [illegible] postea
[illegible] [illegible] pelagii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Augustinus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pelagiano
[illegible] [illegible] catolicis in Gallia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] magistro Cassiano ut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] catolici ut diximus [illegible] [illegible]
eundem errorem [illegible] Augustinus ante [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] epistola ad [illegible] [illegible] 60, 61, 62 et 63 [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Augustinum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Augustinus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] praedestinatione [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] huius [illegible] praeter alia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ut catolicam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] adeo certum ut a pelagianorum
[illegible] ad credendum [illegible] supernaturalia requiri auxilium super
naturale quo [illegible] illa mysteria [illegible] [illegible] illustran
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] naturalia mysteria [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in hac
[illegible] [illegible] humana ratione naturae [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] auxilio interno [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] —
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sufficienter [illegible] credamus humana fide
quando [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

unus eius mi ille hereticus et iudeus non credunt propter [illegible]
omnes auctoritas gentiles qui contra hominem [illegible] per le
nitio et mendacia de mentis erit autem hec fides humana im
proportionata mysteriis fidei et improportionata quoniam lex [illegible]
mundo [illegible] male fundamentum fidei supernaturalis qu
are actus ad illa omnia proportionate tendens debere esse supernaturales si
cut de charitate et spe dicitur. unde omnis 2o quoniam
fides humana non proportionata [illegible] et charitatem proportionata
cionate ut proportionandum virtutibus supernaturalibus unde fit
ut nec improportionata [illegible] ad spem charitatem [illegible]
ordinatur fides — [illegible] improportionata quoniam humana fides
ex natura sua non sufficit excludere omnem dubitationem et for
midinem de opposito falsitate [illegible] dubitationem sufficienter
excludit fides divina quoniam esse ut sit certior omni ha
bitu et assensu naturali — [illegible] improportionata humana fides
summo credendi [illegible] ut [illegible]
[illegible] ut fortissimum [illegible]
[illegible] proportionata nulla erit nisi quoniam [illegible] ad saltem
inclinare —
3o tenentur [illegible] naturalis [illegible] ut supernaturalis
mysteriis ad [illegible] fides humana que ex [illegible]
nostra [illegible] moralis et naturalis [illegible]
[illegible] actus [illegible] naturalis [illegible] arguitur quoniam
[illegible] naturas sufficientes ut eliciant aliquos actus [illegible] quos
naturales [illegible] et [illegible] naturalis [illegible] prudenter credendum
mysteriis fidei [illegible] evidentia
credibilitatis —
Sed [illegible] unum audiret
unum mysterium fidei [illegible] ex [illegible] crede
re [illegible] naturali et [illegible] ut [illegible]
[illegible] 2o [illegible] mysteria fidei [illegible]
sufficient [illegible] naturales [illegible] ut illis [illegible] fides humana [illegible]
[illegible] moralis [illegible] quoniam
[illegible] quamvis sint naturales [illegible] ut [illegible]
[illegible] non potuimus [illegible] supernaturali [illegible]
[illegible] sed credere omnia mysteria fidei ut [illegible] credendum esse
[illegible] [illegible] non solum [illegible] quidam [illegible]
[illegible] mysteria [illegible] sed [illegible] passiones inordinatae [illegible]
[illegible] luxuria et similes que [illegible] iudicium fal
[illegible] cum illis [illegible] repugnantem [illegible] fides huma
na et improportionata mysteriis fidei quoniam [illegible]
[illegible] moralis indiget auxilio maiori quamquam [illegible]
[illegible] naturae

[illegible] maxime. Q. an [illegible] quis credat mysteria [illegible] quod Deus sit
trinus [illegible] hoc divinum [illegible] habet fidem de qualiaquinque [illegible] credat
unum in Deus [illegible] aliqua mysteria negando
alia [illegible] fidei [illegible] tendit de [illegible] indivisionem
[illegible] illius [illegible] hoc non volunt pe
catum [illegible] quis negat alia mysteria sed ex aliis quae credit
quidam mysteria ex [illegible] modo tendendi inordinato iudicio
[illegible] inordinata [illegible] tendit in [illegible] quoniam
ex modo tendendi [illegible] implicite amplius omnia quae divina
[illegible] amat Deum qui amat [illegible]
[illegible] non [illegible] aliquis ex suo modo tendendi
[illegible] omnia mysteria [illegible] [illegible] camdi [illegible]
[illegible] distinctis.
[illegible] si quis [illegible] adiciat [illegible] credat [illegible]
[illegible] quando [illegible] credendas esse [illegible]
non [illegible] illi [illegible]
[illegible] supernaturale [illegible] fidem supernaturalem [illegible] naturalem [illegible]
Deus [illegible] legem [illegible] supernaturale [illegible]
[illegible] non sufficerent ad credendum [illegible]
[illegible] supernaturali [illegible] non possumus crede
re [illegible] ad [illegible] salutem [illegible]
[illegible] humana [illegible] possumus [illegible]
[illegible] moralis [illegible]
[illegible] aliqua illud [illegible] illam fidem non suf
ficere ad salutem [illegible] praesertim fidem requiri [illegible] spem et
charitatem [illegible] alterius negotii [illegible] fidem dictam ex viribus naturae non habere
perfectionem quae in genere fidei requiritur ad salutem — ut definitur in tridentino sessione 6. can.
3: si quis dixerit sine praeveniente Dei gratia ad quae adiutorio hominem credere sperare
diligere aut poenitere posse sicut oportet ut Dei iustificationis gratia conferatur anathe
ma sit et definitum fuerat in arausicano canone 5. et 7 et late confirmat
Aug. [illegible] lib. 1 de praedestinatione sanctorum praesertim a c. 2 usque ad 10 et a c. 17
usque ad 20. et lib. 2 de bono perseverantiae praesertim c. 1. 2. 3. et 19. et in
Lib. de gratia Xpi c. 31 et 2 duas epistolas Pelagianorum c. 3 et alibi saepe. Lib.
de vocatione gentium praesertim c. 8 qui creditur esse prosperi Aquitani et epistola
ad Demetriadem quae est epistola 24 tomo. 3. D. Ambrosii lib. 10 et Prosper
contra collatorem c. 36. et 37. et in responsione 8. ad cap. Gallorum D. Fulgentius
de incarnatione et gratia Xpi a c. 16 usque ad 21. Petrus diaconus de incarnatione
et gratia Xpi c. 16. et alii citandi infra q. 7a et sequentibus —
Probatur ex sacra scriptura Joannis 6. ubi Dominus ait omnis qui audivit a Patre
et didicit venit ad me. et iterum nemo potest venire ad me nisi Pater qui
misit me traxerit eum in quo capite observanda [illegible] venire ad Xpum

idem ee qd credere ut indicant Maverna sunt quidā in Iudeis qui ñ cre
dunt propt.ª dixi vobis quia nemo pōt ad me venire nisi datū ei fuerit a Patre.
2ᵘ ī Illis qui ñ credebant tamē iusta data amapatre ext namp̄ predicatione eua
gelij audiendā a fonte doctrinę & miraculorum quare vlterius deerat prebendū
auxilium interius si illis nondum erat datum ut venirent — 3ᵘ non dixi nemo
venit ad me sed dixi nemo pōt venire ut ostendam eius p̄oam dei ēē ad fine si
dēsit interius auxilium supernaturale —
eadem sentª habet.ʳ Mathei 11. confiteor tibi pater Domine celi & Terrę
qui abscondisti hęc a sapientibus & prudentibus & revelasti ea par bulis Patrē
quis novit nisi filius & cui voluerit filius revelare. Mathei Beatus
ī Simon Bariona qr caro & sanguis ñ revelauit tibi sed pater meus logʳ
aut ñ de revelatᵈ externa quę cōis erat eis obcecatis qq negatam fuisse hugi
revelationē signatʳ Joanis 12 proptª ñ poterant credere quia iterum dixit Isaias
excecauit oculos eorum & obduravit cor eorum — efesios 2º Gratia salui estis
per fidē & hoc ñ ē vobis Dei. n. Donū est. nota donum ēē ñ naturale sed gra
tuitum ad philipenses 1º vobis donatū ē pro xpo ñ so ut in eum credatis sed ei
uproco patiamini ad Romanos 12 vni cuiq; sit Deus divisit mensurā fidei
actuū 13 crediderunt hoc qui preordinati erant in vita eterna & c. 16.
de Lidia purpuraria dicitʳ cuiq; dns aperuit cor intendere his quę dicebantʳ
a Paulo —
cc.º Sit 2ª. si tam exp.ᵗᵉ voluntatis ad piam afectionē q̄ mex p.ᵗᵉ intelectus ad iudicium
reqʳ auxilium supernaturale ut credere poting. sit oppetet cuiq; probatio reliquē
innam dep ide q̄ mea ñ indiget presens dpº. —
cc. 3ª ccº usque adeo verum est vires naturales non sufucere ad credendum —
oportet ut ex solis viribus naturę nihil fieri possit quod vllo mº sit initium fidei
siue quoad efucacia siue quoad meritum sequitur — l. inpetratio ne id q̄ue
siue expᵗᵉ intelectus siue expᵗᵉ voluntatis ita decrevit ex aut forti vitatibus sacrę scripturę
adductis pro 1ª et 2ª sed fusius q.– 7. & sequentibus. —
ccº Ex his colligitʳ 4. 11 quę dixit satis fuit ē — Predestinationis ēē ñ ē futura
fides eliciendā ex viribus naturę probatur qr fides elicienda ex solis viribus nę
nihil refert ad gratiam ex probatiā ut sª probati est ergº ñ ē ēē sive cā predesti
nationis probatᵃ ēā qm ē dī ī ēē predestinationis debet in bene aut aliquo
mº adducere ad conferendam ginat. l. gratiam —

2° quomodo initium fidei eliciendae ex viribus naturae sufficeret ad consequendam gratiam nihil omnino in esse quod futura fides praevisa Dei omnia praedicti fideles reprobant ... quidam efficaciter excitantur a Deo, et gratia compelluntur ad fidem ut Paulus ... quaerit de praevisa ... praedestinationis ... q. 4. quis fuerit error Massiliensium circa praedestinationis causam ex viribus naturae — s° 1ª de autoribus —

Questio quarta quis fuerit error Massilien-cium circa predestinacionis causam ex viribus naturae —

Sectio Prima de Autoribus

Conciliis ... doctrinam de initio gratiae et causa praedestinationis praesertim quam Augustini sequacium ... doctrina ... intelligantur ab iis qui ... Massiliensium errorem ab aliis scriptoribus adeoque a Catholicis ... opinionibus ... quorsum evadant ... quapropter ... explicanda erit mens Massiliensium colligenda ex epistolis Prosperi et Hilarii ad Augustinum quae habentur tomo. 6. ante lib. de praedestinat. sanctorum et in lib. 1° de praedestinatione sanctorum ... praesertim notandum ... c. 7. et lib. de dono perseverantiae ex Cassiano collat. 13 abbatis ... praesertim c. 11 et lib. 12 de institutis coenobiorum a c. 11 usque ad 14 ex Prospero lib. 3° ... et lib. ad ... Vincentianas et lib. ad cap. Gallorum ... Caelestini ... ex Fausto Regiensi ... lib. 1° et 2° de gratia et libero arbitrio multis in locis quae ... Hormisda Papa epistola ad Possessorem et Joanne Maxentio ... ad ... quae habentur lib. 5. Bibliothecae sacrae ex Petro diacono lib. de incarnat. et gratia Christi Domini a c. 6. et praesertim c. 8 et habentur tomo. 5° Bibliothecae sacrae prope finem ex D. Fulgentio lib. de incarnat. et gratia a c. 16 ... adducuntur infra q. 7ª —

Omnes simul huius erroris explicuit Vasquez 1ª p. tomo 1° disp. 89 c. 4 et 5. et disp. 91 c. 8 maiori quam ... distinctione diligentia et eruditione ... parte illud praesertim agit ut ... opinionibus suis de initio gratiae de causa electionis ad gloriam ... mente Augustini discendit ab vera narrat. erroris praesertim ... sect. 2ª notabili 3. et 4. et sect. 3ª —

Seltarres? huius erroris fuere Sabbatier? Viri coi episcopi multi per alios viri dignitate doctrina & sanctitate prestantes qui in Galia presertim Massilia nonnullisque in alijs floruerunt. Hoc ad terij ecclesiam tibile bellum exarsit ii annum Domini 430. ad extirpanda scientia Augustini eiusque proprie doctrinam quam inuberentis docuit de initio Justificationis errores prestabant, quam doctrinam quam insensibilis docuit refutabant quapropter dicti sunt semipelagiani siue reliquie Pelagianorum quia initium iustificationis tribuebant libero arbitrio quod illi reddebant erat in pelagiana heresi quia non solummodo sed et progressum et perfectionem iustitie concedebant naturalibus viribus voluntatis.

Horum ducem & principium magistrum fuisse Cassianum qui Massilie floruit ea tempestate inde colligitur quod Prosper & Hilarius? delatorem presertim designant? Cassianum & ceteros qq reguntur in illa heresi error quandoque expresso nomine dilatoris quandoque suppresso nomine Cassianus ab aliorum massiliensium errore non parum distinguitur quoniam ut ait ipse videtur dequo in sect. sequenti post punctum 3. sectione 3 dicto ... Videtur Cassianus tamen doctrinam Sanctis? ex quibus patribus presertim Chrysostomo sed male intellectis ut dicemus in sequenti.

Idem error tribuitur Vincentio Lirinensi sed decepto non ocasio fuit alter Vincentius presbiter Galus ut probat Vasquez disp. 91 c. 8 columna 2a.

Patres initio itaque parcentes persona non damnarunt sed doctrina eorum clare carpunt quare Cassiani opera quae sinent alias ad derelinquendum studiosis perfectionis propter Sanctam doctrinam ut apocrifa damnantur in concilio Romano 70. episcoporum presidente sancto Gelasio papa ut habetur c. sancta Romana celes d. 16

Quare non probo excusationes gemmary ad verum prosperum pro doctrina Cassiani indigne à Prospero infamata quam refert Sixtus Senensis lib. 6. Bibliotece annotatione 184.

In eodem errore fuisse Faustum Regiense cenobiarcham Lirinensi constat ex multis sententijs si egidem in lib. 1.o & 2.o de gratia & libero arbitrio quam refert Hormisda Papa in epistola ad possessorem & Joanne maxentius in responsione ad eam epistolam ut habetur tomo 5o Bibliotece sacre. Propterea libros Fausti damnat Petrus diaconus in lib. de incarnatione & gratia & Gelasius Papa c. Sancta Romana d. 16 quare sine fundamento dicendo tractatum 6. de captiuitate & redemptione generis humani c. 20 p. 4. non longe ad fine Fausti doctrinam a presenti errore excusat.

Imo Faustum non solum esse sanctum propter alios errores Sabbatium fuisse Pelagianum

Herenaeum tradit Isidorus in lib. de scriptoribus quaddam Viennensem incoronico circa 6. s. ab anno 492 aut 501 vita D. Fulgentii c. 23. Vilar. mino tomo 3° lib. 6. de gratia et libero arbitrio c. 4° fine ... Sirmond ... Fausti ... apellat et ... religiosorum ... c. 9. ... incertum sit an Faustus fuerit Semi Pelagianus multo magis ambiguum est et tamen docet a D. Fulgentio revocatus fuisse ad veram fidem —

Denique Julianus existimabat hominem sine gratia in ... posse, verumtamen perficere non posse sine gratia ut stat ex Aug. lib. 4° contra Julianum c. 3° quare ab illo cepisse videtur doctrina Massiliensium — sect. 2a de doctrina Massiliensium circa initium gratiae —

Sectio 2. De doctrina Massiliensium circa Initium gratiae

Praemittendum est ab illis omnibus contra Pelagium et Celestium concedi necessitatem gratiae cuiusque ... gratia creationis quae naturalis et gratia externae praedicationis evangelii quae supernaturalis sed etiam gratia internae operationis absolute necessaria sit ad justificationem perseverantiam et meritum vitae aeternae et adeo necessariam ut aeterna vita et justificatio nec facile nec difficile obtineri possit sine praedicta gratia unde eorum una erat vox quamvis nostri vires sunt nisi gratia Dei adiuvent; ita stat manifeste ex Prospero Hilario Aug. et aliis citatis in primo q. et praesertim Cassianus ex professo probat necessitatem gratiae collat. 13 c. 3 ad 12 ex libro de institutis ceno bliorum c. 17. 18. c. 19 et sequentibus Faustus l. de libero arbitrio c. 1a usque ad 6. et praesertim c. 4 —

Non desunt tamen qui existiment aliquos ex semi pelagianos negasse necessitatem gratiae supernaturalis et solum sensisse necessitatem gratiae creationis quam in naturalem et nonnalem gratiam apellabant ex collat. ... ex Prosperi epistola ad Aug. paulo ante medium ab illis verbis quidam est hoc intantum apellagiani semini non declinant &c. Verum si conferas ea quae subiungit Prosper invenies quosdam semi Pelagianos gratia creationis antulisse vero stenderunt aliquo modo gratiam quam nullam praecedant merita sed exclusisse necessitatem justificantis gratiae supernaturalis quam meri ... dicebant naturalibus meritis obtineri —

Errorem ergo universum in sex puncta distribuimus quorum postremum tradetur sect. 3a

3^m puncti est dato auxilio supernali externe predicationis ... illo alio auxilio supernali interius movente liberum arbitrium per vires naturae posse preberi initia gratiae justificationis et predestinationis quae initia iustificationem precedunt sed ad Massilienses [illegible] conatui nostro adhibentur gratia supernaturali. unde propter inepta citata post medium sic loquitur cumdico sint qui Dei operentur salutem Deo per gratiam et hominis obedientia priores volunt obedientiam esse [illegible] initium salutis ex eo qui saluatur non ex eo credendum esse stare qui saluat et voluntas Dei divinam [illegible] opem non gratia [illegible] humana sub[illegible] voluntate [illegible] Hilarium prope initium epistola — Undecumque dicebant voluntatem nostram precedere ad gratiam Dei non esse prebiam esse tamen in initium aut segregarem liberi arbitrij erat etiam cum dicimus labori humano subiungitur gratia Dei —

2um punctum excitantis veritas aperte colligitur videlicet gratiam prevenientem et excitantem non esse necessariam ad inchoandam iustificationem sed tantum requiri subsequentem gratiam quae iustificationem efficiat — [illegible] aliquos semipelagianos qui etiam initium boni operis facerent esse ex Deo et gratia quam per Christum [illegible] Augustini [illegible] in lib. 1 de predestinatione sanctorum [illegible] capite primi conveniens cum 2o [illegible] refertur [illegible] quosdam massilienses [illegible] ab Augustino probandam [illegible] fide [illegible] haberi sine preveniente Dei gratia [illegible] libri [illegible] apud Augustinum in cap. 1o [illegible] fide [illegible] massiliensibus [illegible] necessitatem gratiae prevenientis ab inchoanda opera [illegible] fidei et voluntatis salutis — [illegible] haberi [illegible] perfecte et eam esse iustificationis initium et manifestius [illegible] epistola Hilarij illis [illegible] ad nullum opus [illegible] incipiendum [illegible] perficiendi [illegible] sufficere posse consentiunt nec enim alicui operi curationis [illegible] adnumerandum putant [illegible] supplicij voluntatem [illegible] unumquemque [illegible] velle sanari [illegible] credere et salus [illegible] aliud offerre. ecce a massiliensibus fides et voluntas salutis non putatur [illegible] quando divinum ad omne opus incipiendum precedere divinam gratiam —

3um puncti erroris ex precedenti colligitur videlicet obedientia fidei sive fides salutis imperfecta et inchoata, voluntas seu desiderium salutis, oratio simplex illius et timor supplicij [illegible] possunt per vires naturae sine auxilio gratiae interius [illegible]

et qd ad fidem attinet magis explicatum est in precedenti §. —

Ad hoc precedenti punctum observandum est in his Cassiani sententia esse inter omnes Massilienses magis ambiguam et inconstantem adeo ut non solo a chato [illegible] hoc mate [illegible] a reliquis Massiliensibus et a se ipso dissentiat precerim quoad caput [illegible] quod in orat. [illegible] Cassianus dixerat donari et augeri fidem a Deo collat. 13 c. 3 sine dubio non solo actum sed et cogitationem cum ex Deo et principium qui nobis initia sancte voluntatis inspirat et nostrum esse ut sequamur gratiam Dei non quandoque alia [illegible] et ex superiori [illegible] colligitur has affirmare [illegible] ut nisi [illegible] prius gratiam conspirante initia voluntatis nostre impossibile cogitationem bonam seu fidem aut desiderium inchoare itaque non solo de operibus que fidem sequuntur sed de ipsa fide loqui videtur nam fides sub cogitatione et sub initio sancte voluntatis sine dubio comprehenditur

Verumtamen Cassianus libro 12 de institutis renuntiantium c. 4 et in collat. decima 3a c. 8, 9, 12 et 15 aperte ait liberum arbitrium propriis viribus sine gratia prebere posse salutis initium credendo, timendo, desiderando, petendo, pulsando, per vigilias et ieiunia, que sine dubio fidem [illegible] Propter initium [illegible] collationem propter [illegible] porro in exemplis que Cassianus subiicit de Zacheo Cornelio et similibus attendit [illegible] agit de fide impropria nota sed de vera fide et [illegible] que sufficiens est ad salutem [illegible] agnovit eius defensor [illegible]

[illegible]

2um caput quo Cassianus a reliquis Massiliensibus et a se ipso dissidet libro 12 de institutis renuntiantium c. 4 [illegible] sacrilegum esse existimare ut initium salutis semper et a libero arbitrio sine auxilio gratie prevenientis ascire enim Dei misericordiam et gratiam conferri solis laborantibus volentibus et currentibus loquitur [illegible] de humano labore sine gratia [illegible] expectari a Deo ut [illegible] quod apertum est — adverte plerumque initium salutis esse a divina gratia preveniente omnem conatum liberi arbitrii dicit ex precedenti collat. 13 c. 8. 9. et 12 et copiosius probat exemplis c. 15 et 17 et in [illegible] quando [illegible] loqui de gratia et auxilio externo exhortationis quando [illegible] preveniente gratia paratum est nobis auxilium ut cum voluerimus possimus [illegible] verumtamen loquitur de auxilio interiori excitante antequam liberum arbitrium velle incipit; si [illegible] nec potest explicari de solis operibus que sequuntur post fidem cum eis addat exemplum Pauli quem Deus invitum attraxit et ad fidem cum tamen aliud invitaverit

dueni si crediderit videbit Gloria Dei Joannis 11 et Cassiani c. 19 citato id manifestius docet —

3um caput nam Massilienses existimant respectu Dei nullam esse inequalitatem respectu salutis humanae sortis, sed omnem inequalitatem provenire ex parte ipsorum qui servatur Justitiam prorsus equalem. Deum equaliter velle omnes homines salvos fieri rejiciebant ad praescientiam fidei operum, quae eluerent a parvulis si diutius vixerint, ab adultis si praedicaretur illis evangelium. S. 9. 2a parte ... Massiliensium aperte Prosper ... ad Aug. Cassianus semel asserit gratiae gradus ... privatio hominum capere ... ita que exsecutus ... inequalitatem gratiae ... hominibus in lib. 6 de institutis renunciantium c. 8 ... collat. 3a c. 11 et 12 collat. 13 c. 6 ... fine — cum tamen modo cap. 15 consequentibus 16 et 17 ... 8. 9. et 12 manifestam concedere inequalitatem respectu Dei —

4um caput ... Massilienses qui melius sentiebant ... puncto 2o ... bant exceptâ fide et desiderio salutis ad reliqua opera ... necessariam esse gratiam praevenientem ... Cassianus ... solum fidem ... jejunia ... lectionem orationem et similia opera existimavit fieri posse sine supernaturali auxilio ut colligitur ex lib. 12 de institutis renunciantium c. 13 et 14 imo ... quando ... vinci naturae viribus sine auxilio gratiae quas vires ut Deus exploraret ... hominibus paulisper destituit gratia ita asserit coll. 13 c. 14 initio ubi inter Jobum et Diabolum dicit a Deo fuisse ... singulare certamen nihil aliud efficiente ... gratia ... ne ... animam neve certamen ... afferre quam Jobus ... sustinere potuisset sine gratia quae ... omnis ... expositionum notationum in Cassianum ... —

5um caput est quia Cassianus collat. 13 cap. 12 docet ... operationem ... posse ... humanae voluntati sine auxilio gratiae ... alibi ... voluntati ... nisi posse suis viribus sine auxilio gratiae praebere salutis initium quae sententia in lib. Prosperi ... collatorem scribitur eo charactere quo solent verba Cassiani ... apud Cassianum non reperiuntur ... reperiantur verba quae sane sententiam praecedentem collat. 13 c. 9 initio quare verisimile est illa verba ... fuisse ...

quidem Casiani collat. expurgauerunt expurgati namque sunt ab eusebio Victore et Casiodoro sed nequiuerunt omni ex parte ab errore mundare ut ex Adoni refert Baronius tomo 5 sub anno 433 §. Siquidem Prosperi et sequenti — sed neque inuenimer... in Casiani libris notam ēē ab emendatione qua ad verat. notatam fuisse a Prospero in prio libri 3º collatorem adhuc vivā superstitem —

ex his collig. int. eos qui Casiani doctrinā de Initio Iustificationis excusant non praeter... ēē suspectos qui libros Casiani n dum castigatos laudant et aprobant quapropter Gennadius Soc. et alys indicijs prodiuit esse eius de infamis cum Casiano ut Baronius s citatus notat et Vasquez d.p. 91 c. 11 nº 74 sed P. Raiconius innotat. ser uata chat solida veritate merito excusat aliquad ita Casiani ut prob. censeatur quae coacerbatim rejiciunt ab alys doctorib. sed in dictis fallitur alterum et quoniā Casiani errores expendit n ex antiqua editione v.ill... sed ex ea quam pre manib. habemus correctam. Alteram quoniam eius propositiones sunt quae excusari n possunt nisi fauete applicat. seu auuiset ecclesiae censura vide 3. sect. 1. et caus. propositu praescritum sunt quas cap. 1º et 2º notabimus —

Reddeo ad errores puncta omnib. semi Pelagianis communia. 4um igit. punctum est posita nali fide siue desiderio salutis aut petitione illius quali actione Sci possunt viribus, ne dari a Deo alias disposit. requisitas ad iustificationem videlicet alie spei contritionis et caritas et habitus supernale gratiae et virtutum itaque n adeo delirabant ut virib. liberi arbitrij tribuerent facultatem obtinendi gratiam sed solo neque obtinendo vel a dispositionem ad gratiam — l. remissione peccatorum obtinendi; Initio suis sect. sed tam potestate obtinendi illa initia propositis ad est scrim aux.m supernale ad reliquas disposit. iustificantes et quiuis n reperiant expresse dictam infalibem consequtionem veruma... collig. ex eorum doctrina Soc aux.m supnale Dei infalibiliter edi ij.s qui perueniret ne prebent praedicta Initia ut clarius i apud Casianum lib. 12 de Instit. Cenob. c. 14 et cit. Hilariu. in ep. tā. colligitur quae deinceps punct. s. notabi. 3 —

5um punctum erat fidem desiderium salutis orationem et similes act. et virib. ne eliciti a mente eē aux. supnalis et dispositio nis ad gratiam ut quo illas ad regnū caelorū unus asumat et alter relinquat. Probitur explicat. nota l. Masilien aperte fatenti quae ex virib. naturae elicita n eē indigna gratiae l. aux. sup. nalis ita expse Cas. lib. 12 de Inst. c. 11. 13. et 14 et collat. 13 c. 13 ubi probat n obstante sua doct.a gratiam perseuerare gratuitam quoniam exiguis parbis quae conanib. tribuit imo oēs Masil. ut a Pelag.a Seres. discerent gratiam dicebant dari gratis qm voluntas eius gratiam praecedit n i. hualer

ita S. Hilarius in epist. ad Aug. ppe initium —

Nota 2º ... videri, quod Massilienses ... ad speranda ... gratia ... Hilarij ... contra ... cosa Prosperi et Cassiani locis ... Prosper ... 3ª ... Aug. columna ... Prosper in lib. 2º collatore ... initij gratia Dei ... meritoria dari et quos dama ad gratiam, venire sine gratia. ... Aug. ... lib. de predestinatione sanctorum c. 2º ubi Aug. ... Massilienses ... ordinat quod ... solis nat. viribus ... meriti ad ... constitutionem ...

3 nota in hoc merito ... quam proponunt ... meriti ... et ... Dei ... Massil. ... viribus ... operabatur ... divina gratia ...

Primo ... Aug. manifestius ... frequentius usurpant Massilienses ... Matth. 7º petite et accipietis, quaerite et invenietis, pulsate et aperietur vobis. ... invenire ... Dei manifestasset, ... initium ... meritum et vim ... in fide desiderio salutis ... naturae ex viribus nat. ... Unde Prosper in epist. ad Aug. columna 3 refert ... Massilienses ... pervenire ad gratiam ... familiariter ... quaerendo, pulsando, ut ideo accipiat, ideo inveniat, ideo introeat, ... bono nat. ... usque ad salutem ... gratiam ... meritum ... et Cassianus suam sent. de initio gratiae ex viribus naturae probat ... testimonio Matthaei 7º ut videre est lib. 12. de institutione c. 4. ... 13 c. 9. —

Consequentia ex errore Massilienium ... gratia Dei ... dari ... sine conditione meriti ... gratia ... Aug. ... de praedestinatione sanctorum c. 2º et 3º ... Prosper ... [illegible] ... consequutio nulla fuisset, manifestior ... data lege ... omnibus ...

4º ... operibus ... numerari inter errores Massilienium ... opera moralia bona ... possent nat. viribus ... error ... Massilienses cum Pelagianis ... infra ... — Quod aut ... Aug. ... aliquando ... [illegible]

quolibet opere morali bono elicito ex fide tractabitur infra —
Praecedentium errorum argumenta praecipua referentur infra q. 2. § 9. — Sectio 3a Masilienses errare non solo circa Justificationis initium, sed etiam circa perseverantiam et circa electionem ad gloriam —

Sectio 3. Masilienses errare non solo circa Iustificationis Inicium, sed etiam circa perseveranciam et circa electionem ad gloriam —

Docti recensione errorum Masiliensium limitant asserentes: Dico 1um esse Masilienses non egisse de electione Dei qua Sancti eliguntur ob merita gratiae, sed tantum de electione qua eliguntur ob merita elicita ex viribus naturae sine gratia — 2o et Masilienses non egisse de electione sive praedestinatione ad gloriam, sed tantum de electione et praedestinatione ad gratiam et sic de eo ... causam ex parte nostra non illius — quorsum evadat haec limitatio constabit disputatione 2a § 9. illam tamen probant praesertim ex Augustino qui in libro De praedestinatione sanctorum et de bono perseverantiae scripsit sententiam errorem et in illis non egit de electione ad gloriam sed tantum de electione ad fidem et gratiam —

Nunc ut utriusque et eorum sententiae de praedestinatione praemuniamus viam. Dico 1o si quis est ... Masilienses de quo dubium poterit non egisse de electione ad gloriam sed tantum de electione ad gratiam ex meritis naturae sic est falsum quia vix de in locis supra citatis multa sunt quae melius intelliguntur de electione ad gloriam et gratiam simul quam de sola electione ad gratiam —

Dico 2o manifestum esse Masilienses aperte de causa praedestinationis quae probetur per actiones elicitas ex viribus naturae; an autem simul egerint de causa praedestinationis ... quae probetur per actiones gratiae ambiguum est apud patres qui referunt eorum errores —

Dico 3o Masilienses agebant non solo de initio gratiae et electione ad illam, sed etiam de perseverantia in gratia et electione ad gloriam et ducebant ex visione operum quae futura sunt ex viribus naturae, fuisse enim non solo praedestinandi ad gratiam sed etiam praedestinandi ad gloriam vel reprobandi ad aeternam poenam tradebat Prosper in epistola ad Augustinum prope initium Sic verum, qui autem credituri sunt, qui ve in ea fide quae deinceps per Dei gratiam sit iuvanda mansuri sunt praescivit ante mundi consti-

cione Deum et consideravisse in praecognitum huius quos praeanto vocavit dignos futuros electos et de hac vita bono fine excessuros esse praeviderit. similia ipse Prosper solita de vita eterna de vase in honorem et vase in contumeliam quae non possunt explicari ut vita aeterna et regnum celorum intelligatur. Maior ratio quia gratia ut gratia conferatur nihil aliud praevidisse perseverantiam in fide et bono fine ad de hac vita excessurum — Observa Prosperum in eadem epistola praefatum fuisse sane difficultatem a Massiliensibus sequuta fuisse in Aug. et non solo Prosper sed et Massilienses Aug. doctrinam intelligebant de electis ad gloriam —

Hilarius habent apud Hilarium in epistola ad Aug. columna 2a post medium hic verbis: in quod autem dicit sanctitas sua (scilicet Augustinus) neminem perseverare nisi perseverandi virtute percepta hactenus accipiunt Massilienses ut quae datur (scilicet perseverantia) mereri liceat, praecedenti autem proprio arbitrio tribuatur (consequenter) nolunt istam perseverantiam ita praedicari ut non liceat suppliciter emereri vel amitti contumaciter possit. Ubi manifestum erit apud Massilienses liberum arbitrium viribus naturae mereri perseverantiam et probetur eodem ab quo meriti homini tribuatur donum perseverantiae et non alteri quod si ex viribus naturae datur id ob quam eligamur ad perseverantiam datur etiam id ob quod eligamur ad vitam aeternam nam in qua minime ex perseverantia necessario sequitur. Hilarius ostenditur verbis Augustini cum Hilarius in columna 3a refert displicuisse Massiliensibus et errore quo merito ob quem unus assumitur et alter relinquitur cum veritas aut semper aut plerumque referri solent ad electionem gloriae et reprobationem ad poenam — eadem veritas confirmatur ex dicto sequenti —

Dico 4o apud Massilienses parvuli quidam Baptizantur et consequentur vitam aeternam potius quam alii qui sine Baptismo damnantur aeterno supplicio propter originale peccatum ideoque propterea quoniam Deus praecognovit illos parvulos credituros fuisse in Christum si per venirent ad usum rationis alios vero minime ut s. q. 2a et Massilienses hoc non sponte asserebant sed argumentis compulsi ne concederent in aeternam salutem aut damnationem parvulorum discrimen provenire ex parte Dei quam et etiam divinam liberalitatem aequaliter omnibus hominibus offerre gratiam et gloriam existimabant et discrimen electi a reprobo provenire ex libero arbitrio unumquodque Massilienses hoc de parvulis asserant ut veram esse defendant eorum regulam et de parvulis asserant praedestinationem ad gloriam si enim eandem esse generalem esset fuisse in

electi ad gloriam. Et quoniam de eterna damnatione agunt Massilienses eundi sunt quaedam hominibus propterea numquam predicatum esse evangelium quoniam previdit Deus illos non fuisse credituros quando vis evangelium audirent s. q. 2ª cum autem hoc advenerint ad vellificandam eorum errorem allendo doctrinam de sua reprobatione nil ex parte nostra et cum careat notitia evangelij sequatur eterna damnatio, ubi Massilienses aperte de reprobatione ad eternam penam —

Dico s. Augustinus dum errorem Massiliensium refutat in lib. 1º de predestinatione sanctorum et 2º de bono perseverantiae agit iiso de electione ad gratiam sed etiam de electione ad perseverantiam et gloriam nam lib. 1º de predestinatione sanctorum à c. 2º usque ad unde cimum agit precipue de electione ad fidem et gratiam verumtamen in cap. duo decimo et 13. et 14 agit de morte in gratia sed in peccato de longitudine et brevitate vitae adultorum, quidem occultiori iudicio ordinatur quo usque aliquis iniusti resurgunt et alij iustitiam perseverant et iusti quidam eripiuntur a periculis peccandi quidam relinquuntur quo usque peccant et damnantur alij ut si tantum ea... probet etiam lib. 2º de bono perseverantiae probat Augustinus perseverantiam esse donum Dei precipue liberalitate conferendi stat autem perseverantia et fine vitae in gratia sed in peccato et reliqua quae enumeravimus esse media electionis ad solam gratiam sed electionis ad gloriam eternam sed damnationem eternam quae duo ex perseverantia et morte necessario sequuntur tamen nullus eligatur ad perseverandum et moriendum in gratia quin eligatur ad gloriam et eius causa fuerit eligendi ad perseverantiam et mortem in gratia eadem erit causa eligendi ad gloriam sed se cunda ut premium gratiae et perseverantiae —

In alijs vero tractatibus frequenter agit Aug. de electione ad regnandum in coelis sive ad regnum coelorum sive ad vitam eternam sed morte eterna exempla sunt lib. 1º ad simplicianum q. 2ª et epistola 105 ad sixtum et de correctione et gratia c. 7º et 13 et lib. 1º soliloquiorum c. 28 quamvis soliloquia haec non credantur esse Augustini, sed alia. Et ex mente Augustini, eodem modo loquitur auctor hypognostici lib. 6. —

Hic error de electione ad perseverantiam et ad gloriam refutandus erit dpto. s. s. delini arg. ta iiso dpto. s. sed pleri... quae sequentibus solvenda erunt in presenti et dpto errores de initio gratiae et predestinatione ad illa explicatur in c. 2º impugnandi

sunt — q.° 5.ª ȝ antiqui patres senserint alt.ᵉ elicitas ex viribꝫ natūē ē initium graīę et causā predestinaionis sect.° 1.ª à grecis PP. presertim crisostomo sumū errorē n̄ didicisse Masilienses —

Q.° 5.ª ȝ antiqui P.ᵉ senserint alt.ᵉ elicitas ex viribꝫ nat.ᵉ ēē Initium graīę et causa Predestinaionis —

Sect. 1. à grecis Patribꝫ presertem à Crisost.° suum errorem n̄ didicisse Masilienses

Primo Casianum in eclesia greca didicisse doctrinā sacram et Crisostomi discipulum fuisse et adiditorē ag nosiūt omnes cū tritemio. nāē ipse Casianꝫ de incarnat.ᵉ adversꝫ Nestoriū lib. 6 in fine de Joanne crisostomo ita loq.ʳ ille mi... ac per hoc n̄ tam meum hoc q̄m illius ē credit.ʳ —

2.° certumest Casianum ita intelexisse suos mag.ʳᵒˢ ut asererent idem qd ipse loquit.ʳ de initio graīę ꝑ vires nat.ᵉ ut sitas ex lib. 12 de institutis renun ciancium c. 13 et 14 et colat.ᵉ 13 c. ult.° initio et post medium — mqq. oībꝫ locis aserit suam doctrinam de humano labore cui subiungit.ʳ gratia ē orum seniorem et patrum antiquorꝫ vivo et eiusque ē aro lici qui non vani loca d.ᵉ sive et experiencia propriisque exemplis docuere virtutum et hī cx obliguo v.ʳ notare Vanitate Agusti et discipulorꝫ subtilitate qq acrit.ʳ pungebat — Casiano hiem reddit autor ep.ᵃ i ad demetriadē tomo. 3.° Ambrosij lib. 10. epta 84. pagin. 4. fine — diciens viros meritis et heroicis virtutibꝫ claros ꝑ elacionē et superbiam devenisse in summ errorem s. declarius de autor. 5. Prosper in lib. 3.° colatorem in pecora... dicit ꝑ superbiam paucorꝫ valiorꝫ infelicia Sei ē turbata et hī superbię notarī v.ʳ colator —

3.° certumest reliquos Masilienses in eodē sensu accepisse doctrinā omniū antiquorꝫ patrum et presertim orientalium nā ut referunt Prosper et Hilarius in epistis ad Aug. Masilienses doctrinaenē sua vetustatē defendentes oposita sent.ª nobitatis accusabant ... iam menti orum celenatiūs — Cr.g.ʳ Casianꝫ fuit precipuus Mag.ʳ Masilienciū ut q. precedentī sect.ᵉ i. dictumest Casianꝫ ita intelexit crisostomū et grecos patres s.ª n.° i.° et 2.° undique sastumest idem existimaē int... sectatores —

4.° certumest apud grecos et presertim crisostomū magnā fuisse ocasionē ita eos inteligendi ut intelexit Casianꝫ ꝑ dolcendunt testimonia referenda

in sect.ᵉ

inser. 2a. ce 1. Aliud igitur disputandum restat quid Crisostomus et greci patres ita senserint de initio gratiae et ca predestinationis ut Massilienses vel eos intellexerint et ab eis veredixerint —

Sit ergo 1a. conclusio communis antiquorum patrum ecclesiae ante Augustini tempora docuisse de initio gratiae et causa predestinationis eadem quae postea clarius explicavit Augustinus probatur quia duo pontifices Romani vehementer approbantes doctrinam Augustini contra Massilienses asserunt eam traditam fuisse ab antiquis episcopis et propterea ab omnibus fidelibus recipiendam. Pontifices sunt Celestinus in epistola 1a ad episcopos Galliae c. 13o. et Leo 1. in cap. eorum quae misit ad Arausicanum concilium quod postea in cap. ulto. reperit eam esse definitionem antiquorum patrum. porro decreta Celestini et Leonis condita sunt temporibus Prosperi prope obitum Augustini quare loquuntur de patribus antiquioribus Augustino. vide infra q. 7. sect. 2a —

Augustinus autem 2o de bono perseverantiae probat suam sententiam esse omnium fidelium et in epistola 106 ad Bonifacium columna 11 et 12 eandem doctrinam de initio gratiae ex Palestino concilio recitans subiungit sic semper tenuit Catholica ecclesia idem docuit Petrus diaconus referendus infra c. 2. probatur 3a. vide eiusdem rationes conf. 2a et probationem 4a —

eandem conclusionem probatur rationibus conclusionis sequentis —

2a conclusio Crisostomus et prestantiores grecorum doctores nihil docuerunt contra Augustini doctrinam de initio gratiae quare Massilienses ab illis minime didicerunt errorem. Sane ad hoc ut amplectamur tenet opus generali precepto pie quo ad fieri possit interpretandi veteres qui pietate et doctrina claruerunt quorum dicta superioritatem peculiarem sibi prestantiores quaeroes — 1o alii patres tam greci quam latini docuere de initio gratiae similia testimoniis Crisostomi et aliorum grecorum et tamen constat eos patres nihil sensisse cum Massiliensibus sed docuisse aliis in locis veritatem catholicam ergo idem existimandum est de Crisostomo et aliis patribus grecis et ea probatur tum quoniam non solo veriditorum saepe sententiarum sensum retinere solent patres per similem tum etiam saltem evidens est id posse intelligi —

Hi autem patres sunt 1. Gregorius Nazianzenus qui in oratione 31 in Matthaei

cig inadvertia n omnes capiunt verbum inquit qq datum est addit volentibus datum est ad que his qui ea animi propensi sunt. Vtame postea se explicat ipsum velle n ee ex nobis ne in eo quis gloriari possit siquidem ee praecipue nalem quev vincit hominis comparans silici qd nisi diuina gratia excitata ad quem percussa igne n promit —

2º Damascenus de fide lib. 2º c. 29. post medium ait electione agendorum in nostra ee potestate. finem autem bonorum in dei cooperatione iuste cooperante his qui recta scientia bonum eligunt. sin praescientia, malorum aut derelictione Dei rursus 2m praescientiam iuste derelinquente — vbi Dei cooperatione vt damascenus n exigere ad initium boni sed tantum ad finem qua voce intelligit perseverantia Sane cooperatione Dei n sedit nisi his qui recta scientia bonum eligunt. Huic sent.a at singular. quod idem Damascenus lib 4º de fide c 22 ait vnusquisque propria voluntate bonus aut malus fit praet.o initium boni op.is reducere vr ad libertatem nostram in lib. de duabus xpi voluntatibus n longe a medio contra Barlaam. cis ni si alienum sit opus —

Verumtamen damascenus suam sent.a explicuit 20 de fide c 30 prope initium diuersione Dei cooperat.e vauxilio impossibile e nos bonum velle aut agere at in nobis e sequi Deum nos vocantem ad virtutem aut deserere virtutem in qq verius obseruat n so ad actione bona sed etiam ad voluntatem illius requiri auxilium Dei operat.e cuius nra voluntas n praecedit sed pocius sequitur quare illud st auxilium gratiae excitantis — vnde sit Damascenum in cap. prox.e praecedenti nihil aliud intendere qm in nobis ee libertatem qua lucere vt mire diuino concursu cuius lucere vsq Deus cognitor est ut nobis eum hinc conuertas qd volumus vel qd non volumus n scuriat sine quo diuino deuer su nobis curiam n onsortruet effectum v hoc e qq ait finem bonorum ee in dei cooperat.e —

3º Hilarius in c. psalmi 118 .. clamaui cor meum exaudi me ait exordium diuini muneris ee a nobis per orationem — Vtame initium verba v cuiusque psalmi ne auferas de ore meo ait Hilarius omnia initiari a bonitate Dei

in oratione ipsa ad compunctionem nos moveri à Deo qm quid oremus sicut oportet nescimus spiritus autem postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus ad Romanos 8. quare qd prius dixerat intelligendum est ut oratio initium sit aliorum munerum preter orationem quae compunctio est munus Dei —
4° Ambrosius lib. 2° de Abrahamo c. 10 reprehendit talem praebebimus studijs et bonas. de ut Deus vocet — quare vir. sederet exordium orationis qd ei insinuat sermone 10 in psalmum 118 — verum contrariam sententiam Ambrosius stabilit in 2ª prefat. sub fine qd si liber de vocat. gentium et epla ad Demetriadem sunt Ambrosij nullis loculentius refutantur semip. elagiorum error ut notavimus s. 9. 3ª sub. 35 —
5° Hieronimus lib. 3° adversus Pelagianos ait nostrum ie rogare et Dei tribuere qd rogatur nostrum incipere Dei perficere nostrum offerre qd possumus et Dei implere qd non possumus — sed Sanctus Hieronimus intendit ordinem initium boni et quaedam alia opera ie in nostra potestate supposita divina gracia excitante et movente aliasque non ie in nostra libertate sed à Deo prorsus conferenda qd autem fuerit sententia Dr. Hieronimi ostendit aperte lib. 1 adversus Pelagianos ubi probat gratiam Dei necessariam ie ad omnia opera etiam minima pluresque ibi producit exempla unum ad ephesios 1° elegit nos in ipso ante mundi constitutionem ut essemus sancti Hieronimus Glossat nomen essemus sancti et qd Paulus subiungit secundum propositum voluntatis suae Glossat non merita nostra —
6° optatus Milevitanus lib. 2° contra Parmenianum qui habetur in 2° tomo Bibliothecae explicans illud 1 Joanis 1 si dixerimus qd peccatum non habemus. ait nostrum ee velle et consumat verum sic sequenti sententia ostant sub intelligere cum auxilio divinae graciae quae non ie data nobis ab caperis sed habenda in hac vita quae nullum peccatum admittat —
7° Isidorus. 2° de summo bono c. 2° ait voluntatem credendi ie ex libero arbitrio — verum c. 5° et 6. excludit aperte semi Pelagianorum errorem nam c. 5° ait nihil boni operis debimus qd et conferione fidei mereremur accipere nec a se ipso posse quis qm sed a Domino erigi. et rursus hominis meritum superna gracia non ut veniat invenit sed postquam venerit facit meo

ircuitum qui remuneret quos ipse invenerat ipso ponitet et c. 6. ait vult alius esse bonus et non valet vult alter esse malus et non permittitur interire damnum ... quod sit malus qui vult esse bonus &c. Hoc est dant occasiones quibus malitia permittitur —

Confirmatur 1.o quoniam de ratione praedestinationis sumpta ex operibus nostris previsis contra dispositionem bonitate et promptitudine animi ut loquitur Crisostomus et alii patres tam graeci quam latini dicunt ... Hi p.p. sunt Hieronimus, Theodorus, Sedulius, aut hoc ... commentarios in epistolam ad Romanos quae tribuuntur Hieronimo et quae tribuuntur Ambrosio et Glosa. Secundum quae praedicta probabitur sectione 3.a n.o 20.

Nunc ad verisimile est hos p.p. scripsisse praeter Aug. tempora quorundam antea quorundam vero postea et inter eos plerosque qui et sanctos et docuisse in ecclesia occidentali sicut non solum Crisostomus et alii patres Graeci sed etiam si quos s.a numeravimus erravissent circa initium gratiae eo ... esse doctores alios ... superes ... plane inferiores illis et praedicatores ut plurimum erravisse et suo errore induisse plebem fidelium ... in orientali sed etiam occidentali ecclesia. Porro quanto plures numero fideles quanto graviores aut sanctitate et doctrina doctores erant quanto plures anni fluxerunt ab apostolis ad Augustinum quanto longius ab omni ... alterius catholici doctoris ... documentum de initio gratiae et causa praedestinationis tanto verisimilius est divinam providentiam quam ecclesiam non permisisse maximam et optimam ecclesiae partem tanto ... errare —

Confirmatur 2.o quoniam aliud est aliquem articulum fidei magis explicari ab ecclesia in eunte tempore aliud est antiquos patres sensisse et docuisse communiter contrarium illius quod ecclesia definit ... doctrina catholica de initio gratiae et causa praedestinationis minus explicata fuerit iuxta Aug. tempora veruntamen antiquos p.p. nihil contrario sensisse oportet —

Confirmatur 3.o quoniam de initio gratiae et causa praedestinationis argumenta praecipua petuntur ex Paulo ut constabit infra q. 7.a sed Crisostomus a deo excelluit in

exponendis epistolis Pauli ut non immerito multa ab apostolo distantia excepisse credatur, et a Crysostomo expositiones Sanctorum plerique graeci Patres.

2° probatur quoniam Sententiam Catholicam semipelagianis docet sanctus Joannes Crisostomus varijs in locis quae in unum collectas plenius quam per se singula probant illius mentem nam Sermone 38 ad populum antiochiae quae de humilitate et quiete inscribitur tomo 5° docet omnem servum Dei verum esse existimare se nihil habere et gratia Dei scire omne meritum non a seipso et clarius 1a Corint. 4° Sermone 12 quid inquit habes quod non accepisti nec hoc tamen et illud sed quidquid habes non .n. merita tua sed sunt sed Dei gratia quamvis fidem adducas a vocatione eam accepisti quamvis peccatorum veniam adducas quamvis virtutes numeres per eas operaris esto non tamen sed accepisti non enim tuum sed munus est. et Sermone 24 in 2a ep. 1ma ad Corinthios docet omnem possibilitatem nostram positam esse in auxilio Dei cui totum est tribuendum et in capite 9m genesis Sermone 28 columna penultima tomo 1° ait probatum quam subtilisse plurima impedimenta ut Angelorum praedicationi mundus ad hiberet fidem et Joannis 15 in id ego sum vitis vera et pater meus agricola est Sermone 75 tomo 3° ait sine eius ope nihil fieri posse et inter ea quae facienda sunt numerat fidem qua uniendi sumus ut palmites viti et quamvis paulo post explicans illud sicut palmes non potest ferre fructum a semetipso dicat Crisostomus deum a nobis exigere ex proprio res partes. s. ut maneamus unite per fidem verumtamen hoc ipsum quod a nobis prius exigitur s. manere in radice per fidem postea dicit esse a patre et omnia bona discipulorum esse a filio et 1a Corint. 3° Sermone 8 columna 3a explicans illud unicuique sicut dominus dedit et illud

ego plant aui apo'lo rigaui docet quidquid boni habent prediatrei l. auditores omnis exiguum est accep tum ee adiuina gratia e liberalit.e e sermone 4o sup ad efesios 2o gratia salui estis perfidem e hoc n̄ ex vobis Dei .n. donum est ubi ait Crisosthomus gratiam ee ex gratia Dei e quando que hoc donum nullis precedentibus meritis dari ner inde bus apud Crisosthomum dari quandoque fidem propter opera eliuita ex sōlis viribus nat. sed tam liceat inferre quando que dari propter opera eliuita cum auxi gratuito sine quo nulla ee vim operandi vt Lib.o ad salutem docet in alijs locis e omnis gratiam fidei referre videat.r ad predicationem externam q tamen n̄ excludit gratiam interius concurrens et vt dicemus infra prete ad philipenses in fine sermone 4o sup vobis datum est prex.o n̄ so ut in ipsum credatis sed etiam ut pro eo patiamini ait Crisosthomus fidem e patien tiam ee virtutes gratuitas e dona Dei inquibus gm potior pars est Dei propterea tribuitur ee donatum a Deo e hom.a 44 in Joannem ad illa verba omne quod dat mihi pater ad me veniet adaiit sup Mathei 16 Beatus es simon Bar Joana e concludit fidem indigere supremo aux.o e super nali reuelat.e docente sed n̄ propt.a excludi humanam libertatem idem docet homilia de Adam e eua sub finem (si illius homilia aut hor e Cri sostomus) e ad philipenses 2o sermone 8. sup Deus est qui operatur in vobis velle e perficere ait Deus simul nobiscum operari in nobis n̄ so bonum opus sed etiam vollunitati e promptitudine e quod usque bonum nostrum e subdit hec verba. Deus vult nos sm vollunitati suam viuere sic vult agit nos ad hoc ipse istud cito operabit. vbi obseruat in illius verbis agit nos ad hoc quod excitatione e motione preuenienti sonatur sm Dei vollunt.e viuamus ad quam vita pertinet et fides quare ad fidem etiam Deus nos agit ~

ex his locis Crisostomi colligunt^r tres p^{pō} q^q in quas error semi pelagianorum
tuentur: 1° nihil ad iustificationem pertinens fieri per liberum arbitrium solo.
etiam si illud bonum fuerit exiguum 2^a non solo opera quae fidem consequunt^r sed etiam fidem
et quae fidem praecedit bonas volluntas aut promptitudo vollunta^tis sunt dona proveni
entia ex gratia qua Deus nos agit et movet — 3^a propositio omne meritum e gratia
Dei.-

Sed respondebis 1° Crisostomum in aliarum doctrinis fidem esse donum Dei sed quod
externa praedicatione indiget quae donum Dei est. sed 2^a hoc est quod communis aliquatenus
perceptio in eo dant aliam rationem doni supernalis praeter praedicationem ve
rum eadem loca cum aliis aut cum praecedenti et sequenti stextu collata ostendunt
Crisostomum agere non solo de gratia praedicationis externae sed etiam de gratia
internae inspirationis ad fidem.-

2° respondent docti recentiores eas demum propositiones quae a Crisosto^mo seducuntur
concedi etiam a quibusdam Massiliensibus et nihilominus illi requirebant aliquod
initium iustificationis tam a Crisostomo quam a Massiliensibus. Sed solutio
refutatur 1° quoniam certum est illas propositiones bene intellectas contrarias esse erro
ri semi pelagianorum quod si eas male intelligebant semi pelagiani et si contraria
et repugnantia asserebant non protinus existimandum est idem de Crisosto^mo
nisi hoc evidentia testimonia ostendant quod tamen non ostendunt ut infra dicemus 2^a.

2° refutatur quoniam cum testimonia Crisostomi quae inter se repugnare
videntur necesse explicanda sint verisimilibus attinget mentem tanti doctoris
quam interpretatur fuerit catholico intellectu testimonia quae aliquod errorem
sonant quam qui interpretatur erroneo intellectu testimonia quae ex se sonant
veritatem catholicam.-

3° refutatur quoniam nihil amplius aut clarius asseruerunt Ciprianus. Am
brosius et Nazianzenus et tamen eorum testimonio Augustino discessit aberrare
Massiliensium quam antea docuerat ut vera citata Crisostomi contraria

Sunt errori Massiliensium ams (?) stat lib. 1° de praedestinat.e sanctorum c 3° initio vbi ita loq.r Augustinus. non sic pius et similis doctor ille sapiebat Cyprianus cum dixit in nullo gloriandum esse quando nostrum nihil sit quo praecipue testimonio conuictus sum cum similiter errarem putans fidem non esse donum Dei - vbi Augustinus exponit suum errorem de initio fidei et iustificationis viribus nat.e similem Massiliensibus quem dicit se deposuisse per hoc testimonium Cipriani ex apostolo desumptum idem ularius repetit lib. 2° de bono perseuerantiae c 14 post medium vbi ex eodem testimonio Cipriani colligit praedestinationem ante omnia opera praeuisa ex uiribus nat.e elicienda -

In eodem lib. de bono perseuerantiae c 19 post medium ex eodem colligit quod Greg. Nazianzenus asseruerit oratione impetrari posse ut Deus qui dedit hominibus credere trinitatem det etiam voce confiteri trinitatem colligit veritatem Sancti Solutam contra Massilienses -

In eodem lib. cap.e probat idem dogma ex Ambrosio super Lucam in exposit.e prooemii in quo vis ait est Deo à quo preparatur voluntas ad credendum et Lucae 9 in quo quia facies eius erat euntis in Hierusalem docet Lucas propterea Samaritanis non esse receptum dictum quoniam facies eius erat euntis in Hierusalem et Deus quem dignatur vocat et quem vult religiosum facit et si Deus voluisset Samaritanos ex indeuotis fecisset deuotos et in lib. 2° de bono perseuerantiae c 23 versus finem refert Ambrosium dicentem orare Deum gratiae spiritualis est sicut scriptum est nemo dicit Dominus Iesus nisi in spiritu sancto quod si haec testimonia merito ab Augustino censentur sufficere ut Massiliensium errorem expugnent non minor est in praedictis vis testimonij s. Crisostomi adde Ambrosium lib. 2° in Lucam c 12 vbi ait neminem posse incipere nisi diuina cooperante virtute

vide que ex ambrosio d. 30 2a —

3o Pr. si q[uid] verisimile e[st] p[ote]te orientali eccl[esi]e qui etate Crisost[omi] floruerunt n[on] ignorauisse mentem tanti doctoris in controversia q[ue] tunc illius tp[or]is s[ancti] Pelagium et verisimile e[st] Crisostomu[m] n[on] ignorauisse mente[m] alio[rum] patrum orientalis eccl[esi]e max[ime] Basilij et greg[orii] Nazianzeni quos tanto amore et honore prosequitur greg[orium] Nazianzenu[m] teste s[ancto] Pelagium sensisse vidimus super s[anct]o Basilius in orat[ione] de humilitate nihil (inquit) relinquitur tibi o homo ad arrogantiam cui gloriatur ac spei e[st] immortificando o[mn]ia sua et querendo in x[rist]o vitam futuram cuius primitias habentes iam in ipsis sumus intra gratiam viuentes et dono dei g[ratia] apud Basilium vera spiritualis vita ex gratuito dono Dei et nihil illius a nobis e[st] —

Cr. 1o ex Petro diacono lib. de incarnat[ione] et gr[ati]a J. x[rist]i. c. 8. cuius verba sunt Basilij Cesariensis in oratione sacri altaris quas penes uniuersus frequentat oriens inquit malos quesumus bonos facito bonos in bonitate serva o[mn]ia .n. potes cum n[on] volueris saluare et nullus resistit voluntati tue — pondera hanc fuisse mente[m] n[on] solum Basilij sed totius orientis et tam certam ut altaris sacrificio potuerit int[er]poni — Cr. 2o quoniam Palestinu[m] concilium definiuit et Pelagium compulit confiteri 12 articulos int[er] quos 4or s[un]t ij sunt errori semipelagianorum 1o e[st] gratiam Dei et adiutorium et ad singulos actus dari eam que n[on] dari s[ecundu]m merita nra ut v[er]a sit gratia. 2o et liberum arbitrium et si diuerso indiget aux[ilio]. 3 quando s[anct]a certamina causas quae illius n[on] unicam q[uod] spontaneis vobis habeamus propriam voluntatem non tamen in illa s[ed] ex adiutorio Dei n[ost]ram prouenire v[ic]toria[m] 4q s[ecundu]m gratiam et misericordiam Dei veniam penitentib[us] dari n[on] s[ecundu]m merita eo[rum] quando quidem ipsam vocat p[ro]p[ri]e donum d[e]i dicit ap[osto]lus 2o ad Timoth[eum] 2o ne forte det illis Deus penitentiam sic refert Aug[ustinus] in ep[isto]lam 106 ad Bonifacium c[apitul]um 11 et 12 ubi Aug[ustinus] ita decreta intelligit ut cum Pelagio semipelagianos eius error damnaret —

Sed d[icun]t opp[ositu]m s[ecun]d[u]m sic elicitur q[uod] eos patres patres int[er] quos presertim intelligendus erat Crisostomus Massilienses opponebant s[anct]o Aug[ustino] q[ui] facile potuisset illis respondere antiquos p[ote]te nihil de suam sententiam dixisse et tamen Aug. n[on] ita obiectio

ni auxerit sed tam Det antiquiores quod scripsisse antequam Pelagiana heresis oriret et propterea non curasse nisi de antiquis erroribus evertendis et emendando studio bonorum operum ut constat in de predestinatione sanctorum c. 14 ergo Aug. existimavit antiquos patres contrarium sensisse — de hoc ergo quod ad Massilienses attinet dicitur sectione 2a ad 2um numquod attinet ad Augustinum Respondeo in lib. 2o de bono perseverantiae c. 18 fine testatur antiquos patres qui dicunt Deum predestinasse ad gratiam et gloriam eos quos prescivit sua predestinatione movente et adiuvante facturos esse aliqua bona opera ab hominibus quae in explicatione nemini convenire esse probat quoniam ita intelligendus est Paulus ad Romanos ubi dicit non regulit Dominus plebem

Respondeo 2o quod Aug. dixit in lib. de predestinatione sanct. c. 14 dixisse ad reddendam rationem ob quam antiqui patres non adeo expresse et fuisse ut Aug. quem disputaverint quod si Aug. ibi tacite concederet opinionem Massiliensium fuisse antiquorum Patrum nec illi a falsitate doctrinae excusabant nec sententia Aug. liberabatur a suspecta novitate —

Confirmatur quoniam quod Aug. respondet testimoniis antiquorum in de predestinatione sanctorum c. 14 demum respondit ad explicando et retinenda pleraque testimonia aliorum librorum ut dicimus in probatione sequenti ergo tamen existimat alios patres fuisse in sua sententia sicut ipse fuerat quod scripsit et quod ea defendit et explicat —

Probatur 3o quoniam quae sunt errore Massi. docet Aug. expresse retractavit in lib. de predestinatione sanctorum c. 3o et in retractationum c. 23 et tamen non retractavit sed potius explicavit et retinuit ut et pleraque opera similiter dicit quaedam quae errorem Massiliensium redolent Chrysostomo et aliis patribus ergo ut Aug. ea quae ipse ab initio sensit prius docuit et postea explicata retinuit sic explicanda et retinenda sunt similia testimonia aliorum —

Antecedens probatur ex lib. retractationum c. 9 ubi Aug. ex variis tractatibus suis refert propositiones quas asseruit nostram voluntatem propria libertate posse liberi sive virtute aut vitium amplecti atque tanta facilitate ut ipsum vellet honeste vivere sit habere quod voluit et postea ait in voluntate meritum esse de quibus sic loquitur Aug. his atque huiusmodi verbis meis quia gratia Dei commemorata non est de qua tunc non agebatur putant Pelagiani vel putare possunt suam nos tenuisse sententiam sed frustra hoc putant voluntas quippe est qua

peccatur vetste vivit⁹ ꝙ hic verius eginq saltem Augustinq — sic
qº antiqui patres extimandi sunt egisse qᵗᵉ liberi arbitrij ꝙ tunc ab here
ticis impugnabat⁹ sed nihil dixisse qᵗᵉ gratiam vidᵉ inficiandᵃ 2ᵃ ad 5ᵐ
principale —
Confr. 1º qm Aug. de predestinatᵉ sanctorum c. 9 ait se 1ᵒ Porph. runum dixisse
quod sufficiebat s.v. nihilq; illius infidelitati consulto curasse difficiliore
de veteriam de gratia et predestinatᵉ quo simili prudentia credibile est usos
fuisse orientales patres disputantes de libero arbitrio. Soc aut de Crisostomo
verisimilius est quoniam in homilia de Adan et Eva. illuminas de
homo 1º postq ostendit initium iustificationis ei si eius dici sed ex gratia
Dei prevenientis nullis precedentibus meritis nostri liberi arbitrij sub
dit sed verum profundiores et difficiliores quaeque res incurrentium
questione quas latius pertractarunt qui haereticis resisterunt si necesse
habemq attinere ga ad confirmandam gratiam Dei satis sufficere cre
dimq &c —
Unde constat studium fuisse Crisostomo profundiores qᵉ vitandi in exortatio
nibus ad Populum —
Hanc homiliam de adam et Eva Molina in concordia ad qm 14. a. 13
disp. 41 extimat non esse Crisostomi quod probat 1º qm ea concipiatur contra
errorem pelagianorum antequam ortum Crisostomq obiit — Sed Crisostomus
ut minimum duobus annis super vixit postquam pelagiana heresis ela
bilis erupit in publicum ut colligitur ex epla 4. Crisostomi ad olim
piade et ostendit Baronius ad annum dni 405. parago de
Pelagio. ad iuncto obitu Crisostomi anno 407 §. cum interest.
2º probat qm ea homilia lectorem remittit ad unceptationes Augustini et
aliorum patrum editas post obitum Crisostomi. Sed nullam Augustini mē
tionē facit ponit autem necem. dubium est quin duobus annis grasante
ea peste aliqd remedium anulerint doctores ecclesiae ad quos ponit

remittere —

3° adiungere possumus maiorem rationem dubitandi quoniam postrema illa summa eiusdem Homiliae eamdem sententiam e forentia verbi acceptit quae habentur in epistola 1ª Celestini papae ad episcopos Galliae c. 11 et 12 sed cum in ea epistola profiteatur pontifex sententiam et verba referre aliorum episcoporum non erit mirum si Crisostomi sententiam protulerit eius autem nomen suppresserit quoniam non erat summus pontifex ut alii quos prius retulerat —

Notandum autem est hac ipsa de causa dubitari non posse quin auctor Ser. illius Homiliae optime senserit de initio gratiae —

Confirmatur 2° quoniam Aug. 1° de praedestinatione sanctorum c. 6 dum oppugnat Massilienses sic dicit hanc esse causam cur illi homines qui voluerunt crediderunt et illi qui noluerunt non crediderunt et nihil omnino dicit initium et rationem fidei esse ex Deo quoniam Deus facit ut velint ac id calitati quae data praeruitas et quoniam Crisostomus et alii praeruitate asserant in nostro liberio arbitrio causam receptionis fidei adiuvare praeruitas et calitas potest moveri et excitari ab auxilio supernali Dei —

Confirmatur 3° quoniam ut Augustinus optime explicare in lib. 83 quaestionum q. 68 ita possumus explicare Crisostomum aug. autem italogo cuius verba mirabiliter et quem verba induxerat id hoc voluntas Dei irrita est, non potest veniri .n. de occultissimis meritis quoniam et ipsi peccatores sunt cum propter generale peccatum unam massam fecerunt tamen non ideo nulla inter eos diversitas est praecedit quod aliquid in peccatoribus quo quamvis non dum iustificati sint digni efficiantur iustificatione et ita praecedit in aliis peccatoribus quod digni sint obtusione hac verba manifeste admittunt rationem et meritum propterea quod unus accipit gratiam alius obdurationem manere rebus minus — sed quod Aug. locutus fuerit de merito dispositionis cum provenientis a gratia excitante vocationis qua disponimur ad recipiendam gratiam iustificantem ostendunt verba eiusdem q. 68 quia vocatus non venit sicut non

habuit meritum ut vocaretur si inquoat meritum supplicij cum vocatus
veritate neglexit qq ex alijs veritatis docet initium damnationis ex nobis
illius esse vnde(?) sed ex Deo esse initium nostri meriti vel ex illius liberalitate
proveniret vocationem et predestinationem — quare opus non erit confuge
re ad retractationis ad ... ut Mag.r 4. sent. d. 41 — aliam explica
tionem ad modum dicti multum ad ... his et similibus testimonijs
Patrum Alex.r 1a p. q. 23 memb. 3o a. 1o fine — sectio 2a solvuntur
argumenta contra precedentem et Crisostomi testimonia explicantur ne sabeant
semi Pelagianis —

Sectio 2a solvuntur argumenta contra precedentem conclusionem et Crisosti testimonia expliantur ne sabeant semi pelagianis

Circa gratiam et predestinationis rationem ex viribus liberi arbitrij Crisosto
mum docuisse idem quod postea Cassianus et Massilienses tradit author
vitae D. Prosperi et epistolae prefixae eius operibus recens impressis apud Lo
vanienses quos refert Vasquez disp. 89. c. 4o sub fine et Camprobat
opusculi 9i c. 9. a no 56. breviter Molina in concordia ad q. 14. a. 13
disp. 41 exp. idem sensit quidam Pater ordinis D. Benedicti in scho
lijs ad Crisostomum ut refert Soto ad Romanos 9. post versum ergo...
Deus volens contendere viam ... in c. 6 Joanis andrat. 20
ait grecos Patres multum tribuere arbitrio sed Arianus quem seq. Sixtus
Senensis lib. 5 andrat. 101 fine ait excontentione cum Jennlibus ex ...
veritatis Crisostomum plus equo extulisse vires arbitrij —
Argumentum suis sententiae sunt 1m quod Cassianus discipulus fuit Crisostomi et
aliorum grecorum suamque sententiam tradit quasi acceptis omnibus preceptoribus
acceptam ut diximus initio sectionis precedentis. Resp. Cassianus male
intellexit preceptoribus suis et indifferentibus controversiis fidei non

raro contingit hic eis qui pp eloquentiâ & specialium rerum expertiâ tantum sibi arrogant ut ad veniendâ veritatê sine argumentis peritia sufficere sibi putent —

Eodê m° respondeo ad 2m argum. desumptum quoniam Massilienses pro suo errore auctores proferunt antiquos pro quibus contraria dicunt eê opinio-nê Aug. & propter novitati suspectam — argum. detorqueo in adversa-rios 1° quoniam massilienses sacrae script.ae testimonia proferunt pro sua sent.a quae ut male detorquent vatestimonia Patrum — 2° quoniam Massilienses hos antiquos pp si medio crimine int. Graecos & Latinos patro-nos eê volunt sui erroris ut quod decepti sunt eê Latinos pp citatos in praecedenti sect.e probat.e 1. . ita posuere decepisse Crisosthomû & alios graecos —

3m argum. est quoniam Aug. respondens obtrectantibus massiliensium tacendo vr concedere antiquis patribus eamdê fuisse sent.a quam massilienses sequebantur — Rs. quin potius Aug. expresse docet oppositû ut vidimus sect. praecedenti probat.e 4 —

4m argum. quoniam ut Aug. aliquando erravit in eadê re ita potuit errare Crisosthomus & alii graeci — Rs. 1°. Aug. n erravit nisi ante quam crearetur eps & quoniam futurus erat doctor eximius divina provid.a cito correxit errorê ne post se meliorê hostibus suis partê raperet sed Crisosthomû sequius adque stant.r in episcopatu errorê docuisse multis graecis annuentibus & nullum illius temporis doctorê adversus Crisostomum animadvertisse longe dubium est. ut ostendimus sect. 1.a probat.e 1.a — 2° retorqueo argum. si n. valet eo quod Aug. erravit in hac 1° versa quod potuit errare Crisosthomus valet eo Aug. postea errorê deposuit quod Crisosthomus posuit in homilia de Adam & eva tante retractare si quid antea plus equo tribuit arbitrio & detraxit prevenienti

gratia presertim ocas.ᵈ 5ᵒ versa que in extrema illius senectute agitabat.ʳ 3ᵃ Pelagiu ut videmus sectᵉ 1ᵃ sub fine —

Sᵐ et precipuu argᵐ sumit.ʳ ex verbis Crisostomi qui Somᵃ 17 in Joane in Materiam conversus aui Jesus. sic ait. Sine admoneri possumus Deu suis minos beneficijs nras non prevenire voluntates sed ante nos rogandu e ed cum nos promptos parato erectos ad suscipiendam gratiam exibemus multa nobis offert salutis ocasᵈ et Somᵃ 12 in epistam ad Hebreos in expositᵉ morali parum á prio inquit oportet nos eligere primu ea bona sunt et tunc Deus que sua sunt introducit non antecedit nras voluntates ne ledat.ʳ arbitrium cum aut nos elegerimus multam tunc nobis affert auxi liatione. Homilia 42 in genesim et 59 hinc de Abrahamo ratione si prius ille et sui erat sensit non tanta a dno obtinuisset ea propter attende quomᵒ premium in omnibus virtutis sue inductum exibuerunt ac bis divinum meruerit presidium (et post pauca) vidisti quomᵒ ab initio que a semetipso erant obtulerit et proptᵉ divina et bertimi accepe. it sis similiasunt que logᵒ Somᵃ de conversᵉ Pauli et lib. 1ᵒ de confusiᵉ cordis agens presertim de Paulo et Somᵃ 19 in acta aposto lorum agens de eunucho Candacis regine —

Pretᵃ Somᵃ 9. in genesim prope initium gratia inquid parata est querens qui se cum largitate suscipiat et si Deus viderit animam vigilem et desiderium fervens ipse suas divitias largit.ʳ superat Somᵃ qᵃ in d. 1ᵒ Corint. 1ᵒ Obsecro vos per nome Dni nri Jesu xpi ait Dei precepta e a Deo levia ut multi philosophia tanne xoe caruerunt et Somᵃ 2ᵃ in 2ᵃ epistam ad Corint. proposito exem plo Cananee et illius servi qui remisione decem mille talentorum pre cibus inpetrauit colligit sane sentᵃ sive ita quedissimus quod amgm materiam sumus experturi tamen ut non ipsos prius mia dignos

prebeamus oportet –

Ex his et alijs testimonijs colligi possunt praesertim propositiones duae pertinentes ad errorem Semi Pelagianorum. 1a propositio est perfecta virtute cumulate atque implere Dei praecepta obtineri solis viribus naturae quod quidem cum ex omnibus praedictis locis tum praesertim in Hom. 8a in 1a ad Corint. videtur colligi – 2a propositio initium iustificationis procedit conatibus liberi arbitrij quem inchoantem et praevenientem subsequitur gratia divina –

Confirmatur 1o quoniam Chrisostomus sedit exordiis ei aliqua dispositiones ad gratiam veluti poenitentiam dilectionem et spem quae tamen ex se non sufficiunt ad delendum peccatum nisi accedat supernalis gratia movens ad perfectiores actus [illegible] Hom. 42 in genesim versus finem et Hom. 27 in genesim columna 8. in psalmum 50 [illegible] Hom. 12 in epistolam ad Hebreos in expositione morali et Hom. quod nemo leditur nisi a seipso –

Confirmatur 2o quoniam electionis ad gloriam et reprobationis causam eandem videtur Chrisostomus reddere quam Massilienses videlicet quod Deus praevidit quosdam bene operaturos alios vero male quod sic probat Chrisostomus in epistola ad Romanos quia cum nos nondum nati fuissent nec quid quam boni egissent aut mali. sermoni [illegible] medium et ad Ephesios Hom. 1a et 2a et simul docet Hom. 3 Divum Paulum et Mattheum fuisse tunc a Deo vocatos quoniam [illegible] praevidebat illos [illegible] peraturos et attribuitur Chrisostomo Hom. 56 in Mattheum et Hom. in psalmum 115 sed diligenter quaesita non invenio testimonia – explicantur praedicta testimonia Chrisostomi quae liberiore arbitrio tribuunt perfectae virtutis opera –

Explicantur precedentia testimonia Chrisost.i qua parte libero arbitrio concedunt.r perfecte virtutis opera

Dico 1.o precedentia testimonia Chrisostomi inteligenda sunt n.

de omnibus virtutibus colective s.d de una aut altera virtute et de bac n.

omnium ad perfecte cohibenda inordinata desideria cordis spontaneo

studio virtutis sed presertim quantum ad externam operis exequtionem ad

quam ut plurimum l. inani gloria l. spe temporalis emolumenti l. pe

ne timore ducebantur ethnici que explicando colligitur ex Chrisost.o a

Hom. 3 hom. 8 columna 3.a ubi post q.m dixerat impossibile ee per

manere in errore cum q.ui recte vivit adducto exemplo Cornely ad eum

.... obijcit sibi gentiles p.hos. o respondet illos l. non potuerent quibus

dam virtutibus alijs afectionibus superatos fuisse ut negligentia sue

salutis l. inani gloria l. superbia q.o quando Hom.a 3. in eamde

epistolam dixit Chrisostomus multos philosophia tantum. ... ex

cercisse divina precepta intelexit unum aut alterum preceptum exter

na exequitione sine convenientis puritate excercisse aut paupertate abs

tinentia et tollerantia iniuriarum qua insuper precepit sui doctrina

recte asequutus e. Casianus colat.e 13 c 5.o ubi exemplo Socratis et

Diogenis probat ingentilibus philosophie externam puritatis speciem

animi puritate caruisse —

Dico 2.o ita testimonio Chrisosthomi (excepto illo quod colligitur ex Hom.a

3 ad Hebreos) possunt explicari ut se explicat Augustinus sct.

probat.... ut q.muis afirmet Chrisosthomus aliquod bonum opus

fieri posse viribus liberi arbitrij nulla facta mentione gratie n.

Prosterio venuent exclusa gratia quae divitia tunc ri ag ebatur — Confir quoniam Chrisostomus asserit nim nobis ee potestatem vuendi sine praeceptis Cognuit ille nullam fauar mentio nempe gratiae ni Dominus Aug. Lib. de gratia x. c. 64 Respondet subintelligendum esse auxilium quo necessarium quod eadem ratione subintelligi debet gratia quoties Chrisostomus agit de actionibus quae divina gratia indigent — explicantur eadem testimonia Chrisostomi quaparte sursum liberi arbitrii faciunt prior em sursugratiae —

Explicantur eadem testimonia Chrisostomi quaparte concursum liberi arbitrii faciunt priorem scursu gratiae

Dico 3° Ma testimonia Chrisostomi agunt de gratia ri qua ratione praeveniens est sed qua ratione est adiuvans l. subsequens probo quoniam gratia qua ratione praeveniens ri concurrit ad actus liberos sed concurrit actus necessarios sed concurrit necessarios e qua ratione gratia concurrit ad actus liberos dicitur gratia adiuvans sive cooperans e dicitur gratia subsequens sed Chrisostomus agit de concursu quo ri ad actus liberos sed ad actus necessarios quod ri agit de gratia qua ratione praeveniens est sed qua ratione adiuvans est l. subsequens —

Maior suis arg. sc. ut in gratia praeveniens ut sit nullam ee liberam actionem sed tam necessarium vc. cognitione intellectus i affectione voluntatis quae omnis a voluntate efficiantur seu eliciantur ri eliciuntur ab illa quasi re movente libere sed quasi a qua quae motiva necessitate movetur a Deo colligitur ex proprietate verbi trahere sm quem Joannis 6. fideles ad Christum trahi dicuntur quoniam gratia praeveniens sine mora libertate illis infusa ea est ut libere velint ad Christum venire —

De gratia praeueniente Aug. lib. de spu et litera c. 34 ait visorum suasionibus agit Deus vt velimus siue extrinsecus euangelica exortatione siue intrinsecus vbi nemo habet in potestate quid ei veniat in mente de eadem dicit concilium Arausicanum canone 20 illum pro serbis ex Aug. 2o quae duae plura illiciunt ... multa in homine fiunt quae non facit homo (intellige libere) quam ad nulla vera ait in eligit homo potius quam magis quo semel ... c io alias in ex post. ... sent. c 22 ubi ait superna prius agit ... aliquid sine nobis in sequente nostro libero arbitrio bo ... nostrum propter eamque modem gratia ex ... operari ... D. T. So 1a 2ae q. 111 a 2o cons. et Caietanus ibi et alii ... vide velar minum lib. 6 de gratia et sent. ... q. 14 ... 41. suar. opusculo 1o libro c. 4. n. 3. et cap. 5 2 numero quarto —

Hinc removetur subiit Chrisostomum ... agendi ... non ad actus necessarios id est actus liberos probo quoniam Chrisostomus ... colligit ... ad instituendum ... volenti ad testimonia ex hom. 12 ad Hebreos et in cap. 2. ad efesios serm. 4. et ad philipenses serm. 2o et 8. Confirmatur quia Chrisostomus ibidem intentus est exorta tionem ad veritatem exortatio autem ... versatur cum actiones liberas neque per aliquam per exortationem directe moveri ... gratiam praeuenientem quamuis possit moveri ... impedimenta minuat et aliquam illius opportunitatem praebeat eidemque libere consentiat quando eam habuerit —

Dico 4o concursus gratiae ut est subsequens ... adiuuans seu comparans ... actionis liberae ... naturalis posterior ... concursu nostrae voluntatis saltem in aliquo ore posterioritatis quamuis in alio genere sit prior et ex hoc veracium ... Chrisost.

6 docet de prioritate nre concursus v filie crit lege redditur, qui de gratia sub sequente disputant ut D. Bernardum serm. 67 in cant. D. Thoma et ex positores 1a 2e q. 111 a. 3. Belarminum 1o de gratia c. 3. fine Molina in concor dia ad q. 14. disp. 40

In primis aut gratia subsequens aliquando e absolute posterior aliqua operat. ne liberata si auxilium ad actum contritionis et contritio gratia supernalis posterior est libero actu fidei et spei supernalis. Rursus modus loquendi quo absolute dicat prior preparatio liberi arbitrij qui Dei gratia subintelligendo gratiam subse quentem quibus si dicat explicite non est alienus a sacra scriptura sic n. psal. 22 mia tua subsequet me et psal. 87 mane oro mea preveniet te et psal. 118 preveni in maturitate et clamaui preuenerunt oculi mei ad te diluculo esaiae 30 expectat Dns ut misereat vestri proverb. 2. si sapientia inuocaueris et inclinaueris cor tuum prudentia.. si quesieris eam quasi pecuniam et quasi Tesauros effoderis illam tunc intelliges timorem Dni &a. plura tesh menio v. 3 q. 10 sect. 6. Denique licebit C. Crisost. affirmare prioritate nre concurs eo m. loquendi eodemque sensu quo sacra S.ra vtitur — verum sic modus log. sine distinctione et explicat. absolute alius non e usurpandus —

6 Restat probandum quod concursus gratiae ut adiuvans et ut cooperans est in aliquo genere prior quam concursus nre liberi arbitrij hoc probatur suponendo 1o ex disp. 2. presertim q. 3. dependentiam vnius rei ab alia e posterio rem ordine quando duae causae simul concurrunt ad eandem actionem contingit vnius causae concursum in diverso ordine causae priorem e et posteriorem concursu alterius causae quod non so contingit quod vnius concursus ex se e indiferens sit concursus generalis Dei ad volitionem liberam sed etiam quando vnius causae concursus trahit determinans ad vna volitionem ut magno pondere inclinet ad illam et ad nullam aliam concurrere possit quomodo intensissimus actus Irae et vindictae inclinat voluntate ad liberam volitionem vindictae et in hoc genere excitantis et cooperantis prior est concursus diuinus quod concursus voluntatis est enim in genere liberae determinantis ad actione prior est concursus voluntatis quae nisi libere se determinaret ad actionem nil efficeret habitus —

Nota 2° prioritate in genere dete[rmin]a[tio]nis ad volliti[on]em necesario convenire vollu[n]tati n[ost]ræ comparat[i]o[n]e cuius que vollit[io]nis liberæ e[tc]. si ad illam Deus moveat excitat gratia prevenienti. quod si petas quo m[od]o sive erit absolute prior concursus excitario Dei respondeo duobus modis priorem e[ss]e primum in quantum est gra[tia] prevenien[ti]s in quantum est id quam dispo[siti]o[n]e ordinaria requirunt[ur] actiones non liberæ videlicet cognitiones sive illustrationes mentales et [illegible] delectatio de bono cogitato. 2° modo in quantum est gratia cooperans ad actum comparat[io]ne vollitionis liberæ supernalis prior est concursus gratiæ quasi conferentis vim effectivam sine qua non posset existere concursus vollu[n]tatis ad actionem supernaturalem et prima est prior in quan[tum] e[st] inclinantis et excitantis vollu[n]tatem n[ost]ram ad actionem liberam. qua excitatione Deus operatur in nobis ut libere vellimus quod frequent[er] notat Aug.

Precedenti discursu conf[irmatur]. quoniam greci patres propterea anteriorem divinæ vollu[n]tatis negabant neque existimarent divinum concursum ita e[ss]e priorem nostro ut noster concursus non esset prior in genere determinantis ad liberam vollitionem unde explicatur Damascenus lib. 2° fidei cap. 30 co[n]latu c. 26 dicens actiones liberas non posse predefiniri nec predestinari à Deo quod accipiendum est de predefinit[ion]e prorsus antecedente n[ost]rum concursum ita ut illius concursus non sit libere determinandus a n[ost]ra vollu[n]tate vide D. Tho. sac. q[uæstio]ne 23 a. 1° ad primum

Dico 3° ad precedentem explicationem reducuntur aliæ duæ alt[er]a est Crisostomo ascribit gratiam iustificantem posteriorem e[ss]e actione libera à nobis eliciendæ cum auxi[lio] sup[er]nali ita explicat Sixtus Senensis lib. 5°

notat[b] ibi. Altera explicatio, loquitur Crisostomus de auxiliis copiosis et beneficiis Dei quæ singulariter non conferuntur à Deo nisi præcedentibus plenis operationibus liberis elicitis ex auxilio omni. Sed explicatio quadrat præcipue in loca a[?] adducta ex Homil. 9. in genesim et homilia 19. in altra apostolorum ... quæ dispositiones præcedant iustificationem ex mente Crisostomi.

Quæ disposit[ue] præcedant Iustificationem ex mente Crisostomi

Satis factum est argumento principali sed ad eius conf[irmationem] 1[a] ... 1[o] quidam actus imperfecti primariæ dilectionis et spei qui nec supernaturales sunt nec ex se satis efficaces proportionati et sufficientes ad iustificationem elici possunt viribus naturæ sine gratia de quo infra q. 8. sect[ione] 3[a] n° 20 et 3[o] et illi actus naturales non proprie disponunt ad gratiam sed valde inauxiliati loquuntur removendo partem impedimenti nam peccatis gravioribus quod excæcat et obdurantur magis et excæcatur peccator magis quam impeditur divina gratia sed actionibus naturalibus primariæ spei et dilectionis Dei quamvis imperfectissimæ leviora redduntur peccata quæ committuntur et aliqua peccata vitantur unde fit ut minus impedita sit via divinæ gratiæ quod est exp[ressi]t[e] homilias.

Quod autem Crisostomus hoc tantum velle ut colligitur ex Hom. de conversione Pauli et lib. de compunctione cordis ubi ait Dei gratiam accedere ad eos qui faciunt quod in se est et propterea de Paulo dictum est vas electionis mihi est iste quoniam licet alio itinere videretur incidere tamen proposito recto et ... Dei hoc agebat stat aut Pauli zelo et propositum ... xpianorum fuisse peccatum sed quo mam ex motivo ...

et ignorantia extenuabatur illius malitia ideo fuit minus indignus venia unde 1ª ad Timotheum 1º misericordiam (inquit) consequutus sum quia ignorans feci vide infra q. 7º sect. 1ª fundamentum 1º et 2º —

Ad 2º siquando Crisostomus agit de penitentia spe et dilectione que proxime et proprie disponit ad gratiam dumdixit eam posse a libero arbitrio proficisci intelligit presupposita gratia ut in simili 1ª dicto 1º —

Quod si obijcias Cassianum idem asserere quod Crisostomus et de primordia exercitibus naturae ut constat collatione 20 capitulo 8. et de initium Iustificationis tam Cassianus collatione 13 capitulo 11. 13. et 15 quam Massilienses easdem fere propositiones usurpant quas Crisostomus locis adductis in 1º argumento. 1º quo sensu explicatur Crisostomus explicari poterit Cassianus et Massilienses

Rº negando consequentiam quoniam Cassianus et Massilienses aperto marte pugnabant contra doctrinam Augustini et alij severius suam mentem manifestius explicarunt ut videmus in q. 4 sect. 2ª. sed Crisostomus numquam pugnavit sª assertione prevenientis gratiae et initio Iustificationis ex eo quin potius Meruit ex assertoribus fuit in Somno de Adam et Eua et alijs adductis in sect. 1ª — quomodo prevenientia operum sit ratio predestinationis ad gratiam apud Crisostomum —

Quomodo prevenientia operum sit ratio predestinationis ad gratiam apud Crisostomum. ~ ~ ~

Ad 2ª confirmationem Rº mentem Crisostomi erat decreuisse Deum conferre gratiam et gloriam illis tantum qui gratiae assensum prebituri esse sciebantur abstrahendo ab hoc quod Deus assensum futurum esse presciret ex vi divini decreti conferendi hominibus gratiam et media infallibiliter excitanda ad gratiam — S. deus hoc presciret scientia visionis itaque sensum intende

bat Chrysosthomus quod dat solam fidei docet Deum ab eterno vo-
luisse ut ex operibus quae prescriebat facienda esse ab hominibus concurrente
auxilio suae naturali quaedam essent gratiae dispositiva ad gratiam alia
essent causa meritoria gloriae et omnium operum causa finalis esse
gloria quo sensu similia quaedam testimonia Augustini et Ambro-
sii intelligit Alexander 1a p. q. 23 memb. 3o a. 1o fine et propositio-
nibus quem sequitur Alquisio lovensis lib. 1o c. 9 q. 2a fine
Resp. 2o forte Chrisosthomus intellexit ex iis sic fuerunt Deum conferendi
gratiam et gloriam precognovisse qui tamen ex iis naturae minime
impedimenta gratiae positiva erant et preterea excitati auxilio gratiae
cooperaturi erant sed usus Chrisosthomus illa forma loquendi ne quis
[illegible] quaedestinationis obliuisceretur liberae cooperationis quam
explicationem tradit D. Augustinus citatus in sect. 1a [illegible] 2a
3o etiam observandum est Suarez quorundam ex his locis Chrisosthomi
colligere quod Deus scientia conditionali ut quosdam potius eligeret
quam alios in quo sensu Chrisosthomus docet errorem [illegible]
quem in q. 2a refutavimus videlicet propterea quibusdam predi-
carent evangelium potius quam aliis quia quaedam presciebantur credi-
turi esse si evangelium audirent alii vero non ita ideoque [illegible]
demum intelligat ex iis neque verum quod Chrisosthomus [illegible] de prescien-
tia operum quae facturi essent hoc supposita vocatione ut ea presciens
electionem et vocationem indicat intelligendum est de operibus facien-
ex auxilio gratiae in [illegible] quam Deus ad sibi
invocatione presciunt infallibiliter futura et addendum est hoc [illegible]

condi[illegible]

[illegible]

5 argum. a scriptura affirmantib. Deum sine personarum acceptione pro cuiusque meritis distribuere dona ut iustum iudicem non ut absolutum dominum s. sine ulla exceptione Deum velle ut omnes salvi fiant quasi ad omnes equaliter pertineat huius voluntas quod si Deus non expectato merito naturali aliarum causarum ex sua natura quasdam hominibus gratiam aliis inegualem distribuit iam uniformiter dominantis quasi pro suam personarum acceptione ut pro sola voluntate —
de hac acceptione infra dicemus —
interim respondeo acceptionem personarum esse non posse Dei ad hominem comparatione humanarum actionum naturalium quoniam nihil illis debet et ut supremus dominus potest plus uni minus alteri tribuere nulla habita ratione naturalium actionum.
dico comparatione actionum supernaturalium que ex gratia eliciuntur supposita lege et promissione divina Deus esset acceptor personarum si non conferret gratiam significanter his qui sufficienter se disponunt ad illam aut non conferret auxilia supernaturalia quae de lege debentur ipsis s. cooperantibus pro divinam inspirationem petentib. bene agit secundum rationem ut dicitur supra — dico quando Deus abundantiora auxilia confert his qui minus se disponunt pro actionibus supernaturalibus s. qui nullomodo se disponunt Deus non est acceptor personarum —
6 argum. ex c. 8 ad romanos quos prescivit et predestinavit conformes fieri imagini filii sui unde sic arguitur divina prescientia est ratio predestinationis ad conformitatem cum imagine filii Dei ergo divina prescientia est ratio predestinationis ad omnem gratiam probatur quoniam omnis gratia spectat conformitatem cum imagine filii Dei rursus prescientia quae est ratio predestinationis ad omnem gratiam non potest esse prescientia operum eliciendorum pro gratiam ergo est prescientia operum eliciendorum pro viribus naturae — respondeo prescientia hoc loco non est ratio predestinationis sed est ipsa predestinatio qua Deus prescit conformitatem hominum cum christo quam Deus in hominibus facturus est pro gratiam — de hoc testimonio plura diximus disputatione 5 a. 5 de predestinatione a. 5 initio —
7 argum. cassiani collatione 13 c. 12 ubi medium sumitur ex 3 Regum c. 8 quod cogitasti in corde tuo edificare domum nomini meo benefecisti hoc ipsum mente pertractans verumtamen non tu edificabis domum nomini meo ex quo verbis ipsa gratiam et davidis salutem utilem fuisse illam cogitationem

et voluntatem, non tamen eandem non fuisse a divina gratia inspiratam probat Cassianus quoniam Deus non denegat effectum desiderii quod inspirat –

probatur egregie ex gestis in libro 2° collationum c. undecimo. multa desideria a Deo inspirari et precipi que vult non impleri cum ergo sic precipit et inspiret fidelibus desideria et orationes pro salute omnium inimicorum et non vult Deus quosdam inimicorum punire permittendo eorum obdurationem – matei 28 precepit apostolis euntes docete omnes gentes et marci 16 prohibitus loqui verbum in asia et in bitinea – nec frustra Deus inspirat voluntatem cuius effectum impedit quoniam voluntas perfecta reputatur qua propter plurimi confessores quoniam voluntati martirium defuit sed martirio voluntas non defuit essentiali premio martirum coronantur – quamdiu Dei voluntas efficax ignoratur laudabiliter nos desiderare oppositum dicti eius voluntatis si aliqui ex tentatio sit contra ea hic quod dicimus in 2° c 19 ad 10 dubio 2 art 3 –

quoniam hec ad argumentum solutionem sufficiunt preter minorem que probant davidis fidem supernaturalem et ardentissimum amorem in [illegible] ad quem ut ad fidem templum illius edificandi eligebat ex quo colligitur non sine Dei inspiratione et supernaturali auxilio voluisse templum edificare – 57 de tentatis ac presertim de beato iobo argumentum solutum

57 de tentatis ac presertim de beato Iobo argumentum solvitur

Cassianus collationem 13 c. 14 argumentatur ex testimoniis sacre scripture que affirmant Deum quandoque ab hominibus recedere aut eos deserere ut tentet experiatur quid vires arbitrii et nostrum desiderium iam [illegible] Deus ad nostram iustificationem expectat operationem liberi arbitrii desiderium quam ut deuteronomii 13 et iudicum 3° –

confirmat 1° exemplo Iobi quem satan fecit destitutum divino auxilio petiit ad tentandum permittitur obtinuisse verbis illius verbis c. 1 i [illegible] versaque libet in manu sua est non tamen in eum extendas manum tuam que Cassianus ita intelligit ut inimicus solum prohibitus sit ne iobum amentem redderet sed omni supernaturali auxilio ad resistendum fuisse destitutum probat quoniam si iobus per supernaturalia auxilia restitisse non evasisset illam diaboli calumniam non ne tu vallasti eum sed aufert manum tuam a Deo hoc est sine eum suis meum viribus decertare –

confirmat 2° quoniam aliud certissimum fideles Deus qui non patitur vos tentari supra id quod potestis sed facit cum tentatione proventum Dei tentationes sint maiores quam pro viribus arbitrii –

ad primi sale argm negando et dico quamvis una aut altera levis
tentatio superari possit viribus naturae sed diuturna victoria tentationum
et minus gravis tentationis victoria indiget supernali auxilio similiter
psalmi ipse quoniam ipse eripiet a tentatione mala et nunc sine vero
tentationem et ab orate ut non intretis in tentationem —
dico 2° quamcumque tentationem victoria quae utilis fuerit ad iustificatio,
nem s. impetratoria aut meritoria saltem de congruo indiget auxi-
lio supernali ut constat ex dictis a c. 7 huius q. — hoc praecipue intendunt
scilicet patres quando utiliter exigunt supernale auxilium ad ten-
tationes superandas de hoc fusius prosper contra collatorem c. quibus hu-
aliorum patrum et concilia in hanc rem adduxit Belarminus 5 de gra. c. 7 —
Ad 1am confirm. ex eo quod c. 1° iobus fuerit iustus ante mensam Deum et
in eo iustificia permanserit numquam gratia iustificans non reperiatur sine su-
pernali auxilio praeterea non videtur iobum fidem habuisse perfectam
et unius salvatoris christi domini nisi quam fides ab illis verbis c. 19 credo
quod redemptor meus vivet sequitur iobum non pugnasse sine supernali
auxilio quoniam ut minimum habebat opere habitum supernalium
et etiam auxilium quae fidelis debentur sed praeter haec habuit peculiaria auxi
lia supernalia — his consonant iob. c. 14 signasti quasi in sacculo
delicta mea sed curasti iniquitatem meam ut delicet diminuendo liberan
et preservando a gravi iniquitate —
ad rationem Cassiani respondeo forte daemonem nulla alia calumnia carpe
nuabat laudem iobi nisi quoniam prosperitate tebat secunda pre
tendebat ?? quas pro subiunxit et extende manum
tuam et tange cuncta quae possidet quod demum sequitur illis verbis ecce
universa quae habet in manu tua sunt — verum quamvis diabolus
hac calumnia postulaverit iobum depinxit auxilio supernali
Deus non nullam rationem habuit huius calumniae quoniam laus victoriae
indiget non viribus naturalibus iobi referenda erat dispensatur Deus quod ad
ostendendas vires quae volebat videlicet ut iobus caruerit omnium temporalium
rerum auxilium — cum his similia scribit prosper contra collatorem c.
quibus hoc —
ad 2am confirm. ex illud verbum pro suis intelligi cum auxilio supernali,
quae super additum sed faceret cum tentatione proventum ut possitis sustinere
nere et nisi Deus proventum faceret non possemus sustinere ut optime
observavit chrisostomus homilia 23 in 1am corinthiorum 10 —

C. 2a ab omnibus adultis obtineri posse iustificationem
et nihilominus per solas vires naturae non posse obtineri quin
excitationem quomodo inter se consentiant —

§. 1a proposito argumento refutantur duae solutiones illius

Dices ultimo. ex hoc quod sit ex viribus naturae non possumus obtinere ullum auxili-
um supernaturale non erit in potestate hominis conversio et iustificatio. Sed in potes-
tate hominis est conversio et iustificatio quandocumque voluerit: ergo ex viribus naturae
potest obtineri ullum auxilium supernaturale — Maior probatur quia conditionalis
est clara quoniam absque supernaturali auxilio nullus potest elicere actus fidei
spei et poenitentiae requisitos ad iustificationem. Hoc autem ullum auxilium
non alia ratione sit nunc in hominis potestate nisi quatenus ex viribus naturae obtine-
ri potest naturam sibi ullum auxilium supernaturale non potest obtineri per aliud au-
xilium supernaturale quoniam nullum est prius —

Urget difficultas in solum in his hominibus qui sine aliquo exercitio ac inst-
antia nutriuntur in sylvis sed etiam in nationibus plerisque indicis occi-
dentalium adque per multos annos a Christi Domini passione non docu-
na solum sed nec Christi nomen auditum fuerat. De quo ita arguitur.
Isti homines non possunt elicere actiones supernaturales et non possunt obtinere auxilia
supernaturalia praedicationis et fidei ergo per naturales actiones possunt obtineri
auxilia supernaturalia. Maior probatur quia nimirum illi homines nullum obiectum su-
pernaturale cognoscunt insuper multi invincibiliter ignorantque De-
um naturaliter cognosci posse ergo non possunt habere actum supernaturalem — Consequen-
tia: nullum meritum supernaturale praeponitur illis quo moveantur ad
credendum scilicet amandum actu supernaturali — Minor probatur quoniam
illi homines possunt obtinere iustificationem sed ad iustificationem requiritur
fides et ad fidem praedicatio requiritur iuxta illud ad Romanos 10 quomodo in-
vocabunt in quem non crediderunt quomodo credent sine praedicante
ergo isti homines possunt obtinere praedicationem et fidem —

Resolutio est Dei praeparatio ut conferat convenienter gratiam et notitiam fidei si-
ve per internam revelationem sive per externam praedicationem cuicumque homini fa-
cienti quod in se est per solas vires naturae quas prout hi barbari potuerunt obti-
nere notitiam fidei et omnia auxilia ad iustificationem necessaria sicut
potuerunt praestare quod in se est per vires naturae —

Supplementum ratio quoniam omnis [illegible] intellectum hominibus inte-
llectae falsitas primo modo intellecta non satisfacit — primo sic explicatur operae ex viribus
naturae elicitae aliquomodo ex se sunt quod Deus possit meritoria scilicet impetrato-
ria scilicet causa sine qua non auxiliorum gratiae conferre error semipelagianorum
impugnatur a q. 4 huiusque —

2° Si illius dicitur impetrationem absque affirmis solam consequutionem
qua divina misericordia [illegible] neque meritum sicut [illegible] lege decreverit conferre auxi-
lia supernaturalia et notitiam fidei omnibus qui faciunt quod in se est per vires naturae
in tamen cum semper aequalia auxilia aut maiora conferat iis qui omittunt
facere quod in se est per vires naturae hoc quamvis non sit error [illegible] ut semipe-
lagianus error certum magnaeque illi faveat —

[illegible] [illegible] non [illegible] in [illegible] opera illicita per solas vires naturae in [illegible]
[illegible] consequendam gratiam quatenus impedimenta minuunt et praebent oppor-
tunitatem [illegible] — Defendunt [illegible] sententia [illegible] non est [illegible]
ut nobis [illegible] infallibilitatem afferat consequendi auxilia supernaturalia
[illegible] in praesenti [illegible] infallibilitas [illegible] qualitas quaedam qui

fuerint quinque principiorum sequantur ex misericordia Dei auxillia
super naturalia peculiari infallibilitate vero cum non conceduntur auxillia
his qui omnino non faciunt quinque nisi [illegible] [illegible] militibus bar
barorum qui omnino non faciunt quinque principiorum ut reperiatur unus aut alter
qui fidei illustrationem et excitationem acciperet — huius plenior ingu
gnatio colligitur ex verbis praeteritis 2a 3a 4a —
praeterea impugnatur talis solutio quoniam aliquo barbaro adulto qui possit
lethaliter crimina committere facit quinque in eo tempore ut sequatur
salutem de hoc fieri Deus illi infallibiliter tribuant auxillia supernaturalia
s. non tribuent infallibiliter et iam infallibiliter dant auxillia faci
endi quinque principiorum quamvis habeat impedimenta quamvis moraliter
quod facitur committere et habitualiter permanent non possunt auferri principiorum
nam — si vero eidem non dant infallibiliter auxillia supernaturalia et non
neget aliquando huic hoc facienti quinque principiorum non esse possibile
salutem supra sicationem quare sic reval doctrina nullius desperare consequi
quendi salutem debent praeberi auxillia his hominibus qui demerent
auxillia et impedimentis praeferrent habitualibus impedimentis —
3o possit aliquis solutionem ar ita intelligere ut facientibus quinque principiorum
nam solum esset maior facilitas sed non infallibilitas dei vendicans et
facilitas non esset talia quamquam sequitur ex dicto minus non impedimen
ti et data impedimenta — in hoc sensu solutio vera dicit sed
argumento non satis facit quoniam si non est infallibile concedenda auxillia
supernaturalia illustratione fidei omnibus qui fuerint quinque principiorum
aliquis homo quamvis facerent quinque principiorum non obstantibus auxi
lia supernaturalia ad dictum per quem possit consequi salutem quia praeterea
lo videtur integraliter simul cum principio opposita praeterita si loquamur de
puero quem Deus scit moriturum esse in eo tempore absque vero et in eo
tempore non reddit illustrationem fidei non significat quamvis faciat nullum
peccatum mortale committat —
2a solutio asserit infallibiliter concedenda auxillia supernaturalia ad illus
trationem fidei quibuscumque barbaris qui excitati per auxillia fuerint quinque
eliciendo divinas moraliter honestas quas non ut sensum est cum supernaturale
numquam habeant eminentiam supernaturalem agere et praeterea ad has operationes
ones excitari per divina [illegible] debet homines ex barbaris ignorans et tollera
non si sumus et habere in illorum arbitrio positam esse salutem supposita
tanta excitante quasi frument —
huius doctrinae falsitatem esse admittimus et possibilitas omnino ex
moraliter bonam non in puerit sine suaventate supernaturalis et dicto
supernaturali nullius eminentibus ut infallibiliter possunt auxillia quo
quamvis cadauis moraliter bonae [illegible] auxillio
numquam satis sit dicere facilitatem consequendi salutem quam haec solutio affectat
est grave indicium falsitatis nam si Deus per auxillia excitat hoc ad actus
moraliter honestos de aliis mere naturalibus multi erunt ex tot milibus barbarorum
qui rei facili et principiorum consentanea aqui essent auxilia inde mercantur
opinio negans illustrationem fidei quae non esset repugnat cum multis vero semel
nullius sit memoria qui inter tot milia inde omnium duntaxat in

o[m]ni[um] nuri et n[on] c[um] evangeli[o] quare si[c] v[i]d[et]ur o[mn]es barbaros ex ci[rcumstantiis] r[e]r[um] ad [. . .] fi[er]i [. . .] doctrina[m] [. . .] [illegible] adol[esce]n[tes] ali[qu]i [illegible] au[xilium] inde [illegible] huic [illegible] au[xi]lij nullus aut rarissi[m]us [illegible] ut dicemus in s[ectione] 4a

§ 2a quo usq[ue] posit[a] [illegible] explicat[ur] limitari ulti[m]as aux[i]li[a] suffi[cientia]

Du[m] [. . .] soluti[on]es ar[gumento]r[um] in principio [illegible] altera [illegible] de quar[ta] [illegible] et sequenti[bus] altera [illegible] et absoluta agendad[e] qua[rta] et sequenti[bus] — supono veram[en]te et [illegible] an[tiquorum] [illegible] antiquos [illegible] scolasticos qui aserit o[mn]ibus adultis nullo excepto p[re]parata auxilia sufficientia ita ut quilibet posit [illegible] salutem [illegible] quantumlibet barbarus et ab evangeli[i] [illegible] ut [illegible] libr[o] [illegible] q[uaestio] 5 Vazquez [illegible] disp[utatio] 97 —

hec suppositio sit c[ontra] [illegible] sequendi salutem [illegible] adultis et illis [illegible] ad quos nulla evangeli[i] fama pene[t]ravit qui h[omin]es quantumlibet [illegible] carebunt fide et auxilijs [illegible] sine sua culpa et damnabunt[ur] [illegible] alia [illegible] c[ontra] [illegible] originale —

[illegible] auctoritate et r[ati]o[n]e aug[usti]ni[s] [illegible] Julianum c[ontra] [illegible] ut [illegible] qui [illegible] libero voluntatis arbitrio [illegible] volente ac subveniente [illegible] voluntas velle n[on] poss[it]. ubi si [illegible] cur [illegible] voluntates [illegible] respondet cur n[on] homines adoptat lavacro regenerationis [illegible] — [illegible] que afirmat augustinus [illegible] adultos r[ati]o[n]e [illegible] ut [illegible] sint velle [illegible] voluntas — 2um n[on] o[mne]s adulti [illegible] —

hoc autem [illegible] augustinus exemplo [illegible] in infantibus [illegible] remedium salutis aliq[uo]d in infantibus ad [illegible] p[ro] [illegible] ut quoniam morit[ur] in materni uteri[s] [illegible] parentes [illegible] baptismus [illegible] [illegible] in [illegible] adultis negari [illegible] aut r[ati]o[n]e [illegible] fomiti ebrietatis [illegible] occupationis aut r[ati]o[n]e [illegible] ignorantie [illegible] aliquos nulla evangeli[i] [illegible] —

at [illegible] remedium [illegible] quandoq[ue] causis n[atur]alibus quas Deus [illegible] remedium [illegible] voluntaribus [illegible] [illegible] remedium [illegible] adulti [illegible] et [illegible] voluntate [illegible] salutem [illegible] et propterea [illegible] auxilia sufficientia o[mne]s et singuli adulti —

2o [illegible] quoniam quandoq[ue] parentes [illegible] baptizari [illegible] aut quoniam [illegible] et n[on] Deus [illegible] [illegible] alio remedio [illegible] in loco [illegible] ut baptizetur [illegible] [illegible] sine baptismo [illegible] [illegible] fidei [illegible] —

sufficientem ad baptismum et maxime miraculose interius revelaret idem

et sine actibus et habitibus justificantibus adulto quam sine parvulo sine ipsis

habitibus justificantibus si ne baptismo in re suscepto pereat cum hec providencia

ad parvulos nullo exteriori signo manifestanda illam providenciam ad adultos

determinabiliter [illegible] quod ne mutet specialis ordo divine providencie [illegible]

ut ad ultra careret predicante [illegible] alio auxilio quantumcumque [illegible] insequentes

naturaliter desiderando videtur sicut deus per miraculum parentes non [illegible] salutem

eorum quam desiderant [illegible] quoniam multo maxime [illegible] desideretur

et [illegible] parentes [illegible] ut opinantur salutem pueri quam quecumque

naturaliter bona hoc in fidelibus ut [illegible] suam salutem [illegible]

[illegible] filio [illegible] quamvis non infallibiliter [illegible] infidelis quam

[illegible] naturaliter bonus nullo [illegible] salutem —

[illegible] quoniam sicut baptismus parvulorum impediri per alicujus naturalis religionis

naturaliter [illegible] infideles audiant evangelium non impediri per alicujus

naturalis religionis naturaliter —

[illegible] quoniam plerumque parentes nolunt baptizare filios etiam si possent et [illegible]

voluntas dei non [illegible] sicut similiter per non [illegible] infidelium

voluntates ut sue saluti [illegible] ut quod illud non [illegible] in voluntate ubi

utrique salvi fiant [illegible] hoc non [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]

~~[illegible]~~ [illegible] quoniam adulti ~~[illegible]~~ [illegible]

~~[illegible]~~ [illegible] ordinem [illegible] quam parvuli quoniam [illegible] originale

peccatum [illegible] personalia peccata —

2° [illegible] augustino [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] misericorditer datur quod autem non datur ex justitia

non datur [illegible] peccati et saltem originalis peccati ut augustinus [illegible]

lib de correptione [illegible] [illegible]

illum [illegible] ut [illegible] sufficienter [illegible] peccatum originale

[illegible] precepta [illegible] peccatum [illegible]

[illegible] —

[illegible] de parvulis [illegible] de adultis animadvertat [illegible]

in [illegible] respondet [illegible] de auxilio [illegible] quoniam ad fidem [illegible]

[illegible] — [illegible] augustinum de correptione [illegible]

fine et [illegible] initio [illegible] ad medium [illegible] credit [illegible]

[illegible] quam augustinus [illegible] de auxiliis

ad ultra [illegible] originalem culpam [illegible]

adultis impedimentum auxilii supernalia ad justificationem requisita

sed per [illegible] augustini de correptione [illegible] de ad

[illegible] necessario ad perseverandum [illegible] ad [illegible]

de [illegible] sua culpa [illegible] auxilium [illegible]

pena peccati [illegible] datur [illegible] augustinus supponit

aliquod auxilium necessarium ad salutem [illegible] aliquibus [illegible]

[illegible] punitur [illegible] augustinus [illegible] pena origina

lis peccati —

3 [illegible] quoniam ex dei generali providencia sicut [illegible]

[illegible] auxilium ordinem [illegible] deus [illegible] auxilia [illegible]

ordi nea accomodato ad natur cuiusq auxilii — verbi gra auxilium externum praedicationis cum pendeat a multis causis quarum pars in libero
libero cuiusq huius mundi causis secundum naturae communem cursum impedire possit
plerumq sequitur ad habendum ... sufficientiam per rinere per mi[illegible]
ut praedicatio esset rara impeditur plerumq — praeterea internum
... singulis hominibus praebere ... per realiter ... aminadvertendo
... quae ... illius mundi — ergo denique ... eligit ... hoc
ad ... ne ... impediri ne ... frangan
efficaciter et ... ad ... quaniam ... necessitatem
non externa de ... praesupponit ... mysteriorum et
exemplum est ... occidentalis indiae quae praedicatio ut de facto fuit ...
natale ... hispani ... regionibus ...
... quae ... impediri ... loci ... ignorantia
... malicia ... perfidia ... indorum et alii impedi-
menti ... innumeri
2. Secundo quoniam satis est Deum praebuisse auxilia necessaria ad salutem omnibus hominibus
tali providentia quae ad singulos homines non minus generalis sit quam naturalis providentia
... quam praebent omnia necessaria omnibus viventibus scilicet cibum ... rem
... armaa ad ... defendendum et his similia
sed ... Deus ... viventibus ut non quidam ... impe-
diti sint ab ... cibo ... respiratione vivendo
... et denique ... plerique naturaliter impedire ...
... si ... Deus permittit plures ... impedire ... auxiliis su-
pernalibus quamvis ea parata sint omnibus quae ... generali providentia Dei
... subditi ... de auxiliis liberi ...
... in ... sufficiens in causis ...
... ut ... generalis praedicatio evangelii ... in ...
... Christi ... Belarminus 2° de gratia c 3 ad ... —
3. Tertio quoniam divina ... parat causas utiles mundi ut solis pluviae et
maris et non ... impedit nunquam ... pluviae ... mari ...
... utitur ... providentiae supernalis quamvis aliqui homines
impediant ne unquam ... ad ... maior ... mari ...
qui solem suum oriri facit super bonos et malos et pluit super iustos et injustos
... Ambrosius ... in psal
mum 118 et psalmo 18 non est qui se abscondat a calore eius ubi Augustinus ait
nullum ... permisit ... umbra mortis ... ige-
neravit ... calor unde sicut sol non ... umbra ... iam ... ver
... lux et calor omnibus ... excusationem excludit ... ratione
... huiusque de ... c 236 ... ad romanos —
4. Quarto quoniam Deus interne ... generaliter omnibus viventibus ...

ad maiores separationes quoniam ex vinculo me absque remediis omnibus impedimentis sit quod ad videndum credendum ambulandum quibus internum non separatur hoc addo nihil videre potest si deest lux nihil amendere si deficit ... non ambulare si ligatus sit scilicet in religiosis Deus ex ordine ... omnibus ... internum praeparationem ut excitet et praeveniat ad credendum si abest doctrina sufficienter proposita quia in hoc ... permittet impediri ab hac ... quoniam nihil sibi propositum illis —

ad quod huic resumitur quod hoc patet quoniam huius [illegible] ... praedicationi evangelii ... sint ... non ... nominis ... praeveniens ... inter barbaras [illegible] ... plerique nihil recordantur ... ad salutem inter epulas et voluptates inter ... inter ... et ... publicas inter arma et ingruentia pericula inter negotia et forensia praesertim ut ... Vasquez ... tomo ... disp. 97 c. 5 ... dubio ad quod ... Suarez de auxiliis lib. ... c. 5 n. 6 — colligitur ex dictis ... de captivitate et ... humani ... c. 2 ... s ... paragrapho 1 ex superioribus ubi probat ... ordinarias ... excitari hoc ad ... sed certis quibusdam gradibus praeparari colligitur ... disp. 9 paragrapho hinc —

undique arguitur gratia praeveniens simpliciter necessaria ad salutem deficit fidelibus ... quibusdam temporibus inter ... quandoque illis ... deficit quandoque plerumque nulla est ... infinitae divinae ... barbaris ... nulla ... naturalis ... hic ... salutem ... illorum — ... Ambrosii ... apostoli ... praedicationem ... illuminatione ... populis ... fidei ... plurimos ... —

Confirmatur quoniam ... Theologi quando affirmant ... affirmant ... ad omnia momenta ... personas ... ad omnia momenta intelligendae hic ex ... opportunitas ... ad omnes personas ... intelligi ... personis ... deest opportunitas —

Confirmatur quoniam ... multi post gravia ... amentia ... impediri ne possint ... divinam misericordiam ... permittere ... ratione ... quoniam non ... hoc ... extra statum vitae —

... quoniam probabiliter solvunt obiectiones ... sequuntur

§ 3ª Obiectiones contra superiorem doctrinam solvuntur

a
i quoniam antequam providentia Dei in nostra quaerit non est ulla providentia quando
Deus praescripsit consequendi salutem 2a theologi una doctrina quam supposuimus initio praece-
dentis — respondeo in illis doctrinam non sibi contrariam applicationem videlicet superioris do-
ctrinae — in explicatione quando scriptura sacra dicit et patres asserunt sem-
per et singulis momentis hominibus patere aditum salutis per fidem et poenitentiam
intelligunt dupliciter modo quo operantur gratiae excitantis et quantum illis adest gratia ex
ut tamen in tabula in nostra 2o deg. 6 in fine —
patere ab hac explicatione differt quod omnibus hominibus patere aditum salutis per divinum auxi-
lio uti vobis liberum arbitrium posset itaque non sufficit quomodo unquam velle perveniet oper-
tet hoc esse volitione praeparata per venientem ex gratia excitante recta autem hoc dicit
semper posse quod potest quando voluerit per speciosam voluntatem quamvis ca volitio
a Deo conferenda sit ut supernaturale donum sic Paulus ad Philipp. 2o Deus
est qui operatur in nobis velle et perficere pro bona voluntate sua — hic est mens Augu-
stini de spiritu et litera c. 34 et utraque explicatione valde favent patres citandi
tandi in notationem 2a solutionem 3am — vide Bellarminum 6. deg. c. 15 ad 2am dicit
et 2o deg. c. 3 ad 7um et 8 —
3a explicatio semper singulis momentis omnibus hominibus nullo excepto poenitentia
et salutis patet aditus per sufficientia auxilia quatenus ad divinam praepa-
rationem excitandi et adiuvandi quam unusquisque homo data opera tenetur et
tenetur ad recipiendum sacramenta, leges scripturae et alia remedia, quae ipsa
inspiratione tenentur excipiunt pro se et pro ipsis et singulis et impie invitant et
praeceptis ad salutem consequentur — ceterum ex impedimentis quae providens Deus habe-
ret praeparatione auxilia provenit ut huiusmodi remedia sint efficacia ex peccato
nequeant in plerisque barbaris ut explicatum in notationem 2a et 4a super-
oris 5i >
— hinc subsistit 2a obiectio quoniam ex praedictis sequitur barbaros qui impediti sunt
auxilia excitantia absolute non posse salutem consequi sequela anteloquium autem dicitur
absolute posse videre ille in medio hemisphaerio solaris si oculus est obscuro carcere quo
nullus radius lucis penetrare sit — respondeo sive hoc hic concedatur agere in diversis
de perfectione providentiae naturalis qua Deus providit omnibus animantibus, tamen tunc
absolute tamen inveniret bene hoc possem dicere quoniam substantia indicat per
prius bonis quamvis ab aliis causis praeter intentionem naturae impediatur ut sic
eodem igitur modo quando agimus de providentia supernali absolute non vere agi-
mur hominibus possunt salutem consequi quoniam res sublata indicat verbis sensum
per se providentiae divinae omnibus possibilem absolute falsum esse dicere
aliquem hominem non posse salutem consequi nisi limitare in impedimentis non
negemus providentiam dico autem providentiam praeparatione intentionis ex qua pro-
veniunt auxilia —
3a obiectio sumitur ab hoc testimonio scripturae sacrae quae dicit Deum velle omnium
hominum salutem ut in ad Timotheum 2o vult homines omnes salvos fieri et agnitionem
a
veritatis venire 1a ad Timotheum 4o qui est salvator omnium et maxime fidelium
2 2a Petri 3 neminem vult perire sed omnes ad agnitionem veritatis venire
Sapientiae 11 et 12 Ezechielis 33 Matthaei 5 et 18 et 26 et Marci 16 —
Deus omnibus sine exceptione tribuit auxilia et aufert impedimenta salutis
Confirmatur quoniam in prioribus locis admittimus tamen explicationem praecipue interius

asserit boluntatem salbandi antecedenter non nisi circa omnes homines sibe predestinatos sibe
reprobos nullo excepto esse autem boluntatem conditionalem si ipsi belint ita in
religione athanasius libro de assumptione hominis, chrysostomus libro 1 de providentia c. 2, ad
idem intentum 2º ubi ambrosius et hieronimus et augustinus ad articulos sal
so siti impositos ar c. 2 spiritu et littera c. 33
Dico 1º licet praedicta expositio non reiiciamus adhuc probabiliter defenditur dominicus
videmus si per sermonem non volunt atem dei conferendi hominibus media sufficientia
ad salutem per hanc nec dicimus ad omnes homines quia ex parte divinae voluntatis verum
dum permittit quod aliquibus impediunt aliqui homines auxilio gratiae auxilium
Dico 2º facilius defenditur doctrina praedicta ut sit alia expositio qua intelligitur
per voluntatem antecedentem seu beneplaciti aut complacentiae ex qua non solum pro
singulis qui omnibus hominibus ablata esse impedimenta auxiliorum quoniam ut voluntas pla
citi non est de sola non bilesset ut se pertineat ad intentam boluntatem efficacem aliquid
effectivum non efficit ut auxilia praedicationis doctrina et sacramenta pro omnibus hominibus
praeposita sint quamvis aliqui homines impediti maneant. aliter usu — de boluntate
antecedenti seu beneplaciti aut complacentiae intelligunt verba
ad intentum damascenus libro 2 de fide c. 29 chrysostomus homilia 1 in epistolam ad ephesios
divus thomas supra c. 19 ad 1 —
Quod ad nos attinet paruimus principio si intentum menti exponatur ut ab aliis exponitur
de boluntate signi quare nos scriptura sacra praedicatio et sacramenta hominibus
proposita significant boluntatem dei conferendi salutem omnibus —
respondeo 2º aliae expositiones non improbabiles habent doctrinam superiorum si quoniam
pauli verba ad intentum intelligunt de solis praedestinatis qui re et effectu salu
tem consequuntur — altera expositio. nullus salbus fit nisi quem deus bult salbum
fieri et salbus fit omnis quem deus efficaciter bult salbum fieri ita intelligit augus
tinus in enchiridio c. 103 et epistola 107 autor in praedestinatione libro 6 sub fine
prosper de bocatione gentium c. 1 et c. 10 et fulgentius de incarnatione c. 31 bidaur
anselmus in ... —
altera expositio ut distributio sit quam logici bocant pro generibus singulorum ut animalia
omnia animal fuerit in arca noe sic in luca 11 decimatis omne olus quod intelligendum est ex
omni genere olerum quae habebant in epistolis ad corinthios universi 1 ad corinthios 10 si
cut et ego omnibus per omnia placeo salmo 85 omnes gentes quascunque fecisti benient et
adorabunt orante ad colossenses 1 reconciliare omnia in ipsum sibe quae in celis
sibe quae in terris et in diabolum non reconciliabit mathaei 10 eritis odio omnibus
hominibus propter nomen meum quod exemplis explicationem probant augustinus de correptione
et gratia c. 14 et in enchiridio c. 103 anselmus et beda in hunc locum et prosper et
fulgentius citati —
3ª expositio augustini de correptione et gratia c. 15 deus bult omnes id est facit ut omnes
belint salbi fieri sicut ad romanos 8 spiritus postulat pro nobis hoc est postula
re nos facit. de hoc tempore menti circa intentum plurae expositiones de quibus
in 8 c. 19 a 6 bide molinam disputatione 1 et barquez disputatione 83 —

4ª obiectio sumitur ex textibus nostris asserentibus paratam esse doctrinam Dei hominibus omnibus, ut Joannis 1° illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, Joannis 6 scriptum est in prophetis: et erunt omnes docibiles Dei, quae desumpta sunt ab Isaiae c. 54 ponam universos filios tuos doctos a Domino, ergo nullus homo est cui non sit Deus illustrator animi, nisi qui sua voluntate lumen aspicere recusat — Respondeo quantum ad quartum Cyrillus libro 1 in Joannem c. 9 et ex recentioribus aliqui exponunt verba citata ex c. 1° Joannis referri posse ad naturale lumen rationis et intelligentiae [illegible] ex 6° pariter intelligit de lumine gratiae, ut Chrysostomus, Cyrillus, Joannis 1°, Ambrosius et Origenes, nostri autem tandem Augustinus de spiritu et littera c. 33, Prosper 1° de vocatione gentium c. 8 et sequentibus.

1ª explicatio: sicut venit in mundum sit mundus, id est qui fruitur aliquo munda[nis] affectibus remotus a terrenis, ut intelligit Ambrosius in psalmo 36 et Origenes homilia [illegible] nam existimo omnes qui vitiis suis [illegible] solida pietate fugiunt a deo illuminari —

2ª explicatio probabilior in c. 1° et 6 Joannis et Isaiae 54 agitur de illuminatione quae [illegible] sicut Christus [illegible] incarnationem verbum quo a Domino omnes illuminati. Et dicuntur ea phrasi loquendi qua Paulus de apostolis ait in omnem terram exivit sonus eorum et in fines orbis terrae verba eorum, non quod remotissimos quosque angulos peragraverit praedicatio, sed quod praecipuis mundi regionibus data sit praedicatio evangelica, unde in reliquas post [illegible] temporis debuit propagari. Hanc explicationem maxime probat [illegible] in Joannem c. 1 [illegible] —

3ª explicatio Augustini de praedestinatione [illegible] c. [illegible] sicut in integre loquimur cum de aliquo litterarum magistro qui in civitate solus est dicimus omnes iste hic litteras docet non quod omnes discunt sed quod nemo nisi ab illo discit quicumque litteras discit, ita rursus dicimus omnes Deus docet venire ad Christum non quod omnes veniunt sed quod nullus aliter venit.

5° Augustinus in epistola [illegible] sicut in Adam omnes moriuntur ita et in Christo omnes vivificabuntur. Sic nullus hominum excipitur a morte per Adam [illegible] sic nullus hominum excipitur a [illegible] per Christum, licet plurimi non vivificentur vita gloriae, quod significamus necessarium esse dicere quod saltem ex parte sua [illegible] illis communicata sit vita si ipsi voluerint —
respondeo [illegible]

R. 2° ignorantia fidei est invincibilis tantum quamdiu abest gratia excitans quae
non omnibus momentis adest. diximus sup. 3 disp. 4 et 59 — R. 3° nullus adultus diu caret gratia
et fide sine aliqua culpa personali quaresistit gratiae excitanti s. opponit illi impe
dimentum quantumvis ea culpa non comitatur directe et formaliter contra obligationem
adquirendi notitiam fidei ut diximus solut. 1ª — de hoc impedimento libe
re apposito vide dicta supra disp. 2° de vocatione gentium ex initio et d. 2 q. 3ª
gentes c. 159 sed de ignorantia fidei invincibili vide fusius in ma. de fide —
q.ª difficultas quae ex dictis sequitur in quolibet infideli fuisse plures actus
supernaturales ex parte intellectus et voluntatis quos excitaret ad fidem. Videtur autem
absurdum in hoc qui pertinaciter haeret suis erroribus videre aliquem actum su
pernaturalem sive intellectus sive voluntatis — R. si actus supernaturales fuissent de
liberati adhibito consensu libero ferret forte invenientes repeliri in perti
naci infideli sed actus indeliberatos adeo neque tantae causae quomodo me
tus, primi non est inconveniens reperiri in hominibus pessimis dum sint sicut
in optimis reperiuntur. proba de motus suggestiones —
10 difficultas ex dicta d. 1 invidentium c. 20 ubi multis argumentis contendit
non omnes adultos excitari supernaturali cognitione fidei praeter Christianos quoniam
ex dictis facile solvuntur. unicum certo quoniam si omnes barbari excitarentur ad
cognitionem supernaturalem sequeretur omnes esse prophetas s. certe omnes aliquando prophe
tare s. quando illis explicita fides revelatur sine praedicatore consequens autem
est absurdum. quod maior ad significationem non requirit prophetia —
R. 1° sicut non est magister qui semel aut iterum docet aliquid cognoscere et ex officio
ita qui semel aut iterum illuminatur per lumen spiritus non esset propheta aut inde
barbari non essent dicendi prophetae — 2° actus ille gratiae excitantis et fides expli
cita postea consequuta non esset actus propheticus et ratio est quoniam prophetia certo cum revi
vitatione dictat Deum esse qui loquitur prophetis tunc ex certitudine
non affert assensus gratiae excitantis ad fidem supra difficultate 3ª et 5ª prae
terea fides explicita non dictat Deum mihi specialiter loqui sed tamen dictat Deum
ad ecclesiam loqui per Jesum Christum per prophetas per apostolos et per summum pontificem —
3° quantumvis concederes omnibus his quos deficit praedicator illis vicem supplere
actum propheticum non esset inconveniens cum prophetia qualis solet esse frequentius
non differat specie a fide quae non habet evidentiam ad obiectum nec conaturalitatem tamen cer
titudinem quod Deus loquatur. et ea de causa convenit cum obo — quod autem prophetam Deus
neque iterum ita... convenire non posset hoc accidentale erit cum quando non convenit
ab evidentia attestante quaeque constituit actum specie diversum ab eo quem vocantur
ad unam fidelis —
4° in barbaris hominibus reperiuntur principia [illegible] prophetarum quando probabiliter et
cum certitudine convenerunt sibi Deum loqui habita certitudine in[...]
prophetiis aliis prophetia distinguitur apud doctores quando quae res prophetiae invi
nitur sive prophetia datur barbaris in regno ... quoniam non cognoverunt Deum
sibi loqui ut supra difficultate 3ª — de his fusius 2ª disp. ubi d. 1 q. 171
et 175 ac et de his putantes dicte fidei ac prophetia vide molinam q.ª e
ea arg. disp. 4ª c. 12ª. 2° exercitibus naturae det. causarum
barbaris aut predestinationis

Controversia 12a. Utrum ex viribus naturae detur causa praedestinationis aut Reprobationis

huius controversiae punctum explicandum est idem quod fuit disputationis quae praefixus quoniam ex terminis controversiae deduxit quae proximius attingunt disputationis scopum —

u° Dico 1° sive praedestinationis ad gloriam sive praedestinationis ad solam gratiam s. ad auxilia supernaturalia nulla datur causa s. ratio ex solis viribus naturae. Probatur 1° quia id quod fuisset causa s. ratio ut Deus nos eligeret efficaciter ad gloriam s. ad gratiam et eius auxilia idem ipso causa fuisset aut ratio obtinendi gratiam s. eius auxilia seu obtinendi gloriam; sed ex solis viribus naturae nihil est causa s. ratio obtinendi gratiam s. gloriam, ergo praedestinationis ad gloriam s. praedestinationis ad gratiam et eius auxilia nulla causa s. ratio datur ex viribus naturae. Minor terminis huius argumenti probabitur a controversia 9a huius vide controversiam 7am, 11am sub fine —

Probatur 2° quoniam quamlibet ex viribus naturae daretur ratio et causa quae advenienda retur causa praedestinationis ad gratiam et ratio est quoniam actiones humanae elicitae per solas vires naturae fuissent effectus praedestinationis ad gratiam quoniam antea Deus nos moveret ad actiones moraliter bonas ut per illas unusquisque remuneraretur ad quam nos praedestinaverat — confirmatur quoniam ad hoc non tantum ex viribus naturae dari causam meritoriam de congruo aut dispositionem ad gratiam adversae expendunt praedestinationis nullam causam quoniam actiones moraliter bonae effectus praedestinationis indicant radicaliter causas eius ..., et quidam alii citantur 6 n° 6 et sequentibus —

Confirmatur 2° quoniam actiones elicitae per auxilia supernaturalia sunt causa acceptionis gratiae iustificantis et actiones supernaturales in gratia elicitae sunt causa gloriae et nihilominus non sunt causa praedestinationis ad gratiam s. ad gloriam quoniam sunt effectus praedestinationis ad gratiam et gloriam ut videbimus in sequentibus disputationibus; ergo quamlibet actiones moraliter bonae essent causae non tamen essent causa praedestinationis ad gratiam —

3 Probatur quod attinet ad praedestinationem gloriae quoniam quamlibet aliquis actiones moraliter bonas elicitas solis naturae viribus obtinuisset praedestinationem ad auxilia supernaturalia s. etiam ad iustificantem gratiam non proinde obtinuisset praedestinationem ad gloriam quoniam aut longo tempore perseveret in gratia indiget speciali auxilio supernaturali praeterea ut in morte colligatur ad gloriam quando iustus non deveniat ad inferos vel in infirmitate talis fuerit lapsus indiget speciali protectione Dei quae definita est: multi qui tamen fuerunt iusti propter peccata postea damnati sunt —

Confirmatur quoniam quamlibet actiones elicitae per vires naturae essent causa meritoria gloriae non propterea essent causa praedestinationis ad gloriam propterea quod dicemus in disputatione 2a — confirmatur quoniam si quae unquam causa quae in ipso esset causa praedestinationis ad gloriam sequeretur inde primus error 1a fidem et 2a rationem doctores scholasticos qui supra 6

a n.º q.º dicitur dari ex meritis naturae causam gratiae non ex meritis naturae gratiae
qui infallibiliter non solum justificantem fidem sed perseverantiam
usque ad mortem multis aliis perdidisse ut diximus c. 2 § 1 2.ª ante 2.ªm —
ex 2.ª et 3.ª probatur colligitur non esse mutuam consequutionem inter causam gratiae et causam
praedestinationis ut existimant recentiores aliqui supponentes ut verum dari causam
ipsa sibi invicem dari pro nobis causam praedestinationis ad gratiam quam in re observandum duas esse bonas quarum una necessario sequitur ex alia. 1.ª esse
dari causam praedestinationis ad gratiam et dari causam gratiae 2.ª esse non dari causam
gratiae et non dari causam praedestinationis ad gratiam — similiter in gloria bona
esse dari causam praedestinationis ad gloriam et dari causam gloriae et e converso
non dari causam gloriae et non dari causam praedestinationis ad gloriam —
sed quae sequuntur illationes malae sunt 1.ª dari causam gratiae et dari causam praedestinationis ad gratiam 2.ª dari causam gratiae et dari causam praedestinationis ad gloriam
3.ª dari causam gloriae et dari causam praedestinationis ad gloriam 4.ª non dari
causam praedestinationis ad gratiam et non dari causam gratiae 5.ª non dari causam praedestinationis ad gloriam et non dari causam gratiae 6.ª non dari causam praedestinationis ad
gloriam et non dari causam gloriae — in his illationem considera anno mo
non ... anno [illegible] consequentiis —
sed petes 2.º de potentia absoluta potuerint actiones elicitae ex solis viribus naturae
esse causa scilicet praedestinationis ad gratiam scilicet ad gloriam — Respondeo et sit
2.ª conclusio affirmativa quoniam praescindendo a decretis divinis ut de facto
sunt non involvitur contradictio quod si Deus ab aeterno decrevisset illis conferre gratiam
et gloriam quos praevidisset fore ut ex viribus naturae maxime sibi a peccatis
temperarent et magis incumberent in moralibus virtutibus, itaut non ex operibus
... potius quam alteri daretur gratia et gloria essent praemia pura ex viribus naturae elicienda antequam praevisionem non exsisteret de ratione decreti
tum de salute hujusmodi — hoc quamvis non involvat contradictionem dedecet
et dignitatem gratiae et ordinarissimam Dei providentiam quare impossibile
esse (cum) quoad impossibile absolute vari ordinem universi
sine refrigerio majoris boni ex perturbatione colligendi —
3.ª conclusio inter reprobationem et praedestinationem hoc interest quantum ad
causam ex viribus naturae quod ex viribus naturae datur causa de se sufficiens
et meritoria ad condignum ob quam aliquis reprobetur, sed non datur ex viribus
naturae causa ex se sufficiens ut aliquis praedestinetur — conveniunt autem
praedestinatio et reprobatio quoniam sicut ex viribus naturae nulla
ratio ob quam ex duobus hominibus unus praedestinetur potius quam alter ita
nulla ratio ob quam unus reprobetur potius quam alter qui non reprobatur
quoniam ambo hoc possunt reprobari saltem ob peccatum originale
et quamvis unus sit magis peccator quam alter sed multae alterae actiones
praedestinatae itaque ex viribus naturae causa exsistit ut omnes homines possint
reprobari sed nulla exsistit causa cur [illegible] reprobetur a praedestinatis

ut maxi specialiter disp. s. c. ultima et disp. de justificatione

C. 13a appendix ad precedentes

De angelis de hoe in puris nalibus et de propietatibus individualibus hominum

a. Dico 1o initium justificationis et vo predestinationis ad gratiam in angelis non potuit esse actio elicita ex solis viribus naturae sed debuit justificatio in eis fieri a gratia prebeniente ita ut quamvis in gratia justificante de congruo merere potuerint angeli nihilominus initium auxilii prevenientis nullo suo merito impetrare aut exigere potuerunt. Con- venit an nullae vero discriminis angelorum ab hominibus quantum ad comparan- dam gratiam ex viribus naturae —

a. 2o idem asserendum est de hoe qui in puris nalibus crearetur absque gratia et sine peccato originale quantum ad ~~diligentiam~~ indigentiam gratiae pre- benientis quia et quantum attinet ad hoc comparationem viribus nihil amplius haberet ho in statu originali quam haberet in puris nalibus ut probatum est ubi egimus de peccato originali —

a. Dico 3o bona indoles, acumen ingenii, humores temperamentum naturalis, educatio liberalis disciplina et preter virtutes reliqua dona que scilicet naturaliter acquisimus, scilicet labore comparamus plerumque opportuna sunt accipiendae gratiae quoniam facilius et suavius excitat ho per gratiam prevenientem et excitatus facilius consentit ut probatum est in sectione fundamento 2o hoc tamen bonum propter 2o deducatione generi ut c. 25 Matthaei 25 distributa esse talenta secundum propriam virtutem cuiusque intelligit gratiam esse distributam secundum naturalem facultatem cuiusque hoc ita tamen ut non videretur tanquam merces merito sed daretur quasi materia fa- cultati operandi — qui tali intelligendum est ut quamvis careant ple- rumque abundantiori gratia quae in nali facultate reliquis prestant nihil omnibus illis qui ad munera gratiae obeunda indigent prestantia in- genio et indole aut alia quali facultate naturae huiusmodi per predestinationem conferant.

a. Dico 4o eadem naturalia bona non semper vero gratiae accipiendae natura conferunt auxilia in multis illorum bonis ita docet Augustinus lib. 1o ad Simplicianum q. 2 adversus finem et probatur quoniam plerumque abundat gratia ubi naturae nulla bona resplendent ut apostolus ait contemptibilia infirma et stulta et ea quae non sunt plerumque Deus elegit —

Probat 2o Augustinus de bono perseverantiae c. 19 quoniam quia prorsus acumen intelligentiae et priores quod ad credendum disponunt aliquando

aliquando

aliquando hij miraculis eaq doctrina qq vidissent et audissent crederent et castierunt. tardioribus qui non sunt crediturri ut constat in quiro et sidone comparatione corozain et bedsaide —

3° probat augustinus de predestinatione sanctorum, eo quoniam aliqua dona quae quasi offeruntur omnibus hominibus non dixeris nunc. hoc ab hominibus at dona supernalia ista sunt bonis et malis fidelibus et infidelibus —

qq ad rationem 4am quoniam ad peculiarem predestinationem pro aliquibus sanctis superioris dignitatem officium sicut pro ingenii acumine indole naturitate aut quodlibet alio dono naturali ea omnia conferunt adeo ex fine predestinatio non ita ut illos non sit predestinatio et ipsa collata sint in virtute eorum conferendis et non est —

3a precedentem doctrinam arguitur 1° ab exemplo angelorum qq secundum communem teologorum sententiam dona supernalia sunt collata per bata quadam proportione cum perfectione naturali ita ut angeli qui perfectiores erant natura perfectiorem haberent in gratia nisi propter superbiam ruerent — necessarius tamen dicendo perfectionem gratiam more gratis collatam esse qq quod angeli ex mera libertate divina misericordie pro nanque quare non omnibus hominibus qui natura sunt prestantiores ingenio indole et animi robore conferunt prestantiora dona supernalia sicut omnibus prestantioribus angelis conferunt —

Respondeo utrumque modum conferendi gratiam hic suam rationem congruam propter quam utrumque Deus voluit exercere alterum in hominibus alterum in angelis et super sita congruentia exercendi utrumque ordinem congrua non reddit. obquam diuisio supernalium donorum cum gradus dependens naturalibus expediat angelis potius quam hominibus — 1° quoniam angelorum discrimen in naturalibus maius est quam discrimen hominis ab homine angeli namque specie differunt quod sic nec homines de virili sexum absolute prestare in gratia ut comparatur christus ydem in comparatione sanctissime virginis et in apostolis aliis quam sacerdotibus comparatione feminarum multa maxis de mir ub i diuersi spiritus specificari sperit — si tanta angelorum aliqui solo numero differunt illi nec in natura nec gratia 1° data inequales erunt —

2° quoniam angelorum discrimen in naturalibus necessario permanere debet in gloria et propteria congruum est ut etiam in gloria angeli qui sunt natura inferiores illuminent a superioribus sed naturales dotes qq homines prestant hominibus non solum valetudine aut etate mutantur. sed etiam in naturali viuita dico mutari posse. ex primo non omnes animas equales esse adicta numerica et non nisi ab accidentibus prestare homines hominibus quare in celo omnes homines quoad naturalia erunt equales nisi inequalitas ro dundauerit a gratia nullaigitur erit obquam gratia servetur ordinem naturalium —

2° arguitur. quoniam gratia preueniens et dona supernalia que ex gratia sequuntur collata sunt angelis pro gradu naturalis perfectionis quantum mere gratis et ex diuina liberalitate gratia preueniens et alia dona conferri potuerunt sicut bata proportione ad actiones mere aliter bonas quas angeli elicierent ex viribus natura sicut 2a quoniam hec actiones

n.º 3 m.º nus s.e percicnat ad gra[tia]m acci piendam q[u]am n[atur]alis seruitio
respondeo q[uo]d non esse nullam quoniam inequali tatem n[atu]ræ negari o[mn]i
modo vir ani in beatitudine debebat i[n] sé qualitas gr[ati]æ sed inequalitas
cuius [e]t o[pe]rationis moralis n[on] negario servauit i[n] beatitudine sed
Deus effiare p[ote]st ut ille servitiis bonum morale o[per]aretur. qui primo o[m]ni
abat. in servitiis. 2.º quoniam n[atur]a est solius Dei opus i[n] qua cuius di
gnitatem maiorem aud minorem nullus sibi adscribere possit ut a se libe
re factam et ideo minus peculiarat si gr[ati]æ inequalitas responde
ag[...] posset laudari sibi serui angelus arbitrium quasi aliquo modo si
bi discrimen attulerit — 3.º quoniam dari gra[ti]am in tui tu actionis na
turali ter bonæ et servata perficiente ad illam quamlibet n[on] det. [...] aliquod
meritum disp[ositio]nis aud impetrat[io]nis nihilominus se habent aparenter seu
meri n[on] dispositiva aud impetrativa aqua sese ostenderit disparare divinam
sui deuiam —

Disput.º 5.ª de causa prædestinationis et reprobationis ex libero arbitrio ut quo operat. et generali gratia

De reprobat.e simul cum prædestinatione dicemus quoniam n[on] possunt adin
vicem separari sed quædam reprobationis propria quæ supererunt efficient
postea peculiarem disput.[atio]nem de reprobatione

C. 1.ª de sententiis scolasticorum

S. 1.ª qui afirmant ex parte nostra causam prædestinationis aud reprobationis —

In s[ententi]a adeo tandem similes autores sunt ut omnes peculiares eius ac varie
si gillatim explicare obruendis ingenijs potius quam explicandæ ve
ritate operam ferre credamus quæ propter satis erit omnes ple
citare reducere ad pauca et suprema capita —

quidam ulterius et sine limitatione negant causam prædestinationis ex
p[ar]te nostra — alii v[er]o afirmant eternæ prædestinationis ad gra[ti]am et gloriam
et reprobationis hi sse ex p[ar]te nostra causam ad vero opera quæ Deus ab
eterno prevedit a nobis esse libere facienda — huius autem aperiores
in tres classes distribuunt in p[rim]a illi apud quos sola opera facienda ex viri
bus naturæ sine auxilio gr[ati]æ s[un]t v[er]o prædestinationis cuius [...] autores
vidimus disp.e 4.a et 5.3.ª cui aliqui scolasticos adstipulant. citari disp.e
4.e 6 — quare de his nihil in præsentiarum dicendum —

in 2.ª classe s[un]t doctores apud quos tam opera moraliter bona elicienda ex pro
las viribus naturæ quam opera supernalia elicienda per auxilia gr[ati]æ s[un]t v[er]o
et causa prædestinationis. in 3.ª classe s[un]t d[octo]res apud quos v[er]o prædestinati
onis s[un]t sola opera supernalia elicienda a libero arbitrio simul cum
auxilio gr[ati]æ —

1.ª igitur opinio aserit bonum usum liberi arbitrii vel uiribus sibe
prudam gra[ti]am sibe cemitter aud generalis gra[ti]am sibe fit cum auxilio

nali sibe ex supernali roer ie predestinationis qi tae explicat ut Deus
i. generali voluntate de crevertit oibus hoibus prebere insp[irati]ones
auxilia qq possent ad gloriam pervenire si n[on] resisterent et ex vi volun
tatis que antecedit pre[visionem] eius finem nostre de liberationis i sui pedis crimen
predestinatos a reprobis ? postea v[er]o Deus previderit eos qui suis auxiliis n[on] rep
ugnabant eos predestinabat alios v[er]o quos repugnaturos previderat reproba
verit —

quamlibet hoc opinio concedat nullum e bonum usum liberi arbitrii qui n[on] pen
deat a Deo ut autor nalis e sicut autem nalem. s. ab auxilio superna
li Dei sicut autem supernalem n[on] tri vi[n]imus qi tae ali bene arbitrio
ut si velimus possimus n[on] operari presciindit hec opinio usum arbitrii ut e
ab arbitrio tm et illum previsum asseritur roer predestinandi hunc
hoem po i[n]ius quam alium — preterea sicut hic bonum usum arbitrii
ante fidem et bonum usum i[n] fide et i[n] virtute acceptanda i[n] conservanda
gra et observandis oibus preceptis usque in finem vitae quo dicebat item Elerio
cuiusque boni usus sit ro predestinationis —

hanc opi[ni]onem docet enrique quodlibet q. 19 quolibet 8 q. 3 et quo
libet 13 q. 3 bacon i. dist. 41 aureolus i. eadem dist. qo pregerinai
et dist. 41 a. 1 parafo i statim nune — eiusdem sent. vr ie bonaventura
si ea quedocet i[n] 1o dist. 41 q. 1 et clarius q. 3 i frant cum his que docet i[n] 2o dist.
15 i 1o dist. 1 a. 1 q. 3 vide quoque bonaventuradi p[ri]mus dist. 1 q. 6
no. 2 ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~

eandem sententiam tenet argentina i. dist. 41 a. 2 albertus pri[n]cipius lib. de libe[r]o
arbitrio c. 20 nicolaus grandis i[n] c. 9 ad romanos operius lib. de
iustitia at qui in havre [?] max. accedit ad errorem semipelagianum calbe
vanius i[n] psalmum 80 lunenez 3 — p eandem sententiam tanti plerique doctores
qui sequuntur cum mirum cum parum a di[ui]ncto differant —

2a sententia asserit causam reprobationis fuisse previsa peccata abusum
auxiliorum et repugnantiam gratiae sed predestinationis causam oblquam
huius potius quam nali predestinationis fuisse bonum usum auxiliorum et
n[on] repugnantiam gratiae ab eterno previsam ita docamus i. dist. 41 q. 1 eum
ca gravi libello ad ... catharinus in compendioso opusculo de predesti
natione ad ... i[n] altero compendioso opusculo ... integris
libris refutans opinionem scolasticorum de predestinatione ante pre
visa opera sed preger. in lib. 1o c. ultimo et lib. 3 c. 1 c. 2 — hanc sen
tar sixtus senensis p universis docuit ab ea m. desistit ... cui mad
vertens n[on] placuisse his doctis quibus ut refert lib. 8 sl. ... ano
tatione 248 —

eandem sententiam ... docent licet non loquendi differant terrianus
et ... vasquez ... in 3o discrimine — eandem p. ... dicit ...

Ricardus in 1 dist. 41 ar. q. 2 et ut tenet alexander 1 p. q. 28 membro
2 ar. 2 dicens Dei voluntatem equaliter se habere respectu omnium hominum
sed ex nostra quo operatione et receptione gratiae venit reatus criminis predestina-
tus ar. [illegible] in 1 dist. crimine — albertus 1 p. q. 63
membro 3 ar. 1 q. 1 incidente 1 ait prevvisa merita licet non sint causa
sed non tamen predestinationis quamvis oppositum sentiat in sinuat membro
2 eiusdem q. dicens hoc predestinationem deputari a Deo ad gratiam cius glo-
riam [illegible] dixisse in 1 dist. 41 a. 3 —
Pro 2a sententia tribuitur rubione in sententiis dist. 41 q. 1 a. 1 et a. 2 et 3
Zuani a bononia in [illegible] de predestinatione 1 p. dum [illegible] opinionem
[illegible] et 2a post hanc opinionem Camerario in dialogo catolicus c. 9
paragrapho [illegible] 5 et c. 10 alijs q. doctoribus —
Inter huius 2e sententiae autores vicarius periodi discrimina 1um aliqui nullam
predestinationem ex [illegible] alia predestinationis propter praevisa opera
quam legem [illegible] predestinationis esse volunt alii vero [illegible] insignium
predestinatorum quas ante praevisa opera dicunt fuisse predestinatos efficaci-
ter gloriam predestinatam q. media ad gloriam consequendam necessaria
cum firmo decreto Dei non permittendi ut ab hoc fine deficere [illegible]
[illegible] hoc negocium in predestinatis ar. [illegible] huiusmodi predestinatis
fuisse [illegible] apostolos in primis et sanctissimam Virginem [illegible]
1 auctor fuisse [illegible] quam sequitur gabriel chaterinus et sixtus [illegible]
citati —
2um discrimine alexandri et aliquos doctoribus nam alexander 1 p. q. 28
membro 3 a. 3 ar. [illegible] et ad 2um et 3um ait non solum predestinationis ad gloriam
sed solum predestinationis ad ulteriorem gratiam dari causam videlicet opera
elicita per gratiam [illegible] predestinationis ad 1am gratiam fuisse [illegible] gratiam
[illegible] bonum usum futurum ipsius gratiae — hoc idem [illegible] ar. [illegible]
alberto in 1 dist. 41 a. 2 et 3 sed nullus autem doctorum legitur in [illegible] masse
quamvis [illegible] aliquid admittant premium datum esse aliquando prius quam eli-
citur opus meritorium [illegible] sed nullus asserit ipsum meritum prius fuisse pre-
mium sui meriti quapropter idem alexander 3 p. q. 69 membro 5 a. 2 pa-
ragrapho 3 negat gratiam dari ex bono usu futuro illius — dicemus de hoc 5 3a
3um discrimen nam turrianus in opusculo de electione [illegible] predestinatio-
nis duas alteram ad gratiam quam dicit esse ante praevisa merita (ut [illegible] ad 1am gratiam
intelligat) alteram vero predestinationem ad gloriam et hanc dicit esse post pre-
visa merita reliqui vero [illegible] 2e sententiae [illegible] non [illegible] discrimen verbis
tantum vero quidam supponere [illegible] predestinationem ex
operatione libera cum auxilio gratiae — ab hac opinione turriane non dissider-
bat quem in re sed minime loquendi ut agnoscit dist. 9 c. 3 fine expo-
nit autem suam sententiam [illegible] p. [illegible] 9 et 9 et 91 illam vero ad [illegible]
[illegible] —
Dico ex p. predestinati nulla datur causa predestinationis quoniam pre-
destinatio est sola electio ad gratiam et electio ad gloriam non est predestinatio sed ele-
ctionis ad gratiam nulla datur causa ex p. liberi arbitrii — 2a [illegible] electionis ad
gloriam datur causa ex p. predestinati s. opera supernaturalia praevisa
ut futura et [illegible] causae [illegible]

3a Ipso nullus est ingratus praedestinatus qui ante praevisa eius futura bona opera fuerit ad gloriam electus vide praesertim disp. 8 quaest. et disp. 9 cap. 2 —

hanc sententiam longe diximus multa fundamenta sibi ex auctoritate sibi ex ratione habet et disputationibus sequentibus discutienda erunt —

§ 1 praecedentium opinionum censura

In censuris non nulli nimium excedunt in censura opinionum de causa praedestinationis ex praevisis operibus nam licet illarum quaedam membra improbabilia sint et parum tuta alia tamen sunt probabilia —

Sit igitur 1a censura circa 1am hypothesim sequentium — praevisa opera quae gratiam praecedit et quae concomitantur gratiam fuere causa sive ratio praedestinationis, ita tamen ut illa opera quae gratiam antecedunt nullo modo sint meritoria nec impetratoria nudis potentiis [illegible] sed solum sint conditio quia posita ex misericordia Deus dat ei auxilium gratiae insuper quo operans cum omnibus auxiliis, praevisa ex aeterno fuit causa meritoria praedestinationis ad gloriam — si hoc modo intelligatur opinio nullum error sed redarguenda tanquam aliquid erroris simile est maxime semi pelagiano ab hoc autem differt multum constat ex disp. 4 praesertim cap. 4 sect. 2a et cap. 9 sect. 3 n. 6 — qua propter iustam esse censuram Soto cap. 9 ad romanos in dignam pernicie praedestinatione asserimus esse pelagianum errorem assignare causam praedestinationis ex praevisis operibus quae gratiam praecedunt aut comitantur — esset autem error si quis assereret opera quae gratiam praecedunt esse causam praedestinationis eo tamen modo quo opera quae sequuntur gratiam sunt meritoria impetratione aut dispositione

Seu 2a illa opinio sit improbabilis respondeo mihi non esse probabilem aliam autem ab omnibus ita censeri debeat aliorum iudicio permitto consideratis his quae dixi in meis tractatibus futuri 4a —

2a censura de 2o sequitur — Deus praedestinavit plures homines ad gloriam praesupposita praevisione boni usus liberi arbitrii non praecedentis nec comitantis gratiam sed subsequentis gratiam usque ad finem vitae ita ut quamdam duobus collata fuerint equalia auxilia sufficientia et beneplacentia et Dei equalem et unius sit destinatio fuerit quia praevisus est bene usurus usque ad mortem alter vero reprobatus quia praevisus est male usurus haec opinio praecise sumpta sub hoc nullo periculo aut temeritate imo et probabiliter defendi quoniam solum ab antiquis doctoribus sed etiam a multis recentioribus in Italia Gallia et Hispania defenditur nec desunt scripturae sacrae testimonia et antiquorum patrum quae illi favere videantur adque oppositis sententiis contrariis non repugnant tamen demonstret ut dicemus cap. 5 —

quapropter indigne Aegidius Bañez et Zumel cap. 23 a. 5 damnant opinionem tamquam gravissimis et occamisticis quasi periculosam et erroneam tamen et Soto in cap. 9um ad Romanos dicens adversari scripturae sacrae qui dicit rationem praedestinationis esse praevisa opera quae gratiam sequuntur unde sit ut quidquid apostolica doctrina fuisse veram potest opinionem de praedestinatione ex praevisis operibus credendi sint esse ipse

in assignanda ratione ex operibus nostris aliis seu integra sibi naturalis ut in illis de quibus infra —

3° predictus sensus quando [illegible] est Bauni cum aliquibus aliis asseritoribus qui longius a probabili recedunt quam ulla gradu aliorum sit individuum — aliqui dicunt praedestinationem suppositione praescientia absoluta fieri reprobationem supposita quoniam inde sequeretur in instanti esse praedestinationem aut in quantum et indignam Deo et libertati contrariam — de quibus infra e

de mente autem nostra nihil est in explicatione quia tamen aut accessionis personarum fidelibus hominibus aequaliter se habentibus quo ad gratiam sibi quo ad bonum naturalia aliaque bona supernaturalia Deus conferat inaequalia dona cum praedestinatione et providentia ex principio inaequalia — res nostrae sufficienter praedefinitionem actionis bonae salutem ac rationem ex parte inductam non posse ut probatum ante dicta de praedefinitionibus et in speciali dicta infra probavit praedestinationem ante visionem operum non repugnare libertati —

4° minus probabile quod aliqui dicunt in posse velle de gratia absoluta ut electio ad gloriam quasi ad praemium fiat ante praevisionem meritorum quae sequuntur in praedefinitione de bene esse in relatione Dei quia est interim meritum praemium contra quod agendum erit etc. —

5° Beatissimam Virginem Mariam Joannem Baptistam et nonnullos alios fuisse electos ad tam copiosam gratiam et tantam Dei praeservationem ex principio ut ex illa hoc ante praevisionem quae operationum liberam quasi absolute futuram fuerit in fallibile est et se quoniam beati ... ex se quoniam consultum est ad certum ut oppositum sit impossibile —

6° Catharinus acriter redarguit Soto et Hadrianus Corduba lib. 1° quaest. ... et Camerarius in dialogo c. 10 quasi Catharinus dixerit reprobationem esse aeternam nec fuisse ex fine quam reprobi ... ea praeterea propter quae damnantur et Deo non fuisse certum ab aeterno numerum electorum — sed ab his erroribus longe abest Catharinus in numero sed [illegible] de praedestinatione tantum quod asserit quod Deus non praescientia qua ab aeterno cognoscit electos praedestinatos aut reprobos numerus et cognoscit singulos illos per scientiam seu praescientiam futurarum operationum interpretatur ut praesentem in aeternitate praedestinationem quod aut reprobationem non esse certam nisi praesupposita futuritione per se in ratione in gratia aut per ... in peccato usque ad mortem praecognitam —

7° reprehendimus communiter quod Catharinus velit praedestinatos appellare eos qui gloriam ... quam sic eos tantum qui eximie praedestinati cum propter amicitiam ... et alios praedestinatos appellent eos qui tam ... sequuntur ... de quibus disputatur etc. —

8° non minus nobis ... praedestinationis ... ad gloriam ... ad gratiam ... quod est contra ... scholae manifestum ... est ... contra ... augustinianis probabitur infra etc. —

§ 3° de ratione gratiae ex praevisio usu bono eiusdem gratiae —

Sententia Alexandri, supra opinionem ... quasi dicit ...

usum i grã præcognitum a Deo ut futurum fuisse roē i conferend. grã — vera ē sīm Velit sinū immediatum a Deo i nobis sum
p quem consequendum nil habuit in grãm ē ut bene utamur eadem
gra itam ut ex ipso præcisio nullam sumat rō discriminis unius
hois ab alio —
Sīm alexander Velit usum bonum grã præcognitum a Deo ut futurum fui
sse roē obquam Deus conferat grãm uni hoi potius quam alteri ē opīnio
improbabilis — probatur i° quoniam in quocumque hoē præcognitum fuisset Deus fu
turum bonum usum grã si voluisset grãm illi conferre in talibus aut ta
libus circunstantiis congruentibus grã quaecumque in uno potius quam in altero
hoē præcognitur futurus ē bonus usus hoc supponit q Deus uni oportuna
et congruentia decreverit auxilia, sed in alteri quaecumque præter ex hac præ
scientia nulla convenit rō discriminis inter hoies si quis deni neadem præ
scientia oēs essent æquales —
2° probatur quoniam ideo facit Deus conferre grãm et auxilia multis hoibus
quos scit ē resisturos grã quos quidam præcognitum iis qd admit
ten resistenti alicui longe tempore sed nō iis qd admittentur præterea Deus
multos exhibit ad excelsum grã et per teneris gradum quos scit ex
[illegible] tempore futuros ē ingratos et abusuros quampluribus
ō causa conferendi grãm nō ē bonus usus eius dum grã promissa
plurimis hec argumenta persequitur Chavarinus ex suis de prædestinatione
lib. i° c 3 pagina 36 et 37 Scwadremanus in [illegible] pag
na 275 —
3° ad eandem veritatem confirmandam adduci possent dicta quae diximus
4° c 7. [illegible] et 5 [illegible] primi auxilii [illegible]
ex [illegible] ali[illegible] [illegible] facere [illegible] nos ille
loquendi [illegible] scripturæ et patrum nos electos ē aut [illegible]
sumus sancti rō quoniam præcidebamur futuri sancti —
Sententia alexandri quidam insimulant [illegible] semipelagianiorum
aliis valde [illegible] ut probat Vazquez disp. 91 c 6 [illegible] disp.
b° 4 c 4. [illegible] quæ super [illegible]
ex c 6 [illegible] patrum mutans [illegible] ut [illegible] sententiam
alexandri —
q plura argumenta [illegible] [illegible] dixi
mus [illegible] disp. 3 c 3 i 2ª [illegible] 3 et 4 et disp. 4 c 2 —
ut [illegible] argumentis quæ adduci possent [illegible] alexandri
[illegible] et [illegible] patres in specie [illegible]
eidem sententiæ [illegible] disp. 4 c. 5 2ª [illegible]
2ª confirmatione [illegible] nō 2° —
2° quis [illegible] [illegible] ut grã
[illegible] merito præmium sit [illegible] meritum
[illegible] cadere [illegible] Deus [illegible]
[illegible] ut [illegible] grã [illegible]

meritam sequentem ac ejusdem gratiae ad eundem augmentum, ob quam Deus eligisset hunc hominem potius quam illum, ac hoc genus communicandi gratiam quam momentaneo dedit nostro petivisset alteri hominis, dare gratiam ut premium bene usus eligendi ex eadem gratia, si gratiam Deus dare in hujus circumstantiis in quibus bene usurum fuisse hunc hominem Deus previdit quia propter C. determinavit dari gratiam. Tenent contra neg. post illum locum 1o 2e C. 14 ad ultimum ad. ubi, ut ex patet —

quinta est Augustinus firmate 7 de Bervis domini sermone 1 matthaeum 10, ubi enim lectio Christi mane ali quam etiam dari aut negari propter negri co[?] gratiam non bene usurum. S. Abutitur eiusdem gratiae. Ibi magnitudinis dei eloquiis [?] mani. 8 scribe uti Christo dicens Domine sequar te quocunque ieris. Et tale quis non augustinus quod est hoc quod magistro bono domino Jesu Christo in benevolentiae ejus et filios ad regnum celorum suscepit non paratus sed qui tali magister erat qui futura previderit intelligimus istum non sequeretur Christum sua que fi[?] in quos Jesu Christi. — Respondeo ex sequentibus verbis Augustinum constat illum hominem qui se obtulit Christo fictum insidiosum et dolosum fuisse et hoc cognitum fuisse a Christo domino ac propterea inde cognitum fuit si sequeretur Christum sua quaesiturum non quae Jesu Christi, supposito quod Deus volebat permittere ut ir fictione perseveret — nec de augustinus mente dubitari posset. Uno firmate 7 probet simulationem vocis ...urandi ipsum hominis quantumlibet cum collata sit gratia potius quam alteri, quoniam gratia et omnia quae ad gratiam pertinent quae non gratuitis probitura voluntate Dei dementur.

5ta 4a Quod ex parte nostra nullam esse causam predestinationis aut non predestinationis probabiliter sento.

hanc post augustinum aliosque patres refert Vasquez in C. 3a et quarta docet frequentius et nobilior pars scolasticorum, de quibus habetur C. 23 a q. 5 ad romanos 9 et 3a gentes... c. 16 i. et 162 quae sapientiam Vasquez voca[?] nostra sententia ut nec illam faciant explicationem nostram interpretando quae non salutis eterne intelligitur gratia ... et gloriam nec inde contra nec in augustinum quadrat de augustino dicamus C. 3 de ... probat egregie Suarez 3 de auxiliis c. 19 n. 10 —

eandem sententiam docuit magister in 1 dist. 40 et 41. Durandus dist. 41, C. 2 ad numerum 19 et C. 1 n. 8 Scotus dist. 41 C. 1 paragrapho ... aliter. Antoninus 3 p. titulo 19. c. 12 paragrapho 4. Armandus ... verbo electio c. 9. Adquisitio Ber... libro c. 9 C. 2 fine f. 24 qui quamvis obscure loquatur bene mihi est hujus sententiae. Abulensis in matheum 20 C. 25 et in c. 22 C. 111. Gregorius dist. 41 C. 1 ad a... 4a et 5a. Ricardus maxime inclinare in hanc sententiam quam cum ultimo loco ... et defendit dist. 41 ar. C. 2 tenet. Marsilius in 1o C. 41 ar. 4 ... Aegidius C. 1 ar. Capreolus et Deza et Major in dist. 40 C. unica et dist. 41 C. 1 sententiam ad romanos 9 tenet c...

Tricedo de concordia liberi arbitrij cum praedestinatione 1 p. c. 1 a. 7

ferariensis 3 c. gentes c. 161 et 163 sotus ad romanos 9 in digressione

corduba lib. 1 q. 56 opiniones in 1 p. q. illius cetera possibilia

q. 23 a. 5 ubi caietanus banez zumel et molina bellarminus tomo 3

lib. 2 de gratia c. 9 et 15 et 16 Suarez 3 de auxilijs c. 16 n. 8 et seque

m. ba lenius a. 5 q. 23 punto 6 sententia 8 et 1 c. 2 enriquez

tomo 1 lib. ult. de fine hominis c. 11 et 12 — fabr. albertus 1 p. ricardus

q. 2 sententia — ri. bult. herbed. scotus et capreolano in 1 dist. 41 —

Conveniunt ad huc sententiae antiquae mandare dirigunt. Consequentes et bona

pars sequentium undique putant non fieri praecisionem conformiter explicare ex

mente doctoris superius citata in ab expositoris nostri cum nomine praedesti-

nationis intelligi electionem ad ordinationem ut solum ad gratiam et simul

beatitudinem ad gloriam —

2. Dicitur vos hoc casu ad 3um dicendum et alia eorum substantia intrat

ex parte Dei dari causam obiectum conveniens ut quaedam homines habeant

praedestinationem aliqui vero homines habeant fuerunt aliqui gloria deficere ad os

tendendam suam misericordiam et iustitiam (sed de fine praedestinatio

nis et reprobationis erit particulari q.) etiam ex parte Dei nulla datur.

Probatur quia Deus suam misericordiam et ostendere velit in hoc

hoc singulari relicto alio hoc sicut quamvis det. vero ex parte divinae

sapientiae obiectum erit aliquam partem maris subtractionis et aliam

subtra aquae nulla vero datur obiectum hanc partem maris creatam subtra

terra et illam partem maris creatam subtra aquae —

3o hinc sequitur praedestinationis in particulari et de vero non dari

ratio ex parte Dei quamvis det. vero praedestinationis in com. et habeat quare

falsum est quod bellarminus 2o de gratia c. 9 ait ex parte Dei dari causam

praedestinandi hunc hominem potius quam illum licet causa sit occulta

quod arguitur quia in quacumque sit illa causa sit occulta sit certa

in se ipsa et in experientia nisi ex parte hominis expectat aliquis merita

quod praecisum sit vero praedestinationis sicut debet hoc ante praedesti-

nationem constitutum praecisum adeo ut prius aequales nulla esset

per vero probatur quia unus homo potius quam alter expediat ad quem

cumque finem intentum a deo sed de hoc plura in q. 2a. sub ultima et

in membro 2o

4o ex parte praedestinationis non praedestinationis in particulari et de vero

praedestinationis in com. et habeat datur illa causa scilicet vero quamvis reproba

tionis in com. det. causa nam quamvis ex parte hominis peccatorum

valent multi inde sed sic mali ut peccatores sit sufficiens causa et

vero probatur quia dei dignissimus reprobatione et aeterno supplicio bonum non

nullam dare ex parte hominis vero probatur quia dignissimus praedestinatione

nihil quod exigit ex parte nostra quia licet divina misericordia nisi

mera miseria quae solam eius ex parte hominis quam aptissime in

eis ostendat summa dei misericordia quae maxime[illegible]

dite in summa miseria —

5.o Quod autem tres priores pertinent ad 3am sententiam est non dari ex parte nostra rationem praedestinationis in particulari singularis hominis, nullamque rationem ob quam hi homines potius quam illi praedestinati fuerint, sed huius rationem fuisse solam beneplacitum Dei voluntatem qua quos voluit libere amavit et elegit ad bona quae digni efficerentur gratia et gloria. Porro cum causam aut rationem negamus non solum negamus meritum, dispositionem aut innumerationem fidei, quamlibet rationem discriminis, itaut sit effectus praedestinationis quodlibet discrimen unius hominis ab alio propter quod hic homo praedestinatus aptior est ad beatitudinem consequendam quam alter [illegible] reprobus. —

6.o Hi omnes qui negant praedestinationis causam ex parte nostra eandem negant etiam reprobationis cum aliquo non discrimine quod dicitur si modo adversis doctoribus explicatur ut diximus in nostris de reprobatione [illegible] in 5a 7 titulo dixi praedestinationis et non praedestinationis nullam esse causam ex parte nostra quamvis [illegible] ad negationem nostram praedestinandi impossibile discriminis rationem exprimere ex parte hominum si nulla datur ratio praedestinationis ex parte nostra. Si non praecognitis adeo Augustino et Pelagio aliqua fuit ratio ex parte illorum propter quam Pelagius non praedestinaretur potius quam Augustinus, iam eadem ratio erit ob quam Augustinus praedestinetur potius quam Pelagius —

Inde demum plerique doctores dicunt reprobationis negativae acceptae nullam esse causam ex parte reprobi, quamvis detur sufficiens causa voluntatis puniendi quae reprobatio positiva cuius causa peccata sunt [illegible] ut in praedestinatione ex ante praedestinationem cognoscatur sufficiens causa propter quam similiter reprobari [illegible] itaque discrimen praedestinationis [illegible] ad gloriam fuisse factam ante praevisa opera [illegible] in quo nullus debet existimare Deum ad gloriam elegisse temere et inaniter [illegible] consilio sed ante electionem [illegible] Deus media quae si ad libitum vellet infallibiliter induceret homines ut obedirent gratiae et in illa perseverarent. Per hanc scientiam Deus ante electionem certo cognovit quod quicumque homo praedestinaretur idem cum auxilio gratiae infallibiliter eliceret sed libere opera necessaria ad salutem aeternam. Scientia autem de futuris conditionatis communis est omnibus hominibus tam reprobis quam praedestinatis, quare praeter scientiam illam quam doctores huius sententiae dicunt non praesupponi ad electionem est scientia visionis qua cognoscuntur actiones ut absolute futurae, in qua scientia reprobi et praedestinati non sunt aequales, nam de his scitur finalis perseverantia.

deillis 2o scitur finalis impenitentia —
Cap. 2a Utrum sacra scriptura doceat predestinationem et reprobationem ante previsa opera:
§ 1o huius et sequentium questionum scopus
1o predestinationem et reprobationem eo modo qui nuper explicatus est agnoscimur probare ex sacra scriptura adeo in modo maximi momenti ut constet discrimen predestinatos ergo utique non accepisse ratione operum in his nostris previsis sed ex libera Dei voluntate que nonnullis congruentia petiisset in imitare velles predestinando quos reprobat et reprobando quos predestinat —
2o premonitio in particulari est probandam esse inequalitatem auxiliorum supernaturalium in aut his equaliter affectis quantum ad naturalia et supernaturalia Deus pro sua libertate conferat auxilia valde inequalia in modo et his celerassissimis conferat abundantiora auxilia congruam ... et fortunam quam denegat his ipsis sed hoc ultimus est exercitus quam quod in presenti tractamus —
3o quoniam predestinatio ante previsa opera necessario includit efficacem voluntatem Dei conferendi media que infallibiliter ...
quamvis fidei gratiam et perseverantiam et quoniam hec ... lata reperiuntur in testimoniis scripture et patrum probatur per probabilius utramque veritatem et ut verba sacre scripture aut patrum occasionem dedicant —
4o interea que colliguntur ex testimoniis scripture inequalitate claritatis et certitudine sequentia nam clarius certius quod colligitur ex previsis operibus nullam fuisse causam vocationis ad fidem et justificatam — 2o paulo minus certa et manifesta est consequentia quae ex sacris litteris colligitur ab operibus previsis nullam fuisse causa predestinationis ad perseverandum in justitia et meritorum
... modo quo Deus hunc finem operatur in predestinatis et ad hoc probandum ut ad eorum disputat caput dirigunt omnia que disputanda sumus —
ultimo loco certitudinis est consequentia quae ex sacra scriptura colligimus circa voluntatem efficacem conferendi gloriam fuisse ante previsa merita et fuisse causam omnium mediorum predestinationis

et hoc est notandum erit in singulis testimoniis scripturae sacrae et patrum
Circa omnia testimonia adducenda notandum est quod aliqua verba ex se
ultra nec minus ultra ex usu scripturae et sanctorum et ecclesiae
amplius restringenda quando sine restrictionibus forent. quae sunt
in ratione et auctoritate suadente ut in sua latitudine accipiantur.
huius modi sunt eligere in adoptionem filiorum ad sanctitatem ad gratiam dei
diligere facere vasa misericordiae vasa in honorem et his simi-
lia quae non solum bona huius vitae sed etiam bona patriae signa-
re possunt per se et ex usu scripturae sacrae et sanctorum significant quare
nisi sit quod restringantur ad solam gratiam vitae et illius perseverantiam
Patet 1o quoniam patres in plerisque locis sacrae scripturae in quibus adduci-
bus expresse interpretantur non solum praedestinationem ad bona opera
vitae sed etiam ad gloriam — Patet 2o quoniam ergo Deus ante praevisa opera
decernit praedestinationis efficaciter conferre gratiam et perseverantiam usque
ad mortem tamen hoc non decernit nisi impulsus aliqua intentione conferendi glo-
riam ut probabit. cap. 52 et sequentibus —
Ex his dicta sunt quod praecipui doctores qui agnoscunt in scriptura sacra
non praeviso operum examine hominis praedestinari per auxilia congruentia et
efficacia ad gratiam et perseverantiam usque ad mortem et nihilomi-
nus negant in scriptura sacra affirmari electionem ad gloriam
ante praevisa opera —
1o quod diximus de praedestinatione ad gratiam et gloriam verba de li-
ra exper. intelligenda sunt de reprobatione quantum ad negandam prae-
destinationem quantum ad permittendam infallibilitatem fina-
lis impoenitentiae antequam praevideatur finalis impoenitentia
quod patet quoniam verba reprobare odio habere velle ostendere iram
facere vasa irae aut in contumeliam et his similia comprehendunt non so-
lum permissionem mali in vita sed etiam in termino quare cum hu-
dicuntur fuisse ante praevisa opera non solum voluntas permit-
tendi peccata sed etiam voluntas non praedestinandi ad gloriam dei fuisse
ante praevisa opera ut ex sequentibus constabit —

52a Utrum Jacob et Esau tanquam exemplum praedestinationis et reprobationis adducantur ad Romanos 9.

Praecipuum in hac causa testimonium est illud Paulus ad Roma-
nos 9 illis verbis cum nondum nati fuissent aut aliquid boni
egissent aut mali ut secundum electionem propositum dei maneret

non ex operibus sed ex vocante dictum est ei quod maior serviet minori
sicut scriptum est Jacob dilexi esau autem odio habui ubi
paulus probat gratuitam Dei misericordiam non propter pare
ntum sanctitatem nec propter filiorum merita aut demerita
praevisa adducit in exemplum Jacob et esau filios eorundem pare
ntum qui extitere propriis aequalibus inter quos Deus specialiter elegit
Jacob ut per fidem et opera aeque quaereret hereditatem aeternam
ad quod propter eundem finem peculiaribus auxiliis munivit eundem
relicto esau sub communibus auxiliis et providentia unde infallibiliter
futurum erat ille libertate abutens mori taliter peccaret fieret
que dignus qui permitteretur obstinari et obdurari ad quod in merita
li decedere puniendus in aeternum
sed non desunt qui hunc locum ad praedestinationem gratiae et gloriae ad
etiam patent opere prevenerit illius expositionem quam attinet ad prae
sententiam examinare et omnibus ad primum breviter deducere narrationem
filum paulus in exordio capitis quod cum inter multa israeli
tarum privilegia retulisset quod illis praecipue fuerit promissus Messias
adoptio filiorum et gloria cumque gens illa maxima ex parte horum bene
ficiorum fructu caruerit obiici poterat paulo vana et irrita fuisse
divina promissa quam ob causam praeoccupat paulus ostendens
firma rata quod fuisse Dei verba quia haec quae non ad eos restringenda
sint qui secundum carnem ex abraham ducunt originem sed ad
eos omnes sibi Judaeos sibi similes qui secundum gratuitam electionem
Dei fidem abrahae obedientiamque operibus referunt ideoque adscri
buntur inter spirituales filios abrahae ad quos Dei promissa per
tinent hoc probat paulus quia ismael aliique abrahae secundum carnem
filii non computantur in semine nec inter Dei peculiarem populum
referuntur sed tamen isaac promissionis filius at ne quis per
discrimen isaac a reliquis fratribus ad matrum diversitatem
referat subiungit paulus exemplum de Jacob et esau ab eodem
patre et matre eodem tempore genitis ad quod nam quorum unus electus
est alius vero reiectus est non accepta discrimini occasione ex operibus
bonis ad propositum est vero paulus hoc loco disputat de aeterna
praedestinatione aut reprobatione habetur liber de praedestinatio
ne Dei c. gravissimo P. G. Vazquez disp. 95 c. 2
alii juniores ex quibus non manet ex hoc pauli testimonio colligi.

Dicunt mira liberalitate quosdam ad excellentiora dona quos
eligere aliis relictis, verum non nihil colligi circa omnem nominum
prædestinationem ac reprobationem exprimunt in his in verbis sermone
mea non de singularibus personis Jacob et esau sed de populis isra
elitico et idumeo qui ex fratribus Jacob et esau processerant sed præ
terea quod est dicendum. paulus non docet israelis prædestinationem
ad gloriam nec idumeos reprobationem ad pœnam sed modo docet singula
ria quædam dona spiritualia s. unionem, plures prophetas, fidem, sacra
menta et pro generatione christi salvatoris nostri israelitis dona
tacere in idumeis et negata. —
ab haigenta parum sibi fident aliud dicentes paulum hoc loco age
re de temporali regno temporali quo Jacob constitutus est do
minus et autem fratris sui genesis 27 ita sentiunt camerarius
in dialogo catholicus c6 parafo 1 et Joannes ab ... de prædes
tinatione parafo ... —
has sententias argumenta in tria puncta distribuo 1um eritur qui
contendunt paulum non de individuis personis Jacob et esau sed
de populis israelitico et idumeo dici putare. 1um argumentum q. fa
miliarem in sacris literis capitum nomine signare populos —
2 quo nam illis verbis ex bocante dictum est ei quod maior serviet
minori paulus refert quæ genesis 25 rebecæ consulenti respo
ndit Dominus duæ sunt gentes in utero tuo et duo populi exbe
ntre tuo dividentur populus quoque populum superabit et maior ser
biet minori unde sic argumentatur. paulus loquitur de illis fratri
bus de quibus ex bocante dictum est maior serviet minori sed hoc non dicitur
de personis fratrum sed de populis sub illis capitibus contentis ergo
paulus non agit de prædestinatione aut reprobatione singularis per
sonæ sed de privilegiis et beneficiis dei quibus unus populus alter supe
rationis erat — 3um quoniam esau nunquam servivit Jacobo imo
Jacob genesis 33 adoravit esau suum dominum bocabit verum sus
idumeis posteri esau subjugati ab israel tributa pendebant
serbiebant que 2o regum 8o tempore david et salomonis quorumque
sub joram rege juda jugum a cervicibus excusserunt ... prophetia
an Jacob genesis 27 de quo augustinus ... ingenium —
3um quod ver ... illa Jacob dilexi esau autem odio habui quæ ex ma
laquia 1 desumpsit paulus de populis non vero de spiritibus plana
sunt nam ad ea explicanda subdit malaquias et posuit seir
montes eius in solitudinem et hereditatem eius in dracones deserti

uide que sequunt in malaquia nec veri similes Paulum
verbis sic eius argumentantem aliter accepisse verba quam dicta
sunt a propheta.

4 quod Paulus c 9 et duobus sequentibus precipue tractat de necessitate
ad quam reprobatione Judeorum ad quos Christus dominus specialiter missus
fuerat et ad quod de electione gentilium in quem fiunt plenior et solidi
oreni argumentatio si desumatur ex duobus pro populis quam ex dua-
bus unis personis —

5 quod sequuntur argumenta ostendunt non dici putare paulum de predestinatione aut re-
probatione omnium hominum in singulari sed de predestinatione aut re-
probatione populi voluisse sumpsi scilicet certe de maioribus beneficiis pre uni
populo collatis potius quam alteri, secundum argumentum quod si non legamus Jacob
dilexi et esau odio habui sed clarius israelitas dilexi idumeos
autem odio habui non intelliget de predestinatione aut reprobatione
singulorum hominum sed populorum ut si dicas Deum elegisse hispaniam
et reliquisse Scitiam —

6 quoniam malaquias qui dixit Jacob dilexi conqueritur de Judeorum
ingratitudine adeo dubium non est quin ex illo populo quamplurimi in-
mortali obierint et forte multo plures quam ingratum non esse ue-
risimile sit ex idumeis aliquos fuisse salutem consecutos scilicet in
lege natura scilicet natura lata ad legem moisis cum non aseritur predestinatio
scilicet reprobatio cuiusque singularis persone sed tantum agitur de populis et ca-
personis bage aucupis —

7 idem probatur quod idumei post Christum dominum mortem cum reliquis gen-
tilibus ad ecclesiam inbitati sunt inter quos verisimile fuisse multos pre-
destinatos —

8 argumentum quod odio here in sacra scriptura non significat velle alicui malum
sed unum postponere alteri quem preeligimus ut luce 14 qui non odit
patrem et matrem etc non potest esse meus discipulus et matei 6 nemo
potest duobus dominis servire aut non unum odio habebit et alterum
diliget cum c 9 ad romanos odisse non significat reprobare sed mi-
minoribus beneficiis adeo afficium fuisse esau et postpositum suo fratri —
Eorum autem qui existimant sermonem de primo genitura Jacob
argumenta sunt que sequuntur — primum argumentum quoniam quod
genesis 25 predictum fuerat maior serviet minori hoc impletum
tunc 27 c dum isac benediceret Jacobo ait esto dominus

Latrum tuex —

10m argm quia ait malachias c. 1 odium dei ad esau explicat cum rem temporalem non cum spiritualia beneficia illis verbis posuit montes eius in solitudinem etc —

11m quia sicut paulus vi 9 exemplo Jacob et esau in reprobis ... utitur exemplo isaac et ismaelis sed paulus non agit de reprobatione ismaelis immo nullibi scriptura sacra docet ismaelem fuisse reprobum ergo similiter paulus nihil agit de reprobatione esau — maior patet ex illis verbis pauli non solum autem illa (s. sarra) sed et rebecca ex uno ...

nihilominus fit quod non solum de populo israelitico et idumaeo sed etiam de capitibus Jacob et esau agit paulus in praesenti nec solum de temporali auxilio nec solum de specialibus privilegiis gratiae sed etiam de Jacob eligendo ad vitam aeternam ad gloriam nec non de esau relinquendo ad quod propter alia respondendo — huic ut iam ... trahendo ... Dr paulus in praesenti tradat electionem et reprobationem) si nulla temeritas esset negari non potest quia ita tradunt aut supponunt sacri expositores ... origines theodoretus theophilactus auctores expositionum in epistolam ad romanos quae tribuuntur Athanasio et Ambrosio ... beda d. thomas sedulius ... Hieronymus malachias anastasius episcopus nicenus in quaestionibus sacrae scripturae q. 19 habetur tomo 6 bibliothecae columna 195 Augustinus lib. 1 ad simplicianum q. 2 et epistola 105 ad sixtum et lib. ... epistola ad Romanos hugo de sancto victore multis quaestionibus in epistolam ad romanos a q. 235 usque ad 248 recentiores expositores eiusdem epistolae et ... cum quibus ... putant de causa praedestinationis —

adde hunc esse Pauli sensum non allegoricum sed litteralem quia ab expositoribus sacris ut ita ... immediatus ... et quo haeret cum sensu litterali sequentis contextus ut dicetur ... 2a —

Propter eandem auctoritatem expositorum explodendae sunt duae sententiae altera cuiusdam patris benedictini qui ut referunt in scholiis super epistolam ad romanos 9 dixit paulum de praedestinatione loquutum fuisse non ex propria sed ex aliena sententia Judaeorum — altera Gabrielis in opusculo de praedestinatione c 2 ... paulum de praedestinationis causa ... in praesenti ... non protulisse sententiam ... definitionem sed indecisam reliquisse de qua ...

iter veni infra s ultima testimonio 2° —
1° probat quod quamvis nomine Jacob et Esau intelligantur eorum posteri, ceterum ipsa capita non excluduntur; imo cum Jacob dicitur electus et dilectus principaliter eius persona quasi initium, indicium et norma predestinationis suorum posterorum, et similiter quando Esau reprobatur — probatur quia Esau in scriptura sacra presertim ad romanos 12 ipse reprobatur qui pro lenticula vendidit primogeniti dignitatem benedictionemque, qua Deus expoliare voluit Esau ut illam ad Jacobum transferret —
2° probat quoniam verba huius textus solent apud paulum significare predestinationem reprobationem non solum populi sed etiam personarum, nam continuit ut secundum electionem propositum Dei maneret significat firmum Dei decretum predestinandi ut ephesios 1° elegit nos in ipso ante mundi constitutionem ut essemus sancti et rursus predestinavit secundum propositum voluntatis eius — deinde cum c. 9 ad romanos dicit miserebor cui misereor et misericordiam prestabo cui miserebor non agitur solum de diversis populis sed etiam de diversis personis eiusdem populi ut constat exodi 23 unde sumuntur illa verba nam moyses enixe postulanti claram Dei visionem ita respondit ego ostendam tibi omne bonum et vocabo in nomine domini coram te et miserebor cui miserebor — ad quod ut constet paulum eodem modo prius loquutum de singularibus personis sub nomine Jacob et Esau infert postea igitur non volentis neque currentis sed miserentis est Dei — confirmatur quoniam adiuncto faraonis exemplo paulus infert cuius vult miseretur et quem vult indurat sed neminem Deus indurat usque ad finem vitae nisi quem reprobare vult — postea adducit exemplum figuli facientis aliud vas in honorem aliud vero in contumeliam de quo infra s 4 . unde constat totum contextum capitis non esse de populis solum vel in sumptis sed etiam de singularibus personis predestinandis aut reprobandis — idem confirmat argumentorum solutione —
ad 1um 2a ratio probat nomine Jacob et Esau significari populos ab illis propagatos quod nos minime negamus sed asserimus preterea significari personas Jacob et Esau ut explicavimus nuper —
ad 2um 2a verba genesis quamvis agant de populis simul etiam agunt de personis capitum in quibus virtute continebantur populi nec non alio modo verum erat duos populos existere in utero unius feminae — preterea in nominibus locis ibique Jacob prefertur quoad literalis sensus ad spiritualia bona pertinet preciique quamvis etiam includat temporalia —

i. faciam ut in vocatio domini

igitur cum spiritualia bona dr exau serbisse fratri Jacobo data occa
sione meriti ut persequutoris deserbiunt martiribus preferri in cur Jacob
frater iram formidans exul aparria oem quer indeum intelerit
ser beneuiy orauerit arrius q seilli boys et pietate de vinxerit. hanc
q suam genesis ita intelligit augustinus 16 de ciuitate c 35 sermone 78
de tempore in enquiridio c 98 et alii in locis eodem mo intelligit ansel
mus ad romanos 9 —
preterea personae exau temporaliter serbibit persone Jacob tunc quia
subiutus fuit quasi henni ius i genitura unde genesis 27 isaac di
xit ad esau dominum tuum illum constitui insuper exau filios fore
abit qq Deus ut Jacobi familie serbirent uitam et aliam mi
nistrabat et ille est personaliter serbit cui ea de causa herus
suppeditat necessaria uite ut serbos suis nepotibus relinquat —
ad 3um respondeo forte melius argumentant qui apud malachi
am literalem sensum cum de predestinatione et reprobatione colligunt
quemamnis sensu malachie uerba reuitant a paulo quo sensu
q futam intelligit roderetus malaquie i ubi burgensis additione i
et Ribera explicans Theronimum qui oppositum sentire ui detur
q autem malachias scribit de temporali fragelo idumeorum addit
tanquam signum reprobationis quam inde colligere possumus quia
cum et idumeos a suo populo separaberit Deus illiq interpu
ata q lapsi fuerint ut depopulans eorum urbibus omnibus exularent
ac q perca subicit q futa et bocabunt eius tri ini quitaris —
ad 4um dr plenior ui erit sensus si non populus tm nec tm personas
capitum sed populus et capitum personas simul amplectat —
ad 5um 6um et 7um argm dr concedendo ex populo israel plurimos fui
sse reprobos et ex populo idumeorum aliquos fuisse predestinatos etiam ante
legem ebangelicam ceterum adeo optime paulus inde colligitur
predestinandi singulares personas sicut in simulis meritis alicuius po
puli illum eligit ut eficaciter in illo salbent plures quam ex reliquo uni
berso et alium populum ita despitiuit ut omnes aut fere omnes infallibiliter
damnent. similiter singulares quasque personas ante preuisa merita
eficaciter predestinabit alias ui inuitos auxilius relinquet eorum q
peccantes damnabit —
ad 8um dr obiunct amor cum iubeat his pur in nec possit adque
unque bona qq unum alteri preferimus ceterum quando Deus e qui.

amare .s. odisse Deus (nisi sermo exeat textuali mitet.) Deus vult id quod est absolute bonum eis qui vere diligunt et diligunt .s. electos quod bonum est Deus clare in sua presentia Deus dicitur odio habere quatenus non vult illud bonum alia namque bona indigna sunt quae comparatione Dei amoris .s. odii non nuncupentur sicut nec boni aut mali nisi admo ta li mi tatione qua amor et bonum nominatur est sic quod porro hoc loco odisse idem est quod non velle diligere ad vitam eternam sicut indurare est non velle misereri docet augustinus epistola 105. et tractatu 53 in Joannem et libro 1o ad simplicianum q. 2a —

ad 1um contra 1o argumentum Respondeo 1o licet concedamus in genesi et malachia sermonem litteralem esse de temporali beneficio in genere quod abrahami nepotes et iacob tribus sumpsit a deo paulus potuit eadem testimonia in sensu mystico transferre ad explicandam predestinationem et reprobationem potuit que in Paulo litteralis est sensus qui in malachia et genesi fuit mysticus — Respondeo 2o ut supra diximus ad 3um probabile est in genesi et malachia sensum litteralem subesse complexum non solum temporalia bona in genere sed etiam spiritualia ab bona gratiae et predestinationis quae in genio Deus unire voluit in Iacobo etc. —

ad 2um negatur antecedens quoniam Paulus nullam mentionem facit personae Ismaelis facit autem mentionem personae esau quia ponitur ille tamquam is quo adiit populus gentium idumeorum et ex reliquis filiis Abrahami progreditur paulus ad dictum Iacobi et esau ostenditque non solum populos sed etiam personas singulariter vocationem et electionem pendere minime ex dignitate parentum aut ex operibus praevisis

S 3a Conclusio ex iisdem verbis Pauli colligatur predestinatio et reprobatio ante praevisa opera

1a Sententia in hoc intelligit Paulum ut Iacob electus et dilectus fuerit ante quam boni aliquid ageret verumtamen ideo quia bonum facturus esse presciebatur adeo esau vero fuerit odio habitus et reprobatus antequam ageret quidquam mali certum quia presciebantur illius futura peccata itaut illorum factorum discrimen non ex Dei beneplacito sed ex futuris meritis prescitis emanaverit ita sensisse videntur chrysostomus oecumenius theodoretus et commentarius qui tribuitur ambrosio ad romanos 9 hieronymus malachiae 1 anasta sius epis copus nis senus in expositione ad etiam cap. 9

qui doctrinis presertim ambrosius hieronimus et cum eis ceteri quidam
ut quamquam plures hoc gravi ratione probaverint non admittant Deum
inter illos efficere ueniam ad quod vindictam discrimen nisi in praecognito
discrimine meritorum ut ipsi aliter notant in rea bernardus misere
beri cui miseretur - in nostra concinere in voluntate Vt in modum tota
fidelis et atanasius seu qui libet illius expositionis autor -
argumento 1.um ne ledatur arbitrii libertas - 2.um quia Paulus ait ut secundum
electionem propositum Dei maneret electio autem fit in terris hoc in non
apparitudinis et meriti previdentis discrimen - 3.um quia nullus odio habe
tur a deo nisi propter peccata quorum Deus non est autor narrat non et reli
qua bona que Deus facit odisse nequit secundum illud nihil odisti eorum
que fecisti - alia que argumenta que saepius facimus est et dispositio et idem se
quimus -
nihilominus probabilius est Paulum facili et expresse exemplo docere pre
destinationem et reprobationem factam esse ante praevisa opera ut absolute
futura itaque non discriminis non fuerit meritorum praescientia
hoc probat Augustinus libro ad simplicianum est 2.a columna. 6. in enquiri
dio c. 32 epistola 106 ad paulinum et epistola 105 ad sixtum columna
10 et quamvis hoc loco minus facere videatur quia pelagianos ur
gens dicit ubi nunc opera scilicet preterita scilicet futura tanquam vi
ribus liberi arbitrii adimpleta scilicet adimplenda quare hic non vi
agere de operibus futuris implendis viribus gratiae ceterum augustinum
rationes quas afferemus infra et libros alter ad simplicianum ostendunt
excludi etiam opera a lucienda per auxilia gratiae idem sentiunt anselmus
et beda ad romanos 9 ubi D. Thomas lectione 3 et 1 p. q. 23 a. 5 -
probant 1.o quoniam si Deus propterea elegisset iacobum repudiasset
quod exau quia presciebat eius futura merita ad quod demerita facile
potuisset apostolus hanc rationem reddere qua omnibus obiectionibus et quere
lis satis faceret ad qui quando sibi obiicit paulus numquid iniqui
tas apud Deum et iterum quid adhuc queritur voluntati enim illius quis re
sistit nunquam recurrit apostolus ad prescientiam meritorum ut ad
rationem discriminis sed ad Dei liberam voluntatem ita augustinus
epistola 105 -
probatur 2.o quia si aliquis approbatur aut reprobatur ex operibus quodcumque presci

ē futura post approbat.m et reprobat.m iam male insulisset apostolus
n ex operibus sed ex vocante dictum ē maior serviet minori Jacob dilexi
nam cum opera futura certissime opera n ex vocante sed ex operibus di
ctum erit maior serviet minori Jacob dilexi ita Augustinus l. 2 ad simpli
cianum —
3.o quia apostolus infert predestinationem Jacobi et reprobat.m esau n ē volen
tis nec currentis sed miserentis Dei .i. n ē patris isac volentis benedicere
esau nec esau currentis ad venationem patris afferendam ut benedi
ctionem acciperet sed ē Dei miserentis Jacob potius quam esau —
sed respondent eminentissimus et anastasius supra citati sensum n ē solius
volentis nec solius currentis sed etiam Dei miserentis, quam explicat.m Au
gustinus l. ad simplicianum q. 2 columna 6 refutat hiis verbis si propterea
solum dictum n volentis nec currentis quia voluntas hominis sola n sufficit
ut recte juste q vivamus nisi adiuvemur misericordia Dei: potest hoc
modo dici igitur n miserentis ē Dei sed volentis ē hominis quia misericordia
Dei sola n sufficit nisi consensus nostre voluntatis addatur at illud manifes
tum ē frustra nos velle nisi Deus misereatur illud autem nescio quomodo
dicatur frustra Deum misereri nisi nos velimus si n Deus miseretur ergo vo
lumus ad eandem quippe misericordiam pertinet ut velimus Deus n ē
qui operatur in nobis et velle et operari pro bona voluntate sua hactenus
augustinus constat igitur plenioremet commodiorem sensum illorum
verborum ē si Deus sua misericordia movet efficaciter quos vult ad
gratiam et gloriam libere preveniendam alios vero communi providentia
relinquit —
4.o quoniam illa verba miserebor cui misereor et misericor
diam prestabo cui miserebor sumuntur ex c. 33 exodi 2.um translationem
septuaginta que maxime ad verbum respondet hebreo originali ad
quod ut libro romanus notat ibi significat liberrimam Dei voluntatem ut misere
atur unius potius quam alteri omnibus vero criminibus exp. nostra se lugo cre
pro inde vulgatus inter pres exodi 33 sensum maxime quam verba
respiciens misere vertit miserebor cui voluero et clemens ero
in quem mihi placuerit ad q ad hunc sensum afferi a paulo in epre
sensi ostendunt que precedunt et quae sequuntur. in textu illud

præsertim igitur cuius vult miseretur et quem vult indurat —
3° probatur sequenti testimonio quo paulus indurit his verbis dicit enim scriptura
faraoni ad hoc ipsum excitavi te ut ostendam in te virtutem meam et
annuncietur nomen meum in universa terra. noster autem interpres exodi
9 sic transtulit idcirco posui te ut ostendam in te fortitudinem meam
quare verbum excitavi apud paulum erit in regno ponere verum illum sibe
hec sit vis illius verbi sive aliaquecumque de multis que ab expositoribus trad
untur) quod ad rem attinet Paulus docet decretum Dei efficax ostendendi in fa
raone virtutem et gloriam suam permittendo illius obdurationem pec
cata quod decretum non supponit futura peccata faraonis quae ammit
tendo erant post obdurationem quamvis supponat peccata praecedentia
obdurationem et non ex illo decreto infallibiliter sequitur obduratio
non alias frustrabitur divinum decretum ostendendi in faraone gloriam
suam genus argumenti explicavimus magis in disp. 2a de praedestinationibus
si in rationibus § u. 2a —
4° inde ex praedicto testimonio exodi paulus infert cuius vult miseretur
et quem vult indurat huius ut 1um membrum s. cuius vult miseretur colli
gitur ex verbis domini ad moisen miserebor cui miserebor et 2um membrum
quem vult indurat colligitur ex verbis domini ad faraonem ad hoc ipsum
excitavi te etc. unde ut minimum colligitur negari posse aliquem aeque
infallibiliter obdurari ante praevisionem ultimi peccati post praevisionem
non aliorum — quomodo autem induret Deus et utrum absolute sit obdurationis
causa diximus in 2e q. 79 praesertim a 3 et 4 et in disp. de praedestinatio
nibus q. 9a et 10a — pertinebat ad huius loci pleniorem intelligentiam quo
ordine Deus intendat gloriam suam ex reproborum damnatione sed de hoc infra
disp. e —
5° idem probatur ex similitudine figuli de qua in 5° sequenti —
ad fundamenta oppositae sententiae patres pro ea adductos explicavi disp.
4a tota q. 5a explicationem autem accepimus ab Augustino ad 1um argumentum
dixi in peculiari disp. de concordia libertatis —
ad 2um dico 1° divina electio non invenit sed facit discrimen ut diximus
q. 15 et 16 argumento 4 — dico 2° certe electio habetur negata a paulo ac si
diceret antequam egissent opera vel quae pertinuisset fieri inter eos electio
quasi discrimen supponit cui expositioni favet augustinus lib. 1° ad
simplicianum q. 2 de cuius mente circa electionem infra q. 3 14 —
ad 3um dico odisse ante praevisa opera non significat posse velle malum
et poenam alicui sed tantum significat non velle efficaciter bonum s. potius
significat posse velle non dare efficaciter bonum sed relinquere

Sub his circumstantiis sub quibus trahit homo sua culpa peccatum unicuique et velle illius peccata eterna pena punire porro huius modi odium non excludit sapientia et mundi nihil odisti eorum que fecisti — Deus odium tunc posuisse acuisti per voluntatem infrendi penam pro peccato originale peccatum qui nexum presupponebat ante resp. bat. de quo diximus dis. 6a —

§ 4a. Ex figuli et lupi similitudine quod vere Paulus divinum beneplacitum ante previsa opera causam esse predestinationis s. non predestinationis

Secundo vero iisdem Paulus Deum cui vult misereri et quem vult indurare quoniam inde videbatur consequi Deum immerito de hominum obstinata duricie conqueri et illam imputare ad culpam quoniam videbatur ex divina voluntate profecta cui nullus potest resistere hanc sibi movit obiectionem dicis itaque mihi quid adhuc queritur voluntati enim illius quis resistet huic obiectioni ita satisfacit Paulus o homo tu quis es qui respondeas Deo, id est qui rationem ab eo exigas quasi ad te comprehendendam et ad unguem examinandam nunc quid dicit figmentum ei qui se finxit quid me fecisti sic an non habet potestatem figulus luti ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem aliud vero in contumeliam etc. —

igitur contra nostram eadem fere sententie Chrysostomus ecumenius et commentarius sub inscriptione Ambrosii ad Romanos et vena ventura in dist. 4 qui existimant non figuli similitudinem positam esse in eo tantum quod sicut vas non debet a figulo rationem exigere nec dicere aut murmurare sic nos omnes homines divina iudicia suspicere debent silencio nec curiose investigare aut de illis conqueri — addit commentarius Ambrosii sicut figulus voluntate libera ex eadem creta conficit vasa duo alterum ad honorem usus mense alterum ad turpes et viles usus servitur sic Deus pro sua libertate quosdam elegit alios reicit verum subiungit Ledi ecrimen nam figulus voluntate sine ratione et iustitia Deus autem voluntate que rationem et iustitiam accipit ex previsis meritis — porro hanc iustitiam et rationem Paulus non explicuit quoniam ut vena ventura ait utilis non erat illius cognitio —

Chrysostomus probat quod si de voluntate Dei esset in presenti sermo sequeretur unde omnem malorum et bonorum opificem Deus non vasa facit in contumeliam qui facit vas in honorem — 2o quia libertas arbitrii rueret

3um argumentum adit. arcensioribus quoniam Deus faciendo supremus vasa
irae intendit ut peni[tentiam] veniant et salutem ut paulo post dicit benignitas
Dei ad penitentiam te adducit et per misericordiam peccatores et finaliter impenitentia
non cohibit exinteruentione respondendi —
Nihilominus multo probabilius est Paulum similitudine figuli probare
predestinationem adque reprobationem factam ante previsa opera ut absolute futura
ex mero dei beneplacito ita intelligit Augustinus de predestinatione sanctorum
c. 8 lib. 1 ad simplicianum q. 2 columna 10 epistola 105 ad sixtum et lib
de predestinatione et gratia c. 15 plura augustini loca congerit beda ad
romanos in predictum testimonium pauli ubi idem sentit anselmus et divus thomas
quamvis non tam aperte --
Probatur 1o quia similitudo figuli allatae ut ab obiicientibus defenderetur pa-
ulus quod prius dixerat cuius vult miseretur et quem vult indurat locum
non significat predestinationem et predestinationis negationem ante previ-
sa opera ut in se prudenti —. 2o probatur quoniam si paulus predestinationem
non docuerat esse nisi ex voluntate Dei respicientem previsa opera exemplum
figuli non erat opportunum ut querelas hominum sedaret qui non potius
excitaret querelas — Confirmatur 2o quoniam si ex operibus previsis Deus unum dili-
geret et alium odio haberet promptum fuisset Paulo hoc dicere et omnem
suspicionem iniustitiae uno verbo de medio tollere —
Confirmatur 3o ab augustino de predestinatione sanctorum c. 8 his verbis numquid
respondisse ab apostolo o homo falsum [?] quod dixisti non sed respondisse
o homo tu quis es qui respondeas deo unde augustinus supponit verum esse quod
dixit in illa obiectione homini non divinam pro voluntate videlicet quod
adeo quaerit voluntati eius quis resistet quae obiectio refutatur a paulo
non tanquam falsa propositio sed tanquam iniusta querela —
Confirmatur 4o quia in illis verbis. an non habet potestatem figulus luti ex eadem
massa facere aliud quidem vas in honorem aliud vero in contumeliam
frustra imo absurde ponerentur illae dictiones luti eadem massa
quemadmodum ineptus quispiam dixisset ex subtiliori et pretiosiori massa facere
vas in honorem et ex vili adque despicabili facere vas in contumeliam
preterea nimis ineptum fuisset non habet figulus potestatem multo rectius
[?] diceret non habet figulus artem qua discrimen in vasis
creatis partibus agnoscat quare si haec bene perpendantur ita ratiocinatur [?]
apostolus sicut in eadem massa luti nihil est cur ex hac pro

figulus

figulus interimit bas. ex materia et ex alia bas. irrumpitur et despicabile preter solam figuli voluntatem ita nisi nobis ante previsa facta opera — preterea sicut vile lutum non potest iure conqueri si ad usus viles et alios usus relinquatur quamvis de hoc aliqua specie ispirita conqueri ferre potuisset aurum siquidem cum humana natura quoad usus eius ex lutea formata sit quoad animam vero inter mundos infima et preterea originali peccato sit infecta atque inde eua fierit ut vile lutum despicabilius immunitarit illius ex postulatio quod ad supernalia dona non fuerit efficaciter electa —

confirmatur 2º quoniam alia loca scripture satis quod indicit similitudo figuli notam eamque pietatem per suam libertatem ex eadem massa conficiat diversa vasa illeque isaias 64 c. post . omnis populi celera ad quod dictam ut minus ruant pacem despicabiliter agnoscit ut de mera liberalitate dei sperans dicat et nunc domine pater noster es tu nos vero lutum et fictor noster est tu et ieremias 18 sicut lutum in manu figuli ita in manu mea vos domus israel et sapientie 15 ad aliud post finem de eodem luto fingit que munda sunt in usum vasa et similiter quae his sunt contraria horum autem vasorum quis sit usus iudex est figulus aliud exemplum figuli ex ecclesiastici 33 diximus supra —

confirmatur 3º quoniam sequentibus verbis ostendit paulus notam ob quam opportuerit ut deus non omnes homines ad gloriam efficaciter eligeret quia in magna domo non solum sunt vasa aurea et argentea sed etiam lignea et fictilia quedam quidem in honorem quedam autem in contumeliam sed de fine predestinationis et reprobationis alibi dicitur nunc vero observandus illemus loquendi quia si deus volens ostendere iram et notam facere potentiam suam sustinuit in multa patientia etc. unde satis innuit voluntatem permittendi peccata finalia puniendi ex voluntate ostendendi iustitiam sibi supra supposito originali peccato sibi alio peccato presupposito de quo dicitur supra —

respondent aliqui primo sermonem pauli non pertinere ad singulares personas sed ad communitatem aliquam — hoc rejicitur quoniam paulus similitudinem figuli adducit ut dictum in adde fundat quod primus de Jacob et exau dimisisset facta mediante quae pertinere ad personalem predestinationem et reprobationem similiter eliminare et reprobatur communitatum ostensum est supra —

Respondent 2º exemplo figuli probari deum pro mera libertate

ex eadem massa hominum alium pluribus cumulare beneficijs et abunda-
ntioribus auxilijs excitare alium vero relinquit ex proposito multis quasi
periculis — hanc expositionem non reicio dummodo ex hoc discrimine di-
uinae liberalitatis sequatur priorem hominem infallibiliter perventurum
ad palmam alium vero infallibiliter damnandum alias si ex hominibus quos
hi doctores appellant vasa contumeliae propter penuriam uberiorum auxiliorum
occasiones peccandi et inter quos ex parte diuinae prouidentiae nullum fuit
discrimen ante opera praeuisa aut absolute futura contingit unum peruenire
ad gloriam alium vero a gloria deficere sequitur aliquem praedestinatum
quod ex voluntate et prouidentia Dei fuisse vas contumeliae et propter [illegible]
ra euasisse vas in honorem unde rursus discrimen inter hoc vas honori-
ficum et vasa contumeliae non ex Dei potestate et liberalitate sed ex meritis
praescientia propriis quae ut vidimus est contra mentem Pauli —
auctoritatem Chrysostomi in contrarium adductam explicare possumus ut supra dictum
est 2a — ad eius argumenta quae probare nostram sententiam oppugnare vim
dicimus ad 1um ex Augustino lib. ad Simplicianum c. 2 columna a Deus
facit vasa in contumeliam non quia facit naturam humanam quae et
et honore digna est nec quia facit hominis culpam cuius auctor esse non potest
sed quia homines esse neglectos sciens implicandos esse peccatis ordinat
ad poenam suae gloriae ostensiuorum quare Deus facit formali-
tatem vasis ut ita loquamur id est facit ordinationem ad poenam et alios
in quo ministros usus supposito peccato sed indignitatem culpa illos
non facit nisi eo sensu quo Deus in scriptura sacra dicitur indurare
decipere, et errare facere, scilicet permittendo permissione infallibi-
li ante eadem ut explicatum est c. de praedestinationibus in 2a post
ad 2um — alibi ad 2um de libertate —
ad 3um argumentum dicitur negando consequentiam quoniam intentio ut vasa irae fa-
miliant est in Deo voluntas antecedens et simplex tantum complacentia
intentio autem reprobandi eadem vasa est voluntas consequens et
absoluta adque in modo medio esse bono quia Deus adhibet inte-
ndit voluntate antecedenti finem quem per se ex tali medio sequitur scilicet
salutem hominis et voluntate consequenti intendit finem cui pauci bene
propter suam malitiam homo praebet occasionem qui finis est reprobatio
quo modo autem istae duae voluntates non repugnent diximus disputatione
6a c. —

§ 5^a Triplex analogia temporis lucis et sortis ad eandem rem probandam.

Similitudini non ex luce desumptam illustrat ecclesiasticus alia similitudine temporis ut utraque probet discrimen beatorum ad damnatos provenire ex electione et derelictione divina nullo modo supponente discrimen hominum ut eam intelligit Augustinus contra Pelagianos c. 2 [illegible] - igitur ecclesiasticus c. 33 ita scribit quare dies diem superat et annus annum a sole hi dies proveniunt. est 1^a cum omnes dies et anni a sole gubernantur unde fit ut dies quidam longiores lucidiores et clariores sint et annus alter altero sit fertilior aut salubrior — 2^a est quare dies quidam ut festi ad quos sancti observant alii vero ut profani habentur —

ad 1^am respondet a domini scientia separati sunt facto sole ad quos precepta [illegible] Dei sapientia ambiguum videntur hoc tempore vicissitudinis ad quos discriminis Deus autorem qui sapienter ad quos [illegible] sole [illegible] ordinem ac rationem, ac eius ad quos respectus quo ad quos [illegible] temporum audiens discrimen adverteret — 2^am respondet et immutavit tempora et dies ipsorum ipsorum et ex ipsis exaltavit et magnificavit Deus et ex ipsis posuit in numero dierum i. quosdam dies Deus voluit sanctos alios vero communes nihil [illegible] inter reliquos dies ut apud [illegible] vulgares et [illegible] appellant numerum —

Nunc vero quae in diebus dicta sunt hominibus adaptat dicens et omnes homines de solo et ex terra unde creatus est Adam in multitudine disciplinae Dominus separavit eos et immutavit vias eorum hoc quamquam omnes homines ab eadem origine [illegible] Deus tamen sapientissime impares illos ad quos dissimiles voluit vita et [illegible] quod maxime explicat dicens ex ipsis benedixit et exaltavit et ex ipsis sanctificavit et ad se applicavit cum praedestinationem ad [illegible] ut dierum quorundam magnitudo splendor sanctitas ad quos celebritas [illegible] postea [illegible] a Dei libera voluntate [illegible] ut [illegible] provenit [illegible] obscuritasque dierum ad quos omni sanctitate et religione carere ex ipsis et hominibus maledixit et humiliavit et convertit illos a separatione ipsorum i. deiecit a suo statu et ordine quo [illegible] separati erant —

porro Deus maledicit, humiliat, et a bono statu ad malum convertit, eo sensu quo excaecat et obdurat. [illegible]

ergo infallibiliter sequentur quatenus ac propter illa sequitur endo ut in nostri militi
entiae ergo de fide simul, nobis &c —

praeterea omnis auctoritas ecclesiastica quamvis aliquis restringere velit ad abraha
mum et eius posteros in regno promissos ut restringit terra ad in regno eius [illegible]
terit inde colligi ubi doctrinam et omnes homines quam explicat ecclesia
&c cuius sequitur versus —

quasi lutum in manu figuli plasmare illud et disponere omnia
eius secundum dispositionem eius sic homo in manu illius qui se fecit et reddet
illi secundum iudicium suum — quae sententia explicatione non eget cum non differat
a sententia pauli quae explicatur in praecedenti ut notat augustinus lib.
1 ad simplicianum q. 2 in summa penultima —

utramque analogiam temporis et luti si quis velit restringere ad [illegible]
de praedestinatione ad gloriam sed tantum ad gratiam redarguitur quoniam verba sunt
de ex se ubique et nulla sufficiens ratio persuadet esse restringenda ut infra &c —
2° quoniam aliae testimonia scripturae sacrae et patrum clarius agunt de electio
ne ad gloriam ut in sequentibus &c —

venio ad 3am analogiam sortis per quam supra reddendum nunc explanare ra
tionem eius ex usu scripturae eam esse in sortis ut ostendat quod tribuendum sit
unicuique personae quando non stat ratio sufficiens ob quam uni potius quam
alteri tribuat et quoniam in veteri lege plerumque fiebat auctori
tate Dei ideo vim habebat ostendendi divinam voluntatem ut constat
Josue 18 et 19 unde dicitur proverbiorum 16 sortes mittuntur in sinum sed a do
mino temperantur — sors etiam in sacra scriptura aliquando hereditatem
significat inde accepta occasione quoniam expugnata promissio
nis terra illius partes sorte divisae sunt ut constat Josue 18 et 19 —
hinc translatio desumitur ut in novo testamento gratia et gloria
sive electio ad gratiam et gloriam appelletur sors quoniam hereditas
est et pars nobis obveniens et praeferenter quoniam eam non consilio
nostro eligimus sed divinum beneplacitum nullam praesupponens
rationem praecisam ex parte unius hominis potius quam ex parte alterius eam sor
tem distribuit hominibus sic paulus ad ephesios 1 in quo et nos sorte voca
ti sumus praedestinati secundum propositum voluntatis eius qui operatur
omnia secundum consilium voluntatis suae ad colossenses 1° qui dignos nos
fecit in partem sortis sanctorum actuum 8 petrus ad simonem magum
non est tibi pars neque sors in fide hac actuum 26 ut accipiant remi
ssionem peccatorum et sortem inter sanctos ac praedestinatione.
praetermittendo legendum est illud psalmi 30 in manibus tuis sortes meae

ubi augustinus optime prosequitur hoc argumentum et agit non solum de electio ne ad gratiam sed etiam ad gloriam ut colligitur ex illis verbis meritoria nica domini desuper texta quae significat caritatis eternitatem quod vidi a persequutoribus non posse scindi super eam mittere: ad quos pervenit cognitio quia videntur ad certum pervenire sanctos — consonat Crysosto mus et aliqui —

§ 6ª predestinatos ex Dei beneplacito efficaciter moveri ut infallibiliter credant significant et perseverent —

Similiter probandum erit reprobos ita relinqui a Deo ut infalli biliter fore ut libere non credant .s. non peniteant .s. non perseverent in gratia usque ad mortem huiusmodi ut superiora solis scripturae testi moniis tractamus alibi namque agendum erit sanctorum testimoniis et argumentis — Primum testimonium ex Isaia et secundum expositionem pauli ad Rom. 9 nisi Domi nus sabaoth reliquisset nobis semen quasi sodoma facti essemus et quasi gomorra similes essemus quod si attente precedentia consi deramus cum sequentibus tam in paulo quam in Isaia videbimus sermonem esse de israelitico populo ex quo nisi Dominus in fide et in ecclesia apostolos et paucos discipulos ad evangelii propagationem per univ ersum mundum spargendos reliquisset totus populus periisset obstinatus ut Sodoma atque gomorra ex quo preter abrahamum loth eiusque familiam nullus penitere voluit — hinc sumitur argumentum quod Dominus voluit aliquos in fide retinere infallibiliter et effi caciter hoc prestat et nisi ita retineat sed relinquat infalli biliter et libere pereunt insuavis hoc loco ad hanc rem utitur Augustinus libro ad Simplicianum quaestione 2 columna 4 ante penultima in hoc argumento ait quia ex c. 11 eiusdem epistolae ubi refertur responsum Dei ad eliam: reliqui mihi septem millia virorum qui non curvaverunt genua ante baal et in argumentum sumens particulas ex illo verbo reliqui quae notat specialem electionem et preservationem Dei inquit sic etiam in hoc tempore reliquiae secundum electionem gratiae Dei salvae fac tae sunt in quo dicimus in argumento 7 hunc locum pauli frequenter augus tinus tractat sed ad probandum infallibilem eventum ex divina elec tione aut permissione insignis est sermo 77 de verbis domini secundum

Matheus tomo 10 —
2º pb. illis locis scripturę quę ostendunt perseverantiam esse donum Dei
et infallibiliter præparari adeo quod luce 22 ego rogavi pro te petre
ut non deficiat fides tua et illud iudæ c. ei autem qui potens est conser-
vare vos sine offensione et constituere ante conspectum gloriæ suæ im-
maculatos in lætitia ex quo verbis augustinus de correptione et gratia c. 6 ra-
tiocinatur quod aliud donat qui conservat sine offensione ut constituat
ante conspectum gloriæ suæ immaculatos in lætitia nisi perseverantiam
bonam unde nos colligimus perseverantiam provenire ex electione efficaci ad
gloriam sicut medium ex efficaci intentione finis — vide alia testi-
monia de perseverantia quod sit donum Dei apud augustinum libro de
dono perseverantiæ —
2º pb. ex Joannis 5º sicut pater suscitat mortuos et vivificat sicut
filius quos vult vivificat ubi ut notat augustinus tractatu 21 in
Joannem non loquitur de corporali vita per miraculum conferenda ut quæ
non vita fuit lazaro nam propterea postea se explicat dicens nec enim pa-
ter iudicat quemquam sed omne iudicium dedit filio ut omnes honorifi-
cent filium sicut honorificant patrem præterea nec constat Chris-
tum non loqui de resurrectione corporum iustis et peccatoribus sequitur Christum
quod vult nunc conferre vitam spiritualem animæ ut postea illos ad glo-
riam resuscitet et quod vult non conferre —
3º pb. ex Joannis 6 sed sunt quidam ex vobis qui non credunt propterea
dixi vobis quia nemo potest venire ad me nisi fuerit ei datum a patre
meo ubi observanda dictio causalis propterea et præcedentia
verba ad quæ refertur nam inde constat non esse negatum auxilium
[illegible] et sufficiens illis discipulis quod cum loquebatur hoc non iam a patre
concessum erat et non venerant perseveranter ad Christum
quare falso redderet quasito illorum inconstantiæ et infidelitatis quia
eis non est datum a patre non venire ad filium igitur Christus domi-
nus significat negatum a patre illud speciale auxilium quod prædestinatis
tribuit ut infallibiliter ad Deum veniant et perseverent et consequenter
reatus illos non potuisse perseveranter venire non potuisse inquam mo-
raliter quam hi sicut potuerint —
idem clarius constat præcedentibus verbis in eodem capite omne quod dat
mihi pater ad me veniet unde videmus quod si pater filio dat ali-
quem inde sequitur non solum quod venire possit sed etiam quod de facto
infallibiliter veniet itaque nullus a patre datus fit qui non veniat
ad quem nec exprimis aliquem nisi hi homines [illegible] qui ad filium [illegible]

Joannis 6 a patre et atque non sit patris interius subiungit nemo potest
venire ad me nisi pater qui misit me traxerit eum praeter cautum argue
illud verbum Dedit agere de praedestinatis praecipue sequitur et eum qui
venit ad me non eiciam foras quia haec voluntas eius qui me misit patris ut
omne quod dedit mihi non perdam ex eo sed resuscitem illum in novissimo die. s.
resurrectione ad vitam tanquam electos non ad poenam quemadmodum est potius appellanda quam
vita —
ad eandem veritatem probandam egregie ponderat hunc locum augustinus de
praedestinatione sanctorum c. 8 et 9 in primis in vincit autem dedit sic eligit
in quo attraxit per futura donum Dei est et hoc donum quibusdam dari
et quibusdam non dari omnino non dubitat qui non vult manifestissimis sacris
litteris repugnare — quod autem dixerimus hoc non vivendi universis et non alteri
exp. Deus inspirat augustinus in de eius aperte sic procedimus ad se
Joannis a legis [illegible] V. c. 16 de praedestinatione sanctorum sine ubi
per quam ex divina electione pervenire sanctis tantum probaverant appropriandum
habebat verbis ad Rom. 11 electio autem vere quidem ceteri vero excaecati
sunt ita scribit augustinus sine paenitentia sunt dona et vocatio Dei
id est sine mutatione stabiliter fixa sunt ad hanc vocationem quicumque
pertinent omnes sunt dociles Dei nec potest eorum quisquam dicere credidi
ut sic vocarer praevenit eum quippe misericordia Dei qua sic
vocatus est ut crederet omnes enim dociles patris veniunt ad filium
qui dixit omnis qui audivit a patre et didicit venit ad me horum autem
nemo perit quia omne quod dedit ei pater non perdet ex eo quidquam haec et
plura augustinus citatus —
eandem efficaciam divinae vocationis qua ex nolentibus fiunt volen-
tes ex eodem testimonio Joannis 6 nemo potest venire ad me etc. colligit
augustinus lib. 1 ad duas epistolas pelagianorum c. 3 et 19 et de gratia
et libero arbitrio c. 5 et ex Joannis 17 non pro mundo rogo sed pro
eis quos dedisti mihi colligit augustinus tractatu 107 in Joannem
ubi dare intelligit aeternam electionem et vocationem congruam
et efficacem — ex eodem testimoniis ad eandem rem probandam utitur
pereius de vocatione gentium per totum librum et ad c. galatas respon-
sione 8 —
4° probatur ex 2a ad thessalonicenses 1. sine oramus semper ut dignetur
vos vocatione sua Deus noster et impleat omnem voluntatem boni-
tatis et opus fidei in virtute unde colligit potenter Deum
quandoque inclinare homines ut liberi impleant opus fidei
et omnem voluntatem bonitatis quod clarius tradit ad philippenses 1°

qui operatur omnia in omnibus secundum consilium voluntatis suae quem convincendu-
cit augustinus de bono perseverantiae c 7 —
2 probatur ezechielis 11 c. et 36 auferam a vobis cor lapideum et dabo vobis
cor carneum et faciam ut in praeceptis meis ambuletis et faciatis unde
augustinus l de praedestinatione sanctorum c 10 concludit his verbis illa Deus promi-
sit se facturum ut faciant quae iubet ut fiant, nobis praecipit ut ea fa-
ciamus et Deus facit ut illa faciamus et de praedestinatione sanctorum
c 8 ait haec gratia quae occulte humanis cordibus divina largitate tribuitur
a nullo duro corde respuitur ideo quippe tribuitur ut cordis duritia pri-
mitus auferatur quando ergo pater intus audit et docet ut veniatur ad
filium aufert cor lapideum et dat cor carneum sicut per prophetam
dicente promisit — similiter docet lib de gratia et libero arbitrio c 14,
et sequentibus et fulgentius lib 1 ad monimum c 8 Hieronymus ezechi-
elis 11 — actis 2º c 16 dictum ubi de Lidia purpuraria dicitur cuius Do-
minus aperuit cor intendere his quae dicebantur a paulo —
3 probatur testimoniis in quibus fides, sanctitas, et qualibet discrimen sancti-
tatibus reducitur ad divinam electionem gratuitam ut Joannis 13 cum
dixisset Dominus si haec scitis beati eritis si feceritis ea subiungit non
de omnibus vobis dico ego scio quos elegerim quae verba non praeceden-
tibus non coherent nisi electionem praemisisset [illegible] et cum [illegible]
tarica quae sciunt et quae [illegible] — Joannis 15
non vos me elegistis sed ego elegi vos quod de omnibus praedestinatis dictum est
existimat augustinus tractatu 86 in Joannem et de praedestinatione sanc-
torum c 17 et 19 actuum 13 crediderunt quotquot praeordinati fuerant ad
vitam aeternam nec obstat argumentum si legamus ordinati non prae-
ordinati ut Chaterinus contendit ex graeco ephesios 1 elegit nos in ipso ante
mundi constitutionem ut essemus sancti ergo non elegit nos quoniam praevidit pro-
prium ipsum auxilium nos futuros esse sanctos sed potius bonum opus et sanctitas
electio fuit causa ut exponebat augustinus de praedestinatione sanctorum c 17
et 18 — Matthaei 11 revelasti ea parvulis ita pater quoniam sic placitum fuit
ante te notetur causalis. psalmo 17 salvum me fecit quoniam voluit me
Lucae 12 noli timere pusillus grex quoniam complacuit patri vestro da-
re vobis regnum —
4 probatur quoniam in sacris litteris duplex est vocatio Dei alia secundum propo-
situm quae propria electorum et cum hac consequentia infallibiliter finem,
alia vero est vocatio non secundum propositum secundum quam multi sunt vocati,
pauci vero electi vocatio secundum propositum et illius efficacia infalli-
bilis quoniam ex divino beneplacito colligitur ex c 8 ad Ro-

diligentibus Deum omnia quae operantur in bonum his qui secundum propositum vocati sunt sancti, et iterum quos vocavit hos et iustificavit quos autem iustificavit illos et glorificavit et eis non ex operibus sed ex vocante dictum est quia maior serviet minori. 2a ad Timotheum vocavit nos vocatione sua sancta non secundum opera nostra sed secundum propositum et gratiam. Dicitur ad ephesios 1o predestinavit secundum propositum voluntatis eius et 1a ad corinthios 1 vocatis iudeis ad quae graecis Christum Dei virtutem et Dei sapientiam. nam alia vocatione iam erant vocati illi quibus Christus erat scandalum et aliis quibus erat stultitia. hanc vero vocationem secundum propositum notavit augustinus de predestinatione sanctorum c 16 et 17 lib de correptione et gratia c 7 epistola 106 ad bonifacium et colum... epistola 46 et lib 3 ... c 6 et 7 hugo de sancto victore ad romanos c 225 tomo 1o —

7o probatur quoniam inde maxime laudatur gratia et dilectio Dei et perfectionem ... gratiae sit ut colligitur ex c 1 ad ephesios secundum explicationem hieronymi qui predestinavit nos in adoptionem filiorum per iesum christum secundum propositum voluntatis suae (non secundum merita nostra unde recte infert paulus) in laudem gloriae gratiae suae, hic enim non gloriosior laus divinae gratiae si nos efficaciter trahat non impulsa expressione operationis nostrae cui consonat illud ad romanos 11 reliquiae secundum electionem gratiae salvae factae sunt si autem gratia iam non ex operibus alioquin gratia iam non est gratia de quo et similibus testimoniis quae excludunt meritum .s. rationem ex operibus quae omnem gratiam antecedunt probabimus c 7 1a ratione, 3a nunc probabiliter colligitur inter eas reliquias quae secundum electionem gratiae salvae factae sunt et inter reliquum populum repudiatum discrimen causatum adeo nulla ratione accepta ex praevisis operibus electionis ... illius gratiae alioqui gratia non esset summa in ratione gratiae quoniam maior gratia est reliquias eligere non praeviso discrimine sed eligendo ut ipsius discrimen causet vide augustinum sermone 10 de verbis apostoli quem beda in hunc locum refert. consonat illud 1a corinthios 4 quis te discernit et plura quae adduximus disputatione 4a c 7 1a ratione 5a —

8o probatur quoniam in hac opinione plenior et superior illa prioritas divinae dilectionis misericordiae et electionis quae in scriptura sacra commendatur siquidem prior est operibus non solum existentibus sed etiam praevisis nec solum operibus naturalibus sed etiam supernaturalibus ut 1a ioannis 4 si quasi nos prius dilexerimus Deum sed quoniam ipse prior dilexit nos ad romanos 11 quis prior dedit illi et retribuetur ei vide quae pro gratia Dei antecedente attulimus disputatione 4 c 7 1a ratione 4a —

9o probatur quoniam sic per prius verificatur sanctos ac praecipue predestinatos

adeo agi sunt illud ad Rom. 8 qui spiritu Dei aguntur hi sunt filii Dei unde au-
gustinus 1 de gratia Christi c. 25 inquit ut agant bonum ab illo aguntur qui bonus
est — similia scribunt plures africani episcopi ad zozimum papam quorum ver-
ba commendat Celestinus epistola 1 ad episcopos galliae c. 8 —
10 habent eadem testimonia quae ipsi sanctificatio et electio ad gloriam Deo tribuitur
per modum creationis quoniam ut creationis nulla datur causa ex parte rei creandae
ita inclinationis ex parte creaturae in nostris operibus bonis quae praeparavit Deus ut in illis
ambulemus non igitur quoniam Deus praevidit nos ambulaturos sed quoniam prae-
paravit ea Deus ideo creati sumus in nostris operibus bonis salmo 50 cor mundum
crea —
undecimo probatur matth. 24 ubi ad declarandam acerbitatem persequutionis futurae
sub antichristo dicitur in tantum in errorem inducantur si fieri potest etiam electi unde ul-
go reliquos omnes colligo debere vere in errorem fore inducendos infallibiliter
2o colligo electos non posse in errorem induci idque ratione electionis et non ratione praevisorum
operum ut colligitur ex sequentibus verbis et nisi breviati fuissent dies illi non fieret
salva omnis caro sed propter electos breviabuntur dies illi itaque electio causa est cir-
cumstantiarum quae ab errore liberant electos nec supponit praevisam immunitatem
ab errore quod clarius indicat marcus 13 c. dicens nisi breviasset dominus dies
non fuisset salva omnis caro sed propter electos quos elegit breviabit illos —
denique videri potest prosper 1. de vocatione gentium prosperum c. ubi alia testimo-
nia congerit his similia —

§ 7 praedestinatio negata rebus ante praevisa eorum opera probatur
ex sacra scriptura

Plura ex superioribus testimoniis simul probabant ante praevisa opera fuisse
non solum praedestinatos sed etiam reprobatos negantibus quae consistit in negando
praedestinationem nunc testimonia adducimus quae negantibus reprobationem peculiaria
sunt —
1a Joannis 2o ex nobis exierunt sed non erant ex nobis nam si ex nobis fuissent
mansissent utique nobiscum unde Cyprianus epistola 55 ad Cornelium co-
lumna 6 colligit ex eo quod aliquis avertit a Deo habere stabilitatem
usque ad mortem sed clarius augustinus de bono perseverantiae c. 8 et de prae-
destinatione sanctorum c. 16 fine probat illos qui defecerunt propterea non
fuisse ex nobis ut Joannes ait quoniam non erant in Christo electi ante
mundi constitutionem nam si fuissent electi in illo probabiliter ut nobis-
cum permansissent usque ad mortem perseverantes —
et quamvis non sit reiicienda expositio augustini tractatu 3 in epistolam
Joannis scilicet quam illi qui exierunt non erant ex nobis unde quam-
vis ex nobis apparebant videbantur esse ex nobis ea eadem causa non perseve-
raverant — nihilominus aliam expositionem de electione simul ad

ad ministrandam alioquin non erit verum alterum membrum eiusdem sententiae
si ex nobis fuissent permansissent utique nobiscum multi namque
vere et ex animo iusti sunt qui postea non perseverarunt quare illud si ex
nobis fuissent non potest referri nisi ad aeternam electionem Dei —
Cyprianus nuper citatus ad eamdem rem adducit illud Matthaei 15 omnis plan
tatio quam non plantavit pater meus eradicabitur simile est illud Joannis 10
vos non creditis quia non estis ex ovibus meis oves meae vocem meam audiunt
et ego agnosco eas et sequuntur me et ego vitam aeternam do eis et non
peribunt in aeternum et non rapiet eas quisquam de manu mea vide
infallibilitatem bonorum operum ex vi electionis et infallibilitatem adaequ
atam quae desit electio faciunt ad hanc rem expressimus similia vox
augustinus non autem quia in sua mente —
Quapropter quod inquit Regum c. 2 vers. de filiis heli hoc de omnibus reprobis dici potest
non audierunt vocem patris sui quoniam Dominus voluit occidere eos ita
quod ex voluntate qua propter providentiam peccata Deus vult permittere extre
mam impoenitentiam infallibiliter sequitur homo est incorrigibilem —
huic non alia ratio est causa meritis et tremens indurum quando adducit apostolus
nobis ad Philippenses 2. cum metu et tremore salutem vestram operamini
nam Deus est qui operatur in nobis velle et perficere pro bona voluntate sua
quorum verborum consequentia apta non erit nisi sit praecipua causa timendi
simul et sperandi in Deum sit quoniam Deus est qui operatur in nobis
velle et perficere pro bona voluntate sua qui sicut potest negaverit praedesti
nationem et auxilia congrua non consequimur salutem —
ad eamdem veritatem probandam adducit illud Sapientiae 12 ipsum quoque qui
non debet puniri condemnans et exterum existimas a tua virtute quando ante
praevisa merita Deus reprobat et condemnat — hic locus merito corrector
asserit sed nihil animus ad praesens legendum non est ipsum quoque qui non debet
puniri condemnare exterum [illegible] a tua virtute —

§ 3a Scripturae testimonia quae favere videntur oppositae sententiae
explicantur

1um ad Rom. 8 quos praescivit et praedestinavit conformes fieri ima
ginis filii sui unde significat praevisionem futuram praecessisse in
Deo quam sit ipsi praedestinandi — consequentia sequentium verborum series quos
autem praedestinavit hos et vocavit quos vocavit hos et iustificavit etc.
quare quo ordine vocatio praecedit iustificationem et praedestinatio

praecedit et vocatio eodem ordine praescientia praecedit praedestinationem —
2a solutio praescire hoc loco idem est quod praedestinare seu ante generaliter nomine quod antea habet et limitatae addito nomine praedestinationis supponitur quod probatum est in [illegible] et 2o et 3o praedestinationem [illegible] ingerit unitate [illegible] quae Deus praescivit quod ipse in nobis facturus sit ut nos ad vocationem [illegible] perducat unde augustinus de praedestinatione sanctorum c. 17 sic loquitur eluxit ipse [illegible] ante mundi constitutionem ea praedestinatione qua Deus sua futura facta praescivit eluxit autem de mundo ea vocatione qua Deus id quod praedestinavit implevit quos enim praedestinavit ipsos et vocavit illa scilicet vocatione secundum propositum nec alios sed quos ita vocavit ipsos et justificavit plura augustinus ibi et c. 10 ait praedestinatione Deus praescivit quae fuerat ipse facturus et sic bene [illegible] praescientiae c. 16 explicat antiquos patres qui dicunt Deum praedestinare ad gratiam et gloriam eos quos praescit esse bene operaturos ut intelligant de operibus quae Deus praescit sua praedestinatione [illegible] et adjuvante faciendas explicatur autem plane quomodo antiqui [illegible] intelligendum est Paulus ad Ro. 11 dicens non repulit dominus plebem suam quam praescivit —
mentem et verba augustini sequitur frequenter fulgentius lib. 1o ad Monimum c. 11 dicens quod et invocatos et justificatos et in gloria [illegible] sanctos quae sua opera futura praescivit ob hoc totum Deo assignat apostolus dicens quos praescivit et praedestinavit et ibi ex augustino et Fulgentio [illegible] lib. 2 ad Monimum c. 1 et lib. 1o c. ultimo et alibi [illegible] sequitur eodem modo
in his [illegible] interpretatur opera futura praecognita in ipso praedestinando sed ob [illegible] causatam ab illa praescientia quae est ingerit Dei et praedestinatio — quare ad argumentum negatur antecedens — ad confirmationem dico non solum [illegible] signata sed etiam [illegible] vocationis ad praedestinationem et praedestinationis ad praescientiam quam ut signaret Paulus non dixit quos praescivit hos praedestinavit sed dixit quos praescivit et praedestinavit eundem autem praedestinationem clarius duplici voce praescientiae et praedestinationis explicans —
2a solutio loquitur Paulus de scientia approbationis quae dilectionem supponit per quam scientiam intelligitur dilectio et electio praecognitorum sunt electi ut dicitur Joannis 13 ego scio quos elegerim quare sensus erit ac si Paulus dixisset quod Deus voluit et dilexit hos praedestinavit — de scientia approbationis 2a ad Timotheum 2o cognovit dominus qui sunt ejus Joannis 10 cognosco oves meas Matthaei 25 non novi vos Psalmo 1o novit dominus viam justorum —
3o quamvis Paulus ad Ro. 8 intelligatur [illegible] quae

Deus futura hominum facta praescivit supposita eorum futuritione adversum
colligit hanc praescientiam esse rationem praedestinationis non sensisse quos
Deus praescivit sanctos esse futuros ipsos eos praedestinavit ut essent sancti quae
expositio tribuitur Anselmo et Caietano in eum locum — plures expositiones
vide apud Suarez ad R. 8 Belarminum 2 de gratia c 13 Vazquez disputatione
9 c 16 in 2° responsione —
Dei autem locum quo hic locus Pauli explicatur a plerisque antiquis patribus di-
ximus disputatione 9 c 5 2 et 3 et c 10 5 argumento —
2am responsionem ad R. 11 o altitudo divitiarum sapientiae et scientiae Dei quam in-
comprehensibilia sunt iudicia eius et investigabiles viae eius quis enim cogno-
vit sensum domini aut quis consiliarius eius fuit quam sententiam desum-
psit ex sapientiae 9 c. Isaiae 40 cum modum apostolus arcana praedestina-
tionis de quo tunc disputabat — inde Gabriel colligit Paulum ignorasse
se vere ex parte praedestinati dari praedestinationis causam quod valde
minus erant qui colligunt Paulum his verbis agnovisse causam
praedestinationis et reprobationis existere sed nobis ignotum esse quae causa sit
probat quoniam si nulla daretur causa proprium esset apostolo dicere
omnia revocari ad divinum beneplacitum nullo praesupposito examine
futurarum actionum et nihil praeterea restare profunditatis in iudiciis iudi-
ciisque quibus reprobat quosdam homines alios vero praedestinat —
hic expositio confirmatur quoniam Augustinus proposita quaestione cur Deus unum praedes-
tinat aut efficaci vocatione excitet, alium vero minime recurrit ad altitudinem
et profunda iudicia Dei exclamat cum Paulo o altitudo divitiarum et suppo-
nit aliquam rationem existere nobis tamen ignotam ita loquitur libro ad Simplicianum
q. 2 epistola 105 ad Sixtum de spiritu et littera c 34 et de correptione et gratia c 8 et 13 —
Confirmatur 2° quoniam Augustinus manifeste supponit praedestinationis rationem dari
quando ait eam fore nobis manifestam in aeterna beatitudine ita in
Enchiridio c 95 in eo libro 3um c 66 tractans illud Pauli ad Romanos 9
o homo tu quis es qui respondeas Deo ait divinorum iudiciorum causam se nosse posse
cognosci ab his qui diligunt Deum toto corde — huic consentit commen-
tarius sub nomine Hieronymi in citata verba ad R. 11 dicens Paulo notum
fuisse sensum domini licet fuerit aliis ignotus et glossa ad R. 9
in ea verba o homo tu quis es aperit non ex inopia reddendae rationis dictum esse —
Confirmatur 3° quoniam Pauli exclamationem ad R. 11 ad recondita et occulta
inscrutabilia iudicia Dei referunt Fulgentius et Primasius
rationem obquam Deus unum hominem liberet alium vero non liberet
non respondent nullam esse rationem sed respondent hoc pertinere

ad iudicia Dei iusta sed nobis ignota ita ff iser i de vocatione gen
tium fine. et lib 2 initio et c. 10 seu ultimo initio et ad c. 5 qui
et ad expuerta genuensium dubio ff et passim alibi fulgentius de incar
nat. et gratia Jesu Christi c 28 Petrus diaconus dei incarnat. et gratia Jesu
Christi c 7 glosa ad Rom 11 verbo bium et verbo altitudo isidorus de
summo bono lib 2 c 15 oultra iudicia ap ilant caquibus respondere
adu — vide henriquum quodlibeto q e 5° —

Belarminus 2 de gratia c 9 initio ait dubitari potest quin Deus deposit ista rõe
istum potius quam illum prædestinare voluerit licet nobis oulta sit exsti
mat autem huius rõem aliquam posse dari ex parte Dei quandoque ex parte hom
nulla detur rõ discriminis — hoc autem i dicitur implicat sicut impo
ssibile dari rõem aliquam unus lapis potius quam alter eligat pro
ponendus parietem et collocandus in edificio nisi lapis qui eligitur esse ap noscit
ut poliat. et in edificio collocet. — vide quod dixi numerus c 4 5 a n° 3° —
igitur dicitur o suppe nanque ad præsentem aiunt duplicem dari pot causa iudicium
Dei in prædestinat. et reprobat. i dari pot causa absolute 2° dari
pot ex suppositione — causam absolute dari intelligo dari causam ob quam
hic hō potius quam ille eligat ad gloriam et de huius mi causam
agebat paulus ad Rom 11 — causam ex supposit. intelligo causam ob
ex supposit. q Deus hunc prædestinaverit et illum non prædestinaverit
rit per merita in prævisa talia peccata talis ordinavit mo ut ubi ...
in bonum prædestinati et maiorem gloriam Dei ... in prædestinam
collocat talia prævilegia ... quæ scit reprobis futura ... in ...
... et unde in nationis ... de hac causa ... putabat paulus ...
... qua rõe ex gentium incredulitate olim Deus iudeos sa
... et postea gentium salutem ex iudeorum incredulitate colligerit ...
per ... incredulitate ... salutem ex ... misericordia ... in superiori ...
Pauli mani ... traditur ... commentarius ...
... ad quid ... anselmus —
ad ... auctoritate augustini ... aliorum patrum ... 1° ... intelligi
posse quo Paulus — ... 2° predicta ... augustini ...
ut hoc ... ad ... rõe prædestinat. et reprobat.
... illarum rõ sit ulla ... nullae illarum rõ ... nulla rõ ...
... hoc ... in commentario ad illa verba ...
... ad me ... quare hunc ... et illum non ...
noli ... iudicare ... errare ... 3° iudicia ... rõ ...
... quisque ... augustinum ... ob quam
Deus maximam ... reprobet ... prædestinare ... rõ
discriminis inter unum et alterum hōem — illud autem observandum ...
augustinum fulgentium ... manifeste ... nullam rõem discri
minis sibi occultam sibi manifestam supponere ex parte hōm tunc ... omnes filios ad ... rõe

r. q. 6 ari pom̃ esse de quib. in gralib. 6 e 4 tenet qr ad iustitia de occulta recurrunt
n̄ solum quando fuerit de electione ad gloriam sed quando fuit de ungrua, et efi
caib. vocationib. cui. nullam roem e q. supra mani festum apud eosdem pares
vide infra e 3 d. 4 — hic nisi quis observauerit facile ad uertit ut coli
gat aliqd ad eosdem fautores mentem et supra dictam —
3m testimonium ex 2a ad thimoteum 2o si quis emundauerit se ab istis erit vas
in honorem sanctificatum et utile bonum ad ocem opus bonum paratum unde
sic arguitur: ee vas in honorem apud paulum idem e quod electionem ad uitam
eternam sup. sq. sed ille ho erit vas in honorem sanctificatum et utile
qui se emundauerit ab iniquitatibus et qui se emundauerit ab iniquitatibus erit electus
ad gloriam quare huius electionis fuit ex prevista mundicia —
Respondeo qui se mundauerit ab omni peccato et immunditia perseueraueritque ille
absque dubio erit electus ad gloriam sed hoc non intendit paulus quasi mun
ditia ex prevista fuerit causa electionis ad gloriam sed potius ut indicium
posterioris et quasi sigillum quo electi a reprobis dignoscuntur ex superi
ori contextu paulum intendit dixerat non est immendacium ne omnem hominum fidei
subuertat ab hereticis quoniam firmamentum dei firmum consistit habe
lens itaque nemo potest illum subuertere cuius duplex e sigillum alterum
nobis ignotum videlicet nouit deus qui sunt eius intelligendum est illa sanc
ta de qua supra in testimonio 1o alterum sigilum nobis saltem probabili
ter notum recedat ab iniquitate omnis qui nominat nomen domini quod idem
dignum sanctum reperit dicens si quis emundauerit se ab his erit vas in hono
rem etc —
4um testimonium apocalipsis 3o tene quod habes ne alius accipiat coronam tuam
probat quod nullus predestinatus est ad vitam nisi ex prevista perseuerantia
futura qua teneat gratiam quam habet respondetur negando consequentiam immo
quod fuerit predestinatus ad vitam idem est promissis efficacibus in uita
inmortali unde coronam quam sanctificatio absolute possibilis est et sed tempore
predestinationis non est possibilis et predestinatio mutari, hanc sententiam
nec terrore operat. perseuerantiam ad dei fere a nostris suppositis liberam
renciente gratia cui et ea citata uerba apocalipsis de quo quia ratione
sentiant tum ut in medio ne predestinationis domine alias videri uoluit e 23
ab adventu testimonium ex Mathei 25 percipite paratum vobis regnum ab origine mundi esurivi
vos et dedistis mihi manducare respondeo hic fuit causa ob quam
ipsi consequuntur regnum sibi paratum sed non fuit causa que deum impulit
ut illis regnum pararet immo paratum fuisse regnum his hominibus causa fuit
ob quam easdem impulit deus ut infalibiliter faceret uti ex ut inde
reliqua omnia prestarent implerent —
urgent ad iustificari quoniam si ex equitione regnum celorum datur propter

merita aliter no paratum q per merita quoniam aliter no co mo ga
r atum quo postea in tempore unsere induerat huic argum. falaciam ag
eny C. 5 14 et 5 cadit solut. diluenda q argumenta quae humi posse et alij repi no
nis asserentibus regnum cales et mercedem operum ut matt. 20 voca operari
os et redde illis mercedem - s. asserentibus gloriam esse ferendam diligentibus
Deum - s. spur amibus indicat ut 1° arimnos 2° quae praeparavit Deus diligenti
bus se —
Dum argumentum n° dissimiler soluta hoc sumitur ex iacobi 2° n° 5
Deus elegit pauperes in mundo divites in fide et heredes regni quod pro
misit Deus diligentibus se hoc per vitatur augustinus de praedestinat.
sanctorum c. 17 ait eligendo facit divites in fide sicut heredes regni neque enim
inis hoc eligeredi q non ines faciat eos elegit quare manifestissime apud augusti
num fuisse causam filiei et spiritualium nullarum - urgent ad uer sari quoniam
cadem ratione dum esset Deum eligendo fecisse pauperes in hoc mundo sicut eligendo
fecit divites in fide. 2° in consequentiam uerum quoniam in praedestinatis paupertas
effectus interesse causatus q electionem Dei ut dicat ubi desperis praedestinatis
Ad 2° resp. e nulla posse n° cadere uer ba ad divitias res dicunt simile asserri posse
uni eis uiag q viri exigentiam non uniuersi bonum et malum vita et mors ab
ore Dei et in bibliorum ali ter in me ligimus et adeo bonum et vita alis
Vi malum et mor tem —
aliud argumentum adversi so lent in presenti quae est tractatus lib. 1. 4 C. 10 praede
n. 15 quoniam dirigunt ad probandam causam praedestinationis ex praeui
sis operibus et solas uires natura
C. 3ª quod augustinus senserit de electione ad gloriam ante
prae uisa opera
S. 1ª Augustini et Tomae sententia de praedestinatione quo in narra
tivo approbata sit a summis pontificibus —
n. 6. continentur approbatio summorum pontificum et Augustini et tomi
doctrinam de gratia et praedestinatione se dixit aliquam ansam sebiriusquam
par est animaduerterendi adversus praedestinationem ex praeuisis operibus su
per naturalibus in tantum eam opinionem erroris insimulauerint sed praedicti
approbati legitimus in re luce colligitur ex historia quam retulimus lib. 4
C. 7 5 2 n. 9 unde origo anfuginus —
1ª ad summis pontificibus et conciliis non est approbata quasi de fide ne tar
quam certa doctrina Augustini quam tum adeum ac non ulterquo usque
inde pendentur ex praeuisis operibus super naturalibus electionibus ad gratiam fui
sse aliter no faciam electionem uius quod praedestinationem ad gloriam et eam
electionem fuisse causam quam infalibiliter sequitur bona ope
ra super naturalia et perseverantia finalis. — probatur quoniam non
licet summis pontifices approbantes doctrinam augustini de praedestinatione

n. nat.e gra n. ab ali(is) praeter leonem magnum et caeteros praeceritos praecur
cilium aurasicanum 2um de inde celestinum ac deinde gelasium sed autem
oes n. agebant tanquam certam et desideratam doctrinam augustini de gra. et de grat.
nat.e nisi quantum ad hunc articulum ex uiribus natur. sine auxilio illius gra.
nullum dat. n. initium justificat.s nulla disp.o nullum meritum in gra
tia nulla ut idem dixit explicatione —
q autem ni hi amplius tanquam certam approbent patet i.o ex suis decretis
et canonibus inserunt cum articulis doctrine augustini quos approbant et
cum plurimos inserant benegando initio gra exiri. natur. nulli
in mentionem faciunt de predestinat.e seu electione ad gloriam facta
inde sumendum aperte cum ejus operibus super nalibus eliciendis sed auxilia
gra
censi quoniam q celestinus in hac causa aperuit expressa hoc tacite dicitur
expressi mare de uenimus a reliquis celestinus autem in epla ad episcopos
gali posquam multis capitibus collaudauit augustini doctrinam de gra
et predestinat.e praescripsit quod illius anteres et confirmauit decretis
predecessorum in c. 13 ait profundiores uero difficiliores partes incur
rentium ex quas latius per tractauerunt qui hereticis restiterunt sicut n
audemus contemnere ita non necesse habemus astruere. colligitur ex
eis de predestinat.e que in eam tribus [illegible] uerbam et quas suis ipse au
gustinus et ali tractauerant nullam definiendo fuit celestinus pre
teream quam superius fuisse probat —
pbo 2o quoniam alii pontificum et conciliorum decreta dirigebant ad re
inpiendam massiliensium audaciam apud augustinum massilienses
uero quamplurimi agebant non solum de electione ad gratiam sed etiam de electione ad gloriam
utrumque negabant quoniam causam fuisse solebant ex actionibus liberum
arbitrium nondum excitatam sed auxilium super nale quare hoc enim repbat ab
illis summis pontificibus et n. repbat. electio ad gloriam ex praeuiso benoopere
gra excitamus et quo pecamus —
a 2a ni hil omnino electionem ad gloriam facta inde pendenter a preuiso bono opere
gra magna auctoritas conciliat. ex eo q hec doctrina sit adeo proxima do
ctrine fidei confirmata a summis pontificibus ut augustinus proximus contra pela
gianos .s. semipelagianos excludit justificationis initium ex uiribus
natur. tantis ad hoc explicandum et probandum recurrat ad electionem fac
tam ante preuisa opera que unquam sibe nalia sibe super nalia
et insistat semper in sponsare diuine electionis ut nos infallibi
liter moveat ad opera super nalia —
a 3a a doctrina d. Tome cum electionem ad gloriam nullatenus munitur
approbat.e sedis apostolice ultra eam quam cum doctrinam augustini

superius retulimus — Propterea quamvis doctrinam de nostra approbationis summi Pontificis ut Joannis 22.ii in bulla canonizationis divi Thomae, et in sermone quem idem Pontifex habuit in sacro palatio, et Innocentius in sermone de laudibus divi Thomae, in quo ipsum comparat quam Salomon, hic Urbanus in bulla data ad ..., anno 2.o sui Pontificatus, et Urbanus in bulla ad archiepiscopum ... de Tolosanis, Urbanus ... Innocentius approbet ac tot singula quae divus Thomas scripsit ut referunt viri graves dominicalis familiae, nihil tamen ab ...

doctrina nulla specialis approbatio refertur de praedestinatione aut de electione ad gloriam, quare sicut reliqua omnia et singula quibus divus Thomas scripsit et docuit, e contra auctoritatem habent a summis Pontificibus, ut ... ea docere et sentire liceat quamdiu Ecclesia nihil amplius explicaverit, ... cum bona ... communitatem cum quantum originale ... singulis ... et cum aliis particularibus theologis non raro doctoris assentiantur ... deducunt sine nota erroris imo valde probabiliter ita consenserunt de electione ad gloriam ante praevisa opera, ut ex auctoritate summi Pontificis ... nostra sententia tueri quamvis alii ab ea non sine probabilitate discesserint —

Ex Augustino electio ad gloriam ante praevisa opera

Sectio secunda

Licet Augustinus gratuitam electionem Dei praevenientem omnia merita et causam omnium meritorum et priorem cum praescientiae meritorum ... tam manifeste tradiderit ab Augustino ut nullus sit qui cum hunc articulum de illis merito dubitet, sed quando ex his testimoniis Augustini colligimus electionem ad gloriam factam esse ante praevisa merita, tunc adversarii negant unquam divum Augustinum quando excludit merita praevisa agere de electione ad gratiam ... ad vocationem, unquam nullibi asseruisse, nec insinuasse electionem ad gloriam ante praevisa merita —

... electionem ad gloriam ante praevisa merita manifeste asseruit Augustinus de correptione et gratia c. 16 ubi ad vitae testimonio ... Evangelii ... ordinati erant in vitam aeternam quis inquit in eorum ... ordinatione ... nisi per perseverantiae donum quandoque ... qui perseveraverit usque in finem hic salvus erit, qua salute nisi aeterna. ubi ... apud Augustinum hoc loco vitam aeternam ... salutem aeternam ... gratiam aut perseverantiam ... quoniam perseverantiae donum non est medium quo ordinantur ... per perseverantiam ... medium quo ordinantur ad gloriam ... et ... hoc donum perseverantiae efficaciter ... electione divina ...

ut randus ostendit —

2 Deinde vero sequenti c. 7 de correptione et gratia illud agit augusti-
nus ut ex eo quod praedestinati electi sunt proveniat eosdem vocari a Deo
vocatione congrua et in gratia efficaciter retineri ut nullus eorum
pereat postea &c. augustinus explicans electos ait electi sunt ad re-
gnandum cum Christo et iterum eos elegit ad obtinendum regnum
suum et infra c. 13 huiusque de his loquor qui praedestinati sunt
ad regnum Dei eodem modo loquitur c. eiusdem lib. 6. et lib. 22 de civi-
tate c. 24 ait quod dabit eis quos praedestinavit ad vitam qui haec dedit
eis quos praedestinavit ad mortem et infra unde apostolus dei
filios [illegible] illud praedestinatis loquens &c. — ex quo satis constat praedes-
tinationem quam ubique praedicat augustinus non esse ex praevisis operibus sed
esse causam antecedentem operum eandem apud augustinum non esse elec-
tionem ad solam gratiam sed etiam efficacem electionem ad gloriam —
opposita sententia respondet ab augustino gratiam intelligi non regnare
lex aut vitae eternae aut gloriae quoniam gratia ordinat hominem ad
gloriam et quoniam gloria virtute continetur in gratia. haec explicat locum
ut hic in c. 6 de correptione et gratia ut in dictis n.° 1 — praeterea im-
pugnatur quoniam ante verba ad minus ut [illegible] in ea
[illegible] et ca propter maxime eget probatione quam nostra sententia — deinde
haec explicatio minus apte convenire augustino videtur qui verum per-
penderit quae ita habeat his verba 1° dicendus — quae 2° hic loca
augustini proponit vide infra 13 argumento 3 c. 2 s. 9 n.° 10 —
3° probatur ex lib. de praedestinatione sanctorum c. 17 ubi explicans illud apostoli
1. non ne deus elegit pauperes in hoc mundo divites in fide et heredes
regni augustinus ait eligendo quod Deus faciat divites in fide
sicut heredes regni recte quippe eius hoc eligere dicitur quod ut in eis
faciat eos elegit hinc colligitur apud augustinum electionem ad
hereditatem regni et electionem ad divitias fidei in eo convenire
quod sicut electio causa est ut sint divites in fide itidem causa
est ut sint heredes regni et ut habeant ea propter quae reddunt di-
gnos hereditate ergo electio ad gloriam non supponit praevisa merita
sed causat —

4 probatur quoniam apud augustinum praesertim antiqua in gratia confert
a Deo ut medium ad efficaciter obtinendum finem propositum
quo vult salvos esse praedestinatos et nullum eorum perire sed

hec voluntas et voluntas dandi gloriam eternam, nam si voluntas dandi ope-
ratur non ... Ergo si praedestinatio efficax dandi gloriam est in Deo volun-
tas intentionis finis a qua emanat voluntas dandi efficaciter perse-
verantiam prius ratione quam praevideat perseverantiam, maior
huius syllogismi manifestatur apud Augustinum lib. de correptione
et gratia c. 7 ubi de electis ita loquitur: hos si quisquam perit, vitio
humano vincitur Deus, sed nemo eorum perit, quia nulla re vincitur Deus. Ubi
nota verbum vincitur, quod indicat conationem victoriam Dei in eo consistere
ut nullus electorum pereat, quasi hoc agendum sit adeo non ... videndum
et c. 14: volenti salvum facere nullum hominum resistit arbitrium,
sic enim velle et nolle in volentis aut nolentis est potestate ut divinam
voluntatem non impediat nec superet potestatem. Ergo ex mente Au-
gustini voluntas Dei et potestas in id incumbit ut salvos faciat
quos eligit, non ut praevisis meritis salvet. —
Confirmatur quoniam si perseverantia et mors in gratia decernuntur adeo
et efficaciter causantur, causantur ex proposito et intentione alicuius
finis ulterioris, quoniam perseverantia et mors in gratia non sunt res eius
modi ut intentio in eis sistere possit, prout non in intentione sapientissimi
et supremi gubernatoris, sed nullus ulterior finis est nisi gloria, ergo per-
severantia et mors decernitur et causatur ab intentione dandi glor-
iam. — Quod autem Deus ex intentione et decreto suo efficaciter cau-
set perseverantiam probatur ... c. 6, 7 et 14 de correptione
et gratia tradit Augustinus, et lib. 2 de bono perseverantiae praeser-
tim c. 16, 17 et 19 et 20, et de praedestinatione sanctorum c. 12, 13 et 14 a-
git Augustinus de morte in gratia, scilicet in peccato, de longitudine et brevi-
tate vitae adultorum, quam Deus occulto iudicio ordinat, quousque
aliqui peccatores resurgunt, alii convertuntur per perseverantiam et usque
quidam ... moriuntur ... aperte alii peccando, alii diuturna
vita per ... quousque peccant et damnantur, alii diuturna
vita ... ut ... —
Sed probatur quoniam Augustinus absolute agerit electionem ... causam
meritorum et ... obiciam praevideantur merita ut pluries locis ...
... sed electio ad gloriam ... electio et hanc Augustinus
non excludit ... sua verba ut intelligantur de ... electione ad
gratiam ergo non debent ambigi ... —
Confirmatur quoniam praedestinatio ... non ... operibus
docet Augustinus ... c. 3 et de praedestinatione ... c. 17
et 9 ... c. 6 ... epistola 105 et 106 et in enchiridio

c. 107 in suo libro de praedestinatione sanctorum et libro de bono perseverantiae
cap. et deinceps continue gratia frequenter hanc doctrinam repetit aut
superuacuum omnino sententia rei pendet hic in locis ab augustino citatis
negari electionem ad gratiam non praeuisis operibus eliciendis sed solum negari
rationem sed non affirmari electionem ad gloriam ante praeuisa opera supernaturalia huius solutio reicitur quoniam Iulia... in supra citatis
locis iure loquitur de quacumque electione siue ad gratiam siue ad gloriam
nunquam operibus eliciendis siue naturalibus siue per auxilia gratiae
cum testimonia superius adducta num. 1 et 2 et 3 clarius reddant hunc
sensum et nos adstipulentur ut tota haec disputatio ut diximus
Confirmatur 2o quoniam ante electionem ad gloriam fuerit vocatio congrua de qua in s.
augustinus loquitur de bono perseverantiae c. 14 si Dei altiori iudicio a massa
perditionis non sit gratiae praedestinatione discreti nec ipsa eius ad liberan-
dum talia per quae possint credere ubi profitemur non immerito inter-
se praedestinatos ad gloriam quoniam ea solum quae sine ipsis dicit discernit
a massa perditionis quae discretio applicatur praedestinatio gratiae quoniam gratia
ita ut diximus secundum sequentem in 2o et 4 argumento — Confirmatur 3o 6 argumento
augustini explicamus paulum ad 1m 9 quae attulimus c. 2 s. 3 et sequentibus —
6o probatur ex lib. soliloquiorum c. 26 ubi ita Deum alloquitur ex eodem luto alia
quidem facis vasa in honorem alia in contumeliam semper ... quos
igitur ... elegisti de multis ... ipsos mundos quos non ...
numerum ... qui est ... quos nequaquam peri-
... omnia cooperantur in bonum et ipsa peccata cum non cadunt
... ut ... maximam eorum ... custodiens omnia opera eorum ut
... ex his non ... — et post pauca de praescitis ita loquitur quos
... in malum et ipsa
... in immunditiis suis quia omnia cooperantur ... huius soliloquia
... inspiratum ... sed
quae hunc textum ... minime censeri ... augustini sed
non est dubium quin ... et dicitur ... huius c. 26 ... sit au-
gustino — alia autem soliloquia quae hunc textum augustinus
agnoscit inter retractationibus —
7o probatur quoniam ... diligentissimus scrutator augustini ...
defendit et explicat in suo ... ad c. ... ab ... quae ...
... et ad ... agit de eterna salute deliberat
... ab eterna damnatione et illius ... nullam ... causam ... nostra
ut uidebimus sequentibus ... in lib. deliberat
... ad ... credunt ... praedestinatio
... in ... misericordiae in gloriam ...
... et ... ad c. ... agit de regno eterno ... de
salvandis ... Deus ... —

confir. i° quoniam dum conti. viam augustini sicut pelagii et semipelagii, tene fulgentius lib. 1° ad monimum c. ult. in fin. et lib. 2 c. 1. et fulgentius pro libro 3° predestinat. aut sive non solum electione ad beatitudinem sed etiam electionem ad gloriam et de cristianis conferendi ut constat c. 6, 10, 11 et sequentibus.

conf. 2° quoniam an electio ad gloriam ante previsa merita augustinus inter ecclesiam ad hue usque secula egressio laps... non solum quisquis se jam sentiri debent sed etiam quia asserunt electionem ante previsa, asserunt quam habetur cujus; quoniam dicit pr. predestinat. c. 2 c. 3 et camerarius in dialogo catholico citat ... et driedo de concordia liberi arbitrii cum predestinat. p. 2 c. et ad ... durandus apud pagina 145 circa finem, sicut ... lib. 6 bibliotecae ... annotatione 251 et 252 ... opp. explicat. augustini oppugnat belarminus de gratia et libero arbitrio lib. 2 c. 15 et suarez lib. 3 de auxiliis c. 16 a n° 11 et c. 19 a n° 9.

§ 3° adversariorum argumenta retorquentur

1. argum. 2 quoniam an predestinat. ante previsa merita augustinus ... dixit 2° pelagianus 2° semipelagianos sed illi non erabant de electionem ad gloriam ex meritis gratiae sed non de electione ad gratiam ex meritis naturae previsis ergo augustinus non hic de electione ad gloriam ante previsa merita gratiae sed non de electione ad gratiam.

2. solutio minor argumenti est falsa. unde sumitur argumentum pro nostra sententia quoniam augustinus debuit plene refellere sententiam semipelagianorum semipelagiani autem dicebant quod per merita ... ex viribus naturae prae... adeo eligi homines non solum ad auxilia gratiae sed etiam ad gratiam perseverandum gratia et ad vitam aeternam ut probabimus disput. 4 et 53 ergo augustinus refellit non solum predestinat. ad gratiam ex previsis meritis sed etiam predestinat. ad gloriam ex previsis meritis.

3. oppositum sententiam adversantium si quae predestinatio ad gloriam ex previsis meritis asserebat asserunt pelagiani illam erat predestinatio ad gloriam per previsa merita gratiae sed per previsa merita naturae, hanc non reputat augustinus respondeo se non pelagiani asserere unde ... gloriam ne ... gratiam ... tamen dari per solas ... viribus electas per vires naturae sed non volebant vires naturae haberi in ... ad impetrandum et merendum auxilia gratiae ut probatum est disput. 4 et 41. 2° quare quando semipelagiani dicebant ex previsis meritis electionem ad gloriam intelligebant non solum merita ex viribus naturae sed etiam merita ex auxilio gratiae et utrumque negare intendit augustinus: esse previsum ante electionem ad gloriam.

sed aliter erit igitur electio ad gloriam ante previsa merita gratiae non minus certa quam electio ad gratiam ante previsa merita naturae. respondeo ne... quando utramque quoniam licet utraque electione semipelagiani et augustinus non ... dicit ... quoniam sicut non est continua, inde ... alterum dicerent altero preter missa sed non contempsere ut videmus ...

2a solutio est contra priores argumentum nullam esse questionem an non solus augustinus sed
etiam omnes patres nullo excepto quando cum hereticis disputant ne dicant ne dicere
possent ea tamen que e diametro contradicunt hereticis cum ad plenam causae
veritatis explicationem oporteat plurimas partes in currendum est explicare ut ele
gantius verbis utar sicut non de trinitate de quidditate de gratia de libero
arbitrio, de quantis et de reliquis theologie quibus plurima dicta sunt ab
antiquis patribus tamen probabiliter ad explicandam et confirmandam ea
que contra hereticos tradunt ut certam fidem — constat autem maxi
mam fuisse rationem in expressionem propriissimam connexionem gratie et perse
verantie cum gloria quoniam argumenta de veritate eandem solutionem sunt
et merita naturae et cum merita gratie non praevisa ut infra videbimus
contra quam augustinus abundantius confutabat errorem adversariorum dicentes
non solum ea que in tempore sunt nempe credentium meritum conferunt sed et ea
que conferunt ad retribuendam meritorum dicant esse praedestinata ex mera
benevolentia Dei decernentis conferre merita ut retributionem
ferant — contra 2o ex verbis celestini adversus ea que dicta sunt maxime
de augustino dubitavit nullus qui celestini epistolam legerit et non veritati illius
temporis roberti bellarmini celestinus autem supponit tractatus sui sed abscidit
non non profundiores et difficiliores partes cum ultra eas que e diametro pugna
bant cum semipelagianis —
2um argumentum quoniam impossibile est gloriam in tempore reddi ut premium
meritorum et non ab eterno esse praevisum finitam mere gratis non premium sed ex
meritorum examine nam quod sit in tempore eodem modo praevideri definitum ab eterno
Respondeo argumentum fallaciam quibus vocationem que in tempore [illegible] Deus mere gratis
elegit homines ad gloriam et in ea electione gratis est voluit ut gloriam conse
querentur non gratis sed ex iustitia per merita gratis conferenda ab
ipso Deo ad hunc finem ut ex iustitia obtinerent gloriam sed de hoc
supra vs 14 et sequentibus — augustinus retorqueo argumentum in adversarios
nam quod conveniunt ad mentem augustini retorqueo
quod apud augustinum non fidem aliquo pura super natura meremur de
congruo iam gratiam iustificantem ut constat disputatione 9a 10a 2a et 3a
et per opera elicita in gratia meremur de condigno augmentum gratie et me
remur de congruo perseverantiam et tamen ad iam gratiam iustificantem non eligunt homines
tum et ad augmentum gratie et ad perseverantiam non eligunt homines
ex previsis meritis sed Deus mere gratis elegit homines ad tantam gratiam
et tandem ut utar nam perseverantiam elegitque homines ut perseverantiam
et gradum gratie consequerentur per merita ut diximus in locis augu
stini adversus disputatione 9a et 7a et sequentibus et in 2o precedenti ergo apud aug
ustinum non contingit electionem fieri mere gratis nullo premio ex eam
in meritorum quantis eadem electione Deus velit nobis bonum quod
sit conferendum per merita et ex iustitia — contra quoniam non sit
huiusmodi natura sit sequitur apud augustinum nullam electionem esse
ante previsa opera non sicut tamen quibus gratis meremur ad gratiam precedentem

3um argumentum quidam apud augustinum predestinatio non est electio ad gloriam
sed tantum ad gratiam. Respondeo quando augustinus asserit predestinationem fieri
ante previsa merita intelligit solam electionem ad gratiam antecedens probatur
ex c. 10 de predestinatione sanctorum ubi augustinus ait inter gratiam et predes-
tinationem hoc tantum interest quod predestinatio est gratiae preparatio gratia vero ipsa
donatio —
Et nomine gratiae hic comprehenduntur omnia beneficia ad quae gratis eligimur
quamvis eligamur ut ea per merita consequamur huiusmodi est gloria ut
de augustinus de bono perseverantiae c. 14 ibidem finit predestinationem
est prescientia et preparatio beneficiorum Dei quibus certissime liberantur quicumque
liberantur cum predestinatio complectitur omnia beneficia quae ad salu-
tem aeternam pertinent sequitur gloriam beneficia esse appellari gratiam quo
modo loquendi utitur passim fulgentius lib. 1 ad monimum in initio
c. 2 in initio ait donatorem gratiam digno in retributione mercedis
aeternae et c. 10 in initio ait et opus gratiae quod dicitur matthaei 25 percipite
regnum quod vobis paratum est ab origine mundi similiter c. 16 —
item quod gloria [illegible] his et tanquam gratia filiis Dei per Jesum Christum
misericorditer promissa. et tanquam merces operibus bonis reddenda
ut tridentinum docet sess. 6 c. 16 utramque vocem gratiae et justitiae
tam in gloria [illegible] explicat augustinus de gratia et libero arbi-
trio c. 8 et fulgentius lib. 1 ad monimum c. 10 in ratione intelli-
gens illud quamquam de plenitudine nos omnes accepimus gratiam
pro gratia hoc est gratiam glorificationis pro gratia iustificationis
in [illegible] sine [illegible] ut ab augustino decernitur gratia
c. 7 predestinatio appellatur electio gratiae et non meritorum et [illegible]
omnibus appellatur electio ad regnandum cum Christo —
unde retorqueri potest argumentum dupliciter altera quod nomine gratiae
augustinus intelligit etiam gloriam respondeo quando dicitur [illegible]
et absolute electio ad gratiam fieri non previsis operibus nomine
gratiae complectitur etiam electionem ad gloriam presertim cum alibi
clarius hoc asserat —. alteram quod apud augustinum et
antiquos patres et de scholasticos predestinatio primario
includit electionem ad gloriam quasi immediatam fini
ut probatum est supra 3 et 2 sed predestinatio apud augustinum fit non
previsis meritis ergo electio ad gloriam fit non previsis meritis —
4 argumentum quod augustinus predestinationem et electionem non fieri ex pre-
visis meritis probat quod alias gratia non esset gratia sed hoc in nullo [illegible]
quod gratia non sit gratia non sequitur ex eo quod ex previsis meritis fiat electio ad
gloriam ergo augustinus non agit de electione ad gloriam — argumentum retor-
quetur

retorqueo tamen similiter non sequitur gratiam non esse gratiam ex eo quod augmentum gratiae redditur meritis de condigno et prima gratia et perseverantia continuatur per merita de congruo. Et apud Augustinum ex praevisis meritis fit electio ad primam gratiam sicut ad augmentum et ad perseverantiam quod falsissime ut diximus in 2° argumento quare respondeo cum nos contra Augustinum in eo consistamus quod perfectior pro electis gratiae reperitur in electione ad gloriam sine praevisione ex amicitia neque enim eligunt hos ut gloriam consequantur pro opera efficaciter adeo causanda ut diximus c. 5 s. 1ª ratione 3ª vide supra disputatione 4 c. 7 c. 35ª ratione 3.

§ 4ª Augustini testimonia quae afferuntur pro contraria sententia explicantur

Praecipuum sumitur ex lib. 1 ad Simplicianum q. 2 columna 4ª illius praeter non invenio quomodo eligitur nisi sit in eo distinctum ab illo qui reiicitur unde quod dictum est quod elegit nos Deus ante mundi constitutionem non video quo modo sit dictum nisi praescientia. Ergo apud Augustinum electio ad gloriam supponit praescientiam meritorum gratiae quibus ille qui eligitur iam distat ab eo qui reiicitur.

Praeterea argumentum retorquetur non minori vi contra adversarios quoniam si ratio Augustini desumpta est a perfectione electionis firmam esse putant si non sit putant esse firmam nisi tale quod careat de eo cuius probatur contraria. Si autem validam esse putant rationem Augustini ut revera valida dicant electionem ad primam gratiam ex eis tantum fieri ex praescientia praesupponente aliqua merita quod est error semipelagianus refutatus in disputatione 4 Augustinus non electionem ad primam gratiam ex eis tantum ipse admittit ut contra nos cum dicto oppositae sententiae constat pluribus rationibus praesertim in de praedestinatione sanctorum et de bono perseverantiae. Superfundantur testimonia infra citanda n° 2 et 3 ex quibus fit ut adversarii nobiscum debeant quaerere praesentis loci interpretationem.

2° interpretatio autem non ab alio petenda quam ab eodem Augustino qui de praedestinatione sanctorum c. 19 tractans eundem locum ad Ephesios 1 quem tractabat in c. 2 ad Simplicianum ita loquitur non quia futuros nos tales esse praescivit sed ut essemus tales per ipsam electionem gratiae suae cum ... nos praedestinavit ... sum praescivit ita quod apud Augustinum non alia praescientia praesupponitur si pertinet claudit in praedestinatione nisi praescientia qua Deus scit quae decrevit in nobis facere bona aliciendo nos ut infallibiliter sed liberi cooperemur quae gratia interpretandi autem quae parcius utitur Augustinus de bono perseverantiae cito sine de quo plura adduximus c. 2 s. 6 testimonio 1° et disputatione 4 c. 5 s. 1ª probatione 4 vide Augustinum lib. 4

2a duas epistolas pelagianorum cui et bernarda et gratia e 61 et sequentibus n. 63

3° hic igitur erit germanus commentarius illius loci ad simpliciorum nemo eligitur ad gloriam nisi in ambitus ab eo qui reicitur discernibilem per bona gratiae et gloriae quibus illi decrevit infallibiliter conferre et non decrevit ita conferre his qui reiciuntur unde fit ut prescientia electionis simus ante mundi constitutionem prescientia s. eius boni quod deus decrevit in nobis facere qua prescientiam abiscernimur ab aliis quoniam est prescientia cum benevolentia approbativa et practica faciendi boni quod prescit. hec autem prescientia tantum abest ut presupponat futura merita quod potius sit illorum causa —

hec explicatio confirmatur ex contextu lib. ad simplicianum illis verbis non quod in nuem. Deus opera bona in his quos eligat ideo manet propositum in justificatione ipsius sed quod illud manet ut justificet credentes ideo invenit et opera quae iam eligat ad regnum celorum unde constat opera quae presciuntur a deo fore ex proposito quo Deus efficaciter vult justificare illa ipsa opera presciita eligi a deo —

confirmatur 2° quia anselmus ut solet verba et sensus ex Augustino desumens in capite ad Rom. 9. ut sit electionem propositum Dei manere asserit nemo eligitur nisi in discernens ab illo qui reicitur et non postea ostendit discrimen probabile ab eis nullam fuisse nisi ex gratuita electione et proposito Dei quod prius probaverat ex contextu pauli et postea probat ex verbis misereor cui misereor —

4° obicies apud augustinum hoc loco eius qui eligitur distantia ab eo qui reicitur supponitur ad electionem ergo non causatur ad ipsa electione — respondeo concedendo consequens si electio sumatur in eo rigore in quo sumitur in nostro presenti ab augustino nam distantia unius hominis ab alio causatur a dilectione divina qua vult uni homini bonum beatitudinis eterne et bona gratiae quae necessaria sunt ad beatitudinem consequendam ex qua dilectione necessario consequitur scientia qua Deus scit bonum eterne beatitudinis et gratiae efficaciter conferendum esse his hominibus et non illis et ex hac prescientia sequitur electio, secundum rationem superior qua Deus vult bonum huius dilectus pre aliis hominibus non dilectus itaque electio nihil aliud videtur habere supra dilectionem nisi comparationem eius qui diligitur cum eo qui non diligitur ut alter alteri preferatur et quoniam impossibile esset quod volunt alterum ante ponere habere unum alteri in apprehensione nisi previis utrisque unde bonum horum preponendi illo hec electio supponit prescientiam quam diximus hic. deo cum in nade electione

coligit ex d[ict]o c. 23 a quo patet ansa ex d[icend]is c. 5 6 argum[ent]o q[ui]
5° ex his subori[tu]r s[ente]n[tia] sup[ra] indicio q[uod] a nobis an[te] dat. iam contraria
sententia videlicet electionem ad gloriam n[on] fuisse factam nisi praevisis me
ritis examine quasi prae observanda ss[anctis]s[i]ma i[ustiti]a. firmium adue manere
q[uod] nos a principio dis put[atio]nis intendimus .s. decretum efficax conferendi
huic h[omi]ni gloriam existisse ante praecognita merita ut futura sibe
illud decretum dicat[ur] electio sibe dicat[ur] electio de quo pracum cur am
2um electionem ab augustino alijs in locis citandis n° 7 et ab doctoribus n[on]
aug[ustini]ano rigore comparandi electum cum eo qui reicit[ur] quare lauius ac
cepta electio nullo m[od]o supponit praecognit[ion]em meritorum — 3um quamvis elec
tio sumat[ur] in rigore n[on] praesupponit merita ut futura in se ipsis sed t[ame]n
praesupponit merita ut infallibiliter sequunt[ur] ex efficaci decreto dilect[ion]is —
6° redarguimur ex eadem c. 2a lib. i ad simplicianum cir[ca] finem ubi
augustinus manifeste ait nullam fuisse electionem hominis ad iustificat[ione]m
quoniam nihil erat a iuribus n[ost]ris r[ati]o cuius unus h[om]o potius quam
alter eligeret ad gr[ati]am fuisse t[ame]n electionem ad gloriam quoniam
praecedebat iustificatio r[ati]o cuius unus h[om]o eligeret potius quam alter
ergo augustinus agnoscit electionem ad gr[ati]am et electionem ad gloriam
eo differre q[uia] electio ad gloriam ponit[ur] cu[m] praemisso examine meritorum
ac inde ponit[ur] cu[m] proprie electio n[on] v[ero] electio ad gr[ati]am —
solut[io] coligit[ur] ex dictis et i° d[ico] ex hoc loco nihil coligit[ur] i[n] voluntatem
absolutam conferendi gloriam ante praevisa merita quoniam hec
n[on] erit electio in rigore sumpta — dico 2° in rigore sumpta electio ad
gloriam prae supponit praescientiam meritorum n[on] quidem scientiam visionis
meritorum in se sed in decreto efficaci Dei — dico 3° augustinus hoc loco
minime negat electionem comparatione utriusq[ue] gr[ati]ae sed t[ame]n compara
tione i[nter] gr[ati]ae excitantis aut comparat[ion]e toties iustificat[ionis] collectionis
sumptae q[uia] hanc nullum meritum aut dispositio praecedit — dico 4°
ad o[mn]ia ulteriora auxilia gr[ati]ae et ad iustificantem gratiam proprie
fuit electio quoniam habitus gr[ati]ae praesupponit merita de congruo et
dispositiones supernaturales quae praecognita fuerunt r[ati]o eligendi
unum potius quam alium —
dico 5° sicut ad versarij agnoscunt id quidem esse apud augusti
num gr[ati]am iustificantem et per sua anima tribui ex me
ritis de congruo et nihilominus aserit ante praevisa merita

deum gratuito Deum decernere illa causare in hoc ordine ut sit condat
dignus qui eligatur ad gratiam iustificantem et ad perseverantiam
etiam eadem proportione coniungant de gloria ut vos et augustino
et sibi consentiant de quo diximus 53 argumento —
7° duae aliae solutiones ad hunc locum solent praedictis testimoniis sumptis ex libro
ad simplicianum — altera solutio bellarmini 2° de gratia c 11. libros ad
simplicianum augustinus composuit in initio post augustinum episcopatum
ut testatur 2 retractationum c 1 quapropter non est mirandum si melius postea
senserit senior in operibus citatis 52° —
hanc refutat suarez 3° de auxiliis c 16 n° 3 et sequentibus duas quas dixi
a c 7 quia augustinus 2 retractationum c 1 mentione facta librorum
ad simplicianum nihil expresse retractat quin potius illius doctrinam
commendat de praedestinatione sanctorum c 4 et de bono perseverantiae c 20 et 21
adsunt similia testimonia ex aliis locis augustini quae sanctus facimus post
hunc argumentum nihil sufficere ex principiis communibus ab eisdem auctoribus sic probo
augustinus 1° lib expositionis epistolae ad Romanos propositione 60 dixit electionem non
posse ibi fieri inter aequales hoc retractat in retractationum c 23 et de praedestinatione
sanctorum c 4 et passim postea concedit electionem gratiae inter homines aequales
tantum ad gratiam et 5 contra Julianum c 3 inquit nullum Deus eligit dignum
sed eligendo efficit dignum et de praedestinatione sanctorum c 17 ait non
ideo hoc eligeret quod ut ideo faciat eos elegit et de praedestinatione c
c 5 ait Deum eligere faciendos et facere eligendos similia scribit
sermone 11 de verbis apostoli —
ex his constat aperte ab augustino retractatum fuisse quae dixerat c 2 ad
simplicianum quantum ad eam partem quae electio praerequirat inaequalitatem
praecognitam quia ille qui eligitur dispar ab eo qui reicitur non autem post
sit fundamentum totius doctrinae de electione ad gloriam in eo lib. consistit
sit ut tacite retractata sit electio ad gloriam praevisis meritis non
sit inter ligatur ut ano 1 ex g catae — quare solutio bellarmini
non est valde probabilis —
8° altera solutio traditur a suarez 3° de auxiliis c 16 n° 4 et sequentibus
et c 19 n° 4 ubi ait apud augustinum esse duplicem electionem ad gloriam
alteram esse mere gratuitam nullo praevisis meritis neque pertinet hanc
pertinere ad ordinem intentionis in quo est prior. altera electio ad gloriam
est iuste retributionis quae electio pertinet ad executionis
ordinem supponit que praevisa merita — hanc reicit quia in bo

voluntatem intellectu nullus est ex doc exequitionis hic non requirit solum modo in rebus cognitis et volitis ut probatum diximus 2 e 6 sec. a n° 6 —

Jd advertis in nostram sententiam Augustinus sermone 6 diversis de miri secundum matheum in medio verno dicens elegit nos Deus et secundum suam gratiam et secundum illorum iustitiam ... igitur augustinus distinguit duplicem electionem quarum una sit electio ad gratiam et sit mere gratuita alia sit electio ad gloriam et sit secundum nostram iustitiam ... inde premio suo premere anime — respondeo legenti eundem sermonem manifeste erit augustinum de una et eadem electione ad gratiam asserere quod sit mere gratuita et quod sit secundum hominum iustitiam ... enim secundum hominum iustitiam gratiam ... gratiam a Deo conferri hiis qui parati ... supernaturales fidei ... humilitatis et devocionis ... ad gratiam eademque electio est secundum gratiam Dei quoniam Deus ante omnia opera praevisa elegit nos ad ea merita supernalia quibus mereremur ulteriorem gratiam —

Et 2° quando augustinus ... ageret de electione ad gloriam sensus esset Deum nos gratis et ante praevisa merita elegisse ut gloriam obtineremus ... nobis adeo conferenda ... similiter ... Suarez 3° de auxiliis c. 16 fine —

10 augustinus de correctione et gratia c. 7 separat electionem ideo et electionem quoniam secundum propositum ... vocari et inferius de reprobis ait non sunt secundum propositum vocati ac per hoc non electi si autem electio ad vitam eternam fieret non praevisis operibus et causaret opera iam ideo essent homines vocati secundum propositum quia sunt electi et non ideo essent electi quia sunt vocati secundum propositum —

Et utraque causa alia vera est indiversa ... et modo sicut non recte dixeris ideo homo est animal rationale quia constat corpore et anima spirituali et contra recte dixeris ideo homo constat corpore et anima spirituali quia est animal rationale quae duo ... vario modo explicantes naturam hominis sibi mutuo sunt rationes et causae indiversa ... ita ... debes duas quasi ... predestinatorum alteram predestinatus est vocatus secundum propositum homo est vocatus congrua infallibiliter obtinente

efectum gratiae et per seriem antecedentem et consequenter ex proposito dandi
gloriam alteram ab effectu est praedestinatus electus ad gloriam et utramque
deffectum est non alterius in diverso genere sed quia prior causalitas aptior
erat ut ostenderet praedestinationem esse mere gratuitam propterea
augustinus ibi unitur illa causali apud quem non in eodem loco aper
tum est nos esse convertibiles electus ad gloriam et vocatus secundum pro
positum - vide alias expositiones apud suarez 3 de auxiliis
c 18 n° 6 -
10 eodem modo explicandus est augustinus in c. 15 de praedestinatione sa
nctorum quando ait elegit nos praedestinans in adoptionem filiorum
non quia per nos sed quia per Dei gratiam sancti et immaculati futuri
eramus ubi futura sanctitas est causa electionis in diverso genere
quasi sufficiens obiectum praeveniens digne electionis quamvis in alio genere
eadem sanctitas sit effectus ab electione efficienter causatus quoniam
mens augustini aperta est toto illo lib. cum agat praecipue de prae
destinatione ad gratiam ad quam nullus eligitur nisi propter merita
causanda ab ipsa gratia -
11, lib. de praedestinatione Dei c. 3 habentur haec verba ex praescientia
igitur omnium sanctionis ultione ut iustus iudex praedestinabit sic ex prae
scientia virtutis praedestinatio solet fieri remunerationis - hunc
librum ut augustini defendunt aliqui oppositae sententiae a reliquis
non doctoribus exploditur quia illius vilitas comparata cum argumenti
dignitate et amplitudine praeterea filius aeternum nexus indi
gna s. augustino -
12 augustinus lib. ad articulos sibi falso impositos ad arti
culum 12 et refertur 23 q. 4 c. basij ira versiculo cum ita
loquitur quod praesciti sunt casuri non sunt praedestinati essent autem praede
stinati si essent reversuri et in sanctitate ac virtute mansuri
ac per hoc praedestinatio Dei multis est causa standi nemini laben
di - unde colligunt aliqui apud augustinum praedestinationem fu
isse factam aliqua consideratione futuri usus liberi arbitrii.
St postrema verba augustini indicant sensum totius sententiae
ut augustinus dicit praedestinationem esse causam totius boni usus
qui praescitur in praedestinatis reprobationem vero non esse causam mali
usus illa vero causalis quod praesciti sunt casuri non sunt praedestinati a
gitur de praescientia quae spectata finaliter quasi infallibili

et licet e futura presciunt indirecto per mi[illegible] qua tamen talibus circunstantiis quae prescientia est ratio non predestinationis eo modo quo voluntas et prescientia reprobatorum est causa non predestinatorum de quo in disputatione 6a —

13 in sermone 237 de tempore inquit multi scire volunt quare illum vocat dominus et illum non vocat uni subvenit et uni non hunc dignum habet et illum indignum audi o homo hunc dignum habet pro bonis operibus suis illum habet indignum pro suis operibus malis — respondeo augustinus vulgo pro populo rudi et crasa minerva eam iuri[illegible] quae illis utilis erat aliam vero subtiliorem [illegible] tamen [illegible] est in quo cum quod reprobo dispositio vocatione cum gratia causam [illegible] malaventura quantum [illegible] maiora mala reperiant in pluribus quod predestinans quam in aliis reprobis ceterum in nobis predestinato ad ultro reperiunt bonaventura causata pro predestinato pro quo ulteriorem gratiam meretur —

14 in libro 6 hic[illegible] Deus quos presciit misericorditer via [illegible] gratuita preparat id est predestinat ad vitam [illegible] ceteros autem punad[illegible] punit quos ideo punit quod essent futuri presciebat [illegible] augustinus eliam et reprobat ex prescientia [illegible] hic [illegible] augustini [illegible] vide baillias lib. alio [illegible] antiqua ut [illegible] autoribus pro ferant ad [illegible] [illegible] reprobat quod antea [illegible] [illegible] Deum ex eadem massa [illegible] [illegible] alios vero reprobaste [illegible] [illegible] 6 5 [illegible] 252 —

15 ad [illegible] [illegible] testimonia augustini [illegible] rationem ob quam Deus unum predestinet attrahat quam potius quam alium est nobis occultam veras vero nectam et his forte [illegible] qui Deum toto corde diligunt. his satis [illegible] e 2 5 [illegible]

16 ad [illegible] testimonia augustini [illegible] [illegible] fuisse aberrnio [illegible] per fidem [illegible] [illegible] retractatum fuisse ab augustino [illegible] 4 c 3 et c 752 — vide [illegible] [illegible] ex lib [illegible] ex [illegible] disputatione 4a c 51 in sub finem

§ 5. De repbat. qd augustinus senserit.

Cum iam ante reprobat. constituendae integra disputatio sit de re celebri ex qua tangam sentam Augustini & ab Augustino frequenter reprobationis causa assignatur esse peccatum originale ut videmus disp. 6 c. 4 § 3. 2° quandoque est assignatur ut causa peccata personalia de quo vide eandem disp. 6 c. 4 § 3. 3° hic non est causa ob quam unus homo reprobetur potius quam alter sed est causa ob quam iusta esset omnium hominum reprobatio si omnium aeternam mereretur Deus vellet permittere & hoc tantum intendit Augustinus ut probabit disp. 6 c. 4 § 2 & c. 5 § 1 6°. 4° nulla ex his causa datur ob quam unus homo potius quam alter reprobetur negantivam reprobat. qua Deus vult negare auxilia congrua et vult permittere finalia peccata hoc in articulo maxime fecisse mentionem Augustinum ... quam in electione ad gratiam congruam ante praevisa merita ...
sicut hic illi qui negant apud Augustinum electionem ad gloriam factam ante praevisa merita nihilominus agnoscunt eum dixisse in Augustino electionem ad gratiam congruam ante praevisa merita ita quamlibet ... possit illi apud Augustinum reprobatio quae est negatio electionis ad gloriam et decretum puniendi aeterna poena sit ante praevisa merita ... quod dicitur disp. 6 c. 5 & sequentibus nihilominus ... non potest quin apud Augustinum reprobatio negativa qua solum negatur gratia congrua et permittitur finale peccatum sit ante praevisa merita finalia ut finalia hic mens Augustini constat ex ipsis ... adversus s 2 & 3° et disp. c. 2 § 3 & sequentibus videatur praeterea in Augustinus lib. 1° ad Simplicianum c. 2 & lib. 6 de Genesi ad litteram c. 10 & de praedestinatione Sanctorum c. 15 & 16 & lib. de praedestinatione Sanctorum & libro de perseverantia.

C. 4. Quid reliqui patres docuerint electionem ad gloriam ante praevisa opera

§ 1. docent Fulgentius Prosper et Petrus Diaconus

Profero primus Augustini discipulos qui auctoritatem ... decreta ... manent ... disp. 4 c. 5 § 2 & explicata maxime in ...

videmus s.o —

Dibus supra insenta super caput et galeus ait qui salbantur ideo salbi fiunt quia illos boluit Deus salbos fieri et qui pereunt ideo pereunt quia perire meruerunt idemdocet ad excerpta genuensium dubio 9 preterea dubio 6 et 7 genuensium et de libero arbitrio ad rufinum post medium et in de bocatione gentium c. ultimo fine defendit sententiam Augustini dicentis bos homines si bepredestinatos sibe reprobos habuisse sufficientia demerita propterque digni erant carere predestinatione saltem ob peccatum originale et nullam esse rationem discriminis ex parte hominum ob quam unus dignus sit ut per predestinationem liberetur potius quam alter sed rationes huius esse penes occulta iudicia Dei similiter ex parte hominis non posse rationem reddi ob quam unum retineat Deus in gratia alium vero non retineat sed Deum quia bult conferre per superantiam ex misericordia et iuste negare per [illegible] quia bult docet ad c 7 galeus et ad [illegible] obiectionem 4am —

2 de bocatione gentium c9 apertedocet nulla existente ratione discriminis ex parte hominum quosdam accipere a Deo ut sint ex ovibus Christi quas nullus rapit et de manibus eius et alios relinquit quamvis in eis non preuideantur mala ac bona merita — et in c 10 et ultimo sanctus [illegible] Deum [illegible] conferre [illegible] meritaue per superantiam gratiam efficaciter boluit conferre [illegible] eiusdem lib probat per bulos quosdam pro Dei beneplacito salbari alios in originali peccato damnari —

denique gracia Dei posset si beleit efficaciter omnes conbertere — qui autem conbertuntur ideo conbertuntur quoniam Deus bult efficaciter illos conuertere sicut in eo capitulo de libero arbitrio ad rufinum post medium — fulgentius ad [illegible] clarius asserit predestinationem ad gloriam ex mero Dei beneplacito esse fine efficaciter conferente merita ut gloriam conferat sic 2 lib i ad monimum c. 4 ait [illegible] ideo solum erant tum iustificando adiuuari reboicat fides bene ambulantem [illegible] ambulat ut ad domum glorificatur eterne perducat [illegible] bocatur initia et iustificatur augmenta et glorificatur premia [illegible] in predestinatione semper Deus habuit gratiam iustificatione et glorificatione sanctorum [illegible] opera futura preseruit lib 1 ad monimum c 13 ait quos predestinauit ad gloriam predestinabit ad iustitiam et [illegible] incarnatione et gratia Iesu Christi c 31 ad finem [illegible] qui [illegible] [illegible] ficari bult quos bidet salbari [illegible] quos bult salbat quem ad mundum quos bult [illegible] ficat et in [illegible] loco eiusdem lib ait dominum

illuminati

illumin. nat. ad eid. indum et bonum per se vir anilis ad perficiendum et [illegible] dani do nar glorificat. ad regnandum qq dare bo ut preparavit preterea Deum ab eterno decrevisse qq. dari hrbs efficaciter conferri et gloriam cum possent eos in suaris relinquere, suo iudicio ut aliorsum reres reliquit probat lib. ad mo[n]imur a c. 7 usq. adio c. 14 et lib de incarnat. Jesu Christi c. 31 ad finem, talo quia in his q. benit in ju[st]itia hour. q. Deus n. internus bolunt. suas dispositi. faciendum [illegible] n nauerit agit et sibi gratia infundit et per suavem a donat. [illegible] ad Spem Christi claram Dei visionem pervenire possimus et inmoder lib de gra. Jesu Christi c. 29 sine supponi impossibile ut homo aliquis damnat. sibi hoes quo nam. a Deo eadem [illegible] visione qua gaudere nt. predestinati.

Petrus diaconus de incarnat. et gra. Jesu Christi c. 7 asserit quos sd ar[illegible] ari gra. dei nulla precedente inequali merit. pt. liberi arbitrii alios [illegible] et occulto iudicio derelinqui agit autem ibi de efficaci auxilio ex quo infallibiliter sequitur eterna salus q. Deus qq. bult confert alijs ipse negat.—

cum [illegible] fulgentius et petrus diaconus profiteant. sentent. augusti. ni de predestinat. eorum testimonia intelligenda ex mente augusti. ni quam in superiori [illegible] probavimus

§ 2a eorundem testimonia in propositum explicant.

1o arguit. [illegible] et fulgentius vel aut inconsequencia dicere aut non predestinationis confinire et prescienti a [illegible] sidat. no obquarum vis predestinatus n. fit cadere erit non obquam alter hic potius quam ille predestinatus sit sed apud prosperum et fulgentium datur ex quo homo no obquam n. e predestinatus quicunq. n. e predestinatus sic n. [illegible] ad 3um c. galor ait idem predestinationes qq. tales futuri ex voluntaria prevaricat. presciti. ss. idem docet inquantum ad c. 7. galor. et ad c. 11 et 2o de bocat. gentium c. 21 alias 7 similia ss. quae colendas [illegible] respondione ad 14 c galor et senta 6 et 15 cius dem lib. et ad obiuniones vincencianas c 12 referunt. agravimo in c. basij [illegible] 23 e 4 ~~fulgent~~

fulgentius ad monimur lib 2 c 1 sine ait abscondio quarum qm. Deus futura n. latuit interna prescientia eius preparata sibi funera

invenire —
Respondeo et dico cer tume hos patres non assignare rationem discriminis ex parte prescientiae ob quam illum Deus reprobare potuerit potius quam alium hominem quem predestinat gloriae quia hi patres simpliciter non loquuntur de ea derelictione qua multis hominibus negantur congruentia auxilia gratiae sicut Prosper in responsionibus ad c. 12 galorum ait virtus obedientiae non ideo subtrahitur cuiquam quia eum non predestinavit sed quia recessurum ab ipsa obedientia ante previdit et non aperuit prosperum ubique namque sermo est nulla ibi ratio hominibus ratio ob quam unus potius quam alter despiciatur auxiliis gratiae presertim in his qui vi bene in statu vocati ut vidimus dicitur supra 4° e 7° et sequentibus similiter Prosper responsione ad e 11 galorum relatus in c. basis ires 23 e° ait previdere hominem peccata ad quod demerita antequam ho obduretur et relinquatur a Deo ceterum equale demeritum fuisse in predestinatis annotavit illis verbis ne dei iudicio Dei querimur quos deserit merito deserit et misericordiae eius gratias agimus quod liberat non merentes liberari —

Prosper 2° quia Prosper et fulgentius ser per asserunt equaliter rationem ob quam illos relinqui possem et damnari previsam fuisse a Deo in predestinatis sicut in reprobis cum ipsi mentiantur prosperus citavimus supra previdemus et lingua ut fulgentius lib. 1° ad monimum c 7 et 26 et ibi c. 26 confirmat dicimus Augustinum de baptismo parvulorum c 17 —

Quo supposito dico antequam Deus velit non predestinare aliquem hominem prius cognoscit aliquod peccatum illius saltem originale ob quod dignus est ut non predestinetur sed nullam rationem prius invenit ob quam illos potius quam alter dignus sit carere predestinatione —

Dico 2° antequam aliquis reprobetur precedit scientia simplicis intelligentiae qua Deus prescit quod si iste homo relinquatur cum talibus auxiliis et talibus circumstantiis infallibiliter manebit in peccato et peribit iuste in eternum sic ideo eternum damnari — de hac prescientia loquuntur citati patres —

Dico 3° nihilominus princeps Deum velle hos homines non predestinare quam prescientie absolute futurum eorum finale peccatum —

2um argumentum 3ae precedentis solutum quoniam fulgentius lib. 1 ad monimum c 21 fine ait quos prescivit Deus hanc vitam in peccato terminaturos predestinavit eterno supplicio puniendos in quo sicut iudicandam prescientia humanae in equitatis ita laudandam predestinatio iustissimae

ultionis

illiciis Cf. apud fulgentium scientia quam finalis ut absolute futuri
voli. reprobati - respondeo distinguendo unusquisque nam ad reprobat[ionem] quae
e voluntas puniendi praesupponit praescientiam quam ut absolute futuri sed
non praesupponit ad reprobat[ionem] quae e negatio praedestinat[ionis] s. voluntas non prae
destinandi quae omnia maxime q[uo]d candide ss. dixit sup[r]a c. 5 et sequentibus -
3um argum[entum] q[uia] fulgentius lib. 1 ad monimum c. 24 ait Deus praedestinavit
ad regnum quos ad se praescivit misericordia praeveniente auxilio ventu
ros et ipse misericordiae subsequente auxilio remansuros igitur prae
scientia meritorum praecedit praedestinat[ionem] - Rx distinguendo usque quam nam
praescientia praevisa aut futura merita quod ordine prior e et quod ordi
ne posterior ut diximus c. 3 s. 4a. manifestum autem fulgentium non
lib. loqui de praescientia praevia et futura meritorum non de praescientia
quae praesupponat futuritionem meritorum -
4um argum[entum] q[uia] Augustinus de vocatione gentium c. 10 alias 25 ait frustrati quod
operandi non sit inclusus cum et ad hoc operentur ut electi sint - Rx sensum
e ad hoc operantur electi ut sint tales quales eos facere intendit electi
et quales nisi futuri essent non eligerentur quapropter praemiserat ipse
Deus his quos elegit sine meritis dat unde crescant et meritis insuper operari
electorum non ss electionis vo praevisa sed electionis effectus necessario ex illa
quoniam cum nisi electi libere quae operarentur non essent electi -

§ 3a Alii patres pro electione ad perseverantiam et ad gloriam ante praevisa merita

Aliorum patrum quamvis non sit adeo manifesta mens pro bavi
e sententia cum Augustino - basilius in oratione altaris apud Petrum
diaconum de incarnatione et gratia Jesu Christi c. 8 ait malos quos
vos facito bonos in bonitate conserva omnia non quem non vis
salvas et non e qui resistat tibi Cf. salus eterna et conversio cum per
? anctum in gratia adhibere et efficaci voluntate fruenium -
Chrysostomus homilia 19 in matthaeum ait quos ante constituit ...
di suos et cognoscit tandiu eos laborare facit donec ~~illi~~ dignitatis
vocant regno coelorum Cf. apud Chrysostomum prius quam electi in boni
tate dignitatis regno coelorum inducas praecognovit illos e suos quare
hoc non praecognovit nisi in decreto efficaci producendi eos ad regnum coelorum
et in decreto faciendi eos laborare tandiu donec in benignitate dignitatis
regno coelorum - idem manifestius hic in homilia 9 de laudibus Pauli

ulum nat^e sermo 3 ubi per quam descripta vehementi a vocat^u docue
rat manifeste in paulo liberam de saeculi dictu potestatem concludit
his verbis concede in nunc hensioni lis Dei providentiae salutis hominum
nostris sibi tempore opportunitatibus ordinari et humilia z in matum
initio similia dicit de vocat^e mattaei petri joannis et pauli
et probat his verbis nam qui corda scrutatur his est quando unusquisque
ad obediendum paratus erat non ignoravit et pro opportunam vocat^e et
auxilia Deus quos vult efficaciter salvat —
Isidorus de summo bono lib 2 c 6 inquit utraque (scilicet praedestinatio
et reprobatio) agitur divino judicio ut semper electos superna et interiora
sequi faciat semper quoque reprobis ut infima et exteriora deferendo delec
tentur permittat et infra vult aliquis esse bonus et non valet vult alter
esse malus et non permittitur interire datur ei quod sit malus qui vult esse bo
nus alius nec vult nec datur ei ut sit bonus duo quod idem Isidorus
tradit id est praedestinat^m esse causam efficacem bonorum operum atque inde
non pendere a praevisione operum agit autem Isidorus ibi de praedestinat^e elec
torum ad requiem hoc est ad gloriam aeternam ut constat ex eodem c. 2^m est perm
sic et derelictio qua posita infallibiliter finalis impenitentia et damnatio
hanc autem manifeste tradit in eodem lib 2 c eis initio his verbis
deserente Deo nullum [illegible] Deo respiciente sua unumquemque
facta videre et plangere et unde ceciderit cogitare non nulli autem ita
despiciuntur adeo ut deflerare mala sua non possint etiam si velint —
insuper quosdam homines propterea perseverare in gratia quoniam electi sunt ali
os vero non electos nisi nemper severare et hoc infallibiliter supposito quod electi
non sunt docet Isidorus 2° de summo bono c 5 hic his verbis quidam divino
na dante perseverantia vero deni non datur et inde est quod quidam principia
sunt conversionis bona sed malos fines laudunt electi vero conversionis bo
na accipiunt et perseverantia in deum ea causa est quod quidam bene ini
tiunt et bene finiunt haec Isidorus —
his similia hilarius in epistola ad augustinum ante lib. de praedestinat^e
sanctorum sermo 7 ubi inter massiliensium assertiones quas existimat contrarias
esse verae doctrinae de praedestinatione ab augustino traditae hanc assertio
nem refert nulli datur perseverantia a qua non permittitur praevaricari
sed a qua possit sua voluntate deficere et propterea dicit massilienses
male offerre dari perseverantiam per quam non nisi perseverantes sint unde
constat hilarium existimasse dari hominibus perseverantiam a qua non
permittuntur praevaricari et per quam infallibiliter fit ut nunquam
a perseverantia deficiant —

D. Gregorius l.° dial. c. 8 ait obtineri posse q(uae) praedesti-
nata non s(unt) et quae cum q(ui) obtinent, ut ipsamet aeterna gloria
praedestinatam ut orationibus et operibus obtineantur. Et praedesti-
natio ad gloriam causa est meritorum ad merita ad omnia media
ad quae obtinendam gloriam et c(ontr)a negata praedestinatio gloriae infa-
llibilis non est obtinendam gloriam. infertur e(st) haec sententia Gregorii in l.°
c. 4 . obtineri quae est c. 2 et ad finem l. 23 , additur ex Grego-
rio gravissimus q(ui) moralium c. 12 cum super nationis gratia sese utinam
dixerit medullitus in obtinendam opinionem s. oppositio humana non tamen
ubi nunc se sumi libet ubiliter deprecatio obicit, cum se malit aliquid Deus
aliquid nimis irascendo dicens venit, hinc est non quod meritis qui reatum noxius
plenius apud Deum suis precibus tergit ad peccatum obeb. Beniens et pagus
exi... cucurrit dissidens repromittens terram Domini nostra iacente in pedes
unde colligo apud D. Gregorium ut tamet infallibili tenere culpam illius
poenam, suppositam a Deo efficaci qua vult permittere culpam et infli-
gere poenam pro culpa, ad quod in hoc sensu ait s. Gregorius agravissimo
qua supra ad eius confirmationem subiungit ex Augustino exemplum de Tyrijs et
Sidonijs quare ante praevisionem finalis culpae Deus potuit impedi-
re culpam ut infallibiliter existat et sit finalis —
praedestinati ante praevisa opera habet D. Leo sermone 1.° de ieiunio de-
cimi mensis explicans illud ioannis nos ergo diligamus Deum quoniam pri-
or dilexit nos, ubi ait diligendo itaque nos Deus ad imaginem suam
reparat et ut in nobis formam suae bonitatis inveniat dat unde ipse quoque
quod operatur operemur igne nos suae charitatis inflamans ut non solum ipsum
sed etiam quod quod diligit diligamus quae verba significare Deum pro suo libito
beneplacito efficaciter praedestinare bona opera et perseverantiam hominum
idque eo fine ut ea inveniat remuneraturus in gloria —
manifestius D. Bernardus sermone 23 in cantica volumen naulima sic loquitur
stat propositum Dei super timentes eum ex dissimulans mala
et remunerans bona ut eis miro modo bona sed et mala
quoque serviant in bonum, et post pauca ex lib. quanto subiungit omnis
qui natus est ex Deo non peccat quia generatio caelestis servat eum generatio
caelestis aeterna praedestinatio est qua electos suos Deus dilexit et
gratificavit in dilecto filio suo quo eis fierent consortes haereditatis
cuius apparerent conformes imagini et sermone in septuagesima
initio ait omnis qui natus est ex Deo non peccat quia generatio Dei servat
illum hoc est non super manet in peccato quia servat illum unde ut perire
non possit ea quae fali non fit generatio caelestis —

4um og. Bernardi tertii membri colligo primo praedestinatos esse iusti
ficari adeo ut sint consortes hereditatis Christi domini — 2um praedes
tinatos esse causam ex qua infallibiliter sequitur ut praedestinati si ipsi
ceciderint redeant ingressum et ita per sequentem illis quod omnia mala quo
operentur in bonum — 3um hec omnia venire ex libero proposito volunta
te Dei non praevia qualibet ratione dixeri minis expresse nostra de quo fusius agit
Bernardus sermone 120 in [illegible] et sermone 67 [illegible] cum ecclesia
ita loquentem [illegible] ut te eligerent tua meritis in bonis sed praevenit quos
et alia cum Bernardus deposcit ex Augustino intelligit decet non solum
ad gratiam sed et ad gloriam —
dibus Anselmus de concordia gratiae et liberi arbitrii c. 7 [illegible]
significat ex Dei liberalitate procedere quod unum hominem a peccato liberet relicto
alio cui supposita derelictione Dei infallibile sit a quavis in peccata ruere Salmo 67
et omnia in odium contrarium [illegible] quia hoc spiritus habens et non redi
ens [illegible] cadit nullo modo potest resurgere nisi gratia relebetur
sed merito suo de peccato in peccatum usque in abissum peccatorum demergitur nisi
misericordia retineatur itaut ex bonum in verbatur in odium et sit in
mortem unde apostolus 2a ad corinthios 2 Christi bonus odor sumus Deo aliqui
dum odor mortis in mortem alis odor vitae in vitam ergo [illegible] cui vult
miseretur et quem vult indurat — hic Anselmus quia c. 9 ad Romanos in id
antequam quicquam boni egissent etc. ait [illegible] non potuit
debiti sed [illegible] gratiae electorum quia eligendos facit Deus non invenit qui
Deus facit ut homines faciant opera que Deus possit eligere et postea docet
inter eligendos [illegible] distantiam unius ab alio sed hanc distantiam
mere gratiae adeo causari et ita verba miserebor cui miserebor clarius
docet in Iacob et Esau equaliter reos fuisse et indignos divina misericor
dia unum tamen fuisse iuste relictum alium mere gratiae liberatum cum utrumque
posset iuste relinqui et utrumque posset gratiae liberari —
glosa [illegible] c. 9 ad Romanos sententiam et verba Augustini decet et praedes
tinatos tradit [illegible] ex eadem massa hominum cum tota sit damnatione
digna Deum pro sua libera misericordia elegisse quosdam homines
et iuste reprobasse alios quos posset efficaciter si vellet ut salvabit praedes
tinatos vide [illegible] in verbo miserebor et in verbo quod adeo ait glosa
[illegible] quam constat ex voluntate Dei esse quare inquirit unde alius sit bonus
et alius sit malus? non est opus quia talis erit quisque qualem vult Deus esse
et ideo iuste alium damnat alium salvat —
concilium Valentinum sub Lotario imperatore c. 3 docet hos ad vitam
eternam mere gratiae praedestinatos esse et absque meritis et praedestinat

prioritate quam merita quamvis predestinatio ad merita (hoc respectu) posterior sit quando merita citat autem Augustinum ex quo vi mitte Dominum decritur quare vr sit augustinianum ad mittere predestinationem ad gloriam priorem praevisione operum meritorum non solum quatenus sunt dona sed etiam quatenus sunt gratia elicienda &c —

Athanasius si non predestinatur ad gloriam saltem predestinatur ad gratiam et ad perseverantiam infallibiliter obtinendam refrat in de efesios ... creati in operibus bonis quae preparavit Deus ut in illis ambulemus Athanasi verba &c Deus autem sic preparavit quod fieri non posset nec in aeternum quin peragant tanquam divinitus sint preparata quovisque sint perficiendum — dicit Ambrosius lib. 7 in lucam Deus quos dignatur vocare quem vult religiosum facit et si voluisset eos amari in eos bei ndiebus fecisset diebus quae verba apud Augustinum et reliquos teologos celebria &c — Celestinus papa epistola ad episcopos galliae c. 12 ait agit in nobis ut quod vult et velimus et agamus nec propterea liberum aufert arbitrium sed liberat et sanat eadem sententia colligitur ex concilio arausicano 2 presertim in canone 23 —

Consonant patres qui dicunt Deum efficaciter nos allicere ut velimus credamus et perseveremus in aeternum bonae actiones infallibiliter sequantur ex ... Dei et quatenus infallibilitas sint supposita distinctio auxiliorum de quo in ... disputatio

§ 4. Patres qui videntur affirmare electionem ex prescientia

1° Origenes sibi non constat quoniam primo prioritatem rationis predestinationis aut reprobationis ex prioribus factis antequam corporibus infunderentur animae sup.a disputatio 9.a c. 1 errore et c. 5 13 initio — sed libro in epistolam ad Romanos ad ea verba segregatus in evangelium Dei et libro 7 ea verba quos Deus volens ostendere iram docet predestinationem esse ex prescientia futurorum et in libro 1° adit hic verba precedit prescientia Dei quam nosserunt qui in se labores et virtutes habituri sint et predestinatio sequitur — ceterum in eadem non constat apud Origenem ex prescientia desumptam fuisse rationem predestinationis quoniam statim subiicit nec non cursus predestinationis causa putavit prescientia quod apud hos unumquemque meritum pensat ex prioribus gestis quod aquid indicat ex futuris quae verbis forensignare voluit predestinationem potius esse causam meritorum quae prescivit —

2° prescientiam futuri operis boni rationem fuisse predestinationis afferunt Crisostomus multis in locis Teodoretus ad 12 ... Teofilatus in librum ad efesios 1° et marci 4 et matei 22 ecumenius teodorus et sedulius

ad Rom. 8 commentaria que tribuuntur Ambrosio et que tribuuntur Jeronimo ad Rom. 8 et 9 glosa ad Rom. 9 verbo major serviet minori et ex eiusdem sancti Jheronimi ad galatas 1º malachie 1º et epistola ad helbidiam c. 10 — horum patrum testimonia explicata ss. 1 dist. 9 contra c. 5 presertim § 2 ad 3 argum. et eius cons. 2am et 53 nº 2 — videri potest sixtus senensis 6 bibliothece no tatione 251 scdo ad Rom. 9 pagina 276 belarminus lib. 2 de gratia c. 14 — summa explicationis est eos agere de scientia qua Deus in suo efficaci decreto tri buendi media necessaria ad gloriam promerita et per severantiam previdit [?] scivit homines quos eligebat ad gloriam futuros esse dignos et in libero decreto permittendi peccatum finale cum talibus circunstantiis prescivit infallibiliter futurum esse peccatum finale huius explicationis autor est Augusti nus cuius varia loca citavimus ss. 1 dist. 4 c. 5 § 1 probat. 4 et dist. 1 § 2 c. 2 scdo testimonio 1º et c. 3 § 4 —
nunc obserbanda sunt duo 1um ex hiis patribus nullam bacilat authoritas in causa predestinationis quanbis magna sit in aliis contro bersiis quoniam aperius g[?] existimant autores errores semipelagiani ut dist. 1 q. 4 c. 5 2um detrodorito eucumenio et teodero non constat quod agant de predesti natione ad gloriam s. [?] solum de predestinatione ad gratiam quam certum est non procedere ex previsis meritis — comentaria ad Rom. sub nomine ambrosii et Jeronimi sunt pe lagii et teoflatus quanbis agant de electione ad gloriam cum non simul agant de electione ad gratiam necessariis explicandi sunt ut ab errore liberentur — glosa paulo inferius se explicat ut vidimus supra predeterm. —
3º eodem modo intelligendus est anastasius nisenus c. 59 in sacra scripturam dicens prescivit Deus fore ut non peniteret faraonem et induravit cor eius similiter prescivit Jeremie rectitudinem et predestinavit eum ex ipsa bagelum [?] quam sententiam probat quoniam alias iniustus esset divina providentia his verbis sic ex quenbus Deus serbat et quibus perdit nec qui serbat dignus est mer cede nec qui perdit suplicio — hac ratione tamen concludit non esse positum eum predestinatum ad premium nisi certa sit prescientia meriti premiandi sed non exigi esse prescientiam precedentem meritum sed sufficit prescientiam causam meritum requirit preterea prescientia demeriti non in se sed in permis sione eius in circunstantiis quas posuit infallibiliter esse liberam hominis maliciam —
4º eadem ponit esse mens didimi hirani [?] lib. 4 adversus hereses c. 4 hiis verbis quos sciebat non credituros Deus cum sit omnium precognitor tradidit eos infidelitati eorum et advertit faciem suam ab huiusmodi relinquens eos in te nebris quas ipsi sibi elegerant —
5º hugo de sancto victore in exp[l]an. ad Rom. c. 214 ait sicut scientiam esse causam sciencis [?] sanctis ita prescientiam esse causam predestinationis quam na turaliter non tangere precurrit prescientiam quod apellat eam que ad futura terminatur ut constat ex c. 216 preterea c. 24 b

ait Jacob qui fuisse praedestinatum quia gratiae cessit et cum ea cooperatus est quemadmodum et Esau qui fuisse reprobatum quoniam gratiae se subtraxit – adverte interea quod huic sententiae de praescientia non praedicta testimonia explicari possint ut superiora n° 2 et 3 alibi unde vide in c. 236 et duabus sequentibus lege in Deo praedestinatum fuisse Jacob potius quam Esau quoniam erat minor et per gratiam magis ostendebatur Dei libertas quare praedestinatio reducitur ad liberam Dei voluntatem ante praevisionem operum sed quae in nostra Deo c. illis subiunguntur non bene quo tendunt –

6 ad probandum praedestinationem esse posteriorem praescientia meritorum aut demeritorum ut absolute futurorum adducuntur patres qui dicunt Deum aequaliter prospicere omnium hominum saluti unde colligunt ex divina providentia non sequi discrimen praedestinatorum a reprobis sed ex eo quod homo providentia libere abusus est, alter vero bene usus est de aequalitate providentiae et auxiliorum erga omnes homines scribit Divus Thomas c. 2 dubium nostris et medium et discipulis etiam quia [illegible] post medium et Cyprianus de opere et eleemosynis in fine libri – sed hi patres agebant de internis auxiliis generalibus ac de redemptione sacramentis, scripturae et similibus quae nullum hominem excludunt sed non merentur specialem Dei providentiam erga praedestinatos ut de disputatione c. 53 n° 4 –

7 adducuntur patres qui praedestinationem cum libertate conciliant eam eandem gratiam inter veniat praescientia. superioris veritatem omnibus – praeterea qui dicunt contingentia non ideo esse futura quia Deus illa praescivit sed ideo Deum propterea praescivisse contingentia quia futura sunt – insuper qui dicunt ex actibus qui libere aguntur fieri non esse propter scientiam praedestinationis sed per praescientiam – denique qui dicunt actiones liberas ad eo praedefiniri non posse et etiam efficacem voluntatem Dei dependere liberis actionibus pendere a praescientia – haec testimonia ad modum explicari non possunt quomodo in illis putamus de concordia libertatis cum praedestinatione diximus de his c. 14 de scientia Dei art. 13 dubio 7 et dubio 11 et disputatione de praedestinatione c. 2 et 4 –

8 ad idem probandum solet adduci tanquam auctor probatae fidei Faustus Regiensis lib. 1 de gratia et libero arbitrio c. 4 et lib. 2 c. 6 verum 5 libri [illegible] patrum huius auctoritatem esse praedestinationem et gratiam nullam esse in [illegible] disputatione 4 c. 4 S1 –

Capitulum 5 de rationibus pro utraque parte praesentis controversiae

S. 1 praevisum bonum usum gratiae non fuisse rationem praedestinationis.

Praemonendum est praeter scripturae auctoritatem theologos nullam esse rationem quae nostram sententiam efficaciter confirmet sed congruentias quae probabiliter suadeant

Ex hoc qr deputa absoluta positiua repitur nullum hominem praedestinatum fuisse
ad gloriam nisi praemissa praescientia qua uiderit eius bona opera finalia
ut absolute futura huius ex mi prouidentia positiuam fuisse in gratia facie
ex his quae dicemus in haec sequentibus disputationibus et ex his quae superius
diximus praesertim in c. 1s 2 - porro his inuentis quis ex diuinis amicis necessa
sario consequuntur nullis repugnant sed liberum arbitrio Dei posset sic. l. ali
ter se habere solidum fundamentum cuiusque opinionis debet sumi a diuina
reuelatione qua liuera sua consilia sibi per scripturas sibi per doctores
ecclesiae manifestauerit -
Si igitur ex opera eliciendo per auxilia gratiae praeuisa sunt futura non fuerunt
ratio et causa praedestinationis quia nec positius ex parte nostra nulla datur ratio ob quam
fuerit praedestinatus hic homo potius quam ille hanc explicuimus c. 4 -
et praecipuum fundamentum quod huius efficaciter deducitur ex aliis testimoniis
scripturae sacrae, per ut agrauissimis nobis locis explicantur eandem tradunt
patres qui maiori totius ecclesiae approbatione res gratiae et praedestinationis
pertractant ut constat ex superioribus c. 1s -
2a ratio colligitur ex doctrina 3o. a. gentius ultimo et traditur ab antiquissimo
scriptis fere omnes nostrae actiones liberae quae possunt praeuenire rationem aut causam
praedestinationis procedunt ab auxilio gratiae hic autem auxilium est effectus praedes
tinationis et diuinae praedestinationis praesupponitur liberae et firmiter consti
tuta prius quam praeuideantur nostra bona opera ut absolute futura per bona opera
quia non praeuidentur nostra bona opera nisi praeuiso auxilio supernali
uirtute cuius eliciuntur et auxilium non praeuidetur nisi praeuisa praedesti
natione a qua procedit - consequenter quod omnia bona opera supernalia sunt effectus
praedestinationis et non possunt esse causa scilicet ratio praedestinationis -
huic argumento per bauiliter satis faciet aduersarius distinguendo rationem
effectus aut non effectus praedestinationis dicit quia procedit ex absoluta et efficaci
uoluntate dandi gloriam et hoc modo auxilia gratiae et opera supernaturalia non sunt effectus praedestinationis scilicet illius ratio sui causa aut effectus prae
destinationis dicit quod quod conducit ad uitam aeternam et ea intentione inefficaci
confert a Deo et hoc modo quamlibet omnia opera supernalia sint effectus
praedestinationis possunt nihilominus esse praedestinationis causa -
ad uerum argumentum retinet bene per quamlibet argumentia quod finem faciemus
per quidem uera media quae de facto conducunt ad consequendam gratiam
et gloriam conferantur a Deo per absolutam et efficacem intentionem
gloriae et gratiae - consequenter quod diuina uoluntas sit causa

mo bens ad quemq bonum congruentius est si spualiter tare media
predestinatis conservat in persona in qua voluerit quando voluerit
quo gradu et modo voluerit quam sit ex sua perprovisione nostra futuram
nam si hoc exequtaverit aliquo modo erit maxime mobens et prima causa sed nostra
si quibus ut divina voluntas in nullis nititur ad hunc hominem potius quam ad illum
mobet augmentis antecedentibus gratiis —
3a ratio quod maxime commendatur divina misericordia et liberalitas erga
predestinatos si melius ostensa provisionem exequtans deus elegerit efficaci
ter et infallibiliter prevenire liberas suas amicitias ut eis det conferat
eternum premium — confirmo quod predestinatio sine hac consideratione
dicitur gratia Dei in laudem misericordiae et laudem gloriae gratiae suae
ad Rom 9 et 11 et ephesios 1 si autem ratio predestinandi hunc hominem potius
quam illum fuisset usus gratiae prevenientis iam in magna dimidia iustitiae
aut equitatis bona pars esset ad mixta quae tantundem minueret
de gratia et misericordia —
confirmo quod si prevenientis bonus usus gratiae fuisset ratio predestinandi hunc
hominem potius quam illum iam nulla gratia liberalitas aut misericordia dei
esset erga predestinatos maior quam erga multos reprobos consequens
autem est falsum et tamen sequitur probo quod gratia et liberalitas in eo solum posita
esset quod Deus conferret auxilia supernaturalia et benevolentibus promitteret excellentia
premia salutis reprobis autem Deus confert uberiora auxilia quam quedam predes
tinatis et ostendimus in alia disputatione et omnibus promittit excellentiora premia si bene
utantur auxiliis quo supposito premia de conferre his qui providentur bene usuri
gratia et ita meritori iusticiae nihil habet liberalitatis et misericordiae
preter id quod supposuerat in generalibus decretis — explicatur exemplo regis libe
raliter prebentis equos et arma omnibus qui decertare voluerint et promi
tentis premia longe maiora quam pro dignitate certaminis qui rex
erit maxime liberalis erga eum qui legitime certamine consequitur premium
quam erga eum qui in certamine defecerit nisi illum qui legitime
certavit maxime quam alios doceret invitaverit ad iuberit quod non deficeret
consequentis falsitas probatur quod peculiarem gratiam et misericordiam Dei
erga predestinatos non solum in gratia et bona fide sed in singulari in tuitu erga
talem hominem singularem divina voluntas fuerit maxime propensa quam
erga alium probant efficaciter testimonia scripturae supra facere totae 2a —
4a ratio colligitur ex precedenti quod discrimen predestinatorum a repro
bis provenit a deo si autem Deus non predestinaret nisi in previso
bono usu gratiae iam discrimen predestinationi a reprobo provenire

alii uera a bonum boluntate quia alter bono libere obedivit gratiae alter
vero restitit Deo equaliter bolente quae ipse utriusque salutem — conf(irmatur)
1° quia inde non exigua laus libero arbitrio tribueretur. prædestinato
meamplene sensu in nro quadrarent apostoli uerba quis non te discer
nit quid autem habes quod non accepisti si autem accepisti quid gloriaris et cetera
ei assimilia quae alibi mus in c. 2 —
confir(matur) 2° quia 2a superbiae tentationes quae ex sanctitate solent ocasionem sumere
hec fuit semper una sanctorum vox nullus in numbersum ... libere aut deterior
é quam ego quia quicumque adeo accepisset quae mihi bi collata sunt beneficia
non minus sed forte magis illius obsequio se debebo bigga ... 3° si me Deus
despicisset ... auxilliis quae despicit illum homicidam et alterum
latronem aut .. semur aut perdi ... quemque hominem equalia
et forte graviora scelera perpetrassent quo modestiae patres sanctus hujus
tori spiritualium uirorum narrantur ... exortat plenassent cum que nec
... sit mundationibus usque quinque ut hic sensus humilitatis a
boritate virtutem ... nec ab alia quam ab ea quam ... tare contem
di mus de bonum discriminecausando esficacius et infalicui liter adeo
... malicirtate si ... discriminis ex parte nostra —
5 ro quia Deus negat cosfecta auxillia his heribus quos sciebat benuisu
ros eis auxilius sica... ferunt et eadem confert heribus quos scit malusu
ros ergo vero prædestinandi hunc hominem potius quam illum non sumitur
ex premiso bono usus gratiae ... pro ... quia in hoc decreto conferendi quadam
auxillia et negandi alii nullus bonus usus præmisus ut absolute futurus
exemplam sunt civitates apud quas Christus dominus miracula edi
dit et uirtutes habuit quarum bonus usus quia non erat futurus non fuit
præmissus et tamen eadem auxillia negata sunt gentilibus quae si accepis
sent ad fidem conuerterent ut constat matth. 10 et ceterquibus 3 si
ad populum ingratus linguae mittereris ipsi audirent te —
confir(matur) 2° quia nulla maior ratio quam expediat Deum negare co
fecta auxillia quibusdam heribus alii vero conferre ex mera libertate
Dei nulla præmissa ratione discriminis ex parte hominum et non
expediat ea auxillia conferre tali opportunitate et ocasione ut ir
falicuiliter asequantur gratiam et gloriam et hoc privilegium gratiae
parare quibusdam heribus alii uero negare nulla præmisa ratione discri
minis — confir(matur) 2° quia sic mus prædestinatis et reprobatis expediens
fuit quidam heribus eadem ratione expediens fuit exerceri in nobis

mo nro alios doctores arg. 1um ab auxilijs ad predestinat. aliter ac
ipsi re ex probant q. Deum ante previsa opera prede finiuisse gratiam
et gloriam q. Dei auxilia alius nisi ex ut exilia infalibiliter infe
rat quo operario. s. n. quo operario non exui auxilii suffienij si solum
ribuat. inferunt nullum hoiem ee quo operaturum et exui auxilii
efficacis inferunt infalibilem quo operat. ita ut nunquam contingere
possit ut cum equali auxilio unus ho quo operet. et alter n quo opere
imo oppositum probandum in ma de gra nunc satis sit monere
possibile fuisse predestinatos et reprobos auxilia ita temperari ut
ex ui illos ante previsa opera futura n esset certa salus aut per
ditio aliorum in particulari q. illos relinquerit. omnimoda
indiffa n solum physica sed et moralis n solum ad ambos sicut
inter p(er)e determinato sed et ad combustionem longo tempore
ceterum congruentius fuit aliter ordinari predestinat. et reprobati
ut precedentes et sequentes rones probant –
3a ro ducit a parvulorum diversitate quorum aliqui ab huius vite pe
riculis eripiunt statim a baptismo alios paulo ante baptismum
preoccupant morte alios nulla dat eosque baptismo
aliorum vita post baptismum producit usque ad se. nutuntur inter inf
ideles et sceleratos quorum mores infalibiliter imitaturos fuisse Ds
prescivit unde sic arguit. parvulos predestinatos Deus dispo
nit arcolijs ex suo beneplacito nullo previsio congru
fuit et consonum ingenio Dei predestinare adultos ante previ
sa opera – confr q. inter eos parvulos qui statim a baptismo don
nt gloria multi sunt filii celesimorum parentum et inter parvul
qui sine baptismo damnant. multi sunt filii sanctorum parentum
i huic argto semi pelagiani respondent ideo his parvulis con
cessum fuisse baptismum potius quam illis q. Deus precognovit
hos rite operaturos fuisse illos autem male si diutius vivere
contigisset – hunc errorem reicit Augustinus 4 c. 2 –
2o respondent alii infantes qui sine baptismo decedunt n puniri ut
damnari et preterea potuisse relinqui nulla previsa ab
crimini ejus ex q illos – hoc impugnare n e presentis inspi
peni mus autem certum est pueros puniri pena damni –
3o respondent alii predestinat. aut reprobat. parvulos
ut a oe praeveniret apprescientia futura meritorum quam natura

causae huius iniriis relictae quaedam afferunt — hic solutio impugnatur.
1° quia Deus quorundam adultorum voluntates excitat et alicit ut
parvulis baptismum conferant s. copiam faciant baptizandi suos
filios, alios autem parentes permittit esse perversos aut negligentes
et huius discriminis ratio non potest sumi ex praevisa virtute causarum na
turalium — 2° Deus quosdam parvulos maxime sepositos occulto miraculo
producit vitae periodum donec baptizarentur. huius liberalitatis quosdam
participes, alios negare nulla potest esse causa —
3° impugnatur quia Deus sine miraculo rerum vitae antevenit
aut postponit pro libertate hominum actiones velut immittendo tem
perantius desiderium qualiveret aliquid movere mortem. s. per
mittendo efrenatam libidinem aut duram quo citius intereant
potest eis irruentes inimicus bonis cogitationibus, aude quo vivere
potest eis permittere ut interficiat. sic quod multiplicissimo movendo
cogitationes medici aut farmacopolae permittendo eorum absentiam
aut praesentiam praebendo pro securitate s. adversam fortunam plu
vias aut serenitatem exercendo laboribus aliis quae innumeris cir
cunstantiis potest Deus taliter et sine miraculo complicare vitae
periodum ubi et quando voluerit — confirmatur quia si Deus non ali
ter vitae finem imponeret nisi generali providentia iuvando causas
2as et putando quod rerum aliis imponendum non permitteret. in veteri
testamento vita longaeva filiis qui parentes colerent foret quod in aliis
ad quod ridicula comminatio psalmi 54 viri sanguinum et dolosi
non dimidiabunt dies suos nec foret speciale beneficium quod praedicatur
sapientiae 4 raptus est ne malitia mutaret intellectum eius nec Iob diceret
c. 14 constituisti terminos eius qui praeteriri non poterunt denique mortem
s. adventum s. arcessitum a Deo pro libera voluntate alibi deputatur scri
pturae —
hinc sumitur 3ª ratio quia Deus pro sua libera voluntate quosdam adultos
in gratia constitutos rapit ne malitia mutet eorum intellectum alios
iustos diutius vivere concedit, quamvis sciat eos inter pericula lapsu
ros eorum sanitate non computata mortem advenit quandoque praeter
naturae ordinem quandoque vero permittit naturalibus causis ~~aut~~ inferri
alios celerrime pro vultu sine miraculo vitae computat
quo usque resipiscant et postmodum ad gloriam colligant. huiusmodi
discriminis nulla fingi potest ratio s. causa ex parte hominum et ex parte Dei

ostendit. Voluntas efficax salvandi quosdam quae voluntas non est
reliquos de hoc argumento vide Augustinum de predestinatione sanctorum
c 12, 13, et 14, et de bono perseverantiae c 16 et 17 – confirmatur quia Deus
cui vult efficaciter confert auxilia infallibiliter perseverent ut in aliis
patet probavit –
2a ratio quia membra debent esse suo capiti simillima quantum pati-
tur ratio et proportio. Diversitas quare cum Christus dominus
sit caput omnium predestinatorum et omnium exemplar ut alibi monstra-
vimus debet omnes predestinatos similes esse predestinatio Christi
ante omnia merita praevisa predestinatione ut infallibiliter haec me-
rita per quae obtinuerit gloriam sui corporis et reliquorum predestinatorum
ergo omnia eius membra debent predestinari ante praevisa merita – con-
firmatur quia diversitas membrorum ulterius a capite non exigit diversum modum
hoc modo predestinandi – confirmatur quia Deus eligens predestinabit
per modum similitudinis imaginis filii sui ad Romanos 8 ergo debuit eodem
gignere confirmatur est in predestinatione vide quae ex Augustino notavi-
mus disputatione 4 c 7 s 1a ratione 7a –
3a ratio praecedenti similis quia praestantioribus membris ulterius pa-
liqua consurgere sub beatissima Virgo Joannes Baptista apostoli
et quidam alii insignes predestinati ante praevisa sua acturi illi
infallibiliter operarentur bene et consequerentur eum gradum glo-
riae qui conveniens erat dignitati et fini quem Deus per illos intende-
bat cuius indicium est confirmatio in gratia auxiliorum copia operi-
tas et efficacia nam ex auxiliorum gratia qua plena fuit beatis-
sima Virgo infallibiliter erat futurum ut operaturam quae sciebat
expedire ad maiorem Dei gloriam et tanta gratia collata fuit
eo fine ut plurima merita perveniret ad summum fastigium glo-
riae. Ratio 4a quia predestinationem tanquam rem absconditum et arcanum admi-
ratur Paulus ad Romanos 11 et occultam reputat et predestinationis
iudicia tradunt patres citati c 2a s 3 testimonio 2 ubi quia
bis tandem aliquam rationem fuisse ob quam ex suppositione
predestinationis quorundam hominum Deus in reprobis permiserit quaedam
peccata. et huius omnes rationes ad mirationem pertinent exspe-
mare paulum nihil commune predestinatio ad mirabilior erit
et abstrusior si nulla detur ex parte hominum ratio ob quam unus predesti-
natur potius quam alter – confirmatur quia si omnes predestinarentur
aut reprobarentur ex praevisis operibus tam in predestinatos et
reprobos

repbos discrimine sibe ā operauit sibe ā retribuit nō

n esssent ad miranda consilia et iudicia Dei sed essent ad

miranda hominum diuersa et libera studia quia illud discri

men non a diuino consilio et iudicio sed ab hominum libertate

prouenirer —

52ª aduersus eos qui negata causa predestinationis ad gratiam concedunt causam predestinationis ad gloriam.

Superioribus argumentis abunde probatum est Deum pro sua sola uoluntate in his hominibus potius quam in aliis causare eorum et nimirum predestinationem atque eis quae ad gratiam auxilia et ut iustificationem per suam voluntatem et nimirum in gratia quorum concedentes aliqui eos agere ut nihil communius in ipso statu tum fuisse predestinationem ad gloriam quasi ad premium meritorum nisi speciatim nimirum ut absolute per ... de quo in ... sub ... ad ... per ... qui per baptismum gratiam consequuntur gloriam nisi prius eligi efficaciter ad gloriam quam preuidentur meritorum post aquam baptismi et ante ... usum —

aduersus hos dico possibilem esse predestinationem ad gloriam ante preuisum baptismum merita et ante preuisa opera gratiae et per suam voluntatem quae possibilitas nulla probabilitate negatur quia ... fallaciam latere in argumentis oppositae sententiae et illas ... inter se pugnare ut ex sequentibus ... alias quod dis ... —

Sed autem Dei nusquam ... semper ... ad gloriam qua ... et expresse volita sit gloria ... volita sit solum ... ex ... quod media ad gloriam volita sunt —

Dico de facto Deum hominibus predestinasse ad gloriam ante preuisa merita quasi absolute futura et a fortiori predestinauit infantes ad gloriam ante preuisum baptismum et merita — quod probabiliter suadetur autoritate sanctorum ... 3ª et 4ª ... sicut ... quos ... qui ... testimonia scripturae sacrae ut Deus ... ab initio ... gloriam ... hisce

in singulari eis deinde conferat efficaciter gratiam et perseverantiam
ut probavimus non supremo voluntatem efficacem mediorum exequi tere (?) debuisse
independenter ab efficaci voluntate beatam (?) et particularis fi-
nis ut dictum est disput. 2 c. 2 ... atque inde debuisse Deum effica-
citer praedefinire gratiam et perseverantiam et reliqua media
consequendi gloriam independenter ab efficaci voluntate confer-
endi gloriam —
Nihilominus de facto Deum non voluisse haec media huic homini conferre nisi
motum ab efficaci intentione conferendi gloriam eidem homini probatur convenientius
et congruentius, quia gratia auxilians insufficiens et non bonis perseve-
rantiam infallibiliter medium est quod sua natura ordinatur ad gloriam
et sufficit ad illam efficaciter consequendam, et congruentior erit divinus
providentiae ordo si voluntas efficax illorum mediorum procedat ex volun-
tate efficaci conferendi gloriam eidem homini, atque inde prior erit voluntas
dandi gloriam quam principio bonum opus (?) ... perseverantiam ... quia
quando media ... ut ex natura sua ordinantur ad finem
sunt sufficientia ad illum infallibiliter consequendum tunc volendi modus
congruentior est si prius amatur efficaciter finis et hic amor efficax
sit ratio movens ut amentur efficaciter media —
Confirmatur quia gratia et perseverantia et reliqua media salutis quamvis habeant
intrinsecam bonitatem non tamen debuissent efficaciter amari sine or-
dine ad ulteriorem finem, nihilominus congruentius fuit efficaciter amari
propter finem altiorem ad quem ex natura sua ordinantur scilicet gloriam
quia esset non ... ea media numerentur ... in totali ... quae
minus apte amantur efficaciter nisi amentur propter efficacem amorem
aeternae salutis, quia citra hunc finem exiguam habent ... amabi-
litatem —
Confirmatur 2° quia Deus multis reprobis efficaciter vult conferre gratiam et non vult
conferre ex gloriae intentione saltem inefficaci, quia non voluit efficaciter conferre
omnia media quae requiruntur ad gloriam, et cui Deus vult efficaciter confe-
rre omnia media quae requiruntur ad gloriam hic vult propter intentionem effi-
cacem conferendi gloriam, probatur consequentia quia congruentem voluntatem finis proportio-
natam voluntati mediorum et radicem illius, sicut voluntas inef-
ficax mediorum provenit ex voluntate inefficaci finis, et praeterea voluntas
efficax mediorum quae non sufficiunt ad finem provenit similiter ex volun-
tate inefficaci finis, ita voluntas efficax mediorum quae sufficiunt ad conse-
quendum finem provenit ex efficaci voluntate finis —

Confr. 3 quia Deus ante praevisionem sua opera vult efficaciter salvare
praedestinatos omnia media quae de se sunt efficacia ad aeternam salutem
ut probatum est et contradicit opinio 2a quandoquidem potentius erit autem in
convenientior minus volendi sed non solum quasi materialiter Deus velit
media quae sunt efficacia ad consequendam beatitudinem sed etiam velit specifi
caliter cum formaliter media sunt illa efficacia ad consequendam beatitu
dinem si autem Deus hoc vult expresse et formaliter ante praevisionem sua opera in
tuneri efficaciter vult consequentiam gloriae et cum vult non solum virtualiter
implicite sed explicite formaliter —
Confr. 4 quia Deus non solum vult conferre praedestinato gratiam quae
est finalis sed etiam vult efficaciter illius gratiam ut finalem et
efficacem veniat nunc tamen admittendo materie conferre praedestinatum ad
gloriam colligat —
Confr. 5 quia quamvis divino intellectui repugnet unius creaturae cogni
tionem esse rationem cognoscendi aliam creaturam non tamen divinae volun
tati non repugnat unius creaturae volitionem absolutam esse rationem volendi ali
am creaturam ut probatum est disput. 2 sectione 6a —
3a probatio et tunc et a praedestinatione Christi Domini haec est congruen
tior ordo volendi ea quae sunt ad finem tunc quando maius bonum et
principius finis et magis accommodatum ad consequendum finem eligit
efficaciter prius quam minus bonum magis distans a fine ~~magis accom~~
minus accommodatum ad consequendum finem (quam tamen hanc congruen
tiam opinionem suscepimus probavimus disput. 2 sectione 6 sub initio)
sed inter praedestinatos Christus dominus et illius gloria est omnium praedesti
natorum finis rursus inter bona praedestinatorum gloriae maximum bonum princi
pius finis s. Christo Domino et eius gloriae et accommodatius ad conse
quendam gloriam Christi domini quam reliqua media praeter quae sunt neces
ssaria inquam fusiora sunt et remotiora a fine ergo congruentior modus volendi
media bona praedestinatorum propter Christum erit velle efficaciter bona praedes
tinatorum et inde moveri ad volendum efficaciter media necessaria ad glo
riam
Confr. 1o quia haec est plenior ratio praedestinationis ex parte causae amplitudinis
in integrum corpus ecclesiae sui sanctis videlicet caput et omnia illius
membra Christum et omnes praedestinatos qui ideo creantur ut parti
cipent gloriam Christi — Confr. 2o quia congruentius est ut divina prae
definitio ante praevisionem suam amplificetur non tamen non solum ultimum
finem s. Christum gloriosum sed etiam totam seriem mediorum et finium

q. se subordinatos

4. Probatur quia maiori et pluriori beneficio cenei ad gratiam Dei erga suos electos sit amoris illius efficaciter velle gloriam quam sit non velle gratiam prius et postea gloriam modo ex praeviis meritis ut videtur praedicimus argumento

5. Probatur quia ars in se ex intentione efficaciter consequendi finem artis non exercet ad quod hic probatur Deus autem induit in naturis litteris ut qui ordinatur hanc fodit, plantat, aedificat, scribit, cum quod pascit, arat, conflat, dolat, effingit etc. et sic innumeris intra suis praeparat ut dignum gloriam in humanum [illegible] Deum sic praeparat intentione efficacem consequendi finem suae artis in gloria sicut est ac in sic suum efficaciter volunt consequendi finem suae artis quando certo sciunt nulla causa posse suam artem impediri nisi non assequatur. per similitudinem illud ad Romanos 9 ut ostenderet divitias gloriae suae in vasa misericordiae quae praeparavit in gloriam [illegible] vasa misericordiae praeparant [illegible] quam intentionem efficacem [illegible] ad ens superiores [illegible]

Confirmatur [illegible] argumentum quia [illegible] voluntas [illegible] supposita scientia conditionali qua Deus certo sciat hunc hominem consequetur [illegible] talia auxilia tales circumstantias ad [illegible] sequentia

53 eiusdem opinionis solutio et redarguntur argumenta vero [illegible]

contrariae sententiae fundamentum [illegible] quo argumentum [illegible] finem [illegible] voluntatis ordinatae quae finis referens est [illegible] finis [illegible] ad voluntatem illius personae quae debet ad sibi bene media [illegible] consequatur finem huius voluntas debet efficaciter velle finem prius quam velit efficaciter media quia hoc modo gloriari [illegible] quae debet [illegible] auxilio ad sibi bene media ad consequendam gloriam [illegible] humana voluntas debet efficaciter velle gloriam prius quam efficaciter velit media quae requiruntur ad consequendam gloriam.

2. [illegible] finis referatur ad voluntatem illius personae quae [illegible] [illegible] illum finem [illegible] curandum sed alteri personae illa voluntas [illegible] [illegible] efficaciter velle finem prius quam efficaciter velit consequi media [illegible] quando pater desiderat filium [illegible] doceri [illegible] [illegible] sive quando imperator desiderat suum exercitum [illegible]

quos finis nullus hominum quia efficaciter velle quod ex aliorum libera voluntate
dependet quamvis possit velle efficaciter procurare omnia media requisita ad
eius finis consequendos —
hoc autem modo inquiunt se habet eterna vita respectu divinae voluntatis
ut non Deus sed homines debeant media adhibere ad illam consequendam
confirmant quia gloria predestinatorum comparata divinae voluntati non est
proprie finis quia Deus non debet eum finem assequi sed homo unde respectu
Dei finis solum est ratio mediorum —
hec et alia amplificata per varios discursus et solutionum circuitus revo-
cant ad unum fundamentum adversariorum, quod efficax electio ad gloriam ante
previsa opera aut absolute futura pugnet cum libertate et de libertate
suo loco diximus nunc ex quibus quas nam ipse reddunt auctores contrariae
sententiae et nos superius probavimus redarguitur predictum fundamentum —
1° quia actus fidei, spei, contritionis, et charitatis libera observatio
omnium preceptorum et perseverantia usque ad finem vitae sunt fines quos Deus
proponit habitu ut eos consequatur homo et nihilominus Deus illos efficaciter
vult antequam previdat liberam cooperationem hominum et ex intentione efficaci
consequendi hos fines ministrat hominibus auxilia supernaturalia et naturales
circumstantias opportunas ergo Deus potest efficaciter velle finem quem homo
proponit consequendum antequam prevideat futuram cooperationem hominis
confirmatur quia Deus efficaci voluntate decrevit humanum genus redime-
re ante previsam servitutem Christi domini eligendam per humanam volunta-
tem liberam et non finis redemptionis erat assequendus per illa meritalia
libera ergo Deus potest efficaciter intendere finem prius ratione quam previdet
esse futura media que per humanam voluntatem libere adhibenda sunt —
redarguitur 2° quia gloria predestinatorum et omnia media ad
illam requisita multo magis causantur a Deo et ab eius libera
voluntate quam ab homine sed homo potest efficaciter velle gloriam prius quam
velit efficaciter adhibere media ut expresse concedit hec opinio ergo Deus
potest efficaciter velle gloriam hominis prius quam efficaciter velit media con-
ferre — si respondeas hominem certum esse Deum non defuturum his voluntati
sed Deus non est certus hominem non esse defecturum quousque videat eius cooper-
ationem futuram — hec solutio refutatur quia Deus ante previsa omnia opera absolute
futura certo scit de quocumque homine posse talibus auxiliis obtineri, et cir-
cumstantiis alliceri ut infallibiliter velit quod Deus vult homo autem quamvis certo
credat Deum sibi non defuturum in necessariis ad salutem ignorat autem
an sibi collata sit copia auxiliorum parata sit nec potest hoc divinam

voluntatem quoscumque voluerit sicut vult Deus sed humana —
unde sumitur 3um argumentum quia gloria praedestinatorum quamvis sit finis quem
Deus per se ponit hominibus ut aliquid consequendum sed maxime consequendum adeo quod
ab hominibus et maxime finis comparatur divinae praedestinationi quam comparatione
humanae sequi — confirmatur exemplis adversariorum quia pater sapientissi-
mus et potentissimus si filio posuisset procurare acumen ingenii,
et illius voluntatem efficaciter allicere ut serio et constanter animum
applicare ad studium illius efficaciter vellet sapientiam filii prius quam
vellet filio praestare media atque sic stat idem argumentum fieri per duci agita-
tore comparatione victoriae scilicet comparatione iuris et aequi per bandi asylum (?)
et de quocumque alio exemplo —
4 Redarguitur quia mors in tempore quo praedestinatus manet in gratia est
medium immediate attingens consequutionem gloriae illud non efficit ut finaliter
sint merita quae sine morte non essent finalia unde augemus de bono
perseverantiae cum id videri queat absurditate quam si aliquem negare
Deum Deus est perseverantiam usque in finem vitae huic quando vo-
luerit ipse det finem quem si dat ante inminentem lapsum facit
hominem perseverare usque ad finem et non mors adeo ad sui vivi sed et prae-
destinato ad vivendum non debet — Saltem hoc medium potuit Deus effi-
caciter velle mortem alicuius efficaciter ex intentione gloriae praedestinati
et tunc voluntate efficaci dandi gloriam non supponit merita praevisa sub ra-
tione finalium et sub ratione perseverantium quia merita sunt per perseverantiam fi-
nalia nisi quia Deus hoc tempore vult praedestinati mortem ante imminen-
tem lapsum — confirmatur ex fundamento contrariae sententiae quia ille qui debet ad
subvenire mediis aptet efficaciter velle finem prius quam efficaciter velle media
sed mors est medium quod Deus ad subvenire debet —
2um fundamentum est si rex se poneret praemium ea lege ut nullus praemio
potiretur nisi qui victor evaderet stultum esset efficaciter velle praemi-
um conferre ut praemium alicui determinatum nisi praevideat illum vi-
ctorum sed Deus se ponit hominibus gloriam ut praemium meritorum ea lege
ut nullus adultus nisi per merita consequatur illud — Deus non potest effica-
citer velle gloriam nisi praevisis meritis — confirmatur quia ordinem in deli-
berationibus colligere debemus per analogiam ad nostras actiones
hoc fundamentum redarguitur 1o quia in gratia Christi sicut data ut prae-
mium meritorum ejus et non vilominus praedefinitur ante prae-
visa merita ad angelum quam tamen post ad merita praesentia
similiter aureum tamen gratiae data ut praemium meritis ejusdem quae
et nihilominus potest Deus decernere alicui altissimum gradum
gratiae ante praevisa merita —

2ᵈ arguit. 2 quia mors qua iustus liberat. ab omni nente lapsus relicto alio inferiore qui praescit. eu lapsurus. hoc inquam beneficium non datur ut praemium meritorum beneficio praevio imo dari potest si nullus meritis de congruo quod correspondeat mors illa tanquam praemium atque inde hanc voluntatem efficacem eripiendi praedestinatione experiemus potest Deus habere ante praevisa merita finalia ut finaliter nulla praevisa ratione descrimin inter hos ut paulo ante dicebamus —

3 a priori refutat. quia si rex posset cuivis bellatori tribuere immissum animi et corporis robur artem dexteritatemque certandi singularem voluntatem insuper inflamare ad certandum posset quoque adversariorum aliorum frangere conatus eludere aliisque artibus iuvare quem vellet ac demum quod si rex certo praescireret per eum si his mediis iuvaret infallibiliter fuisse victorem eidem rex prudentissimus certaret efficaciter praemium certaminis conferre, pero ante praevisam eius victoriam decernendo simul procurare ea media quod praescit infallibiliter fuisse victorem. sed quia tanta potestas et praescientia hominibus non convenit solus Deus est qui potest praemium adeptum decernere ante praevisa merita —

confirmatur. 1º quia virtute praedictis potestatis aut scientiae pater aut amicus posset efficaciter desiderare, pero praemium certaminis vel vellet simul observare certaminis leges et decernendo imitare ad quem vocare posset ut infallibiliter merita habeat quod praemium opportunitat Rex qui sponte praemiat certaminibus hoc idem potest efficaciter velle non violata lege certaminis — confirmatur 2º quia sicut rex cum omnibus agere velit ut iustus iudex certaminis nihilominus potest cum pero agere non solum ut legislator et iudex iustus sed etiam ut amicus magister et pater amantissimus arma sumptus praesidia quoque ministrans sic nec sollicitus fundamentum 2ᵘᵐ distinguendo maiorem quod de rege sapientissimo et potentissimo dicta erit falsa de aliis vero regibus erit vera — ad confirmationem dico analogiam ab hominibus ad Deum semper cavendam quod ut divina pater suus populavit ut cum ordine causarum mundi tunc vera dispositio 2ᵃ ——

3ᵘᵐ fundamentum quia quando non est possibile nisi unicum medium ad consequendum finem sub ratione quo voluntate finis tunc impossibile est si necessario velle non si dependenter a medio sed gloria ut praemium est finis qui non potest obtineri

unde probemus huius inequalitatis diuini amoris et exactibus
et exitus obiectorum ex diuino actu precise non fit inequalitas ...
beni re quoniam illius simplicissimus et summe unus et eiusdem ad se ipsum
nullam inequalitatis repetat, ergo inequalitatem summe recabolitur.
— Deus quos ex sese equaliter gloriam vult perinde iudex si fuerint ...
et prout quam illis prouidentia fere inequales itaut ...
gloriam adignus et iudex indignus eadem inequalitas redundat in ...
... gloriae ... confirmant quoniam aliquando ...
quam predestinati et excellentioribus naturis ...
... obiecti amarunt ad magis quam predestinationem ...
... ut illi amarunt ...
hoc argumentum si valet aliquid probat non solum contra aduersarios ...
fidem ... nanque de amore quo Deus vult ...
... unum ... non alteri de amore quo vult ...
... et heroicam ... unum ... in ...
... et non alteri ... amore quo ex duobus ... in ...
... periculo vult ... qui ...
... gratia et alium qui ... magis ...
... ratio ... aduersari ... aliquas ...
... exprimit rationem huius inequalitatis semper ...
et inequalitate ... si negauerit ... fateatur ...
... amoris infiniti quoniam infinite ut ... unicam et simplicissimam posita inequaliter ...
in illis causare inequalitatem ... disputatione 2 et 2 ... disputatione ...
e. — unde in forma sic arguitur Deus nulla ... inequalitatem
ex parte ... illis inequaliter velle ... et hec non repugnat
simplicitati diuine ... ergo inequaliter velle gloriam ...
... inequalitatem non repugnat simplicitati diuine ...
... —
2um fundamentum quoniam eundem ordinem quem ... creata ...
... assignare debemus in diuino decreto ... inter meritum et ...
gloriam hic ordo ut ... causa meritorie ... prius
~~quam~~ gloria ... sequatur ut premium ergo diuinum decretum dandi
gloriam presupponit ... merita maiorem probant auctoritate ...
... libri ... gratia ... ubi ait Deus
non aliter ... in ... quam ... sempiterna ad ...

illi mutabile hic bo luntate Dei posita et libi ad meni mur c
ait sicut i npressi eni a prid esi nat sic p gran i ntin pore faire
confir mant i.o qm Di ui na bo luntas quando i ntem pore confert
glori am ut premi um eam confert prepopositis meritis alioqui eam
n conferret ut premi um quod Deus ab eterno decreuit conferre glo
ri am supposita previ sione meritorum sed tamen qm Di ui na bo luntas
ab eter no glori am bo luit eo ordi ne quo eam bult i ntem pore
confir mant 2.o ex dis cri mine inter media fi sica et moralia
media v.o moralia apellant merita comparata illius qui de
bet recipere premi unde qq medis dicunt hic et nisi prius de ant
ut abso lute futura n habent eorum finis esse a bo luntate amari
confir mant 3 qm merita nisi i acceptent adeo conferente premium
n erunt p sic merita nec Di gra premio sed n acceptant nisi pre
cognoscant ut futura et n bult Deus i llis conferre premi um
ut premi um nisi p quam previ dit se futura — i deo ergo
fieri sit dein peccatione que n acceptat adeo ad i npetrandum
nisi fuerit previ sum i mperatori uno sunt huiusmodi di lucmus
quod quare supposito fundamento 3.o ad uel [illegible] di scri mis que
ad detegendam utriusque falaciam nos cogeret —
3.um fund amentum qm si Deus n ex gratitudine sed ratione meritorum et libe
ralitate mere gratuitate credit pro dare glori am i ntem pore sequitur
q i ntempore glori am tribuat mere gratis nulla habita ratione meritorum ac
p i nde n tri buat glori am ut premi um quare ex ui illius decreti
Deus conferret glori am predesti natis etiamsi contra decederent si nullis me
ri tis pre — confir mant i.o ex imploratis qui decreuerit sum in eligere
si bi i nnuntia ari um nulla habita ratione dominus fi delis q. et integri
tatis huius decreti exequitur n i mpediret ignorantia i mprudentia aut [illegible]
pri mores sumi quamvis postea regi consentirent — confir mant 2 qm si
Deus ab eterno bo luit glori am mere gratis n premi p examinemeri
torum eadem i psa bo litione bo luit hoc olm exequutioni mandari nec opus
e ad exequutionem alia bo luntate Di quauelit glori an dari ut premi
um alioqui prior bo luntas n erit efficax — confir 3.o qm decretum illud
firmum ad exequutionem futuram faciendam ex eodem mediante bo ex quo procesit
bo luntas eterna — confir 4 qm alias di ui na bo luntas mutaret
si ab eter no bo luisset gratis glori am tri buere et i ntempore illam bellet
conferre bolunt premi um meritorum — confir 5.o qm uelle
ab eter no gratis dare glori am et i ntempore dare glori am

ex meritis repugnantia est quod gratia atque voluntas infert negationem
meritorum —
contra 6° quod augustinus negat alii patres inde ostenduntur praedestinationem
ad gratiam non fuisse ex praescientia meritorum quod intenderet gratiam dari
meritis sed si existimarent gratiam dari ex meritis intendere existimarent
utique quia non praedestinatam ab aeterno fuisse saltem
fructus esse quare cum gloria intendatur ex meritis ab aeterno praedestinatam
tamen ex praevisis meritis repugnantia augustini et aliorum patrum
probatur dicta puta 9 et 12 et 5ª —
contra 7° quod nemo dicitur acquirere merita quae aliunde iam illi debebantur
aut certe si adquirit, non dicitur adquirere quod debitum esse censet
eum in bonis meritis sed praedestinationem quod merita adquirunt gloriam
in tantum cum merita in esse illis debita gloria non videndam illis esse
quod praedestinationem non debet gloria propter quam tam praedestinatam unde
in nostro praedestinationem ad gloriam non est mere gratuitam sed propter merita
: ° ad diluendo 2° et 3° fundamentum revocandum est ordinem divinum
cognitionis et volitionis plerumque dicere separare ab ordine quem res volitae
aut cognitae servant inter se atque inde ab ordine quem servat exsecutio
rerum sibi actiones transeuntes a Deo in creaturis nullum efficax argumentum
ad colligendum ordinem quem volitiones divinae servant inter se
anteponenda scientiae divinae qui negotia sicut ordinem fuit Deus ab aeterno
bene cordi non volendi dicitur cum ab eo quod de facto servat quando
manerent cadentes equivoco et obviando ad extra quae modo est de quo satis dictum
mus dictum puta 2ª et 2 et 5ª —
2° observandum est in negotiis quae referuntur ad actus intellectus et volun-
tatis cum ingerere frequenter quod vocatur propterea aliquando dicta quae possunt
referri ad actum tam intellectus voluntatis et possunt referri ad obiectum con-
ditionum exempla est sine numero unum sufficiat, volo simul et
una hora romam ire et redire in hyspaniam, in hac propositione si
tio simul referatur ad obiectum volitum erit propositio falsa et dicto-
ne possibile quod impossibile est una hora simul ire romam et redire
hyspaniam si vero vox simul referatur non ad obiectum volitum sed solum
ad actum volendi verbalem propositio vera est si intelligatur ab homine qui simul habet
volitionem eundi romam et volitionem redeundi in hyspaniam
aliud est simul existere volitionem eundi et redeundi aliud est velle ut
simul et una hora existant contrarii motus eundi romam et redeundi
in hyspaniam —
3° observandum est eandem aequivocationem ingeri in pluribus quae dicuntur quae
referuntur ad electionem divinam aut volitionem dandi gloriam praevisis
dictiones ss sicut aliter eodem modo diverso modo ut dicitur

Sit Deus in tempore dat gloriam sicut eam voluit decreto aeterno .s. aliter
voluit .s. alieno. item remuneratorium mercedem coronam in spiritu bravium
praemium laboris quae opponuntur. Sequentes divisiones gratiae mere gratuitum
nulla habita ratione laboris rursus independenter a meritis aut dependenter
a meritis propter merita praevisa .s. pendens ex meritis praevisis .s. an
tecedenter a meritis et non propter praevisa posterius praevisione aut prius prae
visione huiusmodi divisiones et aliae similes aequivocae reddunt quae tamen
possunt referri ad obiectum volitum a Deo quae consequitur ad ipsas tamen posteriores
ad volitionem Dei quod Deus nos genus longe devolvi —
Sit igitur 1o possibilitas signata praecedentium divisionum ita separari
intra ut conveniant divino actui et repugnent obiecto divini actus s.
contra repugnent divino actui et conveniant obiecto divini actus exemplum sit
mere gratia quae est pietas conveniet divinae volitioni quia voluit efficaciter
aliquibus conferre gloriam sine nullo respectu meritorum Deus impulsus fuerit
ad habendam eam volitionem et nihilominus eadem gratia repugnabit
obiecto volito per eandem volitionem sic Deus sua volitione mere gratuita
voluit efficaciter conferre gloriam ut praemium meritorum et voluit
simul conferre merita quae praemium obtinerent —
2o probatur 1o quia electio ad gratiam iustificantem et electio ad perse
verantiam in gratia est mere gratuita et nihilominus Deus elegit ut
gratiam iustificantem et perseverantiam consequamur per merita et
impetrationem de congruo et electio ad gloriam potest esse gratuita
quamvis velit ut gloriam consequamur per merita de condigno —
2o quia Deus potuit praeordinare ut Christus dominus per sua
merita obtineret nobis redemptionem et tamen ad praeordinandam redem
ptionem non impelleretur Deus a praevisis meritis Christi domini sed po
tius praeordinatio esset causa ad haec omnia media ut Christus
dominus libere mereretur et tunc praeordinatio Dei erit mere
gratuita cum non per illam amor obiecti obtineretur de condigno
similiter potuit Deus praeordinare ut beatissima Virgo et patri
archae per orationes et meritis de congruo obtinerent incarnationem
Christi domini quamvis illius praeordinationis nullum esset me
ritum de congruo praevium sed potius causatum a praeordinatione —
3o probatur a priori quia divina volitio differt a gloria realiter sicut
Deus differt a creatura et possibile est volitionem divinam dari
gratis quamvis obiectum eiusdem volitionis non detur gratis sed ex iustitia sit quamvis
quo Deus efficaciter vult gloriam praedestinatis sit mere gratuitus res
pectu praedestinatorum quamvis eadem volitione velit ut gloria non detur gratis sed
ex iustitia confirmatur 1o quia per scientiam de condigno rationaliter sit Deus certo scire

q[uo]d si velit alicui dari gloriam ut premium potuit illud infalibiliter
conferre merita dispositive ad premio et hoc sufficit ut velle gratis gloriam
sub formalitate premii ante previsa merita – confer 2o q[uo]d si ex aliquo casu
scientia ad [?] in deo posset ut dictum est prudentia –
4o pbr q[uo]d gratis et voluit quas vult olim conferri sm ages insuffic...
necessario cum ad eundem in voluntate antecedenti si vere efficaci salva
ndo oes homines quos simplex complacentia beatitudinis omnium tribuit
mere gratis omnibus hominibus nullum premium sine merito et in eadem complacen-
tia amat beatitudo ut ... ab omnibus ... finem forma-
tali quantum ad hoc solo dato discrimine inter simplicem complacentiam
amore voluntatem efficacem ... nullo –
5o pbr q[uo]d saltem voluntas efficax conferendi gloriam alicui sine bono
potuit et est mera gratia nullo premio ... p[er] scientiam ... in
premio dari bona sed ... et in ... candem voluntatem vult deus efficaciter
ut ab aliquo hoc bene gloria ... merita – 4o
probatio confer exemplum ... qui premium ... et qui ... ebrietate
i ... in quo ... mere gratuita fuit volitio ... similiter
... qui ... et voluit efficaciter premium tribuere
qui ... et quamvis hec volitio sit mere gratuita ... si ...
... vult ... ut ... gratis sed sm ages ... premium –
2a ... ut Deus velit efficaciter alicui hoc conferre gloriam quasi pre-
miam ... necessario ... velle efficaciter eundem ...
... ut infalibiliter mereatur gloria quas dua volitiones ...
... independenter ut ... explicatum est ...
... et qm volitio efficax conferendi merita necessario ...
scientiam qua Deus scit ... in ... infalibiliter
... inde fit ut volitio efficax dandi gloriam ante previsa ...
necessario ... scientiam conditionalium ... disp. 4 sect.
3a ... ut Deus electionem facta mere gratis velit efficaciter gloriam
conferre ex meritis ... multiplicanda ... – hanc ... subjun-
go ut ostendam ... aliquas solutiones ... impu-
gnare ... observanda ... in ... decreta ... dandi
gloriam alterum ad intentionem alterum ad exequendum gloriae ...
simplex decretum quod ... intentio gloriae ... ut ... efficaciter
... exequatio ... et ... distinguendum ordinem
intentionis ab ordine executionis ... est 6 s ...
2um ... habuit Deus duo decreta dandi gloriam aliud absque merito
a meritis aliud dandi post merita sed unicum tantum decretum ...
quo voluit gloriam dare dependenter a meritis ... ex illo
decreto gloriam ... dare sine meritis quamvis decretum factum
fuerit mere gratis – 3um ... decretum dandi gloriam
absque ... et meritis ... hanc ...

volebat efficaciter dare — 4um Deus non voluit dare gloriam propter
dispositionalis aliorum meregratuitum aliorum onerosum, sed non voluit
dare gloriam propter per nullum onerosum et remuneratorium meritorum —
quantum secundum quod ad eam quae dixi mus de gratuito et oneroso intelligendas de ea
liquidum propter statim beneficijs quantum illas per nullas sicut eodem modo in reliquis
quas numeratas innumerabiliter —

§ 5^a diluuntur adversariorum argumenta propositam
imprudentiae sententiae

1um fundamentum videtur sanctis fatemur — 2um autem 3um fundamentum. Prima
solutio colligitur ex praecedentibus, ideo ad 2um fundamentum respondetur
negando maiorem et ad eius probationem respondetur ex antequam fulgentius ibidem
loquitur agendo modo et ordine quum Deus vult et nobis voli
ex non de modo et ordine divinae voluntatis ascriberet nuis quoniam
in temporibus ponuntur idem quum Deus voluit in aeternitate sicut ita tempore
...
ad 2^am instantiam respondetur Deus unicam velit apud inde eodem ordine volunt
gloriam ab aeterno et vult in tempore sed non in tempore quam ab aeterno gratiam
... Deus voluit et vult ut gloriam fieret propter
merita quae iam sint facta ex tempore quando gloriam fieret — ad
2^am instantiam respondetur non solum medijs physicis sed et medijs moralibus finis ...
... amari antequam sunt medium ut ostendimus 3 in ...
ad 3^am respondetur distinguendo ... Deus ... meritis ...
... requirit scientiam ... meritorum quae ... superat
futura ... meritorum requirit ... quae Deus ...
... causandae merita ... nobis
et merita ita praecognita ... a Deo ad gloriam quare si
ut ... dixi mus ... voluntas efficaciter dandi gloriam ...
praemium ... efficaciter dandi merita ita nam ...
... ab ... meritis quae ... huius de
... futura —
ad 3um fundamentum respondetur distinguendo ... nam illa ... meregra
tuitorum ... habitudine meritorum id est refertur ad obiectum volitum ... Deus
... gloriam ... meregratis ... habitudine meritorum et huiusmodi
gratuitum ex parte obiecti ... gloriam ... nerit ...
... dederit sine nullis meritis — hoc autem ... nullo modo
sequitur ex ... nam ... illam meregratuitam
respicimus solummodo ad actum Dei quam ... eodem actu Deus vellit ut
eius obiectum ... gratis sed quasi praemium ... vide ... prudentiam
...
ad 1^am instantiam ... si rex posset cuicumque vellet efficaciter conferre omnes
dona ... tunc posset ... consiliarium
... meregratuita ... et ... volitum ... posset ...

ad 2.ᵃᵐ 3.ᵃᵐ et 4.ᵃᵐ concedo totum eadem voluntate qua Deus voluit conferre gloriam pro opere exequitur in tempore quod vult, sed una volitione sed sicut ab aeterno voluit ut gloria daretur ex iustitia quam vis hoc gratis voluerit ita in tempore dat gloriam ex iustitia — ad 5.ᵃᵐ concedo totum distinguendo maiorem ab aeterno velle ut gloria detur gratis et in tempore gloriam dare ex meritis repugnantia sunt verum ab aeterno gratis hic voluntatem quam velit Deus ut gloria detur non gratis sed ex iustitia et in tempore gloriam dari ex meritis hoc non solum non repugnant sed etiam se mutuo inferunt —

ad 6.ᵃᵐ negatur consequentia nam quavis hoc benevolentia non datur ex parte nostra causa, scilicet, ratio gratiae, quia non datur ratio praedestinationis ad gratiam et vero nihil valet consequentia non datur ratio praedestinationis ad gratiam, ergo non datur ratio gratiae de quo consequenter pluraditissimus diximus 4. et 12. quare patres usi sunt optima illatione quod si existimavissent dari ex parte nostra causam gratiae non potuissent dixissent praedestinationem ad gratiam fuisse gratuitam sed hoc non fecerunt illo argumento sed alio, scilicet, cum quando existimabant gratiam iustificantem supponere causam dispositivam et meritoriam de congruo ex parte nostra et gloriam supponere meritum de condigno non potuerunt dicere ex parte nostra nullam esse causam praedestinationis ad gratiam iustificantem nec ad gloriam ut vidimus e. 3. et 4.

ad 7.ᵃᵐ concedo totum distinguendo consequens nam in immediatum fundamentum ratione praedestinationis gratuitae non debitae gloria praedestinato nullum adquirit proprie ius ad gloriam certum tamen et in radice praedestinationis adquirit ius et debitum illius, gloria ratione praedestinationis mere gratuita quoniam per illam Deus statuit conferre praedestinato media quae infallibiliter mercantur gloriam ex iustitia adquisito iure ad illam quare quando postea per merita adquirimus gloriam non eam adquirimus novo titulo quoniam prior titulus gratuitus non erat nisi in ordine ad tribuendum nobis titulum iustitiae et non titulus iustitiae non esset in nobis nisi praecessisset lucrum divinum nisi praecessisset titulus gratuitus praedestinationis — quare si quis a praedestinatione procedat non dat titulum iustitiae quem praedestinatio vult et in nobis ille nec tollit quod in praedestinato ullum ius ad gloriam nec relinquit in non praedestinato ex pluralitate rationis praedestinationis quibus modo est contraria obiectio ab illa volito — ut de Bellarmino vidimus 2.ᵒ de gratia c. 14 obiectionem; sed quoniam omnes solutiones supponunt scientiam conditionalem per quam Deus certo cognoscit quae meritis auxiliis et circumstantiis quibus homo infallibiliter aliquando ut libere exequeretur opera meritoria: nihil ex obiectionibus redarguimus ab adversariis in obiectio quoniam si per scientiam conditionalem ante praevisa opera nostra Deus praecognoscit merita sequentia illa ratione

libera. hoc cum reliquis argumentis delineare rare tractabuntur in spe
ciali disputatione de fine mundi ex 2 in c. 3 et 4 de praedestinatis —
2a obiectio quia nullus ex stultus praemium tribuit pro meritis
quae faciet aliquis sed tantum pro meritis quae facit ergo scientia conditio
nalis meritorum non sufficit ad praedestinationem sed requiritur scientia visionis
de operibus absolute futuris — respondeo negando consequentiam quamvis in consequentiae
aliquam iam dat: equivocatio latet in scientia quia scientia conditionalis requi
ri ad praedestinationem duobus modis intelligi potest 1o quasi ostendens rationem ob quam
congruum sit unum hominem eligere potius quam alium et hoc modo non sibi liba
re potest scientia conditionalium ut argumentum probat et nos supra disputatione 4 c. 2 et hac
disputatione 5 c. 1 et 3 — 2o modo scientia conditionalium requiritur ad praedestinationem
quasi ostendens viam et rationem qua quicumque homines alioquin possunt ad eam ut infalli
biliter inspiciant volunt efficaciter Dei de sua gloria comprimenda pro libera
meritatur hoc non est praemium tribuere pro meritis quae praedestinatus faciet
sed praemium tribuere per meritis quae praedestinatus facit de facto quia de fac
to Deus illum infallibiliter elicit per scientiam conditionalium
ad quod petamus —
3a obiectio quia ex nostra doctrina sequitur Deum pro gratia hunc hominem
eligere efficaciter ad gloriam quia praescivit quod sub talibus circums
tantiis possit bene operari. — 3a negando sequelam ut ex superiori
obiectione constat etenim scientia conditionalium quamvis sit ratio ob
quam Deus potest quemcumque voluerit praedestinare ante praevisa merita
sed non est ratio ob quam hunc praedestinat neque est ratio ob quam unus
praedestinandus sit potius quam alter quia omnes homines pares sunt in scien
tia conditionalium et ex eis illius multi merentur. ut probatum est
locis supra citatis —

56a solvuntur communiora argumenta

praesertim quae peccatum in Deum refundunt et

quae opponunt electionis pro pietatem

Pauca quidam inter nos et plura argumenta in sequenti disputatione quia ex re
probatione nascitur difficultas velut de summo rigore inclementia
acceptione personarum desperatione et similibus —

1 argumentum dispositio gloriae praedestinatorum pendet ex quamvis sibe eorundem sibe
aliorum hominum aut daemonum ut gloria sanctorum ex praeteritis
criminibus gloria martyrum ex crudelitate tyranni gloria doctorum
ab hereticorum per fidia gloria virginum ex tentationibus multorum
hominum aut daemonum sed Deus non potest esse autor peccati ergo non potest
certo praedefinire gloriam praedestinatorum nisi prius peccata praevide
rit. Confirmatur quia nullus potest efficaciter velle causare finem
nisi ea quae necessario requiruntur ad finem velit efficaciter

ad 2am 3am et 4am conceditur totum ea voluntate qua Deus voluit conferre
gloriam sicuti exequi in tempore quod vult si nova voluntate sed
ut ab aeterno voluit ut gloriam daret ex iustitia quamvis hoc gratis
voluerit ita in tempore dat gloriam ex iustitia — ad 5am conceditur totum distin-
guendo maiorem ab aeterno velle ut gloria detur gratis et in tempore
eam dare ex meritis repugnantiam [illegible] cum ab aeterno gratis fuit voluntas
per quam velit Deus ut gloria detur non gratis sed ex iustitia et in tempore
eam dari ex meritis hic non solum non repugnant sed etiam se mutuo in-
ferunt —
ad 6am negatur consequentia nam quamvis huius beneficii non detur ex parte nostra
causa scilicet ratione gratiae quod non datur ratio praedestinationis ad gratiam et vere nihil
valet consequentia non datur ratio praedestinationis ad gratiam quod non datur ratio gratiae de quo
consequentis pluralitatis [illegible] 9 et 12 quare patres usi sunt optima
illatione quod si exprimavissent dari ex parte nostra causam gratiae nihil-
minus dixissent praedestinationem ad gratiam fuisse gratuitam sed hoc [illegible]
rent illo argumento sed alio scilicet quando exprimunt gratiam iustifican-
tem supponere causam [illegible] positivam et meritoriam de congruo ex parte nostra
et gloriam supponere meritum de condigno nihilominus dixerunt ex parte nostra
nullam esse causam praedestinationis ad gratiam iustificantem nec ad gloriam ut
vidimus [illegible] 3 et 4
ad 7am conceditur totum distinguendo 1um consequens nam in [illegible] praedestinationis
ratione praedestinationis gratuitae non debetur gloria praedestinato nec illi adqui-
ritur proprie ius ad gloriam ceterum remote et in radice praedestinato
adquiritur ius et debitum illius gloriae ratione praedestinationis mere gratuitae
quod per illam Deus statuit conferre praedestinato media quae infal-
libiliter mereatur gloriam ex iustitia adquisito iure ad illam quam
quando postea per merita adquirimus gloriam non eam adquirimus
non [illegible] titulo quod prior titulus gratuitus non erat nisi in ordine
ad tribuendum nobis titulum iustitiae et titulus iustitiae non esset in
nobis ex [illegible] nisi praecessisset titulus gratuitus
praedestinationis — quare si quis a praedestinatione procedat [illegible]
titulum iustitiae quem praedestinatio vult [illegible] in nobis ille [illegible]
quit in praedestinato [illegible] ius ad gloriam nec relinquit in praedesti-
natione [illegible] rationem praedestinationis quae modo est [illegible]
ab illa voluntate — [illegible] 2o [illegible] obiectionem
sed quod has solutiones supponunt scientiam conditionalem per quam
Deus certo cognoscit quae mediis auxiliis et circumstantiis quibus
homo infallibiliter aliciendo ut libere exequeretur opera meri-
toria: quibus obiectionibus [illegible] ab adversariis
1a obiectio quod si per scientiam conditionalem ante praevisa
opera nostra Deus praecedentia merita sequeretur illatio

libera. – hoc cum reliquis argumentis deliberate tractabuntur in spe
cialibus disputationibus diximus cap. 1 in c. 3 et 5 de praedestinatis —
2ª obiectio quia nullus est stultus praemium tribuit pro meritis
quae fauerit aliquis sed tantum pro meritis quae facit ergo scientia condictio
nalis meritorum non sufficit ad praedestinationem sed requiritur scientia visionis
de operibus absolute futuro – respondeo negando consequentiam quamlibet in nunc aequum
aliquam dat occasionem latere nam scientiam pro conditionalium requi
ri ad praedestinationem duobus modis intelligi potest 1º quasi ostenderet rationem ob quam
congruum sit unum hominem eligere potius quam alium et hoc modo non proficiuba
repetit scientiam conditionalium ut argumentum probat et nos supra diximus disputatione 4 c. 2ª et hac
disputatione sectione 53 – 2º modo scientiam conditionalium requiri ad praedestinationem
quasi ostenderet certam rationem qua quicumque hos alios possit adeo ut infali
bilitem impleant voluntatem efficacem Dei, de sua gloria obtinenda pro libera
meritate hoc non est praemium tribuere pro meritis quae praedestinatus fauerit
sed praemium tribuere pro meritis quae praedestinatus facit de facto quia de fac
to Deus illum infallibiliter allicit per scientiam conditionalium
ad quod petamus —
3ª obiectio quia est nostra adeo imaginaria quia Deum pro gratia hunc hominem
eligere efficaciter ad gloriam quia praescivit quod sub talibus circumstantiis?
tantis possit bene operari. – 54 negando sequelam ut ex superiori
obiectione constat etenim scientia conditionalium quamlibet sit ratio ob
quam Deus potest quemcumque voluerit praedestinare ante praevisa merita
sed non est ratio ob quam hos mereantur praedestinationem nec est ratio ob quam unus
praedestinandus sit potius quam alter quia omnes homines pares sunt in scientia
conditionalium et ex eis illius multi merentur ut probavimus
locis supra citatis —

56ª solvuntur communiora argumenta et praecipua quae peccatum in Deum refundunt et quae opponunt electionis pro pietatem

[illegible] plura argumenta in sequenti disputatione quia est re
probatione nascitur eorum difficultas velut de summo rigore inclementia
acceptione personarum de gratia et similibus —
1 argumentum de spe gloriae praedestinatorum pendet ex quamplurimis sive eorundem sive
aliorum hominum aut demonum ut gloria poenitentium ex praeteritis
criminibus gloria martyrum ex crudelitate tyranni gloria doctorum
ab hereticorum per fidem gloria virginum ex tentationibus in multis
hominum aut demonum sed Deus non potest esse autor peccati ergo non potest
certo praedefinire gloriam praedestinatorum nisi prius peccata praevide
rit pro [illegible] quia nullus potest efficaciter velle causam finem
nisi ea quae necessario requiruntur ad finem velit efficaciter

et causet aut praevideat etiam per diuta per aliam causam. cons
quia si Deus praedefinit aliquem finem potest etiam praedefinire
media requisita ad eundem finem —
primum pro alijs argumentis consequentia negatur et antecedens quo probatur falsum quia
Deus potest efficaciter praedefinire et velle causare finem quamvis
praedefiniat nec velit aut causet quaedam quae requiruntur ad eum finem
dum non causet alia nisi ex se bona quae supposita simul cum prae
scientia Dei certo praescientiae futura quaedam si homines consentiant
adeo subtiliter circumstantias quando potest Deus praedefinire passionem
martyrium ante praevisam tyranni crudelitatem certus quod si tyrannis
beat dilicias potentiam regna satellites et similia cum quod defecto
supremi alijs auxilijs tyrannus divinis beneficijs quae Deus bono fine con
tulit abutetur livore ad insolentiam et crudelitatem in Christianos ad
hanc solutionem confirmandam pertinent omnia quae diximus de praedesti
natione 8, 9 et 10 ex quibus abunde probatum Deum non solum permittere quandoque
circumstantias ex quibus infallibiliter sequatur peccatum sed etiam posse ibi
usare praedefinire casus circumstantias ex se bonas ex intentione boni
finis ulterioris etiam intentio permittendi peccata quam infallibi
litatem habuimus non solum peccata brevi per longum tempus sed etiam de
terminatum peccatum in brevi determinato tempore id est non solum cons
ratione hominum quia iam sunt inquinato mortali sed etiam comparatione homi
nis qui sit in gratia quae potest infallibiliter peccatum ratione et ordine quam
explicuimus citata 10 de praedestinatione — erit autem postea sermo de cau
re quando explicantur quae circa reprobos praedestinatos praedefiniuntur
ad consequendum distinguendo antecedens media quae per se et ex naturali inclina
tione diriguntur ad aliquem finem ea omnia possunt praedefiniri ab eo
qui finem praedefinit ceterum media quae ex naturali inclinatione per se
diriguntur ad diversum finem nonnunquam quamvis ex bonitate potentia
sapientia quae gubernantis convertantur ad peccatum finem unde quandoque
ea non possunt praedefiniri ab eo praedefiniente bonum finem hic autem
media sunt peccata quae aliorsum inquiunt diriguntur in divinam bonita
tem iustitiam sapientiam et gloriam et ex sola Dei bonitate provenit
nisi qualitas eliciant bona —
2a solutio tertij argumenti quamvis unicuique praedestinatum Dei gratia
in crimine praevisibus quamvis sibi praedestinationis sibi alicui honor aut
demeritum adeo fit maiestas nostra sententia quia multos reprobos Deus
praevidit aequalia alios minora alios maiora peccata
eorundem scilicet alios honor aut demeritum et in ex illis quamvis
Deus non voluit efficaciter eligere bonum gratiae et gloriae consequi ra
tionabili sunt quare huiusmodi discrimen reproborum a praedestinatis

causa n. ß sua ata primi sui. demumq. q. prevision mundi magis est predes
n. nat. facta sunt ante previsa sua merita finalia et reprobat. nega
n. tam ante previs sua demerita finalia. sed dr. ante predestinat.
previs de ante demerita eiusdem s. alterius per se n. adeo ut amus
ex utraq. solut. colligit. ingratiam n. fuisse et in ratione quondam qui post pre
previdens argum. existimant Deum ante previsa sua n. de creuisse eius nisi
infimum gradum glorie quidam. oibus baptizatis in parbulis in infinite
huius in ratio licet ut dixi n. satis faueret argum. qm. quodam in gra
quam usq. ad mortem retinent ut tribuit pro mortis rium aut finitam quousque
usq. ad ratio sup. num. quata et boris. sibe alia. —
2 argum. fere eandem solut. hic. argum. est si Deus esset alium negaret
predestinat. ante previsa sua sequeretur Deum impelere ad quata et quem
ante ut hoc quam consequens autem falsum est. et ans. sequela pbr.
qm. quata sunt media per se et nali sua in hiis nat. ordinata ad negat.
predestinati et exclusionem a regno celorum et quicumq. predestinat alium
quem finem debet predestinare media per se ordinata ad eum finem nisi
presupponant iam previsa aut futura. Rx negando sequelam et ad
pbat. dist. ergo maiorem nam predestinat. negatio sibe neganba
ex clusio a regno celorum hic aliquid boni et aliquid mali bonum in
quantum iusta pena manet separanda divinis iustitie in reprobatis et
misericordie in predestinatis et ut sic est finis a Deo intentus ad
illum q. consequendum n. diriguntur quata et reprob. per se et ex nali
in hiis nat. quam qm. quata per se divina gloriam minuunt et
nullo modo augent. at vero media per se ordinata ad eundem finem
sunt permissio quatorum et collatio beneficiorum sub quo futuri sunt
quatorum prescit. eadem non aliter quare hic media debet Deus
predestinare et pcuraret ad consequendum finem et pbat. neganba
porro negatio predestinat. sibe exclusio a regno malum inquantum separ
at a summo bono et sub ratione est ius ad quem per se diriguntur quatum
pecatores ex sua nali in hiis nat. quamvis quata per mali tunc quata n. per se
habent finem nec intent. ut dixi ubi de causis quatorum —
3 argum. si Deus sine operibus nostris previsi sciret predestinatos aut oes aut
maiorem partem hominum predestinaret ad vitam sed predestinatos numerus est lon
ge minor quam reprobos ergo n. predestinat Deus ante previsa merita maior
pbr. qm. si Deus nostra opera n. expectat nisi solum de se nostra quod divinam
misericordiam esse per pensam ad oium salutem retineat ne oes predes
tinet — Rx negando maiorem et ad eius pbat. reprehendo ingra
tus quatum originale divinam misericordiam remorat ne oes aut
maiorem partem hominum predestinet previsum namq. fuit originale
quatum ante predestinat. et pbat. singulos hominum ut dicemus
deinceps et quamvis Deus permisisset oes aut maiorem hominum

ab originali quare licet eandem predestinare non sit communis
hominum perditio cum sciendum sit velit ostendere quod humano generi de-
bebitur ut notat augustinus epistola 157 — preterea dicitur nam misericor-
diam ne predestinet maiorem partem hominum remorantur opera nostra
que ad predestinationem licet non supponantur quasi absolute futura pre-
supponuntur tamen quasi conditionaliter futura sub talibus circumstanti-
is alteri parte quare Deus non condidit maiorem partem hominum sub circum-
stantiis sub quibus bona eorum opera presciebantur conditionaliter futu-
ra quia hic circumstantie sunt valde superiores natura humana et donis
eius convenientes ut in pluribus hominibus reperiantur quin potius ad sub-
bendi convenientiam fuerit non permitteretur in pluribus deficere in deli-
cta que esse sunt defunt talia — que non ut licuntur ad mitat [illegible]
jecto argumento in nostris qui constituunt predestinationem post previsionem saepe
et pro ab illis quare Deus cum sit infinite misericordie non prebuit
copiosis auxiliis maiorem partem hominum ut paucium paulum quare in pre-
teritis seculis dimisit gentes ingredi vias suas quare hodie tot gen-
tes relinque evangelium relinquit cum possent eos de meritis tali in genere
cum celesti luce et spiritualitate superare quos ab illis fuerit reddita ro-
eadem nobis sufficit —
4 argumentum quia electio presumpta prerequirit deus pari[illegible] inter
bus inter quos sit electio sed predestinatio adglorian electio est ita
apellat in sacris literis quare predestinatio supponit deus paritatem inter
hos maiorem partem quia electio est acceptio boni relicto malo scilicet ac respectu
melioris relicto minus bono — confirmatur 1o quia si electio constituat solum
ex parte intellectus in iudicat tantum criminis inveniret sit electio separat ad
voluntatem etiam ampliavit id quod iudicium intellectus prefertur alii — conf
2o quia ubi nullum esset deus criminis frustra fieret electio sed casu posito
aut sit quicunque ex multitudine — conf 3o quia si electio non suppo-
neret disparitatem eligendorum arguebantur non sit esset quo electio distinguunt
ab positio dei scilicet ad literam hec enim ut distincta aferunt apostolo ad
romanos 9 ut secundum electionem propositum dei maneret in [illegible]
adi solet confirmatio ex Augustino e — ad solutionem notandum
apud Augustinum duplicem acceptionem huius vocis electio aliam
qua electio supponit merita aliam qua electio tribuit merita
non supponit distinctius c 3 sq no 4 et sequentibus —
suppono sic non aut sit clarum ut contingit ab intentione finis et ratione
versatur circa media non aut sit electio secundum consilii et deus cum sy-
praeuncio quaeque est pars humane prudentie de qua agitur ... 3 ethicorum
hic non electio in Deum cadere non potest ut d. Damascenus docet lib 2 de
fide c 21 — sed aut sit electio ut refertur ad multitudinem ex qua
aut sit unus quidam relictis aliis —
igitur ad primum pateat quia respondeo distinguendo maiorem [illegible]

huius an electio praerequirit dispari tatem meritorum sed divina electio non requirit disparitatem in meritis cuius ratio apriori est quia divina electio causat et non supponit inequalem bonitatem disparitatem quia disparitatem naturae arguendo quia nequaquam potest humana electio hanc vim divinae electionis ... gratiae cernat quos esse parisnoverint agnoscit Augustinus ... Anselmus ad 2um ... ut sic electionem et post ... relinquitur ...

ad 3um concessa consequentia negando sequelam quia dilectio ... Dispu. 6a de reprobat. causa et ordine —

de reprobatione multa in praecedenti disput. sunt dicta ... quia non potest causa ... praedestinat. dicendum quia non potest ... rationi ... praesens disputatio arguebat ...

qui cas C^4 tractat quaz difficultas arguebat^e & illius effectibus
ad q^d meritis emanans redundat ex obliquo ad verbis predestinat^m
quasi per tota fere dictis punct^o versat. in quantum omnibus asperius ...
finalibus & immediate per mi ... adds prescienciam illius q^d ordine
ad reprobat^n s. predestinat^m - principium dm erit de peccato origi
nali quo modo ab illius prescientia pendeat predestinatio s. repro

C 1^a V^r predestinatio s. reprobatio supponat ori ginale peccatum

tam predestinatio quam reprobatio duplex e alia absoluta efficax alia conditionalis & inefficax rursus predestinatio s. reprobatio absoluta efficax per versari cum hominis bage nullum dicendo in singulari et per versari cum hunc & illum homin dicere - igitur de predestinat^e & reprobat^e dicta cum supponat originale peccatum & quo modo dm erit C^e 2^a, 3 & 4 in presenti vero C^a agendum erit de predestinat^e s. reprobat^e quae absoluta efficaci voluntate versat. cum hominis bage si multis dm erit de predestinat^e & reprobat^e quae cum omnibus versat. voluntate conditionali & inefficaci. -

S 1^a V^r predestinatio in communi & bage supponat ori ginale peccatum

idem queritur de predestinat^e conditionali sive an te cedenti

1^a predestinatio conditionalis sive idem voluntas antecedens salvandi omnes homines fuit ante prescienciam originalis peccati & inde pendentem ab illa hanc assertionem aliqui recentiores adeo certam existimant ut opositum asserunt errorem inter quos e Cumel ... loquitur autem de ... conditionis in qua ... negarent nostra ... ad aliam scientiam negari probabiliter puto ut notavimus ...

probat^e cum ...
probatur quia voluntate antecedente eligerit ad gloriam sive predestinat^e conditionali idem ... media sufficientia ad gloriam conse quenda ... ante peccatum originale & inde pendentia ab illo data est humano generi in suo capite adamo media sufficientia que ... in ... habuit ... illi ... sufficiens ut perseveraret in ...

q[uod] si per severarit tradiderit ad posteros oia dona superna-
turalia qq erat i[n] sp[iri]tuali—
ry ponderi por probabiliter. dependenter ab originali peccato pre-
cognito p[er] scienciam ante n[atur]ali un colataie adamo gra[tia]e et oia
dona per n[on] venia ad statum nocentiae et ca colarae propter Chri-
tum dominum redemptorem ut propter causam finalem et me-
ritoriam aut inde inde pendenter a precognito originali nu-
llam fuisse voluntatem antecedentem salvandi hoies — ceterum
infra c 3 et 2 ostendemus peccatum originale n[on] fuisse pre-
cognitum ut futurum nisi p[er] scientiam mediam quare procedens solum
falso fundamento n[on] n[ost]r[o] quanvis probabili —
2o probatur quia oes hoies nascuntur ordinati ad finem supernalem propter
peccatum originale — ante peccatum originale hoies erant ordina-
ti ad finem supernalem — respondere posset eadem solutione procedemus
ar primo hoies ordinati erant ad finem supernalem ut a primo
ante quam ad amus peccaret sed n[on] antequam Deus previ-
derit adamum peccaturum imo dependenter a prescientia ipse
ca[usa] hoies ordinati ad vitam aeternam p[er] media statu innocentiae.
3o quis n[on] aperte voluntatem antecedentem salvandi hoies n[on]
fuisse antequam originale peccatum praevideret scientia media
[illegible] futuri peccati hoi n[on] video quomodo probabilitate ti-
neri posit aperi[illegible] —
2a 4o predestinatio est causa absoluta hominum beata fuit ante ori-
ginale peccatum precognitum ut absolute futurum et inde
pendenter ab illo cuius 2 probatur quia hoies beate predesti-
nati fuerunt in mente divina decreto primo causa est predesti-
natio alicuius hoies beate abstrahendo ab hoc quod salutem
consequeretur p[er] innocentiae statum sive adamus n[on] peccaret s[ed] p[er]
reparationem lapsus sive adamus peccaret — ant primo quia argumenta
que infra c 3 probant predestinationem factam esse suppositam sine
peccato originali praevisam quanvis probent depredestinatione hominum in sin-
gulari n[on] tam probant depredestinatione beata — ant 2o
quia nulla alia ratio obstat huic — ant 3o quia respectu
beata fuit voluntate absoluta ante praevisum

originale ut diximus supra puncto 4 sub 1° —
dubitabis cum ante primum peccatum originale praefixus fuerit numerus praedestinatorum – occasionem dubitandi praebuit Augustinus in Enchiridion c. 29 cuius verba sunt in 2ª obiectione 1ª exprimat si Adamus non peccasset homines nati fuisse usque adeo tum numerum praedestinatorum – verum Augustinus intendit terminandas fuisse aliquando generationes in statu innocentiae cum esset iam completus numerus quem Deus in eo statu praedestinasset sicut modo de facto praedestinatum numerum —
alter ratio dubitandi quia inde pendente ab originali peccato praesumptus est numerus daemonum ad quorum reparandas ruinas praedestinandi sunt homines sed de hoc dicendum erit ubi de numero praedestinatorum —
num sit 3ª et 4ª probabilis numerum praedestinatorum non fuisse praefinitum ante primum peccatum originale pro eo quod si Adamus peccaret Christus dominus non subiret mortem. Ratio probabilis desumitur a Christi domini passione fuisse electum tam copiosum numerum praedestinatorum et numerus foret angustior si Christus dominus non pateretur ut colligere licet ex Isaiae c. 53 si posuerit pro peccato animam suam videbit semen longaevum quod plures intelligunt ex s. Hieronymo et glossa et aliis de semine evangelii multiplicando – confirmatur quia hoc est puncto excellentiae ad dignitatem passionis Christi – confirmatur 2° quia innumera gratia et gloria maiorem quam fuisset si Christus dominus non fuisset passus etc. ex ipso ad plures hoc unde in fra c. 3 a. 1 probatur 2 —
2 probatur quia videtur congruum praedestinatorum numerum designari nisi designatur simul reproborum numero utrumque autem numerus simul non poterat designari nisi primum post originale peccatum quia si Adamus non peccaret numerus reproborum non superaret numerum praedestinatorum – sicut certe non tanto excessu superaret ut in fra c. 3 a. 1 probatur —

§2ª Utrum reprobatio in numero et habere supponat originale peccatum.

ubi de reprobatione conditionali –
idem clarius tractatur a doctoribus sub hoc titulo utrum aliqui essent reprobi etiam si Adamus non peccaret sed genuissent liberos in statu innocentiae

quærimus

quiri mus autem ex vi presentis decreti predestinandi et reprobandi et
ex vi pacti initi cum adamo nos posteritatis —
2ª sententia est reprobatum non solum in singulari persona sed etiam in universali habere
causam hoc supponit originale peccatum ita ut illo cessante nullus homo reprobandus
esset sed omnes homines predestinandus fuissent ita sentit suarez 2º disp. 20 c. 2 mar
silius in 1º c. 13 ad dubium gabriel disp. 20. q. unica ad — colligitur aper
te ex doctoribus qui dicunt quod parentes si tentationem superassent confir
mandos fuisse in iustitia ita ut nunquam peccare potuissent ita docet angel
mus lib. 1º cur Deus homo c. 18 quem sequitur alexander 2ª p. q. 95 a. 3 ubi
idem probat ex boetio idem docet Chaterinus ut probabiliter credendum in lib.
de peccato originali circa finem q. 5 vide et io. Vt est huius sententiae d. thomas
in quodlibeto 3 q. 11 a. 28 · fabent valde augustinus et gregorius
quos explicavimus postea —
Probabilior sententia est reprobatum hominum habere non pendere ab originali peccato
itaque ex vi presentis decreti circa predestinatum et reprobatum hominum et ex vi
pacti de facto initi cum adamo multi reprobarentur quamvis adamus non
peccaret hec sententia colligitur aperte ex doctoribus qui dicunt adamum et eius
filios non fuisse confirmandos in gratia etiam si tentationem superassent sed
relinquendos fuisse sub periculo peccandi sicut adamus fuit in statu
innocentie ita d. thomas 1ª p. q. 100 a. 2 et ex professo quodlibeto 5 q. 5 a. 8 hugo
de sancto victore apud d. thomam dicto quolibeto 5 albertus 2ª p. tracta
tu 14 q. 85 fine durandus 2º disp. 20 q. 5 a. 3 ubi capreolus q. unica ad 3.
Caietanus 1ª p. q. 100 a. 2 ubi Cumel et q. 23 ad 1 sua q. 2 columna ulti
ma molina 1ª p. disputatione 6 dicens disputat. 32 (quamvis disp. 33 q. 5 dicat
inter tunc aliqui reprobarentur si adamus non peccaret) valentia 1ª p. q. disputat.
de statu innocentie q. 5 puncto 2 et puncto 1 fine pererius tomo 1 in gene
sin lib. 5 disputat. de gratia gradum faciente quae esset in statu innocentie q. 4 fere
idem abulensis in c. 3 genesis q. 6 et 7 —
probatur 1º ex augustino 14 de civitate c. 10 fine cuius verba sunt felix uni
versa esset humana societas si neque illi (s. primi parentes) malum in pos
teros traicerent neque quisquam ex iniquitate committeret quae damnationem
reciperet ex quibus sequitur Augustinus parentibus non peccantibus filios peccare po
tuisse et damnationem mereri —
2º probatur quamvis singularibus personis per specialia privilegia
concedantur in via aliquae perfectiones quae sunt proprie termini et patrie
ut stabilimentus in gratia communitati hominum viatorum non conceduntur perfec
tiones termini et patrie sed perfectiones vie ut confirmari

i nbono ē pietas termini et parie p beniens ex claraui sione ins
nin boni et ex plenitudi ne felicitatis saciante appetitum et uns
maiori ngratia n daret hoibus ex q si adamus n peccaret done per uenirent
ad gloriam — quare sanus 2° dist. 20a c 2 citata i consequenter loq
t. adiaque discrat e ubi docet n prius confirmandos fuisse gratia posteros adami quam ii nascerent in tentatio et singuli peccare potrant et
per peccatum reprobari —
At in quo quaenis posteri adami n fuissent in gra confirmati ni bi lemi myst
ut potuissent peccare potuissent per peccar ari ngratia et potuissent a peccato ess
gere ut in gra ruederent et ex eo potuissent peccare malevoli git. futuros fuisse
alii qui reprobos non praedeterminatos tantummodo probare vm po sius tentari
reprobari i novi casu — respondeo si adamus n peccaret posteriorum eius peccatum
esset possibile n solum potestate physica sed et morali qm ita possibile fuit
i paruum ut sus quando multis hoibus et longo tempore aliquis actus
possibilis possibilitate morali tunc ille actus infallibiliter elicitur ab ali
qq hoibus habere dato autem peccato in aliqq hoibus pertinebat ad ordinem
p uidentiam Dei ut mi perirent in qqdam peccatoribus ostenderet iustitiam
suam per mi condi n durat et i naly misericordiam unde fit ut
reprobarentur et alii praedestinarentur —
3a hanc sententiam obicio augustinum in p° retractationum c 13 sub finem
ubi ait si peccato illo magno n mutaret in deterius humana natura ac
p hoc si et in gratia ceremoniis et in filiis fecunditas felicitasque mansisset
usque ad certum sanctorum numerum quem praedestinavit Deus nasceretur
n parentibus successuri morientibus sed cum uiuentibus regnaturi unde colli
ditur praedestinatos fuisse nascituros si ebitatum fuisset originale pe
catum — tenet unum cum alii unde confirmat augustini mentem ē i no de ciuitate
tenet a ex plicando sic ē ille locus i tunc fecunditas felicitasque mansisset
in filiis p hoc q peccato illo magno n mutaret in deterius natura hu
mana ceterum n p hoc solum sed p hoc simul cum liceret a peccat sed
vare a parentibus filios in gra quo casu soli electi nascerentur
ceterum quamlibet adamus n peccasset n daret ille casus qm posteri
peccarent et reprobarentur —
obicies 2° gregorium q moralium in illud Job iam nomine requiescerem
ubi ait si parentem ulla peruerso peccati uerum generet nequaquam
esse filios gehennae generarent sed hi qui nunc p redemptorem saluandi sunt soli ab illo electi nascerentur et nullus reprobus nas
ceretur si originale peccatum n fuisset dominum —

Dr ex d. tho. i. p. q. 100 ar. ad. 1um et quod liberos esse a. to. gregorius ita in
religendis filius parens non peccaret non generarent ex se filios obnoxios pene
ex cuius generatione sed generarent filios immunes ambos pena quamvis illi
postea per liberum arbitrium se possent peccans et supplicium implicare. Si
militer intelligendum quod ait gregorius se lex electos nascituros s. ex
cuius generatione nullus non ex cuius generatione esset reprobandi dignus. quod autem ait
nascituros fuisse eosdem electos qui nunc per redemptorem salvandi sunt ex
plicabitur c. sequenti ad 1um.
3a obiectio anselmi quo citan. quod bonum malo peremisse sed pec
catum primi parentis adtulit posteris peccandi necessitatem, et perseveran
tia primi parentis attulisset posteris certam et infallibilem constantiam
virtutis. d. thom. citatus respondet. anselmus non docuit oppositum
asserendo sed opinando sub dubio. praeterea anselmi ratio non efficax quod
ut primi parentis peccatum posteris attulit necessitatem peccandi sed non ea
obstinatione ut aquato nunquam resurgant ita primi parentis per se
veranti a. asserit quidem posteris virtutis constantiam sed non eo gradu ut
nunquam desierint moraliter peccando. Dr praeterea quamvis pecca
tum adami attulisset non solum necessitatem peccandi sed et necessitatem
nunquam resurgendi qualis est in adam nasci et quamvis adami per
severantia attulit posteris constantiam in gratia adeo bonum esset peremissum
malo quod melioris potentiae est magis non numquam bonum causare quandoque
repellere a bono de quo alias.
4a obiectio quod angeli in temptatione superati per non nisi in bono confir
mati sunt. similiter confirmatio adam eiusque per privilegium vitae posse
ritas quod adamus confirmatus in gratia deberet filios sibi similes
in gratia et iustitia confirmatos generare. Respondetur d. thomas negando consequentiam quod an
gelus natura sua inflexibilis est post electionem. Homo vero flexibilis
de quo alibi.
hinc dicitur beatus quod est bonitas absoluta ex efficacia hominis boge.
de bonitate unde non aliter reprobandi homines si ipsi bonitate peccare et in quo
per non naliter resistere virtus est illam non pendere a primis peccato origi
nali ut magis constabit infra c. 453.
C. 2a. Vtrum idem homines praedestinati sint idem quod reprobandi
fuissent quamvis adamus non peccaret
in neutra in ordinalibus semper inquirimus quid sequatur ex ipso pre
sentis durum peccati nam quod durum adeo quod se inclinaret divina bo
nitas aut est eo dare per suis finitas nulla aut est dare quae amabi
mus per probabiliter fit inbefigari.

i̅ sententia scit quanlibet ad amus n̄ peccaret nasci turos fuisse eos dem homines qui modo predestinari sunt eosdemque fuisse predestinandos ita Suarez
2º disp. 20 c. 2 mar. filius 2º c. 13 a. 1º dubio q. [illegible] hominem
exi[illegible] qui n̄ predestinaretur nisi i̅ peccasset ad amus gravi[illegible] disp. [illegible]
unica a. 1º defendit sententiam sancti ut eque probabilem uno [illegible]
[illegible] fundamentaliter ex gregorio q. mor. alium quem citabimus c. precedenti
umi 5 2 obiectio 2ª et urgent illa verba [illegible] qui nunc [illegible] redemptorem [illegible]
bandi [illegible] soli ab illo nascerentur electi —
2um argumentum quia deus voluit efficaciter petrum perducere ad beatitudinem
et hoc voluit prius quam voluit petrum nasci ex talibus parentibus v.g. Ioanne
et maria et prius quam voluit permittere ut petrus a parentibus contraheret originale peccatum et quanlibet ibi parentes Ioannes et maria nunquam
nascerentur et quanlibet nullum originale peccatum unquam fuisset
ut illa voluntas efficax fieri [illegible] efficatur perducendi petrum ad beatitudinem — idem argumentum fieri potest de quolibet homine singulari — ante probatur [illegible]
[illegible] ordinata volitio debet prius amplecti [illegible] ex immediatione
i̅ unquam [illegible] ut antea petri [illegible] ex immediatione
i̅ [illegible] divina bonitate illius gloria et nativitas ex talibus aut talibus [illegible]
[illegible] abvoluntate [illegible] divina volitio efficaciter vult beatitudinem
petri prius quam velit illius nativitatem ex talibus parentibus —
3um argumentum quia homo unus n̄ se[illegible] quo ad [illegible] quo ad organi [illegible]
i̅dem numero petrus [illegible] filius aliorum parentum [illegible] futuri filius
ad amus n̄ minus naliter quam fuit filius abrahe quia [illegible]
[illegible] generat [illegible] numero generasse [illegible] ad amus [illegible]
[illegible] generandi [illegible] parentes ex sua [illegible]
[illegible] proli generandi [illegible] pluribus [illegible] de quo [illegible]
[illegible] de [illegible] — [illegible] unitas numeri [illegible]
n̄ [illegible] ad unum numero agens qui n̄ [illegible] idem numero
[illegible] potuit produci aggregatis causis n̄ diversis [illegible] idem homo predestinatus
potuit produci ab aliis parentibus —
2ª sententia molinae in fine primae partis [illegible] disp. [illegible]
[illegible] c. 5 [illegible] Ve. si adam n̄ peccaret [illegible] et soli electi nascerentur
qui modo nascuntur et existimat quantum ad corpora probabilius [illegible]
homines futuros fuisse diversos [illegible] vero identitate [illegible] diversitate [illegible]
a [illegible] nisi i̅ tempore — probat quia nullus [illegible] [illegible] ordo [illegible] n̄ alium
et [illegible] aliorum auxiliorum eligeret a deo si adamus n̄ peccaret et [illegible]
unde diversitas [illegible] n̄ [illegible] ex diversitate parentum [illegible]
[illegible] diversitatem [illegible] diversitatem [illegible]

agentis non habemus diversitas agentium in nobis refertur ad diversitatem aliquam spiritus et inventionis liberi —

non habemus similiter plures modo ex qui nunc praedestinati sunt si fuissent praedestinati nisi si quavis esset ad annum et similiter non fuissent reprobi plures modo ex qui nunc reprobi sunt. in tractatu 10 quolibetorum q. 11 a. 25 et quodlibeto 5 q. 5 a. 6 Capreolus 2o dist. 20 q. unica a. 3 et ad argumenta contra illam Cabrera a. 1a p. de statu innocentiae q. 5 puncto 1o fine Zumel q. 23 a. 1 q. 2 a. 2a et q. 8 ad fine tribuit maiori et adamo in 2o dist. 20. eandem aliam ut eque Cavillum cum oppositum defendit grave elegans contra nos —

ut fundamentum tenendum est et aliorum quia ex diversis parentibus naturaliter non nascuntur nisi homines diversi tamquam ad animam quamquam ad corpus quia individuatio in ordine ad hanc materiam signatam ultimis ab dispositionibus ad unionem in tantum naturaliter non infunderetur anima huic in natura inveniretur materia scilicet sub aliis dispositionibus diversis non quantis sub alia materia et sub aliis dispositionibus [illegible] nutritionem succedentibus [illegible] positi de quo primi in primo dispositionibus [illegible] in metaphysicalis dist. 4 q. 6 —

ex hoc fundamento colligitur 2um vel deliat si adamus non peccaret nascerentur plures modo homines qui modo non nascuntur et illi essent praedestinati aut reprobi et contra multi ex qui post peccatum adami nati sunt sibi praedestinati sibi reprobi non nascerentur nisi si peccasset ad annum — et primus probatur nam cinetos fuisse multos homines qui modo non producuntur quia permanente innocentiae statu illi homines qui de facto nullos et qui [illegible] liberos habuerunt generassent plurimos filios —

Quod vero primus probatur 1o quia multi modo moriuntur ante pubertatem qui non si ad annum non peccaret pervenirent ad [illegible] eo amplius annos et eo tempore generarent filios qui modo non generant.

2o quia modo multi aut sunt [illegible] steriles aut certe non ex qualibet copula suscipiunt liberos at vero in statu innocentiae ex qualibet copula nasceretur filius in tantum nullus [illegible] matrimonium fuisset sterilis ut probat alexander 2a p. q. 94 membro 3 d. bonaventura 2o dist. 20 a. unico q. 5 ulricardus a. 1 q. 2 durandus q. 3 marsilius 2o q. 13 a. 1o a. 2 et 3 [quod dicat sine fundamento Zumel 1a p. q. 98 ar. dubio 1o] ratio est quia in statu innocentiae sana esset et integra potestas generandi in utroque parente et illi semper rectam rationem uterentur ea potestate ad proprium finem illius nec abuterentur ad libidinem —

3o probatur quia modo multi aut virtutis studio aut tuendae castitatis aut alia de causa decernunt permanentes in celibatu

at vero in statu innocentiae omnes vacarent matrimonio praeter eos qui propter communem futuri essent in numero virgo ut ait ter doctores sentiunt bonaventura in sent. et stan...

4. quia non est veri simile rebus ut modo sit semper aequalem numerum virorum ac numerum feminarum at vero in statu innocentiae semper esset aequalis virorum ac feminarum numerus propter nationes quae nobiles erant in d. thomas 1a p. q. 98 ad fine et supra quo libro 3 q. 11 ad 5 alexander 2a p. q. 91 membro 4 d. bonaventura in 2o dist. 20 aureolus q. 6 ubi durandus q. 3 ad ricardus ad q. 1 gravi ... dubio marsilius q. 13 ad dubia et in hanc sententiam maxime inclinat scotus dist. 20 q. 2 fine —

ratio est quia generatio per propria naturam gignere haberet agere ... non ... uniformiter generari ab hoc per se sano et integro ut dicit ... generando viro quando ... et ... quando ... feminae generandae porro in statu innocentiae non solum ... et a ... generatio per se subiectum esset voluntati parentum ... obediret ad nutum ... omnes ... ut ... feminae quam viri generandi nullus auctor ... femina ... in ... matrimonium ... simul ... quae ... statum innocentiae ... quam ... explicant et defendunt ... —

Sed contra quia non diversa essent plurima alimenta si adamus non peccasset et ex diverso alimento diversa ... generat ... quam ... parentum ... generaret —

Quod autem plurimi ... qui modo nascuntur non nascerentur nisi si adamus peccasset probatur primo quia aliqui parentes sunt qui ex pluribus matrimoniis liberos ... aliqui ... matrimonio simul ... adulterio ad ... alii ... diversis filios ex diversis feminis ... qui homines si adamus non peccasset non haberent filios nisi ex unica uxore quia status innocentiae ... adulterio aut simplici fornicatione ... bigamia redundaret — Respondebunt aliqui potuisse ... filii non peccante adamo quia si peccassent ... adulteria et vagos ... plures filios ex diversis parentibus ... — sed ... per manet argumentum ... quia si adamus non peccasset quamplurimi qui ... non ... originali ... et illi non ... filios ex illicita copula aut ex bigamia quare quoad illos valet argumentum ———

2o probatur quia multo diversa coniugia inirentur si adamus non peccasset

quia illi ex contrariis quas modo aliquando coniuges ut se invicem eligant
desinunt contingere nunc in quadam mari ... amore libidinis
nostre alia adiuvetur dignitatis iniuria aut nobilitatis cupidine alia pacis
studio inter dissidentes familias alios distantissimos loco inopinate ex ...
... belli famis pestis aut exilii coniungit —
3° probatur quia si adamus non peccaret dilluvio non fuisset obruendum humanum
genus et plures qui ferro aut morbo interierunt ante diluvium non intercisi
essent parentibus tam fecundis et diuturna aetate viventibus urbes replerent cum
vix sui invicem alimenta pluribus hominibus non sufficerent quare
non potuissent per duos a filiis noe ... quem alii ... —
quia bello peste incendio fame ac aliis cladibus sepe devastatae regiones
brevi tempore replentur nobis si liberi per ... quos ... superstites
essent omnes progenitores cum ... in ... super si regessent multo plures
esset filii et nepotes quos genuissent —
4° probatur quia plures predestinati nascuntur quorum singuli nascuntur ex progenitoribus numero
progenitoribus reprobis qui non omnes reprobarentur si adamus non peccaret quia omnes
nascerentur predestinati originali iustitia ... sufficienti ad perseverandum
divino auxilio quare aut hi qui modo sunt reprobi fuissent predestinati aut non
nascerentur ipsi nec eorum filii —
... quia reprobatio plurimis nascentibus ad exercendos predestinatos qui nati non fuissent
si adamus non peccaret quia si neminem nisi ... reprobatio predestina
... plurimi ... in ... perseverantiam
2° ... aliqua forte individua predestinatorum eadem essent ... si adamus non
peccaret prosertim abel et alii predestinati qui proxime ab adamo distabant probatur
quia in his predestinatis ... ratio ... ad ... prudenti nulla
non ... abel non fuisset generandum si adamus non peccaret idem
... de filiis aliis aut nepotibus adami —
3° Christus dominus predestinatus fuisset si adamus non peccaret ...
de quo in materia de incarnatione tractatur ... si adamus non peccaret ...
incarnaretur ... quam illud ... adnotandum ... ex superiori ...
... posset scrupulum inicere ... predestinandum ...
fuisse Christum dominum ... fuissent omnes illi qui de facto fuerunt illi
... progenitores ab adamo ... ad Ioachimum et Annam ... inter
viderentur ad ... alia ... qua ... ad progenitorum generationem ...
et qui dei ... Christus dominus naturaliter genitus fuisset ut alii homines ...
... utrum quia super naturali ... depingeretur ...
... ... et adeo ... quamvis ...
... integrum ... naturali ...
... esse ... eadem numero et ... dei ...

quas fecit quamvis procederet ab aliis progenitoribus et quamvis diversam habuisset matrem

ad argumenta secundi 27 ad primum ex D. gregorio iam eius verba explicavimus in prima obiectione quantum ad aliquid faciebant sed quando ait si adamus non peccaret nasciturum fuisse hos eosdem electos qui nunc per redemptorem salvandi sunt explicatur ad. ita quodlibeto 3 e. 11 a. 25 sic ut sit hoc verba nasciturum in hoc termino non designando individuum sed speciem quia non mo[do] specie eius ibi designabatur et eandem qualitatem multitudinem si adamus non peccaret essent idem quo ad electos non quo ad dictam summam communicationem ut vide. vaz. quodlibeto 5 e. 1 a. 2 —

ad 2um negatur antecedens et ad eius probationem negatur maior quia ergo eius liberum de sui prius aut posterius velle quia ultimo fine pro finitas ut ostendimus disputatione 2a e. 2 et disputatione 6 e. 2 et 3 —

ad 3um falsum est antecedens ut constat ex nostro fundamento 1o et ex dictis in metaphysica ad confirmationem antecedens negatur quia quamvis unum ex at unum effectum naturaliter possunt diversis agentibus particularibus agentibus non illud idem numero effectus non per diversitatem unionem illorum agentium nec ab diversam solutione plurium agentium — plura alibus scribit Capreolus in primo dist. 20 a. 2 ad argumenta —

ad argumenta Molinae 6 4 non videtur nimis quod Deus cum intelligeret si adamus non peccaret quia eandem terminatione verba praecise conimus in principio e. 4 sed diversimode quidam naturaliter includatur in diversos praedestinatione et reprobatione quia de facto sunt et non dicimus virtualiter includi ut diversos si essent praedestinati diversis et reprobati quia parentum et filiorum naturalis series permutaret diversam individuum quam autem ait solas animas cognoscibiles sumere diversitatem anima et agente non esse animas realis falsum est ut de supra fundamentum —

3a e. Utrum ante praevisum originale peccatum Deus electos praedestinaverit et reprobaverit singulos homines in particulari

hic non loquimur circa nostras de reprobatione positiva quia voluntas puniendi de qua infra e. 4 et 5 sed de negativa de reprobatione quae positiva voluntas non praedestinandi — prima sententia agit ante praevisum originale peccatum efficacem voluntatem constitutam fuisse adeo praedestinationem Christi hominis et aliorum praedestinatorum et in dicente similiter ea negativam praedestinationem aliis qui non sunt praedestinati in sententiis 1o dist. 41 e. unica et 3 dist. 7 e. 3 et dist. 19 e. unica q. 1 in fine et Capreolus quem idem sequitur qui speciatim praedestinationem et reprobationem distribuit in plures instantias ex quibus ipso fuerit sequentibus eius inter ceteros tenet mar silius 2o e. 13 a. 1o dubio 4 et sub dubio gravibus 2o dist. 20 e. unica a. 1o — tribuit ex aliis heruaeo marsilio et gregorio in 1o dist. 41 — sub foro in fine libri 4 sententiarum dum ait quia ea quidem fecerit ad rem antea inclinans in eam sententiam ut permisso peccati adami fuerit effectus reprobationis — eandem sententiam ex dicto nostro fundamento tenet molina e. 23 a. 5 disputatione 1a membro 7 q. quare qui —

huius sententiae argumenta sunt. 1um electio hominum ad gloriam constituta fuit ante praevisum supernaturalem merita Dei ut scriberetur ad exemplar huius constituta fuit ante praevisum originale peccatum per hoc causa quoniam nulla

id est ob quam predestinatio hominis presupponat previsionem originale peccatum
potius quam previsionem alias peccatorum actualium, consequentia probatur quia originale peccatum nullo modo
vim liberat predestinationis; Et predestinatio nullo modo pendebat ab illis quae pre
visione consequentia; et ulterius probando negationem reprobationis homini pro quo presupposi
tionem ante previsionem peccati originale peccatum quia si ante previsionem peccati originale efficaciam
rerum ... omnes predestinatos ... illud decretum reliqui non fuerint elec
ti ... negatae predestinationis ... non sint eligendi —
2um arguitur angeli ante omnes predestinatos simul cum suis fuisse ... predesti
nationi ... sed adamus electus fuit ante previsionem peccati originalis peccatum Et
reliqui omnes predestinati sunt ante previsionem peccati originalis peccatum minor probatur pro
peccatum originale peccatum quia sit adamus originalem iustitiam ante adamum elec
tio ad iustitiam originalem presupponebat ante previsionem peccati peccatum
... electio adami ad iustitiam originalem pendebat a pre
destinatione efficaci adami ad gloriam Et predestinatio adami ad gloriam
ex non ... ante previsionem peccati originale peccatum —
3um arguitur quia Christus dominus predestinatus fuit ante previsionem peccati origi
nalis peccatum sed reliqui homines simul cum Christo domino et ad illius
exemplar predestinati sunt Et predestinati sunt ante previsionem peccati originale
peccatum consequentia probatur quia electio hominis aliquo modo fuit prior electione Christi
... dominum ... predestinatus Christus dominus fuerit
predestinatus — consequentia 2o probatur quia ... predestinata fuit ante
previsionem peccati originale quia non ... previsionem ... non erat futurum —
4 arguitur quia ... originalis ... ante previsionem peccati
originale peccatum sed ... originalis ... presupponit iam ...
predestinationis ad quam negationem reprobationis Et predestinatio et reprobatio ne
gationes sunt ante previsionem peccati originale peccatum minor probatur quia per
missio peccati originalis ... videatur ad ... reprobationis
... reprobationis ab ... —
5um quia angeli ante previsionem peccatorum omnes predestinati sunt et reprobati
Et similiter homines —
pro eadem sententia sunt argumenta quae infra c 4 s 3 et sequentibus contendunt
originale peccatum non fuisse ... reprobationis,
pro ... sententiae ... liberae voluntatis ... predestinandi hunc hominem de
massa et non predestinandi aliunde massa fuit ... prior pre
visione originalis peccati et ... ab eadem previsione quam
supponit augustinus ... predestinationis et reprobationis ... ex
plicatur ... eadem massa ... originale peccatum
... aliquos ... originalis peccati alios
... predestinaverit quos ... aequali
id est reprobare ... sic loquitur augustinus epistola 105 et ... sequentibus

et lib. 1° ad simplicianum q. 2 lib. 2° 1ª duas epistolas pelagianorum c. 7 in singu-
laribus c. 37 et a c. 94 usque ad 100 de predestinatione et gratia c. 3. 6. 7. et 16 de
bono perseverantiae c. 14 de predestinatione sanctorum c. 9 ... fulgentius
et anselmus citandi in c. 4 s. 2 et 3 d. thom. 1ª p. q. 23 a. 1 ad 3um et 3 de ver.
q. 10 q. 3 ... quod libeto 5 q. s. a. 6 Capreolus 1° dist. 20 q. uni-
ca a. 2 ad argumenta scoti et in 3 dist. 1ª q. unica ad 1um 2. 3. 4. contra scoto
ad 2am ... in de prescientia et predestinatione pagina 277 ... q. 23 a. 2.
a fortiori hoc sentiunt omnes doctores qui supra diximus putare s. q. 1ª divinam predesti-
nationem et reprobationem non esse ... nisi post previsionem futurarum
2° pro huius sententiae explicatione sit 1a ... aliqua prescientia originalis peccati
ut absolute futuri requiritur ad predestinationem hominum singulari
... sibi cad reprobationem - hic ... abstrahit ab eo quod ... originali
cognoscatur ... prescientiam intermediate s. ...
catur ... per ... causandi ... consequentiae
et abstrahit ab eo quod hic ... natura ut prior predesti-
natione et reprobatione s. includatur ... reprobatione et predestinatione
... pro ... illud ... videlicet requiri prescientiam
originalis peccati ut absolute futuri -
pro hoc 1° quia ut patet ex predestinatio ad gloriam requiritur cognitio
... ex ... futuri ... ab predestinatione
sibi ante predestinationem ... previsa ... huius ... quia
quia qui non est futurus non potest esse futurus beatus ... non potest
non natus ut sit beatus ... ostendimus in ... hos sin-
gulares homines non fuisse nascituros si adamus non peccaret ... ali-
lios predestinationem requirit cognitio originalis peccati ut abso-
lute futuri -
confirmatur 1° quia predestinatio hominum singularium sic intelligitur ...
ut ... predestinetur certus numerus predestinatorum qui numerus consur-
git ex omnibus singularibus hominibus predestinatis hic autem numerus ...
... originalis peccati non potuit predefiniri quia si adamus non peccaret ...
... consequentur ... salutem comparatione eiusdem multitudinis
... ex mille millibus hominum ... salvantur centum ...
in statu innocentiae ex mille millibus hominum salvarentur multo plures quam
centum et ratio est quia in statu innocentiae nullam unquam ... insurge-
ret tentationes daemonis non ut modo vehementer urgerent nullius hominis de-
fuissent ... nec ... que ... ad salutem essent ...
remedia ... - ... per passionem redemptionis
Christi domini maximum ... predestinatorum numerum designatum
est pro velociores ... et longiorem mundi durationem quam fuit
in statu innocentiae in quo ... non ... aut ...
teretur ut diximus q. 1 s. 1 - confirmatur 2° quia ... parum
ex originali peccato ... numerosa hominum ...
... minor fuisset ... si adamus non peccaret ...

scholastici aliter existimant ——
2° probatur quia cum similiter ad divinam comprehensionem et perfectionem pertineat
ut quo actu praedestinat hunc hominem in singulari eodem actu eundem desig-
net ac sine independentia praedestinet ad determinatum gradum gloriae, determinatum
autem gradum gloriae non potuit praedestinari sine praescientia peccati originalis
ut absolute futuri, quod probo quia aliqui praedestinati sunt ad gradum gloriae tenuem ita
ut quicumque praedestinatus esset beatior si Adamus non peccaret et ille permane-
ret in statu innocentiae, exemplo sint parvuli decedentes cum baptismo et
multi adulti qui decedunt cum gratia paulo maiori, hi gradus gloriae non forent
tenues isti si Adamus non peccaret nam homines diuturnam vitam agentes
et permanentes in statu innocentiae augerent copiosa merita quae si aliquando
caderent in mortale peccatum nihilominus propter providentiam amicitiam recu-
perarent et non decederent sine copiosa gratia — confirmatur quia ex suppositione peccato
originali et incarnatione Christi Domini dati altissimi gloriae gradus
in beatissima Virgine et apostolis, qui gradus non fuissent si verbum aut
non incarnaretur aut mortem non subiret quam utique non subiisset nisi
Adamus peccasset, facit illud Joannis 10: ego veni ut vitam habeant et
abundantius habeant, et ad Romanos 5: ubi abundavit delictum super-
abundavit et gratia —
3° probatur quia Christus Dominus per passionem nobis meruit non solum
gratiam et gloriam sed etiam praedestinationem ad gratiam et gloriam in suis gradibus, sed
et nostra praedestinatio praesupponit praecognitam passionem Christi Domi-
ni ut absolute futuram, sed passio Christi Domini non erat futura nisi futu-
rum fuisset peccatum Adami, ergo supponit etiam praecognitum peccatum Adami —
4° probatur quia multorum praedestinatio amplectitur sicut finem et media quae sup-
ponunt peccatum originale, ergo illorum praedestinatio non fuit nisi ex suppositione
nisi in praecognito peccato originali ut futuro, antecedens constat in parvulis qui
per baptismum et in adultis qui per martyrium salvantur et in his qui
martyrum constantia excitantur et adiuvantur ut credant et resipis-
cant —
5 probatur quia reprobatio negativa non fuit nisi in praesupposita praescientia peccati
originalis ut absolute futuri quae praescientia fuit ratio reprobandi, infra
q. 453 et sequentibus. unde sequitur sine praescientia originalis peccati
non fuisse omnium electorum praedestinationem, quia si Deus omnes electos praedestinas-
set non praesupposita praescientia originalis peccati ut absolute futuri eo
ipso quo in ea praedestinatione omnium electorum non includerentur alii homines illis
esset negativa praedestinatio quam negativam praedestinationem appellamus
reprobationem negativam —
Notandum ad plenam explicationem huius [illegible] dicetur per se aliquis.

paucos hominum praedestinatos fuisse ad vitam independenter a praescientia originalis peccati quasi absolute futuri cuius videlicet qui debiti essent naturaliter nasci quamvis adamus non peccaret ut ... prudentius dicitur

ad versus hoc nihil probabitur in ... posteriori ... nostra ... verum ... induxit quasi gratis dictum et quia exceptio ... leges ... quidem ... indigent maiori fundamento a praeterea quia illorum hominum praedestinatio nec esset ad certum gradum gratiae nec supponeret praecognitam passionem Christi domini ... ea quae dicimus probatur 2a et 3a vide solutiones in argumentis —

2 inquiris vero praecedens in intelligendum sit non solum de originante peccato quod fuit in adamo sed etiam de peccato originato quod singulis hominibus inhaeret respondeo affirmative cum quia Augustinus mag... aliud dicitur loquitur non solum de originante sed etiam de originato ... hominis ... dignitas ... et probatur et non nisi ... liberat — tum quia quamvis in ... non probatur requiri praescientiam peccati originalis sicut probant 3a ... et 5a ... media a praedestinatione et reprobatione ... probatur quia ... supponunt non solum originale originans sed etiam originale originatum —

3um a praedicti ... excipienda beatissima maria ... quia in qua in possibilis erat praevisum originale originatum quod non erat in ea futurum ... re deus praecognito ut futuro originante peccato adami voluit omnes homines permittere ut in ea haberent parentis culpam et simul voluit excipere beatissimam virginem quam non praedestinavit praecognito peccato originali parentum suorum —

Porro praedestinatio beatissimae virginis et decretum praeservandi illam peccato originali posterius fuit praedestinatione Christi domini propter merita praecognita factum illud decretum quare decretum permittendi ut reliqui homines in ea haberent originalem culpam et praescientiam eiusdem culpae ut absolute futurae in eius suo modo posterior praedestinatione Christi domini quamvis prior sit aliorum hominum praedestinatione sicut probatur — quando ... praeoccupat ... obiectio qua ... quae dispensatio ... sic ... nostram sententiam quia ex ea sequeretur beatissimam mariam virginem contraxisse peccatum originale de facto et non posse nisi per merita Christi domini liberari ab illo quia ante merita Christi domini praevidebatur peccatum contrahendum — hic nulla consequentia inferunt ex sententia ut a nobis explicata —

2do ... praescientia ... peccati originalis ut absolute futuri praesupponitur ante praedestinationem omnium hominum in singulari et similiter ante reprobationem probatur quia requiritur aliqua praescientia peccati originalis ut absolute futuri ut probatum est in ... sed non in possibilis ... alia praescientia ... visionis quod praescientia visionis requiritur ... probatur ... dicendo ... simplicem praescientiam

p. quam Sm. q. habuit Clemens non convincendo potuit cognosci ori-
ginale peccatum absolute futurum —
1a praescientia ad quam appellam media ratione cuius cognoscens Deus
quod Adamus, si haberet in quacumque circumstantia creatus, et cognoscens
creandum esse sub his circumstantiis cognovit eum ad Adamum fuisse peccatu-
rum. hanc tamen scientiam supponi ad praedestinationem s. negabat
doctor Molina q. 23 a. disputat 1a membro 7 a ... omninoque
utrum sicut q. habuit ... conditionalem
... illatum s. futuritionem absolutam in ... habuit
existimo hanc scientiam mediam nihil ut potest de nullo obiecto ut
probatum est in c. 14 de scientia a 13 dubio 10 —
2a praescientia ad conditionalium in quantum antecedens habet infallibilem
connexionem cum consequenti ratione cuius potuit esse Deus cognoscere pecca-
tum originale absolute futurum supposita cognitione decreti creandi Ada-
mum in tali circumstantiis si peccatum ad Adamum ... infallibilem illatum
sequeretur ex aliquibus circumstantiis — utrum in eadem c. 14 a 13 dubio ...
ratione 3a ostensum est ad Adamum peccatum fuisse liberum non solum sic
sed etiam moraliter ... ex nullis circumstantiis sequeretur connexione
infallibili quapropter illud peccatum committendum non potuit versa-
ri scientia conditionalium infallibilium —
illud in praescientia ad eundem non solum creato in statu et durato in di-
vidio peccati sed etiam habere ... omnes ipsos peccatos et longissimo tempore
... non ... infallibile ad Adamum fuisse peccaturum ex cir-
cumstantiis in statu innocentiae ... praescientia ... possibilis ...
... sic lapsus sub eadem ... serie ... in statu naturae
lapsae nullum hominem posse in gratia perseverare sine speciali auxilio
quo non perseverare potuit esse in statu innocentiae sed in statu naturae lapsae
omnibus ... non est sic ... perseverantia ... speciali auxilio
sed non est moraliter impossibilis in ... omnibus ... est impossibilis
moraliter perseverantia ... peccati ... in statu
sed ... omnium peccatorum habere et ... temporis ... hu-
ius infallibilitas ... omnibus ... in statu naturae
lapsae sine speciali auxilio ... negandam ... in ...
... statu innocentiae —
3a praescientia ad visionis praesupponens futuritionem peccati originale
... tamen restat possibilis duabus aliis praescientiis exclusis hanc autem
scientiam non potest includi in praedestinatione quia non est scientia quam
habuit per ... sed est scientia praesupponens futurum permissum

rerum sunt obm quare debet presupponi ad predestinationem siquidem
pendenter ab illis ipsi in nullo ordine obm predestinatus —
3º u. q. tanlis originalem peccatum pertinuit in genere iniusti
ut sicut ceterum originale peccatum pertinuerunt in genere ... in genere suspensum
in genere originalis peccatum et decretum Dei non preservandi aut ipsos adam
a hoc ipso originali macula ... sicut originale ... sufficit ad pre
destinandos s. reprobandos singulares homines determinate, ad 1um argum. ... per
ante hominum predestinationem s. reprobationem originale peccatum precognoscendum fuisse
licet alia opera preter originale peccatum — ad ...
destinati huius hominis in particulari utile fuit originale peccatum quia dum
quatenus inde factum est hunc hominem nasci qui permanente inno
centie statu minime nasceretur — ad 2am ... sicut anteriori originali
... predestinatio in singulari ita ... reprobatio —
ad 2um argum. negatur minor ad minorem probatur ... electio adami ad
... originalem non ... ab electione efficaci ad gloriam sed
ex ea voluntate antecedente ... predestinationis et reprobationis aliquo
modo ... gratiam ... 2º si quis velit ... originalem adam
fuisse efficaci predestinatione ad gloriam non ... ante
... gloriam illi debet adamum fuisse predestinatum ante pre
... originale peccatum ut absolute futurum et similiter ante præ
... passionem Christi domini nec deerit ... similis ...
... adami aliquibus hominibus ... predestinatio adami
abstrahendo ... particularibus ... adam. Deus
... medium predestinationis ... passionem Christi
domini —
ad 3um ... maiorem aut non agit de predestinatione Christi domini ab
strahendo ... magis ... maiorem aut agit de pre
destinatione Christi domini ut ... passionem ... in gloriam suam
et huius modi predestinatio est exemplar nostræ predestinationis et c. ...
... originalis ... sicut nostra predestinatio — ad ...
... predestinatio Christi domini quæ aliquo modo de
... hominum in singulari est predestinatio Christi
ut passibilis ... autem prioritate ... predestinatione predestinatus
fuerit Christus dominus non est modo ... putandum. ad 2am ...
... predestinatione ... originale peccatum ...
... adami ... genitrix ... sanctissim
virginis vide ante ... 2am —
ad 4um negatur minor cuius probatio ... permis
sio peccati originalis non fuit ... voluntatis efficacis repro
bandi hunc et illum hominem in singulari fuit ... volun

tam etiam respectu bandi hominum habere quod voluntas praecessit cognitionem originalis peccati ... ad s. ut de angelis dicendum est. nunc tamen dicimus non esse eandem rationem hominum et angelorum quoniam angeli peccaverunt in capite nullo ... ad quod ob alia afferre suo loco dicendas —

C. 4 Utrum originale peccatum fuerit causa praedestinationis

In quaestione hac et sequentibus ambiguitas verborum multis doctoribus dedit occasionem errandi, observandum est multiplicem gradum et ordinem causae ... aliam esse causam simpliciter requisitam sine qua non ... aliam quae non est simpliciter requisita sed potest sine illa causa ... quamvis de facto causet ab illa — item causa reprobationis est duplex: alia est causa a dei criminis, alia est causa ... a criminis causa dei criminis appellatam quae in ... requirit et infert necessario reprobationem ita ut ubicumque fuerit illa causa ... reprobatio causatur communis non infert necessario reprobationem sed requirit in praedestinatis ... quamvis ... misericordia impediat ne in praedestinatis causet reprobationem —

3º dividitur causa reprobationis in generalem et peculiarem, generalem appello eam quae omnium ... reprobationem causat, peculiarem vero quae ... reprobationem causat ut multi homines reprobentur sine illa causa —

2 hic omnia causa ... referri possunt ad reprobationem negativam tamen quae negatio voluntatis praedestinandi supposita bona voluntas non praedestinandi s. referri possunt ad reprobationem positivam quae est voluntas puniendi sibi in hoc saeculo per ... sine ... in futuro aeterno igne —

3º alii qui confundunt voluntatem excludendi a regno caelesti cum voluntate praedestinandi ad gloriam ... voluntas dei ... ut alterius voluntatis nulla ... quae ... causa ... voluntas non praedestinandi quamvis ... nihil ... negationem praedestinationis ... quam hic voluntas ... ut diximus ... sed voluntas excludendi a regno caelesti ... negationem praedestinationis ad gloriam ... Dei quae ... declarat ... a ... quare voluntas excludendi a regno caelesti ... a voluntate negandi praedestinationem sicut apud homines voluntas puniendi exilio dicitur a voluntate non admittendi ... —

debo luntate excludendi aregno celesti et illius causa ab aeterno infra e. 53

51. An originale peccatum sit negative reprobationis causa simpliciter requisita

plurimus autem v. decretum negandi predestinationem huic vel illi homini potuerit esse quamvis in illis hominibus nullum peccatum preter praesens meriti originale preuisum fuisset. esset vero negandi predestinationem aliquibus aliquit ex arminianis, aureolo alij qui doctoribus qui supra diximus e. 51 propterea negant reprobationem fauam ante preuisum peccatum quia repugnat iustitiae divinae adque clementiae aque ipsi putant mihi desiderem rationis huius requiri quamvis dicant reprobationem fieri ante preuisum peccatum, bilemini eius dicunt voluntatem excludendi aregno celesti presuponere cognitionem originalis peccati et probant quam alias exclusio aregno celesti esset iniqua iniqua et indigna Deo — sed et alij eorundem doctorum eo ligitur exclusionem aregno celesti per modum poenae esse indignam Deo, propterea nullum peccatum preuisum fuerit, sed negationem predestinationis fieri potuisse ob nullum peccatum ita loquitur Zumel ad ... e. 2 a. 4 et as ... e. 4 a. 9 ex his iuncta charolium conveniunt —
ut omittamus plura argumenta quae reprobationem ante preuisum peccatum continent esse crudelem et iniustam de quibus infra e. 6 et sequentibus afferemus ea tamen quae maxime huc spectare videntur e. 4 praecipue —
1.um argumentum quia si Deus ante preuisum originale peccatum vellet aliquem hominem nunquam beatum non praeberet illi auxilia sufficientia ad salutem —
2.um quia Deus nullum hominem deserit prius quam ab eodem homine deseratur, ergo nullum reprobat ante preuisum peccatum saltem originale antecedit. in tridentino ss. 6 cu e. 13 desumptum ex augustino in lib. de natura et gratia e. 26 qui in lib. de bono perseverantiae e. 6 ait voluntate sua quis qui deserit Deum ut merito deseratur a Deo et desperatur meriti eius ... ait ut non adiuvemur iniustitiae causa est non in Deo idem docet lib. 2 de baptismo parvulorum e. 17 cuius verba explicat fulgentius lib. 1 ad monimum e. 28 prosper ad 7.am obiectionem vincentianam ait Deus prius quam deseratur nemini deserit quidem repetit ad 4.am obiectionem et ad c. 11 gallorum relatus e. ... iusque 2.a 3.a e. 4 et in sententia super caput 7.um gallorum ... agens ait gratia Dei non prius eos deseruit quam ab eis deseretur. idem de vocatione gentium e. 12 eadem et d. thomas 3.o contra gentes e. 159. — consonant quae de induratione et ex caecatione diximus e. 5 53 a. 5 —
3.um quia crudelitas esset ab homine ratione aliena decernere non predestinare

ad gloriam quam Deus ad gloriam condiderat id q nullapre
in sarõe ex p. creaturę — arg. qr hunegario prędestinati
esset odium eius si nulla causa ex p. eius quam Deus odio ꝓsequi —
4 qr si Deus antecedenti sum originalepeccatum negarct pre
desti natm aliꝗ hoibꝰ Deus esset totalis autor perditis eorum se
quelaglo. qr. ꝓ ꝓterea Deus ẽ totalis autor prędestinat. qm
antecedenti sacra merita prędestinat consequenter autem falsi
tas mani festaẽ osee 13 perditio tua ex te ad Ro. 2 benigni
tas Dei ad penitentiam te adducit tu autem sõm duritiam tuam
et inpenitens cor tum thesaurizas tibi iram 2a pars 3a pam
conter agit ꝓ ꝓterbos nolens aliquem perire sed oẽs ad peni
tentiam reverti Mattei 18 nõ ẽ volunstas ante patrem beatum ut
pereat unus depusillis istis — ezequielis 18 vivo ego dicit domi
nus nollo mortem peccatoris sed ut magis convertatur et vibat —
5ut qr de creaturnaiusmodi esset ꝓ summe iniquum et absolutum
dominium nisi daretur aliqua rõe iustitię aut miseri
cordię qd alienum debet ẽ a Deo —
6 ꝓ haecsententia adiri possem reprimenti a augustini docentis Deum
eo q iusititię nõ potuisse reprobare aut facere basai num come
liam nisi i ꝓ ꝓter hõium culpam sed ea prior mitimus qr ma
ni feste agunt nõ de mera negatõe prędestinatis sed de reprobatione
punitiva ut deinfra c 453a propriniliur —
sit igitur 1a negatiõe reprobationis nõ ẽ causa simpliciter necesari aptatur
originale quę eius specius depẽra absoluta possibile fuit ut decretum negandi
prędestinatm qqdam hoibꝰ decrete fieret ante previsam originalem culpam
et afortiori antecedenti sam oẽm personalem culpam sic d. thomas d(?)ue
ri mre c6 ar ad 9um ait nulla culpa sive actuali sive originali pre
supposita potuisse Deum negare prędestinatm qqdam hoibꝰ nõ ali arõe
nisi quia nõ debet i de infer c. 3n ad Ro. lectione 3 columna et sa
ictanus c 23 as ad quandam consi aur eolli respondet potuisse Deum
ex solo sine respondendi punitivam iustitiam per mitere culpam
ut ad agere de vita culpas originalis ut infra c 354 — co l(?) gitur ex
his doctoribꝰ qui infra c 80 ulterius dicunt nullam esse m(?) ini(?)
tiam sibe acceptionem personas si ex duobꝰ hoibꝰ equalibus indebi
tum beneficium conferat uni alteri vo negetur manifestius quam
alia ad docet suarez deauxiliis lib 2 c 5 n 80 ꝓb. 1o apriori
qr prędestinatio ẽ beneficium pregus gratuitum nulli creaturę
sibeangelicę sibe humanę debitur prius quocumque peccato

et existente hoc aut angelo i[n]iurij n[atur]alibus et Deus per predestinat[ione]m negaret cui nunq[uam] voluerit eam sed nulla causam praevideat ex p[ar]te arbitrii creati — confir[matur] q[uia] negatio predestinationis alicui sibe ad gloriam n[on] afert nocumentum intrinsecum r[ati]o[n]e[m] p[oe]ne sed est mera negatio beneficii gratuiti q[uo]d p[e]r se ab stractiuis agnuit et nullam alicam presuppositionem exigit —

Confir[matur] 2[o] q[uia] multi homines p[ost] gratiam liberantur a peccato originali et actualibus peccatis mortalibus et nihilominus non predestinantur ad gloriam nec ad perseverantiam in gratia et quamlibet ab ortu suo fuissent ab originali culpa p[ro]ficerent eos negari predestinationem — confir[matur] q[uia] si p[ro]p[te]r gratiam n[on] debet illis predestinatio ad perseverantiam aut ad gloriam absolute multo minus debitaretur illis si creatur in puris n[atur]alibus —

3[o] confir[matur] q[uia] angelus natura nullo peccato originali infecta fuit et n[on] potuit illis negari predestinatio ante praevisa peccata et idem posse in lapsis in hominibus v[er]um autem de facto predestinatio angelorum fuerit ante praevisa opera ad idem venimus dicendum —

ad argumenta o[mn]ia ex positis hominibus T4 ad p[rimu]m T4 i[n] negando sequelam q[uia] auxilia sufficientia ad salutem quidem et ex voluntate ... et inefficaci predestinandi non pugnant cum efficaci voluntate negandi predestinationem ut ostendimus c. 7 — T4 2[o] dispo[sitione] absoluta Deus poterat o[mn]ia auxilia requisita ad gratiam et gloriam negare aliquibus hominibus aut omnibus nullo presupposito peccato q[uia] minimus est suis gratia —

ad 2[um] T4 i[n] negando r[ati]o[n]em q[uia] negare predestinationem alicui n[on] deserere siquidem nihilominus ei conferunt auxilia sufficientia ac quandoque eos ... gratia iustificans et auxilia T4 2[o] dispositione absoluta potuit Deus hoc deserere ante quam illos deserent negando illis o[mn]e bonum supernale sed n[on] potuit deserere odio sequendo — n[on] dentur tamen aut augustinus et alii patres agunt de ipso tamen ordinaria — T4 3[o] n[on] de omnibus hominibus sed de his iustificatis ait nihilominus n[on] deseruit nisi prius deseratur in ... ad q[uod] eodem modo v[ide]r[is] limitare doctrinam i[n] c. quo agit de perseverantia quo munere quod Deus perficit in nobis bonum opus quod cepit de quo eos ... prosequitur tractat in sunto adeo ... ut colligitur ex obiectione c. 7 —

ad 3[um] T4 n[on] esse crudelitatem q[uia] Deus nulli debet predestinationem et potuit hanc suam libertatem ostendere ut dicemus s. 5[a] et sequentibus — ad confir[mationem] T4 negatio predestinationis in s[e] ab o[mn]i causa appellari potest odium q[uia] excludit amorem efficacem ad supernalia bona sed proprie non est odium q[uia] hoc versatur circa malum ut in ... p[ro]p[r]ium obiectum —

ad 4m negat. sequela et ad eius probat. R. Deus est autor totius praedestinationis non ex eo praecise quod ante gratiam [illegible] praedestinat sed ex eo quod [illegible] et causat omnia quae simpliciter requiruntur ad finem praedestinationis non sic autem causat Deus omnia quae requiruntur defectu ad reprobationem neque [illegible] non causat peccatum quod requiritur

C 555 —

ad 5m R. illud decretum [illegible] quorum ipsa in nobis voluntas retinendi [illegible] quando non renuimus [illegible] et [illegible] non aperit aliquid mihi [illegible] non [illegible] mihi [illegible] naturali [illegible] et super naturalia auxilia [illegible] — [illegible] ad iuvandum solum —

52a peccatum originale non est causa [illegible] in reprobis —

idem peccatum originale non necessario infert reprobationem negationem [illegible] quamvis [illegible] sed non [illegible] congruenter negari [illegible] praedestinatum — probatur quod originale [illegible] in nobis praedestinatis praeter [illegible] virginem praecise ex [illegible] originali nullam rationem ob quam unus homo potius quam alter [illegible] originali [illegible] et [illegible] gloriam — [illegible] plures hos [illegible] [illegible] paribus nulla datur ex parte de [illegible] ratio ob quam unus potius quam alteri [illegible] sed [illegible] originale quale in nobis item ex duobus hominibus [illegible] de equali [illegible] ex [illegible] paribus [illegible] datur ex parte illorum ob quam unus potius quam alter [illegible] —

[illegible] et [illegible] rationes [illegible] ab augustino de praedestinatione [illegible] et de praedestinatione et gratia [illegible] c 14 et [illegible] c 3 et 16 et lib [illegible] ad simplicianum C 2 [illegible] et epistola 106 ad paulinum et epistola 105 ad [illegible] [illegible] ex illa massa originali [illegible] ubi [illegible] [illegible] quo habuit [illegible] causam videt [illegible] in [illegible] non [illegible] [illegible] de [illegible] dubio [illegible] et [illegible] c 12 [illegible] ad [illegible] [illegible] ad [illegible] et [illegible] quam in [illegible] objectiones [illegible] D. [illegible] lib 1 ad [illegible] c 7 et 26 et 28 anselmus ad [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] Deus volens ostendere [illegible] ex augustino in epistola ad optatum —

[illegible] generaliter nullam esse rationem [illegible] ob quam unus homo potius quam alter debuerit reprobari rationibus et autoritate scripturae et patrum [illegible] C 5a [illegible] et colligitur ex dictis [illegible] 5 C 2 et 3a et 4a [illegible] haec [illegible] magister [illegible] D. [illegible] et scolastici

ueri rer in tam bis part. 5 c.a 54

§ 3.a peccatum originale reprobationis causam esse reprobationis nunquam justificandis

Deceptus quod aliquando — peccatum originale gratiam vel illius sit causa reprobationis dicimus sequimur et sequimur nunc pro rata unico bene alio peccato originali ut est causa reprobationis observandum est ab antiquioribus scholasticis multum praetermissum ut pauci celebrare et ambiguum illam an ingenii quamvis expresse dixerint nullum peccatum praeveniens nec originale nec personale causam fuisse reprobationis. alii vero e contra dixerint peccatum tamen fuisse causam reprobationis in quibusdam quidem hominibus solum originale peccatum, in aliis solum personale, in aliis vero tam personale quam originale praeveniens sum. ni hi termini illorum multum dd. agunt in decursu communi sed tamen de causalibus criminis et quamvis alii dd. expresse dicant personali peccata nullo modo fuisse causam reprobationis sed vero peccatum originale sit causa reprobationis, tamen et in singularis posse causare reprobationem de hac in quantum est nihil expresse sunt omnes fere antiqui qui scholastici —

1.a sententia absolute negat originale peccatum fuisse causam reprobationis quocumque modo sibi ut causam dispositivam sibi ut causam communem in Marsilius in 1. dist. 41 ad 3.am in n. ubi tamen fuit e.c. 9 in ultimis in membro 7.o [illegible] et aliqua expressa bar quae dispositive 95 c. 3 sine ad inadeam sententiam magis inclinat Scoto in fine quae sent. dicit colligit ea quae dixerat c. 9 ad [illegible] — variasse eorum fundamenta variis modis explicandi quae satis faciemus in sequentibus sectionibus

2.a peccatum originale est causa reprobationis possibile in peccatum originale rationem propter quam instrumenti decretum puniendi quos dare reprobos sum ad aeternum excludendo eos a regno caelorum ad quidem peccatum originale ratione modo bene divinam voluntatem ad praedictum decretum puniendi. sit 1.o ex Augustino epistola 106 his verbis hic massa tota in tam media ut quem ad mirum nihil boni i... nihil mali meruit. ni fuerit in dicit. iniquitas ut ex ea fierent vasa misericordiae cum vero filium arbitrium i... in numero naturae universae defluxerint procul dubio quod ex ea fiunt vasa in honorem ni ipsis massae iustitiae quae sit gratia nulla praecessit sed Dei misericordia. quod vero in contumeliam non iniquitas Dei quae absit ut sit apud Deum sed iudicio dei putandum observabilia verba unde ex natura iudicio ex quo colligo Augustinum agere de reprobatione positiva quae impraesentiarum nos illius causa et ratio sit peccatum praecognitum quamvis sine hac causa et ratione posit esse in reprobatione negativa ut supra ass. prima ut dicitur infra ex secunda confirmatione primo in deniclarius docet Augustinus epistola centesima quinta ad Sixtum et de libero arbitrio capite octo et libro primo ad Simplicianum quaestione

secunda de predestinatione sanctorum capite octabo et nono et decimo quarto in enquiridio a capite nonagesimo quarto usque ad centessimum et libro bicentesimo uno de ciuitate capite duodecimo et de predestinatione et gracia capite tercio et quarto —
idem sensit fulgencius et anselmus et beda citati superius et glosa ad Romanos nono in illud esau odio habui —
idem tenent a forciori doctores citandi pro conclusione sequenti et in presenti conclusione non sunt dissentientes doctores citati pro prima sententia —
rationes probatur quoniam bolunptas puniendi non potest esse iusta et sancta nisi illius ratio sit culpa sed in quibusdam hominibus super finalis culpa non est primararia et causa bolunptatis puniendi et in quibusdam hominibus originalis culpa est primararia et causa bolunptatis puniendi —
maior est se ebidens est et traditur ab augustino libro tercio contra Julianum capite decimo octabo deus deus potest sine bonis meritis liberare quia bonus est non potest sine malis meritis damnare quia iustus est similia scribit in epistola centesima sexta et libro de gracia et libero arbitrio capite bigessimo tercio et de predestinatione et gracia capite quinto et decimo quarto —
quoniam si non propria boluntate et culpa homo peccaret non esset iusta hominum damnacio ut fulgencius probat toto libro primo ad monimum cuius aliqua berba referuntur capitulo basis ire bigessimo tercio questione quarta
confirmatur quoniam in sacra scriptura puniciones racio et causa semper dicitur esse peccatum ut mathei bigessimo quinto ite maledicti in ignem eternum et cetera ad Romanos sexto stipendium enim peccati mors quapropter mortem non addeo sed homini boluntate in deum traditur sapientie in ui dicit supra capitulis 13 et 616 —

minore in priori syllogismi. Probo primo quia Deus vult punire homi-
nis peccatores per sempiternum, huius autem voluntatis puniendi non potest
eadem esse causa quae permittere, quamvis in peccatum sit aliquo modo
poena, nihilominus voluntas permittendi peccata sicut cedit ex fine
endi debet praesupponere aliquam causam quae puniat, ne sit minus ordi-
voluntas, et per hunc crudelitatis quasi ex studio puniendi, sed
voluntas permittendi in peccatum personale et puniendi ea per mis
non habet aliam rationem nisi peccatum originale —
2o probatur: quia Deus vult punire peccatum originale aliquibus hominibus negan-
do eis circumstantias naturales et supernaturalia auxilia congruentia quibus li-
berentur a peccato originali — utrumque vero constat quia quamvis Deus potuisset per-
dium originalis peccati negaret permittere peccata personalia homini con-
nando in poenam originalis peccati, nihilominus cum semper sancti
putaverint hanc decet originali peccato existimat hoc in singularem in poen-
originalis peccati; siquidem senserunt originalis peccati poenam esse conv
animam propensionem ad malum et omnia pericula peccati et damna-
nis aeternae quibus liber esset status innocentiae felicissimus, ut
diximus in materia de originali peccato in dubio 19. Sed ais ex
dicto discursu colligi peccatum originale esse rationem et causam repro-
bationis, quia hic est voluntas puniendi aeterna poena in futuro
saeculo; at vero [illegible] praedicti puniuntur sed in hac vita et reperiuntur
plerique praedestinati — respondeo imprimis recte inde colligi rationem
et causam reprobationis positivae in quibusdam hominibus esse peccatum originale;
in quibuscumque hominibus peccatum originale punitur poena aeterna, in iisdem
ratio et causa ob quam permittuntur mori sine remedio peccati originis
et permittuntur ruere in peccata personalia finaliter permans
est peccatum originale, et ex dictis punitionibus huius vitae praedicit in f
liter aeterna punitio: hic omnia constant ex dicendis in sequenti.
Quapropter quod asserit Maior [illegible] quaestionis 1 art. 1 in 2a solutione quam
Deum potuisse sine ulla culpa in alterum damnare quoscumque
abit intelligendum non de poena sensus sed solum de malo poenae
negatione boni et aerumna sive miseria, quo modo intelligendus
est Augustinus ab eodem citatus in lib. 6 de praedestinatione divina
cap. 2; quae explicatio Augustini colligitur ex testimoniis adductis
quam Maior adducit auctoritas ex 12o Sapientiae urgendaeque
vi divinus [illegible] 1a et 2a et 3a fine —
2a ratio: originale peccatum est causa reprobationis negativae, id est
ob quam Deus noluit quosdam homines praedestinare quamvis
potuerit ut alios — ob hanc rationem dicitur crimen reprobationis

negativa, appositiva quantum ad causam in eo est quod reprobatio posi-
tiva non solum de facto supponit causam sed necessario supponit ut
vidimus contra praecedentem, utrum reprobatio negativa deserta absoluta
potuit nullam causam supponere ut vidimus sed tamen de facto
supponit causam quod est probandum in praesenti —
hanc autem esse augustini mentem dicti patres explicaverunt ma-
xime in re 1a num. 2o praesertim notandas verba augustini lib. 21 de
civitate c. 12 ubi namque fecisset quam alibi, agit de puniri volentis
et a quo per originale peccatum multis hominibus negat praedestinationem
et de bono perseverantiae c. 8 ait qui liberantur gratia dei liberantur qui non
liberantur debitum agnoscat et de praedestinatione sanctorum c. 9 ait gratia
cui non datur iusto Dei iudicio non datur eandem sententiam scribit prosper ad
capitula gallorum responsione ad obiectionem 7am et tamen ille quam augustinus
agit non de quacumque gratia sed de gratia praedestinationis praeterea fulgentius
de incarnatione et gratia Jesu Christi c. 12 et 13 docet humanum genus in adamo
morte [illegible] omne [illegible] et piam cogitationem quae per negationem pro-
vocamus et praedestinationis ad illam respondit in peccatum originale —
eandem enim mentem augustini agnoscit et sequitur d. thomas de veritate q. 6
ar. ad ~~[illegible]~~ et ad 12um, lectione [illegible] in [illegible] [illegible]
et [illegible] quod [illegible] nunc quod dicit [illegible] modo et oppositum d. thomas in
[illegible] c. [illegible] 1a [illegible] [illegible] q. 23 a. [illegible] 5o [illegible] 3o contra gentes c. 61
et 63 si bene intelligantur —
praeterea autem doctor [illegible] ad 12um, in [illegible] impressione pagina 271 [illegible] de
[illegible] aliter [illegible] in praedestinatione [illegible] c. 9 membro [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] de gratia c. 16 [illegible] [illegible] q. 23 [illegible] puncto
2o [illegible] [illegible] [illegible] 95 c. 9 n. 17 — a [illegible] [illegible] omnes qui gene-
raliter affirmant reprobationis causam esse peccata [illegible] [illegible] referimus
c. 5 [illegible] opinionem c. 3 — [illegible] praedictos doctores [illegible] [illegible] [illegible] ex-
plicandam causam reprobationis ut apud eos videre licet —
[illegible] autem quod de facto reprobatio negativa subordinatur reprobationi posi-
tivae tanquam medium [illegible] ad finem quod ut paulo superius di-
ximus hominum derelictionem et [illegible] [illegible] Deus ordinat in poe-
nam [illegible] originalis in his hominibus qui adhuc tenentur originali re-
atu quare [illegible] originale peccatum est causa ratio ob quam Deus
vult puniri [illegible] [illegible] ratio et causa ob quam Deus vult nega-
re congruentia auxilia [illegible] opportunitates sub quibus homo consequeretur
salutem quod homo vult in poenam originalis [illegible] inde originale
peccatum est ratio et causa voluntatis non praedestinandi quod voluntas
non praedestinandi necessario cohaeret cum voluntate [illegible]
[illegible] [illegible] negandi opportunitates et auxilia congruentia —
Confirmatur quod augustinus [illegible] aliud [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

cuicunque peccatum cum negatione gratiae et desertione quae ex ipsis manant
Deum praecipue negare gratiam et praedestinationem ut caveat puniat originale pecca-
tum. Sic quod Augustinus frequenter ait reprobationem aut derelictionem hominum esse iudicium
aut iustitiam, ac occultum quidem et tamen de meritis ut legitimis iustissimaque supra retulimus
et quos afferimus § 5. 3. ...s —
Confirmatur 2.º quia quamvis homines nondum iustificatos Deus deserere possit prius
quam ab illis deseratur, certum tamen magis congruit divinae misericordiae nullum
hominem esse quem Deum iustificatum deserere nisi ob culpam hominis prius deserentis, quod
maxime consonat litteris sacris et doctrinis sanctorum ut vidimus ad 2.um argumentum —
Confirmatur 3.º quia ex sacris litteris constat Deum quantum est de se cupere salutem omnium et hos
stare quominus omnes convertantur. Tobiae 3.º non delectaris in perditionibus nostris cuius
... 2.ª Petri 3.º patienter agit propter vos nolens aliquem perire. Matthaei 18
non est voluntas ante patrem vestrum ut pereat unus de pusillis istis; haec autem
benevolentia ac misericordia Dei erit simulatio si nulli negaret aeternam salutem
nec praedestinationem ad illam nisi irritatus peccato hominis saltem originali —
Confirmatur 4.º quia maius fuerit beneficium quod in Adamo accepit universum genus hu-
manum in virtute cuius omnes possemus salutem consequi si nulli hominum negan-
da fuit praedestinatio nisi ob culpam totius naturae — Confirmatur 5.º quia ex opposito com-
muni sequitur Deum nulla culpa huius et illius hominis irritatum eos sine [illegible]
venire excaecare per ministerium illius peccatum originale cum permissione [illegible]
dat argumento [illegible] hos homines in peccatis dimittere [illegible] quam ut bene
consonat cum dulcedine Dei praedicata in sacris litteris, minime autem erit
supposito peccato originali permissio non aliqua in poenam originalis et excae-
catione negandi praedestinationem —
Respondebit aliquis praedictis argumentis probari causam reprobationis negativae
ex parte nostra fuisse aliquam culpam, sed non probari fuisse culpam originalem
[illegible] non causa culpa, sed personalis singulorum hominum — hoc tamen [illegible]
culpa personalis non est causa reprobationis negativae, tamen nec sit causa desi-
minis nec sit causa ... ut diximus § 5. 5.ª — 2.º reiicitur quia quamvis culpa
personalis esset causa reprobationis, deberet similiter causa origin-
alis culpa et ea propter qui cum ... dicunt peccata personalia esse causam
reprobationis dicunt etiam peccatum originale causam esse in illis hominibus quibus nun-
quam remittitur —
Ad explicationem utriusque nota 1.º peccatum originale causam esse
non solum negandi praedestinationem ad gratiam sed etiam ad gloriam quia utriusque
praedestinationis negatio consecuta fuit ante gratiam adaequata personalia
ut diximus § 5. 5.ª — 2.º notandum est peccatum originale reprobationis causam esse
non solum in parvulis sed etiam in adultis — de parvulis diximus § 5. 4.ª ante
praesupponatur praevisa eorum mors sub originali peccato ante quam ea [illegible]
dantur agere aliqua de adultis vero similia adiis probabimus § 5. 2.ª —
§ 4.ª Utrum originata peccata sint causa reprobationis vel
solum peccatum originarium

Vazquez

Dari quez dis sup. ?s est sine ait un modi eius asignari causam
respbatis peccatum primi parentis in ipso tm preiudicium et n. dum
in posteros dilabatur quatenus illud peccatum se captum erat rerum
posteritaten inficere iis sicud amicus ait, ut qui existimat
antequam eius sit peccatum in herens singulis hoibus cuius tutamen
oiur huius pro dignat et respbat quam alias in quit beatissima
virgo contraxisset ori gi nale peccatum huic roi satisfecimus in
C. 3 ante 2a. ii —
2 ut sicud amicus ait scribit in initio c. 6 eiusdem dis sup. qui nu
lla culpa in herens pueris potuit e causa negandi illis gratiam siquidem
cad in culpa consistit in reprobat. pre propter culpam capitis G peccatum
ad amo in herens fuit causa reprobatis quatenus et alit exclusionem
gra. —
3 ut argu. qui per nimi sio ut hois contra hant ori ginale peccatum sibi
in herens e futurus reprobatis causam propter peccatum primi parentis,
G ori ginale peccatum singulis in herens n. potuit e causa reprobat.
sed mo ori gi nans peccatum adami —
dico peccatum ori gi nans e causa reprobat. se solo quatenus ab illo
tanquam a radice procedunt ori ginale peccatum que singulis hoibus
in herent aliunde ab illo pendet reprobat. causa in his hoibus qui
propter ori ginale peccatum reprobant — sl. qui deus n. alia de causa per
mittit in spe culpas ori ginalis asi ngulis hoibus inuneopto contra hi
et negat illis in spici am ori ginalem et gratiam nobis denatam in ipsa
rente nisi qui adamus noe totius posteritatis peccauit —
dico bolunt efficax et absolutam reprobandi quos dam hoies her
propter roe et causa n. solum peccatum ori ginans qui fuit in adamo sed
etiam originatum qui eisdem hoibus in herent proprie itaque ex cui preseruis
ducens n. e adequata causa peccatum ori ginans — sl. qui ut
ostendimus s 3a. reprobatio totalis ad puniendum eum hoiem qui reprobat
G dis puniri culpam illius hois sed propter ori ginale ori ginans preius se
tempore nullius prius ad amum e proprie culpam illi aut dis praeserva
na nisi in ra dice quatenus di priuimus posteros contra here culpam
capitis G ut reprobatio sit proprie puni n. ba hoium propter culpam
debet respicere ut roem et causam culpam singulis hoibus in herentem
roe cuius proprie sint dam nabiles —
contra 1o qui causa adequata puniendi poena sensus n. e actus peccati per se
nalis preius so reatu sed simulus e ro et causa puniendi reatus quo formaliter
ho consti tuit peccator unde sequitur ut sit poena dignus sed comparat. hoium
peccatum ori gi nans se habet tm ut actus originatum v. peccatum se habet ut
reatus —
contra 2o qui Augustinus et alii patres citati pu. i s 3a. dum asignant
reprobatis causam e peccatum originale probant quia tota massa gene
ris humani erat corrupta et damnata di gratia que uerbis proprio
et usitato sensu sanctorum significant corrupt. et damnabilitatem

in hærentem non solum ad amorem sed ex pristinis unpera qua non solum repugnatio possit non basidem negatiba uidelicet negatio pridispositionis naturæ ad gratiam negatio pridispositionis naturæ ad plenam perditionem existentem sumi ut in sectione 3ª ante —

ad fundamenta oppositæ sententiæ ad 1um dictum est sub 2a dubitatione ad 2um dico distinguendo antecedens duplex enim est negatio gratiæ unperatiuæ una hic una qua propter originale sequatur repugnantiam alterna est negatio gratiæ quam hinc posuit essent inuenegirones in statu innocentiæ et huius negationis causa est peccatum originale propter rei se ut argumentum probat sed hunc negatio gratiæ non repugnatio efficax non procedit ex efficaci uoluntate repugnandi alteram negatio gratiæ propter reliquatur pore uita in statu innocentiæ anuegirones et hæc negatio gratiæ cum non absolutam et efficacem uoluntatem repugnandi supponit culpam originalem in statu innocentiæ ia hærentem —

ad 3um dico negando antecedens permissio namque ut omnes contra hanc originale sequatur sibi inhærens est effectus repugnationis uage non repugnationis derratæ quatalis ho in singulari repugnatis sit ut in similibus dicemus sequentibus

S.5. 2a repugnatio baga et repugnatio conditionalis non supponit ut causam peccatum originale

Cum in sectione primi initio sectionis 3ª peccatum originale nullum hominum est causam repugnationis pluribus argumentis confirmant quæ ad duo capita reducuntur alterum propter s sequens alterum huiusmodi est permissio peccati originalis effectus repugnationis et peccatum originale est causa repugnationis probatur consequentia quia si peccatum originale esset causa repugnationis esset ex causa permissionis peccati originalis quia permissio a repugnatione causat at non nullum peccatum est causa repugnationis propter quam in bonis sunt peccatum permittatur ut diximus sectione 3a probatur minori — quia autem permissio peccati originalis sit effectus repugnationis probatur quia ordinatur ad finem repugnationis 2º quia omnis permissio peccati ordinatur ad ostendendam iustitiam in puniendo ergo omnis permissio peccati est effectus repugnationis —

argumentum soluitur duplici dicere repugnationis alia non est repugnatio bagæ ex ui cuius precise nullus homo in singulari derratur repugnatio alia est repugnatio derrata ad singulares homines — rursus repugnatio alia est conditionalis in qua posita non infertur infallibiliter exclusio a regno alia est repugnatio absoluta et suo modo efficax qua posita infallibiliter infertur exclusio a regno

dico 1º repugnatio derrata et absoluta supponit rationem et causam sui peccatum originale ut probatum est sectione 3 et 4ª —

dico 2º repugnatio bagæ et conditionalis non supponit peccatum originale quasi sui causam et rationem ut probatum est in sectione 1ª quia nimirum permissio peccati originalis est effectus repugnationis bagæ et repugnationis conditionalis — probatur quia permissio peccati originalis

necessario gaudebat ex aliquo fine motivo bono et quamvis posset
videri ex sola voluntate gubernandi hominem modo accommodato
ad suam naturam defectibilem non tamen nunquam potuit alter finis
simul intendi scilicet permissio ut aliqui homines si vellent in aeter
num deficerent abutendo fine ad maiorem gloriam Dei
huiusmodi finis intentio in reprobatione conditionali potuit efficaciter
intendi reprobatio alicuius hominis bonitate et verisimile hos fines
simul intentos esse a Deo in permissione peccati originalis quod explicabi
tur ut per sententiam providentiam . unde quod ante praevisum origi
nale peccatum dari solum voluntas efficax gloriae comparandae hominum bonitate
et voluntas conditionalis gloriae comparandae hominum damnandorum (?) sup.
est. s. 3. similiter per te dabitur reprobatio ante praevisum origi
nale
Dico 2° permissio peccati originalis non est effectus reprobationis damnatorum et absolute
tum quod reprobatio hominum damnatorum et absoluta necessario supponit prae
visum peccatum originale quasi absolute futurum ut probatum est 3. tune
quod si permissio peccati originalis esset effectus reprobationis non posset
peccatum originale causa reprobationis ut ostensum est in primo argumento
hinc constat argumenti solutio distinguendo antecedens et consequens quia
hoc ut beluit (?) modo quod probo ad finem reprobationis conducit in effectus reprobationis
alicuius sive absolute sive conditionalis sive bonitate sive damnatae sub
intelligendo si illud causat a Deo et bonum huiusmodi est permissio — vero
tertio permissio peccati originalis ad ostendendam iustitiam sive divinam bonitatem
sive bene hominis damnatae sive conditionali sive absolute intentione
quo modo autem permissio peccati ordinatur ad ostendendam iustitiam divinae
misericordiae c. 6. s. 4. 5. et 6. — sed 2° permissio peccati si sive originalis sive per
sonalis sit effectus reprobationis docendum est suis in propriis adiunctis quando
desumpsit nunc observandum est permissionem ut originale peccatum
sive finale esse effectum reprobationis damnatae sed hic non est permissio
peccati originalis sed est permissio finalis in peccato —

56ª reprobis quoque remittitur originale peccatum causae

reprobationis negando —

Alterum argumentum quo probare contendunt absolute et generaliter
peccatum originale non esse causam reprobationis inde sumitur quod aliquibus
reprobis originale peccatum remittitur quoque non potest esse causa damnationis
ac proinde nec reprobationis — respondendum nullam esse consequentiam quamdam
reprobis ad omnes quod originale peccatum est causa reprobationis non necessario in per
ris reprobatione nec necessario requisita sed qua posita iuxta est reprobatio
ordinata ad illius peccati punitionem atque inde peccatum

originale erit causa reprobationis in his praescitis quos Deus ipse bonum
puniri ex peccato originali peccatum in illis & praescitis qui mihi [illegible] verbo
erit remittere originale peccatum poterit non est causa reprobationis -
restat igitur examinare utrum de facto originale peccatum sit causa reprobationis
in his praescitis quibus per gratiam remittitur - affirmabam ego antea auctoritas
ritas augustini & aliorum doctorum quos retuli num. 58 ulterius namque
& si neli mi tate divinum peccatum originale est causam reprobationis alium
autem urget argumentum quia causa reprobationis est causa damnationis eternae
sed peccatum remissum non potest esse causa damnationis eternae ergo non reprobationis
quod argumentum multiplici confirmatione munitur tamen faciunt barnez
versus finem & Zumel eodem articulo sua 6ª versus finem ut
exprimunt non satis tutam esse opinionem quam fatentur esse augustini
de reprobatione propter peccatum originale remittendum adunt quod d. au
gustinum non attendisse fallaciam cuiusdam argumenti quo suam
sententiam probat - .

me deprecor credo verius quod dixissent assecutos non esse tanti doctoris mentem
& rationes suorum quas propter reliquis recensiones aut explicant augustinum
& liminant aut eius sententiam defendunt saltem ut probabilem aut a
illaturum adunt nulla censura notantes ut disudit barnez quos sequuntur 95 ex
pore predicta censura justa si referatur ad causam reprobationis ut
intelligit abarnez & zumel & explicari potest tribus [illegible] possibilibus
homines reprobantur & damnantur in poenam originalis peccati iam rem
itaut quando remissum est peccatum originale tunc sit poena illius re
bationis & damnationis - 2ª ipso reprobatio & damnatio eternae poenae
sed cui ita originalis peccati est postquam remissum est - 3ª peccatum
originale est causa adequata propter secundum proximam reprobationis [illegible]
dendo damnationem eternam - hic ipse ut assidue theologia in
eius amicus augustini aliorum sunt augustinus non vult peccatum
originale hominibus qui remittitur esse causam reprobationis inadequatam [illegible]
tam & propter quibus ut in nº 2ª & 3ª & 55 -
sit igitur in uno certa apud omnes de praescitis quibus remittitur originale pec
catum non est causa reprobationis positivis absolute & simpliciter hoc
non idem causa ut culpae originali quo respondeat poena eterna da
mni sive sensus sed tota poena damni & sensus [illegible] & quae
totali demerito quo respondet peccatis personalibus - probatur quia
iniustum esset culpam semel remissam punire perinde atque puniretur
culpa quia culpa remissa perinde est ac si non fuisset - siquis autem [illegible]
curat ad rem cuius universam culpae propter sequentem peccata refutavit
5. 9ª -

2º prob. quia in Tridentino sess. 5ª canone 3 Si quis per Jesu Christi definit
per baptismum remitti parvulis reatum cuiusque rationem, hoc modo hoc genus nullus
manere quod vere ad ingressum caeli impediret. Confirmat sess. 6ª caput 14 et sess. 14
caput 3 et colligitur ex Paulo ad Romanos 8 nihil ergo damnationis est his qui sunt
in Christo Jesu de quo redimendi imus in maxitatudine originalis peccato 5º dubio
19 in appendice ubi dicit hoc Suarez de baptismo disp. 26 sess. 3
ro sensus contra 3 art. Lutheri Suarez disp. 22 paginae 27 8 quantum
hinc colligitur his precibus quod remittit originale peccatum in causam
reprobationis eodem modo quo est causa reprobationis his precibus quod nunquam
remittit originale peccatum quia hi puniuntur aeterna poena damni propter
originale peccatum.
2ª quod his ex praesciis quod remittit originale peccatum idem peccatum fuit
causa reprobationis (cuius reprobationis diximus sequens et quomodo sit causa
diximus in s. 7ª) probatur 1º ex Augustino et aliis patribus citatis s. 3ª
qui aliter absque ulla limitatione asserunt originale peccatum esse causam
reprobationis atque eodem modo loquitur d. Thomas ad Romanos 9 lect. 3 et 4ª et durum
tale c. 6 a 2 ad nonum ex mente Augustini —
alii quidem respondent limitandum esse Augustinum ut intelligat de
illis modo praescitis quod non remittit originale peccatum nam quod originale remi-
ttit solum personaliter peccat quod potest esse reprobationis causa — haec explicatio ma-
nifeste pugnat cum verbis Augustini qui non solum generaliter asserit sed etiam
lata in singulari de aliquo reprobo cui remittitur originale peccatum
tum ubi deliciae de Esau quem dicit fuisse reprobatum a Deo et odio
habitum propter originale peccatum vel unius in Adamo erat una massa
damnata ita loquitur de Esau lib. 1º ad Simplicianum c. 2 et ante
dictum et epistola 105 ad Sixtum et alii locis adversus s. 3ª quem
sequitur Beda ad Romanos 9 in id Esau odio habui ubi Anselmus et
Glossa et d. Thomas lect. 3ª qui postquam locutus fuerat de reprobatione
Esau asserit originale peccatum esse causam reprobationis —
Confirmatur 1º quia in reprobatione levitur asserere Esau natum ex parentibus,
apud quos erat summa religio illius aetatis caruisse remedio origi-
nalis peccati quod per circumcisionem poterit applicari quando applicatione
fieri iam debebat quod si aliqua fingat causa negandi circumcisionem nulla
fingi potest causa ob quam vero in infantiae tempore non potuerit illi applicari
fides parentum aliquo externo signo ut in lege naturae solebat applicari
quare propter in hac quaestione loquitur sermo de praesentione disp. de praedestinatione ad
Romanos 9 pagina 278 dicens quod damnatis solum personale peccatum
est causam reprobationis et tamen Esau reprobationis causam fuisse originale.

peccatum —

Confir° quia Augustinus eis tantum probat Deum inxan odio esse non narrat quam fuerat sed culpam quam Deus non fuerat. praeterea probat hoc odium fuisse esse antequam ex eis aliquid boni egisset aut mali in delictum personali actione. Confirmatur ex eo odio habitum reprobatum fuisse ob solam culpam originalem antepraevisa actuali aequata — confirm. quia Augustinus docet reprobationem fieri ante praevisa peccata personalia ut ostendimus c. 55 2a. confirm.° quia Augustinus hic asserit deus antem quam deus in illo aliorum qui reprobantur quare eadem ratione omnes alios probat quamlibet opprimeant ratione sionem peccati originalis nihil omnino reprobantur propter peccatum originalem propter causam —

2° probatur quia de facto Deus nullum reprobauit nisi propter culpam sed nullum reprobat propter propriam culpam personalem qui ipse omnes reprobantur ante praevisa peccata personalia ergo omnes reprobi reprobantur propter originale peccatum — maiorem probauimus c. 53 minorem probo quia ex illis uerbis Pauli antequam quicquam boni egissent aut mali etc. item non ex operibus sed ex uocante dictum est meritoque si quis praedestinatio ante praeuisa opera personalia supra diximus 1° 2° 3° et cum hoc gerebe bernus reprobatum ante praeuisa opera personalia nam pauliis colum loquitur de amore et odio huius argumenti ut nos ostendimus in c. 55 2a probat 2a —

3° probatur ex doctrina sanctorum patrum dicentium ab originali peccato totius naturae humanae corruptionem damnationem omnia quae ex eo mala fluxisse tanquam sanctum abutere in doctrina magis antiquum dicitur hominum reprobationem ab originali peccato probatur ut ac augis nam reprobationem reliqua in mi [illegible] mala —

3a ratio huius praesentis agnitionem originale peccatum ibi peccatum fuit causa reprobationis neque uide quare nisi Deus uidens eos infectos originali peccato propter illud peccatum uoluit eos non praedestinare ad gloriam quamlibet simul aut posterius ratione uoluerit eos uelle iustificare sed non uoluit eo conferendo [illegible] propter amicus propterea quia eos non praedestinauerat — sancte ex gratia mouente [illegible] — Augustini de corruptione et gratia c. 7 ad finem ubi postquam uiliter dixerat praedestinatum maneri gratiae liberari hominibus amassa perditionis indutet [illegible] parentem ita loquitur qui uero per iustitiam non sunt procul dubio nullo tempore quo bene pie quiuunt in ipso numero computandi sed in [illegible] amassa illa perditionis praescientia Dei et praedestinatae diserere [illegible] sunt propositum uocati quare propter omnes peccatores eos illos qui solis personalibus culpis obstringunt sed per non rectae ad unam massam corruptionem in ad auxiliare augustinus libro ad simplicianum c. 2

Epistola 105 et de bono perseverantiæ c. 14 —
unde immerito diximus nam significavit, bene prius omnes homines originaliter sub
originali peccato et paris, ex quo Deus prescienti ait predestinare bis
cernit aliquem quem secundum propositum vocare statuit, ut sic fuerint reli-
quis omnes propter originale peccatum relinquit in massa perditionis ita
ut omnes maneant obnoxii originali peccato, scilicet illius pene judicio
ut nullus eorum liberetur ab originali per vocationem secundum propositum et in gratia
congruentem ut perseveret sed aliqui vocantur et aliqui fiunt per auxilia
eorum qui tamen aliquando iusti fiunt. —

§ 7.ª reprobationis causa inadequata per accidens et remota est peccatum originale remittendum.

Belarminus lib. 2 de gratia c. 16 ad finem ait ex peccato originali in tem-
pore omnium hominum reprobationem, cum quod remittitur originale peccatum quam-
libet illius proxima causa reprobationis sit peccatum personale, Valentia q.
c. 23 posteriori puncto 3.º ait ipsum heribus originale peccatum esse causam
remotam reprobationis causam vero proximam esse peccatum personale
quamvis ad peccatum originale horum doctorum sententiam sequimur quam-
libet à defendentium reprobationem a peccato personali recedamus. In quo
tamen occurrit inquirendum. Quoniam negatio predestinationis sit adeo
congruentia in penam peccati originalis remittendi sic gratiam a fir-
mantibus ... ex dictis 53ª c. 1ª c. 2ª quia quamvis Deus
potuerit negare predestinationem sine nulla culpa sed de facto predestinationem
nemini negavit nisi in penam culpæ previsæ, unde quia Deus non
recedit nec derelinquit nisi ante prius relictus —
Respondeo negationem predestinationis sit partim in penam peccati origi-
nalis remittendi partim vero non in penam sed occasione acceptæ ex pec-
cato originali et hoc satis ad ... scandala quæ diximus 53ª;
pro cuius explicatione advertendum est homines dupliciter potuisse predestinari
ad gloriam, primo quidem per gratiam congruenter statui innocentiæ et subs-
tantiam per futuram inferiorem ... sub ratione et Deo si nullus peccantis
... 2º modo per gratiam congruentem statui naturæ lapsæ in quo per
... peccandi et rebellionem concupiscentiæ —
Dicimus 1º negationem predestinationis per modum innocentiæ ... in penam
originalis peccati remittendi explicatur ... quia ...
... subiectionis perfectæ ad Deum quæ fuit in statu innocentiæ de
facto est pena in nobis parvulis qui nascuntur quamvis illis remittendum
sit peccatum originale baptismo, cum ab eterno Deus illam negaverit vo-
luit in penam ... negatio includit cum negatione predes-
tinationis qua homines ad gloriam ordinari possent per modum
innocentiæ —

retardum eandem negationem predestinationis manere postquam remissum fuit peccatum originale in hiis infantibus quamvis iam non est pena sicut iam non est pena carentia iustitie originalis et negatio efficacis subiectionis virium inferiorum subordine quare sicut in tempore negationes quedam bonorum prius erant pena peccati originalis non durat remissio et postquam remissum fuit est non pena sed manet effectus relictus ex peccato originali in aliquibus potuit aberrare nobilis et ordinare si nulla manet sive dicens ut intelligere illa negationis predestinationis pro tempore peccati originalis quam postea sit pena sed manet effectus illius quis dixit i ms retardandum originali peccato 5° dubio 19 in appendice tu obiicis precedentia non habens rem presentem facere quia negatio predestinationis et in vita innocentie conuenit non solum reprobis sed et predestinatis omnibus quia nullus predestinatus est in statu innocentie Consequenter obiicis originale peccatum causauerit negationem huius predestinationis ad id non absolute non erit causa negandi predestinationem —
respondeo negando consequentiam ad cuius explicationem dico negatio predestinationis in vita innocentie in reprobis est quando sunt in gratia permanet sublata non quo non permanet in predestinatis quam bonis ut dixi non habent rationem pene — explicatur et confirmatur in hoc sicut non proprie vere loquuntur theologi quando dicunt negationem per subiectionem virium inferiorum cum iustitia originali in statu innocentie et mortem effectus esse peccati originalis quia peccatum originale ablatum fuisset supernaturalia per subiectionem scientie et immortalitatis restituta quamuis in illa eadem dona que per originale peccatum amissa non recuperent in parte quia magis specialiter alicuius ordinis non tribuitur multo superior sapientia quam tunc ob uirium et immortalitatis priuatione dixi in parte ad defectus bonitatis ex peccato originali oborti sed in hac uita multi manent in hiis ipsis — nec solum dixi causam huius defectus esse quia hoc ipsi non sunt beati sed frequentius proprius dixi causam esse peccatum originale eodem pacto negatio predestinationis in vita innocentie est effectus peccati originalis permanens in omnibus illis ipsis in quo talem predestinationem congruenter statui nature lapse non confert aliorum modo quia predestinationem innocentie conuenientem ne solum dicere esse causam quia non sit predestinatio per gratiam congruenter nature lapse sed ex eo proprie quod dixerim causam esse peccatum originale amissa hac predestinatione innocentie quod tamen dicit non per dei hiis ipsis qui per gratiam congruenter nature lapse predestinati sunt
Si autem petis causam ob quam hiis hominibus negata fuit predestinatio per gratiam congruentem nature lapse respondeo et dico causam negandi hanc predestinationem fuisse peccatum originale fuit autem causa quia remouendo per hominem et non est quia dei hoc permanent in statu innocentie homini ingratum non esset adhuc ex precedente angrum diuine beneuolentie ali per originalia iuxta quae dixi i ms 5^e 3 pro antequam ... sed postquam humanum genus ceciderit per culpam permisit Deus pro sua libertate

qq damnatur ex praedestinatione gratuita pro gratia congruenter vocatis lapsis et vocatur sub proposito aliis vero hoc negare licet praescivit eos fore impoenitentes ... consequenter praedestinatio est res adeo gratuita ut potuerit cuicumque homini negari nulla alia causa existente nisi quia nulli est debita ut supra dictum est et aeque potuit negari occasione alicuius peccati originalis quamvis non inveniatur illius.

Dico 2º hanc negationem praedestinationis pro gratia congruenter vocatis lapsis non fuisse conjunctam cum poena originali peccati remittendi et ratio est quia pro negatione huius praedestinationis adimitur gratia congruens ut homo iam consequens in gratia persevaret usque ad vocationem sub proposito et permittitur peccatum per sensualem haec autem exequutio non est poena peccati originalis quia exercetur quando iam est remissum originale peccatum quare iam habere nequeunt asseritur dicitur negando praedestinationem pro talia media adiri gratiam poenam originalis peccati ... sequuntur argumenta praedestinationis quae ad probandam eam praesentem (?) in aliquam retinent quamvis probari licet possent.

Dico 3º peccatum originale est causa meritoria ... remota reprobationis in his hominibus qui remittendum peccatum originale est immediate quare quia non nullus reprobari potuerit sine peccato per sensuali ... media est per se causa damnationis ut dicimus praedentia ... est causa pro dicendis tunc quia negatio praedestinationis pro gratia congruenter vocatis lapsis pro ... agitato originali tanquam a remoto ... pro ... negandi praedestinationem tunc est quia quamvis ab originali peccato ... habet negatio praedestinationis et quamvis ex hac negatione per se ... permissio quia non habemus in ipsum peccatum pro dicendis ... praeter intentum ... negatur praedestinationis unde damnatio quae necessario sequitur peccatum non solo per se quod habet cum negatione praedestinationis et multo minus per se cum negatione cum peccato originali hinc constat quod nullo ex his causa remota quia damnatio non habet ab originali peccato nisi per intermediam negationem praedestinationis per ... et peccatum ... obiicies ex his colligi incompleti quod remittitur peccatum originale causam ... et per se negandi praedestinationem fuisse peccatum per sensuale ... consequentio ... ut aliquod peccatum esset causa ... negandi praedestinationem sed aliter se res habet ut ostendimus ex ... consequentiae ...

Secunda opposita sententia argumenta solvuntur.

1um arguitur causa reprobationis non est causa damnationis aeternae sed originale peccatum non potest esse causa damnationis aeternae ergo non potest esse causa reprobationis maior probatur quia damnatio aeterna est effectus reprobationis ergo quae fuerit causa reprobationis erit et causa damnationis aeternae nam causa causae est causa effectus resultantis ab eadem causa ... confirmatur quia Augustinus et alii patres dum assignant causam reprobationis et peccatum originale simul coniungunt punitionem et damnationem aeternam ut supra 3a ...

mi ner[?] probari solet hoc argumento quod s. 6 attuli nos p. u. i. —
Ad maiorem [?] falsam simpliciter et quodammodo ueram non causam sed
non esse causam per se damnationis etiam non est [?] causa per accidens ut s. praecedenti
s. igitur peccatum originale quamvis adeo praecognitum fuerit ut non
remittendum permittit et causa reprobationis negantibus quamvis non esset causa
per se et proxima damnationis sed causa remota et per accidens quod non est inconveniens.
Huic solvendo alii adeo argumenta quae solo modo loquendi a praecedenti differunt 2um igitur argumentum hoc qui reprobatur propter aliquod quod peccatum propter illud
condemnatur nec tamen sed nullus damnatur propter peccatum remissum
Ergo nullus reprobatur propter originale peccatum remissum — respondeo hoc qui
reprobatur propter originale peccatum remissum non damnatur propter illud [?]
tamen quasi propter culpam quae fuerit constituta dignum eterna poena
sed damnatur propter originale remissum ut propter causam remotam et per accidens
damnationis, proxima autem et per se causa damnationis est peccatum personale — in
fine [?] proprie et originali qua falsi [?] reprobari hoc propter originale remissum
proprie autem non reprobari propter originale non autem remissum sed remittendum ut
diximus s. praecedenti dicto.
3um argumentum ab aeterno Deus habuit propositum privandi aliquem beatitudine
propter peccatum remittendum Ergo ab aeterno Deus nullum reprobauit propter peccatum
remittendum Ad eadem aequivocatio huius et praecedentis argumenti dispensari
igitur antecedens ab aeterno Deus non habuit propositum privandi aliquem beatitudine
nisi propter peccatum remittendum propter culpam [?] immediatam
carendi regno caelesti nisi [?] ab aeterno Deus habuit propositum privandi aliquem beatitudine per peccatum remittendum propter causam remotam
et per accidens exclusionis a regno caelesti —
4um argumentum Augustinus [?] multis partibus citatis s. 2o et 3o ut ex [?]
[?] originale peccatum sit causa [?] sicut Deum iuste agere dantem divitibus [?] [?] quamvis [?] aliter remittat in antecedens et expressam
originale peccatum sit causa reprobationis et multo causa damnationis et poenae
Ad huiusmodi [?] si referant adeo proiecta [?] remissum originale peccatum
intelligenda ut illud non sit aliud sit poenae originalis peccati [?] negatio
praedestinationis immediata non explicata s. praecedenti dicto et 2o negatio
ab aeterno praedestinationis [?] non est poena aut divitum —
5um argumentum Ergo nullum propter peccatum sibi originale sibi [?] poenaliter
nisi [?] negat praedestinationis ordinare ad puniendum [?]
sed peccatum originale remissum ita se habet [?] punire [?] quam [?]
quod [?] [?] Ergo negatio praedestinationis non sit ordinari ad puniendum [?]
[?] propter peccatum originale remissum — respondeo [?] [?]
quamvis autem non pugnat cum doctrina nostra quod quando ab aeterno negat
praedestinationem tunc peccatum originale non est remissum sed remittendum
[?] autem Deus cum [?] [?] [?] [?] peccatorum [?]
[?] [?] bellepunire propter illud peccatum quod habituras est [?]

posset deus vere hoiem punire pro tempore in quo est peccator itaut intelli
veraliter aequaro. si verum simul a pena sed non ita ut postquam deleta esset
culpa adhuc pena per maneat sed negatio predestinationis per manet deleto
originali peccato quod non est inductum in penam originalis peccati - dico negatio
predestinationis quamvis ordinata fuerit ad puniendum originale peccatum pro eo
tempore in quo futurum erat. non tamen etiam deleto originali peccato manet pre
destinationis negatio non tamen tamquam poena cum ageratur illius temporis in quo
deleturum peccatum originale in se precedimus dicto. —
ut patet cum enim eligens mutari dum mundum crearet si quidem quod prius
voluit esse penam originalis peccati postea non vult esse penam - dico non muta
ri decretum Dei quod comparat eiusdem rei in eodem statu et eadem tem
pore eadem semper vult sicut non mutare decretum Dei quamvis quem vult
esse prius in bonum velit esse postea servum et mortalitatem quam vult esse prius
penam originalis peccati vult postea non esse penam sed tamen effectum peccati origina
lis tantum. argumentum quod si negatio predestinationis dat in penam originalis peccati
etiam negatio vocationis secundum propositum et negatio gratiae congruae et permissio
peccati finalis constituerunt in penam peccati originalis. sed tunc excurrent
quando in actu est in gratia illi homines de quibus loquimur quod post remissionem originalis
peccati originalis peccatum reliquit illius adhuc penam originalis peccati - dico in hoc casu
eius predestinationis negatio constituit in esse penam tunc negatio vocationis
secundum propositum negatio gratiae congruae et permissio peccati finalis constituerunt
in penam tamen negatio predestinationis et mediatum gratiae in actu
lapsus non est constituta in penam originalis peccati atque inde neque negatio vo
cationis secundum propositum et gratiae congruae neque permissio peccati finalis ut de se patet
videntur in modo 4º —
dico 2º non in deo in negatio ad dictum in hoc quod prescito ex tempore in gratia negat vo
cationem secundum propositum et gratiam congruam ad perseverandum permittere peccatum in pena
et adque ita hic non sint pena originalis peccati in tempore quo excurrent veritatem
decretum et illa dicta constitutum fuerit ad puniendum originale peccatum pro eo
tempore in quo non erat remissum. — sicut ut explicatur observata bona quae merito
corporis amiserunt atque posse negare in penam aliquius criminis postea vero quan
dixit rex illi ea remittat constituit hoc in pena gratia non est qui invenit
aiunt regem illi auferre omnia bona quae quamvis fuit amicis gratiae rex
contulit sed postea adhuc perseverare et excurrenti negatio illorum bonorum quae prius
erat penam in actu non est pena huius modi ut vocatio secundum propositum gratia congrua
perseverandi quia denegata videtur cum deus nulli hominum debeat sibi iusto
si bene minus pro indirecto illa negandi perseverare ex si hoc videat in gratia
quamvis prius pro peccatum originale decreverit illa negare —
ad secundum quod peccatum remissum non potuit relinquere penam dico quem
ut gratia et gloria privabatur quod peccatum originale non potuit esse causa
privationis hoc iusto dico negando etiam quod peccatum antequam
remitteretur constituebat penam dicit quem cum negarent predesti
natio et eius media in fatum illa postea vero quod [illegible] remissione

originale peccatum non debentur nisi ipsi in filiis et ramis dici praedestinationi, et illud non remedium, sed per fuerat ex parte ipsorum negandi illa eam in lege ut in bonum hoc quod probetur gratia ipsis sicut ante peius quam immortale peccatum ipsorum consenserat.

Quartum argumentum quia peccatum originale non solum culpa sed etiam poena equaliter remittitur omnibus infantibus per baptismum ergo quod alius sit praedestinatus alius vero sed praedestinatus non illa restat negatio praedestinationis in poenam originalis peccati. Et in infantibus resoluis nulla restat negatio praedestinationis in poenam originalis peccati. Confirmatur primo quia si duo habent consimilem rei equalis culpae et equalis poenae et paria, amen tum punire, rei sit ante Deus posito pro bus equalis ac fine equalem gratiam adquirant equalem quod sanis fuit in posteriori tempore unus illorum non poterit in purgatorio decurrere poenam maiorem quam alter sed infantibus baptizatis culpa, poena debita, sacramentum baptismi et reliqua equalia sunt. Et non potest quod dam reservari paena quae alii non restat. Confirmatur secundo quia omnes infantes per gratiam baptismi equaliter ad gloriam acquirunt equale quod ipsis ad auxilia ad perseverandum in gratia.

Ad principale argumentum distinguendo sequens negatio praedestinationis quae in infantibus baptizatis restat iam non est poena originalis peccati sed tamen effectus ex illo relictus quamvis eadem negatio praedestinationis fuit in poenam originalis peccati antequam remitteretur. Quod si urgeas iam ante baptismum inequalis erat poena originalis peccati in praescito infante et in praedestinato, respondeo quantum ad id quod pertinebat ad poenam originalis peccati equales erant omnes infantes quia tam praedestinatis quam praescitis in poenam originalis peccati negata est praedestinatio pro medio innocentiae utrorum hic poena per accidens redditur maior in hoc praescito quia Deus non habuit consentire praedestinationem pro media redemptione efficacis nec mirum est poenas aut effectus peccati originalis per accidens inequales esse in hominibus cum morbi ignorantia et rebellio inferiorum virium fidelibus et infidelibus peccatoribus et iustis sint inequales.

Ad primam confirmationem concedo rerum nihil esse quod proprie habeat rationem poenae restare infanti praescito sicut nec praedestinato restare nihilominus inequales effectus. Ad secundam confirmationem dico infantes baptizatos equaliter acquirunt ut gloriam cum placant si perseverent in gratia et equaliter acquirunt ad auxilia communia gratiae et perseverantiae quae ipsis de lege debentur sed nullum ius acquirunt ad peculiaria aut maiora et uberiora auxilia gratiae. Occasio sit ex proposito et donum perseverantiae quare possunt eis libere negari adeo occasione sumpta ex peccato originali.

10 Peccatum personale peccati personalis est effectus reprobationis in his reprobis qui aliquando sunt in gratia. Et similiter initium effectus reprobationis

per m̃ sio quam ori gi nalis et . Quatuor ori gi nalem erit causa rep bat.

R. negando : an conseq. nam quam per sonalis per m̃ sio supponit causam

ingruentem sufficientem rom ex quam ori ginali sed quam ori ginalis

per m̃ sio n̄ supponit causam, rom ex alio pro eud em̃ quam ui de sup

s. q quam̃ per m̃ sio ori gi nalis quam sit effectus rep bat —

11 argum. qm̃ quam per sonalem em̃ tendum n̄ est causa rep bat et

me quam ori gi nale remi tendum R. negando consam qm̃ quamq. qua

num per sonale i n bonis predestinat aut rep bat. i an am sim

tam sed n̄ quam ori gi nale cui us premissio praecedit predestinat

et rep bat —

5 9a de aliis modis dicendi —

Multi ff. cum mur defendendi sentam augustini deangs

rep bat. in his qq remi n̄ rr ori ginale quatum referunt et impugnant

banez c 23 a s, indubitat. ca 2an et 3an — zumelcoden ar tiulo

banez c 23 a s, induxitat et quo quam cae q ver sus finem — ex his quidam ff magnaex f. uera et quo

dua c q ver sus finem — ex his quidam ff magnaex praesertim ulla ab a

i nuidunt cum nostra senta superius explicata alia qm̃ nulla facilitate

ui lo fundamento mi tunt n̄ indigent impugnat alia ff. cilem

impugnari poterunt ex his quae supra dictis, quapropter sanserit impugna

re unicum mur dicendi qui ait assumit ur probabilior —

hui gitur senta est ori ginale pec catum rem̃ sum redire quando commit

peccatum per sonale sicut quam propter paenitentiam remissa rediunt sequentia

quam videlicet propter ingrati tudi nem quamvis 2a . Dum qui priora quam

remi sit deque 3a 8e (...) et habet ori ginale quam mi causam rep

bat. ad hanc sentam ff + i me audit belar mi nus 2o de gra c 16 fine

et balenc a c 23 p 2a puncto 3 ff cum alion - loca augustini que pro secu

ucunt ex ff. limi nus 16 fine —

hic n̄ mus dicendi pugnat cum mente augustini et unicus vobis [illegible]

bat cum prim. saper sonalia peccata fieri rep bat. unde arguit.

1o qm̃ ori gi nale quatum rediens propter ingrati tudi nem solo mo co

quendi est quatum ori ginale sed re uera est quatum per sonale ingrati tudi

nis erga Deum qui remi sit ori gi nale quatum —,

2o qm̃ in nobis quam is malitia ex ob o gratiorem quam ex circumstantia

ingratitudinis cu benefitium precedens remi ssionis v.g. quam atur dure

his gravius est ab ea i mm isca sequitur ob quam circumstantia

ingrati tudinis cu beneficium remi ssionis ori ginalis quam et nulla probabili

his ratio tradi poterit ob quam Deus libertum rep batur obculpam

per sonalem huius autus i n particulari respiciat in eo actu ingratitu

dinem ad beneficium remi ssionis ori gi nalis quam et n̄ circa de malitia

heresis ut ff per cam rep bet —

3o qm̃ cadit rom dicere potuisse multos rep bari propter quam peccata per sonalia

iam remi ssa qm̃ caredunt propter ingrati tudi nem —

4o qm̃ ali qui rep bant. ingenti ori gi nale quatum redire n̄ per propter ingratitudinem

qui inuincibiliter ignorant originalem [illegible] beneficium remedij [illegible] aliqui namque inuincibiliter ignorant se baptizatos fuisse in infantia aliquando licet sciant se baptizatos ignorant tamen inuincibiliter fruuntur [illegible] remedij uenerij originalis quam —

C 5ª Vtrum peccata personalia praeuisa ut futura fuerint causa reprobationis

Praenoto disputationem absolute [illegible] praeteritionem ut supponeret [illegible] cumque respectu peccatum finale praeuisum ut finale in genere quidem nullam implicat contradictionem nihilque diuina sapientia aut potestate [illegible] ut [illegible] ex dicendis in hac et sequentibus C et ex his quae [illegible] dicta sunt 1ª C 52ª et C 55 — quare quando ordinem reprobandi Deus de facto elegerit constare non potest nisi ex autoritate S. quam [illegible] a [illegible] congruentia —

S 1ª Doctorum placita

1ª opinio asserit peccatum sibe originale sibe personale praeuisum futurum usque ad finem uitae in statu esse causam reprobationis ut fuerit causa discriminis ob quam Deus huic homini potius quam illi negauerit praedestinationem ita ut homines praedestinati non potuissent negari praedestinatio eadem iure ratione qua negatur huiusmodi praescitis. Tenent Enrique Bacon Aureolus Argentina [illegible] [illegible] Nicolaus Grandis Ocamus Grauiel Caterinus et [illegible] uidetur tenere D. Bonauentura Albertus et Alexander quos citabimus disputatione 5ª C 1ª S 1ª sententia 1ª et 2ª.

Fundamenta huius opinionis quae [illegible] ad praedestinationem soluta sunt tota disputatione [illegible] quae uero ad reprobationem soluentur a S 6 ad finem huius disputationis —

2ª opinio asserit nullam esse causam discriminis ob quam unus homo potius quam alter reprobari debuerit sed omnes aequali iure a Deo esse praetermittendos [illegible] et [illegible] Dei uoluntate uni homini concessam praedestinationem alteri uero ipsam negatam fuisse independenter a peccato finali [illegible] Magister D. Thomas D. Antoninus Durandus [illegible] Ruiz [illegible] [illegible] abulensis Gregorius Ariminensis Ricardus Marsilius Egidius Maior [illegible] Dua [illegible] [illegible] [illegible] Cordubensis et [illegible] citandi disputatione 5ª C 1ª S 4 —

Inter hos est obseruandum esse discrimen distinguendum, primus loquendi ambiguus nam ex illis aliqui absolute asserunt causam dari reprobationis non tamen causam praedestinationis et tamen non dissentiunt ab opinione 2ª quia [illegible] loquuntur de causa quae esse [illegible] praedestinationis et reprobationis alioqui [illegible] concederent in praedestinatis praecise [illegible] discriminis [illegible] esset [illegible] discriminis ut diximus 52ª C 1ª — igitur 2am opinionem [illegible] diuido in duo membra uidelicet 3am et 4am opinionem —

3ª opinio esse causam uere praedestinationis et reprobationis ob quam omnes adulti potuerint reprobari [illegible] esse praeuisum peccatum sibe originale solum sibe personale solum [illegible] simul utrumque non fuisse causam discriminis ob quam iste debuerit reprobari potius quam alter qui praedestinatus [illegible] tamen hoc peccatum non fuisse praeuisum ut finale ante reprobationem sed [illegible] praeuisum ut committendum etc. Deum [illegible] libera uoluntate [illegible] reprobare et permittere ut illud peccatum esset finale

i ragnuiunt quamlibet non alio expresse loco i nobis prescientia predestinationis ad
glor. pagina 277 bellarminus de gra. c 10 super finem et maxime ex
ex Valentia 1a p. q 23 posteriori p. puncto 3o —
4a opinio agerit per sonalia quatenus non fuisse causam reprobationis i reatum ne
fuerint causam nec fuerint causas criminis sed posse absolute ut
nullae causa agr. destinationis i annullare fuisse causam reprobationis. colligitur
efficacitur ex d. thoma c 23 nanquamlibet i narriculo ubi beat. negare solam
discriminis causam sed i narriculo 3o ut pereat sicut predestinatio
includit voluntatem conferendi gratiam i tare reprobatio includit voluntatem
permittendi aliquem cadere in culpam et inferendi damnationis poenam
pro culpa quidendo et 3o 2a gentes c 161 et c 163 ait reprobationem esse decretum
non dandi gratiam quandam unde colligo voluntatem efficacem permittendi culpam in
f aliui liter futuram fuisse ante omnem culpam personalem prevmissam sicut dare
tunc dandi merita fuit ante omne meritum prevmissum —
eandem sententiam tenere videtur ut qui absolute dicunt ante prevmissa facta fuisse
factam reprobationem nullam existente causa reprobationis aud predestinationis qui quamlibet
magis expresse loquantur de causa discriminis in hilominus tamen eam expresse
dere causam omnem i talequntur d. antoninus 4 p. titulo 19 c 12 § 4 durand
dus 1 dist. 41 q 2 preservin in 19 bicelo 1a p. concordia liberi arbitrii cum pre
destinatione c 3 a 1 a 2 a 3 et c 9 membro 1 ad 5um et membro 2o sentae et 2 magis
ter 1 dist. 41 litera d. ait reprobavit deus quos voluit non propter futura
merita quae previderet sicut predestinavit quos voluit et priusdiferat
reprobationis nullum meritum — ar
mani sequiusdo unt opinionem q ar egeri cyi dist. 41 c a ar a q 2 5a
ubi expresse columna peniculmmat i in hoc tui inclinat tenet mar filius
in 1o c 4 a ar a q 2 sequentibus maior dist. 45 c 1 a ar a q 2 5a ricardus
dist. 41 a 3 c 1 a q ue debet conferri cum ar ticulo c 2 a baioli dist. 40 c a
aq corduba i quaestionari c 56 opinione 5a ad annis ad 4 q i nid q d bi
cornus ferariensis 3o 2a gentes c 161 Caietanus 1a p. c 23 a 5 ubi magis expresse
ruensiores banez in dubio 1o 2an 3an 4n Zumel 1a c 4a medinaz
p. c 1a a 3 ca 4an ca Suarez lib 2 de auxiliis c 3 n 7 — i incidentem semi,
molina c 23 a 5 disput. 3a c 2a quamlibet aliter loquatur et in hanc magis
inclinat loco in fine q sent. dum origitur quid iferat ad 4 q 9o —
preced. eius opinio .... possent ... mentra aliqui ... dicunt
per sonale meriti ... causam reprobationis ali dicunt originale
peccatum ... causam ... sed negant per sonalia ... causam ... nulla peccato
ali ... absolute negant per sonali ... causam reprobationis nulla
... originali ... sed ... deputatori ... singulari ...
preced. ... in hi ... i ... referuo ... nisi ... per sona
lia —
i terum igitur opinio 4a subdivide in duas sequentes pro quarum intelligentia
notandum unum discrimen inter causam damnationis supplicii et causam de
ternae damnandi supplicii dandi nam apud omnes certum supplicii unde
in naturam q i ndi genere culpa precognita quasi sui causam rationem sed dure
tum supplicii eundi ab alii ... doctoribus ... nulla precedentia
sui ait rationem ex precognita culpa —

5a igitur opinio asserit non dari causam negandi praedestinationem nudam sicut
esse decretum puniendi quamvis permittendi et obdurandi detur causa ita
ricardus citatus in 5a opinione —
6a opinio asserit ex praevisio peccato personali nullo modo esse rationem seu causam
ob quam praedestinationem negaret. Nisi hominis certam cognitam negationem praede-
stinationis et voluntate permittendi peccata sed huius cognitionis certitudinem
cognitionem tamen esse peccata futura et hanc peccatorum cognitionem asserit fuisse rationem
et causam reprobationis positivae quae est decretum puniendi ita sacrus quos
secuntur bassolis gregorius et corduba citati in 5a opinione Caietanus lucan
culo 5o ad 4um argumentum henricus clarius ferariensis 3o 2a gentes c 161 § pro
molina 1a parte q. 23 a. 4 et 5 disp. 3a et 1a citatus fere herveum disp. 40 q.
1a Albertum in conflatorio et maiorem disp. 41 q. — huic parte valde adhaeret
thomas cabrera citatus in 5a opinione et magister disp. 90 cum imo dicens re-
probationem est praescientiam culpae non finientibus et praeparationem poenae non termi-
nandae et disp. 91 dicens nullum meritum reprobationis quam indefinitur repro-
batio est nolle misereri non dare quo fit homo melior et ait obdurationis dari meri-
tum et exigentia prodere — quantum ad causam voluntatis puniendi idem
sensit bellarminus 2o libro c 16 ribadeneira de gratia liberi arbitrii cum prae-
destinatione § 1a ex membro 2o in initio suarez 2o de auxiliis c 5 n. 7 —
praecedens opinio 6a subdividi potest in duas membra de quo nullus doctor
expresse loquitur nam conveniunt causam reprobationis positivae quae est decretum pu-
niendi fuisse praevisum peccatum committendum aut intelligunt illud peccatum
praevisum fuisse finalitatem ante praevisam finalitatem non fuerit constituendum
opinio 7a constitutum decretum puniendi et hic numeretur ut opinio 7a aut consti-
tutum decretum puniendi praevisio peccato mortali ante praevisam finali-
tatem decernendo permittere ut intelligibiliter esset finale et hic nume-
opinio 8a retur ut opinio 8a — rursus praecognitio peccati futuri necessaria ut fi-
at reprobatio [illegible] definitur etc. id scientiae aut voluntatis praesupponuntur futu-
ritio peccati ab aliis vero definitur scientia qua praescitur indurate per-
mittendi ut ab illo —
ac denique considerandi negandi praedestinationem nullam fuisse causam aut rationem
absolute loquendo ulterius dicunt quare comprehendunt non solum negationem praedesti-
nationis ad gratiam fidei sed negationem praedestinationis ad gloriam aliqui vero noc ter-
ridicunt nullam fuisse causam negandi praedestinationem ad gratiam fuisse tamen
causam negandi praedestinationem ad gloriam quibus tamen non consentiunt opi-
nioni 2a parte n. 2 et 2a itabaz juez disput. 95 c. 2 et c. 3 et [illegible] turianus
in notis ubi de praedestinatione —

5 2a reprobationis negativae causam non fuisse personale
peccatum

Sic ut ex his non parum de negata praedestinatione in loquuntur quasi Deus
nullo posito non bonum sed meram negationem voluntatis se habuerit circa gratiam
et gloriam reprobos antequam praevideret eorum peccata — et quamvis sint
ab aeterno praevisibant seclusa negatione absoluta aeterna praescinderent
positiones divinam providentiam supernaturalem circa praedestinatos non intelli-
gendo ex parte creaturae positionem Dei circa negandam praedestinationem

probus nihil homini nisi et timere debet Deum possibiliter voluisse non praedesti-
nare tales homines sed hic autem reprobari applatur negantibus ab obiecto quam nega-
tionem praedestinationis vult. Et infra c. 6 5^a probavimus possibile velle
Deum intendere permissionem peccati. Porro divinum intellectum in
omnia quae agi possunt de quacumque re quantumcumque vili scire possibile in
dicendo hoc verum et illud falsum et similiter divinam voluntatem
in omnia volibilia se habere possibiliter volendo ut hoc non sit et illud sit in-
ut quod nihil quin voluntatem cadere possit se habeat Deus negative per
annuntiam ad c. 14 de scientia et c. 19 de voluntate Dei —

3^a Peccatum per se finale non est causa discriminis comparative reprobationis negativae
hoc est peccatum per se finale est causa ob quam negare praedestinationem huic homini
rationabilius sit quam praedestinationem negare alteri qui est praedestinatus —
per autem de peccato per se finali quodcumque sive finali sive non finali sive
praecognito ut finali sive praecognito sit sustain(?) quam abstrahendo ab
praecognitione finalitatis — unde colligo ex his reprobationis ulterius nullam esse causam
discriminis in ordine ad reprobationem negativam. Tamen quod causa ex parte reprobi aut erit
peccatum originale aut peccatum per se finale. Per originale peccatum non esse
causam discriminis probatum est c. 4 5^2 nunc 2° peccatum per se finale non esse
causam discriminis probandum est —
hanc iam tenent expresse omnes scholastici citati disp. 5^a c. 1 sq. quibus multos
recentiores pro eadem opinione c. 2, 3 et 9 —
Probatur 1° quia negatio praedestinationis est aliquo modo ratio ob quam peccata non per remittantur(?)
in gratia est tamquam ratio tamquam remotio(?) id quo illos impetus cohibent ad vitia
quo sub bene gesset; sed prius negatam esse praedestinationem quam futura esse peccata
ob quae dicimus reprobati antea; probatur 1^a Ioan. 2° ex nobis exierunt sed non erant ex
nobis; nam si ex nobis fuissent mansissent utique nobiscum. Matth. 15 omnis planta-
tio quam non plantavit pater meus eradicabitur, et Ioan. 10 vos non creditis
quia non estis ex ovibus meis quae et similia perpendimus disp. 5^a c. 2
5°
2° firmius probatur quia si daretur aliqua ratio discriminis ob quam negare praedesti-
nationem huic homini esset rationabilius quam negare praedestinationem alteri homini
qui est praedestinatus sequeretur inde dari rationem discriminis comparative praedes-
tinationis; iam tunc eadem ipsa ratio esset ob quam non negare sed concedere praedestinationem
huic homini praedestinato esset rationabilius quam concedere alteri
consequentia est evidens scilicet positis antecedentis et consequentis ibi sunt variis modis significatum(?)
Confirmatur quia si magis consonat rationi negare praedestinationem pelagio quam
augustino ergo minus consonat rationi conferre praedestinationem pelagio quam
augustino unde fit ut magis rationi consonet praedestinationem concedere
augustino quam pelagio —
Confirmatur 3° quia si negare praedestinationem pelagio rationabilius est quam negare
praedestinationem augustino iam pelagius esse ante negatam praedes-
tinationem praevidetur magis indignus et improportionatus ad praedes-
tinationem magis quam augustinus; sed augustinus praevidetur minus
indignus et improportionatus ad praedestinationem quam pelagius et
hic minori indignitate(?) improportionem(?) ut illi praedestinationem

negare nimirum rationabilius quam negare pelagio – unde colligitur expli
catio maioris precedentis rationis. etenim nequaquam dicitur ratio discriminis negan
di predestinationem pelagio potius quam augustino ab eius non sequitur. Simili
ter ratio predestinandi augustinum potius quam pelagium quando
sit meritum dispositio aut iniuria non similiter sequitur dari
aliquam rationem predestinandi augustinum potius quam pelagium quia
ratio non invenitur sit. augustinum ante predestinationem previderi minus
impeditum nimirum imo ignorum minus quod disparitatem alias positionem predes
tinationis –
Ex precedentibus ratione constat presentem conclusionem probari posse omnibus testimoniis scripturae
sacrae et sanctorum omnibus argumentis quae disputatione 5 c. 2 et omnibus sequentibus pro
tulimus nullam fuisse rationem ob quam Deus unum potius quam alium hominem pre
destinaverit sed id pro suo beneplacito prestitisse nulla previsa habita discriminis
posuisse quod Deum pelagium predestinare non minus congruenter quam au
gustinum hoc previsa. c. pro augendum adiungant quo facilius
presentem conclusionem probandam eum modum –
sit 3a probatio quod si negare predestinationem ex ante previsa opera quatenus perso
nalia sunt rationabilius quam negare predestinationem Iacobo et ea sint [illegible]
usque ut predestinationem ex ante negaret potius quam Iacobo sequitur in
iacob predestinationem et dilectionem non prius quam preognosceret fore
ut iacob non admitteret crimina quae redderet indignum predestina
et impediret ab illo gradu quo impediunt ex ante aliunde iaco
non esset predestinatus ante previsa opera saltem illa quia si non erant
bona disparabant non [illegible] alia ad finem ex ante gratia per [illegible]
asserit ad Romanos 9 ante quam aliquid boni egissent aut mali –
unico quod iam non precise ex bonis sed ex operibus malis ex ante
igitur malis operibus iacob dictum fuisset maior serviet minori dispu
tatione 5 c. 53 – nunc observa si hoc argumentum asserat ad probandum
eum causam cum respectivis nullam existere [illegible] ad [illegible]
nilem solutionem de qua infra probatione 2a utraque solutio nullum lo
cum hic quando hoc argumentum abuit ad probandum nullam rationem
discriminis –
Confirmatur 1o quod ut si quis pluribus ex iisdem massa equali quoad omnia pro
libertate et sine [illegible] aliud vas ad honorem aliud vero ad turpem et con
tumeliosum ita Deus predestinat reprobatque ut explicatione disputatione 5 c. 24
Confirmatur 2o quod Deus cuius vult miseretur et quem vult indurat ad Romanos 9 – confirmatur
quod ut tempus nullam habet rationem discriminis ob quam unus dies sit pro
festus potius quam alter ita homines nullam habent rationem esse ob quam unus po
tius quam alter relinquatur. confirmatur 4o quod caducanus reprobatio negativa
et predestinatio comparantur sicut vidimus disputatione 5 c. 55 et sequentibus –
4 probatio ex augustino et aliis patribus citatis disputatione 5 c. 3 et 4 [illegible] obser
vandum manifestum quod apud illos nulla sit ratio discriminis ob quam
predestinatio ad gratiam negata fuerit huic homini potius quam alteri
utrum nullam esse rationem negandi predestinationem ad gloriam huic homini
potius quam alteri hoc probavi licet apud illos sicut probavi [illegible]
nullam esse rationem concedendi predestinationem ad gloriam uni potius

quam alteri —
1º probo: quod si peccatum personale fuit obex quare negare predestinationem
pelagii rationabilius fuit quare negare augustino, iam ambo [illegible] au
gustinus alioquo modo inclinant et movebant Deus ut ad augustinum
potius quam ad pelagium predestinationem dirigat ac proinde Deus non erit tot
tali ter primum movens in genere dicamus ad predestinationem — preterea
sequitur Deum quod expectet antegressam futuram pelagii non minus liberalem
et benivolum [illegible] argullum quam erga augustinum — in aspectu sequi
tur augustinum non aliquomodo posse [illegible] liberi arbitrii usum preferre ar
bitrio pelagii quod expectet equalitatem ex parte Dei de quo [illegible]
dij. pute. q. 6. s. 1. a. [illegible] adversus q. ar —
6 probo: quod Deus pro suo beneplacito negat auxilia quibus aliqui resipiscerent
[illegible] et similiter pro suo beneplacito negat predestinationem
1º probo: quod Deus pro suo beneplacito baptismum concedit aut negat, mortem
quo antevenit aut postponit cum quibus dam emolumento et aliorum periculo — confir
2º quod plerique existimant in gratia cum possent ad gloriam eligi cum frequenter
in extremum veniam periculo lapsus relinquuntur et damnantur, alii graviori
bus [illegible] urgentur exceptis auxilijs tribuantur quo vero resipiscant
et in his saltem non est ratio [illegible] precognitum peccatum personale
dispute. 5. C. 5. s. a. roes 5. et sequentibus
7. [illegible] ad [illegible] sequentem bandam adversus eadem a fortiori probant
precedentem —
2ª [illegible] peccatum personale nulli reprobo est causa reprobationis negativae — et exclusio
[illegible] quinque — 1ª [illegible] peccatum personale non est causa aliorum ob quam reprobatus
[illegible] sit hic homo iam equali ratione potuit fieri plures predestinari reprobari
quare [illegible] 4 5 3 et sequentibus affirmatione de peccato originali hoc
in divino esse negat [illegible] personali peccato — 2ª nec peccatum mortale nec
[illegible] causa — 3ª nec personale peccatum [illegible] reprobo nec pre
[illegible] finale — 4 peccatum finale est causa reprobationis nec [illegible]
peccatum abstrahendo [illegible] nec [illegible] formali
ratione finalis — 5ª nullatenus liberum [illegible] quam si ne culpa reprobus [illegible]
[illegible] sibe [illegible] supernali est causa reprobationis —
1º huius sententie [illegible] adversus s. a. opinione quam [illegible] aliqui sum
mentem minus explicuerint — nec in merito exprimant augustinum
[illegible] in loco adversus dispute. 5ª C. 2. et 3ª. 5. 2. et 5ª huius indi
[illegible] alterum quod augustinus sepe [illegible] propter originalem
peccatum [illegible] causam reprobationis sup. C. 4. 5. 3. nunquam non [illegible] peccatum
personale sed [illegible] quandoque quandoque vero [illegible] exprimat peccatum
personale non solum non est causa [illegible] nec est causa [illegible]
gandi predestinationem — alterum indicium quod augustinus aliquando
[illegible] puniti aut reprobati [illegible] causante peccatum
personali [illegible] 53 nunquam non [illegible] negandi predestinationem causam
[illegible] peccatum personale sed quovis [illegible] predestinationem [illegible]

.S. negandae e cludit e paragrum fact recurri ad librum De bengarium - 3um indicium qui augustinus equaliter ex cludit e paragrum sa antecepbat sau sicut ex cludit ante predestinat iacob ut dicunt inpbat ea -
ui dendusque balentia i p e 23 postremis e punto 3 pbat quibus testimonia augustini sint scausa recepbatis ex preaegnitis puanis sed caoia alia ... anobis scausarecepbatis quem puatum originale sup e 53 a e. a preterali atestimonia quam scausa ad et electionis esequatur ... ratis ad uenda ... infra 53 c 5 qui oia testimonia augustini ... ter cum ... —
... ad que fulgentius dicentes causam repbatis ... in ... derepbat positiva que e boluntas puni ... predestinatis ... loquitur eodem modo quo augustinus loquitur ut ui di ... e 4 5 ... — eodem modo intelligendum balentinus ... in eadem e 4 a 53 a fine —
obiicies ... ad e. galor sentia dicentem gra Dei ... deserit quam ab ... deserat et qui ... boluntaria faturos desertos preuidit ideo in predestinatis elect illos ... habuit ubi ... de causarepbatis punitivis sed ... predestinat ad gram ... agit de puato originali sed ... personali desertione boluntaria ... galez e 7 respondeo ad que sentia ... qui agunt de his hominibus qui ... gram deserunt et deserunt — respondeo quin ... agit ... negat predestinatis sed ... illis que ... et ex ... qui ... ex cludere ... in augustinus ... Deum positiva ... boluisse ut ... qui aliquando ... per manerent in gra et Deum illis fuisse causam auersionis ... quo ... Deum ... per ... causam quam ... nullam causam assignant ... deinde docent ... in sua culpa e causa ob quam Deus ab ... recedat ... gra et quam ... ad hoc e causam negandi predestinat ... quam Deus ... gram ... subtracto ... in ... pre ... puni ... subtractio ... sed ... ... per ... puni ... personalia — aliter respondet ... e quem ... 93 e 9 n 67 —
idem asserit ... ad 3um e ... agens de his qui ... ... sequuntur gram et postea ... finem ... fuerunt ... negat predestinat ad ... faltam ... puni ... preuegni tum puatum ... alia ... e 9 52 inicio —
... ad Rom 9 ... iacob dicentes ante quam ... quam ... mali ... odio habitus ... in ... augustinus ... nologi ... futura opera ... causam ... causam ... ut iacob predestinaretur ... eadem roe puni ... fuerunt causa ... causam ... ex ... — ... gra causam ad repbandum e illa que equaliter puni ... predestinate ... in ... sed ... personalia ...

in salvationem Iacob antequam praedestinaretur: quia dilectus est antequam ageret aliquid mali. Et nunc in executione prius fuisse demerita antequam reprobaretur: quia propter quae differit demerita praevisa in executione fuisse causam aliquam.
probatur: debet asseri Iacob praedestinatus non fuisse antequam ageret aliquid mali propter quod dignus esset reprobari ut executionem, quamvis praedestinatus fuerit antequam ageret aliquid boni.
Confirmatur quia si unus decretus divinae nostrae scientiae praecisive abstrahit ab omni opere quasi absolute futuro et solum respicit conditionali futura opera ex cuius huius scientiae solius praedestinatio Iacob, quam mihi praedestinandi Deus negavit exitum et ceteris reprobis nullum praedestinabit Deus ex cuius alterius scientiae ut probatur [illegible] quod [illegible]. Et in [illegible] scientiae [illegible] divinae decretum omni opere ut absolute futuro sicut intelligitur ipsa praedestinatio Iacob, ita et intelligitur negata praedestinatio Esau et tali modo negata ut virtute nullius alterius scientiae concedenda foret.
Confirmatur quia Deus per illam scientiam conditionalium non ex futuris cognitis absolute futuris decrevit praedestinare Iacob quo supposito recognovit; et quo sine noluerit per eam scientiam praedestinare Esau, sed voluerit exspectare cognitionem quam per scientiam alias ut absolute futuri haberet ut minimum debuit fieri ex intentione negandi praedestinationem. Iam et ante prius fuit praevisum per scientiam conditionalem voluntas negandi praedestinationem.
Confirmatur 4 quia quae sequuntur in eodem c. 9 ad Romanos de figulo cum in se [illegible] ipsa limitata ex eadem massa facere aliud vas in honorem aliud in contumeliam et illud cuius vult miseretur et quem vult indurat prius peccata [illegible] excludunt aeque bene non minus quam a praedestinatione in bonis ut [illegible] c. 5 3 et sequentibus.
Ex his colligitur cum nostra sit eadem ratio 6 alienia c 23 [illegible] ex operibus fidei ad id quod bonum ait Iacob non ex dilectione praedestinationem operibus fidei [illegible] habitationem ex operibus. probat 1 quia apud Paulum idem aliquid fieri non ex operibus et fieri ex vocante scilicet secundum propositum sed reprobatio Esau non fuit ex vocante nisi secundum propositum et debuit ex operibus. Reprobatio fit ex vocante secundum propositum quatenus Deus [illegible] ex causa voluntate negat vocationem secundum propositum sicut in dies et nox sunt ab illuminante scilicet praesente scilicet absente ita praedestinatio et negatio praedestinationis est ab vocante dante scilicet negante vocationem secundum propositum.
2o probat quia Paulus [illegible] ait reprobatum fieri propter peccata respondendo frustrandi voluntatem et obdurandi agit Paulus fieri propter peccata et nihil [illegible] praecedentem [illegible] ut videtur in [illegible] sequentibus.
3 probant quia Augustinus explicans eundem locum ad Romanos 9 admittit in executione causam odii quo Deus Esau excludat causam amoris. Et Augustinus nunquam admittit in executione causam negandi praedestinationem ex operibus sed non ex damnata origine [illegible] [illegible] possibile [illegible].
3o probatur quia inde pendemus a privationibus personalibus [illegible] res vocatas ut absolute futuras constitutae omnem electionem praedestinationis

cum capite Christo domino at vero constitutum vero clarius praedesti-
natae cuiusque constitutae reprobatio negativaque negatio praede-
stinationis non quia in ea collatio omnium praedestinatorum non comprehen-
duntur aliqui reprobo cum tamen licet liceat praeter mittuntur a decreto praedesti-
nationis
4 probatur quia permissio cuiusque peccati per finalis in reprobo est ipsius repro-
bationis negativae praeterquam vero permissio peccati mortalis quo amittitur
gratia nunquam recuperanda est nullum peccatum per se finale praeviso sub
est causa reprobationis probatur consequentia quia si reprobatio negativa est causa permis-
sionis non per se praevisae permissio nisi in constitutum negativae repro-
bationis quod si permissio non per se praevisa tamen peccatum ut absolute futurum
praevidere potuit non in praevidentia nisi independenter a praevisa permissione
atque probatur quia permissio cuiusque peccati in non praedestinato procedit ex intenti-
one efficaci praedestinationis propter bonum quod Deus inde colligere decrevit in
reprobo autem eadem permissio congruentius procedit ex efficaci intentione repro-
bationis quamvis procedere possit ex intentione inefficaci —
confirmatur quia creatio reprobi sub talibus circumstantiis in quibus infallibiliter peccaturum
procedit ex aliquo fine ad quem efficaciter intento et non ab alio nisi in reproba-
tionis, — confirmatur 2o quia sicut vocatio congrua procedit ex propositione efficaci praedesti-
nationis ita reprobationis efficacis est negatio vocationis congruae similiter permis-
sione sub circumstantiis in quibus infallibiliter peccaturum quae permissio est
cum opinione in reprobatione quam vocatio congrua in praedestinatione unde a
non mirum propterea quod dicantur negativae media quae procedentia erant prae-
destinationis in Scripturis et tradere bene per Suaresium c. 12. 14. 19. et 22. vide
quae bene ponderat maior in disputatione 41 c. 1 art. 2 quaestio 9 —
confirmatur 3 quia sicut creatio praedestinati sub talibus circumstantiis est ipsius
praedestinationis ita creatio reprobi sub talibus circumstantiis est ipsius reprobationis
et non solum naturalis procedit ordine quia non melius reprobatio praedestinationi
respondet — confirmatur 4o quia praedestinatio complectitur omnia quae ad praedesti-
nationem iuvant quasi prima illorum causa ergo reprobatio complectitur omnia quae
iuvant ad finem bonum reprobationis, alioquin incentivum propter quae adeo
causari possunt ut continet permissionem cuiusque peccati per finalis — confirmatur
5o quia hoc modo communiter erit reprobatio et maioris potestatis et minus
pendens ab humanis actionibus in his rebus in quibus unica iniuria per
unum vocem quam notandum est ab aliquo commissum in impotenti quasi impossibi-
lis per missionem peccati necesse est futurum reprobationis hinc autem existimo
probabile ex duobus illorum principiis alterum quia quaecumque permissio
Dei circa animam cuius est illa persona infallibiliter peccaturum est ipso similiter
care aliquem nisi data haec permissione est praedefinita in aeterno aliter
non rate quam. alterum quia forte non reprobationis intelligunt permissionem
peccati qualiscumque fuerit non distinguentes vero fuerit permissio procedens
ex intentione efficaci reprobandi sive ex intentione inefficaci. —
nos vero existimamus in nullius peccati committi praedefiniri posse, ipso
similiter permissionem eiusmodi ut illa praedestinatione ad ut manu
mere aliter liceat enim committere peccatum, itaut quandoque subito
permissione non committat peccatum quandoque vero committat. 3o

7

p. m. finem quam non est reprobatio pro prie nec pro pri est effectus reprobationis nisi pro ut dat exclusionem efficacem negandi predestinationem propter hanc quam

bis praedictam probationem adamus ut pro nam licet continuitas connexionis

nisi non possit lumine opposito tamen mutuum pro quo denique negando predestinationem

ob primi sapientiam personalia —

5° aliqui probant non quod angeli reprobantur ante praevisa quaeque ungues peccata

sed de hoc dictum erit inferius in quaestione ... disputatione —

3° est ad explicandas praecedentes — tam negatio predestinationis ad gloriam

quam negatio predestinationis ad gratiam est titulus ante praevisa peccata

personalia aut ex illis nulla sumeretur ratio negandi predestinationem ad

gloriam sicut nec ad gratiam — hanc est probant rationes eadem quibus praed

ceteras quamvis ut pro aliis sit ... notandum ... solum pridem

negatio ad gratiam sicut predestinatio ad gloriam fuerat independenter

a prioribus operibus ut probatur disputatione 5 preserim 3, 4, 5 — 2. nega

tio predestinationis eodem gradu independentiae ab operibus quam independens

est predestinatio a praecedentibus ut probatur — 3. sicut congruentius

est amare efficaciter finem prius quam media efficaciter mediaque

congruentiae efficaciter nolle finem prius quam efficaciter omittat

voluntas media ... sicut prius debuit esse voluntas efficax dandi

gloriam quam voluntas efficax dandi gratiam congruentem ... prius

debuit esse voluntas efficax negandi predestinationem ad gloriam quam

voluntas efficax negandi gratiam congruentem — 4 ... nec ad finem

intentum ... reprobatio quia unus ille sit ... negatio

predestinationis ad gloriam quam negatio predestinationis ad gratiam ...

... ... est priorem hanc vero posteriorem —

praecedentes ... explicabuntur magis in ... sequentibus —

4 est multos homines reprobatio negativa pendet a peccatis personalibus

... ... subtra

... ... originalique

... ... reprobationem negativam ... supernaturalis

... ... de quo aliquid dicetur in ... sed preserim

... ... duo

... hanc sententiam non est ratio disputationis ... disputatione

4 ... et disputatione 5 ... 53 — 2 hanc sententiam est ... conditionem

... ... reprobationis ...

... ... ad ... reprobationis ... ...

disputatione 3 est 2 —

53 reprobatio punitiva et obduratio causa est peccatum personale —

1a ea quae superiori ... ... de facto Deus 7

negat predestinationem ... quam ... negatio predestinationis

est punitiva sed voluntas punitiva praesupponit peccata personalia

ut diceremus a 1a et 2a. Et negatio predestinationis supponit peccatum personalia — unde quod negatio predestinationis ad gloriam aliud est quam a gloria excludere, et inde sinadamni, sed sinadamni non est finis nisi propter peccata personalia, his hominibus qui remittuntur originale peccatum. Et negatio predestinationis non determinat nisi propter peccata personalia —

Praeterea distinguendae duplex reprobatio, punitiva alteraque punitiva sinadamni s. pena sensus, alteraque non aliter punit nisi negando predestinationem et hic defacto communiter vocatur reprobatio eademque non indiget alia causa nisi peccato originali ex fide ut tendum sit ut constat ex dictis se eadem in q 4 a 3 et 6 sequentibus — inde facilis est solutio principalis obiectionis —

ad 2um quod negando maiorem quod licet voluntas Dei per quam negatur predestinationis ad gloriam sit positiva actus nihilominus terminus illius voluntatis est negativum s. non dare gloriam et non dare media et nego scit Deus ostendendam esse gloriam quam ostendit positiv. de et unvoluntas excludendi a gloria hic praeterea obiectionis positivum ut debet formaliter pena damni proprie sumpta sumunt ulteriori finalem nunquam dimittendam in ponenda sententiam iudicii et adiungendo ex eius praescriptione ut dicitur in ipsi mi sio q 4 —

Ex his colligitur sequuntur ad intelligendum quae non descripbat quae punit sola negat predestinationis sed describat quae punit pena damni s. pena sensus ut hoc non dispcrimine ut voluntas ... mendi sola pena damni non supponat peccatum personale sed tantum originale ut de parvulis dicitur s. q. sed voluntas puniendi pena sensus et pena damni necessario supponit peccatum personale —

si autem sit 2a hic voluntas considerata precise ut terminatur ad penam damni supponit peccata personalia — respondeo in his hominibus quae nunquam dimittit peccatum originale non supponit peccatum personale, ceterum illud necessario supponit in illis hominibus qui remittunt peccatum originale ut colligi poterit ex rationibus sequentibus —

1a 1a peccatum personale precognitum futurum causa reprobationis positivae quae est voluntas puniendi pena damni et sensus probatur quod aliquod peccatum necessario debet esse causa voluntatis puniendi nisi iniustus sit ut probatur argumentis Augustini et Fulgentii supra et 3 a 1 sed voluntas puniendi quosdam homines pena damni aut pena sensus non fit propter rex peccato originali quod illud semel remissum non potest esse poenae aeternae. Et 2o voluntas ad voluntatem puniendi eosdem homines erit peccatum personale unde quod peccatis originalibus non sit remissum illud ... et 2do sic est voluntas puniendi pena sensus. Et voluntas puniendi pena sensus supponit peccatum personale —

Con[...]

unfr 2° ex augustino lib 1 ad simplicianum q 2 post medium
dicente nolint ex eo et non dicuntur sed et si volunt sic vocatu
nisi sic Dei adiutorio permoverentur nisi vocatur ut sic gratia si
erit vis bis ubi si quaeratur ut reprobatis causam fuisse vocati eorum
dictum quod intelligendum est de reprobatione permissiva ut sint
alii qui monent Augustini dictum sup a disput 5 c 3 et ins graece
demum — unfr 6° quia ita sanet fulgentius vasis in locis no
tatis in nostris sup 5 c 4 5 et 2 dicunt simodo loquuntur de pre
destinatione et reprobatione comparatur sed enim gerunt namque pr
aesciunt an operatur ad reprobationem supponit et ad praedestinatio
nem quaerunt minime ad reprobationem puniendos praesuppositum
praescientiam aguntur et dum agere de praedestinatione finali quam
fides de quaris per finalia bona videndum per fulgentius
lib 1 ad monimum c 5 ubi ait multa in probat ipsius praedes
tinatos esse non ad culpam sed ad poenam supposita praescientia culpae
et valentinianus lib sub lotario imperatore c 3 ait mortem
malum praecedere quod quia Deus praescivit ipsos praedestinavit
ad mortem scilicet ad mortem 2am quae est poena vide geyco dicit cum lib alii
lib mus disp sup 5 c 4 5 3 fine — denique praecipue et latinos multi
partes qui invaden c 4a 5 4ta ad eundem de reprobatione ex praes
cientia confirmant ut praesentem —
2a ut obicitur aliqui illud sapientiae 12 cumque non debet puni
ri condemnare sed videatur huius loci lumen nostrorum disput 5
c 5 57 —
Dicimus praedictis nostrae mentis ad argumentum probari causam puniendi
ut spectatum per finale sed non probari et causam voluntatis puniendi
quia nostra nullam causam voluntatis puniendi — ut hi lenimus
sit 2° ut non solum puniri sed voluntatis puniendi causa esse
cognitio quod absolute futura huius probandae infra c 6
56 ut 2a —
3a ut spectata per finalia ut superiorum praevisa per scientiam
visionis supponendo eos extitam futuram sed ut praesupponitur
praecognita in decreto dandi tales circumstantias exhibitas talium
nunquam auxiliorum et permittendi peccata — ut est mente
exstat vasquez gregorius et corduba sup a 5 a opinionibus quam
est ad motum cognoscendi auxiliorum carentias ut vocant in salutis liter in cir
cumstantiis et in decreto Dei negatas in c 19 de scientia Dei cum,
dubio 11 et disputandae definitionibus c 2a et 5 et dicimus aliqui dubi
dentur non tendi neque probatur —
nunc supposita possibilitate huius scientiae probatur ut quia cognos
cere spectata ut absolute futura sive et ad voluntatem efficacem
puniendi quod autem probat hoc aut probat illud demonstratur cognos
cant non sibi interest —

4u 4a u ut Deus efficaciter velit puniri aliquos pro peccatis
non est opus praecognitos eos esse peccataturos finaliter sed satis est praecognos
esse futuros ac peccata et inde moveri sola divina voluntate
libere permittere finaliter ob hoc obdurari et excaecari itaque
non sit finalitas in peccato sed efficax voluntas puniendi pec
tum iam praecognitum — Probatur quia peccatum non tale sufficienter est
prout ut Deus velit permittere finalitatem ut eis puniretur
nam quamvis maxime constabit ex se quinta —
5a u voluntas deserendi hominem derelictus maiori quamquam delegi
ordinarie in hoc ipsos cadere per praeteritam voluntatem permittendi
durationem excaecationem et perditionem in peccato usque in finem huius
voluntatis puniendi alii inde supponunt in hoc peccatum quam
pro solutione finale quantumque est personalia sibe peculiariarum
causa cum quidam praedestinatus —
derelictionem hanc peculiarem non est nisi ob peccata constat ex his qui
dicimus et quasi argumento 2o —
excaecatio et obduratio nunquam advenit nisi propter peccata ex mul
toris Patrum testimoniis colligitur. Hieronymus in nid ecclesiastes vo
ut murum i dum quod dicunt in nid isaie 5 auferam aut neu mea
sepem et erit in direptione Cirillus chateguesi 6a gregorius
21 moralium c 11 et 25 moralium c9 in nid 37 Job ait cum
idcirco induit mala noctem et lib 11 moralium c 5 in
Job c 12 si concluserit nullus qui aperiat et libro 1o in nid
elem c 11 Chrysostomus ad Romanos 1o sermones ad eamdem ba sicut non pro
bavierunt Deum habere in notitia tradidit illos Deus in reprobum
sensum et maxime ex professo in homilia de Adam et Eva
sed et Basilius in nid isaiae 2o reliquit populum suum —
neminem obdurari nisi merito nostri iniquitatis apud Deum
asserit augustinus epistola 105 et deinceps et gratia c 11 et de bono per
severantiae c 11 ait quem vult indurat eius quidem praecedentibus
meritis sed omnino non misereri plerumque communis
et lib de gratia et libero arbitrio c 23 ait quando audis
dominum dicentem ego qui eis 14 ego dominus deceptionem feci
illum ad Romanos 9o quem vult indurat imo quem permittit
sed ut in indurari malavius merita credita eamdem sententiam
dixerat c 20 et 21 eiusdem libri et 5o Juliamun c3 et lib de
praedestinatione et gratia c 9 ait Deus delinquentes deserit resistentes
indurat contemnentes condemnat et lib 83 quaestionum quaestione 68
probat ex verbis ad Romanos 9 suprinuit in multa patientia quae
de colligit priora peccata signari et faraonem non fuisse
obduratum nisi ob priora peccata —
in c. basiliis 23 c 4 ex professo ad c u galex dicitur
20 aliquos a Deo aut traditos deserentibus suis aut obdu
ratos legimus aut relictos magnis peccatis suis hoc ipsos
meruisse sentimus similia ex augustino docet glossa

ad R.m 9 verbo n. volumus — favet i. s. doctor de summo bono c. 6 et 15 et damascenus 2° fidei c. 29. idem sentiunt uiri so
lastici cum magistro in 1° dist. 36 uide ciuitatos ame i. 2° c. 19
az. in ii um. tractant ex . . . seq. d. bonauentura i° dist. 40 az.
c. i. et 2° et alexander i. a 8. c 29 menbro q. et s —
in hanc rem quamplures plurimi mag. sunt seri ... ... a ...
marcheran ad R.m i° n.° 29 et 26 et 28 ... per abusum nals
lumi ... et scientia tradidit philosophi ... ignominiosa
ultra, et ad R.m 2° item 2a ad thessalonicenses 2° ... eo q. dilectionem ue
ritatis n. receperunt ut salvi fierent, ideo mittit illis dominus
operationem errorum ut credant mendatium et deuteronomii 28 si no
lueris audire vocem domini Dei tui percutiet te dominus ceci
tate et amentia ac furore mentis ... ex odio sapien
tiae 2° isaiae i° et 42 —
... autem e. qu. licet Deus de potestate absoluta posset indifferenter hom
ut obduratus esset et excecatus nullo precedente peccato ... ... volumi
ms de potentia ordinaria n. ita fit qu. si ho. e. ingratus ex lege debent
... auxilia quedam maiora quam peccatori ... si autem in peccato
... per peccatum ... obduratio — cum qu. Deus ... ...
ueralitate qua gratiam ... ...
nulli vult ... auxilia ... hoc exigente illius peccato —
obicies i° D. ... ad R.m 9° ... cui vult miseretur et quem vult
indurat ... indurari ... demeritorum ... negando
... sed ... inferre ... peccatores ... hi qui equaliter
... obduratione ... ... vult misereri et quem vult indurare
ut ex augustino de bono perseuerantiae ... ...
... ibi apostolo ... causam odii et obdurationis ex ... ...
demeritis ut diximus ... respondeo ... demeri ...
nalia sed n. demeritorum ... —
obicies 2° qu. multi barbari fili ... peruenerunt ad usum
... antequam ... obdurari ... demeri
tum ... obduratio ... qu. illi pueri ... ...
... auxilijs et ... ... maxis quam ... ...
... inter fideles quos ... multi obdurantur ...
... illos pueros ... obdurari et excecari ob demeritum ...
... unde augustinus ... pueri ... ...
obduratis ... merito ... universalis massa
damnationis ... ex augustino glosa ad R.m 9° quam se
quitur alexander i° s. c. 29 fine ubi ... observat hanc
... generalem et ... obdurationem ... excecationem ...
... sumpta ... ex scripturis ...
... referuntur ad ... in ... peccato ...
... et ... auxiliorum que ... ...
... ut diximus in ... 3a —

cuius solutio quia peccatum originale esse sufficiens impedimentum auxilii ut Augustinus docet d. theol. 3o 1a genes. c. 16 et c. 2 ac insolut. primi argum. et 2 c. 2do ac ad 2um quem refert et sequitur Ricardus a 7 2a latera compendium pagina 239 —

obiicies 3 quia ipsi obdurante et nunquam peccare: ergo obduratio semper est in peccatum peccatorum; quia probo quia aliquando sunt impii et in illis fallitur lex peccatum esse mortaliter sufficienti comparando et auxilii illis ergo sunt illi qui sunt impii aliquando obdurati — respondeo negando consequentiam quia nunquam omnes qui mortaliter peccant nunquam omnes ... per se infallibiliter peccatum mortale obduratum sed illi proprie obdurati proprie dicuntur mali tenaciter adherentes resistunt singularibus auxiliis externis Dei pulsantibus et provenientibus ut farao. Sicut excecatio proprie vocatur singularis externis lumine. Pro illud Isaie 42 quis caecus nisi servus meus et surdus nisi ad quem nuntios meos misi. Sic quaeritur de populo Dei Iuanis 12 dixit Isaias excaeca cor populi huius et aures aggrava ... diquendi ex his dicitur ... finitibus Ricardo ad ... in precedentibus supponimus Deum non esse autorem excecationis et obdurationis causando illam directe aut per se aut proprie sed tantum permittendo obdurationem et excecationem de quo diximus 1a 2e c. 19 a 3 iam quia generaliter de nullo peccato sunt Deum causando diximus cadem ait et 2o dicemus et alibi c. 6 s. 1, 2 et 3a quare autem in sacris literis Deus dicatur excecare indurare et aderis ... bonum sensum ... dici

§ 4a apendix Cur parbuli reprobentur ante previsum negationem baptismi et mortem

hic colligenda sunt loca que servirunt ad reprobationem infantium non baptizatorum de quibus iam in loco iam ... putatur — 1o si loquamur de reprobatione sub captiui ... sancti deratur quatenus parbuli negantur originalis ... culpam ... causam reprobationis ... in peccatum primi parentis ... voluntate Dei quia non ... infantem sanctificare infantem ... originale peccatum sanctificare noluit —

2o restat inbestiganda ratio ob quam Deus eisdem infantibus non voluit conferre in reliquo tempore vitae ... non voluit gloriam conferre — ... ob ... parbuli futuri erant si pervenirent ad usum rationis ... in pugnabilibus diximus pur. 4 c. 2 —

3o ... 2o lib. debocatur ... causam reprobationis infantium non reduci ad parentum demerita ... illa sufficienter ratio ob quam omnes reprobari possent ... ratio ob quam unus infans potius quam alter reprobatus fuerit quin potius ... eligunt infantes ... parentum qui graviori ...

et infantes nati ex parentibus infidelibus reprobantur ut idem comprobetur
illud non observandum quando negatur predestinatio pro bulis [?] comprehendentur
non per parentum non infirmitatem hominum ... parvulo quanto parentum sed
in ... ut ... parentibus ... parvulo ut ... quia
non originalis ... filios ... quanto parentum ut dixi
... originali ... cum ... fuerit
quod observandum ... quando parentum celera adeo ... ut ...
bus negandi parvulo baptismum ... celera illa ... priora
reprobati parvuli ... per ... reprobatis parvuli ...
ut Deus volens predestinationem ... si ... voluerit ... celera parentum
ob ... reprobatis filiis ... adio ... nullo solido,
fundamento ... quia non potius ... ordinis divini intentio
... quanta de quo ... esse
... peccatum originale ... infantibus ... causam ... reprobat ... reprobari
... illi qui predestinati ... esse ... reprobari
... causabilis ... quam ... duobus infantibus damnat ... unus
reprobetur potius quam alter —
... parvulos nulla ... causabilis ... parvuli ...
... parentum aut ... causa ... aut ... parvuli
... aut ... baptismum sed ... voluntas ... talis ...
causa ... parvuli reprobantur ... eadem ... causa ...
... ad hunc finem conducunt — hanc sententiam tenent ... qui ...
... generaliter non solum parvulos sed etiam adultos negant
... causam ... illorum qui ... augustinus ... reliqui ... divus
... quia reprobati parvuli nullam ... hominum ... ratione
... reprobari ... ratione ...
... et ... hominum ... ex augustino ... ad ...
... ad ... quo ... si Deus volens ostenderet —
ad hanc ... accommodari possit ... rationes ... supra ... ideo ...
in reprobati adultos nullam ... rationem ... preter ... nulla ...
... ad reprobationem dare ... ad predestinationem quia ... multi ... rationes
... supra ... nullam ... predestinationis ...
non nati
preterita ... quas ... Deus ... quas ...
parentum voluntates ... ut ... filios
baptizari alios parentes permittit ... negligere filiorum salutem ...
huius ... nulla ... et ... hominum ... parentum
... aliorum ... personas voluntates Deus ... ut iubent ... aut
aut ... baptismum infantes —
... Deus causas naturales ordinet ... causas ... naturaliter ... naturalem
... pater ante ... mater ante ... iam
... medici ... serviant divinae voluntati quaquam
damni infantes ante ... perire ... aliquos ante ... vita ... cum
... illorum ... occasiones ... impedire

in suscipiendo parvulis, mortalibus et administrandis consilia a cibos exo-
ticis pericula vitanda et medicinas adhibendas et huiusmodi. Deinde
nis quod Deus quosdam infantium vitae conspicit usque ad baptismum, alios
non pervenire vult, nulla potest assignari ratio praeter divinam voluntatem
consilio, quod quaedam infantibus est absolute impossibilis baptismus
propter impedimentorum vel suppositam mortem ante nativitatem aut
ratione baptismi, scilicet quia deest aqua imminente morte infantis; quod
autem Deus huiusmodi impedimenta non removerit quaedam pueris ut ea re-
bet alias nulla potest assignari ratio nisi divina voluntas, ut ex Augustino
Hilario et Fulgentio diximus disputatione quaestione 11 a principio —
Confirmatur 2º quia reprobatio parvulorum consistit ante praevisionem peccati originalis
usque causa naturalis aut libera, multo facilius quam reprobatio adultorum
consistit ante praevisa opera eiusdem propter rationes 4 ... quia ex reprobatione par-
vulorum non sequitur amissio alicuius boni naturalis nec poena sensus
sed solum amittunt bona gratuita quae Deus potest sine iniuria dene-
gare — 2º quia cum gratiam et gloriam sibi in Adamo collatam
in eo deinde amiserint infantes, debent ipsi carere gratia et gloria quamdiu
in Adamo manent, nondum renati per Christum — 3º quia parvuli ha-
bent originale peccatum non nisi alieno merito scilicet Christi Domini et
aliena voluntate baptizantis, unde manifestius constat aliena volun-
tate solius Dei posse parvulis negari applicationem huius beneficii, ad-
ultus autem propria voluntate cum auxilio supernaturali potest sibi applicare merita
Christi — 4º quia inde sequitur quod non videtur infantium volunta-
tibus futuro earum liberas actiones aut peccatorum fuisse praevisiones ordinationem
ut ostensum est in reprobatione adultorum —
2ª pro evidentiori ei objicientur argumenta similia his quae generaliter
contendunt praedestinationem non fuisse factam nisi ex praevisis operibus, quaedam solvi-
mus disputatione 5 quaestione 5 a scilicet quae contendunt reprobationem non fuisse factam
ante praevisam mortem; respondebimus in praesenti quae solvimus a 5 quaestione
usque ad finem disputationis —
Notanda denique contraria opinio asserens eos parvulos quos humani
divinitus non potuit ad vitam baptismum nec impedire mortem repro-
bari ante praevisum peccatum originatum illis in hominibus propter peccatum
primorum parentum quod est originans — sed supra quaestione 4 sequi ulterius probatum o-
riginale originans de se solo et immediate nullius esse, et dicitur reprobatio
sed remote in quantum causat et continet in se culpam origina-
tam singulis infantibus in hominibus videatur vera quaestio disputatione 9 quaestione
5 5ª — utrum reprobationis ex quo et praedestinationis nulla sit causa
ex parte hominum
hic est quaestio differt ab altera utrum Deus sit causa totius reprobationis
sicut est causa totius praedestinationis —

dicimus nullam supponere causam et rationem ex parte nostra proprius umber
salis q, ambiunt predestinationi meritorum[?] et meritis alia ratione diximus
reprobationi pro meritis pluribus meritis reprobationis a predestinatione quantum
ad causam ex parte nostra. unde dicimus quod predestinatio ex parte hominis
nullam causam. nec ut non causa ab eo meritorum at vero reprobationis negationis de
tur causa alia. s. peccatum originale et per sensualem in superioribus reprobationis
positivis et alia causa alia pura tum originali, quam peccata per sensualia
quam usque solum dicit. nullam enim causam reprobationis ex parte nostra quam re-
probationis negationis nullam causam abs meritis et hic usque logus omnium quos probamus
tota e 9 et 5ª —
2ª pro cuius primus dicimus quod predestinatio causat etiam merita primi et predes
tinatis s reprobatione non causat nec causat pro merita reprobationis quin potius
aliquo modo causat. ab illis uti autem merita reprobationis a pelo hoc causam
sit ut ex parte hominis aliquo modo causat reprobationis causa aliquo modo non causa
predestinatis hoc dicimus cum nostra magister 2° dist. 40 cum in mo et Δ? solus
n'a ? ter dist. 40 et 41 alber ? ? ? e 66 membro alex ander ? ? e 39 membro
2° ? dux q prosper in ? ? pares ? ne 6ª s ? et 9 dicemus ? ?
non in predestinatos ad usque ? ? ? ? ? ? ? ? predes
tinatum —
ut clarius constet quanto meritorum ex parte hominis sit in predestinatione quan
in reprobatione necnon et andum meritorum ? ? ? ? predestinatione autem
in ? quanto plus in ? Deo ut authori in predestinatione autem ? ?
quantum ad ? meritoria debeat ? ? ? ?
? ? ? ? ? ? Duae causae ? ? ?
? meritorum ? ? ? ? ? predestinatio ultimo ?
? ? ? ? quam ? predestinatio ? ? ? ? illud ex ?
ad Deum quatenus illud exigunt quando ? ? ? ? ? ? ?
buit nobis a Deo — reprobatione ? ? ? ? ? ? ?
? meritis reprobationis s. peccata quae uti causa ? ? ? ?
creatum —
3ª dicimus ? predestinatio ? predestinatio sibi confirmat rationem
in ? et ? ? ? ? reprobatio ? ? ? ? ? in reprobatione
? quae requirit ut reprobatio sit in ? ? ? ? ? ?
puniri ? ? ? ? ? ? ? ? ? ?
? ? 53 in reprobatione autem negatio ? ? ? ? ?
denique quae ? pro ? ? ? ? ? ? ? ?
postea cum Christo domino ? ? pactum ? ? ?
ex cludere a regno celorum ? ? ? peccatum originale ? ? ?
atum per sensuale —
4ª dicimus ex superioribus ? predestinationi ? ?
ex ? ? ? quantum ad merita ? quantum ad retributionem
? reprobationis ? ? ? ? reprobationis habent aeternam ?

ad quatum unde ad Rom. 9° dicitur sustinuit in multa patientia vasa irae; patientia autem
non est nisi circa ea quae contra nostram voluntatem fiunt, unde D. Chrysostomus
per Moysen 15 ad Rom. 9 et communiter ibi colligunt reprobos ex sua voluntate contra divinam
voluntatem aptos esse et praeparatos ad interitum —

5um discrimen est inter reprobationem quamvis non Deus auctor sit poenae et illam
velit, sicut auctor est praemii et vult praemium in hominibus, praemium autem ipse vult
nulla nostra actione incitatus, poenam vero non vult ab ipso nisi irritatus et quasi
compulsus nostris demeritis, infra c. 6 s. 6, unde plus aliquid habet homo in causando
proprio effectu reprobationis quam in causando proprio effectu praedestinationis —

Dico 2° quamvis in aliquo sensu verum sit Deum causam totius reprobationis
in hominibus absolute dici, unde Deus non est causa totius reprobationis et multo
minus est causam totalem — in primis Deus non est causam totalem reprobationis,
quia totalis causa excludit concursum alterius causae, reprobationem autem esse
ipsius reprobationis causam existere ex parte hominis et non ex parte solius Dei; et
quia aliquo sensu dici posset Deum causam totalem praedestinationis, quia ille
est causalitas quam praestat voluntas creata reducitur in Deum ut in auctorem,
et hoc modo non potest dici causa totalis reprobationis —

Deinde si nomine reprobationis intelligamus ea solum quae ad eo causantur,
videlicet per modum sicut praeparatio dispositionum auxiliorum et damnatio omnia
haec causat reprobatio, et in hoc sensu dici posset Deum causam totius reprobationis;
sed quia plerique theologorum nomine reprobationis intelligunt non solum effectus
illius sed etiam omnia quaecumque et demerita, et quae versat reprobatio dispositionum
ordinaverit, illa absolute dicendum Deum non esse causam totius reprobationis, quo
magis dissimus ab haereticis qui Deum faciunt auctorem poenae, quae propter
causas reprobationis quam praedestinationis, loquendum est hunc articulum
prudenter monet Caietanus c. 23 ad 4um argumentum haereticorum —

Ex his solvitur argumentum quamvis a benevolentia immaturum de praedestinatione sed non oppugnat
reprobationem ante praevisa quia ex illa quae reprobantur se posse
apud Deum excusare quamvis non possit illum accusare quam illa ratione
reprobat quia vas factum in contumeliam quamvis non possit accusare figulum
quod ei vas non fecit dederit ad ignominiam, nihilominus in hominibus maxime
re se posset apud figulum excusare sicut defectu ignominiae virtutis
videtur ne reprehenderet eum, similiter de reprobis — respondeo negando consequentiam
quia quamvis Deus reprobet negando praedestinationem ante praevisa in hominibus
non Deus sed homo sua culpa auctor est omnium peccatorum quae sit vas in contumeliam
et ignominiam quorum auctor semper vedat hic mus
loquendi Deus facit vasa in contumeliam et vasa irae, ex Augustino
non explicimus dispositione 5a c. 24 ad ...um —

5 6 ex variis nominibus et descriptionibus reprobationis argumenta
solvuntur

3a reprobationem ante praevisa sua peccata impugnant plurima argumenta in hac et se-
quentibus sectionibus respondenda in parte sunt comparatione eorum quae diximus supra
s. dicenda ... argumenta non ex auctoritate scripturae soluta sunt disp. praec. sect. 5a
sed argumenta ex Augustino soluta disp. praec. 5a c. 3 s. 3 et 4a - argumenta ex aliis patri-
bus collecta disp. praec. 5a c. 4 s. 2 et 4a et in hac c. 5 s. 2a - argumenta aliqua ex
ratione in aliis disp. 5a c. 5a s. 6 praesertim in argumento 2 et 3 - multa praeterea soluta
... disp. 6 praesertim c. 4 et 5a - difficiliora argumenta solvenda erunt
in c. ... [illegible] in aliis disp. 6a - praeterea argumenta quae ad scientiam Dei certitudi-
nem reprobationis et liberum ... pertinent tractabuntur in propriis disp. —
Nunc 1um argumentum est quia reprobare idem est quod indurare sed Deus non indurat nisi supponendo
peccatum ergo non reprobat nisi supponendo peccatum. Antecedens ... peccatum causam maioris,
probatur ad Rom. 9: cuius vult miseretur et quem vult indurat, ubi misereri idem est quod praedesti-
nare, ergo indurare quod illi opponitur idem erit quod reprobare — minor probatur in s. 3 c. ...
Resp. 1o indurationem non esse idem quod reprobationem sed in 2o effectum reprobationis post permissionem
peccati ... [illegible] Paulus meminit praecipue quam aliorum, ut ostendat
non solum nullis praecedentibus meritis bonis sed praecedentibus meritis malis. Deum
cuius vult misereri et quem vult indurare. Quapropter verbum misereri hoc
loco si adaequate dicitur opponitur verbo indurare debet significare collationem gratiae
iustificantis peccatorem et non significare totam praedestinationem. Si autem verbum
misereri significat totam praedestinationem, ei opponitur inadaequate indurare
indurare quasi unus effectus reprobationis qui [illegible] negationem praedestina-
tionis —
Dices 2o forte vox indurare ... [illegible] apud Paulum ut significet quam-
vis negationem auxilii congrui et permissionem peccati etiam quae reperitur
in hoc iustificato et tunc indurare erit idem quod reprobare et non supponit culpam
praevisam nisi originalem propter quam ut propter causam remotam quidem
reprobantur illi qui remittitur originale peccatum [illegible] c. 4 s. 6 et sequentibus ... obdura-
tio propria ... alio [illegible] ut ... disp. 53a —
2um argumentum ex eodem c. ad Rom. reprobare sustinere in multa patientia vasa irae apta
in interitum sed hoc supponit praevisas iniurias eorum qui patienter sustinentur supponi-
tur quod vasa irae apta in interitum ... digna, ergo reprobatio supponit praevisa
peccata. Resp. negando ans ... sustinere in multa patientia esse effectum
reprobationis supponentis priorem alium effectum qui est permissio peccatorum ... inde,
non est idem quod reprobare nisi in ratione reprobationis intelligatur ... [illegible]
... non reprobatio supponit praevisa peccata —
3um argumentum ex fine c. 9 ad Rom. ubi causa reprobandi synagogam assignatur
eius ... et praesumptio ... Paulus testatur his verbis
Israel autem sectando legem iustitiae in legem iustitiae non pervenit quare
quia non ex fide sed quasi ex operibus et ad Rom. 11 propter incredulitatem fracti
sunt tu autem fide stas noli altum sapere sed time - Resp. his et
similibus locis non reddi causam negandi praedestinationem aut negandi

auxilii a qr venit ad credend. un sed redit causa primo inde obcaecatione
induratae et carentia gratiae iustificantis cuius duplicis causa fuit incredulitas
et praesumptio praecognita. Sed ante haec omnia praecessit voluntas efficax negandi
fidei supernaturalis per intentionem praesumptionis et incredulitatem.
4. arg. reprobare odio habere, sed Deus neminem odio habet nisi propter peccata
ergo neminem reprobat nisi propter peccata. maior constat ex c. 9 ad Rom. ut expli-
catum in illis pro 1. q. 23 a. 3. minor probatur 1. auctoritate Augustini in epistola 105
ad Sixtum libro 1. ad Simplicianum q. 2 ubi ait Deum odisse non ex eo quod homines
sunt sed ex eo quod peccatores. probatur 2. quia ratio non alia dicitur neminem sine
culpa odio persequendum, cum sit quod sed sine culpa multae sunt rationes propter
quas Deus creaturam amet, scilicet quia ad suam imaginem fecit et nulla est ratio
odii. 4. distinguendo maiorem et minorem argumenti. primi nihil
sunt nisi probationem argumenti odii sed quam in adiuncta sunt.
dico 1. odium si proprie sumatur significat velle alicui per se malum non quia
bonum illi sed quia malum est illi et huius modi odium Deo repugnat cum
dedit rationem omnis boni et supernaturalis et ubi in dicitur odium in Deo non
proprie sed metaphorice.
obicies 1. Deus impius vult supplicium in quantum illis est malum. respondeo
quin potius Deus hoc vult quia non solum Deo et universo sed omnibus rebus
ipsis bonum puniri, sic quod aliquo modo reduci ad Deum et ad bonum totius
universi. odium autem proprie sumptum non reperitur hic moribus hinc sequitur
in sensu proprio ancipiti tribuendum quod de sapientiae, diligis omnia quae sunt et nihil
odisti eorum quae fecisti, sed in sensu metaphorico accipiendum quod de sapientiae
14 odio est Deo impius et impietas eius.
obicies 2. huic repugnare cum quod quam plurimi auctores durandum statim mox
1 p. q. 6 dicentes in Deo proprie et non metaphorice esse reprobationem huius et de
testationem odium quod quam 14 1 p. q. 6 et inde dicebant huius sed non desolutio
huius sed dicit quam et quidam sit odium comparat non ad hominem quantum sed
ad quatenus sub ratione quam habet propriam rationem odii quam parte Deus vult
in eo peccatum sed aliunde deficit appropriatio odii quia odium reperi solitad
personam non ad malitiam peccati sancti et persona sicut contra amor non habet
in bono bona referri ad personam non ad virtutes peccati et persona.
dices odium sumi pro voluntate infligendi pena et in homine
supponit peccati saepius personam aliis modis hominibus quod in illis dimittendum
est ad peccatum originale. et de his sancti fit Chaterinus quod sententiam scolas
non esse reprehendit his verbis horret animus audire clementissimum
Deum meditatum esse penas ante peccatum tantam quam multitudinem
hominum quam creavit odio habuisse ante quam esset odio
digna. 2. quaeritur de sexum in decreptione ad Rom. 9. pagina 280 fine.
Contra 2. odium late sumitur in scriptura: Sara et negatur maioris amoris

relicto mi nri amore sicut lucę 14 qui n odit parentes matrem &c. hoc mo
dimittr ad, 12 ut ait dimus. bs pute 2 e 2 12 argmo co d grat q neg ar dilect
et eius et efficaces ad gloriam relicta dilect a alia bona quo odio Deus
dr odisse quos repbat ut notat d. thas e 23 a3 ad 1m
igitr ad 5am argmi q repeado repbare repbatu negari ba e odio hre
mi nus amando hoc odium quamlis dicta absoluta ex parte possit esse nullaque
positiuam culpa defacto n hé nis ob culpam originalem d bea remittenda sit si
ben sit remittenda sup e4 56 u 2 —
5m argm qr repbare e repuere aliquem tanquam indignum co supponitr eius indi
gnitas preuisa co supponitr culpa — ans 1o qr repbatio opponitr apbat
et elect sed apbatio et electio supponit per se bonitatem co qr tot e re
p batio supponit per se mali eiam co qr tan — confo qr repbatio het rom
punię illatę p culpa — cfo 3o qm ut dixerunt aróe alicuius se aurib statin
ofert bo luntatem pur tui tendi puata preciis apulare repbatr — ans
4o qr in scriptura saua assm pur rep bai o aui sit p refutatione ro
prius sr se indignę ut ad hebreos c kra ferens sessi nos rep bacit et
i aeri nuioz co capi 30 ar pus meum nesorte cum alijs predicauerim ipse
rep bus effiiat ecclesiast 9o spiem mulierrr mulis admirati reprobi sunt 2a
ad timoteum 3o repbi a fidem — de his ui demolinam e 23 a3 5 crudiberint —
ad primi pele argm respondeo distinguendo ans: repbare puniendo e respuere ali
quem tanquam indignum supponit q preuisa preuisa sed repbare negando pre
destinatem n est respuere tanquam indignum sede belle permittere ut fiat indi
gnus ho gloria et dignus pena ut constat ex d. thoa hic a3 ar porect ad 1m
igitr repbatio hoc mo sumpta n supponit preuisam nisi originalem culpam
si bcea remittenda fuerit si ben remittenda — ad 2m cfm Rs inhdo apbatio et electio
aliter se het quam in hoib solus n Deus est qui p suam elect et apbat
tribuit merita per se apbare et eligere sup bs pute 5 e 5 56 fine eadem qr
roe repbatio inde aliter se hauebit quam in hoib erit q bo luntas n
conferendi merita p elect et apbat efficaum sed p mitendi demerita —
ad 2am cfm Rs repbatio in his presertim hoib qui am remi sun e origina
lem quarum n het p precedem pene sup e4 57a et co — ad 3am cfm Rs
illud ai e bucum et aróe alicuius si bos repbare intelligat ut apraui ss
mus teologos intelligit et nuper explicareq — ad 4am cfm Rs illa testimo
nia scripture sacre n significant eternam repbatm sed significant injustitiam
et malitiam ob quam p presentem iustitiam digni fuerint repbati quia
p preterita repi rauera communiat predestinatis et reprobis ui de quibi
timus bs pute e 6 ante u an et ba quę bs pute 95 e4 fine —
57a detota uite periodo s uabiter dis penenda fieri re
p batm argmta solbimus
A gr mus n tande sua bitate que oponitr crudelitati et clementie

de quadam in reb. 1a et 2a quam de facilitate gubernat. quae naturalium causarum
ordinem non immutat nec vim infert ... possessionibus rerum — hic autem argumenta
sicut prudentium adiriguntur ad ostendendam reprobationem quae ante praevisionem liberas
rerum conditas fit —
1um argum. supponit aliquos infantes mori sine baptismo quod potuit contingere
... causas liberas hominis in ... omnia quae requiruntur ad baptizandum sed ne
... negligentia ... aliqua ... ratione liberae voluntatis sive baptismum quo
... puer morte preoccupatus fuit de quo licet hic infantium sic arguitur ille
non praedestinatus sed reprobus. et non potuit reprobari nisi praevisa libera omissione
baptismi ... quod ad mortem ... ante praevisionem liberam ... qui baptizare debebant
non fuit reprobatus sic puer ... minus sed quod si Deus ante praevisionem liberam omissionem
... baptismi reprobaret hunc parvulum deberet decernere nunquam
concurrere ad actiones baptizandi illum aut alio modo impedire ... naturalem causam
alioqui enim non posset ut ille infans baptizatus transiret ad numerum praedestinatorum
rerum. Resp. negando minorem et ... quo probatur Deus namque ... nullam causam
naturalem aut liberam interimendo ... nullius ... negando generalem
concursum ... potuit ... circumstantias ad liberae sub quod sciebat
infallibiliter causas liberas ... liberae ut infans ... ad
... non baptizaretur vide supra ...
2um eadem ratione arguendi ... in adultis qui in articulo mortis paratus
... ad poenitentiam ... et Deus interius pulsat offerens auxilia
qui si poenitentes essent in articulo mortis fuissent praedestinati et non potuerunt
reprobari nisi praevisa libera omissione poenitentiae nisi Deus ... illis negavit
concursum ad poenitentiam — Resp. Deus ... sine periculo ... hos homines reprobat
ante praevisionem omissionem poenitentiae ... scientiam conditionalem ... praeviso
... circumstantiis ... suppositis ... ... passionibus ...
... [illegible] ... calumniis ... Deo ... simultate ...
poenitentiae obligatione restituendi amore inordinato in filios ... heredes
alias quae in ... circumstantiis ... ... non ... suppositis
... limitatione auxiliorum ... naturalium infallibiliter ... huiusmodi homines
liberae ... ... veram poenitentiam quam ... poenituere possint —
3o arguitur quod contingit aliquando ex duobus hominibus ... aequalia auxilia
et ... circumstantias ... ad poenitentiam ... impedientes ... aequales
unum convertit alium vero non convertit ... uterque ... in mortis articulo
... unus conversus alter vero non conversus ... praedestinatus alter vero ... probat
ut reprobus esset ... quam alter ... quo ... non erat infallibilis
... conversio ... ante praevisionem ... non erat ... praedestinatio
... reprobatio alterius —
Resp. potuit Deus eam moralem ... de qua agitur ... inaequalem
... aut permittere ... in articulo sed in
... quo ... manente semper infallibilitate.

interimi non vitae ut illis qui praedestinati naturae converterat. et illi qui non praedestinati
non naturae non converterat. Et nihilominus quo efficaciter probetur aliter fieri de
facto quamvis non plerumque moribundi videantur aequales in necessariis circum-
stantiis, quoniam utrum inaequalia sint auxilia interiora vel inae-
qualis sint hauriendi efficaciter passiones aliaque circumstantiae corporis et
animae. Et 2° sive periculo si ex duobus moribundis alter ex eo alter e grege
praedestinatorum ex quibus in aequato mori tali hominibus auxilia et reliquae cir-
cumstantiae fuerint aequales unus convertatur, alter vero non convertatur propter
terminum vitae sed tunc Deus tam prius morti non praedestinavit quoniam praevideat
eum qui praedestinati naturae converti non si videat nunc non conversurum prodidit ultimum
vitam ut potest Deus suaviter per causas naturales et liberas. Sugg. dicta punct. 5. c.
si[n]e vide 6 et 7a. Et similiter non praedestinavit tam prius morti hunc non praedestinatum
quoniam quod praevideat eum per suavem ac inaequato nisi praevideat illum contingere
converti prodidit vitam nisi non alia de causa nisi quia hoc est naturale benefi-
cium hominis et potest Deus hoc beneficium praestare negando aliud maius beneficium
vivendi hominem aperiendi quandi —

Ex praecedentibus solutis occasionem arripiunt nobis insultandi tum doctores qui repro-
bationis causam dicunt esse praevisa peccata tum eos qui conditionalium dissolutam
scientiam exponunt esse simpliciter necessariam in aliquibus ante praevisam sanctam
praedestinationem aut reprobationem — sit igitur 4um argumentum quod praedictus modus providendi
repugnare videtur divinae suavitati clementiae et maiestati in eo autem non agre
ferunt rationes inconvenientia 1um quod Deus sapienti alteraret de huius vitae
illius morte hominum illo tempore dispensando ad finem ut illis neget praedestinationem
et quod finale peccatum permittat — 2um quod Deus quorundam hominum mortem
vitae tunc causas naturalium ingruentium quando ipsi ingratia impediat ne
moriantur donec in peccatum cadat — 3um quod Deus teneat ad habere media
quae infelici liberi inferant damnationem —

Ad 1um quod quasi inconveniens obicit emendat potius nostram sententiam
quam tenent doctrinam scripturae sacrae de providentia circa providentiam
Dei ac minima quaeque cum dicit praescientiam vitamque mortem ad quem pendet
praevisa providentiae pars in praedestinatione et reprobatione vide
quae dixi in meis in dictis punct. 5a c. 5. sive vide 6 et 7a. Et sane si Deus non praedesti-
nasset aut reprobasset nisi post praevisam mortem in gratia aut in peccato
non esset addendam providentiam revocando omnes calamitates pestes
fames bella et his similia sive cum adveniunt sive cum arcentur quod
non passim scriptura sacra et patres testantur. vide c. 6. 7a. de gradibus 53a —
Ad 2um in numbem iis Et illud est ex mente augustini referendi in c.
6a s. 2a obiectionem ubi vocavit his hominibus vitae prodidit addo
non quod Deus intendat eorum culpam aut poenam sed quod intendit
illis conferre naturale bonum vitae et negare praedestinationem efficacem

notandum tamen est, si decet tamen aliquando a Deo supernaliter impedi-
ri ut sunt causas naturalium afferentium mortem sed quando Deus voluerit
vitare miracula poterit similiter dirigere taliter ad quae aliter ordinem
causarum naturalium et naturaliter sequatur mors quando Deus voluerit et
non antea nec postea —

ad 3um inconveniens dico illam rationem explicatam non esse inconveniens Deus
non omnes circumstantias possibiles vult et causat sed aliquas illarum per mi-
ritum tamen ex vi illius circumstantiis possibilis non semper est infallibilis damnatio
per unum peccatum deratum aut intemperidem sed plerumque per multa
peccata gravia et longo tempore denique Deus non intendit infallibilitatem
peccatum circumstantiis sed alios bonos fines intendit ut diximus esse 1a et
2a —

aservores conditionalium dissolutas ut nostras solutas cedant urgere fu-
mus iterum quando duas priorem inconvenientia quas non minus expressimus circa
quam ex nostra sequuntur 1um quod Deus singulariter curet de huius vitae illius
morte hoc aut illo temporibus ponendo constituendo hominem in talibus circumstan-
tiis in quibus sciebat infallibiliter faciendum esse concurrentibus causis liberis et causis na-
turalibus, et quod Deus eos sineret caverit hominem in talibus circumstantiis ut denique
illi praedestinatum et per mitat peccatum finale puto quod ab his doctoribus
quos maior inconvenientia sit quod Deus has circumstantias praedicta intent
quaerat et inveniat per scientiam ad solutas aut per scientiam infallibili-
um praeterquam quando sit infallibilia bage et non determinata qualis infalli-
bilia fides docet — 2o quod Deus consulto constituat aliquem hominem
in his circumstantiis in quibus per scientiam solutas cognoscit impedien-
damnum mortem ibi naturaliter aliter in quibus quando erat in statu gratiae
bene in peccatum cadat cum Deus posset eundem hominem constituere circumstan-
tiis in quibus moreretur in gratia —

hoc inconvenientia ut declinet Molina 1a 8a q. 23 a. 4 d. 4 ... membro 13 s. ...
docet Deum non statuisse generaliter in talibus circumstantiis quas volebat praedesti-
nare neque quas volebat reprobare sed quas hoc exigebat ordo universi perinde ac si
in dico non existerent scientia media — hic solutio impugnatur quod plurimae cir-
cumstantiae reprobos et praedestinatos poterunt omnino non poterunt quo ad liberi
contraria circumstantia servato universi ordine quod nec unam nec alteram
circumstantiam exigit ordo universi neque in franciscum ... ... quero
hic pro aliquibus ... magister quod vivo hic S. alter aliis
ad iungatur quod inspiret principiis gratiae quod illos nabis ... quam altera
capiatur aspirans quod honeret naben naufragaturam et non alias quae sunt
venturas et ad perpetuum aliaque innumera quae nulla ratione fingi possunt
inseperari ad ordinem universi ut inbertendus esset sive ...
inter — confirmo quod multo minus fingi potest inbertendum sufficere ordinem
universi quantis illis et ... et inter in sensu de rebus supernaturalibus

ab undarent magis stabilitate sive ad diuturnitate cum non desint praecognitae cir
cunstantiae quae mutant mutarent praedestinationem aut reprobatio hominis -
impugnatur 2° quia si Deus hominem sub his circunstantiis constituit quia ut exigit ordo
universi perinde accidit in Deo non esset scientia media iam ratio discriminis
ob quam hic homo potius quam alter constituitur sub circunstantiis sub quibus praevidetur sequu
turus salutem non sumitur ex libera electione Dei sed sumitur ex ordine universi
postulante has et non illas circunstantias -
unde 3° infertur cessare utilitatem scientiae mediae quam valde commendant illius
autores ad constituendam praedestinationem ac reprobationem antecedentem satis firma quia probo quia posi
ta scientia media iidem homines praedestinantur, iidem quam reprobantur qui praedesti
narentur et reprobarentur si nulla esset scientia media quia in iisdem circunstantiis re
ant et constituuntur perinde accidit in Deo non esset scientia media itaque haec scientia
praedestinationem reprobationem quod non praecise sed commendat nec ostenditur viam ut Deus
praedestinet quos vult siquidem praedestinandi viam sequitur Deus eandem
quam sequeretur si nulla esset scientia media -
impugnatur 4° quia hic modus dicendi valde minuit gratuitatem benevolentiam
Dei erga praedestinatos atque inde minuit rationem agendi Deo gratias quam
praedestinati colligunt ex sui comparatione cum reprobis ut diximus c. 6 s. 7 si non ordo
universi postularet ut petrus crearetur sub circunstantiis sub quibus praesciebatur
conditionaliter damnandus sub illis crearet petrus eadem ratione qua creatus
est iudas . s. quicunque alter reprobus -
impugnatur 5° quia certum est Deum multorum praedestinatorum et reproborum circunsta
ntias miraculose mutavisse eas autem non mutavit quia ita exigebat ordo univer
si ergo illas mutavit ex aliori aliquo fine praedestinationis et reprobationis si vero ex bio
minimum ita quos exercebant miraculo si vero aliorum hominum nam ni cunque
diversi hominis reprobatio aut praedestinatio fundetur a miraculosa mutatione factum
ita ordinem hominum comprobat sufficienter quod intendimus -
redeo ad argumenta solvenda 5um argumentum est quia contingit aliquando duos homines gratia
pares et aequalibus auxiliis et circunstantiis munitos in mortis articulo
pulsari aequali tentatione et unum superare mortaliter et damnari alium per
severare in gratia et consequi aeternam vitam de quo sic arguitur eorum finalis
perseverantia et finale peccatum non potuit praecognosci ex circunstantiarum
quia sola scientia visionis potuit praecognosci atque inde ante praevisam li
beram actionem illorum nec unus potuit praedestinari et alter reprobari - huius
argumenti dicimus similis eadem est quae in 1° et 2° argumento variata materia easdemque
solutiones habet - 1a inaequales plerumque circunstantias nobis ignotas - 2a
solutio si quando dantur duo aequales omnes circunstantiae Deus non tamen non prae
definit quemque praevideat operaturum liberam, ceterum praedefinit prius
praedestinationem aut negationem praedestinationis. -

6um argum. in casibus in quibus Deus previdet eventum esse similem propter hoc quod simultaneum sit ex duobus fortibus quoad omnes circumstantias equalibus unum consentire libere et fortius esse quam alterum. 7um argum. si equales sint duo circumstantiis quibus hominem inducunt post mortem alicuius hominis sibi in bello sibi consentientis, in dubiis sibi beneficium nato benevolo sibi quolibet alio pacto, et contingat utrumque hominem in gratia aut utrumque in gratia et unum inter sic alium et reliqui. hiis duobus argumentis est candem solutio, argumenta commutata parte ut materia exigit.

8um argum. quod ex predicto modo respondendi sequitur nos tentari adeo sequelam. probo quia Deus constituit in circumstantiis aliquibus ad peccandum infallibiliter et confirmat quia demum non aliter tentat. respondeo diminuitur pro simili tentat in peccatum quia inducit circumstantias pro se inclinantes ad peccatum ut cum sibi datur suggestiones in quas circumstantias quas ex se bonas sic pro priori erunt. quia casus inducit ex intentione inclinandi ad peccatum Deus non nullas occasiones pro se inclinantes ad malum causat et occasiones ex se bonas non adduxit intendens ut peccet sed intendens bonum aliquem finem in supra et sic consequentibus.

9um argum. quia Deus causa respectu Adam natum fuit sanctum permittendo et non efficiendo quia Deus non curat de eo in his circumstantiis sed expectat providendi cuique uni suo opera. probatur consequentia quia permissio non dicit ut a me pro ei deviare possibile causantem aliquid sed tamen non impedientem. confirmatur vis huius argumenti in ea possibilitate in hoc distinguenda est permissio quam si quis bonus erit adeo restringere ut nullam possibilem actionem Dei significet tamen erit Deum causa respectu sic hic non tamen permittendo sed pretermissio possibile causando in hoc unum magis conveniret modo loquendi theologorum cum sicut ipse si omnem peccati ut includit possibilem causalitatem earum circumstantiarum quas possibiles committendum erat peccatum.

10um argum. quia ut alienum ab eius natura omnino occasiones obviare scilicet permittere quas possibiles in infallibiliter peccatum mortalem idque prefert in re pugnare ut homini respectu existenti in gratia quia ille non debet ex eccari et induci sic ultra maiorem quam ut hac sectam possit includi sanis fecimus illi in dubiis sunt deprehensiones est 10um.

11um argum. hoc ut diminuitur nobis ex terquenti et tendit ad confirmandam scientiam disolutam propter quod per illam maxime interest quod illa maneat libertas quam per scientiam infallibilem nam infallibilitate aufert libertatem quam ius auferri libertatem moralem non est auferri libertatem nisi tantum similem quid manente absolute et simpliciter libertate.

2o confirmatur non est auferri moralem libertatem eius aliquem actum in particulari sanis est auferri causa actus bonos qui nemo consentiat convenienter induceret possibile. 3o pro scientiam disolutam conditionalium gra

ui ex geri uelim intellectum tale creat. quam non solum i nveratur ex

sidere in Deo fundibus eius rationabile et habili respondi muy ad e

14ae d. Hoc a 13 dubio —

ad pleniorem solutionem harum et similium obiectionum videri legere citatum dubio 11 et 12 deficientia ingenii unde dicere de ffibus c. 9 et 10 pluriabe his dicamus tractantes doctrinae de praedestinationis et reprobatis et derivis quae in praedestinatos aut reprobos praedefinire aut sine praedeffe [illegible] infallibiliter [illegible] praeudenter determinandi renuntiare infallibilibus cum augustino d. et hoc multos [illegible] quae theologos

S. octaba Alia quaedam argumenta

1um cognitio est quae ad ordinem naturae pertinent prior est in Deo quam cognitio et voluntas est quae pertinent ad ordinem gratiae sed peccata pertinent ad ordinem naturae et reprobatio pertinet ad ordinem gratiae cognitio peccatorum prior est reprobatione. Resp. 1o maiorem falsam esse ut in scientia visionis ad ipso vere futura quia [illegible] Deus prius voluit ordinem gratiae quam praevisio praescientiae mundi ut ne naturae de quo dixi [illegible] in citatis ad [illegible] 1o et 2o. Resp. 2o peccata pertinent ad ordinem gratiae quatenus negatio et impedimenta gratiae quae in praevisio praesumunt nisi praevisio pro [illegible] voluntate negandi praedestinationem ad gratiam, —

2um argum. peccatum praevisum est causa eius effectum reprobationis ergo est causa reprobationis. Resp. ans verum est de peccato originali falsum autem de peccato personali quia ipso ex permissione primum peccatum personalis effectus reprobationis et illius permissio ne est causa peccatum personale praevio pro hoc [illegible] 52a —

3um argum. saltem his homines qui peccatum originale remittitur oportebit peccatum personalem causam reprobationis — Resp. iis hominibus peccatum personale causa reprobationis [illegible] sed non est causa negandi praedestinationem imo huius negationis nulla ipsa homines causa sed [illegible] ima fuit tamen illius causa cui denegat remedia peccatum originalis remittendum ut ut dixi mus c 457a — quod diofonas negationem praedestinationis ideo fuisse ipsorum punitionibus ex augustino [illegible] c 453 et peccatum originalem remittendum non posse puniri negatio praedestinationis — huic dificultati satis fecimus c 4a 57a et 58 ad 4um argum —

4um argum. si Deus ante praevisionem peccatum personale negaret praedestinationem hominibus deseruisset eos prius quam ab illis desereretur sed Deus nullum deserit antequam deseratur [illegible]. Resp. 1o ille homo cui remedium remittendum originale peccatum [illegible] illud idem peccatum originale Deum deseruit prius quam Deus illi negaret praedestinationem quod sufficit ut explicato c 456 et sequentibus. Resp. 2o quod sancti et [illegible] dicunt neminem a Deo deseri nisi prius deserat intelligunt

nemi nem iustificante gratia spoliari nisi ob culpam nemi nemq excaecari
et indurari peculiari destitut. auxilio sine culpam ut D. my e 95
arg. no 2° et hac e 553 c. 5a —

§ 6a quos fines intendat divina providentia circa reprobos

Dei intent. conferendi beneficia reprobis per quem benevolentiam Dei non simulatam
sed veram dni e in re sequimur – in praesenti vero de praedestinat. ad unam quam
[illegible] culpae et pene desiore inclementia et studio puniendi deuitur
ribus quos Deus praedestinavit afferre reprobos labore [illegible] quos per
inter sunt vim causare reprobati con[illegible] plicata [illegible] adversarius augustini
desi[illegible] obiectiones ministrarunt —

ut ea fere minamus quae ad fines reprobationis generaliter pertinent certum est reprobationis causam finalem etiam in movendo et ultimam intermina ndo esse Deum ipsum sub ratione infiniti boni omnis in actus divinae voluntatis huius respicit finem ultimum obtinendum vide dn. Thoam sup. e 19 a 1 ad 3 et ar. ad 3um et e 7 aq — qui hoc non erat adeo manifestum in reprobat. ut in aliis actionibus Dei notat. per ver[illegible] 16 universa propter se [illegible] ipsum operatus est dominus impium quoque ad diem malum —

2° Deus non aliter respicit se ut finem in reprobat. et reliquis [illegible] providentiae nisi in quatenus est finis operibus elicit ostensionem sibenedicam [illegible] attributorum quae est gloria extrinseca Dei quare illud in qui rendum restat quorum attributa ostendere Deus intendat per reprobat. in super quos fines inter medios et subordinatos velit —

3° supposito ultimo fines creatos et subordinatos ita se habere volitae divinam ut non solum velit unam rem creatam ut finem alterius rei sed ordinem velit ut fines subordinatos respectivi eisdem volitis divinis ut per 6 at verum Dei [illegible] ea est [illegible] in reprobat. 1a et ad 5um — vide dn. Thoam 3° 1a gentes e 56

§ 1a Utrum reprobi praedestinentur ad malum culpae

1a est negativa quae supponitur nec reprobatio nec aliqua eius pars ad res futuras dirigitur adeo ad eum finem ut reprobus pecc[illegible] ut tertulianus lib. de [illegible] c 2 probat his verbis si enim malignitatem Deus effecit in re [illegible] nis odisi in dubitate quaecumque condidit non [illegible] um exitum [illegible] condidisse quem amat — ubi vero [illegible] intelligit [illegible] e odio Dei erga peccatum 2° ex praeceptis quae innocentiam exigit – 3° quia punit culpas de haere eo [illegible] spiritual. haereticus 1a 2a e 79 a 1 et 2° ubi Theologus his argumentis et rationali ratione demonstratur esse Deum non est autorem peccati nec velle aut intendere peccatum ubi praeterea non dictum de peccato et [illegible] rumpit quamvis eius probatum sit impossibile ut Deus velit aut intendat .s. praedestinatio nem malum peccati de hoc non magis [illegible] num 2° notare patres qui asserunt impossibile ut Deus reprobos praedestinet ad culpam non licet reprobum ob causam 2a ut verbis et argumentis

fariun esset cum nostram uidentur inferri et illo doctrinae fidei quod Deus
non sit autor peccati 2° arguitur ex sanctis augustino et discipulis eius [illegible] fiat [illegible]
omnibus aduersariorum qui inferebant ex sententia augustini reprobos praedes
tinari ad peccata 2° ut inde ex quibus [illegible] idem sanctus quando dicunt Deum
praedestinare ad mortem .i. ad interitum ut infra 4a
[illegible] in [illegible] non est praedestinatos ad malum nec praedestinatam aut pre
paratam malitiam sed tantum ad eo praecipitari probatur 2° ex concilio arau
sicano 2° canone 25 post medium ubi anathematizant qui credunt
aliquos homines ad malum diuina potestate praedestinatos esse quae
sententia eis dicuntur repetitur in concilio valentino sub lotario impera
tore c 3 et nabit quasi desumpta ex augustino et concilio arausi
cano —
2° probatur ex eodem leone 9° in epistola ad petrum antiochenum in qua fidei
professionem [illegible] inter alia inquit credo praedestinasse solum modo bona prae
sciuisse vero bona malaque —
3° probatur ex Augustino de praedestinatione sanctorum c 10 ostendit inter praedesti
nationem et [illegible] quas Deus facit uidelicet bonorum praescientiam vero plu
ra comprehendere quam et mala quae Deus non facit praescit et tamen mala [illegible]
praescientiam [illegible] praedestinationem eodem modo loquitur anselmus de concor
dia [illegible] cum praedestinatione 2 —
4° augustinus .i. potius prosper ad articulos sibi falso impositos
[illegible] et [illegible] docet praedestinationem esse solius boni nullius malum praedes
tinatione [illegible] quod [illegible] repetit prosper ad ea galli [illegible] ad e [illegible]
[illegible] 7. 11. 12. 14. 15. et in suis ad b.m et 15. c. et ad obiectiones
uincentianas obiectione 14a et ex [illegible] prosperi sententiam [illegible] re
fert gratianus d 23 c 4a c. [illegible] —
5° fulgentius toto lib 1° ad monimum idem agit ut probet homines non
esse praedestinatos ad interitum qui est culpa sed ad interitum qui est poena
praedestinatos esse supposita praescientia [illegible] uidendus est praesertim
a c. 5° et c 13 et lib 2 ad monimum c 1° — omnia argumenta fulge
ntii rediguntur ad duo, est alterum quod diuinae bonitati [illegible] repu
gnat praedestinare ad malitiam et iniustitiam alterum quod in
iuste puniret malitiam quam praedestinauerat —
6° eandem sententiam tradunt [illegible] scholastici cum magistro 1° dist 40
c. ultimo uide alexandrum et albertum citatos et freudenii 55
7° 2. fr ex [illegible] sequenti et 52a —
2a uero numquam fuisse intentionis diuinae [illegible] reprobos om
[illegible] necessaria ad salutem sibi [illegible] necessarius necessitate [illegible]
sibi [illegible] necessitate [illegible] quod [illegible] non solum [illegible]
qua Deus [illegible] auxilii interna aut externa sed —
[illegible] qua [illegible] aliqua auxilia [illegible]
.i. [illegible] quascumque circumstantias —

exemplum sit actum 16 paulus et timotheus vetanti sunt ab spiritu sancto loqui verbum in asia et tentabant ire in bithiniam et non permisit eos spiritus Jesu et paulus ad Rom. 1° saepe proposui venire ad vos et prohibitus sum usque adhuc et discipulis praecepit Christus dominus in viam gentium ne abieritis, et in civitates samaritanorum ne intraveritis - his omnibus populis praedicatio apostolica negata est non eo fine ut non crederent ut gratiam non consequerentur sed propter alios fines explicandos s. 5. et sequentibus et e 7° et quidem generalis finis cuiusque auxilii negati est Deum ostendere se dominum esse suae gratiae cui voluerit negari posse infra e 8 s. sed particulares fines particulares ut gratiam ex judaeis gentes non vocari ad evangelium nisi prius vocato populo israel cui promissio facta fuerat. s. ut in aliud tempus magis opportunum reservetur praedicatio - s. ut aliis nationibus magis indigentibus prius praedicarent paulus et timotheus - ibi eo quod si Deus intenderet omnino [illegible] actus praecepti vel dilectionis fidei aut punitionem intenderet quantum est impossibile ut probatum est in praecedenti si autem aliquis dicat Deum intendere negationem fidei aut punitionem quae non sit quatenus haec est contra mentem scripturae sacrae et patrum undique unicum Deum esse potius ostendere ut exercendam punitionem et gratiam consequendam infra e 7 s. —

confirmo verbis tridentini s. 6 canone 17 si quis justificationis gratiam non nisi praedestinatis ad vitam contingere dixerit reliquos vero omnes qui vocantur vocari quidem sed gratiam non accipere ut pote divina potestate praedestinatos ad malum anathema sit ubi autem tridentinum loquitur de qua aut certe agitur praecipue de negatione gratiae quae ex divina praedestinatione conditione sequatur cum supposito quod colligunt ex illo canone tantum aliquos reprobos de facto justificari sed omnes qui vocantur eo fine vocari ut gratiam accipiant et oppositum s. ut non accipiant gratiam non eo fine in tantum praedestinatum ad eo -

confirmo 2° quia galli aliqui inferebant ex doctrina augustini quod eos qui praedestinati sunt vocati subtrahunt obedientiam viris ut obedire desint quam calumniam refert Augustinus de dono perseverantiae c 15. et prosper ad excerpta genuensium dubio 10 - huic similes sunt duae aliae prosperi in huius voluntas Dei ut magna pars Christianorum salvari nec velit nec possit contra non vult Deus ut omnes catholici in fide perseverent sed vult ut magna inde pars apostatet quas prosper quasi impias et falsas femias rejicit prosper responsione ad 7am et 8am objectionum vincentianarum et ad 14 et galli huic subscribit fulgentius lib 1° ad monimum c ultimo ex his, cui dicitur colligitur non eo fine ad [illegible] ut aliquis hoc non velit bonum quod tenetur velle sibi, hoc non velle sit in pura ue ad culpam sibi culpae ex ingeritur quia non potest velle bonum -

§ 2a ex praecedenti doctrina colligitur solutio quarundam objectionum

ubi qd petant repti quando orantes dicunt
fiat voluntas tua

3a augustini sententam descb bat argumentabantur galli in ser
mus. Deum aut horem mi ruinae ad quas anni multis obiurationibus qqr respondet
pendet ... ad ea galos ... ad obiurationes in venientia
nas et lib ad articulos sibi falsoimpositos ex qq obiurationibus
praeter mittam eas quae f ... ad quas pertinent ad genera
lem probet ... quod Deus non sit autor peccati ... —
1a obiurio sit qui vult finem vult per eam media quae sunt
et nali i nuli nat sua ... adillum finem ... singuli
citer necessaria sed peccata ex nali ... ordinat
ad negand an predestinat ex cludendumque hominem a regno caelorum ... si
Deus vult hunc finem per vult illa media — huic obiurationi sanis
fecimus ... —
nunc adiungimus ... qui vult causam ex qua infallibiliter
sequitur effectus ... effectum vult ... aut interpretative
sed Deus vult et causat circumstantias ex qq infallibiliter sequitur
peccatum ... interpretative velle peccatum — ad
maiorem ... vult ... sic effectus sequitur ... ex ali
qua causa et illum effectum non tenet ... qui vult causam
tunc non censetur velle effectum ... iudici licet iuramentum pe
tere ab eo quem certo scit negaturum ... iuramento falso ...
pulere feminae licet ornare se et in publicum ... certo
sciat aliquem capiendum ... illius turpi desiderio ex omnibus autem
circumstantiis quas Deus adhibet peccatum sequitur ... et
praeter intentionem Dei et Deus non tenet peccatum impedire quamvis
possit si autem circumstantiae ... causate ... causa peccati
aut si Deus teneret impedire ... peccatum ... imputaret
Deo nostrum peccatum ...
2a obiurio habetur in 3o c. galos qui in doctrina augustini de
resbat ... qui non predestinati ... si fuerint ... baptismum
regenerati et pie ... vixerint nihil eis prodest sed tamdiu
reservabuntur adeo ... ruant et peccant ... ante ... ex hac vita
quam hoc eis contingat auferantur — similia habentur in obi
... respondet ... comedit hanc esse augusti
ni sententiam qui non refutat ... eisdem ... verbis hoc ...
dit Augustinus in lib de correptione et gratia c 13 et colligitur
aperte ex lib de praedestinatione sanctorum c 12 13 et 14 et de bono per
severantiae c 16 et 17o et 22 et ... clarius in 20o c. soli
loquiorum ... ut ... diximus ... s 3 ... disputatione 4 c 26a —
sed qui galli hoc ... similia ... dirigebant ad probandum
Deum esse authorem peccati in sententia augustini ... respondet
... ostendendo ... vitam esse bonam ... multiplici bono
fine ... adeo et propter bonos fines ... refertis

donari quamvis modo sint in gratia, quam pervenirent ad glori-
am si modo in ter fuerint. itaque Deus quando praescius futuri spe-
ciali voluntate quod [illegible] permittere vitam longiorem reddit hominem
ipso non intendit [illegible] nec damnationem sed intendit conferre
beneficium vitae, et negare beneficium mortis quod liberare negavit
per vim voluntatis -

3a obiectio sit illa quae est 14a inter obiectiones Vincentianas unde
dictis ex doctrina Augustini et aliorum colligere quod reprobi si peterent
a Deo sanctitatem perseverantiam non impetrabunt eo quod mutari non
potest divina praedestinatio quae eos praeordinavit ut caderent - Respondetur
1o si reprobi peterent perseverantiam cum his conditionibus quas re-
quirit oratio ut infallibiliter impetret sine dubio impetrarent
perseverantiam et essent praedestinati. una 2o ex his conditionibus
est perseverantia in petendo, verum infallibiliter quamvis re-
probi non [illegible] petituri cum his conditionibus et infallibiliter quamvis
reprobi existentes in gratia communi sufficienti aliquam petant [illegible]
diligenter curare venire [illegible] perseverantiam [illegible] quae ipse
subtrahat gratiam specialem auxilium perseverantiae ut su-
perius explicatum in c. 10 de praedestinatis - dico 2o non ex intentione
Dei primaria sed impetrant quam quod liberum arbitrium reprobus
negari donum speciale perseverantiae ut colligitur ex his quae supra
dicta sunt in c. 53a 65a et c. 51a argumento 2o - haec solutio colligitur
ex Prospero ad obiectionem Vincentianam 14am quamvis minus
hoc explicet intentus maxime in imputanda praedestinatione Dei
ad ruinam -

4a obiectio sit quae est 16 inter Vincentianas reprobi quando a fidelibus
ipsi in oratione dominica dicunt fiat voluntas tua nihil aliud quam
contra se petant videlicet ut ruant quia voluntas Dei est ut aeternaliter
pereant. respondet Prosper 1o non petunt ut ruant in culpam quia hoc
non vult Deus sed potius vult oppositum. 2o petunt non reprobi ut ex supposi-
tione quod inveniantur digni poena in die iudicii puniantur quia haec est volun-
tas Dei -

Sed ulterius poterant urgere inferendo quod reprobi existentes in gratia in ora-
tione dominica petant adeo ut permittat eos mortaliter peccare et
indurari ut quod eos in aeternum puniat quia Deus vult permittere
eos peccatum obduratos et vult in aeternum puniri propter pecca-
tum - imo omnes qui ignorant suam praedestinationem tenerentur petere
ut si fortasse reprobati sunt Deus eos permittat mortaliter peccare et ob-
durari atque in aeternum perire -

haec altera [illegible] difficultas [illegible] ante Prosperi tempora deterrere poterunt
eum qui non animadvertat [illegible] fundamentum [illegible]
[illegible] quamvis afferat resolutionem tamen [illegible] Prosperi [illegible]
rum namque est praesumptuosis existentibus in gratia permittere [illegible] mortaliter
[illegible] peccandi ut certo consequentur. Salvator cum auctor
Deus velit eos manere ad vitam aeternam [illegible] peccandi et velit eius
ut tamen ipse quando videt eos esse in peccato [illegible] non posset
divinus [illegible] quod in oratione dominica dicentes
fiat voluntas tua putant adeo [illegible] quod sunt in gratia

Sed postea quando est in peccato mortali Deus eum mortem sibi causet. s. permittat —
deinde non solum in reprobis sed etiam in praedestinatis eadem difficultas quia Deus vult quorundam praedestinatorum gravissima peccata permittere quare adeo petent ut Deus permittat ea aliquis omnino ut sic primus peccasset adeo ut permitteret eum ter negare Christum — praeterea ecclesia deberet petere ut Deus haereses permitteret et iniusta bella — huius nobis solutio colligitur ex his quae de conformitate voluntatis creatae cum divina tradunt scholastici cum magistro in sent. dist. 48 et cum D. Thoma 1a 2ae q. 19 a. 10 deque alienum a praesenti instituto duximus putare quasque per causaliter supponemus quae ad Dei voluntatem pertinent infrenemus quae dicenda sunt circa orationem de qua tres generales regulas praemitto —
1a regula in his rebus in quibus non tenemur conformari cum divina voluntate non tenemur petere ut circa eas fiat voluntas Dei — 2a regula in his in quibus licite conformamur cum divina voluntate licite petimus ut fiat voluntas Dei circa easdem res — 3a regula in his in quibus non licet conformari cum voluntate Dei non licet petere a Deo ut fiat voluntas eius circa easdem res —
his suppositis dico in oratione dominica nullus tenetur petere ut fiat voluntas Dei qua vult eundem hominem qui orat permittere peccare et indurari ac tandem perire per se — nullus homo tenetur velle ut Deus velit permittere culpam mortalem et damnationem eiusdem sui sed potius tenetur desiderare velle ut Deus velit illius perseverantiam et aeternam salutem et non tenetur petere adeo ut fiat voluntas Dei qua vult permittere eius peccata et damnationem sed potius tenetur petere ut Deus velit ei conferre perseverantiam et gloriam —
confirmo quia sequentibus verbis dominicae orationis quae petitur quotidie non dicitur panis quotidiani remissio et tentationum victoria qui cumque orat sive reprobus fuerit sive praedestinatus petit adeo non solum auxilia sufficientia ad salutem sed etiam significantem gratiam qua remittuntur peccata nec non perseverantiam in gratia ut saepe Cypriani et Augustini nos docent et plerique alii Sancti sed quilibet tenetur aliquando orare oratione dominica sive eius verbis sive aliis verbis et quilibet tenetur petere ut Deus velit illius culpam non permittere sed damnationem aeternam —
confirmo 2o quia si quis affectaret sua voluntate retinere in se suam omni modo circa suam praedestinationem itaut nulla ratione desideraret ut Deus eligeret eum ad ostendendam misericordiam potius quam ad ostendendam iustitiam ille actus esset inordinatus quia recta ratio dictat aequo cuique homini propriam salutem amandam amore itaut desideret in se gloriam divinae misericordiae et non iustitiae ut diximus 1a 2ae q. 19

a. 10. dubio 3 - ante 3° ex cu. sequenti.
petis utrum saltem ex suppositione quod Deus velit pervenire quatum et do-
minatum (per mittere) teneatur orare petrus ut hic Dei voluntas
fiat prius(?) ... ibi vires alias illi(?) sunt certa et ... causis(?) reprobationis
hic —
Respondeo et dico 1° quod in hoc casu petrus non tenetur orare ut hic
voluntas Dei impleatur quod ex suppositione quod iam constituerit voluntas
Dei - probatur 1° quia quod ex suppositione non tenetur homo in eius modi rebus, illud
idem velle quod Deus vult satis est non velle contrarium ut probatum ... in 2° c. 19
a. 10 dubio 1°. —
2° probatur quia oratio ex natura sua et ex institutione Dei est medium per quod
ordinatum ad predestinationem implendam impediendamque reprobationem
cuius ratio a priori est quia ut quilibet actio dirigitur ad bonum petentis
ita oratio dirigitur ex natura sua ad bonum orantis —
3° probatur quia si oratio non habet vim impetrandi per inde ac si non fuisset
si autem habet vim impetrandi supponit aliquam amicitiam saltem
quo attamen imperfectam qua per se valet cuius oratio grata sit
Deo ac inde est medium per se ordinatum ad predestinationem
que est amoris non ad reprobationem que est odii —
4° probatur quia ecclesia petit frequenter ut predestinationis liber a se
... retineat nomina predestinatorum et ut impleatur predestinationis
mille alia sequens per multas petit adeo sed reprobationis impleri numquam
petit et multominus tenetur reprobus ipse petere adeo suam re-
probationem impleri sibi fieri voluntatem reprobandi -
5° probatur quia divinum preceptum obligans ut oremus dicentes
fiat voluntas tua sicut in celo et in terra obligat ut peta-
mus impleri voluntatem antecedentem Dei qua vult omnes homines
salvari cui ... consequi salutem et non obligat ad pe-
tendam impletionem alterius voluntatis — ideo 1° colligitur ex illis
verbis sicut in celo ubi nulla voluntas reprobandi impletur sed solum
voluntas predestinandi et voluntas ut homines per bene divina pre-
cepta quod non minus colligitur si metaphorice intelligas celum eos qui
crediderunt petamusque ut in his qui non crediderunt impleatur
similiter divina voluntas et fideles fiant ut intelligit ... c. super
... quem sequitur Augustinus de predestinatione sanctorum c. ... sup-
medium — colligitur 2° ex sequentibus petitionibus orationis dominicae
qua petitur gratia et per superantia que repugnat per ministerium ...
... et damnari — 3° colligitur quia oratio ex natura ... diri-
gitur ad bonum orantis ut paulo ante dicebamus — quod si in oratione
dominica ex institutione Christi domini non petitur impleri
nisi voluntatem antecedentem Dei ... impleunda divina pre-
cepta ... consequendam salutem iam inde ... ut qui numquam orat
... ex suppositione quod certo sciat se reprobum non teneatur petere
impletionem

implet^m huius voluntatis —
Ex his den[ique] verbis colligo c[ontr]a dicta si quis peteret a Deo ut sua ipsius reprobatio
impleretur, ille peccaret c[ontr]a natura[m] orationis c[ontr]a institut[ionem] divinam et c[ontr]a propria[m]
saluti[s] amorem dum tunc peteret q[uod] actionem multi[s] ratione repugnans analog[ice]
sibi ipsi repugnantem — et quamvis licite posset suam voluntatem tempe-
rari cum d[icto] suppositio q[uod] Deus statuerit utrumvis inde n[on] sequitur q[uod] tempera-
ndo liceat hoc petere orationem nam[que] licere n[on] infertur ex eo q[uod] liceat voluntas
quamvis negative recte inferatur n[on] licere orationem ex eo q[uod] n[on] liceat voluntas sub
regula —
6 Dico 2° ex suppositione q[uod] Deus vellet peccatum permitteret reprobari huius voluntatis
frustrationem petere a Deo s[ive] optare quocumq[ue] modo est c[ontr]a charitatem debi-
tam et subiectionem ad rebitentiam voluntatis divinae quamvis liceat de-
siderare simpliciter c[on]sequentia ut Deus licere vo n[on] voluisset reprobat[ionem] sed
praedestinat[ionem] eius quo erat — colligitur haec ex his quae diximus c[ap]. 19
dubio 2 a 10 — — — —
hinc colligitur quo obligat[ur] teneretur ille cui p[ro]priae reprobatio revelaretur (suppono
autem huiusmodi revelationem aut nunquam aut rarissime fieri nisi in responso
c[o]mminatorio) ut eam data hypothesi q[uod] revelatio ita fiat ut certo c[on]stet n[on] e[sse]
c[o]mminatoriam sed firmam et constantem voluntatem reprobandi hic homo teneretur
abstinere a petenda revocatione s[ive] frustratione divini decreti et a petenda
sua praedestinatione quamvis non [?] teneretur petere ut Deus commendu
certe ad vitanda peccata implendam q[ue] legem Dei quandiu ignoraret qua
in actione quo in praecepto et in quo tempore Deus decrevisset eum deserere
hoc autem petere deberet in ordine demonicato n[on] in aliud in voluntas
at voluntas sua — vide Vasq[uez] q[uaestio] 23 d[ispu]t[atione] 72 c. 3 —
Sectio 5ª An Deus reprobos praedestinet ad permissionem peccati
Dico 1° permissionem peccati Deus positiva volitione intendit ut finem sub
ordinatum ad ulteriorem finem sic D. Augustinus in enchiridio c. 100
ait ut miro et ineffabili modo n[on] fiat praeter Dei voluntatem quod etiam c[ontr]a eius
fit voluntatem q[uia] n[on] fieret si n[on] sineret nec utique nolens sinit sed volens
nec sineret bonus male fieri nisi omnipotens etiam de malo facere posset
bene quibus Augustinus notat tum positivam volitionem permittendi mala
tum etiam ulteriorem finem ut de malis eliciat bonum —
ratio est quia ad perfectionem divinae voluntatis pertinet circa quamcumque ma-
teriam volitionis versari positivo actu si obiectum est capax divinae volitionis ut
in simili diximus c. 5 s. 2 in initio permissio autem peccati est obiectum capax
divinae volitionis quia nullam includit malitiam nam permissio
peccati ut est obiectum volitum ad eo ex terminis ex tradictoria c[on]tinet id est
negatio copiosi auxilii et negatio earum circumstantiarum sub quibus infa-
llibiliter vitaret peccatum 2° ut est positio bonarum circumstantiarum

Sub qª Deus fecit quatenus aut infallibiliter moraliter rationes 3um est preparatio generalis cum sit ad omnem actionem sicut ad hanc
non excludendo actionem quod quæ via obiecta nihil mali continent ac
inde per illa Deus posit non valde velle intendere —
2º ut nihilominus non est dicendum reprobos predestinari a Deo ad peniten
tiam quia in hac materia loquendi nec apud antiquos nec apud recentio
res theologos reperitur 2º quia predestinatio s. refertur ad aliquod bonum
donum quod predestinatur huius autem est gratia et gloria s. refertur ad id quod
ultimus status ad quem pervenit persona cuius autem est eterna punitio
4º vero cum autem per nihil fit nec fit ultimus status nec fit bonum persona
non itaque pro illis dicitur predestinati vocari —
5ª ad malum penæ prædestinari reprobos a Deo.
1 ut eterna pena est finis positive et velle intentus implicat aqui
4 pro dictis reprobos predestinari ad penam probatur quod reprobos predestinari
esse ad supplicium aperit Augustinus de civitate c. 1 et lib 21 c. 24 et
illud psalmi 13 non est qui faciat bonum non est usque ad unum de predestinatis
ad interitum intelligendum putat in expositione eiusdem psalmi cuius lectio
cum meminit monimus suo magistro fulgentio cum exposuit quam nomin
in ad monimum tractandum suscipit fulgentius contra ex illius et
repetat fulgentius cum multa loquendi sed potius dimittit ut constat ex
in lib 1º prefatio in c. 13. 19 et 13. ait non penam predestinatam sibi prop
tam non esse culpam — similiter loquitur Prosper in responsione ad 14 et 15 et gal
autor hipocnostici lib 6 ambrosio concilium valentinum sub lotario sup
tere c 3 dicit impios predestinatos esse ad mortem — huius et rationes afferemus
post 2am ut
2º ut Deus non intendit penam quia mala et nociva peccatori sic tendendo
quasi eam velit nocendi liudine sed vult penam quia ipsa in se habet ho
nestatem et rectam rationem iustitiæ per quam ostendit attributum iustitiæ
iustiæ itaque punitio non in se habet honestatem et rectam rationem non esse op
sita divinæ iustitiæ nec amari a Deo — hoc non indiget probare —
hinc sumitur 1º et precipuaro obquam oportuit reprobari a Deo aliquos homines
et aeternum supplicium predestinari quia quod honestum et rectum convenit
debet amari a Deo et ab eo fieri — 2º sic 40 quia honestum misericordiæ
et aliarum virtutum ut humano more loquamur voluntatem a Deo per actum
predestinaris et honestum iustitiæ debuit et amari congruentius namque
est Deum absoluto actu velle et exercere varia honestorum genera quam
unum aut alterum solum — 3º 3º quia reprobat sibi in predestinatis
ad penam eluet misericordia iustitiæ permixta dum circa dignum
punit et vario auxilliorum genere prevenerit ut reprobus caveat agnosceret
2ª ratio est d. et haec hoc arriunto s ad 3um aliorum quos referemus s. seque
quia oportuit non solum attributum misericordiæ nec solum attributum
iustitiæ distributivæ commutativæ et remuneratiuæ. sed etiam iu

punitibus manifestari cum puris adexemplum quamvis hoc manifestet,
praedestinatos supplicio temporali cum posuit autem in non quiescentem manifestatus ponere in aeterno supplicio — 2.
confirmatur quia per sufficio Dei quando alternalis esse multi plicioribus
in genere ad quod ordine superiori et inferiori representatur quemadmodum
per sufficienter representaret si solum modo per superiora superiora rerum
genera crearentur et per sufficio Dei ut est superioralis gubernator multi
plicius statum ad quod ordine creaturarum rationalium per suum representari
confirmatur 2° quia per sufficio Dei infinitum quamquam per universum gratiae aut
ordine aut statu unico non satis representatur. Et quamvis nulla est sufficiens
multiplicitate representari posset divina per sufficio adequate quantum
representari licet est nihilominus praestat representari pluribus possibilibus
sufficientibus —
ex his rationibus colligitur 3° quamvis ex punitione reprobos non colligerentur alia
utilitates et honestates altiores (de quo dicemus in sequentibus sectionibus)
ex eo solum quia in sapientia esse honestandum supplicium punitionis et quae inde
resultat ostensio divinae bonitatis satis esset ut Deus punitionem intenderet similiter
priori fructu qui colligendus esset ex punitione quae praeter rationes praecedentes ut est ex paulo
2a ad Timotheum 2° in magna domo non solum sunt vasa aurea et argentea sed etiam lignea
et fictilia et quaedam quidem in honorem quaedam autem in contumeliam unde quamvis
aurea et argentea vasa non indigerent ligneis et fictilibus ex sufficiret tamen ad magna
magnificentiam et plenitudinem domus habere non solum aurea et argentea sed etiam li
gnea et fictilia vasa in varios usus. —
dicet aliquis et possit Deus ex hoc solo fine omnes homines et angelos non reprobare
nullo alio quia praedestinaret. respondendo de potentia absoluta fuisse possibile ut di
cit initio 5 et 6 —
2a priores et Et earum fundamenta ex quibus huius quod quomodo divina
iustitia punitionibus saltem ostendebatur punitione aeternae. minus et ex hoc, e
nihilo plus fuit homines in aeternum reprobare quam sunt quod angelis et hominibus
constituunt una communitas et universitas in ordine gratiae et satis erit
punitionibus in aliquibus angelis ostendi —
3a nego eius maiorem negando constat fuit non communitas singulas sed praecipuas
totius universi s. genus humanum et angelicum constare praecipuus
partibus divinae sufficientiae et ostensionis attributorum quemadmodum quamvis
bis oppida et villae careant aliquo per regiminis ceterum praecipuas
in vicis magni alicuius imperii solent constare omni per regiminis hoc
intendi et d. r hominibus ad illis verbis sic igitur considerentur totum genus
humanum sicut totam rerum universitatem quod videlicet in eo variandis
gradus rerum alias nulla repararet pars universitatis - confirmatur quia nullam erat maior
ratio cur quam in solis angelis et non in solis hominibus ostenderet iustitia reprobando
et ideo oportuit quantum ad hoc pari securitate et pari universali ... gu
bernari genus utrumque - confirmatur 2° quia humanum genus ad reprobatione esse
aptius quam angelicum - confirmatur quia alioquin non colligerentur

bona quæ ex re[ceptione] pec[cati] quæ dat hominem redundant in homines prædestinatos infra §5ª – ab hac solutione non differt solutio Caietani in articulo 5º §3 ad 1um hoc –

2º arguitur quia divina iustitia ostenditur in retributione prædestinatorum quibus reposita est corona iustitiæ quam reddet iustus iudex &c., ad ostendendam autem iustitiam non fuit opus reprobatione – Et punitione iustitia non ostenditur in retributione prædestinatorum quia ostenditur in punitione prædestinatorum in hac vita, et non satis ostenditur ut dicitur in magis ratione 2ª – alia argumenta habentur §5ª et 6ª

§ 5ª Utrum ostensio iustitiæ fuerit finis completus et adæquatus sententiæ

1ª dicitur simul cum ostensione iustitiæ punitivæ fuerit reprobationis integrum et completum finis, itaut et modo quo voluntas ille finis sufficeret ad reprobandum præscindendo ab aliquibus finibus quos de facto Deus intendit, itemque eadem ostensio iustitiæ sufficeret ut Deus decerneret peccata permittere

Dicitur de facto non fuit volitus quasi integer et completus finis, sed partialis, quia intendit utilitatem prædestinatorum et ab aliis finibus §7ª et 8ª quia sublatis Deus non vellet reprobare nec vellet permittere peccata ex vi præcisionis decreti unde Augustinus de civitate c. 10 ait non Deus ullum non dico angelum sed si hominem crearet quem malum futurum esse præscivisset nisi pariter nosset quibus eos bonorum usibus commodaret quibus deus scribit super ingenitum Augustinus – glosa ad Romanos 9 verbo sustinuit beda ad hoc 9 id cuius vult misereri. Forte nimis dicat infinitam pietatem et clementiam Dei permittere peccata solo et adæquato fine ut ut tanta creaturæ rationalis iactura ostenderet divina iustitia – Sed quia licet hoc fieri possit absque crudelitate sed non sine quadam severitate crudelitatis ob quam minus decuerit –

Dicitur 2º dispensata absoluta Dei potentia Deus potuisset permittere peccata reprobare ex solo adæquato fine punitionis iustitiæ ostendendæ quamvis nullum aliud bonum eliciperet, inde ut videtur Caietanus hac q. 23 a. 5 ad quartum oportet auctoritate probat quia hominem esse iustitiam Deus negaret solummodo gratiam quæ impediendum esset peccatum non negaret divina inde esset contra ordinem divinæ bonitatis et sapientiæ quia separatim Dei minus bonum non præcaveret et maius bonum ostensio divinæ iustitiæ et non est contra rationem sapientiam permittere minus malum propter maius bonum molina q. 23 a. 5 ad ultimum – existimat esse impossibile propter rationem adductam quia in re sperendum est tantummodo convenientia in illa quæ ostenditur sed urget molina quia si ostendendus esset princeps qui posset impedire permittere causam ut haberet quos puniret commendaret quam iustitiam quod eodem argumento ratione rationis quos adductus sententiam dicto hoc decretum Et hac ratione argumentum ab huius ad Deum valere non habet quia qui princeps hominem ita ordinatur ita taliter si permittat peccata quæ impedire potest sine mo[...]

aliquo detrimento reipublicae quia unicus hominis princeps est non ordi
natur ad gloriam principis sed ad bonum regimen subditorum si autem
homo aliquis a praedicta obligatione liber esset ille vituperandus non esset
quamvis permitteret peccata ex solo fine ostendendi suam iustitiam
puniendam Deus autem nullius hominis creatura impedire tenetur nec
tenetur suum regimen dirigere ad bonum subditorum sed potest suam solam
gloriam intendere —
denique si poenas Augustinus nominatum probat — respondeo illum et ad e
re quod sequatur ex ipsius praemissis deterri ut de facto est et ex meliori et
majori divini regiminis ratione mihi lauter augustinus agit de potentia abso
luta
2° dico similiter consensio puniendi iustitiam fuerit finis per se intentus
indistincte auxilius oppugnat reprobationem ante praevisa peccata quia iusti
tia puniendi est per se intenta sed tamen ex suppositione culpae punibilis
iustitia puniendi habet causam efficientem nisi ex suppositione praevisae culpae punibilis ac
in illo sensu fuit praevidere culpam antecedenter efficax ostendendi iustitiam
puniendi in modo secundum intentionem mihi bonus fuisse permittere culpam quia non fuit ostensa
ostendere iustitiam puniendi nisi ex suppositione culpae in hoc sensu Durandus
in disp. q1 c. 2 n° 11 quia iustitia puniendi per se non ad perfectionem uni
versi quod foret perfectius sine culpa et sine iustitia puniente sicut natura omnium animalium
perfectior esset si nullo morbo laborans nulla indigeret medicina —
secunda sanus sanat caietanus ad ultimum Durandus ... per se in
tentum aliud non est per se intentum quam intendit per se ut omnia ad finem quomodo
Deo libere quemque finem intendant quae est per se intentus splendor divinae potestatis sapi
entiae et bonitatis in creatione totius mundi corporis quem in qualis aliud est per se in
tentum ex suppositione et non illud videlicet quam bonum est et digna in ea praeter
deesse putat ut nihilominus praesupponat malum quia non potest intendi et hoc modo
est per se intenta iustitia puniendi —
tunc solvitur argumentum auxilii quia iustitia puniendi splendor dei quae est quia praeter
deesse putatur quamvis consequenter pendeat a culpa quam fecit quia splendor divinae
bonitatis et omnium attributorum ex passione Christi domini resultans per se,
propter se fuit ex prius et non pendebat ex peccatis non solum corporum aggregatorum sed
omnium bonum propterea quod passus fuit quare sicut opus fuit culpam per
mittere ut in passione clarius fulgerent omnia Dei attributa ita oportuit per
mittere culpam ut iustitia puniendi fulgeret puniendi iustitia —
ad 3 fr. Durandus ... in negando aut absolute quia supposito equali nume
ro praedestinatorum et equali gradu gloriae illorum perfectior est mundus
si cum illis ex istam etiam multi homines reprobi et minus perfectus esset alioquin.
ut ex per se ... ab dubio nihilominus perfectior esset
mundus si omnes qui sunt reprobi adderentur numero praedestinatorum sed quia
numerum praedestinatorum oportuit ad cuiuslibet aliam ... per se finali mutare
quamvis quo cumque numero designato potuisset creari maior numerus
idem designato numero omnibus fuit reproborum praeterea permit
quae trocr. aut quia augustinus epistola 106 columna 3 ad illis verbis

bona sunt cuncta ista que fecit quanto melius ea dulcius esset et non ultimo plus esset ut multo essent plura quam si non ea caperet mundus nunquid non posset ipsum facere quam tam bellet an plicem quod ipse augustinus pergami solutio a[illegible] modo . quare tenet andum quod ait hugo de sancto victore in [illegible] ad 12 c 209 et 211 et 212 sicut maria magdalena charitatis augmentum Deus consilit occasionem peccatis sed maius beneficium contulisset si eundem charitatis gradum dedisset preservando a peccatis ita malus bonum universi foret si equalis predestinatorum numerus et gradus existisset si nullus peccatis intellige si nullus peccatis predestinatorum ita ut per se[illegible] videatur universum [illegible] quod relicto numero et gradu predestinatorum multo preterea reprobi accedant in 2° omni 50 anni negando eam non an quamlibet sine ullam culpa et si nullum mor bo ~~nullus~~ mundus ipse per se fuisset nihilominus foret minus aut minus datus ad ostendendam diuinam sapientiam aut potentiam benignitatem longanimitatem iustitiam puniendam que omnia bona ostendunt permittendo mala et puniendo ipsa sed non aliunde in predestinatis superior terrebitur misericordia Dei et clarius comparat reprobos ut infra 57 - hu argumenta sanctorum faciunt ad iusti ca eos mon in reuersi gaudeum reperit quorum est [illegible] sequimini —

56 Ostensio iustitie punitiue sit finis efficaciter intentus in permissione cuiusque peccati reprobos —

1° ab omnibus catholicis suppositum ut certum ostensionem iustitie punitiue intentam fuisse in reprobatione ut paulus tradit ad Rom 9 quod si Deus volens ostendere iram ad utilitatem interitus efficax decretum ostendendi iustitiam punitivam in reprobo puniri in des[illegible] quam primo prosequeretur quod unusquisque peccator puniatur absolute futurum ita ut efficaci decreto puniendi manauerit decretum permittendi peccata puni et obduratum que permissio ad finem ut me dium ad obtinendum finem ostendendi iustitiam diuinam in reprobo —

2° non est dubium quin supposito uno peccato personali ad puniendum illud speciatim prestitit et puniendo simul futura peccata permittit sequentia peccata ita ut permissio sequentium peccatorum sedatur efficaci decreto puniendi omnia peccata simul sic quod anselmus ad Rom 9 intelligere verba Dei ad faraonem ad hoc excitavi te ut ostendam in te virtutem meam, idem aperte colligitur ex dictis c 53 cu[illegible] quomodo obduratio et exceca tio qua[illegible] deus afferat curam et obstinatam voluntatem permanendi in peccato hic nobis peccatorum quod permittit in peccatum prudentius peccati ut unusquisque puniatur in eternum — colligitur preterea quod peccatum aliquando est pena peccati de quo vide d[illegible] thomam et eius expositores 1a 2e q 87 ar 2 -

3° hoc hominibus quod non dum remittitur originale peccatum Deus permittit propter illud permittere culpam personalem ex intentione puniendi tanquam finale quam personalem culpam sicut dicimus c 553 obiur[illegible] 2a con finale peccatum est sufficiens meritum obduratis —

quare predicimus quod in difficultas videbimus quod Deus efficaciter intendat ostensionem punitiue iustitie in tali persona singulari ante preuisam ante culpam vel eius per sonam ita ut ante preuisam culpam originalem intendat punire

et cum tali efficaci intentione mobeat. Deus ad permittendum peccatum originale et in hoc cum per peccatum remissum sit originale peccatum, cum neque permittat in peccatum perso naleum habeat in quo ostendat eius puniendi voluntatem —
Ita sentit et asserit maiba quam tenet ricardus in dist. 41 art. 3 ci. dicens si damnationem per demerita quamvis per ordinario ad damnationem non sit per demerita non esse in nostram in modo de facto i refusisse —
Probari potest 1º autoritate D. Thomae hoc articulo 5 ad 3um ubi ait ostensionem iustitiae in finem intentum in reprobatione sed articulorum per peccata praedicaret inreprobatis includi non solum voluntatem puniendi sed etiam voluntatem permittendi peccatum.
Et apud D. Thomam Deus permittit peccatum quando eo finem puniendo ostendat iustitiam — et si quo dicta solutione ad 3um ubi exemplo naturalis providentiae quae permittit mala fieri ne multa bona impediantur, ut permittit corruptiones ex intentione futurae generationis et similiter Deus permittit peccata ex intentione puniendi — idem quod D. Thomas asserit tanquam probabile durandus in dist. 40 q. 2 n. 10 et 11 —
D. Bonaventura 1 dist. 41 art. q. 2 ad finem corporis ait Deus non vult voluntatem beneplaciti (id est efficaci) omnes iustificare ad ostendendam iustitiam et ut apparet quod omnibus deberetur. Et apud bonaventuram negatio efficacis praedestinationis ad gratiam ac inde permissio peccati dirigitur ad ostendendam iustitiam idem docet ricardus dist. 41 art. q. 2 et ideo videtur dicendum aliunde ad virtutem praedestinationis q. 4 ad 4um pagina 606 ait ostensionem iustitiae esse rationem quam Deus quosdam reprobat ante praevisam rationem discriminis illorum a praedestinatis eodem fere modo loquuntur recentiores permisi ut curmel as sua q. 4 ad 7um et ad 9um.
Probatur 2º ex augustino lib. 21 de civitate c. 12 dicente propterea non omnes homines transferri a tenebris ad lucem ut in aliquibus appareret severitas ultionis et quod omnibus deberetur —
3 Probatur exemplo voluntatis retribuendi praedestinatis gloriam cuius voluntatis nullum meritum est causa sed potius ex intentione retribuendi gloriam mobet. Deus ut velit merita tribuere praedestinatis et similiter potest Deus habere voluntatem puniendi itaut quamvis punitionis causa sint peccata nullum sit peccatum causa istius voluntatis puniendi ad ostendendam iustitiam sed potius voluntas efficax ostendendi iustitiam sit causa voluntatis permittendi peccata punienda — et si quo quamvis Deus non posset habere decretum efficax puniendi nisi ante praevisset quod peccata infallibiliter forent si permitteret nihilominus potest idem decretum efficax habere antequam praecognoscat peccata absolute futura et ex decreto moveri potest ad permittendum peccata —
4º arguitur quod permissio peccati de se bona est et positive volita a Deo supra q. 53 rursus ostensio iustitiae punitivae comparatione Dei est bonum maius quam sit malum comparatione Dei peccatum hominis et Deus potest velle permissionem peccati propter efficacem intentionem puniendi — et si quo nulla ratio obstat huic voluntati —

5.º arguitur quia Deus de facto vult permittere peccata et in ea voluntate intendit aliquem finem, sed non intendit alium finem quam intendere ostensionem iustitiae —

nihilominus sit 1.º Deus de facto ad permittendum peccatum movetur quatenus ad permittendum peccatum hoc ipso non movetur ex intentione efficaci ostendendi iustitiam puniendo, sed prius praecognoscit peccatum ut absolute futurum et dependenter ab hac cognitione vult efficaciter ostendere puniendo iustitiam. Sic sentiunt Henricus quodlibeto 8 q. 19 et quodlibeto 10 q. 5 et quodlibeto 13 q. 5, Aureolus 1.º dist. 40 a. 1 et dist. 41 a. 1, Gabriel concordans ... dist. 41 q. unica ... Argentina colligitur ex omnibus doctoribus qui sunt disputatione 5.ª c. 1.ª sententia dicunt peccatum esse ob quam unus homo reprobetur potius quam alter ex his doctoribus qui habentur disputatione 6.ª sectione 1.ª opinionem dicunt peccata praevisa esse causam reprobationis, quamvis non sit causa absolutae reprobationis inter quos est Sotus, Belarminus, Vazquez, Valentia et alii qui ibidem opiniones dicunt voluntatem puniendi supponere peccata praecognita ut absolute futura, inter quos est Magister Sententiarum, Maior, Silvester, Herbeus, Bassolis, Bricot et venerabilis Beda clarius quam alii docent Caietanus ... ad 4.um argumentum Henrici dicens Deus non ideo permittit peccata ut puniat, sed permittit et punit propter relinquendam iustitiam, idem Ferrariensis 3.º contra gentes c. 161 ... solutione ... praeterea explicat nec puniendi nec voluntatem puniendi esse nisi praesupposita scientia peccati futuri. Gregorius dist. 41 q. unica a. 2 ad 4.um ait Deus non reprobat ut puniat, nec punit quia reprobavit. Hanc sententiam tenent Molina q. 23 a. 4 et 5 ... advertendum ... 5 disputatione 1.ª membro 13, Vasquez disputatione 95 c. 4, 5 et 9, Suarez libro de auxiliis c. 5 n.º 26 —

Probatur 1.º auctoritate sanctorum D. Damascenus 2.º de fide c. 29 ad finem ait non ad puniendum nos plasmavit sed ut efficiat nos bonitatis suae participes ut bonus, punimus autem puniri vult ut iniustus. Ubi ipse ait praecedens voluntas et antecedens ex ipso Deo existens 2.ª vero voluntas sequens et permissio ex nostra causa existens quibus verbis ostendit Damascenus intentionem puniendi non esse in Deo nisi postquam nostri peccati ... in indignatione provocare. D. Chrysostomus homilia 23 in Genesim ait propter hoc nos formavit non ut periremus nec ut supplicio nos traderet sed ut salvet. Et Sermone 16 in c. 9.um ad Romanos ad ea verba sustinuit in multa patientia ... Deum in supremi ... Faraonis non prius voluisse ostendere potentiam et bonitatem quam prius dixisset illius obstinatam malitiam nec a praeteritum ab illis verbis. Verumtamen postquam aliquandiu longanimis fuisset etc.

Idem clarius Oecumenius ad eadem verba ad

ad

Idem clarius Oecumenius ad eadem verba ad Romanos 9 dicens causam ob quam Deus voluit ostendere iram fuisse obstinatam malitiam Faraonis, iram prius praesupposita ... Deus optavit potius eum ad penitentiam revocare. Eadem est sententia Augustini ad Romanos 9 ad illa verba in id ipsum posui te etc. —

Faciunt ad idem Anselmus, Theophilactus, Ambrosius, Hieronymus, Augustinus et Galenus ... Fulgentius cum Augustino dicunt nos

160

ircatos u. q. ut peccamus. neminem adeo praedestinari ad malum ne
minem q. puniri posse nisi propter peccata. retuli mus huius 1 c. 9
13 ... ...

[illegible]

sed probatur diuinit o posse tunc impossibile quod fieret iniustum — Resp. volun-
iniustum est punire eum qui non fit reus alicuius peccati, itemque in-
s... mendere Dei non clementiam ut quod offendant ordinem quo de facto
constituta fuit res volo[?] longius distare ab iniustitia agerem presuppo-
ta prescientia peccati ut futuri voluit ipse Deum offendere iustitiam puni-
tivam; quod si ante prescientiam peccata Deus vellet punire peccata non videtur
apparibus quasi iniustum —
obiiciunt 2º quod si Deus predestinaret offensionem suae iustitiae ante preuisi-
ta quae acta deueret eius predestinare aut predefinire peccata, quam non sint quia
sunt media necessaria ad illum finem — confirmant quod Deus necessario
predestinat merita eo quod glorianimus premium predestinat — huic argu-
satis fecimus in illis quae sectione 5 argumento 1º et 2 numero observaui argu-
equaliter probare quod passio sit scripturam demum predestinari non potuerit, ante
preuisam diminuitionem odium quod inimicus nisi predefiniret, et obi-
uimet inuidia — 2º obseruo quod quamuis peccata sit accidens et ordinalem
nalem consumptionem utilis ad finem bonum intentum a Deo eius fi fi-
nis sit puniti aequaliter iustitiae et aduertenta ideo opus non est Deum
predefinire peccata satis erit scire quod positis talibus circumstantiis infal-
libiliter essent et bono fine posuit aut permittere easdem circumstan-
tias —
3ª obiectio quod indignum est Deo insidiari hominibus et dei relinquere,
quaerere circumstantias et minuere auxilia ut usque laqueo captum hom.
puniat. respondeo 1º hoc minus dignum Deo et quoad de facto non est
2º absolute non repugnat quod id si fieret a Deo non fieret tali intentione
nocendi propter quam vero nocumentum propter seipsum placeret Deo quod
qui sicut inanteuidem obiectus sed potius a Deo in tali volunta-
te vero nocumentum hominum propter seipsum displiceret, quamuis placeret
propter maius bonum iustitiae uindicatiuae maiusque bonum creaturae
punitae quae eatenus quamuis inuita redditur ad suum creatorem et ad
eius gloriam —
4ª obiectio quod peccatores excusarent merito peccata — Respondeo negando se-
quelam quod a Deo essent prorsus libera nec fingi posset maior excusatio peccati
ad ... existere ex eo quod punienda intentio precedat peccata praeuisa sicut illi ad
reliquae circumstantiae, et inde se habent ac si nulla Dei intentio precederet —
5ª obiectio quod intentio efficax puniendi presupponat preuisionem peccata
ut futura nec erit actus iustitiae nec actus misericordiae, atque inde non pendere
ratio rei diuinae — Respondeo ratione voluntatis erit actus iustitiae quod volet exercere ho-
norem iustitiae punitiuae sed in genere formaliter non haberet eam peculiarem
rationem iustitiae quam habet voluntas presupponens futura actu peccata, quod
intelligendum est eadem ... quae voluntas efficax reddendi gloriam ut pre-
mium non est voluntas iustitiae remuneratiuae ex parte obiecti licet
Deus ad eam voluit attendendam intelligentiae ex merari misericor-
dia ante preuisionem ... [illegible] dispositione 5 sectione 5.4 in 2.5ª —

ad 2m gratia in sente R. d. 7 hoc est recte explicat. a Caietano et Ferra-
riensi ut ostendi ostendi sic? sit finis intentus adeo in permissione pec-
cati quam simul cum eius sed non sit finis efficaciter intentus in so-
la permissione peccati. eodem modo explicari potest dicendus [illegible] doct. ro-
manos. et Bonauentura et Ricardus docent intendunt non [illegible] aliud
nisi augustini in sententiam quam referunt de quadam [illegible] ad 2um argumentum —
ad 2um argumentum R. augustinus [illegible] agit de rebus bar. [illegible] supposito peccato ori-
ginali peccato quo suppositione facta potest Deus intendere liberi tatem
electionis ut dixi [illegible] [illegible] huius 5ti quare demonstratio est [illegible]
augustinus [illegible] —
ad 3um et 4um argumentum R. probant 2am partem videlicet intentum puniendi
desperata absoluta fuisse suppositionem [illegible] non sed non probant fuisse [illegible] gra-
tia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] clementiam [illegible] [illegible] [illegible] congruit
scripturis et patribus —
ad 5um R. quando Deus permisit adami peccatum originale et quando
homini cuiuscumque permisit 1um peccatum mortale quamlibet non intendat,
efficaciter puniri 2m [illegible] [illegible] alii multi fines quos Deus intendit illo est fi-
nis generalis quidem in ut causas liberas sinat suos motus liberius
agere 2us ut ostendat Deum posse [illegible] [illegible] negare. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quam debilis sit creata voluntas — 3us ut negetur pre-
destinatorum qq dari [illegible] et ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dicendas 5o 7a et 8a. —

§ 7a Vtrum predestinatorum utilitas sit finis intentus in guber-
natione rerum

Affirmatiua est certa ad Rom. 8 et 11 quos ut barcfecimus infra.
ad Rom. 8 diligentibus Deum omnia quo operantur in bonum [illegible] [illegible]
propositum vocati sunt [illegible] ex quo loco [illegible] [illegible] creari et tolerari
ut quo operentur in bonum predestinatorum [illegible] augustinus [illegible]
[illegible] c. 51 et hugo de Sancto uictore in [illegible] ad Rom. c. 209 et 9 de
[illegible] — 1a ad Cor. 3o fine omnia uestra sunt siue paulus siue petrus,
siue mundus siue uita siue mors siue presentia siue futura ubi
nomine mundi intelligere possumus omnes homines qui sunt in mundo qui omnes aut
sunt predestinati aut [illegible] predestinatorum [illegible] eorum utilitatibus inseruiunt
[illegible] et in [illegible] rebus possumus intelligere nomine mortis [illegible] [illegible]
paulus dicit predestinatorum esse futura ostendit non solum futuram
gloriam sed etiam futuram [illegible] prodesse predestinatis [illegible] ab
hoc [illegible] [illegible] Chrysostomus homilia 10 in illud et [illegible]
et anselmus ibi —
ro. apriori est quia infinita [illegible] sapientia non permitteret

mala nisi propter maius bonum et quamvis Sanctus fuisset benevolentia

vicia in punitione reproborum ut vidimus in praecedentibus solet autem Deus

inferiora bona ordinare ad superiora sic quod omnia reducuntur ad sui ipsum

ac proinde non solum poena reproborum sed etiam peccatorum permissio ad quam punitio

consequenter ordinatur adeo non solum ad communicationem iustitiae quae consequi-

tur sed etiam misericordiae bonum sed etiam communicationis iustitiae ordinatur ad communicationem maioris

misericordiae in praedestinatos quae aliquod bonum praestat praedestinatos

omnes ordinantur ad Christum Deum et hominem Christus vero inquantum

homo ordinatur ad Deum quapropter Paulus 1a Corinthios 3o concludit

omnia vestra sunt vos autem Christi Christus autem Dei ubi praedic-

tum ordinem causae finalis intelligere possumus sed dum dividuntur

praedestinatos ad Christum dominum in peculiaribus personis —

praecedens dictum sic confirmatur quod communicatio iustitiae propter se sola bonum est adeo ex eo quod

ut quandam videatur nec desiderata absoluta esse posset integrum reprobari sicut

ut vidimus 55a illud autem certum est divinae gloriae Dei non communicationi iusti-

tiae sed misericordiae quam maiori studio quam reliqua omnia Deus conse-

quitur Christo opponimus [illegible] ad 12um consummaverit adeo verba divinae glo-

riae suae —

Confirmatur 2o supponendo Dei voluntatem impleri ab hominibus omnibus etiam in his

omnibus quae contra Dei voluntatem quando in tempore ut probat Augustinus

de praedestinatione sanctorum c. 6 et Anselmus in libro 1o cur Deus homo c. 15 confir-

mat exemplo caeli quod quod sub ambitu omnes mortales complectitur quamvis

ab una caeli plaga recedentem in aliam nunquam invideret sic qui a vo-

luntate Dei praecepti recedunt in eam veniunt in Dei voluntatem puniendi

nam ad quod alios homines praedestinantur unde colligitur quomodo quod consequi-

tur divinam voluntatem non utcunque sed maxime impleri etiam per eos a

eos qui contra Dei voluntatem sunt quare Deus in [illegible] colligendi

bet illud bonum quod sibi est maxime voluntarium sed maxime volunta-

ria est Deo misericordia praedestinatorum et minus voluntaria

iustitia a reprobis ut sequenti [illegible] consequi Deum ex ipsorum

omnibus non solum colligere bonum iustitiae sed etiam illud ordinare ad bon-

um misericordiae in praedestinatis quod recte colligitur ex c. 28 Isaiae

sicut in valle Gabaon irascetur ut operetur opus suum alienum opus

eius ut operetur opus suum peregrinum est opus eius ab eo ubi Hieron-

ymus ait non est opus Domini perdere quos creavit sed saevitio opus

alienum non est opus eius punire peccantes sed peregrinum ab eo

ut puniat qui salvator est longe praecedentia verba Hieronymi

ab eo versa [illegible] in fundamentis Sion lapidem probatum [illegible]

debis quod huius opera peregrina dirigit ad praedestinatorum gloriam

ac profectum in Christi Domini unde [illegible] in [illegible]

c. 13um Galatas et [illegible] ad idem caput ait Deus quos praescivit

suai iniquitate sibi nescituros creat ut alij ex ipsis cadent scientia d. augusti
ni 11 super genesim ad literam quem refert et sequitur d. thomas opusculum de pre
destinatione c 7 ratione 3a —
quambis singulas utilitates, ac bonorum malis ex beneficijs in bonum predestinatos
non possint enumerari eas tamen ad quatuor reducimus. —
1a utilitas predestinatorum omnia bona comparatione supreme malicie infelicitatisque
reproborum splendet clarius ad quod inuendius ut pictorum arte inter obscuriores
umbras clarior exstat eminentia et ut augustinus ait in enchiridio c 10
et 11 malum bene ordinatum et suo loco positum eminentius commendat
bona ut magis placeant et laudabiliora sint dum comparantur malis unde
in libro de civitate c 18 ait iustus et prauo uariis modis mundus decoratur tam
quam antitesis pulcherrimum carmen ex bona ecclesiastici 23 contra malum
bonum contra mortem uita et contra uirum iustum peccator et sic intuere omnia opera
altissimi duo et duo unum et unum — idem sentiunt scolastici tractantes
causam permittendi peccata in 1 distinctione 46 et 1a p. q. 19 a 9 et q. 23 a 5 uide alexa
ndrum 1 p. q. 30 membro 3 et d. thomam opusculum de predestinatione c 7 —
2a utilitas predestinati in reprobis uisis, ad quod supplicio cui diuersis agnos
cunt deo ex propriis uiribus habere nihil prae et proper peccata originalia s.
actualia que commiserunt dignos sui aeterno supplicio non ex minus quam
plerosque reprobos quos uident eterno igne torqueri unde sequitur 1 ut cui
dum eius agnoscant summam misericordiam et mere gratuitam 2 ut gratias
agant pro beneficiis 3 ut in domino tantum non in se glorient hec omnia significant
ad Romanos 9 illis uerbis quod si deus volens ostendere iram et notam facere po
tentiam suam sustinuit in multa patientia vasa ire apta in interitum ut
ostenderet diuitias glorie sue in vasa misericordie que preparauit
in gloriam de quo uerbis augustinus de predestinatione sanctorum c 8 et ad Romanos 11
uide ergo bonitatem et seueritatem dei in eos qui ceciderunt se
ueritatem in te autem bonitatem hec fusius quam alii colligit augusti
nus epistola 106 ad bonifacium solum ita etiam et in epistola ad optatum quam
refert beda ad Romanos 9 in id quod si deus volens ostendere et lib 9 contra iuli a
num c 8 et lib 2 de nuptiis et concupiscentia c 16 et d. prosper ad excerpta
galorum fine —
obseruandum est hanc utilitatem non solum bene ex comparatione gratuitam
gratiam et abundantius quam negat reprobis sed in addit predestinatis in hauira
fidem ex comparatione supplicii tam eterni quam temporalis — atque inde gra
de ueritas et studio predestinatorum commendatur ait unum. sanctis suis pecca
tis ad quod supplicium reproborum ut psalmo 90 ex rerum preseruitionibus cadent
a latere tuo mille et decem millia a dextris tuis ueruntamen oculis tuis considerabis mille unde augusti
nus illud psalmi 58 deus meus misericordia eius preveniet me deus ostendit
mihi super inimicos meos explicat his uerbis quantam ergo me
habuit misericordiam in illis mihi demonstrabit nisi in de

dum vos suspendat nimis gras ager cum dum tum relaxat simi
lia n. sol tundedis ... ne gra sedis dedisti mi nepene docet augus
tinus locis imperciatatis loquitur autem tandem parvulis quam de adultis
id retare ostendit fuit quod sit huius temporis qui oppositum sentire
videantur quare sub dubio aperit hugo de sancto victore in explan
ad 2m c 249 et c 250 idem verum et ad sui dubio exprimamus vi
delicet beatos letari desyicia Dei in puniendo quod maxime sicut cum inde
agnoscunt misericordiam sibi prestitam quod expresse docet d. Thomas ostendit
ulo de predestinat c 7 ratione 3a - observandum 2o ratione beneficia Dei er
ga predestinatos quod sunt ipsi in primo quod bona que ipsis adtribuunt
et mala que permittunt et supplicia que servarunt quod ex in presentis
dixerit Deus nullum reprobos creasset aut certe si creasset non permisisset
reprobum nisi ut predestinatorum utilitatibus in serviret supra c 5 dicto
3a vindictas predestinati puniti ... exercent in reprobos iudicando
et damnando simul cum Christo domino qui quod apostolis dixit sedebitis
super sedes duodecim iudicantes ... ut tunc voluit paulo
interprete 1a corinthios 6 nescitis quod angelos iudicamus ... in
bis iudicabitur mundus ex hoc autem ... quadruplex exurgit ratio letitie
1a ... que est vindicta divina ... iniurie quam supra omnia detestant ...
2a est vindicta propria iniurie quam ... sine ...
niter securius ex futurum ... Deo iudice ... psalmo 57 leta
bitur iustus cum viderit vindictam et dicet homo si utique est fructus iusto utique
est Deus iudicans eos in terra et 2a ad tessalonicenses ... si tamen iustum est
apud Deum retribuere tribulationem his qui vos tribulant in revelatione
domini iesu de celo cum angelis virtutis eius in flamma ignis ... ...
ter vero angeli vindictam apocalipsis 19 semel et iterum dixit alleluia
Deo qui iudicavit de meretrice magna et vindicavit sanguinem
servorum suorum de manibus eius - beatos letari de vindicta docet d. Thomas
ostendit ulo de predestinat c 7 ratione 3a
3a ratio letitie est quod victores se viderunt et superiores his quos ante con
culcabant sapientie 5o tunc stabunt iusti in magna constantia adver
sus eos qui se angustiaverunt 4a ratio letitie quod in puniendis impiis vi
dent splendere iustitiam bonitatem sapientiam et potestatem Dei ut dicemus
5o sequenti -
4a vindictas quod predestinati adeo subrogantur in locum sanctitatis
quem reprobi sponte deserunt - in quo duplex est dependentia 1a quam tenet
d. Thomas c 23 ad ... his verbis non permittit Deus aliquos cadere
qui non alios erigat 2um illud iob 34 conteret multos et innumerabiles et sta
re faciet alios pro eis - 2a dependentia est quod predestinatorum multi non erige
rentur nisi reprobi multi a sanitate caderent quod augustinus docet ... et
gratia c 13 ... baptista ... facite dignum fructum penitentie et no
lite dicere apud vos met ipsos patrem habemus abraham potens est enim Deus de la
pidibus istis suscitare filios abrahe ut ostendat sic istos ... amputandos

Si n' fuerint fructum ut n' desit numerus qui ex mi[sericordia] spe[ciali] abrahe in apocalipsi
in apocalipsi c 3 d' tene q h's n' alius accipiat coronam tuam d' n' alius rep-
augustinus nisi i pserverat derit certus e numerus. atnus augustinus unius per
primam sententiam tam tead mirz d. t hoc ci tatus r an iam retulit in argumento
confirmare d' insolut. —
huius fui beni q vo simile exo q n' solum innata fides i ngra dicer
ill unius corrupta n' permi n' nisi ex p alterius generat —
exempla ex gm angelorum ruinas hoies i nplent. iacob fratris primogeniti
tulit prius et postea i nse benedictione transtulit in locum iude mathias
ordinatus est sinagoga obstinata per fidia per mi sa fuit ut ex gen
ribus plures ciuis q bocarent et converterent ad fidem q preterea
dirigit adeo ad ulteriorem finem intelligat ut predestinati ex israelitico
populo qui i nnobissimis temporibus redituri sunt ad ecclesiam imulat gen
tilium preri picnium sibi coronas eximente ad fidem quos dies fines
diuine predestinat. paulus tradit totaepla ad Ro. presertim c 9 et cu
nota i illa uerba illorum delicto salus est gentibus ut illos emulent. s.
ut iudei emulent gentiles qui inframa xy explicat nunc mi sericordiam
consequunti estis propter incredulitatem illorum ita et ipsi nunc n' crediderunt
in uestram mi sericordiam ut et ipsi mi sericordiam consequantur q bene
obserbat Chrysostomus decumenius ambo q loco —
nota 2o illa uerba sm euangelium inimici propter bos q' ad hanc ren
egregie expenderat augustinus de predestinat sanctorum c 16 et beda ad Ro. 11
et illa uerba si n' amissio illorum reconciliatio e mundi q' recte ad hanc
rem perpendit hugo c 27o ad Ro. et illa uerba fra fratres fratres[?] nam
ut ego insero bene —
obicies aliquis gentilium populus bocandus fuisset ad fidem quamuis
israeliticus credidisset et unius reprobatio n' requirit ad predestinat
alterius q e contra dicta inprincipio q utilitatis. ans colligitur ex actibus
c 13 ubi constanter paulus et barnabas dixerunt bobis oportebat i loqui
berbum Dei sed quoniam repelitis illud et indignos bos i udicatis eterne
uite ecce conuertimur ad gentes sic n' precepit nobis dominus ob serba
dictum utn ex qua colligitur postea bocandas fuisse gentes id q aperte do
cet cristostomus ad Ro. 11 sermone 19 ad illa uerba q si illorum delicto salus est
gentibus — Rx quamuis gentilius populus bocaret sed multi illorum qui
de facto bocati sunt n' bocarentur q ex bo[lunt]o q aliqui morituri essent ante
quam ad eos perbenirent apostoli . . . qui forent impediti fine genus
predicat 2o ex bo q copiosior numerus gentilium in ecclesiam ad
mittitur ob predictam ocasionem dicente paulo ad Ro. 11 q si delicti
eorum diuicie sunt mundi et diminutio eorum diuicie gentium —
Sa utilitas. respectu furiculis? cuiusvis predestinati cautiores fieri . . .

reduntur humilitate diffidentia sui timore divinorum iudiciorum prudentia ait cirurgicus pius ad Romanos 11 sicut Deus naturalibus ramis non pepercit neforte nec tibi parcat proverbiorum 19 pestilente flagelato stultus sapientior erit proverbiorum 21 mulctato pestilente sapientior erit parvulus damascenus 2o de fide c 29 per medium ait interdum deserit quis in malis ad cuitam aliorum in melius commutandam Chrisostomus ad Romanos 9 sermone 16 in id sustinuit in multa patientia ait usus fuerat Deus ad correctionem aliorum sumpta quam meruit puniat alios diligentiores faciens. Augustinus de correctione et gratia c 13 ait in scriptura sacra frequenter denuntiari predestinatis pericula rebus ne alterum sapiant sed timeant ut sciendi apocalipsis 3o tene quod habes ne alius accipiat coronam tuam libro 1o ad simplicianum q 2 per medium explicat illud salmi 57 manus suas lavabit in sanguine peccatorum ut predestinati in supplicio reproborum timorem sua opera unum cum periculo quam explicat Mag. ex Casiodoro sequitur glosa ordinaria et interlinealis eadem sententia gregori libro 4 moralium c 10 et refertur 33 q 3a c. dicitur ... explicat autem gregorius ad hanc rem illud iob 41 sub ipso erunt radij solis et sternet sibi aurum quasi lutum commentariaque tribuunt ambrosio ad Romanos 9 idem explicant antiquorum medicorum consuetudine quam anatomicam seu cerebrum secabant in hominis capite reorum attendo ab antmedendi ostensus in libro ... 6a utilitas reproborum ex cuius vitiorum ... predestinatis subtrahunt proinde ... bonaltorum in virtutum major minisprant persequentibus exemplum quam autem inde ex ipsum emolumenta virtutum predestinato difficili certamine elicium heroicos actus 2um sic minus quem iundi ... radicis agunt ne possint tentationem nisi bene ... certantibus in ... soli Deo placendi purior redditur a quocumque fine proposito quod ... dari sui potestatis frequentius dicitur aliam quem retentis soli damnati ... propter hoc zizania in medio tritici per mittuntur crescere usque ad messem alligandaque postea in fasciculos ad comburendum ne colligentes zizaniam eradicent una et simul et triticum quod in messe congregandum est in horreum Dei ... indicis predestinati et reprobi manifeste sic notantur matei 13 ad filii ... in ... tercamini ... sacrificium est illius causa et perditus bonus autem salvus et hoc adeo ... iudicum c 2 fine et c 3 initium annique ... relinquunt fidelibus per ... inter ... ut Deus expediat israel ... in ... eius ambulet ut quam discerent bella domini haec ... consuetudinem preliandi quod ad hanc rem explicat augustinus ab ... glose relatus ibi —

hoc ... obsequio ut exau frat ... itaque unus reprobus temporalis potestate maior serviet minori predestinato genesis 25 et ad Romanos 9 ut notat augustinus 16 de civitate c 35 et sermone 78 de tempore et in ... c ... et anselmus ad Romanos 9o qui eodem ...

explicat illud Proverbiorum 11 stultus serviet sapienti — d. Grego-
rius 2° moralium c. 29 relatus 7a q. 1a ante illum num. 5. gratiam
ait Abel ex eo venit quem Cain malitia superavit ~~qui~~ servire qui
se meminit nequire ad culmen regiminis pervenire virtutis nisi hoc alteri-
us traheret lima pravitatis eadem sententia e Damasceni 2° de fide
c. 29 augustini in id psalmi 54 contristatus sum in exercitatione mea,
et in epistola ad donatum. vide ad Romanos 9 in id quod si Deus volens &a. ~~ecce~~
ad e. 3um galatas glossa ad Romanos 9 in id quod si Deus volens —
confirmatur 2° quia rebus perniciosissimis haeretici et non oporteret haereses
esse ut et qui probati sunt manifesti fiant in vobis 1 Corinthiorum 11 —
rursum non vilescit quo magis divinitari posset velle fidei auto-
ritas eadem quod conciliari falso docmati quam a parentibus amicitia
est. licet Deus permittat aliquando ut fideles tentet et palam
fiat an toto corde diligant deuteronomii 13 in initio quod haereticus
dissensione fides catholica roboretur tractat augustinus 16 de civitate
Dei c. 51 —
confirmatur 2° quia iudaei adhuc pertinaces in sua fide toto orbe dispersi
argumento sunt universo orbi prophetias ~~un~~ evangelicae legis non esse a nostris
christianis confictas ut post quas libraria confitentur nostrae religionis hostes
acerbissimi — idem prima exilii aspera tandiu utuntur ne comprobant
suam culpam et veritate probant veram fuisse praedictionem Isaiae et vide
... ne quando
obliviscantur populi mei disperge illos in virtute tua et depone eos
delictum oris eorum &a. quae optime explicat augustinus 18 de civi-
tate c. 46 post medium —
confirmatur 3° quia praedestinati sunt peccatores poenas in hoc seculo utilius facili-
us quam in futuro id autem rebus labore adversitatis fieri ius
te Deus permittit unde penas in 2a c. 4° fidelis hortatur ad sustinen-
dum ... ut initium fiat iudicium
a domo Dei si autem in a nobis &a. extant plurima ... ad ...
... d. chrysostomus in oratione 4a de adversis ab altitudi-
ne
7a utilitas ... temporalibus ... praedestinatorum ut ...
deuteronomii 24 sub finem de aliis quibus habitatoribus palestinae ...
eos a facie tua anno uno ne terra in solitudinem redigatur et crescant contra
te bestiae agri ~~aliter~~ paulatim expellam eos de conspectu tuo donec augearis
et possideas terram idem mystico sensu tradit Josue 9 ubi gabaonitae
ea lege permittuntur ut viverent in usum universae multitudinis ligna caedant-
aquas quae comportent post gabaonitae in terra ... agentes nun-
quam non consequuturi ... qui quamlibet in ecclesia
sint nunquam non ad electorum ... inferiori gene-
homilia ... in Josue c. 21 ... in glossa.

Dico primo quod angelos 13 unum c. qui in augusti ni docum narare hendum
illud est quod dat hoc ad locum et hic ut habitum tantummodo
secundum presumptis ornarent et adversi li tanen naturent aliquid motionibus
unioni sed sicut respondit ad hoc non creari sed eo ut suam sequantur
salutem in p. c. 7 s. q. iterum consulit sed sicut ad hoc creari ut qui illius
mundi barietati sunt in benitione arcium ex tutione iterum unus
nat legum confederat populos hic sed sicut per quod adeo propagar
filiorum quos nuntii predestinari alii predestinatis per bium
Dico 2º quod respondeo quod ut ad singulari autem modo curi publice quem
bus predestinatis inferiores primum quare irant dei respondi sed bocant
predestinari autem placarsolent iterum replici et respondi predes
tinatis superiores sed 1º quod lectores rebus in singulari bus in super
dunt et nulli labori parcunt 2º quod omnibus artibus atque modis sibe heny
dis sibe sibilis utuntur quarundem nus arte mundana fraude sedut
et dicione crudelitate inquisit 3º ius multa bello pauper qui assequuntur
qui predestinari assequerent 3º quod deus bulle hoc premio remunera
di virtutes salterius quod quem multi respondor bo desunt de quo vere d. Christi
revers orat quem de adver sabalitudine agere dedit ercet lazaro
2º utilitas di ferre apre demnibus quod 1º ex his non autem omnibus respondor colis
tutis respondor sibe solide sint etiam sibe sing adque simulate ordinarium
a dio adelutos bonum quod gregorius 29 moralium c. 10 relatus c. civitas 23
c. 3 probat hic ut bus sepe deus multa quondam mala diu tolerat ut eorum
tra eos bona clutos suos ussibus futura dispenser non in nulli mundum
nequaquam funditus deserentes in perseveraturi angustum iter arripiunt
sed ad querendam iam eos qui perseveraturi sunt ascendunt et post
paena quando et bene agere ioni respondi quasi planum iter clariis sequen
tibus monstrant legat totum caput
2º respondi plerumque severitatem dis ei plures rigidius perbantes minas
et terrores crudelius intentantes in predestinatos maxime eos deterrent
ab iis et in officio continent —
3º predestinari in aeternam vitam gaudebunt de quod cumque virtutibus sibe
nalibus sibe supernalibus quas in hac vita exercuit quicumque respondens
quod de quocumque bono a quacumque persona fatur gaudebunt ac inde
bonorum operum gloriam respondebis preci sunt predestinari ut notat d. thomas
c. 23 art. ad 1um —
Dico utilitas quas in abeis respondebis sed ad omnibus sed venit ut deus
paratos habeat sanctitas qui exequantur in hos diuinarum quinque
judicium quod minus bueret dispositum uiuus qui angeli beari.

unde hic fructus ab angelis rebus redundat in hos praedestinatos quos multi indeci[?] fiunt aquamvis ad virtutem revocari qui credunt de mines futuros et accusatores in ultimo iudicio et postea tortores in mani ffimos [?] De memini notat qq obesse desiderant praedestinatis sed sum quan[?] unibilitatem notavit augustinus in de civitate c 16 —

S 8^a quo modo Deus suam gloriam colligat ex rebus

Hic prius quasi compendium colligendi sunt eius fines explicandi sic ad omnibus explicandi q[?] in c sequenti postea subiungendi sunt alii fines —

1º Deus ostendit iustitiam punitivam in supliciorebus [illegible]

2º ostendit iustitiam sendomi[?] vim ad fieri[?] divinum qua negat qq [illegible] ab uno [illegible] beneficia [illegible] quo iustitia [illegible] inter hos [illegible] agere qui demittum exigit [illegible] negat [illegible] desiderant

3º ostendit eximiam misericordiam in praedestinatos propter quam utilitates et beneficios ex reprobis in se [illegible] — 4º ostendit liberalitatem et misericordiam in reprobos donando vitam et bona temporalia [illegible] supernalia auxilia ex voluntate antecedente salutis [illegible] in c sequenti — 5º ostendit longanimitatem [illegible] lenitatem et patientiam diu tolerando reprobos in [illegible] ad penitentiam [illegible] tando ut constat ad Ro 2º et 9º et notant Christi [illegible] ad Ro 9 — 6º ostendit misericordiam in [illegible] puniendo illos citra dignum —

7º ostendit Deus amorem boni in supliciorebus [illegible] amore boni et odium [illegible] quo arguit aliquem se ab iniquitate Deus [illegible] Salmo 49 existimasti inique quod ero tui similis arguam te et statuam [illegible] faciem tuam [illegible] inter [illegible] ex augustino —

8º ostendit Deus omnipotentiam unde exodi 9º ad faraonem ait [illegible] posui te ut ostendam in te fortitudinem meam et ad Ro 9º et notant [illegible] suam [illegible] notat augustinus in c [illegible] super exodum c 23 et de praedestinatione sanctorum c 8 et in epla 106 columna 8 et multi expositores ad verbum data ad Ro 9 ubi [illegible] glosa angelmus et commentarius qui tribuitur ambrosio —

petes quare scriptura sacra potentiae meminit [illegible] sapientiae os tendendae in reprobos — [illegible] quare potentiam dixit ostendi in reprobos quam in praedestinatos [illegible] dixit ostendi — respondeo quod infinitae potentiae est bona ex malis elicere ut augustinus notat in epla 106 et [illegible] unde boecius de consolatione lib 4 [illegible] sola [illegible] divina vis est cui etiam mala bona sunt —

2ª vero qui [illegible] in reprobos maxime [illegible] se aptae timerem

in utere insty. petã v° est quae graeci quaerit maximi numero quod ipse
exposuit dicens ut ostendam in te fortitudinem meam et narretur nomen meum
in omni terra unde gabaonitae Josue dixerunt audivimus famam
potentiae eius quae fecit in Aegypto audierunt quos dicit in cantico deuteronomii
ascenderunt populi et irati sunt dolores obtinuerunt habitatores palestinae
nunc turbati sunt principes edom robustos moab obtinuit
tremor obriguerunt omnes habitatores canaan irruat super eos formi
do et pavor in magnitudine brachii tui —
3° quia infinita potentia e[st] nihilominus extraordinarie supplicium qui
adversus Deum insultant — 4° quia Deus ostendit quanbus omnes exercitus
caelestes et universa creatura 5° Deum armetur nihilo deum liberum futu
ram fuisse suam potentiam — 5° quia potentia maxime latebat intolerandis
ex his et ideo maxime indiget ostendi i[n] maxime puniti quod notat ferus ad
hoc pagina 260 —
9° Deus ostendit sapientiam prudentiam quod in sanctitate sui denique
quasi permittit causas liberas agere motus suos nec vult omne elevare
per ausiosa auxilii ut supernatura de quo fusius quam alii d. 2 hoc
in sua superiulo de predestinatione c 7 post medium —
10° sapientiam specialitatem quia denique ostendit quatenus per
universale bonum universi permittit particulare malum ex quibus fit
quod ne impediatur naturalis ordo generationis humanae creat et infundit
animas quas praescit in damnandas ut tradit d. 2 hoc supra in opusculo de
predestinatione c 7 [illegible] roe 2a ui de et sequenti —

S 9°. Solvuntur obiectiones Dua

ad utrumque omnia quae in praesenti cet. dictis obiicitur quia pauci respecti sufficerent
ut Deus per illos regebatur sequeretur omnes fines supra numeratos nulla
e[st] ro[tio] quod quam tantae multitudini predestinatorum antepraesenti sauperanie
gaudet praeferri nunc Deus suo ingenio sit pocius ad predestinatum
dum praecipue Dis distinguendo ais quanbus in Deus prediciros finis
inali quo gradu expiano sequeretur utrum uno gradu maiori et excellen
tiori quam debebat intendere quam quod Deus de facto intendit nisi
ni me sequeretur exemplum sit ultionis suavitas quae quanbus in
uno hoe potuisset ostendere quod omnibus deberet utrumque dinius hoc
ostendit tanta multitudo hominum permanens in suavitate ultionis
ut notat augustinus 21° de civitate c 12 et epla 157 et epla
ad optatum quam refert beda ad ro, in id quod si Deus bo ins.
ubi aliam roem reddit augustinus his verbis ut ipse arcii utrius
multitudini monstrend erit quod nullius momenti sit apud Deum iniu
stum quantalibet numerositas iupi sime damnatorum

eodem modo pro pluresali as rones dicimus ergo sumus nam ad eum gradum
suavitatis divinae qui denique permittit nam morte si nollebat gratiae
ad eum gradum exercendi praedestinatos ad cujus bandiorem fidem perge
quietis et erroribus reproborum, ad eum gradum commoditatis temporalis praede
stinatorum ex congressi terras colerent bella gererent filios ac nepotes prae
destinatos generarent opus fuit tam numerosa turba reproborum sed non
vacat singula iterum persequi ut de quod diximus supra dict. quaest. 556
argum 3o.
Obiicior 3o refutatio permittendi principii sit maiora mala non permitti quam per
minora bona sed gratiae gloria praedestinatorum et quaecumque gloria Dei
quae ex reprobis damnatis resultat est bonum minus cum non culpa mor
talis reproborum sit malum longe maius ut probatum est in 2a quaest. ad dubium
Deus non debuit permittere reprobos quia quod propter quaecumque bona
colligenda ex eorum damnatione sed distinguendo minorem nam quatenus mor
tale quamquam sit ens aeternum ad hoc committitur illud est maius malum quam
non esse et quam carere omnibus bonis naturae gratiae et gloriae quam propter idem
homo debet potius tolerare quamquam malum quam admittere culpam aeternam
quatenus mortale si referatur ad eum qui non committit sed permit
tit. S. si referatur ad totum universum illud est malum nullius momenti
comparatione boni quod Deus facit et intendit. Dico valde notandum est
hoc quod primum quam ut eius malitia respiciat eam tamquam personam quae
tenetur vitare aut impedire peccatum et comparatione illius sit summum malum
sed comparatione aliorum sit infimum malum ut supra diximus in praedicto dubio
vide quaestionem sequentem 12a.

Quaestio 7a. Utrum divina providentia circa reprobos eorum bonum et
utilitatem intenderit.

Gentiles aliter quam providentiam reprobantem quomodocumque modo et Catho
licorum multi specialiter circa reprobationem ante praevisa opera obiiciunt
Deum circa reprobos nullam in re benevolentiam ostendere nisi diligi quid ad mi
nistrare ex eorum amore sed ex avaritia propriae gloriae ostendendae in prae
destinatos quam propter opus erit probare bivium nempe scientiam Dei
benevolentiam et amorem in homines quos reprobat sibi illis praedestinationem
negaverit ante sibi post praevisa opera.

§ 1a quare Deus creet homines quos praescit esse damnandos

Antiquus est quaestionis titulus sed quod inter antiquos theologos celebris fuit

e praescit. 2º si Deus eos quidam nandi sunt non praesciret ut eos ...
praescientiam uisionis praesupposita absolute futuritione mortis in peccato
mortali quamlibet in eo casu aliquem locum haberent rationes in fra dicendae
in hac lumine ipsius legitimae plena est solutio feret Deum non potuisse
creare eos quos praesciuit esse damnandos nam si ab decreto damnandi
temperare debuisset Deus omnino seruaret tamen infelicitatis ad quam seruatur
supponendum erat scientiam uisionis qua scientia praesupposita impossibile
erat Deo efficere ut non esset absolute futurum quod praesciebat
esse absolute futurum alioquin posset falsam reddere suam scien
tiam aut efficere ut non praesciuerit quod praesciuit quae omnia dicta implicant.
2º difficultas igitur est praesentis positae in reddenda ratione voluntatis diuinae quae
ante praescientiam mortis in peccato mortali et damnationis ut absolute futurae
voluit homines creare sub his aut illis circumstantiis sub quibus praesciebat eos
tandem aliter quod morerentur in peccato mortali et damnarentur —
3º obseruandum est hanc difficultatem non solum in sententia aliquorum suam
in proposita sententia negotium facessere; finge namque nemini hominum in
simulari negatam praedestinationem quoniam quod illius mors in peccato mortali
praeuideretur ut absolute futura et omnibus hominibus auxilia sufficientia equi
liter collata adversantium reddenda ratio ob quam Deus voluerit homines cre
are sub talibus circumstantiis et tali auxiliorum mensura sub qua impossi
bile erat plurimos ipsorum se damnandos. quod si dicas nec hoc posse
esse infallibile - rursus reddenda esset ratio quare non creauit sub his circum
stantiis sub quibus ut timendum esset non esse damnandam tantam multitudinem hominum
quod si dicas hoc fieri non potuisse illud erit maximum inconveniens ac in
dignum sapientiae ac potentia Dei —
4º aduertendum est non peti rationem decreti ... ob quam hic homo potius
quam alter creatus sit sub circumstantiis sub quibus praescitur, ut damn
natio huius in decretis nullam esse rationem ex parte hominum ... probatum est
unde efficaciter colligitur nullam esse rationem decreti nisi ex parte Dei ut in pro
... probatum est disputatione 5ª c. 54 nº 3 et c. 2 sectione 2ª resp. nomine 2º - ad
quod inde sumitur ratio sufficiens ob quam Deus mera libertate sortis
praedestinatos aut reprobatos quoslibet hominibus dividere potuerit —
5º ex suppositione quod Deus voluit hos homines praedestinare et non alios ratio
potest ratio ob quam hic homo potius quam alter reprobetur. probatur ex eo nam ...
non est aliquem praedestinatos qui alias non nascerentur secundum dicta in
c. 2ª - nec video aliam ullam suppositionem ex qua infertur
quod hic reprobus nascatur potius quam alter tamquam parentes ...

destinari generent hoc tempore et loco et sub hac ma hoc facile in
pedi n potuit a Deo manente eodem ordine predestinatus ut a parentes pro
nibus gener alter filius reprobus si parentibus predestinatis ostensa illo sine or
dinem quem Deus in parentum predestinat decreuit —
Postquam omnibus restat C. in eo debollo ut ro reddendasit creationis et reprobatis in
communi et in particulari —
Sit igitur 1o. Deus creat homines quos prescit esse damnandos et vult per
mittere eorum damnationem pro per gloria amet splendorem omnium atributorum Dei et
propter utilitatem plurimas predestinatorum - hanc probatae tota C. precedenti —
2o Deus creat hominem quem prescit esse damnandum non ut eum damnet
sed ut salvet et ad aeternitudinem perducat sed hunc finem non intendit efica
ci volunte sed beleitate et complacentia ineficaci hec ut tractanda est
33a et sequentibus -
3o ut quae probari est 5us presentes Deus creat hominem quem prescit esse
damnandum ut homi propter beneficium creationis aliaque beneficia
quibus dicuntur sunt reprobis inequaliter conferuntur sibe quoad bona supernalia
sibeque ad naturalia. illud autem precipue intendimus creationem et alia bona
quae de facto accipit reprobus vere esse beneficia ex amore et benevolentia
profecta quamvis simul Deus voluerit permittere eiusdem hominis damna
tionem eternam ita quod reprobus de creatione non solum non potest queri sed
eis debet pro illa gratias agere ita docet augustinus 3o de libero arbitrio
c6 et 7 et D. thomas o opusculo de predestinatione c 7 roe i et post roem 4ar
qui DD potius quam ali referunt pro hac a contra asserentes nega
tamie predestinationem ante precipue scriptura simul asserunt fuisse
beneficium creare et alia bona conferre —
Probatur 1o quia Deus non est author culpae reprobi nec vult damnationem nisi
precognita culpa futura — creationis autem aliorum bonorum Deus
autor est intendens creaturam ornare beneficiis suamque liberalitatem
ostendere — sed quia Deus simul confert potestatem eius tandi extremam
miseriam si vellit ille qui reprobatur est — haec ratio in tenuieret quam
bus reprobo melius foret et pro rectam rationem eligibilius non creare
ari quam creari permittendo illius eternos cruciatus uide D. thomas
roe ia citata - probatur 2o efficacius quia ut unus damnatorum ee
in illa extrema miseria absolute melius est quam omnino non esse
itaut pro rectam roem deberet eligere potius conservari sub ea
miseria quam annihilari ut ab ea liberaretur ita expresse sen
tiunt D. augustinus et D. thomas citati pro ut 3a hoc autem explicando
cand une 5e sequenti —

52ª Utrum reprobo melius est maiusque beneficium creari quam non creari

Si miseria poenae praecisa ab omni culpa compararetur cum annihilatione p[raeferretur]
ei, quia nunquam poenam esse malum levius annihilatione et cre-
ari sub illa miseria melius esse quam non creari. maior autem difficultas
est de miseria culpae. ratio dubitandi est, quia culpa mortalis est gravius
malum quam non esse, ut probatum manet in 2ª [parte] contro[versiae] 2ª dubio 6. Quare liberatio
a culpa mortali est bonum maius quam creatio. Quare praetermissio creationis
hominis creaturi, ut cum Deus cognoscit certo beneficium fuerit maius quam
creare illum permittendo illius culpam mortalem.

Nihilominus sit 1ª [conclusio]: creatio coniuncta cum permissione culpae
mortalis est maius bonum hominis et beneficium maius quam praetermissio
creationis ex fine liberandi hominem ab omni culpa qui nimirum comparatio-
ne abusus esset. Quia praetermissio creationis quamvis ex caritate intentionem
cedat non est formaliter beneficium, quia ipsa formaliter non sumministret
et quia pertinet ad personam formaliter non existentem. Creatio autem
coniuncta permissioni culpae mortalis est magnum beneficium
probatur. Efficaciter in reprobis quibus fuerunt maiorum quam peccata mortalia a Deo
permittit exempli gratia in divo Petro creatio et praedestinatio ad glo-
riam quamvis adiuncta fuerit voluntati permittendi eiusdem peccata
mortalia fuit maius bonum Petro et beneficium maius quam foret
praetermittere eius creationem ut vitarentur illius peccata mortalia
quod valde manifestum est ex omnium theologorum mente ut probatur in indul-
gentiam —

Sit nihilominus 2ª [conclusio]: creatio hominis coniuncta sit cum reprobatione
eiusdem hominis est illi maius bonum et beneficium maius quam prae-
termittere creationem ut evitetur reprobatio. probatur 1º quia in miseria reproborum
malum culpae ex suppositione causali est maius quam malum poenae
sed creatio hominis coniuncta sit cum permissione mortalis culpae
est beneficium maius quam praetermissio eiusdem creationis
ut probatum manet in 1ª. Quare coniuncta sit cum permissione mor-
talis culpae et condemnatione aeterna erit beneficium maius. Confirmatur
quia principalis ratio dubitandi an melius esset reprobis creari summitur
ex culpa mortali et hinc difficultas tota desumitur[?] ... in pluri-
mis praedestinatis quare facilius esset vincere minorem difficul-
tatem circa poenam reproborum. ———

Respondetur vivere[?] causas culpas reproborum per manere in aeternum non mutari
specificari sed praedestinatorum culpas in numero [varietate] esse et trans

transi

manere ero — nihil luminis non everbat. argumentum quod culpa mortalis
quaecumque etiam si unico tantum stanti duraret est malum maius quam animi
hilarari in aeternum aut non creari et nihil luminis inde non sequitur est
maius beneficium non creari quin potius maius beneficium creari
permittendo culpam mortalem et maius bonum respectu hominis qui
creatur. Et quamlibet innumerae mortales culpae durantes in aeternum
sint maius malum quam animi hilaritas, adeo non sequitur minus bo
num et beneficium minus respective creari cum tali permissione
quam nullo pro suo tempore creari. hinc non respondet ad quae ratiocinantes
disputant ut cum dicenter respectu falsitatem illarum illius argumenti —
Respondeo praedestinatos creari ad summam felicitatem gloriae similiter non
duraturam aeternum respondeo ... nihil luminis eandem ... retinet argumentum
nostrum quod culpa mortalis cuiusque praedestinati est illi malum maius quam
in aeternum carere supernaturali gloria. praeterea non est insuper omnia bona
beatorum simul sumpta non sunt in omne bonum aliquid tam magnum quam
tum malum unius unum peccatum mortale uno instanti durans quare tota
difficultas argumenti est culpam superandam in praedestinato et inde facile
colligitur solutio est culpam demum permanet in aeternum reprobi —
utraque 1° pro b° 2° simul quae solvitur argumentum initio propositum solbi
tur autem haec dupliciter culpa mortalis est malum maius quam non est sicut
parit inordinate ad ultimum finem et inordinate ad hoc quatenus est in
ueram agens illius culpae. utrum culpa mortalis non est malum maius
quam non est si refertur ad hominem primus quatenus ea culpa permittitur
a Deo et quatenus a Deo permissa cedit in malum hominis cui permittitur
priare hunc dicta applicatur et pro b° exemplo nam dum Petrus si eius esse
catur unice mortaliter si exigi maret unum et nobis est necessario
eligendum videlicet aut in aeternum animi hilarari aut peccare mortali
ter deberet eligere in aeternum animi hilarari et renunciare praedesti
nationi potius quam eligere peccatum mortale. nihil luminis propter
prudentiam animi et pro ordinatum amorem Dei et pro propriis bonis de Petrus non debe
ret eligere animi hilarari in aeternum sed impediendum peccatum mor
tale sed posset quasi permittere ut sine peccatum mortale esset fu
turum eligendo adeo remanere in sua gratia cum spe suae praedestina
tionis ut dictum est 1° 2° et dictum ad dubium dicto 2° in animo peccatum
mortale si comparetur ad hominem non in quantum eligit peccatum sed in qua
tum id eum homo permittit scilicet Deus permittit quod cedit in hominis malum
ut sic non est hic malum omnium malorum maximum.

Confirmatur 1° quia hoc proprium est peccati ut non solum malum sit illi in quo
peccat sed etiam malum sit illi pro cuius persona quantum ad rationem autor peccati minus
autem malum sit eidem homini peccanti inquantum peccatum est poena alicuius
peccatoris .i. inquantum infertur ex permissione Dei aut subsequitur
alia ratione - Confirmatur 2° quia quicumque pater sapientissimus et studiosissi-
mus cuius tamen proprium staret cum tam sui filii quem sciret esse conversurum
etiam si certo sciret futura esse mortalia peccata illius similiter et non de-
beret preeligere annihilationem filii tamquam maius bonum hominis peccatoris se
vivere etiam si permittatur illius peccatum mortale -
Confirmatur 3° quia haec disputatio reducuntur ad concordiam duae sententiae patrum quae ali-
as inter se pugnant altera sententia est augustini et d. thomae locis citatis
in resolutione praecedenti quos sequuntur plerique ex discipulis ut debeat melius esse
reprobo creari quam si Deus duxerit ei negare predestinationem ut culpas quas
permittere et propter culpas damnare hoc inquam melius esse illi maius quam
beneficium quam non creari - altera sententia est reprobo melius esse numquam
fuisse quam peccare et damnari quod ex verbis Christi domini mattei 26
et marci 14 melius erat ei si natus non fuisset homo ille colligunt hiero-
nymus matthei 26 bernardus sermone 25 in cantica ubi sic sentit
d. thomas aut theophilato mattei 14 glossa interlineari mattei 16 cum consenti-
unt sententia scolastici quod dicentium peccatum mortale esse maximum ma-
lum et eligi potius debere annihilari quam peccare scolastici citati mus
dicta est ad dubium 6 - quae duae sententiae in concordiam ut
peccatum mortale sit malum maius quam annihilari si referatur ad hominem in-
quantum liberum eligit peccatum sed inquantum idem homo peccatis tolerat
peccatum inge .i. inquantum permittitur peccatum cum sit a deo ut sit non
malum maius hominis -
obiicies ideo annihilari esse potius eligendum quam peccatum mortale quia
peccatum mortale est maximum malum quod prius supponit malitiam quam
esse maximam quod malitia est maxima secundum comparationem ad electionem
quae absolute et simpliciter quocumque modo comparetur aut separetur mali-
tia peccati erit fugienda maxime quam annihilatio dicimus a priori
negando posteriorem itaque malitia peccati prius supponitur esse maxima
et inde per bonitatem quae eligenda sit potius quam annihilatio non bonum
eadem malitia peccati non praesupponitur esse maxima nisi in ordine ad
electionem inquantum liberi eligit peccatum praesentia illius malitiae
maxime esse in ordine ad hoc tantum et non in ordine ad alias formali-
tates —

§ 3ª Ex voluntate antecedenti salvandi reprobos argumentum

Nulli hominum negari predestinationem ante previsa opera contendunt probare, et ex voluntate antecedenti salutis — 1.m argumentum Deus vult deliberate omnium hominum etiam reproborum salutem eternam. Sed impossibile Deum esse ipso simul velle eundem hominem salvari et perire ad [illegible] regnum et excludere. Ergo Deus ante previsa opera nulli denegavit beatitudinem —
Confirmatur 1º quia quamvis voluntas simplex salvandi et voluntas efficax puniendi non repugnent quoties ex diversis causis oriuntur ut quando iudex ex sua misericordia vellet reum absolvere sed propter probatum crimen damnare vult nihilominus iudicem ex se et sine previsa culpa velle non absolvere sed punire et simul velle absolvere repugnat quamvis unum sit volitum voluntate antecedenti aliud voluntate efficaci. Ergo quamvis in Deo voluntas antecedens salvandi quae ex se repugnet voluntati efficaci reprobandi propter previsa opera nihilominus repugnat Deum esse ante previsa opera velle antecedenter salvare et velle efficaciter reprobare eundem hominem —
Confirmatur 2º quia una simplex voluntas ex se prout seu inclinat in contradictoria sed ad unum tantum inclinat esse ad aliud autem contradictorium debet ab extrinseco moveri vel inclinari — confirmatur 3º quia ex se inclinare in contradictoria derogat constantie qua una voluntas debet recte se constantire quare licet hominum voluntates quandoque variis affectibus rapiantur simul in res adversas hic non repugnat Deo —
2º arguitur quia voluntas antecedens salutis tribuit omnia que ad salutem sufficiunt ita ut per Deum non stet quominus reprobus consequatur salutem sed voluntas efficax reprobationis salutem negat. Ergo hec voluntas supponit previsam culpam ex parte hominis alias per Deum staret — confirmatur verbis Isaie 5º quid ultra debui facere vineae meae et non feci expectavi ut faceret uvas fecit autem labruscas Deus autem non expectaret ut faceret uvas si ante previsas labruscas efficaciter negaret predestinationem ad fructus maturos gratiae — confirmatur quia prudenter rationem agendi erit diligentiora et majoris expensis procurare quae necessaria sunt ad eum finem simulque per alia media efficaciter intenderet procurare ut ille finis nunquam obtineat.
3um argumentum quia simulatio ad decipiendos homines capiendos per dolum et fraudem careret in divina erga reprobos si antecedenter vellet eorum salutem et nihilominus ante previsa opera negaret illis predestinationem huius inconvenientis illatio probatur quia qui serio et non simulata sed mera benevolentia [illegible]

si impedit aliquia ne beneficium sit sed potius noceat – confir.
qr angeli custodes respectu damnatorum illis orantes exortantes et religi
media ficticient cuncterer qr ipsi ostendunt volunt atque salvandi
et aliunde vult Deus efficaciter non salvare si antea prauit saluandos
respectat – confir 2° qr insidias parat et laqueos quibus debere prauit sit os
serbare precepta et aliunde efficaciter vult negare predestinatis
ad implenda precepta – confir 3° qr omissio auxiliorum non est utilis sed
nocibare illis adiuncta respectat ante prauit samarita qui non exhibita sed
ex ficta benevolentia a fuedit confir 4° qr eadem causa augustinus
qui illius sententiam sequuntur exprimant sicut predestinatis mala
quo operantur in bonum ita vero illis bona alios opera in malum quo
operari ita ut ex oratio fiat in ipsam ut diximus
1.um argum est qr beneficium est ut dirigatur ad bonum et utilita
tem par non ularem illius personae cui confert beneficium sed auxillia
respectu quolata sunt beneficia Dei dequo roem reditur sed in die iudicii
ut constat ex sacris litteris qui diriguntur ad utilitatem par non ularem
illorum rursus consequens esset falsum si Deus daret operas sunt
auxillia in his circumstanciis in quibus scit fore nociturum – confir
qr ex ordinata charitate nullus fratrem corripit eorum per
circumstanciis in quibus scit correptionem fore nocituram ob malitiam
eius fratris sed quaerit potius circumstancias in quibus sit profutura
correptio qui Deus diceas amor ut charitate corrigit in ipsis non de
bet quaerere circumstancias in quibus sciat fore ut correctioni non obsequ
rerent –
2.um argum qr si ne dubio Deus sua bior et bene bolenti oreri
in respectu bos si conferat auxillia sufficiencia relictalos in disfa
non solum sufficiens ad eos morali et predestinatione minimi negata quo
usque prauit deant eius futura peccata –

54.a respectu bos Deus vult salvos fieri eius post prae
visum originale peccatum

precedencium argumentum, confirmant quae in praesenti dicenda
sunt 2.a duas solutiones quae ad hic dici possent –
1.a solutio Deum non velle ut homines respectu salvi fiant sed tantum velle
ut predestinati salvi fiant – hic solutio colligi potest 1° ex augus
non nec est fulgencio iuda et anselmo variis in locis adeun
dis sunt 4 a c 11 5 c 3 obiecione 8 a ubi illa verba e ad non
tum 2° vult omnes homines salvos fieri intelligunt de [illegible]

praedestinationis qui re ipsa sunt salutem consequuntur. — Dz augustinus et reliqui patres eas explicant de beneficentiis solis praedestinationis, nam ad unum haec limitant ut alias potiores explicationes abstinentiis praecipue radicis excludant ut constat praesertim apud augustinum de correctione et gratia c. 14 a quo reliqui easdem explicationes didicerunt itaque augustinus nusquam alibi patres quando limitant voluntatem salutis ad solos praedestinatos loquuntur de sola efficaci voluntate salutis de qua expressimus intelligi posse verba pauli — 3 fr quando voluntate antecedenti Deum velle omnium salutem iidem patres aperte testantur ut sequenti —

eadem solutio potuit colligi ex ipso ad c. 13 in qua legitur hos diceretur saepe rebus non ad hoc creatos esse ut utiliter consequerentur aeternam sed ut habilitatem tantummodo saeculi praesentis ornarent. Dz ipse ibi non admittitur creatos rebus ex efficaci voluntate salutis [illegible] ut verum de voluntate antecedenti salutis ibi ipse agit nihil alibi autem ex praecedentibus ostendit ut negari ut infra audiemus —

3° colligi potest quando quidam hominibus impedita sunt auxilia iterum supponit ipsa dimentes salutem non posse consequi ut videmus dicta sunt q. 11 s. 2 et 3a Dz 1° quia habilitas omnibus adultis auxiliatione parata expedita iterum quilibet possit salutem consequi in eadem dicta sunt q. 11 s. 4 et sequentibus Dz 2 quamvis rebus auxilia forent impedita nihilominus illis collata fuissent auxilia ex voluntate antecedenti salutis et [illegible] loquendo non impedimenta quae audiemus eveniunt auxiliis ut impedita s. 2a et 3a — Dz 3° quamvis auxilia sufficientia impedita quidam rebus non omnibus qui non potius certe numerus multis rebus infima praecipue auxiliatione parata media salutis fuerint et in illis integram certe remanent argumenta praecedentis s. 4 —

2a solutio Deus voluntate antecedenti voluit omnium hominum salutem ante praevisum originale peccatum et tunc non voluit voluntate est [illegible] sed post praevisum originale peccatum [illegible] a qua c. 2a ad 1um argumentum — haec solutio redarguitur quia si post praevisum originale peccatum permanet voluntas antecedens salvandi rebus conferendo illis media sufficientia si non permanet haec voluntas si permanet haec voluntas restat cadendi facultas in argumentis s. 4 praecedentis quando voluntas antecedens salutis rebus sive est ante efficacem voluntatem reprobandi sive post illam similiter cum illa simul perseverat eamdem haec respiciunt [illegible] cum illa — Si autem asseras post praevisum originale peccatum cessare voluntatem antecedentem salutis rebus hoc falsum esse constabit ex his sequenti —

quare ergo venit non sub cuius rei nisi esset solutus a peccatis, ridiculum enim
sua est prima ante quam sit solutum quam solutus non esset, dicimus argumento primo
vel secundo utrumque solutum statim. Deus non solum praedestinatos sed etiam reprobos
vult salvos fieri voluntate antecedenti, nam hoc vult non ante praevisum
originale peccatum sed etiam post praevisum originale peccatum probatur primo ex scriptura
prima ad Timotheum 4 qui est salvator omnium et maxime fidelium
ergo etiam infidelium salvator est alioquin non dixisset maxime sed tantum
infideles autem maxime reprobos, praeterea infideles [illegible] ab infidelitate
revocantur ad fidem, vocare enim unicuique est [illegible] et revocare genium
eius, idem argumentum sumitur ex prima Ioannis 2 ipse est propitiatio pro peccatis nostris
non pro nostris autem tantum sed etiam pro totius mundi —
confirmatur quia ad solos reprobos scilicet ad illos pertinet quae dirigitur illa in-
crepatio Pauli ad Romanos 2 ignoras quoniam benignitas Dei ad poenitentiam
te adducit tu autem secundum duritiem tuam et impoenitens cor thesa-
urizas tibi iram, similiter ea respectu agitur illud Isaiae 65 expandi
manus meas ad populum non credentem et contradicentem mihi, similiter Matthaei
23 quoties volui congregare filios tuos quemadmodum gallina con-
gregat pullos suos sub alas et noluisti, sunt similiter [illegible] quae
diriguntur ad homines qui iam originale peccatum contraxerant quare
ostendunt manifeste Deum desiderare salutem reproborum etiam post pec-
catum supposito peccato originali, confirmatur 2° reliquis testimoniis
quae [illegible] generalem voluntatem salvandi omnes ut prima ad Timotheum
2. secunda Petri 3. Matthaei 18. Marci 16. Ezechielis 18. 33 quae non
[illegible] ad homines natura integra sed ad homines natura lapsa diriguntur ut ipse
[illegible] exigant —
2° probatur ex patribus Chrysostomus ad Romanos 9 sermone 16 ad ea verba sustinuit
in multa patientia vasa irae [illegible] agens ut de aliis reprobis
exemplo ait cur non Deus quod quantum in se fuit quod ad illius conversionem
conferret (intellige necessariis ad salutem [illegible] praeterea
signis et post poenam additur) tulit ille in multa patientia ad poenitentiam
inducere volens, nisi si non hoc voluisset tandiu eum [illegible]
lisset et homilia 3 in genesim ait creavit nos non ut supplicio
nos afficeret sed ut salvet et ad Romanos 9 agens de [illegible]
[illegible] quamvis a Deo omnes salvi fuissent omnes [illegible]
[illegible] imo et omnes [illegible] eandem [illegible] non [illegible] testa-
[illegible] lib. 3 in Isaiam ad illa verba [illegible]
probatur 3° quia voluntatem antecedentem ut omnes salvi fiant

salvandi ratione sed dissentiunt tradunt plerique patrum ex quibus multi
mentionem faciunt reproborum alii ad[e]ntes predictam auctoritatem cui verbi[s]
ostendunt volunt ad emollionem ex se indi[.] fierent cum ad praedestinatos
et ad reprobos ad quos ita extenderunt illud primo addimus medium 2o vult omnes
homines salvos fieri et ad agnitionem veritatis venire quod intelligunt com-
mentaria sub nomine Ambrosii Chrysostomus Theophilactus Oecumenius
et Hieronymus ibi et iterum Chrysostomus libro 1o de quibus venit a Paulo
post medium Athanasius libro 3 de afferme[?] proprie [?] Augustinus de
spiritu et littera c 33 et 3 de libero arbitrio c 19 et libro de natura
et gratia c 67 ait reprobis ad culpam imputari quod volunt sanare
 ... eadem explicatio Prosper libro 1o de vocatione gentium
c 9 et vero libro 2 de vocatione gentium ut deprehenditur c 23, 25 et
28. alias c 7mo et 2do et ad obiectionem 16 ut nemini curam defendit
Deum quod [?] vult ut perirent qui aliquando [?] in gratia illa
perfuerint et libro ad articulos sibi falso impositos ar 2 ait cre-
dendum credendumque Deum velle ut omnes homines salvi fiant quibus
[?] Deus prius sit ut hominibus supplicet ex quo quod multi pereunt pere-
untium est meritum esse igitur Prosper de perennibus [?] asserit Deum
omnium salutem optare eadem explicatio d. 2 hom. supra c 19 ab [?]
[?] paratam esse adeo salutem omnibus quod expresse docent Dionysius [?]
[?] nominibus c 2 circa medium D. Hireneus libro 4 c 71 Sanctus Paulinus
in epistola ad Apium Hilarius libro 1o de trinitate ante medium
Origenes libro 3 de principiis c 1 exemplo solis et luminis quod expresse
omnes illuminantis explicat Dionysius [?] de ecclesiastica hierarchia c 2 post
medium Clemens Alexandrinus in oratione exhortatoria ad gentes [?] ultra
medium Ambrosius super [?] in psalmum 118 ad illud misericordia
Domini plena est terra Chrysostomus homilia 7 in Joannem ad id illumi-
nat omnem hominem venientem in hunc mundum Cirillus ad eadem ver-
ba libro 1o in Joannem c 11 Prosper 2o de vocatione gentium c 3 Hugo
c 2 3 et in epistolam ad Romanos
ac denique Damascenus 2o de fide c 29 ad finem voluntatem
antecedentem salutis reprobationem [?] [?] et [?] quos
Deus interminum [?] [?] et quamvis [?] [?] loqua-
tur Damascenus ceterum [?] [?] [?] [?] [?] scholas-
tici ut Albertus 1a p. c 63 membro 1o post medium [?] [?]
[?] [?] [?] in [?] ad Romanos pagina 277 et se-
quenti Ricardus art. 2 [?] [?] [?] medium 55 [?] auctor
farao. pagina 291 ubi refert plura alia testimonia

sperri plures et sequentibus paginis refert quam ut doctrina indi

cat. § c. 19 ab 55 hu senta et c. 23 as nunbro 7 55 aliqui volunt

et sequentibus vclar minus 2° degra es volum nara baz quez dy

puit 95 § c. 9 n° 16 et dij puit 97 c. 3. —

Probatur 5° quia redemptio Christi domini non remedium unicè peccati origi

nalis supponit quod hum anum genus iam antea per originale pecca

tum et non hoc ordinatur ad salutem omnium qui redempti sunt intergressu

merant multi reprobi et Deus ex post prævi sum originali peccatum vult

et procurat salutem omnium et reprobos minus probatur quia pro omnibus mor

tuus est Christus dominus 1ª ad corinthios 15 et 2ª ad timotheum 2° et ad

hebreos 2° ut gratia Dei gustaret mortem pro omnibus quem locum ad hanc

rem comprehenderat Christostomus i nunc mentarius et augustinus

redemptionem Christi domini ad reprobos extendit maximè quia in qua

nem sub medio dicens Christi sanguis fit in remissionem pe

catorum omnium fusus est ut i psum ex peccatum possit delere quod

fusus —

Ostenditur quia reliqua auxilia quæ accedunt pro Christi domini ma

nant scilicet sacramenta doctrina apostolorum ecclesiæ regimen scri

pturæ sacræ autoritas miracula auxilia denique internale

fauto omnia dante præsupposito originali peccato et non dantur omn

reprobis quidam ex his sicut ex hac in prima suppnunt redemptionem

Christi domini i presupponunt originale peccatum —

Probatur 6 quia ecclesia orat pro omnibus hominibus sine discrimine quod Deo acceptum est 1ª

ad timotheum 2 paulus probat quia Deus vult omnes homines salvos fieri unus

ar hoc vim observavit pro spur citatus in probatur 3ª —

Probatur 7° quia Deus ex supposito originali peccato prævisit reprobis curam

propriæ salutis itaque mortaliter peccant quando salutem negli

gunt scilicet de illa desperant et Deus intendit eorum salutem probatur sa

quia hæc obligatio et præceptum pro sed ex natura rei ad eum finem

dirigitur ut homines consequantur salutem —

Probatur 8 quia dd qui dicunt volunt a tum ante ad entem salutis

reprobos non fuisse genus i ante prævisum originale peccatum scilicet ex eo

i mant cessasse divinam volitionem quia impossibile est quia eternalis

scilicet existimant Deum ab eterno voluisse ut reprobi sequerentur

salutem ante prævisum originale peccatum et non postea et hoc

falsum est quia post originale peccatum confert omnibus reprobis me

dia ad præcepta salutis —

5 s.ª Dei erga reprobos non simulata sed vera

benevolentia defenditur ab argumentis contra positionem 53.

hic argumenta aggrediendo contrariis asserunt ut sicut predestinatio ad gloriam dicitur fuisse gratiam antecedens sua opera sed non predestinatio ad gratiam negatam fuisse ante previsa opera qui ita debuisset animadvertere eandem proportionem in ordine omnibus argumentis dicta utramque predestinationem nam Deus voluntate antecedenti sicut desiderat omnibus reprobis salutem nam gloriae ita desiderat salutem gratiae et per quae ratione sicut confert media sufficientia ad gloriam ita etiam ad gratiam et consequenter ad quam obtinendam sufficiunt media ad sufficientem ad gloriam obtinendam sufficiunt. igitur predictis voluntatibus minimus consequenter alii autem loquuntur maximis consequenter sed minimus [illegible] in inferunt dum colligunt negandam predestinationem ad gratiam fuisse causam previsa opera.

Igitur ad argumentum negando consequentiam quam licet Deus ex se ipso ante previsa opera minimum velit fuire [illegible] posse non velle excludere argumento aliquo minimus voluntate non salvare efficaciter non efficaciter predestinare hic autem duo inter se non pugnant quia alterum antecedenter et simpliciter consequenter et voluntatem conditionalem velles salvare alterum voluntate absoluta velle non salvare nec predestinare efficaciter sed velle permittere ut a gloria deficiant — hic solutio Sotus quia antecedenter velle ut omnes hos salvi fiant non est simpliciter velle sed secundum quid ut docuit D. Thomas q. 23 a. 4 ad 3 ne [illegible] non pugnat cum voluntate absoluta negandi predestinationem gloriae consequentiam quia quae alio [illegible] contraria [illegible] possunt eodem subiecto reperiri si unum reperiatur secundum quid et aliud simpliciter et similiter voluntates quae versantur circa contraria quia sunt duo velle [illegible] possunt simul eodem subiecto si una sit voluntas secundum quid et alia simpliciter — sicut quando in humana voluntate dimissi voluntate et in [illegible] heroicis [illegible] voluntas [illegible] et complacentia simplex duo positio —

ad argumentum [illegible] negando minorem consequens [illegible] [illegible] velle antecedenter salvare et velle efficaciter reprobare [illegible] sufficienti ante previsa opera non [illegible] repugnant

aliut certe nimis divini nihilominus Deus ex ipso lo ante
praevisionem per auxilia ex[illegible] bare solam egat predestinationis non re
pugnat cum voluntate antecedenti salutis quae [illegible] per diversos
fines bonos qui ex lege possit ex[illegible] bat et predestinat [illegible]
vult antecedenter salvare et vult efficaciter [illegible] bare sic
iudex posset ante praevisionem pura velle eum mittere alicuius boni
crimen ut illius lapsu et ignominia pars rei publicae nobilior
redderetur cautior et aulica quo [illegible] quamvis obstaret iudex
ut ille homo simulet se in nocente agnando —
ad 2um respondetur quamvis illa duo obiecta simul se sumpta sint diversa
sint nihilominus ut terminant voluntates divinas non sunt diversae
[illegible] per duas rationes in praesentia est voluntas simul quod alia simpliciter
voluntas. 2a quia amantes illa obiecta [illegible] per diversos fines bonos
non ad salutem vult Deus quam bonum misericordiae et gloria Dei
sed negat predestinationem vult [illegible] per fines numeratos in 2o prae
cedenti — ad 3um respondetur [illegible] ex [illegible] ad victoria ex diverso fine
nam liter movente ex una parte sola volendo unum simul quod et alium simpli
citer non [illegible] derogat [illegible] voluntati aliter vero derogaret
Ad 2um argumentum [illegible] distinguendo minorem aut non voluntas effica
~~negando ea quae~~ respectu salutem negat negando ea quae ex parte
Dei requiruntur ad salutem et hoc modo falsa est minor aut volun
tas efficax respectu salutem negat non aliter nisi negando ea quae
illi aeque circumstantias quae efficaciter invenerit malitiae
[illegible] concedendo quod omnia quae abunde sufficiunt ut homo salvetur sis [illegible]
non stet sed hinc non sequitur quod Deus stare quomodo [illegible] respectus salva
tur porro [illegible] homines arbitrium stare quomodo respecti sequentur
salutem docet scriptura et parentis [illegible] prudentia —
ad 4um respondetur quamvis Deus ante praevisionem pura velit negare prae
destinationem efficacem nihilominus [illegible] ut homines ferant fru
ctus [illegible] auxilii ex [illegible] in quam desiderio in efficaci
et conditionali [illegible] more hominum dignatur [illegible] quam
vis in [illegible] sit [illegible] quod certo sit fructus illos non esse [illegible] futuros
quin [illegible] asserit verum est ex [illegible] non [illegible] Deus non [illegible]
non [illegible] ut [illegible] beatitudinem [illegible] non [illegible] [illegible]
ad hi [illegible] [illegible] negat [illegible] sui [illegible]
si [illegible] [illegible] non esse [illegible] prudentiam [illegible]

cōpingi et diligenti cura procurare quae negari apud ad aliquem finem si hoc dicitur magnificentiam et liberalitatem bonitatem largitoris quando aliunde permittat in illud idem finis non obtinet efficacitatem ad maius aliud bonum colligendum

ad 3um argum. Resp. Deus non impedit quominus auxilia sint rebus quin potius iubet et intendit ut sint sed tamen permittit ut noceant et hoc nullam simulationem aut dolum probat in Dei benevolentia latere — ad 4um confirm. Resp. negando ant. quia Deus vult efficaciter salvare negando uberiora auxilia sed relinquendo auxilia maiora quam quae sufficiunt ut homo si velit possit salutem consequi — ad 2am confirm. negat. ant. nisi ille qui praecipiet negaret auxilium sufficiens ad implenda praecepta —

ad 3am confirm. Resp. permissio auxiliorum nocivorum rebus non est sed eius nocumentum quod accidens ut patet in nomine Dei resultat resultat autem tanquam a causa per se ad malitiam eius qui non minuit benevolentiam et liberalitatem Dei sed potius commendat — Resp. 2o permissio auxiliorum ad ... rebus noceant solum quatenus ... graviorem culpam habemus parata auxilia quae ... vitare possit culpam ... simpliciter ... solum per auxilia gratiae rebus ... plura et graviora peccata et graviores ... peccatorum in quae praecipitarentur nisi divinis auxiliis retinerentur — hinc solvitur 4a confirm. cuius ... per ... ut rebus non omnia bona ... in malum ... bonis ... a graviori culpa ... ut ... Hugo de Sancto Victore in Explan. ad Rom. c. 2 13 ... illaeque bona quae ... in malum impediunt alia graviora mala —

ad 4um argum. Resp. Deus auxilia dirigit ad utilitatem particularem hominis rebus sed quia hunc finem non intendit efficaci et absoluta voluntate sed tamen complacentia seu voluntate conditionali ideo huic beneficio ... auxilia conferre ... Deus scit fore ut noceant ... in ... mali ... — ad confirm. Resp. 1o ab hominibus ad Deum non valere argumentamur ... quamdam hominum salutem ... facere tenetur ... ad aliorum salutem obtinendam Deus vero minime — Resp. 2o si ille homo qui ... aliquod maius bonum aliorum ...

ex eo q d ipsum corrigat in re inconstantis ingss sit [illegible]
fore nos ci[illegible] ob malitiā animi ipsi tunc ordinata charitas erit,
bo luntate complacentiæ desiderare utilitatem in ipsi ad quam ex natura
suadiri [illegible] ercurio et ni hilominus bo luntate absoluta bellis per
mittere eius dare in ipsi [illegible] statum [illegible] maius bonum aliorum —
ad 5um Ex suabior et benebolentior erit Deus in reprobos si auxillia
sufficientia aribuat re[illegible] non solum physica sed et morali
ad salutem et nihilominus negata prædestinatione quo usque fini deat eos
o [illegible] in de esse quod Deum nihilominus suabem ac benebolum esse
in prædestinatos quos saltem aliquos negatiue erit similis sui
dentia consequtos fuisse beatitudinem merito ipsorum Deus quidem suabi
or esset benebolentior qui in prædestinatos prout minus fit maiorem si
abi tamen in reprobos quos prædestinatos comparatione par[illegible]
notandum non est adeo magnam Dei erga reprobos suabilitatem respectu
quos ex hac et præcedenti est colligitur hac epilogo — 1o dat esse natu
ges suppositio amnat melius esse quam non esse 2o quos bona res fuerit abdi
ti me ex [illegible] et [illegible] a Deo s. [illegible] per alia dei [illegible]
abundantius quam prædestinatis — 3o dat reprobis redemptio sacramenta
litera, sacre et cetera auxillia interna et externa — 4o maxis eo [illegible] auxi
lia et aliorum gradus gratiæ in [illegible] quam gg dam reprobis quam ggdam prædes
tinatis excepto beneficio perseverantiæ [illegible] 5o ex [illegible] tolerans cu
rente ut resipiscant — 6 nullam poenam Deus illis infert nisi illi prius
delinquere culpis in fligen[illegible] et tunc tamen non hac quam in alltaduita poenit
ultra dignum —
§ 6a appendix de fine prædestinationis
res est facilior quam ut egeat separata est — 1o prædestinationis ultimus
finis est Deus sub ratione infiniti boni ut [illegible] divinæ est [illegible]
cium — 2o finis proximior ad eius remotus a prædestinatione est gloria et laus di
uinæ gratiæ et misericordiæ sicut paulus ephesios 1o ait prædestina
bit nos in adoptionem filiorum per Jesum Christum in ipsum secundum propositum bo
luntatis suæ in laudem gloriæ gratiæ suæ quæ [illegible] explicat
ut laudemus gloriam gratiæ eius et ad 2a Cor 9o ut ostenderet divitias
gloriæ suæ in vasa misericordiæ quæ præparavit in gloriam —
3o finis internus est gloria Christi domini ad quem ut ad caput
ordinamur re[illegible] membra ut dicemus postea nam ante quomo
do [illegible] dominus sit causa exemplaris et meritoria nostræ præ
destinationis —

q° finis (?) cui nus ... i d amnator[um] ... i quantum ... resultans ex 2 parat[ione] predestinator[um] ut Deutero nomi 32 ipsi me provocaverunt in eo qui non erat Deus et ego provocabo eos in eo qui non est populus ... ad Ro. 10 sed huius ... ... ad ... ... autem ... sapientie ... ... horribili et mirabuntur in subitatione sperate salutis dicentes intra se penitentiam agentes et pre angustia spiritus gementes hi sunt quos aliquando habuimus in derisum et utraque sequuntur —

C. 8ª Q.ⁿ Personarum acceptio sit predestinare quosdam et alios negare predestinationem sine precio gratia vel dignitatis

Videtur primo quia obiicientibus magis ... ... et ... olim multos ... ... sapientis 2ª predestinationis ... ante previsa ... ... sumitur ex quodammodo ... ... distribuendo ... appellatur personarum acceptio nam princeps ... ... benedistribuere ... ... servata equalitate ut ... equalibus meritis equalia premia ... maioribus maiora ... minoribus minora pre mia distribuat si autem Deus ante previsa merita predestinationis quosdam ... et alios negaret ... nulla precognitione inequalitatis Deus inequalia bona distribueret ... ... committeret vitium acceptionis personarum hoc argumentum ... ... scripture et ... ...

Solutionis ... dignitatis ... beneficiorum genera ... ... alia ... aliquid ... ... vitium acceptionis personarum ut ... ... mere gratuita ... ... impossibile ... ... acceptionem personarum huius ... autem predestinationis beneficium ut ... ...

S. 1ª ... ... mere gratuitis inequaliter distribuendis

... ... illa personarum acceptio nulla ... ... determinare quosdam ... ac ... negare predestinationem sine precio ... ... ut ... Deus ... destinaverit

antequam ullum eorum operibus [illegible] erat providens [illegible]. Sed ut clarius abundantiusque confirmetur, adverte primo quod de acceptione personarum quae nulla esset quamvis Deus post praevisa multa opera hominum sive bona sive mala nihilominus praedestinaret quem vellet ad opera supernaturalia bona et ad gloriam.

1a propositio. Quamvis Deus praevidisset opera futura hominum sive mala sive bona, sive naturalia sive supernaturalia, nihilominus sine personarum acceptione posset quos vellet praedestinare, alios relinquere, nulla habita ratione operum. — 2a propositio. Hinc est ut ex duobus hominibus quos Deus praevidisset in malis quo tempore futuros esse aequales in meritis supernaturalibus posset pro sua libertate unum praedestinare, et alterum relinquere. — 3a propositio. Quod et similiter Deus posset ex duobus hominibus quos aliquo tempore aequales in peccato futuros esse cognosceret. — 4a: immo peccatoribus qui tenentur gravioribus criminibus, scilicet hominibus ipsis qui minoribus meritis ornantur, posset Deus praedestinationem concedere et negare aliis quos provideret sub levioribus criminibus, scilicet sub exterioribus meritis supernaturalibus, idque sine esse aut umbra acceptionis personarum, et nihilominus Deus hominibus omnibus concedit omnia ea quae ex lege vel promissione, scilicet ex merito condigni aut congrui concedere tenetur.

Probatur 1° ex sacra scriptura omnibus terminis adversis [illegible] et quae dicunt [illegible] inaequalitatem dicimus quod praedestinatorum [illegible] non ex operibus praevisis sed ex Dei voluntate, beneplacito [illegible] consilio [illegible] sortes fuerint, nullum quod hominem [illegible] sed a divina gratia [illegible] ponderare oportet verba [illegible] ad Romanos ubi ex eadem gente nata ex iisdem parentibus quidam eliguntur [illegible] alii relinquuntur [illegible] adque omnibus [illegible] praeferre [illegible] quae [illegible] ad hoc propositum [illegible] praedestinationis sanctorum c. 16 —

1a ad [illegible] quod [illegible] Deus est salvator omnium et maxime fidelium [illegible] 2° [illegible] vocat [illegible] propositum [illegible] maxime fidelium [illegible] partem generis humani quae merito fidei divinitus inspiratae [illegible] beneficiis [illegible] nulla iniquitas [illegible] fidelium [illegible] eadem omnibus [illegible] humanum genus [illegible]

meritorum dei similis diuinae mensura sit numerum —
2° probatur ex expositionibus omnibus locorum adductorum in dictis punct. 1° 2° 3° et 4° et adiuuendis
infra probatur 3° et quia illud in retardandum me in praesenti aequalitatem illam
ex parte Dei comparat omnium horum in ... adeo non posse incipere discerni
nisi sanctos aliquos nunquam posse Deus sine iniustitia et sine acceptione per
sonarum unum assumere alio relicto nisi praesupposita ratione discreti minimis hanc
in quam sententiam merito sugillari ab hilario et prospero in ... ad au
gustinum similiter redarguit a puro de ... lib. 6 de incarnat. et gratia Jesu
Christi ex ideo quod maxime ... ex dictis punct. 4° et 4 de hac re in ... superius explanatis
Augustinum legi et libero arbitrio pagina 90 et 91 —
3° probatur ratione a priori ex sequi denum ... sed praeterea minima tertio
... semper ... quia acceptio personarum est iniu
... solum ... iniustitia ... non potest esse acceptio personarum nisi ... violet
aliqua obligatio iustitiae ... quacunque obligatio iustitiae supponit
debitum aliquod quare ubi nullum ... debitum inplicat ... distinctionem
esse acceptionem personarum — sed ... praedestinat. ... hominibus ... nu
llum ... debitum ... in deo ... ut maxime constabit in probatione quarti ... nu
lla potest esse in deo personarum acceptio —
... 1° quia praedestinatio est opus mere misericordiae ... pre
dictum argumentum ... conflexus est paulus ad Rom. 9 quid ergo dicemus nunquid
iniquitas apud Deum absit Moysi enim dicit miserebor cui
miserebor quasi diceret iniustitia nulla est in deo quia non est ius
... sed ex mera misericordia distribuit praedestinat. ... tenent
... augustinus anselmus et alii patres ... non ... ratione
ex discreti ... horum sed ex sola misericordia Dei
... 2° quia ... inter debitores aequaliter ... aequaliter
criminis reos ... acceptionem personarum ... iniustitia ... debi
... debitum ... criminis ... augustinus
... fulgentius anselmus beda ... 4 s. ... ile
... augustinum ... ad ... in ...
... ex diuo ... ...
... ad ... 26 ... sequen
... ... libri ... ratione ...
... personis ... in ... ...
ab ... nat. ... gratuita ... an ... ...
... ad ... ...

3 fr 3° quo licet pp̄ter Deum tenerj generaliter personale, ceteros homines damnarent et nemo liberaret [illegible] gratia in hominibus nemo iure conqueri posset, ergo non possumus arguere quidam damnant. Licet alij praedestinarentur.
4 fr 4a quod illi in praedestinatione nullum liberat, ad ministerium [illegible] nullumque ius tribuit ad [illegible] praedestinationem. [illegible] Argumentum ex sententia Augustini in libro de praedestinatione sanctorum [illegible]
ad excerpta genuensium dubio 6 et 7 [illegible] ex eodem in 1o [illegible]
e unica ad 2um argumentum principale quod qui nulla supponit merita personarum, sed causam ad merita in personis non committit acceptionem personarum, si inaequalia merita tribuit ex intentione promovendi inaequales dignitates et praemia [illegible] posset unus [illegible] animo [illegible] sumendum [illegible] non esset personarum acceptor quem cumque [illegible] eligeret ad meritum et dignitatem. Sed Deus nulla [illegible] merita supponit, sed omnia confert ipse, ergo non committit acceptionem personarum, si ex bonitate confert praedestinationem [illegible]
[illegible] negat —
5 fr 5° quod inaequalitatem si nullam iniuriam aut personarum acceptionem fieri praedestinatione eorum praedestinatio non sit divina sed merita [illegible] docent nobiliores scholastici divus Thomas [illegible] 23 a 9 ad 1um et
as fine et ad [illegible] lectione 2a fine et lectione 3a [illegible] sirebor et [illegible]
[illegible] ar ad [illegible] ~~[illegible]~~ Caietanus [illegible]
dicto a [illegible] ricardus [illegible] q. a 2 e 2 ad 2um ubi
[illegible] e unica ad 1um argumentum principale [illegible]
[illegible] membro 2 et 3 [illegible]
[illegible] a pagina 235 et alij doctores [illegible]
[illegible] ex principio quod [illegible] plenum et perfectum dominium [illegible]
alterius [illegible] negare [illegible] acceptionem personarum [illegible]
[illegible] debeat. Sed praedestinatio [illegible]
[illegible] bona quae
nulli [illegible] debent [illegible] Deus
[illegible] negare [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] facere
[illegible]
7 fr 7° quod [illegible] quam priores et in
[illegible]

sed superiores in excellentia et intensione ut intelligit Ambrosius
lib 7 in Lucam exponens c. 15. Hieronimus lib 2 in Jovinianum
Augustinus de sancta virginitate c 26 Gregorius 9 moralium c 42
quos sequitur Belarminus 3 de gratia c ultimo — adde in hoc sensu nobi-
ssimi diurni primi ut notat Salmeron tomo 7 tractatu 33 n 22 et
23 — videbitur alium ex hoc testimonio argui nullum sensum ad probandam in-
aequalitatem in beneficiis mercedis actum non denarius reditus operariis
sibi novissimis sibi primis et meritis ex iustitia reddita significans glo-
riam quae unicuique datur pro quantitate meritorum in re ipsa 2a — confi-
gitur novissimi licet minus laboraverint quam primi plus tamen meruer-
unt quam primi propter ferventiorem affectum ex supernaturali auxi-
lio gratiae abundantioris ut notat Gregorius Nazianzenus oratione in sanctum
pascha —
Dominus Maldonatus non adeo inaequalis beneficia mercede gratiam non pro quod dan-
tibus non reditur sed donatur aliis vero non donatur ut agnoscit Augustinus ser-
mone 59 de verbis Domini columna 2a hac autem inaequalitas beneficij
nobis gratia provenit ex denario diurno et gloria reddita sed ex eo
quod Deus novissimis contulit abundantiorem gratiam auxiliantem per quam
minori labore plus meruerant quod probant verba patris familias dum
querentibus prioribus patris fuit nihil in bonum usum et extremitatem
novissimorum sed in suam gratiam et liberalitatem referendo dum
ait volo autem et huic novissimo dare sicut et tibi an non li-
cet mihi quod volo facere an oculus tuus nequam est quia ego bonus
sum quae verba ad gratuitum donum supernaturalis auxilium applicat Augustinus
citatus — confer quod hoc testimonio ad haec eadem probandam
utitur D. Thomas ad finem Abulensis Maldonatus c 25 Tricdo aliquidam
alii theologi contrarii in fine probationis 3e ubi dicitur gregis nomo
linaas dijs ... membro ... [illegible]
3o probatur ex eo humanitatis Christi Domini cui secundum gratiam unionis
in perfectionibus et quae concomitantur in ... supernaturalia
quae cum ... alterius naturae angelicae et humanae ex infinitis creaturis
... possibilibus ... potuisset ... ex parte humani-
tatis Christi ... nullo merito ... [illegible]
reliquas naturas ... nulla fuit ... [illegible]
... Augustinus ... [illegible] ... c 15 c 16
et ... [illegible]
naturalia auxiliorum ... [illegible] ... potuit ...
per ... [illegible]

probatur ista quia in nobis non cadunt desunt ista ab essentia abinestissime regrati ni et albo lute demi ni —

6. probatur quod si in initio augustinus personarum Deus bulla inequalia auxilia supernalia distribuit etiam aequalibus hiis inequalia auxilia ait deterioribus quandoque uberiora auxilia as firat quam bonis aut minus malis hiis et quantis Deus praedestinatum dedat uni et neget alteri nulla primi sacro de scri minus adue ni cri tui cum augustinus personarum ista probatur assaritaterios cony do et augustinus lib 4 r, julianum c et 3a duas epistolas pelagianorum lib. 2o c 7 et epla 107 ad vitalem et alibi sepe praesertim toto lib de praedestinatione sanctorum — deterioribus probatur ducar binio dari quandoque maiora donado ut isidorus 2o de summo bono c 5 sub finem et c 6 post medium —

eadem inequalitas auxiliorum probatur divar binio probatur ex scriptura sacra multis textibus adiunge disput 5a e 2 nunc ꝰ notanda sunt ad Rom 12 unicuique sicut Deus divisit mensuram fidei ma tei 15 bobis da tunc nosse misterium regni Dei ultimis autem non est datum 2 corinthios 9o augebit incrementa frugum iusti cie berus i corinthios 12 haec autem omnia operatur unus ad idem spiritus dividens singulis probatur bulla quod non solum ad gratias gratis datas sed etiam ad gratiam auxilii autem nec non ad fidem et spem referendum est ... constat ex superiori contextu nempe auli et notat in hanc ren augustinus de praedestinatione sanctorum cu et prosper de vocatione gentium lib 2 c 2 —

irenaeo lib probatur eadem quod roe ex i corinthios 7 unusquisque proprium donum habet ex Deo unus sic alius vero sic ephesios 4 unicuique autem data est gratia secundum mensuram donationis Christi ubi quantis apostolus agat de varietate graduum in ecclesia apostolorum prophetarum evangelistarum et doctorum non solum de mirum agit ex designationibus auxiliis gratiae quae ad unum munera ominum tamen apostolis ... quam ... quo eo tempore qua propter non absit d. t hoos hic ... 2o e 112 ... tempore ut probatur inaequalitatem gratiae quam ait ... causas bonitate gratiae nat ... doct 2o c 29 a3 et 4 et dominitate e 29 a7 ad quod ait meritum Christi de mini quantum ad sufficientiam aequaliter se ... autem quam ... efficaciam quam dicit ... particulariter ...

19 ... an mi ...

inveniret Christi quamquam dantur et iusto Dei iudicio subtrahi —
praecedentibus iisdem verbis explicare. Et 2° fere, quod illi omnes quamquam Deus
conferat non auxilia aut supernaturalia nullam actionem super-
naturalem elicientes, quamquam manifestissime nullam non incipiant fieri quamquam
illis nullum auxilium supernaturale debetur, sed quod datur ex mera
misericordia datur, ut ostensum est; atque per quod aut facultates
elicientes actionem supernaturalem fidei scilicet spei scilicet orationis
ad quod his hominibus Deus concedit certam mensuram ulterioris auxilii
alii supernaturali, quod deinde gratia respondent praecedentibus actionibus super-
naturalibus horum peccatorum atque inde quantumvis aliud auxilium abun-
dantius Deus conferat aliis hominibus magis indigentibus nihilominus tamen
iustitiae aut illos hoc ipsi sibi supernaturali conferunt; sibi enim
conferent illis quod Deus certam mensuram auxiliorum conferat correspon-
dentem gratiae ipsis ... et operibus supernaturalibus illorum ... tamen
maiorem aliam mensuram licere negare sibi hominibus ipsis
eamque concedere peccatoribus aut minus ipsis aut minus labo-
rantibus — ... deinde habere notat bene gratia communis ad gratia-
num ... 10a —
idem explicare. Et 2° fere quod Deus nulla praecedente inaequali
ex parte eorum absoluta voluntate velit suum auxilium efficax
in hoc uno quod non velit in alterum hoc ... absolutam voluntatem
sed solum absolutam conditionalitate ... inde ... exprimens
de ... sive ... ad illam ... fuerit ...
servandam ... nec ... cum illi ... suadeatur ut per suade-
atur ille ... solacium ... pendere ... placeant
... divitiarum et ... iniquitates apud ... illius
... doctores ... sedeat ...
... similia ... liberum ...
... in ... operibus ...
... aliunde ... arbitrio ...
sed ... ratione ... fidem per ...
... quando ... hoc ...
... bono ... a ...
... 17 ... liber ... arbitrio ...
... arbitrio ... 13 ...
... ex ...

mo mentis ex fundi – Ricardus a 7 3a lectione q pe mult. pagina 236 et sequentibus. multa similia attuli meis disputationibus 3 et 4 et 5 –

2o adducuntur ex probandum talem statum Cassiani et primorum pelagianorum, ut docet Augustinus, qui quaelibet auctor fuerit equaliter exspectare Dei quam massilienses, ut Augustinus dicebant disputatione 4 c. 9 12 in 3o c. nihilominus involat 13 proc. sententiis duodecimo sexto et 17 et inde et 9 reputat expresse in negationem nihilominus auxilii, ita ut quosdam nihilominus de sua salute cogitare praeeligat alios invitos et renuentes trahat alios vero ut prius quam invocent aliis aliorum orationes accurate Deus repulerit – 2o probatur quia quamvis Deus omnibus hominibus negaret omnia auxilia, non solum abundantia fides simpliciter necessaria ad gratiam et gloriam adiumenta. Sufficiens non 3a quam misericordiam Deus ageret ex inde quamvis omnia auxilia negaret quibusdam hominibus et daret aliis nihilominus ageret in misericordia s. misericordia et multo minus erit iniustum, ergo justificandi auxilio negare abundantiora et efficacia quae aliis dedimus. antecedens habet illud sapientiae 12 quis tibi imputabit si perierint nationes quas fecisti. habent eorum quaedam ut Augustinus c. 4 51 et 22 et sequentibus Augustinus ait Deum potuisse neminem liberare ab originali damnatione sed praecipue sufficiens fundamentum tamen gratiae supernaturalia auxilia sufficientia nulli homini debentur sed ea pura sunt misericordia traduntur. ante huius probationis 7 radix expresse beatus Bernardus 2 de gratia et libero arbitrio et videmus gratiae tractatu quo finem deliberat et 2 pro membro 3 3a Ricardo a 7 3a lectione [illegible] pagina 236 initio –

Genesis et ad hebraeos

[illegible] Deus [illegible] nam augustinus [illegible] [illegible] mutationem [illegible] [illegible] sanctificatur [illegible] [illegible] bene [illegible] forma [illegible] [illegible] prius quam de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

gr[ati]e quam nam? postquam bene baptizati et postea damnantur fidei
aut s[pe]i aut c[h]aritati tamen per fuerunt sublato ... alij v[er]o p[er]
i[n]terimentu[m] —
9o s[ecun]do p[ro]b[atur] q[uia] si nisi sonat augu[stinu]s neq[ue] prius erant i[n] p[rede]s[tinatio]ne permiserunt
cadere ad s[upra]d[ictam] damnationem alij peccatores erigunt ut salutem consequantur.
prioris partis exemplu[m] d[e] demonis saul simon magus et iudas — pos
terioris partis exemplo sunt adamus dauid petrus maria magdale
na et lazaro de que exemplis ac diuini barsali docmate fidei p[ro]gressi
ali quando sint in gr[ati]a et predestinati quandoq[ue] in peccato mor
tali versatur ipse beda lib 12 in diuinum ez c. 3 et bellar
minus 3o de gr[ati]a c. 19 — in diuinum auten 55 b canone 17 de finitur
iustificationis gratiam consequere non solis predestinatis —
con[fi]r[matur] q[uia] multi p[ro]p[ter] m[ortal]i peccata ... damnantur inter num
alij v[er]o diuinis expectant luce 13 putatis q[uod] hi galilei p[re] o[mn]ibus gali
leis peccatores fuerint qui talia passi sunt non dico vobis sed nisi peni
tentiam habueritis o[mn]es similiter peribitis siquidem illi decem et octo
super quos cecidit turris in siloe et occidit eos putatis q[uod] ipsi de
bitores fuerint preter ho[mine]s habitantes in hierusalem etc.
con[fi]r[matur] 2o q[uia] nullus dubitauit ex illis pueris quos orationis usu
paulo post raguit mors multos esse in inferno s[ed] propter unicum pec[ca]
tum mortale s[ed] p[ro]p[ter] pauca non ad modum grauia — insuper p[ro]
bauimus e[ss]e quos damnet in inferno p[ro]p[ter] peccatum veniale coniunctum
cum originali sine alio peccato mortali ut in dominus ... ergo
ob dubio 3 qui dicendum ubi ... grauiora scelera et errata ... fe...
... predestinationis qui ad extremam senectutem in ... — c[on]fir[matur] 3o
... fuerunt multis vobis grauius ... quam ... quos
... nationis ... ...

... neq[ue] ... Deus equalis ... ...
... mor ... ... ut ...

... Deus ... e[st] inequalis ... ex parte ...
... par ... esse equalis ... Deus ...
... aliorum ... ...
... ...
... permissum —
... q[uia] ... Deus non posset ...
... ...

peculiaribus auxiliis excitando et ornando excellentioribus [illegible]
ficiis gratiae: blasfema esset humilitas sanctorum quae [illegible]
dicunt minus dignos dum faciunt personarum acceptionem
contra quam sunt humiles ex vehementia boni affectus intelli-
gunt aliquando ut demissius sentiant de se quam rei veri-
tas patitur, semper tamen inclinantur ad rem ex genere [illegible]
[illegible] et minime contrariam divinae bonitati et iustitiae [illegible]
[illegible] genere non erit contrarium divinae bonitati et iustitiae [illegible]
digno maiora beneficia gratiae conferri ut certius consequatur salutem
13 probatur quia si esset vitium acceptionis personarum unam personam praeferre
alteri aeque indigenti multo gravior iniustitia esset communitatem aliquam prae-
ferre alteri communitati aeque indigenti, sed Deus singularibus beneficiis gratiae
praetulit communitates quasdam vel civitates quae non erant magis indigentes
ergo a fortiori hoc licebit circa personas singulas. minor probatur [illegible]
multis gratiarum donis praefert synagogae quod ad literam significant
verba domini Matthaei 20 erunt novissimi primi [illegible]
Iacob Genesis [illegible] commutatis manibus maiori fratri minorem
praetulit — 2º [illegible] nostrum [illegible]
[illegible] communicavit auxilia gratiae quae [illegible]
dabantur [illegible] dixit Lucae 10 beati oculi qui vident quae vos vide-
tis multi enim prophetae et reges [illegible] quasi diceret non [illegible]
[illegible] sed [illegible] mea vos [illegible] regibus [illegible] praetulit
3º probatur eadem minor [illegible] singula [illegible] Dei bene[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] atrium 14 et 17 Deus [illegible]
[illegible] annuntiat [illegible]
[illegible] evangelicam [illegible]
[illegible] auxilia gratiae [illegible] maximam [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ad alii

6 hic oia sunt qui multi gentilium in nimis vindicari
erant qua quam multi christianorum qui moralium virtutum
adquirendarum studio multa vitia ut cumque domabant ut no
tant d. Hieronimus epistola ad demetriadem virginem Christo
sponsam autem homiliarum 2a in 1a ad corinthios 1o obscuro loco
non demum nostri Jesu Christi ait multos philoso
phica virtute esse excessisse divina praecepta intelligendo non omnia sed aliqua
19 sicut et qui ad quamvis gloriam consequendam magnam perimendam
afferunt naturalia bona ut corporis et animae non consequeri sed aderit
sapientia quatenus multa impedimenta remota bonis praestiterunt
quia videmus hominem ut obediat accepta gratia sicut Deus quod
4a q 75 a in his bona naturalia Deus sic naturaliter tradit sicut nullo bivio ave
prioris personarum bona hic naturalia sibi ut videtur non sibi extra naturam
nibus inaequaliter ut ostendimus vide de capitulo 6 tractatu de amplius prius
humani naturam q 2 f 6 multorum pagina 471 ubi his praeferri
in sententia 5 [illegible] nullus est justam querelam de inaequali
naturalium —
15 ob hominum exemplo persuadet sicut 2o debo cat generatio ut
veritas sibi desperantem carnalium indicus unguem non audemus
aliquos filios suos ante nullam mortem examinare aliqua
parentes ob se qui indulgentiam plurimorum ...
quis ... famulos ... possessio ... aquo ...
... famulos ... sibi quos
... ... numquam de
... ...
... magnate ... universa

v. ult. Non enim est ... personarum acceptor
hic ... aliquid ... nostri ... primo
est —
[illegible]
[illegible]

sm̄ equalitatem iustitie habita rõe personae ac meritorum ...
e secundum quod violaret iustitiam distributiuam que quocunque modo
... alicui persone aliquid defraudaret ut alteri persone ...
... quasi pater familias matthei 20 non prius dixit
non licet mihi quod volo facere quam ... fuisset iam primo
dictum fuisse quod quod illis debebat ex pacto diurni nec ex dena-
rio comprimentum tolle quod tuum est et vade. sic 1a corinthiorum 3 unus
quisque propriam mercedem accipiet secundum suum laborem et 2a corinthiorum
9 qui parce seminat parce et metet et qui seminat in benedicti-
onibus de benedictionibus et metet —
Dicatur huiusmodi iustitia Dei ingreditur cum equalitatem comparatione per-
sonarum ac meritorum reddi possit ad quod ... tertium genus pertinet ad ...
... leges ab his observandas puniendos quod transgressores
in quo ... scriptura ... frequenter ... acceptationem negat ...
personarum est apud Deum ut primum ... [illegible]
[illegible] ... primum ... Deum
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
2 genus pertinet ad reddendum premium meritis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
2

2° bene o per omnibus praeparatoria auxilia supernaturalia Deus confert
[illegible] auxilia sufficientia quando autem [illegible] lege gratiae
[illegible] [illegible] supplicium aeternum
[illegible] [illegible] ad misericordiam de [illegible]
supplicio. Rom. ad 2. 10. gloria honor et pax omni homini operanti
bonum Iudaeo primum et Graeco non enim est acceptio personarum apud Deum [illegible]
clarius Rom. ad 10. 12. non enim est distinctio Iudaei et Graeci nam idem dominus
omnium dives in omnes qui invocant illum omnis enim quicumque invocaverit
nomen Domini salvus erit. Actuum 10. [illegible] in veritate
comperi quia non est acceptor personarum Deus sed in omni gente qui timet
Deum et operatur iustitiam acceptus est illi [illegible]
[illegible] et eius familia [illegible]
non [illegible] supernaturalia [illegible]
[illegible] 4. C. 10. 14 —
[illegible] auxilium [illegible] ante [illegible]
[illegible] praedicatio [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Deus [illegible]

[illegible]

hoc a[illegible] augustini [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] —
[illegible] augustinus [illegible] Deus in medio [illegible]
[illegible] hoc [illegible] [illegible] [illegible] per [illegible] [illegible]
[illegible] in medio [illegible] pari habere [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] equali [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Deus [illegible] [illegible] gratia beneficiorum augustinianorum
[illegible] [illegible] agere [illegible] [illegible] [illegible]
6. [illegible] sanctificavit [illegible] [illegible] [illegible] adiuvavit [illegible]
2º [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] generali [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] auxilia sufficientia [illegible]
beneficiorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] inequalitatem [illegible] Dei [illegible] beneficia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] 6. [illegible] —
3 [illegible] equali auxilia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] equaliter [illegible] auxilia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] equa-
[illegible] [illegible] [illegible] Deo [illegible] [illegible]
4. [illegible] [illegible] equalitatem [illegible] [illegible]
beneficiorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] —
5 equalitatem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] —
6º [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Dei augustino [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] augustinianus [illegible] —
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] —

et illam [illegible] Deus unii [illegible] gratiam [illegible]

[illegible] Deum [illegible] genitum [illegible]

[illegible] auxilio [illegible]

[illegible] generis [illegible] gratia [illegible]

[illegible] Deum [illegible] regenerandi [illegible]

gratiam [illegible] habet [illegible] aliqui

[illegible] libere [illegible] gratia [illegible]

[illegible] miratur [illegible]

[illegible] Deus [illegible] errore [illegible]

[illegible] ex [illegible] praescientia [illegible]

C. [illegible] hominibus [illegible] negari [illegible]

[illegible] praedestinatione [illegible]

[illegible] mortali [illegible]

[illegible]

[illegible] sapientiam [illegible]

[illegible] praedestinati [illegible]

[illegible]

[illegible] praedestinandi [illegible] praedestinati [illegible]

maxi mesiri posit aut mediatij ad spri amum intuin solaciu

et ... Sic hoi ... [illegible] predestinat ... [illegible]

ut eligat quem mun predestinandi sibi majus inim maioris

solaci ... spe ... futurum sit supponendo ... in quo unus ... predesti-

nandi sibi ante sibe post previsio pera futur ... predestinat

non ... [illegible] —

3° ... huc° valde ... [illegible] ... ex ... [illegible]

... ea oia ... supponimus ... [illegible] ... cum predestina-

tio ... ad ... [illegible] ... pendenter ... ut ... [illegible]

mus ... [illegible] ... infra —

4° multi ... sentia ... de predestinati et ... [illegible]

quam ... [illegible] ... suaderi ... [illegible]

... esse ... ad ... solaci ... [illegible]

... [illegible]

5° ... predestinatio negari ... quosdam ... [illegible]

... previsio pera previsam ... [illegible] ... maior ... [illegible]

... aut ... [illegible] ... quam ... [illegible]

... nemini ... negare ... predestinat ... [illegible]

[illegible]

... magis ... [illegible]

... [illegible]

[illegible]

quare ubi [illegible] [illegible] [illegible] materia [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] predestinatio negata fuerit ante previsa [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] salutem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] duabus causis [illegible] previsa

auxilium supernale Dei paratum [illegible] [illegible] auxilium

[illegible] predestinatio [illegible] aut [illegible] ante [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] previ [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] auxilio [illegible] negata fuerit predestinatio ante previsa [illegible]

[illegible] predestinatio [illegible] [illegible] [illegible] ante [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] predestinatio [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] salus [illegible] predestinatus [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] supernale [illegible] [illegible] [illegible] Dei [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Dei. [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] auxiliis [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] auxiliis [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Deus [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] predestinatio [illegible]

[illegible] [illegible] previsa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

quereq; Chr[ist]um, futurum sit ut per b[ea]t[u]m recepta et sumus in qua
usq; ad me. tum in me illud maioris solatii et spei, tenuet fit
tinario ante praevisas fuerunt esse sine neg[otio] [illegible]
poteris tibi persuadere constitutionem praedestinationis hominum tuam so
licitudinem anxietatem q; si extra orationem sumus collocand
eam tuam spem in Deo cum gaudendi in meis manibus esse
et sint sortes meae quia in Deo maiorem gloriam laetitiam tali
me afferent quam si meae sortis tibi commiserentur —
obiectio si meae salutis iam in mea potestate ut ergo usq; quo
ver adeo Deum extremum claudam nihil ille mea damnationis
suam maxis in mea potestate posuerit praedestinatio
negans praedestinationis. Siquidem mea licet acceptatio pro ini
tio non eiusdem D[omi]n[u]m ad praedestinandum aut reprobandum
parte quamq; bonum posuimus magis in potestate hominis de
veramus; ubi omnium est maioris solatii et spei

8

Literalis interpretatio Sacrae Scripturae ad textum Genesis 14: nunciavit Abraham Hebraeo, ad textum Ionae c. 1: Hebraeus ego sum, et ad eludanda alia loca in quibus Israelitas Hebraei nominant: In qua de origine Hebraeorum, et eorum Etymologia disputabitur.

Perjucunda, perutilis quae disceptatio ad percipienda Sacrae Scripturae testimonia, innumera quasi oracula inoffenso pede perambulanda nobis proponitur ac lustranda, in qua discurrendum est accurate de Hebraeorum inveterata progenie, de istius nominis antiquissima nomenclatura, qua genus olim electum Iudaeorum, in retroactis saeculis Hebraeorum nominatum est; et quia hoc aliquando Regni, ac nationis communiori, et universaliori nomine fruuntur, ut Hispani, Itali, ac Galli, de Israelitarum celeberrimo, et magis propagato nomine disputamus. Et imprimis non est dubium Israelitas illos vocitari ab excelso Iacob progenitore Israel divinitus nominato, ab ea felicissima, et ovanti lucta, qua contra Deum fortissime praevaluit, Gen. cap. 32: ut ipsum prodefert Hebraeum vocabulum ab ipsa Scriptura interpretatum: Nec etiam est dubium quamvis Caldaeorum progenies Iudaei dicantur ex illis infaustis temporibus, in quibus decem tribus Israel a duabus Iuda, et Beniamin tumultuarie disiunctae, et disgregatae fuere, Roboam discordiae ministrante, ut in cap. 12 Lib. 3 Reg. difficultas autem praesentis laboris ventilanda agitat a quo Hebraei nuncupentur, a qua origine hoc tam celebre adepti sint stemma, quo tota istius innumerabilis familiae, et Hebraei dicti, et usque in extremam generationem Hebraei vocabuntur. In hoc dissolvendo literali modo, mistice, tam antiqui, quam recentiores Interpretes insudarunt, ut sane Hebraeorum Etymologia sine Scripturae reclamatione concordent ediciant. Et ut ad quaestionem ocissime accingamur: Indubitabile est, hoc nomen, Hebraeus, nunquam in Scriptura ad illius pervenit aures, usque dum in Cap. 14. Genesis, Sacra sic intonuit litera. Et unus, qui evaserat, nunciavit Abraham Hebraeo: quod nomen usque ad illius cruentae cladis narrationem ab omnibus inauditum fuit. A quo ergo Parente, a quo Progenitore ista Soboles Hebraea nominetur accurate inquirimus.

proles +

Prima sententia asserit Hebraeos, hoc vocabulo nuncupatos ab Abraham suo perillustri ascendenti, atque ab Abraham coepisse genus Hebraeorum, quasi dicat haec sententia Hebraeos dici, idest Abrahaeos: haec sententia fuit Divi Augustini Lib. 2. retractat. quam sane Lib. 16. de Civit. Dei probabilem reputat Africanus D.or et ratione praecipua persuadere, quia ut constat ex innumeris Sacrae paginae locis Abraham suum Parentem antonomastice Iudaei saepe nominabant, et inter innumerabilem eorum posteritatem semper Abraham tanquam truncum, et stipitem suae genealogiae nominabant: textus in cap. 1. Lucae: Iusiurandum, quod iuravit ad Abraham Patrem nostrum, et in eodem cap. Sicut locutus est ad Patres nostros Abraham. et ratio est manifesta huius nominis claritatis; siquidem primus fuit Abraham a quo Hebraeorum auspicium coepit fortunatum; ab ipso coepit istius Sobolis electio, ab ipso incepit nominari populus Dei misericorditer electus: et insignum istius Divinae protectionis, cum ipso Circuncisionis pactum usque ad suam posteritatem transfusum, fideliter celebratum: ab ipso incepit benedictionibus

† Hanc sententiam sequitur Artapanus author antiquus, apud Euseb. Lib. 9 de prepar. Evangel. eam refert Zerda in cap. 5. Iudith.

impleri

impleri, fecunditate (crescere et felicitatibus impinguari textus in cap. 12 Gen. et in cap. 13. et in cap. 15. et cap. 17. et in actis Apost. textus in cap. 7. et ad Galat. text. in cap. 3, et ad Roman. c. 4. et similit ex innumeris locis tam veteris, quam novi testamenti: ergo dat manifestissimum argumentum ut effectus probet gentem propagatam Iudeorum Hebreos nuncupari ab Abraham Patriarcha perillustri, tamquam fortunatissimo suorum stemmatum auspicio, et sue faustissime familie illustrissimo angulari.

Sed hec sententia mille scatet difficultatibus, et inextricabilibus nodis, difficilis apparet, quare S. inveterata, S. retractata videtur a Divo Augustino, siquidem Ribera ingenios, Societatis interpres in cap. 1. Ione, nescio si exradens hanc sententiam reputat improbabilem, et immerito huius enim tanti Doctoris defensionem suscipere, si brevissimi interpretis munus non suscepissem.

Pererius etiam vocat improbale hanc sententiam in cap. 14. Gen. disp. 2.

Difficultas ergo, que sese offert contra istum placitum, est maxima, et in primis est in origine et etymologia vocis hebreus ab Abraham, est summum discrimen in caracteribus hebraicis, ut peritissimi in hoc idiomate testantur, et supra omnes irrefragabili Hyeronimi testimonium asserens quod Abraham prima litera est Aleph, in habitis Hebreorum brevissima, et in pronunciatione lenissima, prima autem litera nominis Hebreus est Ain, litera decima sexta hebreorum, que ita est in pronunsie longissima, et in respiratione densissima, ut pene impronunciabilem hebrei dicant, utpote, que sit litera et gutturalis, et stomachalis, idest, incipiens a gutture prosequens in stomacho, et terminans iterum in gutture, ut Divus Hyeronimus, et qui hebraicos docent caracteres certissime admonent: non ergo ex tam dissimilibus literis potest oriri vera nominis etymologia, siquidem in fere omnibus et in rectoribus derivatis nominibus videmus parum aut nihil distare nomina ab origine radicali, ut Hispani, ex Hispania, Indi, ex India Britanni ex Britannia, Galli ex Gallia ex sic de innumeris.

Ulterius, quia si ducere veram originem ex Abraham sufficiens foret ratio, ut eius descentes nominarentur Hebrei, ubicunque invenirent ex Abraham orlundi, hebrei dicerent: atqui evidentissimum est inveniri posteros Abrahe, non appellatos hebreos, ergo ratio formalis a qua dicunt Hebrei, non est ducere originem ab Abraham. Maior est manifesta, et communis in omnibus rationibus formalibus, metaphysicis, physicis, et moralibus. Probo minorem: nam ab Abraham ducunt veram originem Ismaelite ex Ismael filio suo textus in cap. 16. Genes. et etiam ab Abraham oriunt Idumei ex Esau suo nepote textus in cap. 36. et tamen nec Ismaelite nec Idumei hebrei nuncupantur: ergo ducere originem ex Abraham non est sufficiens ratio ab Hebreorum nomenclatura introducenda.

Secunda ratio, quia palmaria, et insuperabilis, et suum Captum Convincens vocat Pererius in cap. 14. Gen. vers. 13. nam illud gentilitium stemma, et nomen illustre quod aliquis vir magnus tribuit sue genti et posteritati, solum deservit ad nuncupandum illo nomine suam progeniem ab ipso originatam, non vero ut ipse primus ascendens a seipso nominetur illa ipsa denominatione, qua tota sua familia ab ipso decoratur: et patet evidenter, nam Christiani denominantur a Christo Domino, quis unquam sane mentis

Xptum

Xpti nominavit Xptianum: quo nomen et stemma a primo ascendenti derivatur, et denominet totam suam familiam, non tamen denotat illo vocabulo primum nominis fontem et originali principium. Sic a Romulo denominatur Roma, et omnes Romani, ut uniformiter et profani, et sacri testantur, et tamen quis Romulum vocavit Romanum? Sic Lutherus, et Arrius insignes Heresiarcae Lutheranos, et Arrianos suos sequaces denominarunt; quis vero ipsum Lutherum Lutheranum, ipsum Arrium Arrianum nuncupavit? quo certum est, et indubitabile, quod vocabulum, et stemma ab ipso fundatore ad suam posteritatem derivatum, non potest ipso nomine, et stigmate appellitare ipsum nominis fundatorem. Atqui Abraham aperto ore in Sacra pagina nominatur Hebreus; quo non a seipso, sed ab alio ascendenti antiquiori, Hebreus dicitur: Probo minorem ex textu in cap. 14. Gen. sic expresse dicenti: Et unus, qui evaserat, nunciavit Abraham Hebreo: quo manifeste Abraham dicit Hebreus: quod ipse non fuit fundator et origo istius gentilitii stemmatis, et nomenclaturae: patet evident. consequentia, quia quoniam unius cuiusque familiae caput ad suam progeniem et sobolem aliquod commune nomen seu cognomen derivat, ipsum caput, et fundator nunquam illo nomine nuncupatur: ut Xptus qui non dicitur Xptianus, Romulus, qui nec Romanus, D. Thomas, qui nec Thomista, nec Scotus Scotista a seipso primo vocabuli origine, potest nominari: Sed Abraham Sacra Scriptura Hebreum appellat: quo sequitur eius Abraham primum caput, et origo, a quo denominantur Hebraei: alias fundator, et radix praecipua, ipsa nomenclaturam quam in suam derivat familiam contra evidentiam in titulis omnibus practicam, absurde vocaret.

Sed hanc tam efficacem rationem iactat Illustrissimus Zenda in cap. 5. Iudit suam meum minime pungere, quia nomen, et stemma familiis derivatum etiam ipsi capiti, et primo fundatori convenire, et ad sui patrocinium affert textum in cap. 12 exod. Habitatio filiorum Israel, quam manserunt in Aegipto fuit 430 annis. Unde fit precisum, quod Abraham intelligatur etiam sub nomine filiorum Israel, siquidem apud fere omnes Interpretes incipit haec computatio ab anno 75 Abrahami, quo in Cannaam peregrinus perrexit. textus in cap. 15. Genes. Sed Abraham est fundator et Patriarcha filiorum Israel, et tamen vocatur unus ex filiis Israel, et sub hoc stemmate intelligitur: quo cognomen alicui familiae derivatum a primo ascendenti, etiam primo origini, et truncei potest convenire: quo et Abraham potest denominari Hebreus, et esse Hebraeorum Pater, et Parens.

Sed nihil urget ista Pacensis Episcopi acrimonia: nam imprimis ex illo textu non infertur aliqua Abrahami nec intra Egiptum, nec extra habitatio, intra Egiptum quia nunquam cum Hebreis in isto itinere fuit ingressus, iam enim obierat. Ut constat ex textu in cap. 25. Gen. ante natum Iacob, qui primus et superiorum Dux, et Pater, cum suis filiis, a quibus duodecim tribuum nomen incepit in Egiptum introivit. Nec extra Egiptum infertur aliqua peregrinatio Abraham sub nomine filiorum Israel,

pt.

patet, quia ex illo textu Joly infert, et vincit, computationes 430 annorum incipiendam esse ab Abrahami peregrinatione in Canaan, quia enim illi promittebat, quod peregrinatio intrata non sua, et habitatio sui posteris in Egipto assumtur, erat 430. Ut constat ex cap. 16 Genes. quod apud omnes concordat cum altero textu 12 Exod. In quo 30 annos addunt computationi: sed unde infert sub nomine filiorum Israel intelligi Abraham? quis sub filiorum nomine patrem intellexit? certum est ex isto textu cap. 12 Exod. et ex alio cap. 16 Genes. vinci computationis istorum annorum, ab Abrahami peregrinatione incipiendam. Sed ex vi istius cap. 12 Exod. a Zerda allati, unde infert Abraham intelligi sub nomine filiorum Israel? Ulterius, demus, quod sub nomine filiorum Israel Abraham signet, unde probabit hanc nominationem (filiorum) Israel ab Abraham derivari. Hoc enim est evidenter falsum, hoc enim nomen Israel nunquam audita fuit, atqui ad cap. 32 Gen. in quo Jacob contra Deum strenuissime triumphatori indita fuit: ergo evidenter filios Israel, non ab Abraham, sed ab Jacob istius nominis caracteres originari, ex quibus domus Jacob tam celeberrima nominat, ex innumeris tam veteris, quam novi testamenti testimoniis: quid ergo interest, quod sub nomine filiorum Israel Abraham intelligatur, si ipse non fuit origo, a qua acceperunt hoc stemma filii Israel?

Sed 3.a ratio Perezii, et nostra, de qua diximus non bene a Zerda impugnata, maior poterat offerri difficultas ex textu in cap. 46 Genesis, ubi sacer textus ait: Omnes animae domus Jacob, quae ingressae sunt in Aegiptum, fuere septuaginta; sed sic est, quod sub nomine domus Jacob debet intelligi Jacob, a quo denominatur ista familia: ergo stemma alicuius nominis derivatum ad aliquam familiam, potest etiam competere primo stipiti illius denominationis: probatur antecedens: nam si sub caracteribus domus Jacob non intelligeret ipse Jacob ingressus, ex vi istius textus non constaret Jacobum fuisse ingressum in Egiptum: atqui ex isto textu debet convinci Jacob ingressum in Egiptum: ergo sub caractere domus Jacob, debet intelligi ipse Jacob: Maior patet: Probo minorem: nam si Jacob non ingressus fuisset Egiptum, nullatenus ingressae fuissent septuaginta animae: atqui ingressae fuere 70: ergo et Jacob in illo nomine debet intelligi, etiam ingressus. Maior patet: nam sine Jacob ex filiis suis, qui cum illo in societate Egipti adiere, fuerunt sexaginta sex, textus in cap. 46 praecedenti, sic loquenti: Cunctae quoque animae, quae ingressae sunt cum Jacob in Egiptum, et egressae sunt de femore illius absque uxoribus filiorum eius sexaginta sex: ergo ut impleat numerum septuagesimum assignatum a textu ipsius capitis, versu subsequenti, deficiunt quatuor animae: sed sine Jacob nequeunt supputari: ergo debet ingredi Jacob, ut numerentur 70: probatur antecedens: quia illae quatuor animae, quae desiderantur ad complendum septuaginta animas, non possunt esse nisi unus Joseph,

qui

qui Aegyptum ingressi sunt cum Iacob, et multos ante annos Ismaelitarum servus fuerat ingressus textus in cap. Gen. 37, duo filii Ioseph, scilicet Efraim, et Manasses, qui cum Iacob minime ingressi, sed in Egipto nati, textus in ipso Cap. 46 filii autem Ioseph, qui nati sunt ei, in terra Egipti anime duae: ergo Ioseph, et duo filii eius faciunt tres animas, quae cum aliis sexaginta sex, quae ex femore Iacob nati, cum Iacob Egiptum ingressae, faciunt sexaginta et novem animas: ergo debet intelligi etiam Iacob ut cum illo septuaginta animae numerentur: ergo sub nomine domus Iacob, debet ipse Iacob auspicari: sed ipse Iacob fuit primus, et illustris fundator domus Iacob ad suam progeniem derivatae: ergo bene potest Abraham et in tanta seriei successione, et etiam ... denominationis ad suam familiam derivatam, et nuncupari pro nobilitate stemmate, quo a se ipso denominat familiam: ergo sicut Abraham, et potuit a se ipso denominare Hebraeos, et ipse etiam hebraeus denominari, pro stemmate nuncupati, quo suam ipse familiam decoravit.

Resp. esse nimium disparitatem in denominationibus, nam alia est, quae derivant ab stipite in familiam ita ut ipsum, et primum fundatorem excludant, ut Christianus, Thomista, Romanus quae denotant ad familiam et posteritatem, et minime suis angularibus conveniunt, siquidem nec Christus dicitur Christianus, nec D. Thomas Thomista, nec Romulus Romanus, et sic de aliquibus similibus nominationibus. Alia est denominatio ad progeniem derivata, in quibus etiam ingrediuntur familiarum capita, ut apud Hispanos, et Latinos practice est loqui: nam si sub nomine Hispano: Casa Real de Austria, non solum intelligitur omnis Austriaca posteritas, sed etiam primus progenitor, et principalis ascendens, a quo domus ista Regia nobilitatur: sic in Italia Familia de Medicis non solum intelligitur sub ista voce omnis istius Magnatis progenies, sed etiam primus istius stemmatis inditor, et inventor, ut videre est, in similibus denominationibus apud Hispanos nimium practicae; unde modo quis discrete loquitur si dicamus primum Austriacum fundatorem, et ex Medicis originem esse ex illa domo, et familia, nempe caput originis, et principem progenitorem: ergo si licet ipse Iacob illustre caput, et primas domus Iacob, bene potest intelligi in appellatione domus Iacob, tamquam angulare originis, et origo praecipua istius tam celeberrimae domus, siquidem de domo Iacob, non solum potest omnis sua progenies nominari, sed etiam ipse parens, et domus initium: at vero, cum nomen: Hebraeus, sicuti et Christianus, et Romanus, in omnium locutione, solum ad progeniem derivet, et evidenter excludat suum fundatorem, manifestum est, quod Abraham non denominat Hebraeos, siquidem ipse ab ipso textu Hebraeus nuncupatur.

2.a sententia defendit Hebraeos denominari ab Abraham, hinc cum sed Eufratem fluvium transeunti, nempe ex Caldea in Mesopotamiam, textus in Cap. 12 Gen. nam haec dictio Hebar, est praepositio descendens ab Habar, quae signat idem,

g^d. trans. Cum aut Abraham trans Eufrat vixerit ut constat, inde vocatus
Hebreus, idest transiens, transfluvialis, s. transitor fluminis. Unde no-
men Hebreus n e propriu alicuius viri illustris, s. appellativu, sicuti qui trans
montes vivunt dicunt transmontani, qui transmare degunt, dicunt transmarini
s. Ultramarini, sic Abraham, qui trans Eufrat habitavit, et Eufrat transivit, aptissime
dicit Hebreus, idest transiens, s. transitor, a quo omnes eius posteri hebrei, idest
transitores apellati sut. Hanc sententiam acerrime tuent multi illustriss. Interpretes.
Burgensis in addit. 2. c. 21 Matt. Ioann. Reuclin. Lib. 3. de Verbo mirif. c. 13.
Ribera in Iona c. 1. Benav. in proemio ad lectiones sacras. Auxiliant Hieron.
et Gregoriu Nom. Quin eos docentes Hebreum signare transitorem. Consonant
Septuaginta Interpretes, et translatio Aquile, qui in supra dicto cap. 14. Gen. pro
Hebreo legunt transitori, transfluviali, seu, ut alij exponunt, transeufrateo:
ex eo, quod Abraham transiverit Eufrat. Confirmat textus in cap. 24. Iosue dicens:
transfluviu habitaverunt Patres vestri. Astipulat Rupert, et [illegible]
vere signare Hebreu transitorem, et singulariter Rupert advertens, n ante Hebreu Abraham
nominatu usque dum Eufrat transivit. Sic eleganter opinat etiam Theodoretus, et alij.
Hanc opinionem probabilissimam iudico, tam ex urgentib, rationib,
quam ex tanto Doctissimoru Interpretum agmine, qui eam in summo ponunt credibilitate
Sed certe habet inexplicabile nodu, in dictione, s. prepositione Heber, qui ut acute
arguit Pacensis, quidam scilicet ex Rabinis, dixerunt trans signare, ut affirmarent
Hebreu, n esse nomen propriu, et gentilitiu, sed appellativu derivatu ab Heber, eo q^d
Abraham transierit e Mesopotamia in Canaan; quod quidem referent Pacensis, et
Salianus, hic indicto cap. 5. Iudith, et alter in sua Cronolog. Nam Heber ubi primu
sonuit fuit in cap. 10. Gen. ubi dicit: de Sem nati sut Patre oiu filioru Heber.
Ulterius vers. 24. At vero Arphaxad genuit Sale, de quo ortus e Heber:
et vers. 25 natiq3 sunt Heber filij duo: ecce testimonia expressa singulariter
nominat Heber quin signet trans, sed nomen propriu, et stemma persone, nam
quid diceret textus, cu assereret Patre oiu filioru trans? quid. si assereret
de quo ortus e trans? quid si enunciaret: natiq3 sut trans filij duo? go
ridiculu e: Heber esse prepositione, et n nomen propriu alicuius viri, ut in istis locis
evidenter aspicit: Ulterius Septuaginta in isto textu retinent vocem Heber, ut
notavit Serdas, et in cap. 14. ubi Vulgata legit Hebreo, legant illi, transvadan-
ti, aut transfluviali: go si Heber, esset prepositio trans signans, et n propriu
stemma alicuius viri, semper trans verterent Septuaginta, et numquam ipsam vocem
Heber traducerent: go quando Hebrei nominant eius isto Gentilitio, et sui posteritas
nomine, n ab aliqua prepositione ordinandu e, sed ab aliquo ascendenti istius nominis
si datur, exorsus, et primigenius, e incipiendum.
Ulterius, si Hebrei dicerent ab Abraham transitori, s. transvadanti
omnes

omnes etiam, qui ex Abraham Eufrate transeunte originem ducerent, Hebrei, diceren-tur quare enim uni, et alteri decentes aequaliter, non receperint illam nomenclaturam Hebreorum: atqui non omnes decentes ex Abraham Hebrei nuncupantur, sed Idumei, et Ismaelitae ut constat ex cap. 26. et 36. Genesis: ergo ratio propter quam Hebrei nominantur, non est origo ex Abraham Eufrate transeunte, sed ex alio capite haec origo derivanda est.

Propterea questionis resolutionem attingamus cum 3.ª opinione deferente Hebreos ita nominari ex Heber, Nepote Noemi, et Filio Sale, dici Hebreos, idest Hebereos, una addita, vel detracta litera, et ita est communior Patrum, et Interpretum opinio: Sic August. Lib. 1. de Consens. Evangel. Hyeron. in tradd. Hebr. Joseph. Lib. 1. antiq. Cap. 5. et recentiores Hebrei. Lyranus in c. 10. Gen. Lypomanus, Beda. Isidorus: Abulensis, Caietanus, Eugubinus, Pererius in cap. 14. Gen. Salianus in sua Cronol. ann. 1752. Illustriss. Zerda in c. 5. Iudith. et alijque plurimi.

Et Probatur: quia ultra vocis Heber, caracterem, et similitudinem cum voce Hebreus, specialiter dicitur Heber Pater multae posteritatis: ergo ab Heber originem ducit Hebreorum progenies. Probatur ans: ex textu cap. 10. Gen. ex Sem quoque nati sunt, Patre omnium Filiorum Heber, ubi Augustinus explicat ex hoc testimonio amplitudinem fore posteritatis Heber, Hebreorum nomine nuncupatam Lib. 16. de Civit. Dei, cum specialiter ex omnibus Noemi nepotibus, quintus nominetur Heber, sue posteritatis tamquam Hebreorum singularis, et illustris; et cum originem ducant ab aliquo stipite habente nomen ipsum, vel fere ipsum denominationis Hebreorum, et quod proprium alicuius viri illustris stemma, certe apparet, quod a nullo nisi ab Heber, haec origo Hebreorum potest dimanare.

Sed 2.ª hoc commune placitum acriter insurgit Teodoretus arguendo subtiliter ad hominem: nam intantum nos excludimus Abrahamum ab origine Hebreorum quia sequeretur, quod omnes eius posteri, Hebrei dicerentur, vel quia ex eo tamquam Parente oriuntur, vel tamquam Eufrate transeunte derivantur, quod est falsum, siquidem Idumei, et Ismaelitae non appellantur Hebrei, ut nos ipsi oppositam opinionem impugnabamus: atqui idem sequitur absurdum ex opinione nostra: ergo etc. Minor probatur: nam ex Heber originem habent Ismaelitae, et Idumei, et probatur aperte: nam ex Heber via recta originatur Abraham Pater Ismael, et Esau Filius Isaac Pater Idumeorum: textus in cap. 3. Lucae, ubi recta referens originem Christi, ait, qui fuit Iacob, et postea, qui fuit Isaac * Abraham, et postea, qui fuit Heber: sed ab Abraham, et Isaac, dicti sunt Esau, et Ismael Patres Ismaelitarum, et Idumeorum, et hi omnes ducunt originem ex Heber, quin dicantur Hebrei, ergo derivari, vel esse posteritatem ex Heber oriundam, non sufficit ut Hebrei dicantur eius progenies.

Disputationes in 1am partem Sancti Thomae a q. 27 usque ad 43am in quibus tota materia de Deo ut trino continetur

per Reverendum Patrem Franciscum Ruiz
Societatis Jesu Theologiae
Doctissimum proffessorem
3. Nonnas Octobris

Prohemium ab ipso Patre

Neminem sanctorum patrum reperio eorum qui chatolicae ecclesiae decora
et hornamenta communi omnium plausu acclamatione celebrantur qui sua
sponte et non hereticorum potius licentia lacessitus ad longas de Trini-
tatis misterio instituendas disputationes animum miserit. com-
pellimur (inquit hilarius lib 2 de trinitate) hereticorum et blasphe-
mantium vitiis illicita agere ardua scandere ineffabilia loqui
inconcessa presumere atque hec patrum tergiversatio ex eo potissimum
fonte suam ducebat originem quod tanti muneris obeundi difficulta-
tem ac periculum probe nossent etenim ut recte augustinus lib
1 de trinitate c. 3 nec periculosius alicubi erratur nec laboriosius
aliquid queritur nec fructuosius invenitur quam ubi unitas trini-
tatis queritur. quare dicam animi aut imbecilli non fuit ibi pre-
sertim innitere ubi minima erroris nubecula tantas erat cor-
ruptae et depravatae doctrinae procellas excitatura id sane
antiquis ecclesiae patribus accidisse quod cauto atque solerti

viatori solet quandoque contingere qui ignotam viam et nullius antea tritam pedibus ingressus dubius heret consistit nec pedem ulterius infert donec certum itineris ducem comitemque assequatur verum eterna Dei providentia ut iuniori quondam Tobie sic illis est prebium ducem itineris quo securius procederent exhibuit recta igitur hanc viam progressi eam adeo planam facilemque expeditam posteris tradiderunt ut si illam accurate tenere sicque vestigiis diligenter perspicere si sensus ac verba eorundem studiose velimus exprimere haut dubie omni progressus errandi periculo sublato usque ~~nostra~~ credere audacter et secure possimus prefandi iam munus faciam dum preclaram Augustini verbo sententiam que mihi ad hoc munus prestandum animos viresque sugerit ut illi est ad suos quondam de trinitate libros conscribendos non parum sugessit oportet autem et donabit Deus ut eis ministrando que legant ipse quoque proficiam et eis respondere querentibus ipse quoque inveniam quod querebam q. 27 de processione divinarum personarum

q. 27 de processione divinarum personarum.

Tota hec de trinitate controversia ad tria capita potest reduci et in ea quasi tria membra optimo ordine Sanctus Tomas divisit 1um continet ea que pertinent ad processiones et origines divinas quia per eas ducimur in cognitionem distinctionis relationum et personarum divinarum et ita de eis agit in hac q. 27. 2um continet tractatum de relationibus originis et personalitatum per quas constituuntur et distinguuntur persone et de hoc agit q. 28. 3um complectitur ea que ad personas in communi et in particulari spectant et ita de hoc agit a q. 29 usque ad 43 articulus 1us utrum in divinis sit processio

Articulus 1us Utrum in divinis sit processio

a° Dico in divinis est processio ad modum emanationis intelligibilis qualis est processio verbi mentalis a dicente quod manet in ipso dicente disputo 1a de 1a processione divina que terminatur ad verbum seu filium

Disputatio 1ª de 1ª processione divina que terminatur ad verbum seu filium

In divinis ut ex infradicendis constabit plures sunt processiones ubi autem datur pluralitas ut evitetur confusio debet dari aliquis ordo qui nihil aliud est quam habitudo plurium ad aliquod principium seu ad unum 1um unde constat et in divinis processionibus dari aliquam 1am que nullam ante se supponat et nos recto ordine doctrine nostras disputationes abea inchoare sequentes sanctum Thomam qui licet in nostri et inde varie quesierit de processione divina in his duobus articulis incorpore tamen eorum agit de hac 1a processione determinata et singulari que pertinet ad intellectum et terminatur ad verbum divinum narrante Salomone proverbiorum 8 in persona eterne sapientie genite loquens dixit Dominus posedit me in initio viarum suarum .i. ut 70a legunt initium viarum suarum circa que verba aliqui doctores optime dicunt filium vocare seinitium Dei patris viarum non solum quia prior est duratione eterna omnibus creaturis que a Deo prodierunt via creationis sed etiam quia verbi processio que est per intellectum prior origine est processione Spiritus sancti que est per voluntatem. Questio 1a an in divinis detur processio que terminetur ad verbum seu filium et an sit ad intra .i. ad extra.

Questio 1a an in divinis detur processio qua terminetur ad verbum seu filium et an sit ad intra .i. ad extra.

1a in divinis datur processio per quam procedit verbum et filius tanquam terminus illius hec est de fide in qua ut videtur nec heretici contra nobis dissentire narrante beneait Valentia a parte 3 questione 27 a 1o puncto 1o si 1o apud eos qui sacras scripturas recipiunt sicut non dubitatur fuit unquam dari in divinis aliquem qui sit filius Dei Patris et aliquem qui sit Spiritus eiusdem ita per certo habetur eos aliquo genere processionis procedere et probatur 1o specialiter de filio 1o ex verbis Patris eterni qui salmo 109 loquens cum filio ait ex utero ante luciferum genui te salmo 2o filius meus es tu ego hodie genuite quo loquo utitur Paulus ad probandam Christi divinitatem ex hac

generat^o eterna et excelentiam supra omnem creaturam angeli
cam cui non inquit Paulus dixit aliquando angelorum filius
meus &c^a non immemor eundem locum explicuisse actorum 13 de Chri
sti resurrectione isaiæ 53 n° 8 ez generat^m eius quis enarrabit
et micheas egressus eius a diebus eternitatis — ex novo autem
testamento sufficiat unus locus Joannis 8 n° 42 ubi Christus de
seipso loquens ait ego ex Deo processi quam quidem processionem
amonius leontius hilarius augustinus et beda interpretantur
de eterna divina quod Christi generat^e ex Deo patre —
sed o^a istam tamen posset quis obicere quia in omni genere processionis quod
exprimitur in increatis id quod procedit habet diversam naturam sal
tem numero ab ea que est in principio a quo procedit ergo si in di
vinis daretur processio quæ terminaretur ad filium tanquam ad terminum
productum eius natura distingueretur a natura patris. Dx negando
consequentiam quia processio divina in infinitum distat in perfectione ab omni
processione creata unde non licet sic argumentari nam ut bene
ait Augustinus 1 de trinitate ei qui solum de Deo sentiunt
secundum id quod in creaturis sunt expressi distortas et falaces regulas
suo sermoni fingunt — 2° obicies quia si ulla processio esset in
divinis sequeretur quod illud a quo procedit esset aliquid imperfectum
quia scilicet careret perfectione reperta in eo quod procedit scilicet saltem super
bacaneam fore talem processionem sed quilibet est falsum ergo &c^a
Dx negando sequelam quia principium productivus ita producit per
sonam distinctam realiter ut ei communicet solam et eandem per
fectionem absolutam quam formaliter in se retinet et retinet etiam
post productionem non caret sua perfectione sed potius est equalis per
fectionis cum termino producto et hac ratione Deus habet totam perfectio
nem quam fecunditas sue naturæ postulabat de quo latius
infra agendo de equalitate perfectionis divinarum perso
narum —
sed restat modo difficultas ad quod genus processionis spectet hæc
processio filii et circa hanc rem extitit antiqua et celebris here
sis quæ licet concederet filium procedere a patre negabat tamen ta
lem processionem esse operationem intra ipsum Deum sed potius
dari extra illum veram actionem et transeuntem desinit

bam terminatam ad filium et consequenter filium producen
tem non esse eiusdem naturae et substantiae cum Deo Patre nec vere Deum
et personam increatam sed potius creaturam excellentissimam
adeo tamen inequalem et minorem in perfectione Patri eterno
ut abeo distaret in infinitum et inde contendebant non licere vocare filium
homousion huius heresis potissimus et acerrimus defensor fuit arius
qui tempore Silvestri papae et Constantini imperatoris vixit. an vero ipse
fuerit primus author huius heresis an vero origenes qui ab aliquibus habi
tus est pater Arianorum aliorum sit iudicium de quo vide late moli
na 1a p.e q. 27 a. 1o disput. 1a et pater vaz. quem ibi dum tomo 2 disput. 109
c. 1o qui bene congerit ex antiquis et aliis controversariis varias sectas
in quas divisi sunt ariani quas libenter omitto quia ad nostrum institu
tum sufficit scire eos omnes in predictis convenire licet in aliis differant et
ex dictis patet quam nostra conclusio omnia corruunt —

2o Sit conclusio 2a. conclusio processio filii non spectat ad genus processionis transeuntis ad
extra sed ad intra permanentis haec est conclusio est de fide ut asserit D. thom.
qui in hoc articulo ait fidem chatolicam sic ponere processionem
verbi et in ea conveniunt omnes chatolici et ante probationem suppono
hic processionem ad intra sumi pro operatione seu actione immanenti
sicut processio ad extra pro actione transeunte has vero diversas rationes so
lent distinguere philosophi per coniunctionem aut separationem quam tam ipsae
quam earum termini habent respectu principii a quo eliciuntur. sic non actio
immanens solet dici illa quae manet in eadem potentia a qua elicitur
et consequenter eius terminus intrinsecus qualis est illa per quam produ
citur verbum mentale in intellectu et qua amor in voluntate.
transiens vero illa quae nec ipsa nec eius terminus intrinsecus
manet in agente sed in extrinseca et externa materia recipitur
aut nullo modo per talem actionem aut per eius terminum agens intrinsece
seu perficitur. quo supposito probatur conclusio quia sacra scriptura loquendo de
patre et filio utitur verbis quae intimam imo summam inter eos coniunctionem
significant sic nam ioannis 1o dicitur verbum erat apud Deum id est filius apud
patrem ubi theophilactus et alii expositores dicunt per prepositionem apud
intimam coniunctionem declarari et nam 18 dicitur unigenitus qui est in
sinu patris ipse enarravit quo quidem modo loquendi etiam indicavit
evangelista filium esse coniunctissimum et summe intimum Patri

ut inter pr[...]tant Cryso[stomus] Ciri[llus] augustinus marius victorinus cum
[...]nus bedact[...] ven[erabilis] filautus quos refert et sequitur baldo nade[...] id q[uo]d ob
optimam ro[ati]o[n]em nam q[uod] quas in sinu habemus ver[...] unitissima nobis
sunt summa communio [pro]sinum signat[ur] [...] scriptura dicit ob
[...]19 reposita est spes mea in sinu meo [...] regum 12 in sinu illius
dormiens — insuper ad [pro]bandum filium procedere [per] operat[ione]m
quae tamen ipsa quamvis tr[...] maneat in operante multum urgent
illa verba Christi Ioannes 14 c. 16 ego in patre et pater in me est q[uo]d
[...] verbis summa immanentia [...] inter patrem [pro]ducentem et filium
[pro]ductum signatur. [...] ut [...] canat ecclesia cum ambro
sio in quodam eius himno in Patre totus filius et totus in verbo
Pater quae quidem [con]iunctio [...] oritur ex [...] natura [pro]du
[cti]onis quae [...] ad filium [per] quam ita illum [pro]ducit ut [pro]du
cendo communicet illi eandem numero naturam eam simul retinendo
hoc autem non potest fieri nisi [per] operationem ad intra manentem unde
omnia quae [pro]bant [...] aliquam [pro]ductionem [pro]duci [...] quia
sit Deus [pro]bant etiam talem operationem esse ad intra nam [per] opera
tionem ad extra non potest [pro]duci persona divina quia omne quod [...]
[...] [pro]ducitur factum dicitur omne autem quod fit non Deus sed cre
atura est unde recte augustinus in de trinitate c. 6 [pro]bans digni
tatem filii ex illo Ioannis 1 omnia per ipsum facta sunt et sine ipso fac
tum est nihil ait liquido apparet ipsum factum non esse per quem
facta sunt omnia et si factus non est creatura non est et eius dem cum Patre
substantiae est —
[...] q[uo]d ut infra dicitur [...] e[st] [...] divina quae [per] eam
communicatur filio hic autem [...] adeo immanet in persona
[pro]ducente ut sit ipsamet essentia illius quam [...] [...] [...]
[...] totalis qui est filius [pro]ducitur ut subsistens in hac eadem
natura divina non vero ut existens in aliqua re externa [...] tam
operatio [per] quam [pro]ducitur filius quam ipse [...] tam [...] quam
totalis [...] [pro]ductionis est immanens per [...] quam quae
libet alia creata operatio et actus immanens creatus respectu
sui principii quo aut quod —
2° [pro]batur apriori nam quando aliqua res h[abe]t perfectiorem naturam eo h[abe]t
operationem communicationem et maxime intimam sibi sed Pater eternus
h[abe]t altissimam et [...]ssimam naturam [...] debet h[abe]re operationem

sibi coniunctissime manet et consequenter terminus productus per talem operationem procedit per operationem ad intra minor constat et maior probatur quia ignis ut pote imperfectus est quidem producit alterius ignis in aliam materiam extrinsecam et ignis productus separatus est a principio producente planta vero cum sit perfectior producit quidem fructum magis sibi coniunctum at inter animalia adeo perfectus magis intrinsecus et coniunctus est principio generanti cum intra uterum contineatur insuper in animali operatio sensus externi minus intrinseca et coniuncta est quam operatio sensus interni tandem vero operatio rationis in homine et angelo cum sit perfectissima multo magis coniuncta ipsi operanti quam operatio sensus interni et ita ratio supra se et supra suam operationem reflectitur quod non potest praestare potentia sensitiva cum Deus habeat naturam viventem et operationi infinite perfectionis habebit operationem sibi summe coniunctam et immanentem et per hanc producet terminum sibi etiam intime coniunctum vide D. Thomam 4o contra gentes c. 11 ubi late hanc rationem prosequitur —

3o probatur quia si aliqua operatio proprie est ad intra et immanens maxime in illa intellectus quae mediante interiori suscipit terminum productum per illam sed filius producitur realiter per operationem intellectus divini ergo producitur ad intra per operationem immanentem quae quidem ratio maiorem habet virtutem in divinis quia ibi productio et operatio est adeo intima ipsi operanti et producenti ut quod et ut quo ut sit in illo tanquam eadem cum illo immo et tanquam de essentia illius et eius terminus licet realiter distinguatur a persona a qua producitur habet tamen cum illa adeo intrinsecam et necessariam connexionem ut inter se separari nequeant quae non reperitur in creatis —

ex hoc autem sumitur 4a ratio quia filius qui producitur per istam operationem tanquam terminus illius vocatur et est vere Verbum mentale ut saepe repetit Joannes c. 1o nam eundem quem nominat verbum appellat filium et unigenitum sed Verbum mentis producitur per operationem ad intra et intimam illi cuius est verbum ergo filius producitur a patre per operationem ad intra manentem quod argumentum ut ait Sanctus Thomas 1a p. q. 34 a. 2 tantam vim habuit apud arianos ut conati sint aperire Dei filium (non quidem non vocari Verbum a sacra scriptura id non est inficiari fatentur ob clarissima verba Joannis) sed non esse verbe et proprie Verbum ne sub ratione verbi procedentis co

cogerent fatere verbum Dei non esse extra substantiam patris unum
verbum mentale sic adiente procedat ut in ipso maneat —
sed contra hanc obiciunt ariani id proverbiorum 8 Dominus cre
avit me in initium viarum suarum sic non legunt 70 et id ecclesias
tici 24 dixit mihi creator omnium et qui creavit me requievit
in tabernaculo meo et colossenses 1 primogenitus omnis creaturae ad
hebreos 1 tanto melior angelis effectus &c. et Joannis 1 qui post
me venturus est ante me factus est in quibus agit de nativitate
et processione qua filius processit a patre eterno unde ex illis omnibus
sumitur hoc argumentum omne quod procedit a Deo per creationem procedit per actio
nem transeuntem ad extra sed filius procedit a patre per creationem
ergo procedit per actionem transeuntem et consequenter non ad intra
confirmatur quia omne quod procedit a Deo ut effectus procedit a causa efficienti per ac
tionem transeuntem sed Christus procedit a patre ut effectus ergo procedit per
actionem transeuntem solutio huius argumenti pendet ex recta interpre
tatione predictorum locorum sacrae scripturae ad primum ergo aliqui dicunt forte
70 vertisse non creavit sed possedit quem admodum vertit noster vulgatus
depravatum tamen esse quod dicunt illos per solam mutationem unius litterae
grecae nempe unius ex voce possedit fit creavit ita Belarminus tomo 1
libro de Christo c. 10 — sed certe haec sola coniectura nimis dubia
et incerta ne dicam falsam tum quia 70 apud Sixtum legunt Deus
Dominus condidit me sequentes versionem plurium patrum qui ibi addu
cunt tum quia Ambrosius 3 de fide c. 3 legit creavit me — alii
dicunt in fonte hebraico esse vocem quae significat non creavit sed posse
dit quo modo loquendi utitur ad significandam generationem sic in genesis 4
quando Eva genuit Cain dixit possedi hominem per Deum et ita hic
legendum esse possedit me id est genuit me ita Basilius lib. 2 in
Eunomium Epiphanius heresi 69 Hieronymus epistola ad Cyprianum sed
certe haec licet ita sint tenendum est tamen ut tam graves viri et periti
in lingua hebrea reddiderunt creavit adeo quod non sollicite dissimulan
dum in loco ecclesiastici citato et vulgatus legit creavit propter hoc
Atanasius sermone 3 contra Arianos et Cirilus lib. 5 thesauri c. 6
dicunt sacram scripturam promiscue usurpare vocabula faci
endi creandi et generandi sicut in genesis 1 et 2 fecit
Deus hominem deuteronomii 32 Deum qui te genuit dereli
quisti unde non ex solo verbo genuit aut creavit sed ex circum
stantiis et subsequentibus sensum scripturae esse colligendum

et ita qz in illo loco ubi dr de filio Dominus creavit me statim adit in initio viaz suaz antequam qd quam faceret &a constat q hi creavi pro generavit accepit –

Sed certe licet hoc verum sit adeo red in dae ro ut aliquando usus sit vbo caulum creat⁹ reliqs aliis sicut redit ro ut usus sit vbo generat⁹ quam quidem accepit concilium qdam orientale canone s. qrefert et eius sensum sequitur hilarius lib de sinodis et s. toas q.a gentes c. 8 dicit q p cessionem fili Dei nō vocari generat^m nō creat^m qz unica voce n potest perfecte explicari qz illa inbenit perfectionis generatio n in creaturis afert perfectionem quatenus dicit p deum omnem in eadem sustancia et natura et sic generatio convenit p cessioni verbi n vo quatenus afert mutat^m in generante et insubiecto creatio dicit perfectionem in modo operandi quatenus dicit p ductionem sine mutat^e creantis et sic convenit p cessioni verbi ro creat⁹ n vo quatenus dicit p ductionem alterius susbe –

ad id ecclesiastici° respondent bene Ambrosius et Crisostomus ibi filium dici i genitum ois creature n qz fuerit creatus sed qz fuerit genitus ante ullam creaturam est n eadem sentā in illa ecclesiastici 24 ego ex ore altissimi p divi primogenita ante omnem creaturam ex quo bene infert q ipsa n e creatura –

ad id hebreos° Crisostomus et teo filactus hi e factus est ponunt declaratus agit n ibi Paulus de statu ade(?)pro a Christo post resurrect^m cum n purgationem pecatorum faciens sedet &a tanto melior angelis effectus &a .i. post passionem exaltatus et declaratus est tanto excelentior angelis quantum distat gloria fili a sorte servi –

ad id vo Joannis° ante me factus e R n significari illis verbis Christum p ductum ab eterno ante Joanem sed fuisse prepositum et prelatum iuanni ac si diceret qui post me venit plus honoris ac dignitatis quam ego consequutus est ita interpretant Crisostomus hic augustinus tractatu 3 Ambrosius lib 3 de fide c. 5 et ceteri interpretes optime n convenit contextui hec expositio nam sic habes ante me factus e qz prior me erat .i. precessit me dignitate et honore qz eternus erat et ego temporalis –

at qz sunt multa alia loca que sonant Christum esse filium Dei

creatur - s. factus aut per ad omnia illa generaliter solutione quam tradunt
ceteri patres ecclesiae, i. creare s. facere non sumi proprie s.
si proprie non ad naturam diuinam referenda sed ad humanam —
2o obiiciunt quod implicat ut filius procedat et quod procedat per actionem aut
operationem transeuntem (quia absolute non producitur s. producitur per operationem
transeuntem). Ans. prob. quia Aris. 1 ethicorum c. 1 innuit et 9 meta. textu
16 hoc discrimen ex parte constituit inter operationem transeuntem
et immanentem quod per illam producitur aliquid aliud per immanentem
vero nihil aliud producitur sed potius ipsa est ultimum quod producitur quod adeo
verum existimauit durandus ut unum ex praecipuis fundamentis
quae mouit ad asserendum filium non procedere per intellectum Patris nec
tanquam per ipsam processionem nec tanquam per principium illius sit
existimasse actionem seu actum immanentem cum ipso quod immanens sit
habere conditionem pugnantem cum fecunditate et aptitudine ad hoc ut aliquid
per illum procedat sm mentem Philosophi. Pro illud ans. quod quando
per actionem aliquid producitur id quod producitur per finis et nobilius est ipsa actione
ut ait Aris. 1 ethicorum c. 1 sed in agente quo operatur immanenter nihil est per
finis ipsis operationibus immanentibus ut in homine nihil est perfectius
quam intelligere et velle cum in ipsis operationibus constituat Aris. lib. 10
ethicorum beatitudinem tam moralem quam speculatiuam unde per eas nihil
per producitur. Dx non negando ans. et ad probationem dico fere omnes conueni-
re illa uerba Aristotelis non esse sic intelligenda quasi asserat actionem
immanentem nihil omnino producere hoc non falsum esse et contra ipsam
actiones variant tamen sumo supra assignando et declarando discrimen
quibus constituit Aris. inter actionem immanentem et transeuntem aliqui
non dicunt hoc assignare discrimen quod s. per actionem immanentem
nihil producitur ad quod ipsa ordinetur tanquam ad finem veluti per actionem
transeuntem ita explicant Canariensis et molina quos infra
impugnabo quod hic expositio et mala est et continet falsam doctri-
nam —
2 modus explicandi est ut sensus Aristotelis sit per actionem immanenter
aut nihil fieri immediate extra ipsum principium operans aut
tantum ita quam extra nihil fieri immediate quod possit perseuerare
cessante tali actione sicut v. in respiratione transeunte in qua saltem
regulariter oppositum contingit nam terminus productus immediate est

opera operantem et revera naliter permanet cessante actione ut
patet discurrendo aliquando de in operatione transeunti non permanet rursus
cessante actione ut in intellectu et illuminatione et in aliquo parte operationum
manifeste unicum ab infer fusione terminum productum quae venit non persine
rare possit cessante actione ut sonus &c.a productus per actionem
citaricandi &c.a at in operationibus immanentibus potius et perfectione
tione non productum sequitur nec possit perseverare cessante actione et hanc expositi
tionem sequitur Suarez 2 tomo meta. disput. 47 sect. 12a.
3us modus explicandi ibi Aristotelem nomen actionis immanentis sumere ipsam
productionem simul cum suo termino ideo non ibi ait notitiam ordinari ut ad finem
ad cognitionem i. ad constituendum hominem cognoscentem quia actio qua producitur
notitia ordinatur ad notitiam et tamquam ordinatur ad illum finem formalem
tanquam ad ulteriorem finem et ideo ait quod ultimus cognoscens est ei
sic sumi dare i. constituere animal videns at nominibus significantibus actio
nes transeuntes non utimur ad significandas tamillas quae sunt termines et
effectus formales quos causant quia ipsis cessantibus adhuc durant tales
tal. in causatae sui effectus formalis et ita nomen calefactionis non utimur
ad significandum calorem &c.a —
aliter dicendi sunt nomen actionis immanentis utique solvi ipso actu immanen
ti qui actio grammaticaliter dicitur et sic verum est quod actiones immane
ntes tanquam productiones non dicit productum ut per ei sicut intellectum
&c.a tamen licet producat species intentionalis aut habitus per intellectum
non tamen separant ad illam tanquam terminus ad actiones sed potius
quam effectus ad causam a qua producunt per distinctam actionem
quilibet autem ex his modis dicendi optimus est. Durandus autem
in hac re graviter erravit ut infra dicam. — ad confirmationem respondeo negando
minorem si nomen actionis immanentis vere sumatur pro actione pre
dicamentali quia eius terminus perfectior est ipsa. Solent tamen Aristoteles et alii phi
losophi nomine actionis immanentis intelligere actum immanentem
nam intellectio ut infra dicam non est actio ipsa sed potius actus et terminus
productus per actionem et ideo bene ait Aristoteles in eo consistere beatitudi
nem nempe in ipso actu nam in ipsa actione intellectus ut actio est
non consistit beatitudo nisi presuppositive et ut inducta ad ipsam
formalem beatitudinem —

Sed 3° 3° qr Deus actio infert dese passionem in subiecto in quo est ipsa et virtus eius. Sed actio in manens et eius virtus est in ipso principio operanti agens producit etc. S. Filius Dei non producitur per operationem in manentem sed transeuntem quae non infert passionem in ipso operante cum non re cipiatur in eo S. dantur passio in patre eterno et per consequens receptio bat passiva quod est omnino falsum. Dist. non negando 3am quod ad hoc ut detur passio opus est ut detur actio per se sumpta individuis autem ut in praedicto ex eo sunt non datur communicatio sed productio actio operatur in manens et ita non potest indecoli quod vera passio receptio aut per se re cipi bat in patre eterno licet ipsa processio sit ad modum actionis in manen tis nam hoc genus productionis divinae cum sit perfectissimum omnium habet omnium perfectionem quam habet genus perfectissimum productionum creatarum qualis est in manentium quod solis perfectionibus creaturis conuenit ablatis non imperfectionibus quas habent in creatis sicut non licet in creatis operatio in manens et eius virtus sint accidentia et ut sic vere in fermant subiectum individuis tamen operatio quam eius virtus est sub stantialis et ita nec inhaerent nec in genere causae formalis informant alia quae obiicere possunt 2a et 3m de sumpta ex eo quod praedicta operatio in manens sit generatio solbuntur dispute sequenti ex articulo 2m S. Thomae Q. 2 an verbum ad quod terminatur praedicta processio sit vere essentialiter Deus

Q. 2a an Verbum ad quod terminatur praedicta processio sit vere et essentialiter Deus

Sententia praecedenti iam retuli sententiam Arii asserentis Filium esse creaturam a qua quidem sententia non longe distant Valentinus gentilis haereticus et eius sec tatores qui dicunt Patrem Filium et Spiritum Sanctum esse tres eternos Spiritus non solum numerice in essentia distinctos sed ita diuersos et inequales in per fectione ut solus Pater sit summus Deus Filius autem et Spiritus San ctus quidam Dii inferiores habentes naturas productas non quidem ex ni chilo sed ex substantia patris et ideo Patrem vocant essentiatorem et Filium et Spiritum Sanctum essentiatos et ad verba sacrae scripturae quae loquuntur de unico solum et vero Deo de Patre tantum esse intelige nda hanc autem doctrinam didicerunt ab illis arianis quos refert Atanasius in dialogis de trinitate 2° anomeos dicentibus non

ri ni tatem e instar esse cepit presbiteri et diaconi qui gradibus dignita
tis inequalibus differunt nec defuerunt aliqui ariani qui etiam licenter
concederent filium fuisse ab eterno ut refert Augustinus 6 de trinitate
c. 3 ita isti nobis heretici plures implicationes in suis dictis involve
bant quam antiqui nam ex una parte asserunt filium esse Deum et
ex alia esse minoris perfectionis quam pater et hinc destinatam naturam
ab ea que est vera Deitas —
c. nihilominus sit 2° de fide Verbum adequat predicta questio
est veritas esse nisi aliter Deum exordium probationis huius chatolice veritatis
assumere sumendum est qui ut asserunt scriptores patres ecclesie eo consilio
Joannes suum evangelium scripsisse ut si chatolici arma haberent ad hereses
iam ortas et deinceps orituras adversus divinitatem Christi debel
landas nec non inmerito ipse in fine sui evangelii dixit scripta sunt ut
credatis quod Jesus est filius Dei probatur 1° ex illis verbis et Deus erat
verbum quiquidem locus licet clarissimus sit clarior tamen redditur eius sensus
si ita transponas dictiones verbum erat Deus ut admonent hilarius 7 de trini
tate et basilius in hec verba cuius loci vires tante sunt ut dixerit Augustinus
in 1° de trinitate c. 6 qui dixerunt Dominum Jesum Christum non esse Deum
aut non esse verum Deum aut non cum Patre unum et solum Deum manifes
tissima divinorum testimoniorum et consona voce vincuntur sunt velut illa
et Deus erat verbum —
sed nec Ariani tam evidenti testimonio convincuntur respondent 1° hunc
locum sic esse legendum verbum erat apud Deum et Deus erat ibique apposi
to puncto sistendum et hic verbum adiugendum esse cum se quentibus sic
Verbum hoc erat apud Deum — sed nihil hoc valet hac enim tunc quod
nemo dubitabat Deum extitisse tunc quid iam dixerat evangelista nam
verbum non fuerat esse apud Deum nisi si iam Deus esset — alii dicunt
appellari quidem verbum Deum absque articulo non ut ex hoc colliga
mus non esse vere Deum nec equalem Patri quem evangelista cum arti
culo paulo antea vocaverat Deum — sed respondet Crysosto
mus Patrem aliquando etiam vocari Deum sine articulo ut ad Romanos 1°
n° 7 omnibus qui sunt Rome dilectis Dei et alibi sepe et filium dilectis
vocari Deum cum articulo ad Romanos 9 n° 5 ex quibus est Christus secundum
carnem qui est super omnia Deus benedictus in secula —
alii tandem dicunt vocari tandem quidem filium Deum eo modo
quo moises vocatus est Deus faraonis exodi 7 n° 1° et ut homines
iusti appellantur Dii in scriptura ut salmo 81 ego dixi Dii estis &ª

sed respondet bene hilarius Moisen non absolute apelari Deum sed cum adito di mi nuente Deum faraonis verbum vero absolute vocatur Deus insuper sacra scriptura non dicit Moisen Deum esse sed constitutum fuisse Deum faraonis at aliud est Deum dari aliud Deum esse et confirmo quod constitutus Deus non naturalis sed fiticius aut metaforicus signatur Deus et ad salmum citatum ait ipso modo dicendi signari eos non natura sed beneficio fuisse Deos in eo inquit hilarius indulti nominis signatio est et ubi refert ego dixi loquentis est potius sermo quam rei nomen — adde vocem hebricam non modo signare Deum sed nuncios etiam sed quam signi ficatur Christus omnium scripturarum interpres explicuit hunc locum Joanis 10 si eos dixit Deos ad quos Dei sermo factus est quem Pater santi ficavit et misit in mundum vos dicitis quod blasfemat quia dixit filius Dei sum argumentatur non Christus contra iudeos a minori ad maius quasi diceret si illi dicti sunt Dij qui nihil habebant divini nisi quod cum illis Deus loqutus fuerat multo magis ego qui naturalis Dei filius sum Deus sine ulla blasfemia vocari possum —

2us locus sit ex eodem Joanne c 20 respondens tomas dixit ei Dominus meus et Deus meus que quidem verba etiam clarissimum testimonium veræ di ui nitatis Christi eximent citra illis utuntur adversus iudeos Ciprianus libr 2 ad quirinum c 6 et contra arianos atanasius orat 3a adversus eosdem hilarius 7o de trinitate Crisostomus homilia de trinitate cirilus in iuanem c 20 maxentius dialogo 2o Etiamque quidem tam hic ariani non posso vitare Christum vocari Deum eo modo quo homines ipsi Dij apelantur ut supra dicebant nam cum hoc loco bene admonent cirilus leoncius et teofilactus tam li Dominus quam li Deus habent articulum grecum qui non solet ad diuini nisi cum de Deo vero agitur nec posso vitare testimonium datum ab homine ignaro quia redditum est ab israelita qui bene noverat dictum deuteronomii 6 audi israel Dominus Deus noster Deus unus est neque redditum sit ab homine nimis levi ad credendum cum tomas fuerit homo maxime incredulus qui non nisi oculis manibus quod credebat et ita ingenio se Crisostomus homilia de trinitate hoc inter pretatur aut ad id salmi 76 alij erit in die tribulationis Deum exquisivi manibus meis et non sum deceptus quasi diceret manibus cognovisse Christum esse Deum

sed huic occasionem sumpsit quidam arianus apud maxentium di
alogo ad asserendum Christum non esse verum Deum quia inquit qui ma
nibus cognoscitur Deus non est verus Deus quia Deus non est corpus ut tangi
posset sed bene respondent idem maxentius et gregorius homilia 26
in euangelia aliud tetigisse aliud credidisse tetigisse cum dixisse
hominem et ipsum fuisse Deum —
ad hoc 1um caput argumentorum desumptum ex locis in quibus Christus
absolute apellatur Deus spectat etiam ostendere alia nomina quae
sunt propria ueri Dei tribui Christo domino aliud est nomen est ado
nai proprium quo noster interpres uertit omnipotens aut ineffabile
proprium Dei quia Jeremie 23. dicitur hoc est nomen quod uocabunt eum Do
minus iustus noster hebraice est adonai isaie 40 uox claman
tis in deserto parate uiam Domino in hebreo etiam est adonai
quae quidem loca omnes asserunt loqui de Christo — aliud nomen
solius ueri Dei est altissimus secundum id salmi 82 tu solus altissimus
in omni terra at hoc idem nomen datur Christo salmo 86 homo natus est in ea
et ipse fundauit eam altissimus et Luce 1o tu puer propheta altissimi uo
caueris aliud nomen est rex gloriae seu Deus gloriae ut patet actorum 7 at
1a corinthios 2 de Christo loquens paulus ait si cognouissent nunquam Do
minum gloriae crucifixissent et salmo 23 eleuamini portae eternales
et introibit rex gloriae ubi per regem gloriae auctores omnes intelligunt
Christum aliud est rex regum et dominus dominantium ut ait Pa
ulus 1a ad timotheum 6 at hoc ipsum tribuitur Christo apocalipsis 17
agnus uincet illos quia rex regum est et Dominus dominorum et 19 in
femore scriptum habet rex regum et Dominus dominantium alia
nomina propria ueri Dei tributa Christo uide in belarmino tomo 1o libro 1o
de Christo c. 7 —
2um caput sumitur ex omnibus locis in quibus Christus aut absolute sine ali
quo addito aut addita hac particula uere dicitur filius Dei aut
habere per Patrem Deum quia nullus dicitur proprie et absque ulla metafora
filius alicuius qui non sit eiusdem naturae cum illo et ita cum sola sit
unica natura diuina non minus super futurus erit Deus filius quam
pater eternus innumera uero sunt loca in quibus Christus testatus est se
esse filium Dei et in quibus alii testimonium idem reddiderunt declarando
simul tali uerba significare illum esse Deum et secundum istum sensum
acceptum fuit ab auditoribus id ioannes 5 no 18 quaerebant iudei illum
interficere quia non solum soluebat sabatum sed patrem suum

dicebat Deum equalem se faciens Deo que verba ut advertit ar
brosius ss. evangelistæ non Judeorum ait et Christum revera significare
velle se esse Deum et equalem Patri cum se filium Dei dicebat. bene
etiam iudei quanvis veri perceperunt hunc sensum ioannis 10 n° 33
de bono opere non lapidamus te sed quia tu cum homo sis facis teipsum Deum
et tamen non se Deum sed filium Dei dixerat et c 19 n° 7 nos legem
havemus et secundum legem nostram debet mori quia filium Dei se fecit at
qui lex non iubebat puniere qui se filium Dei natura sed adoptione
faceret. nec de Christo poterat hocdubitari qui tanquam virius
tus et prophæta magnus havebat. et etiam ipsi iudei Joannis 8 dese
dicebant unum Patrem havemus Deum — insuper matei 14 n° 33
omnes apostoli viso quedam miraculo facto a Christo in hanc bocem
proruperunt vere filius Dei est imo ut advertit Crysostomus Christus
eos qui se filium Dei apelabant non reprehendebat sed potius eos fidem
multis veram factis miraculis confirmabat imo et laudabat ut
patet ex mateo 16 n° 13 ubi Christus filius Dei bivi quem locum utuntur
hilarius 7 de trinitate atanasius sermone 3 contra arianos et alii pa
tres ecclesiæ ad probandam divinitatem Christi et rate quidem nam
ut notat teofilactus illi boci filius additus fuit articulus ut signi
ficaret non qualemcumque sed unicus et naturalis filius Dei qui natura
est Deus non sicut elias, Jeremias aut alii prophæte quos personas
opposuit Christum nam isti solum adoptione fuere filii Dei
denique ipse Christus cum adiuratus ut ait mateus c 26 n° 63 interrogaret
a summo pontifice an esset filius Dei venedicti respondit ego sum ut refert
marcus c 14 n° 62 et scindens vestimenta sua summus sacerdos ait
ad circumstantes audistis blasfemiam erat autem apud eos magna
blasfemia siquis se filium Dei apelaret quia non poterat naturalis filius
Dei esse quin Deus esset —
3um caput sumitur ex locis ubi unica ad eorumque natura asseritur patris et filii
est locus celeberrimus ex Joanne 10 n° 30 ubi dicitur ego et Pater unum
sumus quem locum omnes chatolici interpretantur de unitate naturæ
divinæ et ita hoc testimonio utuntur adversus Arianos alexan
der episcopus alexandrinus in epistola ad omnes episcopos Atanasius
oratione 1a et 2a contra Arianos hilarius lib 7 et 8 de trinitate epi
fanius heresi 59 nazianzenus lib de fide basilius lib 1 contra eu
nomium et fere reliqui patres — sed respondent Ariani apud
ter tulianum lib de trinitate Patrem et filium esse quidem unum
concordia consensu que voluntatum non vero essentia — sed certe

n̄ pōt stare contextus nec Christus habebat intentum si de connexione
voluntatum n̄ v° de unitate naturę intelligerent. hec verba nam
intendebat probare id q ante dixerat se habere tantam vim Christum
ut nemo posset oves proprias rapere de manu sua et ita quasi
firmavit hunc silogismum ego et Pater unum sumus sed ne
mo pōt rapere oves de manu Patris qui e omnipotens ergo nemo
pōt rapere de manu mea quę n̄ bona est intelligendo maiorem de
unitate naturę et omnipotentię ratione cuius equalis virtutis sit
filius ac e pater et in hoc sensu intellexerunt iudei verba Christi
ideo n̄ audito hoc verbo lapides sustulerunt iudei dicentes de bono
opere &c.a quare mirandum est q iudei hoēs alioqui hebetes
carnales et hostes animi Christi intelligant sensum verbor[um]
Christi ariani v° n̄ intelligant —
4um caput sumit ex varijs locis utriusque testamenti qui quidem consensu hebr
iudeor[um] et christianor[um] loquuntur de unico Deo vero israel et tamen nos oste
ndemus in novo testamento exponi de Christo filio Dei et primi
sit primus a paulo isaię c. 8 nº 13 dr Dominum exercituum ipsum
sanctificate ipse pavor vester et ipse terror vester et erit vobis in san
ctificationem. in lapidem autem offensionis et petram scandali duabus
domibus israel in laqueum et in ruinam habitantibus Jerusalem
iuxta Deo vero prophetat isaias futurum quibusdam sanctificationem quibusdam vº lapidem offen
sionis petram scandali laqueum et ruinam at hoc idem nō vult paulus Chris
to Domino in novo q fuisse adimpletum taliter scribens ad Rom 9 quid ergo di
cemus q gentes quę n̄ sectabantur iustitiam apprehenderunt iustitiam
israel vº sectando legem iustitię in legem iustitię n̄ pervenit quare ?,
q n̄ ex fide sed quasi ex operibus offenderunt n̄ in lapidem offensionis
sicut scriptum e ecce pono in Sion lapidem offensionis &c.a — insuper
isaię 45 dr ergo Deus et n̄ e alius in memet ipso iuravi q mihi
curvabitur oē genu et tamen ad Rom 14 ait apostolus Christum esse istum
Deum inquit n̄ oēs stabimus ante tribunal Christi scriptum e n̄
vivo ego dicit Dominus q mihi flectet omne genu —
2us locus sit ex lib numeror[um] c 21 ubi dicit locutus populus contra moisen
et Dominum ait cur eduxisti nos de egipto &c.a quam ob rem
inmisit Dominus in populum ignitos serpentes hunc ergo Domi
num et verum Deum tentatum et irritatum a iudeis asserit pa
ulus ie Christum 1a corinthior[um] 10 nec tentemus inquit Christum
sicut quidam eor[um] tentaverunt et a serpentibus perierunt —

3um dic ex Salmo 67 ubi de Deo israel sic loquitur Currus Dei
decem milibus multiplex milia letantium Dominus in eis in Sinai
in sancto ascendisti in altum cepisti captivitatem accepisti dona in ho
minibus at hoc ipsum Paulus intelexit de Christo ad efesios
4 dicens unicuique nostrum datae gratia sm mensuram donationis Christi
propter quod dixit ascendens in altum &a alia loca veteris testamenti
ad hanc normam explicata in nobis pro divinitate Christi
videri in belarmino tomo 1o libro 1o de Christo c 4 —
5um c. sumitur ex locis sacrae scripturae ubi opera et attributa quae
propria veri Dei tribuuntur Christo de his curamus (?) tantum pro aliqua
et initiamus a opere Dei ad extra quod est creatio a quo ince
pit Moises suam narationem genesis 1o in principio creavit Deus c.
de quo etiam gloriatur Deus apud isaiam c 44 ego sum Deus ex ten
dens celos solus stabiliens terram et nullus mecum at hoc ipsum
tribuit Joanes c. 1o verbo divino cum inquit omnia per ipsum
facta sunt unius dicti ~~[illegible]~~ tanti fuit Crisostomus humilia
1a ut asserat plus uno verbo Joanem quam Moisem pluribus di
xisse unde plurimi autores ad hunc locum asserunt Joanem
his verbis voluisse confirmare Christi divinitatem asserendo
eum fuisse creatorem omnium rerum — Evenius vero voluisse docere
Christum non esse creaturam quod in idem recidit ... ali adeo efficax
iudicant hoc testimonium ad probandam Verbi divinita
tem ut apertissime comprobaret licet non antea dixisset Joanes
et Deus erat Verbum et ideo iure augustinus tractatu 1o
in Joanem munitus tanto testimonio audet sic loqui exeat
exeat nunc nescio quis infidelis arianus et dicat quod Verbum
Dei factum est quomodo potest fieri ut verbum Dei factum sit quando
Deus per verbum fecit omnia et perpendunt aliqui bene evange
listam post predicta verba addidisse et sine ipso factum est nihil
quod factum est non sine misterio ut sic obiaret quidam subter
fugio arianorum dicentium per Verbum facta quidem omnia
se excepto quasi per patrem fuerit factum corruit non et

exclusamanet tali exceptio per illa verba cum nihil omnino nulla cre
atura quæ facta est sine ipso verbo facta dicat. agnovit etiam vim
huius rei paulus cum ad hebreos 1° ut ostenderet filium esse Deum dixit
per quem fecit et secula &c.a et ad colosenses 1° omnia per ipsum facta cre
ata sunt. eundem retinent sensum ea verba proverbiorum 8 cum eo eram
cuncta componens &c.a loquitur autem ibi sapientia —
aliud opus Dei quod primum est conservatio totius universi sicut actorum 17
de Deo dicitur in ipso vivimus movemur et sumus at hoc ipsum tri
buit filio ad hebreos 1° portans omnia verbo virtutis suæ ad colosenses
2° omnia in ipso constant .i. ut explicat Crisostomus omnium subsistentia pe
ndet a filio Dei tanquam a conservante — alia etiam opera qua
lia sunt salvare prædicere futura et intima cordium scrutari
per se facere miracula id quod propria virtute et alia quæ omnia solius
sunt Dei etiam passim tribuunt Christo —
ad atributa veniamus et primum eternitas quæ est propria Dei
sicut 1.a ad timotheum 6 ait Paulus qui solus habet immortalitatem
at hæc etiam convenit filio sicut proverbiorum 8 dicitur ab eterno ordi
nata sum miqueas 5° egressus eius a diebus eternitatis Joannis 1°
in principio erat Verbum .i. in eternitate sic interpre
tantur omnes qui accipiunt hi principium pro eternitate unius missi.
nazianzenus Ambrosius Basilius Crisostomus Teofilactus le
onicus et alii quos afert Maldonado in hunc locum — nec
nostro proposito minus faciunt aliqui licet dicant hic prin
cipium non pro eternitate sed pro initio temporis seu a origine mundi
sumi ad unum non idem est dicere Verbum fuisse in principio
ac fuisse ante principium imo morem esse sacræ scripturæ cum
aliquid esse eternum significare vult dicere fuisse iam in principio
seu ante principium sicut cum proverbiorum 8 dicitur Domi
nus posedit me &c.a non tantum significare intendit sapientiam
antiquiorem esse mundo sed fuisse sempiternam et in eo
dem sensu dixit Christus Joannis 17 clarifica me Pater
apud te met ipsum claritate quam habui apud te priusquam

mundus esset i. ab eterno —
aliud atributum est immensitas iuxta id Jeremie 23 celum et terram ego impleo
at est filio Dei tribuitur immensitas Baruc 3° magnus est et non habet fi
nem excelsus et immensus q[uo]d loquatur de Christo patet qui infra subditur
in terris visus est &a — aliud atributum est omnipotentia 1.a ad Timoteum
6 at filio Dei tribuitur apocalipsis 4 et 11 aliud est sapientia secundum
id Romanorum 16 soli sapienti Deo at hoc ita appropriatur filio ut sa
pientia nominetur 1.a Corinthiorum 1° —
6um est sumitur ex innumeris decretis conciliorum et pontificum qui cla
rissime decernunt tanquam articulum de fide Verbum seu Chris
tum esse verum Deum et damnant oppositum asserentes ex pon
tificibus possunt videri Clementis 1.i epistola 1.a ad fratrem Jacobum Sixtus 1.us
epistola 1.a decretali ad omnes Christi fideles Sixtus 2.us epistola 1.a ad gra
tum episcopum felix 1.us epistola 3.a ad Benignum episcopum Mar
celinus epistola 1.a ad Salomonem episcopum Ignatius et Soter epistola 1.a
qui quidem ante Nicenum et paulo post tempora Christi floru
ere — concilia vero que hanc definiunt veritatem expresse sunt
Nicenum Romanum cui prefuit Silvester papa Constantinopoli
tanum 1.um sub Damaso efesinum 1.um sub Celestino papa Cal
cedonense 1.um sub Leone 1° Constantinopolitanum 2.um Lateranense sub
Martino papa Constantinopolitanum 3.um Nicenum 2.um Lateranense
2.um et florentinum quorum gravissima verba qui voluerit legere
videat Molinam 1.a p.e q. 27 disputatione 3.a —
7.um c. sumitur ex sententia Patrum ecclesie de quibus sic loquitur Augustinus
1° de trinitate c. 4 omnes quos legere potui qui ante me scripserunt
de trinitate que est Deus divinorum librorum veterum et novorum catho
lici tractatores hoc intenderunt secundum scripturas docere quod Pater et fi
lius et Spiritus sanctus unius eiusdem que substantie inseparabili equali
tate divinam insinuent unitatem unde constat egregie mentiri
hereticos asserentes Patres ecclesie qui fuerunt ante concilium
Nicenum sue favere sententie alios vero fluctuare in hanc rem
et sibi ipsis contrarios esse. nam certe quod ad hos pertinet quam
constantes sint in catholica veritate satis constat ex locis ingentibus de
hac re tractant quos ex 8e retuli supra c.a loca sacre scripture
ubi docetur hec veritas quo ad omnes tamen quam verax sit Augustinus

constanter ex Belarmino lib. 1° de Christo c. 10 ubi per omnes etates ecclesiae usque ad 16.am sec. li videntur affert Patres qui in hac veritate defendenda claruerunt. videatur eundem c. 11 et 12 ubi ex miraculis divinis revelationibus factis in confirmationem nostrae c. et ex testimonio Sibillarum probat hanc veritatem —

Sed contra nostram obiciunt Ariani innumera loca sacrae scripturae quae quidem ad quatuor capita conabor redigere. 1.um C. sumitur ex locis quae videntur docere solum Patrem esse Deum huius modi sunt. Deuteronomii 32 Joannis 17 haec est vita eterna &c.a 1.a Corinthios 8 nobis tamen unus Deus Pater &c.a C. si solus Pater est Deus filius nec habet naturam divinam nec est Deus. Respondetur tamen per his et aliis similibus locis continentibus particulas exclusivas quasi et limitativas non excludi a participatione eiusdem Deitatis personas divinas filii et Spiritus sancti sed tamen idola falsosque Deos quod ostenditur a simili quod ut constat ex loco Pauli citato unus Dominus Christus et tamen non ex hoc excluditur a dominio Pater et Baruc 3 de Christo dicitur hic est Deus noster et non estimabitur alius adversus eum et tamen non excluditur a divinitate Pater sed potius ibi includitur quoniam et idem Deus est pater et filius et hunc esse verum sensum praedictorum locorum satis confirmat sententia Patrum ad quod declarandum elegantem comparationem unitur D. Cirilus libro 10 thesauri c. 6 ponamus inquit nonnullos errare impulsos hominis aut brutum animalis cuiusdam statuamentere tisse quam credant lucis esse originem quamquam lucis nomine appellent ad hoc fingamus solem ad huius modi homines magna voce clamasse erratis nimium omnes vos ego solus non sum lux nec alia est preter me an igitur his verbis splendorem solis et lunae non esse lucem putavissemus Sed ad versus falsam lucem illa verba solis dicta interpretavissemus. nimirum hoc ex rerum proposito fatiemus quare cum a Patre quoque dicitur ego solus sum Deus nec est alius preter me falsos Deos non filium excludi firma fide credendum est —

2.um C. sit ex locis sacrae scripturae in quibus filio attribuuntur aliqua quae ostendunt illum minorem et inferiorem esse Patre in sua natura et consequenter non esse Deum quos quidem omnes quod mira brevitate in summam atanasius redegit indisputatione ad versus Arium

placet illius verba referre argumentatur. Et dicit ex persona arianorum si et filius maiorem habet similitudinem si spontanea voluntate venit si voluntatem suam non facit si quae ei dicuntur loquitur si sibi data custodia si rogat si quae aliunde deprecatur si omnia ab alio accepit si sedes dextra circumfusis regnum non sua propria potestate non tribuit si quae sunt Patri placita facit et ab ipso amoris subsequitur. equum non est ut qui de sua subiectione tanta a talia dicit Patri efficiatur equalis — sed ad haec et similia una scilicet altera solutio solent patres ubique respondere scilicet illa convenire et dici de Christo quatenus habet naturam humanam unde recte Aliquinus 3 de trinitate c. 6 sic ait ideo scriptum non est quod Deus Pater maior sit Spiritu Sancto scilicet Spiritus Sanctus minor Deo Patre quia non est ita a Spiritu Sancto columba in qua apparuit assumpta scilicet ille ignis in quo descendit super apostolos in unam divinitatis personam sicut assumpta est a filio Dei ex Maria Virgine humanitas in unam deitatis personam sed melius Ambrosius 2º de fide c. 4 in veritate sic ex persona hominis Patrem dixit maiorem qui in persona hominis se vermem dixit et ad maiorem abundantiam et claritatem addit Augustinus 1º de trinitate c. 7 quia iuxta hanc rationem filius non solum minor est Patre sed etiam seipso quo modo ni inquit non etiam seipso minor factus est qui semetipsum exinanivit formam servi accipiens non itaque in merito scriptura utrumque dicit et equalem Patri filium et Patrem maiorem filio illud non propter formam Dei hoc autem propter formam servi sine ulla confusione intelligitur. —

alii vero patres qui multa ex relatis intelligunt de Christo etiam quatenus talis persona divinae ideo dicunt ea illi attribui quia nomine Patris aliquo aliud procedit solemus concipere ut quod maius et nomine filii procedentis ab alio ut aliquid minus unde concilium Sardicense sic ait confitemur unam Patris filii que divinitatem nec quisquam quando negat aliquando Patrem filio maiorem non propter aliam essentiam non propter diversam sed quia ipsum nomen Patris maius est filio eandem solutionem tradit Basilius lib. 1º adversus Eunomium Hilarius 9 de trinitate Damascenus 1º de fide c. 9 Cirillus 2 thesauri c. 3 —

et ex his etiam solves loca scripturae ubi Pater eternus dicitur esse Deus filii. ut Joannes 20 ascendo ad Deum meum et ephesios 1º Deus domini nostri Jesu Christi &a nam in his locis sermo est de Christo quatenus homo est propter quod vide late Hilarium 11 de trinitate Ambrosium 3 de fide c. 2 et Nazianzenum lib. 4 theologiae —

3.^m^ C. sumitur ex locis in quibus dr Pater in filio seu per filium operari dicebant n. Ariani per verbum quidem omnia fuisse facta et modo fieri n. tanquam per Dominum magistrum aut causam principalem sed tanquam per servum instrumentum S. discipulum qui imitabatur Patrem facientem ut referunt atanasius sermone 3° contra arianos et alii plures patres quos affert maldonado in Joannem c. 1° n° 3 sed q. colligunt ex eo q. sacra scriptura quoties opus creationis aut aliud proprium Dei tribuit filio utitur particula per ut Joannis 1° omnia per ipsum &c.ª 1.ª corinthiorum 8 unus dominus Jesus Christus per quem omnia qui modus loquendi pertinet ad causam instrumentalem at quando tribuit Patri utitur particula a S. ex q. pertinet ad causam principalem respondent n. Basilius lib. 6. de Spiritu Santo a c. 2° usq. ad 9.^m Crysostomus homilia 4ª in Joannem et aliquam plures falsum esse semper reperiri id discrimen imo et li per aliquando tribuitur causae principali et Deo uero ut constat genesis 4 possedi hominem per Deum 1.ª corinthiorum 1° Paulus vocatus apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei et alia quam plura imo ut ait Dictorinus lib. 1° de trinitate li ex per et in de solo Patre dr. ad Romanos 12 quoniam ex ipso et per ipsum et in ipso sunt omnia et certe Paulus opus creationis mundi tribuit Christo n. tanquam instrumento sed tanquam causae principali siquidem ex hoc probat esse Deum ad hebreos 1° dicens per quem fecit et secula —

4.^m C. sit ex locis in quibus sacra scriptura dicit Patrem dare aliquid filio et filium illud ab eo recipere ut dare illi uitam potestatem uirtutem scientiam hereditatem &c.ª sed haec n. probant filium n. esse verum Deum nam S. loquuntur de Christo quatenus homo est S. si loquantur de eo quatenus est talis persona diuina tamen probant n. habere esse deitatem et alia attributa diuina sed communicata et participata per originem qua procedit a patre q. n. est contra diuinae personae probatur C 3.ª an hic filius qui est Deus sit persona distincta a persona patris

C. 3.ª an hic filius qui est Deus sit persona distincta a persona Patris

Ante Tertullianus in illa uerba mathei 27 et crucifixi sunt cum eo duo

latrones ait semper Christum inter duos latrones crucifigi (nomine v.
Christi ecclesiam et eius doctrinam intelligit) cum plerumque videamus
inter duos contrarios hereticos illum crucifigi vidimus arium docen
tem Patrem filium et Spiritum sanctum non tantum esse tres personas dis
tinctas sed etiam tres esse natura distinctos audire nunc Sabelium
dicentem Patrem filium et Spiritum Sanctum non solum unam
naturam sed unam et eandem personam omnino esse at in medio ecclesia
eius quae catholica doctrina statuit docens in divinis esse unam
naturam ut sint personae distinctae de qua re solum modo agimus
sed prius predictam heresim explicemus iuxta mentem suorum au
torum — aliqui ergo huius heresis sectatores aiebant quod sicut in come
dia unus et idem homo gerit vices diversarum personarum propter di
versas actiones quas sibi exercet modo regis modo subditi etc. cum tamen
vere unicum solum suppositum sit ita similiter licet Deus sit unica
persona tamen dicitur pater quatenus principium et causa increata est omnium
creaturarum dici non reperies in sacra scriptura ob hanc rationem nomen patris
illi attribui ut deutero 32 nunquid ipse est Pater tuus etc. postea
ac aquisivit nomen fili quando assumpta humanitate factus est
homo et consequenter filius beatae Virginis tandem aquisivit nomen
Spiritus Sancti quatenus per dona supernalia quae creaturis rationalibus
infundit eas sanctificat s. ut alii volunt quatenus in earum mentes
supernaliter inhabitat unde ista nomina Pater filius et Spiritus
Sanctus illis sunt quasi sinonima ad significandam eandem perso
nam divinam ut gladius et ensis s. tanquam pronomen nomen
et cognomen ut marcus tullius Cicero s. ut voces quae varias
dignitates s. munera eiusdem personae significant ut rex dux
marquio huius heresis primus autor secundum epifanium heresi 57 fuit
noetus a quo noetiani sed quicquid sit de illius autore per quo vide
ri poterit late Pater vasquez 1a p. tomo 2 disputatione 108 c. 1 omnes
iam hanc heresim apelant Sabelianam quia sabelius ut ait au
gustinus heresi 41 eam suscitavit et mirum in modum per multa
vit quam nostris temporibus eius sequutus est Serbetus lib. 5 de
trinitate et transilvani quos refert belarminus tomo 1 lib.
de Christo c. 1 ~

ū Sit tn ū de fide filius seu Verbum ē per sonam distinctum a persona
Patris inhaerens ad probanda precipuus autor debet ee Joannes suppo
nendo prius in sacra scriptura n ē quidem hanc vocem persona ss. m
noa et m loquendi asserentes talem dist. inter Patrem et filium
qualis solet reperiri inter personas distinctas. c. 1° ait et verbum
erat apud Deum et iterum idem repetit hoc erat in principio apud
Deum .i. filius erat apud patrem ex quo loco Chrysostomus cirilus
severus antiochenus Leontius Toletus Pilatus et alii colligunt
contra Sabelianos filium a patre distingui persona qui n apud alium
ee dr distincta per sona dist immo idem asserunt evangelistam di
xisse verbum fuisse apud Deum et n in Deo quia prepositio in
magis propria est divisione sicut hi apud suspectos dicimus autem
locum aut sapientiam ee in Petro n apud Petrum et per manē
apud amicum n in amico et ita ariani ex hoc loco n solum
colligebant filium ee distinctum in persona a Patre sed etiam in
natura quia ut narrat fulgentius lib 3° contra monimum cum arianus
quidam aliquando in africa cum chatolico de his verbis Joannis
disputaret arrepto de capite chatolici pileo et manu tenens inte
rogabat hic cirros e ne in me an apud me respondente autem
altero apud te quasi victor subiicit sic verbum erat apud Deum
quia Deo n consubstantiale sed extraneum erat sed certe bene illum refe
llit fulgentius nō sufficiat quia verbum quod in hoc loco dr ee apud
Patrem idipsum dr in alijs locis ee in Patre quas retuli e preced
enti et quod docent hireneus lib 3 c. 18 atanasius orat. e quia Deus de
Deo sit verbum Augustinus 6 de trinitate c 2 et alii hi apud et
hi in confundi in sacra scriptura et eodem solo eusur pari et
ita verbum quod hic dr ee apud Patrem infra c 14 dr ee in
Patre — per hoc facit ille mus loquendi per verbos dum
cerant cuncta continens per sende n quantum di sonantiam et
impietatem committeret quis si huius mi loquutionibus uteretur
usurpando voces sinonimas aut voces diversorum officiorum
eius dem personae dicendo apud regem hispaniae e philippus 3us

in Cicerone e Tullius &c.a per pendere q sicut dixit Christus de se quod erat in Patre ita dixit de Patre quod erat in ipso qui non posset dicere nisi esset persona distincta unde licet aliquando in sacra scriptura legas aliqua attributa esse apud Deum s. in Deo ut salmo 129 apud Dominum misericordia &c.a non reperies ubi sit id dici —
2o probatur clarius ex locis ubi dicitur filius cum Patre facere numerum sicut faciunt plures homines in omni distinctas personas Joannis 8 in lege vestra scriptum est quod duorum hominum testimonium verum est ego sum qui testimonium perhibeo de meipso et testimonium perhibet de me qui misit me pater quasi dicat ut bene interpretatur Maldonado de me autem aut de mea natura divina duo sunt qui testimonium perhibent alter ego alter pater verum ergo est nostrum testimonium unde recte ex hoc loco colligunt contra Sabelium Patrem et filium duas esse re ipsa distinctas personas amonius theodorus fulgentius et theofilactus quos refert maldonado loco citato nec non Chrysostomus probasse quod intendebat sicut Sabelius bulit inter patrem et filium sola esset nominum differentia quod non essent duo testes unde recte Joannes 5 dicitur alius est qui testimonium perhibet de me et scio quod verum est testimonium eius ubi per hunc alium intelligunt Patrem Cirilus beda ruppertus circa hunc locum quo quidem modo loquendi satis aperte indicatur distinctio realis et personalis — probatur eadem pluralitas personarum Patris et filii illo Joannis 10. ego et pater unum sumus cuius testimonii vis tanta est ut bene advertit idacius lib. contra variadamum c. 16 et ceteri patres ut duobus verbis sabelianos et arianos confundat nam unitur sumus ostendit esse Patrem duas esse personas et unitur unum indicat non duas sed unam habere naturam —
3a probatur ex paulo loquens de filio Dei ad hebreos 1o dicitur qui cum sit splendor gloriae et figura substantiae eius graece est caracter hipostaseos ubi hipostasim accipiunt personam Patris Crysostomus theodoritus theofilactus eumenius circa hunc locum et basilius epistola 43 gregorius nicenus in lib. 6. de differentia essentiae et supposit. et adversus ... hanc meus filius ... ad Patrem &c.a —
tandem huc faciunt omnia loca quae probant distinctionem personarum quae omitto quia hic solum fuit adducenda quae peculiariter de filio Dei ... sunt.

prietª q. Pbr. ex testimoniis eorum uni licet et primi fuerunt asserentium Christum ē uerum Deum et filium Patris. oēs n. asserunt illum ēē distinctam personam a Patre et idem dicunt oēs patres allegati quos magna ex pte retuli in hanc prudentiã —
roē V. urgentur etz sō. ht. probari supposiõs his quæ diximus fundamentis prudentiã qz oē id q̃ accipit ēē ab aliquo necessario ab eo distinguitur realiter sed filius Dei accepit sumeē a Patre eterno q̃ ab eo distin git. realiter maiorem ita ueram putauit augustinus in 1º de trinita te c. 1º dicens qui opinatur Deum candidum S. ratilum falitur sed tñ huiusmodi uniuersitate inter spē rerum suis qui opinatur Deum nunc obliui centem nunc recordantem nihilominus inerrore ē sed tñ hui usmodi in animo qui autem putat eius ēē potẽ Deum ut seipsum genuerit eo plus errat q̃d solum Deus it ang.t sed nec spiritalis nec corporalis creatura nulla n. oīo res est quæ seipsam gignat ut sit hæc augus tinus digna sui ingenio in obscurit. n. manifestam. 2ª dictum gali quarus seipsam pduat. et ita sanctus thōas 1ª pē q. 41 aq. 4 certo et sufficienti signo distĩu. realis inter aliqua tradidit ea se here ut pdu cens et pductum minor. V. pbr. Joannis 5 sicut Pater hẽt uitam in se metipso sic dedit et filio hẽre uitam in se metipso ubi docemur Pa trem dedisse filio talem uitam qualem ipse habebat in se nempe uitam diuinam sub ditatem et ita loquitur de Christo quatenus Deus ē qui p eternam generatẽ accepit uitam a Patre unde Ambrosius eã illa uerba Christi Joannis 6. ego uiuo pp. Patrem referendo eam ad diuinitatem sic ait p. pter Patrem uiuit filius q̃ ex Patre filius est pp. Patrem q̃ unius substz cum Patre pp. Patrem q̃ eructa tionē Verbum ex Patris corde q̃ a Patre pcessit q̃ ex paterno generatus ē utero 2º pbr. eadem minor ex illo Matth. 11 oia mi hi tradita sunt a Patre meo ad quem locum Cirilus 10 thesauri cº ait ne quis oīa Patris in filio perspiciens pp. eri ineruntam ... lem similitudinem ad q̃ identitatem eundem putet Patrem et fi lium ēē q̃ Sabellio accidit necessario a Patre se accipere ait quæ ab eo naliter hẽt ut cum alter. dēt alter accipiat dualitas personarum

demonstret. non nominum solum sed vere aut personaliter distincta et si
larius et eunomius per haec omnia intelligunt naturam divinam et quidquid
communicavit et iidem verbo filato dicunt loqui Christum non ut hominem
sed ut Deum rogas tandem non sit demonstratio respondeo supposita
fide communicativa minor per se non manifestatio sequitur quod taliter ut quisque
crediti illi assensum non posset negare etiam qui sui minor intellectus et cer
tus remanet de illa tanquam de assensu evidenti sicut ea ratione quam theologia
solet dici scientia et hoc modo posset hic appellari demonstratio quamvis tamen
cum minor non est evidens ex apprehensione extremorum neque per aliquod terminis
moveatur intellectus ad assentiendum clare tali veritati idcirco stando in solo
lumine naturali non est demonstratio —
rogatus tamen an aliunde per lumen naturale posset demonstrari huiusmodi realis verbi
divini a persona Patris sumpto per medio processione verbi s. aliquid aliud respon
deo negative cum enim de quo latere infra agendo an mysterium trinitatis possit co
gnosci lumine naturali ubi igitur rationes quae possunt haberi aliquam ap
parentiam ad demonstrationem etiam post revelationem huius mysterii —
ex dictis reiecta manet et impugnata haeresis aliorum dicentium Christum
tum seu filium Dei et Deum assistente non a Patre quam quidem haere
sim genebrardus in 1 de trinitate relatus abelar minor commune libro de
Christo c. 19 tribuit stancaro calvinus et beza quidem de calvino
confirmant lindanus et canisius ex quo quidem hi vere clare infertur aut
filium non distingui personaliter a Patre quia est persona solo in se dicto
et tamen principium trinitatis et hic est error est sabellianus qui satis
manet impugnatus s. distinguitur non solum in persona sed etiam in
natura et non est filium Patris sed aliud principium a se huius na
turae divinam sicut pater haec ex quo sequitur plures esse Deos
et alia absurda non solum contra fidem sed etiam contra lumen naturale per quo
videlicet declarare aliquo munerati tantum —
sed contra obiciunt 1 haeretici omnia loca sacrae scripturae in quibus Deus
unus et solus dicitur etiam facta mentione Patris et filii ut ibi ego et
Pater unum sumus &c. quod significat has voces unam et eandem
significare personam licet subdiversis rationibus dicitur tamen ibi solum

d[icer]i unam et eandem naturam divinam dari in tribus personis distinctis quarum distinctio satis aperte significatur in iis dumtaxat nunquam sumerent occasionem errandi et propter praedictam unitatem naturae saepe eadem quae dicuntur de Patre attribuuntur Filio quia omnia essentialia illis sunt communia —
2° obiiciunt aliqua loca conciliorum et patrum quae videntur asserere Filium non esse ex alia substantia a Patris substantia — sed similiter facilis solutio est quod aliquando sumitur substantia pro substantia secundaria et sic vera est talis assertio secus vero quando substantia sumitur pro personalitate seu pro quantitate naturae — aliquando vero haeretici ex depravata sua interpretatione sumunt argumentum contra nos ex patribus aut conciliis et ut verum fate[a]mur ad contendunt non omnes patres semper in hac materia proprie et in rigore fuisse loquutos sed aliquando improprie sicut etiam in aliis materiis theologicis et ideo patres illos explicare debemus quando tales loquutiones invenerimus ut monet S. Thomas 38 C 4 ubi interpretatur Augustinum dicentem personam divinam assumpsisse hominem unde quando Basilius epistola 64 et Nicenus ab eo citatus dicunt Patrem et Filium mentis consideratione duo esse hypostasi vero unum sic interpretandi sunt ut apud illos ea dicantur distingui mente quae inter separari non possunt licet distincta sint realiter namque eodem sensu Damascenus q fidei 13 et concilii [...]um 5[um] Constantinopolitanum cum dicere ver[...] unam et humanitatem distingui mente licet sint duae diversae realitates sine contrubersia et in eodem sensu philosophi aliquando dicunt distingui ratione ea quae subiecto sunt idem licet sint diversae realitates ut albedo et calor et Clemens Alexandrinus 6 Stromatum loquendo de Filio ut Deus est dicit illum factum ubi sumitur factum pro genito quod bene observavit Pater Salmeron tomo 2 tractatu 9 —
3° obiiciunt quod si propter aliquam rationem Filius distinguitur realiter a Patre in persona maxime quia est verus Deus sed hoc repugnat ei qui est verus Deus [...] negandum est esse Deum [...] esse distinctum

personam a Patre mi ner probo i° q id quod producitur hic i mi ingerian dependentiam a producente est eo posterius at Deus est ens ex se oo inde pendens necessario et nulla re posterior ergo Deus est ens at q producitur ab alio non potest esse primum sed secundum confirmo quia una natura et persona in Deo sint idem si persona filii est dependens quia producitur etiam natura illius erit dependens a natura Patris quia etiam producitur natura ex duobus identificantur re aliter non potest unum produci aliud vero non. Ad negando minorem ad primam probationem dicimus nec aterius quidem intelligere quod res producta accipit finitam naturam dependentem non salum ab ea quae est in producente at in divinis cum Pater in producendo filio communicet illi eandem numero naturam quam in se habet necessario et naliter et talis natura ob suam perfectionem simpliciter infinitam est oo independens ideo filius productus non habet ullam dependentiam a Patre in re sed ad illum dicit relationem filii producti ad id vero de prioritate respondeo in fundamento quo modo liceat uti vocibus prioris et posterioris in divinis non sufficiat scire non esse inconveniens dicere filium esse posteriorem origine Patre quia fluit ad rationem producti non alias posterioritates quae reperiuntur in creaturis productis ll quia denique ad esse producunt. — ad 2am probationem respondeo etiam filium ratione deitatis in producte per quam constituitur Deus esse primum ens at ratione relationis et personalitatis productae dici secunda persona quia persona Patris producens est prima et prior origine —

ad confirmationem respondetur id negando sicut non licet persona Patris et natura sint idem Pater communicat naturam filio et non paternitatem nec personam ita potest produci persona filii et eius personalitas licet non producatur natura cum qua est identificata q 4 an hic processio filii sit per intellectum et voluntatem divinam

q 4a an hic processio filii sit per intellectum et volun tatem divinam —

Inter chatolicos est unus durandus in 1 dist. 6 q 2 et dist. 27 q 3 au sus est asserere filium non procedere per intellectum nec per ullum actum illius taliter ut si Deus re ipsa careret intellectu aut consideratione

talem facultatem a Deo cum obiecto cum omni suo actu adue d arcet. indiuiduus productio et generatio filij exprimat non naturam diuinam ob suam infinitatem precise habere tantam fecunditatem ut ab ea tanquam a principio immediato et adequato possit produci et ipsa producat filius per actum competentem tali naturae quem appellat quidem generatum constanter tamen asserit non esse actum dicendi per quem Pater dicendo producat Verbum ne autem inter tangrani et periculosa maneret solus durandus illi associatus est postea Hieronymus Zanchius hereticus relatus a Valentia 2º de trinitate cum adeo temerariamente docuit nanteologos dicentium filium produci per intellectum aliqui dicunt idem sentire Gregorium Ariminensem sed immerito ut benedout pater baz, quaest. 8 tomo 1º disput. 111 c. 1º durandus probat suam sententiam 1º quia sicut idem proportionaliter conuenit Deo fecunditas et facultas ad generandum ac conuenit creaturis sed in creaturis quae generant uirtus ad generandum non est intellectus ergo nec intellectus in Deo erit uirtus ad generandum sed ratione naturae solius conuenit hic fecunditas maior uel sparce et minor probatur quia bruta generant et tamen non habent uirtutem intellectiuam et homo quicum habet et generat non per eam generat angeli uero habent intellectum et tamen non generant ergo ita intellectus non est uirtus ad generandum nullo modo in creaturis influit ad generationem ergo similiter in Deo intellectus nullo modo influet in generationem sed tota uis et fecunditas ad generandum conuenit illi ratione naturae et ita per accidens se habebit in Deo intellectus et intellectio quoad generationem sicut si calor in igne esset intelligens per accidens se haberet ad producendum calorem talis intellectus et eius intellectio quia tota fecunditas ad productionem caloris illi ex natura sua conuenit quae est talis qualitas accidens actiua caloris -

2º probatur quia si uerbum produceretur per intellectum Patris intellectio sui intelligere esset ipsa met productio Verbi aut esset principium productiuum illius sed neutro modo se habet intellectio respectu filii ergo nullo modo producitur per intellectum

maiorem supponit ut bene tanquam certam et 1.a pars minoris neque
quod intellectio non possit esse ipsa met productio filii. probatur 1° quia productio
activa filii est actus notionalis Patris et ita solum est in persona
illius at intellectio aut intelligere non est actus notionalis sed essentialis
et communis omnibus personis divinis ergo intelligere non est ipsa met productio
filii — 2° probatur idem quia cui convenit aliquis actus per quem producit
aliquam personam scilicet tres eius convenit producere eandem personam sal
tem ut cui convenit calefacere convenit producere calorem sed intelli
gere convenit omnibus personis ergo si intelligere est ipsum met producere
filium omnibus personis conveniet producere filium quod est contra fidem.
3° probatur idem quia productiones divinarum personarum distinguuntur re
aliter sed intelligere et velle non distinguuntur realiter in Deo ergo
intelligere non est ipsa met productio filii —
2a pars minoris probatur nempe quod intellectio divina sit principium
productionibus per quod producatur filius probatur quia id cui convenit conditio
repugnans cum fecunditate non potest esse principium productionis per quam ali
quid realiter producatur aliter non tale principium esset fecundum et
infecundum quod implicat sed intellectioni convenit esse actionem aut
actum immanentem quod repugnat cum fecunditate ergo [illegible] mino
rem probat ex Aristotele 9 meta. dicente per actionem aut actum im
manentem nihil ulterius produci quod est esse infecundum —
3° quia filius producitur a principio potenti assimilare tertium in ead
em natura ipsi producenti sed hoc non potest praestare intellectus qui
tantum potest producere similia intentionaliter bene in natura divi
na ergo sola ipsa est principium. confirmatur 1° quia intellectus est communis omni
bus personis esse vero principium generationis non est commune ergo intel
lectus non est principium generationis. confirmatur 2° quia qualis est ordo
realis inter ea quae distinguuntur realiter talis est ordo rationis in
ter ea quae distinguuntur ratione sed in homine aut angelo ingenerari
et intellectus distinguuntur realiter productio non est per intellectum
sed per naturam ergo licet in Deo ea solum distinguantur ratione
productio erit immediate a sola natura et non per intellectum

q Sit m. a q. filius individuus producitur per intellectum hic q e comi inter scholasticos in 1 dist. 6 27 et cum venit Alexander 1a p. q 42 membro 2 S. thomas per totam hanc q. 27am precipue ar. 2 ubi recensiores tempore ut Caietanus barnes et ca. enricus quodlibeto 6 q. 1 ricardus in 1 dist. 2 q. 1a bonaventura in 1 dist. 27 q. 1 scotus in 1 dist. 2 p. 2a q. 9 que est i ordine 7a marsilius in 1 q. 6 ar. graviel dist. 7 q. 2 ar. 1 canariensis in as q. 4 27 s. thom ubi molinadus disp. 2a et pater boz quez dis. put. iii c 2 — in scripturis e inter patres ulepig asserentes Patrem per intellectum seu memoriam secundam generare filium ita hieronimus lib. 2 c 4 b Cirilus lib. 1 in thesauro c 5 roderitus lib. 2 ad grecos augustinus s. de trinitate c 6 anselmus in monologio a c 45 usque ad 4 b et alios plures aferam cum testimonia sacre scripture quod hinc probatur primo quod filius sepe apelatur a sacra scriptura verbum sed ideo dicitur verbum quod e noticia Patris producta que necessario debet per dui per intellectum et producio filie per intellectum maior probatur ex in numeris locis sacre scripture minor vero probatur quod Patres ulepig dum in questione aduunt cur filius vocetur verbum respondent quia ipse e noticia mentis patris eterni quam se ipsum intelligendo generavit et quod sicut nos havemus verbum mentis internum quod nihil aliud e quam noticia producta ab intellectu representans rem sicut Pater hic noticiam producit ita inter precaut. dionisius romanus apud atanasium in epistola defenso ipsius et ipse atanasius in lib. de deffinib. hilarius 2o de trinitate eusebius 7 de preparatione evangelica c 9 augustinus tractatu 1o in Joanem filgencius lib. 3 ad monimum Cirilus 1o thesauri rufinus in expositione simboli damascenus lib. 1 de fide c 6 anselmus in monologio a c. 29 usque ad 3m ruperthus in Joanem 1o n. 1o —

q hanc adversentia — Il ali qui grecum nomen quod nostri interpretes vertit verbum ipsi vertunt nomen sed ipse dicunt ut filium Dei sicut vocatum quia sicut sermo ex animo aut noticia ex nomen producitur sine ulla passione aut corruptione sic filius ab intellectu Patris producitur ita Nattaneus orat. q de teologia

Basilius in illaud, In principio erat verbum; Ambrosius in de fide et Crisostomus homilia in Joannem, Aretas Apocalipsis 19 et sic de ceteris Joannis in n° 1°. —

Probatur eadem argumento ex loca sacrae scripturae ubi filius Dei dicitur sermo Dei singulariter, ad hebraeos 4 vivus est sermo Dei efficax &a ubi ait Ambrosius q de fide et aperte esse sermonem de filio Dei et patet ex textu quod stat in subdit Paulus non est ulla creatura invisibilis in conspectu eius, omnia autem nuda et aperta sunt oculis eius ad quem nobis sermo et Joannis 12 sermo quem locutus sum ille iudicabit eum in novissimo die &a quae verba Augustinus tractatu 54 in Joannem ita ait sanus manifestavit se ipsum indicatorum in novissimo die seipsum qui se loquutus est seipsum annuntiavit &a alia multa sunt loca sacrae scripturae ubi Christus sermo nominatur sermo vero mentalis ad intellectum spectat — ex quibus constat quod gravissimi patres ecclesiae in suo sensu proprio intelligant sacram scripturam tribuentem rationem verbi filio Dei non vero in sensu metaphorico per quandam accomodationem ut voluit Durandus et iure quidem quod in sensu proprio possit interpretari et talis sensus necessarius est ad multa dogmata fidei defendenda et fundanda ut iam patuit —

2° impugnatur quod stante opinione Durandi necessario deberent adesse multae veritates quae receptissimae sunt non solum in theologia sed etiam in doctrina catholica non 1° si filius non procederet per intellectum non esset vere verbum mentale imo nec apparet qua ratione etiam improprie et metaphorice id possit illi convenire in sententia Durandi at error in fide est dicere filium Dei non esse verbum — 2° sequeretur productionem filii non esse generationem si non procedit per intellectum non est ratio cur potius processio verbi generatio sit et ratio illius filius quam processio spiritus sancti at sicut de fide est processionem verbi esse generationem et illud esse filium ita haereticum est dicere processionem spiritus sancti esse generationem — 3° sequeretur filium non magis procedere ut sapientiam aeternam notitiam patris quam spiritus sanctus cum non opposituram asserat sacra scriptura et patribus ideo non filius saepe appellatur sapientia — 4 sequeretur nullo modo posse stare rationem cur filius procedat a solo patre et spiritus sanctus a patre et filio simul quod utrumque est de fide nec cur duae tantum processiones dentur in divinis duae quod tantum personae procedant

ad arre et non plures aut pauciores nutandinem [illegible] tres in per
sonas divinas: nec tamen processio Spiritus Sancti ordine originis praesupponat pro
cessionem filii per [illegible] omnium divinam facultatem solum et rationem congruam
habent in his terminis qui docent filium procedere per intellectum.
3° impugnatur quia si filius non procederet per intellectum non procederet per o
perationem vitalem ad intra. sed hoc falsum est. Ergo &c. Minor constat tum ex
verbis dictis, tum ostendi non debet de fide talem processionem esse ad intra immanen
tem. tunc quia huiusmodi processio non esset generatio nec tres esset filius
quia omnis generatio est operatio vitalis procedens a viventem ut viventes est ma
ior probatur quia in nostra per intellectum aliud non agnoscunt dd aut philosophi alias
operationes vitales nisi intelligere velle quas [illegible] ei intellectus et vo
luntatis. 4. probatur quia natura divina habet fecunditatem quam habet
durandus quae infinita per se sed virtus intellectiva Dei est infi
nita per fruitionis in suo ordine. Ergo erit potens producere aliquem terminum
infinitum per se in tota sua ordine intelligibilem qui quidem
est Verbum mentale divinum aliter non virtus intellectiva quae in re
actus idem per se ut aliquid opera[illegible] fecunda ad producendum ver
bum individuum potentia in per suis [illegible] sit sterilis et infecunda
ad producendum realiter aliquem terminum et sic quia nostra sententia ma
gis attendit ad perfectionem operandi quam debet habere ens intellectu
alis infinitum qualis est Deus nam illius naturae damus perfectionem infini
tatem ut habeat [illegible] sibi identificatas realiter et ut sit tantae per
fectionis natura similiter in intellectum ut per operationem utriusque tanquam
per veram generationem producat terminum qui sit filius quod nulli naturae creatae
atque intelligibili potest convenire nulla non perfecta tam per fectam
facultatem intellectivam nec tam per fectam identitatem cum illa nec
tam per fectum modum operandi et sic ultimo quia si velimus attendere
ad res creatas quae generant nulla datur quae exerceat actum
generandi per solum influxum naturae suae [illegible] per se
in ter [illegible] influxus alicuius facultatis quae dicatur generativa
Ergo si ex parte modi operandi quem habet generans creatum in
generando sumendum sit argumentum et indicium ad cognoscendum mo
dum quem Deus habet in generando debemus dicere illum exercere generationem

medii a aliquam facultate quae non sit ea aliarum in intellectiba —
ex dictis constat ad argumenta Durandi et ad 1um Et distinguendo maiorem
si intelligitur quod sit idem genus principii productivi ita quod conveniat
alteri fecunditas ad generandum debet convenire Deo aut etiam sit
idem genus operationis et modi operandi et sic falsa quod tenetur fateri
Durandus quod nullum principium spirituale nulla quia natura spiritualis cre
ata dari potest quae per operationem spiritualem possit suam naturam communi
care et multo minus dari potest generans creatum quod per operationem
per se immanentem communicet eandem numero naturam quam in se habet
et ~~totam~~ totum hoc ipsum reddit Patri generanti unde non mirum est
quod nos etiam reddamus illum posse dicere filium per intellectum
licet nulla creatura possit generare per intellectum si vero intelligitur dari
aliquam proportionem inter generare divinum et humanum verum est
proportionantur non quoad hoc scilicet quod sicut generans humanum concurrit
per ipsam naturam tanquam per principium principale radicale et
per aliquam aliam facultatem maxime proximum tanquam radicatam in ipsa
natura nempe per potentiam generativam ita intellectus concurrit ad generationem verbi natura
divina ut principium principale radicale intellectus ut principium
maxime proximum et quasi radicatum in natura divina —
ad 2um solutio varia iuxta varias opiniones aliqui non ut scripsimus con
ceptu respondent negando maiorem dicunt enim nullam illorum negari unde
ut filius dicatur productus a Patre per intellectum sed concipiunt tan
operando filium non respicere intellectum nec tanquam principium produ
ctivum nec ut productum ipsam numquam dicendo ex hoc non sequi quod fi
lius non producatur a Patre per intellectum — aliqui censent intel
lectum esse ipsam productionem et generationem respondent concedendo maiorem et
negant minorem probationem maioris et adeo probationes respondent diversimode
iuxta varios modos defendendi illam opinionem non diversa via
procedunt qui censent generationem in recto solum afferre intellectum in nob
liori relatione alia vero qui censent in recto afferre intellectum et rela
tionem quandam productionis —
ego vero ... ut in praedicante intellectum esse principium produ
ctivum respondeo ... quaestionis filii respondeo concedendo maiorem et nego

negando 2am [consequentiam] mi[no]rem et ad eius probationem iam satis respondi supra ex
probationi n.[um] 1a huius dub.[ii] sur.[um] sensum illorum verborum ar.[ti]s et addo
verum esse actum intellectus esse principium quo dicimus habere, imo
in substantiam hauriendo simul unus actus principii et principium
dicimus actus est —
ad 3um [argumentum] negando minorem loquendo de intellectu divino ut infra
dicam ... ad 1am confir[mationem] [argumenti] non minorem ... 3a nos, nec maiorem
quantum 3a durandum ... gratia divina principium
generationis et non est ... personis [argumentum] negando [consequenti]am et ratione
quia licet intellectus ut intellectus sit ... personis ut princi-
pium vero solum in patre quia ut habet rationem principii afferre de uno
... in personis in qua ... sicut in similibus
de ... ut habet rationem ... generationibus ad 2am confir[mationem] [argumenti] maiorem
illius esse ... in verbi ... eodem modo
se habere intellectum et naturam divinam idem ... realiter ac se
habent intellectus creatus et natura creata negandaest quia non solum
distinguunt in hoc quod illa inter se identificant realiter ... ista
vero distinguunt realiter sed etiam quia intellectus divinus est quidam
facultas omnino diversissima a quocumque intellectu creato et ita licet
nullus intellectus creatus sit principium ad generandum semper
... generationibus ... est potentia alia ... in Patre vero
intellectus divinus est principium ad generandum —
rogabis tamen quanta dignae sententiae durandi respondeo aliquos
recensiores eam vocare temerariam ex quibus est ... qui citat
... ait ... neminem posse sine temeritate
... sententiam scholasticorum alii eam vocant peri-
culosam in fide imo et erroneam ut Molina ... q. 27 a. 5 d.
... 2a et alii moderni quos ... — dico 1o ...
... est ... tanquam a principio quo pri-
ncipali et radicali ... agendo de ... generatione
generationis ... breviter ... quia nullum aliud prin-
cipium principale ut quo ... dari in Deo nisi Deitas in qua

tanquam in radice intelligitur esse potentia intellectiva et volitiva immo
sicut in hoc ad intellectum et productionem noticiae concurrit anima ut pri
ncipium principale et radicale et idem de natura angelica
potentiaque noticiae ita similiter in divinis ad productionem verbi quae no
ticia producta est filius debet concurrere ut principium principale
ipsa Deitas et ita quod natura divina concurrit tanquam species
intelligibilis determinans ad productionem noticiae species autem concurrit
simul cum intellectu tanquam principium determinans —
unde licet natura divina possit dici principium commune quo quatenus per illam est
productio Verbi et Spiritus Sancti specialiter potest dici principium peculiare
ad productionem verbi quatenus concurrendo tanquam species determinat ad actum
cognitionis per quem debet produci sicut in nobis determinat species intel
ligibilis —
ū Contra primo est sitz 3a. ū productio filii non est per voluntatem nec per ullam
volitionem divinam in hanc conveniunt omnes scholastici immo eam videntur sup
ponere 1° dist. 6. et Hispanus 1a p. q. 41 ar. ubi eius putat Sanctus Tho
mas. Contra actus nocionales sint voluntarii et cum ex professo est
de potentia generativa Dei ac ubi negat et bene potentiam generativam
Dei non produire in actum generationis per imperium voluntatis divinae
et probatur ratione quod filius ex vi suae processionis procedit ut verbum unicum
mentale Patris et consequenter ante quod nullum datur aliud verbum sed
quod ut sic procedit non postulat tanquam suum principium voluntatem
aut volitionem immo nec potest postulare Contra filii processio non est per volu
ntatem maior constat ex sacra scriptura et minor probatur quia ver
bum nihil aliud est quam noticia intellectualis producta ad hoc
autem rectum sufficit assignare principium eaque est in actu
representativa qualia est intellectus quae est facultas cognos
citiva et id quod se habet tanquam species intelligibilis quae est re
presentativa voluntas vero divina non est representativa consequenter
quod non minus sufficientia principia ad producendum suum ver
bum sunt facultas intellectiva divina et Deitas quae est
ut species quam in creatis intellectus et species sed in creatis
solus intellectus cum specie sine voluntate producunt saltem
aliquod verbum ergo similiter in divinis —

2° probatur quia ad hoc ut filius procedat ut filius nullo modo requiritur
ut procedat per voluntatem sed voluntas nullo modo est principium
illius processionis ergo. Consequentia constat quia si ad hoc esset ut procederet ut filius
aliquid conduceret procedere per voluntatem Spiritus Sanctus procederet
ut filius cum pro suo peculiari principio habeat voluntatem.
3° quia ut infra dicetur ex 4a Sancti Thomae hoc ostendam prius inexigentiam generare
quam alius actus voluntatis qui vere sit ad ipsam generationem tanquam ad
obiectum inspiratum aut in quo conflatur. Deus sed non fit voluntas est principium
generationis.
Sed contra hanc conclusionem obiiciebant illi haeretici qui dicebant voluntatem divinam
esse principium filii ut ostenderent illum esse creaturam quasi diceret illud unius
voluntas et principium positum est et non est quod autem fit non est non est Deus sed
creatura probant sed suam sententiam quia aut Pater aeternus genuit filium
voluntarie aut non genuit voluntarie sed non fit dicendum secundum ergo primum et ita voluntas
erit principium generationis. maior constat quia sunt contradictoria predicata minor probatur
quia si non genuit voluntarie sequitur quod genuerit quo actus et quasi naturali
necessitate ductus quod est falsum. Confirmatur 1° quia hilarius lib de sinodis in de
fensionibus professionis catolice contra firmum defensionem 25 ait si quis
nolente patre natum fuisse dicat filium anathema sit non [illegible] quo actus
Pater scilicet naturali necessitate ductus genuit filium sed mox ut
voluit quo modo loquendi idem hilarius utitur in sinodo sardiensi
et alii patres ecclesiae. Confirmatur 2° quia humana generatio quae ad divina
participat rationem generationis subiacet imperio voluntatis alioquin
humana generatio peccatum non esset sed est divina. Respondetur ad argumentum
negando minorem eius probationem quia quod operatur per similitudinem quae non
est voluntas non operatur voluntarie nec operatur quo actus et quasi
violentatus licet operetur necessario ut necessarium distinguitur contra li
berum cuius rei est pluralitas exempla Pater sed producit filium sponte
letur qui non est sponte libere nec volitiva et ita nec voluntarie nec quo
actus. ad confirmationem primam respondet bene Sanctus thomas de potentia citatus
mentem hilarii solummodo docere Patrem non genuisse quo actum aut vi

violentatur nec repugnante voluntate divina et eadem mens aliorum patrum. unde refert augustinus ex de trinitate a cum quidam catholicus cum malitiose interrogaret. quendam hereticus an pater volens aut nolens genuerit filium. respondit ille sic interrogando, aliquo Deus pater nolens aut volens sit Deus quasi diceret sicut Pater nec Deus volens nec nolens ita nec nolens aut volens genuit filium at verum est: confirmatur augustinus citatus, et ratio ad confirmandum negando quidem et dicendo perfectius est quam actus generandi in humanis exercitium potentiae generativae pendet a potentia motiva quae subiacet imperio voluntatis quod quidem non reperitur in divinis ita est hoc citatus de potentia generativa Dei.

Sed dices multi ex Scolasticis catholicis qui asserunt Deum prius aliquo genere prioritatis voluisse generare quam reipsa genuerit quasi in exercitio genuerit ex istis consequenter dicunt processionem filii esse per talem voluntatem et volitionem. Respondeo negando, quia non ipsi nec dicunt voluntatem divinam non esse principium filii nec respectu illius habere prioritatem originis et consequenter talis processio non erit per voluntatem tanquam per principium an vero aliqua volitio fuerit in divinis prior alio genere prioritatis ipsa generatione et processione verbi infra videbimus et dicendum ergo quod sit hoc ex Ricardo autem cum ab aliquibus imponitur illum 3 de trinitate c. 2 opinatus esse processionem filii esse per voluntatem. adverte bene explicari et defendi a nonnullis dicentibus illum solum velle ex perfectione amoris divini inferre tres personas in Deo esse alioqui non fore perfectum quod prius sumunt aliqui scholastici ad idem probandum licet asserant filium non procedere per voluntatem. Est quaestio an haec processio filii sit immediate per notitiam Patris tanquam per principium.

Quest. 5. an hec procesio filij sit inmediate per notitiam patris tamquam per principium

Supponendum est notitiam intellectualem esse ipsam formam et activitatem entis in esse perfecto quiquidem reddit illum formaliter intelligentem et representantem obiectum cum ipsa sit formalis representatio et similitudo illius et tanquam [illegible] [illegible] perfectum quam [illegible]

ordine post hic natura intellectualis nunquam non abeo actuatae aliquando
per notitiam informat: rogamus et nunc an ut filius producat per intel
lectum Patris precise ligamus Patrem in actu primo actuatum et infor
matum per suam notitiam per eam tanquam per principium quo producat fi
lium an vero sufficiat presuponere intellectum ut abeo procedat fi
n nos producimus nostrum verbum mentale per intellectum nulla pre
suposita notitia aliqua concurrat cum illo tanquam principium aut tanquam actus
productivus unius facit potius sicut adquem natura productio intellectus in
ex quo sumitur motivum in sententia ad asserendum non procedere notitiam
quod filius in divinis est verbum mentis Patris sed verbum notitia considerans
Et sicut filius non presuponit in intellectu Patris verbum a quo procedat ita
nec presuponit notitiam in filio quod nostrum verbum producitur ab intel
lectu nulla presuposita notitia quod verbum est ipsa notitia producta per intel
lectum Et similiter verbum divinum non presuponit in intellectu
Patris illam notitiam sed solam facultatem intellectivam probatur quod
notitia essentialiter est ipsa actus vitalis per quam actuatur potentia
intellectiva in ratione actus vitalis Et est nobis producens illam et conse
quenter distinguitur realiter ab intelligente —
2o probatur quod si in Patre ante productionem fili presuponeretur notitia
sequeretur quod daretur talis productio fili sed hoc est falsum Ergo & a
maior probatur quod verbi productio ponitur propter necessitatem intelli
gendi ut scilicet per illud constituatur hinc intellectum in actu intel
ligens sed ante illam productionem verbi divini iam presuponitur Pa
ter per suam essentiam intelligens ut pote actuatus per ultimam per suum
in ratione intelligendi adeo independenter ab ipso verbo ut licet non
daretur in divinis ita per suam intelligeret Pater ea quae cognos
cit sicut nunc et sic post verbi productionem non per suam intel
ligit quam ante illam intelligebat Et ex quo presuponatur in in
tellectu Patris notitia ad productionem verbi potius deprimitur ta
lis productio verbi cessat non sic est necessitas illius et ita
necessaria ponatur non erit ponendum scilicet dicendum est filium

non produceret noticiam —
3° q huic sententiae favent loquentes pro unaliqui non dicunt verbum
esse sapientiam Patris irradiam, a sensibus in fide, c. 13 alii dicunt quod pa
ter est sapiens. S. intelligens sapientia genita ut magister
dist. 32 S. Thomas ibi q. 2 a. 2 augustinus 15 de trinitate c. 6 alii di
cunt quod verbum et idque Pater intelligit qui omnes modi loquendi ... so
llicite salvari nisi dicendo ad producendum filii non supponi in patre noticiam
nisi velimus dicere Patrem quasi duplici intellectu intelligere alteraque
presupponit in eo ad producendum filii alteraque esse posterior et qua cognoscit
creaturas in filio —
Pro hoc est 2a sententia asserens Patrem cognoscere quidem in se omnia per
cognitionem essentialem et consequenter quae prius in eo presupponatur quam
productio notionalis filii sed insuper cognoscere in proprietate filii tam
quam in exemplari subsistente et sic intelligere potius esse posterius
ipsa productione verbi cui sententiae videntur favere qui utuntur modo loque
ndi adductis in argumento 3° et Sanctus Thomas qui 1 dist. 27 q. 2 a. 3 ad
4um quasi comprobans exemplo ponit duplicem modum cognitionis in
Patre alterum in se ipso tanquam in primo principio alterum in filio tanquam
in imagine et fevara 4° gentes c. 13 ait verbum ad hoc
produci a Patre ut in illo tanquam in vero producto sive verbo exemplari
cognoscat cognitione notionali omnia quae in eo sunt. Distinguens
duplicem scientiam aliam essentialem communem tribus personis et
priorem verbi productione aliam vero notionalem qua cognoscit
creaturas posteriorem productione verbi —
ii Dicendum 1° noticia seu intellectio essentialis patris pertinens
ad producendum verbum tanquam aliquid praerequisitum in nostro
ordine productionis divinae intellectualis huius certissima est et in ea
conveniunt vero communiter omnes circa quae dicta sunt precedentes omnes
scholastici qui asserunt filium procedere intellectum Patris in
asserunt procedere illius intellectu aut Patrem intelligendo
producere filium et ita non solum dicendo per hoc illi qui asserunt
intellectum divinum in ... pertinere ad ipsam productionem
verbi tanquam aliquid essentiale illius. Sed etiam illi qui licet hoc
negent asserunt non necessario presupponi Patrem intelligentem

ad productionem filii conducant. nam hi latius ad Patrem generare quam illum intelligendo producere filium quos omnes infra referam

Probatur 1° ex auctoritate Patrum qui asseruerunt Verbum divinum produci per intellectum in adaequatum basilius homilia in initium Joannis Cirilus 1° in Joannis 13 Rodericus lib 2 ad graecos damascenus lib 1° c 6 augustinus 9 de trinitate et etiam illi qui aserunt Patrem ab eterno genuisse verbum quia ab eterno fuit sapiens Christi dicerent ut bene advertit bellarminus tomo 1° lib 2 de Christo c 16 nisi crederent produ autem intellectus verbum divinum idem docent atanasius sermone 1° adversus arianos nazianzenus orat. 3 theologia Cirilus 1° tesauri c 5 ambrosius 4 de fide c 4

2° probatur a priori quia omnia quae presuponuntur in Patre ordinis intellectualis ad ipsum verbum mentale tamquam productum ut hic ro... non pertinent per se ad illius productionem sed notitiam mentalis quae est ordinis intelectualis presuponitur in Patre ad ipsum verbum tamquam productum ergo per se pertinet ad illud producendum maior probatur quia ideo essentia divina aut species et intellectus divinus quae presuponuntur in Patre ad verbum pertinent per se ad illius productionem quia sunt ordinis intelectualis 2° quia omnia quae pertinent ad ordinem intelligendi tanquam aliquo modo disposita sunt subordinata inter se et cum hac subordinatione respiciunt a facultate intelectiva aliter non esset inordinatio et sicut videmus etiam in creaturis quod cum in intelligendi actus intellectus seu verbum et habitus intelectualis sunt subordinata inter se et unica respicit ab intellectu quia a fortiori debet reperiri in divinis ubi est perfectissimus ordo cum ergo intellectus divinus notitia et verbum sint aliquo modo disposita debent hac aliquam subordinata inter se et ita verbum subordinabitur notitiae eo modo quo subordinatur productus respectu illius quia per se pertinet ad sui productionem minor vero probatur nam quia prius quam

Pater generet presupponitur q. prius intelligere Dei et consequenter
cum oi per fert absoluta et quae sit de essentia deitatis adqui noticia
et intellectio actualis per sunt absoluta divinae in eo de essentia
deitatis nunquam oem actualem intellectum et noticiam quam hic filius
sibi comunicatam a patre per ipsam generationem iuxta id Matt. 11 oia mihi
tradita sunt a patre meo et ita presupponitur in patre talis noticia sicut
non ut comunicet filio deitatem oportet ut prehabeat deitatem
et in eo presupponatur ita similiter noticia essentialis quae non producitur
sed communicatur presupponitur in eo a quo communicatur 3o probatur a poste
riori qa si noticia non per intentionem ordinaretur per se ad productionem
verbi non possent bene salvari quo modo intellectus divinus simul cum
spiritu sit unica atoma non spiratio principii facultatem defendit
hoc posito et dicitur est id in esse maior probatur quia illo ablato dicitur est in
intellectu cum spiritu here quasi ex equo duos non aut duos modos
non adinvita absque subordinatione ulla quorum alter erit noticia essen
cialis quae hic per intellectum spiritu quasi non emanans et proce
dens ab illis alter erit verbum ipsum realiter procedens atqui cum
hoc non benestat unica atoma non spiratio principii benum quando perit
subordinatio quam nos docemus sic non eadem spirationis intellectus
productibus haurit mentalis et dictus qa cum subordinatione respicit hos
non cum sit productibus haurit per actum aggreditum et obiar
dem causam per eandem infimam rationem potest angelus essentialiter
cere volitum et movere localiter corpus [illegible] qa media
sua volitione ea movet ex quo manet probatam inter ex his infero
co Et dico 2o noticia illa per se per intentionem ad producendum verbum
tanquam aliquo modo influens in illud probatur 1o qa illemus loquendi
scholasticos et patrum quos aduxi in 1a dixerit asserenti ut
verbum producit per intellectum mani fesse intendunt aliquo modo esse pro
ducibam illius natura illemo loquendi utuntur cum comparant
verbum respectu intellectus ut doceam esse productibam illius in modo eodem
modo loquendi utuntur sibi cum comparant aliquem motum aut effectum
productum cum eo quod aliquo modo est productibam illius —
2o probatur qa in verbo nei intelligendi id quod per se subordinatur alicui
tanquam modus productus subordinatur illi tanquam aliquo modo

productiva sui, ut patet in nobis, quia in notitia subordinatur tan-
quam eius et effectus intellectus et consequenter in passis productiva illius
habitudinis etiam intellectualis quia subordinatur tanquam ulterior eius
mentalis productivus debent tanquam productiva illius non solum in-
tellectus et consequenter sed etiam actus, etc. cum verbum divinum non subordi-
netur notitiae divinae tanquam eius productivus ad ipsam subordinatur
illi tanquam id quod aliquo modo est productivum sui. 3° quia ut ostendi
in 1ª notitia adaequata sic pertinet ad producendum verbum tanquam
aliquid productivum in suo ordine sed nisi pertineat tanquam aliquid
productivum in illud influens non potest explicari in quo alio genere perti-
neat etc. — probatur quia aliter non potest productio eiusmodi salva-
ri verbum divinum cedere in intellectum Patris tanquam principium
productivum illius quod fuit mihi probatum supra q. et pro hoc sequatur
sic ostendo quia omnis eius quod realiter producit intellectus per suam
actionem aut actum tanquam per quoddam medium talis actio aut
actus debent esse aliquo modo productivum illius non sed intellectus divinus
medio suo actu et notitia producit verbum tanquam principium
eius, ergo notitia adaequata debet esse aliquo modo productiva illius.
maior constat tum inductione quia in nostro intellectus per suum actum
producit habitum intellectualem actus est vere productivus illius et
quia per actionem producit notitiam actio pertinet ad producendam
illam tanquam id quo est formaliter ipsa productio. tum etiam constat ratione quia
si talis actio aut actus nullo modo sit productiva nullo etiam modo ratione
cuius potest illi convenire producere aliud eius; minor vero constat ex 1ª
quia ad ipsum ~~verbum~~ eius mentale in intellectu divino quod ver-
bum praesupponit in ipso intellectu notitia cum subordinatione
et mediante illa dicitur Pater producere illud, confirmatur quia nullus alius actus
2us est in intellectu nisi intellectio in qua per se est sua notitia etc.
quod per intellectum medio suo actu producit mediata tali notitia de-
bet producere et consequenter illa debet esse aliquo modo productiva.

Sed restat nunc maior difficultas nempe quarere veniat ad divina
sit productiva verbi an solum tanquam principium quo ipsius productionis
an etiam tanquam id quod est formaliter ipsa productio tanquam intellectus
per aliquid tanquam per medium producit realiter aliquem verum tale
medium aliquem ex his duobus modis producendi debet habere et nullum
aliunde non potest esse principium productivum ut quod ut patet discurrenti
1º Dicimus 3º veniat ad divina ut est in patre se habet ut principium productivum
quo processionis verbi divini non vero ut ipsa productio hanc
ait Canariensis c 27 a 5 disputatione unica 3ª et aliquos quos
nominat et ait eam non tenent scholastici illi qui asserunt verbum
procedere tanquam ex principio ex cognitione quae sententia defendunt [illegible]
[illegible] in assignanda claritudine obstat ad quos se extendat talis
cognitio, ita tenet ipse cum S Thoma infra c 34 a 9 et Suarez re
latus ad Vazquez 1ª p. tenet disputationem 142 c 2 qui eodem
modo loquitur candidenter qui dicunt nostro modo intelligendi patrem
Patrem cognoscere quam per talem cognitionem producat verbum quod
tenet Valentia 1ª p. c 34 S. Thomae et sua q. 10 puncto 2 et
Henricus quodlibeto 6 c. ubi vero asserere actus nocionales oriri
ex essentialibus tanquam ex principiis idem tenent qui asser
unt intellectum non concurrere mutuo ad ipsam generationem filii sed quo
tiens ad intellectum presuppositam consequenter producitur quod generans consequen
tiens non potest esse aliud nisi illud quod actio sive productio consequitur sive
principium productivum ita Molina 1ª p. c 27 a 2 disputatione 4 et a 5 disputatione
et huic non multum favent omnes parisienses [illegible] dicentes verbum produci
per intellectum nam hi per denotat potius principium productivum quam ipsam
productionem —
Sed ante probationem 1ª declarandum est quem modum essendi et sub quo statu sit
et recipiat an oles illa veniat ad divina quae essentialis patri per quam
dicimus producere verbum quod explicandum est per comparationem ad intel
lectum creatum quem sub duplici statu solet considerari nempe in
fieri et in facto esse intellectio in fieri dicitur actio quae immediate

procedit ab intellectu seu tanquam procedens ut a[?] tendit ad producen
dum aliquem terminum et actum per quem ultimo actuatur intellectus in
ratione intelligentis ita ut per illum ratio consumata et absoluta
maneat actualius perfectio quam potest haberi in ordine ad rationem inte
ligentis hic terminus et actus dicitur intellectio in facto esse quia ratio
ipsum fieri et actionem intellectus qui est terminus dici solet notitia
et conceptus mentalis distinguunt. itaque ista duo quae intellectionem in fac
to esse constituit in perfectissima ratione actus et proprie repraesentativus
item intellectio ut in fieri constituit initialem tendentiam ad aquire
ndam intellectum in facto esse quae se habet ut terminus — dico
intellectum et notitiam essentialem per quam pater producit Verbum
habere eum perfectissimum statum in ratione repraesentandi quem
habet intellectio et notitia in facto esse licet non sit vere producta realiter
quia constat quasi emanat et procedit ab intellectu simulatum
perfectum ita aliquo modo habet rationem actus et termini 2° quia habeat eum
statum perfectionis quem [illegible] inter statum perfectionis quem habet
terminus et notitia [illegible] producta in ratione repraesentandi et actuandi [illegible]
quae ultimus repraesentandi dicitur perfectum absolutam quae convenit
patri ratione essentiae imo de essentia dei [illegible] illa perfectissima
ratio actualis notitiae actualiter exprimentis et repraesentantis —
[illegible] quae esset magna imperfectio patris si constitueretur in ratione
intelligentis per aliquem actum realiter distinctum et ita tam
Scholastici quam patres [illegible] negarunt non posse dici patrem intelligere aut
esse Sapientem filio aut per filium tanquam per formalem cognitionem et no
titiam nam filius [illegible] essentiam et notitiam essentialem solum addit fi
liationem quae relationi dicit [illegible] ad patrem et ita ut sic non dicit rationem
repraesentativi intentionalis nec potest constituere aliquam personam
in ratione actu intelligentis insuper est esset imperfectio si constitueret
Patrem in ratione intelligentis per actum qui esset extra essentiam [illegible]

in roe intelligentis non esse purus actus, sed potius consecutiue
positiue ex noticia tanquam ex actu et ex intellectu et natura tanquam
ex potentia —
hoc supposito probatur non esse quod noticia diuina essentiae alis in productione habet
eum statum essendi et per functionem quam habet in humanis noticia actus
et actus intellectus productus sed noticia seu actus qui habet istum statum
non potest esse ipsa productio sed principium productionibus quod noticia diuina essentiae
in trinitate [illegible] verbi minor probatur quod actus intellectus res [illegible]
habitus quam producit non habet nec potest habere rationem actionis siue productionis
sed potius principii productionis et idem de actu antecedentis in [illegible]
quae aperit esse productionum consequentis est non productionum illius tanquam
principium et ita tanquam actus consequentis quam habitus comparantur ad alios
actus per quos producuntur non tanquam rationes ad actiones sed tanquam rationes
ad principia productionibus quae emanant per [illegible] producitur sicut
calor productus in [illegible] respicit calorem in quo tanquam principium per
quod calefactum in super in materia theologica maxima propria
tandem minorem sic probo quod velle intelligere diuinum quod dicitur
deum creare non est ipsa creatio quae est actio aut productio sed potius
principium creationis et cum angelus volendo mouet lapidem volitio
non est ipsa motio aut actio sed principium motionis ita similiter
in proposito &ca —
confirmatur primo quod licet noticia essentiae alis non sit verbum productiua est non quasi
emanans et procedens ab intellectu et specie et consequenter est [illegible]
ipsius quasi emanatus quod ipsa non potest esse ipsa formalis productio
sed potius principium a quo procedat verbum confirmatur 2o quod id est quod formalis
productio nostro modo concipiendi se habet tanquam via sed noticia
diuina in illo statu per se quam habet non potest concipi ut via quod non
ut productio minor probatur quod ut sic potius apprehenditur tanquam
otio [illegible] et consumans per functionem quam potest habere intellectus
in

in ratione intelligendi itaut non possit iam ulterius perfici nec magis actuari quia omnes ss.a ratione illius quod actuat ut in actu ad ulteriorem perfectionem et actuationem eiusdem potentiae. Confirmatur 3.o quia terminus est productionis est extendendi iam ad terminum producendum, totum verbo est noticia et intellectus in ratione perfecto est constituere Deum perfectissimo modo intelligentem et noticia adhuc non se habet tanquam productio sed potius tanquam principium productivum — 2.o probatur quia plures qui asserunt noticiam esse dicessa ipsius productionis intuitu nullam vim illi productivam conferunt ut infra ostendam nos ergo ei damus constituendo illam principium adaequatum ipsius productionis verbi — 3.o quia iuxta nostram sententiam verè salvatur quomodo noticia adhuc nasque quasi producit per intellectum deitatem tanquam per speciem non producat ut similis in natura dicendo scilicet ut sic non habet completum principium generativum divinum unicamque noticia sit partiale principium de quo latius infra art. — hunc adeo vanam plius robravit. Sequitur ubi ostendam in dictum divino quod est generares productivum verbum non includi intuitu ipsam intellectum et consequenter solum petere habere rationem principii ex parte illius —
ex hanc constat intellectum, deitatem et noticiam esse principia productionis verbi diverso modo nam deitas se habet ut principium radicale principale et quasi omne ad omnes productiones divinas et insuper peculiariter tanquam species intellectus tanquam principium maxime par... similare postulans et deitatis essentiam ut secum concurrat in ratione speciei et noticia tanquam maxime proximum immediatum quidem in diverso suo modo quando ad aliquem actum intellectus concurrunt plura principia ut intellectus species intelligibilis ipsa anima

et aliquando fauimus et etiam aliis actus unumquemque autem his paria
bilis principiis sumendi tam sunt maior conuincendi hic
Sed dicat aliquis actus immanens in negatiuis et in supersicionatus est ipse
ad hoc ut constituatur principium productiuum aquae emanat productio ad
intus non realis principique si ad hoc adat quia ista productio et illius
sint in modo eiusdem diuinitatis et immanentiae in quo est ille actus
qui genit ut principium quod meruit actus intellectionis diuinae
non se habet tanquam ut principium respectu productionis uerbi Deus in negando
autem in meo ex probatur opposite ueritatis multum roborauit nostra uero
nullus est qui asserat aliquod agens agere per suum actum immanentem
respicit quod dicimus asserat per illum operari tanquam per ipsam facultatem
actionem aut productionem sed potius tanquam principium productiuum
et per finem agendi sicut actus Dei siue intellectus siue uoluntatis
siue caeterius facultatis quae habet in Deo respectu potentiae creandi quae
Deus creat creaturas non est ipsa creatio actualis sed est principium creat
transeuntis quae est in creatura angeli etiam actus immanens quae
causat motum localem aut in se principium est talis motus quod uniuoce pro
batur Suarez tomo 1° meta. disputatione 18. § 10 insuper ut proprius
accedamus ad exemplum quod melius nostram sententiam explicat hi
qui asserunt actum antecedentis concurrere ad actum consequentis non dicunt
concurrere tanquam actionem sed tanquam principium productiuum
illius et tamen utrumque est actus 2us immanens. et uitalis et uterque produ
citur per actionem talem immanentem et tandem omnes PP. in modo
ordine actus 2 et tamen unus est principium productiuum alterius et alter illius
productus realiter per illum non est quod mirum uideatur nostra adiuuina se habeat
ut principium a quo procedat productio uerbi
ad ui uero 2a ipsam uero opinantur omnes illi qui existimant intellectum
pertinere ad ipsam essentiam productionis filii nam omnes qui intus
negant intellectum non se habere tanquam principium productiuum imagi
nis uerum Canariensis 27. a.5 disputatione unica q. 3a Pater [illegible]

in q.e tomo 2 disput. 112 pro totam et pro sea fert caietanum et ibi solum
obicit 1.o nostram sententiam quia augustinus 15 de trinitate c. 7 ait quinque
re prius quod genirat verbum memoria fecunda in natura ad intelligen
dum id est intellectus cum dicitur locus specierum et notitia sui melius esse
nisi alij id est prius productionibus verbi resp. negando istam non quin di
cit intellectum prius quam productionis verbi id non negat de notitia
sui nec negat id de actu divina assignavit non augustinus id
quod est vere prius talis productionis sed non enumeravit omnia ante principia —
2.o obicit S. thomam in a. s. huius est divinum productionis indivi
nis actu prius quam duas esse sunt duas actiones immanentes intelligere s. et
velle et intellectio prius est productio quam prius resp. aliud est duas
productionis individuis esse intelligere velle aliud actu prius quam duas esse sunt
ipsas actiones actu actus actu prius quidem ss. sunt hos actus quia
quia licet tanquam prius pro intumdeat ad suam perfectionem
actionem et tunc dispositum ab eo adquumdeat alia et ita per
dinem ad eos bene sumitur disp. productionum ordinatam at ex hoc non licet
inferre tales actus esse ipsas productiones formaliter sicut licet disp.
inter volitionem et intellectum sumenda sit in ordine ad intellectum et vo
luntatem ex hoc tamen nullo modo sequitur intellectum et volitionem formaliter
esse ipsas potentias intellectivam et volitivam —
alia quae afert c. 2 et 3 non directe impugnant nostram sententiam sed solum
tendunt ad probandam suam sententiam indirecte autem eas videtur
pugnare opinantes notitiam sui intellectum nec tanquam prius pro
ductionibus nec tanquam productio pertinere ad perfectionem verbi non
vere nostram sententiam nam illas loquitur de patrum et scholasticorum quas
ipse verificat dicendo intellectum essentialiter pertinere ad produ
ctionem pro quam producitur verbum melius et prius nos verificavi
mus dicendo verbum ex vi suae perfectionis producere notitiam Pa
tris tanquam pro prius eximim —
restat modo respondere ad argumenta initio proposita ad 1.um resp. ne
gando minorem quia de ratione notitiae mentalis solum est actualiter
representare pro quam ultimo actuat intellectum in ratione intelligendi

at vero verbum alia dupliciter hoc est aliquid vere productum et conse-
quenter realiter distinctum a producente ad primum consequens dico negando consequentiam
quia licet cum finitate naturae creatae intellectualis per se per suam infor-
mationem se comparat ut in actu intelligendi comparatur per noticiam [illegible]
aliter a se distinctam aquavere informari et unquam comparat at per
fectio infinita naturae divinae has informationes non admittit et ratione
sua esse a se ipsam actualem noticiam et in Patre hunc na-
tem naturam presupponit noticia ad productionem filii ad secundam consequentiam et ne-
gatur consequentia licet non id reperiatur in noticia creata quae semper est
aliquid productum tamen in divina quae non per se est vere vis productionis
ad tertiam dico negando maiorem ad probationem dico in nobis quidem
qui per solam noticiam realiter productam possumus intelligere ea ratione
ponitur verbum quod idem cum tali noticia at cum similitudine informationis
non detur in Deo necessitas ponendi in divinis verbum est fecunditas
naturae divinae et perfectio virtutis intellectivae et eius noticiae quae
postulant se communicare et aliquem habere terminum realiter produ-
ctum qui dicitur est verbum — ad quartam dico filium ideo dici sapie-
ntiam Patris non quia filium tanquam per formam pater intelligat sed
quia ex vi productionis per quam producitur per se postulat sapientiam indu-
ere per quam proficiscitur in dicto et ideo specialiter illi attribuitur
et dicitur quod sit Patris quia tanquam principium quod illi communicat sapi-
entiam ex vi suae productionis aut per eam habet talem terminum qui sit ver-
bum quod hic ratio est eius denominationis — dixi filio specialiter tribui sa-
pientiam quia licet aliis personis non ita attribuatur vere tamen essentialiter con-
venit sicut amor qui specialiter tribuitur Spiritui Sancto etiam convenit aliis
personis — illa vero propositio Pater est sapiens aut intelligit sapientia ge-
nita apud eos qui ea utuntur habet hunc sensum Pater intelligen-
do producit verbum in quo sola veraque nam falsum omnino est Patrem
intelligere sapientia a se distincta aut quasi duplici intellectu et
sapientem alia intellectu sibi essentiali alia vero per cognitionem
in verbo a se producto nam verbum non habet aliam cognitionem noti-
tiam aut repraesentationem nisi eam quam illi communicavit Pater

qd sicut Divinus e una et eadem in tribus personis i tamen notio qua Divin
per sentum absolutam et essentialem unica solum est in tribus Et cum sal
sunt aliquo verbo tanquam actio denominari Patrem sapien
tem quin sensum primario inferat illa propositio et ideo quae propositio per
sequentem falsitatis iure eam retractavit Augustinus et ab illius
usu abstinendum docent multi et de quo alibi ~
tandem illa propositio verbum e quo Pater intelligit habet plures sensus
et veros et falsos et ad praesens de eo eam ee falsam si significet rationem
personalem filii conspirare Patrem intelligentem quasi esset notitia
talis n personaliter ut si explicite n afferret nisi relationem producentis n
vero dicitur explicite ullam rationem repraesentatam et tamen ipse filius
per eam conspirari in ratione intelligentis sed in ratione personae in signum et
e falsa similiter Patrem per verbum habere quasi aliam cognitionem rationem
distinctam ab essentiali qua alio modo cognoscat res erit n vera
sumpto notionaliter hoc intelligere qd facit hunc sensum Pater
producit verbum intelligendo sic n in modo consensus illa Pater
et filius diligunt se Spiritu Sancto qd s. diligendo se producunt
Spiritum Sanctum ~
Et ex his constat ad 2um sintam n n datur in deo duplex modus intelligendi
alter essentialis alter vero per cognitionem in verbo aliquo ducto tanquam
in nobis exemplari repraesentanti nulla n repraesentatio alicuius obiecti
datur in filio ratione esse et notitiae essentialis quae n sunt habitatio a
Patre ratione vero personalis tamen n hic repraesentat sanctus et hoc
vero loco citato tamen ait Patrem in filio intelligere sed aliam quam
ntur vi dicitur filium esse similitudinem suam et omnia alia sicut
prius vero in eo cuius e prius licet in ipso videatur posse n
videre hominem in imagine sua quam his ipsum et per quem videam
ad 3um qd advertere exemplum n ee omnino simile qd ex imago et forma
quae e ab alio tanquam a proprio habet diversam naturam a suo
exemplari et proprio suus vero filius Dei qui ratione eiusdem n naturae

comunicatur alteri ei imago illius et ita si vox illius quam ex vi processionis communicat deus cognoscunt in filio per facere qui prius prehaveraa ante filium dicatur cognoscebat per prius esse indante quam communicat filio sperata contra ab aliis impugnatur ut infra videbimus e.6. an idem sit filium cedere per intelligere Dariis ac per dicere eiusdem

c. 6. an idem sit filium pro cedere per intelligere Darius ac per dicere eiusdem

Ad mobilandam qo hanc ocasionem prebuit sequialiter supra quidam uit Dei intellectum habere duos actus alterum quo est intelligere alterum quo est dicere sed ad eius claram resolutionem oportet examinare primum quod sit in nobis dicere mentale quod intelligere cum spiritu secundo primus quod sit in divinis dicere et intelligere et in quo differant aut conveniant tum inter se tum cum nostro dicere et intelligere primo quod sit in creatis dicere mentale quod intelligere et quod dictio et intellectio

S. 1. quid sit in creatis dicere mentale quid intelligere et quid dictio et intellectio

ad intelligentiam variarum sententiarum quas iam referam supponendum est quando noster intellectus qui erat solum in actu primo potens intelligere ulterius progreditur ad operandum et transit ad actum secundum experitur quod neque intelligens tum debeo advenire nam et datur actio sua dictio per intentionem ad predicamentum tum peculiare actionis quae intelligitur quasi vi actus fieri alicuius rei producti et consequenter datur ipse res immanens talis actionis quae est quaedam qualitas in facto esse representans obiectum sola atque appellari verbum mentale interquae duo saltem datur distinctio realis sicuti ben addimus ex praedicamenta exquirant

1.a Sententia asserit quod in nobis intellectio realiter solum

e ille nunc qualitas producta que dicitur notitia non est ipsa
actio qua producitur et consequenter licet intelligere est talem
qualitatem actu informare intellectum illumque constituere in ratione
intelligentis insuper ait quod ipsa actio seu productio verbi non est
dictio nec per eam dicitur mens verbum sed potius ipsum verbum
est dictio rei quam repraesentat et licet dicere esse intellectum
informari a tali verbo et consequenter quod intellectio et dictio quidem
sicut intelligere et dicere imaginantur pater Vazquez in 1a parte q. 27 art. 2
disputatione 111 c. et disputatione 121 c. et aliqui ibi asserit. hic sunt
plura asserit 1um est quod actio seu productio illius non quae dicitur notitia non
sit formaliter et in recto intellectio nec exprimere istam actionem
intelligere probatur quia si eo esset intellectio quaeque est productio talis
qualitatis sequeretur quod sicut per talem productionem denominatur
et est ineralis qualitas et notitia producta denominaretur intelle
ctae ut intelligere sed licet ut producta et denominet pro
ducta non vero intelligentem nec denominat intellectum ergo produ
ctio illa non est cognitio talis productio est intellectio —
2um est quod intellectio formaliter sit ipsa qualitas producta pa
ret etiam probatur quod intellectio non sit aliud est quam repraesentatio
actualis et expressa obiecti sed haec per se potius reperitur in ipsa notitia
quam in fieri et productione illius ergo notitia potius est intellectio probatur
quod art. 3 de actu c. 7 ait intelligere non est actum imperfecti sed per se
et idem ait sanctus thomas in 1a 2ae q. 31 a. 2 hanc locum art. 1 ad 2 et 1 etc. sed
si esset ipsa actio seu productio notitiae tam intellectio esset actus
imperfecti ergo etc. minor probatur quod sicut quod est in potentia ad futurum esse
forme est imperfectum tale non est sicut quatenus in se rei fit fieri
ita solum quando sunt in actu in futuro esse est actus perfectum ergo intel
lectio non est formaliter ipsum fieri et actio sed potius ipsa qualitas in
facto esse —
3um est quod dictio formaliter est ipsa mens intellectio et consequenter sicut productio

n est formaliter intellectio ita non est in se abstractio et cetera quia si esset dictio quoque abstractio sequeretur quod sit qualitas quae est notitia et deduceretur et denominat(ur) abstracta in istis denominaret dicta sed hoc est falsum ergo abstractio illius non est dictio minor probatur quia si quis interroget quid dixerit in mente non respondebit dixisse talem notitiam aut verbum mentale sed potius dixisse talem s. talem rem et id quod mente dicitur non est qualitas abstracta nec abstractum illius est dictio sed potius ipsa notitia est dictio et id quod dicitur est res repraesentata per illam ergo sicut quod dictio mentalis est formaliter loquutio sed loquutio formaliter mentalis est formaliter intellectio et notitia ergo dictio est formaliter intellectio —

addit in huius fine quod licet dictio mentalis formaliter sit intellectio et dicere sit intelligere differunt tamen quod intellectio significat per modum actionis gramaticalis quae respicit obiectum cognitum et ut sic non denotat realem emanationem ab intelligente at dictio et dicere denotant realem emanationem a dicente —

2a sententia licet conveniat cum praecedenti quatenus asserit in nobis intellectionem et dictionem esse idem illi tamen non opponitur quatenus asserit quod abstractio notitiae est formaliter dictio et intellectio et consequenter dicere et intelligere est intellectionem primo mereari talem notitiam nec obstat vadere quod notitia seu verbum mentale sit dictio aut dicere sed potius id quod licet videatur vadere quod notitia sit etiam intellectio et quod per illam intelligamus tanquam per modum actionis quae est intellectio et ita sumpta sola intellectio sumpta per actionem nati est idem conditione non vero quae eius intellectio huic sententiae videtur favere s. Thomas 1 p. q. 27 a. 1 ubi potest et depicta dictio q. 8 a. et in aliis locis quos vide apud Capreolum 1 dist. 27 q. 2 in qua distinguit actum intelligendi et consequenter actum dicendi notitiam a verbo seu conceptu mentis tanquam actionem a termino idem ei in [illegible] Caiet. q. 27 a. 1 dist. [illegible] 4 q. 1 et 2a qui ait intellectionem esse ipsam abstractionem intellectus et intelligere nihil aliud esse quam informatum intellectum ba [illegible] deducere sequitur ex praeambulo Durand et Molina 1a p. q. 12 art. dist. [illegible] 1a et q. 27 a. 1 dist. [illegible] 8 membro 2 et aliqui recentiores [illegible] probant ergo hi autores intellectionem et intelligere formaliter esse ipsam actionem et dispositionem [illegible] in quibus expresse [illegible] ait intelle

intelligere est actionem immanentem . idem ait Molina sentire Scotum
et sic intelligere appellare actionem in talem —
2° quia calefactio est actio qua producitur calor et albefactio est actio qua
producitur albedo et calefacere est ipsa formaliter calefaciens producere
calorem in subiecto ergo similiter intelligere erit formaliter intelligens
in se ex principiis mere notitiam et imaginem ex presentia actionem talem —
3a sententia ait quod intellectio est ipsa met qualitas mentalis producta
tanquam terminus non vero actio qua tanquam terminus producitur nam ipsa est ipsa
dictio et consequenter intelligere est intellectum informari ab intel
lectione dicere vero est ipsum elicere seu ex principiis mere talem intellectionem
et ita intellectio et intelligere est verbum productum productionem intellectam
Scotus 1 dist. 3 q. 6 in quibus glossis quas ibi excitat et dist. 27 q.
et licet Caietanus et Capreolus in hac quaestione aliter referant opinionem
[illegible] Scoti ex 1° dist. 2a ubi manifeste ibi non loquitur de intelligere et
dicere in creatis sed in divinis. deinde probatur quod intellectio non sit
actio qua producitur Scotus quia omnis actio est modus alicuius rei qui per ipsam producitur
et fiat sed intellectio non est fieri alicuius rei nec illam tan
quam actionem aliquid producitur licet se habeat tanquam principium
et causa effectiva respectu habitus ergo intellectio non est actio intel
lectus. quod vero dicere sit actio qua producitur intelligere et verbum
probatur quia dicere mente nihil aliud est quam eliciendo producere
verbum sed hoc est ipsa actio ergo etc. —
4a sententia ait quod intellectio formaliter non est sola actio et productio notitiae
mentalis nec sola notitia et qualitas quae est terminus illius sed aggregatum
utrumque et ita intelligere includit in recto notitiam et productio
nem qua producitur quatenus actu informant formaliter intelligentem
hunc modum dicendi refert et insinuat Molina tomo 1° lib. 2 de Christo
c. 17 quem tribuit [illegible] et pater Vazquez 1a 2ae tomo 1° disput. 9a
c. 5 ait idem sentire aliquos recentiores theologos quos taxat —
sed auctores huius sententiae non explicant an dictio an dicere mente
ut alio illa formaliter includat .s. solum dicat ipsam
productionem notitiae —

ii° instantia cum opinionum varietate dico intellectionem absolute et per se sumptam formaliter esse solius actus immediate productam ab intellectu et itaque similiter esse ea qualitas quae dicitur notitia aut verbum mentale non vero est ipsa actio per quam producitur. Secundum est ipsa actio producta qua intelligere solum erit intellectum informari ab ipsa qualitate ita sentiunt autores primae et tertiae sententiae et cetera ex primi autores secundae in scripturam i dist. i q. 2 ii 2a gabriel in dist. i q. 2 art. 4 aliquis i q. 2 ai post 4am art. pro aluda[?] in 4 dist. 49 q. i art. ricardus 4 dist. 49 art. q. i marsilius 3 q. 10 art. iii pro maior 3 dist. 14 q. 2 sonumnas quaestio[?] q. 20 et gaudius ibidem q. 7 vega 6 in tridentinum cum quibus aut asserunt verumque facto productum in intellectu aliquos intellectiones sed solo qui intellectus aliquid attribuerit aut asserunt idem possibile quod possent assere sicut si ponerent ipsam productionem intellectus esse formaliter intellectum et probari quod in qualibus sunt tradendi debemus ut nobis communi quaeritur plures sunt illius facultatis ab eius non pendet talium notionum significatio et supposito non sed plures et graviores autores id quod fere quantivis videro quod intellectio absolute per se loquuntur sumunt intellectionem pro sola notitia producta cum 2a minor probatur quod praeter autores quos non nominavi idem sentiunt autores primae et tertiae sententiae et cetera ex 8e autoris 2e et 4e et ita facit molina supra citatus pro tam productum per actionem intellectus etiam vere nos intelligere denominari quod intelligentes quod non posset stare nisi in talis actus esset intellectio immo asserit omnium exemplum quod stans licet nostra actio ut significet paries sit et ponitur albus per albefactionem tanquam per actionem passione et per albedinem tanquam per formam productam per albefactionem ita homo ponitur intelligens per formam actionis intellectus et per ipsam actionem unde sumitur argumentum quod actus albefaciendi et non albefactio est per se absolute albedo nam per eam et non per albefactionem ponitur homo albus cum actus actionis intelligendi est per se absolute intellectio non vero ipsa actio quae per illum homo per se ponitur intelligens et non per actionem 2° probatur a priori quod intellectio dicitur per ipsissimam rationem

actus 2 per quam potest actuari intellectus in ratione intelligendi sed tamen productus per actionem intellectus et non ipsa actio habet rationem perfectionem et talis tamen productus est absolute intellectio non tamen actio maior probatur quia intellectio est ultima perfectio intellectus per quam absoluta et tracta manet potentia quam habet in ratione et ordine intelligendi ita ut non possit plus actuari aut plus reduci in actum eius potentia aliter minor probatur quia actio intellectus eo ipso quod sit actio est actus imperfectus quia est ipsum fieri et via ad rem ad tamen ipse tamen est in facto esse et consequenter imperfectus et ideo actio dicitur actus imperfectus quia illud quod est in potentia ad factum esse semper est imperfectum quando autem intellectus reducitur intelligit sub ratione in facto esse nempe sub ratione actionis sed solum sub ratione passionis intelligit imperfectus quia adhuc esse potentia ad perfectionem scilicet ad perfectionem maxime propriam et ita actio intellectus non potest esse intellectio sed potius ipsemet actionis per quam ultimo perficitur et actuatur intellectus ita ut non sit plus actuabilis in se quod ... ideo ponitur hominis felicitatem in intellectione et intelligere quod ex ipsa natura intellectus est perfectissimus actus illius 2um et certe theologi cum sancto Thoma per visionem sed ... supernaturalem ... in solo actu intellectus sed in supremo ... actus non repetitur in actione producti intellectus sed potius in termino illius et absolute intellectio est talis tamen et non actio minor probatur tamen ... argumento tamen quod est ... ipsius rei productum ... ipsemet atque in eodem ordine tamen imperfectior est res modificata tamen ... quod ex natura sua ... ordinatur tanquam ad finem et aliquod minus perfectum ad aliud perfectius sicut reliquae actiones transeuntes quae etiam tanquam ad finem ordinantur ad suos terminos —

Sed fortasse propter hoc argumentum et ut defendam 2am sententiam Canariensis ... 2a ... disputatione 4 ... 3 et 3a

membro quae dicuntur actiones transeuntes in hoc distinguuntur ab immanentibus quod illae natura ordinantur ad suos terminos tanquam ad fines et non e contra et ideo tales termini sunt posteriores suis actionibus at vero actiones immanentes non ordinantur tanquam ad fines ad terminos quos producunt nec illi producuntur sed ipsi sunt propter ipsas actiones tanquam propter fines et consequenter sunt posteriores suis terminis et in ratione finis sunt ultimae licet sint priores causalitate suis terminis sic non dicunt quod calefactionem non solum producit calorem sed etiam ideo esse intrinsece natura sua quod producatur calor non vero e contra ideo esse calorem ut sit calefactio quamquam producitur at licet actionem intellectus (quam ipsi dicunt esse ipsam intellectionem) producatur notitia et verbum mentale non tamen ideo datur talis actio ut producatur et sit verbum sed potius ideo quod intellectio et intelligendo producitur verbum quia sine ipso non possumus intelligere et iuxta hanc doctrinam interpretatur Molina Aristotelem dicentem actiones immanentes nihil producere verum quod transeuntes ait non mentem philosophi esse nihil producere actiones immanentes ad quod ipsae ordinentur tanquam ad finem verum quod transeuntes. Sed haec haec solutio potius colligo veritatem nostrae quaestionis et falsitatem oppositae duplici via 1º quia inquit prima ratio falso nam actio immanens etiam est via ad fieri sui termini eius autem in facto esse sunt posteriores si ipsa quando intelligitur in fieri in semper obviam et fieri natura ordinatur ad factum esse et ad terminum talis viae tanquam ad finem et tandem praedicta videtur probatur minor nostrae confirmationis 2ª argumenti — 2º quia ut adversarii fatentur ideo producitur verbum per actionem intellectus quia sine eo non possumus intelligere et ab [illegible] [illegible] insistit supra posita opinione 3ª quod necessitas producendi verbum est ut repraesentet intellectum [illegible] et Molina membro 3 quia cognoscere nihil aliud est quam exprimere in se imaginem rei cognoscendae ex quo

tanquam ex aniu infero quod actio non est ipsa repraesentatio formalis et consequenter neque intellectio sed tantum productiva, patet consequentia quia probatur quod actio est prior quam terminus quod si ipsa est formaliter intellectio et repraesentatio liceat per impossibile non dare terminum adhuc intellectus constitueretur formaliter intelligens et per terminum nullo modo constitueretur intelligens, si non est formaliter intellectio et repraesentatio ideo non dicimus quod licet in divinis non daretur verbum adhuc Deus esset vere intelligens quia intellectus per productionem datur essentialis intellectio in Deo

3° probatur quod caque sunt de essentia nostrae intellectionis ac ipse sunt in verbo productio per actionem intellectus non in ipsa actione quod solus terminus est absolute intellectio ans probatur quia intellectio creata est ipsa actualis similitudo repraesentatio et imago rei intellectae at quae omnia sunt sive conveniunt verbo producto per actionem intellectus quia est imago expressa et actualis repraesentatio et signum naturale obiecti et ideo ad producendum ipsum tantum datur in intellectu species intelligibilis quae est imago et similitudo habitualis impressa et ideo eis intellectus informatus antecedenter vere repraesentat et intelligit rem quod etiam adversarii fatentur — quae autem haec non conveniunt actioni intellectus probatur quia actiones quae producunt similitudines non sunt similitudines quod cum per actionem intellectus producatur similitudo obiecti ipsa non erit similitudo — ad hoc in Canariensem qui ait actionem intellectus distinguit realiter a suo verbo quia si actio esset actualis similitudo rei sequeretur dari simul in intellectu duas actuales similitudines eiusdem rei quod reputat falsum quia una earum semper actualis necessaria sufficienter repraesentat rem et ideo altera frustra ponitur et ita hoc argumento convictus Canariensis citatus disputatione 9 q. 2 fatetur quod actio intellectus non est similitudo nec signum formale nec significat aut repraesentat formaliter rem

sed solum ex his habet quod per eam fit et producitur notitia quae re-
praesentat et signat formaliter per quam aiunt Capreolum q. disp. [illegible]
e. 5 ... at sibi manifeste contradicit Ganavarensis(?) dum ex
una parte asserit actionem intellectus esse formaliter cognitionem in-
tellectivam obiecti et ex alia parte negat talem actionem similitudi-
nem et repraesentationem obiecti —
4. Probatur quia si post quam intellectus producit notitiam per suam
actionem Deus faciat ut cesset talis actio et ipse solus illam
conservet in eo adhuc intellectus erit vere intelligens cognoscens et repre-
sentans obiectum ergo talis notitia distincta realiter est ab ipsa intellectione
in actu actio per quam producitur ans. et reducitur ab adversariis et non potest ne-
gari tum quia implicat ut aliqua forma accidentalis inhaereat alicui su-
biecto et quod non praestet suum effectum formalem ut quod calor inhaereat et non
reddat calidum at quia talis terminus actionis intellectus est ipsa simi-
litudo et repraesentatio formalis obiecti et ita repugnat ut inhaereat
intellectui et non reddat illum actu repraesentantem et signantem
obiectum tum quia ut etiam reducunt adversarii quando durat actio in-
tellectus notitia per suam rationem formalem reddebat intellectum intelligen-
tem sicut albedo reddit subiectum album quando producitur per albe-
factionem unde sicut cessante albefactione et permanente albedi-
ne in subiecto adhuc constituit album et cessante calefactione quod
manet calor subiectum reddit calidum ita similiter si Deus
faciat ut cessante actione intellectus adhuc permaneret notitia in il-
lo redderet illum intelligentem solum erit dicendum quod naturaliter non
potest contingere ut cessante actione intellectus quae est immanens
perseveret terminus et forma producta per illam quia ab ea pendet in
fieri et conservari at cessantibus actionibus transeuntibus natura-
liter perseverant formae productae per illas in suis subiectis licet hoc
non omnibus conveniat ideo vero constat quod sicut repugnat ut reperiatur
effectus formalis primarius sine ea forma ad quam consequitur
talis effectus consequenter repugnat ut per solam notitiam

infor mantaci intelctam ꝯstituat, actu inteligens qui ipsa
fit formalis intellectio et q ablata ea n̄ esset talis effectus formalis
unde si ca ame actioni intellectus adiunge ē inteligens eiudem
ratione q p talem actionem n̄ ꝯstituebatur in rōe inteligentis
Unde p repetita ss. n̄ solum oēs dd qui asserunt Deum posse se solo
aut in intellectu aut extra oē subiectum producere intellectum (nam si
intellectio esset ipsa actio intellectus inbolberet implicatio in ꝯtra
dictionis) sed etiā qui asserunt q facta suppositione q deficeret aut
ꝯservaretur a solo Deo notitia in intellectu ad intellectus sciret
et cognosceret obiectum quamexsimo meliùs
q describeretur teologia quamexposita nam in diuinis uerbi in ri
gore Pater cognoscit et inteligit sua alia p notitiam in p
ductam et filius et Spūs Santus etiā inteligunt p eandem n̄o
notitiam inproductam comunicatam sibi ap diuinae quin p illam
producant verbum unde natio aut productio ē ipsa intellectio
uī deesse intellectus ē talis productio si qui dem simea et inte
lectus diuinus naliter ꝯstituit actu inteligens uerè proprie
et n̄ tm quo ad aparentiam denominatum et etiā creatus intelle
ctus si mō dicta supplicet super naliter actiones illius et
se haberet mere passibe res quarum intellectus dixi sub conditione
si supplicet ad totalis actionis &ᵃ q nollo hīc disputare cum
id posit adeo fieri solum aduerto q n̄ nulli qui tenent nos
tram cā et censent cuinere dicta pilla asserunt Deum
depotentia absoluta n̄ posse se solo in intellectu aut extra aliis
cercumstanciis dare
Ex his patet ad ea quae 2ᵃ secunda obicit ꝯ nostram cā ad
1ūm G. 24 q quando Aues et alii dd bocant intellectum acti
onem inmanentem et cui talem rōe actionis n̄ inteligunt ipsam
productam quae tratur ad notitiam nantalis ē actio predi
camentalis sed potius inteligunt ipsum actum sunotitiam

ad quantitate talis productio que servivit ad predicamentum qualitatis et vocare actionem grammaticaliter quae significat productionem actionis tendentis in obiectum ut in terminum cum in illo nihil recipiat tamquam in subiecto et intelligere significat notitiam productionem actionis tendentis ad rem intellectam quae quamvis non producat obiectum nihilominus vere productio qua aliquid producitur in re intellectum ideo non est actio predicamentalis et iuxta hanc interpretationem usurpari solet Aristoteles quamvis communis nomen actionis indifferenter pro quadam actione philosophica et ut passionem intellectum &ca —

ad 2.m dicendo negando consequentiam et disparitatem quia intellectio et intelligere dicunt perfectum actum et perfectionem ut ait Aristoteles et S. Thomas ex nostra sententia et ita non potest esse ipsa actio sed res in facto esse in se per intellectio essentialiter est similitudo et representatio obiecti quae non potest convenire actioni at calefactio potius est actus imperfectus et similiter de albefactione que solum via ad calorem et albedinem et non potest convenire ipsi actioni at sicut actio ad albedinem et calorem non est calor nec albedo sic nec actio ad producendam intellectum quae est notitia potest esse intellectio —

ad ultimum dico aliquos vocare actionem intellectus intellectum ratione quod nomen effectus et id quod ipse facit tribuit causae efficienti vel sic quia actio intellectus facit in nobis intellectum dicitur intellectio et nos per eam intelligere aliquo modo quia fieri non est quidam imperfecta participatio et inchoatio illius esse quod habebit eadem res in facto esse ideo communis solent utrumque usurpare et sic quia productio intellectus est inchoatio intellectus solent dici intellectio —

cum dicitur 3.o dictio mentalis pro prima sumpta formaliter est ipsa actio mentalis per quam producitur notitia ut sequenter dicere formaliter intellectum in formali actu a parte actione supposito quae tractabitur ad verbum huius et est communis et ita defendit a 2.a et 3.a sententia et certissima est sanctus Thomas et communiter pruisque i.a 8.e e 34 a 1 verbi mor al i aa it

dicere, respondet primo formaliter habitudinem ad verbum nihil est aliud dicere quam proferre verbum. Secundo et tertio re- spondet Hurtadus ... et tandem Molina prima parte q. 27 art. 2 disp. prima et ait dicere omnem rem intellectam ... dicere mentale esse actionem per quam gignatur verbum ... altera dictio mentalis proprie est actio et productio mentalis illius qualitatis quae est ... productio ... verba et verbum et consequenter dicere productionem ... sed quia ... productum ... aut dicere ... habitudinem ... formaliter ... gratia dicere proferre verbum ... formaliter est ... productio verbi ... dictio mentalis ... actio mentalis quatenus ... verbum maior probatur quia ... praedicta verba adaequate definibus quod esset dicere ... nihil est aliud dicere quam proferre verbum quod ... ad ... dicere ... praesumat esse producere verbum et 1 Sent. dist. 27 q. 2 art. argumento 3 ait verbum ... actus qui est dicere nihil est ... verbum sicut ... dictio ad verbum refertur ... verbum ... ad dicere quamquidem ... ampliu- tum ... unde probatur minor ... non ... dicere proprie est productio ... proferre verbum dictio ... actio et productio verbi ... nihil aliud est quam actio ... verbum ... ut ... productio ... dicere actuale et consequenter dicere ... debet ... ut ... tanquam ... tanquam ... productio quae est ... quia ... est productio caloris ... formaliter est productio et actio ad calorem tanquam ad terminum ... illam productionem sic de aliis et similiter

si dicere est fiebant productione verbum divini denique quod dictio sit ali
ud est ista productio et actio ad verbum tanquam ad terminum productum
o fri° quia ... non videtur ratio quare nomini actionis
expressa productio ... alias species cognosci non ... [illegible]
principaliter formas non sit verbum asserunt ... quod talis no
... est ... loquitur ... quae sit dictio ... et
effectus ... quae ... non loquitur nam hoc solum ...
... intelligendi ... tamen loquitur ... ad quam
productio verbum ... ratio S. Thomas ... rationem quam
... solum ... dicere ... per ... convenit
intelligere ait quod ... intelligere ... importat
... importat indicare nam principaliter importat
habitudinem ad verbum tanquam ad id quod ... dicere ... fit
ait et generat. ... sit dictio est ista productio verbi
2° ... quod dictio ... talis ... quod sit ... nominat
verbum dictum sed sola actio et productio intellectus ... de
nominare verbum dictum ... ea sola est dictio maior ... de
verbum ... nominari dictum ad id est ... nam ...
... verbum nostrum ... nisi
cogitatio nostra non dicitur ... S. Thomas ... ait quod dicere impor
tat principaliter habitudinem ad verbum ... et ...
... ... quod verbum ... ad ... quod ... solum
solum ... convenit ... quo verbum ... et ... sunt ...
... loquitur ... non ... nihil ... nisi verbum et post
quam retulerat opinionem asserentem ... convenire
... dicere ... solum correspondere verbum ...
ad dicere est generatio subdidit ... quod
dicat et non sit verbum unde constat non solum ... verb

ii; id q p dci.o immediate et proprie dici inmes et loquimur
sed ly solum proprium et nihil aliud posse denominari dicere
nisi aliquo modo habeat rationem verbi mentalis probatur quia ab aliqua
forma debet proprie venire huiusmodi denominatio atqui non potest verbum
et notitia assumpta denominari actu perse quia perse forma denominans
debet esse aliquo modo distincta a re denominata cum se habeat tan-
quam materia et subiectum unde verbum non sumitur denominari dicere ergo
est ut distinctum sit aliquo modo ab ea forma quae est dictio et causa illam
effectum formalem in subiecto ex quo intellectus nihil aliud potest assignari nam
intellectus non est in se productio et tandem probatur quia ab eadem forma a qua intelligens
denominatur dicens verbum ab eadem denominatur verbum dictum sicut ab ea-
dem actione aqua prius effectibus denominatur producens non denominatur
producens sed dicens verbum significat in nostra dicemus autem per ipsam
actionem qua producitur verbum et ab eadem denominatur verbum dictum
Ex his sumitur 3.a ratio ad primum aliter probandum verbum mentale aut no-
titiam productam non posse significari dictum similiter proprie verbi ineadem
significatam quia dictio proprie est realis productio et productio illius quod ipsam
dici sed notitiam prius intellectus non est realis productio obiecti quod representa-
tum ergo non est proprie dictio illius nisi quod illa proprie dictio quae est loquutio
alicuius quod sit proprie verbum sed representata per notitiam
aut nullo modo est verbum aut solum metaphorice ut omnes asserunt
Ergo notitiam potest esse proprie dictio in ordine ad obiectum quod representat ergo
ex dictis sic habetur 1.a conclusio quod dici sive loqui nulli tam proprie
et primo principaliter convenit ac actioni mentali intellectus et probatur bre-
viter quia dictio est productio verbi sed nihil tam proprie principaliter
parti ei potest rationem verbi ac mentale verbum ergo nihil tam proprie par-
ticipat rationem dicentis ac actio quae immediate terminatur ad illud
2.o constat nulli tam proprie convenire hoc esse dici sive esse dictum ac ver-
bo mentali probatur quia solum verbum mentale terminat per se perfectis-
simam et perfectissimam formam quae est dictio ergo perfectissime

ab cadem mi nat. dictum —
3° stat quantumvis in sententia asserendo negationem praedicatam sed verbum esse formaliter in praedicamento sudiare, nam ex ea non solum sequitur solus vel significans per notitiam quae minus improprie par non in quantum verbi convenire praedicatum et est verbum quod profert et loquimur sed etiam nulli verbo quod proprie parti in sat verbi convenit applicant improprie dici aut est id quod aut profert. quod solum 3° 3° rationem et verum doctores sudiz 3° verum apprehensionem eius quasi amarum inditam qua loquuntur idem verbum quasi vere dicit eloqui maxime omnia loquuntur autores illius sententiae sudere ut sudit pater bazquez in ratione 1. pag. 141 c. 4 n° 32 —
4° Dico 3° licet actio mentalis immediate et principaliter dicat verbum mentale mediatem et minus principaliter dicitur significatus per tale verbum huius est locus considerandum et hoc loco citato ubi significat dici non solum verbum sed res quae verbo intelligitur et significatur. nec hoc potest negari et ratione principalior usu loquendi solemus asserere nos dixisse aut loquutos fuisse talem scilicet talem rem intelligendo id tamen de loquutione mentali quam vocali et probatur breviter quia dictio mentalis immediate dicit ordinem ad verbum mentale quia mediante ipso verbo dicit habitudinem ad rem representatam per verbum sicut quia visio proprio dicit ordinem ad obiectum potentia visiva quae immediate dicit ordinem ad visionem mediate dicit ordinem ad obiectum visum —
5° Dico ipsi intellectui etiam ut distinguitur a beatitudine improprie et quasi grammaticaliter per conversionem dictionis seu etiam ut abstrahit sancto thoma locutionis licet non clare loquatur ait non competere uni personae individualis convenit dici omne quo dicitur verbum at omne quo dicitur res in verbo intellecta etiam unicuique personae divinae et omnibus creaturis convenit dici quia omnia sunt representata

in noticia diuina et oia ipa cognoscendo pater produxit Verbum et in ea aperdit q[uod] homo verbo q[uod] concipit intelligendo la[p]idem dicit. sed adhuc n[on] explicat bene quomodo sit imme diata p[er] ipsum verbum. an 2[o] p[ro]dict[um] qua p[ro]ducit Verbum nullibi n[on] apud s[anctum] Thoma[m] reperi Verbum apelari dictu[m] aut ipsum dicere licet asserat q[uod] res quae verbo signat[ur] convenit dici p[ro]pter n[on] c[um] q[uod] ubicumq[ue] dat[ur] verbum debet dari suo m[od]o dictio et dicere q[uod] immediate tendat ad illud nam sicut dicere h[abe]t ordi nem ad verbum ita verbum h[abe]t ordinem ad dicere sed res signata p[er] intellect[um] et notitiam apelat[ur] improprie verbum et intellectio quae illam signat h[abe]t improprie rationem dictionis in nostro p[ro]p[ter] exodi 9 cras faciet Dominus verbum istud .i. rem hanc quia mos loquendi in nostris sanctis e[st] in sacra scriptura ita ergo e[st] bona q[uod] n[on] h[abe]t aliud immediate tendit et ... ad rem intellectam nisi intellectio ... q[uod] intellectio saltem signat[ur] ut actio grammaticaliter mentalis et saltem improprie participat rationem dict[ionis] quae e[st] actio mentalis —

sed contra 3[am] an[tecedentem] u[ltimam] obicies q[uod] dictio e[st] p[ro]ductio realis illius q[uod] p[er] illam d[icitu]r sicut dicere est p[ro]ducere realiter aliquem nostrum imagine verbum sed actio mentalis intellectus licet p[ro]ducat realiter verbum mentale n[on] tamen p[ro]ducit rem signatam ab ipso verbo p[ro]ducto et nec p[ro]p[ter] illi convenit dictio seu e[st] dictam Resp[ondetu]r m[inorem] distinguendo maiorem nam dictio e[st] u[niversali]ter realis p[ro]ductio illius q[uod] immediate dicit seu respectu sui termini intrinseci n[on] v[er]o respectu illius q[uod] extrinsece aut mediate tamen dicit nempe medio verbo re praesentante ob a nam si ecclesia n[on] opus e[st] ut p[er] dictu[m] p[ro]ducat[ur] et ita loquitur p[ro]ferendo verbum vocale signans lapidem dicamus n[on] solum illam vocem significantem sed etiam lapidem

solum productivus vocem quae est immediatus et intrinsecus
dictus non vero productivus lapidem quae mediate dicitur et hac
ratione videntur theologi quod pater dicat filium productionem divinam licet
productio passiva divina dicatur.
Sed hinc colligitur impugnatio quae est quod si notitia fuisset verbum
esset dictio immediata rei futurae significatae per illud immediatus
dictus quia talem dictionem deberet esse ipsa res significata
sed non potest esse immediatus dictus ergo nec verbum potest esse im
mediate dictio rei futurae illius minor probatur quia ut modo dicebam
immediatus dictus debet esse realiter productus per illam
tanquam per ipsam productionem et actum. Respondetur negando minorem
et ad probationem dico id est verum de ea quae est per productionem non vero de
illa quae est in productione metaphorice qualis est notitia nam sicut in
productione dictio ita in productione vocem actionis rei futurae non
immediatam nam actio grammaticalis quae non intrinsece attingit
suum rerum sed extrinsece denominat.
Ex dictis iam ita hoc constat quomodo invicem distinguantur dictio
et intellectio productionis distinguuntur non sicut productio mentalis in
telligens et res producta per illam quae distinguuntur ut unum ex predicamento
nempe dictio pertinet ad predicamentum actionis cum sit vera actio
et aliud nempe intellectio pertinet ad predicamentum qualitatis cum
sit vera qualitas. Unde etiam constat quomodo distinguatur dicere et in
telligere nam intelligere est notitiam actum informare intellectum a quo
denominat intelligens et ita formaliter et in recto affert notitiam
et inhesionem illius dicere vero est dictum fuisse productum mentalem
actualiter dari in intellectu et ab eo emanare a qua denominatur
dicens et producens et ita formaliter et in recto affert actum
emanantem et informantem intellectum unde haec erunt
dicens actu loquens includit formaliter in recto actionem manentem
in intellectus et in obliquo affert verbum seu notitiam

productarum que e ... talis actus hoc verbum concretum intelligens se
formali et immediate significat dalem nominicamento verbum et de
uno ratuo fert actum intellectus per quamque fiat.
Et ex dictis iam patet ad ea que in nostra sententia sunt in 2a 2ae arum ad
1um dico. Dico negando minorem imo sicut nihil tam proprie exprimi
cipat vocem verbi ac illa qualitas ita nulli rei tam proprie convenit
dici a illi ad significandum dico iure cum interrogamur res pendere
mus solum proferendo verba que significant idem quod significabant
verba mentalia abditum ab intellectu non cum in possimus
per mentem manifestare aliter hoc supra diximus verbum
talia locutionem et ita sic res pendere nihil aliud est quam alteri
ni manifestare in mente nos habere loquitur et verba que vocis
pendent loquitio et verba externa. ... ab eo sicut frequenter
animus vocem bi ... illam per re significata per verbum
ita et frequenter animus in proprio ... dictus nisi pendendo
de si ipso verbo dicto illi quod non bundo voce dictus et quo dicimus
significans ad ... dico negando minorem meo dicto 5 2 quod sit dicere
et intelligere diuinum ubi resolbitur tota quaestio

5 2a quod sit dicere et intelligere diuinum ubi resol bitur tota quaestio

1o ... ad 2am p. qu. 4 et ad secundum q. 1 dist. 2 q. ultima s. 5 obiatur
3a ipsam deducitur concipit in diuinis ab intellectu originaliter im
mediate emanare duos actus unus alter qui dicitur intellectio seu intelligere
et hunc in re esse operationem non tamen productum quia per eum nihil producitur quod
sit realiter distinctum ad ... in 1o dist. 3a q. 6 conspicit intelligere
non esse productum tanquam principium alterius 2 actus notiona
lis qui est statim explicauimus actus hanc intellectum esse
uibus personis tanquam quod essentialiter ... ab intellectu
Patris cum non quae intellectus Dei aliis actus appellatur

diceret hunc actū ē productum generatum et actum notionalem per quem producitur verbum realiter distinctum a Patre procedere ab intellectu Patris quatenus Patris ē principium productiuo et ideo ēē principium actum illius adit insuper prius emanare ab intellectu diuino actum qui ē intelligere quam emanet dicere licet utrumque immediate emanet tantum prioritas non per se ea quae datur inter id quod ē prius et id quod nostro modo intelligendi se habet tanquam emanatio aut quasi actio talis principii qualem intelligimus in ter intellectum diuinum et eius notitiam quod ut dixi eam prio ritatem negat Suarez loco citato ēdit et eaquere (?) puritatem inter essentialia et notionalia quae nostro modo intelligendi essentialia quae sumuntur Deo ut Deus est sunt priora notionalibus et exempli exemplo suam doctrinam firmat nam si in luminoso lucere foret aliqua operatio et illuminare foret productio luminis lux in luminoso et esset immediatum principium operationis quae est lucere et eiusdem productionis luminis quae ē illuminare et non lucere foret immediatius lumini quam illuminare sed prius procederet ab ea operatio seu actus qui ē lucere quam actus qui ē illuminare quia lucere esset ratio illuminationis sic et immediate ab intellectu diuino tam intelligere quam dicere prius tamen ē intelligere quam dicere quia intelligere sit ratio agendi tanquam principium quo productionis quae ē dicere unde constat quomodo Suarez distinguat in diuinis dicere et intelligere et in quo conueniant et differant humanum et diuinum dicere et intelligere in sua sententia quam sequitur Molina 1 p q 27 a 1 disp 8 et 9 num 4 (?) adit non licere eius appellari intelligere notionale non quod dicere formaliter includat aliam intellectionem distinctam ab essentiali sitque quasi duplex intelligere sed quod licere praesupponit intelligere essentiale

illud

illud q̄ affert et includit in oblico quia dicere ni hil aliud est quam intelligendo producere verbum cui Scotus ait consonare Sanctum Thoman in dist. 32 q. 1 a. 1 et 2 tribuit q̄ alexandro et gandavensi et probat quia intelligere est actus essentialis tribus tribus personis et dicere actus notionalis proprius patris qui actui correspondeat per talem actum ergo distinguuntur isti duo actus modo predicto ans. probat quia intellectio divina solum est actualis representatio obiectorum quae intelliguntur quae non respicit tanquam terminum productum at dictio divina est ipsa productio et generatio verbi quod respicit tanquam terminum realiter productum —

Confirmatur quia si dicere et dictio in divinis esset ipsa intellectio realiter sequeretur quam libet personam in divinis producere filium sed hoc est falsum ergo etc. maior probat quia cui convenit actus per quem producit aliqua persona convenit producere talem personam ut cui convenit calefactio tanquam actio convenit producere calorem sed filio et Spiritui Sancto convenit intellectio et intelligere ergo etc.

Confirmatur 2° quia intellectio est ab ipso et ab intellectu divino tanquam a principio quo ergo si intellectio est ipsa dictio et generatio realiter sequeretur intellectum etiam generare eo modo quo concedimus intellectum intelligere etc. quod falsum est quia in c. damnamus de summa trinitate absolute certum est nec generari nec generare —

2° probat quia dictio seu dicere et spiratio seu spirare quae sunt productiones personarum divinarum realiter distinguuntur sed intelligere et amare non distinguuntur realiter ergo etc. —

Sed in hoc modo distinguendi intelligere Dei a dicere eiusdem tradito ab Scoto displicent aliqua nam 1° displicet quia ex eo sequitur verbum divinum nullo modo correspondere notitiam sui intellectus divini nam quia nec respicit illam tanquam principium productivum sui nec ut productum

mius oppositum late probavi supra q. 5.a quod hoc sequatur sic ostendo quia ut saepius dicunt autores huius sententiae fatentur productio verbi non est intellectio quatenus sit prius productionibus patet quia illa est prius productionibus verbi quod media sua productione ut proprio actu producit verbum ad quam dictio sundicere et nihil aliud est ipsa productio et generatio verbi quae similiter ipsos non respicit intellectum ut prium a quo quasi procedat et consequenter verbum non potest respicere intellectum ut prium per quod procedat —

2.o dis[p]licet quia ex hoc sequitur sibi contradicere cum ex una parte asserat verbum procedere per intellectum quatenus procedit per dicere et ex alia neget procedere per intellectum nam ex hoc sequitur non procedere per intellectum ut bene inferebat durandus in illo argumento 2.o quod retuli supra disputatione 1.a q. 4 pro sua sententia quod habebat magnam vim ad probandum suum intentum si esset verum antecedens unde sicut ex eo quod verbum procedat per intellectum paris bene infert quod procedat per intellectum illius ita ex eo quod non procedat per eam ut praesupponatur in intellectu illius bene infert quod non procedat per intellectum nam omnia quae in Deo pertinent ad lineam intelligendi ut ostendi illa q. 5.a citata sunt inter se subordinata per modum principii productivi aut productionis .s. principii productionibus imo ut ibi dixi si sic fierat haec subordinatio et intellectus ex quo habeat duos quasi rationes quod unus sit intellectio alius vero verbum non alio bene salvat unitatem a toma principii intellectionibus —

3.o displicet quia asserunt quod dictio sundicere est actus intellectus qui sit in solo patre eo quod est alius intellectus patris quatenus patris est nam quando id dicunt .s. intelligunt rem spiritualis actus scilicet ut prium productionibus non solum intellectum sed eius pariter rationem et hoc fal sum est quia subsistit aut personalitas non est prium productionis ut alibi ostendam et modo suppono quia video hos autores non sumere hanc positionem in isto sensu .s. intelligunt quod quatenus est in Patre inte

lectus et non pater nitas est finium aliunias actus qui qui licen non tam

formam unitatem non sequatur nitatem sit in solo Patre sed etiam

formam id quod importat formaliter et in recto et hoc ostendo esse falsum

quia talis actus vel formali et in recto aut dicit aliquid absolutum

seu relativum sed neutrum potest esse ergo non potest dari talis actus qui forma

liter et in recto dicat aliquid quod sit in solo Patre maior patet

et minor probatur quia si diceret aliquid absolutum deberet

esse commune tribus personis sicut reliqua absoluta quae sunt indivisibiliter eo

quod divinum perfectum simpliciter simplicium et cum nulla persona

tenea habet oppositam —

Quod si secundum talis actus intelectus qui est dicere non afferat in recto

aliquid relativum ut intendunt autores oppositae sententiae sic ostendo

quia rogo quae relatio sit ista respondet molinam contus

et alii esse relationem Paternitatis quasi in via considerant non pater

nitatem duplici modo aut per modum formae et quasi in facto esse et sic

aiunt constituere Personam patris in esse talis aut per modum

viae et ut sic asserunt esse constitutam per dictum generationis actionem

vel bi quae illi realiter opponitur unde sicut paternitas per modum

formae est in solo Patre ita similiter in solo eadem paternitas

per modum viae qui est actus qui appellatur dictio seu dicere —

sed urgentius impugnavit modo praedicta sententia quia si dictio

seu dicere consisteret in praedicta relatione paternitatis per

modum viae sequeretur dari in Deo plures relationes reales

quam quatuor sed hoc est falsum ergo non consistet in eo ratio dictionis

divinae minor constat ex communi ac theologorum consensu

maior probatur quia relatio quae est dicere est realis ut constat

fundamentum tanquam realem productam vel hanc productam re

aliter et est saltem sub nostro modo concipiendi

distinguitur a relatione quae formaliter constituit Deum in ratione Patris siquidem unaquaeque formaliter personalitas quae ut sic constituit talem personam aliaque vero paternitas formaliter utique non est personalitas nec constituit personam sed formaliter est productio et generatio quae praesupponit personam constitutam et eam constituit in esse actu generantis et dicentis et ita tam duae relationes realiter formaliter sumptae distinctae quia ut ponantur in numero non opus est ut distinguantur inter se realiter sed sufficit ut una aliqua relatione huiusmodi opposita realiter sicut licet relatio Patris et Filii non distinguuntur realiter ab spiratione activa sed solum ratione adhuc non quia ipsa distinguitur realiter ab spiratione passiva ponitur cum illis in numero. Similiter licet ipsa relatio quae est dicere sit eadem realiter cum relatione Patris cum ab ea distinguatur ratione et a relatione Filii distinguatur realiter ponitur cum illis in numero.
2º impugnatur quia dicere divinum non est actus emanans ab intellectu Dei sed paternitas nullo modo potest apprehendi considerari ut actus quasi productus ab intellectu. Ergo dicere divinum non constituitur in relatione paternitatis eo modo considerata nec potest tunc quia ex se constat quod paternitas quovis cumque modo consideretur non habet cum productionem et correspondentem modum concipiendi quem debet habere ille qui in ordine ad lineam intelligendi est actus 2us ipsius potentiae intellectivae et ita quilibet experitur quod nisi magna unio levia potest sic apprehendere paternitatem formaliter productionis actualis intellectus et formaliter actualis generationis activae tunc quia licet essentia divina possit considerari quasi radix et virtus tunc constituens pat

ni tatem quae relatio in se dicitur consequenter quod ab ea quasi resultet actus intellectus diuinus et sit rei sicut tanquam radix et virtute diuinus tandem relat. paternitatis illo modo consider. atam a quo quasi resultet et emanet eo modo quo nostro modo cognoscendi cum aliquo fundamento concedimus intellectum apprehendimus ut prior a quo quasi emanet ipsa intellectio quia ad illud nullum aliud fundamentum datur. unde sicut intellectus diuinus se habet tanquam prior ad alia omnia rationes quasi paternitatis quocunque modo sumatur nui ipsa se habet ut actus et quasi prior ad dictam illius —

ad 1.um scilicet dico negando consequentiam nam et si illo admisso tamen sequitur quod intelligere diuinum sit distinguatur quod quidem cedo nam diuersa similitudine aliter venerat paternitatem et sic formaliter et in recto importat quendam actum 2.um qui habet se intellectum et notitiam quae quatenus est in Patre habet rationem prioris sicut res paternitatis illius et ita intelligere et dicere in Patre distinguuntur sicut prior et posterior et plures ex ipsa productio 2.o se quod quo debeant distingui tanquam duo actus 2.i eiusdem intellectus qui nullam habeant subordinationem inter se eo modo quo sunt scientiae addi. ar. consequentia. dico 1.o distinguendo maiorem si dicio et dicere esset sola intellectio in actu nihil aliud importaret sequeretur quando diuidunt personam nobis qui et dicere filium et sic cedo si vero dicere esset non solum intellectio sed etiam includeret paternitatem saltem in obliquo id sequeretur et dico ergo — dico 2.o in nostra sententia dicere non includere in recto intellectum sed potius illam quae est in Patre prius ipsius dicere ut infra explicabo. ad 2.am consequentiam dico quod intellectio non est dictio aut generatio nec ipsa intellectum includunt in recto alio qui agerent quod dictio et generatio affert in recto intellectum negant rationem et bene quod sicut nui intellectus nui ipsa ut ipsa solum habent rationem

forte generat ambo non sic ut sic in Patre et filio non licet illis solum pro eo non inde apparet ratio non potest communicare nominationem generandi et ita non potest Deus posse generare sed quod Pater generat unde quod huius nominis operatio et productio quae est divina et generatio peculiari ratione postulet suppositum Patris quod non postulat operatio intelligendi (licet postulet eo generali quo dicimus actiones esse suppositorum) id vel licet rudamus aliquo modo eam specialem intellectum intelligit non tamen est in concedenda alia —

ad 2um dixerunt aliqui solum sequi quod dicerent spiritualem distinguuntur plus quam intelligere amare ut sic quod invenimus quod illa distinguunt realiter ratione relationum quae connotant non tamen intelligere et amare quae solum dicunt per se absolutas rationes solum distinctas nullam habentes oppositionem realem neque inter se neque cum aliquo alio quod dicitur indivisibilis ex hoc tamen non sequitur quod dicerent intelligere debeant distingui indivisibilis ea ratione qua sunt etiam opponendi —

Et per hoc alii dixerunt intelligere et velle in divinis esse quidem duos actus et quidem primo essentiales 2o tamen notionales non tamen esse omnino omnino inter se eo modo quo volebat Suarez et ea ratione qua sic distincta duo alia particularia in beatitudine ut intellectus et voluntas ergo quod unum non includit aut affert in ratione in lineam specifica alterius tanquam aliquid quod se habeat per modum unius aut ut posit spiritualem se aliquam rationem particularem cum illo sed hos duos actus se habere inter se tanquam per includens et inclusum excedens et excessum aut quasi aliquid superius aut commune et aliquid particulare nam divinitas includit formaliter et in actu intellectum quae est omnibus tribus personis et ad esse dictionis sicut intellectus notionalis limitatur et determinatur per relationem quam appellant per dictum et ita talis relatio se habebit quasi differentia constituens intellectum

in tali s[ecundu]m q[uod] e[st] actus notionalis quidem dictio seu generatio verbi

sicut Deitas derivata p[er] relat[ione]m paternitatis constituit personam

Patris aut sicut a[n]i[m]al contractum p[er] r[ati]onale constituit in spe-

cie hominis eo modo quo distinguit[ur] ab a[n]i[m]ali non s[ecundu]m dist[inctione]m r[ati]onis

includentis et inclusi eo distinguit[ur] dicendi in n[ost]ra ab intelligere

et eandem doctrinam tradunt p[ro] amare et spirare qui sunt actus

pertinentes ad processionem Sp[iritu]s Sancti. Ita v[ide]tur opinari Caieta-

nus 1a p[ar]te q. 27 a. 5. Canariensis ibi a[rticul]o disput[atione] 3 c. 5 p[ar]te 2a

asserit 3a et a. 3 disput[atione] unica p[ar]te 3a quos sequit[ur] pater Vazquez

ibidem tomo 2 disput[atione] 112 c. 3 et 4 et disput[atione] 141 c. 4 qui ait san-

ctum Thomam fauere huic sententiae et fundamentum eorum videtur esse

q[uia] iuxta hunc modum p[ro] dicendi et bene salvatur quomodo intel-

lectio essentialis p[er] se p[er]tineat ad productionem verbi dicimus quam

quidem verbum ex vi sue specialis productionis postulat s[ed]

quidem iustam istam sententiam intellectio pertinet ad constitut[ione]m

illius secundum actus notionalis non s[ecundu]m dictionis et generationis p[ro] quam

Pater producit realiter verbum etc.

2o q[uia] sicut tantum ea in communi modo quo compulsus sum inducit

eos duos actus intellectus qui sunt distinctos supra relatos nam si

etiam intelligere et intellectio sunt communia tribus personis tales v[ide]tur

intellectio p[ro]ut i[n] eandem derivata et contracta p[er] relat[ione]m actualis

productionis quasi p[er] differentiam p[er] quam constituit in specie dictionis

et generationis auctoribus est in solo Patre et p[ro] illum tanquam

p[er] proprium actum convenit generare verbum q[uod] non p[er]tinet

tribus personis q[uia] non est in illis talis actus notionalis —

Sed cum displicet haec sententia q[uia] constituit in minori nostra partem communem

notionalia continebat sententia scilicet tantum ex ea sequitur q[uod] in divinis

dentur plures relationes reales quam quatuor q[uod] sic ostenditur q[uia] haec productio

activa quae est dictio aut generatio s[ecundu]m sum utrumque constitutionem

est relatio realis et distinguitur r[ati]one ab aliis quatuor relationibus

diuinis et realiter dis tinguitur a filio ergo sunt plures relationes re
ales quam quattuor maior et videtur ipse ab auctoribus huius sententiae et inveni
eam videre ut ostendam et minor constat ex dictis in 3a impugnatione
prioris sententiae —
vidit vis tamen huius argumenti habetur quaestione 1a p(ar)te 41 in narrationibus aristotelicis ubi
licet videatur paternitatem per modum unius distinguere a paternitate
per modum fratris specialis personalitatis quaedam sicut probavimus et li
cet videatur dictum sequi deductum verbi esse paternitatem consideratam per
modum unius negatur tamen ut sicut relationem distinctam a paternitate consi
derata per modum personalitatis et videtur rationem quod non relationem absolute
olim intelligimus eam quae est per modum fratris et quasi in facto esse
quem modum ostendi non habeat paternitas considerata per modum unius
ideo non potest constituere diversam relationem a paternitate considerata
per modum fratris —
Sed certe non firmiter tenetur quod differat nonnulli relationem essentialem
consideratam per relationem productionis et per eam constitui in spirituali actu notio
nalis quae est dicere et generatio verbi quo modo loquendi frequen
ter utitur in illis disputationibus in variis iis ex professo de hoc
agit — immo ut consequenter loquatur tenetur defendere illam quam
dicimus aut modum productionis per quam dicitur intellectio ad esse
dictus et generatus debet esse relationem quae ut ipse ait in narra
tionibus aristotelicis in intergeneratum actionibus amittit talis est et in
teripsum verbum genitum et dictum datur distinctio realis
sed in divinis non datur talis distinctio nisi ubi est relationum oppositio
ergo si dicere seu generatio activa et verbum distinguuntur per se ut
medii aeternaliter, et sunt relationes minus per se quod ut fert
toti axiomate theologico in divinis omnia sunt unum ubi non obstat relati
onum oppositio de quo late infra unde ulterius etiam sequitur quod sicut
ipsa activa generatio est distincta relatio a relatione per quam
constituitur generans in actu in actu relatio actualis spiratoris erit
distincta a relatione per quam constituitur spirator in esse spiratoris
in actu —

2° impugnatur quia contra ait quod dictio qui est actus 2us intellectus constituitur in ratione dictionis per relationem productivi de actualiter est formaliter ipsa paternitas considerata per modum viae quod quidem impugnavi in sententia praecedenti in impugnatione 2a —

3° impugnatur quia licet autores huius sententiae videantur concedere verbum divinum exire intellectum et procedere tanquam aliquid productum hic vero ipsa id omnino negant quia nullam virtutem productivam tribuunt ipsi notitiae et intellectui divino secundum suam rationem formalem intellectus et ita clarius ingenue fatetur pater Vasquez disp. 112 c. 4 quia actus essentialis intellectus aut dilectus non est filii in Deo productivi nam licet actus notionalis qui est generatio aut vero spiratio constituatur iuxta hanc sententiam formaliter et in recto ex intellectu essentiali et ex relatione praedicta, tota ratio producendi convenit tali actui notionali ratione talis relationis solius (quam illi appellant productivam) non vero ullo modo ratione intellectus sicut licet personas constituatur ex personalitate et natura ratio tamen personandi convenit personae ratione solius personalitatis et hic licet includat essentialiter animal ratione tamen solius differentiae constituitur in esse rationalis et radix intellectus et voluntatis nullo tamen modo nec partialiter ratione gradus animalis atqui ut dicebant 3a opinionem sequentes et per se hoc falsum est quia plane patres asserunt per intellectum produci verbum (et ita illi tribuunt aliquam vim productivam) quam ipse formaliter negat ipsissimo et insuper ex eo non male infert aliud falsum nempe verbum non produci per intellectum tanquam per principium productivum quia omnis natura quae producit intellectus medio suo actu debet producere si autem his actus nullo modo sit producens nullo modo ratione illius convenit ei producere aliquem terminum —

4° impugnatur quia ut supra ostendi late intellectio pure in Patre est principium productivum verbi sed quod est principium productivum non potest per incrementum ad ipsam productum condicio non potest includere in recto intellectum —

Et ex his constat ad fundamenta huius sententiae ad 1um n. 24

in ea nullo modo salvari quod intellectio sit ratio formalis producendi
Verbum ut ostendi in impugnatione 3a et plane per ea sic [illegible] ex
explicatis adducta et ex dictis adversariorum hoc aperte colli
gitur. insuper iam ostendi quod intellectio pertinet immediate ad
primum producibilium Verbi, et rationem sit pertinere immediate ad
rationem formalem ipsius productionis. Ad 2um dico me iam satis fecisse
isti argumentis Scoti independenter a doctrina huius sententiae ex
qua cum insurgant inconvenientia adducta in eius impugnatione
non est admittenda sicut eam sequendo evitentur alia quae ego
fuit Scotus et ideo [illegible] alia quae sequi [illegible]
ideo est 3a sententia aliquorum theologorum asserentium productionem
et intellectionem individuis [illegible] idem quoad id quod asserunt
formaliter immediate differunt non quoad id quod asserunt in obliquo
nam dicunt in equivalent formaliter et immediate est ipsa intellectio
connotando non paternitatem [illegible] nam intellectio so
lum pertinet in Patre [illegible] rationem dicitur ingeneratus [illegible]
bis. Et ut sic est respectus in obliquo Verbum [illegible]
productum tanquam terminum [illegible] productore
alius dicitur ordinem ad suum terminum at intellectio ut sic solum dicit
[illegible] representat quae ut sic non plus postulat [illegible]
[illegible] per [illegible] quam aliam et [illegible] nullam peculiari
ter connotat et immediate dicit ordinem ad obiecta quae re
presentat et candem [illegible] proportionaliter assignat
inter dicere et intelligere dicimus aut inter dicens et intelli
gens. hoc sequuntur aliqui magistri nostri temporis et funda
mentum est est 1o quod sic evitant inconvenientia quae obiecimus
contra duas priores sententias ut patebit discurrenti — 2o quod convenienter sol
vit haec sententia argumenta Scoti 3o quod in hanc doctrinam quam
ad aliud propositum [illegible] admittunt non solum [illegible] 2a
sententia sed nos etiam admittimus nunc [illegible] generationem
individuis solum distingui ab intellectione [illegible] Deitate [illegible]
notata quae asserunt in obliquo convenire quoad ea
quae asserunt formaliter immediate nam [illegible] generationem

solum intelectus et Deitas fuit ss in Patre virtualiter includit Pa
ternitatem notionaliter in quo sit exercere actum generandi et Deitas significat
ut talis potentia generandi notionaliter verbum productum at intelectus
et Deitas ut sic absolute sumpta non connotant ullam peculiarem
personam et eodem modo philosophando debis circa intelligere de
reliquis attributis —
Certe haec sententia prius ad veritatem accedere quam alia duae prio
res quatenus ponit non multiplicat relationes divinas non solum ut pa
ternitas ullo modo considerata non aliqua alia relatio sit virtualiter
formaliter in recto ad essentiam divinis ut se eam distinguat ab inte
lectu divino sed fecisse erat quatenus asserit productionem intel
lectualem sensui aliis individuis. ss identica quae ad id quod asserunt forma
liter in recto quod sit hoc productio est ipsa actualis productio singe
neraria verbi sed intelectio fuit in Patre est principium productionis
eiusdem verbi et productio intelectualis distinguuntur quia ad id quod
asserunt in recto maiorem vim et minorem probatae latet amen sup
positio est bona quod omnis actualis productio in recto distinguitur a pri
ncipio productivo cuius est talis productio ut pater discurrenti quod
omnis productio sicut calefactio in recto importat aliquid dis
tinctum a principio calefactivo nempe a calore et similiter et ro
bur virtutis quae principium productivum se habet ut actus primus et productio
illius ut actus secundus eiusdem —
Et ex hoc constat ad merita huius sententiae ad primum non potest eam non
vitare hoc inconveniens quod modo tetigi et in quo consistat
oppositum contra 2am sententiam ad 2um potest cadendo totum sed
nos etiam solvimus licet non sequamur ipsam sententiam ad 3um potest eam
determinari quae aliquid est hic applicandum nempe quo ad hoc quod sicut
potentia generandi asserit in recto relationem sed solum notionaliter quam
non sic asserunt explicite intelectus et Deitas et non ob hanc solam
rationem in solo Patre est potentia generandi et illi soli convenit generare
ita similiter non asserit in recto sed solum notionaliter aliquam

relat.° quam non afert intellectio ut sic et ideo ob hanc causam licet omnibus personis conveniat intelligere soli tamen Patri convenit dicere et producere Verbum. non tamen est quod ad hoc applicandam nunquam complexum illud absolutum quod dicit in recto perfectionem generantibus identificatam cum perfectione absoluta intellectus et divinitatis et non habet absolutum explicite et distinctum afert itaque similiter dictio nihil absolutum aferat in recto ratione saltem distinctam ab ipsa intellectione sed solum relationem in obliquo namque ostendam in recto afert aliquem respectum ratione distinctum ab intellectu.~

c.° Dico 1.° in divinis dictio et intellectio (et idem dico de intelligere) distinguuntur aliqualiter ratione in hac conveniunt omnes ut patet ex sententiis huiusque adversis quae licet varient in assignando modo distinctionis in hoc tamen variat asserendo tamen non modo carentiam in termino illa dictio et ideo S. Thomas infra c. 34 ad 3.um asserit quod quando Anselmus in monologio c. 34 dixit summo Spiritui idem intelligere est dicere improprie usurpavit rationem dicens similiter nunquam usurpando dictum pro ipsa notitia sui intellectus essentialis namque ostendi s.e precedenti art. 4 intellectio solum metaphorice applicari dictio in ordine ad rationem intellectum ad quandam ordinem ut actio grammaticalis ad suum terminum —

c.° Dico 2.° dictio et intellectio in divinis distinguuntur in hoc quod dictio includit suam afert explicite relationem Paternitatis in obliquo solum intellectio non ut sic nec in recto nec in obliquo includit explicite paternitatem in nuna s.e art. 3 conveniunt omnes tres sentes supra relata. nunquam quod dictio includat explicite relationem paternitatis non vero intellectio et probatur quod dictio et dicere est actus notionalis proprius solius Patris ergo explicite debet includere aliquid quod in solo Patre sit sed hoc non potest esse aliud nisi relatio paternitatis quod Pater omnia dedit filio praeter hoc quod est esse Patrem ergo dictio explicite includit paternitatem — quod vero intellectio divina includat explicite paternitatem probatur quod est actus essentialis communis tribus personis et ita non potest explicite

solius Patris nec potest afferre aliquid quod sit in solo Patre —
in alia vero parte iis nempe quod diuinio includat relationem paterni-
tatis solum in oblicuo conueniunt omnes authores 3ae sententiae nobiscum
et probatur quod diuinio non potest includere paternitatem in recto sumpta
pro munere suo ut ad uersari uidentur nuper sumpta paternitas pro mune-
re ut sic includatur in recto et diuinio solum includit explicite
in oblicuo paternitatem pro munere suo et ut constituitur personam
patris in recto probata est ante supra impugnando duas priores sententias
ob non conueniens aliquas ibi attuli consistit quod ad nihil requiritur ut diuinio
in recto includat aliquam relationem rationibus argumentis quae obseruari poss.
et uero pro baricdiuere diuinium diuerei includere aliquam rela-
tionem quamdiu non requiritur ob intelligere sufficienter sanius sa-
piendo quod includat in oblicuo paternitatem et sufficit supponere
ne sine necessitate multiplicentur relationes diuinae reales 3a conclusionem
summam constat 2o quod authores 1ae et 2ae sententiae pro inclusione relationis
paternitatis in oblicuo salbat quod potentia generandi aspicit in solo Pa-
tre quia nasserant potentiam generandi includere in recto aliquam
relationem quae sit in solo Patre et idem dicere est de diuinio qui
est actus solius Patris —
dicendum 2o intellectionem in Patre scilicet ut prium pro duendo paternitatem Verbi
et diuinio ut actualis productio eiusdem et ita ad quaestionem inquirunt quo
ad ea quae afferunt explicite in recto huius constituitur plures partes sunt quas
barium gradum certitudinis habet 1a est quod intellectio diuina pro ut in Patre
est prium pro et inter duendum Verbi in recto ipsa actualis productio quod late proba-
uimus supra in hac disputatione et in hac 2a ostendimus quod non debeat explicite
includi in ratione dictionis diuinae in recto tanquam aliquid pro se pertinens in
hac linea ad constitutionem illius quod amplius probabo ca 3am partem huius
disputationis
2a vero pars est quod nempe quod diuinio in diuinis sit ipsa actualis pro-
ductio Verbi communis est inter Scholasticos 1o dist. 27 et inter re-
centiores 1a parte 24 articulo qui omnes cum excepto Durando qui exprima

manuit dicere solum esse here nociciam) aserunt etiam individuiis dicitur
productum esse producere verbum et ita omnes recentiores
supra relati conveniunt in eo licet varient in declarando in quo consistat
ratio formalis et explicita talis productionis. 2° probatur quia dicere sumitur pro
productum et producere verbum sed in divinis datur productio
verbum ergo dicere illius est productio maior constat ex cap. 2° sub
eadem sic non de finit. dicere ut est actu dicere creature divinum mi-
nus probatur quia ubi datur productio verbum debet dari productio dicere non ubi
datur productio ratione formalis alicuius operationis debet dari productio
ad illius ut ubi datur verbum mentale debet dari operatio mentalis at qui
verbum productio ratione immediate et intrinsece operatio que est dicere
unde cum in divinis detur productio verbum consequenter debet dari productio
dicere que sit productio talis verbi 2° probatur quia dicere ad intra productio sum
ptum est actus nocionalis solius patris sed sola productio sive generatio
verbi est actus solius patris ergo dicere est ipsa productio sive generatio
verbi maior est communis inter theologos communiter qui aserunt quod dicere
pro in divinis soli patri convenit sicut etiam soli verbo convenit dici com
quod dicitur verbum minor vero constat quia non habet pater plures actus nociona
les nec plures origines que ad eo conveniunt sed sola origo sive productio
verbi ipsa ergo est bona —
3a pars conclusionis est quod dicere et intelectio ad eo quatenus distinguantur ratione
que ad ea que aserrant explicite in actu ipsa et in ex plicita ratione dic-
tionis divine non includatur formaliter in actu ratio intelectus divine tan
quam aliquid productive per tinens ad constitutionem illius nunc ea quod qui dicunt aser
unt autores in sententiis licet non conveniant omnes in illis in modo explican
di hoc et idem sentire videntur qui aserunt intelectum in patre se
here ut principium productivum quo ad ipsam productionem verbi unde
sumitur explicatio et probatio huius partis ex primo non consistit
in nobis dictio mentalis est quidam actus 2us ipsius intelectus
et aliquando etiam est actus 2us alicuius noticie) qui quidem ipsa
actualis emanatio productio aut actio qua mediante intelectus
producitur immediate et intrinsece aliquod verbum mentale et
ita est quidam ordo transcendentalis ad intelectum tanquam ad

prium productibus cuius ipsa est productio et adverbium ut ad rem
productum; itaque in hac sententia in divinis praesumpta est quidam
actus 2us intellectus et notitiae divinae prout est in Patre qui est
ipsa actualis emanatio et productio qua mediante illa prout est in
Patre producit immediate terminum verbi divini tamquam
principium ultimam rationem producendi unde ad illam dicit ordinem ut ad pri
missionem productibus agere quasi emanat et adverbium ut ad rem
quam realiter producit — praesupposita hac declaratione nostra probatio
illud quod pertinet intrinsece ad rationem productionis realis alicuius rei
adequate distinguitur saltem ratione ab eo quod affert intrinsece principium pro
ductivum eiusdem rei, sed dictio in divinis est actualis productio ver
bi et principium productivum formale illius est intellectus prout in Patre
ergo ab intellectu quatenus intrinsece affert hoc principium adequate debet dis
tingui distinctione rationis dictio sed id quod affert intrinsece minor quo ad cum
antecedens probatur: supposita probatione maior 2o probatur: in productione nostri
productione creata quaequidem solum realiter sed etiam essentialiter
adequate distinguitur a principio productivo quin tale principium pertineat
intrinsece ad conceptum talis productionis — 2o probatur: in divinis in
illis quae se habent ut actus 1us et 2us non licet identificentur
realiter ratione tamen adequate distinguuntur; itaut quod se habet ut actus pri-
mi pertineat intrinsece ad conceptum sui actus 2i ut videre est in
intellectione divina et intellectu et in voluntate et volitione idem
ergo assero dicendo quod intrinsece affert dictio divina quae est actus 2us
intellectus prout est in Patre nunquam licet identificetur realiter
distinguitur tamen ratione adequate quin in formali et explicita ratione
dictionis includat intrinsece intellectum tamquam aliquid quod se
pertinens ad conceptum illius; nunquam ut volebat
2a et 3a sententia —
Dices infertur 2o probatio: quod autem intellectio divina debet in
cludi intrinsece in formali et explicita ratione dictionis divinae quod se

deroe frali dict.s mentalis inui sit includere inmeto intellu
tionum et hoc n. qr ut ostendi supa nulla dictio mentalis creata
que pro pricesit dictio e intellectio nui includit inmuto intelut. sed so
lum e quaedam actio et productio mentalis egrediens ab intellectu et aliquan
do eis ab aliqua notitia que productio terminatur ad verbum ad sum
mum immediatum, imrinsecumet ita nostra sita que negat ipsam
inclusionem permitt dicere divinum mirique ad hoc uendi cerum cato
et est conformior menti S.t Thome et scolasticorum qui eodem modo loquunt.
de dicere divino ac de creato producit intelligibili modo cum penat pro
miorem similitudinem inter utrumque dicere ~ aut intellectio divina de
bet ee fraliter idem uniog a fortiori inmuto dictio divina propter pe
culiarem roem illius et nu hoc sit dicit nuneg. ut ostendi posuis ir
tellectio divina postulat ee prium proximum productionis verbi,
prout e in Patre et hoc n. de rpatitr. u illo nuncq. ut ro dictis
inuoi intrahatur pro aliquem mun et quasi distam pro quam rspirat.
peculiar dicere divinum q. conveniat soli Patri sufficit ponere talem
actum 2um mentalem qui pro mur quasi actionis et productis di
cat respectum ad intellectum et notitiam divinam pro ut est in Patre
tanquam ad prium a quo e ipsa productio et dictio realis et ad ver
bum divinum ut ad term realiter productum et dictum fraliter
dictum sic n. proportionato modo eandem roem com dictis rra
himus et deramus ad varias species dictionis ut ad dicere
humanum et angelicum nempe qr dictio mentalis huma
na e talis actio et productio mentalis que pro prio facit intel
lectum humanum et quae dicit ordinem ad tale verbum &ca
Et undicere divinum possit sufficienter rstitui in suo ee frali
et specifico quinosus sit ut in suo immuto includat. intellectio di
uina n erit ponenda talis inclusio ~
Sed dicent autores 2e et 3e sentae requiri quidem intellectio fra
liter et inmuto imrt in dict.e divina ob peculiarem roem que n in
vit in dicere creato nempe ut salvetur id qd comiter docent patres et
scolastici filium s. procedere per intellectum et intellectum Patris

2º ut salbet: quod filius ex vi suae productionis procedit similis Patri proce
dendi —
sed potius hinc sumitur 3ª ratio pro negatiua quae quidem negan
do intellectum ullo modo pertinere ad rationem dicti diuinae sed ad rationem principij
proximi talis productionis prout est in Patre maiori cum pietate rigo
re salbat et defendit illam iam propositam quam 1ª et 3ª sententia nam illa
pro 1º importat habitudinem uerbi ad intellectum ut ad principium productiu
um et 2º ut ad productum atqui 3ª sententia asserit productum uerbi in recto,
importare solum intellectum et ita negat uerbum respicere illum ut principium
productiuum 2ª uero sententia eo modo quo asserit intellectum pertinere in recto
ad essentiam dicti diuinae non solum negat hoc sed potius videtur illi denega
re omnem rationem productiuam uerbi cum taliter asserat intellectum includi
in recto in dicere diuino ut adeo (?) tale dicere in ratione dictionis supra producti.
non constituit per intellectum sed per relationem quam appellat producti quae consti
tuit et denotat intellectum ad eum dictus et productus — ad 2um uero sal
bandum non requiritur ut in recto pertineat intellectio ad essentiam dictum
quia est in nobis uerbum mentale ex vi suae productionis procedit simile
obiecto quod repraesentat licet eius diuino quae est actio et productio mer
talis et ad illud relatione non sit in recto intellectio ut supra ostendi suffi
cit (?) ut ad id ex vi suae productionis procedat uerbum per intellectum —
ex dictis constat quomodo in diuinis distinguantur dictio et intellectio nam
dictio includit explicite in obliquo paternitatem (?) et uerbum
diuinum ut tantum intrinsecum quamvis denotare dicit et producit quae
quidem non includit explicite intellectio est in obliquo — insuper
dictio asserit in recto quandam rationem actus 2i seu quasi actualis
operationis quae communicat alii intellectui notitia tanquam a suo
actu 1º et facultate operatiua eo modo quo inter ipsam notitiam
diuinam transeunti alicui inter intellectum datur quasi emanatio
et operatio quae est ab intellectu ut ab actu 1º et ita intellectio diui
na sumpta id quod asserit in recto distinguitur ratione ab eo quod in recto asserit
dictio diuina ad eum modum quo distinguitur actus 1us et facultas
operatiua respectu sui actus 2i qui est sua actualis operatio —
aduertendum quod sicut ipse actus 2us et operatio non habet rationem producti

nudicetus nisi sicut est in Patre ita similiter ut productio est formali
ter non est prout se ab intellectu et noticia divina ut sic sed ab illis
ut sunt in Patre sub qua ratione sunt principium productionibus quo competit
soli Patri convenit productio et dictio verbi tanquam principio quo a
quo denotatur est talis actus et consequenter illi soli convenit posse
producere et reipsa producere et dicere verbum non vero aliis personis li
cet illis communicet Pater suam met noticiam et intellectum
et omne aliud absolutum quidquid sit hoc est nam sicut si Pater commu
nicaret filio suam met voluntatem divinam et non commu
nicaret intellectum et noticiam in tali casu filius nec innatus
nec innatus esset absolute potens licet amare nec voluntas in fi
lio esset innatus potentia aut principium liberum quod potentia libera de
notate postulat indivisum ad posse operari s. non operari quam
non sit hoc est deficiente intellectu in supposito in quo est voluntas
ita similiter quod potentia aut principium ad producendum seu dicendum
un verbum postulat indivisus denotate paternitatem perso
nam in productam ideo licet pater communicet filio reliqua omnia
quod tamen non communicat paternitatem ideo non habet potentiam neque principium
productionibus verbi nec est potens in actu primo illud dicere aut producere
neque reipsa sit illi convenire actualis dictio aut productio —
2° constat quod in divinis quod importet hoc vocabulum dicens formaliter et explicite
tam in recto quam in obliquo et quod importet hoc vocabulum intelligens et quod sit
dicendo intelligere —
3° constat in quo conveniat dictio divina cum creata et in quo differat nam
1° convenit in hoc quod sicut dictio creata est omnino distincta essentialiter
ab intellectu quin in intellectio includatur in recto in ratione dictus ita simi
liter se habet dictio divina respectu intellectus — 2° sicut dictio cre
ata est productio realis verbi quod respicit ut terminum intrinsecum et
immediatum ita similiter dictio divina etc.a 3° sicut aliqua
dictio creata in sua beatitudine est productio non solum intellectus
sed alicuius noticie eiusdem intellectus ita similiter dictio divina
est productio non solum intellectus sed etiam noticie divine prout sunt in Patre
4° sicut dictio creata in recto importat habitudinem ordinem

rauind antalem ad prium aquosi et ad num ad quem natu. itaq similiter
dictio divinia, id quod asserit in nato, s.o sicut in probabili sentio dictio
creata, id quod asserit in nato identificatur, tum non licet si sumatur tum
pro prio, quatenus dixit distinguitur realiter ab eo, tum non in similiter dictio
divina —
differunt in in aliis, nam dictio creata semper distinguitur realiter ab ipso
dicente, semper quando dictio vero divina identificatur realiter cum Patre dicente 2o
dictio creata praesupponit necessario notitiam seu intellectum a qua
procedat tanquam a principio, dictio vero divina necessario eam praesupponit
3o dictio creata est productio realis ipsius notitiae seu intellectus, dictio
vero divina non producit realiter sed communicat essentiam alicui intelle
ctioni, et ad hunc modum poterunt inveniri aliae differentiae et conveni
entiae inter dictionem divinam et creatam, vanas praetermittam —
4. ex dictis iam constat in quo consistat intellectio et notitia essentialis divina
et creata, sed de his omnibus plura dicam in sequenti —
Sed 2a et 3a obiicies 1o quod si dictio divina esset notitia divina prout
est in Patre tanquam a principio producibilis sine qua non esset, similiter et in
nato in Patre, notitiae quaerit, quod processio filii non esset ut processio verbi mentis
lis sed ut processio habitus mentalis, sed hoc est falsum. Et sequela
probatur quia in nobis nihil habet quod procedit per notitiam seu habitum intel
lectus in nostro per se, tanquam per prius productum verbum, cedit ut verbum
sed ut habitus, cum in antepraesupponatur in productum verbum dentur, unde illa
productio filii potius esset ad similitudinem productionis nostri habitus
quam nostri verbi. Hic in negando sequelam. Ad probationem dico id for
sumi in sensu probabili quo asserit unum actum intellectus posse
esse sub secundo ad alium actum 2um eiusdem intellectus, nam tunc dicimus
quod ille actus qui esset ab alio, nempe actualis assensus, est qui procedit
non ut habitus sed ut verbum actualiter representans obiectum et non
producitur realiter per alium actum, sed notitiam ut per prius productum
verbum, sed mediante reali productione, quae a tali principio egreditur et ad verbum
verbum et ad non immediatum intrinsecum natum — 2o dico
quod licet ita est in creatis, ad hoc argumentum non esset simile

2o nos qui primi meus noticiam ut principium productivum verbi sed potius 2o
eos qui dicunt noticiam abstractivam ipsam productam verbi quod in nobis
multiplicatur verbum producitur tenendo pro tali processione et productione notitia
quod potius talis noticia est ipsum verbum ideoque iam mihi sumenda
ut aliqua opinio probabilis ut dixi defendatur quod saltem aliquid verbum
mentale sit producere in nobis noticia tanquam principio unde nos
magis assimilamus productionem verbi divini ad productionem alicuius verbi
creati facientes noticiam abstractivam principium productivum verbi quam
ad verbum sani dicendo talem noticiam includi aut in natura talem
ipsam productam verbi et sicut ipsi in qua sententia dicerent quod productio
verbi divini non est omnino similis productioni verbi creati idem nos respo-
ndemus — Ad 2um autem quantum processio filii est ut processio verbi et
non ut processio amoris mentalis est 1o quod id quod procedit ut verbum procedit
ut actualis et expressa similitudo representans obiectum amoris
2o non procedit ut actualis representatio quod nihil representat in
actu 2o atqui filius in divinis procedit ut actualis representa-
tio et imago Patris 2o quia id quod procedit ut amor naturalis
relutus non sit procederent 3o quia realiter productus filium sed
semper praesupponit necessario alium terminum realiter productum a
vo divini intellectus quo mediante producat postea amorem actum
qui realiter procedit per intellectum debet esse verbum unde cum in di-
vinis eadem una unica productio realis ad intra quae est per intel-
lectum terminata ad filium sequitur necessario quod eius processio sit ut
processio verbi et non ut processio amoris —
2o obicio quod si notio divina et processio filii esset talis deriv-
ato ipsa intellectio sequeretur quod non esset operatio immanens
intellectus divini sed hoc est falsum ergo ostenditur esse 1o
ans probatur quod omnis actio seu productio immanens intellectus est intel-
lectio et nullam aliam actionem talem et intellectualem habet
et media hac actione attingit verbum quod est actus immanens
intellectus etc. Respondeo negando sequelam et eius probationem

imo potius ut ostendi sup.a actio immanens est virtualis verbi, vel ipsum intelligens non est intellectio sed potius id quod producitur intellectio et notitia quae est verbum tale productum —

3° obicies quod si dictio obiectiva non consisteret formaliter in id quod affert in recto in quadam quasi relatione praedicamentali sed in respectu transcendentali, sequeretur quod generatio activa seu dictio quae est actus notionalis est prius Patris esset quid absolutum formaliter in id quod affert in recto licet in obliquo et de connotato includeret relationem sed hoc est falsum ergo et a maior constat quod dictio in divinis et generatio activa est idem cum verbo quae sit ipsa productio verbi minor vero probatur quod ex hoc tenetur realis ordo producti ad rem producentem. Respondeo negando minorem et eius probationem. Distinguo si vult ex hoc solum nasci productionem quae est dictio habet ordinem realem ad rem producentem quo tum duo extrema distinctae realiter ut verum et licet intelligendo si sumatur pro eo quod dictio affert in recto (non vero si sumatur etiam pro eo quod affert in obliquo) ergo necessario dicendum est in sententia probabili quae asserit actionem creatam solum formaliter distingui a termino quae consequenter videtur quod dictio creata mentalis non distinguitur realiter a verbo mentali quod tanquam verum realiter producitur per illam habet non secus scilicet tanquam duo extrema distinctae aliter et ita non video ut videre dicamus debitum divina cum verbo. Si vero vult totum realem ordinem productivum ut quod falsum est quod talis productio in divinis per productum quae est dictio a qua constituitur in esse dicentis distinguitur realiter a termino producto non solum quod affert per se in aliquo termino obliquo distinctam realiter a persona verbi sed etiam quod tamen affert in recto — alii autores 3e sententiae licenter videre est dictum divinam in recto solum importare aliquid absolutum nempe intellectionem quae identificatur realiter cum verbo dicto et producto —

ultimo obicies quod si intellectio non est formaliter ipsa productio verbi sed principium illius sequitur 1° quod in intellectu Dei sint plures productiones virtuales altera per quam emanat notitia sui intellectionis alteraque quam emanat verbum 2° quod sint plura divina

fundit et altera quae refertur ad notitiam altera quae refertur ad verbum 3° quod sint plura verba mentalia in Deo alterum quod sit notitia alterum quod sit filius. Dico non militis sequi non 1um quod verba productio realiter productionis refertur ad verbum realiter distinctum a productione quod at qui notitiam distinguitur realiter ab illa quae separabiliter et ita solum ratione modo intelligendi per humanas imagines tanquam emanatum illius ab interne verbum unde solum habet rationem productionis modo dicto quatenus refertur ad verbum et facit pro hoc quod Molina 1a parte q. 27 a. 1 disp. 2a docet nunquam in verbum Dei esse operationem vitalem non vero esse productionem vitalem mentalem quae exprimat per intellectionem mentis productionem in 6atam quanquam divino naturam quam primum et in haec ita significat generationem productionem vitalem vocat. Non licet erat quatenus omnem modum producendi negat intellectionem verbum non dicit illam aserit non esse productionem realiter esse non ad modum operationis vitalem quae per operationem mentis in nobis idemque in nobis proprie operat. autem vitalis quae est quaedam qualitas et consequenter nullo modo habet rationem actionis productionis et dum aserit dicit esse productionem quae idem operatur in nobis divino quod operat in nobis illa actio quasi definitio verbum mentale. 2um est non sequitur quod divino est verbum realiter productum per quam dicitur verbum realiter distinctum qualis non est illa quae jam in argumento. Nec 3um est sequitur quod divino verbum esse non realiter productum ab intelligente. q. 7 quo modo in nobis et in Deo distinguantur intellectio et dictio mentalis a verbo mentali et an productio verbi divini sit similis productioni verbi creati.

7ª Quo modo in nobis et in Deo distinguantur intellectio et dictio mentalis a verbo mentali et an productio verbi divini sit similis productioni verbi creati. ~ ~

Communiter patres et scholastici explicant productionem verbi divini per productionem verbi creati admirantur in ea aliqualem similitudinem claritatis gratia adeo quae dicimus sunt dicenda oportet prius explicare quo modo se habeant

illa via incertam sui nostrae scientiae quomodo se habeant in divinis postea non faciliter comparatione illas duas sed dicitur et attingere similitudinem et dissimilitudinem quae est inter eas et ante omnia aliquaque circa verbum mentale creatum sententiam premittam et supponam —

Sententia 1a verbum mentale vero productum per actionem intellectus et speciei intelligibilis et ita verbum distinguitur ab actione quo ab mi realiter sed duorum distinguuntur a specie actione nam non est ratio cur in hoc assignemus aliquod discrimen et sicut in aliis actionibus nulla potest dari sed quam non producatur aliquis terminus sic in hoc genere actionis nulla potest dari sed quam non producatur aliquod verbum tanquam terminus sive intellectus tendat circa obiectum absens sive presens sive intuitive sive abstractive quod sentiant aliqui tempore unde sequitur quod verbum non sit obiectum ab extra nec ipsa species ut supposuerunt aliqui —

2a Sententia tollere vero in nomine sententia sed videre distinguitur realiter a specie prior quod neque a supposita et etiam a specie quo neque ab anima et potentia intellectiva &c —

3a Sententia quod ratio ob quam in nobis necessario ponitur verbum non est ut obiectum unibile concurrat ad intellectum tanquam quod immediate cognoscitur vel ut imago rei cognitae unde quamvis intellectus veniret in cognitionem illius obiecti unibilis imago ab obiecto aliquo tempore quod latet bene refert et refellit Molina 1a p. q. 27 a. dis. per membrorum ubi sollicite fundamenta sed ponitur ut intellectus in actu expresse cognoscat et repraesentet obiectum sic quod formaliter sed verbum in facto esse constituatur intelligens et sufficiens obiectum nam cum noster intellectus ob suam limitationem et imperfectionem non sit ipsa intellectio nec se ipsum intelligere indiguit remaneret otio ignorans et tanquam tabula rasa ... aliquam ... actualem sed quam ultimo modo perficeret et actuaret in ratione et ordine intelligendi —

uº his suppositis breviter dico intellectio et verbum mentale non est
ille nisi productus. per actum emanantem ab intellectu et speciem sive
essa intellectus creata, si[nt] in hoc si[cu]t actualis representatio ob-
iecti nisi productum intellectus. ita est de essa verbi creati et est actu-
alem representationem et expressam obiecti quatenus nisi productum verum in-
qui intellectio ut intellectio explicite importat ordinem ad obiectum cognitum ver-
um verbum vero ut verbum explicite importat ordinem addicentem
sequitur tale verbum —
cº dico 2º intellectio mentalis et verbum distinguuntur sicut actio et nisi
actus productionem. probatur quod ut ostendi supra dico formaliter est actio intellec-
tus et verbum ut modo dicebam est formaliter est nisi productus repre-
sentans actualiter obiectum. p. Et.a —
aº dico 3º in divinis intellectio et verbum sic se habent ut intellectio
prout in divinis sit princium productionis quo verbi et verbum tanquam nisi
illius unde si intellectio sumatur in 2º id quod asserit in recto et libere
aliter an verbo [struck] ab eo distinguitur formaliter sive ordine
2º sumatur in 2º id quod de contrario dicitur quatenus et principium quo dis-
tinguitur realiter a verbo quod in obliquo includit patrem in recto quo dis-
tinguitur realiter a verbo —
cº dico 4º in divinis dictio et verbum sic se habent ut dictio sit ipsa a[cti]o
actus productio verbi et verbum nisi talis productus et si dictio suma-
tur in 2º id quod explicite includit in obliquo distinguitur realiter a filio si
2º sumatur in 2º id quod asserit in recto distinguitur formaliter sive de actu
bo producto —
ex his facile erit modo colligere aliquas inquam assimilationes produc-
tionis verbi divini et creati inter se et aliquas inquam differentias et ut assimila-
tionibus in divinis similiamus 1º assimilantur quod sicut nostrum verbum
producitur per quandam productionem quae est formaliter dictio ita et verbum
divinum producitur per productionem quae est formaliter dictio — 2º nostrum
verbum producitur tanquam a principio quo ab intellectu et specie. s. ab
aliqua re supplente vicem illius et verbum divinum pro principio habet
intellectum et essentiam vice speciei —
3º nostrum

3° nostrum verbum exit tanquam terminus realiter distinctus a supposito
producente; Verbum divinum exit ut terminus realiter distinctus à supposito Pa-
tris 4° nostrum Verbum est talis terminus productus ut sit essentialis et actualis
representatio et notitia obiecti idque ex vi suae proprietatis Verbum divinum est es-
sentialiter representans et exprimens notitiam obiecti et ad hunc modum possunt aliae
convenientiae asignari inter has divinas processiones ob quas merito Patres et Scholasti
ci utuntur semper loco exempli et similitudinis nostro Verbo et productione illius ut
aliquo modo possimus comprehendere processionem Verbi divini qui est filius —
Sunt tamen plures et notabiliores differentiae inter has productiones — 1.a productio
Verbi creati est vere et proprie actio predicamentalis et sic essentialiter accidens fi-
nitum et in tempore procedens à suo principio terminatque ad qualitatem etiam finitam
at Verbi productio non est vere proprieque actio nec accidens sed substantialis productio —
2.a Productio Verbi creati non presupponit necessario pro productivo principio quo,
notitiam nec intellectum et distinguitur realiter à principio quo etiam secundum id quod affert
in recto tale principium at Verbi divini productio quae supponit in producente notitiam à quo
tamquam à principio quo procedit ab eo tamen secundum id quod affert in recto non distinguitur
realiter —
3.a Hinc sequitur quod licet in productione Verbi nostri non cognoscimus ipsum Ver-
bum at ad productionem Verbi divini debet cognosci tamquam donum nostrum Verbum —
4.a Productio Verbi creati non est communicatio eiusdem naturae quae est in supposito pro-
ducente et ita distinguitur essentialiter, at productio Verbi divini et communicat eamdem
naturam quae est in Patre producente et ita in natura nec essentialiter nec numerice distin-
guuntur —
5.a productio nostri Verbi habet pro termino producto ultimo aliquid abso-
lutum nempe qualitatem resultat tamen post relativa et fundatur in tali termino
quia refertur ad producens predicamentaliter, at productio Verbi habet pro termino
ultimo productum personam constitutam in esse personae per aliquam relationem quae quidem
relatio realiter producitur et ~~comproducitur~~ z. simul cum persona non vero natura talis
termini nec essentialis representatio quae in ea includitur —
6.a nostrum Verbum tamquam vera forma inficiat intellectum producentis illud
quae quidem constituit in ratione intelligentis Verbum vero divinum nec inficiat intellectum
patris producentis nec illud constituit in ratione intelligentis per notitiam non identi-
ficatam et sibi essentialem adeo perfecte constituuntur in ratione intelligentis per no-

Unam enim essentialem sibi identificatam adeo perfectionis constituitur in ratione intelligentis ut nullo modo proficiat nec constituatur sub tali ratione per verbum

Haec sunt dicta

Disputatio 1ª de sensibus sacrae scripturae

Hanc materiam ad sacras literas inteligenciam necesariam anti-
qui patres et Juniores scriptores adeo copiose tractarunt ut omnia
brevitate cumpleri ut dificile sic videatur opravile - ex anti-
quis Origines lib. 4 periarchon c. 2 et homilia 2 c 17 in ge-
nesim Jeronimus e. 12ª ad hedibiam et super Ecclesiasticum
c. 16 et super Amos c 4 Augustinus et ali in fracitandi
et teologi cum d. Thoa 1ª p. e. 1ª arto et quolibeto 7 a 14. 15
et 16 et ad Galatas 4. et de pota e. 14 ex Junioribus Castro
lib 1º de heresibus c 3 driedo lib 2 de dogmatibus scripture
c 2 adamus in prefatione super isaiam Canta petrensis
lib 7 hipotoposim c 1 et lib 10 regula 11 et 36 ex patribus
nostre societatis bazquez Molina et balencia in suis
in 1ª p. comentaris belarminus tomo 1º cum de bersa de
berbo dei scripto poserinus in sua bibliotheca acosta
fereteto libro 3º de Christo rebelato prado in hisagogico
comentario super ecequielem et noctissimus dita in lucem
salmeronis liber prologomenon quo in luto eluvius scripture
interpres in erys.

C.º 1ª de pluralitate sensuum scriptura

sensum scripture apelamus boces aut sentes significatum
quez e ipsius bocis quasi mens et anima qua roe Paulus
1ª ad Chorintios 14 tibiarum sonitum apellat boces inanimes
eo quod sonitus tibie sensu et significat carat.

Art. 1 an sit de fide quod scriptura heat plures sensus.

Partem negativam tenuerunt saduquei qui ut ait tur
gensis 3 regum 1º dicebant tantum e literam in scriptura
tenuit porfirius lib 3 contra Christianos ut refert eu
sebius lib 3 historie c 27 quem postea sequti sunt

bere per manus eras mus et literis epistola ad imperato
rem idem asserebant illi 2a quos paulus ait 2a ad corinthios
litera occidit spiritus uiuificat et 1a ad chorinthios 2 animalis
homo non percipit quae sunt spiritus Dei stultitia non est illi
qui et non potest inteligire quod spiritualiter examinatur —
respondeo 1º affirmatiue et probatur 1º autoritate sanctorum Je
ronimus epistola ad fauiolam ait figuratos esse in duobus lapi
dibus onychinis insertis in humeris superhumeralis idem Jeronimus
in c. 2um super ezequielem gregorius homi lia 9a super eundem figura
tos esse disserunt in duobus corruptam tangentibus arcam
Cirilus in lib. 6 in iuuenicio figuratos esse in ber bo incarnato
in quo sub carne delituisit diuinitas sic sub litera spiritus
origines contra arichem libro 6 et in c. 13um ad Romanos figurari
in homine cuius corpus tegit animam sic litera spiritum ber
nardus sermone de epiphania literalem comparat testae spiritu
alem nucleo gregorius praefatione in moralium c. 3 literam
comparat arcae spiritualem tabulis et manna in ea inclusis et
tus in exodum ait literalem figuratum esse per cestiam Zu
am betumine oblinitam spiritualem uero per Moysem
illa inclusum denique uide ro doretum c. 39 in genesim
Augustinum in genesim ad literam c. 1º et duera religione et
et lib. 17 de ciuitate Dei c. 3 —
2º probatur testimonio scripturae nobi testamenti nam ad Romanos 7º lex
mosaica dicitur lex spiritualis quia preter literalem sensum quo
Deus loquebatur populo judaico habet sensum spiritualem
quo loquebatur populo christiano — confirmatur 1º nam idem pau
lus ad galatas 6 ubi pax israel Dei dicit supponit eodem
duos esse israeles alterum corporalem qui erat umbra alte
rum spiritualem qui est populus christianus a illum re
presentatus quare ad hebreos 10 et 2 lex dicitur habu
isse umbram futurorum et 1a ad chorinthios 10 omnia in figu
ra contingisse filiis israel — confirmatur 2º nam in testamento nouo
passim citantur testimonia ueteris ut non mirum doceamur quod sub
illa literali cortice legis gravia continentur mysteria v.g.a ad galatas
4 scriptum est ait paulus quia abraham duos filios habuit

que sunt per allegoriam dicta hec enim sunt duo testamenta et 1a ad cori
nthios 10 aio ad hebreos 7 et 9 et alibi multa alia alegorizat paulus
1a petri 3o nº 20 arca noe qua homines servati sunt a diluvio dicitur fuisse
typus baptismi geronimus ad galatas 4 cuius modi alii sunt multa
loca sed celebris est agni pascalis historia exodi 12 nº 46 cuius illud
misterium os non comminuetis ex eo Joannis c. 19 nº 36 in Christo
contemplat adimpletum et illud osee 11 nº 1 ex egipto vocavi
filium meum quod de revocatione populi ab egipto ad literam intel
ligitur tribuit Christo matheus c 2 nº 15 — Confirmatur 3 ex illo celebri
dicto pauli 2a ad corinthios 3 nº 6 ubi utrumque sensum spiritu
alem et literalem expressit idoneos inquit nos fecit non litera
sed spiritu nam litera occidit spiritus autem vivificat i. spiri
tus intentus intra literam modo servandus est non litere cortex sic
augustinus de spiritu et litera c 4 lib 3 de doctrina christiana c 5
interpretatur — confirmatur ultimo nam Christus ipse eruebat hos sen
sus ab scriptura sic non mateus 12 ione factum mistice exponit
et Joannis 3o et altare serpentis crucis comparat et alibi destruc
tionem gerosolimae antiquitus ad anicle adumbratam docet quare
merito Geronimus ezequielis 2o et augustinus homilia 4 imago
cali... dicunt scripturam esse librum visum a Joanne scriptum
intus et foris propter duplicem sensum literalem et spiritualem —
Probatur 3o nam ipsi authores veteris testamenti noverunt esse alterum
sensum in suis dictis et factis unde Christus Joannis 8 nº 56
ait abraham vidisse diem Christi i. crucem ut ait teofilac
tus et Joannis 5 nº 46 ait Christus moises de me scripsit et 1a pe
tri 1o nº 10 et ad hebraeos 11 nº 13 patres dicuntur aspexisse tempo
ra novi testamenti —
Probatur 4 nam et ipsi hebrei plurimi idem olim senserunt ut ait
Josefus lib 6 c 11 et refert filo Judeus lib. de migratione abra
ham qui lib de vita teorica essenos asserit integros dies ponere in
allegorizandis scripturis vide eusebium lib 2 historie c 17 et mi
chaelem de medina lib 6 de recta in Deum fide c 25 qui ex pa
latino refert ab hebreis sensum spiritualem vocari dabar gadol
dea hoc est verbum grande et literalem dabar caton i.
verbum parvum —

ubi non glor. dualis vocibus quaz i e dicidenus ubi sup. nanq.
Spiritus Sanctus preter literam nil aliud bellet signare f in lege
Moysis certe prudenciusesset et gravius paganorum leges et statuta
suire qd n abiurius aut magis pueriles quam legem a Deo da
tam in mactandis ovibus in comburendis aspitium plumis in ela
borandis intepinis i nimorari ut david ad scrutandum mirabilia
legis postularet intelectum salmo 118 n° 18 et lex spiritualis ad
romanos 7 n° 14 quo circa hilarius salmo 2 origines homil
li ar in numeros testant ex veterum traditione moysen in monte
simul cum lege accepisse adeo spiritualem legis inteligentiam
quam ipse selectis communicabat heribus et occultabat vulgo quez
conienctura locum hit in lib. 4 exodi c 14 n° 3 ibi enar alit mo
ises mirabilia multa et dixit hec palam facies et hec absondes
hinc ipse qz levis videri et par bi nominum in qq dam scripture preser
nti liarentes herent aliquius intelectus quare origines in canticis
educens illud domini ad moisem exodi 31 ego inplevi eos spiritu sa
pienti et intelectus ut faciant opera artificiuntaria quez nisi
spiritualiter inteligant n ne fabule & et indigna Deo q urget
illo dicto pauli 1 ad corinthios 9 n° 9 nunqd de bobus cura e Deo
2° to sumit ex augustino lib 12 c faustum a c 3 usq ad 9um et lib
17 de civitate c 5 qz fides Christi venturi melius in ir mareret mundo
et altior fidelium mentibus maneret si eaque a Christo erant gere
nda significarent n m verbis sedeus rebus exqq oibus co ligit
hereticam e glosam marginalem quez hit in abulensi Josue
3° c 13 dicit n q sensus mistici & somnia convicionatez quez
glosam e abulensis qui nobis cum sentit nisi q in novo testame
nto n habet e sensum misticum de quo infra.

Articulus 2 an omnia loca utriusq testamenti admi
tant hanc sensuum pluralitatem

Ad p° afirmatibae d. augustinus lib. 2 de mendacio c 4 tomo 4
oia veteris legis pertinere ad figurationem prenunciationem
idemq insinuat lib 4 c ad simplicianum tomo 4 initio de lo
cis vo novi testamenti idem sentit de vera religione c 50 tomo 1
ubi docet gesta a Christo et ab ebangelistis narata ut plurimum
fuisse signa passionis et resurectionis eiusdem —

2a Sententia negat hanc tenet hugo in praefatione c q d. 2 hoas
quolibeto 7 a. 15 ad 5um Casianus lib. c. 3 ~~Jeronimus~~ et aliquem
plurimi probatur quia probari ex basilio homilia 9 in hexameron initio
qui qui indiscriminatim somniorum interpretes qui ad id res sufficientes
quae sibi proposuerunt ex suis sententiis qui etiam visa sunt interpreta
tiones afferre solent ego 2o cum sensum audio sensum intelligo
omnia ut dicta sunt sic accipio identenet geronimus in numme
rat. super caput... ionem omnia in quibus inspiciantur ulla narant
ne possumus interpretari possumus —
ut quod sententiam a priori suppono quorum res gratia inscriptura ab exteri
oribus veritates speculativas pertinentes ad fidem aut
praecepta moralia pertinentia ad opera aut ceremonias et res
gestas aut earum rerum gestarum circumstantias —
hoc supposito dico 1o veritates speculativas in scriptura traditas
non habent sensum pluralitatem probatur 1o autoritate augustini
17 de civitate Dei c. 3 tomo 5 qui exemplum ponit in deuterono
mio 6 n. 4 Deus noster Deus unus est et probatur ratione quia in eis nihil
est quod umbra posita sit futurorum ac sic inde quomodo sic ipso sit interpreta
ri —
dico 2o in praeceptis moralibus ad vitam pertinentibus non datur hunc
sensum pluralitas probatur 1o autoritate Jeronimi super matthaei
c. 3um et super ezechielis c. 16um et augustini lib. 3o de doctrina christiana
et lib. 10 c. 2 et super c. 3um epistolae ad galatas et probatur ratione super
omni quod non in hoc non occidas non moechaberis probatur est imago futurorum
et si qui loca quae ad literam agunt de rebus fidei de moribus
et gloria non possunt spiritualiter interpretari cum ipse spiritualis
sensus illius sit literalis ut bene ponderavit geronimus in c. 23um matthaei
et 2a ad corinthios 3o quia in illis instructionem immediate et ultimo
mate praetendit —
dico 3o non omnes circumstantias rerum in scriptura gestarum habent hanc
sensum pluralitatem probatur 1o autoritate geronimi in c. 4um ad
ephesios tomo 9 et expressius in c. 1um genesis prudens rogandus est
lector ne eundem velit et ordinem historiae et allegoriae nar
apostolus historiam agar et sare ad duo testamenta refert

et n̄ ipse summus oīa illic gesta rosologice interpreta
ri: et pbatur rōe qr i dīo ipius fuit lex futuror n̄ imago ut
ait paulus ad hebraeos 10 umbram habuit lex futuror n̄ imagi
nem ipsam rerum .i. n̄ perfectam expressionem pm oīa sed rudem
delineationem autem n̄ platone lib 6 de republica in ipso
dicunt quae exprimens solum lineamentis adumbrare —
pbr. 2° exemplis a ieronimo perspicuis quis n̄ ē in genesi christo
et ecclesiae aplicat pm totum licet partem aplicet paulus ad
ephesios 5° oīm q̄ ionae historiam &ca ipse ex eis patrum doctri
na de parabolis agentium sicut n̄ n̄ opus ē in parabolis oīa
quadrare multis n̄ circumstantiis ponunt potius ad pa
rabolae spectantur quam ad significatam mysterii & multo mi
nus in historiis oīa debent quadrare — unde sequitur 3a origi
nem qui oīa ad alegoriam sepe importune reducit 3a quam
notanda ē regula quae hr. in gregorio homilia q in euan
gelio —
dico 4° res gestas et precipue historias ceremoni alia et sacra
ment alia legis oīa hec admittunt sensum pluralitatem
pbr. 1° autoritate santor qui peculiares historias semper mystice in
terpretati sunt q longissimum esset pbare rōe qr n̄ ē res quae n̄ sit
apta significare & credibile nullam Deum sine significat religi
ose q pbavit e 3 ar —
ad autoritatem Augustini quatenus 3a re 4a conclusiones pugnare
pōt lz illum in sensu ē eis intelligendum q altero eius dicto
testimonio ipse lib 17 de civitate Dei e 3 inquit tamen 3 mi hi au
tem inquit sicut multum viri errare qui nullas res gestas ali
quid aliud preterid quo mō gestae sunt significare arbitrantur
ita multum audere qui prorsus oīa significationibus alegoricis
involutae contendunt —
dico 5° nouum testamentum ē maiori ex pte ad literam solum
interpretandum pbr. ex augustino li 6 de utilitate credendi
e 3 tomo 6 qui ait utrus testamentum ēē q admitit sensum
pluralitatem et idem geronimus super isaiam q lego tibi
inue hr. in originem q ulissis sacramenta suo ingenio
fuerit rō autem id suadet qr nouum testamentum ē
alterius umbra unde eē mystice sed literaliter debet

interpretari que 2° sensuum pluralitatem admirantur ui
dentur c 3 — merito Geronimus super i 26 matei sui
scolam 60 cat expositionem negationis petri ab ambrosio et hila
rio traditam quos tacite notat sic n̄ exponunt dictum
petri nescio hominem dicentes bene negabat hominem quem
sciebat e Deum defendunt inquit Geronimus petrum et De
um faciunt mendacem si n̄ petrus n̄ negabit ergo mentitus e
christus qui dixerat petro tu me negabis uide gange
nium i numer dia c 137 in hoc parum explicatione

Articulus 3us an hec sensuum pluralitas sit
ita scripture proprium aut in prophanis
n̄ reperiatur

Communis sententia tenet partem afirmantem unde thoma i p° q i a 10 et
quolibeto 7 a 16 et gregorio 2° moralium c 21 uide pica salme
ronem prologomeno 7 et pereiam 3° tomo in genesim c 21 numero 30
et pro rōe excelentis sacre scripture que ut gregorius ait desi
enias sua ipso locutionis sue more transcendit quo uno eo
demque sermone dum narat textum prodit misterium et sic scit
preterita dicere ut eo ipso noverit futura predicare.
ut quod in hac re sentiam aperiam prius certa alicui nostris se
parentur et suppono i in omnibus rerum generibus in scriptura continuis
posse hanc pluralitatem sensuum reperiri i in locis ut si
altior sensus in illis intendatur ac facie sonat cuiusmodi frequen
tes locutiones sunt in sapientiaribus et hoc n̄ e scripture
proprium huius modi n̄ sunt ille simbolice voces pitagore state
lam ne transilias i. n̄ pretereas iusticias ignem gladio ne fodi
to i. ne lacesas iratum arctum anulum ne gestato i. ne dixeris
anxie a famis abstineto i. ne curis rempublicam cor ne edito
i. ne te curis conficies hirundinem sub eodem tecto ne habeas
i. abstine garrulis — 2° i signis propriis et gero lificis que aliud
representent ac aparent cuius modi sunt uisa prophetarum apocalipsis
emblemata &a et in his sensuum pluralitas n̄ e scriptura
propria cadem n̄ erat in egiptiorum gerolificis in aspe signi
ficante regem in serpente rem presentante anum in

baculo ido ulo signo Dei in fabulis ethnici in simbolis inde
occidunt alium —
3° denique in ipsis rebus gestis si una res sit alterius gerendae figura
ut interfectus Abel a fratre signum est Christi occidendi a Judeis
caelitus delapsum mana eucharistiam et serpens eneus crucis
christum significant quae ita fiunt ut res non tantum sint res sed signa rerum
et in hoc 3° genere est nostra difficultas —
2° suppono pluralitatem sensuum in rebus posse fieri dupliciter
1° extrinsece ita s. ut postquam res iam facta sit accommodetur
ad aliud significandum et hoc non est scripturae proprium sed etiam his-
toriam de ulisse obturante aures suas ne alieni posset sire-
num cantu moraliter tractat Basilius lib. de inspiratione (?) negotium
et fabulam de Vulcano ingressum palladis tentantis a se tentante
et in eius gremio fundente crisgenium tractat Cipriani ser-
mo de ieiunio et tentatione — s. 2° intrinsece i. in ipsa rerum produc-
tione ita s. ut non solum res producatur ut sit sed ut signum sit
ut futura futuris inde fieret quod duplici modo fieri potest 1° singu-
lariter s. res aliqua sit producta et simul imposita ad significan-
dam aliam ut imago regis depicta ab artifice s. 2° univer-
saliter ut si in aliquo regno omnia quae producuntur in illo conti-
ngerent essent simul res et imagines aliarum rerum hoc supposito
Dico 1° sacra scriptura propter excellentiam habet sensuum pluralita-
tem intrinsecam hoc ultimo modo explicatam probatur auctoritate
D. Thomae et Gregorii ubi supra et probatur Zachariae 3 n° 9 tu et ami-
ci tui qui habitant coram te quia viri portendentes sunt s. ut
est in hebreo viri ipsi portenti barones de portentis i. facti
ipsis futura portendentes ut Jesus summus sacerdos por-
tentaverant et signa apostolorum iuxta idem Riberam et probatur ratione
D. Thomae quia cum res ipsae divinae providentiae subsint et non humanae un-
de solus ipse potest sua providentia adiungere et accommodare res ut
significent. sum quam existimus providentia sunt haudtanti non solum assi-
milantur aliis rebus futuris sed etiam ex instituto et praeordinatione
ipsius eas res significant quarum similitudinem gerunt —
Dico 2° nullum inde sequi inconveniens dicere divina providentia
factum esse ut omnium historiae et poetarum fabulae ex divino in-
stinctu habeant mysticam hanc intrinsecam significationem quae explicatur
simul ut probatur verisimilius et Deo dignissimum ea quae

ad hominum salutem valde conducunt eo ipso facta aut permi
ssa ut conducant, sed rerum gestarum fabularum quae poetarum cunre
bus sacris similitudo maxime ad eorum salutem conducere
per se de facto conduxit et verisimile eam similitudinem ex Dei
ordinatione et providentia fuisse, ista certa maior probatur in eget
minorem sibi qui unicuique fructuosa erit locutio in eo charactare
quem perfecte calet et quemadmodum hebreis Deus loquebatur in his
rerum gestarum earum quas ipsi noverant eas ordinavit ad futura
volens quod earum cum futuris similitudinem ut postea hebrei melius
assentirentur presentibus quae viderant in suis libris adumbrata
et eadem ratione Deus qui postea manifestandus erat gentibus sua
misteria voluit in characteribus quos ipsi noverant adumbrari
consulto quod voluit multarum fabularum historiarum quae similitudinem
cum rebus sacris ut eis facilius assentirentur quas multo ante in suis
libris viderant adumbratas — athenis ara ignoto Deo Dei quidem
unici filii signatur exemplis et igitur
in aliis gentibus ut post longa tempora apostolus inde sumeret ocasionem
Christum absque ignotum gentibus manifestandi; fingitur bac
cus bis genitus a semele matre et a iove parente ut facilius
postea duplici Christi generationi assentirentur. fingitur palas ex
patre sine matre orta ut eternam verbi a patre sine matre
scilicet temporalem Christi a matre sine patre generationem perciperent.
fingitur puella virgo danaes absque viri congressu iovis in au
rum conversi arte concepisse perseum ut cum audirent virginem
peperisse Christum spiritus sancti virtute non renuerent. fingitur
acteon a propriis canibus dilaceratus ut perciperent Christum
iudeos benefactorem ab eis occisum. fingitur orfeus citara
descendisse ad inferos ut ad vitam euridicem coniugem revo
caret ut intelligerent Christi ad limbum descensum inde san
ctorum patrum animas erecturi. fingitur hercules e navigatione rediens
naufragium passus in mare pro [illegible] devoratus a pisce et die 3a
vivus ad litora rediisse ut sepulturae et resurgentis Christi misteria
melius cum audirent intelligerent. possem alia innumera loca
proferre mihi sit dubium non est divinam providentiam gratiam mis
teria in earum fabularum permisisse computasse —
Confirmatur ultimo quod si Deus providit ut oracula essent similarum

uirginum qq ad literam gentes Christi misteria doceret et qq tanquam argumētis ad literam. Sanctorum ethnicos unum nouerimus ut Clemens alexandrinus lib 6 stromatum ait quod paulus hortabatur ad se gentiles libros sibillinos. et Clemens romanus lib. 5 constitutionum apostolicarum eq ethnicos testimonijs sibillarum confundit. Et est quod uidit ut aliqua precessissent sub qq mistice delitescerent nostre fidei sacramenta.

nec contra nos facit D. thome et gregori auctoritas ubi supra solum n intendunt scriptorem precisum tantum in scripturis sacris eam mentem habuisse ut misteria sub litera exsculperet quamuis ame quod scriptor precisus fabularum aut historiarum nil Cminus uera bitur non sic autem scripturarum sanctarum autor precisus Deus.

C 2a de sensu literali scripturæ

anumero sacrorum sensum gramaticalis sensus reicitur nam iste non est sacrus ut non literalis ut male dicebat erasmus in scholis super c. 1 an ad hebreos ait enim immo aliquando est falsus sensusque ipsa gramatica reddit ut cum Joannis 15 dicitur ego sum uitis si quis intelligeret Christum esse uitem faceret sensum gramaticalem falsum precisque uti erat et sequens hunc sensum in libris canticorum ideo hoc omisso agimus de primo et precisum sensu s. literali.

Articulus 1us quid sit sensus literalis

1° lira in 2° prologo post ille Cl. libros sensum literalem uocat qui ex uocis ipsas signatur fauere uti D. thomas dicens ubi supra sensum literalem esse illum qui ex uocis significatur hic.

Uerum contra hanc deffinitionem insurgit burgensis et colo Cl. libros addit enim non si ex uocum signatum est sumendus sensus literalis multa scripture loca haberent sensum absurdum adquid dicere cum lira esse in scriptura loca sine sensu literali falsum est uidicere aiunt.

ideo secundo burgensis ait sensum literalem esse illum qui est intentus ab scripturarum autore spiritus autem quem tenere abulensis in c. 13 mathei q. 25 — sed hoc multi impugnant quia ex hac deffinitione non amplius explicata sequitur sensus omnes esse literales si quidem omnes spiritus sanctus intendit adeo quin uetere testamento Deus principaliter intendebat misteria Christi et in sensus literalis non erat semper de Christo —

ideo hi addunt quos sequitur baz quemz quod debere esse intentus ab autore secundario s. scriptore sacro contra quod est quod plerumque

ambo scriptura autores .i. Deus et moyses v.g.a in scriptura eq
intendebant aliqd de ipso subiecto rei illam et non erat sensus,
literalis de Christo - 2° nam sepe erat sensus literalis de Christo
res et non intelligebat ab scriptore ut vi augustinus 12 confessio
num c ultimo ait in illis verbis genesis in principio creavit Deus
fuit tamen sensus literalis de Christo non cognitus a mose de quo in spa —
Quare respondeo sensum literalem esse quem spiritus san
ctus proxime per voces intendit tradit fere his verbis hudeffe ad i a
dene lib 2° de scriptura sixto lib 3 bibliothecae adamo prefatione
in isaiam capreolo adversus hereses 13 et aliter a iunioribus qui explicat et
probat simul duo ss desupra sensus literalis in q sit a spiritu sancto
intentus quia sensus germanus cuiuscumque scripturae est ille quem illius
autor precipuus intendit sed autor scripturae est spiritus sanctus ad he
breos i n° i olim Deus loquens patribus in prophetis et 2a ad corinthios 13 n° 3
an experimentum queritis eius qui in me loquitur Christus ideo coun
ter responderarunt patres salmo 44 n° 2 dauidis lingua et calamus spiritus
non est scriba velociter scribens - 2° quia intendatur proxime per voces non dico
principaliter nam sepe spiritualis principaliter intenditur et non proxime
quia est spiritum literalis v.g.a deuteronomii 25 n° 4 non alligabis os bovi
trituranti sensus literalis est de bobus tamen id proxime per voces intende
bat spiritus spiritualis vero principaliter sed non proxime intentus erat de
praedicatoribus evangelii quibus illi non essent neganda stipendia —
ex his sequitur i. sensum literalem et spiritualem in hoc maxime differre
quod literalis proxime intenditur per voces spiritualis vero mediate i. per res
significatas v.g.a eundem exodi 23 non coques hedum in lacte matris suae
sensus immediate intentus per voces est de ipso hedo et hic est literalis
at sensus mediate et principaliter intentus quod remissam est de Christo
ro non occidendo in uberibus matris sed in adulto ut aplicat Chri
sostomus super mattheum et hic est spiritualis -
sequitur 2° quod in metaphoris et parabolis sensus literalis non est quem vox
facit sed quem per vocem Deus intendit sive ex propriis sive improprie sum
ptam v.g.a lucae 9 nemo mittens manum suam ad aratrum et res
piciens retro aptus est regno Dei ubi non agitur ad literam de admo
vente rustici ad aratrum sed de non deserenda bonitate incepta —
infert 3° in locutionibus hironicis metaphoricis et hiperbolicis
idem
non esse sensum literalem quem vox gramaticaliter accepta sunt

sed quem faciunt figurate et translatiue ut ui deuimus. ad secun-
dum infertur quod quis sit sensus literalis in precationum que aliquando
fiunt in scriptura ut Isaiae 66 execa cor populi huius Salmo
6 erubescant et conturbentur omnes inimici mei Jeremie 17 duplici contri-
tione contere eos sensus primus est aut rei future uera affectiua decla-
ratio et sic cum diuina uoluntate premissa concordat aut intelligendi
ui non opinionem ut adcominatios 5o apocalibsi 6 actorum 23 et 2a ad
non metuenda —
infertur 3o quando actus rei datur rebus inteleetu carentibus sensus lite-
ralis est opera Dei nos exhortari quos ad eius excitent laudes ut de
deutoronomii 32 audite celi que loquor audiat terra uerba oris mei Isaie
49 Jubilate montes laudem —
ultimo infertur quod in idiotismis frasibus et prouerbiis non est sensus literalis
que uerba sonant semper sed id quod in eo modo intelligendi significant pro-
ferat unum aut ad alterum exemplum de genesis 25 abraham mor-
tuus est et congregatus ad populum suum et genesis 13 Deus abraham pre
dicens mortem tu inquit ibis ad patres tuos sepultus in senectute bo-
na ubi ter dubitat quis sit populus ad quem congregatus est abraham non
hic est sol luna aut stelle ut idem arguit ipse quod uolebat filo id non pitagoram
potius quam spiritum sanctum redolet nec ipse populus est angelorum societas ut
augustinus c 26 super genesim magister historie c 119 teptatus et
inter literalis non enim tunc angelorum consortio perfruebantur quamuis licet aliqua-
ndo uisitarent id est non erat congregari ad eum populum nec ille populus
est ipsorum congregatio alicuius mundi ut uolebat licer ageressiue caieta-
nus nam hic mael quidam natus est per multos de eis agregatus popu-
lo suo et 2o paralipomenon 12 Roboam in spiritu dormiuit cum patri-
bus suis et alia hoc quoque modo dicendi solum significat aliquem cuius excessisse
uiam uniuersae carnis ingressum et alia — similiter in genesis 8
iuxta textum hebreum et parafrasin caldaicam dicitur quod coruus ibat et
reuertebatur donec non ibat eundo et redeundo donec siccarentur aque cum
tamen 70a et vulgata legant egrediebatur et non reuertebatur et alia nulla
est contrarietas est non hebreorum frasis ut dicunt corbum ibi stetisse ergo
non sum non detulisse ibat eundo et redeundo quod parafrasis declarat
a septuaginta —
Articulus 2us an sit aliquis locus scripturae sine sensu literali
frater apir manban tenet tria 3o Plage post ille ubi libro 1 c 2 tenet inue-
re Cassianus colatione 8a c 3 et 12 glo. et auctori tenet parum gre-
gorius non quod moralium c 10 docet aliquos scripture locos qua-
lis est Job. c 3 pereat dies in qua natus sum non posse secundum literam

intelligi sed a querendum spiritum Crisostomus homilia 39 in gena
nen in illis sicque nisi menium per hibeo deme docet non a verbis nudis
insistendum 3.º ambrosius lib. 3 in lucam c. demissione dicit singulo
rum Zhannis in nec littera inquit simpliciter sed contuignat spiritualem
queramus figuram 4 augustinus lib. 3 de doctrina christiana cs
cabendum inquit ne figuratam locutionem ad literam accipias
dicunt apostolo litera occidit 5 origines homilias in genesin
primo initio in malis inquit de futuro parit historialis intelli
genti ad lib. 4 periarcon et deus nos et Judeus ait cognita
sim literam intelligerent ubi modo Zeronimus epla 146 desilio
sed dico historiam narans de mulieri in bello capta quam dicit
de in victoris amplexus transire deuteronomii 21 hec inquit
si sim literam intelligamus non ne ridicula sunt et lib. ad versus
Jobinianum enarans id Zoshues quo populus in galgala 2.º e circ
umcisus hoc inquit si iuxta literam accipimus penitus stare non potest
et epla ad nepocianum ca. historiam abisac 3.º regum non literam illius
loci bocat figmentum de mimo et s. atelanas ludrica —
ubi mo sic roc lira nam multis loquuntur scriptura ut illa salmi
consideravit Jacob et parabolis ebangelica et alia falsa et iudicum 9.º
ierunt ligna ut ungerent sibi regem &c.ª ubi sensus literalis ab
surdus est —
respondeo non dicimus nullum scripture locum sensu literali carere in quo
sim historiam non possit intelligi sed contra autoritate expresa augustini
lib. 8 super genesin ad literam c 7 et 8 et lib. 3 cap. 6 et cap. 6 s et gregori
lib. 8 super genesin ad literam c 7 et 8 et homilia q.ª super ezequielem 20 e ma
homilia 40 in ebangelia et homilia q.ª super ezequielem 20 e ma
nifesta quia omnis locus est ab spiritu santo dictatus ad significandum aliquid
ille quem spiritus santus intendit per illas boces est sensus
literalis —
ad autoritates santorum supra alegatas respondet salmeron per logomeno
19 partes in eadem loquntur quia non placet respondet 2.º sotum bellidiciere
ridiculum esse illas historias principaliter scriptas per veritatem
i faciesonat et nisi pocius ob altiora mysteria significanda per pla
cet sed non omnino quia omnis locus non sanis facit ideo addo sensum lite
ralem ab his partibus usurpari pro grammaticali et in hoc sensu non
dent mera fere sensum literalem in qua grammaticalis est ridiculus
ut supra dictum est per presumatur sensus literalis pro illo quem spiritus
santus intendit per boces non pro presenti vanus late sumptas non ne
garent in eis sensum literalem 9.º ad illud genesis 3.º ecce adam

factus est quasi unus ex nobis et nemini non salutaueritis per uiam quae
dicuntur figurate — locus est ille Job qui dissimulatorem animi gregorio fuerat dies &c. et Jeremiae 20 et 2 regum 1 ubi dauid maledixit montibus gelboe ad literam sputat ut exprimat affectionem humanam et sensibilis partis dicendo doloris acerbitatem quae potens erat conturbandum animum quantumuis perfectum — tam est sanctorum mentem unus augustinus declarat libro 3 de ciuitate c. 21 hic inquit et si quae alia commodius dici possunt de intelligendo spiritualiter paradiso nemine prohibente dicantur dummodo et illius historiae ueritas fidelissima rerum gestarum narratione commendata credantur et per hoc patet ad rationem —

Articulus 3 an idem scripturae locus possit habere plures sensus literales

1a Sententia negat absolute tanquam tenet mihi [illegible] medina que libro 6 de recta in Deum fide c. 23 et refertur adamus praefatione super isaiam et glossa 1 quod quaerit in uocibus scripturae aequiuocatio ad quod alioquin nullus esset firmus stabilis quod sensus et nihil firmum aut alias impugnando aut nos defendendo statuere possemus ut dici quod posset huiusmodi argumentationis uidere adiicimus [illegible] ad aliquam eius partem quae argumentandi ratio infirmaretur — [illegible] aequiuocatio scriptor eam sensum plura alia tenebat cum locum scripsisset si ratio 1 est impossibile et praeter scribentium consuetudinem est adeo quod diuersis rebus attendere 2 est absurdum alioquin scriberet quasi amanuensis qui sensum nesciens solum calamo depingit —
2a Sententia est patris Jeronimi prado in commentarium in ezechielem [illegible] qui ait tunc posse solum esse plures sensus literales unius loci cum inter illos sensus datur analogia ita ut unus alteri subordinetur ut cum 2o regum 7 dicitur suscitabo semen tuum post te quod egredietur de utero tuo et firmabo regnum eius ipse aedificabit domum nomini meo et stabiliam [illegible] domum eius usque in sempiternum qui locus de salomone agit ad literam et de Christo ut paulus ad hebraeos 1o quia salomon et Christus similes sunt idem docet [illegible] augusta libro 3 de Christo reuelato c. 10 docens quod ea [illegible] bene maxime hanc analogiam ut cum eadem de excidio hierosolomitano et mundi fine tradantur quod in uno aliquo similia assumpsit ut hic verbis illexit verbis interius —
3a Sententia est patris bonfrerii [illegible] 1a 8 et 1a [illegible] disputatione 17 c. 3 qui ait tunc sub eadem litera plures sensus literales reperiri posse quos utique bene scriptorem sacrum deus illos intellexisse ut cum Isaias c. 53 ait generationem eius quis enarrabit utraque generatio aeterna a patre et temporalis a matre [illegible] mirabilis et in hoc ait differre

pluralitatem sensuum nisi eorum qui non negere ut perscriptant abscripto ribus et literalium qui si plures sunt illius loci plures debuerunt ab scriptore percipi probat suam sententiam quia ex augustino libro 12 de confessionum c 12 21 sensus literalis est ille quem non solum principalis autor sed sacer scriptor intelexit et tunc solum erunt plures sensibus literales cum verisimile sit eos omnes intelexisse scriptorem — dicunt 1o unius loci plures esse posse sensus literales ut in scholas hanc sententiam inbexit augustinus 3o de doctrina Christiana c 23 tunc 3 et lib 12 confessionum c 20 et lib 1o super genesim ad literam c 19 et 20 eamdemtenet geronimus epistola ad paulinum et in Isaiam solent citari Crisostomus hom in genesim et basilius phemio operis dessiritus an 20 sed certe non agunt specialiter de pluralitate sensuum literalium D. thomas hic et despeta c 19 a 1o et 2o sent. dist. 12 a 2 ad 7um Driedo lib 2 de scriptura c 2 Cano lib 2 de heresis c 3 Carus 2o de locis c 11 gansenius c 3 conurdi in fine salmeron ¶ logo mouentur adeo quia ueram ex imaniter abulensis ut dicat est de fide super exodi 2 et deuteronomii c exodi c 2 et super c ex falso fundamento quod sensus literalis est ex spiritualis —
¶ Probatur 1o roe Augustini 12 confessionum c 26 quia id non dedecet autorem scripture imo baldedecet nanque quis sapientia est ex sub bre viribus verbis plures claudit inteligentias et sicut Deus uno verbo sermon et omnia dicit sic uno verbo scripto multas ue ritates docet —
sed respondet baz quia hoc non dedecere Deum ipse fecundum inteligentia sed ut nobis cum loquentem significatio non pen sari debet non ex fecunditate dicentis sed ex capacitate audientis cui dicens se debet auer modare —
sed non solbit roem Augustini quia quemadmodum reliquit Deus verba tua obscura iuxta obscuram et reconditam loquentis conditionem ut in eorum explicatione noster sudaret labor adque exercaret industria quin hoc sit uicium dicentis obscure non seaun modantis capa citati audientium sic illa reliquit sensibus grauida iuxta ipsius naturam ut studio ac Dei lumine vari sensus eruantur

intuitum quin hoc sit auctoris vitium — ad 2um auctorem scripturae

intuitum quin hoc sit auctoris vitium — ad 2um auctorem scripturae
pertinuisse accommodare capacitati hominum lumine solum naturali
ditorum sed capacitati quam habent excelsiori lumine et hoc modo satis
est capax ut Deus cum illis agat verbis admodum fecundis —
2º id probatur quia valde decet scripturam sacram ut ait Augustinus
2º de doctrina christiana c. 27 in fine et tomo 3 qui inquit in divinis
eloquiis uberius et largius provisum divinitus videri quam ut eadem
verba pluribus intelligantur modis &c.ª sicut in hieroglyphicis imaginibus
maxime laudant artificioribus sic una scriptura plures representans
sensus maximum habet ornamentum —
Sed respondet Vazquez quod cum scriptura non immediate proferatur a Deo
sed medio scriptore sacro ut instrumento rationali intelligentia praedito
more hominum scripta est unde non debet esse ter sensibus abundans
non modo scribere abusitato scribendi modo abhorret —
Sed 3ª est quod scriptorem debuisse literales sententias percipere quae
licentia ab hoc caelitus illuminato quod eos sensus percepisse unicus [illegible]
quos ego qui eiusdem plures sensus meo iudicio ut parum auctor [illegible]
tus iudico literales percipio si ego exprimo locum Isaiae generationem
quis enarrabit ad literam de aeternali et temporali generatione Christi [illegible]
rego mirum et supra hoc scribentis captum est idem intellexisse —
probatur 3º posse esse plures sensus mysticos eiusdem loci et literales aufer
ter exemplo solum exemplo manna quod Ioannis 6 et 1ª ad Corinthios 10 mysti
ce significabat eucharistiam at Sapientiae 10 significat verbum Dei [illegible]
patet cum in rebus plura significari possit quam in verbis cum non magis ad
plura significandum sint res idoneae quam verba —
respondet Vazquez negando rationem quia voces debent accipi secundum vulgarem
significationem et cum voces unum at non est consuetum multa eadem voce
gnare res autem cum non significent ex usu communi sed quae quaeque valet possit ad multa
ra significanda sumi unde sensus mysticus potest esse multiplex quoniam
ex Dei voluntate rem aliquam ad plura significanda elevantis non vero
literalis quia vox ex se habet limitatam significationem —
Sed contra est et suppeditat amplius ratio proposita sicut in verbis datur similitudo
in re inquam verbi gratia manna cum eucharistia aut verbo Dei et haec non pendet a
Dei voluntate est non necessaria et datur in ratione quasi causa quod res ut signum
sit alterius cui similis est quod pendet a Dei voluntate et in hoc sit
sensus mysticus sic in vocibus dum est rerum plura significare verbi gratia generationem
significat aeternam passivam activam aeternam scilicet temporalem et hominis
nomine ipsi spiritum et a nullo dependens sed vulgariter accipitur

dividere Deum vi illa voce secunda ad hoc .s. illud significandum si su
matur adultum unus erit sensus literalis si ad ors, orsierunt sensus
literales et quemadmodum mana ex natura sua pluribus simile su
mitur ad significandum multa et plura sic generatio ex natura vocis et
ex usu generi alis ad significandum plura sumitur ad literaliter significa
ndum plura: itaque acceptio illa vocis ad plura significanda non
preter omnem usum loquendi sed maxime illi conforme etenim si velis di
cere omnem canem creaturam dicas nec canis marinus ~~aquatilis~~ et
terrestris et celestis est creatura non necesse est dicere canis est creatura
et intelligimus id est omni nomine canis nominata creatura sicut ve
lut stellas dicere omnem Christi generationem [illegible] pasibam ter,
sive aliment eternam est mirabilem non oportet dicere generationem
[illegible] quis enarrabit sufficit nomen usurpare ut intel
ligamus omne quod subtile [illegible] est inenarrabile —
Probatur quia hec vox Salomon aut agnus duo significant unum proprie et
sine metaphora nempe agnum filium ovis et Salomonem filium David
dei alterum tropice et figurate .s. Christum innocentem et pacificum
duo erunt sensus illarum vocum alter proprius alter metaphoricus sed
uterque fit est literalis [illegible] de metaphorico probatur quia non desumitur
ex rei significatione quod est proprium sensus literalis sed vocis proprie et impro
prie accepte quod pertinet ad literalem [illegible] in illis locis os non [illegible] ex eo
et ego ero illi in patrem .s. Salomoni si sumatur vox agni .s. Sa
lomonis in significatione propria sensus unus erit literalis de agno pas
chali et vero Salomone si in metaphorica sensus erit etiam literalis de Christo —
[illegible] in primo et secundo [illegible] quod si nulla sit analogia sed mera
equivocatio posse dari plures sensus literales patet quia ea ana
logia non est necessaria ad cognitionem rerum seu misteriorum cum absque illa
analogia possint plura percipi ab scriptore sicut modo ab exposito
reperiuntur neque ad scripture dignitatem cum satis sit dignus
imo dignior sensus misticus in sui plural itate nullus petitana lo
gia — neque ad veritatem historie cuiusmodi esse significaria dicuntur
equivoce — etenim duo [illegible] equivocarum quando veritati
dici equivoce itaut in uno sensu sit [illegible] in alio verum alterum falsa
[illegible] sicut sensus in hoc intelligas tum ubi [illegible] sensus est,
hic et intelligas in scripturis et hoc est ludere alienum absque
scriptura mendatio non [illegible] alterum quando unum [illegible]

multi plures sensus vocis fecundae et eius fecunditate multa ac varia universaliter complexive ut si dicas canis est creatura et in hoc sensu fundatur equivocatio unde Deus in principio creasse celum et terram i. in tempore et in filio creasse superiorem et inferiorem machinam vincule ... ... in mult—
infert 2° 2° 3 an sententiam quem dicas aut scriptor pluraliter sensum quem spiritus possint esse plures sensus literales de quo lavius infra sat modo sit verbum illud quaestio ex judaeis ut unus homo moriatur ... percat ad literam quadrare convenientiis mortis Christi ad reparationem generis humani ut quia nos ipse admiravit et in eius effecta ... nil minus cogitavit et qui habebat comminatorias effecias non semper earum literarum sensum calebant ut Jonas ninivitis et Isaias ezechiae mortem praedicentes qui ... ones habebant ne amanuenses solum essent sed esset aliquem sensum calere licet non omnem—
ad fundamentum unum eius ... ... quod est inconveniens vocis scripturae esse equivocas non modo non elegit Deus linguam hebream cuius omnes fere voces fecundissimas ut singulis vocibus plura ... myst teria quinimo in novo testamento quod licet fere ... grece sit scripto non uti est spiritus sanctus vocibus multa significantibus ... ad ... qui praedestinavit vox greca orizo significans de clarari et praedestinari et utrumque sensus est apariliis madere quod ex vocis equivocat quidem et cum argumentum equivocatio parit ... ad argumentum ... equivocat ... parere quando est certum quod illam vocem intendat ut in oraculis apollinis loxie qua obscura eram et ... ... possent ... ut ... romani ... ... scriptura equivocatio non facit ... ... quod ex patrum declaratione ecclesiae ... ... qui sensus sint intenti ab spiritu sancto—
2° dicere possumus quod est equivocatio non sit ... copulativa et significet diversa non sit equivocatio sic unde ... in principio creavit Deus non est equivocatio quia hujus ... copulativa equivalet ... in principio temporis et in filio hic creavit Deus etc. ex quo sit posse fieri argumenta ... et ... adversarios stante multiplici sensu literali quod omnis ... si dicas ... est ... etc.—
A 4 an tot sint unius ~~vocis~~ loci sensus literales quot significationes vox originalis complexive.
Supponimus linguam hebream in qua ... Dei verba scripta

et que diuini nimis e inuenta et inspirata in verbis ambiguis plenam
inde qu ortam est varietatem interpretationum ut expresse Jeronimus
lib. 1o apologia lib. 1. uidere est inquit quanta silva sit apud
hebreos ambiguorum nominum et verborum que res diversis interpretati
materiam prebuit dum quisque sine dubio quod sibi uidetur consequentias
hoc verbis fert sine 70 interpretes, aquila, simmacus, caldeus paraphrastes,
et aliorum varie versiones pullularunt — ideo Jesus sidrac in prohe
mio eclesiastici deficiunt inquit verba hebraica quando fuerint
in aliam linguam translata quod videlicet nullum alterius lingue
verbum tot potest continere significata quot in hebrea voce claudunt
ambiguitates huius multa exempla unum aut alterum ponam anima
hominem significat leuitici 4 et genesis 14 animas da mihi ceteras
tolle tibi 2o quia rtali salmo 15 non derelinques animam meam in
inferno consequitur corporis quamquam uiuens sapor animam suam sanitatis quo
per conscientia eclesiastici 19 iustifica animam tuam 5o per halitum quamuis
Job 41 halitus eius prunas ardere facit ubi est ne fers. i. anima 6
per nomine salmo 23 no 5 non accepit in vano animam suam .i. nomen
interpretatur paruulus — item vox elef significans hebraice mille ge
neris 20 ecce dedi mille argenteos 2o signat familiam iudicum 6 no 15
ecce familia mea minima in manasse 3o bobum pro verbis proverbiorum 14 no 4
dum non bobes presepe vacuum est 4 ducem genesis 36 no 15 hi duces
filiorum esau et michee 7 no 5 nolite credere in duce 5o doctorem
Job 35 no 11 qui docet nos super iumenta terre &a —
denique vox signat sacerdotem genesis 14 no 18 ipse erat sacerdos Dei altis
simo signat etiam colentem Deum unde quod salmo 100 no 4 tu es sacerdos,
in eternum vertit rabidauid lib radicum tu es colens Deum et 2o paral
pomenon 18 no 17 fili dauid sacerdotes erant .i. colentes Deum signat
etiam principem genesis 41 no 45 et dedit ei osenat filiam putifar sa
cerdotis .i. principis eliopoleos ut Jeronimus et targum exodi 3 no 1
moses pascebat pecudes ietro soceri sui sacerdotis targum principis de
nique signat consiliarium 2o regum 20 no 26 hira Jairita erat sa
cerdos dauid .i. ut rabi dauid paciens et targum consiliarius —
hoc supposito dubitatur an ex fecunditate vocis bene pluralitas sen
sus literalis colligatur .i. cum spiritus sanctus eos sensus omnes intelli
gerit quot vox fecunda comprehendit —

Patet bar quae dix[it] sim[ilite]r ibi negat ait non quod variae translationes
non plures inducunt sensus eiusdem loci sed idem hebraicus textus va
rio modo translatus variae significat unde non unius literae plures sen
sus sed multarum translationum multa significata. Patet 2° salmeron
prolegomeno 20 ubi ait non quoviis vba significata ad rem et futurum
textus modo quadrant pluralitatem in sensum literalium —
quod qui ille multis probat nihil propter quod idcirco usque Deus linguam illam fe
cundam posset non ambiguam hebraicam inspirare verbis definite
significantibus unum sed maluit gravidas efficere voces ut sensibus abundarent
dico 3° in haec in historiarum narratione debemus rarius ex ambi
guitate vocis pluralitatem sensum colligere pluralitatem tum quia ad na
rationes simplicitatem pertinet tum quia sanctus mysteria latent mystice sub
re quae narratur unde non opus fuit literales sensus ibi multiplicare. Du
obus exemplis declaretur in 1° genesis in principio creavit Deus celum et
tres voces equivocas non modo iuxta rationem significationis quia principiis in principio
significat non sibe principium filium eius et in hoc sensu quia principiis et significat
principium temporis ut salmo 101 initio tu domine terram fundasti et in hoc
non sumitur quod tunc non erat tempus — 2a creavit significat non creatum ex nihilo
hoc sic sumitur et significat quamcunque productionem ex materia ut . c. 2 et
abit ecce grandia ex aqua et sic non sumitur 3a celum significat non inspire
cum et sic sumitur et significat 10an spheram et firmamentum ~~...~~ 2 et
facturum sic non sumitur — exemplum alterum sit illa frasis ambigua
manus imponere significat non principatus translationem in alterum nu
meros 27 tolle Josue filium nunc et pone manum tuam super eum
et in imea significat non fit eadem locutio levitici 16 posita
utraque manu super caput hirci idem erat offerentis expiare in
iniquitates super eam imponentes nec in hoc sensu fit quia principiis atque
imponeris cum manus dixit saule fater .id non est testis cum annis alium
divinavit tute nec in hoc sensu fit quia principiis genesis 40 cum Jacob
pro fuit cancellatis manus super efraim et manasse id non est benedicere
eis nam in hoc sensu fit quia principiis danielis 13 cum falsi testes imposu
erunt manus super caput susanne id non est testificantis —
Dices hoc benesitat cum ex contextu et historiae series colligitur unum
sensum quadrare alios vero minime quod cum stante vulgata in
terpretatione et historiae certa adveniant ambiguitas —
Dices subdiscere nam. s. omnibus pens anquirit similitudine omnia illa que dicunt
factum sive similiter tunc omnes illius loci sensus literales rega. o
regum 5 dicit rex amalech et pinguissimus caldeus legit de
licatus

deliciosus Josephus dixit sermo sus quae dicta unica voce hebrea si
gnantur nunc omnes sensus veri sunt quia bene stat sermo sur singularis
deliciosus sunt — sic ergo non fit verisimile omnes sensus simul esse
veros cum non videtur maior ratio unum eius sciendi et alterum reiicie
ndi nec in alteram sed bulgata aut autoritas sanctorum inclinet
quibus probabiliter et nullus certo certo est eius sciendus ergo genesis
21 dicitur cum vidisset sara agar filium ludentem cum filio suo isac
cum vox Sadai .i. ludere significet idolatrare ut bulgatus vertit
exodi 32 surrexerunt ludere sive pugnare ut 2o regum 2o surgant
pueri et ludant coram nobis sive tetur sive iocum exercere ut genesis
26 vidit abimelec isac ludentem cum rebeca sive subsanare
s. illudere eadem non voce genesis 39 introduxit virum hebreum
ut illuderet nobis cum in quatuor significationibus scateat vox et non fit
verisimile ~~hoc~~ cum isac prescrisse is mal nec fit maior ratio cur
vox ludus ad unam potius quam ad aliud referatur probabiliter ha
bendus erit quibus sensus probabiliter literalis et nullus certo certus —
dicimus inferius et alius sensus autem filius ad misteria seu mores
sunt in nominibus quoties multa significata textui quadrant et di
vi nunt redolent filium multiplex dat. sensus literalis probabiliter au
toritate dicto hec est quod dispectatio est veritas inquit quia salba litera
circumstantia potest scripturae aprari est eius sensus ut illustrissimo
augustini tomo ... libro confessionum c 31 cum alius dixerit hoc sen
sit scriptor quod ego et alius imo illud quod ego religiosius mea videor di
cere cur non utrunque potius si utrunque verum et si quid 3um et si quid 4um et si quid
aliud verum quisquam in his verbis videt cur non illa omnia vidisse credatur
ego vero sic mallem scribere ut quicquid de his rebus capere posset
mea verba resonarent et post pauca sensit scriptor omnia et cogi
tavit cum ea scriberet quidquid hic veri potuimus invenire et quidquid non po
tuimus aut non possumus et non tamen inveniri potest — ratio probabiliter quia
illa omnia significata religioni non ornant veritatem donent mores illus
trant et verisimile est ea intendisse Deum ex quo tanta utilitas
emanare potest — illustratur exemplis salmo 2o aprehendite disciplinam
nam ex rigore literae quadruplex sensus expressius quia vox bar si
gnificat 1a adorate filium ut rabini et Geronimus in sal
mum 2um 2o adorate pure .i. electe ut geronimus in salterio ex he
breo 3a obsculamini mirum ut felix et campensis 4a aprehe
ndite disciplinam ut 3a caldeus et aquila — item salmo
1o in chatedra pestilentiae non sedit graece pestilentium aut pes
tilentiarum aquila ut notat anbrosius Geronimus in psal
ex hebreo nam ius lat. in chatedra delisorum simachus in sy

insidiator — item 2 aquarij 3 n° 9 ecce ego celabo sculpturam
eius iuxta originalem 70a fodio foveam et interpretatur in
luce quod Christi vulnera ipsi sculpturarant et ornamentum
peccatoribus vero hebreis fovea in qua ceciderunt denique isaie
5° expectavi ut faceret uvas et fecit labruscas vox hebrea significat
eius spinas ut 70a tertullianus lib adversus Judeos declaratque gen
de unione Christo Ciprianus expositione simboli ambrosius in lucam
Crisostomus ser(mone) de resurrectione ad spineam coronam referunt —
ex quibus videri multum imminui vulgatam neque aut veritatem
ut sensus eius literales et varias voces interpretationes illa omissa sed
amius respondemus summum vulgate aut veritatem in quibus consiste
re 1° ut ille quem exprimit sensus sit omnino certus alij vero alio quamvis
bene non eandem certitudinem habeant 2° quando contra aditio afferatur
in sensu alio et sensu vulgate cum standum sit ut ecclesiastici [illegible]
cogitavi in corde meo abstrahere a vino carnem meam caldeus
et alij explorari in corde meo ad trahendum in vino car
nem meam Jeronimus ex hebreo cogitavi ut traherem in vino
carnem meam ubi clara est traditio sed debet preferri vulgata
3° quando nunc exemplaria hebrea sunt valde corrupta non multum la
borandum nunc in eruendis sensibus ex vocum ~~hebreorum~~ hebrea
proprietate sed legendum cum vulgata et familijs nunc autem hebrea
esse corrupta constat ex Justino martire dialogo adversus hebreos ori
genes lib 4 contra Clemente alexandrino lib 3 stromatum origi
nes epistola ad Julium africanum et alij quos refert sequitur salmeron
prologo 4 —
ex dictis in hoc articulo de sensibus pluribus ex fecunditate vocis hebree
sequitur idem esse dicendum in vocibus grecis in libris grece scriptis cum
eadem sit ratio et precipue quando ea lingua ad idem significandum
tot vocibus abundet non absque consilio ea voce usus est spiritus San
ctus que utrumque <u>significatum</u> comprehenderet significare unde
ad Heb. 3° cum ait paulus propter remissionem precedentium delictorum
vox est ambigua et sic sensus est multiplex cum utrumque quad
ret sibi propter tabem. s. dei salutem humane nature operationibus
preparata providentia ut Crisostomus et cum illius sibi propter condonationem
data preparata ut reliqui — item ecclesiastici 45 dei phinees stare
in verecundia gentis grece vox significat inde fusione — s.
conversione populi ad idola significat et reverentiam et auxilium

inmalan sit sera beseneia in psalmo 34 induantur confusione et reuer[entia] qui m[a]la et sensus est sicut sines confusibus in celum in celus igne mi nio sum in sibi idem patet in Eclesiastic[o] capitulo 31 n[umer]o 35 pauperi porrige manum tuam et perficiatur benedictio tua quae lex eligias cum Deus sit sicut locum preuet duplicem sensum sibe elemosinam ut 2a ad cor[inthios] 9 seminat in benedictionibus sibe laudem Dei et orationem et sensus erit elemosina per sui oratione ut de dicta in ecclesia quamvis cum id et gaudium quod non sit plenum notatione positiva —

infert denique dictum illud patris Baz quod in initio citavi circum ille n[umer]o 3a nos qui hic nondum egimus de multiplici sensu literali unicus sensus de quo infra sed unicus bonus secundum quem non impugnat supra dictus autor

Articulus 5. V[idetur] cum 70a aliter legunt ac in hebreo origi nali continetur nobis sensus literalis indicet.

non loquor de lectione 70 corrupta sicut non solum diversus sed omnino sensus contrarius in modo scripturae loco reperitur sufficiat unum exemplum ex Pereire aliaque de in psalmeron ex Prolegomeno 6 Genesis 5 n[umer]o 16 dicitur in textu hebreo quem sequitur vulgata vixit malaleel postquam genuit Jahel 830 annos legunt 70a 730 et n[umer]o 21 textus hebreus hic vixit enoc 65 annos et genuit matusalem legunt 70a vixit annos 165. iterum textus hebreus vixit enoc postquam genuit matusalem 300 annos legunt 70a 200 et n[umer]o 30 textus hebreus hic vixit lamec postquam genuit noe 595 annos legunt 70a 565 annos textus hebreus sunt anni omnes lamec 777 legunt 70a 753 nullus hic dubitat corruptam esse lectionem 70a non igitur loquor nisi de pura et integra translatione 70a in qua supponimus ut certum plerumque alium sensum non contrarium sed alium ab illo qui in hebreo textu continetur verbi gratia isaiae 53 ascendit sicut virgultum coram eo ubi 70a legunt sicut parvulus lactens et ubi hebreus textus hic dominus voluit conterere eum in infirmitate 70a Dominus vult mundare eum a plaga eius et dubitatur an ex novatione 70a nobis eiusdem loci sensus indicatur —

pater Salmeron Prologomeno 8 ex professo docet sic asserere multos ostendens non quoties multos unius loci sensum multitudo posse contingere docet eam si veritas hebraica ultimum 70a ...

editio alterutram corrigat eius fundamentum est quod Hieronymus
prefatione in Ge. sepius et Augustinus passim utramque lectionem vene
rantur tantam quod recipiunt — ~~Dico~~
Dico duplex sensus quem verba textus hebraici et 70ta in se
rant si utraque lectio sit integra retinendus est in omni versione. Probatur
authoritate Gregorii nostri in 1° moralium c. 3 qui nouam inquit trans
lationem dissero sed ut comprobationis causa exigit nunc nouam nunc
ueterem per testimonia sumo ut quia sedes apostolica cui Deo
authore presideo utraque utitur mei quoque labor studii ex utraque
fulciatur. Et Augustinus lib. 15 de ciuitate c. 14 et lib. 18 c. 44 et li.
2° de doctrina christiana c. 15 ubi ex utraque translatione coniunctim
et inuicem collata scripture sensus eruit. Probatur ratione quia utraque lec
tio omni fide digna est ergo et eius sensus retinendus est. Amplius
patet de hebrea et de 70ta probatur a Salmerone prolegomeno 5 ubi apo
stolos dicit ea semper usos esse demonstrat. Adde quod benefecisset Deus qui
70ta uersione tot prestitit miracula efficeret ut translatio
in nominibus et per omnia textui hebreo consonaret ergo si non fecit fuit ob alia
misteria declaranda.
Dico 2° ex ea uarietate lectionum non colligitur duplex sensus literalis
unius loci sed plurium locorum plures sensus. Probatur et declaratur suppo
nendo triplicites 70ta seniores se hauisse in scripturis tractandis
1° ut omnino interpretes et traductores ex una in alteram linguam
2° ut parafrastes exponentes obscura ut Hieronymus docet lib. 2 co
[illegible] dicit per [illegible] Isaie [illegible] ut meam adde et
constat multis exemplis quorum illa sunt clariora Isaie 52 iugiter
tota die nomen blasfematur 70ta exponentes addiderunt propter uos
semper nomen meum blasfematur apud gentes et Isaie 53 cum ex he
breo legatur uere languores nostros ipse tulit et dolores nostros ipse
portabit 70ta parafrastice exponentes legerunt ipse peccata
nostra portat et pro nobis dolet [illegible] suo et super lignum
3° modo ut quasi prophetae misteria aliqua reuelantes ad christum
pertinentia sic eos uocarunt Augustinus lib. 18 de ciuitate Dei
c. 43 tomo 5 et libro 1° in genesim c. 69 tomo 4 ~~[illegible]~~ ut aliud
inquit per Jeremiam aliud per Isaiam interdum prebit [illegible] spiritus
sanctus non semper unum per ueritatem hebream aliud per editionem
70ta docere nos uoluit et Justinianus imperator in lib. nouel
larum constitutione 146 perfecta inquit quadam modo gratia 70ta seniores
circumfulgente lauros illius librorum interpretationem accommodari

et Chrysostomus homilia 4 super genesim Clemens alexandrinus lib. 1
stromatum et possem multis exemplis confirmare ~~isaiae 3~~ sufficiat illud
isaiae 3 vae aiat eos qui recedunt a me ipsis [illegible] 70 vae aiat eos qui consulu
erunt consilium meum in seditientes aliqui[illegible] Justin &c.a ut Justinus in dia
logo in tri [illegible] Cipri anus exposit.e simbolici eusebius de demonstrat.e
euangelicae legerunt — hoc supposito sic probo ex lectione 70 neque ut
interpretes solum neque ut expositores neque ut quasi prophetae et sequitur ~~[illegible]~~
unum locum habere plures sensus et nunquam ex Varialectione 70 sequitur
multiplex sensus eiusdem loci ans. proba. quia cum interpretant. non aliud
sensum sibi fingunt sed eundem sub alia lingua cum exponunt eundem
sensum obscurum declarant non alium eidem loco praebent nec cum praedicunt
futura non aliud est sentire per sententiam ponere aut uni sensui alterum adde
re et loco illius ascendere sicut virgultum dicere sicut parbulus lautus non est
eidem loco alium sensum praebere sed per uno loco alium ponere et per uno sen
su alium ponere quod per separet et in hoc sensu oportet mediari patet bona quae
ubi supra non ex baricitate translationum unius loci sensum pluralitatem
oriri sed plures esse sensus diversos —
ad fundamentum autem oppositi respondemus non negare quod Augustinus et
Jeronimus afirmant et praestant tamen unumque sensum tam in textu he
Graeco quam in editione 70 contentum ambo latendum esse in oividine
ut per bauimus nescio quomodo inde inferat plures esse sensus sub
una litera —
solet in praesenti dubitari an ex bulgatae lectione diversa auctoritate he
Greca et 70 editione sequatur unius loci sensus pluralitas cum afirmant
Beres [illegible] Salmeron ubi supra fo 106 et probat ex illo loco genesis 47
ubi hebraei legunt inclinavit se israel ad lectuli caput 70 vero quos
sequitur paulus ad hebraeos 11 adoravit ad fastigium virgae Jeroni
mi vero editio et approbata bulgata adoravit israel Dominum conversus
ad lectuli caput ubi resinguit. S. sensus diversi et non oves aut ponendi —
ego in hac re non immorabor quia nunquam mihi suadere potui supposi
tum .s. in bulgata alium sensum contineri ac in veritate hebraea
.s. septuaginta editione bulgatus non solum interpres cuiam interest
solum sensum aliquanto clariorem reddere eundem non ut bene
Jeronimus de optimo genere interpretandi scribit ad
pamachium. et in prolog. [illegible] ad cromacium eusebii [illegible]

si sensus alius proferretur praeterquam in originali continetur, tam non traductor ipse solum esset Hieronymus sed quasi 70 interpretes quasi prophetae habendi essent, quod nullus unquam dixit — adeo quod et si aliquando alio modo videatur legere Vulgata, quam in hebraeo textu continetur, scilicet in editione 70 id solum est, quia vox originalis est fecunda, scilicet aliis aspecta plures variae significat, hoc autem non est novum sensum inducere, sed latentem sub ambiguo textu originali proferre. Cuius ergo quem affert Salmeron ex Genesi non video probare sensum non quem Vulgata et 70 ediderunt utrique in hebraeo textu continetur, ut docte satis et late probat pater Ribera in epistola ad Hebraeos c. 11 adoravit fastigium virgae — dato non lectionem aliam a Vulgata proferri non inde infertur duplicem esse sensum literalem eiusdem loci, nam ut supra diximus, scilicet Vulgata solum traducit et sic solum dat idem sensus sub duplici idiomate, scilicet ex seruit, etiam quod non interpretis est, et sic solum est idem sensus obscurius, scilicet expressius, scilicet denique novam lectionem affert ut volunt, et sic duplex est sensus sed duplicis loci, nihil enim per duplicem locum intelligo nisi duplicem lectionem diversa significantem.
denique hic posset dubitari an quemadmodum ex fecunditate vocis originalis duplicem eiusdem loci sensum respuimus, sic ex fecunditate vocis latinae in quam textus originalis transfertur, bene pluralitas sensus eiusdem loci colligatur — non dubitamus quando vox latina Vulgatae editionis eandem habet ambiguitatem ac vox originalis quae traducitur, sed cum ambigua est vox latina et originalis non est ambigua, scilicet non habet eandem ambiguitatem ac vox latina, tunc breviter respondeo tunc non benevoli dixi diversitatem sed solvendam esse ambiguitatem ex eo quod significat vox originalis, exempla: haec vox temporis latinis est ambigua, significat enim primo durationis mensuram, 2o opportunitatem, scilicet commoditatem, graeca vox ea ambiguitate caret: duratio enim temporis dicitur chronos, opportunitas vero dicitur chairos, ut notat Augustinus epistola ad Hesychium et 1a ad Thessalonicenses c. 5 de temporibus autem et momentis etc. cum vox temporis latinis profertur, ad solvendam hanc ambiguitatem recurrendum est ad fontem, unde optime Salmeron prolegomeno 14 formula 23 ... patet quod vox latina solum traducit et inde solum accipienda sensus in quo exprimit originalem et quod quod sonat praeter id quod in originali continetur est praeter scriptoris mentem — Hispani namque si hispane vertas hanc formulam latinam quam defessus sum et dicas que cansado estoy cum vox

hispana ambigua sit et si quer estar cansado ensi i esser cansado ac
ro n̄ bene explicauis siue unq̄ sensum sequeris sed ambiguitas hispa
nas vocis que arctanda é ad sensum latinas et similiter &c.ª — 3° fr.
ingenius ambiguis quas si in vulgata reuertendum é ad textum originalem
et n̄ iuxta oēm sensum explicandus ss. ut vendo et salmeron sup̄ lo
gomeno 13 et patet atq̄ 1° si in per per hoc regnitus regnum israel
ubi originalis docet israel sumendum é in datiuo et matth. 13 potens
é Deus de lapidibus istis suscitare filios habrahe ubi originalis ex
docet abrahe sumendum é in datiuo sunt 1° sic capit israel puerum
suum originalis docet israel é in accusatiuo et similiter ubi sue
rit amphibologia in vbi et significat vocis reuertendum é ad originale —
sin ut eliges quam persuram aliquis ex ambiguitate latinas vocum
varios sensus locis scripture frequenter exemit si vox greca arete
cui latine respondet uirtus n̄ significat fortitudinem aut robur ut patet
ex eius vocis significat sicut virtus significat animi robur apud lati
nos nunquid idcirco sapientie 8 ubi dicit et si iustitiam quis diligit
labores huius magnos habet uirtutes fortitudinis dicit cum vox
originalis n̄ patiatur aut 2ª petri 1° ministrate in fide uestra uir
tutem .i. fortitudinem declarauit cum vox originalis n̄ nisi uirtutem
ad mores pertinentem significet — aut si vox dinamis cui latine eis corres
pondet uirtus significat q̄ robur aut fortitudinem sicut uirtus significat
apud latinos pietatem nunquid idcirco q ad Ro. 1° dicit uirtus in in
firmitate perficitur aut salmo 83 ibunt de uirtute in uirtutem
de robore aut fortitudine exponas — item si vox que latine corres
pondet dificile nunq̄ in greco aut in hebreo textu significat abarum
sicut apud latinos dificile aliquando abarum significet nunquid
idcirco cum rejos diu difficiles elegi aspicis et sapientie 2 uiq̄
dificiles vocant abaros interpretaueris — si originalis
vox cui latine mures respondet malignum nunquam significat steri
lem ut patet ex tesauris hebreis et grecis et utriusque lingue peri
tissimis sicut vox latina malignum significet aliquando sterilem q̄
ueles &c.ª nunquid idcirco cum barucq 1° adiutus ar malignum et 2ª
Iohannis 5° mundus in positum in maligno sterile declarabis — si vox
hebrea cui latina ares respondet sulcum nunquam p̄ fertilis su
mat. sicut latine sulcus sumatur aliquando p̄ ferti
nunquid idcirco ubi sulcum audis fertem exponas cum pretius

dij ringuant. pulcri et fortes et tanquam duo diuersa inscripta numerentur. Isaiae 3 pulcerrimi uiri tui gladio cadent et fortes tui in praelio ubi fortes et pulcros dixit et tanquam duo diuersa numerauit propheta. sicut psalmo 92 Dominus decorem induit induit Dominus fortitudinem et pulcritudo et decor indumentum eius et psalmo 77 tradidit in captiuitatem uirtutem eorum et pulcritudinem eorum in manum inimici ubi fortitudo clare a pulcritudine distinguitur. [illegible] ab alia [illegible] numeratur ex [illegible]

Articulus 6us de alijs causis multorum sensuum literalium unius loci

Diximus superiori capite diuersitatem multiplicium eiusdem loci sensus literales explicuisse et probo [illegible] doctrinam patris Pererius c. 25 in genesim n° 76 et Lauius c. 19 n° 42 sic hebraicae linguae frases modos loquendi adiuina prouidentia fuisse ordinatos ut eadem uerba peculiarem eius linguae phrasim et ratione quandam elegantiam denotarent simul et magnum quoddam misterium ibi inditum [illegible] continerent cum enim populus futurus esset uulgus ignarum et prophetae scientissimi proportione sui fuerunt ut eadem uerba scriberent quae cum uulgus audiret linguae proprietatem agnosceret sensumque uerbalem ac intellectum minime falsum animo conciperent. ad eadem uerba ex intimis [illegible] ad [illegible] excelentius et diuinius misterium [illegible] rarent idcirco sermo ille diuinus manna comparatur. Sapientiae 10 [illegible] resistens [illegible] palam [illegible] erat [illegible] exemplis illis [illegible] genesis 19 [illegible] pluit Dominus a Domino [illegible] uerba uulgus audit solum intelligit pluuiam illam non fuisse naturalem [illegible] sed Dei a Deo i. a Deo absque causis 2is [illegible] at [illegible] sapientes eadem uerba legebant absque dubio trinitatis mysterium agnouerunt qui in eo loco significari [illegible] canonicus definit genesis [illegible] 25 [illegible] Abraham appositum ad populum suum uulgus intelligebat [illegible] mortem [illegible] sapientes intelligebant arcanum immortalitatis animorum [illegible] non solitarias manere sed aggregari [illegible] aliter in numerum [illegible] populi sibi [illegible] sibi [illegible] inferno congregari. Similiter cum Isaiae 66 dicit numquid ego qui alios parere facio ipse non pariam dicit Dominus. si ego qui

generat[ur] aliq[ui] tribus scri[p]t[ur]is ero i.[un] ex[er]ciam cum intelligens vulgatus
diceret vere ac literaliter hic de aeternitati numero, an hebrea samj
[illegible] pagat[ur] at viri celitus illuminati dicerent ad literam hic
signari filii ad patre generat[ionem] et spus sancti ex utroq[ue] p[ro]cessione &c.
in q[ui]bus dicitur diversis illis gentis[?] faciamus hominem ad imagi-
nem et similitudinem nostram pluralem vocem ad auctorita-
tem sapientes ad personas referrent trinitatis idem salmo 2[o]
ego hodie genui te et 2[o] regum 7 ego ero illi in patrem &c. —
dicitur 3[o] vox alegoria mixta duplex dat[ur] defacto eiusdem loci sensus
literalis explicat[ur] ex doctrina doctissimi geronimi prado in isago-
gico commentario super ezequielem 1[o] etenim cum ex Augustino lib.
15 de civ[itate] Dei n[umer]o 27[?] alia sit alegoria rerum cum res sumuntur ad si-
gnandum, alia etiam verbor[um] quae est metaphora quaedam sit necessario da-
ndam alegoria mixta cum s. vere ex iis vocis orationis meri[?]
duo interpretanto et r[e]s sig[nifica]t res alterum ex i[ll]a vocis signat[ur] alterum
ex mensura [illegible] ab spu sancto, alterum in sensu grammaticali alte-
rum in metaforico utroq[ue] literali sed illum historico isto [illegible] g[illegible]
2 Reg. 7 n[umer]o 27 firmabo semen tuum post te q[ui] egredietur de utero tuo
ipse aedificabit domum nomini meo quilocum ad literam de Salomone agit
et de Christo deo historica vero [illegible] similiter ex gen[it]o idem
dicit os[?] [illegible] [illegible] ex[illegible] et osee 11 ex Egipto vocavi filium meum,
quo m[od]o arguimus p[rim]a hoc sacris fiat et unde hic mixta alegoria di-
citur [illegible] vide apud eundem 59. —
dicitur 3[o] vox hiperbolicae loquutionis duplex dat[ur] defacto eiusdem
loci sensus literalis huius u[illegible] declarat[ur] late vide apud eundem
Geronimum prado ubi singula breviter [illegible] [illegible] multa inscripti[on]e
in qua respectu unius hiperbolica dicitur respectu alterius [illegible]
et si nulla hiperbolica salmo 88 n[umer]o 9 iuravi David servo
[illegible] usq[ue] in aeternum preparabo semen tuum et aedificabo in ge-
nerat[ione] et generat[ionem] sedem tuam &c. quae [illegible] respectu
Davidis sed hiperbolicam respectu vero Christi [illegible] &c.
Articulus 7[us] referunt et defendunt aliquot loca in
qq duplex unius loci sensus literalis
Ut elucere
Exacta huius articuli tractatio ex integra pendet totius sacrae

scripturae notitia ego vero solum aliquos locos tractaturus ut illos ab aliquorum iniurium calumnia liberem et superato quandiu undequaque fundamentum optimum signum ad comprehendendum aliquem sensum literalem est quem ecclesia pontifex auxilia S. Sanctorum illum adhibent tanquam literalem quod potissime faciunt quando argumenta scripturae et res fidei confirmant unde recte monebat S. genesis genesis 1º sensum literalem non esse petendum ab infidelibus et rabinis qui nostrae fidei insidiantur ut Leo papa in epistola ad Alexandrum. Sed respondent aliqui in iniuriis varia expositiones sanctorum orta esse non ex sensuum pluralitate sed ex ignorantia exponentium. cum hi solum dicant non autem probent mihi videtur id in meliorem partem accipere potius quam in scripturarum fecunditatem quam in sanctorum inscitiam —

1us locus citatur ex genesis 1º in principio creavit celum et terram cuius ~~difficultas [illegible] solum [illegible]~~ ius ad probandum duplicem sensum si solum esset per excogitationem omnia initio fecisse simul insinuasse verius solet apparatus quorum sed maior est 1º pro hoc illa in principio ad literam significaturus exordium ut definitur in Lateranensi sub Innocentio 3º c. firmiter de summa trinitate et fide catholica adquem sic illud verbum [illegible] intelligitur Ambrosius lib. 1º exameron c. 3 et 4. Nisenus in exameron ~~homilia~~ Basilius homilia prima exameron Athanasius oratione in id omnia mihi tradita sunt a patre meo Crisostomus homilia 2a in genesim — 2º est exponitur literaliter in principio idest in filio iuxta id Pauli ad Colosenses 1º in quo condita sunt universa et Ioannis 8 principium qui et loquor vobis etc. sic principium vocem hic exponit Augustinus 10 de civitate Dei c. 22 libr. confessionum c. 23 et 1º de genesi ad literam c. 22 Hilarius in id Psalmi 39 in capite libri Hieronimus initio lib. quaestionum hebraicarum Augustinus ubi supra et habet particula be .i. in quae ut bene notat hic Cala sonat idem quod per et denotat causam aptibe [illegible] in Psalmo 103 omnia in sapientia .i. per sapientiam fecisti et Psalmo 135 qui fecit celos in intellectu. per intellectum sic non per verbum omnia facta fuisse dominum [illegible] 1º quomodo intelligendum sit videatur Basilius adversus Eunomium —

2us locus est Danielis 9º erit in templo abominatio desolationis [illegible] cui loco non eam [illegible] quam putat baz quorum quasi loquatur de vastatione facta sub Antiocho in Macabeorum 1º et de facienda in adventu antichristi .i. Ierosolimis post Christi necem de

quo matth 24 facilius esset respondere alteram cum sub sensu mystici
vi naltera representatam licet mihi clare agat de vindicta messiae
de qua sup.ª egerat daniel — sed unus huius loci est immissio
sensu literali illius boni abominationis desolationis in signat
imaginis imperatoris aut deorum in templo desolato coloquandas ut bene
ostendit hieronymus hic de. teste. et cum multis interpretantibus quae exp
positio literalis videtur quae dicant alii tunc non esse desolatam hierosolymam
licet multi erectae fuerunt imagines nam desolationis non denotat
desolatam factam sed faciendam ob in male illud flagitium colo
quandi statuas cui respondet quod sequitur: et cessavit iuge sacrificium
2 sensus quem affert abulensis super 24 matth. sylvius et jansenius
circa concordias nomine abominationis desolationis significari nefanda scelera
et flagitia abominabilia que sacrilegia que desolationem illam attulerunt
et rerum sacrarum oblivionem idco subditur: cessabit iuge sacrificium
quae expositio videtur literalis ~~quia~~ quod quod dicant alii romanos non propter
patrata scelera sed ob factam desertum desolasse ut bene aliud esse
propter quod romani arma sumpserunt aliud propter quod deus eis victo
riam dedit — 3us ~~locus~~ sensus literalis est nomine abominationis desolationis
exercitum romanorum intelligi qui abominationem dicitur propter idola quae
portabat, desolationis vero ob effectum desolandi urbem et quod dixit liter
alis vide augustinum epistola 80 ad hesichium Caietanum super 24
matth. et pereiram ibidem —
3 locus sit ex isaia 53 languores nostros ipse tulit et dolores nos
tros ipse portavit qui locus ad literam agit de spiritualibus mo
rbis ut sentiunt athana. orat. 4 contra arianos brixos homilia 15
in matthaeum teste et eutimius in c. 8 matth. Cyri. lib. 5 in isaiam
et 70 ibidem legentes ipse peccata nostra portat et pro nobis dolet vero ad liter
am signat corporales morbos quos Christus sanabat ut ad hoc
propositum citat matthaeus c. 8 —
sed respondet vazquez non esse duos sensus diversos nam corporales a spiritualibus
oriuntur — sed licet hoc verum sit attamen longe aliud est peccata nostra por
tare aliud infirmitates sanare alterumque ab altero omnino est independens
quod sufficit ad diversitatem sensuum —
4 locus est ex psalmo 2o filius meus es tu ego hodie genui te qui locus
triplicem sensum literalem habet et omnes de Christo 1us de generatione
aeterna verbi ut patet et affertur a Paulo ad hebraeos 1o ut

interpretatur. augustinus in inquisitionib. c.49 Crysostomus Teof
cum[en]ius in epist. ad hebreos tertulianus adversus Praxean c.10
et 11 Atha. orat. 3 arian. videlicet parentibus an ... humi lit[er]
aliter et de temporali generat.e Christi. aut idem ut interpretatur. nisi hem
homilia 3a in cathedra cum[en]ius et robertus in epla ad hebreos augu
stinus lib. 6 c. nobis et veteris testamenti c.54 Cyprianus lib. 2 adver
sus Judeos testimonio 8 quem sensum litteralem declarat ex eis se
quitur: postula a me et dabo tibi gentes hereditatem &a. quo verbo
incarnato dicitur ait Paulus introducens filium suum in mundo adorent
eum omnes angeli eius q[uod] est de resurrect.e ut Paulus actor. 13 interpretatur. expo
locum probans resurrect.m et ambrosius lib. 3 de sacramentis hilarius et
Crysostomus in psalmum 2 quem sensum litteralem esse patet quia ex hilario
verbum illud genui greco sonat suscitavi in nexus cum postula a me
&a. mati. ultimo post resurrect.m ait Christus data est mihi omnis pote
stas in celo &a. et consonat idem Paulo ad Rom. 1 qui predestinatus est
filius Dei in virtute &a. — nota obiter unius daniuniens sunt litte
rem preter rem dicimus locum hunc ad hebreos in recitari a Paulo pro
se totum sed tm illum filius meus es tu in actis 13 aferri solet
ter ego hodie genui te unde eadem vox in duplici sensu afert. a paulo in
actis et ad hebreos sed obiter non filiat.m dr filius ob resurrect.m
dr genitus —
sed urte contra roe sit filius quare genitus et eo q[uod] genitus dr ob
resurrect.m filius ob eamdem dicet. et merito quia qui habuit humanitatem
a patre per resurrect.m quasi filiatio a solo Deo qui in humana creatu
ra divina perfecerit sicut in eterna generat.e quare ea roe quod
genitus sit est filius — adde falsum est quod a Paulo ad hebreos citat.
solum sed id filius meus est tu nam ex eo solum probaret paulus Christum
esse meliorem angelis qui filii ex Dei dr Job c.1 et c.38 quare et bene
Crysostomus et teofilactus idem adit. ego hodie genui te ut denotet de fili
at.e propria quia angelis non conveniebat sermonem est — 3 locus est Esaiae
53 generat.m eius quis enarrabit vox in illa generatio ad literam de eterna
na generat.e a patre interpretatur. Clemens papa epta 1a eusebius de
preparat.e evangelica c.8 Cirilus 2 de trinitate basilius 5a contra euno
mium Justinus dialogo cum trifone Chrysostomus homilia 4a de incom
prehensibili Dei natura augustinus 1o de simbolo c.3 — eadem vox de
temporali generat.e exponit. augustino tertuliano Crysostomo alios
quod sensibus locum prebet quas lacius videante apud ... tamen

baz quez qui in hoc loco si no bij est —
6° locus est Juan. 6° nisi manducaveritis carnem filii hominis &ª circa
verborum duo sensus sunt quorum literalis est ex patribus et doctoribus nostris de eucha-
ristia ut hunc locum interpretatur concilium ephesinum et 7ª sinodus act. 6 tomo 3
et concilium 2um c 96 et videmus num ss 13 c° Cyprianus lib 1° ad quirinum
c 22 et lib 3 c 25 hilarius 8 de trinitate ambrosius lib de misterijs c° fine
et lib 4 de sacramentis Jeronimus in id mathei 6 panem nostrum quotidianum et
in ezequielis 16 ca id panem sum expurum dederim gregorius lib 7 moralium
c 9 leo sermone 6 de jejunio isidorus lib de eclesiasticis officiis de sacri
ficio tertulianus de orat. c 6 augustinus lib 3 de consensu evangelistarum c°
eusebius lib 6 [illegible] c 22 emisenus homilia 5ª de pasquate cassi
odorus in id psalmi 109 [illegible] &ª basilius lib 1° de baptismo in fine
ultima atanasius lib 6 de [illegible] crisostomus homilia
45 in Juan. epifanius heresi 55 Cirilus alexandrinus lib 4 in Juanem
damascenus lib 4 c 14 [illegible] origines homilia 7 in numeros —
verbis quod [illegible] hunc esse sensum literalem [illegible] indicant illa verba de futu-
ro panis quem ego dabo s. eucharistia caro mea est &ª ut [illegible]
deralia cum nicolaus 2° ait augustinus [illegible] Juanes aliquando agere
de sacramento eucharistiae instituendo [illegible] ut patet [illegible]
hic iam de eadem ferat 9° quia [illegible] dixit Christus apostolus de reali
manducatione intelexisse non abeis errorem abstulit [illegible] confirmabit
dicens nisi manducaveritis &ª —
2 sensus literalis eiusdem loci est de manducatione spirituali per fidem sicut
locum hunc interpretantur clemens alexandrinus lib 1 in pedagogio
c 6 Jeronimus in psalmum 147 basilius epistola 141 augustinus tractatu
25 et 26 in Juanem bernardus in 3um versiculum psalmi 90 [illegible]
[illegible] ss 21 c° indicat literam eius est hunc locum interpretari [illegible]
[illegible] expositis [illegible] 3ª p e 65 a [illegible] 2 e 75 a
unde pater suarez 9 tomo 3 p 4 e 73 a 3 s 2ª in responsione ad fun
damenta 2e sententiae ait hunc esse solum literalem sensum licet non so-
lum quia ex contextu [illegible] non operamini non cibum qui perit sed qui
per manet in vitam eternam [illegible] crisostomus augustinus
[illegible] manducatione per fidem interpretantur —
ultimus locus sit mathei 26 [illegible] usque ad con
sumationem seculi quae verba [illegible] meo iudicio literalem
continent [illegible] nostri quadrant et duo sunt digni
tas de presentia [illegible] ut exponit clemens [illegible]
concilio vienensi in clementina ultima de reliquiis et veneratione sanctorum

inoueniuy lib 4 de mysterio eucharistie c 44 Justinianus sermo ne de eucharistia uide gansenium c 199 concordia

2 de presentia medio spiritu sancto quem christus missurus erat sic cirillus alexandrinus lib 7 de trinitate salbianus lib 2 de uero Judicio et quidam a Dei leo epistola 31 et 92 et quadrat sus dictis in relinquam bos orfanos &a

3 de presentia per fabore et auxilia iuxta id sapientie 10 non dereliquit iustum decendit cum illo in fo beam et autor quod erat Deus uerno quo sensus prebet alij quoque homilia 4 in matheum et Geronimo epistola ad damasum et ... lib 2 de bocatione gentium et articulus 8 an omnia loca que ad literam signant Christum habeant etiam alium sensum literalem

Articulus 8 an omnia loca que ad literam signant Christum habeant etiam alium sensum litteralem.

Partem afirmantiban tenuerunt teodorus mobsuestie antioquenus qui asserebat prophetas literaliter de personis sui temporis loquutos nunquam uero ita de Christo egissent cum ille alium literalem sensum non haberet probabat ad uersus plurimus testimoniis que apostolis tanquam de solo Christo citantur que uiderisset in parte Geronimo prado in sagoguio tementario 53a sed oppositum docetur in concilio constantiensi 5o actione 5a et concilio romano actione 12 ubi supra dictus error sub anate mate damnatur idem tenent anbrosius lib 3 de fide Geronimus super isaiam cap 29 augustinus lib 12 contra faustum c 37 et in salmum 103 et lib 6 de fide contra maniheum cap 130 in genesim hilarius in salmum 119 tertulianus de carne christi cap et contra marcionem lib 3 c 9 ... regula scripturarum in historijs et profetis aut salmis aliquid dicitur quod eius dignitatem superat deque est sermo ad mesiam solum ad literam referendum est que regula traditur apparet ibertain ... ad hebreos no 52 probat quod ex titulo salmi 61 qui licet sit in salamonem totus tamen de Christo solum intelligendus est quod alterius salamone sonat ut Arnobius teodoretus Geronimus Casiodorus beda ruperius quod notant et ex eo ecequielis 34 suscitabo super eos pastorem unum qui pascat eos servum meum dauid ubi dauidis nomine Christus solum intelligendus est et osee 3o querent Deum dominum suum et dauid regem suum eandem regulam uide apud salmeron prolegomeno 10 qui in quaginta canones 9 licet in uius regule unquam admittit id 2o regula 7o cum complura fuerint et ber ... cum paribus suis suscitabo semen

tum post se qui locus ut se habebat quamvis post se ad literam agit.
de vero Salomone non est contextu quia tunc ubi causam reddit Deus
cur non sinat David eum aedificare templum quod s. post eum Salo
mon eius filius aedificaturus erat quem autem esse ex sua
generat. Christus fundavit ecclesiam tamen non aedificavit templum 2o
quod 1 Paralipomenon 22 David dicit haec dicta fuisse de filio Sa
lomone cui ait dominus filius qui nascetur ex ipse aedificavit
mihi domum et erit mihi in filium et ipse Salomon de se dicta
interpretatur 3o regum 5 et 8 — nec Salmeronis argumenta probant
1m s. quod Salomon iam suscitatus erat vivente David dormit cum
patribus suis ergo non est ille qui [illegible] suscitandus non inquam probat
quod ut bene Liranus et Abulensis dicit suscitandus Salomon quia sta
bilienduxerat eius regnum sicut dicitur erexit rex aut papa quod licet
Salomon vivente patre electus est in regem non tamen exercuit potesta
tem nisi post obitum David etc. nec probat 2um argumentum s. quod regnum
Salomonis non fuit fidele siquidem multi regia stirpe defecerunt
quae [illegible] fuit et ipse Salomon non probat inquam quod non est fidelis solum
intelligitur quod non deficiet sed manebit regnum [illegible] misericordia
David fidelis etc. nec probat 3um s. quod thronus non est in sempiternum sta
bilis siquidem in transmigratione Babilonica defecit non inquam
probat quod dictum fuit regnum stabiliendum sub conditione si Salomon et pos
teri in officio manerent —
ii [illegible] probatur ex illo psalmi 109 dixit dominus domino meo etc. quae ver
ba Mathaei 22 probat Christus non posse de Salomone intelligi nisi de so
lo messia si non David vocat eum dominum quomodo filius eius est
et ex illo psalmi 15 non dabis sanctum tuum videre corruptionem quem locum
Paulus actorum 13 et Petrus actorum 2 probant non posse de David intelligi similiter
illud in psalmo 71 Deus iudicium tuum regi da et iustitiam tuam filio regis
quem locum non posse de David aut Salomone intelligi probat Hiero
nimus in c. 11 Danielis et Tertullianus adversus Marcionem
et Augustinus lib. [illegible] de unitate ecclesiae [illegible]
[illegible] quod posteros eius amari etc. [illegible] 2o et psalmo 21 [illegible]
foderunt manus meas et pedes quem locum ad hoc idem probant
[illegible] Tertullianus in pluribus et declaratur in Christo —
ex his omnibus infertur quod [illegible] in [illegible] libro
et super Danielem [illegible] dicentes quod Salomon [illegible]
[illegible] simpliciter [illegible] rex tamen ut quando adamavit mulieres [illegible]
3o regum 11 et quae [illegible] de Salomone [illegible]
[illegible] consideratur ut signum [illegible] Deo dominavit.

amari usq ad mare &c.a et qui hoc modo dicunt ad literam solum intel-
ligunt de Christo et non de salomone — 3o modo ut rex et signum simul
ut cum dicitur rex sapientissimus edificans templum &c.a et qui hoc modo dicunt liter-
aliter de salomone et de Christo ~~domino~~ intelligunt — hec doctrina licet
falsa est et plus quam absurda quo ad duas posteriores non falsum
dicere salomonem bellarium fuisse solum signum et non rem nil potest
figura alterius nisi in seipso aliquid sit quod non est alterius esse figura non potest
et si quod dicitur de Christo in figura salomonis in salomone non est salomon
non est figura Christi figura non est sine similitudine quam habet cum re
cuius est figura illam significat quo modo non sit imago oculus non habendi
est oculus similis fieret et quae de salomone dicuntur in figura et signo
Christi oportet primum salomoni convenire — item sicut salomon non potuit
esse Christi figura in eo quod in Christo futurum non erat s. idolatria sic
nec in eo quod in ipso non fuit et in Christo erat quod figura fuit quod idem in
utroque sit ~~idem~~ simile — in 3o est facultas cum burgensi canone et abu-
lensi quod sensus spiritualis est qui per rem significatam significat. et quae de sa-
lomone dicuntur ut signum Christi literaliter de salomone et mystice de
Christo intelligunt. —

Articulus 9 an quoties in nobo testamento citant loca veteris citent in sensu literali ubi et ~~solum~~ solum sensus literalis sit eficax ad arguendum —

Supponimus quod cum perspiceret plura veteris testamenti testimonia in nobo ci-
tari ut videre potest omnia in cannasi rengi li. 66 c. 1 quod propter deum fa-
tentur [illegible] li. [illegible] origenes li. 3 epistola ad Ro. et homilia 3 in leui-
ticum ut ostenderet ~~veterem~~ nobum testamentum veteri concordare tum
ut exemplum preberet discipulis apostolorum successoribus dubium est in quo
sensu fuerint citata —
1o Josephus acosta vir nostre societatis pius sanctus et eruditus lib. 3
de Christo rebelato c. 10 ait omnia fere quae citari in nobo testamento
in uno sensu s. literali dicit sequutus abulensem c. 13 mathei q. 57 et
in [illegible] cano de locis lib. 2 c. 11 — 2o pater salmeron prolegomeno 9o quin-
quagesima canones in duplici sensu literali s. et mystico scripturas
citari docet — 3 duo nostri temporis lumina pater Ribera in c. 1m
ad hebreos et pater Maldonado in c. 2m mathei in duplici sensu li-
terali s. mystico et accomodatitio scripturas citari docuerunt
ut horum patrum doctrina nonnihil rem quoque tenendo sensum
literaliter sumendo ad 4or posse citari in nobo testamento testimonia
veteris 1um ad fundanda nostre fidei precipua misteria
2um ad convincendos ~~fere~~ obstinatos hebreos de cordis duritie

in his mysteriis probaris non credendis - 3m adeaque iam probata
erant mysteria declaranda illustranda per exempla 4m de
nique ad bonos mores fideles suadendos infidelesque ad fidem
hortandum -
hoc supposito dico 1o ad precipua fidei dogmata fundanda ci
tantur loca auctoritate scripturarum in sensu litterali - fundamentum est
ca loca citantur in probatione mysteriis illis, sed nullus locus potest effi
caciter probare nisi in sensu litterali acceptus et sic loca citantur in
sensu litterali maior patet quia non probat quia in scripturis sensus
accommodaticius non probat sic non non tam est scriptura sensus quam
interpretis scriptura quaedam applicatio et apud nos ridiculum esset qui
velit aliquid efficaciter probare unde solum accommodaticio sensu et
non est intelligendum voluisse apostolus sensus namque accommo
daticius sicut aptus est moribus bonis probandis sic est ineptus
ab infidelibus ab erroribus revocandis unde Augustinus qui cum
concionatur ad populum psalmos quos explicat multus est in sensu
accommodaticio cum adversus ecclesiam maximum aut faustum dis
putat longe alius est. Bernardus alioqui cum stilo cum Abailardi
et gilberti errores insequitur ac cum monachos hortatur. Hieronymus
multa accommodat in epistolis ita cum in pelagium et Jovinianum
insurgit et ad fidei mysteria plantanda firmissimis utitur
ubi sit armis apostoli - 2o nec sensus mysticus efficax est ad fundan
da mysteria et probanda efficaciter quia licet sensus mysticus ita se eque
verus sit ac litteralis quia uterque est a spiritu sancto intentus probat quidens
non est ad arguendum nisi fiat cum ex contextu nec aliunde probari po
sit unde cum testimonia non tam apostolis dominibus quam pueris ambiguendi
teris fidem facere debeant licet ipse apostolus sciat ipsum singulariter mys
ticum intentum fuisse a spiritu sancto cum non id infideli constet nec
illi probari possit efficaciter non est aptus ad arguendum ut optime docuit
cum augustinus epistola 93 ad vincentium Hieronymus super c. 13 matthei
et dionisius cum epistola ad titum docuit theologiam simbolicam non esse
argumentativam et ratio a priori redditur ad thomas quolibet 7
a 14 ad 4m nam cum sensus spiritualis fundetur in similitudine rei ad rem
unaquaeque res possit habere similitudinem cum multis et variis rebus fit
ipsius varios spirituales ut patet de leone Christum aut diabolum si
gnante idcirco incertus est sensus spiritualis et confirmo quia cum
sensus mysticus non solum fundat similitudinem rei ad rem

Sed fateamur ea intentione ut similis sit res alteri capit memoria quod Deum manducari non potest evidenter probari infidelibus Deum eam habuisse intentionem atque inde nec aliquem esse sensum mysticum —
Sed dices aliquis cui non deest ex supra relatis gravi similis parvo mysticus licet sensus mysticus non competat esse potest tamen aliunde innotescere verbi gratia sciebat infidelis hebreus Salomonem fuisse figuram messiae et sic dicta de Salomone ad literam poterat illis constare dicta esse de messia mystice —
Sed contra multa de Salomone verbi gratia dicuntur quae non possunt de messia mystice interpretari licet alia possint unde non efficaciter convincitur infidelem cum locum ex illis esse qui intelligi debent mystice non vero ex aliis dicas ex auctoritate Christi aut apostoli mystice interpretantis primo aliquam iam nobis certo constat sensus mysticus non constat de veritate locum non efficax est ad arguendum infidelem Secundo quia licet fidelis constet ex Pauli applicatione et expositione parum aliquem esse sensum mysticum alicuius loci ac per consequens sit de fide verbi gratia duos filios Abrahae fuisse duorum testamentorum figuras tamen infidelis qui non parvulo sed eius argumentis fidem adhibet non convincitur nec Paulus ideo esse sua auctoritate sed testimoniis quae citabat in re simili ac si voluit non si quia aliud est fidelem cum fideli argumentari et hic probavit bene ex loco in mystico sensu allato a Paulo quia uterque fidem adhibet Paulo aliud vero est eundem Paulum cum infideli argumentari tunc non Paulus non convincet nisi ex sensu qui probari potest infideli sibi ex se ex tunc sibi ex expositione communi quia facilis esset infidelibus ex proposito ad locum in sensu mystico allatum — Ex quo sequitur veritas illius minoris quod nullus sensus nisi literalis sit ad arguendum cum infideli efficax ac per consequens veritas est quod ad fundandum mysteria fidei solum in sensu literali citata fuerint testimonia auctoris instrumenti —
Sed contra est argumentum quia saepe mysteria ex solo mystico sensu probantur sic in Matthaei 2 reditum pueri ab Aegypto ex illo Oseae 11 ex Aegypto vocavi filium meum et Joannis 19 Christo non fore frangenda crura ex eo confirmat quod de agno paschali dicitur Exodi 12 os non comminuetis ex eo quem Hieronymus et ceteri patres in sensu mystico afferri docent et loco illo Exodi patet quia de sensu sub morali praecepto non nisi mystice deliquit iterum pueros infantium necem Matthaei 2 ex Jeremiae 31 confirmat vox in Rama audita est quae ad literam de abductione duarum tribuum Judae et Benjamin intelliguntur quare —
respondeo idcirco minime addidisse ad fidei dogmata principia adeo non quae credituri erant facilius sufficiebat sensus mysticus tunc ut valide comprehenderent tunc ut eius excellentia cuius tempore ipsi praecesserant

apparere unde ea loca non tantum ad probandum mysteria quae probat non ege-
bant quam ad illustrandam historiam citabantur. — Locus autem praecipuus proba-
mysteria Christum apparere ab aeterno genitum verum Deum, unde amare
in tempore natum verum hominem pro hominum redemptione mortuum, deinde futurum
iudicem repudiantem synagogam eligendasque gentes quae nostrae fi-
dei sunt fundamenta et legis evangelicae cardines. — hic autem locus probari
in sensu literali planius non tantum quam iis qui probant tamen qui in ne-
gaverit cum verba Psalmi 2 ego hodie genui te quae ad Hebraeos 1° pro Christi
non filiatione vera apparere citantur. legat expositores praecipue Riberam
in c. 1um ad Hebraeos et Bellarminum tomo 1° libro 1° de Christo c. 3. qui du-
bitaverit locum Isaiae 7 ecce virgo concipiet &a Matthaei 2 pro Christi a matre
nativitate citatum ad literam adduci legat observo Maldonado in c. 1um
Matthaei. — qui dubitaverit id Isaiae 53 et cum iniquis reputatus est Mar-
ci 15 v. 32 in Christi mortis confirmationem citatum. literaliter citari legat
observo. sententiam omnes Isaiae expositores nullumque invenies repugnare
qui dubitaverit id Isaiae 28 ecce ego mittam in fundamentis Sion lapi-
dem probatum et id Psalmi 117 n° 22 lapidem quem reprobaverunt &a ad Rom. 9
et 1 Petri 2 citatos quod Matthaei 21 de synagoga in Christum misere
offendente citatum literaliter citari videat expositores ibidem Cypri-
anum lib. 2 adversus Iudaeos c. 16 et Eusebium 1° demonstrationis c. 3 et Au-
gustinum in Psalmo 94. qui denique dubitaverit an id Oseae 2 n° 23 qui
aliquando non populus meus nunc autem populus meus ad Rom. 9 n° 25 et 1a Petri 2 n° 10
de gentium conversione citatum literaliter citari videat observo nostrum
in eo loco Riberam. —
2um argumentum ex praecipuis mysteriis Christi est mysterium resurrectionis, si non Chris-
tus non resurrexit vana est fides nostra et in nullo loco literali probatur sed solum
mystico ut patet Matthaei 12 ubi ex figura Ionae c. 2 probatur et sic quod Matthaei 22 et
Marci 12 ad probandam resurrectionem adducit Christus id Exodi 3 ego sum
Deus Abraham &a non est Deus mortuorum qui locus literalis non videtur ne
efficaciter probare —
Ad hoc tunc non intendi probari resurrectionem sed ostendi signum Iudaeis peten-
tibus signum de caelo unde tunc non debebat alius locus citari nisi in sen-
su figurativo signum quidem solum signum petebat. ad 2um respondeo Chris-
tum alium non usum fuisse loco ad probandam resurrectionem quia ut bene Origenes
tractatu 2° in Matthaeum Hieronymus et Beda Saducaei contra quos Christus
loquebatur cum de resurrectione quam ipsi negabant agebat solum quinque
libros Moysis recipiebant adeo quod cum illud mysterium possent ex ipso
facile adeo evidenter probari non ostenderat illud aliis confirmationibus
non manifestis —
3um argumentum est quae citantur in sensu literali debent adeo fide

literaliter citari ut nec verba commutent. Sed evangelistae non verba quae ille dixerant referunt, addunt, minuunt, commutant quae verba. Et non tantum in sensu literali maior scripturae pars verum sentit, i.e. Quare Apocalipsis 22 contestor omni audienti verba prophetiae libri huius si quis apposuerit ad haec apponet Deus plagas scriptas in libro hoc. Et si quis diminuerit de verbis prophetiae libri huius auferet Deus partem eius de libro vitae. Est eadem maior quae in hoc differt citatio in sensu literali a citatione in sensu accommodatitio quod quae hoc modo citantur admittunt [illegible] verba commutatur ut patet exemplis Ecclesiae quae dicta Ecclesiasticii in medio ignis non sunt, statuens virginibus in femineum genus applicant atque in sensu literali id non admittunt ut Genesis [illegible] 37 minor scripturae innumeris exemplis quod non [illegible] Malachiae 3 dicit ecce ego mitto angelum meum et praeparabit viam ante faciem meam. Matthaei 11 sic citatur. Et praeparabit viam tuam ante te. Et quod Michaeae 5 dicit Et tu Bethlehem Ephrata parvulus es in millibus Juda ex te mihi egredietur qui sit dominator in Israel Matthaei 2 ~~sic citatur~~ aliter citatur. Alia loca vide in Salmerone prologo [illegible] quinquagesimo canone 27. Et apostoli non solum scripturam citasse ut ea quae dicebant confirmarent sed ut scripturam quam afferebant declararent ita quod citabant et exponebant ut de Paulo docuit Origenes in cap. 1 ad Romanos unde quare citant literalem sensum sequuntur qua ratione explicant verba quandoque commutant eodem non quae intentus est a scriptore ~~eodem~~ in sensu retento.

Ad convincendum fere semper loca in sensu literali citantur. Ratione quia verum sermonem [illegible] scripturis vi nulla ferrea illis [illegible] debebant quae irrumpere non valebant facilius negocio reprehensionis [illegible] spiritualia quam literali sensu citarentur. Loca [illegible] quod apud nos dignior laudatur qui vitia reprehendit locis literalibus quibus convincit [illegible] quam qui solum mysticis aut allegoricis — Et sic scripturae exemplis sit non Matthaei 9 ut Judaeos convinceret afferit Christus locum Oseae 6 misericordiam volo et non sacrificium etc. cuius literalem expositionem vide de qua agebat est aptissimam vide Maldonado et Matthaei 11 domus mea domus orationis vocabitur ex Isaiae 56 ad literam afferri — sed obliviscitur Matthaei 15 citari Isaiae c. 29 benefecit ita ut de vobis Isaias dicens populus hic labiis etc. quod ad literam non dictum ab Isaia nisi de sui temporis hominibus et id applicare ad eos qui vivebant in tempore Christi erit sensum mysticum. Est quod Matthaei 13 quod vide Judaeos obstinatos afferri locus Isaiae 6 [illegible] audite audientes [illegible] excaeca cor populi huius [illegible] de illius temporis hominibus dicitur. Et Isaiam ad literam loquutum de hominibus tempore Christi venturis quod patet ex modo loquendi Christi bene [illegible] de vobis communi similitudine inter illos et hos non sufficit ad istum

mu' loquendi ut n' benedicit es de genere nimium diligentes filium
de hoc genere dictum est illud Virgili omnes in ascanio stat cari stat
cura parentis. quod non deceo dicit poeta unde ad probat. respon-
deo isaiam egisse de prophetali illius ingenio dictoris gentilis dicit
2° ad hic pertinet inclinata que antiquus et presertim hos genere
studebat ut cum paulus vocat arios bonnes pigros et cretenses
semper mendaces — ad 3m. idem respondeo et insuper addo dato
non ad literam dictari non est contra nos quia tunc Christus non cum Judaeis sed cum aliis
agebat quibus satis erat loqui in sensu mystico.
Obiicies 2° quod Christus volens diabolum convincere afert locum ex deu-
teronomio non in solo pane vivit homo sed in omni verbo quod procedit de
ore Dei cuius sensus literalis sensus alius est a mente Christi significat
quod sic probo. quia in deuteronomio verbum sumitur pro mana ut omnes ibi
est sensus non solum pane id est cibo parato hominum industria sed in
omni verbo i. re ut est regum quam ille voluerit nostrum alimentum
mentum a Christo vero verbum sumitur pro celesti aliquo alimento
quo anima intus alitur ut interpretantur Cyprianus ser. nono de Je-
iunio hilarius canonem in matheum ambrosius lib 4 in lucam crisost.
homilia 13 in locum mathei et est sensus non solum externo cibo
vivit homo sed precipue interno verbo quod sum ego —
R. negando sensum quem patres ad hiciunt sed agnoscendo eundem sensu
locum afferri in deuteronomio et a Christo et hic est quem prebet litera
deuteronomii quod noe panis intelligitur alimentum hominis industria com-
paratum et noe verbi procedentis de ore Dei omne alimentum sibi citra
nec sibi ex terrenum divinitus ministratum qui sensus ei loco ubique
quadrat ut patet perpendenti —
Obiicies 3° quod mathei c. 12 in sensu mistico Christus afferens locum convincit
Judeos non legistis inquit quid fecerit moyses cum esurit et qui cum eo erant
non legistis quod sacerdotes in templo sabatum violant et sine crimine sint quod
et figura ad david et suos sibi suis quod mistice aplicata Christus argumen-
tatur R. hunc locum non citari in sensu mistico sed literali morali sicut
si quis ex davidis historia probaret in nimius amandos in extra dicenda
ac sequimur —
ü Dico 3° ad declarandum misteria sicut patres et rectores utuntur exemplis
ex rebus naris gentis sic scriptores novi testamenti utuntur locis in
sensu mistico ad cuius hunc probat negat ostat in mana agno
paschali et duorum abrahe filiorum alegoria lege c. 3 in epistola ad co-
rinthios omnes in mose baptizati sunt &a —
ü Dico ultimo ad bonos mores suadendos fideles quod hortandum ad
pietatem saepe scripturae ~~[illegible]~~ cum moderatione sequitur.

sensum hoc aut modaticium cum sit ex textu vocis et ei rei applic[atur]
quam ullo modo in textu contenta sit de quo vide exempla ubi supra
quando Paulus dum per ... requiem hereditatis indicat ex psalmo 94
quam propter sicut dicit Spiritus hodie si vocem eius audieritis &c. item
quod de manna dicitur exodi 16 n° 18 nec qui plus collegerat habuit amplius nec
qui minus paraverat recepit minus Paulus 2a ad Corinthios 8 di-
vitibus et pauperibus accommodat ut ait Chrysostomus non unumque
inquit unum ventrem implemus uno cibamur tegimur unum
quo tegamus corpus nihil maxis habet ex abundantia dives quam
minus ex paupertate pauper &c. —
ex quibus infertur quemadmodum in testamento novo probetur de-
clarentur et illustrentur aliquando per eadem ferri locus in sensu liter-
ali ut probetur locus in sensu mystico ut declaretur locus in sensu accom-
modaticio ut amplificetur exemplum sit Christi sacerdotium
ad literam probatum ad hebraeos 7 n° 11 ex psalmo 109 et ad hebraeos
10 ex psalmo 39 ingrediens in mundum sacrificium oblationem noluisti &c.
mystice vero declaratur ad hebraeos 7 ex genesis 14 in figura Mel-
chisedec et ex numerorum 18 in filiis Levi tum modaticio ...
ad hebraeos 5 ex 2 paralipomenon 26 n° 18 nec quisquam sumit
sibi honorem sed qui vocatur a Deo tanquam Aaron ubi fit allusio
ad verba paralipomenon non est tui officii o Ozia ut adoleas incen-
sum Domino sed sacerdotum hoc est filiorum Aaron qui consecrati sunt ad
huiusmodi ministerium &c. —

Ultimus quinam sensus referantur ad literalem

11 Dico omnes metaphorae parabolae et similitudines scripturae referuntur
ad sensum literalem sic ex praeced. 2 thesis 1a [illegible] ad 3um et Au-
gustinus de utilitate credendi c. 3 tomo 6 pro quo notandum in super
per idem metaphoram et parabolam nam parabola aliquando
est idem ac similitudo et tunc voces accipiuntur proprie ut cum dicitur
regnum caelorum simile thesauro et diabolus tanquam leo rugiens &c.
in his parabolis nulla est metafora nam voces illae ibi accipiuntur
proprie pro vero thesauro veroque leone quibus assimilantur regnum caelorum
et diabolus et hoc exprimitur per illas voces simile et tanquam
verum autem quando sine talis expressione similitudines ponuntur
illae voces thesaurus et leo ut thesaurizate vobis thesauros in caelo et
vicit leo de tribu iuda ibi parabola simul et metafora est nam voces
improprie sumuntur thesaurus pro bonis operibus et leo pro Christo. rursus
sunt exempla iudicum 9 ubi habetur longa parabola de arboribus
eligentibus regem illa est similitudo sed metafora cum vero dicitur
ipsi tanquam scintillae in arundineto discurrent est parabola simi-

similitudinis ut patet ex hoc tanquam et non est metafora quia hoc simili
lē et arundinetum proprie sonant. item cum matei 13 dicitur exit qui
seminat seminare illa non est similitudo sed metafora quia hoc
improprie significant semen verbum Dei spinas divitias item ibidem
dicitur regnum celorum simile patri familias qui exiit primo mane &c.
non est metafora sed similitudo &c.
regule ad dignoscendum sensum proprium tamen recipientur due satis
perspicue. prima videtur hieronimus lib 7 in isaiam c. 19 cum scriptura
non potest stare iuxta historiam sumi debent metaforice ut isaie
" habitabit lupus cum agno &c. 2a traditur ad thomam quodlibeto
libeto 7 a 15 ad primum cum res significata per hoc est imitata
sumenda est proprie hoc ut cum genesis 19 dicitur uxor loth versa
in statuam salis verum cum res non sit se habet ut sonat sumitur me
taforice ut lucę 9 nemo mittens manum ad aratrum &c. ex
quo patet quod in canticis canticorum fere omnes hoc metaforice stant
quia res non sic se gesta ut sonant &c.
a° dicitur 2° preter metaforas parabolas et alegorias est illis
nonnulli ab augustino lib. de utilitate credendi tomo 6 c. 3
et de vera religione tomo 1° c. 50 et clarius super genesim
ad literam dicuntur sensus historiam sensus etimologiam et sensus
analogiam ad sensus literales sed ut nunc historia iam patet
quod sit etimologia sive etiologia est cum reditur causa cur
aliquid dicitur s. fatum sit ut cum matei 19 dicitur propter duritiem
cordis vestri permisit vobis moises repudiare uxores videtur
thomam hic analogia est cum ostenditur unam scripturam alteri
consonare et nobum testamentum veteri consentire ut clemens
romanus lib 2 epistularum dicit ostendit inter prima et inquit ex
lege et prophetis ad evangeli similitudinem perspicuam et
alter clemens alexandrinus lib 6 stromatum regula ecclesiastica
est consensio legis et prophetarum cum nobo testamento.
a° dicitur 3° sensus tropologicus sive moralis interdum pertinet
non tantum ad literalem quemadmodum nota quod sensus moralis aliquando
surgit ex mistico ut ait hieronimus epistola 12 ad hedibiam
in tropologia inquit de litera ad maiora consurgimus
et quod in populo carnaliter factum est moraliter ad animę
emolumenta interpretamur de hac non loquimur sed non
non ad spiritualem sensum verum est alius sensus moralis

fundatus in litera non in ter Veniente sensum misticum ut si quis historiam Saulis persequentis David et David deplorantis mortem Saulis simpliciter narrat ad dilectionem inimicorum sensu tropologico morali

Quaestio ultima de sensu mistico scripturae. articulus 1.us quid sit sensus misticus et quotuplex

Quaestio ultima de sensu mistico scripturae —

Art. 1.us quid sit sensus misticus et quotuplex

Abulensis in c. 13 matth. quaestione 20 dixit sensum misticum non esse intentum a Spiritu Sancto. Lira prologo 2 in bibliam dixit ad sensum spiritualem non esse necessariam significationem immediatam quae sit metaforica —

Pro dicendis suppono facta quae in scriptura narrantur esse in triplici differentia quaedam non facta sunt propter se solum ut sunt miracula Christi mundi creatio etc.a alia propter significationem solum ut catena ex ferro igniti facta a Jeremia c. 27 maledictio ficulneae facta a Christo matth. 21 alia propter se et propter significationem ut agnus paschalis Christi factum exemplum nostrum ut lotio pedum etc.a —

Dico primo sensus misticus est quem verba mediate significant per res verbis ex Spiritus Sancti intentione. Duo requiruntur ad sensum misticum 1.m Spiritus Sancti intentio ut docet D. Thomas 1 p. q. 1 a. 10 et patet quia ut ait c. 4 1 ... non verbis solum sed factis ipse Deus loquitur 2.um significari per vocem mediate quod docet Thomas dicta et patet quia res significata per vocem immediate significat aliam in sensu mistico et ita vox mediate illam significat — Dixi significatur ut aqua quae fluxit in deserto manavit res de lapsu non enim narrat res aliqua gesta solum in imaginatione ad representandam aliam ut visiones prophetarum et revelatio Danielis c. 7 etc. significans 4.or orbis imperia non est illa significatio in sensu mistico sed literali quia immediate res illa significatur a vocibus literaliter metaforice sumptis ut visio spicarum Josephi non mistice sed literaliter significat sterilitatem —

2.o huius sensus divisiones vide D. Thomam ubi supra Cassianum collatione 14 caeterum in praefatione libri spiritualium ... est in sensum allegoricum anagogicum tropologicum s. moralem quando mistice significatur res pertinens ad fidem dicitur allegoria ut cum Jonas fuit signum Christi resurgentis etc.a quando res

ris pertinens ad mores dr̄ tropologia ut luc. 17 memores estote uxoris
lot. quando res pertinens ad futuram aiām dr̄ anagogia ut ad
hebreos 9 introibat sacerdos in sancta &c.a quod illo communi carmine
exprimitur. litera gesta docet quid credas alegoria
moralis quid agas quo tendas anagogia.
q. huius rei exempla vide in parte 6a quest dij sup.e 16 c.3 —
nota in 1.o non esse has species ita adequatas ut non possit alia assignari cum non
renuit sensus mysticus ubi agitur de pena eterna Dni q. supplicis victima non
mystice representabat infernum ut videbitur a sequenti —
nota etiam 2o apud sanctos patres confundi plerumque hunc a nam alegoria cum
ben sit ac metaphorica loquutio quando s. aliquid sumitur ad aliud significandum
solet e nomen genericum ut augustinus lib. de utilitate credendi c.7 noe alegoria
intelligit omnem sensum mysticum hieronimus autem super isaiæ c.1.um noe ana
gogie intelligit alegoriam et moralem et super ezequielem c.16 noe tro
pologie intelligit anagogiam et alegoriam similiter alij patres quos refert
simonia colligit ad amus prologo in isaiam

Art. 2.m an idem locus scripturae habeat plures sensus mysticos et an sit aliquis similis.

[illegible] tamen an [illegible] barys alegat alios barios habet sensus spirituales
id ut clarius patet Jerusalem ut ad literam e urbs terrena alegorice ecclesia tro
pologice anima anagogice gloria quod d. thomas ad galatas 4 lect. 6 et alij patres idem
docent in hac voce lux literaliter significante qualitatem alegorice christum
tropologice gratiam anagogice lumen gloriae vide alia exempla in
augustino lib. 1. de mirabilibus et lib. 2.o c.um ad simplicianum in principio c.d.
thom. quodlibeto 7 a. 15 ad 5.um et gregorium in 2.o moralium —
tenendum tamen est in unum dumtaxat [illegible] quod aliud indicat so
lum sensus fuerat. unde una resultat sententia ex locis cum barijs sensibus constat
ut ad galatas 4 abraham duos filios habuit ut litera. que sunt
duo testamenta ut alegoria sed quomodo tunc is qui secundum carnem natus
fuerat persequebatur eum qui secundum spiritum ita et nunc ut tropologia
illa autem que sursum est Jerusalem libera est ut anagogia —
q. 6 dubitat. e an idem gestum ad varia significanda fuerit ex Dni
intentione cui respondeo affirmative quod sicut non repugnat rem unam
pluribus esse similem non repugnat ad plura illa significanda a Deo
fuisse ordinatam. et omisso exemplo mana quod eucharistiam mystice

significabat Judaeis et elemosinam 2o ad victimas c. 6 et verbum Dei
sapientiae 9. 10 omissis inquam quod non multum faciebat huc nam omnia manna si
gnabat Christum per varias quas habebat proprietates quarum multae 2o annota
vimus Christum per unicam suam proprietatem plura representet unde Christum fuit mo
tivum plurimum victimae et antiqui sacrificii quod mystice significare Christum
patet ex textu c. 10 ad hebraeos significare etiam damnatos constat Marci
9. n.o ultimo omnis enim igne salietur et omnis victima sale salietur alludit
quod ad locum Levitici 2 n.o 13 in omni sacrificio offeres sal et quod sensus quemad
modum omnis victima salitur sale sic omnis damnatus (prout erat non vermis eorum
moritur et ignis non extinguitur) quidam natus victima vocatur et sale salitur
sale aquam veniat ipsius vivus perpetuus cruciatibus torquebuntur ad denotandum
non ipsum non absumptum damnatos vocatur sal significat etiam debitas
hostes mortis quod non abitos Jeremiae 12 congregavit quasi gregem ad victimam
et sanctificavit videre Ezechiel c. 21 n.o 9 et 10 — idem declarat ex quo multipli
catio Abrahae cum generis sui multiplicatione quae mystice repraesentat
tunc multiplicationem seminis spiritualis ut bene Augustinus l. 16 c. 9 de civitate Dei
c. 2 et constat ex Paulo ad Rom. 9 qui duplex facit semen Abrahae tum
numerum fidelium nativos ut constat ex apocalipsis 7 cum numerum ostenditur prae
destinatos numerus ex omni tribu Israel et filiis Abrahae
ad 2um nam quaerimus utrum sit aliquis locus absolute absque sensu spirituali cum
constet plura dari ea scilicet quae ad literam agunt de rebus fidei moribus et gloria
quae non possunt spiritualiter intelligi unicus esse sensus spiritualis sit in illis litteralis
ut bene ponderavit Jeronimus in c. 23 matthaei et 2a ad victimas 3 Difficultas
est an sit in scriptura historia quae ad aliquid significandum a Deo assumpta
non fuerit cui breviter respondeo verosimilius esse nihil gestum esse in
scriptura narratum quod spiritualem non habeat sensum sic intelligo id Pauli
quaecumque scripta sunt ad nostram doctrinam scripta sunt et ratio est quia nu
llae res quae non sit apta significare et nullam Deus sine significatione re
liquit ans. Probatur quod scilicet continet scriptura Dei factum scilicet huius si Dei
scilicet donum et sic saltem nititur ad allegoriam scilicet poena scilicet praemio hoc
aspicientis et sic saltem nititur ad anagogiam scilicet narratur huius factum
scilicet bonum scilicet malum fuerit et est alterius scilicet mali scilicet boni huius
figura —
ex his infertur ipsius illius dubii solutio an in sublimis iteria nobis repro
mum reperiatur sensus mysticus inquieravit abulensis cum

inc 13 matei et ideo dicit in novo testamento non reperiri sensum mis
ticum qui augustinus dixit in evangelio esse arcum alegoria et veritate
adveniente finis est in positivis figuris contrarium quod clare patet tamen
ex augustino de lib libero arbitrio cap 49 ubi docet facta Christi signi
ficant alia que in ecclesia fiunt et libro 3 de un quinque panes hordeaceos
quamvis ad quinque libros moysis referendos censet tamen ex d. thoma
quolibeto 7 ar. ad 5 docente corporis Christi et in eo gesta figuram
fuisse corporis mistici eiusdem et quidem de sensu alegorico constat
in ficulnea maledicta ex illius sinagogam significante et in baptismo
Christi qui figura fuit eius mortis et in adventu magorum ubi gen
tium adumbrata vocatio de tropologia constat in curato leproso
lucas 17 qui misit ad sacerdotem ubi figura precepit sacramen
ti penitentie et quinque panum multiplicatio figura fuit eucharistie et
Christi extra portam passio in adorimotu significat ut exeamus
extra castra et in penitentia nobis relinquens exemplum et de
nique de anagogia constat in resurrectione Christi et eius glorificatione que
ad [illegible] figura fuit resurrectionis et glorificationis nostre —
ex his infert 2 alterius dubii solutio utrum videlicet reperiri
possit sensus misticus directe contra et in primis non dubito utrum viri
flagitiosi in rebus que flagitiose erant fuerint tipus Christi
id non fuisse constat cum salamon de cuius salute dubitatur Christum re
presentaverit ad hebreos 1 vide tradere cum dialogorum libro 3 qui illustrat
presentaverit ad hebreos 1 vide tradere cum dialogorum lib. 3 qui illustrat
exemplo serpentis qui cum maledictus fuerit typus est Christi numerorum
21 et duorum hircorum levitici 16 duas Christi naturas significantium sic mor
acab fuit tipus fuit Christi mortis nec mirum in eius pessimis viris fuisse
adumbratum qui ab eis dein fuit natus nec obstat hieronimus in c. ezechiel
elis rex inquit in spiritus non est in figura prudentibus qui est spirituales exem
plum et in c 10 osee in spiritu quod iuxta historiam intelligit derogeatis
rio in extra tropologiam ad Christum referri nam clare mutavit sentem
in epistola 31 ubi docet ecclesiam et sinagogam in duabus meretricibus adum
bratas quas in uxores duxit oseas tertia dubitatio est an esse debeant mala
tipus fuerint bonorum et quidem origenes negat homilia 5 in genesim
ut in rebus quibus et duas filias Christi et duo testamentorum

faciunt figuras — augustinus [?] contra faustum [?] lib. 22
faustum cap. 3 sicut inquit ex adulteriis nascitur homo de
homine opere malo bono numeris Dei sic in scripturis [...]
tamen bona hominum benemerentium malorumque signat aliquid bonorum futu-
rorum [...] scribentis —
ergo tamen respondeo nullum in testamento nostro locum ex quo colligatur
turpiorem ad honestam [...] ut patet legenti adeunti [...]
sancti in eo laboraverunt ut gregorius qui 3 moralium cap. historiam secundi
regum 11 davidis in solario deambulantis et bersabee amore capti adul-
terium refert qui in sola divinitatis humanitatis legem litterae carnali popu-
lo adiunctam spirituali sibi in veluti sociabit et hireneus qui libro 5 [...]
refers [...] uxor inquit loth remansit sodomis [...] statua salis semper manens
quia ecclesia quae sal terrae relicta est in confinio terrae patiens quae sunt humana
perseverat in statua salis quae est firmamentum fidei et veritatis — ad-
tamen dum horum patrum commendo pietatem nulli praescribam hunc laborem
commendo —
eadem via ascendendum est in illius dubii solutione an sub numeris elementis et spa-
ciis scripturae sensus mysticus delitescat non licet certam sententiam afirmare de
qua in tegrandibus libris [...] infinito [...] pitago-
ricae arithmeticae [...] in fine [...]
salmeron [...] lodovicus sancti francisci [...]
canonum [...] libro c. 10 qui ex scriptura ecclesiae
patribus intendunt probare in scriptura sensum mysticum latere sub
numeris — mihi tamen negantibus [...] tamen in scriptura
nullum locum unde colligatur latere sensum mysticum
sub numeris non quam plurima loca quae hi auctores adducunt non
mysticum sed litteralem probant sensum numerorum [...]
significat primum [...]
[...] unam ubi septuaginta [...] signat
solus unus est et 2a [...] signat Deum
quia est [...] unus et solus [...] significat li-
terales [...] quia ex [...] in apocalipsi cap.
13 [...] numerus bestiae est 666 solvendi nomine bestiae [...]
eas litteras [...] numerum [...]

numer uni llum nesi an mistice signare item omitto ubi alia ca quesse
ostt Salmeron qq quis q. faui ac respondebit quare cum mus ipse nu
meros mistice explicandi ob sobetas sit nulus in his Caborat nansi
bi erit et alij bald elaboriosius idem dico de misteris literas que
uideri potoris in predicto globo canonum libro co et inscript asticibus,
de qq lates almeron art ultimus an inscript dit transitus a sensu mistico
ad literalem ead ubi quis sit prestantior sensus litteralis an mistiius
art. Vltimus an inscript dit transitus a sensu mistico ad
literalem et ea ubi quis sit prestantior sensus litteralis ac
mistius —
Supono aliud ee loqui dentasi ne ab istoria ad spiritum aliud deliteria ad
spiritum nam in inscript ee ni uo sm certissimumest —
quarendo inscript dat transitus historia ad spiritum probatur mistico
testimonio Jeronimi in it osee et c 16 isaie dis inquit spiritu
inimanibus in bolbit et princibis sermo tum de alio loqui transit ad
alium 2o gregorius homilia 10 in ezequielem mos inquit scriptura est nunc
ipsa nunilla oppiure et ab alijs in aliud subito uerba deriuare - 3o cui
li super c 3m malaquie in illis uerbis ecce ego mitto angelum meum ma
sitim fatet.
2o ptro mistici ro S. spiritus S. spiritus consuenientia diuine spiritu
rie inscriptis ido qo oportuit istorie umbra S. belamine arcana obre
gere ne si aperti us traderent maius ab hostibus periculum imminere
et uero colligit ex uersi moi ns almum 117 2a nesit semper ordo ingeri
ptrae serbet nisi batici nium sed narratio uerba ss Jeronimi ubi supra
3a ut misticum litere sensum perci piremus beniolle litere clare
alia de re abstrusa conuetit et e ro gregori libro 8 moralium ex homi
in hij inquit quia aperta uendimus interi utass ali quae sanias 44
pungimus ut obscuri us plata seni amus ea cti que aperte dicta qu
tanimus — illustrat mistici exemplo salmez 2o ue de fecini ipiat dauid
domine qd multiplicati &c.a transsit ad Christum dormi bi soporatus
sum &c.a abi transitum agnoscit autor inqu fin homilia 99 in ma
teum itm 2o regum 7o cum de salomone diceret ipse edificauit domum
assurgit sensus et dirigandum mentius iaeternum ut ponderauit ti
guerius in isaie 4 cum de Ciro rege aliqua esset literae lebatur
ad Christum bene rorate celi de sufsuper &c.a —

nu Serm° quis 3a dicat nos introderis me spuenis anni oquinus qui in qu
ex mira amania est i nusthum ser monem prescindere et subito ad aliud
lare cu benereffendet gr.ado 53a i Sagogica rum ex Platonis cum pro sein
n° Segerenius stapprudenti an humanarum rumque n° respeme sit hierarchy. sed
oblatae ex diuinis ocasione ut salmo 71 ubi multa pareris de filio salamone
dixisset mens ad Christum erigit. suscipiant montes pacem populo
et colles iustitiam —

cu° dico° alitera ad spm sibe aliterali sensu ad mystium n° dari n°
sinus qui nullus locus sit si aliterra nullus sit dari transiens aliter
ad mere spum pro Pbario 2° c.4 . spiritu i nunc glicant docti locos augustini in
salmum 103 sermoni° et gregori i6 moralium qui mystice mysteria
docent cum literalibus et aliqui post alia colloquari quin loquendi mur sequus
e Salmeron pro logomino 2° roe i2a sed ex secundis sed ut pro mystica s. spiritualia
n° intelligant res in sensu mystico adumbratas sed arcana mysteria ut patet
in legemibus —

u a 2um quis non sit sensus prestantior aliqui proferunt spiritualem ut mo lim
disput 15 cum no ex origene quo spiritu cari c 2 et ciril pro logo intellecto
ali proferunt literalem ut salmeron pro logomino 6 15 postremo illi mi ha
loquendum v° subdolo pe dignitas i sensus scripturae ex quo surgit s. excer
titudine et sic uterq sensus e aeque excelens qui uterq e ab spiritu sancto i nemus
auspindequi infalibilis s. ex dignitate mes signatas et sic nulla per certa
regularis adi aliquando i° mysticus e superior sensu literali aliqua
ndo ita s. ex intent autoris et sic in rebus testamenti ueteris prestantior
e mysticus literali ut benefercit a num 3 i ngenesim c 13 n° 25 in rebus
v° noui testamenti prestantior e literalis ubiter qui id precipue spiritus san
ctus intendit quo pro cu sumere s. denique ex prioritate et sic licet sensus
literalis sit prior in genere causae malis qui ad spiritualem supponit spiritualis m
e prior in genere causae finalis qui ad illum ordinat literalis —

u a° can e 2 an sensus spiritualis a solis patribus testamenti nobis sit cogni
tus anetz a patribus beteris testamenti uide driedonem 2° de ber manibus
ubi pro apius e 2 qui hoc negare hereticum ee docet —

Laus Deo

In epistolam 1.am Joannis comentarij

Per R. Patrem Petrum de Maldonado societatis Jesu

Prohemium

Narrat Hieronymus in c. 12 Zachariae fuisse apud Palestinam morem ut in oppidis castellis et viculis rotundi admaximi ponderis ponerentur lapides ad quos levantes robore insignes adolescentes se exercerent et pro magnitudine virium lapidem illum sublevarent alii ad genua (ait Hieronymus) alii ad pectus alii ad humeros nonnulli super verticem capitis iunctis rectisque manibus magnitudinem virium demonstrantes lapidem illum sublevabant. [illegible] huiusmodi ~~lapidem~~ eneam spheram se vidisse narrat Hieronymus qui inde explicat locum illum Zachariae: ponam Hierusalem quasi lapidem oneris omnibus qui levabunt eam concisione lacerabuntur. i. quam omnes hostis Hierusalem moliri audebant, aperte conati fuerint maximi lapidis pondere lacerentur et corporis concisione lacerabuntur. Iesus Sirach Eccles. 6 c. dum de sapientia agit eadem utitur metaphora: quam aspera est nimium sapientia indoctis hominibus, que mal se deja abarcar la sabiduria de los que no tienen mano, et non permanebit in illa excors, no tiene valor para tenerla un poco consigo. S. melius no se para el necio con ella, ut alibi familiam cuiusdam regis instruens Salomon ne permaneas (inquit) in verbo malo, no te pares en una mala palabra; quasi lapidis virtus probatio erit in illis, clarius pro quasi lapidis probatio quali dixerit in illis probar lean las fuerças i darle a lo [illegible] entender et demorabitur [illegible] alpunto daran con ella en el suelo.

Christus dominus eterna Dei sapientia lapis est ipse oneris seu [illegible] [illegible] omnium in hoc usque a mundi exordio [illegible] in cunabulis ad nostrum usque tempus in hoc sublevando lapidem sudavit labor ad quem [illegible] indignia. [illegible] qui vix humo eum tollebant cum pars de eius mysterijs attingerent. Mattheus, Marcus et Lucas eius sacerdotium et mores predicantes alterius lapidem ipsum sublevarunt unus tamen est Joannes qui virtutem [illegible] manibus [illegible] verbum [illegible] in [illegible] usque [illegible] et super ethera [illegible] dicens in principio erat verbum [illegible] [illegible] illum non [illegible] in evangelio [illegible] [illegible] eundem in hac epistola exhibet quod fuit ab initio quod audivimus de verbo Dei et vita manifestata est.

Autor et autoritas huius epistolae

Sicut de duabus sequentibus epistolis aliqui quondam dubitaverint an Joannis apostoli sunt. [illegible] Joannis presbiteri fuerint ut refert Eusebius lib. 3 c. 25 de hac nunquam fuit nullam [illegible] a [illegible] eam non Joannis evangelistae [illegible] [illegible] ex canone 84 apostolorum tomo 1° conciliorum [illegible] reliquis locis

conciliorum et patrum ingens catalogus ex libris seriis refert. specialiter vero hanc epistolam quandoque est expressa ex concilio Melevitano et n. 6 ex africano sub Bonifacio I et Gelasio papa. Decreto de vinculo anathematis, Stephano I de ordinationibus sacerdotum, Cunibertus in epistola ad episcopos per Siciliam, Bonifacio I Decreto, Leone I epistola ad Flavianum. Cyrillo de incarnatione unigeniti c. 13. Anacleto epistola 3 decretali quae omnes intra concilia habentur.

Et certe sicut ipse et evangelium nostrum sic manent verba Joannis redolent dulcissime in unigenitum sicut illas virtutes tribuuntur. Video ut Paulus generatim docet fidem an mendandam an susceperit Petrus verus sit in ipso verbo ad hortandum in mare vestibulum in nuntiam animatam non deficientem dispersis fidelibus. Sed adeundam Joannis ex vita diligenter ut mendandam curaverit ac mendanda quoniam epistolae spectat.

Cuius autem interius licet satis ex conciliis et non videri in aliquo conceptu inde colligitur quod nulla Ecclesia scilicet nullus quod patres qui eadem gravissimi non dubitant clarius ecclesiae Romanae dicimus firmatum tempore ad synodum 6 romana verba ei sumpto ab hac epistola initio dicendi synodus Constantinopolitana contra I in epistola contra haereticos plurimis huius epistolae verbis in libris concilium Carthaginense sub Cypriano africanum sub Bonifacio I et ex patribus Eusebius in epistola decretali ad omnes Galliae episcopos integraliter huius epistolae capitula 3um et 4um integre in c. 4 tangit divinitas Christi veritas Julius in ad orientales episcopos Clemens Romanus epistola ad Jacobum fratrem Domini Anacletus epistola decretali ad omnes fideles ad universam ecclesiae partes et adeo demum eleuterius in epistola et ad ditionales Stephanus inde decretali quae omnes in nono conciliorum habentur.

Notatio Positiva

Si dicatur rogas cur Joannes non subscripsisset nomen epistolae et paris gravia argumenta vide ut ipse Paulus et alii epistolarum auctores fecerunt. Hugo Cardinalis pendet quod de verbo aeterno dictat quo nihil magis est ad salutem utile vide pro veritate. Chaterinus ut doceat nos non adscribentem nomen sed ad dictantem spiritum attendere. Frigidus est quia evangelio apocalipsi et duabus epistolis suum nomen subscripsit imo sicut in evangelio fidelis testimonium veritatis veritate testatur. Sciebant namque fideles id nihil descriptorum aut originale tradere iudicium. Caterinus addidit Joannem apostolorum nomine loqui ad quod ideo pluraliter non unius fertur quod epistola haec in nexu est evangelio eius quasi glossam et commentariolum et quasi sublimiori stilo pronuntiat evangelio simplicem applicationem ad populum scientem.

Ego autem existimo quod quoniam mirum multi idem gravissimi scriptores variis temporibus commentati qui libros suos anonimos ediderunt nascentes ut suspicatis libros legentium sententiam ignorato authore liberius loquentur et libris intelligeret Salvianus Massiliensis episcopus in aliis gloriae fugacem tres libros ad ecclesiae fideles sub nomine Timothei inscripsit scriptis subscripsit regimini in titulo quod audiens ab haereticis pervegrinans res audiret legit. Item Paulus epistolam ad Hebraeos sine nomine inscriptione misit quod sese noverat infensum propter neglectus pariter non additionis quod nuper eos caeremonias ut Hieronymus praefatione in epistolam ad Hebraeos et Clemens alexandrinus in libros hypotyposeon ut refert Eusebius lib. 6 hist. c. 14 et Nicephorus lib. 4 c. 33 haud aliter Joannes nuper ab epistola in verbo et capiens prudenter satis temperandit nomen quod supprimit ne libenter legentibus quod legere obesset autori maxime cum caro et ipse

autor ex scripto sanjino reservet huiceptis similibus in fine Curr tractans qui nunc a sacerdotibus anglis anonimis tractantur in vulgo tanquam congregationis fidelis, constar unanimis quod consensu.

Notatio moralis —

Max[e] pro suo lacte exauctore instrumentum ospus deribat quod in elegijs ipsis in evangelio scriptis, congregarit id eluiet in Joane ubertas s. i ndi undo duo ubera ma et duo hinnuli qui pascuntur in lilijs. cantic. 3 multa hic

exponitur ego vero expressimo uberum ubertatem lactisque abundantiam in his spongi verbis commendari quemadmodum in cunbilia florent ita max. herbarum abundantia tantae uberum ubertas tantaque lactis copia ut illud hinnuli nequeant exa torire i mosaicarum uberibus ipsis ludant lacte albescant labriola et plenius quasi lactis inbere qui ex lactia pluunt. haut aliter tantae huius ubius fecunditas lactisque copia ut in vaniam commutas consuevit non valens carceris impaciens erumpat terras et effundat. hec spongis ubera caldeus paraphrastes ait in quibus dictae esse repetat Moises et Aronem qui mana aviibus in quibus et aquam Miriam pascebant populum. ego cum in scripto Bernardo et Thoma teneris intelligo apostolicis quorum alter laude dixit in esca alter lac venijs cum dicebat. quanta vero sit nostri Joanis fecunditas eius scriptis patescent. Illi futura predixerunt evangelistae preterita nararunt petrus et paulus presentes literis informant unus e Joanis s. Joanes futura prospiciens apo calipsi preterita respiciens evangelio presentes his literis informans quasi tantam lactis copiam consuevere valens testimonijs effundat plerlion, 22 in clinaverunt nam et audi apenecer ad doctrinam absconde illam invenire hoc et redundavit in labijs meis ex his in quae Joanes audivit, vidit, ex libe ro quem ab angelo demonstratum duxit et absconditum invenire lac. redundat in labijs. hec annunciamus vobis ecclesiast. in 6 lingua eucharis in bono homine abundavit. i. abunde fructificavit ut quod de eo psal. 6 q diu de Joanes dicatur. diffusa est gratia in labijs meis. i. iuxta caldeum diffusae gratia loquetur. sed quod mirum cundicat sapiens qui amplexamque sapientiam habebit augmenta gratiarum quienamore aprehensus a ditura tendrau lo nuevo de gracias amplexamque Joanes i ncena Dei sapientiam non solum gratias prophetiae et evangelij hausit sed aumenta gratiarum has scilicet epistolas scribendi quae evangelij sunt additamenta dilectissima.

C 2[um] ubi quando et ad quos et quo idiomate hec epistola scripta fuerit —

Scriptae hec epistola 99 xi Domini anno secundum baronium principis sub Germinianus et Nerva ~~Domitiano et Maria~~ anno 2° iuxta genebrardum cum est Joanes ab exilio revocatus ageret nerba in primo ebiu curtis ... exilij revocante tempore hiro nico lib 3 c 3. — —

hugo cardinalis existimat ad nullam gentem directam vel personam dexigi epistolam quia inquit de charitate agit quae nullis nec loci nec personis terminis circumscribitur. item cum laude hominis spectatum

-

latini sunt ad universam ecclesiam [illegible] circum [illegible] epistolae nulli
personae nomen exprimitur verumtamen ad patres hanc epistolam m[illegible]
constat ex Plinio 7 post Petrum papam epistola ad universos [illegible]
fideles et ~~[illegible]~~ 2.a epistola ad Valerium et Augustinum hic et sic [illegible]
ndat scripta me tradit Baronius

Notatio positiva

Sed iam reggessit Joannes graece cum parthis agit parthi non lingua
peculiari utebantur sibi [illegible] Siria ut teste Strabone et Plinio lib. 6 c. 15
~~[illegible]~~ essent ad Asiae montes unacum medijs et armenijs in eo [illegible]
huius dubij [illegible] optime respondet Belarminus tomo 1.o de verbo Dei lib. 2.
quod lingua graeca olim erat communissima teste Tulio in oratione pro
[illegible] Paulus romanis et Petrus et Iacobus ebreis per [illegible] orbem hebre[illegible]
graece scripserunt ideirco Joannes cum Parthis graecis non graecula [illegible]
nnibus graece loquitur cui fabet etiam Romanos graeca et graecos [illegible]
na [illegible] tunter poris usus de augusto moriemus edicto teste Suetonio in [illegible]
ano c 93 ~~ecclesiarum~~

Notatio moralis

ecclesiasticus cum consumaverit homo ~~[illegible]~~ tunc incipiet ~~[illegible]~~ tunc quiescit
vavit egregie sane augustinus epistola 3.a ad Volusianum hic verbis
misteriorum interpretatione interpretatur tantae inquit sapientiae
altitudo tanta [illegible] profunditas ut avidissimis flagrantissimo
que studio dicendi iddefesa in ingat qui eadem sententia docet cum
coberit homo tunc operabitur et rursus praecesserat non est scire magn[illegible]
lia Dei cum quieberit ut [illegible] expressum quemdam antiquum interp[illegible]
etem vertisse tunc aperiabitur unius verbi eius cum non satis esse qua[illegible]
um mutata vox est in operabitur qui error in vulgata correcta
mentis [illegible] corrigitur et merito quidem est non graece aporesi te [illegible]
i Varys aporisis et difficultatibus implicabitur cui semper vulgo optime
expressit Paulus 2.a Corint. 4 aperiamur (inquit) [illegible] dest[illegible]
hallamonos atajados cerrados los pasos et Isaiae 59 cap.e ubi
Deus quod non est vir et aperiatur et quod non est qui occurrat cum non unius
sam hierusalem lustraret cum [illegible] vocibus compellaret cum la[illegible]
ribus fores pulsaret vidit quod non est vir hallo que no abria [illegible]
[illegible] ni [illegible] abunbre et aperiamus [illegible]
dosse uno suspenso i clado quod non est qui occurrat no a[illegible]
quien salga a ber quien llama.

ad rem ... cur quis ebr.. ... hominem apocalipsi ... plura dici ...it tunc quam plura dicenda que habuit quo maiore studio ... gressus eo difficilioribus est implicabitur. — ~~tempus adest~~ quando le pareciere estar quieto en alguna declaracion se hallara como uno ... elemendi ... para saber resolberse tempus adest Juanes qui cum plura de uerbo Dei in euangelio dixisset cum in apocalipsi universa iam fere misteria exaurisse uideretur cum uideret consumasse nunc incepit et cum iudicaret posse qui ... aperiat et abstrusam de uerbo Dei tractationem instituit et finis huius epistole

·C· 3[ur] Finis huius epistolæ

Epifanius heresi 24 quem sequitur dionisius et maionius existimant inuanes ... basilidem simonem et alios christi carnem ueram negantes scribere teste hireneo lib. 1 c 20 con ~~...~~ ...tare ... i epistole uerba qui diximus et manibus contrectauimus et infra omnis spiritus qui soluit christum in non ... uenisse ex deo e —

augustinus ... in lib de fide et operibus ait has epistolas dirigi ad ... dandam necessitatem ... ad salutem cui ... aliqui male intelligentes paulum docebant — alii ... quirinum et ebionem inuanem existimant agere qui christum merum hominem esse dicebant teste hireneo lib. 5 epifanio heresi 30 et fulgentio i de incarnatione c 5 —

ego ... existimo ante ... plures hereses repelentemque ... nascentis ecclesie in asia pululaverunt si ... apud epifanium et hireneum legas illius temporis errores ... hic uidebis confutatos quod ex instradicendi ... —

ad ... epistole ... intelligendum notum debet esse ex hireneo lib. 1 c 25 epifanio heresi 8 teodoreto hereticarum fabularum lib 2 c 4 ... quendam ... existimasse Jesum a christo diuidendum, Jesum dicebat filium ... marie christum ... Dei, Jesum mortuum ac surrexisse Christum impassibilem ... : addebat ... basilides Jesum qui portabat crucem imaginem suam in simonem cirinensem transformasse cum ... crucifixum et Jesum sic ... fuisse subtractum et post crucem iudeos irridere —

... deliria paulus egit ad philipenses 3 multi inquit ambulant quos sepe dicebam uobis nunc autem et flens dico inimicos crucis christi ... Christum crucifixum esse negantes ... detrahebant de los ... intelligo id cabete canes uidete malos operarios uidete concisionem que ... uocis ... de qq unos ... uidete scisionem mira la carniceria ... i caus ... puros ... .s. uidete scisionem mirad las heridas de ... cruz ... ut paulus i ad timoteum q

hereticus conscientiam habere testatur cauteriatam i. nervis peccati inustam ut explicat Theophylactus, nam cum eos vocet maleficos fucarios demonis quos servos merito ad notas refert qui inurebantur. servi de quo Plinius lib. 18 c. 3 Suetonius in Caio c. 27 Seneca lib. 4 de beneficiis c. 37. S. Guerricus i[n]dico cabere crucifixum i. ab his qui Christum scindunt alium Jesum alium Christum sibi somniantes. Et hanc puto esse causam cur Paulus de Christo mortem agens Jesus vocavit illum inculcet semetipsum humiliavit semetipsum, proinde exinanivit semetipsum quasi dicat non imaginem non speciem sui sed servum. 3a haec ventum [illegible] Joannes agit in epistola quod ex multis illius verbis colligo c. 2 quis est mendax nisi qui negat quoniam Jesus non est Christus. Et c. 4 omnis spiritus qui solvit Jesum ex Deo non est. Et c. 5 omnis qui credit quoniam Jesus est Christus ex Deo natus est. Et infra quis vincit mundum nisi qui credit quoniam Jesus est filius Dei

Notatio moralis

Ex Cardinali causa maxime nostrum opus commendare? quia de sapientiis verbis Ecclesiastici 12 dicit quis non videat in Joannem verba sapientium quasi stimuli ad [illegible] magistrorum verborum et quasi clavi in altum defixi. quidam graeci [illegible] qui servi insignissimus clavum apud graecos i. demea testatur. quod apud Latinos [illegible] firmata regia quae his dabant qui in re publica utebantur. de quo mentio fit in quodam Justiniani lib. 12 de re publica et Marulus lib. [illegible] ad orientem eos cum familiis ire permisit clavicularis [illegible] permissa. quasi dicat _echa se de ver en las palabras del sabio que es como dedo que lleva de los [illegible] suyos_ cui consonat Paulus 2a Corinthios 4 in manifestatione veritatis nos met ipsos commendantes i. sicut Anselmum veritas quae manifestamus nos facit commendabiles _nuestra verdad y valor es nuestras cartas de favor_ quo spectant in Joannis verba quod audivimus et hic annunciamus vobis nisi ipsamet verba ~~[illegible]~~ auctoritatem conciliant cui fatetur verbum annunciandi quod ut infra 2 habeo e mandata defensus.

2o turbatus clavum i. [illegible] apud graecos testatur quod apud Latinos [illegible] ferant seu signo [illegible] quod militibus dabant ad illos ab hostibus discernendos. huius [illegible] clavos militibus gestare solitos constat ex Juvenali satira 3a [illegible] et indigitis clavus mihi militis haeret. Et Josephus lib. 6 de bello Judaico calceos habens crebris [illegible] et acutis clavis ut ceteri milites solent transfixos quasi dicat _echa se de ver en las palabras del sabio que de la compañia del exercito de Dios_. quis non videat in Joanne sibi sola illa verba [illegible] pendat. haec scribo vobis ut societatem habeatis nobiscum et societas nostra sit cum patre et filio eius Jesu Christo —

ali huius loci declarationem petunt ex antiqua clavorum annalium consuetudine antequam non numeri inventi essent designandis annis clavi pangebantur in templis auctore [illegible] lib. 2o ad id munus dictator summus eligebatur et quoniam hos clavos pangebant tanquam amuletum et divinum [illegible] pestem anni [illegible] idcirco Livius de [illegible] lib. 7 refert [illegible] inquit e maiorum memoria pestilentia

quandam clabo adictante ipso sedatam quasi dicat sen las palabras
del sabio un el espiñal bremedio tenia a fuego. quod mire unsonat id ab aquo ante
faciem vigilit mors hebraice illi verbum aquile simaus et Jeronimus
illi ipsius i. verbo suo mortem ipsius fugavit. quis id non videat in Joanem
aliqui ingrasam quasi an eliones quarum initialiter ipse in hanc epistolam unebat
ngelio scripsit. alii ad clabos re sicut quod David laminas aureas templo
infixit, alii ad clabos tauer naculos de quibus Esaias clabos nunquam consolida quasi
dicat sen las que tienen con fuego eternamente sostentada la iglesia. ego cepi primo
his verbis sapientis erga bonos et malos munus exprimi sibe ex fidelibus sunt,
instar stimuli bonis ut legunt septuaginta excitando hereticis vero quasi
clabi defixi quod septuaginta dixere plantari. sibe quemadmodum sacerdos que quemadmodum
illis fuimus apud Esaiam paxillus in loco fideli ex quo basa domus
domini pendeant sic sapientum verba sint instar paxilli firmiter
defixi clavi ex quibus s. ora audientium pendeant s. bene viti vero ad
in primis id ita Paulus ad hebreos operter nos observare quae audivimus
ne fere efluamus filiae necessitamus. in ipsos vero bene nisimus
legit verbum Dei instar clabi igniti penetrat in conscientiam et absumit
es un cauterio de fuego unde loquente domino in via inspirantium ego si
pulsus ardens erat in nobis. quam mire huic Joani quadrant cuius epistola
velut singula verba quasi clabo heretico quasi sisare temporarie
unt

C 4 brebetoria epistolae argumentum

O primum quidem euta sibi epistola alienis qui epistolas canonicas catalogo
supra tanasi alejandrini 31 dividit hanc epistolam in quinque ... de
nobis tridentinis constat in primo agit de huius justificatione a peccatis
fugam et reversionem ad Deum in 2º de perseverantia in ea justicia
mandatorum observantiam in 3º deinde premio qui indicta justicia per
severaverint a quo peccatum fugiendum sit et mundus spectaculandus in 4º
verus damnant qui eo fidem et charitatem non temporis emerserant
in 5º denique fidei et legis ... uni meditates recensent peccata
quae admonitum a quo errantes nihil facimus una cum idolorum cultu fugiendum
esse serio persuadet.

Notario moralis

Non mirum gravi tanta nostrae epistolae cuius ...
legentis aut audientis ... alicuiant ... de qua agit ubi ...
... de 2º ecclesiastici verbum ... multi plicat ... lingua ...
... inbene hoc abundat cuius oppositum ecclesiastici 20 ...
fabula bana et narratio fatui quasi sarcinam ... sin un ...
... et ecclesiastici 6 ... faciunt melodiam et superant
lingua suabis. ... prudentis querit in ecclesia es consultado
en qualquiera junta cuius oppositum verba fatui quasi domus exterminata.
utrumque ... illa ... luculenter expressit ... ego
inquit quasi murus et ubera mea quasi turris ex quo facta sum
coram eo quasi pacem ... loquitur meo judicio synagoga sue
ecclesia suam quae feliciter ... predicat ... ingam

tum essensu videtur - ardentissimo quondam celo Deus flagrabat se mutuo, sponsus et sponsa provocabant hic in eo qui non erat Deus ille in eo qui non erat populus factum est in me sitientes conuiuas facie ego inquit murus et ubera mea turres quondam murus non erat tum in initio cum patres in moenibus nec uberaturi erant tum fere nullos predicatione ~~suae~~ suae pugnare at postquam facta est pacem huius murus est illesa hostium impetum frangit et porte inferi non prevalent adversus eam et eius uberatiuus ex eius in doctrina in hostes tela torquentur hastae vibrabant et displodunt tormenta quae ecclesie hostes expugnant et doctrina evangelica uberatim cum uberum dulcedine cum terrium utilitate copulat. quod quis in nostro Joanne non videat cum est hic in materia cum dulcissimam de gratia de perseverantia et celesti premio materiam continet quam et similiter utilissimam contra hereticos disputationem et singula quaeque verba et fideles lacte nutriunt et infideles tela confodiunt -

C. I.ut
Cap. connexio

Dum continet praesens c. hoc initio in Deo exordium in quo ex dicendorum certitudine et rei de qua agitur gravitate et examine quo adscribendum audit Joannes animum excitat legentium. in tertio ut ad ista quae adquisitionem hortatur. si infideles sint ut evangelii luce tenebras errorum depellant si fideles ut perseverant et se spiritualiter ab omni iniquitate mundent.

1.a pars

quod fuit ab initio quod audivimus quod vidimus quod perspeximus et manus nostrae contrectaverunt de verbo vitae hic amor ciamus vobis

explanatio literae

ecce primam exordii partem in qua assensu facto summae rei certitudini nemo peperit, non novum ut novas res auctores heretici, non novum quam quae adque hebrei novis suis fuerunt sed quod fuit ab initio .s. ut greci quod erat ab initio mundi.— non certiuus ego solus testis sint ut olim basilides et simon qui ipsis soli revelata mysteria vendicabant. sed quod audivimus immo quod vidimus non ut ut cumque sed attente perspicientes et manibus contrectantes qua nulla maior potest esse certitudo — credentes minimo unitatem patres 2.a c. 1.o non indoctas fabulas sequuti .i. hominum commenta sed quod fuit ab initio speculatores facti illius magnitudinis .i. quod vidimus et hanc vocem audivimus de celo allatam .i. quod audivimus -

tum cum non natus in scriptura testes dicantur ut ex paulo constat ad hebreos 12 habentes tantam nubem testium .i. doctores qui nubis comparantur non ob densitatem solum ut vult rodericus numerum in tentationem cum illorum exempla .s. testes non omnia nos refrigerant ut vult Crisostomus et theofilactus sed quia ut nubes que ex aerea accepit et accelo terrei terram infervit. sic testis quod vidit et audivit loquitur. unde moises qui a deo audiebat populis annuntians fluat ut pluvia tuas et crescat in plubia doctrina mea. christus enim ipse homini dominator testis ab isaia terminis appellatur ecce testem dedi te et merito quia testes quod ipse ait amen quod scimus loquimur et quod vidimus testamur. ipsi quod apostoli fascinodium testes autem in aeribus mihi testes in Jerusalem et autem ministerium quod accepi a domino testificari evangelium gratiae Dei-

Cunque ni arcquirant in tertio libro i. ut antiquus sit et cum pluribus rurdet
sic ni ecclesiastici 36 daingit testimonium his qui ab initio creaturae tuae
sunt et suscita predicationes quas locuti sunt in nomine tuo prophetae priores. i. eos qui
ab initio tuum fuerunt testes ad hibe in qua 2a tertium prophetas innuitur
ut s. oculati sint sicut Joannes 3 nº 11 quod vidimus testamur nº 33 qui vidit
et audivit hoc testatur, quod eo verum est ut testes dicat deus uni cordis in ymagine
meritat sapientiae i nº 6 testis verus eius. 3º denique unicusque testare multorum
asper sunderit proverbiorum 12 nº 19 quia testis est repentinus concinnat linguam mendacii
qui en proverbio antiguo dice una galana mentira ac denique bonus probenis ger
per testimonium profert publicus et qui liberat animas testis fidelis —
hoc omni testimonium Joannis splendent qui fuit ab initio testatur quia ab i-
nitio christi predicationis creaturae apocalypse et eam ~~quae~~ anuntiando que
audivit sicut testatur predicationes quas locuti sunt prophetae priores, i.
Oculatum quod vidimus et perspeximus. i. attente consideravimus
testis repentinus abest qui tam prider in evangelio deinde testimonium per
hibuerat e ultimo qui vidit testimonium perhibet de his et scimus quia
verum est testimonium eius —
Sed notandum sic testes ecclesiae ut ipse deus proprius testis dicendus sit cum in privata
auctoritate testatur. id circo illis fidem non prebens deo injuriam irrogare constat ex
Isaia 43 vos testes mei dicit dominus (hebraice fidelis sermo Jesoba) quasi
dicat verum testimonium mea nititur veritate) et servus meus s. Isaias
quem elegi ut sciatis et fidem adhibeatis mihi. ecce testis est Isai et fidelis ad hibenda
Deo — unde paulus 2a corinthiorum 13 ecce tertio in hoc venio ad vos in ore
duorum s. vel trium stabit omne verbum. nemini nequius dubitabit si quis pro iter
testibus non idem vos testes ad hibent., sed vel non paulus sed deus in uno testes
perinde est pro nos loqui ac ter pro eundem quod paulus inuit subdens an ex
perimentum queritis eius qui in me loquitur christus queréis tentar la
paciencia a Dios a quien yo sirbo de lengua para que testigo.. .
et hanc ecclesiam fuit ut apostoli sub met testimonium ad eos 3 mar
dabant Joannes scimus quia verum est testimonium eius et e 3 nº 3 testimonium
non acceperunt et paulus ad titum 1 nº 3 qui s. dei testimonium in ipsis
ipsis vocibus venerabant.

Dubia circa literam —

Duo dubia lateam literae sensum proferant 1um quam sit illud quod ab initio fuit quod
Joannes audivit et vidit 2um an de auditione visione et contractione spirituali corporali
loquatur —
ad 1um Jeronimus in c. 1um ab die de ecclesiae fuerit interpretatio quasi dicat et nostrum
quod progressum nascentis ecclesiae cuius primum audivimus partim vidimus vel ignoran-
ciamus — e communes de doctrina evangelica quam ab initio e dicit 3a he-
breos et grecos qui ecclesiae mysteria tanquam novum hominum inventum
respuebant —
Ego quidem existimo hic agi de verbo eterno quod fuit ab eterno. sic augustinus
initio epistolae in initio geronimus in c. 1um amos Crisostomus homilia

Vedi ui re ... humiliar ... atanagius oratione 2 contra
arrianos ex hoc loco christi eternitatem colligit bernardus ser nono q^a pentecostes
cirilus lib ad reginas de recta ad deum fide citra glosa hereticus et claudius
qui illud i initio unde patre generante filium intelligunt —
Ubi i idem ... quem ... eunomius claudius gagnicius et heserius nestorianus ... ex illo
i initium i idem sonat ac in principio evangeli vero in principio erat verbum
fatentur et non incongrue posse referri illud quod fuit ab initio ad doctrinam evangelicam
evangelio ... quasi dicat primo in evangelio annuntiamus ... alii
... vice ... super ... nunc quod si melius quadrat quod sequitur quod audivimus
atque qui ab eterna generatione evangelium in quo ab ... nunc ... ex illo
ab initio non esse eternitatem ... nam ac si diceret quod erat in initio. unde
... qui in principio erat verbum ...
quod dicebat ... Eyde enim eya nodie q enim ... sicut
genesis 2° plantaverat dominus paradisum voluptatis ab initio et isaias
45 quis audivit ... hoc ab initio unde ... que patrum vero in ...
... eternitatem exprimit in sacra scriptura s. dicit ante initium. s. ...
ad ... vero ab initio ... dominus possedit me ab initio ... ante quam
quod quam faceret salmo ... a seculo ... Deus ... prius quam ... fieret
... ab initio quod audivimus a generatione ... cirilus ... jeron
... in scriptura quod ante ut ab initio sit quod ... nunquam ... invenies ab ...
... ut ab initio sit idem quod ab eterno —
C. 2° ... hunc ... de auditione et in fine ... in
telligunt, jeronimus i ... de ... notitiam ... cognitione
pluribus hunc sensum probat ... virgilius ... virgilius ...
tenos, ... hoc probat virgilius nunc quod non gloriatur Joanes divisione ...
Quia ... erat Judeus ... dominus audientibus et ... christus
sed de supernali cognitione ... illos ... non erat ... Joanes
i dannum ... ut fideles ... societatem ... erat ... cognitionis
... in qua potuerat ... societas ... fideli
bus esset ... —
at augustinus ... eum ... eius ... cognitione ... sunt
intelligunt ... in maxentio dialogorum lib 2 c 15 et atanagius ...
super quia ex hoc loco ... christi humanitatem probat ...
... sufficit. bernardus sermone 4 pentecostes ... sicut cognitio
... sibi ... apparuit caro ... apud patrem i ... sed
hic manus nostre contrectaverunt et quod erat ab initio ... oculis
... oculis nostris. cirilus lib ad reginam de recta fide ... ait
apostolus vocari ... verbi Dei —

mi'lr'ari deo d sug i ne in apocalipsy hunc locum explicans evange
quis sentian ci q audi ui mus sibe spualiter asserij quos monumenta n ui'mus
sibeur spualiter s. ab austro cuius disci pulus evangelistam fuisse plesa...
ex antiquus minus restant. s ex deipara virgine agna Joanne evangelista ...
tam accepisse constat. — q ui bi mysse ue spualiter vidisse ait et ui bimus gloriam
eius in monte s. sic spualiter echamus debet inseparamus in illo ut Joh. 2
ui dete scripturas sunt boli sortis istas. — manus contractavirunt s. ut spualiter
dum post resurrecti onem se hus palpandum exhi buit sibe spualiter ut di ui mus
emus scrucabo vulnus manus experimentado i ...

Notatio secunda

aliquas bo cum uis erit perpendendas et i ... illud perspeximus o spi mentales
e unanimiis grece é ... q e magna considerationem aliquantisper ... é ...
ande zeame q e exspectantur ... studiosissima ... cresperimus notabiliter in id
ad galatas 3 ... paulus videri ... ... in sed zerome q e ...
magnas urbes inuisunt et singula queque contemplant ad mirabundi. — eadem voce
salmo 118 atenta ad q ... mandatis Di considerationem declarat. tune
n confundar cum perspexero in omnib. mandatis tuis abenezra sic comprehenderim uir
illa inspexeris ... ... 28 exisale é exprimit ui demequi
debitis et n perspicuis ... ...
in ... labe —: eandem ... aliud verbum grece ... q e ...
nare acumque ui dendi studio oculos demittere i rigorem rei ui dende ... ...
que ... perspicacis indicis verbo declarat. Jacobi 1o: Qui autem perspexerit in lege
perfecte libertatis ... qui intuendi studio lege ... ... — signat
ex ... ... consideratione ... ... s ... perspici ... ut
... de ... Joanis ... ... solum ui dit sed acurate
perspexit — minutissime et singula queque minima excrutatus —
... contrectaverunt grece é selaphao i palpo q ... ...
rimur s. ... qui in tenebris manib. ... quasi di cat Joanis ...
erat illius ... ... ut quantumvis ui di mus ac perspeximus adeo
quasi ... ma ni bus palpabamus di ... quasi i nomine ... et mani
bus palpantes in tenebris in hac vi ta solum contrectamus in futura compre
hendimus — signat ex i ... ... tangere ... 2o machab.
... no 16 ... ... manibus ... ... manuseaba
... ... diverso ... ... semel sed ... ... signat ex ...
... aliquid pulsare ... ... verbo ... ...
... pulsans agit id q signat quam ... discipuli cum Christo
... agerent —

... ... in ... ... verborum ... ...
... ... significantur i noratione per ... et aliquando laudat
... ... gradus ... oratio tam
... verbo ... ...
... ... — verborum congerie ... ...

r edit. oratio ut illud cuiusque aliquid excepit et bapt. cuepit ut psalmo 130
si dedero somnum oculis meis et palpebris meis dormitationem et probet
b paululum dormies paululum dormitabis. et math. 25 dormita
verunt omnes et dormierunt. hoc igitur arcano. intra Joannes animus
ad maiora procedens cum in dilectionem Christi et huic propter tantus prius
ait se audivisse audivisse perspexisse intuitus esse ——
tantum animum verbum repentinum vidimus perspeximus et iterum vidimus re
dolere quis dubitet animum certissimum et quae dicit ut certissima
et verissima esse veranter sic de certissimis pater salmeron ad notavit
ad eius communem Joannis hanc vocem amen ~~et hic dicit amen~~ in suis scriptis
in apocalipsis 22 venio cito amen c 1° et ibi terrae eius amen et hic
dicit amen ut aliqui hispane si cierto quasi non solum verba memoriter
verdione sed statim in mentis glata verba confirment ——
Quali tabis es ut Joannes se dicat ab aliis audivisse cum non Paulus ad
galatas 1° id affirmare renuerit notum vobis facio evangelium quod evan
gelicatum est a me quia non est secundum hominem neque ab homine accepi neque didici. 2° id ipsum
esse nuper dicere paulum quod parum autoritatis habere putabat. ad galatas
ut pote ab hominibus edoctus id circo ad galatas 2° dicebat quae nec ad tempus cessimus
subiectioni mea nihil refert quales fuerint qui aliquid esse videbantur et postea quod
videntur esse aliquid nulla mihi mandata dederunt quoniam nullus de Joanne suspicari
posset si crederit quod audivimus ——
Quod igitur ex hoc loco verum est quod vernardus sermone 59 super cantica sic
notavit sed duo ad introducendam fidem ex divina largitate concurrere
auditum. et visum ut latius ad animam per utramque fenestram ingressus
pateat veritati. hic in mente stupenda claritate manifestans figuratum
et nihilominus supernaboce testificatum hic in Jordane simul columbam
despiciant venit vocem testificantem, id circo suadet quod dicit dum quod stupet audi
i die canticorum 2° flores apparuerunt et vox turturis audita est sic Joannes audi
visse et vidisse testatur.

Notatio teologica

Joannes cognomentum teologi singularis qui quod apices celestem teologiam ingre
dirant unde dionisius epistola 10 ad Joannem in exillio scripta Joannem appellavit
solem evangelii et eius scripta vere teologiae memoriam et renovationem et
simul dei incarnatione verbi homiliam hic ista inquit res docuit Joannes
evangelista apertum vere magnum iis qui in adquirendo adversitate ne
gotiantur. qui veritatis amantes virtutem et eorum sponte cupiunt here
fidem siquis itaque ad hunc modum negociare cupit teologi huius vocem velut
agere unum mentem suae adhibeat ad quem tota a maris ulterius hereticorum fluctus
superabit sic enim perterrendo tenebit ad ipsamque veritatem christianam perveniet
hic ille quasemel dictas sunt per nostram teologicam notationem in Joannis
epistola labore nec persequendi sed attingendi solum teologicas est e aius

ex hoc loco xi divinitas colligit a Cirillo alexandrino ad tedosium de vera fide ad deum
vide atanasium orat 2a c Arianos echumenio Aretalira et glosa fuit merito quia ut aug
ustini verbis utar non tunc cepit verbum quod erat a principio dixit et ideo ut Claudius ingenius
et gregorius nazianzenus notarunt prece quod erat a principio ut legit augustinus et idem augustinus ait
ipsa attestatur evangelio inprimit verbum preterea qui est quod qui erat nomen proprium Dei ut
notavit Justinus sermone ad gentes et is qui dicit ait moysi dictum est sum qui sum et ille
qui est misit me ad vos ubi notavit Justinus nomen enim proprium temporibus idcirco idem
quod ut eusebius cesariensis de preparatione evangelica lib 11 c 7 ut in vestibulis delfici templi
ubi illud scriptum erat, nosce teipsum, statim subditur ει, plutarcus lib de genio
hoc nomen est i.e. es quod explicat eusebius ut nobis etiam cognitus deum cognoscamus vide
de hoc latius Vazquem 1a p.e 13 a 11 c 2 ubi hilarium gregorium augustinum et tri
bum. afert ex hoc nomine divinitatem colligentes —
2o ex hoc est loco xi humanitatem veram colligit magnesius dialogorum libro c 18 tomo
5. bibliothece et ait incarnationem mysterii 3a linea unde verbo incarnato agens ver
bum inquit crassum in sui similis cernitur in tractabilis tangitur ut preuniversalis tali et
merito narrat ut cum augustino loquar quis est qui manibus tractat verbum non sit quod verbum caro
factum est et habitavit in nobis veri ut quod incarnationem ex eodem loco colligunt vigilius contra
eutichetem lib 5 et Julianus pomerius archiepiscopus toletanus contra Judeos lib 2 tomo 5 bi
bliothece —
3o colligitur ex hoc loco contra nestorianos et cherintum manifeste et hoc unam esse Dei in xpo personam ut bene ponderavit in hoc loco belarminus tomo 1o de incarnatione verbi lib 3 c 6 et merito ait non Joannes sensibus
ille oculis et manibus contractasse verbum quod fuit a principio quod non potest esse verum nisi rone unitatis persone —
4 ex hoc loco non leve fundamentum sumitur ad probandum apostolos habuisse evidentiam quam
in verbo colant integri in cante veritatis doctrine xpi ac divinitatis eius certaneque eius doctri
na prophetarum predictionibus miraculorum veritate que ut dicit repugnat quam homo voluntarie
agnitur in sensibus humanis sed divine veritati innixus de qua vide suarem 2 tomo c 99
i 9 disp 3 s 9 et salmeron de incarnatione fo 276 eamque ex hoc loco colligit lira qui ait vide
runt apostoli unum in xpo eorum illuminantium mirabilis suscitantem et huiusmodi alia que non possunt nisi virtute
divina fieri et sic virtus divinitatis videbatur quodammodo in operibus illis sicut causa in effectibus
suis sumo —
idem ex hoc loco colligit maldonatus in joanem c 6 n 69 perpendens verba illa sumus et nos credi
dimus et cognovimus quia tu es quasi dicat non solum quia tu dixisti credidimus sed quia rebera ipsi
mus experti te filium esse Dei cognovimus experientia non prius dixit credidimus postea cognovi
mus quod plus quidem est cognoscere quam credere ac debuit ordo gradatim ascendere sicut Jo
annis 4 o samaritane mulieri dixerunt iam non propter loquelam tuam credimus ipsi non
audivimus vidimus et scimus quia hic est vere salvator —
ex hoc est loco colligit 4o didimus alexandrinus in huius epistole comentariis non solum Tomam
sed alios apostolos xpi vulnera manibus contrectasse est quod doctrina augustini sermone 170
de verbis domini et sermone 155 et 158 et leonis epistola 10 c 5 idemque ex hoc loco colligere antiquos grabes
patres probat et reddit maldonatus in c. 24 lucam ad illa verba xpi palpate et videte et in c. 20
Joannis in eo ostendit eis manus et latus —
6 notandum est illemus loquendi e glose quod fuit a principio s. a parte hilarius non quod
de trinitate lo 2o si tenuir inquit si tiuri non a principio sed a principio a principio et bazquen
1 p tomo 2o c 37 ai c 1 probat patrem non posse dici initium — unum dicatur sumitur ex bona
ventura 1 p de 29 ai ad 2um nam dicitur glosa sumunt initium late pro principio a quo
aliud procedit hilarius vero stricte pro initio durationis —

nec dissimulandae imprudentia Calbini et huiusmodi [illegible] aplos caso lum
potuisse fidelibus tradere quae ipsi a Christo audivissent [illegible] dixissent
non de nomine alia aut credenda proponere aut exequenda mandare [illegible]
idem Joannes ea solum dixit quae audivit et contrectavit sed abeat calbinus
et hoc non loco solum colligitur ex quae Joannes docet ex non modo ut enim dixi
ipse idem Joannes dicebat in evangelio quod audivit et vidit loquitur in [illegible]
[illegible] erat aplos [illegible] [illegible] de aliis dicendos [illegible]
ultimo denique notandum venire a theologis doceri quae danas [illegible]
per [illegible] supernaturali cognitione cognita et ab spiritu sancto immediate
inspiratam, quaedam vero quae naturali cognitione tenebant quae scilicet audi
erant viderant et contrectaverant ad illam [illegible] erat speciali reve
latione divina. ad haec autem non egebant supernaturali lumine et [illegible]
revelatione sed auxilio ac directione divina ut licet humano modo [illegible]
nullatenus in eis enarrandis errarent huius [illegible] haec quae manibus
contrectavit Joannes scilicet [illegible] historia in evangelio [illegible]
ta vide canum libro 2º de locis c 1[illegible] responsione ad 2um

Notationes morales. unum mihi hic verbis [illegible] sint [illegible] vario multum diversa sa
crae scripturae modus expositor qui verborum sententiarum quod [illegible]
sum ac filum iure suo exigit, theologus qui nobis docmata theologiae
sacrae scripturae sed precipue ex novo testamento eruendi curat no
valde commendat, et evangelium concionator qui aliqua ad mo
res [illegible] licet obiter tacta [illegible] enixe postulat: omnibus
[illegible] faciere cum omnibus satis faciendi natus sit mari uberrim
[illegible] quae quod [illegible] ut alter suo cibo [illegible] me quod alteri cibum
[illegible] laborare non modico [illegible]
ecce igitur evangelicus doctor qui Dei arcana aliis annuncias in primis
Joannis verbis sui muneris expressam imaginem sive in ordine ad Deum,
ad te, addiscendum, et ad auditores considerens in quo [illegible] boni doctoris [illegible]
et [illegible], notandum idcirco [illegible] doceri adeo ut alios doceant audire videre
contrectare ut populo annuncient quasi Deus [illegible] cognomen simi [illegible]
fructum labiorum [illegible] inde predicatio [illegible] fructus labiorum isaiae 57 cre
bit fructum labiorum pacem pacem is qui longe pacem is quippe paulus ad eph
2º [illegible] fructum labiorum dixit evangelicam pacem quasi dicat isaias fruc
tus labiorum [illegible] et semine divino in [illegible] apostolorum [illegible] Christus dix
pacem meam do vobis erit pax et gratia evangelica quam [illegible] annuncia
[illegible] predicatio [illegible] fructus labiorum quasi fructus terrae qui ex ou
semine erumpit a verbo hebreo quod significat fructificare sic [illegible]
[illegible] verborum 10 os iusti meditabitur sapientiam hebraice fructificab
scilicet [illegible] sapientiam idem verbum significat annos [illegible]
[illegible] 62 divitiae si affluant nolite cor apponere hebraice facultates si
[illegible] venerint. idem [illegible] la cosecha de la cuira cadem [illegible] habetur isaiae 27
dies aget Jacob florebit germen replebunt superficiem orbis terrae
[illegible] et ezequiel 36 multiplicabo fructum arborum et [illegible]
[illegible] labiorum es la cosecha de los dissenbrio et [illegible] de los

apagamos el bruto be as semelhança quando o inverno a alma se apredi
lavier qq consonat Jerem. 22 in ult. na aurem tuam. apsere ut ad doc
trinam cum seruauerit in bonum suo redundauit in labijs tuis .i. abunde
fructificabit. locus e primus in id matei 25 serue mane et piger,
sciebas, quod meto ubi non semino et congrego ubi non sparsi quasi predicationis
talentum absondere sit semen recipere et fructum non facere
2º ē notandum quod quis in deo maiores egerit radices eo uberiores fructus sursu
m dere quod ex hoi Joanis exemplo patet qui cum audiendo uidendo et contractando
in deo eo quod nemo altas radices egisset ut tanta quod alijs anunciat sicut isaie
37 ad literam de aplis uox quod fructu iam bem faciendo et mittet id quod salbatum
fuerit de domo Juda et quod reliquum e radicem deorsum et faciet fructum
sursum quod de Jerusalem exibunt reliquie et salbatio de monte Sion cui ad
declaram et deorsum radices agentes proportionem fructus sursum elebari sublimitas de
quod ex alia comparatione sup. declarata quod clausi in altum defixi
quo non alius figat clauus eo teneus et ex aliquo pendebit
3º notandum cognitionem misericors Dei hoin quasi impellere ut pro Dei laude
huius bonitatem uidit loquatur velut animas fidei ē effectum sic ego
intelligo id Salmi 115 credidi propter quod locutus sum .s. ut e in hebreo
in congregatione Justorum laudauit nimius non solum quod fiducia et in Deum spes ei
spus aderat sed quod fides eius linguam ad Dei laudes nimis declarandas inflam
mabat ut paulus 2. corinth. 4 credimus propter quod et loquimur sicut isaias
cum claritatis Dei misteria penetrasset cum eius solium angelorum choris
perfundisset clamat ue mihi quod tacui labiis .s. abeius cuius uidit at ma
gestatem laudibus cessasse. sic canticorum 5 optat sponsa sponsum inbenire
et illum postea suis manifestari quis mihi det ut inbeniam te foris et intro
ducam in domum genitricis me quasi dicat te cognitum a me meijco
quis cendum proponam. iterum quod cum uidisset uinum meum como esta ale
gre da abrindar outros et ait inebriamini carissimi Joanes cum
audierit uiderit et contractauerit hec anunciandi semel ad quod iterum
loqatur
4. ut Christo nomine uerbis utar semper humilitas in Joanem magistri e
in his quae dicit nihil amtigere idcirco ni Joanes ut Chrisostomus in bidem
notabit bis uerbum repetit quod nihil Dominitat nihil consentat sed ceterum
omni rē propter loquitur. idcirco bis bocem tamis bocem amen repetere dispi
mus Suo. et idco quendam propter ea in hec esperiebant quae predicabant
ut cercius quasi rem illam experti loquerentur sic isaias 20 nibus discalceatus
dus et discalciatus incedit in signum egipti ducendos ab asirijs cum ingenti
ignominia. sic Jeremias 27 fecit sibi catenas ligneas ut populi
captiui a nabuq. donosor uincula spectarent sic ezequiel posuit sartagi
nem et laterem contra Jerusalem c. 3 et rasit sibi capilos diuisit quod om
plici tercio in signum populi obsidionis et Dei ire flagrantis sic et 3º regum 22
sed equias a cepit cornua ferrea as iriç deleuicmem signandam et issum acab.
sic non illud ezequiel 3 c. 4º panem fecit in stercore bobis ad famem populi futu
ram declarandam hec omnia fauta fuisse credo ut quasi rem iam experti
propter

tenebra certissime docuit certissimus ... ... animum arguimanis et mutandis per ...

Ultimo notandum quam nunc evangelii tempore prophetae ... quia ... ipsis sacramenti mysterii Isaias dicebat a saeculo non audierunt neque auribus perceperunt oculus non vidit Deus absque te quae praeparasti expectantibus te quia verba licet Dionysius 12 de caelesti hierarchia Chrysostomus doctus ... Augustinus ... ... de spiritualibus ... ... Hieronimus ... de mysterio Christi et eius cognitione ... et ... lib. 1 ... ... interpretatione ... sequunt ... debent ... absque te ... nunc audire ... a saeculo ait Joannes ... dixit audivimus ... antea ... ... tangendum erat manibus ... ... manibus ... antea ... ... nunc audire ... ... ait Paulus ad Ephesios ... generationibus non agnitus filius hominum ... nunc revelatum est ... Hieronimus ... ... clare et ... ... Paulus 1 ad Corinthios ... loquimur in mysterio quod absconditum quam praedestinavit ... ... Satanas ... ... incarnati verbi ... ... cuius rei figuram praecessit ... ... numeros narrat antequam ... crucifixum ... ... numeros 12 ... palam et ... ... verbi ... natura humana clarius agendum esset cum hoc.

apendix ad precedentem numerum

In nullo alio scripturae sacrae loco servatur mysterium Jesu Christi verbum vitae dicatur nisi in ... non absque exprimatur ... in hoc ... verbum vitae mysteria ... capitulum ...

1.° patris aeternum filium verbum in scriptura vocari nullus ... ... genesis ... si fuerit Deus mecum et custodierit me erit mihi dominus in Deum hebraice si fuerit verbum meum erit mihi verbum in Deum et Isaias ... adiecit Dominus ... me ... hebraice, adiecit verbum domini, alia loca vide in psalmo ... ... Joannes ... ... et Maldonatus in caput primum Joannis ... ... verbum Dei ... ... oraculum apollinis delphici consultum ab argonautis post captum ... ... templum dicaretur ... apolo respondit, ... deus virtute paratur, ad quem unum sic ... Deum qui ... gubernat, caelesti residens solio ... ... verbum ante saecula verbum, nescia virgo ... ... partu tenera videt, sic galenus ... carmine apud ... ... quidem ... ...

Sed

sed nec omissis licet multis in locis filius verbum dicatur: multis autem verbum vitae dicitur nisi in presenti sanctus Ioannes qui solus verbi nomen usurpabit solus nunc verbum vitae dixit ad cuius rei evidentiam supponendum Dei filium ab scriptura et patribus duplici titulo dici verbum sibi propria que ipsi conveniunt in ordine ad patrem a quo generatur id circo in basilius homilia 16 super in verba Ioannis dicit figurat verbum quia imago sit figura patris Dionisius romanus apud atanasium epistola de sinodis sensu hilarius lib 2o de trinitate augustinus tractatu 1 et 19 in Ioannem quia est patris expressa noticia Nazianzenus oratione 4a de teologia Ambrosius lib de fide c 2 Chrisostomus homilia 2a in Ioannem Aretas in c. 19 apocalipsis quia sine ulla passione aut corruptione procedit sicut verbum ex anima aut mentis ex rei —

2o ob ea que Dei filio conveniunt in ordine ad nos id circo augustinus sermone 190 et isidorus lib 7 originum c de filio dicunt verbum putant quia per illum Deus omnia fieri iussit semperque fuit verbum quia semper fuit aptum ut per illum fierent res Deus iuberet et origines homilia 1a in Ioannem homiliarum indicii vertus in nazianzenus oratione quinta teologiae epifanius heresi 73 crisostomus homilia 4a in Ioannem Clemens alexandrinus in pedagogo c 12 quia nobis interpres sit patris voluntatis et sententie sicut vocale verbum mentis voluntatis et nostre —

hoc supposito asserit vocari hunc vitae magna cum ratione vocis verbi sive in ordine ad patrem sive in ordine ad nos intelligatur filius in 1o quia ut teologi docent filius generatur generatio autem est viventis a vivente cum in ... vivens procedit filius quomodo non procedit spiritus sanctus Ioannes qui Dei filii narationem et aparte generationem predicandam susceperat id nos hoc adito docere vult —

2o in ordine ad nos considerato verbo bene additur vox vitae sive verbum dicitur quia per illud Deus vitam efficit ut supra probavi et constat ecclesiastici c 37 in initium omnis operationis verbum quod augustinus lib 15 de trinitate c 2 de verbo eterno interpretatur cum precipue vitam efficiat ut patet psalmo 106 misit verbum suum et sanavit eos et eripuit eos de interitionibus eorum et sapientie 16 nec herba nec malagma sanavit eos sed sermo tuus domine qui sanat omnia: optime verbum vitae dicitur qui in regione umbre mortis sedentibus vitam fuit venire sed ut homines vitam habeant et abundantius habeant —

si 3o quia verbo nos docet ut dixi dicitur verbum vitae quia vitam precipue predicabat de ea fere semper in suo sermone agens ut quibus

evangelium legenti constabit unde dicebat petrus quo ibimus qui verba vitæ eternæ habes quicunquam nisi ad uertem si ateque vi tandemque ceci mus —

hijs ade dicens posse uerbum vitæ .i. uerbum tantis promissis in scriptura an uivus de qui in promissis non defecit petrus c.° p uerbum Dei uiui .i. non defecientis idcirco non subdit omnis caro fenum uerbum autem permanet et cum Christo agens qui promiserat centuplum accipietis ait uerba vitæ eternæ habes .i. ciertas i que no falleran idcirco in juramentum ui i llamado loquendi ui boego dicit dominus yo o digo q quedo cibo por no aello bueno; idcirco q illud uerbum dei ueritatis .i. fidele genuit nos uerbo ueritatis qui nos filios futuros esse promiserat

Deni q de uerbum vitæ qui non est uerbum quasi aeren uerberans sed uiuum et efficax et penetrabilius omni gladio ancipiti ad hebreos 4 q de Christo intelligit ambrosius lib. 4 de fide c. 7 post finem; reliqua uerba aures solum audientium pulsant in aere moriuntur uerbum non hoc cum uiuum sit penetrat cordis intima ideoq ab eato Jacobo suscipite insitum uerbum quod potest salvare animas uestras et quemadmodum insita arbor cui inseritur uitam suam comunicat et quam habebat interficit sic hoc uerbum vitæ insitum humanæ saluat animas ut ait Jacobus et instar gladii penetrat ut ait apostolus qui uitam nouam afert et ueterem aufert —

ultimo nota nondum dicitur esse uerbum vitæ uiuus q deus fuit uerbum mortis quia donabit uitam in ueteri lege dicebatur uerbum dei ut patet legenti prophetas post ea dicitur uerbum non ut patet legenti Joanem in initio et progressu euangelii quia uerbum illud dominus erat idem erat caro factum — mortem vi i ando uerbum vitæ s. cognomento autem quamquam filius fuisset et si bi sibi caro esset uerbum quod ad uertere coni q et si uerbum caro factum mortis fuerit capax inmortale non erat non uiuens fit

numeris 2.° ut uitam animæ separatæ et uiuimus et separamur clamantes amus uobis uitam eternam quæ erat apud patrem et apparuit nobis: explanatio literæ

ca 2.ª exordii pars in qua conciliata beneuolentia ex dicentis scientiam amplius ex dicendorum grauitate conciliat ait non scripsi et annuntiare uitam quæ fuit apud patrem ab eterno et hijs inter pere apparuit; sed iam rogas quod nomine vitæ intelligat et quæ nam fit humani separatio —

a in Augustinus quem omnes ferme posteriores sequuntur ecumenius beda hugo dionisius et alii de uerbo eterno interpretantur quod manifestum est incarnetur quem ante latuisset in patre nunc non ait augustinus in sole

posuit Deus tabernaculum suum. i. Saco Dios aluz el hijo unigendido

idem sequitur gemitus et Claudius et male de natus in id Joannis in ipso erat
uita

Caietanus vero per uitam intelligit scilicet gloriam Christi domini oculis corporis
in monte nobis manifestatam et post resurrectionem omnibus, scilicet gratiam qua
apostoli uidebant et sentiebant uiuere quae pignus est uitae eternae quae
prius in solo patre incommunicata nobis latebat postea vero Christi corpori
communicata apparuit apostolis: dura certe et praeter rem vero explicatio —
hugelius per uitam hanc intelligit hunc Christum dominum quidem se loquens
ait Joannis 11 ego sum resurrectio et uita tum uitam eternam quam hominibus attulit
uenit ut uitam habeant et abundantius habeant tum maximi illius cognitio
nem haec est uita eterna ut cognoscant te et quem misisti Jesum Christum
tum Joannis 16

Ego vero existimo de duplici uita Joannem agere in praesenti. De uita geniali
quae est ipsum uerbum 2º de uita spirituali quae est a uerbo ad imagine
claratur. Superno uerbum ipsum dicit uitam sic Ambrosius in enarratione
Psalmi 36 et Augustinus tractatu in Joannem illa uerba Joannis in ipso uita
erat. scilicet uerbum interpretantur quemadmodum enim quondam dicebatur Deus
uiuens ubi ... dominus ... Regum 25 dicitur sic Dei uiuentem ne iu
dicaretur Deus sicut alii Dii uita carere, ut Hieronimus cuinius et Beda
notarunt in id Matthaei 16 filius Dei uiui. sic uerbum factum caro et iam mor
tuum dicitur specialiter uita ne iudicaretur aut uitam uinceretur in quo esset aut
eam cum morte finisse idcirco ipse Christus saepius in euangelio
uitam apellant ut cum natus esset et moriturus eternam uitam ante
ortum et post mortem habere exprimaretur Joannis 4 n. 14 sicut pater habet
uitam in semetipso sic dedit et filio habere uitam in semetipso et
uerus eius diuinitatem affirmans ut ibi pater uocant hinc inquit filius
Dei uiui quasi dicat te uiuum scilicet ipsam uitam esse confiteor, id
circo quod Joannes qui solus de uerbo dei egit pluries in suis scriptis de
uita agit —

2º dicitur Christus uita nostra propter gratiam uitae est autem et uitam eternam
quam nobis morte adquisiuit sic Chrysostomus Theophilactus Armenius
Cyrillus et Ruberus multi in catena graeca intelligunt id Joannis in
uita erat in ipso quia in ipso uita nostra spiritualis continebatur.
idem Clemens Alexandrinus exortatione ad gentes ad Colossenses 3 cum
apparuerit Christus uita nostra i Joannis 5 uitam eternam dedit

nobis Deus et haec vita in filio eius qui habet filium habet vitam ex du
plicem vitam aeternam quae erat in filio et temporalis quam credentibus
dedit —
et mortis quidem exemit sicut apud oseam dicitur mors mortis quia illam inter
fecit sic haec vita dicitur quia illum vivificavit iuxta illud 1 corinthios
15. in Christo omnia vivificabuntur et 1a ad timotheum 6 qui vivificat
omnia in Christo: quasi demum ipse mors dicitur quia fuit autor mortis ut pa
tet apocalipsis 20 infernus et mors missi sunt in stagnum ignis i. de
mon et tartareus per eos ut augustinus explicuit 10 de civitate c 15 de
Christus vivificationis [illegible] quia tam mundo attulit —
hoc supposito dico in illis verbis primus et vita manifestata est vitam
aeternam quae apparuit nobis duplicem hanc vitam significari quae ut immedi
ate antea dixisset verbum vitae quam vitae vocem duplicem significat hic
diximus s. de vita aeterna quam filius ingenitus habet a patre s. de spi
rituali cuius autor fuit, nunc per parenthesim utramque vitam explicat
et vita manifestata est spiritualis s. qua nos vivamus iuxta id pauli
2a corinthios 4 nos qui vivimus in mortem tradimur propter Iesum
et vita Iesu manifestetur in carne nostra mortali i. varia tormenta
sustinemus ut vitae quam Iesus nobis attulit immortalitas in nobis appli
ca vita eque [illegible] mortem moriatur semper enim nos qui vivimus in mortem
tradimus [illegible]
Christi manifestare —
per vitam autem aeternam quae fuit apud patrem et apparuit nobis vitam intel
ligo in modo s. [illegible] Christi dominum dicit enim apparuisse quasi antea
latuisset et illud apud patrem consonat evangelio verbum erat apud
Deum —
circa 2um quaenam sit haec manifestatio Augustinus oecumenius et omnes expositores
de manifestatione in carne intelligunt iuxta illud Pauli 1a ad timotheum
3o quae manifestatum in carne justificatum in spiritu i. Christus
qui homines in divinitate latebat manifestus est in humanitate ma
nifestus enim dicitur quasi ad manus [illegible] contrectatum et manibus
iure dicitur manifestatum verbum —
ego vero existimo posse etiam interpretari de manifestatione facta ab apos
tolis per praedicationem evangelii unde ad titum 1 ait Paulus manifestavit
verbum suum in praedicatione evangelii quae credita est mihi i. in ipsa
praedicatione evangelii dicit manifestatio 2 ad corinthios 4 in mani
festatione veritatis commendamus nos met ipsos i. in aperta

euangeli predicatione.

nec obstat statim adiecit manifestatur nobis quasi de manifestatione facta a Deo apostolis loquatur potius quam de manifestatione Dei per apostolos factam, nam utraque manifestatio qua Deus se doctrina manifestat et qua a doctrina manifestatur inscriptura iungitur quasi causa et effectus [struck: ma] sufficiant duo loca pauli 2a ad timotheum 1o ubi apostolus agens de ministerio illi commisso uocabit inquit secundum propositum suum et gratiam que data est nobis in christo ante tempora secularia, manifestata est autem nunc per illuminationem saluatoris nostri Jesu christi qui destruxit mortem illuminabit uitam. uide gratiam predicandi christum una cum christo ante tempora latuisse, uide manifestatam hanc gratiam per illuminationem christi et christo in lucem edente per predicationem suos in lucem prodeisse .i. saluatore illuminante apostolos eorum predicationem manifestatam fuisse confirmat paulus 2a ad corinthios 4o quoniam Deus qui dixit de tenebris lumen splendescere ipse illuxit in cordibus nostris ad illuminationem scientiae claritatis Dei in facie christi .i. illuxit nobis ut luceremus aliis et gloriosam illius cognitionem illustrare aliis faceremus ideo lucerna dicuntur quia illuminati illuminant et alios illuminari faciunt. ad rem hic prius uitam ab apostolis manifestatam dicit et postea quasi indicans causam eandem eis apparuisse seu manifestatam esse ut legit ecumenius testatur. og[?] lectio Augustini confirmat apparuit nobis ut .s. aliis manifestaremus

Ratio positiua

Bene maledo[?] marsi[?] i. c. i. Joannis notauit Joannem per qualis nos uirum cum lucem ribos[?] filii naturam satis explicat ut uidimus et marius uictorinus lib. 4 aduersus arrium per Joan. Denera[?] salmeron pro[?] 19 de tractatibus hebraicis fo 10 Joannis ingenium caluit cum dixit illud per qualis nobis abstractis uti cum de christo agit quia abstracta et Dei simplicissimam naturam et amoris ingentem uim exprimunt ut nunquam auctor in christo explicandum Joannes suis superat.

optime Claudius Chatrinus[?] et alii notarunt in praesenti illam coniunctionem et sumi pro quia quasi rationem reddat apostolus uisionis et contrectationis de qua dixerat quia .s. manifestata. etc. quod est et inscriptura et sumi pro quia probat testilatus[?] in id lucae 1o uenedicta tu in mulieribus et uenedictus fructus .i. quia uenedictus fructus

et gregorius in sermo homilia de natali domini cum id luce 2º gloria in excelsis deo et in terra pax id est quia in ga terra pax erit gloria deo sit isaias 64 ecce tu iratus es et peccavimus id est quia peccavimus mateo 17 ceciderunt in faciem suam et timuerunt valde id est quia timuerunt vide alia innumera loca in cata perrengi lib 8 thesaurus con 59 et salmeron sermo 4 prolegomeno 16 de fragilibus grecis qui ipse cum lo un Juanis aserunt —

senecis cardinalis Toletus notabiliter inquid Joannes quod hoierat in principio apud Deum in hoc ipso loco quod erat apud patrem singulariter particulam tantum quasi dicat quod erat apud patrem erat et id aparuit nobis quem ipsum particulam in intelligendi bene ... et paulo ad romanos 2º neemin qui in manifesto Judeus est ne qui manifesto in carne circuncisio est et ad romanos 4 beatitudo hu in circuncisione manet ... in preputio manet —

notandum maxime grece in his verbis vitam eternam cum ipsum particulam ... annuntiamus 60 ... illam vitam illam eternam quasi dicat illam vitam antonomastice vitam que ipsa fons et origo vivendi quem mun loquendi divinitatem excelenciam signare videa in verbis petri mateo 16 iuxta rigorem grecum tu es Christus ille illius Dei illius vivens ut bene ponderabit nostros flavius et Juanis 14 ego sum illa via illa veritas illa vita cum ergo hic articulum repetat de vita agit quam ipse predicabant illam in quam de qua de vita eterna ... timet hominum et adherit illa ipsa vita ma illam qua osa arida dixisse videt ezequiel 37 ingressus est ... ... illam de qua isaias dicebat audite et vivet ... supra —

4º ponderandus est cum verbo manifestandi in scriptura significat aliquem ... aliquis declarari declararse por amigo descubrirse de alguno salmo 39 nº 3 manifestare coram efrain benjamin et manase quasi dicat descubre ad ... propitiatorium ... presencia et virtutes signa ... viniendo 2º significat rem cum magna maiestate et splendore aparere salmo 49 nº 9 Deus manifeste veniet 70 Deus illius ... veniet vendra con mucho lustre matandose esplendidamente sic ergo verbum manifestarme declarose por nuestro declaro amigo del hombre i descubriose un grande lustre cantando de angeles adorado de reyes autorizado con milagros et hec omnia clauduntur in illa verba et vita manifestatae —

s° ii.ª illud uerbum anunciamus grece e apangelo i. ab alio mandata renuncio ex qui legatione funcit id que gererunt referunt

ut patet ex de monstrene interni s r. ide i deo n decurrerunt 32

interroga patrem tuum et anunciabit tibi ea s. que audierat a maioribus sic reges ille esaie 60 qui legati erant gentilis tamen siquidem illi

ad Christum audenti bg omnes de saba uenisse et munera ob nullige

diuine laudem domini annunciabant i. omnes qui legati erant nomine

Dei gloriam decantabant et in hoc c. n°s et hic e annunciatio quam

audiuimus ab eo et anunciamus uobis sotery Θ legati in scriptura

diuina ut de se scribit paulus 2ª corinthios 5 n° 20 pro christo legatione

fungimur et ad ephesios 6 n° 20 pro quo legatione fungor ~~non~~ hinc

intelliges quam sunt cri menefesimus paulus actos 20 n° 20 n annunciare

omne consilium Dei ipse n ~~inquit~~ esse quod mundus sum a sanguine omnium

n n. sub terfugi quominus annunciarem omne consilium dei quod ad legatum pertinet fideliter anunciare quod audit ~~[illegible]~~

ultimo nota uin uerbi ea paruit e summeri legit manifestata et iure quidem primo proprie n e illuxit sic n Jheronimus et Crisostomus in quam sententiam legunt ad titum 3° n° 4 illuxit humanitas salbatoris quem non de luce egerimus am plius pendent ~

Notario teologica

Quam pulcre Joanes Crisostomus homilia i.ª in epiphaniam tremo quomodo mihi inquit ueritas de terra maria uirginis orta e et pro terra iusticia de celo prospexit quam de mentem confregit et nos ab eo liberauit ita eadem ueritas de uirginali aia Joanes euangelistis egrediens scripto radiane ut pro nostris haereticam prauitatem dimicet adque haereticos demonis organa expugnet huille nos 2° quam uerum sit hoc ex presenti sententia colligamus et in primis cirilus allexandrinus lib 12 thesauri c 7 ex hoc uitam nomine de Christum diuinitate confirmat creatura n inquit uitalis n est sed participes ut adam factus e in aiam uiuentem 2us e ipsa uita eterna ~ ex eodem nomine sicut alii cum articulo preposito colligit idem Cirilus dialogo 1 de trinitate filium esse patri consustantialem cum articulo inquit et singulariter seipsum dicens uitam an n patrem ac Deum summe gauerit e uitam nisi unius nata anbos ea diximus et pro ambos ad nos equaliter uitam uenire n ex duobus sed ex uno Deo nos uiuificante fecit ille ~ uide fili eternitatem quem intuentur qui ipse est famio recentem et nondum hoiem Christum dicebant nam si ante manifestationem latebat Θ iam erat licet ocultum quod n n e latere

n. dr. sed n. ee nu aparendi q. n. erat sed q. erat occultum et qui
manifestus e in carne latebat in Deitate —
2° perpende illam particulam apud et uide filium a patre natiuitatis
primitiam ut hic ponderauit Augustinus lib. 1° de trinitate ubi sic ut
Deus genitus eum ... et uoluntate, uide filium patri quo
eternum ut ex hoc loco ex patribus ecclesie probat Salmeron tomo 2 ind
uerbum erat apud Deum — uide filium a patre eodem apud n.
uocem denotat principii ut Salmo 36 apud dominum gressus hominis diri
gentur i. a Domino Salmo 108 hoc opus eorum qui detrahunt mihi
apud dominum i. qui sic meis operibus detrahunt quasi a domi
no essent Salmo 70 apud te laus mea intelligit magna i. super
omnem et Tertullianus lib. 7 aduersus Marcionem ... quod te laudi
bus celebrent et ui eterna apud patrem e filius ab eterno a patre pro
cedens. uide fili a patre distinctione ... dici per quis e apud se sed ap
ud distinctum sicut natura in persona. ultimo perpende uerba apa
ruit et manifestare et uide eorum ... quod ex hoc loco apud
beatum uigilium lib. 5 2° cuiusque tomo 5° bibliotecae colligebant in Chris
to duas naturas sed unam et eandem prius latentem postea mani
festatam unius ex hoc loco solum colligat idem uerbum quod in natura diuina
latebat apparuisse in humana —

Notatio moralis.

Cum filium uitam uocari diximus n. solum quia uitam ipse continet sed quia
... in superiori et prestat ut mortiferas ... mortis in ipso uitae erat in
ter ... perpendito quanto amore Deus in nos beneficia conferat ut idem
... quod dat et nostram iniuriam suam reputet ... 2° aduertimus
... iniuria Dei in ipso. uide quantum in spargendo dona gloriet
ut ab omnibus sibi cognomenta sumat sicut familie a rebus ... gestis co
gnomina et ... ad quirunt ut africanus quia eam suis subiecit cor
... quia eam deleuit Deus n. ab inimicis ... sed a uiuificando
n. ab his que sibi adquirit sed que suis largitur nomen comparat sic ...
14 n.° 6 dicitur uia ueritas et uita quia celi uiam ostendit ueritatem docet do
nat et uitam dicitur ... ... n.° 9 quia clauis celi ianuas aperuit
... dicitur qui ... ianuas ... ingredi... dicitur ...
... 44 ... in tempore iracundie reconciliatio quia per christum reconci
liata ... in christo ad colossenses 1 n.° 20 dicitur salutare Dei isaie 52 et
genesis 49 salutare tuum expectabo quia e salutare nostrum Salmo 67
Deus salutaris noster et deuteronomii 32 recessit a deo salutari suo
dicitur apocalipsis 21 ... initium et finis quia initium iustificationis operatur
in infidelibus et finem ... ... adequandam ... ...

ob illum eternos: et genesis 49 nº 26 qr hoc sui desiderio inflammabat expectatio gentium sibe qr ex gentibus sanctissimi ut Job et alii illum specta bant et oes si mente conspexerint spectare credebant nunc dominus fluvius aque uibus qr uitam largitur lignum uite qr eam inseruit panis uite et intelle nis qr utroque hominem reficit de donis spiritualibus eterna qr immortalitate replet mortalis claudat hoc augustinus qui sermone 36 de uerbis domini n10 mo 10 dicebat ~~dum~~ Verbum Dei est forma quedam forma non formata sed omnium for marum forma que uerba licet de uobis 1º parte 3 ad 2um de forma ideali et ex emplari et si licet loquitur cum de persione quam comunicat si quidem ait fun damentum quedam in quo oia sunt et sapientia sine qua sunt condem afectum suum indui Deus uult ut munus qd ergo suscepe erunt nominum qr ex quolibet ex 28 insit Deus in sacerdotis roali poni ueritatem et doctrinam hebraice urim et turim grece et 70 manifestationem qd nihil aliud erat quam ipsi 12 lapides et 12 patriarcas nota qui ipse Josepho ? annis qui tamquam fulgentes oracula viderint et Dei bolunitatem declararent omnia autem ipsa ueritas et doctrina qram docebant et ueros celestis adumbrabant qui eo afectu orbem illuminarant ut ipsa lux et mani festatio ueritatis a Christo nuncuparent -

qd et uidimus et audiuimus annunciamus bobis ut et vos
societatem habeatis nobiscum sed societas nostra sit
cum patre et filio eius Jesu Christo et hec
scribimus bobis ut gaudium bestrum
sit plenum

Litere explanatio

Hanc tertiam et ultimam exordii partem in qua ex suo erga legentes animo com sibi benebolentiam comunicat indicans diui illum excitasse ad has litera ras mittendas ut eorum fidelium inter se et cum Christo societas sanctitatem et ut completio gaudio reciperit -

In huius textus explicatione tria mihi sunt declaranda sunt 1º quomodo hec cum pre cedenti uniatur 2um in quo consistat hec fidelium inter se et cum Christo so cietas et quomodo eam in hanc epistolam iniat 3um qd sit gaudium plenum et quomodo illum ex hac epistola missa oriat —

Quantum ad 1um augustinus sic conectit cum se audiuisse uidisset manibus contrectasse Christi mysteria dixerit Joannes infelices se possent ex ipsi mare fidelis qr eadem illis fors non contigisset utique solatur qr id circo annunciat ut socii sint eandem fidem tenentes ~~per~~ Christum dixisse ait augustinus beati qui non uiderunt et crediderunt.

Augustinum sequi videtur Cajetanus, Claudius et Gagneius aliter cum S. Ju-
anus de eterno illo bono verba fecisset quo ipse potitus fuerat exprimus
inquit vos heredes esse illius eterni boni per me vobis annunciari in hac
epistola. ut cum Paulus 2a ad corinthios 1o vocat. adiutorium gaudii vest-
ri. id autem fit, si inter nos sit societas per fidem et cum Christo in spe per gratiam. Ca-
ietanus cum dixisset ut tam manifestarum per fidem cautionem explicat quo-
rum manifestari seu annunciari ut simus conjuncti aplos et pares illis
sequutus Cajetanum eumenium qui hic proponit ratione locum quo ex-
annunciat hinc aplus .i. socios habere in fide et omnes una gaudere sicut
minatores maiores omnes pariter gaudent quod suis trahant laboribus —
huiusmodi quae mihi nudis placent nec valde placent verum non mihi suffi-
tentia latentem vitae significationem per terrae: quemadmodum enim vitam
libus in membrorum unione interfectum anima consistit ita ut si membrum
a membro aut ab anima dividitur vita recedit sic christianae reipublicae vita
ex christianorum societate interfectum Deo qui huius corporis spiritus est sp
itaut si unitas altera fit debilium inter se aut a Christo dissolvat vita spiritus
interiit: quod adeo verum est ut qui antiquam legem reliquerit illa
ius qui vero novam recuperit ille vivus dicatur ad galatas 2o no 19 legi mor-
tuus sum ut Deo vivam ait S. Joannes ut vitam ipsam legem .i. ev-
angelicam et bona quae Christus attulit consequi vos ad unionem mem-
brorum interfectum anima hortamur —
item quemadmodum ex partium et humorum consensione sanitas et jocundi-
tas corporis valetudo causatur sic ex supradicta societate gaudium plenum
quod sanitas in scriptura nuncupatur proverbiorum 16 no 24 dulcedo animae
sanitas est ossium quod gaudium vitae est in viis dicit post id circo in scri-
ptura vita requies sumitur isaiae 51 no 10 requiem virium mearum
vertisti per contra in scriptura Chironimus vitam ait ne rabi david
dulcedo fuit nobis - idcirco divites in scriptura qui ut divitiis
delitiis affluunt vivi in scriptura adiuvant ecclesiasticus 6 no 8 quid prode-
rit ut pergat illuc ubi est vita ubi rabi quin hic notabit vitam
paupertatem opum sicut opposita respicit mors quemadmodum calidis et pueris
3o no 25 multos occidit nequitia ait S. Joannes non solum hoc annunciavi
ut vita illa trahamini quae in societate nobis cum et cum Christo
consistit sed sanitatem civilem vitam quae in pleno corde gaudio con-
tinet — — —
circa 2um Augustinus glossa eumenius et Cajetanus et Claudius et soli-
tae expositores de societate in fide intelligunt quasi dicat ivanus cum

Dalmo ~~...~~ hic scribo vobis ut idem sapiamus et dicamus omnes idem

circa id inquit beda et glosa dicit et societas nostra sit cum Patre

et filio eius non ne vobis putaret unius fidei societatem habere cum pro hanc

societatem fideles in spiritu Dei societatem deveniant tunc ut nos docet

et hanc ecclesie unitatem ab unitate cum Christo pendere ut in nos

narra docet ut partes aliquas in unam formam quo haereant necesse ut

unitatis originem ex uno ducant quomodo in multi rivi in unum con

iungi possunt nisi in fonte uno aut bari radii nisi in uno sole dice

rentur nisi in una radice aut multa membra nisi sub uno capi

te sic multos moraliter nisi in uno uniri et in exemplis militis

inde centurione hi in centurione hi in tribuno hi vero in duce sic

fideles in uno Christo et societas nostra sit cum Patre et filio eius —

ego vero expressimo nomine societatis comprehendi non solum fideles qui

et unitionis similitudinem id in vocem societatis significare

constat ex Job 30. frater fui draconum et socius struthionum et

Isaie primo Principes tui infideles socii furum in adversis 10 dicebat

paulus nolo vos socios fieri daemoniorum illis meritis et ius ins

in uno similes et rursus ioannes in prima filii si dixerimus quod societatem

habemus cum eo et in tenebris ambulamus mentimur quod si in luce

ambulamus sicut ipse est in luce societatem habemus: Christi in hoc ser

su hic societatem usur pari patet quod in solum ad catholicam fidem

sed ad christianam operam hortatur ut apparet in preceptis communi

conditione hominum infra prescriptis

Et notandum illam particulam ut vos societatem habeatis possevir

religi itaut finis me de qua agit et legis quae ainuane docet

sit ad charitatem Dei et proximi fideles exercitarentur ipsa idque docet

1a 2æ q. 99 a° ad 2um dixit ad hoc cum lex tendit ut amicitiam

constituat s. hominum ad invicem s. hominis ad Deum et a corpore

invenio primi pali legis humanae e facere amicitiam hominum

ad invicem intentio vero legis divinae facere amicitiam hominis ad

Deum – immo efficax quasi finalis ipsius doctrinae Christianae est

homines inter se unire hominum quod diversissima ingenia quae in rebus

alijs quoque capita tot sententiae habet sic inter se unire ut in eandem

conspirent unitatem ~~ut paulus ad phil...~~ s. in epistola ad paulus

1a corinthios 1° dixerat fidelis Deus per quem vocati estis in societatem Jesu Christi

quasi declarans talis societatis per fidem effectum subdit obsecro vos ut

ut in plumbis carnis et ossis sitis per fidem in nostro demum sensu scientiam secundum vul
gata legit sententia —
2º sit particula ut per declarari ut ipse Joannes in his docendis precipue
intendat ut sit qui erant in variis opinionibus depravati errores quod dicimus in
unam coalescerent scilicet charitatis communionem — quod munus docere
et paulus docuit ad ephesios 4. dedit quosdam pastores et doctores ad con
summationem sanctorum Jeronimus instrumentum. prece autem et catar
quis mer quod e ridiculosis ad deum tum corporis sciunt quod ante declara
verat sic sui perturbare unitatem ad galatas 2. 6 minus spiritual
cum virorum et aut preoccupatum in aliquo negotio in sepsum in spiritu lenitatis
instruere prece catarquisete bolver lo a su lugar i decide or den con
lo demas. hec autem societas sit cum patre et filio eius Jesu christo q
ut paulus ad ephesios 6. Christus caput est ex quo totum corpus compactum
et annexum per omnem iuncturam —
3º denique ut societas hec sit quasi peculiaris fructus moralis deducti
ex speciali doctrina quam de Christo Deo et homine docebat Joannes ut
inquam ex illa diversarum naturarum unionis uno supposito cum mutua un
darum proprietatum communione colligerent fideles quam unius diversi
mutuam inter se et cum Christo uno societatem in exemplar …
charitatis fidelium in Christo unus ad hibere solet Christus simili
tudinis ut quem ad modum ipse et pater unum sunt in natura divina
sic fideles unum sint in Deo Joannes 17 sicut tu pater in me et ego
in te sic et ipsi in nobis unum sint 2º ut sicut Deus suam largi…
deitatem societatem cum humana natura inivit sic et fideles quam
vis diversi unum sint inter se Joannes ubi supra ego claritatem quam
dedisti mihi dedi eis ut sint unum in ego splendor et candor lucis
me communicavi humane nature unitum ut ad huius unionis
instar ipsi inter se uniantur sic et paulus ad philippenses 2º cum …
ad charitatem et humilitatem hortatur unanimes honore invicem preve
nientes ad exemplum 2º posuit Christum mortem et ignominiosam ad ex
ilium … qui semet ipsum exinanivit formam servi accipiens et habitu inven
tus ut homo ut non dedignentur societatem inire inter se maiores cum mino
ribus cum eandem naturam divinam et humanam inierint forma servi accipiens
et Deo in bonum ut hoc et in hoc sensu ut millies particule intelligo
Joannes 17 sicut tu me misisti in mundum et ego misi eos in mun
dum in sicut tu me misisti in mundum cum summa diversarum naturarum uni
one quis radix fuit totius mei meriti redemptionis humane et san
ctificationis tue sic ego eos in mundum mitto cum summa unione pre
ceptum caritatis cum mandans Joannes 12. hoc est preceptum meum ut diliga
tis invicem sicut dilexi vos quod radix erit copiosi … fructus fr

inani max salute ideo subdit et sint consumati in unum et cognos
cat mundus quia tu me misisti i. ex illa diversorum hominum in uno Christo
consumatione per tuta concordia ascendant ad considerandas duas naturas
uni supposito divino unitas sicut incarnat. cum in Joannis in presenti explica
brevi que consistit inter duas Christi naturas uni supposito unitas que sequi
ntur et semper eis qui in amicitiam tenebant fructum moralem co
ligendum ut s. societatem inter se herent et cum Deo —
circa 3um quid sit hoc gaudium plenum cumenius Caietanus heselius
dagnaeius de patria celesti intelligunt hoc gaudium ad quod tendimus
una quod ab solutedi gaudium matei 25 intra in gaudium domini tui
nunc gaudium inquit claudius quod sibi sidit in plesit gaudium
cum heredi datur consequamini. Cui expositio favet d thomas in dicua
ni 15 hec loquutus sum vobis ut gaudium meum in vobis sit et gaudi
um vestrum impleat ut insignavit d thomas mei eterni gaudii sitis
participes gaudemus vestro bono gaudeo de mea et vestra felicita
te gaudentes idemque d thomas in id Joannis 17 petiit autem Christus ut gaudium
vestrum sit plenum gaudium inquit plenum fruitio Dei et in unitate
ut augustinus docet tunc enim gaudium plenum erit cum Job 22 super
omnipotente delicijs afflues universali 36 leticia sempiterna su
pra capita eorum <u>sobre el gosso de gozo las cabeças</u> cum salmo 15 adim
plebit nos letitia cum vultu suo <u>con solo verle andaremos hartos</u>
cum aparente gloria eius saciemur salmo 16 —
Ego 2o cum augustino existimo maximum hic gaudium signari quod
supra dicta societate sequitur gaudium ex plenum ex societate bonorum
inter se enim sanctus mihi signavit Jesus Christus Joannis 17 sum
augustini et d. tho explicatur cum in a Deo patre enixe postulasset
ut sui individuam unitatem et mutuam societatem retinerent
ut sint unum sicut et nos etcetera subdit et hec loquor in mundo ut habeant
gaudium meum impletum in semet ipsis fruitur ex inquit d thomas hec
leticia ut fruimus unitatis quia unitas et pax faciunt perfecte gaude
re proverbios 12 qui ineunt pacis consilia sequitur eos gaudium
<u>aunque no qui eran ande biviren juntos</u> —
dico 3o cum siriaca et ecumenio legas gaudium nostrum plenum sit
bene locum ipsum paulus explicavit ad philipenses 2o si qua
consolatio in Christo si quod solacium charitatis si qua societas
spiritus etcetera implete letitiam meam ut idem sapiatis eeec ut

Scire tuo et latius notabis consolatio in Christo solatium cari-
tatis et societas spiritualis iunguntur usque ad veram facit
sententiam preceptoris impletam cum illi sapiunt. ideo dicunt auctores
cur in plenitudo legis sit dilectio gaudium dilectione erit plenum
sed quoniam ideo Joannes dicit describere ut gaudium sit plenum po-
test exprimo gaudium boni et efficiunt consequendum exempla praedi-
catio Joannis iuxta id quod multo ante de apostolis praedicatio sequitur pre-
dixerant nunc in Isaias 51 consolabitur Dominus Sion et ponet de-
sertum eius quasi paradisum Hieronymus legit cum hebraeis et sermo-
ni extacit cum Hieronymo sicut liravimus quod sit in de ege-
gis et venit sicut gentium ad fidem nunc Isaias 66 laetantur fideles
cum terris alii mulgent deliciis affluunt et omnimoda gloria eius
nunc canticum 7 pulchra et decora facta es amica carissima in deliciis iuxta
nisi sensum nunc psalmo 64 iuxta Hieronymum Augustinum
Oborei et Batabli exposit. unus caro ad Deum veniet exitus ma-
tutini et vespertini delectant. sic cum Genebrardo exitus matutini
et occidentis civitatis apparent in venerari nunc venit respon-
vox quam primi serat Jeremias 33 n. 11 vox gaudii vox laetitiae vox sponsi
vox sponsae quae in venatione morali sequuntur

Notatio positiva

Communio caritas et aliquando bonum spiritus perpendatur et inspi-
mus filiale sic legit et hec scribimus vobis ut gaudium nostrum in
vobis plenum sit nostrum est dicit et interpretat communis in
aliquo autem et gaudium in scriptura signat illud gaudium materiae
alii legerunt scribere ut 1 ad Thessalonicenses 2 vos estis corona mea
et gaudium meum. causa mei gaudii et gloriae et apud Isaiam 62
n. 3 ceterum erit Dominus corona gloriae et sertum exultationis resi-
duo populi mei quod erit eis causa gloriandi sic urbs illa ...
2 n. 5 dicebat gaudium universae terrae quae suo splendore uni-
versum orbem hilarabat; et iuxta hic quam bene Joannes adimplet quod Christus
ipse Joannis 15 volebat hic loquitur sum vobis ut gaudium meum in vo-
bis sit .i. iuxta expositum Cyrilli lib 10 c 21 ut gaudeatis de his quae
dego et ego gaudeo s. hominum salute —
de societatis nomine est notandum si bene vocis proprie perpendas licet
communia aliquando sit participatio et bonum alicuius reciproce ut
1 ad Corinthios 10 n. 16 calix cui benedicimus nonne communica-
tio sanguinis est et panis nonne participatio corporis Christi

utrobique autem est quinonia. et inde apud nos increbuit mos eucharistiae
sumptionem appellandi communionem. ad Philippenses c. 3 iustitiam in fide
ad cognoscendum illum in societatem passionum eius et 2a Corinthios 1 sicut
socii passionum estis sic eritis et consolationis. et 1a ad Corinthios 10 qui edunt
hostias participes sunt altaris. et 2a Petri 1o divinae consortes naturae
utrobique autem haec in graeco quinonia i. socii. licet est quinonia
i. societas aliquando in passive receptionem i. communicationem supponis
activae beneficentiam et exhibitionem significat ut ad Romanos 15 n. 26
probaverunt Macedonia et Achaia collationem aliquam facere in pauperes
nos 2a ad Corinthios communicatio sancti spiritus sit cum omnibus vobis et ad He
braeos 13 beneficentiae communionis nolite oblivisci. in his autem locis est
quinonia i. societas. licet inquam socius aliquando dicatur qui re
non sit aliquando qui tribuit in proximum ex primo sumi pro eo qui unus
praestat ut societas sit commercium inter duos quorum alter alteri
bona unum aliquid praestat secundum communem proprietatem vocis quinonia
quam commercium significare a verbo quinoo patet ex Nazianzeno
in Meratorio et Platonico graeco thesauro citatis quod optime notabit
Chrysostomus homilia 21 in id ad Romanos 12 n. 13 necessitatibus sanctorum,
communicantes, ubi notabit non dixisse Paulum subvenientes sed communi
cantes a verbo quinoo ostendens inquit Chrysostomus quod eleemosyna
negotiatio quaedam sit tu illi pecuniam offeres, ille tibi fiduciam
erga Deum affert unde eleemosina quinonia i. societas dicitur, ele
mosinam non illam quae communitati exhibetur i. societati vocis
munere commercium constat ex Isaia 23 c. n. 18 ubi de Tyro agens
ad Christi fidem conversa iuxta Hieronymi et aliorum expositionem negotia
tiones inquit eius et merces eius sanctificatae Domino hara de sus
mercadurias un buen empleo condios non condentur nec reponentur. no
las pondra guardadas ni escondidas quia his qui habitaverint coram Do
mino erit negotiatio eius sus tratos sera el seguro porque es con
los fieles ut manducent in saturitatem et vestiantur usque ad
vetustatem i. ut ait Hieronymus comedant et vitam impleant
bonis omnibus quae in communi vescuntur fuerint. unusquisque labore collata
promiendo cada uno su parte goça de los bienes de todos verba
illa vestiantur usque ad vetustatem optime legit forerius ex hebraeo
ad contributum durabilem et sic explicat erit negotiatio eius
ad concedendum ad saturitatem et ad contributum coelestem sive
collationem durabilem quae non exhaurietur sed semper habeant
unde eis necessaria suppeditentur ad quem locum Isaiae alusisse

merito Paulum exprimat ad Cor. 15 et ad hebreos 3 dum de coheredi
et colationibus infantes loquitur —
item coniuges dicuntur socii Jeremiae 3 nº 2 quo modo si contemnat
mulier amatorem suum hebraice socium et amicum, ipse est amicus,
meus hebraice socius quod sibi mutuo officia prestant res que communi
cant ut ait sponsa dilectus meus mihi et ego illi. Socii quoque mer
catores dicuntur et societas est commercium quando ar mar
compañia iban a una a perdida y ganancia sic in digestis
¶ loco lege si non fuerit pro socio plerumque dicitur societas est duorum
vel plurium communio contracta ob commodum dieren fructum que
verba illa explicant ecclesiastes 4 nº 9 melius est duos esse quam
unum habent enim emolumentum societatis sue si unus ceciderit
si el uno de la compañia quebrare en su trato ab altero fulcietur
quam pulcre sensus nostri loci colligitur ex his si supponas Christum
tum in Isaias salute cum apostolis societatem inisse empresa gran
geriable almas tienen compañia Dios y los dotores ad hebreos 2
nº 14 declarans apostolus Isaiam cap 8 ecce inquit ego
et pueri mei loquitur Christus esse societatem inter me et pueros
id est apostolos quos iubente Christo [illegible] parvuli quos dedit
mihi Deus [illegible] quod Christus cum patre loquens [illegible]
servavi quos dedisti mihi quam in iuram societatem sequentia
verba coniunxit doctrina declarant quod et pueri communicave
runt carni et sanguini id est ut Claudius ex vi originalis legit
commercium habuerunt cum his quod illis dictum est negotiami
ni dum venio mathei 25 et luce 19 et ipse similiter participavit
eis bien id est entro tanbien a la parte y compañia con ellos ut per mor
tem scilicet predicatam ab his qui non predicabant nisi Jesum et hunc
crucifixum destrueret mortis imperium — de hac est societate
intelligo eundem paulum ad corinthios 1º fidelis Deus per quem vo
cati estis in societatem Jesu fidelis inquam quod iste oratore
¶ cum cicero pietate ¶ si inquit cum veritate amicitia fide
¶ societas coliter ss autem socii ut idem sapiant idem dicant
¶ ut infra abit fiunt idem paulus 1ª ad corinthios 3º Dei ope
rarii sumus participes ambrosius ad interes ait et Joannes
hec scribo ut societatem habeatis nobiscum ut inquam pro uni
versi parte in Asia [illegible] nos defendimus
nuestros socios et parum vobis videatur nostra namque societas
est cum patre et filio in quo vos faciunt Joanes numularios illos
mathei 25 secundum origenes Hieronimi bede et euthimii expositores

ut paulus ad romanum c 2 n° 2 et quis aliqui amen ꝑ multos testes hi um menda fidelibus hoc qui idonei erunt et alios docere —
~~ultimo ꝑ societatis hoc vide~~
2° notandum gaudium hic cum Jara q ad ...um refert. edone verba adver ... goto de corazon et nota hanc vocem est significare iram hoc in q... ultime generosum ardor quidam animi et exceleres animi alacritas un aliento i brio un orgullo i esfuerzo para cosas arduas et in hoc sensu ... 20 n° 28 ... exultatio iuvenum fortitudo eorum et dignitas se... canicies como alliento fuerza gravedad sus canas al moco brio i ba... el ser de la sangre sic ezequiel 24 n° 25 cum ab... gaudium dignitatis eorum septuaginta elationem gloriationis eorum Jeronimus con... fidenciam et gaudium dignitatis el orgullo i alas q ... a dignidad hoc gaudium sibe elevatio animi ... ad Dei laudes eligit mentem isaie 65 n° 14 ecce servi mei laudabunt pre exultatione cordis s. alabarunt el gozo les hara alabar a Dios alegres i triunfantes en su ... que est ... replet... Dabit salmo 62 n° 7 sicut adipe et pin... quedi ne repleatur anima mea i. ... consolationis abundantia et labiis exultationis laudabit os meum i. ... sanguinibus ... sed quod Deum laudando exultent — hoc gaudium ad ... animum sic in salmo 47 dum ... agit fundatur ... terre exultatione mons sion como ... la iglesia canto da la alegria i jubilo de mundo quando ... 17 discipuli replebantur gaudio magno et quasi indicans ... huius gaudi ... quoniam ecce reges terre congregati ... unde ... discipuli ... ibant gaudentes quasi gaudio ... ad ... mortem sic q sit ut ... isaie 2 mons ... Domini preparatus in ... et super omnes colles ... fluent ad eum omnes gentes et ibunt populi multi i. tanto conatu studio et alacritate ꝑ celestia ... conscendent quanto ... se ꝑ declivia ... hoc est gaudium et vigor ... acquirit societate ... oratione funebri de basilio dum de ... agit societate ... inquit ... fluctus ꝑ mare dulcis fluens hoc ipsi inter equalium greges eramus et ... ne ... illius ad ... fuit gaudio ... ad sumendum cor et ... remedi... un prebet ... cuigila ad eum ... dabit ...
3° notandum est par ... plenum notandum sicut plenum in scriptura

i(n)quit per pendemus multu(m) hui(us) loci pie catari sensus eliciunt. i(n) plen-
um idem e(st) q(uo)d in s(ua) maur(ic)o i verdadero in de genesis 23 n° 16 q(uo)d
d(icitu)r argentum p(ro)batum hebraice plenum plata fina (et) gaudium
(et) plenum d(icitu)r verum absolutum gaudium n(on) q(uo)d ex rebus huma-
nis oritur n(on) gaudium sed quasi gaudium Jeremie 20 n° 15 de gaudio
agens q(uo)d ex filio nato oritur q(uo)d inter humana gaudia primum
tenet siquidem partus dolores absolvet et quasi gaudio inqui(t)
letificavit eum nec verum gaudium e(st) sed gaudimenium Baru(ch)
4 n° 34 gaudimenium eius erit in luctum septuaginta super Baru(ch)
tamus Cipriano no es gozo ni risa sino risadas sin fun-
damento. adu(?) hoc declarat si advertas vanum insipi(ens)
prova dic amentem s(cilicet) insanum s(cilicet) sicuam sic n(am) q(uo)d hebraice
2° regum 6 numero 20 quasi nudet unus de balis Jeronimus
dicit unus de scurris et q(uo)d Job 17 numero 12 e(st) ubi vanus insa-
nivit an eligit sira hi(eronim)us vanus s(cilicet) amens. gaudium (et) plenum ...
prudens sed verum ex vero oborto n(on) illud de quo ecclesiastes
2 risum reputavit errorem Jeronimus insaniam et gaudio
q(uo)d supra decipere ese contento y locura tener lo por tal i aquel
gozo le dize m(uy) mui bien dicho q(ue) e(st) va(?) engañado pensando
q(ue) lo era.
2° plenum idem e(st) ac maturum sic n(am) exodi 22 n° 29 ubi legi-
mus primicias tuas et decimas tuas n(on) tardabis reddere hebra-
ice plenitudinem tuam et lacrimam tuam i(d est) primicias
seminis tui cum fuerint matura et primicias vini tui i(n)star
lacrime descendentis guttatim et regulari n(on) retardabere ... gau-
dius plenum gozo maduro i sazonado quare cantica 1 videlicet
eius ubera sponse bonis vinis comparari et ubera tua sicut boni
vini ubera tu(a) sponsi vino et i(d est) meliora sunt ubera tua vino nempe
sino i(n)adobado i hecho q(uia) ubera i(n) canticis amores gaudia ac
delicias signant sponsa (et) delicias prime bat sponso n(on) semper
maturas sed aliquando multa acerbitate plenas ut boni vini
aliquando pleni s(cilicet) maturi aliquando acerbi sunt sponsus n(on) semper
illi delicias plenas nulla acerbitate permixtas prebebat ideo vi-
no bono comparant q(uo)d ipsa plenitudo d(icitu)r numeros 18 n° 27 q(uo)d
n(on) diximus de areis ac torcularibus hebraice de plenitudine torcula-
ris q(uo)d vinum e(st) plenitudo et consumatio torcularis et q(uo)d est ele-
nioribus s(cilicet) maturioribus ubi melius vinum elicitur. —
3° plenum d(icitu)r opulentum et dives deuteronomii 6 n° 11 et Ver...

nº 21 egressa sum plena et vacuam reduxit me dominus saltiria i buel bo pobre gaudium et plenumé dicitur qui numerus aliis bonis quae sequuntur apponitur et aliis in super nº inexultatione in portant mani fuless suos si ego uidens ut capta fruida et p ber Sion 28 nº 12 inexultatione sussus multa gloria elsayno alegre haze mil mercedes —

4 plenumdo q sanus facit et complet ut hic pane fulano no mellena i no mesanus trae sic Rut 2 nº 12 et merces plena a domino ral mal es q tarden quellene lo q se debe sic in scriptura dies dicuntur pleni quando quis mensura cum complet et merito intempore suo Job 40 nº 25. ante tempus suum beniet ramus ut perficiat dies suos et arescat dargun in nobile replebitur sepulturariis. Jeronimus ante quam dies eius repleantur periuit sicut lib. nº 23 dum hubermaban plenus: i hic septem dies continentes Gaudium et plenumé id de quo Paulus agens dicebat Deus pacis repleat vos omni gaudio. omne inquam gaudium complent et ad perfecte gaudendum in lamplius de siderare —

5 plenumdo duranset perseuranus q nebamat. ~~qui uia~~ utetur ptulus dicit gratia eius in me bacua non fuit sed in me manet ubi maneret bacuam lo opinemur. sicut Crysostomus et euthimius explicant id quam si s et gaudium uestrum impleatur. i in nobis duret et perseueret cum ipso si rum est ingaudio hipocritis q Job 20 nº 7 est ad instar puncti i ut se habuit ad momentum sepmaginta perditio tanta facile nam in ut sit ipsa amissio et quasi ipsum punctum terminantium — Graece lepit et gaudium uestrum repleatur nemi est nisi pleres sed berbum pleroo q inter alias duas significationes hic inpresenti sanus as ras i armo quasi hoc gaudium sit armatum q dicimus de gaudio sibecira consonat sibe q hocgaudiumsit illud de quo Crisostomus dicit erat et gaudium uestrum nemo tollet abobis sibe q scribit Joanes ut suis epistolis ad fidem illos et charitatem confer bandam munirat unde his literis eorum gaudium erit munitum a herenicorum impetus eorum paum per tur batium. sic in p ber Sion 19 nº 23 timor domini ad uitam et inplenitudi neum morabitur absque ~~[illegible]~~ in sicratione passimi sepmaginta timor Domini inuitam biro at i nregnidus non morabitur inloxis ubi non cognoscitur. consideratio dale saui da al qun el temer a Dios. uiuera sin miedo correspondiente inconsiderada 9 est capur

pregnans sibe turgens. i redundans inde in Joanes i dicimus de plenitudine Christi nos omnes accepisse i. delo q lerebosaba ait et Joanes bos his leteris recreamus ut gaudio pleni alios in recreantes omnia gaudio repleamus hinc paulus qui super abundabat gaudio in ad cor in nº 7 oes indomino semper gaudere et iterum gaudere

iubebat ad fi. li. sperges q et fine inter mi. sicne gaudere in ad teza lem urges s et se ad interêam gaud. crintios bocat adverint. 2a. c. 1o —

Notatio theologica

Dum societatem suam societatem cum Christo et deo patre se retractat in re... ipiam societatem quirint qui ut ... ... utar heres. 3o cum unus hereticus et illi huic uterq. alteri de gloria in ... insurciebat in unum ... sermone ex ... et heresi 19 in unum concurrentibus samaritis, ogenis, nazareis, quirinianis, et carpocratianis, et alii quos ebion simul iungens unum ex his ... ... de impietatis ... ... nostra vero societas ait Joannes est cum Deo patre et filio eius —

obiter obiurgat eos ... hereticum qui ... ... in fraudem inducebat ut se se ad eum converterent s. ut ad hominem singulari scientia praeditum Joannes vero ... ut omnes ad suam societatem adducat non sibi sed Deo lucrifacere vult cum Paulo —

hinc colliges quod licet in aliquo apostolis et sanctissimis viris ... aliquando fuit ut inter paulum et barnaban aut ... is Paulum et petrum ad galatas 6 Hieronimum et augustinum id non obest charitati quod ... societatem habent cum Christo et eam nunquam amittunt dissensio quae non est circa finem vel circa summum bonum in quo valde uniti sunt sed circa media dum unus opinatur hoc medium maxime conferre ad finem quam aliud idem quod est de angelis apud danielem praeliantibus vide d. thom. 2a 2e q. 29 a 3 ad 2um et Tabelum de Christiana charitate tractatu 3 c. 7 —

hinc colliges quam verum sit quod theologi docent charitatem proximi ad proximum et cardinalem ad Deum cum de societate et amore inter se dixisset Joannes ne is parvi haberet adit sicut siriaca interpretatio legas et societas nostra est cum patre i. quae inter nos charitas cum Deo ipso est —

Dicas cur mentionem nullam facit spiritus sancti cum patris et

et si li meminerit respondeo quod similiter respondet augustinus et ambrosius quod id ad corint. 1° adeo parre nostro et Jesuc christo domino induar per sonam nexu quam intelligi S. quod deum socie tatem amor enim qui dicit spiritum Santum inuit cui proprie societas Charitas attribuit

Notatio moralis

Cum gaudium plenum audio in ecclesia ad quam Suarez inuitat uideri mihi uillem iucundissimam quandam urbem in qua omnia gaudium ad gloriam spirant quae nam bocat hec urbs exultatio et gaudium isaia 65 n° 19 ecce ego creo Jerusalem exultationem et populum eius gaudium laciudad es el mismo gozo i ale gria n° si dixit in gerusalem exultationem sed ipsa urbs exultatio est et populus ipsum met gaudium. qui bocat rex huius urbis exultatio et gaudium salmo 31 exultatio mea erue me et isaia 12 n° 2 fortitudo mea et laus mea dominus Deus laus ibi proprie est psalmus Dios es mi musica i mi consuelo et nota Christum grece sonare bonum et amenum ut baronius 1° tomo ano 43 ex suida et Justino martire probat bonum autem letum significat sepe in scriptura salmo 146 bonus est salmus .i. iucundus et salmo 142 n° 10 spiritus bonus deducet inter an rectam .i. hilaris facit deus simulatos in mente cum et Christus sibe bonus aut hilaris dicat. bene salmo 53 dicebat dabit spiritu bonomen tuum quod bonum est augustinus quod iocundum est. quae nam leges huius urbis. exultatio et gaudium salmo 118 exultatio cordis mei SS et ad hebreos ubi mo quam predicabat legem urbem consolatum bocat apostolus unde isaia 60 pax deus ipsa predicatio ponam uisitationem tuam pacem: erit ne academia et quae ibi scientia docebitur. est sane et docetur. exultatio salmo 88 n° 16 beatus populus qui scit jubilationem i mo alfabetum et i elementa quae pueri informantur ad iucunditatem pertinent isaia 28 in loquela nostri labii et in lingua altera loquar ad populum istum. i ut uiteres expositores in balbucie labii tan quam pueros informare bolens me illis aunt modans docebo fideles i Christiane religionis elementa quae nam hic requies mea refectio laxer hoc est refrigerium meum el ábeçe de la christiandad enseñança es consolar alegrar i alentar a los caidos quae nam regi suo subditi munera prestant exultationem unde in scriptura idem est exaltare domini et exultare salmo 65 ad ipsum ore meo clamabi et exultabi sub lingua mea ali exaltabi

. i. exultatione exaltabi[t] - s. exaltat[ur] exultauit et salmo 50 exultauit
lingua mea iustitiam tuam ali[ter] exaltabit . i. exultando exaltabit.
at subditur que premia a rege donantur exultat[ur] salmo 118 nº 112 in
clinaui cor meum ad faciendas iustificationes tuas in eternum propter retri
butionem omissis aliis interpretationibus existimo ingeniose brando alibi retri
butionem ex de gratuitis ... et que sit hoc uenefitium quod desiderabat petentes
ipsa salmo 118 declarat retribue seruo tuo et uiui fica me haced merced
esta md que la tendre en mas que el reino dad me ali[ter] ... ali[ter] dad me en buen
seruicio id est e uiui ficare isaias ... uiui fica cor contritorum . quid mo
mores et negociatio huius urbis mutua exultatio quem plurimos mul
ti[tu]dini nec numero causat . isaias 9 multiplicasti gentem multiplicasti
letitiam sic nº 70 legunt et non cum negatione ut bene salmeron plagi
mene que erunt ne in hac repub. lugentes aliqui ob comissa ... a
... et i ... dimissi sunt ... in ipso carcere ... in ipso ...
ridentes imo qui ristant hilares . nº ne ... lauri me ...
... quam gaudia ... tempore augustino ... in confessionibus nº
lauri me ... die a nocte que sic ... ut sui ... ex ...
et nulli deesse ... huius ... ... ne ... ille in quo ...
... amentationes et be ... me in ne quietis ore ... meldula
nº ne cum sponsa ... oculos sicut piscina hesebon ... de ...
hechos un agua ... ... sponsa ... salmo
75 ... multitudinem dolorum meorum in corde meo ... lationes ...
len ... animam meam nº ... ... in ...
lapide inscriptum a ... celesti ... litteras grecas figuram ...
natura ipsa inscripsit porque siaí ... retrato del cielo en la ... de
coraçon. nº ne leuitici 23 nº 32 sabatum quidam erat requietionis
. i. requies requiei huelga de huelgas la mayor de todas quod ... in sabato hoc
sabati dies ... in quo affligentur animas uestras ... ut ...
... in medenis ... sanctes que dies expiationum ...
. i. in quo ... et requient ... fiesta de trabajo porque en ella
le quitan los ... o felicem urbem et qui iam ... felicissima
... regius ille ... salmo 105 nº 5 memento nostri
domine ... in salutari tuo ...
... señor ... quando ... al mundo ...

sic n. greci legunt ~~beneplacitum~~ et interra beneplacitum huius adui den
dum in bonitate electorum tuorum .i. aduidendam bonitatem .s. hilari
tatem hilaritas n. est bonum superinferi pro tu aspecdu ponunt salmo
33 qui bult uitam diligit dies uidere bonos .i. hilares et salmo
103 aperis tu manum tuam et oia implebunt bonitate .i. iocundi
tate Ster 7 cumque inaluisset bino bo numerat cor regis .i. hilare quem
oia stani nes pli car daui ad let andum clenicia genus huiz --
Quares (O qui alieter Jerusalem celi tus delapsam uiderat .i. delicias
et gaudia aulica quese uini xelcielo abaxo dueintentos i regalos ad gaudi
um plenum his oibus bonis cumulatum ffi muni neitat dicens hu scribo
bobis ut gaudium uestrum sit plenum possem huic oppositam regni
ciam urbem depingere sed ni mis longus uiderer alicui -
2o est notandum quanta sit Dei optimi maximi humanitas ut soci
etatem nobis cum ineat et suo aspecus famulo iubeat hu scribat ut
societas nostra sit cum patre et filio eius Jesu Christo cum quo mortales
reges solitudini suae gaudeant i dezir suzoledad sintiendo
su magestad delreii Ster 10 n.o 19 ait asuerus cogitans s. amari illis
inter suis .s. iudeis insidiaret nostre solitudini .i. regie maiestati
nostre uo nec societatis pocius n. talo gloriat cum emanuel .i. nobiscum
Deus apelat et isaie qd urbem suam bocari iubeat dominus ibidem
quod sit pro urbem illam apocalipsis 3 n.o 12 ipsorum congregat intelligas
ad uerte in scripturae Dei et eius fili noem absque suorum societate
ponam in eo nomen meum et nomen ciuitatis sit uo celestis delicias aulam
regiam cum suo splendori et maiestate pergendum n. ci bem in urbe scribi
n. militem regi nomen dare sed cu regis urbis quo nomine in signo colocari
qui in eo bult habitaret unus societatem in re —
discam beni quo est his qui munere suo ni aplis quo suspedunt fidelium chari
tatis et coem societatem curare quam hu curis fuerit apostolis pergun
dat cum paulus ad tesalonicenses 2o c 2 tanquam prem carissimam
eos pro hanc congregat obtestet pro aduentum domini nostri et nostre
congregat in id ipsum &a et ad tesalonicenses 2o c i quasi pro dicere
bus uenefecium ob hanc societatem Deo gratias agit gratias ago
quia abundat charitas adinuicem et ad hebreos 2o oportet nos obserbare
que audiuimus ne pereffluamus .s. consiriata lue ne excidamus
neinquam tanquam lapis ille Jobis ob biolatam fidem et Dei ma
nibus excussi ex co muni societate eiciamur intelligant idcirco
datum labi cuncluitur sophonie 3o ut faciant populum serbire
Deo humero uno quo aun ea suo todos aunalebantur elpeso

et annuntiamus vobis
Et hec est annuntiatio quam audivimus quoniam Deus lux est
· et tenebre in eo non sunt ulle. –
Expositio literalis
Ecce huius celse statim et nostre aquile lucis radios intuentis animum
quod si Basilius et ambrosius examer[on] libr.° c.9 lucem commendant quod ipsum
Deum in[ter] omnia sortita fuerit sue bonitatis predicatorem haud minus
laudandus. Joannes qui lucem increatam in[ter] et solus evangelistas commen
dat erit haut inferior illo altero Joanne qui lucis testimonium ut testimo
nium perhiberet de lumine utrumque Joannes tanquam duo celestes oculi
de luce perhibent testimonium quod si Atanasius de incarnat[ione] verbi sine
oculum lumen esse vult ut lumen solis intueatur quanta erit Joannis lux qui
huic est familiaris sed quod mirum cum Job 36 qui abscondit in manibus lucem annun
ciat eam amico suo .i. quam lucem Deus occultare soleat ut qui famulam manibus
gestat amico .i. Joanni quem diligebat annuntiat decla[ra]t hec est non inquit
Joannes annuntiatio quam audivimus ab eo quoniam lux est –
mihi [ni]hilominus valde placet Augustinus qui sic exprimat. ait ipse statim in[?]
alludere ut hec cum precedentibus connectantur nam cum dixisset Joannes se h[ec]
scribere ut societatem haberent vobiscum ad hibet ad hanc societatem
ineundam medium .i. peccata tollere quia cum Deus lux sit peccatorum tene
bras oportet depellere ut societas sit cum luce in[ter] non Joannis que tenebre non habent
cum luce societatem et 2° ad corinthios 6° que societas luci ad tenebras au
gustino habet contextus addit non quod si dixerimus quod societatem habemus
cum Deo et in tenebris ambulamus &c.ª –
sed quod nomine Dei an Pater an Christus quod nomine lucis ac tenebrarum intelligat
videamus –
Chrysostomus sive munede trinitate tomo 3 f.° 911 victor vti & alii de ger
secund[um] van dalica libr. i davius clarius ad virgus barimandum ori
genes fragmento librorum periarcon et tomo 3 in Joannem de Deo Patre
intelligunt at cummius ac didimus et aliter hic expositores de Christo
explicant ego utrumque conglutor cum Cirilo lib 3 in Joannem cum quia
societatem ineundam dixisset cum Deo patre et filio eius Jesu Christo
ad utrumque referri debet lucis nomen ut tenebris expulsis associemur
utrique. pater non in scriptura sepe lux nominat. mihi hic pater et
deo minus lux meae isaias 10 erit lumen israel in igne et sanctus
eius in flamma quod adeo verum est ut .S. ipsi ethnici adumbrarunt
ait non Macrobius libr.° saturnalium c 18 nomen Jao tribuitur
soli ex apollinis oraculo omnium esse summum Deum huius Jao memin[it]
teodoretus lib i° de fabulis et q[uestio] 15 in exodum hireneus libr.°
2ª heresis c 34 et lib 2 c ultimo cuius nomen vim et sup[ra]

rili quos Deus primi natum Epifanius heresi 26 scribit hoc
autem nomen Jao quod lucis et soli tribuit et idem ac nomen Jehoba
male intelectum patet ex Diodoro siculo lib 1 c 5 ubi ait Moisem
apud Judeos a Deo qui vocat. Jao leges accepisse vide Clemen
tem alexandrinum lib 5 Stromatum — tum Christus dicitur lux Isaia
60 illuminare Jerusalem quia venit lumen tuum quod quia luce clarius est relinquo
videat. Salmeron in illa Joannis verba et vita erat lux hominum solem ad eo
aliquos inter ethnicos Christi natalem diem solem novum apelari refert am
brosio sermone 16 de natali die quia ipsius est solis et lucis claritas oriente
salvatore innovat. prudentius quidem quod arcticum circulum sol iam revertens
deserit Christus nec interris nascitur qui lucis augeat tramitem —
secundo Deus lux propter varia atributa apelat. videndum propter gnar
in presenti lux dicat. an propter inmensam et inaccesibilem naturam ob quam dicitur lucem
inhabitare inaccesibilem posuisse tenebras latibulum suum et in caligine
commorari 2o paralipomenon 6 — an ob eius puritatem et candorem ut Dionisius
4 de divinis nominibus et atanasius lib 2 de incarnatione prosequuntur — an ob eius quod
in hec inferiora providentiam ut salmo 43 dextera tua et brachium tuum
et illuminatio vultus tui quoniam complacuisti in eis tum quia minima eius et penitus
remota complectitur tum ob sacratas providentie vias quas in Job 38 scit per quam
viam spargatur lux — an quia sapientie lumen in rationalem creaturam spargit
dicitur malaquie 4 oculus qui ambulabat in tenebris vidit veritatis lucem ma
gnam, quando ei deli... manifestatum est lumen ad revelationem gentium
mathei 4. dicitur salmo 4 lumen vultus Dei signatum est super nos. sic paulus
ad romanos tenebras fideles lucem in domino vocat 2a ad corinthios 6 — tum quia legis
lator est legis que lucem nature prebitis nostris et lumen semitis nostris salmo 118
et precepti lucidi quod illuminat oculos salmo 18 dicitur abaquc 3 splen
dor eius ut lux erit cornua in manibus eius .i. iuxta antiquos tradi...ta
bula legis lucentes quas ut cornuta dicitur moises facies exodi 29 .i. ilustris
ut interpretatur origenes homilia 12 in exodum et paulus 2a ad corinthios 3 sic
et cornute dicuntur .i. lucide dominus in deuteronomii 33 desert ... ...
est nobis ... illuxit et in dextera eius ignea lex .i. in saphiri lucidissi
ma ... sculte ut docuerunt Anastasius nisenus lib de... in scripturam
c 30 tomo 5 bibliothece et epifanius de duodecim gemmis —
tum ob hec et alia innumera tributa tum Deus tum Christus lux dicant.
propter quod nam hic lux apeletur videamus —
ecumenicus didimus gagneius hesechius et alteri ex positores propter cognitio
lucem quam mentibus hominum infundit Claudius propter vite puritatem
nil obscurum nil sordidum continentem Caietanus quia in Deo nec quatos
nec sint quandi nec potentialitates tam in voluntate quam in intellectu
tenebre sunt —

ego v. ut qd sentiam aperiam suspicor ex Dionisio areopagita c. debitu
nos nobis sanctis i. scriptura ex beneficiis peculiariter acceptis Deo noa impo
nere inuenis inquit Dionisius omnem theologiam laudat. ad uicissitudines
diui nitatis & effectus ex ferendos diuina effingere noa. qd et Crysostomus
i. expositione aduertit et communis i. n. c. i. ad ephesios notarunt. sic et apo
stolis manibus crispus dauid i. Dum salmo 17 fortitudinem refugium firma
mentum appellat quando insidias inimicorum exploraverat salmo 26 illum
i. natione meam salutem vocabo quando victoriae laetitia recreabat. ex
ultra. vocat quinadmodum et id in cor. amenitia ob varia beneficia dux
varietatem induxit sic fideli imprudentia ob varia Dominum varia
nomina tribuit unde infinitas noa theologica affirmatione Dionis.
qd infinita noim imponendorum ocasio fuerit —.

sicut et a. demonale inquit sunt i nominibus noa sunt opus sic ipse in dialogo contra sermonem satanas qui apostata et nos qd sanctus serpens et qd ipsum hoc est criminator dr Zabulon i. criminator ex Jeronimo in c. 6 ad ephesios

2 suspicor Deo noa impone quos i. nro qd tunc narat. elicient unde
genesis i. elohim .i. fortis appellatur nominatur. qd i. nor beex in hilo & decore
infinitate fortitudinem apparet et apud Esaiam et Zachariam praecipue do
minus exercituum vocatur ut etiam inquit Jeronimus in c. i. Zachariae in
uio Dominum qui precepit aduersus reges inferium et ad hac aedifi
catione templi fidelia cenitent — sicut et hoc ex his d. i. ingressu ipsis
timiditas apparet de quo vide Crysostomum homilia 13 et 23 in genesi et ho
milia 12 ad populum antiochenum Jeronimum in c. i. sofoniae et latt
martinez lib 6 tit. 50 reg. 13 — —
3o suspicor tunc praecipue illud Deo nomen imponi qd aliqd Dei signat et qd tum
errores versant. sic primum mosi noim Dei 14 qui e. quasi dicat
qui sicut nunc i. expositione infide precipita desiderer. sic immediate
baricitate cum alii etiam alii baptismum aut alium se morituros existi
mabant vocari se voluit filium Dei unum aeque ungeneritis pari
simulant gentium aliter uiuere sic certo clementer quirinio Christus
tum apparet credere negantibus vocari se fuit verbum. et cum
ignominiose crucifixum regem Judaeorum pocius aqe tanquam uile
mancipium tractabat. —
hui gitur. tria obq. noua noa inposuit. Deo efficiunt ut lux
impressimo nominatur. i. erat quanis de uitam ani separata, de qua
etate mira, de gaudio pleno, quae qd tria cum Deus praeter lux
dicitur quae cum uita coniungitur Joannis i. et vita erat lux ho
minum vide de loco letum i. ibidem & bantum multi Deum in tam
cui nie lux et salmo 35 apud te e. fons vitae et in lumine
tuo videbimus lumen apud latinos est lux qua uita saepius patet,
sic et cicero 2a tusculana lucis finem senectutem & plinius
lib 7 i. expositione 2a rudimenta lucis paulatim viuere

ob societatem, illam lux merito dr, tunc ex Dionisii mirandi
li doctrina qui c. 4o de divinis nomib. c. 2 lux inquit ad se
cogit oia ad q. convertit ideirco sol elios greco vocabulo dr q
servet in dissolubilia oia congreget q. dispersa sic bonitas ad se unit
et que dispersa sunt congregat velut unitatis auctor et unifica
Deitas hec Dionisius et infra sicut ignorantia eos qui seduxisse
parat ita presentia mentis ligiulis lucis eos qui illuminant colligit
unit in unam scilicet quidam unicamque scientiam et uno adque uniente
lumine complet hec computat qui Ildum dericibus luminibus in mix
te se hemias Dionisius ponderabit - ad lucem aut solem unionem
velut congtera vocari et auream catenam qua velut terram sibi de
vinxit videsis [illegible] lib 13 dedicatoria [illegible] lib 3 c. 3 faber
q nomen elios q ex platone lib 23 [illegible] derivat
a verbo arizo i. unio ad solem per seu amici simbolum
apud divinas humanas que literas q marinus [illegible]
in suo lib c 10 quiterias aureas lib c 14 docte ut cetera probat -
tam 2o ad gaudium plenum quo Deus suos complet si grandem quanta pre lux
nuncupatur que lenicia simbolum in scriptura amor in nostro nunquod
in tenebre dies deminit et in lux caligo et in splendor [illegible] mise
riam ministrare sic d amicis [illegible] 17 [illegible] gaudium prestat lucere dr Deus
ostende faciem tuam super sanctuarium tuum hebraice lucere fac vultum
tuum et salmo 67 n. 2 illuminaret vultum tuum super nos et mise
reatur nostri imo gaudium plenum i. beatitudo lux nuncupatur apocali
psis 21 claritas Dei illuminabit eam et lucerna eius e agnus et pau
lus ad colosenses 1o n. 12 in partem inquit sanctorum suorum illumines Job
33 n. 30 illuminans luce viventium ob beneficium vite quam prestat
societatis quam unit et gaudii quo complet lux nuncupatur —
preterea cum auctoritas sit Juanis initio hoc opere nos fati seduxisse mirari
si dixerimus quare in hoc Deum lucem apellat qui intimas cordis late
bras explorat sic in Juanis 8 cum farisei dixisset qui sine peccato
e [illegible] lapidem ipsi q fugissent [illegible] lucem mundi
in solum q mulierem adulteram recreaverat sed q accusatores eius
[illegible] verat —
3 denique lux dr tunc q tunc in tanquam Deus habebat huius opposi
tum in lucis nomine doceri videtur [illegible] theologica sic in Juanis 12
se lucem apellabit quando se unum cum patre predicabit ut bene ponde
ravit Crisostomus tunc q ex dionisio epistola 10 ad [illegible] Juanem [illegible]
tabant omnia se solem ebangelii [illegible] cum [illegible]

in nix illum qui te inquit Dionisius in inicijs ingenium te et evangeli
solem ex illis putant relegare ait S. Juanes non ego Christus solum
lux est nostri evangelij ego exultare possum in ea obtenebrari nequit
altri modo ut id tenebre in eo non sunt ulle optime notabit pater emmanuel sa
id est in eo nobis alij est aliquis lumini nis defectus sic interpretabitur Geronimus
lib 2 adversus pelagianos cap 3 tomo 2 fol 283 quod Deus inquit lux appellatur
et tenebre in eo non sunt ulle quia omnium aliorum lumina aliqua sorde maculantur apos
Ioh lux est mundi sed tenebre in eis sunt aliquae Job 25 luna non splendet
et stelle non sunt munde in conspectu eius ut bene ponderabit Geronimus ibidem
origines et similitudo in eo quidem ponderans illa verba mattei sic lu
ceat lux vestra coram hominibus luceat inquit lumen vestrum non simpliciter
sed ante homines non ante Christum superius lumen non fulget ut splendor
lune et celi micantia sidera que in tanta gloriantur in suis stationibus
non tam orto sole absconduntur sic hominis lumen ante homines luceat ante
Christum obscuratur lux S. in qua tenebre non sunt eam que nulli comparata
obscuratur sic interpretabitur de salmo 17 lumen tuum [illegible] illuminari [illegible]
cernatur meam domino quia tanquam lumen erat ut tenebras [illegible] illud [illegible]
appellet domine deus meus illumina tenebras meas.

notatio positiva

Par nunciam quoniam non per quam causaliter sed per tempora quod affirmativam
positivus ut patrum ex positione sic interpretatur salmo 49 num 6 [illegible]
annunciabunt celi justiciam eius quoniam Deus iudex est. ut bene ibi pater
emanuel sa annunciabunt quod Deus est iudex alle par nunciam causaliter
in sacra scriptura aliquando ornatus solum gracia ponitur ut luce 1 dixer
unt ad illum quia nemo est in cognatione tua qui vocetur hoc nomine et Ioannis
quia tu es Christus filius dei vivi ut de R ibi [illegible] 2 oseas num 4
[illegible] si sumatur causaliter ut frequenti usu est pulcre sensus est
quasi dicat Juanes adeo clare hoc annuncio hablo tan claro
porque Dios es luz i sus derivaciones derivamos sic in ipse Christus ego
palam locutus sum mundo et sapiencia in plateis clamat et in vijs dat
vocem suam de sendo per [illegible] dicit esse intelligentia est ut de hoc doctissimus
[illegible] pater noster lib 2 de [illegible] caracteribus hoc
spectat [illegible] illumines loquendi aperire os hablar muy claro no emmu
dezientes con resolucion animo abrir la boca per verbo Job 21 aperui os meum et
iudicia ipse sin miedo pronuncia sentencia aunque sea contra el pro
[illegible] ut Ezequiel 3 num 21 nobis dabo os apertum in medio eorum
animo para que hablas claro la verdad ad efesios 6 det mihi sermo
cum fiducia in apercione oris mei Juanes [illegible] ait se clare et [illegible]

persisque Christi ministeria pere —
·I· servata illius particulari causa alij quoniam ut ego in lumine tuo videndo quia
Deus in quo tenebre non sunt me ad hoc illuminavit sicut lux Dei gemi-
nata in terra salmo 96 lux orta est iusto hebraice et genebrardus
satae quia videlicet Christo in mundo sati qui lux mundi et apostoli
qui lux mundi nuncupantur pullularunt — 2ª ad corinthios 4 nº 6 Deus
illuxit in cordibus nostris ad illuminationem scientie claritatis Dei .i. illuxit
in nobis ut lucem omnibus alijs et sic lucis semen spargeret sicut videmus
quia Joannes et apostoli luminaria sunt quibus lucem illam in genitam in or-
bem be hunc iuxta basilium homilia 6 in genesim dicentem lucem illam
an... in materialem factum quod solem tanquam vehiculum eius insi-
net inpressasit unde luminaria adest cum hebraice maore sonet deducta alucem
or quia continent et prebent lucem cui consonat isaias c 8 nº 20 si non dixerint
iuxta verbum hoc non erit eis matutina lux .i. qui cunque non iuxta legem meam
docuerit hic luminare non est lumen continens in tenebris agit et lux Dei in
qua nulle sunt tenebre non dumedixit —
2º notandum cum Deus lux absolute dicitur de solis luce intelligatur qui absolute
lux dicitur in sacra scriptura vide pereiram genesis 1º versiculo 3 et cum tenebre nulle
sint imo detribus tenebris intelligitur dego munio est in sacra scriptura i causam
per contractionem radiorum ut basilius homilia 2ª super genesim damascenus
lib 2 de fide orthodoxa c 7 explicant de luce illa quae noctem faciebat
per solam radiorum contractionem sic factasse in regisgio tenebras cum 9ª plaga
illata fuit et super universum orbem Christo moriente quidam radi
derunt — haec est nulle sunt Dei tenebre nanexsse illuminat omnem hominem
venientem in hunc mundum .i. nunquam illuminare cessat 2º tenebre fiunt
dum ipsum solem peregrina qualitas obtenebraret sicut apocalypsis 6
sol factus est niger et c 8 percussa est 3ª pars solis et 16 angelus effudit
fialam in solem hoc autem ad Dei infinita puri tate longe abest 3ª
tenebre fiunt quia noctis solrecedit et ubi sit lucem spargit nulli homo
sunt Dei tenebre iacobi 1º nº 17 Deus non pater est luminum apud quem
non est transmutatio nec vicissitudinis obumbratio ·i· ut augustinus lib.
12 dei civitate c 21 tomo 5 nec momentum obumbratio quia nec ad minimum
momentum umbram recipit unde pro hic obumbratio obvarias
umbras quas facit adtropico in tropicum solis recessionem —
notatio teologica
lege cause originem hunc locum versantem tomo 3 in iurunca finem
ait non parem dici lucem veram in qua tenebre non sunt quia pater veri-
tatis amplior est verbo et maior quam veritas et quia pater est sapientia

melior ac prestantior ipsa sapientia que verba aliud sapiunt nisi
explicas originem dicentem patrem in quidem esse sed primum in dignita
tem maiorem generationis autoritate ut cirilus lib 2 tesauri c 3
Crysostomus homilia 74 in Joannem et hilarius lib 9 de trinitate ex
plicant id Joannis 14 pater maior me est ubi de salmerone tractatus
in id vitae erat lux hominum tomo 2º -
2º Cirilus lib 2 tesauri c 2 Christum patri esse consustantialem ex hoc lucis nomine
colligit item anbrosius lib 1º de spu santo c 16 et alio vicenus de ser seque
bandalica lib 2 et ex hoc loco cum alijs colaro probat clarius adversus Cari
mandum arianum unum di'vi'natis per sonas unitatem cum eodem lucis nomine
res personis diuinas nominant id in presentia lux est Deus 2ª Joannis 1º et spus sanctus
in Ezequielem sepius domini surgens veniebat ab aquilone et in circuitu
eius lux reffulgens - eugenius 23 lib 6 de fide ad enriquen regem uan
dalos hinc colligit filium equalem patri in esse par aut lu
et abeo procedentem et unius cum eo supra -

notatio moralis -

ad Dei nostri in hunc mundum adventum ad eius de mundo partem ...
riam sualem pariter et fortem ad varios qui ercabit in esse primi
nei pes sigrandes nescio quod aptius nomen posset reperiri -
1º ante quam lux ad nos illum enarrant audat iam erat nunc nunc orit. cum ...
exorit. salmo 109 de Christo David agens ex utero ante luciferum genui te
hebraice ex utero ab aurora tibi est ros adolescentie tue 1. ante luciferum
ante mundi auroram iam eras in more glari nedi ci mus in flore adolescen
cie tue 1. ante quam lucis mundo lumen eras de lumine et Deus verus
de Deo vero antes que enel mundo amaneciera Christo era enel pecho
del padre medio dia -
proterea orientem lucem in attribuis nos comitari ideo evangeli predi
catio ros de lucis isaie 26 nº 19 expergisci mini qui habitatis in pulvere
quia ros lucis ros tuus et terram gigantum detrahes in ruinam ager
it isaias de expositione ecclesie iuventute per Christum ad inque
rium satane delendum et per orbem evangelium propagandum que
iuventutem rore comparat ma tuino nomen ob gratiam et virtutem tua
ob copiam et descensum sine strepitu ut cum 2º regum 17 nº 12 Cusai
dixit absalon operiemus eum sicut cadere solet ros super terram si nos funda
daremos un arociada sobre los enemigos sicut ros lucis ros tuus et terram gigan
tium detrahes in ruinam - et nota 7º ibidem legere ros qui ad
sanitas ipsius et ad terra impios cadet porque el rocie que alos sobervios
fue rociada · alos humildes fue rocio de consorte i refrigerio

i am° ipsa met lux quanta sua bis sic hoy armas adversus pecata tanto
che quita las armas dela uerguença despear i echa a las buelbe unde ce
leberrima ss in scriptura arma lucis i a de ygualo mi enses s° nos qui
deo sumus sobrii simus induti loricam fidei andamos ia de dia es me
nester traer las armas delas uirtudes claras ad Ro. 13 dies appropinqua
uit .i. iam Christus in nobis nostris illuxit induamur et arma
lucis sibe que lucis tempora indui soleant ut unusquisque dixit isaias vos
lucis .i. quia lucs spargit sibe que ipsa lux nos pudore armet et pecatis
foeditatem sicut in die honeste anbulemus que inquit Ambrosius
et Cipriamus nos beat pudore et ora lucet nos gerimus uerecundiam
expliciamus que quae non sint arma lucis quae indui iubet ait induimini
mi Dominum nostrum Jesum Christum ipse est ut nosotros buenos ai tanga —
preterea unus solis lux dies pares dies est una nu cadim semper por ende
equales que a sole dei sibe ari in ecclesia ss. fideles nunc quibusdam numero
sanctitatis diuersi alii ad sublimiorem alii ad minus illustrem
et claram dispositionem elevati alii obscuri et tenebrosi que a sole
sed altera oritur ecclesiastici 33 ipsos dies vocari et eos diuersi tatem
a sole .i. Deo causari. factum quare dies diem superat et iterum lux lucem
et annus annum a sole porque un dia es mejor que otro una luz mas clara
i un año mas fertil siendo siempre un sol cui respondit a Deo
mini scientia separari sunt facto sole ad que precepturum custodiente
per Dei sapientiam diuidunt. Dios es el primer autor i el sol con
orden i mandato suio causa esa baricdad. Dios ordenando i el sol
executando sed que non dona hi dies qualiter loquitur sed demoralis
subdit in mutabit tempora et dies festos ipsos et in illis dies
festos illa habet unum ad horam et ex ipsis exaltabit et magni
ficauit Deus et ex ipsis posuit in numero dierum unos unicos
dias solenes otros comunes i ordinarios de un mismo año ut illud
festos nos numerus sumus et fruges consumere nati inde
yo es causado delos raios sobre naturales dela luz dibina sub
dit... et ois hoy es de yo lo ex terra unde creatus est adam in im
...ridi nedi... deminus separabit eos et immutabit bias
ion... Lo qual se be en Christo qui alios elegit apostolos
alios discipulos alios ex numero fidelium —
inspexit ad e lucem adeo propiam est Dei scriptura Dios quien
i redeat que non tantum sed tenebrae sint barue s° me Dios putaueris
qui ne ut sol lucet ne ut luna illuminabunt et amos s° sine
conquirit Deus de idolatria populi sui portarias saber nauela

mo loc. sidus Dei uespri quod sanctus beda 1o et stefanus autoris expliciant sidus Dei lesperi Rosa. sibedi casum Zoro nimo hoc sidus e lucifer un seu venerem quam nunc saraceni adorant sibe ucu ecumenio mur curium qui p lucidum lapidem sculp insar inex trema frontis q. gestabat. Rosa apud Rodericum obscurissima apud etu muniorum tenebras aut excaecationem signat et in irisionem adir. quasi dicat non e stela lucis sed tenebras obfundens non lucem ut nos sed ipsas tenebras colimus.

Si dixerimus qsocietatem habemus cum eo et in tenebris ambulamus mentimur et ueritatem non facimus. si autem in luce ambulamus sicut et ipse est in luce societatem habemus cum eo

Explanatio litere.

Supponimus societatem ex diuisus e eiusdem sortis cum muniorum ut nomen indicat soci qsciut et diuidat laborem aberis. s. quam inequalibus resequat a socio calico unius sedi agro quasi socius i mumas fortuna. se sociam cum modum piscarae debit. sibe id fit idem credendo ut quanis eos no is numedis bos amicos qui cum quemis. scilicet notis fuit. sibe in nostris ut cum romanis dicunt in libris macabe orum iudei faci soci quasi aberat mu nua p turio ad quod depensis cum q duz do et credimus cum eum diligimus societatem habemus cum eo fide et charitate. uidendum est quod sint iste tenebre quae hanc societatem p fidem s. charitatem initam auferunt.

Augustinus quem sequitur beda. Glaudius Lyraeius Ruselius et ali. p tenebras speciatim p lucem gratiam intelligunt idem fere ecumenius audi dimus. Caietanus detenebris rerum speculationibus tunc gratiis s. erroribus et spuanis et deluce speculationibus gratiam s. fidem et charitate inpsimus nagit quanis dittenebris ut aliter opponunt. luci quaeque sisunt in non e sic in quod eo risi dum i scripturae tenebre tenebre erant super faciem alicui. s. nisi licet dem ensi nuyus tenebrarum s. nullius rei. negro ser or denominadael in hoc sensu non loquitur. quanis nulla non creatura in his tenebris e et quae ad homines sunt societatem cum Deo 2o ss tenebre in creaturis capaci bus sunt sibe in mente p nescientiam quae inadamo et angelis fuit et inbeatis requirit. sibe p errores speculationibus innali bus ut que ueritates filosoficas quae inbeatis ss nulle in iustis ut quamplurime sibe in mali bus o bi quo ranias gratias quaeatoris benialium quae sicut prudentes in iustis sunt inbeatis e neguum cum hu tenebri nolas sunt.

societatem cum Deo non asserunt est autem duplex genus tenebrarum quae
eam homini tollunt veritatis scilicet et peccata gratiam quam ad meum non an
tequam lux sit tenebrosa dicitur sicut infidelis tenebrosi dicuntur quae
veritatis lux non durat o bone numerorum 19 numero 44 filii israel contene
brati ascenderunt in vertice montis quod Iosue et Caleb dixerunt ut
facientes propterea autem incredulitas dicitur Moysis ibidem non est Caleb
bos ac abacuc cap. 2o ecce qui incredulus est non erit recta anima eius in semet
ipso unde quae ante lucem confusa sola tenebrae confusio in scriptura omni
ubi in psalmo 54 dicitur contexerunt me tenebrae et Isaiae 21 tenebrae circumcir
ca obstupefecerunt hebraica ad confusionem referunt et noster Ioannes infra in te
nebris ambulat et nescit quo vadat sic confusa est infidelis mens ad sessiones
tenebris dicitur obscuratus intellectus et 1 Petri 2o dei infidelitatis tenebris nos
vocat vocatos ad lucem et in hoc sensu quia infidelis demonis servitium eius
regnum dicitur tenebrae actorum 26 ut convertantur de tenebris ad lucem et de po
testate Satanae ad Deum et ad Colossenses 1o eripuit nos de potestate tenebrarum
et transtulit in regnum filii 2o postquam iam lux orta est et postquam tenebrae
sibi ergo recedat sibi ergo ei ostium claudamus et sic peccatum in ipsis fide
libus dicitur tenebrae ut bene Origenes super epistolam ad Romanos 13 Ecclesiastici cap. 23 versus 19
cum viro sancto assiduus esto quem cumque cognoveris observantem timo
rem Dei qui cumque non titubaverit in tenebris non condolebit tibi cum ceciderit
viro sancto non titubanti in tenebris scilicet sic enim 70 legunt cum ceciderisque condo
lebit tibi: en tenebras hic vocat casum et lapsum in peccato —
hoc duplex genus tenebrarum duplici ratione lucis opponitur fidei scilicet et gratiae
utraque enim lux in scriptura appellatur de fide constat Isaiae 2o domus
Iacob venite ambulemus in lumine domini ut idem pendet ratio fere
in omnibus unde veritas et lux idem sunt ut optime notavit Augustinus
sermo 2 in psalmum 42 emitte lucem tuam et veritatem tuam nova inquit
duo ... quid non aliud lux Dei nisi veritas Dei et quod veri
tas Dei nisi lux Dei et hoc utrumque unus est Christus vide Ambrosium
super Lucam c. 11 et gratia quae cum lumine confertur Isaiae cap. 30 illud nu
meri 26 erit lux lunae quasi lux solis et lux solis erit septem
pliciter sicut lux 7 dierum in die qua alligaverit Dominus vulnera
populi sui. Hic inquit Cyrillus loquitur in luce lunae versantes et velut ad
ulterius et modici luminis sola humana prudentia hi cum vere
Deum cognoverint lumen acceperint non tanquam in nocte manent
exiguo et lunari lumine sed velut in die radium solarem as
sequuntur illi vero qui Deum nescientes quasi iam sole illustra
ti septuplo maiori illustrati acceperunt quales erant legis
gnari in animo habentes solaris radii coruscationem

Christus i lux ueniente et cum eo gratia et sic uenire in melius lux quæ
illius inerat solis splendore illustrasset clarius - gratia cum lux dei ut optime
explicat Robertus in c. i in epist. ad ephesios id paulus ex isaia exsur
ge et surge qui dormis et surge ex mortuis et illuminabit tibi Christus et
inquit. cum ex initiatus qui semen apuato fuerit nunc in Christus
per gratiam et lumen suam illustrasset ut de Chrysostomum homilia 26 in ge
nesi in c. nunc lucem non ... gratia in paranem. ... qui lux
di gratiam ... in hic augustinus nunc ... in id salmi 66 illumi
net bultum suum super nos iuxta duplicem quam praebet huius loci
positionem i illuminet bultum suum super nos .i. qui nos habebat ...
... nobis et operat sed nobis abscondi timerat rebelere super nos
hoc est per fidem in praesenti mundo manifestet. - 2 in praesenti nos
bultum tuum fulgens adi magnum tuam ... ... nebris fu
atos sed gratia nunc radio ... tenebras nostras et fulgeat in nobis
imago tua quæ est in nobis -
ubi ... tamen ... ab eo separant et tamen sed per puta
tamen gratia quæ illam per fuit nos qui illi ... Joannes
ait in praesenti ... hic societatem cum Deo qui in tenebris ...
aut ... ambulat et hic societatem cum eo qui in fide et gratia
ambulat -

Notatio positiba

ambulare in tenebris illuminare ... quam ... iuxta ...
ut ex Jeronimo in c. i isaiæ 59 sperauimus lucem et ecce tenebræ splendorem
et in tenebris ambulabimus et in id 53 qui est ex vobis timens Dominum
audiens bocem serbi eius qui ambulat in tenebris et non est lumen ei optime
explicat Joannes ferdinandez in suo thesauro uerbo ambulare ... qui
... bene ... ex casiodoro sicut augustino in id salmi 88 in lumi
ne bultus tui ambulabimus in lumine ambulare est legem Dei et prae
cepta serbare - praeterea ubi ambulare in aliquo idem sit quod apud nos
entender en una cosa andar en al gun negocio ut salmo 118 qui ambulant
bulant in lege Domini ... explicat ... qui operant ... qui tamen
in iniquitate ambulauerunt et salmo 100 perambulabam in innocentia
cordis mei tratabaio i andaba en la birtud et in hoc sensu ...
ultima ... ambullasse in ... et ... in bia Jero
boam ... in ... ambulant sic ... adeo in tenebris
ambulare est in ... tenebrarum exercere quæ opera ut alibi
amus ... paulus ... habet bos greca quæ est perigateo
.i. me exerceo quæ est actorum 21 n. 24 ambulans et ipse custodi
ens legem .i. exerces tu ... legem sic in tenebris am
bulare est exercere in operibus tenebrarum -

2º ca veritatem facere patet sacra dicimus legit, q n placet qz
n agit de veritate speculativa sed practica dicitur n iam dixerat mer
nimur in q raid ad n tum dicunt se nosse Deum et factis negant cum n
veritas n minimus factis quanbus infit ut patet ex scriptura
in qua mendacium dicitur operari os 7 et Jeremie 8 et veritas fieri
adefesios 4 et in hac explicatione verbum mentiendi adeo reduci debet
qui erroribus a Deo separant veritatem autem n facere adeos qui venere
dant n facta fidei conformam de qq paulus 1 ad Rom n 18 qui Dei veritatem
in iniustitia detinent ut bene Chrysostomus et Theophilactus ibidem qui quam
veritatem a Deo et naraissa didicerunt quasi detentam in veluquam
[illegible] habent neoperibus manifestent et in hoc sensu dicebat idem paulus
fidem per charitatem operari quasi faciamus veritatem quam credi
mus, operamus ut adefesios 4 veritatem facientes in caritate crescamus
in illo per omnia sicut domus que in mente artificis e dicitur fieri cum crescit edifi
cium ad eius ideam - praeterea veritatem facere cum docere sic Joannes epistola
3ª n 6 quia operatores simus veritatis et 2ª ad corinthios 7 veritatis facere
ad n tum increpat S Joannes n solum eos qui mentiuntur sed qui alios docentes
n veritatem faciunt - praeterea facere veritatem es guardar la palabra dada
josue 2 n 14 dicitur raab faciemus in te misericordiam et veritatem haremos
razon i cumpliremos nuestra palabra ait S Joannes infideles qui
in errore et dicit sedere in luce mentitur fidelis vero qui in quo dactum
fidem n servat - denique cum veritas fit in scripturis aequa mat iustitiae
equitas ut cum zacharias 8 Jerusalem vocatur civitas veritatis quod
statim explicatur mons sanctificatus et salmo 11 defecit sanctus diminutae
sunt veritates ... bona opera quae Dei voluntati conformentur facere
veritatem erit haver razon haver el deber sic Joannes 3 qui facit veritatem
venit ad lucem qui male agit odit lucem ubi faciunt veritatem opponit
agenti male qui sensus in praesenti quadrat quasi dicat el que anda en tinieblas
no tiene justicia ni verdad para parecer

moralio teologica

videatur cum memius qui exprimat totius sensus in meletum [illegible] ubi blas-
fimi aucuntere qui Joannes cum dicebant nos simus perficeat sic simus
veritatis error qui Joannes tempore existimantque dicunt ad Rom 3 n 8 facia
mus mala ut inde veniant bona et c 9 n 19 quod ad ea quaeritur voluntati
n est eius quis resistit de qq Jacobus c 2 n 20 bis autem homo inanis sine
quod fides sine operibus mortua est patres in hoc errore versabantur putantes
n nocere [illegible] societatem cum Deo ob Dei praedestinatum et qui in eius
gloriam veniunt hos monet Joannes societatem n habere cum Deo si in pec
catores tenebris sint quantumvis fidei luce illustrentur denique n in luce

si dei sedere sed p benao sera in luce ambulare — —

nomine memorati

1.º benenerarunt beda caietanus et claudius et hesetius ingregenni de itijs dei ambularci in luce si autem in luce ambulemus at de Deo sicut ipse e in luce qe m mirum sic iugni in side gra, aut uir nitess ut inear bulent et p si iant Deus autem e p siereser sed in ipsa lucee un ali modo suman heat sur sutur sic iustos semita e quasi lux esp lenderisque p cidit usq ad sur futurum diem p uer biorum 4 nº 18 Dei autem facies sicut sol i mir uirtute sua apocalipsis 1º nº 16 et apud isaiam sicut lux meridi ana clarae semina autem santa sicut soloriens mundo —

2º nº sat e lum fidei here sed i nea p beneo per ambulare sicut i lux illius darae ut caorta quis q exear ad opus sum sic fidesur inea ambulemus ut Job 29 quando lucebat lucerna eius super caput meum et ad lumen eius ambulabam in tenebris q ille prestat qui ut ibi gregorius li 6 19 moralium c 10 semiz gressus bonis operis dirutus lumine superius loquit baruc q nº 2 conuertere jacob et aprehende eam s legem ambula sui am ad splendorem eius o lumen eius i. ut 70 legunt ambula ad splendorem coram lumine eius obra segun la luz i en seguida de la fe sic egointeligo id ecclesiastes 11 nº 9 ambula in uijs cordis tui et in intuitu oculorum tuorum q li ut hironice aliqui interpretantur. 70 nº sarunt quilibet dem agunt ambula i uijs s cordis iuste hinc ilus anda como te dicta tu corazon debes andar et in intuitu oculorum tuorum i echa por el camino q con la luz debieres ser mejor cuius opositum Jeremie 13 nº 10 populum istum pessimum qui nolunt audire berbamea et ambulant in prauitate cordis sui ubi 70 ambulantes in diret cordis eorum por aui andan perdiendo fuerado dictamen i desencaminado ut aun los encamina psalmo 80 nº 10 di mi sicos sm desideria cordis eorum ibunt in adinbenciones bs suis i. nº ad meam lucem et doctrinam ambulabunt i. operabuntur sed iuxta ad doctrinas et inbenciones falsas quas inuenerunt. de nig ambulare et nº iuxta hanc lucem ambulare sed ercee isaie 9 ounlus qui ambulabat i ntenebris uidit lucem magnam et sedentibus in regione umbre mortis lux orta e quo mo sedebant et ambulabant ut bene ibi dubitabit basilius q i ambulare iuxta Dei lucem et doctrinam sederem ullum prestem ad eterna p uerum uirtutis itaminando facere —

Et sanguis Jesu Christi filij eius emundat nos ab omni ini quitate

expositio literae

ri anobis ex animi nandas quomodo hic concrescendum est connectant.
2a [illegible] Sanguis Christi emundet de quaemund atque facta est Sanguinem
Christi loquatur Joannes ubi quod sit omne peccatorumque mundamur per illum —
... primum augusti mysterii convenius sic hic concrescendentibus coniunctim con
dixisset Joannes omnino ut nulla sint peccata ut societas cum christo ma
ratur ne animo peccatores considerent adire remedium Sanguinem vide
licet Jesu christi et Joannes sic explicatur similis est paulo ad hebraeos 12
ubi cum hebraeos hortaretur ad exercitium peccatore linquendarum ad caelestium
praemiis habens dilatandam quasi diceret aliquis quo modo nos poterimus
ad ipsum per sanctos spiritum pervenire adit respondit nobis mediatorem
Jesum et sanguinis aspersionem melius loquentem etc. quasi dicat ut
bene tibi rebiba si vos peccatores conscientiam adulterant actibus nequi ne
per ea celum ingredi per dicitur manu mini nec meanis auspiciis non aut aspersio
nem sanguinis i. te Christi ad ecclesiam in qua per sanguinem christi
non aspicianis emundamini iuxta dicta c. 9 et omnia pene in sanguine
per legem mundantur et sine sanguinis effusione non fit remissio —
beda vero quem sequitur Claudius Caietanus et hesselius per [illegible]
aiunt addi tum putant nequaquam nostris Sanctis operibus nostro per sue
aut industria aquarum ad integrum posse mundari quasi diceret esset
aliquis incredulus cui fieri potest ut nos ad tantam societatem pervenir
amus respondet non nostris operibus sed Christi sanguinem prestandum
et Joannes sic explicatus similis est paulo ad romanos 8 nam quod impossi
bile erat legi in quo infirmabatur per carnem Deus filium suum mit
tens in similitudinem carnis peccati et de peccato etc. i. cum lex et
natura infirma esset Christus ad peccatum tollendum nos fore requisit —
hesselio placet commentarius qui dam incognitus qui hic Joannem hoc
dixisse contra ebionitas qui cum in tenebris ambularent crebris aquae lotio
nibus se aspersionis emundari dicebant ut reliqui Judaizantes contra hos
ait Joannes non aqua sed sanguinis Jesu Christi virtute mundari —
his ego addo particulam et causam reddere quoniam cum nos in ara
tenebre simus et peccatores cum Deo societatem habeamus per i. Christus
demum nos ad ephesios c. 2 n. 14 sanguine suo solvit et tulit parietem inimi
citiarum. i. fit consequens ex assiduam societatem et familiaritatem cum Christo
quoniam diana peccata virtute sanguinis Christi remittuntur ut infra habemus
c. 2 um et 3 um quomodo hic sanguis emundet dico sanguinem Christi nos
emundare i. suadendo nobis ut illo utentes peccata lavamus sic ego intelligo
illud pauli ad hebraeos 12 respondit nobis mediatorem Jesum et sangui
nis aspersionem hoc est emundationem melius loquentem quam abel suppono loque
tam hanc non ad sanguinem Christi aut abel referendam ut benerine
ra in supra dicta c. 11 et per illum defunctus abel adhuc loquitur —

supereo cum abelum ad Deum adeo clamare ut Chrysostomus theophilactus citi: lugetur et constat genesis 4 sanguis fratris tui abel clamat ad me hoc supposito hic communis aliis interpretationibus explicatur ideo paulum dicere melius clamare Christum quam abel quia abel clamabat ad Deum Christus vero ad hominem clamat ille adeo petendo vindictam hic ab homine exigendo ut mundari se sinat ille expostulat ut caini sanguis effundatur iste ut effusus sanguis vivi purificare id mihi hic sic adventantes huius abiit non paulus dicens necessarius loquentem si non illi non effugerunt recusantes eum qui super terram loquebatur in moysem multo magis nos qui de caelis loquentem nobis aberimus Tum sanguis Christi ad nos clamat sed quid clamat pro quibus dixerat sanguinis aspersionem melius loquentem i. emundat ut si. hoc sanguine aspersi mundemur quam eandem vocem isaiam lavamini mundi estote auferte malum etc. 2º emundat nos sanguis Christi efficienter seu meritorie quatenus ille effusus pro nostris peccatis fecit dicis satisfecit et in hoc sensu apocalipsis 1º dilexit nos et lavit nos in sanguine suo ubi illud in significat instrumentum ut in regum 17 non in gladio nec in hasta salvat dominus et luc 22 si percutimus in gladio quod ponderandum in his verbis pauli ad hebraeos 9 omnia pene in sanguine secundum legem mundantur et sine sanguinis effusione fit remissio licet aliqui ad verbium pene ad nomen omnia referant quia aliqua non mundabantur sanguine ut numeros 19 constat de his quae mundabantur in aqua per sinus in quam rufae vitulae cineres mittebantur sed melius Chrysostomus et theophilactus ad verbum mundantur referunt et sit sensus sanguis in veteri lex etc. non plene mundabat sed pene quia solum exteriorem illam irregularitatem ad exercenda templi munia tollebat nullam esse virtutem Deum placandi habebat sed quatenus ille exterioris fit sine verbis continuo ex primi bet. ut d. thomas in 2ª et 103 ar. docet at sanguis Christi emundat quia in se virtutem habet Deum placandi et huius sanguinis excellentia supra sanguinem aliarum effusum optime mihi hic et paulus declarasse 1 necesse est ergo exemplaria quidem caelestium his mundari ipsa autem caelestia exemplaria Chrysostomus theophilactus videretur esse communius et primarius de caelestibus quod mysteriis interpretantur ad hebraeos 9 ipsa umbrarum mi sicut quando caelestem Jerusalem, de cielo decendentem vidit et sivit sensus aclaro Dios i abibo los misterios que estaban cumo en borones conel volver de su sangre

sic in exemplaria graece ipodeimata quod theophilactus in id ad hebraeos 8 qui exemplari et umbrae caelestium deserviunt interpretantur sobre ansi lloran si vero mundo toda et lira dispaulus caelestia intelligas quae exemplar erat ad vivis instar huius terrenae instituti similiter sensus elicit non solum Christi sanguis terrenum tabernaculum emundat quatenus peccata abolivit sed ipsum met caelum sibe porque el cielo parece tenia alguna mancha instar ... pues quanam anana suegos greyo i rubo tan males be

ā nos q̄ fuiron desperades hi onor y macula mundar sanguine Christi
siquidem ut illi' colerent ab his eschece i seura cayo maldicto
pues porq̄ sego a se derrama sangre de Dios sibi ad rem nostram sangre
quondam tempus enim celum non placaret fetorem nostrorum peccatorum qui
illum penetrare dr̃ i scriptura non tollebat sanguis Christi enim et pec
ata tollat et celum nobis aperit nos et desperados mundari —
ū 3um de qua emundatione & quo peccato loquatur Joannes Salering existimat Joannem agere de peccatis
venialibus emundatione & probat ex antecedentibus si in luce ambulamus sicut ipse est in luce societatem habemus
cum eo & sanguis Christi mundat nos quo modo autem inquit Salerius qui in luce gratia sunt mundari possunt
nisi a venialibus iuxta illud psal. 50 amplius lava me ab iniquitate mea munda me. Turrianus in trat. de
eucharistia fo. 35. pag. 2a. ab emundatione que fit per baptismum refert & probat ex subsequentibus
seq. n. quia si peccatum non habemus quasi dicat ab infidelitate mundamur per baptismum a peccatis con
missis post baptismum per confessionem — sed verius existimo cum ecumenio Aug. & Claudio et
Heselio Joanem usum esse sinedoque per dum genus pro omnibus speciebus ponit ad qualibet exprimere
singulari & plurali numero et de omnium peccatorum ablutioni loqui quod ex contextu patet quia ad lu
cem fidei vocaret qui exutauerat & ad societatem in utroque cum Deo in eundem nunc remedium ad
utrumque prebet. s. emundari sanguine Christi per baptismum ab erroribus infidelis sive per confessio
nem a peccatis si peccatores de quo Paulus egit ad Hebreos 10. accedamus ad eum cum vero corde in ple
nitudine fidei aspersi corda a conscientia mala & abluti corpus aqua munda ubi conuenientia ma
ladiur incredula que antonomatice e mala ad Hebr. 3o cor malum incredulitatis, & ablutio
nem aspersionem que ad baptismum referunt Chrisostomus Theofilatus Teodoretus & ecumenius
de 2a & mundicia fidelium a peccatis agit Joannes Apoc. 7. n.o 20 laverunt stolas suas et
dealbaverunt in sanguine agni quod licet de solis martiribus Aug. serm. 11 de tempore & Greg. hom. 17
in ecclesiastem intelligant de omnibus electis qui mundantur per penitentiam & bona opera que a sanguine
agni vim habent mundandi Ambrosius Veda Haimo et Ricomius interpretantur —
Preterea mundat itidem sordes peccatorum venialium s. n. redemptus a servitute hominem faciem
abluit quam in servitutis merore maculaverat sordidam que reliquerat sic Paulus ad Titum 2o
salvator noster Jesus Christus dedit semet ipsum pro nobis ut nos redimeret ab omni iniquitate & mundaret
sibi populum acceptabilem No solo nos rescato del pecado sino nos labo aseo y hermoseo
para que mereser le pareciesemos.- sic Joannes unde redemptione a peccatis & erroribus egisset nunc
de mundicia agit suis [illegible] faties itidem si de macula non constet abluitur & mundatur sicut cum
de luce dixisset Joannes nos a quibuscunque sordibus sanguine Christi mundari docet ~

Notatio Positiua.

Considerandum est tria propositionum genera inveniri in scripturis cum de sanguine morte & pasione
propitiatione & redemptione Christi agitur alias quidem de preterito quasdam & de presenti alias de
futuro legimus n. quod dilexit nos et lavit nos a peccatis nostris in sanguine suo ad Heb. 1 purgatione

peccatis salvaret gratia habent et ad Ephesios 1° gratificavit nos in dilecto filio suo et ad Rom. 5°
reconciliati sumus per mortem filii eius ecclesiam Dei adquisivit sanguine suo actus 20. Isaiæ 38. in
fundit in profundum maris omnes iniquitates nostras quæ propositiones de preterito sic sunt intelligendæ
.i. ut dum ab festis veteris testamenti et sic significant in modo licitatem
et certitudinem nostri redemptionis in deiecem per festis iam facta putarim hæc quæ sunt
indubio facti in dicam sicut in lege dicta ab Isaia 53 n° 7 oblatus
quia ipse voluit et infra ipse peccata multorum tulit et pro transgre
ssoribus rogavit et Zacariæ 12 aspicient in quem transfixerunt et Sal
mo 21 n° 16 foderunt manus meas et pedes meos dinumeraverunt omnia
mea ubi de hanc regulam late tractantem Hieronimum tomo 9 citra id ad epistolam
2° cursus citabit et considerare fecit in sculptis et in e. 3° cum pulus
a medio tomo 5.° per pro modestia festis faciunt et tradidit
Salmeron prolegomeno 10 quinquagenaria canone 93 fine ut sic hy
storiæ poetis quanbatis apparerint longe aliter apostolis qui pro festis
gloriam sibi arrogantes preterita pro futura indicant. —
Sed pater meus nostras dominabitur inter
et nati natorum et qui nascentur ab illis
.i. dicuntur hic festis ab apostolis et tunc significant Christum dominum
non fecisse per sua medicinam efficaciter sanantem amorbos
sicut nominat et homines inter perirent ut unde fecisse unicum grande
.i. spersas ad illud magnificas fecit redemptionis per lebis .i. fecit pec
cata sanavi licita nostra sanavites hinc paulus 2.ª ad corinthios
5 n° 19 Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi et infra
dedit nobis mysterium reconciliationis et paulo superius obsecramus
vos reconciliamini Deo ut intelligas in nostre nostra reconcilia
tio in eum in et Deum in Christo ut propter eius merito nos sibi
reconciliet et inter venire apostolis ministerio reconciliationis s.
sacramento et nos ipsos qui reconciliandi sumus absque quorum
consensu non fit reconciliatio plena —
2° festis inveniuntur depressum in scriptura de passione et sangui
ne christi quales sunt emundat nos ab omni iniquitate tollit peccata mundi ad ephesios 1° n. 7
habemus redemptionem per sanguinem eius et remissionem peccatorum secundum divitias gratiæ eius 1 ad Timot.
4. n° 10 speramus in Deum vivum qui est salvator omnium hominum maxime fidelium et hæc pp significant
nificant 1° virtutem quam ex se habet sanguis Christi ut dicimus veneno resistere mitridaticum Reubar
bum purgare coleram et Alana pituitam &ª. — 2° huius modi propositiones significant expia
cionem quam facit Christus per sacramentum eucharistiæ quæ quotidie pro peccatis offertur cum sit iuge sacri
ficium sic .n. Paulus ad hebreos 9. dixit melioribus hostiis quam antiquis nos mundari
cum dixit melioribus hostiis cum Christus unam solam hostiam obtulerit quoniam hæc hostia
quotidie repetita et a multis sacerdotibus oblata quasi multæ hostiæ censetur —

3° denique de xi sanguine sunt propositiones de futuro psal. 129. dabit ex Sion salu
tare Israel & psal. 13. cum averterit Dns captivitatem plebis suæ Isaiæ 59. n° 20. ve
niet ex Sion qui eripiat & avertat captivitatem Jacob. & hoc illis à me testamentum cum abstu
lero peccata eorum &c. quæ propositiones sensum utique propheticum sermonem continent ~

Notatio Theologica.

Optime Leo Papa in rescripto ad Fabianum constantinopolitanum in eutichetis perfidia
tomo 1 conciliorum ex hoc loco probat xum Deum verum & hominem esse & merito nam si homo non
esset sanguinem non funderet si Deus non mundaret ab omni iniquitate ~
Optime etiam ex hoc loco xum esse Deum Idacius Clarus Hispanus lib. 3° adversus Varimandum
colligit quia mundare eque tribuitur patri & spiritui sancto ac filio. de patre dicitur apud Ezechi
elem mundabo vos & erunt mihi populus, de spiritu sancto in Isaia mundabit sordes in spiritu
Judicii & ardoris & de filio hic emundat nos ab omni iniquitate ~ Videatur Hieronimus
lib. 2° adversus Pelagianos tomo 2° f° 283. qui hinc probat hominem non iustificari
propriis operibus aliud est non mundari à Deo aliud porro esse sine vitio aut vitibus naturæ
à se mundari idem hic ponderavit Clarius Videatur tandem Caietanus qui hinc probat non
divini dictum discipuli à Deo solo omne peccatum omnemque iniquitatem mundare ~

Notatio Moralis.

Inter abstrusiora fidei nostræ misteria hic per sanguinem Christi meritorum
ablutio numeratur Isaiæ 52 cum enim de Christi passione ipse loquitur ait n° 15 asper
get gentes multas super ipsum continebunt reges os suum in originali
est par nicula hoc est sic crucifixus sic ludibrio habitus sic inglorius
et per tantum factus sanguine suo universum orbem mundavit reges
tanto stupore defiget ut nec hiscere quidem audeant et hic est ex nostri originali
psalmo 50 versiculi 8 cum prudenti incerta et occulta sapientiæ tuæ manifes
tasti mihi. asperges me hysopo et super nivem dealbabo ~ et mirum quidem
non solum sanguis Christi emundat nos ab omni iniquitate sed minima quidem guttula eius
mundat nos ab omni iniquitate unde hæc ablutio aspersio dicitur in scriptura in
prima Petri 1° electi in sanctificatione spiritus in obedientiam et aspersionem san
guinis Jesu Christi. i. electi ut aspersi ~~Christi~~ Christi sanguine ab
spiritu sancto mundemini quod significabatur Levitici 14 ubi de leproso solum
iubetur sacerdos tum plura univer sum aspergere quasi libri illa asper
sione omnia sufficeret mundare ~~[illegible]~~ noster quidem sanguis dum a deo
effunditur immunditiam dicitur ipsum Deum inquinare sanguis vero illius
effusus ad misericordiam dicitur nos mundare sic in Isaiæ 63 aspersus
est sanguis eorum super vestimenta mea et omnia indumenta mea inquinabit

q. Hieronimus dum victoria a Christo in passione partam interpretatur. apocalipsis c. 22 laverunt stolas suas in sanguine agni miraris inquit oleaster in c. 19 levitici experimenta huius sanguinis ignorant et omnia mundat sanguine suo - ubi modum quo beneventanus hieronimus in c. 3 malachiae sanguinem christi dicit vere fortiorem citatam et universalia ablueret illis ut dicit ignis his vel aqua isaiae 4 si abluerit dominus sordes filias sion et sanguinem hierusalem lavet in spiritu iudicii et spiritu ardoris ubi aquam vides et ignem et utrumque ad cruentas sordes.

q. si dixerimus quod peccatum non habemus nos met ipsos seducimus et veritas in nobis non est -

explanatio litterae

Duo circa litteram oporteret examinare quorsum huius sacri canonis assump. et unde prudentibus continuat. 2o de quo peccato fiat sermo circa 1 um cum nimis exprimat unde sermonem repetat et producat videlicet frequentia amplius amagnitudine suam partis generari et ad confessionem mitari - augustinus quem citat sequuntur expositores sic hunc continuat videlicet quod conveniret cum remedium his praevidisset Joannes qui animos perturbant obscuratos tenebras de his nunc agit qui etiam nimium clari dicebant peccasse quos idcirco peccata non videreant quod veritas quae lux est in illis fidelius exprimat ideo hoc subiciat Joannes neque superiorem sententiam de Christi sanguine de his tamen peccatis intelligeret quae prius quam in luce ambulamus admisimus itaque non solum Christi sanguis ab omnibus iniquitate mundat sed omnes emundat quod nullus est labis expers idem sequitur. Caietanus ego qui damnationem hunc versum Joanne quod duo peccata qui errores a nobis gratiae aqui fitionem et in ea persevera anima in ii siquis dicat si nullum peccatum ingratia et peccatis hunc veritatem refellerat in verbis prudentibus si dixerimus quod peccatum habemus unde et in tenebris D ... ii est circa siquis nullum peccatum se habere dicat et ideo de remedio non curet quod non Christi sanguinem de quo dixerat nunc peccatorum confessionem de qua dicat ut sit.

circa 2 um de quo peccato fiat sermo in primis clarum communis qui de peccato communis ab hebraeis ocii dicendo Christum interpretatur quod in hoc versum partis quod cum agit Joannes nec id peccatum sit adeo ut et verba sonant 2o longe minus placere per lutheres qui de peccato originali si de peccato aliquo quod semper in renatis haereat cum alius huius totum de probaminus intelligit vide balenciam ... de peccato originali ... iam in hoc deletum aqua illa munda ezechielis 26 in 29 Christi namque in istis adam in peccatum non est particeps 3o non placent aliqui de peccato quolibet mortali intelligunt hoc in iam excluserat Joannes cum dixisset tenebras cum luce repugnare tunc quod Joannes sociali singulari Dei beneficio absque mortali esse tota vita difficile tamen ad eam conscientiae vitio ac mortibus andum aliis

peccatum Quamsloquatur. cum in sententia quam tenet Claudius chaterinus
et salmeron in huius epistolae commentarijs de unica primi hominis vitio seu
de fomite intelligit peccatum et probat auctoritate augustini de perfectione
iustitiae contra celestium c. 10 ubi ait ut nullis reliquijs peccati s. ad animi in
hoc manentibus interiori si dixerimus quia peccatum non habemus nos
seducimus sed hic locus non probat quibus augustinus solum ut recordare
uerat hunc Joannis locum cum alijs eiusdem et omnis qui natus est ex
deo peccatum non facit ait quod secundum id quod ex deo nati sumus et in eo ipso
manentes non peccare secundum quod autem quod de homine illo nati sumus per quem
peccatum intrauit si non peccato non sumus quia si nullius infirmitate
non sumus augustinus non tantum dicit peccatum de quo hic agit Joannes
esse illam naturae infirmitatem sed etiam concupiscentiae ut attente legenti consta
bit
praeterea adducunt eundem augustinum epistola 29 quae est ad Jeronimum
ubi quis est inquit sine aliquo vitio id est fomite quod dicat s. quasi sine radice
peccati dum clamet Joannes si dixerimus quia peccatum non habemus nos seducimus
nos — sed nec hic locus probat augustinum peccatum de fomite declarare
sed colligere ex hunc modum seu fomitem et quotidianos lapsus pec
catorum ut patet legenti — 2° probat chaterinus rationem quia non intelligen
dum sit de peccato actuali sed de hac radice peccati quia s. loquitur de ipsa causa
et hoc esset cum haereticis asserere in quolibet actu nos peccare s. decretum ma
nere cum est falsum quia de aliquo tempore quando homo nullo teneatur reatu peccati
sed si quidem spatio manet bene cum caeteris refutauit bene quis non peccet de
here peccatum quia hoc communi sum et sic Joannes dicit quod si dixe
rimus quod peccatum non habemus etc. — quam obrem ex primo non in
presenti peccatum sumi sed communiter unicuique quia nullus adeo stultus
qui non sentiat se ad hoc malum inclinari et hanc legem in membris
suis non experiatur quare nullus esse poterat inquam Joannes ineluctere
dicens illum seducere et mentiri etiam autem quam plurimi qui se dolo
ipsos benedicebant — praeterea de peccato agitur quia infra hortatur
confiteri dicens quod si confiteamur etc. sed per illam autem confiteri
animam in carne habitantem et eius motus absque consensu non eget homo
remissione ut docet augustinus lib. 1° contra duas epistolas pelagianorum
c. 13 lib. de spiritu et litera c. ultimo concionem in psalmum 118
et lib. 50 homiliarum homilia 5 — denique si verba ipsius quaerere
bonum vocat augustinus ipse ex proposito in ipso libro de perfectione
iustitiae quisquis inquit dixerit post acceptam remissionem
peccatorum ita quemcunque iuste vixisse in carne ut nullum
habeat omnino peccatum contra dicit Joannem dicentem si dixerimus quia pecca
tum non habemus non ait habuimus sed habemus quod si
quis asserat de illo peccato id dictum a Joanne quod habitat in carne

nostra mortali quod gratia mihi parentis quantis bolunlate contrarium
non autem [illegible] peccare qui eidem peccato quasi inuar ne habi
tamen ad nullum opus malum dio consentir subit liter quidem istud
dicit nit sed ut dicas &c. hic augustinus — Omnem confessio mo quam
nem tum de benialibus quam tum de mamla pro quibus peccatum contra
eta agere sic ex proxe d. thomas 4 sent. dist. 17 a 2 c 2 ad urgentem dist.
c 2 arad 4um Sanctus Patricius ex gregorio magno in locis cum hanc
eglam tomo 8o operum gregorij pascasius abbas de corpore et san
guine domini c 9 tomo 9 bibliotec gregorius in e 13 libri re
gum lib s c 3 Cipriamus et alii relarung usanoba et clarissime
augustinus hic qui inquit non per ho quando inter ad nun per rat non
here Celebrapeccata et co logo ex concilio africano sub bonifacio
c 31 ubi excogebat ut humiliter se lum sed ueraciter humur ba as nane,
Et feri qui stat non subdito et si confitearemur oia peccata nostra &c. ecce conci
lium de his peccati intelligit quas confiteri possumus fer circa con
quamus dicat infra nos emundari ab peccatis per confessionem et dignis
sup a emundari sanguine Christi agit sine dubio de maculapeccati quas
dr atrologis peccato contracto et non retractato manere in ala quam ma
culam pro peccatis benialibus contractis docet d. thomas 3a p. e c 87 arad 3um
Licet in 2e c 89 ait in dear dicit e positum sub intelligendusque de
macula quas e cum pribat gratia et quam maculam non in reatu pene ut
bolebat Scotus et durandus sed indispositare pene consisteret in dicen
bat quas in 2e disputat 139 c 5 — di
dicis quam hic locus anni liter aim illo eius dem quam hic es quis
Deus est peccatum non facit et cum illo est 3 scimus quod et qui natus est
Deus peccat peccatum vero non facere et peccatum here Vide supra hieroni
mus lib 1o ad ver fris pelagianos et augustinus de persepe iustitia
c 18 sic concordant licet ex deo habeamus non peccare ex nobis autem inqua
tabilem qui ob inquit Zeremimus ex deo e non peccat quandoque semen
Dei manet in eo — respondeo ex quod s. illud non peccat sunt de mor
talibus et sic non 2a dicit hic loco in nequam ago de benialibus ut uidimus
s. intelligitur de benialibus et explicandusque ut explicat Sophonias
c 3 reliquis israel non facient iniquitatem ubi non dicit quod iniquitatem
celebrari in uidant sed studium puritatis indicar —

Notanio pospinba.

bir bumillud sed uno uiri maximam hic ingressum signar
non ingeri pura nec ut unquam falere sed singlici aliunde magnum
quidam et adulando suadere encaxalle enlacabeza 2 es
una gran cosa sic in Zeremie 20 n 7 seduxisti me domine
et sed uctus sum i. ut benelarius me hanc pro uinciar reus sum
tamen illi ad mi nostrandus ideneum fore dixisti quod di und sit

falsa

falsoquerunt eg pur - seductus tu me seduxisti cum n. mea spemne
hoc munus obtinerim sed ut fuerim bocantin sequitur Vos señor me
pusisteis enlacabeza que era bueno pa gobierno index ad Rom. 7, 6

de fundo apostoli dr per dulces sermones et benedictiones seducunt
corda innocentium. i. ut ibidem anselmus insidiosa et blanda ad
ulat. cor suata alebant et tanquam sanctos benedicunt pusieron
les enlacabeza q. son unos santos item ad Rom. 7 n.o 11 suatum ocasione
accepta per mandatum seduxit me sequitur posita anselmi qui inquit
eo q. si quis ho. fuerit sub iusta legis si bult sibi tribuere n. Deo
super biendo plus suat posiame enlacabeza q. por mi guar
daba la lei i asi de la misma lei guardada tomaba ocasion desuado
ait G. Juanes el q. dice no es suador el se encaxa eso enlacabeza
i es un bobo q. se dexa engañar de si mismo =
2.o seducere n. ut cum q. decipere ponat sed adulando blandeo alliciendo si. an
selmus et oliuares locaci tam ad Rom. 7 et 16 ro ibi et 106 31 n 27 declinatir
i no ultra cor meum 70 seductum i cor meum Jheronimus v. latratum et,
ss qui legant latratum et seductum ait G. Juanes qui en eso dice el mis
mo se aquela i engañosa mente se en labia G. um hec falsa persuasio
oriat. trinex superbia quasi plus es. estimat quam sit et ex amore sui qui
pulcriorem representat amatum cui e. quasi fucus quidam ipse amor
.s. ut mendax speculum pulcriorem reddens fiam merito berbo
illo. ut. G. Juanes quorum q. significat.

Notatio theologica

1.o non trahit pelagius in huius loci expositione dicens Juanes n. veritate
sed humilitate locutum ecclesia namq. inquit tota pulcra est et sine
macula quis huius loci expositio damnat. i. mauritio carthagi
nensi canone 6. ubi hec verba habent quisquis sic accipiendum pu
tauerit dictum apostoli si dixerimus &c. ut dicat propter humi
litatem n. oportere dici nos n. habere peccata n. quid veritas sit ana
thema sit n. n. dicit apostolus nos extollimus et humilitas in nobis
n. e. sed nos seducimus et veritas in nobis n. e. - eadem roe n. mihi hi
placet expositio ricardi ledesmae in arius caracteribus lib. 2 f.o 99 qui
ait ex loco hoc Juanes n. inferri neminem peccato liberi carere sed nullum
id debere presumere cum ignorat p. accusator sit sui et licet sibi conscius n.
sit sed n. in hoc iustificatus est 106 n. 9 si iustus fuerit ho. ipse pur
ignorat ania eius dominaigit quam tradit licet veras itd cha
tholica loci n. expositio pelagio favet et apostoli i tato uni lio retrit.
er avit ei pelagius dicens Juanes n. propria aut iustos per se n. alequi
sed peccatores hec n. expositio in 7 canone mitti tan. uni li damnat.

2° errauit lutherus in huius loci expositione ex eo colligens concupiscen-
tiam esse peccatum. 3° quam contra hoc vide bellarminum tomo 3 c. 4 contro-
versia de amissione gratiae l. 2 c 12 dicit peccatum 6 sumitur 1° stricte pro actu ingrediente humano
peccatum pro concupiscentia sicut sumitur ad Galatas 5 2° peccatum occasione
accepta iuxta anselmi expositionem et ad romanos 6 nihil regnet
peccatum in vestro mortali corpore ut obediatis concupiscentiis eius
vigore concupiscentiae vocat concupiscentiam c. 7 n° 17 iam non ego
operor illud sed quod habitat in me peccatum alias non est ibi actu in me
genere peccatum. tunc quae voluntarium est et vitari nequit tunc quod
legem Dei non est primo est ipsius sensus magis quidem materialiter - dicitur autem peccatum quia
quae ex eo ortum ut scriptura adversus manus et sermo dicitur linguae sed
ad illud simulat idem lutherus errabit hinc colligens nos omnes in quolibet opere
peccare et satis insipienter locutus est capiamus colat 23 dicit quamvis peccatum
est quod scilicet in libro ait contemplatio vita hominum in verbis sanctis autem fuisse
peccata purgate paulum cum manibus laborabat et nunc peccare qui opus
defendunt quod Deum non templant - aliud est non semper peccare aliud pec-
catum habere. unde ad colbertiam putamus contra quae videat hieselius hie-
ronimus quae ex hoc loco falso colligunt haeretici ac pluramur quae ipso
ben patres deceperunt - colligitur ex hac sententia nemo sine ipsos peccatum
sine deceperunt ut docuerunt augustinus et lib. ad quodvis 2° duas
epistolas pelagianorum c 10 et lib. de natura et gratia c. 34 dicitur et lib.
de ultimo fulgentius lib. de fide ad petrum c 41 et patres conceptus
3° in multis offendimus omnes et lob 25 non est mundus nec infans cuius
unius Dei est vita super terram - quae veritas constat ex doctrina concilio toletano
tridentino sessio 6 c 11 et canone 23 neminem posse in tota vita sua
tantum venialia vitare nisi ex speciali Dei privilegio quod et tradit in afri-
cano concilio et ab innocentio 1° epistola ad concilium carthaginense quae est
25 epistolarum innocentii et augustino 1° epistola ad episcopos galiae videatur
lib. canonum de adversis pecta c 16 ubi id ex hoc loco quanti est
non sit possibile licet quod infallibili licet facit et multa de hoc vide
omnia ad decimam caracteres lib. citato manifeste ex dictis reiicit
catari, farisei, novatiani et pelagiani,
2° colligitur vera non improbant ex libris rufus et manilius 3° Jobinia-
nus et primo aquinum apud hieronimum lib. 2° adversus Jobinianum
et 3° pelagius apud augustinum heresi 88 vide bellarminum tomo 3
lib. 1 c 5 expressio eius impugnantur deinde colligitur falso aliquos dic-
tis esse peccatum ali an ut peccata quae refert et ex hoc loco falsitas
arguitur idem bellarminus tomo 3 lib. 1 c 11

Notatio moralis

adeo peccamus ipse non cognoscimus in hebraico quae multum in aliam mo-
al piacelera non agnoscere cuius mi erat per verbum 20 generavi illa
2° Indicis significans quando dicit sapiens generatio nequit quae sibi
munda est et non est lota a sordibus suis 3° quae ostendas 26 iuxta vatablum
nam vatabli cuiusque annotationem in hebraico vertere tantum ad com-
munem - i.e. in rebus me subduxit domine se inculpatae agnoscant

et querant faciem meam. sicut sibi licet hiero in ... id est ... et ephraim
quasi columba seducta non habens cor anus inquit aves pullos suos unguibus
uel ... eos dum ... gregere ... sola columba ablatos pullos non dolet ... querit
non gemit et ideo huic ... ephraim quod de babylonia ... sentiat sidere
quoniam gens sit salutis ... cuius ... demum apocalipsis
3 ... ebomire ... dives sum et nullius egeo et nescis quia tu es
miser miserabilis ... et caecus — 2º ... hic notandum quod nemo
te fallit nisi tu et neminem ... nisi te non humana ... insuper
... errorem induunt sed ... solo fallit superbus dicente Jeremia c.
49 nº 16 ... dedit te ... et contemptibilem inter homines
arrogantia ... decepit te et superbia cordis tui qui habitas in cavernis
petrae et apprehendere niteris ... celi. Dice todo el mundo que eres
enano i tu solo te dices ser gigante. et Isaiae 47 nº 10 sapientia mea et
scientia tua ipsa seduxit te et dixisti in corde tuo ego sum et praeter me
non est altera no oras si indiscretamente te engañaste que nadie te dixo que no ubo
otro que el lo dixese faciet id ad galatas 6 si quis existimat se aliquid esse cum
nihil sit ipse se seducit ... non idola aut demones sed ipsa ... probat
super ... vehemens ... ad idololatriam errorem induxit dicente
Osea c. 4 populus meus in ligno interrogavit spiritus fornicationis
decepit eos ... ut ... ut ... ingens ... ingenius
animi ... ardor qui ... ad malum eos duxit ut ...
... sicut vehemens ... fallit miserum ma
... repraesentans voluptatem quam sit — aunque el malo ...
desengaña ... inclinacion los traxe engañados — quando
felicitatem et securitatem putat homo ipse se decipit non res humanae
quas sua potius ... flexa errorem volunt Jeremiae 37 nº 8 noli
decipere ... dicentes ... abibunt et ... recedent
a nobis caldei et Jeremiae 42 nº 19 ... animas
vestras s. ab egipto sperando auxilium no tienes de quien que
... que tu mismo no te engañaste —
2um ... s. quod neminem seducat nisi se ipsum patet quod ...
dam ... quod ... alios seducit ... seducit dicente
Paulo ... faciens verbi et non auditores tantum fallentes vos met
ipsos. debuit dicere fallentes alios ... fallen
... vos met ipsos porque mas se engaña que engaña quien assi
se haze mas mal a si que a otros — praeterea qui falsa docet se potius
fallit quam alios dicente Paulo 1º ad corinthios 3º nº 18 nemo se
ipsum seducat ubi monet ne quis alium doceat ... quod docet.
a Paulo no engañes que te engañas unde apud Jeremiam
falsa ... quae fallebat ... sed ... cordis
ipsius ... quod non Jeremiae 14 nº 14 et 7º dixere

seductiones cordis sui per scandala; nec legimus seductiones
cordis sui per Scriptam Ecclesiastici 23 n. 26 legerunt in corde per scandalum
... voluptates cordis sui, nec dicimus seductiones cordis sui
<u>mas se engañan que os engañan</u>

**Quod si confiteamur omnia peccata nostra fidelis est Deus
ut remittat nobis peccata nostra et mundet nos ab omni
iniquitate.**

Explanatio litterae

Animadvertimus breviter quod hic sermo de confessione fiat de qua consen-
sus omnes agant quomodo remittere peccata, quod sit fidelitatis et iustitiae.
Circa primum Augustinus et communius Beda et antiqui quos sequuntur Gagneius et
Claudius sic acceperunt ut contra Joannes superbiam farisaicam damnas-
set dicentium se peccato carere, nunc publicanorum condemnat humilitatem
sua peccata confitentium. Hesselius Augustino nititur cum multitudine
peccatorum desperaremus, nos adversus peccata sua superba securitas vel
dicitur subicit confessionis et insinuat cum illo africano dicto. Ho-
die cum libera credam in super adeo in his explicari quod ex parte nostra ad iusti-
ficationem requiratur, cum in textu Deus dixisset sanguinem eius mundantem
nos ab omni iniquitate, nunc docet ex parte nostra requiri sacramentalem confes-
sionem per quam generat medicinam sanat.

Circa 2um cum multa sit huius verbi confessionis significatio certum est non agi de con-
fessione fidei apud Paulum ad Rom. 10 n. 10 confessio oris fit ad salutem
nec de confessione laudis de qua Salmo 117 confitemini Domino quoniam
bonus, quare manifeste sermo de confessione peccatorum quae cum triplex sit, 1a
Deo soli fit interne de qua Luce 11 n. 4 et Mathei 6 n. 12 et Salmo 31
dixi confitebor adversum me iniustitiam meam Domino et tu remi-
sisti iniquitatem peccati mei; 2a quae coram fratribus nos humilian-
tes fit ut Mathei 18 n. 15 et Iacobi 5 n. 16 qua invicem nos is de-
blasfemur et per fautorem ecclesiae confitetur Paulus de qua ad Cor-
inthios 15 n. 9 in suis insprimis (?) sermonis Dr. ... sui vide apud
Augustinum sermo 3 in salmum 62 ... cuius dum mag-
de suggestis peccata pronuntiamus; 3a quae Deo per hominem in sacramen-
to poenitentiae fit de qua Joannes 20 n. 23 et Mathei 16 n. 19. Dubium est de qua
confessione quam nunc agat. Augustinus communius Hesselius Gagneius,
alii in nostro de confessione intelligunt et Salmeron de omni confessione
interpretatur. Caietanus de interna aut externa. Dicitur per Camil-
lum de hac confessione sacramentali agi sic multis confirmat Turrianus
de decimariis caracteribus libro 4 folio 163 et per epistolas decretales
Pontificum libro 4 cap. 15 idemque Hesselius de interna solum confes-
sione loqui interpretantes tenet Belarminus tomo 2o libro 3 de poeniten-
tia cap. 9 et alii patres qui illa verba fidelis et iustus referenda sunt ad confes-
sionem sacramentalem quando in nomine ideo ... Deus iustus et fidelis dicitur quia
promissis stat at nulla verbis clara stare in scriptura promissio

dee emi reddi quam soli Deo confessis ut clarissima extat Quaestio 20
a° peccata sacerdoti revelata —
a° 3um quod nomine justi et fidelis intelligatur cyprianus in oratione domi-
nica augustinus libro quaestionum veteris et novi testamenti fidelem intelligunt pa-
trem quae mihi fuit et quaestio 20 quae mihi fit sermo jurium peccata ab heribus confessionem
rum sacerdoti fidelis — item solent communiter qui exprimunt fidelem dici praece-
ptores non solum illum cui aliquid commendatur sed qui ex suo bona more habet
alios quoque tamquam fideli tantum par viis suis esse et hoc modo dicit communiter
Deus dicitur fidelis in promissionibus quatenus hoc reddit fideliter sibi concredita a deo
bona fideliter conservat bene — non dissipat et communiter quae juste adequate juxta hanc
interpretationem justum est ut dici posse homini .i. justificanter ut paulus
ad Romanos 3° ipse sit justus et justificans et zacharias rex tuus venit tibi
justus .i. ut te justificet per se ipsum — vide vero per justum equum et rectum
ipsum ac deus intelligit ut divinus testimonii Deum mihi feceri mise-
ricordibus ut dixit an selmuse 9 c. 10 prologi justum o Deus ut par-
cas malis ut facias bonos de malis sed et justum est ut in aliis puniat — hoc
tius nomen justi probe sumitur ut videtur 1° esdre 9° domine Deus israel,
justus es tu quia derelicti sumus qui salvaremur ante salmos in justitia
tua vindica me et salmo ... sicut justitia nomen generale ad om-
nem virtutem sic justum probe sumitur ... ex positio justum pro eo qui reddit
tunc quae debet reditur cum autem Deum hanc vero ... mihi sicnes,
quasi ligatur justus dicitur cum fidelis et unicuique nos suis facit eam quatenus remi-
ssionem exhibendo quam confitentibus promissit ideo bene claudius fidelem et
justum idem significare dixit —
dicitur ad 9 .i. dicitur Deus fidelis et justus respectu christi cuius sanguinis
debitor nostrorum peccatorum remissio .i. respectu ipsius hoc cui confitentur
eadem promissa et respectu utriusque Deus dicitur in promissionibus fidelis et justus
in monte mandatis quam confessis et si respectu hoc intelligatur ...
cum ez. ezechiele c. 18 ubi ostendere volens dominus se equum ac ...
ipsius nunquid via mea non est equa et non magis vie vestre prave cum
non abierit se impius ab impietate sua et fecerit iudicium et justitiam
ipse animam suam vivificavit ...
ego dicit dominus nollo mortem impii sed ut convertatur ...
... ad fidelitatem pertinet — si vero respectu christi dicatur Deus fi-
delis et justus ... psalmus 88 in aeternum servabo illi misericordiam
meam et testamentum meum fidelis ... justus est Deus qui noluit sangui-
nem filii sui frustrari ... filium peccata confessa non
condonaret quem ad modum paulus ad Romanos 4 et ad galatas 3° dixit fidelitatem
Dei christo semini abrahe promissi ... hereditatem ...
nitam si nemo ad hereditatem christi veniret nisi qui per legem ...
... per legem nemo recte ...
... peccata fideli ... quae promisit christo ...
to ... peccata si quis dum nullo alio modo auferuntur peccata fide-
lium. item sicut ibidem docet apostolus si per legem esset justitia.

iniuste, Christum mortuum esse pro nobis si gratis, Christus mortuus est, si esset
+ tere. si peccatum sic tenibus nollet Deus ignoscere, frustra non est Christum salvaret quam
et in iustis mandatum esset ut pro humano genere moreretur et utrumque respuens
delictum et iustitiam immunde nantes peccatis indicat absque non antonomasia
differentiam peccatum nostra subditur emundet ab omni iniquitate qui debet
sanguinem Christi purissimo

Notatio positiva

notandum unum circa id Si delictum graece est ipsius a verbo prius o. si fidem accipio et
do ob mutuam sibi demandatam quae confessioni quadrat ubi Deus fidem
et praestat se amplius quam illa non recordaturum et hoc item in nova non reciderunt
lapsurum —
notatur circa illud iustus graece di quos quod aliquando virtutem complet
non omnem et tunc inveniunt et sic salvatur expositio huius loci sic radix in al
hi selio. aliquando sequi vero sumitur apud sophoclem pro imitatione Cicero in
scripturam sic salvat et positio sic non dixit a claudio. significat est dig
num laude apud aristophanem et sic legi per fideles et laude dignus Cantica
non maximam et peccator confessionem conferri confertur se suo cum sit tere
et da pharian domini vide pradum in c. 12 ezechielis n. 16 est in ulteriis
iusti absolvit inde non est diotelion -i. lovis iudici et forum et diquatur
quod significat iustificio videm non verbo utitur paulus cum ait defendi iustu
Deus -i. iustificate quod nunc confessioni quadrat ubi Deus iudex iustificat
~~reum~~ reum iustificat in iudicio 3° circa illud remitto graece a fieri
inter alia significat praecipitem dare unde Deus merito dicitur confessa
ta praecipitare in profundum mare rubrum sanguinis Christi hoc
verbo utitur plutarchus in publicola sese in subitum pieciens et sic hu
ius modi sunt id micheae 7° n° 19 deponet iniquitates nostras et proi
et in profundum maris omnia peccata nostra id isaiae 25 ubi cum dicit
et sacramento eucharistiae cum esset praecipitabit in monte isto faciem tenebrarum
colligari super omnes populos -i. morte sua peccata nostra quae tanquam
in tumulis comprimimur remittit in quem sit in confessione praecipitabit
eodem verbo significatur mansu missio quae fiebat verbo apud Quirinum qui
per confessionem exit a peccati remedia aboli —
4° circa id emundo graece cazariso emundo a quo verbo Jupiter dicebatur
cazarsios -i. emundator apud nazianzenum iterationibus ubi nunc ante
Christi adventum remissas in benevolentia in equitates non nunc mundatur peccatum
sed tecta -S. operta salmo 84 remisisti iniquitatem plebis tuae operuisti
omnia peccata mea et salmo 31 beati quorum remissae sunt iniquitates et quorum
tecta sunt peccata. Augustinus -i. operuisti ut non viderent ut in illa vindicares
sed sanxerat Deum non puniret peccata pena aeterna non in iram mundabo quod
ut mundi apparerent in gloria peccatores per fontem Christi sanguine purissimo
operire ita iustum non est sed quod labatur apparet mundum —

Notatio theologica

quaeritur hoc loco sed an littera ligatur veritas confessionis sacramentalis et calvi
non plures recitatur vide Bellarminum tomo 3 lib. 3 de penitentia c. 9 loco 9 quo
modo ex hoc loco pestitio lingua hoc iustificarum satisfacere delendi quo pro

binialiis ubi de suarez 3a p. tomo 1o dis. gratiae q. 1 a. 1 et 2 quomodo ex hoc eius loco obligatur confessionem de venialibus, de quarum integritate numero non quia a confitendi obligatione, quanta gratia et remissio eaque hoc obliquis. videatur apud tirianum sup. canonibus apostolorum et epistolis decretalibus lib. 4 c. 13 quomodo ex hoc loco colligatur ordo quem sit sanitate cum baptismo mox haec mendacio ad 2m de quo supra dictum erat. Quaniquis videat clarissime apud eundem tirianum hunc locum uersar tinubi sup. et de dicto mariis caratteribus lib. 4 ubi ex hoc eius loco colligit unillo iohan confessionem debet tam sui flagellantem et aliae per agnitis in cui deniegi tamensi cum impenitentia in iniungunt.

Notatio moralis

Sanctus augustinus in hunc locum sentiam illam ueferri mandeurrepsione pro tulerit in bis ut Deus te damnet tu te damna ut ignoscat te agnoscere ut possis dicere auerte faciem tuam a peccatis meis. dic tu prius iniquitatem meam ego cognosco et peccatum meum contra me est — aliquid de confessionis causa breviter. ingratis peccata confitentibus iustitia debere ueniam in officio misericordiae cognoscebant uenam ensis refert alexandro lib. 3 c. 5 sortes sinceritas ingenue et suam quam merebant confessi sui ssent in sanitate donabant quod est mirum sed non apud deum ea humilitas baleat ut tepe marulo lib. 4 c. 11 cum si ne adamus a deo qui id fecisset rogatur ut confitendo peccata ueniam mereretur imo dicente augustino ser meneide animae quae eius despamus si adam se humiliter cum asset a paradiso non excluderet et in eius anastasi ei sicut cum non sunt opere tempore minime hi si liberi pelagiore de unius peccauit cain peccauit lamech ille seipsi minicum hi si liberi pelagiore cain peccauit ille cum arguerem negauit hic cum rogamus peccauit hic absoluitur quare quod ille cum arguerit negauit hic cum non rogamus confitetur in insignis est locus apud iob 31 no. 33 si abscondi quasi homo peccatum meum et celaui in sinu meo iniquitatem meam si expaui ad multitudinem nimiam, in si terebar multitudine non bugis ut confiterer coram hominibus olimpio dorcas sum tae et confessione culpam expiabat nihil uerius cum hominibus confiteri item postea c. 33 no. 23 cum helius causaret iob quod se innocentem diceret si fuerit inquit ic est iusta 7o si fuerit inquit — angeli morti fieri unus ex eis ut bulnera bit cum si cogitauerit examine redire ad dominum confiteri quod hominis suam culpam et si peccatum sunestinda. sicut hic alia renunciet homi suam causa tionem et iniquitatem eius ostendat respisset ut si cadat in mortem in ipso de claro olimpiodoro si el mismo demonio confessase diciendo su pecado locur fesase de tenderia Dios su a si go ut hoc uidetur in anima et lib. 4 de dose mariis caractaribus fo. 153.

Si dixerimus quoniam non peccauimus mendacem facimus eum et verbum eius non est in nobis —

Explanatio literae

Dixerat supra mendacium qui se peccato carere diceret nunc addit Deum eius mendacem facere qui se peccatum non habuisse diceret et uerbum Dei ase reiicere quod ut declaret dubitauit quomodo Deus mendax fiat tali addicente homine et quod sit illud uerbum quo tali addicens pribat — non placet eminentius hic referens ad Christum dicentem Judeos peccasse cruci figentes Christum tum salmo 37 retribuerunt mihi mala pro bonis ad quod ita Judeus

segleri antes Christum mendacem facere non inquam planum quod non ut Judeis sed gentibus loquitur nullum peccatum fuit adeo generale ut hunc ipso ...ssimarent plus planum claudius Caietanus et hesekius qui dixerunt ad id salmi 115 ubi dicit omnis homo mendax et ad pr. 3 omnes peccaverunt et egent gloria Dei quamvis negamus et Deus scripturarum autorem mentiri dicimus cum dicimus quod non peccavimus planum inquam quod ipse Joannes in epistola c 5 qui non credit in Dei filio mendacem facit eum quod non credit testimonium quod testificatus est de filio suo in ante mendax fit ille cuius testimonium non recipitur mi ... quod quem admiror in ...tiora mendax dicit id quod futile aut vanum est de sine fructu eum multa promittit ut Jeremias 3 mendaces dicuntur idola quae non tribuunt ... gium quod promittere videbantur ... et c. 51 n. 17 mendax est conflatio idolorum quae ... fabricabant hoc illa conflatio in vana illa in opere minime promittebat et salmo 61 n. 10 mendaces filii hominum in stateris ut decipiant de vanitate in idipsum ... ut est hebraice mendacium filii viri sicut vanitas in stateras simul ... quam vanitas fuerunt ... ut inquit ... Calvario mendacium filii viri quando ducunt uxores et statera ponderantur ... tam ... simul ... quando mas ... vidad ... los ombres graves quando para las ... se pesan ... se halla pesar mas que ellos la misma vanidad et ideo dicuntur mendaces et si mendax dicit qui multum promittens parum implet Deus qui pro filium promittit ... pro mundum fore salvandum cunctos quod hoc ... rum fuit peccatum si multi essent liberi a peccato et qui non peccaverint et mendax est qui se ... o ... omnium gentium restauratorem et peccatorum redemptorem et ... Dicitur ... Christum non habitare ... se non peccasse quod Joannes ... qui credit in ... demere adu... ... dicuntur ... demere ad ... Christus ...

Notario posi[ti]va

... tamen ... de preterito dicat Joannes ... non peccavimus ... dixerit de presenti quoniam peccatum non habemus respondeo familiariter Joannem peccare et peccatum facere ... ... quod ... peccatum ... ut in presentiam ... tunc Joannes ... qui facit peccatum ex diabolo est sicut ... qui facit peccatum ... aliquando que ... intelligendas ... quod peccatum non habemus quod nullus est ... apostolus a peccato ... loquitur de presenti ... de preterito nullus est qui peccatum ... habuerit ... originale ... mortale dicit ~~in presenti~~ de preterito ... peccavimus ...

Notario teo[re]tica

... habitum ... ... si ...

DISPUTATIONES IN MÂM DE PŒNIÂ QUÆ
Tradit á D. Thâ 3æ. p. â q. 84.

MATERIA de pœnia ab Authoribus presertim recemptioribus generali divisione duas in partes potissimum di
vidi solet, Altera é que disserit de pœnia quatenus é spe
cialis quædam virtus in peccatore detestationem inclinans, quæ trac
tatio precipue continet doctrinam speculativam et metaphysicam
de natura huius virtutis, illius obiecto máli in generali, actibus
et habitu et cætera.

Altera vero pars, quæ tractat de pœnia quatenus é quodam
sacramentum á Christo Domino institutum, quæ tractatio potissimum complectitur
doctrinam moralem et practicam de ijs quæ pertinent ad
hoc sacramentum, illius partes effectus, ministros et alia requisita et quamvis
prior tractatio de pœnia virtute proprie et ex instituto pertineat ad
eam partem Theologiæ D. Thæ quæ dicitur 2a. 2æ quia sicut ad illam
expectat agere de alijs virtutibus in speciali ita etiam de hac pecu
liari virtute pœnitentiæ; Posterior vero tractatio de pœnia sacramento
propria solum pertineat ad hanc 3am partem Theologiæ D. Thæ quia sicut ad illam
expectat agere de sacramentis in genere et in specie ita et speciatim
de hoc sacramento pœnitentiæ quia tamen hoc sacramentum quasi quoddam
totum inter alias partes includit etiam actus pœnitentiæ virtutis
neque cognosci potest totum sine cognitione partium idcirco
ordo doctrinæ petit ut ea quæ de pœnitentiæ virtute necessaria
sunt ad explicandum sacramentum pœnitentiæ prout rerum connexio
postulat disserantur.

Porro circa ordinem et modum tractandi hanc materiam quamvis
insistendum sit doctrinæ D. Thæ illamque nostris disputationibus
explicando, operæ pretium tamen visum non immorari seorsim in dicta
da summa quæstionum et articulorum eo ordine quo 3. parte á q. 84
tradi solet nam preterquam quod doctrina D. Thæ quæ in eius
operibus habetur in promptu exposita commode citra dictationem
explicari potest, sicque brevitati consulitur speciatim in hac

ma̅ e peculiaris ex quod D. Tha̅s morte intercepꝰ illas n̄ absoluit sed solum perduxit usque ad q. 90. Aliq vero q. que ab eius discipulis collectę ex illius partibus et operibus pręsertim ex q. sent. adiectę fuerunt, cōtereq appellant additiones ad 3.am p. D. Tho̅ę neq̄ metodū neq̄ doctrinam adeo exactā sapiunt atq̄ ita n̄ ēut illi ordini adhęreamur pręsertim cum ibi multa alia tractata a D. Tha̅ repetant et plura n̄ adeo ad rem misceantur, qua de causa ille ordo a plerisque recentioribus omittitur in hac ma̅teria.

Vt aut̄ infinita penē quęstionum, dubiorū & difficultatum multitudo quę in hac ma̅ tractari solent sublata confusioē ad distinctam metodum doctrinę quoad fieri pōt reducatur eum ordinem servare curabimus ut oīa ad certa quędam disputationum capita acōmodate ad cōnexionem rerum redigamus progrediendo a toto ad pꝰ ita ut prius agamus de sacramento pęnitę sm̄ se et de illius pꝰ et ma̅ et fra̅ in cōmuni deinde de virtute pęnitę quoad ea quę ad doctrinam sacramenti pęnitę cōducunt. Postea vº ad singulas pꝰ sacram pęnitę seorsim explicandas et illius proprietates et ministrum et alia requisita procedamus, qui sane ordo et ē conformis illi quem instituerat D. Tha̅s 3. p. a q. 84. usq̄ ad q. 90. et acōmodatus connexioni rerum ut ex disputationum instituendarum serie constabit.

Authores vº de hac ma̅ tractantes quamplurimos refert Bellarminus tomo 2. cōntroversiarū lib. 1. de pęnia cap. 1. et Henriquez tomo 1. summę lib. 1. de pęnia in initio illos quę in progressu huius ma̅ę suis locis adferemus.

DISPVTATIO PRIMA

de sacram.to pęnitę sm̄ se et de illius partibus & ma̅ ac fra̅ in cōmuni in q.em 84 & 90. D. Tho̅ę.

Et si nonnulli authores in hac ma̅ prius agant de pęnia virtute quā de sacram.to pęnitę post D. Tha̅s et cōmuniter illius

illius expositores 3. p. a q. 84 prius disserunt de sacram. pœnitentiæ idque est a dño datum fini præscripto in hac 3. p. D. Tho. in qua ex instituto agitur de sacramentis idcirco conformiter ad hunc ordinem qui doctrinæ metodo et connexioni rerum est consentaneus, incipiendum est ab hac disput. de sacramento pœnitentiæ secundum se et illius primo essentiam et sectiones communes in qua explicanda sunt ea quæ a D. Thoma et illius expositoribus traduntur hic q. 84 et 90. quæ inter se hanc connexionem ut ex progressu huius disputationis constabit.

CAPUT. I.

An pœnitentia sit uere et proprie sacram. ab alijs sacramentum diuersum a quo et quando fuerit instit.

Principio circa hoc nomen pœnitentiam, multi instituunt longam controuersiam de illius ethimologia et significatione sed non est cur in hac quæstione immoremur, uideri potest Belarminus late tomo 2. controuersiarum lib. 1. de pœnitentia cap. 7. ubi refellit Laurentium Valam et Erasmum quos ibi appellat hæreticorum præcursores et præterea Luterum et Bezam et alios hæreticos respuentes usum huius nominis pœnitentia a catholicis receptum.

Breuiter dicimus est hoc nomen pœnitentia dici a pœnatenenda quasi dicatur pœnæ tenentia non uero ut aliqui uolunt a pone hoc est posterius tenendo quod satis indicat recta orthographia qua scribitur cum dipthongo sicut pœna.

Præterea quid quid sit de ethimologia ac deductione, cum aliud sit id a quo nomen ducitur, aliud uero id ad quod significandum usurpatur quod attinet ad rem significatam ex usu scripturæ et sanctorum Patrum et aliorum grauium authorum quos affert Bellarminus ubi supra constat hoc nomen latinum pœnitentia, sicut et hoc græcum methanea quod illi respondet non solum significare resipiscentiam ex parte intellectus hoc est agnitionem erroris et mutationem consilij

ut dicunt Lutherus et alij heretici quibus fauent Erasmus et Laurentius Bala quos refficit Bellarminus loco supra citato sed etiam dolorem voluntatis qui dr̄ contritio et poenitentia interior et praeterea opus poenale satisfactorium quod dr̄ poenitentia exterior et inde apte deductum est ad significandum sacramentum institutum ad remissionem peccatorum post baptismum quod dr̄ sacramentum poenitentiae quia continet poenitentiam internam et externam nempe contritionem et satisfactionem atque haec est idonea ratio huius appellationis quae satis confirmatur ex communi usu gravium authorum et totius ecclesiae constat enim inde perdistinctum sumendum esse fundamentum rectiorum horum nominum quod amplius constabit ex dicendis infra cap. 2 huius disputationis ubi plenius exponentur haec et plura alia nomina quae a Sanctis Patribus tribuunt huic sacramento poenitentiae ad explicandam illius naturam proprietates et effectus —

Hoc de nomine supposito quod ad rem attinet circa ipsum sacramentum poenitentiae varij sunt errores haereticorum, aliqui enim omnino illud negant ut Montanistae et Nouatiani et alij quos refert et refficit Belarminus tomo 2 controversiarum lib. 1 de poenitentia cap. 9; alij vero ut Lutherus et Philippus Melanthon quos etiam refellit idem Bellarminus in illo loco cap. 12 affirmant illud non distingui a sacramento baptismi —

Dicendum est 1.° in ecclesia esse verum et proprium sacramentum poenitentiae haec conclusio est de fide et late ostenditur a Theologis cum Magistro 4.° sent. d. 16 et cum D. Tho. 3. p. q. 84. a. 1.° — Ac 1.° habet fundamentum in illo Joannis 20 quorum remiseritis peccata remittuntur eis etc.ª ubi ut patet ex textu et ex communi Patrum consensu et ait Tridentinum sess. 14 cap. 1.° perspicuis verbis demonstratus Apostolis et illorum successoribus communicatam esse potestatem remittendi peccata cum autem haec potestas inter homines ut potest sensibiles exerceri debeat per aliquod signum sensibile nempe absolutionem et alia requisita externis signis manifestata ut infra explicabitur

explicabitur aperte colligit ibi Christi institutionem sacramenti nempe signi sensibilis instituti ad remittenda peccata post baptismum aqua hoc est quod appellatur sacramentum poenitentiae ut plenius constabit ex infra dicendis —

2º probatur ex traditione sanctorum Patrum, D. Cypriani, Ambrosii, Hieronimi, Aug., Chrisostomi, Cyrilli et aliorum expresse hoc peculiare sacramentum poenitentiae asserentium quos refert Belarminus ubi supra et facile est reperire loca in illorum indice verbo poenitentia aut peccatorum remissio aut absolutio vel confessio et in Matth. 16. et 18. et Joannis. 20 —

3º probatur ex definitione Pontificum et conciliorum idenim habetur definitum ex Lucio Papa 3. cap. ad abolendam extra de haereticis et ex concilio florent. in decreto Eugenij de unione Armenorum et Tridentino sess. 6. de iustificatione cap. 14 et sess. 14 de sacramento poenitentiae capite 1º et 2º et can. 1 et 2. et 3 —

4º idem explicatur et probatur ratione quia definitio sacramenti communiter recepta ex Theologis 3. p. q. 60 ita se habet sacramentum est signum sensibile rei sacrae nos sanctificantis (intellige signum practicum et efficax gratiae ex omnium institutionis vi) sed haec definitio vere convenit poenitentiae quae ultra alia infra explicanda includit absolutionem confessarij quae signum sensibile institutum ad remittenda peccata atque inde ad sanctificandos homines ut dictum est supra in 1ª probatione quae illa vere et proprie est sacramentum —

2º Dico 2º. sacramentum poenitentiae diversum a sacramento baptismi et a reliquis sacramentis. haec etiam conclusio est de fide probatur quae ex professo a Theologis locis supra citatis in 1ª conclusione speciatim autem insisti solet in ostendenda differentia inter sacramentum poenitentiae et baptismi quia haec speciatim negatur ab haereticis —

ita autem probatur 1º quia ex scriptura Matth. 28 et Marci 16. et alijs locis in quibus agitur de baptismo et Joan. 2. et alibi ubi de sacramento poenitentiae constat inter haec sacramenta esse differentiam ut patet ex contextu et sensu verborum et ex omnium Patrum expositione ibidem. 2º ex traditione sanctorum Patrum et Pontificum ac conciliorum locis supra citatis in 1ª conclusione in quibus sacramentum poenitentiae seorsim numeratur ut diversum a sacro baptismi et alijs sacramentis et speciatim in Concilio Tridentino

sess. 14 cap. 2. de sacram. pœnitentiæ et canone 2. deffinit sacramentum pœnitentiæ esse diversum à sacramento baptismi. —

1° quia id explicat et probat asignando varias rationes differentiæ inter sacramentum pœnitentiæ et baptismi. 1° enim sacramentum pœnitentiæ habet materiam et formam diversam ab ea quam habet baptismus ut constabit ex infra dicendis. — 2° illud non ordinatur per se ad primam regenerationem ei ad delendum peccatum originale sicut baptismus —

3° potest sæpe iterari non vero baptismus — 4° illius minister debet esse sacerdos habens iurisdictionem ad ferendam sententiam absolutionis quod non necessario requiritur ad sacram. baptismi quæ omnia cum alijs rationibus differentiæ sacramenti pœnitentiæ à baptismo et alijs sacramentis plenius constabunt ex infra dicendis in suis locis. —

Denique ad id facit hæc congruentia quod cum post primam regenerationem factam per baptismum qui non potest iterari sæpe homines ut pote fragiles incidant in varia peccata congruum fuit ut Christus Dominus institueret hoc speciale sacramentum pœnitentiæ quasi medicamentum quod sæpe iterari possit ad remedium peccatorum post baptismum. —

Sed 2° obijcies quia in illo loco supra citato ex Joanis 20: quorum remiseritis peccata etc. solum habetur quod Christus concesserit potestatem remittendi peccata non tamen quod instituerit aliquod sacramentum pœnitentiæ quia de hoc non fit mentio neque de tradatur forma et materia sacramenti. ergo etc. —

Dicimus in eo loco quamvis non fiat expressa mentio sacramenti pœnitentiæ dubium sed eius sacramenti et pœnitentiæ essentia tamen continetur res ipsa nam ibi habetur actus institutus ad remittenda peccata qui est absolutio atque hæc velut forma cadit in peccata quasi in materiam remotam et supponit quasi proximam ut pœnitens illa confiteatur cum aliqua contritione sendo (?) vera ut sit debita pœnitentia et præterea ut adhibeat aliqua satisfactio pro peccatis quæ omnia habent fundamentum in Scripturæ locis infra citandis et expresse constant ex traditione cathedræ et doctrina sanctorum Patrum et deffinitione conciliorum ut dicetur infra aeprio (?) in deduntur de fide neque opus est ut omnia quæ habentur de fide sint scripta in scriptura nam ut patet ex Joan. 20 et 21. multa

fecit Jesus quę non sunt scripta, et multa huiusmodi habemus
de fide ex traditione Apostolorum et ecclesię iuxta illud Pauli 1a ad
Thesal. 2o. tenete traditiones &a. quod de traditionibus in commu
ni ostenditur suo loco in materia de fide 2a. 2ae q. 1. a. 10 et magis in par
ticulari quoad ea quę pertinent ad sacramenta 3a p. q. 64. a. 2.
ubi D. Thomas ita ait ea quę sunt de necessitate sacramenti ab ipso
Christo instituta sunt et licet non sint omnia tradita in Scriptura habet tamen ea
ecclesia ex Apostolorum traditione atque hoc speciatim de singulis parti
bus sacramenti pęnitentię plenius ostendetur infra suis in locis. —

2o obijcies potest authoritas aliquorum Patrum qui tractantes de
alijs sacramentis nullam mentionem faciunt sacramenti pęnitentię
ut videre est apud Augustinum lib. 3. de doctrina christiana c. 9. D. Ambros.
in lib. de sacram. D. Gregorium relatum in decreto Gratiani cap.
multi. 1. q. 1. D. Dyonisium de ecclesiastica hyerarchia et alios &a. —
Respondetur aliud est negare sacramentum pęnitentię, aliud vero illius mentionem non facere.
primum quidem nullibi habetur apud Patres 2um vero cum sit argumentum
ab authoritate negativum non habet vim, presertim cum ijdem Patres alijs
in locis faciant mentionem sacramenti pęnitentię si non hoc nomine (quod
tamen apud multos Patres habetur ut videre est ex illorum indice) saltem
tamen alio nomine rem ipsam significante aut si illud aliquando
ommittunt est vel quia de alijs rebus precipue suam tractationem institu
unt quamvis obiter pro re nata enumerant aliqua sacramenta
vel quia ex doctrina ab illis circa alia tradita colligi poterat
atque ex dictis et alijs infra dicendis faciles solventur alia
levissima argumenta quibus hęretici contendunt probare aut non
dari sacramentum pęnitentię aut illud non esse diversum a sacramento bap
tismi quę videri possunt late relata et soluta apud Belar
minum tomo 2. controversiarum lib. 1. de pęnitentia cap. 11 et 14. —

4a Dico 3o. sacramentum pęnitentię fuit institutum in lege gratię a Christo Domino
hęc conclusio sub his terminis non detrahendo an fuit immediate vel mediate
institutum a Christo est de fide patet ex Tridentino sess. 7. can. 1o de sacra
mentis in genere ubi dicit omnia sacramenta novę legis non plura
neque pauciora quam septem inter quę ipsum expresse numeratur

pœnitentia fuisse instituta à xº est proptereà id specialiter de pœnitentia
deffinitur sess. 14 cap. 1º et can. 1º et colligitur ex Joan. 20 ut deductum est supra concl. 1ª in 1ª probatione. —

Dixi proinde tamen esse sub illis terminis non detrahendo an sit immediate uel mediate institutum à xº esse de fide quia neque in Tridentino neque alibi expresse deffinitur cum hac limitatione immediate à xº. Nihilominus tamen certum est ita debere intelligi quod pœnitentia et alia Sacramenta nouæ legis fuerunt immediate à xº instituta et non ab Apostolis aut ab ecclesia per authoritatem à xº acceptam. ita specialiter de pœnitentia docent multi 3ª parte quaest. 14. a. 7. et de omnibus generaliter Sacramentis nouæ legis quaest. 64 ubi Suarez disp. 12 sect. 1ª ait se quidem absolute non dicere quod sit de fide xum immediate per seipsum instituisse omnia sacramenta nouæ legis, id tamen ita esse certum ut vix dubitari possit hanc fuisse mentem concilij Tridentini quod probat quia proprietas sermonis qua concilium loco supra citato ait omnia sacramenta nouæ legis fuisse instituta à xº petit ut intelligatur de immediata institutione nam ea quæ xus reliquit instituenda ab ecclesia non dicuntur ita proprie instituta à Jesu xº. — Praeterea quia ad id dendat aliter loquitur concilium Tridentinum de ipsa substantia sacramentorum, aliter vero de illorum ritibus et caeremonijs circa quas sess. 21 cap. 2º ait in ecclesia perpetuo fuisse potestatem ut in sacramentorum dispensatione salua illorum substantia ea statueret uel mutaret quæ pro temporum et locorum uarietate expedire iudicaret. —

Ratio autem congruentiæ dictæ conclusionis est quia decuit ut xus ut potè praecipuus author legis gratiæ per se statueret ea quæ pertinent ad illius substantiam quasi praecipua fundamenta, huiusmodi sunt sacramenta, ac proinde etiam sacramentum pœnitentiæ. Praeterea uoluit cœlestis medicus uerè Jesus xus qui uenerat ad curandos omnes langores per se instituere hæc salutaria et suauia Sacramentorum medicamenta, ad quod commode applicatur illud Eccli. 38, vnguentarius faciet pigmenta suauitatis et unctiones conficiet sanitatis. nempe hoc est esse Jesum xum, hoc est saluatorem unctum et suauem. —

Hinc

Hinc colligitur sacramentum pœnitentiæ tam quoad suam formam quam quoad materiam esse de iure divino, hoc est divina potestate ab ipso Christo inductum pro quod libet sacramentum substantialiter constituitur per formam et materiam suo modo morali ut ostendetur suo loco in materia de sacramentis in genere et pro nostro instituto dicetur breviter capite sequenti sed a Christo Domino fuit institutum sacramentum pœnitentiæ ut patet ex locis citatis Tridentini quod non sola illius forma sed etiam materia fuit ab illo instituta.

Quare non est tenendum id quod D. Bonaventura in 4 sent. d. 17. p. 2. a. 1. q. 3. et alij asserere videntur a Christo solum fuisse institutam formam sacramenti pœnitentiæ nempe absolutionem, partes vero materiales institutas fuisse ab Apostolis aut ab ecclesia nisi id per eos ita explicetur ut solum velint non ita expresse haberi in scriptura quod Christus instituerit partes materiales sicut habetur de parte formali, illasque ab Apostolis seu ab ecclesia per traditionem expresse fuisse promulgatas atque hoc ferre sensu in simili materia de sacramento confirmationis D. Thomas 4 sent. d. 23. q. 1. a. 1. q. 3. ad 2m explicat Magistrum dicentem sacramentum confirmationis esse institutum ab apostolis ideo enim (inquit) hoc asseruit Magister quia per doctrinam Apostolorum nobis promulgata est institutio talis sacramenti. de singulis autem partibus sacramenti pœnitentiæ quo pacto sint de iure divino dicetur infra in suis locis ubi etiam solventur difficultates quæ contra hoc obijci possent.

2. colligitur ante adventum Christi pœnitentiam non fuisse proprie dictum et perfecte sacramentum conferens gratiam ex opere operato pro quo et ostensum est in hac disputatione hoc sacramentum pœnitentiæ fuit in lege gratiæ institutum a Christo. unde Tridentinum sess. 14. c. 1. absolute id expressit his verbis ante adventum Christi pœnitentia non erat sacramentum. Quare quando aliqui authores ex quibus sunt Paludanus 4. sent. d. 16. q. 4. Capreolus ibidem q. 2. a. 3. ad 5m quibus etiam favent D. Thomas dist. 22. q. 2. a. 3. q. 2. et alij dicunt in lege naturæ et scriptæ pœnitentiam fuisse sacramentum id modo non est absolute asserendum sed adhiberi potest explicatio hæc. quod velint

illam tunc fuisse Sacramenti n̄ proprie et perfecte, ut modo ē
sed sumendo nomen Sacramenti latius et minus proprie et imperfecte

ū Dico 2ᵒ q. Sacram pœnit. absolute et simpliciter institutū fuit a xᵒ post suam resurrectionem, quando ut habetur Joan. 20. communicauit Apostolis potestatem remittendi peccata. Haec pr ex Trid. sessᵒ. 6. cap. 14. ubi deffinitur absolute his uerbis. xp̄s Jesus sacram instituit pœnit. cum dixit Joan. 20. accipite Spm̄ Sanct quorum remisseritis peccata remittuntur &ca.

Preterea in eodem Tridentᵒ. sess. 14. cap. 1. habetur eadem cō, ad dita tñ particula tunc precipue, nam ibi ita dr̄. dn̄s sacramentum pœnit., tunc instituit cum a mortuis excitatus insuflauit in discipulos suos dicens. accipite Spm̄ Sanctū, quorum remisseritis peccata remittuntur eis &c. id circo aut a concilio uidet addita haec particula tunc precipue ut denotaret fuisse quidem antea saepe a xᵒ commendatam et predicatam pœnitentiam, sumpta pro dolore et contritione et satisfactione peccatorum. caeterum in ijs partibus n̄ accessisse id quod ē precipuum ad sacram. pœnit. nempe institutionem ipsius xp̄i illa simul cum absolutᵒ alouantis ad remissionem peccatorum nisi quando post suam resurrectionem Joa. 20. dixit quorum remiseritis peccata remittuntur eis alq. ad doceant caeteri authores cum D. Thā. 3. p. q. 84. a. 7.

In idem recidit id quod aliqui praesertim recentiores Magistri asserunt quod licet dici possit sacram pœnit. quodam mō et secundū quid institutum fuisse diuersis temporibus et locis idm̄ tn̄ illud absolute et simpliciter fuisse institutum post xp̄i resurrectionem loco citato Joan. 20. et iuxta hunc sensum explicari possunt multi authores graues ex quibus sunt Alexᵉʳ 4. p. q. 60. mem. 1. a. 2. D. Thā. 4ᵒ sent. d. 22 q. 2 a. 3. q.ᵃ 3. et alij asserentes pœnitentiam secundū diuersas partes requisitas fuisse institutam diuersis temporibus et locis nempe quoad absolutionem Math. 16. quodcumq. solueris. &a. et Joan. 20. quorū remisseritis peccata &c. quoad contritionem et satisfactionem Math. 3. facite fructus

dignos pœnitentiæ et Luc. 13. nisi pœnitentiam egeritis &c.ª quoad confessionem Jacobi ult.º, confitemini alterutrum peccata vestra &c.ª — hæ ingentia authores explicari possunt iuxta hunc sensum quod solebant diversas species pœnitentiæ fuisse commendatas et prædicatas, ac proinde secundum quid diversis temporibus et locis institutas, non tamen asserant illas fuisse simpliciter et absolute institutas et elevatas in ratione Sacramenti nisi post Christi resurrectionem Joan. 20. ut dictum est ex concilio Tridentino —

Si autem quæratur aut potius hoc quam alio tempore sit institutum Sacramentum pœnitentiæ, cum sacramentum baptismi fuerit institutum ante Christi passionem ut certum est ex communi doctrina quam bene explicat Suarez 3. p. tomo 3. disp. 19 sect. 1.ª — Respondetur, dependere ex voluntate Christi Domini qui sua sapientissima providentia ita voluit sacramentorum institutionem disponere, assignari tamen potest hæc congruentia quod cum sacramentum pœnitentiæ sit iudicium in quo exercetur potestas iurisdictionis congruum fuit illud institui post Christi resurrectionem quando Christus Dominus sua morte devictis hostibus et apertis cœli ianuis abrogata que lege et iurisdictione Synagogæ manifeste accepit gloriosam potestatem et usum suæ iurisdictionis iuxta illud Math. 23. data est mihi omnis potestas in cœlo et in terra. —

Sed contra obiicitur 1.º multi Patres ut D. Ambros. Lib. 1 de pœnitentia c. 2. D. Gregorius hom.ª 26. in evang.ª D. Aug. Lib. 3 contra donatistas cap. 17 et 18 et concilium Tridentinum sess. 14. de sacramento pœnitentiæ cap. 6. colligunt potestatem remittendi peccata et sacramentum pœnitentiæ ex illo Math. 16. tibi dabo claves Regni cœlorum et quodcumque ligaveris &c.ª sed hoc fuit dictum a Christo ante suam mortem ut patet ergo sacramentum pœnitentiæ fuit institutum ante mortem Christi —

Respondetur eatenus a prædictis patribus colligi ex illo loco quatenus ibi facta fuit promissio de conferendis clavibus, sed cum illa promissio fuerit de futuro ut patet ex illis verbis dabo tibi claves &c.ª illa quoad executionem conferendi potestatem ad remittenda peccata et instituendi Sacramenti pœnitentiæ impleta fuit post Christi resurrectionem Joan. 20. ut aperte docet Trident. loco supra citato c. 4.º —

2º obijcitur plures Pres ut D. Hieron. epla ad Hemid. q. 9. D. Cyrilus lib. 1. epla. 61. ad Magnu et alij circa illum locum Joannis 20. quorum remiseritis peccata &c. dicunt ibi eē sermonem nō solum de potestate concessa ad remittendu peccata fidelibus nempe per sacramentum pœnitentiæ sed etiam infidelibus per baptismum ergo sicut licet ibi sermo sit de baptismo nō tn ideirco dicē illum ibi fuisse institutu quia certum ē ex comuni sentia illud fuisse institutu ante passionem xpi ; ita etiam idem dici pōt de sacram. pœniq.
Rr. 1º. multi alij Pres ut D. Chrisostomus Theophilactus euthymius et alij exponentes illum locum Joan. 20. solu dicunt ibi agi de potestate remittendi peccata fidelibus nempe per sacramentum pœniq. nō vº infidelibus per baptismu, idque magis probabiliter colligi ex dtx ut tenent Belarminus tomo 2. controuersiarum lib. 1º de pœnia cap. 10. et alij expositores. —
Rr. 2º. quamuis concedat in eo loco eē etiam sermonem de baptismo ea tenus idue rum ē quatenus in eo in quo ē potestas remittendi peccata per sacram pœniq. ē etiam potestas illa remittendi per sacramentum baptismi. sed cum hoc dit ab illa separabilis ex ipsa scriptura Joan. 3. et 4. et alijs locis supra coēm sentiam ostat ante passionem xpi concessam fuisse potestatem baptizandi et institutu sacram. baptismi ut speciatim uideri pōt apud Suarez 3. p. t. 3. disp. 19. secte. 1. : ceterum ex nullo loco euangelij aut aliunde constat sacram pœniq. institutum fuisse ante passionem xpi sed potius ex illo loco Joan. 20 iuxta expositionem Patrum et concilij Tridentini sess. 6. cap. 14. et sess. 14 cap. 1. constat illud fuisse institutu post xpi resurrectionem ut dictum est conclusione qª. —
3º obijcitur potestas remittendi peccata ē annexa ordini sacerdotali simulque cum illo confertur sed apli acceperunt ordinem sacerdotalem ante resurrectionem in ultima cœna ut deffinit concilium Trid. sess. 22. de sacrifitio Missæ cap. 1 et can. 2. ergo tunc etiam acceperunt potestatem remittendi peccata ac proinde tunc institutu fuit sacram pœnitentiæ et non post

post resurrectionem xpi.

Conf.ª q.ª alioqui sequeretur, ap.los post resurrectionem xpi accepisse alium novum characterem ad remittenda peccata quod tamen ex communi sententia constat non esse concedendum.

Ad arg.ᵐ R.r potestatem remittendi peccata non ita esse annexam ordini sacerdotali ut necessario simul cum illo conferri debuerit a X.º potuit enim X.ᵘˢ illam posterius conferre et de facto illam fuisse collatam Ap.lis a X.º post suam resurrectionem constat ex Joan. 20. iuxta Patrum expositionem et concilij Tridentini sess. 14. cap. 1.º

Ad conf. R.r negando sequelam q.ª potestas remittendi peccata non requirit novum characterem distinctum a sacerdotali sed supposito charactere sacerdotali sufficit ut communicet potestas moralis administrandi sacram p.niae et est exemplum de potestate episcopali ad quam non requiritur novus character condistinctus a sacerdotali ut ex sententia D. Thomae et aliorum ordinarie in materia de sacram.ᵒ ordinis et alibi pro quo videri pot.ᵗ Henriquez L. 6. 2. de p.niae cap. 1.º ubi in litt.ª 5. et T. et V. iuxta modum loquendi ab authoribus usitatum dicit caracterem sacerdotalem extendi di pec.fi in confessione ad actus absolvendi et in ep.º ad actus ordinandi quod quidem non ita videtur necessario intelligendum quasi opus sit talem characterem extendi physica per additiones alicuius qualitatis partialis intrinsece, ad eum modum quo habitus scientiae dicitur extendi ad novas conclusiones. sufficit enim ut dicatur extendi moraliter per quandam potestatem moralis iurisdictionis qua sacerdos ex institutione xpi designatur ad id munus ad eum modum quo ex institutione Regis designatur aliquis iudex vel pretor &ª. pro quo videri potest Suarez 3. p. tomo 3. disp. 11. sect.ᵉ 3. at que hoc plenius ostendetur suo loco ubi agetur de ministro confessionis.

CAPUT 2.ᵐ

Quid sit sacramentum pœnitentiæ, quibus p. quam materia et forma constet et an sit de fide actus penitentis nempe contritionem confession. et satisfact. esse illius materiam et partes.

c: Omissis erroribus hæreticorum ex quibus illi qui asserunt sacramentum pœnitentiæ non differre à baptismo consequenter dicunt illum habere easdem partes qui error refellitur capite præcedenti, plerisque etiam infra dicendis refelli poterit, alij vero affirmant ad sacramentum pœnitentiæ non requiri contritionem, confessionem et satisfactionem, sed solum quosdam terrores incussos et fidem, qui error expresse damnatur à Tridentino sess. 14. can. 4. de sacramento pœnitentiæ et amplius refellitur ex his quæ dicentur in hoc capite et infra; apud catholicos certum est sacramentum pœnitentiæ habere pro forma absolutionem confessoris et pro materia proxima, ut cumque (sive illa dicatur propriè materia ex qua et pars essentialis aut integralis dicatur, de quo modo dicetur apud illos à dissensio) actus pœnitentis nempe contritionem, confessionem et satisfactionem pro materia vero remota peccata post baptismum commissa modo infra explicando; et tamen inter ipsos auctores catholicos est diversitas in explicanda essentia sacramenti pœnitentiæ an consistat in sola absolutione quamvis necessario etiam requirat actus pœnitentis tanquam conditiones seu dispositiones quæ late loquendo dicantur partes et materia proxima; an vero illos substantialiter includat tanquam propriam materiam ex qua componatur et veluti partes essentiales seu integrales.

1.ª sententia affirmat sacramentum pœnitentiæ essentialiter consistere in sola forma absolutionis et non includere tanquam partes confessionem, contritionem et satisfactionem ita Scotus in 4. sent. d. 14. q. 4. et d. 16. q. 1.ª, Gabr. d. 14. q. 2. et d. 16. q. 1.ª, Almainus ibidem, Angles 1.ª p. in 4. q. 1.ª de pœnitentia a. 1.º diffic. 2. et alij.

Præcipuum fundamentum huius sententiæ est quia præcipuum sacramentum pœnitentiæ est absolutio facta à sacerdote rente

habentes claues et iurisdictionem quod probanti quia solus sacerdos dicitur conferre sacramentum penitentiae et esse illius minister sed ille solum confert absolutionem ergo etc.

2º quia Christus dominus Joan. 20. ubi constituit hoc sacramentum solum fecit mentionem absolutionis dicens quorum remiseritis peccata etc. etc.

Sed ad hoc fundamentum Respondetur negando antecedens nam illa propositio quod sacramentum penitentiae est absolutio facta a sacerdote est falsa si ita intelligatur quod in illa sola consistit essentia talis sacramenti ut patebit ex infra dicendis —

Ad 1am probationem Respondetur sacerdos dicitur conferre sacramentum penitentiae et esse illius minister quia confert id quod est precipuum nempe formam absolutionis illamque applicat et quasi unit moraliter materiae; penitens vero confert contritionem confessionem et satisfactionem quae tamquam materia proxima sunt partes talis sacramenti ut infra dicetur, neque uero propter hoc penitens dicendus est minister talis sacramenti quia ut constat ex communi usu ecclesiae minister sacramenti absolute dicitur ille qui confert aut totum sacramentum aut id quod est precipuum nempe formam et habet potestatem applicandi illam partibus materialibus —

Ad 2am probationem Respondetur quamuis in illo loco solum fiat in scriptis expressior mentio absolutionis, omnino tamen certum est etiam ab ipsis aduersarijs concessum plura requiri ad sacramentum penitentiae quae ibi non sunt expressa scripta sed traditione ecclesiae et explicatione sanctorum Patrum et diffinitione conciliorum sunt expressa ut partim dictum est capite precedenti in solutione ad 1am objectionem post 2am conclusionem §. sed 3º objicies post 8a et latius dicetur infra ubi ostendetur actus penitentis esse materiam proximam et partes talis sacramenti —

2a sententia asserit sacramentum penitentiae includere tanquam partes

Solam absolutionem et confessionem ita durandus 4° sent. d. 16. q. 1 ubi ait proprie loquendo has solum esse partes huius sacramenti quamvis inquit late loquendo sumendo nomen partis large pro omni eo quod requiritur ad debitam confessionem sive antecedenter sive consequenter sit contritio et satisfactio dici possunt illius partes, idem etiam sentit Paludanus 4° sent. d. 16. disp. 1.a

Huius opinionis fundamentum est quia contritio et satisfactio non possunt esse partes sacramenti poenitentiae quia solum essentiales illius partes sunt confessio et absolutio. Ans de contritione ita probant quia contritio cum sit actus internus spiritualis voluntatis non potest esse pars sacramenti quae debet esse aliquid sensibile, de satisfactione autem ita probant quia sine illa potest esse integrum sacramentum poenitentiae ut patet si poenitens non impleat satisfactionem sibi iniunctam a confessario aut si habeat tantam contritionem ut non indigeat alia poenitentia et satisfactione quia illa non est pars talis sacramenti. Sed hoc soluitur negando ans. et ad probationem de contritione dicitur illam quamvis sit spiritualis et non per se sensibilis esse partem sacramenti poenitentiae quia non opus est ut quaelibet pars sacramenti sit per se sensibilis, nihil enim obstat institui sacramentum quod cum aliquibus partibus per se sensibilibus habeat aliquam aut aliquas partes non per se sensibiles sed per accidens quatenus manifestantur aliquo signo externo ut communiter a plerisque etiam adversarijs conceditur in sacramento matrimonij de consensu expresso per verba et facit exemplum de homine qui dicitur sensibilis quamvis una illius pars nempe anima sit spiritualis, quod amplius constabit ex infra dicendis.

Ad aliam vero probationem de satisfactione cum dicitur sine illa posse esse integrum sacramentum poenitentiae. Dicitur posse quo

dem ēē integrum quoad partes essentiales n̄ tñ quoad omnes integrales sicut homo sine manibus licet esset integer quoad p̄ essentiales n̄ tñ quoad omnes integrales atque hoc plenius ostendetur infra.

3a senĩa dicit partes sacramenti pœnĩæ ēē absolutionem ɔtritionem et ɔfessionem n̄ vº satisfactionem, tribuitur Paludano 4º sent. d. 16. q. 4. Maxꝰ q. 1ª a. 1º ad 10. sed n̄ satis merito, ita aũt specialiter probari sollet quia satisfactio ē aliquid posterius ɔsequens ipsam pœnĩam veluti illius effectus et fructus q̄ n̄ ē illius pars.

sed ad hoc facile Rr. adhibita distinctione, si pœnitentia sumat pro virtute pœnĩa quæ ē aliquid spūale et simplex existens in voluntate siquidem verum ē quod satisfactº ab illa procedens ē aliquid omnino posterius illa et ad illam se habet veluti illius fructus seu effectus ut de se patet; si vero pœnĩa sumat pro sacramẽ pœnĩæ omnino integro quoad omnes partes integrantes sic satisfactio n̄ ē aliquid omnino posterius et solum se hẽns ut fructus et effectus sed vere ē una ex partibus ptinentibus ad totã integritatem talis sacramenti; quamvis precise respectu præcipuarum partium essentialium sit aliquid posterius et veluti fructus ad eum modũ quo rami sunt partes integrantes respectu totius arboris omnino integræ quamvis respectu aliquarum præcipuarum partium sint aliquid posterius et veluti effectus siquidem rami prodeunt à trunco atque hoc plenius constabit ex infra dicendis.

4a senĩa absolute asserit sacram pœnĩæ includere absolutionem pro fra et ɔtritionem confessionem et satisfactionem pro mã proxima et partibus mãlibus ita D. Bonaventura Ricardus et alij 4º sent. d. 16. Capreolus de Ba Paludanus Ægidius et Sotus 4º sent. d. 14. q. 1ª a. 1º. præterea

D. Thõs 3. p. q. 84. a. 1. et q. 99. a. 1. et 2o. et 3o. ubi Caye-
tanus et communiter alij expositores. Ferrara q. contra Gentes
cap. 72. D. Antoninus 3. p. tit. 14. cap. 17. Cathechismus
Pij Quinti de pœnitentia § quod uero. communiter authores hu-
ius temporis dicentes id esse certum. et facient concilia locis
infra citandis. atque hæc sententia omnino uera et sequenda.
sed quoniam in hac re misceri solet confusio propterea quod
non separent ea quæ inter catholicos debent esse certa ab his
de quibus potest esse controuersia idcirco adhibenda est distincto uirtu-
sequentes conclusiones.

1o Dico 1o omnino certum est et absque controuersia inter catho-
licos ad sacramentum pœnitentiæ non sufficere solam absolutionem
sed requiri etiam hos actus pœnitentis contritionem confes-
sionem et satisfactionem.

Hæc conclusio ita absolute sumpta non determinando an hæc omnes sint
partes uel dispositiones aut conditiones est de fide neque ne-
gatur sed potius aperte statuitur ab secto Durando et
alijs relatis in 1a. 2a et 3a sententia et probatur ex aperta definitione
conciliorum locis citandis et sequenti.

Probatur autem congruentia quia sacramentum pœnitentiæ exercetur per modum iudicij
iuridici et curationis nam confessarius est ueluti iudex
et medicus ferens sententiam et adhibens medicamentum
absolutionis atque ita consonum est ut ex parte pœnitentis qui
est ueluti reus et ægrotus detur informatio delicti et
morbi per confessionem. ut autem confessio sit idonea pro-
ut oportet ad obtinendam remissionem peccatorum fieri
debet cum aliqua contritione seu competenti dolore, alioquin
qui solum esset quædam confabulatio: et propterea ratio
iustitiæ petit ut adhibeat aliqua satisfactio pro de-
lictis atque hæc omnia quidquid temere dicant hæretici ha-
bent fundamentum in scriptura et traditione ecclesiæ et sanctorum

Patrum et faciunt ea loca scripturae quae relata sunt capi te praecedenti post 4.am cc.em §. in idem recidit, plura quidem poterunt apud Belarminum tomo 2 controversiarum lib. 1 de paenitentia cap. 19 et postea suis locis afferent eaque singulis partibus paenitentiae sunt accommodata.

Dico 2°. dico etiam certum esse et absque controversia inter catholicos concedendam esse hanc propositionem quod sacramentum paenitentiae perficitur ex aliquo quasi materia et ex aliqua forma et quod 3 actus paenitentis confessio, contritio et satisfactio sunt quasi materia et dicuntur partes requisitae ad integritatem sacramenti, verba vero absolutionis sunt forma. haec etiam propositio ita absolute sumpta non determinando an actus paenitentis sint proxima ex qua et partes componentes est de fide quia expresse deffinitur à concilijs nam in concilio florentino in decreto Eugenij de unione Armenorum generaliter de omni bus sacramentis ita dicitur omnia sacramenta perficiuntur rebus tamquam materia et verbis tamquam forma et persona ministri cum intentione etc.a specialiter quoad sacramentum paenitentiae subditur illius quasi materia sunt actus paenitentis qui in tres distinguuntur partes 1.a est contritio 2.a confessio 3.a satisfactio forma autem sunt verba absolutionis.

Praeterea idem habetur in Tridentino sessione 14 cap. 3 de sacramento paenitentiae ubi dicitur actus paenitentis esse quasi materiam et requiri ad integritatem sacramenti paenitentiae et dici illius partes, idemque repetitur in eadem cone canone 4°. item in bulla leonis 10 quae habetur tomo 4. conciliorum post concilium lateranense inter articulos lutheri damnatur iste qui erat 5 quo asserebat tres esse paenitentiae partitiones confessionem et satisfactionem non habere fundamentum in sacra scriptura. ratio autem congrua huius conclusionis proponetur infra cc. 4. §. 2. denique etc.a, dico autem ratio congrua quia in hac et alijs similibus materijs quae pendent ex eo quod de facto institutum

e fundamentu, desumitur ex doctrina scripturae et concilior et sanctor Patru et aliorumque acium author ex quibus colligitur quidnam de facto fuerit institutu et quo pacto. quoad attinet ad meram rationem, solum potest assignari quaedam ratio congrua seu ut dici solet congruentia —

Praedictis duabus conclusionibus praesupositis tamquam omnino certis apud omnes catholicos restat inter illos controversia an actus paenitentis nempe contritio confessio et satisfactio requirant ad sacramentum paenitentiae solum tamquam dispositiones seu materia circa quam, et non tanquam partes componentes, ut absolute asserunt Scotus et alii citati in sententia ex parte alia in 1a et 3a; an vero tanquam materia ex qua et partes componentes, ut affirmant D. Thomas et alii relati in 4a sententia atque hoc sigillatim explicandum est sequentibus conclusionibus.

cc. Sit igitur 3a conclusio quamvis sit de fide actus paenitentis requiri ad sacramentum paenitentiae quodammodo quasi materiam ut dictum est conclusione 2a; non tamen est de fide illos esse materiam ex qua et partes ex quibus substantialiter componatur. Componatur sacramentum paenitentiae ita Martinus Ledesma 1a. 4 q. 21 a. 1. Vega Lib. 13 in Trident. cap. 15. Palacios q. sent. d. 16. disp. 1. et generaliter colligitur ex auctoribus qui in materia de sacramentis in genere 3. p. q. 60. ubi Suarez disp. 12. sect. 2. docent non esse de fide quod sacramenta sint composita ex forma et materia tamquam ex partibus integrantibus ipsam substantiam sacramenti —

Probatur quia non est unde ex Scriptura aut traditione vel deffinitione conciliorum aut alia via ostendatur id esse de fide nanquam nisi concilium Florentinum et Tridentinum locis supra citatis conclusione 2a dicant actus paenitentis esse quasi materiam sacramenti paenitentiae et Tridentinum addat illos dici partes quatenus requiruntur ad integritatem non tamen detrahunt illos esse materiam ex qua et partes integrantes ex quibus componatur substantia sacramenti quod colligitur tum ex limitatione quae ibi adhibet

tum etiam ex sensu qui ibi intenditur: nam hoc nomen materia ab utroque concilio ponitur cum hoc addito et limitatione quod actus poenitentis sunt quasi materia sacramenti poenitentiae et propterea hoc nomen partis specialiter a concilio Florentino et Tridentino ponitur etiam cum limitatione non enim absolute asserunt actus poenitentis esse partes sacramenti sed dicunt partes quatenus etc. sensus autem qui ibi intenditur est contra haereticos communiter absolute negabant actus poenitentis nempe contritionem confessionem et satisfactionem requiri ad sacramentum poenitentiae differenter ab illos requiri quasi materiam utrum autem ita requirantur ut propriam habeant rationem materiae ex qua et partis substantialiter integrantis sacramentum an vero solum sint dispositiones antecedentes vel concomitantes de qua erat dissensio inter auctores catholicos non decernitur a concilio —

Confirmatur quia licet ex fide certum sit verba absolutionis esse formam sacramenti poenitentiae ut patet ex locis supra citatis ex concilio Florentino et Tridentino non tamen est de fide illa esse partem essentialiter aut substantialiter componentem sacramentum quia non est de fide sacramentum consistere in aliquo composito seu aggregato ex materia et forma et ex partibus integrantibus unde Scotus quaest. sent. d. 3. quaest. unica a. 1. tractans de sacramento baptismi et d. 14. q. 1. a. 1. agens de sacramento poenitentiae dicit formam non esse partem substantialiter componentem sacramentum neque sacramentum supponi pro composito seu aggregato ex materia et forma sed pro materia connotando in obliquo formam similiter quamvis sit de fide actus poenitentis esse quasi materiam sacramenti poenitentiae non tamen est de fide illos esse partes substantialiter illud componentes —

Hinc colligitur non esse damnandam haeresis sententiam Scoti Durandi et aliorum qui ut dictum est supra negant aut omnes aut aliquos actus poenitentes esse materiam ex qua et partem sacramenti poenitentiae nam illi solum volunt tales actus non esse materiam ex qua et partes substantialiter componentes ipsum sacramentum

n: bi negant illos requiri quasi mam in eo sensu quem
concilia intendunt deffinire da hq relicos qui omnino ne
gabant illos requiri —
Si aut quaerat an taltem illa sentia damnanda sit erroris
sicut ut minimum illam damnare videntur Caietanus et alij
3a p. q 84 a 1 asserentes illam ee da deffinitionem dictij
Dr n ee cur ferat tam acerba censura ut docent recte vega
Palatios supra citati in 3a cc et colligitur ex alijs loco ibi
relato pot enim adhiberi explicatio quae n e unde con
vincat erroris. i enim illa verba concilij Florentini et Tri
dentini loco citato cc 2o quod actus paenitentis sunt quasi
ma sacramenti paenitentiae ita intelligi possunt quod dicuntur
quasi ma q sunt ma circa quam aut dispositiones sive
antecedentes seu concomitantes sic enim a Phis dispo
sitiones dici solent quasi ma et pertinere ad genus causae ma
lis ut patet ex libro 2 Physicorum — 2o alia verba q
etiam habent supradictis con alijs ubi supra quod sacramentum
perficitur ex ma dicta, ita possunt intelligi quod sacramentum
ita dicatur perfici q illius effectio pendet a ma quamvis non
tanquam a parte substantialiter componente sed velut
a ma circa qua aut quasi a dispositione vel conditione
sic enim concilium florentinum in decreto eugenij ad arme
nos Armenos int ea ex quibus aut perfici sacram numerat
intentionem ministri quae tn n concedit ee pars componens
sacramenti sic etiam philosophi dicunt essentiam rei perfici
dispositionibus
3o denique id quod specialim addit Tridentinum ubi sa quod
actus paenitentis requiruntur ad integritatem sacramenti
paenitentiae ut hac ratione dicantur partes ita pot intelligi quod dicuntur re
quiri ad integritatem q integritas sacramenti pendet
ab illis saltem tanquam a dispositionibus seu conditio
nibus. sic enim intentio ministri dr requiri ad integri
tatem rei sic etiam quidquid requiritur quovis modo

ad integritatem rei late loquendo differt pars compositi
ab Arist. lib. 2. de anima cap. 1o tx. 11 quod animae appe
lantur partes ut ibidem notant expositores
Sane hac explicatione supposita non concordat in sententia
Scoti et Durandi et aliorum locis supracitatis in 1a et 2a et
3a opinione sententiam tamen eorum involvere de addunt
quidam recentiores Magistri neque temeritatis proquo
faciunt Vega et Palacios et alii supracitati in 3a conclusione expresse
Duardus Tapero tomo. 1. ar. 3. ubi de poenitentiae
4a conclusio absolute asserendum est sacramentum poenitentiae constare
ex verbis absolutionis tanquam ex forma et ex actibus poeniten
tis nempe contritione confessione et satisfactione tanquam ex
materia proxima ex quibus ut partibus substantialiter componen
tibus seu integrantibus et oppositum nam hoc tempore
non bene audire probatur 1o ex communiori authoritate plurimorum au
torum tum antiquorum cum Magistro praesenti dist. 16. et D. Tho.
D. Bonaventura, Ricardus Capreolus, Gabriel et alii expresse
cum D. Tho. aliis locis supra relatis in 4a sententia. tum et
recentiorum a quibus haec conclusio traditur tanquam certa et
specialiter Bellarminus tomo. 2o controversiarum lib. 1o de
poenitentia cap. 16 ait illam esse communem et certissimam neque
iam posse revocari in dubium
2o probatur quia haec conclusio vehementer indicatur a conciliis nam
in illud dictum concilium Florentinum in decreto Eugenii de
unione Armenorum quod sacramenta perficiuntur ex verbis
tanquam ex forma et ex rebus tanquam ex materia vehementer
indicat essentiam et substantiam sacramenti constitui
et integrari ex his partibus, nihil enim quippiam dicitur perfici
ex aliquibus tanquam ex materia et forma nisi substantialiter
ex illis constituatur ut per se fere communi modo proprio lo
quendi horum titulo, 2o idem etiam satis indicat in tri
dentino sess. 14 cap. 2 de sacramento poenitentiae ubi verbis materia
et forma quibus sacramenti essentia perficitur. et cap. 3. ubi

os actus penitentis requiri ad integritatem sacramenti
et hac ratione dici partes penitentiae. haec enim verba sumpta in
sensu proprio denotant id quod dictum est —
Neque omnino satisfacit illa explicatio supradicta quod di
cant perficere essentiam et requiri ad integritatem et partes late
loquendo quia requirunt tamquam dispositiones seu conditiones
enim videtur durum contra proprietatem sermonis neque est cur ver
ba conciliorum detorqueant ad minus proprium sensum quando
nihil obstat quominus intelligantur in sensu proprio. 2°
de dispositionibus aliorum sacramentorum sive antece
dentes ut contritio vel attritio sive consequentes non asserunt
concilia quod earum perficiat essentiam sacramenti et quod sint tam
quam illius materia et quod requirantur ad integritatem et dican
tur illius partes, cum haec omnia in sacramento penitentiae asserant
de actibus penitentis nempe contritione confessione et satisfactione
signum est concilia velle quod hi actus sint non solum dispositiones
sacramenti penitentiae sed etiam verae partes integrantes ipsam
substantiam sacramenti —
3° denique est quia ratio quod sacramentum est quoddam signum sensi
bile non solum ex verbis sed etiam ex rebus quasi quoddam
artificium a quo inde compositum morale ex iis veluti partibus
itaut nempe una verba dicantur forma quae se habet ad modum
actus determinantis alias partes in genere signi practici in ordine
ad effectum sacramenti, at vero aliae partes dicantur materia ex quo
quae sunt in potentia ut per illam determinentur in tali genere ad eum modum
quo in rebus physicis illa pars quae est actus determinans aliam
est forma; altera vero illa quae est in potentia et determinabilis est materia; quare
cum in sacramento penitentiae verba absolutionis sint forma
ut aperte docent concilium Florentinum et Tridentinum
ubi consonum est illi assignare materiam tamquam compartem,
haec autem ut colligitur ex eisdem conciliis comprehendit tres
actus penitentis nempe contritionem confessionem et satis
factionem, et ratio congrua est quia tales actus intelliguntur perti
nere ad perfectam integritatem substantialem iudicii iuri

dici

iuridici cuius modi e hoc sacram ut statim dicetur —

confir. 1° quia in alijs sacramentis datur ma quae e de substantia sacramenti ut communiter conceditur a scriptis etiam aduersarijs, ergo etiam in sacram penitentiae quia non e eadem ostendatur id eo negandu ut aperte colligitur ex concilijs supra citatis, nulla aut alia ma proxima assignari potest quae sit de substa huius sacramenti nisi actus penitentis scilicet contritio, confessio & satisfactio nam uerba absolutionis sunt forma ut patet ex supra dictis concilijs, peccata aut in quae cadit absolutio non sunt ma proxima quae dr ma ex qua et de substantia sacramenti sed sunt ma remotas quae dicitur ma circa quam destruenda ad eum modum quo lignum comburendum dr ma circa quam agit ignis illam destruendo ut dicemus infra in suo loco, quare nihil aliud restat quod sit ma proxima de substantia sacramenti nisi praedicti actus penitentis —

Quod aut illis uere conueniat ro talis mae proximae, ita ostenditur quia omnino certum e illos requiri ad hoc sacramentu ut dictum e supra co 1a & 2a, requiruntur aut quasi aliqd aliud imperfectum & determinabile in roe sacramenti per formam absolutionis ac proinde quasi ma ex qua simul cum forma absolutionis substantialiter perficitur totum hoc sacram etenim cum illud sit quodam modo iudicium iuridicum seu processus iudicialis cui sponte se subijcere debet penitens ad agendam dignam penitentiam, profecto ad illius substantialem integritatem pertinere intelligitur accusatio cum haec in quouis iudicio seu processu criminali includatur (sumitur iudicium non solum pro sententia iudicis sed pro processu iudicialis fori) in praesenti aut foro quod e occultum & interius cui sponte se subijcit penitens, haec accusatio sponte fieri debet per confessionem ipsius penitentis ita ut ille qui est reus simul etiam sit testis exponens sua crimina in quae ferri debet sententia absolutionis quae quidem

n debet fieri in incognitu ut aut homo vere et digne sit poeni
tens ut per se petitur in hoc sacramento quod e sacramentu
verae poenitentiae pro cuius dubio substantialiter requiritur contritio
seu aliquis competens dolor peccatorum nam sine hac n dat
substantialiter vera poenitentia peccatorum, tandem integritas
in dictis et satisfactio iustitiae petit quasi partem integra
lem aliquam multam seu poenam delictorum atque haec e sati
factio. quae omnia de singulis partibus sigillatim amplius
explicanda sunt postea suis locis.
confirmatur 2° quia sacramentum poenitentiae ordinatur in eum finem ut homo
vere poenitens reconciliet deo quem suis peccatis offendit
ergo sonum e ut substantialiter includat eos actus in qui
bus consistit vera poenitentia et reconciliatio. huiusmodi aut actus
ut patet etiam in vera poenitentia et reconciliatione quae fit inter
homines sunt isti: detestatio seu displicentia iniuriae illa
atque haec in sacramento hoc e contritio late sumpta pro com
petenti dolore. 2° significatio aliqua exterior qua
qui iniuriam alteri intulit fateatur se male fecisse atque
haec in hoc sacramento e confessio peccatorum. 3° aliqua satisfac
tio pro iniuria illata ut secundum legem iustitiae aliquo modo
resarciat ius laesum. 4° denique remissio iniuriae ab eo cui
fuit illata hac enim perficitur reconciliatio atque haec in
hoc sacramento exhibetur per formam absolutionis.
Unde constat quam consequenter asserat hoc sacramentum substan
tialiter constare confessione satisfactione et absolutione
quibus homo vere poenitens reconciliat deo. quare sicut
vas argenti aut auri e illud quod substantialiter constat ex
argento vel auro cum hac vel illa figura propria: ita me
rito sacramentum poenitentiae e id quod substantialiter constat actibus
in quibus ex Christi institutione consistit vera poenitentia. cuiusmodi sunt
contritio confessio et satisfactio cum forma absolutionis con
sequenterque Christus dominus hos actus elevavit ad rationem
sacramenti.
Ultimo tandem probatur quia si tota essentia sacramenti poenitentiae consiste
ret in sola absolutione ut volunt Scotus et alii supra citati

citati in 1.a opinione aut in sola absolutione et confessione ut dicunt durandus et alij relati in 2.a opinione . sequeretur inde posita sola absolutione aut sola absolutione et confessione absque nulla contritione seu dolore peccatorum poni verum et essencialiter integrum sacramentum poenitentiae . quod quidem videtur absurdum contra communem sensum ecclesiae quo receptum est inferri verum et validum sacramentum poenitentiae sine contritione seu competenti dolore peccatorum ut dicetur infra suo loco . sequela autem probatur quia posito eo in quo consistit essentia alicuius rei ponitur talis res etiam si deficiat hypothesis quod desit illi aliquid accidentale —

Ex dictis colliges post explicationem definitionum quae assignari solent sacramento poenitentiae . Prima deffinitio est quasi metaphysica suo modo per genus et differentiam hoc pacto. Poenitentia est sacramentum institutum ad remissionem peccatorum post baptismum: seu quod in idem recidit est signum sensibile conferens gratiam ad remittenda peccata post baptismum. ubi illa verba sacramentum seu signum sensibile conferens gratiam denotant genus quod est commune omnibus sacramentis, alia vero verba ad remissionem peccatorum post baptismum denotant differentiam sacramenti poenitentiae nam illi proprium est ut sit per se institutum ad remittenda peccata commissa post baptismum modo infra explicando —

2.a deffinitio est quasi physica suo modo per materiam et formam seu per componentes ita se habet , sacramentum poenitentiae est quoddam sacramentum constans ex actibus poenitentis scilicet contritione confessione et satisfactione tamquam materia proxima et ex absolutione confessoris tamquam forma, cuius deffinitionis explicatio facile constat ex iam dictis et infra dicendis —.

Observandum autem est multas deffinitiones seu descriptiones poenitentiae quae circumferri solent apud authores 4.o sent. d. 14 et 16 et in decreto Graciani de poenitentia d. 3 . potius assignari post poenitentia sumpta pro virtute poenitentiae quam pro ipso sa

sacramento quamvis illi etiam suo modo possint applicari ut descriptio illa pœnitentiæ ante acta peccata deflere iisdem non committere et illa pœna et vindicta quædam unicuique quod dolet commisisse. de quibus dicetur infra in disput. de virtute pœnitentiæ.

Adversus ea quæ dicta sunt congeri solent multæ objectiones et difficultates ex quibus illæ quæ sunt præcipuæ sigillatim proponendæ sunt cap. sequenti ex illarum quæ facile dissoluent aliæ minoris momenti.

CAPUT. 3m.

Aliquæ difficultates circa mam et fram ac essentiam sacramenti pœnitentiæ in communi.

Prima difficultas est cur actus pœnitentis a Concilio Florentino in decreto Eugenii de unione Armenorum et a Tridentino sess. 14 cap. 3. de sacramento pœnitentiæ dicatur quasi materia sacramenti pœnitentiæ.

Nò dubitandi est quia inde aliqui authores confirmare conant eam sententiam quam tenet Scotus et alii citati cap. præcedenti in ea opinione quod actus pœnitentis non sint materia ex qua et pars sacramenti pœnitentiæ siquidem concilium apposito ad dicto diminuente asserit illos esse quasi materiam.

R. 1. forte concilium appellavit prædictos actus quasi materiam sacramenti pœnitentiæ ut demonstraret se non deffinire illam controversiam de qua erat controversia inter catholicos an tales actus sint proprie materia ex qua et pars substantialiter componentes ipsum sacramentum: aut vero solum dispositiones quæ ab authoribus dici solent quasi materia non tamen asseritur illos non esse proprie materiam ex qua et partes talis sacramenti sed potius magis inclinat in partem affirmantem cum dicat sacramentum ex illis perfici tamquam ex materia et specialiter Tridentinum absolute affirmat essentiam sacramenti efici ex materia et forma et actus pœnitentis requiri ad illius

illius integritatem et dici partes ut patet ex locis D. Thomae
allatis cap. praecedenti c. 4. quia neque vero haec dictio quasi
est semper additum diminuens rem de qua agitur ut patet ex
illo Joannis 1. ubi Christus dicitur quasi unigenitus a Patre etc.
Resp. 2o praedicti actus dicuntur quasi materia comparatione materiae physi
cae, tamen dicuntur respectu materiae physicae quandam pro
portionem dici quasi materiam. Praeterea comparatione materiae aliorum
sacramentorum quae habent pro materia aliquid extrinsecus
oppositum et permanens ac tractabile ut aqua in bapti
smo. cum enim actus poenitentis non ita se habeant compa
ratione illius dicuntur quasi materia.
2a difficultas circa actus poenitentis. Videlicet actus contritionis
in sacramento poenitentiae sit materia et pars sacramenti cum in
aliis sacramentis sit solum dispositio et quo pacto debeant
esse simul cum forma.
Resp. huius rei fundamentum sumitur ex institutione Christi Domini qui
ut potest author legis gratiae sua sapientissima providentia
voluit instituere diversa sacramenta atque inde assignare
diversas materias et formas accommodatas diversae illarum signifi
cationi et fini et peculiariter sacramenti poenitentiae pro materia pro
xima assignavit contritionem et alios actus poenitentis qui
sunt accommodati illius significationi et fini ut ex doctri
na conciliorum collectum est cap. praecedenti c. 2. et 4.
Praeterea ad id faciunt aptae congruentiae desumptae ex
fine sacramenti poenitentiae cui consonum est ut substantia
liter constet praedictis actibus etenim ut patet ex Aristotele
et aliis Philosophis libro 2. Physicorum ratio substantiae rei sumitur
ex fine. 1a autem congruentia est quod sacramentum poenitentiae
ex sua peculiari ratione ordinatum est ut sit quoddam iudicium
iuridicum seu processus iudicialis verae poenitentiae in quo
feratur sententia absolutionis a confessario tamquam a iudi
ce ut specialiter explicat Tridentinum sess. 14. cap. 2. de
sacramento poenitentiae. ad integritatem autem substantialem

huius processus iuditialis pertinere actus paenitentis ut
ostendum est capite praecedenti post quaestionem in 1.a confirmatione
§. quod autem illis &a.
2.a est quia sacramentum paenitentiae institutum fuit in eum finem
ut homo vere paenitens reconciliet deo consonum est ut
substantialiter pro partibus includat eos actus in qui
bus consistit vera paenitentia et reconciliatio nempe contritionem
confessionem et absolutionem et satisfactionem ut etiam
dictum est loco proxime citato, §. confir. 2.o
3.a conuentia quae communiter assignari solet ex D. Thoma 3. p.
q. 84. art. 1.o ad 1.m et 2.m ita se habet quod sicut inter me
dicamenta corporis quaedam sunt extrinsecus adhibi
ta ex materia externa (ut inquit D. Thomas) emplastra quae
dam vero sunt quae includunt actiones ipsius aegroti ut quando
pro salutari medicamento adhibent quasdam moderatas exer
citationes seu deambulationes ita suo modo inter sacra
menta quae sunt medicamenta animae quaedam sunt in qui
bus adhibetur extrinseca materia a ministro ut sacramentum
baptismi, confirmationis &a. Alia vero sunt quae pro materia
includunt actus humanos ut sacramentum matrimonii
et paenitentiae et in his sacramentis (inquit D. Thomas) tales
actus non sunt solum dispositiones.
Dices etiam in ipso sacramento paenitentiae actus paenitentis sunt
dispositiones ad suscipiendum effectum talis sacramenti
ergo non sunt illius materia et partes.
Respondetur negando consequentiam quia nihil obstat ut moraliter sint et
dicantur dispositiones quatenus disponunt ac praeparant
subiectum ad effectum sacramenti, partes vero quatenus componunt
totum compositum morale in quo consistit sacramentum paenitentiae
cum enim in compositis moralibus cuiusmodi sunt sacra
menta dependeat ex institutione ita potuit constitui a Christo Domino
et de facto ita institutum fuisse constat ex dictis dictis cap.
praecedenti praesertim quaestione 4.a
sed

Sed instabis id quod est materia pars alicuius compositi debet esse
simul cum forma illi quae coniungi ut constituat tale compositum
sed hoc non devenit actibus poenitentis nam quando ponitur forma
absolutionis iam non est confessio siquidem processit et similiter
frequenter post ut tunc actu non sit contritio . satisfactio autem ponitur
post datam absolutionem et frequenter post ut diu differatur aut
omittatur ergo actus poenitentis non sunt materia et propria sacramenti poenitentiae
R. in compositis moralibus cuius modi sunt sacramenta non requi
ritur ut id quod est materia ut pars sit physice simul cum forma
sicut in compositis physicis sed sufficit quaedam moralis
coniunctio cuius ratio a priori speciatim pro sacramentis est quia
cum illa sint quaedam signa practica instituta ad signifi
candum et conferendum aliquem effectum gratiae illorum naturae confor
mi sufficit ea coniunctio partium quae satis est ad hoc ut sig
nificatio sacramenti verificetur, moraliter quae forma cen
seatur cadere supra talem materiam ut docent Theologi 3. p. q.
60 ubi speciatim Suarez disput. 2. sect. 2. Peculiari
ter autem in hoc sacramento poenitentiae cum illud peragatur per modum
iuditij seu processus iuridici sufficit ea coniunctio partium
quae est consona iuditio in quo congruum est ut procedat con
fessio et detestatio criminis et deinde sequatur sententia absolutio
nis et post modum executio mulctae hoc est satisfactio
Hinc sequitur verum sacramentum poenitentiae confici etiam si poenitens
quando absolvitur non habeat actu contritionem seu dolorem
dummodo illum antea habuerit in ordine ad talem confes
sionem neque retractaverit per actum oppositum quia dictum
est non requiritur illius praesentia et coexistentia physica
sed sufficit moralis modo dicto, unde etiam si poenitens
tempore absolutionis animo distractus non advertat aut tunc
in amentiam vel phrenesim incidat adhuc perficietur verum
sacramentum poenitentiae si antea habuit debitam contritionem et dis
positionem in ordine ad talem confessionem ut docent Suarez
ubi supra et Petrus Ledesma in 1.a summae tract. de sacramento

pœnitentiæ cap. ii. circa q. et alij quos referemus suo loco in disputatione de confessione ubi hoc plenius ostendetur.—

3ª difficultas, quænam ex supradictis partibus seu actibus sint absolute essentiales sive de necessitate essentiæ sacramenti pœnitentiæ et quomodo satisfactio non solum in voto sed et ut re ipsa exercita sit pars integralis.— Ex partibus seu actibus supradictis absolute essentiales sive de necessitate essentiæ sacramenti pœnitentiæ sunt contritio late sumpta ut comprehendit etiam attritionem seu competentem dolorem peccatorum et confessio et absolutio. satisfactio autem ut re ipsa exercita non est pars essentialis de necessitate essentiæ, ita communiter authores citati capite præcedenti in quarta opinione.—

Probatur et explicatur quia contritio sumpta pro aliquo competenti dolore peccatorum et confessio et absolutio sunt omnino necessariæ ad constituendam essentiam sacramenti pœnitentiæ siquidem patet ex communi sensu non constitui sacramentum pœnitentiæ nisi ex parte pœnitentis detur confessio peccatorum cum aliquo competenti dolore et ex parte sacerdotis absolutio ut ex infra dicendis in suis locis sigillatim constabit et ideo omnes partes supradictæ sunt absolute essenciales sive de necessitate essentiæ talis sacramenti non vero satisfactio ut re ipsa exercita quia prius quam illa exerceat, aut etiam si omittat illius executio adhuc datur essentia sacramenti pœnitentiæ posita confessione et absolutione et contritione sub qua includitur propositum emendationis et satisfactio in voto. est tamen satisfactio ut re ipsa exercita pars integralis sacramenti pœnitentiæ contradistincta contra eam essentialem quæ est de necessitate essentiæ, quia pertinet ad illius perfectionem substantialem quasi extensivam sine qua salvari potest essentia ad eum modum quo se habent manus seu pedes respectu hominis et rami respectu arboris atque id probant ea quæ posita sunt capite præcedenti circa 4ª et quæ dicentur infra in hac difficultate in solutione ad 3ªm objectionem.—

sed

Sed ne in hac re sit confusio circa varios modos loquendi qui bus utunt^r authores, notandum e^t hoc nomen partis integra lis dupliciter sumi posse: i^o late pro qualibet parte, compo nente totum quovis modo sive sit de illius essentia sive non. 2° stricte pro parte integrali condistincta contra essentialem quae e^t de necessitate essentiae. in i^a igitur acceptione lata lo quunt^r D. Thomas et alij 3. p. q. 90. a. 3 dicunt contritionem confessionem et satisfactionem esse partes integrales sacramen ti poenitentiae — in 2^a vero acceptione stricta loquunt^r alij di centes solam satisfactionem ut re ipsa exercitam esse illius partem integralem, alias vero essenciales.

Sed contra dicta objicies: i^o ad sacramentum poenitentiae sufficit attri tio ergo contritio non e^t illius pars essencialis. Resp. contritio cum in praesenti dr esse pars essencialis sacramenti poenitentiae sumi^t ut supra dictum e^t late pro aliquo competenti dolore pecca torum sub quo comprehendit^r etiam attritio quae etiam dici solet contritio imperfecta ut habet^r ex Tridentino sess. 14 de sacram^to poenitentiae cap. 4. atque in hoc sensu loquunt^r concilia et authores loco citatis capite praecedenti quando dicunt contritionem requiri ad sacramentum poenitentiae —

2° objicies contritio non e^t pars sacramenti poenitentiae secundum esse mere spirituale quod habet in voluntate sed solum qua tenus manifestat^r signo sensibili et externo confe ssionis siquidem ratio sacramenti consistit in signo sen sibili ergo non e^t pars sacramenti diversa a confessione. Resp. negando ant. nihil enim obstat ut aliquis actus in ternus secundum esse spirituale etenim ut sit pars sacramenti ita ut ex illo simul cum alijs actibus externis et sensi bilibus constituat sacramentum ut dictum e^t capite praecedenti in solutione ad fundamentum secundae. Denique ideoque asserendum e^t iuxta mentem conciliorum a quibus contritio ut aliquid diversum ab alijs numerat^r inter

inter partes sacramenti poenitentiae atque hoc plures sentiunt gra
ues authores citati capite praecedenti in qua opinione esse videtur
Ad id vero quod dicitur rationem sacramenti consistere in signo sensibili
Dicitur satis est ut totum sacramentum dicatur signum sensibile ratione alicuius
uel aliquarum partium neque oportet ut quaelibet eius pars
sit per se sensibilis et est exemplum de homine qui est totus
sensibilis mortalis et corporeus quamvis illius anima
sit spiritualis —
3o objicietur non constituit essentia sacramenti poenitentiae
nisi poenitens habeat firmum propositum emenda
tionis et praeterea satisfactionem in uoto seu in proposito
ergo praeter dictas supra istae etiam sunt partes illi essentiales
Dicitur propositum emendationis et satisfactionis debet in
telligi sub contritione hoc est competenti dolore pecca
torum requisito ad confessionem ut dicetur infra suo loco
Dico satisfactio in uoto hoc est propositum satisfaciendi necessa
rio requiritur et sufficit ut simul cum aliis partibus salvetur
essentia sacramenti poenitentiae ergo dici potest solam satisfactionem
in uoto prout executioni mandatam esse partem sacramenti
poenitentiae —
Nonnulli concedunt hanc sequellam asserentes satisfactio
nem prout re ipsa exercitam nullo modo esse partem neque integralem
sacramenti poenitentiae sed solum satisfactionem prout in uoto sed
profecto hoc non est concedendum quia concilium Florentinum et
Tridentinum locis citatis cap. praecedenti cum quibus inter actus
poenitentis quos dicunt esse quasi materiam et requiri ad inte
gritatem et dicunt partes sacramenti poenitentiae numerant satis
factionem. constat autem per satisfactionem proprie loquen
do intelligi ipsum opus satisfactorium re ipsa exercitum
et non solum satisfactionem in uoto nam haec non est proprie
et absolute satisfactio sed propositum seu desiderium
satisfaciendi ut patet ex communi usu et conceptione

q n de sola satisfactione in actu sed etiam de ipsa satisfactione reipsa exercita concedendum e quod sit pars sacramenti pœnię atque hęc e communis et certa sententia quam tenere autho rescitati capite precedenti in 4a opinione et conclusione 4a —
Quare ad obiectionem propositam respondeo negando conam quia ex eo quod satisfactio in voto requirat et sufficiat ut simul cum aliis partibus salvet essentia sacramenti pœnię solum sequitur quod satisfactio reipsa exercita n e illius pars essen tialis aut necessario requisita ad salvandam essentiam abso lute n tn sequitur quod n sit pars integralis pertinens ad plenam illius integritatem substantialem sicut rami in arbore et manus seu pedes in homine ut supradictum e —
4o obijcietur nihil pot ee pars alicuius sacramenti nisi concurrat ad producendam gratiam quę e effus illius sacramen ti siquidem sacramentum e ca gratię sed contritio confessio et sa tisfactio n concurrunt ad producendam gratiam quę e effus sacramenti pœnię nam ad illam producendam solum concurrit absolutio confessarii quia illi soli et n pœnitenti competunt claves hoc e potestas remittendi peccata ergo contritio confessio et satisfactio n sunt partes sacramenti pœ nitentię —
Respondeo illam maiorem n ee certam quia aliquid sit pars ali cuius compositi n requiritur ut efficienter concurrat ad pro ducendos illius effectus ut patet in compositis physicis in quibus materia e pars et tn n concurrit efficienter ad produ cendos effectus sed forma cum sua virtute ro e cuius totum compositum dominat ee unde aliqui authores quos refere mus infra cap. 9. in 1a sententia licet concedant contritionem confessionem et satisfactionem n concurrere ad producendam gratiam quę e effus sacramenti pœnitentię asserunt tamen ee illius partes materiales —
Sed quoniam probabilius videtur eas quę sunt vere p

sacramenti condistinctus a mera dispositione concurrere efficienter saltem causalitate morali ad producendam gratiam quae effectus quam sacramentaliter significant. idcirco Resp. 2o negando illam minorem quod contritio confessio et satisfactio non concurrent ad producendam gratiam quae est effectus sacramenti poenitentiae. verè enim concurrunt saltem causalitate morali ut dicetur infra cap. 4o — Ad probationem vero concedo solum absolutionem sacerdotis efficienter concurrere quia solus sacerdos et non poenitens habet claves —

Resp. habere claves convenit soli sacerdoti quia id denotat potestatem iudicialem ad retinendum aut remittendum peccata quae solis sacerdotibus concedit. inde tamen non sequitur quod actus poenitentis cum materiae dicitur sacramenti poenitentiae non concurrunt etiam ad producendam gratiam quae est illius effectus sive physice per potentiam obedientialem sive moraliter tanquam signa practica ex institutione Christi suo modo. idem concedit de materia aliorum sacramentorum atque hic ostendetur infra cap. 4. huius disputationis —

4a difficultas. an contritio, confessio et satisfactio sint partes subiectivae seu potentiales poenitentiae ubi etiam explicantur aliae divisiones poenitentiae in poenitentiam ante et post baptismum et peccatorum mortalium ac venialium et privatam et publicam —

Occasionem dubitandi praebent graves authores 4o sent. d. 16. ubi quidam asserunt contritionem confessionem et satisfactionem esse partes subiectivas seu potentiales vel potestativas poenitentiae, alii vero integrales. sed adhibenda est distinctio aliud enim est comparare has partes respectu poenitentiae virtutis aliud vero respectu sacramenti poenitentiae. in 1a comparatione dici possunt partes subiectivae in 2a vero integrales —

hoc

Hoc aut ita explicandu et probandu e. partes subiectiuae dicunt
illae quae se habent veluti inferiora respectu superioris cuius sub
diciunt et quod de illis predicari pot et quia contritio confessio
et satisfactio respectu virtutis poenitentiae late sumptae ut
comprehendit actus siue internos siue externos poenitentiae
ita se hent. vere enim de illis predicat poena siquidem ve
re affirmat quod contritio sit quaedam poena et similiter
confessio et satisfactio. idcirco respectu illius dici possunt par
tes subiectiuae ut notant Ricardus et alij 4o sent. d. 16. —
A plerisque aut ibidem appellant partes poales seu potesta
tiuae propterea quod se heant veluti proprietates proue
nientes ab habitu poenie. sic enim ex usu Philorum et Theo
logorum poa seu proprietates dici solent partes poales seu po
testatiuae ut sumitur ex D. Tho. 3. p. q. 90. a. 3 et specia
tim ex D. Bonavra 4o sent. d. 16. in expositione literae, ubi ita
ait sicut ab una essentia plures egrediunt poae sic ab
uno habitu poenie plures actus et ideo respectu illius contritio
confessio et satisfactio dicunt partes potestatiuae. neque im
morandu e in de modo loquendi si quispiam neget
illas ee partes poales seu potestatiuas sumendo hoc nomen par
tis poalis seu potestatiuae in aliqua alia ex varijs acceptio
nibus quae ab authoribus tribui solent huic nomini. —
Partes vo integrales late loquendo dnt illae quae quouis
modo componunt aliquod totu quamuis n omnes sint de
necessitate essentiae sed aliquae vel aliquae solum per
tineant ad plenitudinem perfectionis substantialis ergo
contritio confessio et satisfactio ita se hent respectu sa
cramenti poenitentiae ut ostensum e a capite praecedenti c.
4. et in hoc cap. diffic. ideo respectu illius dnt partes
integrales ut docent D. Thos et alij 3. p. q. 90. a. 3. —
Hinc colligr eam diuisionem qua poenia diuidi solet in
contritionem, confessionem et satisfactionem respectu sa
cramenti poenie ee quasi diuisionem actualem totius

inq. actuales, atq. respectu poenitentiae virtutis late sumptae, ut comprehendit actus sive internos sive externos poenitentiae, ea quasi divisionem potentialem rationis communis in quaedam inferiora modo dicto atque inde explicari possunt aliae divisiones quibus ab auctoribus dividi solet poenitentia.

D. Thomas et alij 3. p. q. 90. a. 4. ex D. Aug. in libro de utilitate poenitentiae cap. 2. et 9. ita dividunt poenitentiam, alia inquiunt est poenitentia ante baptismum, alia post baptismum, alia peccatorum mortalium, alia venialium in qua divisione ut notat D. Thomas loco citato dividitur poenitentia non quatenus sacramentum sed quatenus virtus iuxta varias immutationes vitae, quae ab illa provenire possunt nam finis poenitentiae inquit D. Thomas, est mutare vitam in melius et destruere peccata, quaedam autem (inquit) immutatio est per regenerationem ad novam vitam et haec pertinet ad poenitentiam ante baptismum, alia per reformationem vitae corruptae et haec expectat ad poenitentiam mortalium post baptismum; alia in perfectiorem operationem vitae et haec pertinet ad poenitentiam venialium. et quamvis D. Thomas ibi dicat has esse species poenitentiae id tamen non videtur ita esse intelligendum quod sint propriae species, ac proinde essentialiter inter se diversae si quidem habere possunt idem obiectum formale movens voluntatem ad detestationem peccati et sola diversitas temporis et obiecti materialis non variat speciem essentialem. quare id potest ita intelligi quod dicantur species late loquendo hoc est modi poenitentiae diversi saltem materialiter seu re diversi connotati.

Praeterea dividi solet poenitentia in privatam et publicam ubi etiam poenitentia sumitur late pro virtute poenitentiae ut comprehendit actus externos poenitentiae. Poenitentia autem privata dicitur illa quae privatim et occulte peragitur. Publica vero quae publice coram multis atque haec fuit olim usitata frequenter in ecclesia quando peccata publica manifestabant coram multis et iniungebatur satisfactio publica

publice agendam et subdividitur in solemnem quae fieri solebat pro grauissimis criminibus solemnioribus ritibus temporis et loci et habitus, et non solemnem quae fieri solebat pro criminibus non adeo grauibus et sine tali solemnitate, pro quo uideri possunt authores in decreto Graciani de poenitentia d. 3. et cum Magistro 4° sent. d. 14. et 16 et speciatim Bellarminus tomo 2. controuersiarum lib. 1° de poenitentia cap. 21. et 22. ubi sigillatim refert et explicat ritus poenitentiae solemnis —

5a difficultas, an impositio manuum sacerdotis et alij qui alij ritus sint de essentia sacramenti poenitentiae aut ad illud necessario requiratur. Olim apud primitiuam ecclesiam in poenitentia praesertim publica usitatus erat hic ritus ut ministri dum reconciliarent poenitentes illis manus imponerent ut referunt authores in decreto Graciani 1a quaestione 1a capite *Arrianos*. ubi ex Innocentio Papa et alijs haec reconciliatio appellatur manuum impositio et d. 50. cap. *poenitentes* et causa 26. quaestione 6. capite *qui recedunt*. et cap. ijs qui, desumpta ex Concilio Niceno c. 9. et alijs concilijs et Patribus qui uideri possunt apud Vualdensem t. 2. de sacramentis cap. 147 ubi refellit Vbiclephum irridentem hunc ritum. de hoc igitur ritu quidam quos refert D. Thomas opusculo 22. cap. 4. affirmarunt illum esse de essentia sacramenti poenitentiae aut omnino illi necessarium —

Sed dicendum est hunc ritum neque esse de essentia sacramenti poenitentiae, neque ad illud necessario requiri ita communis sententia cum D. Thoma 3 parte quaestione 84. a. 4. probatur quia non est unde ex scriptura aut traditione aut alia uia ostendatur hunc ritum esse de essentia huius sacramenti aut necessario ad illud exigi et ex communiori usu ecclesiae constat illum modo non adhiberi eademque ratione probandum est neque alium ritum exprimendi signum crucis super poenitentem aut ullos alios actus seu ritus quibus modo utitur ecclesia esse de essentia aut necessario requiri ad sacramentum poenitentiae —

et quamvis predictus ritus impositionis manuum et alij fuerint olim ab ecclesia usitati non tamen habebant tanquam de essentia seu substantia sacramenti aut omnino necessarij sed quasi congruentes eo tempore; postea autem licite et congruenter potuerunt ab ecclesia omitti sicut omissi sunt alij multi ritus poenitentiae solemnis nam ut ait Tridentinum sess. 21 cap. 2 ecclesia habet potestatem ut in sacramentorum dispensatione salva illorum substantia ea statuat vel mutet quae pro temporum et locorum varietate expedire iudicaverit. —

Sed contra obiici potest in concilio Cartaginensi 4 can. 78 dici poenitentes qui ob periculum vitae viaticum eucharistiae accipiunt non se existiment absolutos sine manus impositione si supervixerint ergo ibi indicatur manuum impositionem esse omnino necessariam ad absolutionem — Respondeo ibi per manus impositionem intelligi ipsam actionem poenitentiae seu poenitentiam quae olim iniungebatur cum manuum impositione et sensum esse eos qui cum possint illam non explent non debere existimare se esse absolutos aut a sententia excommunicationis aut a poena seu poena temporali a sacerdotibus iniuncta. Pro quo videri potest Bellarminus tomo 2 de controvers. libro 1 de poenitentia cap. 15 —

Restat tamen dubium an quamvis non sit necessarium in sacramento poenitentiae adhibere predictum ritum imponendi manus super poenitentem ut dictum est saltem tamen id sit modo congruum et expediens —

Ad hoc D. Thomas 3 p. q. 84 a. 4 et alij ibidem et in 4 sent. d. 14 q. 1 a. 4. Martinus Ledesma in 4 q. 25 a. 4. Navarrus de poenitentia d. 6 c. 1 in principio n. 29 affirmare videntur id neque esse expediens neque faciendum alij vero dicunt id esse expediens et congruum sed diversitas haec concilianda est adhibita sequenti distinctione —

Dico igitur esse sicut in aliquibus locis predictus ritus adhuc

adhuc sit in communi usu ecctiæ, expediens erit illud exhiberi ibi ita Sotus ubi supra et alij. probat° q. ibi hoc per se nullu afferet inconveniens sed potius erit ignum ne discedatur à communi consuetudine ritu ibi recepta.

Cæterum ubi iam non e in communi usu non expedit illu ritum adhibere probat° q. ita tanda è nota quæ excitatur ex eo quod fiat aliquid contra coem usum rite receptum præsertim in rebus ecclesiasticis in quibus id redolet quandam superstitionem ut docent D. Thom. et alij 2a. 2æ q. 93. a. 2. et ipse sancti Patres monent servandos esse comunes ritus cuiuscumq. ecctiæ ut ex D. Aug. et alijs Patrib. habetur in decreto Graciani dist.e 11. cap. in his rebus et d. 12. capite scit. et cap. novit. et cap. illa. et plu ribus alijs capitibus ———

Et quoniam iam fere in plerisque locis prædictus ritus imponendi manus sup caput pœnitentis immediate, ita ut illud tangant est iam abolitus ut docent Sotus et alij ubi s.a et testat experientia, ideirco in huius modi locis non è expediens illum servare atque hoc cuo luit D. Thomas Sotus et alij locis supra citatis et speciatim Navarrus ubi supra ait aliquando malefacere eos qui imponunt manus super caput pœnitentis quando illa è fœmina et forte molli pulchritudine &c.a —

Nullum tamen è inconveniens si tempore absolutionis teneat manus aliquantulu elevata sup caput pœnitentis. idemq. in hispania et alijs locis adhuc è in usu atque id docuit victoria in summa ttt. de pœnia in q. de sacra sacramenti pœnitentiæ q. 105. in editione Salmaticensi anni 1565. quamuis id in quibusdam alijs editionibus n̄ habeat. prosequitur Pater Joannes Polancus in directorio confessorum capite 4o et alij doct. recentiores. —

CAPUT 4m.

An contritio, confessio &c. satisfactio

ita sint partes sacramenti pœnitentiæ ut habeant virtutem remittendi peccata et producendi gratiam, quæ est effectus sacramenti pœnitentiæ —

An vero hoc conveniat soli absolutioni.

Prima sententia asserit solam absolutionem habere virtutem remittendi peccata et producendi gratiam, quæ est effectus sacramenti pœnitentiæ. ita sentiunt illi authores qui dicunt essentiam sacramenti pœnitentiæ consistere in sola absolutione, et contritionem, confessionem et satisfactionem non esse partes illius essenciales, ut Scotus, Gabriel et alij supra relati cap. 2. in prima opinione. Propterea idem etiam tenent aliqui ex ijs qui concedunt has esse illius partes, ita olim D. Thomas 4° sent. d. 22 quæstione 2. a. primo. q. 1 ad 2um (postea tamen mutavit sententiam ut dicetur infra in 3a sententia) tenet Paludanus 4° sent. d. 14 quæstione 1a. a. 1° in fine. Vega lib. 13. in Trident. cap. 15 et favent D. Bonaventura 4. sent. d. 17. p. 2. a. 1. q. 3. et Bellarminus tomo. 2. controvers. lib. 1° de pœnitentia cap. 16. ad finem —

Primum fundamentum huius sententiæ est quia sacramentum pœnitentiæ, ut constat ex communi dicto sanctorum Patrum et Theologorum, confert gratiam virtute clavium, sed has habet solus sacerdos, illarumque actus et exercitium est absolutio, ergo sola absolutio confert gratiam —

Respondetur illud dictum ita intelligi quod sacramentum pœnitentiæ virtute clavium ac proinde per absolutionem conferat gratiam, quia in absolutione sita est præcipua vis sacramenti pœnitentiæ, ut ait Tridentinum sess. 14 de sacramento pœnitentiæ cap. 3. inde tamen non sequitur quod in actibus pœnitentis non sit aliqua vis, sed potius quod illis insit, colligitur ex ipso concilio et gravibus authoritatibus et rationibus, ut dicetur infra in nostra sententia —

2um fundamentum est quia in alijs sacramentis quorum materia simul cum forma conceditur producere gratiam, quia cadit aliqua consecratio vel benedictio circa ipsam materiam, per quam videtur illi communicari

9

communicari efficatia sed hęc non procedit circa actus penitentis qui sunt materia sacramenti pęnitentię quia illi non producunt gratiam —

Dicitur 1° illa maior non est universaliter vera nam actus coniugum qui contrahunt matrimonium ex communi sententia dicuntur concurrere ad producendam gratiam quę confertur per sacramentum matrimonii etiamsi circa illos non precedat aliqua benedictio sed sequatur post dictum matrimonium —

Dicitur 2° efficacia et vis producendi gratiam non provenit ex illa benedictione seu consecratione sed consistit in potentia obedientiali et elevatione divina ut constabit ex infra dicendis ex quibus solventur alia fundamenta minoris momenti quę pro predicta sententia congeri solent —

2a sententia concedit quidem non solam absolutionem sed etiam contritionem et confessionem quatenus sunt partes sacramenti pęnitentię habere vim producendi gratiam, asserit tamen satisfactionem etiam proinde partem solum concurrere ad remittendam pęnam temporalem. ita videtur sentire Palacios 4 sent. dist. 16. disp. 1a. et favet D. Thomę doctrina quę traditur in additionibus 3ae partis q. 17. a. 3 ad 2m —

1a Probatio huius sententię est quia satisfactio ex sua institutione ordinatur ad remissionem peccatorum seu pęnę temporalis sed hęc non necessario requirit collationem gratię ergo non est cur asserat per satisfactionem conferri gratiam ex opere operato sed satis est asserere per illam remitti pęnam temporalem —

Dicitur satisfactio sacramentalis cum sit pars sacramenti ex sua institutione ordinatur ad remissionem pęnę temporalis non quomodocumque sed simul etiam conferendo gratiam et licet remissio pęnę temporalis ex sua ratione non necessario requirat collationem gratię. de facto tamen ea quę fit per sacramentum aut aliquam illius partem huiusmodi est satisfactio sacramentalis est coniuncta cum collatione gratię ut ostendetur infra auctoritate et ratione —

2a probatio est quia si satisfactio concurreret non solum ad remissionem pęnę sed etiam ad productionem gratię sequeretur

quorum et idem sacram penitentiae conferri gratiam ex opere operato non semel tantum sed bis ratione diversarum partium in quidem quando confert absolutio, secundo postea implet satisfactio: hoc autem non est cur concedatur siquidem aliis sacramentis non conceditur quod unum et idem bis producat gratiam ratione diversarum partium —

Respondeo concedendo sequella quod quorum et idem sacramentum penitentiae ratione diversarum partium bis confert gratia ex opere operato in hoc sensu quod quando confert absolutio producat aut primam gratiam si penitens illam non habebat aut illius augmentum si illam iam habebat. postea vero quando impletur satisfactio vi illius quatenus est pars integralis sacramenti producit non quidem primam gratiam sed illius augmentum in homine iusto ut ostendetur infra —

Ad id autem quod in eodem sensu bis aliis sacramentis non concedi quod unum sacramentum bis conferat gratiam ratione diversarum partium, Respondeo 1º id universaliter loquendo non esse verum de omnibus sacramentis cum sit unum sacramentum ordinis completum ex subdiaconatu, diaconatu et sacerdotio ratione horum diversorum ordinum quasi partium aliquo (neque enim sunt plura sacramenta omnino completa, alioqui sacramenta ecclesiae essent plura quam septem) concedit producere gratiam non solum semel et bis sed saepius —

Respondeo 2º quamvis id nulli alteri sacramento conveniret specialiter tamen potuit a Christo Domino concedi sacramento penitentiae et de facto fuisse concessum colligit ex authoritate gravium doctorum et ratione infra proponenda iuxta sententiam —

3a probatio est quia sequeretur satisfactionem esse quoddam speciale sacramentum ab aliis diversum: siquidem quando illa impletur post collatam absolutionem confert ex opere operato diversam gratiam ab ea quae data fuit per absolutionem —

Respondeo negando sequelam quia tunc satisfactio confert

ipso augmentum quę tanquam quędam pars mālis et
fit aeris sacram poenię in ordine ad suum effectum completum
et sicut in sacram ordinis quamvis sub diaconatus, dia
conatus et sacerdotium conferant diversam gratiam non tamen
id circo concedunt esse diversa sacramenta: sed dicunt
pertinere ad unum completum sacram ordinis: ita a fortiori
dicendum est in praesenti: cum sit haec maior differentia quod
satisfactio est solum quędam pars mālis integralis
sacramenti poenię non afferens diversam formam neque
partialem, at quilibet ex praedictis ordinibus non est
solum pars mālis sed constat diversa mā et formā par
tiali unde omnes deberent quasi diversa sacramenta hetero
genea ex diversa mā et forma partiali ordinata ad
unum totum morale heterogeneum quod est unum
sacramentum ordinis —

3a sententia absolute asserit formam et mam proximam sa
cramenti poenię ac proinde illius partes sub quibus comprehendere
contritio, confessio et satisfactio habere vim producendi
gratiam ad illius que productionem efficienter concurrere
ita D. Thomas 3. p. q. 84. a. 1. corp. et ad 1m. ubi Cayetanus
advertit illum mutasse sententiam quam olim tenuerat in libris
sententiarum: Praeterea idem tenet q. 86. a. 6. et speciatim
de satisfactione q. 90. a. 2. ad 2m: ubi etiam Cayetanus Ale
xander Alensis 4. p. q. 60. mem. 2. et sigillatim de
satisfactione q. 101. memb. 2. a. 2. D. Antoninus. 3. p. titu
lo 14. c. 17. Ricardus 4o sent. d. 16. q. 1a a. 2. Sotus. d. 19
q. 1a a. 2., et d. 15. q. 15. a. 6. et peculiariter de satisfac
tione. d. 17. q. 1a. a. 2. ad 2m. ferrara lib. 4. contra Gentes
cap. 72. Martinus Ledesma 1. 4ti q. 27. a. 6. Petrus de Soto
de confessione lect. 4. Henriquez lib. 1. summę lib. 6.
i de poenitentia cap. 11. n. 2. et lib. 2. cap. 20 n. 7. Suarez
3. p. t. 3. d. 2. sect. 2. et haec est communior sententia tam

apud antiquos quã recentiores et ẽ sequenda ad hibita explicatione sequenti.

2ª Dm ẽ ñ solam fãm absolutionis sed etiam mãm proximam sacramenti pñiæ ac proinde õtritionem õfessionem et satisfactionem quatenus sunt illius pš concurrere saltem causalitate morali ad õferendam gratiam ex opere operato pœnitentibus bene dispositis siue illa sit prima gratia siue illius augmentum. ita authores citati in 3ª sentª.

Probat 1º et explicat qr ex cõi pro loquio à Theologis recepto ex sanctis Pñbus et concilijs ut ostendit in mã de sacramentis in quæ. 3. pe. q. 60. sacramenta nouæ legis efficiunt gratiam quam significant. quod quidem intelligr saltem de efficientia et causalitate morali sed ñ solum significat gratiam p suam fãm sed etiam p mãm ut docent Theol. alij 3. pe. q. 60. a. 6. ubi specialiter Suarez disp. 1ª sect. 1ª et 2ª. idque ita pr qr mã elebat ad eẽ sacramenti ac proinde ad rõem signi quæ ẽ de nã sacramenti ita ut ex significatione mæ et fæ constituat integra significatio sacramentalis. V. G. ablutio p aquam quæ ẽ mã baptismi sacramentalr significat internam ablutionem animæ p gratiam et similiter suo mõ materia in alijs sacramentis nempe unctio p chrisma seu oleum &ª. unde consequenter idem dm ẽ de mã sacramenti pñiæ quæ sunt actus pœnitentis. illi enim sacramentaliter significant expulsionem peccati ab anima et reconciliationem cum deo p gratiam. præterea qr rõe huius significationis sacramentalis mã sacramenti differt ab ea quæ ñ ẽ mã sed mera dispositio. g concedendum ẽ ñ solam formam sacramenti pñiæ sed etiam illius mãm ac proinde õfessionem contritionem et satisfactionem saltem causalitate morali efficere gratiam quam significat nec ẽ unde ostendat excipiendum eẽ aliquem ex ijs actibus siquidem quilibet ẽ uere pars sacramenti pœnitentiæ

suo modo sacramentaliter significare gratiam —
2º probat. q. in alijs sacramentis ut colligitur ex doctrina sanctorum Patrum non solum forma sed etiam materia (quæ non est tamquam tum a quo destruendum) concurrit ad conferendam gratiam v.g. de aqua quæ est materia baptismi. D. Aug. tomo. 9. tract. 80 in Joannem ait ista virtus aquæ quæ corpus tangit et cor abluat. unde a paritate rationis cum non sit quare id negetur communiter Theologi loco supra citato colligunt idem esse dicendum de materia aliorum sacramentorum ergo etiam de materia proxima sacramenti pœnitentiæ: huiusmodi sunt actus pœnitentis cum in oppositum nihil obstet —
3º. hoc speciatim probat in concilio Trid. sess. 14 cap. 3. de sacramento pœnitentiæ ubi asseritur præcipuam vim sacramenti pœnitentiæ sitam esse in illius forma ergo ibi indicat aliquam vim minus præcipuam convenire illius materiæ, siquidem præcipuum dicitur per respectum ad aliquid in eo genere minus præcipuum. hoc autem quidquid sit de ea causalitate physica intelligitur de ea causalitate morali quæ id circo dicitur præcipue convenire formæ quia in genere signi sacramentalis expressius significat et debeat esse in ... huius sacramenti et procedit a sacerdote habente claves —
Nec vero concilium id restringit ad vim de causalitatem physicam sacramenti, haec enim non est certum convenire sacramentis multique graves authores illam probabiliter negant ut constat ex materia de sacramentis in genere et præterea multi qui ad id concedunt sacramentorum potentiam physicam obedientialem non afferunt potius formæ quam materiæ sacramenti convenire præcipuam vim physicam siquidem docet potentias obedientiales esse formaliter æquales: unde relinquitur illud dictum concilij quod præcipua vis sacramenti pœnitentiæ sita sit in illius forma apte in quacumque sententia intelligi de vi de causalitate morali quidquid sit de illa quæ an accedenda etiam sit vis et causalitas

physica de qua inui[?]il dicet infra post cc[am] 4.

Sed 3° obijcietur in compositis physicis materia non concurrit ad producendos effectus sed sola forma per suam virtutem, ergo similiter idem dicendum est in compositis moralibus cuiusmodi sunt sacramenta. Probatur consequentia 1° a paritate rationis, 2° quia ex communi dicto Deus servata proportione accommodat res supernaturales naturalibus. Respondetur negando consequentiam et ratio differentiae, cum res haec pendeat ex eo quod de facto institutum sit a Christo Domino, non sumitur ex illius institutione qua de facto noluit elevare materiam sacramenti ut saltem moraliter efficeret gratiam quod a gravibus authoribus locis supra citatis colligitur ex sanctis Patribus et concilijs (pro quo speciatim rebellimus D. Aug. et Tridentinum) a quibus vis conferendi gratiam tribuitur etiam materiae sacramenti idque bonum est perfectioni sacramentorum novae legis quae efficiunt gratiam quam significant cumque ex Christi institutione significant gratiam non per solam formam sed etiam in suo modo per materiam ut supra ostensum est, ideo per illam etiam saltem moraliter concurrunt ad eius productionem atque hinc patet solutio ad primam probationem consequentiae negando esse paritatem rationis propter dicta.

Ad 2am vero probationem Respondetur illud commune dictum non ita intelligi ut sensus sit universaliter quoad omnia servari similem proportionem in rebus supernaturalibus et naturalibus quod patet ex multis peculiaribus rationibus differentiae quae reperiuntur in rebus supernaturalibus non autem in naturalibus neque simili proportione. V.g. materia cuiusbis sacramenti non est ex sua institutione indifferens et transmutabilis ad omnes formas sacramentorum ea proportione qua transmutabilis materia in rebus physicis.

Observandum est in nostra cc supra solita additam esse hanc limitationem quod non sola absolutio sed etiam confessio contritio et satisfactio quatenus sunt sacramenti poenitentiae concurrunt saltem causaliter morali ad conferen

dam

conferendam gratiam ex opere operato sive illa sit gratia sive illius augmentum quod in homine communiter authores locis supra citatis in 4a sententia asignant discrimen nam productionem primae gratiae tribuunt absolutioni confessioni et contritioni quae sunt partes essentiales de necessitate essentiae sacramenti paenitentiae, at vero satisfactioni quae est pars integralis non de necessitate essentiae tribuunt productionem augmenti gratiae hoc autem explicandum est adhibita distinctione modo sequenti —

Dico 2o si sermo sit de absolutione confessione et contritione illae collective sumptae (intellige morali collectione quamvis non sint physice simul) quatenus sunt partes sacramenti paenitentiae conferunt ex opere operato primam gratiam paenitentibus peccatoribus qui ad sacramentum paenitentiae accedunt in peccato mortali cum debita tamen dispositione attritionis quae comprehenditur sub contritione late sumpta, ita communiter authores locis supra citatis in 3a sententia videri quae possunt Suarez 3 p. tomo 3o disp. 9 sect. 2a probatur quia certum est ex fide sacramentum paenitentiae esse per se institutum ad remittenda peccata mortalia post baptismum ut dicetur infra suo loco ergo ex opere operato habet conferre primam gratiam qua remittuntur peccata mortalia, hoc autem ut minimum illi convenire debet per duas partes essentiales quae sunt de necessitate suae essentiae cuius modi sunt absolutio, confessio et contritio prout sunt in sacramento et illius partes quae limitatio idcirco adhibenda est quia si contritio sumatur extra sacramentum non interveniente absolutione illa contritio quamvis habeat coniunctam gratiam quando est contritio perfecta non tamen illam confert efficienter ex opere operato sicut sacramentum siquidem tunc neque est sacramentum neque etiam illius pars pro quo videri potest Corduba libro 1 quaestionarii 9 3a —

At vero paenitentibus iustis qui quando accedunt ad sacramentum paenitentiae non habent peccatum mortale praedictae partes nempe absolutio confessio et contritio conferunt ex opere operato augmentum gratiae probatur quia sacramenta novae legis

ex opere operato conferunt gratiam iis qui sunt bene dispositi
ut constat ex materia de sacramentis in genere 3. p. q. 60. ubi
Suarez disp. 71 sect. 1a et 2a et colligitur ex Tridentino sess. 7.
canone 7. ubi dicitur per haec sacramenta dari gratiam semper
omnibus quantum est ex parte dei, quin sacramentum poenitentiae cuius essentia
salvatur in tribus praedictis actibus non conferat etiam gratiam
poenitentibus iustis, siquidem iam illam habent, consequenter
ut illis conferat augmentum gratiae quidquid late loquendo
dicitur gratia sicut augmentum caloris dicitur calor, quamvis non
nulli authores strictius loquendo per gratiam intelligere absolute
debeant primam gratiam ut videre est apud D. Thomam 3. p. q.
9. a. 2. ad 2um quare non est immorandum in eo de modo loquendi
sed adhibita distinctione tollenda est aequivocatio —
ll Dico 3o si sermo sit de satisfactione sacramentali adhiben
da est distinctio aliud enim est loqui de ea satisfactione quae imple
tur eo tempore quo confertur absolutio v.g. quando confessarius
iubet ut poenitens dum profertur absolutio tundat pectus aut
dicat deus propitius esto mihi peccatori etc. et de hac satis
factione probabile est illam non solum conferre augmentum gratiae
poenitentibus iustis sed etiam simul cum forma absolutionis
et aliis partibus sacramenti concurrere saltem causalitate
morali ad conferendam primam gratiam peccatori ita docent ali
qui doctores recentiores magistri asserentes ubi sunt propositi
ti ~~emendationis~~ satisfactionis quod est quaedam satisfactio
incoacta et satisfactionem actu existentem tempore absolutio
nis concurrere efficienter ad gratiam quae tunc confertur, idemque
colligitur ex aliquibus authoribus supra citatis in 3a sententia spe
ciatim cum D. Thoma 3. p. q. 9. ar. 2. ad 2um ubi D. Thomas
ait satisfactionem prout in proposito conferre gratiam, gratiam
autem confert quae est pars omnes partes sacramenti quae saltem morali
coexistentia simul existant habent se ad modum unius
integrae virtutis constitutae ex multis partibus ex quibus fere constat

constat sacramento atque ita consonum ē ut omnes quomodo
unius saltem moraliter concurrant ad effectum sacramenti qui
tunc producit atque inde consonum ē ut satisfactio sacramenta
lis dicit simul cum absolutione quando confert primam gratiam
concurrat simul cum illa et alijs partibus sacramenti
ad conferendam primam gratiam —
Aliud vero ē loqui de satisfactione quae non impletur eo tempore quo con
2° fert absolutio sed postea et de hoc dico ē illam per se non confer
re ex opere operato primam gratiam peccatori neque causalita
te morali, vere tamen illius augmentum homini iusto. —
Prima pars huius conclusionis quod talis satisfactio impleta
post absolutionem non conferat primam gratiam passe ē certa et ex com
consensu autorum locis supra citatis in 3a sententia adeo ut
oppositum notari soleat ut minimum temeritatis quia caret
fundamento autoritatis et probatur quia si satisfactio sacramenta
lis per se non coniuncta cum absolutione haberet vim confe
rendi primam gratiam sequeretur poenitentem qui in peccato morta
li cum attritione implet satisfactionem vi illius ex opere
operato iustificari sicut iustificatur quando illi confertur
absolutio quod quidem non ē concedendum quia cum hoc pen
deat ex Christi institutione, constat ex communi doctrina Theologorum
collecta ex concilijs et Patribus hoc non esse illi concessum
ut tradunt multi ex supra citatis in 3a opinione speciatim
deducatur ex alijs infra adducendis a quibus pendet. —
Ad id autem assignari potest haec congruentia quod consonum fuit
ut hoc peculiare privilegium reddendi moraliter homines
ex attrito contritum illumque iustificandi a Christo Domino concederet
aut toti sacramento complecenti omnes suas partes modo aggregato
ex materia et forma saltem partiali non vero alicui parti mere
mali advenienti post formam sacramenti huiusmodi ē satis
factio impleta post absolutionem nam sicut illa solum ordi
natur ad quandam perfectionem substantialem sine qua post

ēē essentia Sacramenti solumque affert aliquid nouum
mā sine noua grā ita ut non tenemur ut solum conferat quā
dam perfectionem substantialem grāe, nempe augmentum
grāe homini iusto, praesupponendo quod sua forma grāe iam praecessit
habuit uim conferendi primam grāam, atque in hoc huius
modi satisfactio differt à partibus sacramenti ordinis nempe
diaconatus subdiaconatus &c.ª, nam quilibet ex his partialibus
ordinibus ē quoddam aggregatum afferens suam nouam mām et
frām partialem, ac proinde illi etiam concessum ēē priuilegium
faciendi hominem ex attrito contritum et conferendi primam gratiam
docent illi authores qui id uniuersaliter concedunt sacramen
tis nouae legis atque in hoc sensu intelligitur id quod paulo supra
in hoc paragrafo dictum ē, consonum fuisse ut hoc praecipuum
fundamentum et priuilegium à Xº Dnō traderetur aut toti sa
cramento complectenti omnes partes aut aggregato ex mā et frā
partiali, quale reperitur in Sacramento ordinis subdiaco
natus etc.ª —
2ª uero pars praedictae conclusionis quod satisfactio sacramen
talis quae impletur post absolutionem habeat uim conferendi
augmentum gratiae ex opere operato homini iusto, desumitur
ex D. Thā. 3ª pe q. 90. a. 2. ad 2m. ubi ait satisfactio prout
ē in proposito confert grāam, et auget eam prout ē in executione
idque docent Caietanus et alij ibidem. Sotus 4º sent. d. 12. q. 1ª.
a. 2. Henriquez, tomo 1º summae lib. 2 de paenitentia cap. 20. n.
7. Petrus ledesma 1ª pe summae tract. de paenitentia cap. 1º. Me
dina lib. 2. summae et cap. 6. et colligitur ex Alexandro Alensi
4ª pe q. 101 membro 2. a. 2. et ex doctrina tradita ab autho
ribus supra citatis in 3ª sententia absolute asserentibus non so
lam frām absolutionis sed etiam illius mām et partes sacramenti
paenitentiae concurrere ad conferendam grām —
Probatur et explicatur quia satisfactio quae fuit iniuncta et accep
tata in sacramento paenitentiae etiamsi postea impleatur ē pars
integralis pertinens ad mām proximam sacramenti paenitentiae,

ut ostensum est supra cap. 2. con. 4. et cap. 3. difficult. 3. sed
nam cum Sacramenti iuxta doctrinam Theologorum a sanctis Pa
tribus collectam conferunt ex opere operato gratiam quam
significant ut dictum est supra in hoc capite con. 1. quod etiam hoc
modo concedendum est tali satisfactioni Sacramentali cum allum
deus neque gravi authoritate neque ratione ostendatur id illi
denegandum esse contra D. Thomam et communiorem gravium authorum
sententiam locis supra citatis eam colligentium ex sanctis Pa
tribus absolute id tribuentibus non et partibus Sacramenti
ex quibus non est unde monstret excipiendam esse talem satisfac
tionem Sacramentalem supposito quod illa sit vera pars
Sacramenti praesertim cum propositiones indefinitae doctrinales ut
communiter dicitur aequivaleant universalibus quando ali
unde non est tradita aliqua exceptio neque reperitur aliquod
inconveniens sed potius bona consequentia qualis reperitur
in hoc quod talis satisfactio ut vera pars Sacramenti concurrat
ad conferendum aliquid gratiae ex opere operato quod
cum illa impleta post absolutionem non conferat ex opere ope
rato primam gratiam peccatoris ut ex communi sententia certum est dic
tum est supra in principio huius conclusionis consequens est ut conferat aug
mentum gratiae homini iusto et sane id est conformum illius fini
quod sicut talis satisfactio impleta post absolutionem solum
ordinat ad quandam perfectionem materialem integritatis
Sacramenti et supponit totam formam quae simul cum aliis par
tibus praecedentibus habet vim conferendi primam gratiam
ita congruum est ut solum ordinet ad conferendam perfectionem
integritatis gratiae nempe illius augmentum modo dicto.
Sed obiicies id quod Sacramentaliter ex opere operato potest
conferre augmentum gratiae potest etiam conferre primam gratiam
iis qui veram fidem non ponendo obicem ad illud accedunt sic
enim Sacramenta quae ordinant ad augmentum gratiae ut
eucharistia confirmatio etc. possunt conferre primam

primam gratiam q° satisfactio impleta post absolutionem
post sacramentaliter ex opere operato conferre augmentu
gratiae homini iusto, post etiam conferre primam gratiam
peccatori qui licet sit in peccato mortali tamen bona fide
existimat se esse in gratia — Dr illud argumentum praeterquam
quod non est universaliter certum de omnibus sacramentis
etiam completis, multi enim authores in materia de sacra
mentis in genere id negant, illud tamen admittendo
intelligendum est de eo quod ex opere operato post conferre
augmentum gratiae non quomodocumque sed tanquam sacra
mentum sive completum sive partiale constitutum ex
materia et forma saltem partiali non vero de eo quod post conferre
augmentum gratiae tanquam vera pars materialis integraliter
efficiens sacramentum post collatam illius formam ut satis
factio impleta post absolutionem, etenim cum hoc pendeat
ex institutione Xpi nulla authoritate aut alio fundamento constat
tali parti materiali advenienti post formam concessum esse hoc
praeivilegium ut faciat ex attrito contritum non conferat primam
gratiam sicut constat authoritate gravium doctorum id sal
tem respectu eorum qui bona fide existimant se habere
perfectam contritionem et esse in gratia concessum esse omnibus sacra
mentis novae legis ut videre est apud Suarez 3 p. tomo 3°
disputatione 7 sectione 2. quod quidem admittitur non solum de sa
cramentis omnino completis sed etiam de partialibus et in
completis quae afferunt novam materiam et formam partialem ut in
sacramento ordinis sub diaconatus diaconatus etc. sup
posita aut hac institutione Xpi domini colecta ex doctrina gra
vium authorum unde habetur potissimum fundamentum qua
re asserat hoc illis concessum esse non vero satisfactioni impletae
post absolutionem assignari etiam post bona congruentia
quod cum talis satisfactio non afferat novam formam sed
praesupponat iam totam formam absolutionis praecedentis cui

cui simul cum alijs partibus concessum fuit privilegium conferendi primam gratiam congruum est ut sicut per se solum ordinatur ad quandam perfectionem materialem integritatis sacramenti ita per se sumpta ordinaret ad conferendam quandam perfectionem integritatis gratiæ nempe illius augmentum homini iusto ut dictum est supra —

Ulterius objicies si satisfactio sacramentalis impleta post absolutionem haberet vim conferendi augmentum gratiæ ex opere operato sequeretur pœnitentem quando implet satisfactionem in peccato mortali eo ipso committere aliud novum peccatum mortale quod quidem ex communi consensu constat non esse concedendum; sequela probatur quia ille qui defectu dispositionis impedit effectum sacramentalem gratiæ quæ ex opere operato deberet conferri peccat mortaliter ut patet in dictione in sacramentis sed pœnitens qui in peccato mortali implet satisfactionem sacramentalem impedit augmentum gratiæ quod ex opere operato deberet per illam conferri ergo etc. —

Respondetur negando sequelam et ad illius probationem dicitur illud dictum quod peccat mortaliter defectu dispositionis impedit effectum sacramentalem intelligi de eo qui absolute impedit effectum sacramenti ita ut eo tempore quo applicatur forma sacramenti absolute illam frustretur suo effectu non vero de eo qui defectu dispositionis solum impedit aliquam perfectionem integralem effectus cuius modi est augmentum gratiæ quod deberet conferri per satisfactionem impletam post absolutionem —

Explicatur hoc exemplo si aliquis dispositione admodum tepida et remissa et cum mentis distractione accedit ad sacramentum defectu melioris dispositionis impedit maiorem gratiam quæ illi conferretur per sacramentum si esset melius dispositus siquidem sacramentum etiam ex opere ope-

operato supposita meliori dispositione tamquam conditione
confert uberiorem gratiam et tamen ille non peccat morta-
liter quia solum impedit quandam perfectionem integralem
effectus ita suo modo (non asserimus esse omnimodam si-
militudinem) dicendum est de eo quod defectu dispositio-
nis impedit augmentum gratiae conferendum per satisfac-
tionem impletam post absolutionem tale enim augmentum
est quaedam perfectio integralis effectus ad quem ordina-
tur sacramentum poenitentiae si quidem ante huius modi
satisfactionem praesupponitur forma sacramenti poeniten-
tiae quae simul cum aliis partibus habet vim conferen-
di effectum talis sacramenti et per satisfactionem postea
advenientem quasi per quandam partem mere materia-
lem integritatis extendiq extenditur ad conferendam
quandam perfectionem integralem effectus nempe aliquod
augmentum gratiae ac proinde ex eo solum quod poeni-
tens defectu dispositionis hoc impediat non committit
peccatum mortale quod quidem certum est supposita com-
muni sententia asserenti poenitentem ex eo solum quod
poenitentiam iniunctam impleat in peccato mortali non
peccaret mortaliter quia ad implendum praeceptum poenae
impositum sufficit ut impleat ipsam substantiam operis
iniuncti neque est unde habeatur obligatio sub mor-
tali adimplendam illam in gratia ut dicetur suo loco
in disputatione de satisfactione ~

11 Dicendum est 4º ea quae hactenus dicta sunt de modo quo
partes sacramenti poenitentiae conferunt gratiam intelli-
genda sunt cum hac limitatione quod illa quantum ex se est
conferunt ex opere operato concurrendo ad illius pro-
ductionem saltem causalitate morali probatur et explicatur
quia haec propositio quod sacramenta conferunt semper

producunt aut causant beneficium gratiæ quam dignifi-
care ēē certa aliquo sensu siquidem asseritur à Sanc-
tis Patribus et concilijs ut ostendetur suo loco in materia
de sacramentis in genere 3ª p. q. 72. ubi specialiter Suarez
disput. 9. lectione 2. sed non esse certum illam debere intelligi
de causalitate physica multi enim et graues authores ibi-
dem relati illam negant sacramentis neque è unde oppo-
situm ostendatur ēē certum q° saltem intelligi debet de causa-
litate seu efficientia morali quæ locum habet in quacumque
sententia. sed supersunt aliquæ difficultates quæ et si
ex instituto pertineant ad alias materias nisi tamen hic
saltem breuiter explicent non possunt apte intelligi ea quæ dic-
ta sunt et plura dicenda in progressu huius mæ ac proinde
breuiter quæ ad præsens attinent sunt exponenda —

Prima difficultas in quo consistat hoc quod dicitur sacramentum pœnitentiæ (idemque de quouis alio sacramto.) conferre gratiam ex opere operato et causalitate morali —

Respondetur, cum asseritur sacramentum pœnitentiæ
conferre gratiam hoc dicitur ad differentiam operis
operantis et denotatur sacramentum non conferre
gratiam præcise propter meritum seu ualorem operis
exerciti ab eo qui illud suscipit quod dicitur opus ope-
rantis sed ex institutione Xpi qui per sacramenta quasi
per quosdam fontes sui sanguinis et meriti (quod dicitur
opus operatum, quo modo loquendi utuntur communiter

Theologi 3.a p.e q. 72 et Tridentinum sess. 7. de sacramentis in genere canone 8. uoluit hominibus communicare gratiam abunde ultra meritum seu ualorem operis operantis pro quo uideri potest Suarez 3.a parte tomo 3.o disputatione 7. sectione prima —

Quod autem sacramentum concurrat ad conferendam gratiam causalitate morali consistit in hoc quod quasi signum ex diuina institutione ad id ordinatur obiectiue debet minatur ei ad conferendum talem seu talem gradum gratiae ex diuina promissione seu lege illi concessum propter ualorem meritorum christi ad eum modum quo schedula seu chirographum Regis promissione et sigillo munito de conferendis mille aureis dicitur moraliter hoc est sua significatione promissoria obiectiue mouendo et determinando concurrere ad hoc ut tempore statuto conferantur mille aurei pro quo uideri potest Suarez 3. p.e tomo 3.o disp. 9. sect. 2.a

Ad hanc autem causalitatem moralem non requiritur ut sacramentum existat actu in re quando producitur gratia quia haec causalitas moralis non consistit in aliquo physico influxu sed in determinatione obiectiua quae saluatur ex eo quod sacramentum etiam si in re praecesserit moraliter tamen maneat in diuina acceptatione, perseuerat enim in dei cognitione et intentione tanquam signum obiectiuum ad tale signum institutum ut determinat ad conferendam tantam aut tantam gratiam suo tempore ad eum modum quo promissio Regis de conferendis mille aureis hoc aut illo tempore statuto etiam si praecesserit tamen obiectiue determinat ad illos conferendos suo tempore atque hoc facto apte saluatur quod sacramenta iam

iam præterita præcedente fictione moraliter officiant suum affectum ut docet Suarez ubi supra et similiter in susceptione cuiusvis sacramenti partes quæ iam præcesserunt concurrant moraliter V. G. in sacramento pœnitentiæ confessio et contritio quæ præcedunt absolutionem.

Secunda difficultas est, an præter causalitatem moralem prædictam concedenda etiam sit sacramento pœnitentiæ (idemque de alijs sacramentis) aliqua causalitas physica.

Respondetur probabiliter asserendum est illi esse etiam concedendam causalitatem physicam secundum eas partes quæ actu in re existunt quando producitur gratia; itaque illas concurrat etiam ad productionem gratiæ physico concursu et influxu tanquam instrumentum à deo elevatum. Hæc sententia est iam communior in scholijs ut videre est apud Suarez tertia p.e tomo. 3. disput.e 9. sectione 2a et probatur hoc unico fundamento quia non repugnat ad sacramentum hoc pacto elevatur á deo ut sit physicum instrumentum producendi gratiam, nulla enim ratio contradictionis in hoc assignari potest quæ apte solui nequeat sed quod de facto ita sit elevatum

ita colligitur ex doctrina Sanctorum Patrum et conciliorum asserentium Sacramenta conferre seu efficere seu causare aut producere gratiam. hæc enim uerba absolute sumpta in suo proprio sensu quem præ se ferunt denotant ueram et realem efficientiam physicam (quibus enim alijs altioribus uerbis hæc exprimi potest aut etiam solet à philosophis et alijs authoribus) ergo cum aliunde nihil obstet quominus intelligantur de uera efficientia physica quoad eas partes Sacramenti quæ adhuc in re existunt quando producitur gratia profecto non est cur id negetur ut minimum autem quando per sacramentum producitur gratia in ultimo instanti quo perficitur forma existit aliquid illius soni quod pertinet ad ultimum uerbum prolatum non enim sonus est qualitas essencialiter succesiua ut suo loco in libris de anima ostensum est.

dixi

Dicitur baptizato inducendam in sacramento causalitatem physicam quo ad eas partes sacramenti quae actu in re existunt quando producitur gratia id non negandum videtur quo ad alias partes quae tunc actu in re non existunt quid quod actu in re non existit non videtur posse ex potentia Dei absolutam concurrere physice efficienter ad producendum ullum effectum ut probatum lib. 2 physi. A quo videri potest Suarez 3 parte tomo 3 disp. 9 sect. 2 fund. argumentum quod nihil intelligi potest physice et realiter concurrere actu ad producendum effectum nisi actu in re habeat virtutem realem qua influat in effectum sed res quae actu non existit eo ipso quod non existit non habet actu in re virtutem realem qua influat in effectum ut patet et nec refert quod sit praeterita quia secundum esse praeteritum non magis habet actu in re esse et virtutem ut influat physice in effectum quam si nunquam fuisset —

Confirmatur quia haec de causis possibilibus quae nunquam fuerunt nec sunt futurae et similiter res futurae ut plerique ex ipsis etiam adversarii concedunt non possunt elevari ut physice concurrant ad producendum ullum effectum ergo nec res praeteritae quia res praeterita quae iam non est non magis habet esse actu ad influendum in effectum quam res mere possibilis aut futura nec aliunde assignari potest discrimen quae satisfaciat quare ob praedictam rationem verisimilius videtur sacramenta secundum eas partes quae non existunt actu in re quando producitur gratia solum concurrere ad illius productionem morali causalitate modo supra explicato paragrafo quod autem sacramentum etiam quoad secundum partes quae tunc actu in re existunt concurrat physica causalitate tanquam instrumentum adeo elevatum 3a difficultas quanam virtute sacramentum poenitentiae (idemque de quolibet alio sacramento) possit concurrere ad producendam gratiam et quo pacto dicatur ad id elevari potentia obedientiali

P 3a difficultas est quanam virtute sacramentum poenitentiae (idemque de quolibet alio sacramento) possit concurrere ad producendam gratiam et quo pacto dicatur ad id elevari potentia obedientiali

atq inde ut necessario et inseparabiliter habeat sibi coniunctam potentiam obedientialem qua illi subiciatur quantumvis illa non dicatur altissimi supernaturalis quasi proportionalis sibi connaturalis adeo ut nunquam aliquam terminum ... cui quaelibet creatura habebit esse subordinationem ubicumque non est in divino consortio recipere aliquam talem potentiam obedientialem nisi simpliciter et absolute naturalem ne supernaturalem sed quasi mediam diversam saltem ... explicitur ... connotari ad eum modum quo finitas differt a quacumque alia figura et connotari ut alia figura nisi sit nec specialis finitas

Dico autem addita analogia huiusmodi ... saltem ratione connotatur ut docui ... quod potentia obedientialis nisi simpliciter et absolute dicenda est naturalis nec supernaturalis cum habeat in quacumque sententiam sibi succedat potentiam obedientialem differentiali non solum ratione connotationis sed etiam ratione formali intrinseca consistentem potentia diversa etiam essentialis ... naturalis ut volunt aliqui quos impugnat Suarez ... disp. ... 16 ... ut idem ibidem ...

C. 5[um] quo pacto sacramentum poenitentiae sit moraliter compositum ex materia et forma, et quo superaret et quod in illo sit sacramentum tantum, res tantum, et res et sacramentum simul

In hac [quaestione] sunt res praecipuae difficultates quae habent inter se connexionem et sunt in explicandae.

1[a] difficultas est an et quo modo sacramentum poenitentiae sit compositum ex materia et forma moraliter compositione et in quo consistat haec moralis compositio

Ex eis et aliis supra declaravi c. 2[o] in ... sententia ... sacramentum poenitentiae essentialiter consistere in sola absolutione et non includere actus poenitentis tanquam partes sibi essentiales consequenter dicunt illud non esse compositum ex materia et forma sed habentem ex illo loco ... Sacramentum poenitentiae esse compositum morali compositione ex materia et forma ita ... autores supra citati in ... sententia

Frater Gat. et explicat quid ... essentia per ... et ... sacramenti ... simpliciter ... integrantibus est compositum ut patet sed sacramentum poenitentiae ita se habet ut ex doctrina ... et ratione ... consistere ... quo ... est compositum non compositione physica ... unione per ... quo ... alias ... physica ut ... patet sed compositione morali ex ordinatione Christi

Si autem quaeratur in quo consistat huiusmodi compositio. Respondeo illam consistere in
hoc quod sacramentum sit ex Christi Domini ordinatione quoddam artificiosum
aggregatum ex pluribus institutum ad hoc ut compleant unum signum ordina-
tum ad significandum et conferendam gratiam. Nam sacramentum est signum practicum
institutum ad conferendam gratiam ut patet ex dictis quae omnia significat
in omnibus sacramentis in genere. 3 parte c. 60 in hunc modum: sacramentum
est signum sensibile rei sacrae, res sacra significans, ad dandum exemplum dictione
facit exemplum de specie vocali quae proinde est quoddam artificiosum
aggregatum ex pluribus institutis ad complendum unum signum.
Ex quo sequeretur inde sacramentum poenitentiae et quodcumque aliud sacra-
mentum esse quoddam ens per accidens, siquidem est aggregatum ex pluribus completis
unde ex eo sequeretur illud non posse definiri unica definitione.
Et haec illud autem est differentia quidem absolute sed dicunt sacramen-
tum esse ens per accidens. Suarez 3 p. tomo 3 disp. 1 sect. 4 [illegible] aliaque
verum, illud non est proprie ens per accidens sed est differentia in modo loque-
ndi quae in facili aliquibus sacramentum dicitur quoddam ens per
accidens comparatione earum rerum quae per se finitae entia sunt ex pluribus incom-
pletis intrinsece unitis unde nuper definiri dicebat per hoc unam
esse proprie definitionem sicut illa definitio perfecta. Alii vero in loquendo
dicunt per illud non esse proprie ens per accidens quod licet per se non constat
rebus et verbis sicut materialiter in esse physico essent incompleta,
formaliter vero in esse signi sacramentalis sunt incompleta et in hoc esse
conveniunt formaliter cum se habent partes formae et sic unde sacramentum
definiri potest unica definitione in suo proprio genere sicut et possunt definiri
vocales species vocalis sive logismus seu oratio et per hoc tacite id quod
est Suarez sensus mente disp. 1 sect. 4 [illegible] ubi ait ea aggregata quae constant
ex omnibus completis [illegible] ordine dici posse quaedam unum
esse et non est per accidens comparatione ad ea per quae videri
est per sensum alio modo mente [illegible] —
Sed in partibus non apparet ut partes in sacramento poenitentiae (idemque
de quolibet alio sacramento) una pars sit materia, alia vero forma, siquidem verbo so-
lummodo pars quae est forma, nempe absolutio, fidem materiam habet significationem
et vim conferendi gratiam in quantum signum sacramentum.
Ex inter partes sacramenti datur una scilicet absolutio quae habet magis
expressam et determinatam significationem effectus sacramenti conferendi
adaequate meritorie est forma quae quasi determinans et complens alias
partes in ratione signi sacramentalis, res, seu animum illis aliis partibus datur materiam quae
ex se sunt incompleta ut per illam determinentur et compleant in esse talis signi
sacramentalis —
Observandum tamen est hanc praemissam sacramenti quae causalitas sint hic ratione
fere modo dicto [illegible] dicitur esse quoddam animo materialium compositum esse veluti
veritas sacramenti nam ut ait D. Thomas 3 p. q. 90 a. 1 ut parte et parte
2o Phil. text. n. 31 partes se habent ad totum sicut materia ad formam unde in quantum
partes ponuntur in genere causae materialis totum autem in genere causae formalis hinc
fit ut in sacramento causa partium quae in aliis speciebus dici non solent
duplex compositio altera (quae aggrandatur quasi metaphysica) ex ratione
comparata rei generum omnium quae est signatio sacramentalis et vis
conferendi gratiam est forma totius hoc est conveniens omnibus partibus

sacramenti ut deli[...] tan[...] quam [...] unio [...] sacramenti
dicitur quasi materia res [...] huius rei quae est forma vnius altera vero compositio (quae aggrediendo quasi physica) ex forma per separata res formaliter
sumpta per illa parti alii significatio cuius conferendi [...] quae in verbis absolute res formaliter [...] est forma per illas modo supra dicto de[...]
let in ratione talis signi sacramentalis ad hoc aut materi[...] exempla
ex aliis compositis ergo in domo figurantur aliis dicitur forma [...] domus
eam peculiaris figura quae [...] dicitur forma res formaliter [...]
per illas de[...] complet in ratione domi similiter in [...] vocali significatio
talis dicitur forma [...] predicari a[...] capaci alii significatio
quae in praedicatio dicitur forma res formaliter —
Si 2º inquiratur quo pacto capax sacramenti quae dicitur forma res formaliter nec
pe absolutio possit habere rationem formae siquidem nullo modo videtur capax
et fieri per [...] quando [...] nunc [...] materia [...]
[...] sacramentum facio —
Et hic forma cum [...] compositum morale debet [...] alia ex
[...] sed moraliter quae moralis [...] salvatur in hoc
quod ex [...] talem [...] alias [...] et com
pleant quoad rationem talis signi sacramentalis [...] ad illis
finem ad hoc autem non requirit unio et coexistentia physica par
tium sed moralis ad quam satis est ut forma adveniat [...]
ta significatione quasi quadam [...] compleat et [...] rationem
talis signi sacramentalis et hoc facit exemplar [...]
talis inquantum unio et coexistentia [...] sed [...]
ultimo adveniens [...] plenus significationem ad quod hoc [...]
[...] authores quando dicunt sacramentum [...]
[...] non requirit coexistentiam [...] sed
[...] ad [...] ut [...] sacramentum
[...] advertit Ricardus [...] de 16 a[...] ad [...]
[...] sequeretur inde fieri posse ut sacramentum [...]
[...] inter [...] quaecumque [...] temporis
siquidem non requiritur illarum coexistentia et supposito quod semel ad
[...] sacramentum fieri ~~humanum~~ [...] inter [...]
temporis [...] ut [...] fieri [...]
[...] alio [...] maiori [...] —
Et negando [...] unum morale in ratione signi sa
cramentalis requiritur aliqua propinquitas partium sicut et suo
modo requiritur ut [...] illum signum [...]
vocalis sed quantam [...] propinquitas non est aliqua
certa regula [...] ut [...]
2ª [...] nulla vero alia [...] quod [...]
ista requiratur ea propinquitas quae [...] humanum modum
intelligendi sit sufficiens ut significatio [...] et [...]
moraliter applicari [...] possit [...] et [...]
at illius significationem —
inde autem sequeretur ut in diversis sacramentis requiratur di
versa propinquitas [...] diversae illius significationi

et antequam perficiuntur. Ergo cum in illis sacramentis in genere sit forma et aliqua actio ministri significata per verbum praesens motum in indicativo ut in baptismo verbum: ego te baptizo, et similiter in isto etiam requiritur maior perfectio significata per quam in sacramento paenitentiae quia ubi materia sit forma non est actio ministri sed actus paenitentis quae ministro applicatur; forma absolutionis per modum iudicii iuridici atque inde illa significat minor perfectio significata per sententiam iudicio iuridico ubi in praesuponitur accusatio delinquentis tanquam materia et postea sequitur sententia iudicis et deinde executio multae

2a difficultas est pro quo supponatur sacramentum paenitentiae an pro forma denotante materiam scilicet est aut pro toto aggregato

1a sententia est Scoti et aliorum quos retuli ... et in 2a sententia qui dicunt asserunt sacramentum paenitentiae essentialiter consistere in ipsa forma absolutionis itaque dicunt pro illa sola supponi —

2a sententia est Durandi relatus est in dicto c. in 2a sententia qui ... asserunt sacramentum paenitentiae essentialiter consistere in absolutione et confessione asseritque pro illis supponi —

3a opinio asserit sacramentum paenitentiae supponi in recto pro materia proxima non pro contritione confessione et satisfactione connotando in obliquo formam absolutionis ita tenet ... 4 sententiarum d. 14 q. 1 a. 1 Enriquez tomo 1 summae lib. 4 de paenitentia c. 11 numero ... et Faber ... Alexander ... 4 p. q. c. 60 membro ...

4a sententia dicit illud supponi in recto pro toto aggregato ex actibus paenitentis quasi materia et absolutione quasi forma ... q. 84 a. 1 ad ... ubi ait sacramentum paenitentiae esse actus exercitos tam ex parte paenitentis quam ex parte sacerdotis absolventis et hoc non simul ... Marsilio q. 10 a. ... Ledesma, Martino ... 4 q. 25 a. 5 Suarez tertia parte tomo 4 disp. 52 —

Sed in hac re ad ... videndae ... hoc nomen sacramentum paenitentiae sumi potest dupliciter, 1o substantive ... et sic supponit in recto pro aggregato ex tota materia et tota forma complectente non solum absolutionem quae est forma sed etiam significationem sacramentalem et ... ut vitentur ... difficultates praecedentes ... 2o sumi potest quasi adiective ad ... et sic supponit in recto pro materia ... complectente omnes ... materialiter sumptos connotando in obliquo formam ... non pro significatione sacramentali et ... explicatur ... sacramentum ... ordinatur ... in ... ut notant ... Ledesma ubi supra et alii ... q. 60 ... ad ... et ... quia ... ut Doctores ... 7 ... 23 ... quod ... ordinatione intellectus ... ita autem se habet sacramentum ut patet siquidem ... ordinatio ... intellectus ... significatio ...

aliquando sumi solet substantive ut tantum importet [illegible] sustinere
extra materiam artificialis ut notant complures cum Aristotele 7 metaph. c. 10 text.
34 unde in hac acceptione artificium non significat naturam aut substantiam
vel suppositum sicut homo non dicit materiam sed in alijs ut inter alios bene notat
Toletus lib. 2 phys. c. 6 fundamento ex Aristotele lib. 2 de generatione c. 1 et lib.
7 physicorum 3 et lib. 7 metaph. c. 7 text. 25 et 26 aliquando vero sumi solet quasi
formaliter tantum importet et superaddit per naturam complectens omnes etiam materialiter
sumptas connotando in obliquo formam in qua acceptione artificium solet exprimi
et circumstantes subiectum tali figurae ad eum modum quo nomen verbum
et oratio quae sunt quidam artificiales ad natura significandum ex Aristotele lib. 1 peri
hermenias c. 1 et 2 et 3 supponitur etiam formaliter ut videtur notandum est vere verbum
utrumque de sacramento et inde aliquando alijs ~~sacrificijs~~ artificijs
nempe illud supponi posse aut substantive pro toto aggregato aut adiective seu
connotative pro materia in recto connotando in obliquo formam utroque modo sumpto dicto
Hinc constat solutio ad id quod obijcit pro contraria sententia dicendum enim sacramentum
nunquam non est materialis sed artificialis et non supponit pro toto aggregato
ex materia et forma ut homo sed pro materia connotando ut subiacet tali formae ut statua
tam ac proinde sacramentum ut poenitentia supponit pro actibus poenitentis
quasi materia connotando ut subdantur formae quae est absolutio
Et negando consequentiam quia verum artificialis supponi potest et solet pro toto aggregato
gato ut patet ex usu artium cum arte loquendi et ratione licet sacramentum
non possit et supponi pro materia connotando formam in illis maxime in
reliquis vero solum actus poenitentis connotando formam absolutionis et aut
hoc sed etiam sicut sacramentum materialiter sumpta ac proinde et verba
absolutionis connotando significatione sacramentalem et in conferendo
formam quae est tota utriusque ut recte de sacramentis in genere notat Suarez 3 p.
tomo 3 disp. 2 s. 2 sic non alia artificialia non supponunt solum
pro aliqua aut aliquibus partibus materialibus sed pro omnibus materialiter sumptis
connotando formam utriusque quia domus non supponit solum in recto pro funda-
mento et parietibus connotando tectum pro domus formam sed supponitur
pro omnibus partibus materialiter sumptis includentibus et ipsum tectum con-
notando figuram domus quae est formalis similiter propositio vocalis non supponit
pro subiecto connotando praedicatum quod est tota forma sed pro omnibus vocibus quas formaliter
includit connotando significationem quae est tota utriusque
Dices Sessio quarta partes et reliquorum verborum his exprimi sacramentum cap.
ubi non est absolutio sacramentum confirmationis et aliqua materia seu unctio
est sed illi sacramentum supponit pro materia connotando alteram partem
quae est forma est Et in illis exprimit aliquid utriusque unde de
Dura aut sunt formaliter solum sacramentum non denotat illud
est significatum pro quo adaequate supponunt Respondeo ut constat ex usu aliud
est id quod nomen aliquid denotat aut sumitur aliud vero ad significandum
imponitur et pro quo supponitur sic sacramentum poenitentiae Sessione
quarta dicitur sacramentum et alij auctoribus dicitur materia scilicet ex Hernandez [illegible]
sed confessio scilicet absolutio et non ut ipse adversarij fatentur non
supponit adaequate solum pro eo quod exprimitur per talia nomina et sane
in his et alijs similibus est maximi consultum dirimere

controversiam de modo loquendi vocesque supra dicta ad significandum diversas acceptiones [illegible] ista solent sumi aut sugeri —

3a difficultas qd nam sit in sacramento penitentiæ sacramentum tantum res tantum et res et sacramentum simul —

In explicatione supponendum est ex ma de sacramentis in genere 3 p. q. 60 ubi videri per Suarez disp. 1a s. 3a in sacramentis novæ legis [illegible] theologis distingui sacramentum tantum res tantum et res et sacramentum simul. Sacramentum tantum dicitur illud quod significat et non significatur, nempe quod significat sacramentaliter tanquam signum practicum et causa constituens effectum sacramentalem et non significatur quasi mereas effectus sacramenti — res tantum dicitur illud quod significatur et non significat, nempe quod est ultimus effectus sacramentaliter significatus et quia cum sit sacramentum tantum non est quasi sacramentum significans et constitutivum alium effectum sacramentalem. Denique res et sacramentum simul dicitur illud quod significatur et significat, nempe quod simul est effectus sacramenti ac proinde sacramentaliter significatur et præterea est quasi sacramentum et causa alterius effectus sacramentalis ad quem ab eo significatur. Ut quia in sacramento ordinis sacramentum tantum est illius materia proxima et forma, res tantum est gratia per talem sacramentum significata et solum res et sacramentum simul est caracter —

Hoc supposito omnes alii seu [illegible] pariter [illegible], quæ ex infra dicendis recipienter [illegible] et sequenda est ea quam tenet divus Thomas 3 p. q. 84 a. 1 ad 3, cuius verba quamplures ut valde obscura varie quamvis in [illegible] solent [illegible] et explicando. Ita enim ait: in penitentia est aliquid quod est sacramentum tantum scilicet actus exterius exercitus tam per peccatorem penitentem quam etiam per sacerdotem absolventem. Res autem et sacramentum est penitentia interior peccatoris. Res autem tantum et non sacramentum est remissio peccati quorum primum totum simul sumptum est causa secundi, primum autem et secundum quodammodo causa tertii. Hanc doctrinam divi Thomæ explicandam ita duco sequentes —

Dico 1o in sacramento penitentiæ sacramentum tantum adæquate sumptum est aggregatum ex forma et materia sacramentali, nempe absolutione sacerdotis et actibus penitentis exterioribus signis manifestatis quatenus sub hoc se habent ad signum sacramenti a Christo domino institutum. Quare quando divus Thomas ait sacramentum tantum esse actus exterius exercitos [illegible] non intelligit solum confessionem et absolutionem ut volunt [illegible] sententiarum d. 14 q. 1 a. 2 [illegible] alii ibidem sed et satisfactionem et contritionem non quomodo unque sed quatenus est pars sacramenti supposita quasi conditione quod exterioribus signis manifestetur. Sic enim numeratur inter actus exterius exercitos unde perinde [illegible] ut ma in p. summæ tractando de penitentia c. 10 ss. 5 ait esse sentenciam divi Thomæ communem quod sacramentum tantum comprehendit confessionem contritionem et satisfactionem et absolutionem in sensu collegit ex divo Bonaventura in sententiarum d. 22 p. 2a q. 1a et aliis sufficienter [illegible] etiam quia sententia [illegible] numerant ut partes essentiales sacramenti penitentiæ —

Dices et explicat quid quod dicitur sacramentum tantum si adæquate sumatur debet comprehendere materiam et formam adæquatam [illegible] sacramentaliter significat esse substantiam sacramenti siquidem est sacramentum tantum

adequate sumptum denotat intrinsecum ipsum sacramenti, dico autem adequate sumptum ne sit contentio de modo loquendi si ab aliquo sumatur inadequate) sed integra ipsa sacramenti penitentie comprehendit tam quam absolutionem, contritionem, confessionem, satisfactionem, ut probatum est supra c. 2 q. 4 et c. 3 difficultate 3 [illegible]

Contra quia in aliis sacramentis sacramentum tantum comprehendit tam materiam quam formam, est de illius ipsa ut constat ex eo sensu. Ergo similiter in sacramento penitentie, et quo ad hoc non est unde dependere idonea ratio dici

c. c. Dico 2º rem tantum in sacramento penitentie esse ipsam quae mortalium peccata post baptismum seu ut alii rem dici solent remissio seu absolutio peccatorum (sumendo ibi absolutionem prout idem denotat ac remissio) seu reconciliatio penitentis cum Deo. Haec conclusio est certa ex eo sensu locis supra citatis et ex terminis scilicet in explicandis supra. Et explicatur quia res tantum ut constat ex eo usu denotat id quod est meritum effectum sacramenti quia id circo dicitur significari et non significare sacramentaliter sed id quod est meritum effectum sacramenti penitentie est quod ad remissionem peccatorum post baptismum ut patet ex dictis supra scilicet stat ex referendis et cetera.

ad volendum autem confusionem quae ex diversis modis loquendi in materia orire possit observandum est apud scilicet patres et alios graves auctores plerumque rem sacramenti et effectum sacramenti idem denotari solere quod explicari variis modis dicendi qui inde recidunt in concilio tridentino ss. 14 c. 3 de sacramento penitentie ita habetur: res et effectus huius sacramenti reconciliatio est cum Deo ubi per reconciliationem intelligitur quod hoc sacramentum collatum ad remissionem peccatorum post baptismum ut constat ex eodem concilio eadem ss. c. 1 et 2 et ss. 6 inde ubi de iustificatione c. 14 praeterea in concilio florentino in decreto eugenii de unione armenorum ita dicitur effectus sacramenti penitentie est absolutio a peccatis ubi ut patet absolutio non sumitur in eo sensu quo forma huius sacramenti dicitur absolutio sed prout idem denotat ac remissio peccatorum quae est effectus seu res sacramenti constat autem hanc remissionem fieri per rem sacramentaliter quod idem solum dicunt et alii graves auctores ut patet ex q. art. 3 et in 4 sententiarum d. 14 art. 16 s. 22 in his non obstantibus locis adiectis qui citari solent ubi dicunt rem sacramenti penitentie seu illius effectum esse remissionem peccatorum

c. c. Dico 3º rem et sacramentum simul in sacramento penitentie esse penitentiam interiorem sive contritionem non utcumque sed quatenus ut pars sacramenti elevata adhuc ut a Deo acceptatur tanquam moralis dispositio perficienda ad maiorem perfectionem quam illi per se debebatur. ita ut si sit contritio imperfecta ut dilectio ante contritio acceptetur a Deo ac si esset contritio perfecta si vero sit contritio perfecta acceptetur ad maiorem gratiam quam alioquin extra hoc sacramentum illi deberetur. huius conclusionis quoad id quod asserit rem et sacramentum simul esse penitentiam interiorem nempe contritionem est communis auctorum eandem tenet 3 p. 584 art. 3 ubi caietanus scotus 4 sententiarum d. 14 q. 1 art. 1 suarez q. 3 gentes c. 12 petrus ledesma ubi supra et alii ex quibus communi auctoribus quam hic non operae pretium est afferre. colligitur modo limitatio autem adita ad explicandam hanc conclusionem

probatur et explicatur ex supposito quod in nostris sacramentis novae legis assignandum sit aliquid quod sit res et sacramentum simul hoc non est receptum communi sententia locis supra

citatis nec cur negetur cum aliquid in ~~[illegible]~~ sacramento possit assignari certe nihil
aliud in sacramento poenitentiae assignari potest quam contritio non ut [illegible] sed
tum ut manifestatione proposita illi non ut sit vere accommodari potest id quod requiritur ut sit res et
sacramentum simul et immediate potest res sacramenti quatenus per sacramentum significatur
et causatur, sin in esse physico saltem in esse morali quoad vero moralistas in hoc sensu
quod sacramentum tanquam signum ex divina ordinatione ad id institutum nobis
videretur, et tum contritionem sibi imperfectam acceptet ac si esset de se
perfectionata ad maiorem perfectionem quam illi possidebat —
in hoc autem sensu intelligi potest idque docet [illegible] 3 p. q. 84 a. 1 ad 2um ait sacramentum
causam poenitentiae interioris hoc est contritionis et praeterea id quod ceteri doctores sacramen-
tum facere ex attrito contritum hoc enim aptissime salvatur in sensu morali tradito, in quantum sacra-
mentum dicatur causare contritionem moraliter et facere ex attrito contritum non quia
producat aut mutet actum [illegible] in contritionem [illegible] nullo urgenti fu-
ndamento praesertim auctoritatis [illegible] necessario asserendum sed quoad vero
moralistas [illegible] quod nimirum sacramentum ex divina institutione [illegible] causamo-
ralis hoc signum [illegible] habet meritis Christi illi applicatur
obtinendum [illegible] ut cum actum qui solum est attritio acceptet ac si esset contritio
contritionem [illegible] acceptet ac si esset de se perfectionata ad maiorem perfectionem quam
illi [illegible] ad quod hoc maxime [illegible] sententia quod [illegible]
cramentum poenitentiae [illegible] poenitentia interior sit contritio [illegible] physico
quem moraliter [illegible] sacramentum acceptat ac si esset contritio [illegible]
[illegible] infra suo loco —
praeterea eadem poenitentia interior [illegible] quoad vero moralistas [illegible] res
sacramenti dici potest quod [illegible] sacramentum simul quatenus significatur [illegible]
[illegible] ulterior [illegible] sacramentalem nempe [illegible] pars sacramenti quo-
[illegible] pertinet ad sacramentum [illegible] ut aiunt [illegible] poeni-
tentiae [illegible] sacramenti moraliter celebrata [illegible] —
sed obiicies: id quod est pars [illegible] non est illius effectus sed poenitentia inte-
rior nempe contritio est pars sacramenti poenitentiae ergo non est res sacramenti quae
est illius effectus [illegible] similiter intelligatur [illegible] limitatione [illegible] verum
[illegible] manus et pedes [illegible] animalis [illegible] effectus quatenus [illegible]
[illegible] similiter [illegible]
[illegible] effectus arboris ad quod [illegible]
[illegible] sacramentum poenitentiae ubi id quod est pars sacramenti nempe contritio
[illegible] res et effectus sacramenti quoad denominationem [illegible] moralistas
nimirum quod sacramentum [illegible] ut contritio sibi imperfecta [illegible]
acceptet ac si esset de se perfectionata ad maiorem perfectionem quam illi [illegible] debebat
modo supra explicato —
non nulli auctores [illegible] Capreolus 4 sententiarum d. 22 q. 1 a. 3 ad 1um Paludanus
4 sententiarum d. 14 q. 1 [illegible] et alii asserunt sacramentum poenitentiae et alia sacrame-
nta quae non imprimunt caracterem producere quendam ornatum qui sit dispositio ad
gratiam ad quod [illegible] ornatum [illegible] esse rem et sacramentum simul —
sed haec sententia iam antiquata [illegible] ab auctoribus ut videre est apud Caietanum
et alios 3 p. q. 84 a. [illegible] q. 25 a. 1 Durandum
4 sententiarum d. 1 q. 4 [illegible] d. 14 q. 1 a. 1 ubi dicit [illegible]
[illegible] olim 4 sententiarum d. 1 q. 1 a. 4 [illegible] tenuerit
[illegible] sententiam quae tunc [illegible] posteam in summa

illam censuit ut specialiter quoad sacramentum penitentie constat ex 3 p. q. 84 a[rt]. 1 ad 3um ubi D. Thomas non asserit remanere sacramentum simul esse predictum ornatum sed penitentiam interiorem preteritam cadentem intra terminos virtutis. Vide etiam in materia de sacramentis in genere ubi specialiter videri possunt Suarez 3 p. tomo 3 d. 9 s. 2 —

merito autem reicitur predicta sententia quia illa specialis ornatus quam ponunt adversarij fictitius videtur siquidem sufficientem fundamentum ex quo constat eius existentia non habent grauium autorum aut rationes stendatur illud esse fictitium nec illud requiritur ad finem sacramenti non requiritur ut dixi ad pari quia ad illa sufficiunt actus penitentis, sive contritionis aut aliud equivalentes ut suo loco colligitur ex doctrina concilij Tridentini nec requiritur tanquam signum internum consignans ut ut ita dici solet signi ab signi sacramenti quia rationes non sunt alia sacramenta aut alia quadam specialem virtutem requirit caracterem unde D. Thomas non habet 3 p. q. 84 a. 1 sicut talis ornatus non esse diuersus ab alia caractere et cum adversarijs non ostenditur quid nam sit ille peculiaris ornatus aut consistat in actione sive habitu aut qua forma et cui subiecto inhereat et in quem finem sit necessarium

C. 6um quomodo peccata sint materia sacramenti penitentie

et que non peccata atque solum que commissa

post baptismum aut etiam alia

Cum non solum actus penitentis dicantur materia sacramenti penitentie ut supra dictum est. 3 sed etiam peccata in mente [?] ipse penitentis ut dicetur infra ad tollendam confusionem explicare oportet quo pacto haec omnia dicantur materia sacramenti penitentie dicendum actus penitentis non sese in ratione effectus saltem facio confessionem sacramenti penitentie esse materia proximam et quam in re uniter autores cum D. Thoma 3 p. q. 84 a. 2 explicat. 4 sunt quod materia proxima est quedam illa ex qua aliquid proxime componitur tanquam ex re determinata ad aliam formam ut patet in omnibus sacramentis sensibilis quantitatibus sicut aliis sacramentis sed predicti actus penitentis ita se habent quod sacramentum penitentie quasi quid dari non sicut aliud materialiter penitentis proxime ex illis tanquam ex re determinata in genere signi sacramentalis per formam que est absolutio ut constat ex supra dictis c. 2 c. 3 et 5 difficultate (b) 2ª.

dicendum peccata sequuntur sacramentum penitentie esse materia remota tanquam materia quam destruenda in re uniter autores cum D. Thoma ubi supra explicat et ostenditur quod materia remota illa que requirit aliam proximiorem ut in multis aliis patet ad id gradiens D. Thomas in illo loco affert hoc exemplum materia inquit remota statuae est aqua proxima vero metallum et peccata requirunt actus penitentis quasi materiam proximiorem ut in omnibus ut etiam ad absolutionem et preterea materia est quam destruenda dicitur quam destruenda sive expulsiva destruenda sive expellendo illam sicut ignis dicitur materia est quam destruenda per actionem ignis sed est peccata ut sunt sacramentum penitentie illa destruendo sive expellendo et infusionem gratie ut constat et peccata ex quibus sacramentum penitentie est materia remota tanquam materia est quam destruenda —

sed obiciunt aliqui si peccata essent materia remota sacramenti penitentie sequeretur illa in instrumentaliter concurrere ad producendam gratiam que est effectus sacramenti hoc autem [...] absurdum [...]

sequelam probant quia in aliis sacramentis ad producendam gratiam instrumentaliter concurrit non solum id quod est materia proxima sed etiam remota ut quando in baptismo non solum se ablutio quae est illius materia proxima sed etiam aqua quae est remota et similiter ceteris —

Respondeo negando sequelam quia illud dicitur quod ex materia remota sacramenti concurrere ad producendam gratiam est in tantum quia intelligitur de ea materia remota quae est res a quo desumuntur sacramentum sicut panis qui hoc modo est pars sacramenti eucharistiae est materia remota et ideo etiam concurrere ad producendum corpus christi necnon gratiam unde id a fortiori locum habet in presentia ubi peccata sunt materia remota tamquam res a quo sese maliis desumuntur sacramentum penitentiae —

Dices ipse est penitens dicitur sit aliquo modo materia rei sunt sacramenti penitentiae nempe materia circa quam velut subiecti in quo sicut certe quod sit sacramentum ita divus thomas opusculo 22 et scotus 4 sententiarum d 14 q 1 art [illegible] tomo 2 [illegible] et alii ubi de penitentia et 16 et alii ubi de re differentiunt aliqui auctores ut gabriel 4 sententiarum d 14 q 2 art et alii qui negare videntur penitentem materiam sacramenti penitentiae solum non volunt illum esse materiam ut alii auctores sententiae explicatur quod subiectum in quo circa quod sit aliquid dici solet materia respondemus ut patet ex usu varisque aliorum plurium theologorum et cum penitens sit subiectum in quo circa quod sit sacramentum penitentiae appareat quod illius dici potest materia modo dicto

Ex dictis igitur patet triplicem intercedere diversa quidem ratione materiam sacramenti penitentiae nam actus penitentis videlicet confessio contritio et satisfactio dicitur materia proxima ac quia secundo peccata dicuntur materia remota desumenda tertio ipse penitens dicitur materia in qua sive subiectum cui applicatur sacramentum penitentiae et ad hoc facit exemplum ex medicamento ex parte quod paralogian aut remediari potest ad sacramentum penitentiae quod est medicamentum animae in [illegible] aliqui actus ipsius egrotantis ut deambulationes sive exercitationes ad hibentur aliquando ut sit medicamentum ac inde sunt materia quasi secundo ex inde dicitur materia remota desumenda pro medicamentum ipse egrotans dicitur materia in qua sive subiectum cui applicatur medicamentum —

Ex his patet resta explicandum que nam peccata sint materia sacramenti penitentiae an solum peccata commissa post baptismum tam mortalia quam venialia an vero etiam peccatum originale quia circa illas varie difficultates et aliqua peccata commissa ante baptismum singulariter explicande

1. Difficultas an peccatum originale et peccata actualia commissa ante baptismum sint materia sacramenti penitentiae.

Pro solutione observandum est aliud esse inquirere an peccatum originale et peccata actualia commissa ante baptismum sint materia sacramenti penitentiae aliud vero an sint materia virtutis penitentiae hic non sensus et intercedit versus ut de se patet quare ad tollendam confusionem que saepe accidere solet distinguendi sunt nunc igitur inquiritur de priori sensu de posteriori vero agetur postea suo loco ubi de virtute penitentiae —

Quod igitur attinet ad peccatum originale communis sententia auctorum magister 4 sententiarum distinctione 14 et paris in d 16 et 17 et 22 et divus thomas 3 p q 84 art ad 3um respondent illud non esse materiam sese sacramenti penitentiae idque certum ut desumitur ex concilio florentino inde certe

Eugenii de unione Armenorum et Tridentini sess. 5 in decreto de peccato ori-
ginali c. 5 et sess. 14 de sacramento penitentiae c. 1 et 2 ex quibus constat
peccatum originale remitti per sacramentum baptismi quod per se ad id institutum
est et velut janua ad ingressum ecclesiae presupponitur ante alia sacramenta
actuale sacramentum penitentiae esse institutum pro peccatis post baptismum commissis
modo infra explicando —
fundamentum autem huius est quia constat in institutione Christi domini nostri ha-
betur ex sacra scriptura Matthaei 28 et Marci 16 (ubi agitur de institutione baptismi)
in supra explicatione sanctorum patrum unanimiter et conciliorum locis supra citatis Christus
dominus voluit ut prima regeneratione renati atque adeo ad remittendum pec-
catum originale quod ipse ab illa expellit instituere baptismum quasi facilem quem-
dam aditum et januam eius [illegible] sacramentis quae inde in hunc ipse annexa
illandi facultatem actuum penitentiae confessionis satisfactionis [illegible]
quam hoc sacramentum penitentiae et ad id facit hec congruentia quod convenit
ut sicut peccatum originale quod ab Adamo derivatur in posteros non est ab illis propria
voluntate commissum ita ad illius remissionem institueretur sacramentum quod ex parte
suscipientium non peteret penitentiam propriae voluntatis per actus confessionis et
satisfactionis [illegible] ut petit sacramentum penitentiae —
Quoad attinet ad peccata actualia commissa ante baptismum non conveniunt omnes auctores
1a sententia absolute affirmat illa esse materiam sacramenti penitentiae et necessariam sub
obligatione confitenda si sint peccata mortalia ita ut fideles adulti qui ante baptis-
mum commiserunt peccata mortalia teneantur illa confiteri simul cum aliis quae commiserunt
post baptismum ita Angelus verbo confessio 2 n. 2 ubi ait omnes teneri confiteri
peccata mortalia commissa ante baptismum et habent Rosella ibidem
Adrianus q. 2 de confessione Ricardus 4 sententiarum d. 17 ar. q. 4 ex consequenti ta-
dendo q. unica a. 1 paragrapho sed salva quamvis postea videatur infra post
de explicuerit in nostro tamquam —
Cuius sententiae fundamentum quod Joannes 20 absolute sine ulla limitatione asseritur
quorum remiseritis peccata etc. sed ibi est sermo de remissione peccatorum per sacramen-
tum penitentiae et ut constat ex communi semper videtur subintelligi praeceptum confessionis
quod est de jure divino nec universali non ad hunc habetur illa limitatio ergo omnia peccata commis-
sa ante baptismum est materia remissionis per sacramentum penitentiae et cadere sub
praecepto confessionis si sint peccata mortalia —
Ex limitatione colligi ex ipso evangelio et ex doctrina sanctorum patrum scilicet non
ex Matthaei 28 et Marci 16 constat institutum baptismum ad remittenda peccata
fidelium atque inde ad omnia peccata commissa ante susceptionem baptismi unde quan-
do postea traditae fuerunt claves iurisdictionis ad remittenda peccata per sa-
cramentum penitentiae ibi intelligitur de peccatis fidelium quae nimirum
commissa sunt intra januas ecclesiae suscepto baptismo ad quod hoc ex sanctis
patribus et conciliis ostenditur infra in nostra sententia —
2a sententia asserit peccata commissa ante baptismum non esse materiam necessariam
sacramenti penitentiae ita ut ex obligatione sint confitenda esse tamen materiam volun-
tariam sufficientem si aliquis velit illa confiteri aut simul cum aliis pec-
catis commissis post susceptionem baptismi aut sola si post baptismum nul-
lum commisit peccatum nec mortale nec veniale et sic impeditur [illegible] moriens
absque commoditate suscipiendi aliquod aliud sacramentum ita sentiunt
aliqui recentiores magistri quorum nullum [illegible] fuerunt [illegible]

omnium quorum auctoritas —
hec sententia explicatur per quod dicta sanctorum patrum et conciliorum asserentium sacramen-
tum penitentie esse pro his qui in peccata labuntur post baptismum ita intelligi debent
ut solum velint sacramentum penitentie non posse applicari alicui nisi post baptis-
mum illud quod est necessarium iis qui post susceptum baptismum commiserunt peccata mortalia
non vero negare velint illud posse post baptismum applicari fidelibus qui licet non teneantur
sponte non volunt confiteri peccata commissa ante baptismum interveniente necessita-
te ob periculum eterne damnationis verbi gratia si aliquis infidelis adultus qui commisit multa
peccata mortalia ita susceperit sacramentum baptismi ut non fuerit consequens gratiam quia non
habuit de vita anteacta non vero tenuerit ... contritionem ... in minimo licet ignoro
rabat illam requiri et deinde post baptismum nullum aliud peccatum commiserit
mortale aut veniale et per inadvertentiam moriens nec tamen habeat commoditatem
suscipiendi ullum aliud sacramentum nisi penitentie ... tunc ille tunc sit
in periculo eterne damnationis nisi absolvatur a peccatis que commisit ante baptismum
et difficile admodum possit tunc elicere actum contritionis consummatum et finaliter
nisi absolvatur cum hec videatur opinio Vasquez ... confessariis ... [illegible] —
sane hec opinio exposita cum hac limitatione et fundamento non continet asser-
tionem sicut prima sententia que asserit peccata commissa ante baptismum esse materiam necessa-
riam sacramenti penitentie nihilominus tamen illa non solum a gravibus auctoribus
non admittitur ut peccavi[?] sed reicitur tanquam falsa ut infra ostendemus —
adillusque tamen Et dicta sanctorum patrum et conciliorum non possent intelligi illo modo quo
ut constat ex infra dicendis ex illis colligitur sacramentum penitentie non posse
accedere nisi in peccata que sunt commissa in vita iuris divini elleg... cum autem
que sunt commissa ante baptismum non ita se habent atque inde nunquam possit esse
sacramenti penitentie materia nec in predicto casu necessitatis — tunc autem ut homo
possit evadere periculum eterne damnationis satis est ut per auxilia super-
naturalia possit elicere actum contritionis quem consequitur gratiam atque hoc casu evenit dum
eius adest ... in multis aliis casibus in quibus homines non habent commoditatem
suscipiendi ullum sacramentum —
3a sententia dicit peccata commissa ante baptismum nullo modo esse materiam sacra-
menti penitentie nec necessariam nec voluntariam neque simul neque sepa-
ratim cum aliis peccatis commissis post baptismum sed esse sacrilegium si aliquis scien-
ter velit illa confiteri sacramentaliter aut absolvere ut sacramento
penitentie hec sententia est vera et certa apud auctores quos infra referemus
in ... sed quoniam in hac materia sunt diverse opiniones nobis oportet videndum
est diversis gradibus certitudinis adhibendae quod ipsa sequentibus
dico 1o peccata commissa ante baptismum nullo modo sunt materia sacramenti peni-
tentie in his qui nondum susceperunt baptismum neque sicut in infidelibus
quare infideles quando accedunt ad sacramentum baptismi non tenen-
tur illa confiteri sacramentaliter nec etiam si velint illa confiteri possunt ab illis
absolvi per sacramentum penitentie hec conclusio traditur ab auctoribus unde ...
... est ... et aliis locis infra referendis et 2a ... ex ...
ex Tridentino sessione 6a in decreto de Justificatione c 14 et sessione 14 de sacra-
mento penitentie c 1o et 2o et canone 1o ... in quibus asseritur sacramentum pe-
nitentie esse pro fidelibus lapsis post baptismum idemque constabit ex aliis infra
dicendis —
proposita autem ... Christus Dominus ... declaratam in qua
fundatur predicta conclusio ... hec convenientia quam colligit ex Triden-
tino in illa sessione 14 c 2 quando sacramentum penitentie peragatur

quoddam iudicium in quo confessarius tanquam iudex profert sententiam absolu-
tionis, et hoc non fuit institutum nisi in remedium, ipsique per baptismi ianuam fuerint
ingressi in ecclesiam, ac proinde non possunt applicari peccatis commissis ante baptis-
mum in his qui nondum susceperunt baptismum. Unde Tridentinum loco supra
citato dicit ecclesiam in neminem iudicium exercere qui non prius in ipsam per ba-
ptismi ianuam fuerit ingressus, iuxta illud 1 ad Corinthios 5: de his qui foris sunt
Deus iudicabit. Obiicies auctoritates aliquorum patrum asserentium confessionem peccatorum esse prae-
mittendam ante baptismum, et desumitur ex divo Chrysostomo homilia 3 in epistolam
[illegible] contra Julianum lib. 6 de baptismo c. 20, Basilio in oratione exhortatoria de baptismo et
aliis in illud Matthaei 3 ubi dicitur quod multi baptizabantur a Joanne confitentes peccata
sua.
Ad praedictos patres respondeo loqui de confessione externa sacramentali quae necessario
exterius fit sacerdoti ad suscipiendum sacramentum poenitentiae, sed aut lo-
quuntur de confessione interna quae fuit Deo qua nimirum homo recognoscens sua
peccata interius coram Deo fatetur, ut docet [illegible] ut docent [illegible]
Vitalis 3 p. q. 68 art. requiritur in adultis ante susceptionem baptismi, iuxta illud
Actorum 2: poenitentiam agite et baptizetur unusquisque vestrum; aut loquuntur de
confessione non sacramentali quae videlicet homo fidelis confessione vocali sive
alio exteriori signo facit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod sacramentum poenitentiae sed ex suadetur [illegible] ad spiritualem humilitatem
[illegible] spiritualem ad quod hoc [illegible] ut [illegible] id quod [illegible]
ubi supra quod aliqui baptizandi solent ex devotione confiteri sua peccata
esse tamen audienda illorum confessio non ut sacramentaliter per sacramentum
poenitentiae absolvantur, illique quod [illegible] satisfaciant, sed ut illis contra peccata opportuna
[illegible] in spirituali vita ad quod hoc plenius [illegible] dicendis suo
loco in [illegible] de confessione [illegible] hoc et [illegible] supra [illegible] notandum
[illegible] sess. 14 de sacramento poenitentiae et porro nec ante adven-
tum Christi poenitentia erat sacramentum nec post adventum illius cum quam ante bap-
[illegible] et subdit Christum instituisse hoc sacramentum poenitentiae ad re-
[illegible] fideles post baptismum lapsos [illegible] [illegible]
[illegible] supra dictam [illegible] certam de fide ut diximus.
Dicitur peccata commissa ante baptismum non esse materiam necessariam sacramenti poenitentiae
in his qui iam susceperunt baptismum, ad quod [illegible] non tenentur confiteri peccata
quae commiserunt ante susceptionem baptismi [illegible] auctores [illegible] 3 p.
q. 68 art. 6 ubi Caietanus et Suarez [illegible] q. 69 [illegible] ad 2um et 3um
[illegible] 3 p. [illegible] 14 q. 3 [illegible] Bonaventura 4 sententiarum dist. 9 p. 1 art.
q. 3 Durandus in eadem dist. q. 7 ad 1um [illegible] q. 5 [illegible] Gabriel
[illegible] dub. [illegible] in 4 dist. 6 q. 1 art. [illegible] 14 q. 1 art. [illegible]
sacramenti baptismi [illegible] [illegible] [illegible] de poenitentia
tractatu q. 7 Bartholomaeus de Medina in summa [illegible] c. 1 § 1 [illegible]
lib. 1 de poenitentia c. 9 et certum [illegible] agentes de confessione
[illegible] aliqui absolute loquendo de [illegible] [illegible]
[illegible] supra citatis [illegible] dicit sacramentum poenitentiae esse [illegible]
qui lapsi sunt post baptismum quod [illegible] ex concilio Lateranensi sub [illegible]
[illegible] et ex aliis conciliis et patribus [illegible] inquiunt [illegible] ad sacramentum
poenitentiae solum pertinere peccata in quae fideles lapsi sunt post bap-
tismum ac inde [illegible] de fide illos nunquam teneri ad confitenda in sacramento
poenitentiae peccata quae commiserunt ante baptismum.

sed respondetur ~~negando~~ negando nam nec predictis locis plane traditur esse de fide quod sacramentum penitentiae sit pro his qui lapsi sunt post baptismum ac sit necessarium ... ministrari his qui post baptismum non sunt lapsi hoc enim ... de fide non ostenditur esse de fide quod illi qui post baptismum lapsi sunt non teneantur in aliquo casu confiteri peccata commissa ante baptismum neque ... si quando susceperunt baptismum defunctis ... consequi remissionem peccatorum non est unde ... hoc esse de fide dicendum de fide —

quaeritur ... in predicta ... aliquid quod est ... de fide et aliquid quod non est ... et quidem ... peccata commissa ante baptismum non est materia necessaria sacramenti penitentiae ... cum debita dispositione suscipientes baptismum consequuntur ... de post baptismum non sunt lapsi in alia peccata ... habent ... tridentinum sess. 14 de sacramento penitentiae ... ubi dicit quod si regeneratis ... non esset ... in baptismo ... esse ... sacramentum ... remissionem peccatorum ... ~~qq~~ ... non esse ... sacramentum penitentiae ... peccata commissa ante baptismum —

... quod illi qui cum debita dispositione susceperunt baptismum consequuntur remissionem peccatorum ... et omnium actualium quae habuerunt ante susceptionem baptismi ... ex decreto ... tridentini ... de ... canones ... non est ... in sacramento penitentiae —

... de illis qui susceperunt baptismum sine debita dispositione ... non sunt ... remissionem peccatorum non videtur esse de fide quod illi non teneantur in sacramento penitentiae confiteri peccata quae commiserunt ante baptismum simul cum aliis quae postea commiserunt non est unde ostendatur id esse definitum de fide ... id non esse de fide ... ut negari nequeat ut minimum sine temeritate —

... quod ... sententia gravium auctorum ... in ... peccata commissa ante baptismum non esse necessario confitenda in sacramento penitentiae ad quod id obligat ex dictis scilicet et sanctis patribus explicando illa ... ut minimum videtur temerarium id negare nec auctores ... in ... sententia (praeter angelum ... id maxime ...) ... contraria expressisse ... sed aut aliter ... tractando non adeo se explicuerunt aut ... quando dicunt ... peccata commissa ante baptismum esse confitenda aut loquuntur de confessione non sacramentali ... interna ... Deo ut ... dictum ... loquuntur de illis peccatis quae in baptismi susceptione fuerunt causa fictionis ... dicenda ... —

2º ... quod licet ... et sancti patres nullibi expresse affirment peccata commissa ante susceptionem baptismi numquam necessario confitenda ... si ... fuerint ... baptismum remissa ... neque ... doceant ... esse necessario confitenda in sacramento penitentiae sed ... ex illorum dictis ... ut minimum videtur temerarium in re adeo gravi ... tanti ... auctoritatis ... talem obligationem —

... ex dictis ... et sanctis patribus ... obligat

Quod peccata ante susceptionem baptismi commissa nunquam sint necessario confiten-
da in sacramento poenitentiae, inde patet quia quando patres et concilia agunt
de efficacia baptismi docent illum per se absque sacramento poenitentiae habere virtutem re-
mittendi omnia peccata commissa ante susceptionem baptismi, ut colligitur
ex Matthaei 28 et Marci 16, ubi id notant sancti patres et alii expositores,
et habetur ex concilio Tridentino sess. 5a canone 5o et sess. 14 de sacramento poeniten-
tiae c. 1o, et ex Florentino in decreto Eugenii de unione Armenorum, et inde pro-
[illegible] colligitur nunquam necessarium esse in sacramento poenitentiae confiteri
peccata commissa ante susceptionem baptismi, siquidem per illum per se [illegible],
et baptismus qui velut ianua praesupponi debet ante sacramentum poeni-
tentiae et reliqua sacramenta.
Si autem contingat in ipsa susceptione baptismi defectu dispositionis non concedi gratiam
et remissionem peccatorum, adhuc baptismus ex Christi Domini institutione habet
vim ut recedente fictione conferat suum effectum, sive intelligas causalitate morali
iuxta supra dicta ex qua difficultate 2a, idque ita docent auctores una nostra 3 p.
q. 66 a. [illegible] ex doctrina D. Augustini tomo 7 lib. de baptismo [illegible] de [illegible]
c. [illegible] quem refert [illegible] de [illegible] et [illegible] quia [illegible]
necessario ad [illegible] plenam et integram remissionem peccati originalis et aliorum pec-
catorum ante baptismum est effectus proprius et peculiaris ad quem per se ordinatur bap-
tismus, ut constat ex locis [illegible] citatis [illegible] et [illegible] per se
non [illegible] a sacramento baptismi, ut [illegible] recedente fictione [illegible]
per baptismum morali causalitate quantum fieri posset, ut [illegible] aliud sa-
cramentum ad id [illegible] per [illegible] et indirecte ut dicam de [illegible]
[illegible] —
Praeterea [illegible] quod sancti patres et concilia docent sacramentum poenitentiae esse in-
stitutum pro fidelibus qui post baptismum labuntur in peccata, ut colligitur ex
Joannis 20 ubi id notant expositores et sancti patres, unde hac de causa sacra-
mentum poenitentiae a sanctis patribus appellatur 2a tabula post naufragium
quae ordinatur ad reparandum [illegible] regenerationis ad quod praesupponitur bap-
tismus, quod aperte habetur ex Tridentino sess. 6 c. 14 — ulterius docent in sa-
cramento poenitentiae sacerdotem quasi iudicem exercere iudicium
in poenitentes fideles per baptismum [illegible] in ecclesiae iurisdictionem
ut habetur in [illegible] Tridentino sess. 14 c. 2 — [illegible] ex eodem
c. 2 et c. [illegible] et sess. 6 c. 14 docent ad sacramentum poenitentiae qui a patribus
dicitur laboriosus baptismus requiri satisfactionem pro peccatis non ad sacra-
mentum baptismi quod habet remittendi totam poenam simul cum culpa —
Ex his autem omnibus colligitur nunquam necessarium confiteri in sacramento
poenitentiae peccata commissa ante baptismi susceptionem, siquidem illud per-
tinent ad lapsos post baptismum quasi causa naufragii quoad [illegible]
regenerationem cum non praesupponat applicationem baptismi aquae per fide-
les [illegible] regeneratio nec commissa fuerunt intra ecclesiae iurisdi-
ctionem, itaut sacerdos tamquam iudex debeat [illegible] exer-
cere iudicium, non enim iudex exercet iudicium in ea delicta quae non fue-
runt commissa intra suam iurisdictionem, nec denique talia peccata com-
missa ante susceptionem baptismi requirunt satisfactionem a sacer-
dote iniunctam sicut [illegible] quae pertinent ad forum sacramenti
poenitentiae —

dicuntur peccata ante susceptionem baptismi commissa non solum non esse materia necessaria
sacramenti penitentie sed nec voluntaria sive ipse sola sive cum aliis ad
quae infideles non solum non tenentur sed nec etiam si sponte velint possint licite
illa sacramentaliter confiteri nec ab illis per sacramentum penitentie abso-
lvi. hec vero est 3a conclusio sententiam supra relatam et quamvis non sit incerta sicut
in precedens oppositum non videtur adeo falsum ut non possit secure defendi —
Prob. 1o quia hec conclusio desumitur ex communi sententia gravium auctorum qui locis supra citatis
nostri conclusione absolute asserunt in ex traditione doctrinae scilicet et sanctorum patrum peccata
ante baptismi susceptionem commissa non esse materiam sacramenti penitentie
unde multi ex iis addunt fieri iniuriam sacramento baptismi et esse pec-
catum mortale sacrilegii nisi ignorantia invincibili excusaretur velle illa
sacramentaliter confiteri aut absolvere in sacramento penitentie per quod vi-
deri possunt sequentes loco supra relato in 2a conclusione et Martinus Ledesma 4 q. 21
art. dub. 1o Almainus 4 sententiarum dist. 17 q. 1 art. 2 Navarrus super ...
pagina 102 num. 5 quamvis Enriquez et alii ubi supra. Probatur 2a hanc sententiam vero gra-
vium auctorum unitam cum ... ex doctrina conciliorum et sanctorum patrum non potest secure
defendi oppositum quod caret fundamento gravium auctoritatum —
2o prob. quia materia sacramenti non potest pro libito extendi ultra id quod habetur ex institutione
Christi vel declaratione ecclesiae aut traditione ex doctrina scilicet et sanctorum patrum
et aliorum gravium auctorum sed ex illa non colligitur materiam sacramenti penitentie
posse extendi ad peccata commissa ante susceptionem baptismi imo quod huiusmodi peccata ut patet
ex locis supra citatis specialiter peculiariter tribuuntur soli baptismo qui habet vim
remittendi illa quoad culpam et penam nec de illis est dubitandum per
se nec illis iniuria et recidentes in eadem per illum remittuntur ... supra dicte —
2o quia illa cum fuerint ante ingressum in ecclesiam per baptismum ianuam non fuerunt
commissa in membris ecclesiae in ius iurisdictionem aut in ordine ad ... materia sacramenti penitentie
ubi per sacerdotem quasi iudicem exercetur actus iurisdictionis ut ex tridentino
dicitur supra. 3o praeterea probatur quia nam iudex non potest exercere actum iurisdi-
ctionis nisi in iis delicta que fuerunt commissa in terra suam iurisdictionem et huius-
modi peccata non sunt remittenda fidelis lapsis post baptismum quasi tanquam naufra-
gis quorum ad est regenerationis munus requirunt sanctitatem ut requirunt,
ea peccata quae est materia sacramenti penitentie ut ex eodem concilio dicitur
ibidem cap. cit. —

2a difficultas an peccata commissa in ipsa susceptione baptismi
que dici solent ficto sint materia sacramenti penitentie
et necessario confitenda ex in speciali

Cum aliud sit loqui de peccatis commissis ante susceptionem baptismi aliud
de iis que commituntur in ipsa susceptione baptismi aliud vero de iis
que post illam. cum autem de peccatis in primis dictum sit difficultas precedenti
in hac de peccatis in 2o genere de aliis vero infra difficultate 3a —
In hac difficultate recipimus ex communi sententia locis infra citandis peccatum mortale
in susceptione indigna baptismi commissum quod a theologis apellari solet ficto
esse materiam sacramenti penitentie et necessario confitendum hoc autem ita explicandum
cando una ut intelligatur non de qua cumque fictione sed de illa que non reddit
invalidum sacramentum baptismi transfigitur fictio cum illum reciperet

invalidum propterea defectu intentionis aut veræ materiæ vel formæ sacramenti tunc oporteret iterari baptismum, quia digne susceptum remitteret talis fictio unde fit ut id quod consentanee dicit peccatum fictionis esse materiam sacramenti poenitentiæ intelligendum sit de ea fictione quæ non reddit sacramentum baptismi invalidum sed solum ponit obicem illius effectui nempe quod peccans adultus indigne suscipit sacramentum baptismi si vide dicta supra ita ut fiat validum sacramentum —

2° Dico igitur esse peccatum commissum in susceptione indigna baptismi validi atque inde non iterandi esse materiam sacramenti poenitentiæ et ex obligatione confitendum esse peccatum mortale ita consentanea cum doctoribus 3 p. q. 69 a. 10 ubi Caietanus et Suarez ibi tomo 3 disp. 28 sect. 15 cum 3 ait hoc [illegible] tenere negari non posse negari videndum sumitur contra Antonino et d. Bonaventura Durando Paludano [illegible] et alii relati [illegible] et colligitur ex d. Augustino tomo 7 libro de baptismo contra donatistas c. 12 ubi ait tunc valere baptismum cum illa fictio veraci confessione recesserit quem hic de congregatione de qua tunc valere non enim est certum d. Augustinum loqui de confessione sacramentali —

huic impugnari solet quia tale peccatum fictionis non potest remitti per ipsum baptismum et remitti debet per sacramentum poenitentiæ in re vel in voto consequenter patet quod constat ex communi doctrina peccata quæ possunt non possunt remitti per baptismum, sed non esse ad sacramentum poenitentiæ quia nullum aliud sacramentum est per se institutum ad remissionem peccatorum, atque vero probant quod si illud posset per se remitti per sacramentum baptismi nunquam contingeret illud esse simul cum baptismo valido sed posito baptismo valido statim remitteretur hoc autem contra hic possit in qua supponitur tale peccatum esse simul cum baptismo valido præterea illud peccatum habet oppositionem per se cum effectu baptismi quia tollit dispositionem requisitam et non potest remitti per baptismum —

Sed hoc ita absolute propositum absque alia limitatione non videtur habere vim respondet non potest sacramentum baptismi per se habere vim ad remittendum illud peccatum fictionis etsi opponatur illius effectui de facto non tunc illud non remittere defectu dispositionis requisitæ quia non adest poenitentia attritionis debitus dolor quem homo libere posset habere si vellet et est exemplum in confessione ad mittente sacramentum poenitentiæ validum et informe ibi enim peccatum indignæ susceptionis per se positum illius effectui de facto non remittitur defectu dispositionis quamvis sacramentum poenitentiæ per se habeat vim ad illud remittendum si supponatur debitus dolor —

Quare praedictam aliter probandam in hunc modum quia peccatum fictionis quod impedit efficaciam baptismi validi ponendo obicem ne ab illo in re positio perveniat effectus quamvis sit simul tamen fere cum baptismo est posterius natura et prodit ab homine existente intra iurisdictionem ecclesiæ per baptismi ianuam et characterem et per se pertinet ad sacramentum poenitentiæ consequenter quod ad hoc sacramentum cum in nullo exerceat actus iurisdictionis ecclesiæ per se pertinent omnia peccata commissa ab homine existente intra ecclesiæ iurisdictionem per baptismi ianuam ut habetur ex tridentino sessione 14 de sacramento poenitentiæ c. 2° —

antecedens probatur quia unde ipso quod tale peccatum impediat efficaciam baptismi validi præsupponit prius natura ipsum baptismum validum in re positum siquidem

occasione illius peccati quod committit dicentem per ea quae alibi iure positae debeant praeveniri hoc rationem talis sacrilegii impedientis effectum sacramenti validi et est posterius natura ipso baptismo valido nec non et charactere qui inseparabiliter illum consequitur et deberi debet posse nisi suspecta passiva consignans sibi sigillans hominem praesuppositum ad gratiam quod debet conferri per baptismum iure positum et tale peccatum sacrilegii ut pote natura posterius baptismo valido et illius caractere provenit ab homine existente intra aliorum ditionem ecclesiae per baptismi ianuam et illam acceptam et consequenter per se pertinent ad sacramentum penitentiae in quo exercet claves iuridicus ecclesiae —

hinc facile solvitur argumentum quod plerique vero molestum et ita se habet peccatum commissum in susceptione baptismi non committitur post baptismum siquidem ut supponitur committitur in actuali susceptione baptismi et non pertinet ad sacramentum penitentiae per ad illud solum pertinent peccata commissa post baptismum ut desumitur ex tridentino et concilii decreto praecedenti citato i.a et ex communi consensu authorum quos retulimus ibidem citato 2.a —

Aliqui respondent illam dictionem post quando dicitur ad sacramentum penitentiae solum pertinere peccata commissa post baptismum intelligi ut idem denotet ac non ante baptismum ut sensus sit peccata commissa post baptismum, id est non commissa ante baptismum pertinere ad sacramentum penitentiae ac proinde ad illud etiam pertinere praedictum peccatum fictionis quod dici potest esse post baptismum in hoc sensu quod non est commissum ante baptismum —

aliter et clarius dicendum praedictum peccatum fictionis licet non sit commissum post baptismum posterius tempore bene tamen posterius natura ut ostensum est supra quare praedicta est hoc autem sufficit ut vere dicatur esse post baptismum nempe posterius natura atque inde ut pertineat ad sacramentum penitentiae quia ut colligitur ex doctrina dicti concilii tridentini et autorum locis relatis difficultate praecedenti citato i.a et 2.a idcirco asseritur peccata commissa post baptismum pertinere ad sacramentum penitentiae quia cum in hoc sacramento exerceat claves iuridicus ecclesiae opus est ut peccata quae ad illud pertinent sint commissa ab homine existente intra aliorum ditionem ecclesiae per baptismi ianuam hoc autem vere convenit praedicto peccato fictionis quod est natura posterius baptismo valido ut probatum est supra quare merito computatur inter peccata commissa post baptismum ut notat Suarez 3 p. tomo 3 disp. 28 sectione 3.a Henriquez tomo i summae lib. 2 de baptismo c. 27 Dr. Ledesma i.a p.e summae tractatu de penitentia c. 2 et colligitur aperte ex aliis supra citatis in hac difficultate § dum igitur est —

Dices si aliquis adultus quando in se sit suscipere baptismum habeat peccatum fictionis illud tamen per verum actum penitentiae retractet antequam perficiatur baptismus an ne tale peccatum erit materia sacramenti penitentiae et necessario confitendum.

Respondeo negative sed potius illud peccatum est materia baptismi et per se ab illo remittitur ita aperte Suarez et Dr. Ledesma proxime citati et plane colligitur ex aliis ibi citatis et ratio est quia tale peccatum cum ipso praecontrahatur priusquam perficiatur baptismus non praesupponit baptismum validum nec characterem in ipsum ad quem accedit ab homine existente intra ecclesiae iurisdictionem per baptismi ianuam cum caracterem et in hoc differt ab eo peccato quod de novo committitur aut libere continuatur in eo instanti quo perficitur baptismus validus hoc non est posterius natura ipso baptismo valido et caractere in ipso et procedit ab homine existente intra aliorum ditionem ecclesiae atque inde est materia sacramenti penitentiae et necessario confitendum si sit peccatum mortale ut supra ostensum est

Dubium tamen superest

An hoc peccatum fictionis quod pertinet ad sacramentum penitentiae sit necessario confitendum in speciali ita ut penitens teneatur confessori explicare cetera mala quae de novo elicuit aut libere continuavit in susceptione indigna baptismi ut v.g. si tunc habuit desiderium iurandi aut adulterandi s. occidendi &c. an vero satis sit illud confiteri in generali sub ratione fictionis nempe dicendo se in baptismi susceptione habuisse peccatum fictionis hoc est suscepisse baptismum indigne sine debita dispositione —

1a sententia affirmat satis esse confiteri illud in generali sub ratione fictionis ita Caietanus 3 p. q. 69 a. 10 Soto 4 sent. d. 6 a. 3 Ricardus de Sicitate ... dicta simultate ... n. u. 3 et fabet ... relatus ... Suarez et Enriquez citati supra in ... simultate ... aliter ... —

1m fundamentum huius sententiae est ex D. Thoma qui 3 p. q. 69 a. 10 ad 2um ait non solum peccata quae precedunt baptismum sed etiam illa quae sunt simul cum illo remitti per baptismum excepta fictione quam dicit remitti per penitentiam et pro hoc ibi refert D. Augustinum libro de baptismo contra donatistas c. 12 ad finem his verbis solliciti inter nos dicitur quod superest sollicitetur ipsa hora momentum quod ante baptismum et in baptismo. Et D. Thomam et D. Augustinum quando dicunt per baptismum remitti etiam peccata quae sunt simul cum illo loqui de illis peccatis quae sunt simul cum baptismo inchoato nondum completo usque ad instans in quo ultimo completur ita ut tale instans sit medium extrinsecum respectu illorum non vero de illis peccatis quae sunt simul cum baptismo completo ita ut in instanti quo completur existat actu mala voluntas committendi de novo aliquod peccatum aut perseverandi in precedentibus haec explicatio D. Thomae et D. Augustini traditur a D. ... in summa de penitentia c. 2 et colligitur aperte ex auctoribus citatis in 2a sententia immo et ex adversariis afferentibus peccatum commissum in eo instanti quo completur baptismus licet sit simul tempore cum baptismo non posterius natura et procedere ab hoc in ... caractere atque inde computari inter peccata commissa post baptismum —

2um fundamentum est quia id quod in susceptione baptismi dirette et per se opponitur gratiae per illum conferendae est peccatum quatenus habet rationem fictionis hoc est indigne susceptionis sine debita dispositione cuius vero mali illam comitantur solum se habent materialiter et per accidens ergo dicendum solam rationem fictionis esse quae non potest remitti per baptismum atque inde illam solum esse explicandam in confessione —

Et negando antecedens quia non solum ratio generica fictionis positive aut negative ... dispositionis per se opponitur gratiae per baptismum conferendae sed etiam ratio specifica cuiuscumque peccati commissi in eo instanti quo completur baptismus quia illa per se reddit indignam susceptionem baptismi et est aliquid impossibile cum gratia per illum conferenda tunc illius remissio per se pertinet ad baptismum quia ... ab hoc est ... tentiam intra iurisdictionem ecclesiae atque inde illius remissio per se pertinet ad actum iuridicum sacramenti penitentiae —

2a sententia asserit non satis esse confiteri predictum peccatum fictionis in generali sub ratione fictionis sed oportere in particulari explicare species peccatorum commissarum in susceptione baptismi ita sentiunt 4 sent. d. 4 q. 5 Gabriel q. 1 a. 3 dub. 3 ... Ledesma ubi supra et fabent D. Antoninus 3 p. titulo 14 c. 13 § 11 D. Bonaventura 4 sent. d. 4 p. 1 a. 2 q. 2 Paludanus in eadem d. q. 3 a. 2 Angelus ... q. 4 de baptismo a. 3 et aliqui dicunt per positum sive confessum ... peccandi

que habet in susceptione baptismi est fictionem confitendam. Henriquez i p. summe lib. 2° de baptismo c. 27 ait cum quis habet talem fictionem ut maneat in proposito continendi vel bona furata aut non restituendi aliena teneri hec omnia in particulari confiteri in hac re adhibenda vis d° qua ferre multi ex auctoribus utriusque sententie conciliari fecerunt —
Dico 1° si in eo instanti in quo completur baptismus non perseveret actu et formaliter mala voluntas cum alia obiecta malum sed tunc solum sit peccatum fictionis defectu debite dispositionis, praeterea quod non videtur debitus dolor peccator[um] penitentis solum tenebitur confiteri tale peccatum fictionis, dicendo se in susceptione baptismi valide habuisse peccatum fictionis hoc est indigne suscepisse baptismum sine debita dispositione. hanc conclusionem solum intendere videntur multi ex auctoribus supra relatis in 1ª sententia. probatur quia ante illud instans in quo completus est baptismus homo nondum erat intra ecclesie iurisdictionem per baptismi ianuam et characterem siquidem nondum erat completa baptismi nec characteri inscriptus ut patet et malitias quas prius habuit si iam non perseverent in illo instanti non subiciuntur ad sacramentum penitentie sed ad ipsum baptismum in eo instanti completum atque inde non est sacramentaliter confitendum siquidem ad sacramentum penitentie solum pertinent peccata commissa ab homine fideli existente intra ecclesiam per baptismi ianuam ut ostensum est difficultate precedenti c. 2ª et 3ª ex cuius doctrina ipsorum adversariorum collecta cum illis et patribus quia in illo instanti quo est completus baptismus iam homo per illum characterem infusum est intra ecclesie iurisdictionem ut patet ideo si tunc ut supponitur habet peccatum fictionis defectu debite dispositionis tenetur illud confiteri modo dicto —
Dico 2° si in eo instanti quo completur baptismus perseveret actu et formaliter mala voluntas cum alia mala obiecta non satisfecerit ut penitens ingenue aliquando fateatur se habuisse peccatum fictionis sed oportet etiam in particulari explicet numerum speciem peccatorum in illo affixa mala voluntate que tunc perseverabat v.g. si tunc habuit desiderium et complacentiam furandi adulterandi occidendi etc. hanc conclusionem ut minimum intendunt auctores relati in 2ª sententia quamvis fortasse in illo loco plus intendat affer eos non solum peccata que committantur baptismum sed etiam antecedentia esse confitenda si fuerunt causa fictionis quod non est supra dictis reiciendum — praeterea hanc etiam conclusionem Salmeron [?] tenet Scotus 4 sent. d. 6 q. 1ª a° 3 vers. ex quo sit consequens ubi ait hac in re cautelæ[?] ... d. Ioan. sed quod aperte id ... explicat et expressius fabet oppositae sententie idcirco auctores supra in 1ª sententia relati se pro illa sententia ut a plerisque referri solet —
hanc conclusionem significat etiam d. Augustinus lib. 1° de baptismo contra donatistas c. 12 tomo 7 quem habet de consecratione dist. 4 c. tunc valere ibi non d. Augustinus ait tunc valere baptismum ad salutem quando vera ad confessione recedit fictio que erat in corde per severantem in malitia. Et sacrilegio ubi supposita eius explicatione theologorum quod ibi fit sermo de confessione sacramentali satis significat d. Augustinus per illam debere recedere omnem eam malitiam que perseverat in corde quando completur baptismus atque inde eam omnem esse confitendam — vel autem probatur ita quia quotiescumque illa actualis malitia que formaliter perseverat in corde in instanti quo completur baptismus vere perficit ab homine existente intra ecclesie iurisdictionem per baptismi ianuam et est posterior natura ipso baptismo valido sicut et fictio indigne susceptionis que tunc exstitit ut ostensum est supra in hac difficultate quare predicta conclusio et illa omnis pertinet ad sacramentum penitentie et est in particulari explicanda in confessione siquidem quodcumque peccatum mortale committitur

ab hoc existente intra ecclesiae iurisdictionem et in particulari ei confitendum —
confirmatur quia ut fatentur ipsi adversarii idem fictio existens in instanti quo completur baptis-
mus pertinet ad sacramentum paenitentiae quia cum sit posterior natura ipso baptismo
et ab hoc existente intra ecclesiae iurisdictionem confirmatur in peccata commissa post
baptismum sed huius ratio solum habet in quacumque alia malitia actus perseverante
in instanti quo completur baptismus quia quoad hoc non ostenditur ratio disparitatis, talis
cum illa est perseverari. Ergo ostenditur ipsius quae deberet auferri per baptismum validum
nempe gratiae et illarum omnium secundum suam rationem specificam pertinet ad sacramentum
paenitentiae et in particulari confitenda —
2o probatur et explicatur quia non solum fictio positiva secundum rationem genericam indignae susceptionis
neque solum negatio devotionis positionis habet rationem sacrilegii contra gratiam conferendam per baptis-
mum sed etiam particulares specificat individuales cuiuscumque peccati mortalis
siquidem per se ponit obicem gratiae et est aliquid illi repugnans ut patet et supponitur
quia illa subdat ab hoc existente intra ecclesiae iurisdictionem per instanti quo iam
est completus baptismus non solum pertinet ad sacramentum paenitentiae confitenda
et in natura sub ratione fictionis sed etiam in particulari quoad numerum speciei cuius-
cumque malitiae actualis tunc positae et consequenter in particulari est confite-
nda —
3o denique quia in praxi sequenda sit haec sententia asserens omnia peccata mortalia in cuiusvis
mala voluntate actuali perseverante in instanti quo completur baptismus esse sacrament-
aliter confitenda est si non suffragarentur aliae rationes predictae, ita specialiter tenendum praeter
notat est Suarez 3 p. tomo 3 disp. 28 sect. 5a post cit. 3. art. et mihi ... difficile
ad modum et dubium ut moraliter indivisibile est quod homo perseveret in malitia
actuali cuius ensu pravo tempore quo mihi instans baptismus nec non est in instanti quo
completur qui nec in eodem consensu perseveret aliquo tempore post susceptum baptismum
et saltem ratione huius moralis dubii et periculi oportet in particulari confiteri omnia peccata
mortalia in cuiusvis mala voluntate actuali perseverante in instanti quo com-
pletus est baptismus —

Solutio aliquorum casuum ex supra dictis

Multi casus occurrentes in hac materia de remissione peccatorum quae commissa sunt ante baptis-
mum et in illius susceptione soluti sunt in hac praecedenti difficultate et plures aliqui
si rami ex fundamentis ibi statutis tanquam a radice pendentes facile colligentur
dispositionis autem gratia non nulli subiciendi sunt ex quibus aliorum solutio deduci poterit —
1us casus est si aliquis adultus antequam accedat ad baptismum habeat aliquod peccatum
actuale v.g. desiderium furandi illudque continuat in ipsa susceptione baptismi et post
baptismum illud peccatum per quam sacramentum remittendum est an per baptismum an
per sacramentum paenitentiae et causa dubitandi est quia non apparet maior ratio cur pertineat
pertineat ad baptismum ratione durationis quam habuit ante baptismi susceptio-
nem quam ad sacramentum paenitentiae ratione eius quam habuit in ipsa susceptio-
ne baptismi et post illam nec dici potest illud partim pertinere ad unum sacramentum
partim vero ad aliud quia nullum sacramentum potest remittere partim unum peccatum
qui nisi illud remittat totum quoad culpam siquidem debet illud remittere conferendo
gratiam per quam omnino tollitur tota culpa —
Et illud peccatum remittitur totum adaequate per utrumque sacramentum nempe baptismi
et paenitentiae quasi per causam adaequatam et totalem et totum inadaequate per quodlibet
tanquam per causam inadaequatam quae per se sola non est sufficiens sine concursu alterius
sicut contingit in concursu causarum subordinatarum v.g. intellectus et speciei intelligi-
bilis ubi totus effectus s. intellectio producitur adaequate ab utraque causa et totum
inadaequate a qualibet ut constat ex philosophia et ratio est quia predictum peccatum
habet aliquid pertinens ad utrumque sacramentum ut patet ad quid tamen rerum

2e-

per se solum si non concurratur (?) sufficit ad illius remissionem est [illegible] quod baptismus concurrit directe per se ad remittendum illud peccatum secundum eam durationem quam habuit ante completum baptismum, secundum quam non est sacramentaliter confitendum, indirecte vero et per accidens propter concomitantiam, quia non potest remittere peccatum partim quin remittat totam culpam, concurrit etiam ad remittendum illud quo ad eam durationem quam habuit post completum baptismum; e contra vero sacramentum penitentiae concurrit directe per se ad remittendum illud peccatum secundum eam durationem quam habuit post completum baptismum, secundum quam est sacramentaliter confitendum, indirecte vero et per accidens ob rationem dictam concurrit etiam ad remittendum illud secundum eam durationem quam habuit ante baptismum.

2us casus est si aliquis adultus in susceptione baptismi ob aliquid defectum dispositionis non fuerit consequutus gratiam et remissionem peccati originalis et peccatorum actualium quae habuit ante baptismum, et deinde post baptismum commiserit multa alia peccata mortalia, per quodnam sacramentum poterit ille consequi gratiam et remissionem peccatorum, an per sacramentum baptismi, an vero penitentiae; et non dubitandum est quin vero illam consequi possit per baptismum, quia ad illud solum pertinet remissio peccati originalis et peccatorum actualium antecedentium ipsum baptismum, neque sacramentum penitentiae, quia ad illud solum pertinent peccata commissa post baptismum; neque dici potest quaedam peccata, nempe originale et actualia antecedentia baptismum, remitti per baptismum, alia vero subsequentia per sacramentum penitentiae, 2o hoc non est quia nullum sacramentum potest remittere aliqua peccata mortalia quin etiam remittat omnia alia mortalia quae simul cum illis existunt in eodem subiecto, siquidem illa remittit conferendo gratiam cum qua nullum peccatum mortale stare potest.

Resp. ille consequitur gratiam et remissionem peccatorum omnium adaequate per utrumque sacramentum, nempe baptismi et penitentiae, et per quod libet inadaequate modo explicato in casu praecedenti, propter similem rationem, quare tunc sacramentum penitentiae concurrit directe et per se ad remittenda peccata commissa post baptismum quae sunt sacramentaliter confitenda, indirecte vero et per accidens propter concomitantiam, quia non potest remittere unum mortale sine aliis cum illo coniunctis (siquidem gratia quam confert ad remittendum unum remittit omnia) concurrit etiam ad remittendum peccatum originale et omnia mortalia commissa ante baptismum quae non sunt sacramentaliter confitenda; e contra vero baptismus directe concurrit et per se ad remittendum peccatum originale et peccata actualia commissa ante ipsum baptismum, indirecte vero et per accidens ob rationem dictam concurrit etiam ad alia commissa post baptismum, quod quidem intelligendum est de concursu physico, aliter enim moralem quam potest habere baptismus etiam si iam sit praeteritus, ut explicatum est supra, in 4a difficultate.

Dices ex doctrina communi licet supra tradita in hoc c. difficultate 2a constat baptismo solum tribui remissionem peccati originalis et peccatorum actualium praecedentium ipsum baptismum, sacramento vero penitentiae solum tribui remissionem peccatorum quae sunt commissa post baptismum saltem post receptionem (?) ut explicatum est supra; ergo aliter non [illegible] dici non potest quod baptismus ullo modo nec indirecte et per accidens concurrat ad remissionem peccatorum quae sunt commissa post ipsum baptismum, nec quod sacramentum penitentiae ullo modo concurrat ad remissionem peccati originalis et peccatorum actualium quae sunt commissa ante baptismum.

Resp. negando consequentiam, quia ut constat ex mente concilii et ut explicatum est a theologis, illa doctrina intelligitur de effectu qui directe et per se pervenit a illis sacramentis, cum non obstat ut indirecte et per accidens seu propter concomitantiam illis etiam conveniat remissio aliorum peccatorum quae repugnant cum gratia quam conferunt, ut bene inter alios speciatim notat Suarez 3a p. disp. 2a sect. 4a [illegible] sig. tertius modus [illegible] (?) obiicit aliquis idque patet a paritate rationis, quia cum sacramentum remittat peccata conferendo gratiam, ut ipse per baptismus conferat gratiam ad remissionem peccati originalis et peccatorum actualium quae sunt commissa ante baptismum, consequenter etiam propter concomitantiam, si in subiecto sint alia peccata mortalia commissa post baptismum, illa remittit, quia per quamlibet scilicet minimam

gratiam, ideo excluduntur a subiecto peccatum originale et omnia peccata mortalia ut patet; et similiter ratione eius ipsum quod sacramentum poenitentiae confert gratiam ad remittenda peccata mortalia commissa post baptismum consequenter est, per concomitantiam si contingat in subiecto adesse peccatum originale et peccata mortalia commissa ante baptismum propterea quod sub eisdem conditionibus subiecti non fuerint antea remissa, illa remittit.

Verumtamen per se loquendo reducitur quoque in suam causam istam finem ad quem est per se institutum. Inde fit ut baptismo qui ille est per se institutus ad remissionem peccati originalis et peccatorum actualium quae commissa sunt ante ipsum baptismum, per se loquendo tribuatur haec remissio, at vero sacramento poenitentiae quod est per se institutum ad remissionem peccatorum quae sunt commissa post baptismum per se loquendo tribuatur ipsa remissio, quamvis si contingat ista et illa esse simul in subiecto per concomitantiam sit necessarium ut tam baptismus quam sacramentum poenitentiae per se remittendo peccata ad quae illud per se institutum conferunt ut aiunt indirecte et per accidens remittant alia quae repugnant cum gratia quam conferunt. Ad hoc autem facit exemplum quod sacramentum poenitentiae licet non sit per se institutum ad remittenda peccata mortalia quae poenitens non confitetur, illa nihilominus alia quae confitetur si ex inculpabili oblivione aut iusta causa sint omissa remittit ut aiunt indirecte et per accidens per concomitantiam et non potest solum remittere aliqua peccata mortalia si realiter quaedam sunt in eodem subiecto.

3us casus est si contingat esse probabile dubium an aliquis adultus fuerit bene baptizatus, in quo casu est rebaptizandus sub conditione ut habetur in c. de quibus extra de baptismo, tunc ille tenebitur confiteri peccata mortalia quae commisit priusquam rebaptizaretur. R. illum teneri illa confiteri sub hac conditione quod de illis se accusat sacramentaliter si sint materia sacramenti poenitentiae et sub eadem conditione debet absolvi. Explicatur et probatur quia cum tunc sit dubium probabile an illa peccata sint materia sacramenti poenitentiae propter dependet ex eo quod baptismus antea applicatus fuerit validus, si illa non fateatur existente hoc dubio exponit se periculo subtrahendi materiam necessariam sacramenti poenitentiae et consequenter ipso subeundo tale periculum peccabit mortaliter. Si vero illa confiteatur sub conditione evadet omne periculum quia conditio apposita omnino illud excludit tam ex parte sacramenti poenitentiae quam baptismi suscipiendo utrumque sacramentum sub conditione. Ad hoc autem facit hoc exemplum quod quando aliquis cum probabili fundamento dubitat an aliquod peccatum mortale quod recordatur se commisisse fuerit confessus necne, aut an aliquod peccatum quod scit se non esse confessum sit mortale aut veniale, stante hoc probabili dubio tenetur illud confiteri ne exponat se periculo subtrahendi materiam necessariam sacramenti poenitentiae.

3a difficultas in quo sensu intelligendum sit quod materia remota sacramenti poenitentiae sint peccata commissa post baptismum et quomodo peccata mortalia sint materia necessaria, venialia vero sufficiens et voluntaria

Haec propositio quod peccata commissa post baptismum sunt materia remota sacramenti poenitentiae asseritur communiter ab auctoribus supra citatis in hac difficultate 1a et 2a et colligitur ex Tridentino sessione 6a in decreto de iustificatione c. 14 et sessione 14 de sacramento poenitentiae c. 1o et 2o et canone 1o ubi dicitur sacramentum poenitentiae esse pro fidelibus lapsis post baptismum. Haec autem propositio non intelligitur in hoc sensu quod oporteat ut peccata quae sunt materia sacramenti poenitentiae sint commissa post baptismum posterius tempore, nam illius etiam materia posse est peccatum fictionis commissum in ipsa susceptione baptismi in eo momento in ipsam

quo complet. baptismus ut ex iis sensu dictum est difficultate precedenti in initio in
religione. Et in hoc sensu quod materia remota sacramenti penitentiae sunt peccata com-
missa post baptismum siue posterius tempore siue posterius natura ut ostensum est
in precedenti difficultate est aliter non et est dicendum adque hic peccata absolute loquen-
do dicuntur illius materia quae est materia per se ad eius remissionem directe et per se ordi-
nata. Et ratio est quia sacramentum penitentiae cum exerceat actum iurisdi-
tionis ecclesiae per se respicit illa peccata quae sunt commissa ab homine existente in
ecclesiae iurisdictionem per baptismi ianuam cuiusmodi sunt ea peccata quae
sunt commissa post baptismum posterius tempore aut posterius natura ut probatum est
loco proxime citato hoc autem non obstat quominus sacramentum penitentiae in-
directe per accidens possit concurrere quia ratione eius ad remissionem aliorum
peccatorum quae sunt commissa ante baptismum quando ... dispositionis non
fuerant ante remissa ut explicatum est difficultate precedenti in 2° casu —
hoc supposito quod materia remota directe per se pertinens ad sacramentum penitentiae
sunt peccata commissa post baptismum modo explicato sciendum est aliam esse materiam
necessariam quae nimirum ex obligatione est necessario confitenda aliam vero volun-
tariam et sufficientem quae videlicet non est ex obligatione necessario confitenda si
tamen aliquis sua sponte velit illam confiteri est sufficiens materia sacramenti pe-
nitentiae de hac autem utraque materia sermo sim dimissa —
2° Dico 1° materia necessaria sacramenti penitentiae sunt omnia peccata mortalia commissa
post baptismum quae alias non sunt rite confessa et directe absoluta in universum aucto-
res cum d. Thoma 3 p. q. 6 a. 5 a. q. 2 et q. 84 a. 2 et Summistae verbo confessio aut absolutio
haec est de fide et habetur ex tridentino sess. 14 de sacramento penitentiae c. 5 ubi dicitur
Christum reliquisse sacerdotes sui vicarios tanquam iudices ad quos omnia mor-
talia crimina deferantur in quae Christi fideles ceciderint et canone 7 dicitur
iure divino necessarium esse confiteri omnia et singula peccata mortalia quorum
memoria cum debita et diligenti premeditatione habeatur —
hoc autem ab ipso concilio in illo capite 5 probatur ex Christi do-
mini institutione collata ex scriptura et ecclesiae traditione de qua ipse
concilium dicetur suo loco in disputatione de confessione ubi ostendet iure
divino esse necessarium confiteri omnia peccata mortalia post baptismum com-
missa ... lib. 6 ... c. 3 et belarminus tomo 2°
controversias de penitentia lib. 3 ubi de hoc late — supposita autem hac insti-
tutione Christi domini veluti fundamento ratio congrua huius
conclusionis est quod expediens fuit fideles obligari ut gravia crimina
et periculosos morbos spirituales cuiusmodi sunt peccata mortalia
deferrent ad ecclesiae iudices et spirituales medicos nempe confes-
sarios ut potestate absolvendi sibi concessa per sacramentum
penitentiae adhiberent illis remedium —
Dixi in 2° ~~precedenti~~ post posita peccata mortalia

Dixi 1mo quod posita peccata mortalia commissa post baptismum nunquam alias sufficienter confessata directe absoluta est materia necessaria sacramenti penitentie et capeata mortalia que semel sunt confessata directe absoluta licet posint esse materia sufficiens ut dicetur infra non tamen sunt per se materia necessaria ex obligatione iterum confitenda nec ex iure divino nec ecclesiastico communi et sententia omnium quia non est unde habe atur talis obligatio eius et sententia omnium quod si an peculiariter inveniat aliquis ob aliqua bona aut peculiari statutum et sensum regularium admissum ut ait Henriquez tomo 1º summe libro de penitentia c. 9 de suo aliqui —

2. Dico 2º materia voluntaria sufficiens sacramenti penitentie sunt peccata mortalia alias rite confessa et directe absoluta nec non et peccata venialia hec 2a quoad 1am partem de peccatis mortalibus alias rite confessis et directe absolutis ostenditur dicitur de fide sequimini cum ubi probandum est sacramentum penitentie super eisdem nova confessione posse iterari et peccata alias confessata absoluta —

quoad 2am vero partem de peccatis venialibus quod illa sint materia necessaria sacramenti penitentie vere et voluntarie et sufficiens est contra ... Lutherum et alios hereticos id negantes quamquam videri possit per ... Lutherum ... libro 13 in Tridentinum c. 30 ubi de hoc ex Tridentino et antea c. 27 ... peccata venialia esse materiam sufficientem sacramenti penitentie idque impudenter tribuentem auctoribus catholicis ait in nullo auctore catholico id legi nisi in uno inquit parum docto tamen ... qui abecedarios quosdam morales ... tractatum ... inquisitionis expunctum est —

Probatur 1º ex Tridentino sessione 14 de sacramento penitentie c. 5 ubi dicitur peccata venialia reticeri ... in confessione posse sine culpa et in bulla Leonis 10 (que habetur tomo 4 conciliorum ad finem ... Lateranensis) inter articulos Lutheri damnatur ipse nullo modo presumas confiteri peccata venialia qui ibi refertur ... loco —

2. Probatur ex ecclesie traditione confirmata a communi usu fidelium qui sepe confitentur sola peccata venialia ita ut ... non est necessarium illa confiteri sed posse expiari multis aliis remediis de quo dicetur infra ubi de remissione venialium —

3º probatur scriptura patribus absolute et simpliciter habetur absolute sacramentum penitentie esse institutum ad remittenda peccata fidelium ut ... ex illo Joannis 20 quorum remiseritis peccata et pluribus aliis locis sed peccata venialia sunt vere peccata quamvis levia et infra absolutionis simpliciter et absolute dicitur absolvo te ab omnibus peccatis tuis nec est unde ostendatur hoc esse unquam ab ecclesia intellectum cum restrictione ad sola peccata mortalia sed potius constat oppositum ut patet ex dictis ... non potest negari quod peccata venialia sint materia sufficiens sacramenti penitentie —

4º suppositio fundamentum institutionis Christi domini voluntate ex scriptura et traditione ecclesie facilius est quod auctoritate congruentie etiam ... valde congruum fuit ut peccata venialia non essent materia necessaria ex obligatione confitenda quia cum sint levia et frequenter committantur ab hominibus valde piis et iustis expediens fuit ut quod illis incurrent facilioremedia absque ea gravi et rigida obligatione confitendi

que merito nō penitet grauis et mortiferis peccatis sit insipiens
qui more natorum et prudentis medici est pro leuioribus malis nō obligare
ad rigidiora remedia que conseruantur pro grauioribus malis —
preterea valde congruum fuit ut peccata venialia fidelium quamuis
nō essent materia necessaria sacramenti penitentie essent tamen sufficiens et vo
luntaria quia venialia apta sint ad remedium penitentie expediens
fuit concedi facultatem omnibus fidelibus qui vellent pro illis uti hoc remedio
sacramenti penitentie nam fideles sanctitate insignes qui nō collapsi in
peccata mortalia bene tamen in venialia priuarentur tanto beneficio cum
sola confessio venialium possent illis deseruire ad multiplices fructus et
utilitates 1° ad remissionem ipsorum venialium 2° ad pleniorem remissionem [illegible]
[illegible] 3° ad augmentum gratie ex opere operato 4° ad diuina auxilia
annexa sacramento penitentie que homo iuuatur ut militiam agnoscat et detestetur
peccatorum grauitatem et habeat [illegible] et tollat impedimenta occasionesque peccandi
[illegible] acquirat pacem et serenitatem conscientie cum vehementi [illegible] consolatione
ne que ut ait tridentinum ss. 14 de sacramento penitentie c. 3 interdum
in piis unde hoc sacramentum per frequentibus communicari solet —
obseruandum autem doctrinam traditam quod peccata mortalia modo dicto
sint materia necessaria sacramenti penitentie venialia vero sufficiens et
voluntaria intelligi de his peccatis que aut certo cognoscuntur aut pro
babiliter bona fide existimantur esse mortalia aut venialia nam sunt
sepe nō solum imperitis sed etiam valde doctis difficile ad manum sit discernere
an aliqua peccata sint mortalia s. venialia ut notat d. augustinus
lib 21 de ciuitate dei c 27 versus finem ubi ad vertit [illegible]
latere ne studium proficiendi ad omnia peccata cauenda pigrescat) sic
contingat aliquid quod est peccatum mortale bona fide haberi solum ut veniale
nō erit necessarium [illegible] illud confiteri et e° si aliquis
quod esse veniale nō existimans in scrupulo sed probabiliter existimans esse
peccatum mortale necessario teneretur illud confiteri et similiter si aliquis
probabiliter dubitat an aliquod sit peccatum mortale s. veniale [illegible]
quia quamuis stante hoc probabili dubio nulla probabilitas illud deseren
dum omittere confitendo talis peccati [illegible] peccare mortali
ter subeundo periculum subtrahendi sacramento materiam de qua pro
babiliter dubitat quod sit necessario confitenda sub mortali —
hanc doctrinam ex nabarro, silvestro, medina, d. bonaventura et
aliis (quamuis nō omnia loca sint ibi fideliter relata) confirmat emmanuel
rodriquez in summe lib 1° de penitentia c 9 litera 1 in argumento ubi
aduertit eum qui probabiliter deponit dubium [illegible] illud de quo
dubitat sit peccatum mortale s. an licet sit mortale fuerit illud
confessum nō teneri illud confiteri et in eodem lib c 3 litera 1 et 12
ait conquerendum esse scrupulosis ut praxi [illegible] ponant et contemnant
scrupulos et inclinent in sui fauorem in omnia angustiam et anxietatem
[illegible] que docentes ex [illegible] christi iugo [illegible] amplam liberta
tem sed hoc plenius constabit ex dicendis suo loco in [illegible] de conscientia
ad quarum [illegible] pertinent alie difficultates que [illegible] in praxi

dis putari solent ut an ad materiam sacramenti penitentiae sufficiat confiteri solum peccatum ingenere aut aliquo signo externo significare se debere confiteri an et quando pueri sint capaces sacramenti penitentiae etc.

ex dictis constat sacramentum penitentiae non posse conferri ei qui non confitetur aliquod peccatum aut mortale aut veniale aut mortale saltem postea remissum post baptismum saltem posteriusnam ut supra explicatum est esset mortale sacrilegium conferre formam absolutionis ubi non est ostensa materia aut sufficiens sacramenti quare rectissime sententia eorum est quae ait ridiculum esse id quod aliquando diximus beatam virginem solitam fuisse confiteri divo Joanni evangelistae nam cum illa nullum peccatum veniale commiserit ut definitur in tridentino ss. 6 canone 23 nullam habuit materiam confessionis sacramentalis et consequenter non potuit suscipere sacramentum penitentiae

Disputatio 2a de proprietatibus sacramenti penitentiae secundum se et in ordine ad aliquos articulos q. 84 D. Thomae

Hactenus disputando de sacramento penitentiae secundum se et de illius partibus et materia atque forma in communi explicuimus quantum sit quid sit et quo pertineat quid sit proximum ut explicemus quale sit hoc est proprietates quae illi secundum se et in ordine conveniunt de quibus agit D. Thomas hic q. 84 per aliquos articulos de proprietatibus vero quae consequentur singulis partibus sacramenti penitentiae agetur postea suis locis ubi specialiter de qualibet parte

Cap. 1 an sacramentum penitentiae sit necessarium ad salutem necessitate praecepti et medii in re vel in voto et an sufficiat illius votum implicitum

Proprietas sacramenti penitentiae est illius necessitas ad salutem de qua agunt D. Thomas et illius expositores hic q. 84 a. ad illius autem explicationem respondeant diversae q. 1 observandum est non agi de necessitate penitentiae virtutis de hac non dicitur infra sed solum de necessitate proprie sacramenti penitentiae et circa hoc primum tenendum est ea quae apud omnes certa

1. ex fide certum est sacramentum penitentiae non esse absolute et simpliciter necessarium ad salutem respectu omnium est necessarium ex suppositione respectu eorum qui post baptismum lapsi sunt in peccata mortalia ita tradit Tridentinum vero hic q. 84 a. 5 et concilio tridentino ss. 14 de sacramento penitentiae c. 1 ubi dicit quod iis regenerati tuerent quod in baptismo suscepta non esset sacramentum penitentiae quod instituitur fuit in remedium eorum qui lapsi post baptismum et ideo c. 2 ad finem ita habet sacramentum penitentiae lapsis post baptismum est ad salutem necessarium ut non dum regeneratis ipse baptismus

hoc autem ita declarat et probat quia per sacramentum baptismi quod volunt tamquam ante sacramentum penitentiae et quamquam aliud primum non debet

acquiri per alia sacramenta quam hoc quod inde pendeant ex sacramento poeni-
tentiae ut patet et hi qui illud accipiunt post baptismum nisi postea
aliquod peccatum mortale admittant non est necessarium sacramentum poenitentiae
atque inde illud non est simpliciter et absolute necessarium respectu omnium est necessarium
necessarium ex suppositione respectu eorum qui post baptismum lapsi sunt in pec-
catum mortale quia ex institutione Domini ordinarie sacramenta instituta sunt
quasi media per quae applicantur Christi merita remittantur peccata et ac-
quiratur justificatio itaut sine aliquo sacramento in re vel in voto acqui-
ri nequeant ut habetur ex Tridentino sess. 7 de sacramentis in genere canone 4
specialiter autem pro his qui lapsi sunt post baptismum institutum est sacra-
mentum poenitentiae quod pro inde est illis necessarium ad salutem ut ait
Tridentinum sess. 14 de sacramento poenitentiae c. 2 ad finem adque hoc ex
locis scripturae et sanctorum patrum et traditione ecclesiae plenius osten-
ditur Suarez in disp. 17 de necessitate confessionis sacramentalis videri
potest Bellarminus tomo 2 controversia 5 libro 3 de poenitentia ubi
late id probat contra Calvinum et Lutherum et alios hereticos negantes neces-
sitatem confessionis sacramentalis —
2o ex fide est certum hanc propositionem quod sacramentum poenitentiae est necessarium
his qui post baptismum sunt lapsi in peccata mortalia ita intelligi quod est illis
necessarium in re vel in voto itaut nequeant consequi gratiam nisi aut re
ipsa suscipiant sacramentum poenitentiae aut saltem illud habeant
in voto hoc est eliciant actum perfectae contritionis seu caritatis in
qua includitur votum id est propositum seu desiderium illud suscipiendi
Tridentinum autem hic R. [illegible] et alii loci infra citandi —
Probatur 1o ex Tridentino sess. 14 c. 4 ubi dicit contritionem caritate per-
fectam reconciliare hominem Deo priusquam actu suscipiat sacra-
mentum poenitentiae hanc tamen reconciliationem non esse adscribendam
ipsi contritioni sine sacramenti voto quod in illa includitur ex sess. 6 c. 14
dicit ad poenitentiam christianam huius post lapsum requiri confessionem
sacramentalem saltem in voto et poenam aeternam simul cum cul-
pa remitti vel sacramento vel sacramenti voto et sess. 7
de sacramentis in genere canone 4 dicit non acquiri gratiam justificationis
sine sacramentis aut eorum voto —
2o probatur quod ex testimoniis scripturae et sanctorum patrum constat
hominem quando convertitur ad Deum ut oportet ex toto suo corde
statim consequi veniam suorum peccatorum ut patet ex illo Ezechielis
18 in quacunque die conversus fuerit etc. item constat cum actu
contritionis et charitatis non posse manere peccatum mortale ut
patet ex illo 1ae Petri 4 charitas operit multitudinem pecca-
torum et Proverbiorum 8 ego diligentes me diligo idque plenius
ostendetur infra in disp. de contritione et videri potest Bellarminus

tomo 2º controversia 5ª lib. 2 de penitentia c. 13 Certum
est peccatores posse justificari prius quam reipsa suscipiant
sacramentum si habeant actum perfectae contritionis seu charita
tis, in quo ut ait Tridentinum ubi supra includitur votum sa
cramenti Certum tamen est eiusmodi quod sacramentum penite
ntiae esse necessarium ad salutem his qui post baptismum lapsi
sunt in peccatum mortale de necessitate ubi modo dicimus quod illis necessa
rium in re vel in voto quale autem debeat esse huiusmodi votum
dicetur infra —
Confirmatur quia si ad acquirendam salutem non necessarium esset sacram
entum reipsa susceptum et non sufficeret illius votum sequeretur
quam plurimos peccatores qui saepe sibi quia non habent copiam
ministri sibi multis aliis de causis nequeunt suscipere sacramentum
etsi ad Deum convertantur per actum contritionis et charitatis non itaque
dicimus numquam esse salvandos quare constat esse contra scripturae doctri
nam et Concilii supra citatis verbis et contra communem ecclesiae sensum et longe alienum a di
vina misericordia —
Hoc igitur supposito quod sacramentum penitentiae in re vel in voto est nece
ssarium ad salutem his qui post baptismum lapsi sunt in peccatum mortale
explicandum superest quomodo sit necessarium an solum necessitate
praecepti an vero solum necessitate medii seu finis an vero utroque modo ne
cessitate praecepti et medii —
Pro explicatione sciendum est ex communi doctrina [illegible] ex tribus
modis dici aliquid necessarium ad salutem 1º necessitate praecepti tantum 2º neces
sitate medii seu finis tantum 3º simul necessitate praecepti et medii seu
finis, omissis autem variis pariter plausibilibus quibus membra huius
modi explicari solent cum pluribus quae in infra dicendis facilius
poterunt illa explicanda sunt modo sequenti —
1º necessarium necessitate praecepti tantum dicitur illud quod est per se immedi
ate praeceptum et non est institutum tanquam medium per se requi
situm ad acquirendam seu obtinendam justificationem ut cor
rectio fraterna et eleemosyna pro tempore quo obligat dicuntur ne
cessaria ad salutem necessitate praecepti tantum et non necessitate medii
seu finis ut constat ex terminis quia licet illa per se immediate
sit praecepta non est per se instituta ut medium per se requisitum
ad acquirendam seu obtinendam justificationem —
2º necessarium necessitate medii seu finis tantum dicitur illud quod est in
stitutum tanquam medium per se requisitum ad acquirendam seu
obtinendam justificationem et non est per se immediate praeceptum
sic auxilium supernaturale Dei et gratia habitualis dicuntur necessaria
necessitate medii seu finis tantum quia sunt instituta quasi media
per se requisita ad acquirendam seu obtinendam justificati
onem ut patet. — de illis non per se immediate non est impositum

preceptum quod ut docent theologi 1a 2ae q. 109 a. 8 et alibi precepta non dant immediate gratiam habitualem et alijs habitibus aut auxilijs quae ferent ex parte Dei sed immediate respiciunt actiones quae libere ab homine debent fieri aut non fieri. Dixi immediate quia cum ipso quod dantur precepta de actionibus bonis et de vitandis malis in ordine ad finem aquirendi aut conservandi gratiam consequenter dici potest dari immediate preceptum de ipsa gratia habituali.
3o necessaria sunt simul necessitate medii et precepti diei illud quod est institutum tanquam medium per se requisitum ad aquirendam seu conservandam justificationem et est per se et immediate preceptum. Sic explicatur quo supposita ut tradunt theologi 3 p. q. 65 a. 4 et q. 84 a. 5 et alijs locis infra citandis quod dantur aliqua ad salutem necessaria simul necessitate medii et precepti alia vero solum necessitate precepti et quod inter hec assignanda sit differentia certe hec non alio modo assignari potest quam sicut dictum est quod colligitur in inductione ex his quae communiter censentur esse ad salutem necessaria necessitate medii et precepti sicut actus fidei in Christum conditur esse hoc modo in lege gratiae necessarius respectu adultorum quia est adeo institutus ut medium per se requisitum ad aquirendam justificationem et est per se et immediate preceptus ut ostenditur in materia de fide.
Preterea ex sacramentis quaedam ex communi sensu doctorum communiter censentur esse necessaria ad salutem simul necessitate medii et precepti alia vero solum necessaria necessitate precepti huius autem differentia ratio non aliunde assumi potest quam ex diversitate precepti huiusmodi quod illa quae sunt instituta tanquam media per se requisita ad aquirendam seu conservandam justificationem ut sacramentum baptismi et penitentiae ultra necessitatem precepti habent etiam necessitatem medii,
alia vero quae non conveniunt talis institutio.
Quod quid sit de illa quaestione huius loci an eucharistia etiam conveniat necessitas medii in qua aliqui tenent partem affirmantem alii vero negantem ut Suarez 3a p. tomo 3 q. 73 a. 3 disp. de necessitate eucharistiae) ad quod hoc vult [illegible] 4 sententiarum d. 17 q. 3 a. 1 quaestiuncula 1a ubi ait illa sacramenta quae ordinantur contra culpam [illegible] salutis esse non potest esse de necessitate salutis ut baptismus et sacramentum penitentiae
ratio autem a priori predicte differentiae ita colligitur quia ad divinam providentiam eo ipso quod proponat aliquem finem ab hominibus consequendum spectat instituere quas res ut media per se requisita ad illius consequutionem et quod sine huius rebus aut re ipsa habitis aut saltem in voto non potest obtineri talis finis et idcirco merito illae dicuntur necessariae necessitate medii seu finis et preterea eadem etiam necessariae necessitate precepti si vero illis per se et immediate sit imposita obligatio precepti quare in his rebus necessitas medii fundatur in divina institutione ordinante illas ut media per se requisita in ratione scilicet [illegible] ad consequendum finem necessitas vero precepti est quasi consequens et adiuncta post necessitatem talis medii in ordine ad finem.
Ultra has autem res dantur aliae quae licet non sint institutae ut media per se requisita ad aquirendam seu conservandam justificationem sunt tamen immediate et per se preceptae aut ad observantiam divini cultus ut preceptum

sanctificandi festa, non periurandi etc. adeo ad tuendum bonum inter homines ut pr
ceptum non ~~occidendi~~ occidendi, non furandi etc. quare in his rebus necessitas pr
cepti non praesupponit aliquam priorem necessitatem medii ordinariam ad aequirendam
aut praecepti tuendam iustificationem sicut in rebus prioris generis quae sunt dicto ss.
necessaria non solum necessitate praecepti sed etiam medii seu finis —
observandum autem est inter ea quae sunt necessaria necessitate medii seu quae incidit necessitate finis (quae eodem non hic in praesenti sumuntur) esse tamen differentiam
quaedam sunt necessaria de facto in re, et tamen de lege ordinaria nequeant
qui non salvus nisi si reipsa habeant. ut fides in Christum in lege gratiae est
re necessaria ad salutem, ut ostenditur in doctrina de fide alia ... est necessaria in re seu in voto, itaut ad aspirandum ad salutem oporteat aut illa actu
et formaliter in re habere aut saltem in voto, ut de sacramento poenitentiae
ostensum est supra in hoc c. ass. 2 ex fide et certum est et amplius dicetur, in
fra. ratio autem huius differentiae fundatur in divina institutione a qua tota hu
ius ... pendet siquidem Deus voluit instituere aliqua quae essent in re necessaria, alia vero quae aut in re aut in voto ut constat ex testimoniis scripturae et conciliorum ibidem relatis — et ad hoc facit ratio congrua quia ex fidei et ... aliqua velut fundamenta supernaturalis ordinis quae continent implicite
non continentur in aliquo alio priori medio supernaturali debite proportionato in spiritu ut ...
dia necessaria in re ut de fide spe et charitate constat ex communi sensu at vero alia quae ...
proportionato continentur in alio priori medio supernaturalis ordinis debite
... fuit institutum ut necessaria aut in re aut saltem in voto ut patet de sacramento poenitentiae, cuius voto includitur in actu contritionis seu caritatis
possit homo iustificari ut ostensum est supra —
ex dictis solvuntur argumenta aliquorum contendentium illud quod est necessarium necessitate praecepti esse necessarium necessitate medii seu finis in re vel in voto atque inde ...
non est distinguendum sic autem argumentantur quod est necessarium necessitate praecepti
requiritur ad salutem aut in re aut in voto quia nec peccator potest consequi salutem
si possit aut si non possit saltem habeat in voto illius observantiam cum hic sit ad
salutem necessaria iuxta illud Matthaei 19 si vis ad vitam ingredi serva mandata
praeterea in actu contritionis seu charitatis includitur votum servandi quodcumque praeceptum sicut et adhibendi media necessaria ad salutem ergo quod est necessarium
necessitate praecepti est etiam necessarium necessitate medii seu finis siquidem illius obser
vantia in re vel in voto requiritur ad finem —
R. distinguendo ans. quod est necessarium necessitate praecepti requiritur ad sa
lutem eodem modo quo requiritur id quod est necessarium necessitate medii et sic nego di
verso modo et sic concedo in hoc autem diverso modo quo ex divina ordinati
one requiritur consistit differentia quae ... quando ex ... sententia
theologorum locis supra citatis et infra citandis necessitas praecepti distinguitur a
necessitate medii nam cum quis ... loquendo hic confundat appella
nominis in hoc contendens de nomine introducit modum loquendi contra ... ex auctoribus
scholis receptum et rem ipsam quae ab illis intenditur confundit —

q[uo]d ig[itu]r ad remissionem ... sicut nec necessitatis praecepti et medii in
hoc consistit q[uod] id q[uod] solum dicitur necessarium necessitate praecepti ea tenus
duntaxat est necessarium quatenus est sub obligatione praecepti i[d est] illius,
q[uod] observantia est necessaria ne committatur novum peccatum contra obligatio-
nem talis praecepti non tamen est institutum ut medium directe per se requisi-
tum ad remissionem peccatorum et ad obtinendam iustificationem sicut hic ...
q[uod] ... ultra necessitatem praecepti dicitur etiam habere necessitatem medii hoc non
non solum est necessarium quia est sub obligatione praecepti sed praecipue pri-
mario est necessarium quia ex divina ordinatione est institutum ut medium
directe per se requisitum ad remissionem peccatorum et ad obtinendam iusti-
ficationem atque inde in hoc necessitas medii praesupponitur quasi ... pr-
imaria quam secundario consequitur necessitas praecepti siquidem idcirco prae-
cipitur ex divina institutione est medium per se requisitum, ... ad ...
ndum ab homine iure divino iubetur ut remittantur peccata et conferatur iusti-
ficatio et sane huic doctrinae satis favet concilium tridentinum sess. 14 de
sacramento poenitentiae c. 5. et canone 6 ubi expresse q[uod] confessio sacramentalis
ex institutione Christi sit necessaria ad salutem lapsis post baptismum videtur
colligere necessitatem praecepti –
praeterea ad distinguendam necessitatem praecepti et medii iuxta com[mun]em doctrinam
est etiam aliarum differentia quae sublata contentione de nomine maxime ad rem conducit
nam res quae solum sunt necessariae necessitate praecepti tam necessitas
tam in re quam in voto excusari potest per ignorantiam invincibilem aut impoten-
tiam hanc non solo excusat homo ab obligatione praecepti ne contra illud peccat adeoque in tali
casu quasi cessante obligatione praecepti cessat etiam necessitas tam in re quam in-
voto eius rei quae solum erat necessaria propter obligationem praecepti
at vero illarum rerum quae non solum habent necessitatem praecepti sed etiam medii
tota necessitas tam in re quam in voto non potest excusari per ignorantiam invin-
cibilem aut impotentiam quia licet per hanc excusetur homo ab obligatio-
ne praecepti adhuc tamen manet alia necessitas nempe medii per se requisiti ex
divina institutione ordinante ne ulli condatur salus nisi per tale medium
in re aut in voto adque huic doctrinae favent Scotus in 4 sententiarum dist. 14
q. 4 a. 10 et Cano in relectione de poenitentia parte 3a pag. 96 quamvis in modo
explicandi misceant aliqua minus probabilia –
constituta igitur praedicta communi doctrina de differentia inter necessitatem prae-
cepti et medii dicimus sacramentum poenitentiae in re vel in voto esse ad
salutem necessarium necessitate praecepti et medii his qui post baptis-
mum lapsi sunt in peccatum mortale ita communiter auctores 3 p. q. 84 a. 5 et q. 84
a. 5 Scotus 4 sententiarum dist. 14 q. 1 a. 5 Vega lib. 13 in tridentinum
a. c. 27 Ubaldensis tomo 2o de sacramentis a. c. 135 Roffensis a. 6
et 7 contra Lutherum Martinus Ledesma 2a 4ti q. 1 a. 1 ad secundo Bellarminus
tomo 2o controversiarum lib. 3 de poenitentia a. c. 2 Castro lib. 4 ... haereses
verbo confessio ... de necessitate confessionis auricularis Cano
in relectione de poenitentia p. 5a Enriquez tomo 1o Summae lib. 6 de poe-
nitentia a. c. 2o apud quos videri possunt alii plures et notandum est
q[uod] licet multi ex his et aliis auctoribus non utantur his terminis necessitatis medii

sufficiens bene non intendunt vero ipsam quae est ... non demonstratur
conclusio a perfecto, illorum dicij —
1 pars huius est quod sacramentum penitentiae sit necessarium necessitate prae
cepti est de fide et intelligitur non solum de praecepto ecclesiastico ex iure
positivo ab ecclesia seu praelatis ecclesiasticis inducto sed etiam de praecep
to divino ex iure divino et institutione Christi probatur ex tridentino
ss 14 de sacramento poenitentiae c 5 et canone 6 ubi dicitur confessionem sa
cramentalem de iure divino et institutione Christi et non alienam a di
vino mandato idemque habetur in quadam extravaganti ... quae ...
dogma quam refert Castro lib 4 ... haeresis verbo confessio ver ...
sinem et ex scriptura ... et sanctis patribus ...
late probatur ab autoribus ... citatis et ... institutio ostenditur infra
... loco ubi ... de praecepto divino et ecclesiastico confessionis sacra
mentalis —
2a pars eiusdem est quod sacramentum penitentiae sit etiam necessarium
necessitate medii sufficiens quantum expresse ... est definita
non in certa ... fidem ex qua constat ... quae ... haereticos demonstrat.
debent iustificari est per sacramentum penitentiae saltem in voto et
ss 6 de sacramentis in genere canone 4 dicitur homines non iustificari sine sacra
mentis aut eorum voto et ss 14 c 1 et 2 et canone 6 dicitur sacramentum
penitentiae esse institutum ad iustificationem eorum qui lapsi sunt post baptis
mum illis quod esse necessarium ad salutem et c 4 dicitur reconciliationem non esse
ascribendam contritioni sine sacramento in voto hic autem omnia quae ...
ationem demonstrant necessitatem medii sufficiens siquidem hoc in ...
mendam iustificationem ut constat ex ... dicij ... sacra
mentum penitentiae his qui post baptismum lapsi sunt in peccatum mor
...
baptismum ... necessarium in re vel in voto non solum ne
cessitate praecepti sed etiam medii ut constat ex ... sequitur ... ubi
... videri potest Suarez disp 27 ... similiter sacramentum
penitentiae his qui post baptismum lapsi sunt in peccatum mortale
... quod ad consequendam salutem spiritualem
... peccatum mortale ...
... ad id requisitum institutum et praecipit illius susceptionem
in re vel in voto cum autem Christus dominus ... medium ad salutem
instituerit sacramenta ... quae voluit applicari hominibus ... valo
rem suae passionis ... in re vel in voto non possit ...
... iustificationis ... ait tridentinum ss 6 de sacramentis
in genere canone 4 sequitur est ad hunc finem ... his qui post
baptismum lapsi sunt in mortale institutum esse aliquod sacra

sacramentorum praeceptum illius susceptionem iure .s. in voto hoc autem est sacramentum poenitentiae ut habetur ex illo Joannis 20 quorum remiseritis peccata etc. et facit ad id quod admodum congruum et expediens fuit ut peccantibus talibus [illegible] ab hoc [illegible] in [illegible] ecclesiae [illegible] aliquid fieret medium quo exercerent actus judiciarios ecclesiae per sententiam absolutionis et actus poenitentis subiciendo se tali judicio per confessionem et agendo debitam poenitentiam an internam an externam pro-nuntiavit satisfactionem ut postulat divinae justitiae et constat scriptura et sanctis patribus speciatim explicat videntur ss 6 c 14 et ss 14 c 1 et 2 et 4 quae omnia ita iure liquent ut sacramentum poenitentiae sit necessarium saltem in voto ut supra ostensum.

Dubium tamen superest quale votum sacramenti poenitentiae requiratur ad justificationem an debeat esse formale et explicitum an vero sufficiat virtuale et implicitum —

Ad explicationem sciendum est votum formale et explicitum sacramenti poenitentiae esse actum voluntatis quo aliquis formaliter et expresse fertur in ipsum sacramentum desiderans illud suscipere votum vero virtuale et implicitum esse actum qui formaliter et expresse non fertur in illud sed in aliud objectum in quo virtute et implicite supposita divina institutione includitur [illegible] qui expresse vult aliquem finem vult etiam implicite media ad illud requisita unde qui per actum contritionis vult destructionem peccatorum et per actum charitatis amat finem supernaturalem implicite etiam vult sacramentum poenitentiae quod ex divina institutione est medium ad talem finem ordinatum —

1a sententia ad hibet dist. dicens ad consequendam remissionem peccatorum et gratiam sufficere votum implicitum et virtuale sacramenti poenitentiae ad consequendam tamen gloriam requiri votum formale et explicitum ita [illegible] [illegible] 4 [illegible] dubio 2 et [illegible] referri solet Cano in relectione de poenitentia p. 5 [illegible] 3 asserat ad aeternam salutem requiri votum formale et explicitum sacramenti poenitentiae non tamen debeat ad remissionem peccatorum et gratiam sufficere votum implicitum [illegible] inclinare vero in parte [illegible] requiri votum explicitum —

2a sententia asserit requiri votum explicitum sacramenti poenitentiae tam ad remissionem peccati et gratiam quam ad gloriam hanc sententiam asseri solent magister sententiarum in 4 dist. 17 c 2 [illegible] libro [illegible] et [illegible] et dist. 18 [illegible] et [illegible] c 72 et 3 [illegible] 74 [illegible] de poenitentia [illegible] hi autem non satis merito tamen referri hac sententia non negant sufficere votum implicitum sacramenti poenitentiae et multi loquuntur de poenitentiae virtute de qua [illegible] ut dicetur suo loco in [illegible] de virtute poenitentiae —

3ª Sententia absolute affirmat sufficere votum implicitum sacramenti poeni-
tentiae ad remissionem peccatorum et gratiam nec plus petere ad gloriam ita
Soarez 4 sententiarum disp. 19 q. 1 a. 3 Vega in tridentinum lib. 13 c. 27 Na-
varrus in summa c. 1 n. 15 Gabriel in 4 sententiarum disp. 17 q. 1 Maior disp.
19 q. 1 et favent Alexander Alensis 4 p. q. 76 membro 2 a. 1 Adria-
nus q. 1 de confessione ad 2um principale et omnes alii qui absolute dicunt eum
qui vi votum sui caritatis posse hoc reconciliari Deo —
1º Dico 1º idem votum sive explicitum sive implicitum sacramenti poeniten-
tiae quod sufficit ad remissionem peccatorum et gratiam sufficit etiam ad gloriam nec
votum explicitum requiritur ad istam quam ad illam haec est defensio ex auctoritate
scitatis in 3a sententia et colligitur ex doctrina concilii et sanctorum patrum
et ex sacra scriptura ut infra dicendo illorumque tradunt doctrinam recensi-
tis asserentes oppositum carere sufficienti fundamento immo et sub aliqua
censura illud notantes —
Probatur 1º quia videntur loca supra citata §§ 2º pars, ut 1a, a quibus dicunt
necessitatem sacramenti poenitentiae absolute absque distinctione ad gratiam,
aut gloriam asserunt, illud ad iustificationem salutemque quia lapsi
sunt post baptismum esse necessarium salutem nec est understanding[?] ad hoc
positis debere intelligi de voto implicito respectu gratiae quam gloriae
Probatur 2º quia qui habet gratiam habet ius ad gloriam quasi filius ad heredi-
tatem iuxta illud ad Romanos 8 si autem filii et heredes et ad Gala-
tas 4 quod sit filius et heres et quae talia loca de remissione glo-
riae faciunt iuxta sanctos patres et expositores et iuxta theologi in
materia de gratia et alibi dicunt gloriam esse velut hereditatem et fu-
turum seu mercedem infallibiliter debitam et promissam per
gratiam Ergo eadem dispositio quae est sufficiens ad gratiam est et ad gloriam nec
requiritur votum magis explicitum respectu gloriae quam gratiae —
Confirmatur quia si ille qui per votum implicitum sacramenti poenitentiae consequutus
gratiam moriatur prius quam eliciat votum explicitum certe non damna-
bitur nec privabitur gloria aliunde; ergo est a doctrina fidei et san-
ctorum patrum asserere aliquem iustum qui cum gratia excessit ex hac
vita esse privandum gloria Ergo sicut votum implicitum fuit su-
fficiens ad gratiam ita etiam ad gloriam —
Respondent aliqui ad hoc quod videntur permittere ne ille moriatur prius
quam habeat votum explicitum sacramenti poenitentiae — sed certe hoc
est sine fundamento fictum necessarium secundum quod non est unde ex gravi au-
ctoritate aut aliunde ostendatur ad vero Deus videtur permittere ut ir-
talia casu faciat miraculose impediat causas naturales quae nunc alacre
eius essent mortem et supernaturaliter concedat illud hoc donec eli-
ciat votum explicitum sacramenti poenitentiae praeter vim cum ordine di-
vinae providentiae quae colligitur ex scriptura et patribus sit ut ac-
tus adultos non fuerunt per hoc positi immediate ad gloriam sed ad
gratiam qua consequuta infallibiliter conferre gloriam illi debitam —
2º Dico 2º nec ad consequendam gloriam nec ad remissionem peccatorum

& gratiam necessarium esse votum explicitum sacramenti penitentiae sed su-
fficit implicitum huc intendit adversariis citatis in 2a sententia ut col-
ligitur ex illorum doctrina quamvis inter illam explicent requisitum justi-
ficationis & gratiae ad quandiu sufficere votum implicitum contritionis
sacramenti talis nec plus petunt ad gloriam supponentes ex sua doctri-
na alibi tradita eandem dispositionem quae sufficit ad gratiam sufficere etiam ad
gloriam —
Probatur 1o ex Tridentino de sacramento penitentiae c 4 ubi ait contritionem
caritate perfectam reconciliare hominem Deo prius quam actu suscipiatur
sacramentum penitentiae tamen reconciliationem ipsi contritioni
sine sacramenti voto quod in illa includitur non esse adscribendam. in his
verbis absolute absque limitatione habetur in contritione charitate perfecta in-
cludi votum sacramenti penitentiae illique adscribendam esse reconciliatio-
nem sed contritio caritate perfecta haberi potest sine voto explicito sacramen-
ti penitentiae ut patet si aliquis qui nunquam habuit expressam notitiam sa-
cramenti penitentiae aut etiam si illam habuerit tamen aut naturali oblivione
seu inadvertentia aut vi gravissimi doloris seu alicuius periculi expe-
rientiam aut alia vehementi occasione oppressus, nihil expresse cogitans de
sacramento penitentiae eliceat actum contritionis & caritatis supernaturalis [illegible]
cum concilium absolute asserat contritionem caritate perfectam reconciliare
hominem Deo & in illa includi votum sacramenti penitentiae sequitur inde
id ita debere intelligi ut sufficiat votum implicitum siquidem contritio
haberi potest (saltem supposita ignorantia aut oblivione seu inadvertentia)
sine voto explicito sacramenti penitentiae & de illa absolute loquitur quod in-
cludatur illius votum nempe implicitum —
2o Probatur ex locis scripturae & sanctorum patrum quae absolute asserunt hominem
conversum ad Deum per actum contritionis seu caritatis remitti peccata ut Eze-
chielis 18 cum averterit se impius ab impietate sua ipse animam suam
vivificabit & c 33 impietas impii non nocebit ei in quacunque die conver-
sus fuerit pro quo multa ex scripturis et patribus videri possunt apud Bellar-
minum tomo 2o controversiarum libro 2o de penitentia c 12 & 13 cum
quaestionibus tomo 1o Suarez lib 2o de baptismo c 3 n 4 littera [illegible]
ipsi non dicitur de hoc suo loco in disputatione de contritione [illegible] cum fieri possit
ut peccator vere convertatur ad Deum per actum contritionis & charitatis
etiamsi tunc non veniat illi expresse in mentem sacramentum penite-
ntiae [illegible] non est negandum illi tunc remitti peccata etiamsi non habeat vo-
tum expressum sacramenti penitentiae: atque inde concedendum est suffi-
cere illius votum implicitum —
Confirmatur quia sacramentum penitentiae lapsis post baptismum ~~sufficere [illegible]~~
~~votum implicitum~~ est necessarium sicut nondum regeneratis baptismus
ut ait Tridentinum ss 14 de sacramento penitentiae c 2 ad finem
sed nondum regeneratis sufficere potest ad iustificationem votum implicitum

baptismi et similiter lapsis post baptismum sufficere esse votum implicitum sacramenti poenitentiae maior enim est capacitas minor vero aperte tradit d. Thomas ad 3am 3p. q. 69 a. 4 ad 2um ubi ait posse remissionem peccatorum per baptismum in re s. in voto explicite s. implicite ad quod est hoc loco ubi d. Thomas aperte se explicuit exponi possunt alii loci qui esse illo apparent sibi contrarii esse oppositum —

praeterea idem colligitur ex eius doctrina 3p. q. 66 a. 11 asserentem posse iustificari per baptismum flaminis hoc est per contritionem seu actum charitatis et quoniam dici possunt multa ex sanctis patribus et aliis auctoribus apud Belarminum necnon Enriquez ubi supra quod autem sufficiat in tali actu includi votum implicitum sacramenti aperte tradunt d. Thomas 3p. q. 69 a. 4 ad 2um et alii quos refert et sequitur Enriquez tomo 1 summae lib. 2 de baptismo c. 23 n. 9 in commento litera C et A ubi ait homo iustificatur per contritionem potest Deum summe diligendo quamvis ex ignorantia aut inadvertentia non habeat votum explicitum baptismi et non est ex eius lege repugnat ut cum tali dispositione perfectae contritionis et charitatis super naturaliter diligentis Deum super omnia permaneat peccatum ut ostendunt eaque expresse tradunt patres apud Belarminum et Enriquez ubi supra et dicentur sub eodem

Notandum tamen est hanc responsionem posse ad hiberni hanc distinctionem quod in eo sit obligatio vel ignorantiam aut oblivionem s. inadvertentiam non venit in mentem necessitas suscipiendi sacramentum sufficere esse illius votum implicitum ad quod hoc ut minimum probant eaque dicta sunt at vero in eo cui venit in mentem talis necessitas probabiliter dici esse non sufficere votum implicitum sed requiri explicitum quia vere est similiter non videntur esse vera contritionis seu charitatis in eo qui animadvertens talem obligationem remedii necessarii ad finem explicite et formaliter non proponit ac desiderat illud quantum est in se adhibere tempore debito ad quod hoc notat Enriquez in illo n. 9 supra citato litera V dicens contritio vera non est nisi cum proposito explicito recipiendi baptismum si tamen id remedium nosset et pro hoc ibi refert multos autores sed quamplures non satis merito in hoc autem sensu explicari possunt illi qui affirmant necessarium esse votum explicitum sacramenti intelligantur de his qui animadvertunt necessitatem suscipiendi sacramentum et non negent sufficere votum implicitum in his qui habent illius ignorantiam aut inadvertentiam modo supra dicto.

Dubium 2a dicta propositio potest an actus qui in voto saltem implicito includitur sacramentum poenitentiae et sufficit ad iustificationem debeat esse perfectae contritionis seu charitatis an vero satis sit attritio —

Huic dubio satis fiet infra suo loco in disputatione de contritione interim breviter extra realem susceptionem sacramenti poenitentiae et extra casum martyrii in his qui habent peccatum mortale post baptismum ut obtineat remissionem peccatorum et iustificationem debere esse actum

per fidem contritionis seu caritatis qui in illis sola contritio non sufficit ad jus-
tificationem ad quod hoc ut constaret tamen ex fide ut licet non asseramus de
fide certum videtur colligi ex illa et in hoc sensu intelligitur id quod dixi-
mus supra in hoc c. § 2° ex fide certum esse ubi explicando illam propositionem
tionem de fide quod sacramentum penitentiae esse necessarium in re vel in
voto iis qui post baptismum lapsi sunt in mortale dixi minus illis hoc
sacramentum in re habebitur in voto ut eliciant actum perfectae contritionis
seu caritatis ad quod hoc ostenditur infra indigent de contritione —
ad vim supra ea quae supra dicta sunt multa argumenta obici possent quae
posita quaedam attingemus ex quibus aliorum solutio colligatur. —
1° argumentum testimonia concilii tridentini locis supra citatis supra parte
et sanctorum patrum ac graviorum auctorum asserentium lapsis in mortale
post baptismum necessarium sacramentum penitentiae in re vel in voto
non possunt aptius intelligi de voto implicito 1° quia propositum seu desiderium
quod formaliter et expresse non fertur in aliquam rem non dicitur proprie illius votum
2° quia sequeretur inde si in illorum complicatur ad liberi posse de quocumque
alio medio ad salutem necessario inter dicatur illud sufficere in voto
implicito quod est contra
R. negando antecedens et ad 1am illius probationem constat non ex eius ratione
dictum quo expeditionis finis dicitur votum id est desiderium medii
saltem implicitum quamvis ille actus expresse et formaliter
non feratur in illa
ad 2am probationem R. negando sequelam quia ex qua doctrina constat
inter ea quae sunt media necessaria ad salutem esse differentiam ex
Christi Domini institutione qua voluit quaedam esse ita necessaria
de facto in re alia vel in re vel in voto ut diximus supra
in hoc c. § observandum autem esse quare dicitur respectu ad me-
dia prioris generis sufficere votum implicitum bene in illud
dicitur respectu de mediis 2i generis ut de baptismo aperte docet
D. Thomas 3 p. q. 69 a. 4 ad 2um et de sacramento peniten-
tiae auctores supra citati in nostra sententia et ex concilio tridenti-
no et scriptura et patribus hanc deducunt supra in 2a —
2 argumentum inter ea quae sunt necessaria solum necessitate praecepti
et ea quae ex necessitate medii assignanda est differentia sed ad illa
ut minimum requiritur votum implicitum quod idem ad ista
amplius requiri nempe votum explicitum ac proinde non
sufficere votum implicitum sacramenti penitentiae —
R. negando consequentiam quia est differentia ex parte obiectorum habentium

diuersam institutionem a Christo dño quamuis singat ur[...]
lum heri in boto implicito nam in tali boto virtualiter includuntur
quae ea quae solum sunt necessaria necessitate praecepti eadem solum ex
spectantur quatenus sunt sub obligatione praecepti et quatenus illorum
obseruantia requiritur tanquam remouens prohibens quod posset
subsequi nempe ut impediat peccatum violandi praeceptum quod
se non ad remissionem peccatorum et ad iustificationem praesupponunt
alia quae sunt per se ad id instituta tanquam media at vero
in eodem boto seu desiderio virtualiter includitur quae ea quae sunt etiam neces
saria necessitate medii expectantur non solum quod sub obligatione
praecepti sed quod sunt instituta media per se requisita ad remissionem
peccatorum et iustificationem quae institutio saluari posset etsi illis
non esset coniuncta obligatio praecepti unde in his ignorantia inuinci
bilis aut impotentia non excusat ab omni necessitate sicut in aliis ut diximus
supra in hoc c. sunt praeterea ad distinguendam videantur enriquez
tomo 2 summae in lib. de fine hominis c. 18 n. 4 et suarez 3 p. tomo 4
disp. aq. in commentario ubi de differentia inter necessitatem medii et
praecepti —
3º argumentatur actus contritionis et charitatis ex sua natura non includit bo
tum sacramenti poenitentiae siquidem olim in lege antiqua ubi erat
eiusdem naturae ac modo illud non includebat ut patet ergo ut modo in lege
gratiae illud includat opus est ut specialiter et expresse in illud ferat —
Respondetur licet ex sua natura et ratione specifica illud non includat bonum
ex ratione materiali et indiuiduali actus qui modo exercetur in lege gratiae
nam actus contritionis et charitatis virtute et implicite includit
media quae ex diuina institutione sunt adhibenda hoc aut illo
tempore et sicut olim in lege antiqua implicite includebat me
dia tunc instituta ita modo includit ea quae in lege gratiae sunt instituta
ac inde sacramentum poenitentiae —
4 argumentatur si peccator posset iustificari per sacramentum poenitentiae
in boto inclusum in actu contritionis sequeretur inde illum postea non te
neri ad suscipiendum sacramentum et confitenda peccata sua peccata
non sint illa iam fuerint remissa per contritionem quorsum opus est
illa confiteri sed consequens est falsum ut constat ex conc. tridentino
ergo et ans. —
Respondetur negando sequelam quia sacramentum tunc in boto iustificat su
spendendo vim sacramenti per tempus quo homo non potest aut
non tenetur statim illud suscipere cum hoc tamen onere et obligatione

ut postea pro tempore quo potest et tenetur confiteatur reipsa suscipiat sacramentum dicendum peccata in confessione omissa ex oblivione aut alia inculpabili causa remittuntur cum onere et obligatione illa confitendi quando in mentem venerint et obligatio postulaverit quare licet de ipso sacramento in re suscipiendo non necessitas pro tempore quo homo potest et tenetur quamvis supleatur per sacramentum in voto pro tempore quo non potest aut non tenetur statim illud reipsa suscipere ut plenius ostendetur disputatione de confessione videatur conciquez tomo 1º summae libri de penitentia c 2 nº 1 et tomo 2º lib de fine hominis c 10 nº 9 —

plura argumenta quae contra veritatem convictionis et necessitatem confessionis difficultatem afferre videntur partim nos diximus partim vero ex infra dicendis in suis locis apparendum dissolventur.

Capitulum 2um an sacramentum penitentiae possit iterari etiam circa peccata alias rite confessa et absoluta

Illa aptitudo sacramenti penitentiae est ut possit iterari de qua auctores citati hic etc q a 10 in hac autem re vari referuntur errores hereticorum prefferunt novatianorum asserentium penitentiam posse iterari nec lapsis post baptismum esse iam locum reparationis sed contra hos errores quatenus pugnant non solum contra sacramentum penitentiae sed etiam contra virtutem penitentiae dicetur infra hoc loco in nostris putatur de virtute penitentiae nunc autem specialiter non de sacramento penitentiae statuendum est illud posse iterari et explicandum est quo pacto —

Dicendum est sacramentum penitentiae posse iterari hic etiam ita absoluta propositio est de fide et probatur ex concilio tridentino ss 19 de sacramento penitentiae c 2 ubi dicitur per sacramentum penitentiae fideles non semel tantum sed quoties ab admissis peccatis ad illud confugerint posse liberari et canone 1º dicitur quoties in peccata labuntur et ss 7a de sacramentis in genere canone 9 dicitur tria sacramenta quae imprimunt caracterem scilicet baptismum confirmationem et ordinem iterari non posse unde colligitur alia quae non imprimunt caracterem ex quo est sacramentum penitentiae posse iterari quod etiam constat ex communi traditione necnon usu ecclesiae — fundamentum autem huius est quod constitutio institutione Christi domini pro ecclesia inde clarata et datur aptissima

congruencia quod sicut sufficiens ut sacramentum penitentie fuit institutum per modum iudicii iuridici ad absolvendos fideles reos et medicamenti ad curandos morbos peccatorum post baptismum possit sepius repeti et iterari in remedium fidelium qui sepe sua fragilitate relabuntur adquod habetur ut minime videtur sacramentum penitentie posse iterari ubi noba peccata

Dificultas tamen superest an sacramentum penitentie
possit iterari cum eadem peccata alias
rite confessa et absoluta itaut
penitens iterum absolbatur etiam si
de novo solum confiteatur eadem met pe
ccata que fuerant legitime
explicata et absoluta in alia
confessione

In nulli interguosse petrus ledesma in 2a parte summe tractatu de penitentia c. 2 et q refferunt et inpugnant aliquos grabes autores ut dominus bonaventuram sentire quasi dixerint confessionem eorundem peccatorum non esse licitam nec sufficientem ut conferatur noba absolutio – sed immerito hec sententia que continet erorem est penitus et aliis grabibus autoribus qui illam non tenent ut constabit ex locis infra citandis aliud non est dicere confessionem eorundem peccatorum non esse licitam et utilem et sufficientem ut iteretur sacramentum penitentie aliud vero dicere illam non habere virtute clabium ad remisionem pene et quamvis multi videantur sentire hoc 2um non tamen afirmant 1um –
unde dicendum est posita noba confessione sacramentum penitentie posse iterari cum eadem peccata alias confessa et absoluta adquod ita penitentem posse iterum absolbi etiam si de novo solum confiteantur peccata vite pre teritis in aliis confessionibus explicata et absoluta ita habetur ex doctrina d. tho. 3a parte in additionibus questione 10 a. 2 ad 4 et in 4 sententiarum dist. 17 questione 3 questiuncula 4 ad 4um d. bonabentura in eadem dist. parte 1a ar. questione 2 ad ultimum scotus et galrieli ibidem questione 1a Ricardus ar. questione 9 Antoninus 3a parte titulo 14 c. 19 § 4 navarrus in manuali c. 21 n.o 42 silvester verbo confessio 1o questione 3a Caietanus in summa verbo confessio conditiones armilla ibidem n.o 7 enriquez tomo 1 summe libro 6 de penitentia c. 16 n.o 9 petrus ledesma ubi supra et aliter recensiores oppositum damnantes erores —
Probatur 1o ex extrabaganti benedicti xi. de privilegiis in 6o (nempe habetur in 6o decretalium inter extrabagantes titulo de privilegiis et incipit inter cunctas) ubi post medium versum ceterum licet non sit

de necessitate est tamen salubre iterare confessionem eorundem peccatorum, id quod consolandum venit penitentibus —

2° ex c. quam penitet in decreto Gratiani de penitentia dist. 1 ubi ex Augustino dicitur quanto pluribus aliquis confitetur tanto facilius consequitur veniam, quibus verbis ut colligitur ex contextu et notant ibi autores denotatur iteratam confessionem eorundem peccatorum factam pluribus sacerdotibus esse valde utilem ad gratiam consequendam —

3° ex communi usu in ecclesia recepto, cum constet saepe saepius absolvi penitentes qui non afferunt nova peccata sed de novo confitentur eadem peccata in aliis confessionibus explicata et absoluta, unde non sunt verba otiosa aut mendacia vitae praeteritae. Et quando aliquis de novo confitetur eadem peccata alias confessa et absoluta exhibet novam materiam sufficientem nempe novam confessionem necessariam ad conferendam formam absolutionis, obstat quod materia remota hoc est peccata sit eadem numero in utraque confessione et actu, sicut aliis eadem materia remota potest esse successive sub alia et alia forma ut patet, idque specialiter in hac materia sacramenti penitentiae est consonum quia saepe dubitari potest an praecedens confessio fuerit invalida propter aliquem defectum occultum sive ex parte penitentis sive confessarii aut an habuerit de in tunc effectum et plerumque penitentes cruciantur scrupulis circa peccata confessa, expediens fuit ad animarum solatium ut Christus sacramentum penitentiae ita institueret ut posset iterari circa eadem peccata alias confessa. 2° licet omnino certum esset praecedentem confessionem fuisse validam et habuisse effectum, adhuc iterata confessio eorundem peccatorum est valde utilis aut ad remissionem penae temporalis de qua non est certum quod tota fuerit remissa per confessiones praecedentes, aut licet id esset certum adhuc tamen multum prodest ad augmentum gratiae et alia auxilia annexa sacramento penitentiae. 3° sicut actus virtutis penitentiae salubriter repetuntur circa peccata alias remissa, ita expediens fuit posse repeti sacramentum penitentiae quod in lege gratiae continet actus virtutis penitentiae elevatos ad rationem signi sacramentalis.

Dubium tamen restat hac in re inter autores antiquos controversum an iterata confessio eorundem peccatorum sit utilis ex opere operato hoc est ita ut vi sacramenti et virtute clavium conferatur per illam novum augmentum gratiae et remittatur de novo aliquid penae temporalis an vero solum sit utilis ex opere operantis hoc est duntaxat propter valorem intrinsecum operis —

Dib; bonaventura scotus et gabriel locis sup.a citatis §§ dicendum est quamvis non negent iteratam confessionem eorundem peccatorum esse licitam et utilem maxime inclinant in sententiam asserentem illam vi sua et ex natura clavium non prodesse ad remissionem penae temporalis etc. —

Sed haec sententia hoc tempore quoniam est §§ maxime declarata non potest defendi sine nota erroris aut ut minimum temeritatis quare dicendum est iteratam confessionem eorundem peccatorum esse utilem ex opere operato tam ad augmentum gratiae quam ad remissionem alicuius penae temporalis si aliquid supererat solvendum ita bellarmine tradunt. S. inegando supponunt d. thomas d. antoninus nabarrus silbester caietanus armilla enriquez petrus ledesma locis sup.a relatis sibi dicendum est et aliter recensitis —

Probatur quia sacramentum penitentiae vi ex natura clavium ex opere operato confert gratiam et commutat penam aeternam in temporalem remittit etiam aliquid penae temporalis quae superest ut constat ex tridentino §§ 6 cum inde ex decreto de iustificatione c. 14 et §§ 14 de sacramento penitentiae c 2 et 3 sed quando homo iterum confitetur eadem peccata et denuo absolvitur vere fit sacramentum penitentiae ut patet ex sup.a dictis in hoc c. a §§ dicendum est ergo tunc ex opere operato confert gratiam et remittit aliquid penae temporalis quae superest — praeterea specialiter in collatione gratiae facit id quod habetur in tridentino §§ 7 de sacramentis in genere canone 6 et 8 ubi dicitur quod sacramenta novae legis semper conferri gratiam ex opere operato rite ea suscipientibus —

Sed contra dicta obicitur forma sacramenti non potest repeti circa eandem materiam ergo forma absolutionis non potest repeti circa eadem peccata alias confessa et absoluta

Respondetur non potest repeti circa eandem materiam proximam bene tamen circa eandem remotam nempe circa eadem peccata interveniente nova confessione quae est alia materia proxima ut dictum est sup.a §§ 4 quando aliquis etc. et amplius dicetur infra —

Dices forma sacramenti eucharistiae non potest repeti nisi applicetur alia materia remota nempe alius panis consecrandus ergo similiter nec forma sacramenti penitentiae potest repeti nisi applicetur alia materia remota videlicet alia peccata —

Respondetur negando consequentiam quia ad conficiendum sacramentum eucharistiae requiritur materia remota tanquam terminus a quo fisicus et positivus realiter existens ex quo fiat transubstantiatio in corpus Christi adque ita ex sua peculiari ratione petit ut non repetatur forma nisi applicetur alia materia remota nempe alius panis ex quo fiat alia transubstantiatio, ad sacramentum vero penitentiae requiritur materia remota tanquam terminus a quo moralis cuius satis est ut aliquando semel praecesserit nam sicut exemplo quod aliquis semel peccaverit habet sufficienter materiam ut ipse

ad illam requirat actus virtutis penitentie, itaut sacramentum penitentie
si illud peccatum fuit commissum post baptismum —
Sed instabis: materia remota sacramenti penitentie sunt peccata que remittuntur
nam siquidem hoc sacramentum ordinatur ad remissionem peccatorum, sed quando
aliquis solum confitetur eadem peccata alias confessa et remissa non sunt peccata
que remittantur, siquidem iam sunt illi remissa et perinde se habet
ac si non peccasset, ergo tunc non potest reperiri sacramentum penitentie —
confirmatur quia tunc sensus forme absolutionis cum sacerdos diceret ego te absolvo
esset falsus, siquidem ut supponitur illa peccata que fuerunt iam abso-
luta in alia confessione, preterea irrogaretur iniuria precedenti sacra-
mento quasi illud non fuerit sufficiens —
Respondeo non opus esse ut materia remota sacramenti penitentie sint peccata que
de novo remittantur, itaut antea non sint remissa, quod patet quia si rigorose,
ut per actum contritionis prius quam actu suscipiatur sacramentum peni-
tentie remittantur peccata, ut docet videntius ss 19 de sacramento
penitentie c9 et ostensum est precedenti ass disp. 2a et non certum est
eadem peccata posse absolvi per sacramentum penitentie — materia igitur
tum remota sacramenti penitentie sunt peccata commissa post baptismum
tali modo quod si illa numquam fuerunt directe remissa per sacramentum
penitentie sunt illius materia necessaria si sint peccata mortalia, ut diximus
disp. 1a c6 difficultate 3a, si vero fuerunt aliquando per illud directe
remissa sunt postea illius materia sufficiens, nam sicut peccata iam remissa
quamvis certa revelatione constaret illa esse deo remissa tamquam ad
culpam quam quoad omnem penam adhuc sunt materia sufficiens ut circa illa re-
peratur actus virtutis penitentie doloris ac detestationis quo homo iterum
atque iterum doleat se aliquando commisisse peccatum illud quod detestatur,
ita etiam sunt materia sufficiens sacramenti penitentie in quo homo iterum con-
fiteatur se aliquando commisisse talia peccata illique per sacramen-
tum conferatur gratia que per se habet vim ea remittendi si non essent
remissa —
Unde videmus recidit id quod alii dicunt materiam remotam sacramenti penitentie
non necessario petere quod homo sit actu sub peccato, sed quod aliquando pec-
caverit post baptismum et quia per hoc quod peccata sint confessa et
absoluta non tollitur quod iste homo aliquando peccaverit, ideo non tol-
litur materia sufficiens ut iterum atque iterum confitendo peccata preterita

repetat sacramentum penitentiæ ~~confitendo~~ sicut et alijs virtutis peni-
tentiæ et quo ad hoc iste homo non aliter loquendo non se habet perinde ac
ille qui numquam peccabit post non desinit peccati preteriti habere virtutis
tutis peni tentiæ et sacramenti non vero ille qui numquam peccauit —
ad confirm. Respondeo negando tunc sensum formæ absolutionis est falsum quia sensus
ego te absolvo hoc est confero absolutionem sacramentalem quæ esse habitum
conferendi gratiam et absoluendi et remittendi peccata quæ sensus est vero
verus est si peccata fuerint iam alia via remissa ut de se patet et
plenius dicetur infra in disputatione de forma absolutionis —
similiter negandum est tunc irrogari iniuriam precedenti sacramento
quod tunc non repetitur confessio eorundem peccatorum propterea quod dubitetur
de sufficientia precedentis sacramenti quamuis esse sed aut ad
cautelam si forte defuit aliquid ex parte dispositionis requisitæ aut ad
remissionem penæ temporalis superstitis siquidem non semper remittitur
tota aut ut minimum ad augmentum gratiæ et alia auxillia conce-
ssa sacramento penitentiæ ut dictum est supra § 4 quando aliquis ad
quod hoc sufficit ut possit iterari sacramentum penitentiæ circa eadem
peccata etsi certo constaret illa esse omnino remissa non solum quo ad culpam
sed etiam quo ad totam penam temporalem nam non est inconveniens sed potius
valde congruum concedere totam penam temporalem tandem virtute cla-
vium remitti per multas confessiones imo et aliquando per unam
supposita vehementissima contritione et quamvis D. Bonabentura Scotus
et Gabriel locis supra citatis precedente ne concedant hoc consequenter
videantur negare iteratam confessionem eorundem peccatorum virtu-
te clavium prodesse ad remissionem penæ nullum tamen asserunt argu-
mentum quod facile expediri non possit solui nequeat —
preterea urgebis si iterata confessio eorundem peccatorum esset licita et
utilis modo dicto sequeretur inde expediens esse sæpius quolibet die imo et
qualibet hora confiteri eadem peccata Respondeo expedit ad hibere modera-
tionem iudicio prudentis penitentis et confessori obtemperare circa sacra-
menti ne nimia frequentia vilescat et quod non adeo frequenter in-
terpretatur de vitæ dispositione et commoditas et ad vitandam singulari-
tatis notam sicut in nimis frequenti sumptione eucharistiæ licet de se
sit utilis adhibetur moderatio —

Solutio

Solutio aliquorum casuum et supradictorum

1us casus est an postquam penitens est semel absolutus possit iterum in eadem confessione absolvi —

Respondeo non posse iterum absolvi absolute sine conditione nisi iterum se accuset de eisdem aut aliis peccatis ita communiter auctores dicentes non esse licitum iterare absolutionem sine noua confessione vide Caietanum in summa verbo absolutio Enriquez tomo 1 summae libro de penitentia c. 12 n° 5 Petrus Ledesma in 1a parte summae tractatu de penitentia c. 4 [illegible] et explicat quia non potest absolute repeti forma absolutionis cum illam consequi debeat aliud sacramentum nisi interveniat alia confessio quae est materia proxima sensibilis et pars substantialis sensibilis requisita ad constituendum aliud sacramentum in ratione alterius signi sensibilis sacramentalis adeo hinc et ex supradictis constat ratio differentiae cur penitens requirat hanc nouam materiam proximam non vero nouam materiam remotam —

2us casus est an quando confessarius non recordatur aut dubitat nunquid penitentem absolverit debeat circa eadem peccata audita repetere formam absolutionis et quo modo

Aliqui ex quibus est Enriquez tomo 1 summae libro de penitentia c. 12 n° 1 affirmant illum tunc debere repetere formam absolutionis apposita hac conditione saltem in mente ego te absolvo si antea non absolvi sed sane licet confessarius id facere possit quando habet probabile dubium an penitentem absolverit hoc tamen videtur expositum gravibus scrupulis quibus oprimetur inde liberatione an dubium sit probabile nec ne quare in omni modo procedendi facilius et securius videtur ut tunc penitenti dicat ut se iterum in universum accuset de peccatis predictis et sic secure poterit repetere formam absolutionis imposita denuo aliqua ~~noua~~ leui penitentia verbi gratia recitandi Pater noster aut dicendi Deus propitius esto mihi peccatori siquidem presupponitur condigna penitentia antea iniuncta —

3us casus est an sicut ad repetendam formam absolutionis circa eadem peccata alias confessa et absoluta requiritur noua confessio penitentis ita et noua contritio

pr. affirmanter tenent enriquez temo. 1o. sume lib.o de penitentia c 26 n.o 7 ad finem et alii negantes vero penuysladys ma. 1a p.e sume tracta tu de penitentia c.q. sed haec sententia aut conciliari poss ad bilim sequenti dist.e aut certe reiici poterit ea sententia quae talem dist. non admiserit.

Dm quod e quando contritio precedens tam longo tempore distat a praesen ti confessione ut propter magnam distantiam moraliter censeri nequeat pars praesentis sacramenti tunc ad iterandam absolut. requi rit nova contritio. Secus vero quando non distat tam longo tempore ut moraliter censeri nequeat pars praesentis sacramenti explicat. et pr. quia certum est ex com doctrina ad conficiendum sacramentum requiri aliquam moralem propinquitatem partium siquidem fma sacramenti non valet moraliter actuare seu informare nisi mam sibi moraliter propinquam uniatur tam nec censet. fieri unum morale in ratione sacramenti nisi cum aliqua mo rali coniunctione partium ut dictum sup.a disp.e de simultaneitate et notat etiam enriquez temo. 1o sume lib.o de sacramentis in genere c 9 n.o 10 ubi etiam advertit id quod loco citato diximus pro diversis sacramentis iuxta diversos eorum fines et res requiri maiorem aut minorem propinquitatem partium quod confieri possit ut contritio precedens tam longo tempore distet ab iterata confessione praesenti ut moraliter censeri nequeat pars praesen tis sacramenti dicendum tunc requiri aliam contritionem et ad hoc etiam facit id quod ex com sententia tradit enriquez lib.o de penitentia c 11 n.o 6 ubi ait quamvis non requiratur ut fma sacramenti det. durante ma. applicati one quia humanus actus nisi revocet. durat praesentia moraliter tam longa temporis mora intercedere pot. ut nec confessio respectu sacra menti penitentiae nec consensus coniugis contrahentis respectu matrimo nii sit moraliter praesens –

Ceterum quando penitens non longo tempore postquam habuit contritionem con fitetur iterum eadem peccata tunc contritio precedens non revocata moraliter censeri etiam pot. pars praesentis sacramenti adeo ita tunc pot. iterum absolvi etiam si non habeat alium actum contritionis nam eadem contritio deservire pot. pro diversis sacramentis ut ex com doctrina tradit ipse enriquez lib.o de penitentia c.26 n.o 7 litera t et v et patet hoc exemplo quando penitens postquam est absolutus recordat. aliquorum peccatorum etiam mortalium

quos antea fuerat oblitus si de illis statim aut non longo tempore post se accuset potest iterum absolvi quamvis non habeat novum actum contritionis dummodo praecedentem non retractaverit Et similiter immo et a fortiori quamvis non habeat novum actum contritionis potest iterum absolvi quando non longo tempore post confessionem et contritionem praecedentem non revocatam confitetur iterum eadem peccata —

nec 2a hoc facit pios hominum usus et consuetudo ut immerito dicit Henriquez ubi supra quin potius id probat usus peritorum confessariorum qui quando non recordantur aut dubitant an poenitentem absolverint petunt ab illo ut iterum se accuset saltem in genere de peccatis iam confessis et illum iterum absolvunt non exigendo novum actum contritionis supponentes illum tunc non esse necessarium si autem esset necessarius profecto male facerent non admonendo poenitentes praesertim rudes ut tunc de novo illum eliciant et illa absolutio esset irrita et praecedens confessio esset necessario iteranda quare nec a gravibus autoribus ostenditur traditum nec usu peritorum confessariorum receptum nec aliquo alio sufficienti fundamento persuasum —

dices contritio non est minus pars substantialis sacramenti poenitentiae quam confessio ut patet sed nunquam potest iterari forma absolutionis sine nova confessione ergo nec sine nova contritione —

Respondeo negando consequentiam quia ad diversitatem sacramenti non necessario requiritur tanta diversitas in contritione ac in confessione ut constat ex doctrina ipsorum adversariorum asserentium nunquam unam et eandem confessionem esse sufficientem ad duo distincta sacramenta poenitentiae bene vero unam et eandem contritionem ut ostensum est paulo supra ceterum quando usque ratio attendisses ita assignari potest quia cum sacramentum sit signum sensibile ex materia et forma ad novum sacramentum poenitentiae ex parte materiae proximae potius exigitur nova confessio quae est de necessitate sacramenti tanquam pars sensibilis quam novus actus contritionis qui est pars spiritualis necessario quia haec pars spiritualis materiae proximae non sit diversa tollit quia agregatum ex diversa forma absolutionis et diversa materia proxima sensibili sunge

natura confessione sit diversum sacramentum siquidem ad diversitatem unius compositi ab alio non necessario requiritur ut quaelibet pars sit diversa ut patet tam in rebus physicis quam in artificialibus in quibus sunt diversa composita etsi multae partes unius quae fuerunt in uno composito sint etiam in alio —

ex his quae hactenus dicta sunt constat quare hoc sacramentum poenitentiae possit iterari etiam cum peccata alias rite confessa et absoluta quamvis tunc non sit necessarium illud iterare de casibus autem in quibus de substantiali vel necessario requisito necesse illud iterare dicetur infra suis locis ad quos pertinent —

¶ 3.um an poenitentia debeat durare usque ad finem vitae et esse continua ita ut homo ad illam teneatur quoties recordatur suorum peccatorum

Et si hic est ... videatur esse de poenitentia virtute quam de sacramento poenitentiae quae tamen tractari solet hic et ... ubi de ... sacramenti poenitentiae et conducit ad explicandam durationem illi congruentem quae inter illius ... numerari potest idcirco breviter in praesenti est exponenda —

Dicitur ... hic ... asserit poenitentiam interiorem debere durare usque ad finem vitae non tamen exteriorem sed usque ad determinatum tempus pro mensura peccati deinde ... dicit poenitentiam secundum actum non posse continuam secundum habitum tamen debere continuam — haec doctrina intelligenda est non de debito necessitatis quo ad actum quasi necessarium sit ut actus poenitentiae interioris duret usque ad finem vitae aut ... usque ad finem vitae iteretur cum peccata iam remissa sed de debito congruentiae quia congruum et expediens est ut usque ad finem vitae semper in ... hominis quoties peccata praeterita practice in mentem veniunt eliciatur actus poenitentiae interioris cum tamen non semper expediat habere actum poenitentiae exterioris quia saepe non est commoditas aut opportunitas aut impediunt alia maiora bona ... expositores ... 3.a p.e ... ar. ... martinus ledesma 2.a 4.i ... ar. nabarro in commentariis de poenitentia dist.e 3 in c.um in ... semper de ... ar. 3 ... bonaventura in 4 dist.e 16 p.e ... ar. ... 2.a paludanus dist.e 17 ... ar. ... dist.e 14 ...

a. 10 c. 9 et aliis locis infra citandis —

1o Dico igitur 1o non est necessarium ut poenitentia exterior nec interior duret quo ad actum usque ad finem vitae nec per se loquendo homo ad illam tenetur quoties recordatur suorum peccatorum quamvis congruum sit et expediens ut quando occurrit memoriae praeterita peccatorum eliciatur actus poenitentiae interioris seu contritionis formalis seu virtualis huius est intendit ab auctoribus citatis et infra citandis et singulariter probandum per suas partes ac 1o de sacramento poenitentiae ipsa probatur quia postquam homo semel rite confessus est sua peccata et ab illis absolutus non tenetur iterum aliquo praecepto divino aut ecclesiastico illa confiteri ut constat ex extravaganti Benedicti 11 quae habetur in 6 decretali inter extravagantes titulo de privilegiis et incipit inter cunctas ubi longe post medium dicit non esse de necessitate iterum confiteri eadem peccata et idem plenius constabit expediendis suo loco dubiis 2a de praecepto confessionis quia non est necessarium ut susceptio sacramenti poenitentiae duret usque ad finem vitae ita ut homo teneatur usque ad finem vitae illud iterare quoties recordatur suorum peccatorum —

2o de poenitentia exteriori, hoc est satisfactione poenali et castigatione corporis constat etiam non esse necessarium illam durare usque ad finem vitae nec per se loquendo hominem teneri ad illam quoties recordatur suorum peccatorum sed potius expedire ut duret aliquo determinato tempore iuxta mensuram et exigentiam peccatorum ut ait divus Thomas hic q. 84 a. 8 et omnes sententia in eisdem et aliis locis supra citatis quod aperte colligitur ex doctrina scripturae et sanctorum patrum qua traditur in poenitentiis exterioribus adhibendam esse moderationem tanquam ad interficiendum carnem quam quoad durationem ne impediant alia opera perfectionis et maioris meriti et magis necessaria catenus quod illis utendum est quatenus conducunt ad actus interiores in quibus consistit perfectio ac proinde in usu poenitentiarum et castigationum corporis requiri magnam prudentiam et discretionem et ad hoc divus Hieronymus divus Thomas divus Anselmus Lyra et alii expositores in illud ad Romanos 12 rationabile obsequium vestrum applicant illa verba divi Pauli vide divum Bernardum sermone 19 in cantica divum Basilium de constitutionibus monasticis c. 6 Cassianum collatione 21a c. 12 decretum Gratiani de consecratione dist. 5a c. non mediocriter item divum Ambrosium divum Anselmum divum Thoman Caietanum et alios in id 1 ad Timotheum 4 exercitatio

cor poralis ad modicum utilis e pietas autem ad oia —

3º De peni tentia interiori hoc [con]ti[n]ent dolore peccator[um] q[uo]d sit necessarium illam durare usque ad finem vitae nec p[ro]p[ter] h[oc] se loquendo teneri hoiem ad illam iterandam quoties peccata [con]tra fraudata occurrunt in memoria tenent navarrus in summa c. 1 nº 32 et late in commentariis de penitentia dist. 1ª c[apitul]o principium in 3ª p[art]e glossae nº 11 et insuper [...] an[no] 3 Joannes in 4º dist. 17 q. 2 art. 5 ad 5 Sedesma 2ª 4ª q. 3ª ar. 2 dubio 4 Caietanus 3ª p. q. 84 art. 8 et tom. 2º opusculor[um] in opusculo 27 q. vnica in q. 7ª quando quis obligetur ad contritionem ad finem corporis adrianus in 4º tractando de confessione q. 3 Joannes medina tractatu de penitentia q. 6 Enriquez tom. 1º summae lib. 1º de penitentia c. 6 nº 7 et alii quos illi citant quamvis multa illorum loca non habeant illud si deliberet aperte tum consequitur ex d. tho. 2ª 2ae q. 14 ar. 2 et deveritate q. 24 ar. 2 ad 5 et ad 9 ex his locis aut explicandis est d. thomas in pradicenda quando alibi videtur asserere oppositum aut dicendum illum postea mutasse sententiam —

Et quidem q[uo]d nulla obligatione praecepti teneatur ho[mo] ad habendum semper sine intermissione actum penitentiae interioris seu contritionis probatur tunc quia id est impossibile tum quia praecepta affirmativa ut constat experientia et com[muni] doctrina cum d. tho. 2ª 2ae q. 33 a. 2 non obligant ad semper hoc est ad semper habendum actum praecepti sed solum aliquo tempore aut determinate aliquo pro [con]siliente aut ratione et p[rinci]p[io] deficienti a tali determinandi —

Praeterea q[uo]d nec sit obligatio praecepti ad eliciendum actus talem actum quoties occurrit memoria contra fraudata peccata ita probatur 1º quia non est unde confirmatur impositam esse hanc obligationem quae sane rigidissima est et difficillima et moraliter impossibilis siquidem fieri potest ut saepe saepius quolibet die et hora et momento occurrat memoria praeterita peccatorum —

2º quia sequeretur inde toties hominem denuo peccare mortaliter quoties occurrente memoria praeterita peccatorum mortalium non elicit novum actum contritionis quod sane constat est alienum communi sensu et usu piorum et peritorum confessariorum et penitentium qui id in confessione non exigunt Sequitur autem contra aliquos auctores qui videntur asserere teneri hominem sub obligatione praecepti teneri ad actum contritionis perfectae obiciendum est quod sequeretur inde peccare mortaliter eum qui solum habet actum attritionis quando occurrente memoria praeterita peccatorum praeparat se et accedit ad confessionem quod sane contra doctrinam concilii tridentini sess. 14 de sacramento penitentiae c. 4 ubi hujusmodi attritionis commendat.

et dñ ẽ utilis —
3º quando ocurrit memoria practica peccati potest homo otio suspendere
actum ita ut nec habeat complacentiam peccati nec displicentiam aut
diuertere attentionem et affectum ad alias res honestas. necesse qui ita se
gerat peccat contra 2ª praeceptum contritionis quamuis n̄ eliciat actum po
sitiuum contritionis sicut nec 2ª praecepta affirmatiua peccant contra quo
ties ocurrente illa memoria practica n̄ elicit actum quando quidem nec
iure diuino nec positiuo aut aliunde ostenditur illum teneri obligare
ad eliciendum actum
4 denique ex illo n̄ autem n̄ consurget duplex tribulatio sicut loquunt
10. n̄ uindicauit usus indiscum multi patres et inter practicos legunt.
Deum n̄ exigi ristus aut saepius poenitentiam eorundem peccatorum unde consequens
infertur. quod postquam homo semel egit uiram poenitentiam interiorem
et exteriorem per confessionem et satisfactionem sacramentalem iam pro
loquendo n̄ tenetur obligatione praecepti agere iterum poenitentiam eorun
dem peccatorum cum occurrat illa memoria practica —
quare quando aliqui authores graues ut d. tomas 4 sententiarum dist. 17
q. 3 ac quaestiuncula quarta post alexander alensis 4ª 8ª q. 6 b membro
2º ac ricardus 4 sententiarum dist. 19 a 9 q. 1ª silbester uerbo contritio
q. 2 nº 4 Angelus ibidem nº 5 et alii dicunt hominem teneri ad contri
tionem quando ocurrit memoria practica peccati possit explicari
ut solum uelint tunc hominem teneri ad contritionem formalem aut uirtu
alem quando ocurrit memoria practica peccati tali modo ut sit maxi
mum periculum complacentiae s. consensus nisi illis resistat per actum
positiuum contritionis formalis aut uirtualis aut quando imminet per
iculum mortis et suscipienda est eucharistia nec est commoditas confitendi
peccata mortalia nondum remissa quae duo posteriora exempla afferr
unt ad tomam locum proxime citato unde colligi potest hanc explicationem
esse infallibilem mentem —
sed dices ultatum. afferentur aliqua testimonia sanctorum patrum age
ntium poenitentiam et confessionem debere semper durare et continu
ari nam d. augustinus tomo 4 in lib. de uera et falsa poenitentia
c. 13 ita ait nunquam credat sufficere semper doleat dolorem cum
bita teneat et cis semper offerat deo cordis contritionem et c. 19
continue dolendum est de peccato ut semper puniat ulciscendo quod
misit peccando idemque desumitur ex d. gregorio tomo 1º lib. 15 mor
alium c. 13 in illud Job caro eius dum uiuet dolebit d. hilario
in illud salmi 118 exitus aquarum etc. d. bernardo sermone 3

q° de quadragesima columna ultima de cesario columna sexta que hec. xima 7 bibliotece sante columna 159 —
Pariter ad lib. citatum devenerat et ussa penitentia multi viri do en estimant illud non esse bti augustini ita tritelmius in lib. de scriptoribus ecclesiasticis in initio b. augustini et lobariensis in anotatione prefixa in illo libro qq. fabet belarminus xmus 2° controversiarum libro de 2° bersim c. 9. illum non esse divini augustini recipiunt gravianus et alii iuris periti de penitentia dist. 1a et magister sententiarum et alii scolastici in 4 dist. 16 c. 1° et d. tomas et illius expositores 3 p. q. 84 a. 8 et 9 et alii saepe nu urgent argumenta ex variorum ex diversitate stili qui non videlicet stilum d. augustini et ex eo q. c. 17 predicti libri referat sententiam d. augustini et aliorum de eadem sententiam saepe non unus et idem autor in diversis teporibus variare solet stilum ob varios fines sibi propositos et non nunquam figurata loquitione seipsum quasi alium auctorem referendum re melius perpensa dissentire a sua priori sententia — quare non est cur arrogantiam censura dignum habeatur. verum illum librum non esse bti augustini et licet nu sit certum tamen illius fatendum non est illud opus esse magne auctoritatis cum multis abstine se cuius gravissimi auctores indecretis et libris sententiarum magni fecerint illius testimonia atque inde illarum explicanda sunt atque essent d. augustini ipse citatim autem predicta testimonia de perpetuitate et continuatione penitentie explicanda sunt quae hent. alibi apud ipsum augustinum et alios patres
Igitur predictis testimonis quatuor explicationes possunt assignari 1a est eundem penitentia de veri semper durare et continuare est id est intelligi non de necessitate quoad actum sed de consilio et de continuatione in sensu morali de notante frequentiam in quo sancti patres consulunt frequenter habendum esse actum penitentie et contritionis peccatorum ad hoc autem facit quod saepe hudicionis semper continue inde differenter incessanter nunquam et accipiunt in sensu morali itaut solum denotent quandam frequentiam temporibus determinatis ut exemplis adversus cepiurelano vivo et similibus ostendit nabarus in commentaris de penitentia dist. 1a in 5 semper n° 4 et 5 idemque denotant expositores in illud luc. 18 oportet semper orare et non deficere —
2a explicatio est illud dicitur quod penitentia debet durare usque ad finem vite et semper et continue et intelligi negative hoc est quod nunquam habeat complacentiam peccati semper absit complacentia in illud sic non peccatum debet semper displicere negative hoc est nunquam

placere —
3a e illud dictum patrum hoc sensum negantibus quoad destructionem status peccati, patrum vero affirmantibus quoad conservationem status virtutis, quasi dicat poenitentia sit perpetua et ultima usque ad finem vitae &a. hoc est mutatio vitae per poenitentiam a statu peccati in statum virtutis sit perpetua itaut nunquam rescindatur per relapsum in peccatum et semper duret status virtutis adque hunc sensum plane intendit sanctis patribus locis supra citatis ut aperte colligitur ex d. gregorio romano lib 9 epla 39 ad theodistam patriciam ubi agit contra quosdam haereticos qui asserebant post poenitentiam nimio facilem esse veniam peccandi et d chrysostomo homilia 3a ad populum antiochenum quae est de derivatione ad finem columna penultima ubi ait talis vitae mutationem fieri oportet et tam alicia dissipentis in virtute per manere &a.
4a denique est poenitentiam de necessitate perpetuam et continuam &a. non quo ad actum sed habitu et virtute et ut dici solet in praeparatione animi ita ut homo sit paratus ad eliciendum actum poenitentiae quotiescunque fuerit necessarius —
Si autem quaeratur quanto tempore et quoties praeceptum poenitentiae et contritionis obliget hominem ad eliciendum actum de hoc dicetur suo loco infra ubi de praecepto contritionis ubi solventur argumenta quae contra dicta obici possunt —

C. 4um an poenitentia recte dicatur 2a tabula post naufragium ubi etiam explicantur alia nomina illi a sanctis patribus tributa ad designandas illius proprietates naturam et fructus

Multa nomina a sanctis patribus et conciliis et aliis gravibus auctoribus tribuuntur poenitentiae tum sacramento tum virtuti ad designandas illius proprietates naturam et fructus ex quibus praecipua quaedam subiiciemus quorum declaratione alia explicari possunt —
1o igitur recte poenitentia celebri metaphora dicitur 2a tabula post naufragium ut docent citati auctores cum magistro q sententiarum dist 14 dicitur d thoma 3a p q 84 a6 et cum gratiano inde ex de poenitentia dist 1 c. 2a post naufragium tabula ad quod haec metaphora desumpta est ex d. hieronymo epla ad demetriadem et epla ad sabinianum et in c. 3um isaiae d. ambrosio in lib ad virginem lapsam c 8 tertulliano

lib. de penitentia et alijs patribus et habetur in tridentino ss. 6 de iustificatione c. 14
et ss. 14a de sacramento penitentiae c. 2 ubi dum narrat generis penitentiam
vocatur 2am post naufragium tabulam appellari —
hec autem metaphora trahitur a baptismo et penitentia solet applicari iuxta men-
tem d. Hieronimi et aliorum patrum et concilii tridentini dicitur ipse q.
penitentia dicatur 2a tabula respectu baptismi qui est 1a tabula navis
post naufragium peccati baptismus est 1a tabula salutis figurata in
lo[illegible] sumitur tabula pro naufragio penitentia vero est 2a tabula quae pro peccati-
natur ad remissionem peccatorum post baptismum —
2o dicitur labacrum lacrimarum sumitur ex d. gregorio nazianzeno orat. in sancta
lumina et tridentino ss. 14 de sacramento penitentiae c. 2 ubi sacra-
mentum penitentiae dicitur laboriosus baptismus quia divina exigente iusti-
tia non possumus per illum plenam et integram remissionem peccatorum conse-
qui sine magnis nostris fletibus et laboribus quod quidem non ita intelligitur
quasi necessario requirantur externi fletus et lacrimae et hoc modo la-
crimae et fletus trahuntur ad contritionem et dolorem ex quo excitari
solent lacrimae adeoque per metaphoram sacramentum penitentiae dicitur labacrum
seu baptismus laboriosus lacrimarum hoc est contritionis causatis? [illegible] &c ad
quod in hoc sensu intelligunt definitiones penitentiae quae ex d. ambrosio et gregorio
et alijs patribus assignantur et [illegible] magistro 4 sententiarum dist. 14
in hunc modum penitentia est mala preterita plangere et plangenda iterum
non committere et ad hoc applicantur testimonia scripturae et patrum quod homo dilu-
bari et mundari per lacrimas penitentiae ut isaiae 1 lavamini mundi estote
et salmo 6 lavabo per singulas noctes lectum meum lacrimis meis &c —
3o dicitur sacramentum reconciliationis quia ut habetur ex tridentino s. 14
de sacramento penitentiae c. 3 illius effectus est reconciliatio hominis cum Deo na-
tamque [illegible] inimicitiam per peccatum inductam reducit hominem ad divi-
nam gratiam et amicitiam et consequenter ad pacem et quietem ad conso-
lationem spiritus et ad omnia bona quae cum divina amicitia et communicatione
sunt coniuncta —
4o dici solet sacramentum absolutionis ab illius forma quae consistit in ver-
bis absolutionis et ab effectu absolvendi ac liberandi hominem a vinculis et
catenis peccatorum atque inde a penis inferni &c —
5o dicitur sacramentum confessionis a precipua parte materiae [illegible] sensibilis quae est
confessio peccatorum —
6o dicitur manus impositio a ritu olim ~~[illegible]~~ usitato imponendi manus super
penitentem de quo dictum est supra disp. 1a c. 3 difficultate 1a —
7o a patribus graecis appellari solet exomologesis et metanea

ex homologesis autem idem quod latine confessio ut ex hireneo lib 1° c 9 et ter
tuliano in lib de penitentia et alijs ostendit belarminus tomo 2° controver
siarum lib 3 de penitentia c 6 —
metanea vero quamvis ut ait lactantius lib 6 c 24 latine verti possit re
sipiscentia tamen per ressipiscentiam non debet intelligi sola consilii mutatio
seu erroris agnitio ut volunt luterus et alii heretici sed etiam dolor et detes
tatio peccatorum et satisfactio seu vindicta seu castigatio aut pena pro illis
assumpta huius omnia enim per te vindicari solent sub nomine penitentie ut probat be
larminus tomo 2 controversiarum lib 1° de penitentia c 7 ex d basilio in oratione
de fame et siccitate et lactantio ubi supra et ausonio poeta in epigra
mate de ocasione et penitentia celebri illo carmine quod dea

Sum dea que facti non factique exigo penas
nempe ut peniteat sic metanea vocor

preterea ex locis scripture in quibus habetur vox greca metanea quod latine
vertitur penitentia ut mattei 11 et 12 et luce 10 et 11 et 2a ad corinthios
12 item ex illis etiam locis in quibus habetur vox hebrea cui respondet vox latina
penitentia ut iob c ultimo et ioelis 2° ... quae loca videndi sunt exposi
tores —
Ecce iter in ecclesia latina dicitur penitentia et sacramentum penitentie et
quidem aptissime quidquid timere dicam luterus et alii heretici et erasmus
et laurentius vala et alii reicientes nomen penitentie quasi barbarum
et ineptum sumptum non nisi cui fiat solum per resipiscentiam per quam ipsi vo
lunt solum denotari mutationem consilii et erroris agnitionem contra quos
videri possunt belarminus ubi supra et soto 4 senti dist 14 q 2 a 1 martinus
ledesma in 4 q 25 a 1 nabarrus in commentarijs de penitentia dist 5 in
principio n° 4 et alii in materia de penitentia —
Et quidem licet hoc nomen penitentia non reperiatur apud ciceronem apud illum
tamen et alios veteres latinos habetur hoc verbum peniteret unde deducitur et in ea
significatione ut non solum denotet agnitionem erroris et mutationem consilii
sed etiam dolorem ob aliquid a nobis factum aut omissum et castigationem
seu penam assumptam quasi in vindictam et satisfactionem ut videre est
in dictionarijs et apud autores citatos — et preterea ipsum nomen penitentie
habetur apud plinium lib 14 c 12 et epistola 130 quintilianum lib 6 c 1°
ad finem et alios antiquos latinos qui a dd autoribus citati referuntur
et quamvis apud illos non haberetur ad rectum illius usum satis est illud in
hac acceptione haberi in sacra scriptura et conciliis et sanctis patribus et
aliis autoribus ecclesiasticis valde latine doctis ut d ambrosium hiero
nimum augustinum lactantium et alios quorum loca facile reperiri possunt

in indice suorum operum — aptissime autem dicitur sacramentum penitentiæ
quia per partes includit actus internos et externos virtutis penitentiæ nempe
contritionem, satisfactionem adiuncta confessione et absolutione quia actus
ex Christi domini institutione elevantur ad rationem sacramenti penitentiæ ut
conspicitur supra disp. 1ª et 2ª et alibi —

9° dicitur fundamentum ad reedificationem edificii spiritualis ut ait
d. thomas 3ª p. q. 84 art. ad 2um et in illud ad hebreos 6 non rursum iacien
tes fundamentum penitentiæ et ibi est d. anselmus glosa interline
alis liranus et alii expositores merito nam inter sacramenta baptismus dicitur
fundamentum edificii spiritualis in prima edificatione quia per illum homo
regeneratur et collocatur in spirituali edificio ecclesiæ Christi per
sitorum quia post ruinam destructo edificio spirituali ... ad babi
lonicum edificium demonis post per penitentiam quasi per fundamentum
reedificationis eversa peccatoris et demonis machina reditur ad edificium
Christi —

10° dicitur mutatio vitæ quia ut ait d. thomas 3 p. q. 90 art. 4 finis penitentiæ
est mutare vitam ad illam nam pertinet ut detestetur peccata preterita
cum propositione mutandi vitam in melius unde cum mutatio sit ex termino
a quo ad terminum ad quem oportet ut per penitentiam deseratur terminus a quo
nempe peccatum et acquiratur nova vita spiritualis tanquam terminus ad quem
adque huc omnia plenius constant partim ex dictis superioribus et partim
ex infra dicendis suis locis ex quibus facile explicari possunt cetera alia penitentiæ
nomina et epitheta quæ sancti patres et concilia et alii graves auctores
designare solent proprietates naturam et fructus penitentiæ sa
cramenti et virtutis ut cum dicunt penitentiam esse antidotum et ve
nena antiqui serpentis i. demonis et pharmacum seu medicamentum
morborum spiritualium et tribunal misericordiæ ubi absolvitur reus
et resurrectio spiritualis qua homo et illius opera reviviscunt etc.

Disputatio 3ª de forma sacramenti penitentiæ in speciali hoc est de absolutione circa articulum 3um q. 84 d. I et alia illius loca

Explicatis his quæ ad sacramentum penitentiæ secundum se et illius proximam materiam ac proprietates in communi pertinent iam sursum progredi
endum est ad specialem tractatum de unaquaque parte ac primo de precipua
illius parte quæ est forma nempe de absolutione de qua d. thomas

et aliautores hic citandi atque et si pars sit aliis uariis locis quos doctrinam ad hanc disputationem breuiter redigemus ut quoad fieri possit sub uno conspectu continuata serie proponantur ea quae spectant ad formam absolutionis

§ 1 utrum forma sacramenti penitentiae consistat in his uerbis
ego te absoluo et quae nam uerba sint
de illius essentia et necessitate

Quoniam in hac re sit ne magna confusione mixis certis solent multa parum aut minus certa cum aliis quae debent esse certa caute procedendum est cum distinctione separando ea quae sunt certa ab aliis minus certis de quibus fuit est controuersia —

Dico primo certum est formam sacramenti penitentiae consistere in uerbis quibus sacerdos absoluit penitentem hoc est ita absolute sumpta est de fide contra ubicleb et alios hereticos qui negant clauibus ecclesiae hoc est potestatem sacerdotis ad absoluendum hominem a peccatis contra quos uideri possunt ubaldensis tomo 2o de sacramentis c. 147 et alii in fra citandi.

Probatur primo ex concilio florentino post finem in decreto eugenii de unione armenorum ubi traditur forma sacramenti penitentiae esse uerba absolutionis quae sacerdos profert cum dicit ego te absoluo etc. idem et hic tridentino sess. 14 de sacramento penitentiae c. 3 —

2o probatur ex scriptura ex qua hoc desumitur nam ex illo mathei 16 quodcumque solueris super terram et iohannis 20 quorum remiseritis peccata constat apostolis et successoribus ecclesiae ministris quasi iudicibus communicatam esse potestatem remittendi peccata et ab illis ut a iudicibus ferendam esse sententiam absolutionis hic autem apte explicatur per hec uerba ego te absoluo etc. —

3o ex consuetudine et usu ecclesiae quo constat receptam esse hanc formam absolutionis —

4o congruentia ratione quia forma sacramenti debet determinate significare effectum ad quem ordinatur ipsum sacramentum accommodate ad illius materiam et cum sacramentum penitentiae per modum iudicii iurisdictionis ordinetur ad remissionem peccatorum id significari debet per formam apte autem fit et significatur per uerba absolutionis quae potius quam alia uiri ecclesia quia sunt congrua in illis uerbis quibus christus in expressit hanc potestatem mathei 16 quodcumque solueris super terram 2o modo loquendi scripturae quo aptissime peccata quasi quaedam uincula quae ligant homines solui isaiae 52 solue

—cis nucula collitur et c. 50 absolbe quolibet in speciali — 3° modo loque
ndi fori iudicialis in quo alannis iudex sua sententia dr absolbere &
a Dico 2° certum ~~[illegible]~~ est usu ecclesie cum forma absolucionis cui similiter
coniuncta multa verba quae non sunt de essentia nec de necessitate formae huius
ut est de fide expressum in tridentino ss 14 de sacramento penitentie c. 3 ubi ita
dicitur ecclesie sancte more precum quedam laudabiliter adiunguntur ad ipsius
ius non formae essentiam nequaquam spectant nec ad ipsius sacramenti administ
rationem sunt necessaria —
ut autem hoc explicetur sciendum est usu confessariis solere proferri ali
qua verba antecedentia ipsam formam absolutionis alia subsequentia
alia vero in qua consistit ipsa forma absolucionis et quamvis in hoc pro diver
sitate regionum temporum et locorum ac personarum sint vari usus et modi
sufficiemus non eum qui a gravibus autoribus ac periciori bus confessoribus
receptus de quo speciatim videri potest pater Joannes polancus in directorio
confessariorum ubi distinguit alium modum servandum in confessionibus plenioribus
alium vero in brevibus reconciliacionibus —
1° igitur in confessionibus plenioribus postquam confessarius monuit penitentem de his
quae expedire iudicat et iniunxit penitentia premittit hanc orationem pream
bulam misereatur tui omnipotens Deus et dimissis peccatis tuis perducat
te ad vitam eternam — hec oratio ut docent d thomas et alii 3a p. q. 84 a. 3 ad
quintum dici solet non quod sit forma absolucionis nec ad illam necessaria sed ut quedam
oratio deprecatoria quae congruenter dicitur in hoc sacramento potius quam in
aliis quod in ipso actus penitentis est materia proxima sacramenti et propterea
confessarius tanquam minister sua oratione et excitet penitentem et pertata
Deo necessaria ipsius penitentis impetrat effectus sacramenti — hec tamen oratio
omitti solet in brevibus reconciliacionibus aut frequentibus confessionibus per
itentium de quorum recta dispositione habetur maior certitudo moraliter —
2° premittit etiam aliam orationem preambulam in hunc modum dominus no
ster Jesus Christus te absolvat et ego autoritate ipsius mihi licet indi
gno concessa absolvo te in primis ab omni vinculo excomunicationis sus
pensionis et interdicti in quantum possum et indiges quae verba con
gruenter premittuntur saltem ad cautelam ut si forte penitens habet ali
quam censuram excomunicationis aut suspensionis vel interdicti absol
vatur a confessario in quantum potest qui id circo debet extendere suam in
tencionem ad totum id quod potest ex forma nec non et penitentis privilegia
in confessionibus autem eorum penitentium quos certum est nullum habere
ordinem ac proinde nec suspensio nec omittenda est illa particula

hus pungionis — q si ciar. aut diui tet. penitentem in ui dissei naliquam
irregularitatem super quam aliquo privilegio confessarii s. peniten
tis possit dispensari adat confessarius hec verba et dispenso tecum
super irregularitate quam incurristi s. si quam incurristi et abilito
te ad actus legitimos —

3° postea fert formam absolutionis dicens deinde eadem auctoritate ego te absol
vo ab omnibus peccatis tuis in nomine Patris et filii et spiritus sancti amen hijs
n verbis ex eo peritiores confessariorum usu apte comprehendit forma absolutionis
quamvis non omnia hec sint de illius essentia aut de necessitate ut in tradi
tur — alia autem verba que aggdam ita adi solent absolvo te
ab omnibus peccatis que mihi confessus es et de quibus es contritus et quorum es oblitus et
ss reiicienda que aut periculose restringunt formam absolutionis ut ait
nabarrus praenunciandus aut si semper non veniat nanabsq illis in isto sa
cramento presupponit q se extendat ad peccata confessa cum contritione aut
attritione et ad oblita oblivione inculpabili ut bene quare recte scotus 4 sent
dist 19 q 1 a 3 ad finem ait hec et alia similia additamenta
esse ineptas inculcationes que non sunt in usu prudentibus sacerdotibus sed
solum vulgaribus et rudalibus — similiter petrus de soto tractatu de
confessione lectione 4 medina lib 2 summe c 12 nabarrus in summa c 26
nº 12 enriquez tomo 1º summe lib 1º de penitentia c 21 nº 4 et alii do
cent hec non esse adenda —

4° post formam absolutionis dicit hanc orationem passio Domini nostri
Iesu Christi et merita beatae Mariae virginis et omnium sanctorum quidquid boni
feceris et mali sustinueris sit tibi in remissionem peccatorum in augmentum gratiae
et premium vitae eternae amen — hec aut alia similis oratio multis ab
hinc seculis est in usu ut colligitur ex divo quodlibeto 9 q 13 a 28 ubi ait
laudabiliter a multis sacerdotibus dici quidquid boni feceris sit tibi in remissionem
peccatorum et subdit hoc prodesse penitenti ut bona opera que fece
rit sint illi magis utilia nempe non solum ex opere operantis sed etiam ex
opere operato hoc est vi sacramenti et virtute clavium ibique habe
et paludano 4 sent dist 22 q 3 marsilio q 12 ar 2 ad finem an
geli in summa verbo confessio 5º in principio caietano in summa verbo
absolutio apud quem invenies hec predicta oratio et apud patrem
Ioannem polanco in directorio confessariorum c 4 et nabarrum in summa c 26
nº 12 et lainus in monumentaris de penitentia dist 6 in principio c 1º

a nº 96 ubi ricicait qliter p hanc generalem iniunctionem qd qd boni feceris &c. nihil necessario faciendum iniungat. penitentie sed totum relinquit ipsius voluntati adverte illa verba ad satisfactionem sacramentalem an licet sit minus usitata quam specialis iniunctio operum quas specialiter confessarius iniungit penitenti ad quod hoc plenius constabit ex dicendis suo loco in disput de satis fact sacramentali —

5º circa aliquos ritus qui in modo conferendi absolutionem servari solent pater polancus ubi supra consulit ut confessarius premissa illa oratione misereatur tui & quando inde fit aliam orationem dominus noster Jesus Christus & elevet manum super caput penitentis illamque elevatam teneat usque ad illa verba ego te absolvo ab omnibus peccatis tuis &c. et deinde remouendo manum subdat passio domini nostri Jesu Christi &c. sed sane licet ex consilio huius autoris valde exercitati in audiendis confessionibus remotis et alibi et ex sententia victoria in summa tractatu de penitentia in c. de forma sacramenti penitentie que est 105 in editione salmanticensi anni 1565 et ex doctrina aliorum peritorum confessorum conveniente usitari possit hic ritus elevandi manum super caput penitentis dum modo illum immediate non tangat sed in his nostris temporibus et locis in quo ad minus usus est abolitus non videtur expediens communiter usitari ut dictum est supra disputatione 1ª c 3 de facultate 5ª adverte tamen quod nunc elevatio manus super caput penitentis est apud nos ad minus usitata per se licito omnino immo illius omissio videtur conformior communiori usui et doctrine iam in his locis recepte et doctrine expositorum vide sotum 3 p. q 84 a 4 et sotum 4 sent dist 19 q 1 a 4 mar in in ledisma 1ª 4 q 25 a 4 et aliorum —

Servandus tamen est alius ritus quo sacerdos prolatis illis verbis ego te absolvo ab omnibus peccatis tuis quando dicit in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti amen facit signum crucis motione manus illam elevando et demittendo et a sinistro ad dextrum latus ducendo hic ritus est communi usu et doctrina gravium autorum approbatus et valde congruus ut significet per crucem et passionem Christi remitti peccata ut docent autores vide sanctum thomam 3 p q 84 a 3 ad 7um paludanus 4 sent dist 22 q 2 navarrus in enchiridio de penitentia dist 5ª in principio c. 6 nº 29 ubi inter alios id colligunt ex stephano papa in c. nunquid de consecratione dist 5ª —

his premissis circa modum conferendi absolutionem gravium autorum

doctrina et usu recepta explicandum suscepit que non sit de illius essentia et necessitate, quae vero solum de congruentia ad quod hoc discursu diversa dubia examinandum est.

Dubitatur 1º an de essentia formae absolutionis sint aliqua verba determinata et an si illa mutentur, reddatur invalidum sacramentum et committatur peccatum mortale.

Quamvis in hac re apud authores videatur esse dissensio, quare aliqui asserant, alii vero negent de essentia formae absolutionis esse verba determinata, conciliari tamen potest adhibita sequenti distinctione.

Dicendum igitur est 1º de essentia formae absolutionis esse verba determinata formaliter quoad significationem et sensum, sed non materialiter quoad voces seu sonum verborum, ita generaliter de formis sacramentorum docent communiter cum divo Thoma 3 p. q. 60 a. 7 ad 1um, ubi Suarez disputatione 2a s. 3 et 4a, et specialiter de forma absolutionis idem tradunt authores locis supra citatis. Explicatur et probatur quia sacramentum novae legis est quoddam signum sensibile a Christo domino institutum ex rebus quasi materia et verbis quasi forma, ut ostendit docens Scriptura et patribus et conciliis, et specialiter hoc ex concilio Florentino ad finem in decreto de unione Armenorum et Tridentino ss. 14 c. 2 de sacramento poenitentiae, ergo debet determinate constare ex ea materia rerum et forma verborum quae ex Scriptura aut traditione Ecclesiae colligitur esse instituta a Christo, sed inde constat a Christo domino institutam esse formam verborum determinatam formaliter quoad significationem et sensum, itaut voluerit servari eandem significationem et sensum, quae est velut forma et anima verborum, quamvis voces materialiter quoad sonum essent diversae; [struck] certum enim est sine fide servato eodem sensu sacramentum vere confici per diversas voces diversorum idiomatum seu linguarum distinctarum, nempe latinae, graecae, hebraicae etc. Unde consequenter infertur in quocumque idiomate ad essentiam sacramenti requiri ut forma verborum sit determinata formaliter quoad significationem et sensum, non vero essentiam sacramenti, si voces sint diversae, dummodo servetur materialiter idem sensus —

si quidem id quod est finale et essentiale in forma nec per significationem et sensus
manet id tamen moraliter —
Dico autem moraliter quia non est necessarium aut necessitate fieri ut ma
neat idem sensus in rigore logico saltem non est ut maneat idem mora
liter hoc est ita ut iuxta communem concipiendi verba extrinseca quibus sacra
mentum conficiuntur censeantur habere eundem sensum nec in illis profe
ratur alius sensus legitimus et coherens et ad hoc facit exemplum
lum ex decreto de consecratione distinctione 4a c. retulerunt ubi ex Za
charia papa habetur quendam latinae linguae ignarum qui baptizan
do protulit hanc formam baptizo te in nomine patria et filia et spiri
tua sancta contulisse verum sacramentum pro quo videri potest sua
rez 3a p. tomo 3 disputatione 2 sectione ubi reddit rationem quia ibi moraliter
in re eligitur verus sensus fieri in ille autem consequenter infertur idem
fieri modo dicitur de forma sacramenti penitentiae et eius de aliis
sacramentis - vari autem casus circa hoc solvent infra premissis aly
fundamentis aggredient —
adversus dicta doctrina solent ab adversariis multa argumenta que licet bene solvunt
ad rationem capitulo 22 c 2 omissis autem aliis levioribus que ex supra dictis ad quin
fradicendum facile solvi poterunt nunc quod precipue contrarii insistunt subdi
emus
1um est ex scriptura et patribus habetur solum Deum posse absolvere a peccatis
sacerdos non debet dicere ego te absolvo sed Deus te absolvat Et sensum est per
solus Deus potest absolvere ut causa principalis et propria auctoritate non quod non possit
ut sacerdos possit ut causa instrumentalis seu ut minister per potestatem
a Deo concessam ut patet aperte ex locis supra citatis in hoc dubio, sic potest
et pro hoc videri possunt multi partes relata apud Canisium in margine ms
in materia de sacramento penitentiae p. 1o c. 26 et alios auctores supra citatis —
2um est in sacramento extreme unctionis forma profertur per orationem deprecatoriam hoc modo indulgeat tibi Deus etc. Ergo similiter debet proferri in sa
cramento penitentiae Et negando consequentiam quia non oportet ut in omnibus sacra
mentis servetur idem modus proferendi formam cum non hoc pendeat ex institu
tione Christi colligitur ex scriptura aut traditione ecclesiae aut sanctorum patr
um ex hoc ut probatione supra constat formam sacramenti penitentiae de
bere proferri modo supra dicto et unica ratio illi peculiaris est quia hoc sa
cramentum ministratur a sacerdote tamen quam a iudice per modum actus
iuridici potestate iudiciali data a Christo concessa ut supra ostensum est —
3um est multi sancti patres ut D. Leo papa epistola 91 ad Theodorum

& v. effect. i. multiplex de penitentia dist. 1a c. 2 d augustinus tomo 7 lib 3 de baptismo contra donatistas c 16 & 17 & 18 & alii absolutionem sacerdotis apellant deprecationem seu supplicationem s. orationem quod dicunt 2o sancti patres belle quod cum absolutione sacerdotis est coniuncta deprecatio seu oratio s. supplicatio quae antecedit aut subsequitur ipsam formam absolutionis & presertim in priscis temporibus solebant sacerdotes premittere largas preces prius quam absolverent penitentem ut dicitur in inquiridio concilii colonensis tractatu de penitentia versus finem — 2o non numquam sancti patres per orationem seu deprecationem intelligunt quaecumque verba sacra quibus assistit divina virtus ad aliquem effectum supernaturalem quamvis non proferantur per modum deprecationis supplicationis sicut ipsam formam consecrationis apelant orationem ut videre est apud multos patres quos refert canisius in catequismo tractatu de eucharistia §5 & tractatu de oratione §1 9

Dubitatur 3o an de essentia aut de necessitate formae absolutionis sint illa verba ab omnibus peccatis tuis s. alia similia quibus fiat mentio peccatorum

partem affirmantem tenent paludanus 4 sent. dist. 22 q 3 art 2a angelus verbo confessio 5 in principio petrus de soto tractatu videtur sipicere lectione 4a & alii quicumque quaerunt dicunt non fieri validum sacramentum si illa verba omittantur —

2a sed dicendum nulla verba ab omnibus peccatis tuis vel alia quibus fiat expressa mentio peccatorum sunt de essentia aut necessitate formae absolutionis sed fieri posse validum sacramentum eis omissis ita sanctus 4 sent. dist. 14 q 9 a3 versus ex hoc sequitur sotus dist. 19 q 1a a3 ad finem nabarrus in manuali c 26 no 11 ubi ait sola haec verba absolvo te esse essentialia & necessaria vel alia verba absolutionis de alio quo ar mala ilibet [illegible] victoria in summa tractatu de penitentia in re de forma sacramenti penitentiae bartolomeus de medina lib 2 summae c 12 petrus ledesma in summa tractatu de penitentia c 3 dubio 6 enriquez tomo 1 summae libro de penitentia c 11 no 3 & citat alium in d tomo 3 p e q 4 a3 ubi caietanus & in summa verbo absolutio idemque habet ex chatequismo pii 5 tractatu de penitentia fo 183 & haec sententia est communiter recepta ut certa —

3a Conclusio quae in istis verbis ego te absolvo aut aliis equivalentibus eis si

n. ex fri mant. peccata n. ex mo quo proferunt. a sacerdote iuxta com-
munem aliorum modum communi frequendi sufficienter intelligi absolutum a peccatis. Et illud
pronomen te denotat ipsum peccatorem. qui est materia circa quam sic submini-
nistratur sacramentum quia confessus est sua peccata ad quem ita aperte intel-
ligitur illud verbum absolvo cadere supra materiam sacramenti —
Confirmatur ex concilio florentino et tridentino locis supra citatis dubio 2° ubi probatur
ubi pro forma absolutionis solum proponitur illa verba ego te absolvo &c. unde aperte
colligitur illa sufficere ut fiat validum sacramentum nam si non sufficerent profecto
id, ut pote maximi momenti explicatum fuisset a concilio praesertim flo-
rentino qui in illo decreto Eugenii ex instituto tradebat doctrinam ad in-
struendos graecos de his quae sunt necessaria ut fiant valida sacramenta nomi-
natim de sacramento poenitentiae quam de aliis oportuit hic explicari —
Dices a concilio florentino et tridentino in illis locis post ea verba ego te
absolvo addi hanc particulam et cetera. Et per illam denotari addenda esse
alia verba. Respondetur denotari esse addenda tanquam congruentia et lauda-
bilia usurpata ritu tanquam essentialia aut necessaria ut fiat vali-
dum sacramentum nam si addita essent alia necessaria profecto concilium
non omisisset rem tanti momenti de qua ibi erat tractatio adque ex diversa
cl... labentur ... aliqua quaedam argumenta adversariorum —
Dubium 3° superest an illa verba a peccatis tuis aut alia similia quae sunt
minime peccatorum licet non sint de essentia aut necessitate formae absolutionis saltem
tamen sint de illius integritate id non affirmant aliqui nimirum ... 3.
... ... peccatorum marinus ... qui ... 25 ... et probant exem-
plo de forma consecrationis calicis cuius essentia consistit in illis solis verbis
hic est enim calix sanguinis mei et non inquiunt alia verba sequentia
sunt de illius integritate Et similiter &c. —
Communiter illa verba non esse proprie de integritate formali formae absolutionis
ita consentiunt ut colligitur aperte ex auctoribus supra citatis §§ fide et de ...
ut inter alios notat petrus ledesma ibi relatus probatur quia per haec sola
verba ego te absolvo aut absolvo te aut per alia aequivalentia
omnibus aliis vere fieret sacramentum validum et omnino integrum
formaliter ex se formae. Item nulla deesset pars formae sacramentalis
siquidem materialiter per vocem sensus et integra significatio formae sacra-
mentalis sufficiens ad conferendam absolutionem et remissionem peccatorum
ut ostensum est ex consensu supra §§ fide et de et sane non est unde opposi-
tum persuadeant adversarii — —
Confirmatur quia si semel conceditur illa verba a peccatis tuis aut alia similia

ex proprie dei inte[gr]itate sup[er]itali f[or]me absolute, consequenter d[omi]n[u]s
illud sacramentalia ex iure divino et hinc nunquam fiendi gratiam
ex opere operato et hoc concesso non est unde despenderet illa non ut essentia-
lia forme aut necessaria ut fiat validum sacramentum siquidem peculia-
riter in hoc propositionem illam aperte suspicor fundamentum ex gravi aut hori-
tate aut aliunde quolibet talia verba proprie de integritate supernali forme
non vero de essentia aut necessitate — sic vero contendendum est de modo loquendi ...
quis primam in proprie et latius loquendo eatenus solum dicat illa esse de integri-
tate forme quatenus conveniunt ad illius significationem maxime explicitam —
ad illud vero exemplum de forma conse crationis calicis et negando proprie ter
illa verba hic est enim calix sanguinis mei alia subsequentia sint de inte-
gritate superali forme quod bene ostendit Suarez 3ª p. tomo 3º disp. 60 s. 1ª. Atqu
ambiguus illud peculiariter obaliq[ue] fundamentum gravis autoritatis prefer-
endos cui id tribuit concederet inde non sequitur idem concedendum
esse in presenti de predictis verbis respectu forme absolute ubi non hic tale
fundamentum sed potius ex doctrina et communi sacra locus sup[er]auctoritatis
et ex ratione proposita ostenditur oppositum et quamvis enriquez tomo 1º summe
lib. 5 de penitentia c. 13 nº 3 dicat predicta verba esse de integritate forme
absolute id non probat nec constans fuit de his verbis id tenet sed potius
ex illa aperte colligitur contrarium ut videre est apud autores suprad[ic]tos ... sed
d[omi]n[u]s
Dubitatur an de essentia aut necessitate forme absolute sit invo-
catio trinitatis per illa verba in nomine patris et filii et spiritus
sancti aut alia equivalentia an vero salvetur
forma in his solis verbis ego te absolvo aut aliis mo-
raliter tantum tenentibus eundem sensum
Durandus 4º sent. disp. 22 q. 2 ar. dixit ad formam absolutionis ante-
cedenter aut consequenter oportere cadere aliquod quod exprimat ad invocatio-
nem divini nominis cuius autoritate sit absolutio sive inquit id fiat per in-
vocationem trinitatis sive nominis Christi D[omi]ni sed non explicat an sit de essentia
aut necessitate forme ita ut aliequin reddatur invalidum sacramentum
id tamen innuunt angelus confessio 5º in principio et gerson 2ª p. in res-
ponsione ad bilarium cartusianum 2ª p. fº 183 et opus, culo de abso-
lutione sacramentali fº 184 —
d[omi]n[u]s tamen nec invocatio trinitatis per illa verba in nomine patris et filii et spiritus
sancti nec alia verba que exprimant absolutionem fieri autoritate Dei
aut Christi D[omi]ni est de essentia aut necessitate forme absolute sed tota forma
salvatur substantialiter in his solis verbis ego te absolvo aut aliis moraliter

-ctis nominibus eundem sensum. hic est desumitur ex aliis contra auctores huius dubii o precedentis [illegible] est contra hos. quia nec scriptura nec traditione ecclesiae aut sanctorum patrum seu concilior aut aliunde habetur ad formam absolutionis necessariam esse invocationem trinitatis aut nomen Dei seu Christi tamen si in illa requiratur conferri valida absolutio si solum proferantur haec verba ego te absolvo aut alia equivalentia quae non ponunt expresse licet fieri communiter et ordinarie quod [illegible] forma absolutionis solemniter praescribit haec verba ex quibus sententia theologorum fatis colligitur. hic [illegible] ut [illegible] supra —

Ratio autem congruentiae quia forma sacramenti sufficienter salvatur in illis verbis quae convenienter mittit ad institutionem Christi iuxta moralem modum concipiendi significare illius effectus siquidem sacramenta ut constat efficiunt [illegible] id quod significant et haec sola verba ego te absolvo aut alia equivalentia dicta a sacerdote poenitenti qui confessus sua peccata sufficienter iuxta moralem modum concipiendi significat absolutionem seu remissionem peccatorum qui est effectus sacramenti poenitentiae &c.ª —

Si autem comparetur an haec verba in nomine patris et filii et spiritus sancti aut alia aequivalentia licet non sint de essentia et necessitate formae absolutionis saltem non sint de illius integritate sustentatur negando ita [illegible] desumitur ex communi sententia huius dubii praecedentis ss sed omnes idque satis probatur ratione ss [illegible] —

Sed contra obiicitur causa principalis absolutionis a peccatis est Deus ut autor supra [illegible] ergo de essentia aut necessitate sacramenti est ut id significetur in ipsa forma absolutionis asserendo illam fieri in nomine patris et filii et spiritus sancti aut alio modo auctoritate Dei aut Christi confirmatur quia haec de causa in sacramento baptismi et confirmationis ut fiat validum sacramentum est necessaria invocatio trinitatis ergo similiter in praesenti —

Respondetur negando consequentiam nam si illa aliquid valeret probaret etiam id esse omnino necessarium in quocumque sacramento, tamen nullum esset validum nisi in illius forma exprimeretur invocatio trinitatis &c.ª quod tamen omnino certum non est concedendum ut patet de forma eucharistiae et matrimonii &c.ª

Quamvis igitur verum sit Deum esse causam principalem remissionis [illegible] Christi colecta ex scriptura et traditione ecclesiae non habetur id necessario debere significari in forma cuiuscumque sacramenti tamen alioquin non fiat validum sacramentum —

Speciatim non in sacramento baptismi et confirmationis ut fiat validum sacramentum necessaria est invocatio trinitatis quia ex scriptura aut traditione habetur id peculiariter institutum esse a Christo ut de baptismo docent communiter theologi vide [illegible] 3 p.e q. 66 a. 5 ubi Suarez disp.e 22 s. 3ª de confirmatione vero q. 72 a. 4 ubi etiam Suarez disput.e

dist. 33. 15. 4. peculiaris rō congruae qz baptismus i xpia-
tis ē ad pfessionem fidei confirmatio vero quasi baptismi perfectio
ad ppugnationem eiusdem fidei siquidem in hoc sacramento
christianus quasi Christi miles armatur et confirmatur ad pfitendam
fidem adq̄ ita consonum fuit a Christo domino institui ut inbo
catio nominis tanquam est precipuum misterium fidei esse de essentia et necessitate
baptismi et confirmationis — in sacramento vero penitentie et alijs
sacramentis etsi ex usu ecclesie fiat inbocatio nominis aut signum
crucis id tamen non est receptum quasi sit de essentia et de necessitate sacramen-
ti sed quasi de congruentia ut patet ex communi sententia doctorum in dubio
3º 55 sed dices et ex rōe ibi pposita nec non et in hoc dubio q. 5 dixi non est —
dices in c. nunquid de conse cratione dist. 5ª ex stephano papa 5º dicitur
oia sacramenta perfici signo crucis et ibi damnatur ad perficien-
dum q. libet sacramentum ac per inbeus penitentiam necessarium esse ut
fiat signum crucis pro quo intelligitur inbocatio nominis talis aut nominis
Christi &c. R. ibi non dicitur oia sacramenta ita perfici sed oia crys-
mata hoc est sacramenta que cum unctione Chrismatis preparantur ut pa-
tet ex g. bsa. et cor. expositione ibidem nec est respectu horum omnium dicitur signum
crucis seu inbocatum nominis esse de essentia aut necessitate sed ut in Evangelio
la refertur factum seu usus ecclesie qui est congruus unde colligunt auto-
res congruenter fieri signum crucis quandocunque conficitur q. libet sacra-
mentum ut designetur sacramenta per crucem et passionem Christi habere
bi nunc ferendi gratiam &c.

Dubitatur 5º an per solas illas verbis ego te absolvo conferatur statim
effectus sacramenti prius quam proferantur alia
verba que adduntur &c.

Aliqui sapienter te illa verba que adduntur &c esse de integritate forme
quam bis non de necessitate dicunt effectum sacramenti conferri finitis
oibus illis verbis que sunt de integritate itaque vero rigorem tenui sumentibus
de sententia c. 11 no 3 obscure et sine probatione —
alij vero ad hunc modum distingue dicunt si sacerdos habeat intentionem perfendi
in illis solis verbis ego te absolvo statim confertur effectus sacramenti
illis finitis secus vero si habeat intentionem addendi alia que sequuntur
ex verbis sequentibus simul cum alijs precedentibus fit integra
significatio qua finita confertur effectus sacramenti et ad hoc

asserunt ex quo fit unde tria consecrationis calicis ubi requirunt si sacerdos habeat intentionem sistendi in illis verbis hic est calix sanguinis mei statim illis finitis fit transubstantiatio secus vero si habeat intentionem addendi alia verba sequentia ut tenent Soto in 4 sent. dist. 11 q. 1 a. 2 Martinus Ledesma 1. 4 q. 19 a. 2 in fine et Enriquez tomo 2 summae lib. 6 c. de eucharistia c. 17 n. 1 ubi immerito inuit oppositam sententiam non esse securam cum potius illa apud antiquos scholasticos sit communior et doctis recentioribus videatur probabilior ut latius prosequitur Suarez 3 p. tomo 3 disp. 60 s. 1

asserendum tamen est prolatis illis verbis ego te absolvo aut aliis equivalentibus in fieri statim effectum sacramenti poenitentiae benedictiones positas nullum differri etiam si sacerdos intendat addere alia verba ita colligitur ex plerisque auctoribus locis supra citatis dubio 3 et etiam in simili desumitur ex plerisque illis gravibus auctoribus qui dicunt in consecratione calicis prolatis illis verbis hic est calix sanguinis mei statim fieri transubstantiationem ut probat Suarez ubi supra

probatur quia forma sacramentorum in suo genere operantur effectum quem significant ad modum causae naturalis quae statim ac est sufficienter posita producit effectum ut tradit in materia de sacramentis in genere et videri potest apud Suarez 3 p. tomo 3 disp. 13 s. 2 ss ad 3um et disp. 60 s. 1 ss unde argumentor 2o ubi recte adest posita materia et forma sacramenti cum intentione conficiendi sacramentum non est in potestate ministri suspendere effectum etiam si intendat nihil efficere nisi usque ad tale et tale tempus et ratio est quia sacramenta efficiunt saltem moraliter causaliter id quod significant atque inde statim ac significant effectum sacramentalem illum efficiunt suppositis requisitis necessariis unde operis eum ostendat

Cum illa sola verba ego te absolvo dicta a sacerdote poenitenti qui recte confessus est sua peccata sufficienter significent absolutionem sive remissionem peccatorum vere finitis illis verbis conferatur statim talis effectus nec differtur etiam si sacerdos intendat addere alia verba nec verum est verba sequentia pertinere essentialiter ad integram significationem formae nam in illis solis verbis ego te absolvo est integra significatio sacramentalis sufficiens ad remissionem peccatorum ut ostensum supra dubio 3 nec ratio hoc ab adversariis affertur aliquid quod facile solvi nequeat ex supra dictis

Dubitatur. Quando in quibus casibus reddatur invalidum sacramentum
aut committatur peccatum si mutetur aut omittatur
aliquid de consueta forma absolutionis

Regula generalis est tunc reddi invalidum sacramentum defectu formae et committi peccatum mortale sacrilegii quando in ipsa forma absolutionis inducitur mutatio, ut talis hoc est talis variatio aut omissio verborum ob quam non servatur moraliter ea determinata significatio quae ex Christi institutione ipsa eisque traditur et est de essentia sacramenti ut diximus supra in hoc c. dubio 1. si autem solum sit mutatio accidentalis sive in ipsa forma quae licet materialiter variantur verba manet tamen moraliter eadem significatio sive in his quae antecedunt aut sequuntur formam tunc non redditur invalidum sacramentum defectu formae nec haec mutatio accidentalis ex suo genere est peccatum mortale nisi ob aliquod grave scandalum aut notabilem iniuriam sacramenti aut aliunde ut constat ex supra dictis et pluribus ex infra dicendis —

ex hac regula quasi fundamento colligenda est resolutio multorum casuum qui in hac materia possunt occurrere sufficiam autem dicere forma aliquorum publicemus ex quibus aliorum solutio facile deduci poterit et observandum secundo ut attendatur an mutatio vel omissio contingat in his quae antecedunt aut sequuntur formam an vero in ipsa forma —

Quod igitur attinet ad ea quae antecedunt et sequuntur formam absolutionis

1.us casus sit si omittatur illa oratio praeambula misereatur tui omnipotens Deus etc. nullum videtur esse peccatum nec veniale non solum in brevibus reconciliationibus in quibus communiter eam ipsis et pluribus confessariis omitti solet sed etiam in confessionibus plenioribus quando ob aliquam occupationem aut aliam sic causam confessarius non potest commode in illa dicenda immorari imo etiam si ex libito illam omittat quia illa oratio solum videtur esse inducta ex consilio nec est unde ostendatur obligatio nec iam videtur esse in communi usu —

2.us casus est si omittatur alia oratio praeambula dominus noster Jesus Christus te absolvat etc. non est peccatum mortale dummodo alia via conferatur absolutio ab excommunicatione quando sit aut probabiliter dubitatur sententiam illam esse incursam nam cum excommunicatio maior et minor sit impedimentum suscipiendi

sacramentum qui scienter daret aut acciperet absolutionem sacrame
ntalem a peccatis absque absolutione ab excommunicatione committeret peccatum
mortale ut cum aliis sentit Dominus et nabarro in manuali c. 26 nº 7, 16
idem in c 9 nº 3 ait non licere nec esse validam aliquando non [illegible]
dam absolutionem a peccatis si contingat illam conferri penitenti excommuni
cato sine absolutione ab excommunicatione quia inquit ille de lectis non esset
[illegible] de qua dicetur plenius suo loco in de [illegible] de confessione —
quando autem nescit nec probabiliter dubitat penitentem
esse excommunicatum tunc non est preceptum sed consilium absolvere
ad cautelam ab excommunicatione ut ait nabarro in commentario de pe
nitentia dist. 6 c. in principio nº 26 et 27 ubi etiam notat supra
la verba absolvo te sufficere ad absolutionem a peccatis et ab excom
municatione et aliis censuris si sacerdos habeat intentionem sinteli
gere (saltem virtualem) absolvendi ab omnibus atque iuste sit communi
usu receptum ut absolutio ab excommunicatione premittatur ante
absolutionem a peccatis seorsim diversis verbis nempe absolvo te ab om
ni vinculo excommunicationis &c quod sane videtur expediens quia cum abso
lutio ab excommunicatione sit diversa ab absolutione a peccatis siquidem
illa non est sacramentalis bene in ista consonum est ut diversis verbis pre
mittatur 2º quia id iuxta consulitur ab autoribus et cum consuetudine apud
aperiis confessarios ad quod hac de [illegible] exprimant esse peccatum
veniale non premittere seorsim absolutionem ab excommunicatione et aliis censu
ris nisi quando ex aliqua peculiari causa prudenter aliud iudicat. Lib.
enriquez tomo 1º summa lib. 6 de penitentia c. 11 nº 3 et 4 —
3 casus est si omittatur alia oratio que post absolutionem dici consuevit
in hunc modum passio domini nostri Jesu Christi et merita beate
Marie &c nullum videtur esse peccatum nec veniale quia illa so
lum videtur esse inducta ex consilio neque apparet unde gravi autoritate
aut ratione ostendatur obligatio quamvis obtrationem supra dictam
in hoc c. §. 4º post formam absolutionis & [illegible] expediat illam dicere
quod vero attinet ad verba que in ritu modo conferendi absolutionem proferri
solent cum dicitur ego te absolvo &c —
sit 4us casus si omittatur illud pronomen ego non est peccatum mortale
immo ex aliqua causa nec videtur veniale quia illud solum apponitur ex
consilio ut maxime exprimatur persona ministri iuxta [illegible]

mum veniali offerendi sufficienter subintelligitur ~~minime~~ ipso verbo absolvo
ut constat ex auctoribus supra citatis dubio 3° §5 sed denique et aliis plerisque quia po
nitur in ipsa forma ut videre est apud scotum in 4 sent. dist. 14 q. 4 a. 3 ga
brielem ibidem q. 2 a. 1 Durandum 4 sent. dist. 22 q. 2 Paludanum
q. 3 et alios —
5.us casus est si omittantur illa verba ab omnibus peccatis tuis et illa in nomine
Patris et filii et spiritus sancti esse non est peccatum mortale ita plerique
ex auctoribus supra citatis dubio 3° §5 sed denique speciatim petrus ledesma ibi
relatus ait in hoc nullum esse scrupulum peccati mortalis (intellige
debere seclusa ratione gravis scandali nam inde aut aliunde posset esse mortale
ut notat scotus 4 sent. dist. 14 q. 1 a. 3) probatur quia illa verba ut probatum
est ubi supra non sunt de substantia aut integritate formae nam illis sublatis manet
sensus formae nec constat esse preceptum ecclesiae obligantis sub morta
li ad illa proferenda q. a. unde non est eadem ratio de verbis quae in forma
consecrationis calicis sequuntur post haec verba hic est enim calix san
guinis mei constat enim in ecclesia latina haberi preceptum de illis pro
ferendis quamvis non sint de substantia formae ut ostendit suarez 3 p. tomo 3
disput. 60 s. 1. a. — addunt autem scotus ubi supra et alii nec debere
videri peccatum veniale si in forma absolute omittatur invocatio tri
nitatis unde consequenter idem videtur inferri de omissione illorum verborum
ab omnibus peccatis tuis sed doctores recentiores dicunt id debere esse peccatum
veniale nisi quando occurrente aliqua peculiari causa prudentia
dictat posse omitti quod quidem verisimile quia illa verba proferuntur
ex usu ecclesiae atque licet non constet in precepto obligante sub peccato
mortali iure tamen censetur periculum ut ea verba proferantur ad declarandam
magis explicite materiam absolutionis scilicet mortalis nempe peccata et causam
principalem cuius nomine fit absolutio videlicet trinitatem aut Christum
q. a —
6.us casus est si loco horum verborum ego te absolvo dicat sacerdos ego te re
mitto aut condono peccata aut te absolverim a me s. tibi remittuntur
a me peccata tua aut denique dicat quaecumque alia verba equivalen
tia licentia moraliter eundem sensum debere non est peccatum mortale
seclusa ratione gravis scandali aut aliqua alia ratione ita communiter
auctores ubi supra quia talis mutatio non est substantialis nec magni momenti
eadem ratione scotus loco supra citato et alii similiter mutationem

auidentr alia de se in speciatim vinit ale qr e 3a coin mortr quem mr iniunxit ecclesia belle servari quantis non censetur abilla in specie obli gatur sub peccato mortali —

7o idem eadem rōe dme in hoc casu si absolvens propter suam autor itatem vgª si sit episcopus dicat nos te absolvimus aut propter autoritatem penitentis vgª si sit rex dicat ego absolvo vos aut vestram maiestatem de quo vide Caietanum in suma verbo absolutio ar milam ibi nº 4 et medinam in suma c 12 enriquez xmo sumē lib 6º de penitª c 11 nº 4 —

8o ob eandem roem idem dme in hoc casu si confessarius loco illius pronominis te ponat nomen penitentis vgª si dicat ego absolvo petrum si is non servat moraliter idem sensus et idq fieri posse in baptismo docent gabriel 4 sent. dist 3 ab dubio 3 ad finem et sotus in eadem dist as in 3o argumento 11 ex hac concl solutio et ali —

Si autem contingat sacerdotem errare in persona quam nominat ita ut persona cui confert absolutionem non sit petrus quem ipse exprimat sed paulus aut franciscus &ª tunc an fuerit validum sacramentum discernendum est ex intentio ne ipsius sacerdotis ut recte docet suarez 3a pe tomo 3 disput 13 13 5 sed queres ad conficiendum sacramentum requiritur intentio ministri saltem implicita et virtualis ut constat ex certa et communi doctrina quam late ibi ostendit suarez quare si minister habuit intentionem ita determinatam ad eam personam quam ipse exprimat nempe petrum ut voluerit ex cludere quamcumque aliam tunc in casu posito non fuit validum sacrame ntum si vero non voluit excludere quamcumque aliam personam sed ab solute habuit intentionem absolvendi personam cuius confessionem audivit quamvis in sua expressione erraverit exprimendo illam per sonam esse petrum cum re vera non fuerit sed paulus aut quicumque alius tunc validum fuit sacramentum quia illius intentio implicita et vir tualis se extendit ad illum siquidem voluit absolvere eum qui sibi est confessus —

Quivis tamen virtualem intentionem certe habet quicumque prius confes sarius nam ut recte in simili de baptismo ait sotus ubi supra quod si sa cerdos intellectu putet non habet intentionem negandam ut nolit sa cramentare nisi sit quanus quam ipse exprimat et beneé suarez ubi supª ait intentionem ministri debere esse talem ut simpliciter diri gatur ad presentem materiam .s. personam absque limitatione seu implici ta conditione non [illegible] conficiendi sacramentum si persona non est illa

quam proprie spiritualis ratio aut necessitas obligat ad li
mitandam hoc modo intentionem — alia ratio est de matrimo
nio ubi error circa personam est substantialis et est impedimentum irritans contrac
tum et reddens invalidum matrimonium quia intentio contrahentis est
limitata ad hanc numero personam cum qua intendit contrahere
et aut nolit cum alia ita sentiunt et Suarez notant ubi supra et ostendit
suo loco in materia de matrimonio. —
9.us casus est aliquando contingit propter aliquam necessitatem v.g. in maximo peri
culo pluries simul absolvendos esse multos ut tradunt autores quos refert et sequitur
Conink tomo 1.o suarez lib. 1.o de poenit. 2.a c. 11 n.o 4 litera c tunc autem ut fiat vali
dum sacramentum opus est ut sacerdos dicat ego absolvo vos &.a aut aliquid
aequivalens quia debet exprimi numerus pluralis eorum qui absolvuntur sicut qua
ndo una aspersione multi sunt baptizandi dicendum ego baptizo vos &.a ut notant
Conink et alii 3 p. q. 66 a. 5 ad 4.um —
10.us casus est non fit validum sacramentum si aliquis sacerdos dicat ego abso
lvo me quia sicut nemo potest baptizare seipsum ut docet Conink et alii 3 p. q. 66
a. 5 ad 4.um et decernit concilium Cart. de baptismo et eius effectu ita nunquam
quisquam seipsum absolvere et peculiaris ratio in praesenti est quia requiritur
distinctio inter iudicem absolventem et reum absolvendum idque satis constat
ex locis scripturae et conciliorum ac gravium autorum supra relatis et ex consuetudine
ecclesiae —
11 casus est si sacerdos proferat formam absolutionis non per verbum indicativum
activum s. passivum sed per imperativum aut optativum ut si dicat absol
varis s. absolvere a me aut absolvat servus Christi aut absolva
ris. adeo in hoc casu dissensio est inter autores an fiat validum sacrame
ntum: negantem sententiam tenent Paludanus 4 sent. dist. 22 q. 3
et Navarrus in commentariis de poenit. dist. 6 c. 1 in principio n.o 17
et alii dicentes formam imperativam seu optativam licet sit vali
da in sacramento baptismi in illa non est approbata ecclesia utuntur graeci
dicentes baptizatur servus Christi &.a ut tradit in materia de baptis
mo 3 p. q. 66 a. 5 et 6 ubi Suarez disput. 21 s. 1 et 2 non tamen
validam in sacramento poenitentiae quia inquiunt absolutio requirit
fieri a sacerdote ut vi tute clavium et caracteris sacerdotalis ac potestatis
iudicialis quae petit ut pronuncietur sententia per modum actus iudicialis
qui quidem sensus non servatur in forma imperativa aut optativa
haec autem ratio non habet locum in baptismo qui non exercetur per modum
iudicii nec petit ministrum sacerdotem et iudicem ut patet ex

n. Henno no. 15 19 de sacramento penitentiae c. 2 et ex usu ecclesiae —
Sententiam non affirmantem tunc fieri validum sacramentum si illa verba
non reddant sensum deprecativum tenent Soto 4 sent. dist. 14 q. 1 a. 3 affirm-
mat [illegible] Ledesma in 4 q. 25 a. 3 Ledesma in summa tracta. de penitentia
c. 3 dubio 4 ubi tamen non fideliter refert locum ex Soto nec vere naba-
rrum loco a nobis supra relato qui potius tenet oppositum —
in hac re ut adhibenda distinctio est inprimis haec verba absolvaris
a me aut absolvat a me servus Christi et aliqua valentia esse
de se subiecta aequivocationi quae possunt habere diversos sensus et sive
sint ut pro illa a sacerdote in nomine sensu faciant validum sa-
cramentum non vero invalido —
Primus igitur sensus est per mere optativus quo solum denotetur desideri-
um absolutionis exercendae non vero illius exercitium a sacerdote qui inde ass
diceret utinam absolvaris a me utinam absolvat a me servus Christi
etc. Et sic pro illa verba non fit validum sacramentum atque in hoc se-
nsu verum est id quod dicunt auctores prioris sententiae et ratio est quia tunc non ser-
vat sensus substantialis formae absolutionis nam per illam debet significari
actus absolvendi ut exercitus a sacerdote per eum actus iuri dicit ut
ostensum est supra dubio 2o —
2us sensus est per imperativus quo denotetur actum absolutionis exerceri
non ab ipso sacerdote habente actum imperii seu efficacis voluntatis
sibi ipsi imperantis exequitionem actus absolvendi quem exercet
et sic debet fieri validum sacramentum per verba imperativa
quando per illa denotatur significatur persona ministri imperantis
et exercentis actum ut cum dicit absolvaris a me aut absolvat
a me servus Christi etc. atque hoc volunt auctores supra citati
in 2a sententia et probatur quia sic supposita significatione quam in aliqua
acceptatione possunt admittere talia verba et intentione ministri
ad illa limitata servatur sensus substantialis formae absolutionis significabit
enim denotatur actum absolutionis exerceri a sacerdote habente actum
imperii seu voluntatis efficacis et ita est [illegible] —
maior tamen difficultas est quando per verba imperativa non ita
denotatur significatur persona ministri imperantis et exercentis
actum absolutionis ut cum dicit absolvaris a Deo aut absolvat
te Deus aut absolvat servus Christi etc. — Petrus Ledesma
in summa tracta. de penitentia c. 3 dubio 4 ad finem dicit pro haec

uerba absolbaris a Deo fieri balidum sacramentum justicae et Valbers dicit non fieri balidum sacramentum per hec uerba absolbat te
Deus quia inquit illa uerba absolbaris a Deo dici possunt cum imperio quod dirigatur non ad ipsum Deum, ita ut sacerdos imperet Deo id non
esset imperium et blasphemum sed ad ipsum penitentem; ad uero inquit alia uerba absolbat te Deus non possunt intelligi cum tali imperio quod dirigatur
ad penitentem sed pro facto non assignatur. Sufficienter uero videntur posteriora uerba dici posse in illo sensu non uero posteriora —
Sancius uero quod sent. disp. 14 c. 1 a 3 ad finem ait si quis diceret absolberis scilicet absolbaris a me fieret balidum sacramentum quia inquit
hec forma non est deprecatiba ut illa Deus te absolbat quae superius reprobata est sed assertoria et idem non auctor disp. 3 c. unica a sectione argumento
ubi multa habet non ita ait si quis in sacramento penitentie diceret absolbit te scilicet absolbat te Christus uere absolberet unde non videtur consequenter loqui —
Ideo videtur maxime dubitandum quod per uerba predicta fiat balidum
sacramentum si non semel conceditur (ut concedit Petrus Ledesma ubi supra)
fieri balidum sacramentum per hec uerba absolbaris a Deo similiter et eadem ratione concedendum est fieri per hec uerba
absolbat te Deus et per alia equibalentia similia quae similiter possunt
dici per eum sensum qui serbatur in prioribus uerbis serbari et mere aliter in posterioribus nec est unde ostendatur ratio discrepans
faciens similiter ob eandem rationem si semel conceditur fieri
balidum sacramentum per hec uerba absolbat te Christus
(ut concedit Sancius ubi supra) concedendum est fieri per ista Deus te
absolbat aut tribuat tibi absolutionem aut per alia equibalentia —
Si autem beliz aliquis cum Petro Ledesma et Petro ubi supra defendere per uerba predicta fieri balidum sacramentum non apparet alius uerior similior unus nisi dicatur per illum uerbum imperatibum absolbaris a Deo aut absolbat te Christus significari absolutionem quam sacerdos supposito eius imperio sua boluntate
non efficacius sibi ipsi imperantis exequitionem bene exerceret
ita ut sibi imperando illam exequatur ut minister tribuat non
Deo qui est causa principalis — sed quod facto uero nimis durum et biolentum
est prebere significationem quam uerba predicta possunt ferri uero cum modo dare illis hunc sensum adeo ita non satis uerisimiliter defendi uero
per illa fieri balidum sacramentum et Sanctus Thomas opusculo 22

c. 3° et 4° et communiori sententia Theologorum ... citatorum auctorum ... primum

eo sigillum quod illa non fieri validum sacramentum quia iuxta communem modum si-

gnandi per illa non exprimitur actus absolutus ut exercitus ... ministro-

ministerii verisimile et id quod ait Suarez q. sent. disp. 19 s. ex hoc sequitur

ubi dicitur in sacramento poenitentiae non esse necessaria ita precisa verba

sicut in baptismo et eucharistia modo quo inquit sufficit quod exprimatur actus sententiae absolu-

tionis sicut in iudicio publico ubi non oportet esse limitata verba nam

aliquando inquit iudex dicit iubeo hunc igni ... tradi aliquando

dicit gladio animadverti placet et quod verbis significat [illegible]

validum sacramentum si sacerdos dicat iubeo hunc absolvi aut

placet illi remitti peccata huiusque doctrina sententia non verisimile

similis quod verba sit in sacramento poenitentiae non esse necessaria ita

precisa verba sicut in baptismo et eucharistia aut loquitur de verbis

determinatis materialiter quoad voces et sonum verborum et sic non ma-

teria determinata requiruntur ad baptismum et eucharistiam quoad sacra-

mentum poenitentiae quia quodcumque verbis equivalentibus quae verba moral-

iter idem sensum faciunt sit validum sacramentum ut ostensum est supra

dubio 1° et 2° — aut loquitur de verbis determinatis formaliter quoad

significatum et sensum et sic non minus determinata requiruntur ad sacra-

mentum poenitentiae quam ad baptismum et eucharistiam seu quodcumque aliud

sacramentum quia omnino requirit ut verba habeant eandem materiam

significationem quae ex institutione Christi collecta ex scriptura

aut ecclesiae traditione est de essentia et necessitate sacramenti ut videtur

probatum quod sic circa formam quodlibet sacramentum patet ex

communi sententia et ... id quod significat cum ... libet ordinitur ad aliquem de-

terminatum effectum sicut eandem ... significationem qua exprimatur

talis effectus ut illum determinate significando efficiat —

Cum autem Suarez ait ad sacramentum poenitentiae sufficere circa verba

quae exprimatur actus sententiae absolventis id quidem verum est si

actus absolvendi significetur ut exercitus a sacerdote ut probatum

supra dubio 2 certum quod illa verba iubeo hunc absolvi aut placet

illi remitti peccata id non significat iuxta moralem modum concipiendi

quod ibi non dicitur quod a sacerdote proferente talia verba fiat abso-

lutio sed quod iubeat aut sibi placeat illam fieri quod omnino verum

est si velit illam fieri ab alio ut patet ... aut aliis

prelatus nolit se absolvere aliquem sed remittendo illum ad alium confessarium dicat iubeo hunc absolvi aut placet illi remitti peccata vide enriquez nuoi summa libro de penitentia c. 11 n. 4 —

ob eandem rationem quamvis enriquez et ipse citatus vide at. sine dubio tamen supponere fieri validum sacramentum penitentie et fran similem illi quae in baptismo sine expressione ministri ... praeterea si sacerdos dicat absolvat servus Christi id non videtur valde dubium et non admittitur vero simile quod hec verba absolvat servus Christi ex modo significandi non denotant quod absolutio fiat a ministro illa proferente nam quamvis ipse pelit non absolvere penitentem sed illum absolvi ab alio tunc potest dicere absolvat servus Christi nec ex modo concipiendi in aliqua acceptione ibi denotatur significari ut absolutio exercetur a ministro illa proferente — nec verumtamen (quod quod enriquez ubi supra) secolum sententiam quod per talia verba fiat validum sacramentum penitentie quamvis non id teneant sotus et martinus ledesma et penitentia ledesma locis supra citatis sententiam non affirmantem et quidam alii aperte non id negant palud annus et navarrus supra citatis suarez cap. et colligitur ex eo ... consiguulo
22 et 38 c. 4 a. et ex doctrina communi recepta quod necessarium sit actum absolutus denotare significari ut exercitum a ministro ut diximus supra dubio 2º et doctores recentiores dicunt esse valde dubium quod per illa verba absolvat servus Christi fiat validum sacramentum quod et fatetur penitentia ledesma ubi supra —

id 2º quod enriquez ubi supra subdit in ista sacramento penitentie non esse necessariam expressionem ministri sicut nec in ista baptismi sed ita intelligatur quod non est necessaria expressio per hoc pronomen ego &c verumtamen certum spiritum pro sacramento penitentie quod exerceri debet per modum actus iuridici requiritur talis expressio quae denotare significet actum absolutus exerceri a ministro ut fatetur et ipse enriquez et ex eius sententia ostenditur supra dubio 2º —

ubi nec denique cajetanus si sacerdos advertens per fieri sacramentum absolutus verbis dubiis de quo non mirum dubium sit an moraliter iuxta communem modum significandi habeant eundem sensum quem deberet sibi constituere mirum peccatum mortale sacrilegii iuxta communem doctrinam in materia de sacramentis ingre 38 c. 6 a. 6 de quo in parte in suarez disput. 16 s 2 et ratio est quod cum minus ter posset per ferre sacramentum certum et sine ... necessaria per fieri sacramentum dubium exponit se periculo non conficiendi sacramentum et irrogat illi gravem iniuriam atque inde committit peccatum

mor tale sacri. egi. noi si excuset. propter ignoranciam aut inadvertenciam
si vero autem scienter si vel ignoranter per latam fuerit forma dubia, tunc du
bium sit an factum fuerit sacramentum validum, oportet ut repetatur forma
certa sub condicione, in hunc: si antea non fuit validum sacramentum denuo
fiat —
alia vero questio de forma que non est dubia sed equivoca in hunc: quod sit quidem
habere diversos sensus, cum verba ex modo significandi in aliqua acceptione
admittant verum sensum formae, ut v.g. illa: absolvaris a me, aut ab
solvat te a me servus Christi, que possunt habere sensum optativum aut in
perativum, ut dictum est. tunc ss. in hac re tunc, cum verba equivoca
ex ex modo significandi admittant verum sensum formae, si adsit inten
tio ministri ad illum determinata, non est cur dubitet quod illa fiat validum
sacramentum, ut recte ostendit Suarez 3a parte tomo 3 disput. 2a s. 1a.
unde non est cur tunc repetatur alia forma —

C. 2um quisnam sit sensus formae absolutionis, an per illam denotet.
potestate clavium remitti peccata quo ad culpam
et penam eternam et conferri primam gratiam

Omnibus his erroribus hereticorum prefuerunt Wiclefo, qui ut refert Waldensis
tomo 2o de sacramentis c. 149 vero negant potestatem clavium in facul
tatem sacerdotis ad absolvendos peccatores, qui errores ex supra dictis con
futantur ss. et plenius ex infra dicendis. — apud catolicos admittentes
potestatem clavium ss. in hac re diverse sententie que ad tres precipuas
revocari possunt —
1a sententia est eorum qui dicunt potestatem clavium solum ordinari ad con
ferendum augmentum gratie, non vero primam gratiam, unde consequenter affirmant
nunquam per absolutionem sacerdotis conferri primam gratiam, ac per inde nunquam
per illam absolvi peccatum mortale quo ad culpam, sed id presupponi absolutum
a Deo. in hac sententia conveniunt multi graves autores (quamvis ut infra
dicetur differant in modo explicandi sensum formae absolutionis) ita magister
sent. in 4o dist. 18, D. Bonaventura ibi, Durandus ibidem q. 2a,
Gabriel q. 2a, Alexander Alensis 4a p. q. 20 membro 1o art. 1o, Ricardus
de Sancto Victore in lib. de potestate ligandi atque solvendi per. 1a. cap. 7. 8. 10,
Hugo de Sancto Victore lib. 2 de sacramentis p. 14. c. 8 et alii —
pro hac sententia afferri possent multa fundamenta ex scripturis et pa
tribus antiquis, sed precipua quedam breviter subiciemus ac dissolvemus

et qq reliqua facilius absolvi poterunt. 1um fundamentum est ex locis
scripture et patrum qq solus Deus dicitur absolvere a peccatis ut isaie 43
et matei 9 et d. ambrosius qui refertur c. verbum Dei dimittit dist. 2a
et d. gregorius relatus c. plerumque de pen. 3 et alii patres quorum verba
habentur apud magistrum sent. et alios ubi supra &a —
huic argumento iam responsum est c. precedenti dubio 2o, nempe hec dicta
intelligi qq solus Deus absolvit ut causa principalis et propria autori
tate 2a quia non obstat ut sacerdos absolvat ut causa instrumentalis sumptus
est ut est desumitur ex scripturis et patribus ut dictum est in
illo loco et plenius infra hoc autem intervenit d. tho. 3 p. q. 84 a. 3 ad
3um dicit solet his verbis qq solus Deus absolvit autoritative sacerdos
vero ministerialiter pro hoc autem faciunt multa exempla ex scriptura ut
psalmo 71 de Deo dicitur qui facit mirabilia magna solus nempe ut causa
principalis non ut instrumentalis et multi viri sancti faciunt miracula —
2um fundamentum est in lege veteri sacerdotes non mundabant leprosos sed solum
ostendebant illos esse mundatos ut patet ex levitici 13 et 14 et Christus do
minus matei 8 prius mundavit leprosos et deinde misit ad sacerdotes
et ioannis 11 prius suscitavit lazarum et postea dixit apostolis solvite eum
&a in his autem factis indicatur peccatores prius ab ipso Deo mundari a le
pra peccati et suscitari ad vitam gratie quam a sacerdotibus absolvantur ut
desumitur ex d. augustino sermone 10 sermone de tempore et d. hie
ronimo sermone in matei 16 in lib. d. abo. clavis &a —
Et sacerdotes veteris legis longe superari a sacerdotibus nove legis quibus
concessa est potestas non solum ostendendi mundatos sed mundandi leprosos
a peccatis et lepra peccatorum ut dicetur infra. nec ex illo facto matei 8
et ioannis 11 colligitur oppositum — ideo autem Christus Dominus ma
tei 8 (ut notant expositores specialiter maldonado ibi) leprosum quem mun
daverat misit ad sacerdotes 1o ut impleret legem 2o ut humilitatem
ostenderet 3o ut ipsi sacerdotes videndo et approbando illud mira
culum essent inexcusabiles si non crederent —
cum autem ioannis 11 de lazaro suscitato dixit solvite eum &a
id non dixit devote apostolis sed iudeis proximioribus qui aderant ut ipsi quasi
suis manibus illud miraculum contrectando magis excitarent adi
llius fidem — nec vero ex illo loco iuxta sensum literalem habetur
absolutio sacramentalis quamvis multi patres non tam illum locum
interpretando quam concionando et similia quod accipiendo

applicant ad hoc et quamvis ibi esset sermo de absolutione sacramentali
unde non solum colligi posset aliquando contingere ut peccatores ante ab-
solutionem sacerdotis mundentur a Deo et justificentur, ad contritionem per quidem contritionem,
quia quando penitens ante absolutionem sacerdotis habet actum perfectae contritionis
in quo saltem implicite includitur votum sacramentum penitentiae, ut recensere
est contingere ut peccatores non tantum absolvantur a Deo absolvantur per absolutionem sacer-
dotis quasi ministri concurrente Deo ut causa principali nempe quando
accedunt ad sacramentum penitentiae cum attritione ut dicetur infra —
nec obstat quod aliquando sancti patres ut Sanctus Gregorius homi-
lia 26 in evangelia et Sanctus Augustinus ubi supra et alii dicant peccatores
prius vivificari a Deo volunt non illos prius excitari a Deo auxilio
praeveniente excitante et praeterea ipse Deus dicitur concurrat cum sacerdo-
te simul tempore ad conferendam gratiam quodammodo tamen prius natura
in uno genere nempe causae principalis tribuendus effectum quem tamen aliquando
vari a consideratione alii sancti patres prius tribuunt sacerdoti dicentes abso-
lutionem sacerdotis praecedere absolutionem Dei ut habetur ex Sancto Bernardo sermone 1 de
Petro et Paulo et Sancto Hilario canone 16 in Matthaeum quia nimirum quodammo-
do in alio genere sacerdos dicitur prius natura concurrere tamquam causa instr-
umentalis et ministerialiter determinans —
3um fundamentum tenet ut penitens absolvatur a sacerdote debet esse benedictus
positivus spiritualiter sed posita contritione statim a Deo remittitur culpa et confer-
tur gratia. Ergo prius quam absolvatur a sacerdote debet esse absolutus a Deo atque inde
sacerdos sua sententia solum indicat seu ostendit illum esse absolutum —
confirmatur ex illo ecclesiastici 17 a mortuo quasi nihil perit confessio quibus verbis indi-
catur penitentem mortuum per peccatum mortale non posse facere confessionem nisi prius
habeat vitam gratiae supposita contritione ergo etc. —
Respondetur ut penitens sit benedictus positivus quantum satis est ad sacramentum peni-
tentiae non necessario requiritur contritio perfecta sed sufficit attritio quae
pariter [illegible] solet contritio imperfecta ut dicetur infra suo loco immo etiam
si requireretur contritio perfecta in illa non necessario requiritur prius
tempore quam conferatur absolutio a sacerdote unde si ponatur in illo in-
stanti quo completur forma absolutionis tunc penitens non est prius absolutus
a culpa sed ad illius remissionem concurrit etiam absolutio sacerdotis —
ad confirmationem respondetur in illo loco per mortuum hoc est eum qui ex habuit
de esse in suo errore [illegible] peccato nihil prodesse confessionem hoc est fateri
et agnoscere se aberrasse a via veritatis sicut non ut dicitur sapientiae
5 frustra impii fatentur ergo erravimus a via veritatis etc. unde
in illo c. 17 ecclesiastici dicitur non demoremini in errore impiorum

omittimur tamen confiteri amori meo quasi nihil perit confessio &a. vide hoc D. Augustinum sermone 66 de tempore —

4um fundamentum Christus Dominus pariter concessit potestatem absolvendi atque ligandi seu retinendi peccata ut patet Matth. 16 et 18 et Ioannis 20. Sed per potestatem ligandi non possunt sacerdotes ligare homines peccato faciendo illos peccatores, sed solum dicuntur ligare quatenus iudicant suspenduntque illos defectu debitae dispositionis non esse dignos absolutione; ergo similiter per potestatem absolvendi non possunt absolvere homines a peccato faciendo illos iustos, sed solum possunt iudicare suspendere illos per debitam dispositionem absolvi a Deo —

Respondetur negando consequentiam et ratio discriminis est aperta quia Deus non vult imo nec velle potest ut sacerdotes habeant potestatem in se ligandi homines peccato ut possint vincendi(?) peccatum et faciant illos peccatores cum id sit intrinsece malum turpe; unde a parte sequitur per potestatem ligandi a Christo Domino concessam non intelligi talem potestatem sed solummodo qua dicuntur ligare et retinere peccata propterea quod peccatores defectu debitae dispositionis indignos absolutione non absolvant sed permittant et relinquant in suis peccatis ad eum modum quo in sacra scriptura Deus dicitur excaecare seu indurare corda peccatorum obstinatorum quia non confert illis illustrationes et inspirationes sed permittit illos in caecitate et duritia cordis; at vero Deus velle potest ut sacerdotes habeant potestatem absolvendi a peccato tanquam illius ministri quo operatores faciendo homines iustos ut causae instrumentales tamen(?) unde ad productionem gratiae(?) id enim non repugnat divinae omnipotentiae et de facto fuisse a Christo concessum apostolis et aliis successoribus ecclesiae ministris profitentur ex sacra scriptura et ex concilio colligunt(?) sancti patres et alii graves auctores locis infra citandis. — Praeterea in alio sensu sacerdotes dicuntur habere potestatem ligandi quia possunt imponere obligationem satisfactionis in pluribus peccatis ut dicitur suo loco —

2a sententia aliorum qui licet concedant potestatem clavium ordinariam non solum ad augmentum gratiae sed etiam ad 1am gratiam aliquando per sacerdotes absolutionem bene remitti non peccata, dicunt tamen non dicunt per illam proprie non absolvi peccata sed remitti, ad quod idem(?) nostra absolutio [illegible] potius deberet dici ego remitto tibi peccata quam absolvo. Ita Abulensis in 3 p. sui defensorii c. 6. — Solet autem haec sententia ita probari 1° quia Christus Dominus Ioannis 20 ubi sacramentum poenitentiae instituit tantum usus est hoc verbo remittendi peccata et potius illo utitur communius quam verbo absolvendi. — Et 2° Christus Dominus Matth. 16 et 18 usus est verbo solvendi et merito ex ecclesiae traditione et conciliorum auctoritate(?) contra [illegible] illius usus ut consumitur(?) c. praecedenti(?) in 1a et dubio 2° aptissime non per illud explicatur cum in aliis.

quem sacerdos quasi iudex exercet sic n. a latinis iudices dicunt sua sententia absolvere reos et sepe in sacra scriptura peccata dicunt vincula seu funes ut salmo 118 proverbiorum 5 eclesiastici 28 isaie 5 et 52 et 58 et alibi sepe unde recte ad designandam remissionem peccatorum acomodatur hoc verbum absolvendi quo audito excitetur penitens ad agnoscendum tantum beneficium aduertens se suis peccatis quasi vinculis ac catenis eterne damnationis fuisse ligatum iam quam divina misericordia per sacerdotis statum ab illis absolvi —

dices d. Hieronimus in c. 16 Mathei circa illa verba quodquod solveris super terram videtur reprehendere hoc quod sacerdotes dicant absolvere ita n. ait istum locum episcopi et presbiteri non intelligentes aliquid sibi de fariseorum asumunt supercilio ut vel damnent innocentes vel solvere se noxios arbitrentur &c. Respondeo d. Hieronimum ibi loqui contra eorum aliquos qui temeriter arogantur non atendendo ut pare malam aut bonam vitam et dispositionem penitentis presumunt aut absolvere indignos aut ligare dignos cum non atendatur ad vitam et dispositionem penitentis illud n. dictum Mathei 16 quecumque solveritis super terram erunt soluta et in celo cui simile habetur ex Mathei 18 ioannis 20 intelligitur ut dicunt theologi clave non errante hoc est quando sacerdos per scientiam prudentium iudicio habita ratione dispositionis penitentis —

eodem modo solvendum est id quod ab adversariis obicitur ex clemente in clementina de privilegiis et excessibus privilegiatorum lib. 5 titulo 7 § 1 et clementina de penitentiis et remissionibus lib. 5 titulo 9 § ad hec ubi reprehendunt quidam religiosi qui asserebant se absolvere penitentes a culpa et pena Respondeo n. ibi reprehendi arogantiam quorundam qui absque legitima facultate iactabant se per indulgentias auctoritatem summi pontificis suis absolvere eos a peccatis reservatis vel plenissima indulgentia a culpa et pena —

preterea quando d. Hieronimus ubi supra et alii patres quos refert et explicat enriquez tomo 1 summe lib. 1 de penitentia c. 12 in commento littera e asserunt sacerdotes sua absolutione ostendere peccatores esse absolutos et mundatos a Deo sicut olim sacerdotes ostendebant mundatos esse leprosos levitici 13 et 14 ita exponendi sunt ut velint sacerdotes nove legis id ostendere quod per verba absolutionis id significant ita n. ut sacramenta taliter significando et ostendendo eos efficiant iuxta illud est dictum sacramenta efficiunt

idq significant nec illud exemplum de sacerdotibus veteris legis asserunt ab illis ut locum habeat quo ad omnia ut aperte constat ex aliis illorum locis ut di cetur infra et quamvis aliquando tribuant effectum mundandi seu munus sanctificandi peccatores soli Deo id non intelligitur in eo sensu quo saepe effectus absolute tribui solet causae principali quamvis simul cum ad illum concurrat aliqua causa instrumentalis quem concursum sancti patres non negant sacerdotibus novae legis ad mundandos pecca tores per sacramentum poenitentiae ut aperte patet ex illorum doctrina ut dicetur infra —

2º praedicta sententia solet ita probari nemo dicitur proprie absolvi ab eo quod non est seu quod non est aliquid possibilium sed post actum peccati praeteritum non est aliquid possibilium ergo peccator non dicitur proprie absolvi a peccato aut culpa, sed post actum peccati mortalis praeteritum quamdiu per dei gratiam non remittitur manet homo ratione illius actus non remissi in esse moris habitualiter aversus a deo illi quod iam minus quam theologi dicunt reatus habitualis culpae praeterita manet obligatio ad poenam aeternam, atque autem ut proprie dicitur peccator absolvi ab hoc utroque morali vinculo culpae et poenae et quamvis haec loquutio sit metaphorica per quandam analo giam ex vinculis materialibus corporis translata ad vinculum mora lia atque non ideirco est impropria quia per illam denotatur veritas et proprius sensus quod homo absolvitur hoc est liberatur a reatu culpae et poenae sic non saepe per loquutiones metaphoricas et allegoricas denotatur sensus maxime proprius rei quae intenditur ut communiter docent autores agentes de sensu allegorico seu metaphorico sacrae scripturae in prima cap ag —

3ª sententia vera et omnino certa asserit potestatem clavium pabsolu tam sacerdotis ordinarii per se ad conferendam iam gratiam per illam proprie absolvi peccata quo ad culpam et poenam ita tenet natural. vaz 3ª parte cap 29 ad 2um et cap 84 art ad 5um Scotus 4 sent dist 19 q 4 art ad finem et dist 16 q 1 durandus dist 17 q 13 Capreolus ibidem q 2 art 3 ubi etiam dicta notavit 3 soto 4 sent dist 19 q 1 art 3 et dist 20 q 2 art 1 argumento 7º ledesma 1 4 q 21 art 3 et s nabarus in manuali c. i nº 11 et 43 bega lib 13 in tridentinum c 33 cordubae lib 1º quaestionarii q 1ª enrri quez tomo 1º suarez lib 6º de poenitentia c 12 et alii autores huius tem poris hoc tradunt ut certum — nec mirum si aliquos graves autores anti quos supra citatos in 1ª sententia aliud sensisse tempore quo nondum erant res adeo declaratae in modo et ex illis non nulli aliis in locis satis significant

hanc sententiam ut d. Bonaventura 4 sent. dist. 17 p. 2a a. 2 q. 3 n. 91 alexander
alensis 4 p. q. 60 membro 1 a. 3 iuxta antiquam et communi usu receptam editio-
nem nam in alia editione veneta anni 1576 habetur alia series et diversus
numerus quaestionum —
Pro explicatione quaestionis cum in hac re distinguendae sint diversae quaestiones pro
diversis gradibus certitudinis sciendum est aliud esse inquirere an forma absoluta
sacramentalis virtute clavium habeat vim absolvendi seu remittendi peccata
vere et proprie quoad culpam et poenam aeternam atque inde conferendi primam gratiam
peccatori bene disposito non declarando an haec bona dispositio debeat esse contri-
tio an vero sufficiat attritio aliud vero inquirere an hoc praestet peccatori habenti
solam attritionem nunc agendum est de priori; secundum vero posteriori dicetur suo
loco in disputatione de contritione ubi inquiretur an requiratur contritio an suf-
ficiat attritio ut per sacramentum poenitentiae conferatur prima gratia —
ca Dico igitur est forma absoluta sacramentalis virtute clavium habet vim abso-
lvendi seu remittendi peccata vere et proprie quoad culpam et poenam aeternam
atque inde conferendi primam gratiam peccatori bene disposito haec ita absolute proposita
est adeo certa ut eam negare sit error desumiturque ex auctoribus citatis
in 2a sententia —
Probatur 1o ex sacra scriptura nam Matth. 16 et 18 et Joannis 20 id satis significatur
dicendo quaecumque solveritis super terram erunt soluta et in caelo quorum remi-
seritis peccata remittuntur eis ubi ut patet non dicitur denuntiabitur tamen hic sensus quorum
ostenderitis esse absoluta peccata sed quae solveritis et remiseritis nec illic ser-
mo de peccatis solum quoad poenam temporalem aut aliquem alium illorum effectum
sed de ipsis peccatis absolute atque inde de culpa et consequenter de poena aeter-
na illi annexa ut communiter in illis locis notant expositores — haec autem po-
testas remittendi peccata dicitur potestas clavium iuxta illud Matth. 16 tibi dabo
claves regni caelorum propterea quasi per claves aperitur peccatoribus ianua re-
gni caelorum quae illis propter peccatum erat clausa nempe per solitur peccatum confertur
gratia qua patet aditus ad gloriam appellatur autem in plurali claves
quarum altera dicitur clavis scientiae hoc est auctoritas iudicialis ad cognoscendam
causam altera vero clavis potestatis hoc est facultas ferendi sententiam et absolvendi
de his autem clavibus late agunt expositores in c. 16 Matth. scholastici
cum magistro 4 sent. dist. 20 et 38 et in additionibus d. tho. q. 17 —
2o Probatur ex conciliis nam in Florentino in decreto Eugenii de unione armenorum
dicitur effectum sacramenti poenitentiae esse absolutionem a peccatis et in Trid. sessione
14 c. 6 declaratur et c. 9 dicitur peccatores per sacramentum poenitentiae iustifi-
cari et recuperare gratiam amissam et per illud simul cum culpa remitti
poenam aeternam quamvis non semper remittatur tota poena temporalis
constat autem ad hoc concurrere absolutionem sacerdotis per hoc enim verba ego
te absolvo quae est forma huius sacramenti in qua praecipue ipsius

uis sitae ut dr in tridentino concilio ss 14 de sacramento poenitentiae c 3 —
item in eadem ss 14 c 1 dr Christum dominum ioannis 20 cum dixit quorum remi-
seritis peccata etc dedisse potestatem ad reconciliandos fideles post baptismum lap-
sos et c 2 dr peccatores per sacerdotes sententia liberari quasi iudicis et c 3 effectum
huius sacramenti esse reconciliationem cum Deo et c 6 sacerdotes etiam si sint in pec-
cato mortali per virtutem spiritus sancti in ordinatione collatam tanquam
Christi ministros functionem remittendi peccata exercere et illorum absolutionem
non esse solum nudum ministerium declarandi remissa esse peccata denique habetur
canone 9 de sacramento poenitentiae —
3o probatur ex patribus aperte asserentibus matthaei 16 et ioannis 20 designari,
verum potestatem ecclesiae ministris communicatam ad absolvendum et remi-
tenda peccata ut patet ex d augustino tomo 7 libro 3 de baptismo con-
tra donatistas c 17 et ibi d ambrosium tomo 1o lib 1o de poenitentia c 2 et 7
d gregorio homilia 26 in evangelia chrysostomo tomo 3 homilia 83
et tomo 5 lib 3 de sacerdotio ubi pulchre explicat excellentiam sacer-
dotii nostri legis et ex pluribus aliis quos hic facile recenseri posset ex
indice suorum operum et multa referunt apud canisium in cathechis-
mo de sacramento poenitentiae ss 1 et 6 et apud becanum lib 6 13 in vindiciis
c 33 —
4 probatur ratione quod non repugnat ut Deus eligat aliquam creaturam quasi
instrumentum sive physicum sive morale ad absolvendum formaliter
ab peccata vere et proprie quo ad culpam et poenam etenim nam aeque inde
ad conferendam etiam gratiam nulla enim in hoc apparet contradictio et certum
est ex sententia adversariorum id convenire sacramento baptismi cum
ex scriptura et conciliis et patribus ubi supra colligatur hoc idem convenire
sacramento poenitentiae respectu fidelium qui post baptismum lapsi sunt
peccatum idque fuit admodum expediens ad eorum remedium et consonum sua-
vi providentiae Christi domini non est negandum id vere convenire absolutioni sacra-
mentali in qua ut ait vilennius ubi supra sita est praecipua vis sacra-
menti poenitentiae — nec illud fundamentum per cui maxime vim
innitur plerique ex adversariis quod solus Deus absolvat formaliter peccata
iam quae supra a nobis solutum est habet in praesenti peculiarem difficulta-
tem quia in similibus non sit etiam ab illis solvenda in sacramento baptismi —
ex dictis reiiciendae sunt variae expositiones quas adversarii explicant formam
sacramenti absolutionis non consentaneae ad doctrinam a nobis traditam — in
ex positione aliquorum asserentium hunc esse sensum ego te absolvo hoc est
ostendo te esse absolutum ita magister sententiarum in 4 dist 18 litera f

grabielibiden eiaz ocam et ali —
Sed huic positio si rai intelligat ut beliri sacerdotem p fram absolut
ni hil aliud facere quam ostendere seu declarare peccata ee remissa
aperte 2 concilium tridentinum ss 14 de sacramento penitz c 6 et ca
none 9 ubi id damnat —
preterea id reicitur cum e x beg scripture et concilior apparium ubi supe et
qd constat sacerdotibus nobes legy conbenire potestatem uere et p prie remi
tendi peccata et n solum ostendendi siue declarandi illa ee remissa et quan
do aliqui sancti patres dicunt sacerdotem absolbendo ostendere peccata
remitti id intelligitur eo mo quo dictum e supra ss preterea quando
remittuntur nempe qd sacerdos id ostendit sacramentaliter significando
quantum e ex ui sacramenti efficiendo ut rite explicat d thomas 3 p
az ad 5um —
cum autem hec doctrina eo mo quo p posita e supra ss bonigi e sit itum
ut nequeat negari sine errore ut ibi ostensum e p hoc illa n e solum
defendenda eo mo quo defenditur a plerisq recensioribus fundantibus
illam in ea sententia q sola contritio cum sacramento penitz sufficiat ad
remissionem peccati et ad gram quamlibet n huiusmodi sit bera ut dicetur
suo loco tn n e ita certa sicut predicta doctrina ne necessario
pendeat ab illa nam defendendaz e in sententia asserente contritionem cum
tam ne cum sacramento penitz sufficere ad iustificatm —
quare ad id qd grauis 4 sent dist 18 eiaz et ali aduersarii inod
icunt absolutio sacerdotis semper presupponit remissionem peccati
contritionem precedentem q illa uere et p prie n absolbit conferendo
i gram defendendum e negando ant et preter eam solutm qd
dique sequi uidendam absolutm a sacerdote n necessario requiritur contri
tio perfecta sed sufficit attritio assignandaz e alia solutio iuxta
aliam sententiam que negat attritionem sufficere nempe licet concedat
contritionem n sufficere adhuc fieri poterit ut contritio ponatur in eo met
instanti quo completur absolutio sacramentalis et tunc n presupponit
remissio peccati nisi in suppositione gratiz sed confert p absolutm sacerdotis contritio
tem simul cum contritione siquidem in ipsa absolutione sitae precipua uis sa
cramenti penitentie ut ait tridentinum loco supra citato ss 2o et ut
conciliis id q efficacius probatur ex aliis ibi adductis et infra adducendis —
2a eius positio e aliquorum quos refert et impugnat d bonauentura 4 sent
dist 18 pa az eiaz qui asserunt id qd ab scriptura et conciliis et patribus
potestatem clauium seu absolutionis sacerdotis seu sacramenti penitentie
tiuie here uim remittendi peccata intelligi rone sacramenti in
bono hoc e rone contritionis in qua inclubitur bonum confitendi

et sufficientem absolutionem unde dicunt remissionem ulliusque etiam gratiam solum
conferri per contritionem non vero per ipsam absolutionem imo explicitam et iuxta
hanc doctrinam aliqui sensum faciunt absolutionis i.e. ego te absolvo hoc est li
bero ab obligatione confitendi —
3a expositio est aliorum quos sequitur d. bona ventura ubi supra qui asserunt potes
tatem clavium seu absolutionem sacerdotis dici posse absolvere a peccatis primum
impetrationis sive deprecationis non tamen itaut vere et proprie habeat vim remittendi
culpam —
4a est Ricardi de Santo Victore in tractatu de potestate ligandi atque solvendi
capite 9 et 7 et 10 ubi ait per absolutionem sacerdotis dici remitti peccata quia illam
remittit poenam eternam pro peccatis debitam sed non supposita contritione
remissa culpam a solo Deo adhuc in hominem manere reatum poenae eternae
et ab hoc reatum seu obligatione poenae absolvi a sacerdote —
5a est quam Medina tractatu 2o de confessione in quaestione de futuro absolutionis sacra
mentalis folio 95 columna 3 ubi ait peccata quo ad culpam et poenam eter
nam absolvi a Deo per contritionem ceterum per absolutionem sacerdotis hominem ab
solvi ab exilio regni celestis ait non remissa culpa et poena eterna adhuc manere
hominem clausum regnum celorum donec illi aperiatur per absolutionem sacerdotis —
sed hae omnes expositiones et aliae quae negant potestatem clavium et absolutionem sa
cerdotis habere vim directe remittendam culpam et poenam eternam reiciendae sunt
sua dicimus ss dominus igitur est siquidem ex locis scripturae et conciliorum a patrum ci
tatis colligitur id non esse negandum praeterea ita explicari quod sacramentum
poenitentiae habet vim iustificandi peccatores lapsos post baptismum et reparare
ut gratiam amissam per quam remittitur culpa et poena eterna ut ait tridenti
num ss 6 c 14 sed praecipua eius sacramenti poenitentiae fit est in illius forma
quae est absolutio sacerdotis ut dicit idem tridentinum ss 14 c 3 ergo conveni
ens est talem vim convenire non solum contritioni sed etiam immo et praecipue
absolutioni vi et virtute clavium —
confirmatur quia omnia quae a patribus et conciliis asseruntur aut specialiter de efficacia sa
cramenti poenitentiae aut generatim de efficacia sacramentorum novae le
gis ita intelligenda sunt ut talis efficacia tribuatur etiam ipsi formae absolutionis in
quantum tridentino ubi supra in forma sita est praecipua vis sacramenti poenitentiae ergo
unde sacramentum poenitentiae asseratur illud esse 2am tabulam post na
ufragium et lapsis post baptismum esse ita necessarium ad salutem sicut
nondum regeneratis ipse baptismus ut habetur in tridentino ss 14 c 2 se
quitur inde quod sicut sacramentum baptismi non solum ratione materiae sed etiam ratione
formae confert salutem spiritualem dando iam gratiam et vere ac proprie remit
tendo culpam et poenam eternam ita etiam suo modo id praestat sacramentum

penitentię non solum ratione mei hominis ut dicunt adversarii sed precipue
ratione sue forme nimirum absolutionis in qua ut ait videntur nonnulli supra dicta quę
in quo illius —
2º id maxime urget quia non solum dei ipso sacramento penitentię aut commissione
sed sacerdotis inde ipsa potestate clavium et absolutione sacerdotis ex scriptura
mathei 16 et 18 et ioannis 20 et ex patribus ubi supra simpliciter et absolute absque
restrictione habetur quod liceat cum remittendi peccata et cum non repugnet id intel
ligi proprie ut sonat de remissione culpę atque indepenę eternę quae illi annexa
idque debere ita intelligi colligitur ex eo quod ex positione inter pretum et sanctorum
patrum illi et aliis locis supra citatis s. 3 ... ex patribus ... ex conc. tridentini
sessione 14 c. 1 et ... ubi per illa verba quod sacerdotes habent potestatem ad reconci
liandos fideles post baptismum lapsos et per suam sententiam liberandi illos
a peccatis id satis significat siquidem reconciliare cum Deo et liberare a
peccatis denotat restitutionem gratię et amicitię Dei et remissionem culpę
ac penę eternę per ... negari —
confirmatur quia Iulius papa ut habetur c. si presbiter 26 q. 6 et celestinus papa
in ... c. agnovimus dixit presbiteros qui peccatoribus in hora mortis
negant penitentiam esse reos animarum illarum quas sua crudelitate occiderunt
quod non alia ratione apte intelligi potest nisi quia in merito illi negant sacramentum
penitentię quia per absolutionem sacramentalem supposito quod non habeant obicem illi confer
re gratiam et remissionem culpę et penę eternę —
nec satis facit id quod respondent adversarii in eo loco esse sermonem de his
qui negabant absolutionem ab excomunicatione aut illis imputari
mortem spiritualem animarum ut aiunt ocasionaliter quia nega
ndo absolutionem peccatoribus in hora mortis dabant illis ocasionem despe
randi de divina misericordia — sed hoc non est quia ibi ut appa
ret ex contextu est sermo de presbiteris quibus imputatur mors spiritualis
animarum qui negabant penitentiam quam ipsi poterant et debe
bant impendere peccatoribus ut per illam liberarent a peccato et
ab eterna damnatione hoc autem non potest apte intelligi nisi
quia negabant illis sacramentum penitentię et absolutionem sacrame
ntalem hanc non est quam presbiteri poterant et ad eum finem
debebant impendere siquidem ut ibi supponitur non erat obex quod
autem ceterum est quod per solam absolutionem ab excomunicatione illi
peccatores non essent liberati a peccato et ab eterna damnatione
his rationibus satis ostenditur predicta omnes ex positiones adver

ad uer. patres et alii illis similes non satis fauere s. piuiarum
2° illa ex posit. Ricardi sup.a relata §. 4ta et dta interciti, quia
pena aeterna remittitur simul cum culpa per sacramentum aut illius
votum ut ait vidensinum §. 6 c. 14 Q. dici non potest quod remissa culpa
maneat adhuc pena aeterna absolvenda per sacerdotem — 2° quia quando
peccatori remittitur culpa confertur gratia per quam fit Dei amicus et
filius et heres huius ius ad gloriam, quod illi non manet reus pene eterne
3° sit aliquis homo cui iam remissa est culpa moreretur priusquam abso
lveretur a sacerdote certe non damnaretur pena aeterna sed salvaretur
ut constat cum sit iustus, quod ille non erat adhuc reus pene eterne —
denique peculiariter alia ex positio Ioannis a Medina ubi supra
§. 5 et dta ita refellitur quia sine sufficienti fundamento ex scriptura
aut conciliis s. patribus aut aliunde asserit, modo in lege gratie
homini cui iam a Deo remissa est culpa et pena eterna adhuc super
esse exilium a regno celesti et ab hoc exilio absolvi a sacerdote
et quidem si per hoc exilium intelligat exclusionem a gloria, que dicitur pena
damni constat hanc penam remitti simul cum culpa per gratiam que
habet annexum ius ad gloriam — nec obstat exemplum quod affert
de sanctis patribus veteris legis qui inquit remissa culpa et pena
eterna adhuc exulabant a regno celesti nam illi non exulabant
quasi adhuc essent rei et indigni ingressu regni celorum vere non per
gratiam erant digni gloria sed detinebantur in limbo donec
Christus soluto pretio redemptionis ut primogenitus mortuorum
aperiret ianuas celi unde hec detentio iam non habet locum in lege
gratie in qua ut definitur in concilio Florentino sess. ultima in
decreto fidei anime purgate mox recipiuntur in celum et clare
intuentur Deum —
Confirmatur quia si aliquis consequuta gratia per contritionem decedat absque
absolutione sacerdotis certe tunc illi non superesset exilium hoc et
exclusionem a regno celesti nec unde constat tunc aut fieri minime, tunc
aut aliquid peculiari ex traditione legem ut supplicat de ... absolutionis
quod fieri oporteret sit ut dicunt adversarii post remissam culpam et
penam eternam superesse exilium ex vi legis absolvendum a sacer
dote — tandem quodquod aliud per predictum exilium intelligat prefatus
autor facile reici poterit ex supradictis si quidem non salvat veram
doctrinam que ex scriptura et conciliis et patribus et aliis gravibus

autoritas locis supra citatis. colligitur de proprietate clavium et efficacia ab solutionis sacramentalis ad remittendum quoad culpam quare aliquis in debitum pam et penam eternam —

Sed obicit quamsamedina ubi supra in hunc modum si absolutio sacerdotis intelligatur de absolutione a reatus quae ad culpam et penam eternam nullo modo salvari potest verus sensus formae absolutionis Consequentia ans probat quia tribus modis potest homo accedere ad sacramentum primo ita ut accedat sive sine penitentia cordis et sic inquit forma absolutionis quae dicit ego te absolvo erit falsa siquidem ex scriptura constat nulli adulto concedi veniam sine penitentia cordis 2° ita ut habeat penitentiam imperfectam nempe attritionem et sic inquit falsa est erit forma absolutionis quia ad consequendam veniam exigitur penitentia perfecta nempe contritio pro peccatis Deum diluitur 3° itaut habeat penitentiam perfectam nempe contritionem et sic est inquit falsa erit forma absolutionis siquidem iam ille homo per contritionem consequutus est gratiam et est absolutus a reatus quae ad culpam et penam eternam ergo falsa est forma superveniens quae dicit ego te absolvo cum vere tunc ille non absolvatur sed sit iam absolutus a culpa et pena eterna —

hoc argumentum licet est hic inserta adversarii semper quidem quo ad 1um et 2um casum ut patet, quo ad 3um vero casum nunc specialiter quando homo iustus iam confessus et absolutus est ut ipse ait a beneficio regni celestis confitetur iterum et denuo absolvitur quare iste est tunc resolvere predictum argumentum —

Dico igitur in quocumque casu formam absolutionis licet veram quia sensus est ego te absolvo hoc est quantum est ex me confero tibi absolutionem sacramentalem quae est ex se, suppositis aliis requisitis sufficiens remittendi quoad ad quod hic sensus est semper verus in quocumque casu ut patet colligitur ex doctrina D. Thomae 3 p. q. 84 a. 3 ad 5um Caietanus et communiter alii in libris et locis supra citatis in 3a sententia imo et similis sensus aperte assignatur a plerisque adversariis et omnino assignari debet ut salvetur veritas formae in quocumque casu et ad hoc facit exemplum de foro iudiciali alatum a [illegible]nerio in summa verbo absolutio c. 6 nam sententia iudicis iusta moralem modum communem concipiendi quamvis non ad [illegible] rationes videtur hunc sensum quod iudex quantum est ex se absolvit et condemnat reum suppositis allegatis et probatis —

semper igitur in quocumque casu forma absolutionis est vera in praedicto

in predicto sensu qui non iuxta diuersas circumstantias potest hec
uarias sortiri ... in diuersis casibus qui uideri possunt ad ... sequentes —
1.us casus est quando homo accedit ad sacramentum ficte sine ulla deui
ta dispositione tunc forma absolutionis est quidem uera in prefato sensu
ego te absoluo hoc est quantum est ex me confero tibi absolutionem sa
cramentalem que esse habet uim remittendi peccata uerum tunc
desiciente debita dispositione que in sacramento penitentie est pars sub
stantialis certum est non fieri ualidum sacramentum nec actu con
ferri effectum sacramenti sicut quando adultus accedit ad bap
tismum cum fictione que reddit inualidum sacramentum tunc
forma ego te baptizo est uera in simili sensu ego quantum est ex me con
fero tibi ablutionem sacramentalem que esse habet uim spiritualiter
abluendi animam per gratiam —
2.us casus est quando homo accedit ad sacramentum cum dispositione im
perfecta que dicitur attritio tunc uera est forma absolutionis in sensu
predicto duo tamen sunt dubia in tali casu et apud auctores controuersia
que ne ut plerisque fit confundantur seorsim sunt distinguenda 1.um est
an tunc fiat ualidum sacramentum atque inde non necessario tractandum
2.um utrum conferatur effectus sacramenti multi 1.um concedunt
et negant 2.um alii utrumque concedunt sed hoc pendet ex doctrina
de diuersitate graduum attritionis naturalis ac supernaturalis et quibus gra
dibus sit sufficiens ad ualorem et effectum sacramenti de quo di
cetur in proprio suo loco ubi de contritione et attritione —
3.us casus est quando homo accedit cum dispositione perfecta que dicitur con
tritio tunc forma absolutionis est uera in predicto sensu et preterea
certum est apud omnes tunc suppositis aliis requisitis fieri ua
lidum sacramentum sed ut explicetur effectus sacramenti qui
tunc confertur ad hoc uindicandum dico si contritio fuit elicita antequam
impenderetur absolutio sacramentalis tunc per ipsam absolutionem subsequen
tem non confertur prima gratia nec uerum est dicere tunc remitti culpam et penam
eternam que iam antea fuerat remissa per contritionem includentem
in uoto sacramentum penitentie tunc tamen per illam absolutionem confertur augme
ntum gratie concurrentibus eis saltem causalitate morali aliis parti
bus sacramenti ut dicitur infra disputatione 14 et tunc forma abso
lutionis habet tunc duplicem sensum uerum 1.us est ego te abso
luo confero tibi gratiam que esset sufficiens ad remittendum peccata

et mortalia q antea n essent remissa 2um e ego te absolvo hoc est no bo ni tulo q no bam gram remi ro n bi pecata quin sensim speciatim notat enriquez remo 1o summ lib 1o de penita c 12 n 2 ubi in glosa litra q subicit exemplum et d toa 3 8 e 34 a 2 ad 3um q christus alio et alio titulo meruit id ipsum —
Si vo comitio fuit elicita in no mo in ipsam quo complet fra absolutis existente penitente in mediate ante in pecato mortali tunc p ipsam absolutm sacramentalem simul cum contritione concurrente et saltem moraliter confessione confert i grai et i remissionem pecata mortalia penitentis quo ad culpam et penam eternam et tunc peculiariter fra absolutis hic hunc sensum verum ego te absolvo hoc e confero tibi iam gram et remissio pecatorum quo ad culpam et penam eternam qui immediate antea n erat remissa — pena autem temporalis in qua pena eterna commutat n semper remittit tota ut definit tridentinum sess 6 de iustificat c 14 et ss 14 c 8 de quo dicet speciatim suo loco i tractatu de satisfactione —

C. 3um an fra absolutis extendat solum ad pecata confesa an vo etiam ad oblita

1a senta aserit fram absolutis solum extendi ad pecata confesa n vo ad oblita ita Juanes amedina quodicede confessione tractatu 2o in c e de absolute ab oblitis cui favere vr aliqui aserentes absolutm n extendi ad pecata oblita nisi penitens saltem in generali fuerit illa confessus ut signat paludanus 4 sent. disp 21 a c 2 a 2 —
1um fundamentum huius sentiae e q absolutio sacramentalis e quedam senta lata a sacerdote ut a iudice sed senta iudicis solum pot extendi ad eam causam que e ab illo cognita ergo absolutio sacramentalis solum pot extendi ad pecata confesa que st cognita a sacerdote n vo ad oblita que st illi ignota —
2um fundamentum e q alioquin sequeretur penitentem n teneri ad confitendum pecata oblita quando postea illorum recordat. nam si ab illis fuit absolutus simul cum alys pecatis confessis ergo e liberatus ab illis ergo n tenet. iterum illa confiteri q

nu roé nu iusticie unio nume ut qui semel ab aliquo delito eligisime e absolutus rursus eodem teneatur —
2a Senta dicit absolutum sacramentalem extendi ad peccata oblita post sufficiens examen ita d. thomas q sent disp 21 q 2 ar vi cardus disp 27 ar q 6 grauiel disp 19 q 2 ar notabili 1o ad finem angelus confessio i. no 12 nabarus in manuali c 26 no 13 petrus soto de confessione lectione q marrinus ledesma 1a 4i q 25 ar dubio 6 bartolomeus amedina lib 2o sume c 12 enriquez tomo 1o sume lib 6o de penitentia c 13 et ceteri alii —
Dicit quando penitens premisso sufficienti examine bene confessus est oia peccata mortalia que habet memoria tunc absolutio sacramentalis extenditur etiam indirecte et per concomitanciam ad peccata mortalia oblita cum hoc in onere et condicione ut postea illa confiteatur si recordatus fuerit huic e cons apud autores tam antiquos quam recenciores locis citatis in 2a Senta nu pot sine nota negari
1o probatur de sumi por ex tridentino ss 14 de sacramento penitencie c 5 unde idetur colligi ibi n dr penitentem post diligentem sui discussionem debere confiteri oia peccata mortalia que meminerit reliqua autem peccata que diligenter cogitanti n occurrunt universum eadem confessione inclusa ee intelligi —
2o probatur quia absolutio sacramentalis virtute clavium confert graciam per quam remittuntur oia peccata mortalia legitime confessa sed illa met gra necessario per concomitanciam debet etiam remittere oia alia peccata mortalia oblita quia que cunque s. minima gra delet formaliter oia peccata mortalia siquidem quodlibet mortale habet repugnanciam cum illa ergo tunc eficacia absolutionis sacramentalis per quam confertur talis gra extenditur etiam per concomitanciam ad peccata mortalia oblita —
Sed huic roi joanis amedina ubi supra respondet virtute absolutionis sacramentalis solum remitti ea peccata que sunt confessa alia vero peccata oblita remitti a solo Deo quia inquit fieri nequit ut adveremitatur unum peccatum mortale sine alio beneficio ab hoe et subdit exemplum sicut inquit parocus penitentem huius casus reserbatos absolbere solum

apuatis n̄ reservatis et remitt tr̃ illum ad superiorem pro reservatis —
hic tamen solutio n̄ satis facit qr oia peccata mortalia cum oblitare remittunt. formaliter per gratiam quam confert virtute absolutionis sacramentalis siquidem oia illi repugnant. 2° dico meritorum attendendo ipsam institutionem sacramenti dñi solet peccata confessa absolvi directe per se alia vero oblita quasi indirecte et pravi dens et per concomitantiam qr sacramentum penitentiae ex suaipsa natura per se respicit ea peccata quae penitens confitetur unumque contingit cum illis est coniuncta alia peccata mortalia oblita nisi fiat per ut illa remittantur. Si ne ipsis illo quasi pravidens et per concomitantiam absolutio sacramentalis deextendi ad oblita, id q contingit est in predicto casu de parocho absolvente a non reservatis iure n̄ ille absolvit est indirecte a reservatis cum hoc tamen onere et obligatio ut penitens adeat superiorem ut ab illo absolvat directe a reservatis — de hoc tamen casu an et quando liceat sit ita dimidiare confessionem ut confessarius inferior solum audiat peccata n̄ reservata superior vero reservata dicetur suo loco de integritate confessionis —
ad 1um fundamentum tertiae sententiae dico illam minorem in rade contradicti qr gsenta iudicis solum potest extendi ad eam causam quae est ab illo cognita aut explicite et inspeciali aut implicite et saltem ingenerali per concomitantiam et quidem sententia iudiciali absolutio sacramentalis (quidquid sit de sententia fori civilis) certum est illam per concomitantiam posse extendi ad multa quae explicite et inspeciali n̄ sunt cognita ut patet 1° quando post sufficientem diligentiam n̄ potest dignosci certus numerus peccatorum cum suis differentiis speciei et circumstantiis 2° quando penitens tempore pestis aut belli aut pericli aut gravis morbi aut aliqua alia legi n̄ made causa excusat. aut impedit. ne inspeciali confiteat. oia sua peccata tunc n̄ absolutio sacramentalis extendit. ad oia —
et quamvis sit bonum consilium ut penitens postquam inspeciali confessus est oia peccata quae meminit generaliter est se accuset de aliis dicens accuso me de his et de omnibus aliis peccatis a me commissis ut monet navarro in manuali c. 26 nº 2.

& ali tamen nil deesse necessarium ne ut sacerdos infra absolutionem addat ab oblivis ut recte observat gabriel ferrus de sexto & bartolomeus amedina ubi sup.a & enriquez tomo i sume lib. o de penitentia c. 11 n. 4 non supra com mun. procedendi ut ait tridentinum num 55 q.a de sacramento penitentie & reliqua peccata quae diligenter cogitanti non ocurrunt in universum eadem confessio ne relicta intelliguntur —

ad 2um fundamentum respondetur negando illam sequelam quod penitens non teneatur con fiteri peccata mortalia oblita si postea illorum recordatur non simul cum aliis peccatis confessis absolutus fuit ab oblivis per accidens nimirum sub in reluto hoc onere & conditione ut postea si recordatus fuerit illa confiteatur siquidem docet tridentinum ss 14 de c. Christus dominus reliquit sacerdo tes sui vicarios tanquam presides & iudices ad quos deferantur omnia morta lia crimina in quae Christi fideles ceciderint unde id ut omnino certum do cent ceteri autores locis sup.a citatis in materia sexta plenius quod constabit ex dicendis suo loco in disputatione de integritate confessionis —

nec vero est contra rationem & iusticiam sed potius omnino illi consonum ut qui simul absolutus fuit ab aliquo delicto cum aliquo onere seu conditione teneatur postea illam implere itaut aliqui illi iterum imputetur delictum ut patet 1o in humanis quando aliquis liberatur a carcere aut quolibet alio delicto ca lege & conditione ut postea cum potuerit aliquid solvat 2o in ordine su per naturali ante susceptionem sacramenti remittuntur peccata per actum con tritionis concurrente obligatione suscipiendi in re ipsum sacramentum te mpore debito itaut sit quasi realis solutio precii in iuris bellis & belum fidei iugiene (como en pleito) fuerat concessa remissio peccatorum ad quod hec omnia cum aliis casibus huius materie plenius constabunt ex infra di cendis in suis locis ad quos pendent —

C 4um an absolutio sacramentalis pendeat ab inten tione sacerdotis & an requiratur intentio absoluta an vero possit ei conditionalis apposita aliqua conditione de preterito aut presenti nisi .s. de futuro

Dico 1o sacramentum penitentie sicut & quodcunque aliud sacramen tum ita pendet ab intentione ministri ut non fiat validum sacra mentum nisi minister habeat intentionem conficiendi sacramentum

aut formaliter et expresse sub hac ratione aut virtualiter et implicite sub aliqua ratione communi ut moraliter equivalenti saltem virtualiter velit facere id quod Christus instituit aut quod ecclesia catholica solet facere &c. hanc quamvis negent aggedam non solum heretici sed etiam catolici est tamen certa et communis sententia ut in generali diximus sacramentis ostendit i ma de sacramentis in genere 38 c 64 a 10 ubi Suarez tomo 3 disput. 13 s 2 et 3a apud quem latentius ... et probatur breviter anima quod ad presens attinet ex concilio florentino inde creto eugenii de unione armenorum ubi dicitur sacramentum perfici materia et forma et intentione ministri et in tridentino ss 7 de sacramentis in genere cano neu dissquis dixerit in ministris dum sacramentum conficiunt non requiri intentionem saltem faciendi quod facit ecclesia anatema sit —

ne sanus facit explicatio adversariorum asserentium id ita intelligi quod requiritur intentio hoc est voluntas exercendi moraliter eas actiones externas quas facit ecclesia etiam si desit intentio efficiendi sacramentum sed ioco seu simulate fiat hoc non ratione ex contextu et mente concilii et communi sensu doctorum ut bene ostendit Suarez ubi supra —

observandum autem est non necessario requiri intentionem formalem et actualem sed sufficere virtualem ut constat ex communi consensu et usu ut bene cum communi sententia ostendit Suarez ubi supra haec autem intentio virtualis moraliter censetur in quolibet ministro qui non simulate sive sed sincere ministrat sacramentum etiam si actu expresse non cogitet de sacramento cum sic inde tamen interrogatus plane responderet se voluisse illud conficere

hoc supposito dubium superest an sacerdos in conferend aabsolutione debeat habere intentionem omnino absolutam nulla apposita conditione an vero possit apponere aliquam conditionem sive de preterito sive de presenti sive futuro quare ad tollendam confusionem distinguendi sunt duo sensus diversi i.m est an ut sit validum sacramentum requiratur intentio sacerdotis absoluta itaut si apponatur conditio reddatur invalidum 2m vero est an licet sacramentum sit validum sit tamen peccatum apponere aliquam conditionem primum sensum deinde de i.o ser su deinde vero de 2o —

Dico 1o si absolute conferatur cum aliqua conditione de preterito vel presenti v.g. si sacerdos dicat ego te absolvo si restituisti debitum

aut si modo habes verum propositum illud restituendi non reddit eo ipso
invalidum sacramentum sed verè validum stante illa conditione
aut aliis requisitis ita videntur autores videndi infra citandi pro 1º ex usu
ecclesiae quo receptum est ut aliquando ministretur sacramentum apposita
aliqua conditione de praeterito seu praesenti sic enim si dubium sit de aliquo
quo an sit baptizatus ministratur illi baptismus cum conditione
si non es baptizatus ut habetur ex c. de qq extra de baptismo et c. si
nulla de consecratione dist. 4 praeterea speciatim de sacramento poenitentiae
id maxime constabit ex casibus infra proponendis —
2º probatur quia minister qui apponit conditionem de praeterito seu de praesenti non
habet intentionem suspendendi sacramentum in aliud tempus dependenter
ab aliqua re contingenter futura sed intendit illud statim conficere si
illa conditio sit in re posita unde data hipotesi quod illa conditio sit posita
vere impletur voluntas efficiendi tunc sacramentum et illa intentio
conditionata aequivalet intentioni absolutae seu illi aequivalere ut aiunt
Suarez ubi supra quia supposita illa conditione minister absolutè
efficaciter vult tunc conficere sacramentum —
Si vero apponatur aliqua conditio de futuro v.g. si sacerdos dicat ego
te absolvo si restitueris debitum vel commodum sit, sit inter autores an tunc
fiat validum sacramentum 1ª sententia negat pro illa quae afferri solent
Caietanus in summa verbo absolutio a peccatis armila ibi nº 6 ...
gerius c 16 §4 versu 2º navarrus in summa c 26 nº 12 et in commen-
tariis de poenitentia dist. 6 c. 1º in principio nº 62 medina lib 2 summae
c 12 folio 301 — sed hi autores non ita absolute id tenent ut non admit-
tant distinctionem infra assignandam —
2ª sententia affirmat sed nimis videtur solet gerson 2ª parte tractatu de absolutione
sacramentali fº 209 et item necessario oportet pro modo de isto tractatu de confes-
sione lucrietia 55 de futuris polanco in directorio confessorum c 4 et alii
qui licet asserant non esse licitum conferre absolutionem cum conditione de fu-
turo non tamen dicunt eo ipso reddi sacramentum invalidum — sed nec
hi omnes autores absolutè docent tunc sacramentum esse validum — quare
in hac re videtur adhibenda distinctio infra quae sequentes qua conciliari
poterunt autores illam admittentes et reciprocè negantes —
Dico 2º si conditio de futuro apponatur tali modo ut sacerdos intendat suspendere

ipsam suspensionem aut ipsam sacramenti et reliqui quaere un indifferens ut fi
at aut non fiat sacramentum dependenter a contingentia conditionis
futurae quasi dicat volo ut cum posita fuerit conditio v.g. quando
poenitens restituerit fiat sacramentum si vero non fiat in tali casu abso
lutio est invalida — huc colligitur ex Caietano in summa verbo absolutio
aquarum 5 casu appositum ubi ait absolutio conditionalis cum intentione pre
cisa nihil aliud faciendi nisi quod dicit conditio de futuro est invalida
item ex Navarro in manuali de poenitentia dist. 6 c. in principio ubi
dum ait absolutus sub conditione si satisfecerit non esset simpliciter ab
solutus cum autem ibi n. 64 dicit sub dubio pendere in eo positam sententiam
forte innuit alium modum apponendi conditionem de futuro qui non reddit
absolutionem invalidam ut infra dicetur — praeterea id tenet Suarez 3 p.
tomo 3 disp. 13 sect. 5 ad 2 dicendum signat Enriquez tomo 1 summae lib. 1 de
poenitentia c. 12 n. 5 quamvis obscure sine distinctione loquatur et referat
auctores non nunc explicat an illos afferat pro hoc quod non sit apponenda condi
tio de futuro an vero pro hoc quod illa utcumque apposita reddat inva
lida absolutionem nam in contrarium affert ab auctoribus et est certum ut infra
dicetur n. 2 ut cumque sed ad hoc talis tamen —
Secundo explicatur quod confessor quod sacerdos in absolutione imponat conditionem de futu
ro ut velit tunc suspendere ipsam suspensionem et ipsam sacramenti non conficere sa
cramentum ut patet si quidem ut supponitur huiusmodi intentio ut nolit
statim nihil illud conficere nunc dicit postea ex eo huius absolutionis fieri sacramentum
postea quando impleta fuerit conditio de futuro quod non est in potestate mini
stri ita suspendere suspensionem sacramenti ut postquam transactum manet fiat
fiat validum sacramentum ex verbis praeteritis ut receptum est ex
consensu et traditione quae indicat hoc haberi ex institutione Christi domi
ni unde haec causa absolutio quasi sententia iuridica pro forma per ver
bum indicativi praesens aut aliud aequivalens indicans tunc quod suspensum
tam sacramenti fieri id quod significat —
Dices sententia excommunicationis sub conditione de futuro est valida ut ex
capite praeterea 2 de appellationibus docent Navarro ubi supra cum aliis inter
multis aliis et colligitur ex eo textu similiter sententia absolutionis appe
cans 24 omittendo ans et negando causam quod non est ut illa
et ista servent eandem regulam nam sententia absolutionis aquarum

e sacramentalis de iure divino cum proinde nihil aliud sit tale ni-
hil sit nisi quatenus ex institutione Christi. ex hac autem ut indicat com-
munis sensus et ratio habetur illam pro libito sacerdotis non posse ita suspendi ut
non sit statim valida sed in tempore futuro si posita fuerit conditio unde
illius esse petit verba de natura taliter quoad sensum indicantibus
aut aliud equivalentem quo indicet statim fieri quoad substantiam sa-
cramenti id quod significat. hic autem non habet locum in sententia excommuni-
cationis quae non est sacramentalis neque de natura ex iure divino sed humano
unde de illius esse non est iudicandum ex natura sicut de esse absolute sacra-
mentali ut ex dicta sententia dictum est supra in hac disputatione in dubio ...
§ dices fra...
dico quod si conditio de futuro non apponatur ut impediat substantiam sacramenti
illam suspendendo modo dicto sed intentio sacerdotis sit statim conficere
sacramentum si verum sit illam conditionem esse futuram seu vero non conficere
probabile esse absolute esse validam si illa conditio sit futura ita Suarez
ubi supra et aliqui doctores recentiores magistri et Petrus Nabarro in commen-
tariis de poenitentia distinctione 6 c. in principio n. 64 nec contradicunt alii autores
supra relati in n... et 2a sententia nam licet dicant conditionem de futuro non esse
apponendam non tamen asserunt per illam utcumque appositam reddi invali-
dum sacramentum –
hanc tamen Suarez ubi supra ita explicat et probat quia conditio hoc modo
apposita non est proprie de futuro sed de praesenti quia equivalet huic si
Deus scit hoc esse futurum et absolute nec apparet sufficiens ratio cur ne-
get sacramentum esse validum si illa propositio de futuro ex tunc sit vera
subdit tamen esse gravissimum peccatum sacrilegii ministrare sacra-
mentum cum tali intentione quia ex vi illius humano modo est incertum
et dubium an fiat validum sacramentum unde inquit esse iterandum
dum sub conditione si antea non fuit validum –
aliter tamen explicari et probari potest quia etsi fingatur nullo modo de praesenti
non esse determinate verum nec ab ipso Deo determinate sciri an illa
conditio sit futura adhuc tamen sat convincitur quod sacerdos ex sua inten-
tionis nolit relinquere suspensam substantiam sacramenti sed sta-
tim illam conficere dato quod illa conditio sit postea futura certe nihil verum

roli de necessitate sacramenti siquidem tunc. Primo ma et forma et intentio conficiendi statim sacramentum dato quod illa conditio sit futura quod non est contra gitur cum quod valide censere fieri sacramentum quamvis verum sit committi peccatum mortale sacrilegii a sacerdote nisi aliunde ob ignorantiam excusetur quia cum nulla sit necessitas apponendi talem conditionem de futuro apponit illam contra communem ecclesiae sensum et usum et exponit se periculo non conficiendi sacramentum unde cum dubium sit an fuerit factum validum sacramentum debet iterari sub conditione si non fuit factum —

alia quia non est ratio si sacerdos absolute vellet statim conficere sacramentum et solum intendere suspendere illius effectum nempe collationem gratiae quousque impleatur conditio futura tunc quia non esset cur iteraret sacramentum siquidem quo ad suam substantiam fuit absolute ministratum et error ministri solum fuit circa aliquid accidentale nempe circa effectum sacramenti intendendo illum suspendere quae intentio non obstat quominus statim supposita alia requisita conferat effectus siquidem statim ac est posita substantia et essentia sacramenti nisi adsit obex et dispositio suscipientis sequitur effectus quia ut constat ex communi sententia in materia de sacramentis in genere quam notat Suarez 3a parte tomo 3 disputatione 13 s 2 § ad 1am consequentiam et disputatione 60 s 1a § unde argumentum 2o sacramenta statim ac sunt posita nisi adsit impedimentum operantur ad modum causae naturalis conferendo statim effectum —

obiicies ex communi quod loquendo iuris consultos actus legitimus non recipit conditionem ut habetur ex c. actus de regulis iuris in 6 et digestis de regulis iuris lege actus, quae cum absolute sit actus legitimus nullo modo recipere potest conditionem ita ut sit valida si apponatur aliqua conditio quo modo cumque —

Respondeo illud dictum habere varias limitationes ut cum Decio apud eos positas in illo loco et D. Antoninum parte 1a titulo 20 de regulis iuris § actus legitimi breviter autem quod ad praesens attinet respondeo in illo loco quod conditionem intelligi eam quae est proprie de futuro hunc non ut notat Navarro de poenitentia dist. 5a c. in principio n.o 62 dicit soler in iure conditio propria non vocatur ea quae est rei praeteritae s. praesentis aut illi equivalet unde dicit potest ex illo dicto quod actus legitimus non recipit conditionem proprie de futuro solum inferri quod absolute non erit valida si conferatur sub conditione proprie de futuro convenienter suspendendi substantiam et essentiam sacramenti.

ut p. sacramentum sup. in 3a …

Ad 2um illud dictum quod actus legitimi non recipiunt condit.em intelligi non debet de omnibus ut cumque sed de illis qui ex pri… in illa lege actus digestis de regulis iuris ut notat Navarro ubi sup. dicens sententiam excommunicationis non esse ex illorum numero — 3o denique quod quod sit de omnibus legitimis ex iure humano de quo loquitur illa regula iuris de actu legitimo absolut., sacramentum talis cum non pendeat ex institut. Christi domini sed eiusdem est id quod dictum est in … precedenti … per rationes ibi allatas, nec opus est ut actus sacramentum talis subiaceant eisdem omnino regulis quo actus iuris civilis aut etc. ut … constat —

Superest ut dicamus de 2o sensu sup. proposito scilicet hoc supposito num sit an sit peccatum mortale apponere aliquam condit.em in absolut. sacramentum tali quando sacramentum non reddat invalidum an vero aliquando licitum sit illam apponere —

Dico 1o numquam licitum esse in absolut. apponere aliquam condit.em de futuro sed dicere peccatum mortale illam apponere licitum vero esse in casu dubii probabilis apponere condit.em de presenti vel preterito non vero extra casum dubii probabilis — h[ec] … habet ex communi autorum locis sup. citatis in … et 2a sententia … apponatur. Et … quo ad 1am partem de condit.e de futuro probatur quia nulla est necessitas illam apponendi illiusque appositio est contra ecclesie sensum et usum integraque et est sacrilegium absque causa exponere periculo sacramentum sibi … quia illius suspensa relinquitur … in quo casu non fuit validum sacramentum ut dictum est sup. … 3 sibi … … sine necessitate ministrare. Modo ex natura rei … ex proposito … contingentis sibi … sui perdit. effectus sacramentum … deberet … —

2a vero pars eiusdem est … quia ecclesie usu receptum est ut in casibus ubi probabiliter ministret sacramentum cum condit.e de presenti aut preterito ut patet quando de aliquo est dubium probabile an fuerit baptizatus tunc non ille baptizari debet sub condit.e si non est baptizatus ut habetur ex c. … extra de baptismo — Et de sacramento penitentie idem constituit ex casibus infra apponendis et ratio est quia quando est dubium de … valididate sufficiens ratio et necessitas ob quam consonum sit ut ministret sacramentum … sub condit.e de presenti vel preterito

supposito quod hec conditio ex sua natura cum iam sit extra statum contingentie non relinquit suspensum suspensum sacramenti nec illius effectum sed immediate vel invalide conferre suppositum sacramenti et illius effectum supposita illa conditione de presenti vel preterito seu ... nolle et si ex una parte oriretur necessitas de quo quaelibet dubium ... prohibet remedio salutis si forte antea non fuit illi collatum sacramentum sed ex alia parte non sit iniuria sacramento et voluntati Christi de qua videtur ... merito prudenter existimatur confert voluntas sibi in hoc casu dubii probabilis —

Denique 3a pars predicte conclusionis quod extra casum probabilis dubii non sit licitum apponere in forma absolutionis ullam conditionem neque de presenti neque de preterito communiter colligitur ab auctoribus ubi supra et quamvis a plerisque particulariter non doceatur ex communi doctrina habetur esse peccatum mortale nisi ob ignorantiam aut aliunde excusetur et ratio est quia integrum ... usum ecclesie quo indicatur institutum Christi domini fuisse ut extra casum probabilis dubii conferatur absolute sub forma certa et determinata absque appositione ullius conditionis — et sane ipsa prudentia iuxta communem humanum ... dictat ut sacerdos supposito quod nulla sit urgens ratio probabilis dubii credat absolute penitenti asserenti se habere debitam dispositionem et impleturum esse id quod sibi iniungitur ut necessarium ac proinde absolute illi conferat absolutionem alioquin sine causa daretur magna occasio perturbationis pacis et quietis conscientie penitentes ... scrupulis et dubitationibus de valore absolutionis datae sub hac aut illa conditione — si autem sacerdos prudenter inspectis omnibus circumstantiis cum sufficienti fundamento iudicat penitentem non habere debitam dispositionem tunc neganda aut differenda absolutio iuxta ... tradita —

ex dictis colligi possunt varii casus in quibus supposito probabili dubio potest conferri absolutio sub conditione de presenti vel preterito — 1us casus est quando confessarius habet probabile dubium de puero aut de homine aliquo ... simplici aut parum sanae mentis an habuerit usum rationis ad peccandum et ad se debite disponendum tunc debet illum absolvere sub hac conditione ego te absolvo si potes aut si es capax etc. ut docent ... Suarez lib 1 de penitentia c 12 n° 3 —

2us casus est quando aliquis in articulo mortis post confessionem peccatorum

aut nutu .i. alio modo prebeat signa confessionis et contritionis de
bet absolvi sub predicta conditione quia ut ait enriquez proxime citatus
eius sunt pro hoc probabiles rationes et auctores quos ex prudenti conformari quam
vis id ab aliquibus negetur de hoc autem ex instituto dicetur in disputatione
de confessione —
3 casus est quando confessarius non recordatur et dubitat an absolverit
penitentem tunc enriquez ubi supra ait ut retenta saltem in mente
hac conditione si non est absolutus illum absolvat quod etiam colligitur ex medina
caietano navarro et armilla supra citatis § si tamen aponatur ex quo etiam
desumitur idem docere fieri in hoc 4 casu quando sacerdos dubitat
an omiserit aliquid essentiale aut necessarium ad conficiendum sacramen
tum et specialiter medina addit hunc 5um casum quod quando sacerdos non
potest discernere an penitens in his que confessus est dederit sufficientem
materiam saltem peccati venialis illum absolvat sub conditione ego te abso
lvo si hec que confiteris sunt peccata —
sed sane licet verum sit id fieri posse in his casibus quando habetur suf
ficiens fundamentum probabiliter dubitandi quia tunc ex levi causa non est
repetenda aut conferenda forma sub conditione sed tunc solum quando
habetur magna probabilitas dubii ut in simili docetur in missali Pii 5 cum
[illegible] quo repetendae forma consecrationis sub conditione § de defectibus
in ministerio ipso occurrentibus id circo ad vitandos scrupulos quos
vexari possunt sacerdotes in discernendo an sit sufficiens probabili
tas dubii necne maxime securum est (nisi si aliunde aliquid obstet) ut curet
a penitente ut scilicet verum in generali accuset de peccatis proxime sibi
confessis aut de aliquo certo peccato vite preterite verbi gratia verbo otioso
aut mendacio et sic suppositis aliis requisitis illum absolvat sine
conditione uti etiam diximus supra disputatione 2a c 2 § 2um casus est et cetera —
Queret tamen aliquis an in illis casibus in quibus ut supra diximus abso
lutio conferri potest sub conditione de preterito aut presenti oporteat
exprimere verbis ipsam conditionem verbi gratia dicendo ego te absolvo si ipso
sum aut si es capax et cetera —
Dico id non esse necessarium sed satis est ut conditio habeatur in mente hoc est
in intentione itaut sacerdos habeat intentionem absolvendi sub
illa conditione quamvis illam non exprimat verbis ita gerson

bar to lomeus amedi na enriquez et suarez ubi sup. et alii pbr.
qr n e unde heat. obligatio i llamex pri mendi uerbis et ad sinem
i ntentum suffic. ut sit i nintentione—
sed instabis quando repetendusse baptismus sub condit.e o fus e ut condi
tio expri mat. uerbis itaut dicat. ego te baptizo si n e baptizatus ut
hr. ex c. de qq. ex tra de baptismo et similiter quando confe
rendae absolut.o sub condit.e Rs negando sam qr de baptismo e spuial
alis vo. nam cum sit sacramentum n absolute iterauile contigisse ut qu
ndo aliquis ob quabiledubium qd n fuerit baptizatus e rebaptizandus
sub condit.e tunc ex terius exprimat. i ssa condi tio ne generet. scandalum
et videat. fauere erori eorum qui aserebant baptismum ee abso
lute iterabilem et deuere hoes absolute rebaptizari hic autem vo n hat
locum i n sacramento penitenz qd desse absolute iterauile ne generatescan
dalum ex eo qd n exprimat. conditio

C. 5 an absolut.o sit aliquando neganda aut diferenda peni tenti qui confessusse sua peccata et quam ob causam.

Dico i.o licitum e negare aut differre absolut.m peni tenti qui confessus
sua peccata quando adid dat. sufficiens causa absq illa vo n e licitum
ita cum ter autores locis i nfra citandis i.a autem pars i tapbr. qr confessarijs
n solum datae potestas absoluendi sed etiam ligandi ac retinendi peccata hoc
e n absoluendi sed negandi aut di- ferendi absolut.m quando ex pedit
ut patet ex matei 16 et 18 et ioanis 20 et ptlemus ostendere ex infra
dicendis—
2.a v.o pars sic pbr. qr quando n dat. sufficiens causa fit i niuria peni
tenti qui confessusse sua peccata si illi absq suo consensu neget. aut differat
absolut.o ad quam supposita bona confessione et dispo sit.e hr ius et sane
id cum sit de re gravi vr peccatum mortale ut spuialm notat bar to lomeus
amedi na lib.o sume c 13 regula 10 in si confessarius ob ignorantiam aut aliud
hoc neget.—
sed ut explicet. quando nam sit sufficiens causa ad negandam s. diferendam
absolut.m et quo pacto confessarius debeat in hoc prudenter procedere ob ser bar
dum e aliud ee agere de causa ob quam necesario e neganda aut diferen
da absolut.o aliud v.o de causa ob quam licet id n sit necesarium ex pedi
tm ad maius bonum peni tentis hic n solum confundi et sunt distinguenda

cum sint inter sibi versa ut patet —
Dicitur causa ob quam necessarium negare aut differre absolutionem penitenti
qui confessus est sua peccata est aut defectus dispositionis necessario requisite ex parte
ipsius penitentis aut defectus potestatis iurisdictionis ex parte confessarii iuxta
auctores locis infra citandis scribitur et explicatur quia confessarius non est dominus sed
dispensator seu minister sacramenti penitentie non debet aut licite potest
illud ministrare nisi sicut statuerunt atque Christus dominus et ecclesia
Cum certum sit ex institutione Christi et ecclesie requiri ex parte penitentis
debitam dispositionem et ex parte confessarii iurisdictionem quando aliquid istorum
deest necessarium est ut neget aut differat absolutionem alioquin graviter mor-
taliter temere presumens absolvere eum qui non est subiectus sue iurisdi-
tioni .s. defectum de quo et dispositionis non est dignus absolutione aut proinde non abso-
lvit adeo nec ab homine — atque hoc est quod sancti patres volunt quando di-
cunt sacerdotem non debere absolvere nisi eum qui absolvitur adeo ut specialiter
intendit D. Hieronymus in Matthei 16 circa illud tibi dabo claves regni celorum ubi
inter alia ait apud Deum non sententia sacerdotum sed reorum vita queritur et episcopus cognita specie
vitiorum cum peccatorum audierit varietates scit qui ligandus sit qui ab-
solvendus alias autem verbis que ibi subdit et statim here durum sen-
sum circa potestatem absolvendi eo spectare statim ut reprehendat eorum
errorem et arrogantiam qui presumunt absolvere .s. ligare noxios
aut insontes utcumque sine vita noticia aut consideratione dispositionis reorum
unde fit ut sepe solvant ligandos et ligent solvendos sumpto exemplo ut est
in proverbio nec ligant nec solvunt pro quo vide Suarez in hac disputatione
et sic dicit D. Hieronymus —
Sunt colligendae solutiones casuum in quibus confessarius tenetur negare aut
differre absolutionem penitentibus quorum confessiones audivit et quoniam hac
in re sunt innumeri casus ex quo multi tractandi sunt in particulari in
suis locis plures vero facile colligi possunt ex doctrina generali in divisio
quod ad presens attinet reduci possunt ad duo generalia capita in unum est ex parte confessa-
rii in nonnullis casibus reservatis et censuris excommunicatis in quibus non habet potesta-
tem iurisdictionis de qua agetur in disputatione de ministro confessionis — 2um est
ex parte penitentis in nonnullis casibus in quibus habet defectum dispositionis necessariae
quis sit quae comprehendit tribus punctis primo non est ex parte voluntatis requi-
ritur sufficiens dolor peccatorum 2o verum et firmum propositum se emendan-
di et faciendi ea omnia ad quae sub mortali tenetur 3o integra confessio
omnium peccatorum mortalium quando aliunde non excusatur unde quoties

quando defuerit aliquid ex his tribus requisitis absolutio est necessario neganda aut differenda ad hoc autem declarandum praesentia subiciemus aliquos casus quasi radices et principia ex quibus alii in particulari colligantur —

1us casus est quando confessarius iudicat poenitentem non habere de suis peccatis sufficientem dolorem saltem attritionis et verum et firmum propositum se emendandi tunc enim si posquam procurabit non potest illum ad id movere tenetur negare aut differre absolutionem propterea quod tunc deest dispositio necessario requisita —

2us casus est quando confessarius iudicat poenitentem nolle facere aliquid ad quod tenetur sub mortali ut gratia restituere famam aut aliam rem alienam aut vitare occasionem proximam peccandi mortaliter aut exponendi se periculo proximo cum bene posset si vellet id evitare tunc neganda est aut differenda absolutio propterea quod eo ipso quod non vult facere id ad quod sub mortali tenetur non habet firmum et verum propositum non peccandi mortaliter qui non potius saltem interpretative censetur velle peccare mortaliter et tunc habet defectum dispositionis requisitae atque inde necessario neganda aut differenda absolutio —

3us casus est quando confessarius iudicat poenitentem ob suam culpam non facere integram confessionem omnium suorum peccatorum mortalium quae alias non est legitime confessus sive quia scienter ob timorem aut verecundiam aut ex alia causa culpabiliter tacuit aliquod peccatum mortale sive quia accedit absque sufficienti examine suae conscientiae defectu cuius ex ignorantia culpabili confessus omittit aliquod peccatum mortale tunc enim est necessario neganda vel differenda absolutio quando aliunde confessarius non potest per industriam aut interrogationem supplere defectum examinis poenitentis propterea quod tunc enim deest debita dispositio nempe integritas confessionis quae aliunde non excusatur haec autem omnia cum aliis casibus in particulari plenius constabunt ex suis locis expendentur —

Dico 2o aliquando quamvis non sit necessarium expedit ob maius bonum poenitentis ut confessarius suavi modo neget aut differat absolutionem haec vero desumitur doctrina auctorum huius in praecedentibus dubiis vide Ledesma 2a q. [illegible] et explicatur quod expedit ut confessarius cum sit spiritualis medicus et pater poenitentium velit illis adhibere ea remedia quae censentur esse valde profutura inter haec autem est negatio aut dilatio absolutionis ex qua si fiat prudenter ac suavi modo sequi solent multae utilitates imo non sic poenitens interim ponderat et animadvertit gravitatem sui peccati et periculo suum statum cum videt iudicio prudentis et pii patris ac medici spiritualis suum bonum magnopere exoptantis expedire sibi tale remedium —

2o memoria absolutionis dilatae cum cura iniuncta faciendi per aliquot dies

et paenitentem tandem experientia propositi non emendationis probabiliter timens, sic multis quidem paenitentes excitantur ad fugiendas occasiones et ad resistendum tentationibus et ad victoriam —

3° ex dilatione augetur desiderium praemii tanti beneficii et cautior in recidendo iterum in talem morbum quem in uniuscuiusque curatione sentit, videre dicitur in multis non recidentes, qui post multos relapsus facili me absolvi non sperant, ut pateret tantum beneficium, nec hinc sentiunt gravitatem suorum peccatorum et periculosi status nec curant emendationem; unde fit ut soliti consuetudine adversa peccata recurrant, ut canis revertitur ad suum vomitum et sus lota in volutabro luti, ut dicitur 2ª Petri 2° et de his canibus et porcis equidem est prudens et pius confessarius in administratione sacramenti ponderet illud Matthaei 7: nolite sanctum dare canibus, nec mittatis margaritas vestras ante porcos ne forte conculcent eas —

4° solitum in ecclesia fuit, mos ut peccatoribus etiam post confessionem cum eiulatu et fletu multo factam differretur absolutio et iniungerentur gravissimae paenitentiae publicis in spectaculis, ut refert Nicephorus Callistus lib. 12 historiae ecclesiasticae c. 28; certe nunc moderato iam tantum rigore non debet videri durum si probabili modo ob praedictos fines differatur absolutio quando expedit —

5° denique usus peritorum et piorum confessariorum ardenti charitatis zelo divinam gloriam et salutem animarum procurantium et experientia ipsa satis comprobat hoc esse utilissimum remedium, quando probabili et prudenti modo ut expedit adhibetur —

Sed in hac re opus est magna circumspectione et uni gratia moderatione, quando negatio aut dilatio absolutionis non affertur cum omnino necessaria sed expediens ad securitatem et utilitatem — quare haec sit regula ut sacerdos prudenter inspectis omnibus circumstantiis personae, loci et temporis, si habeat probabilem spem utilitatis differat probabiliter absolutionem, secus vero non differat quando indicat id non esse omnino necessarium; atque ex hac regula colligi possunt multa quae in variis circumstantiis prudentia dictat esse servanda, brevitatis ergo et exempli gratia non nulla subiicimus —

1° hoc remedium differendi absolutionem expediens est pro his qui prava consuetudine saepe relabuntur in aliqua vitia; curet igitur confessarius modo probabili ac prudenti, ob rationes supra dictas, illis persuadere ut admittant hoc remedium, ut valde expediens interim iniungat aliqua media accommodata ad vitii curationem, nempe vitare occasiones, orare, restinguere ardorem cupiditatum gemitibus et dolore cordis, domare carnem ieiuniis, silicibus, flagellationibus et aliis castigationibus —

2° si inspectis omnibus circumstantiis hic et nunc iudicatur

di latn absolutu futurat. ie penitenti nimis molestam et n. e ip
futurat sed potius sit periculum penitentis ex aspera ... [illegible]
at odium in confessarium et confessionem et deinde (ut communiter
anni n. gerere solet) omittat aut multum differat confessionem aut
querat confessarium ingnitum aut parum pium minus solicitum
tunc si adsit dispositio quae precise necessaria est pro valide
et sufficiens confessio et firmum propositum implendi ea quae sub
obligatione sunt mortalis n. e differenda sed statim conferenda abso
lutio ... [illegible] colligitur ex archiepiscopo ... [illegible] fo ...
... [illegible] ... ex ... cordubensi lib de casibus c 9 colorario ...
nabarro silbestro et alijs in prae referendis dubijs ... quando
dat predicatus propositum necessario requisita tunc dilatio absolutionis n.
est necessaria si sacerdos habeat iuris dicionem ut habetur ex auctori
bus citatis et ratio quia nullo precepto Dei aut ecclesiae aut aliunde
apprenditur tunc necessario esse differendam absolutionem ne penitens
aut confessarius teneatur adhibere id quod deberet ferre ... si n. urgeat obligatio ... si tunc ut supponitur in dilatione absolutionis
n. sequitur utilitas sed potius incommodi conferendae statim absolutionis
si quidem stante illa dispositione quae precise necessaria n. e impedi
mentum ob quod sit necessario differenda —
3o si penitens sit in periculo mortis quamvis alioquin ob aliquas cau
sas expediret differre absolutionem tunc tamen n. e differenda si quamvis esset
illum habere dispositionem quae precise necessaria nam ut habetur tomo 9
operum d. augustini lib 2 de visitatione infirmorum cur suis fine
(et si a multis n. censeatur e d augustini) his qui sunt in extremis
sit velox medicina e necessaria et maior ac prope absolvendi
necessitas incumbit et melius ut p sit .s. n. noceat absolutio
quam obsit indiscreta ligatio vide medinam lib 2 summa c 13
et 19 —
4o si ex dilatione absolutionis n. meat cum sufficienti fundamento
scandalum aut infamia penitentis propterea quod ex usu aut statu
to certis temporibus solat simul cum alijs sumere eucaristiam
aut aliqua alia de causa tunc existente dispositione quae precise
necessaria n. e differenda absolutio ut planius constabit ex infra
dicendis —
5 tempore alicuius magni Iubilei ne penitens illo privetur

confessionem ut expresse prohibitandis propositis quae praecise necessariae non differat absolutio ut desumitur ex doctrina quam ex nabarro et alii tradit corduba in lib 6 de casib c 4 pro corolario 6 ad finem. illud vero 2o gloriosiq. tradis et inferitis est notandum nullam facult are ubique bullae aut jubilei quantumlibet plenissimi posse ab solbere eum qui non habet propositum necessario requisitam supra explica tam pro hinc colligendae est nunc balidam absolutionem illi collatam vide medinam libro summae c 13 regularum

6 si concurrant aliquae speciales circunstanciae contritionis behementissimae et propositi firmissimi aut aliae speciales rationes preponderantes et expediens erit non differre absolutionem ut obserbat idem corduba loco proximo citato ex cuius doctrina et plenius constabit ex infra dicendis

denique tota doctrina de absolutione differenda quando est expediens licet non sit necessarium reducitur ad hoc punctum ut confessarius inspectis omnibus circunstanciis et ponderatis commodis et incommodis expendat altera parte illud tandem modo providendi et penali prestare videtur quod ad maiorem Dei gloriam et penitentis utilitatem pertinere iudicaverit

sed supersunt in hac re aliqua dubia sigilatim discutienda

Dubitatur 1o an absolutio sit necessario neganda aut differenda his qui nolunt bitare occasiones peccandi ubi de occasione remota et proxima

Communiter autores distinguunt occasionem peccandi aliam esse propinquam seu proximam aliam vero remotam et dicunt regulariter loquendo esse negandam aut differendam absolutionem his qui nolunt vitare occasionem propinquam seu proximam peccandi mortaliter non vero his qui nolunt vitare occasionem remotam ita nabarrus in manuali c 3 n 5 et alii locis infra citandis corduba in lib 6 de casib c 4a bartolo meus a medina libro summae c 13 ac hieronimus zerpus 6 lanius 1a parte casu 5 ludobicus lopez in instructorio conscientiae 1 parte

c. 2. 19. et 20. et de quibus illis enim quae dixi. sum. tib. 1. disp. nita. c. 29. n.° 4. alcozal. in suma et doctrinar. summa lides. ma. in suma tractatu de sacramento penit. c. 7. dubio 3. et coligit. ex d. tho. in 4. disp. 15. q. 1. a. 2. quaestiun. cula 3. ad 1.um Caietano in suma uerbo periculum angelo uerbo consuetudinarius n.° 2 silvestro ibidem et confessio 1. c. 25 adriano in 4.° tractatu de confessione q. 4. s. quo ad quata-
inus explicanda. in hac doctrina quis non sit censenda ocasio proxima pecandi ob quam sit negada aut diferenda absolutio est magna difensio adeo ut naba-
rro ubi supra dicat se male audire alium oppinione respo-
ndentem quam respondere quia inquit nemo quem viderim id proprietate difinit et sufficiens illius determinatio difficilis —

1.a sententia asserit veram esse ocasionem proximam peccandi eam quam non posumus aut non sine magna difficultate vitare peccare ita habet ex d. gregorio in c. negocium de penitentia disp. 5.a hanc desertat nabarro ubi sup.a ait licet sit ouir opinima non satis faueo 1.° inquit quia miles aut negociator dificile potest per suae vitae in suo oficio sine peccato ut ex d. leone papa habet c. qualitas et c. contrarium de penitentia disp. 5 et experientia testatur et in hoc oficium non est cengendum ocasio proxima peccandi quam vitare necesarium sit illud relinquere — 2.° inquit quia fieri potest ut id quod respectu unius est eius vera ocasio proxima non sit respectu alterius v. g.a adolescenti et puellae est eius vera ocasio degere in eadem domo non vero seni — 3.° inquit quia nulla est ocasio quae nos posit cogere ad peccandum siquidem peccatum est voluntarium et nulla est quae aliquando non faciat peccare aliquem quod non est in hoc usu unde non posit irrogari permissas ut dicitur in c. ne ocidendis 23 q. 5.a sed licet hae rationes ostendant praedictam desertam d. gregorii esse intelligendam cum limitatione iuxta ea in frabicunda non cum apte posit iuxta illam explicari non est cur reiciatur —

2.a sententia

2ª Senta affirmat eam esse secundam huius mi ocasionem quae quisquam frequentissime inqua credit penitentem nisi se ab illa abstineat esse ali quando peccaturum mortaliter – hanc esse sententiam reicit nabarro ubi supra qui inquit ut aliquis absolbatur non requiri ut credat illum nunquam esse peccaturum mortaliter in suo officio aut ocasione inqua versatur ut reipsa inuenitur frequentissime in se ipsos et penitentibus et remi scientibus patet quia licet moraliter credat et saepe saepius id accidingat quod milites et mercatores et negociatores aut quicumque alii in negotiis et rebus secularibus sunt iterum aliquando lapsuri in peccata mortalia sine tamen non cessent ponantur illam vitare non tenentur relinquere suo officia ut patet ex usu ecclesie et c. – sed hanc sententiam ad mentem respectu explicatione et limitatione iux ta in fradicenda –

3ª Sententia igitur nabari in manuali varijs in locis et nos et c. 16 nº 20 et c. 26 nº 25 quam de sumpserunt cordubae ubi supra et alii recensiores omissa autem laciori explicatione quae videri potest apud ipsum nabarum preserim in illo c. 3º nº 5 illius doctrina summatim ita se het ocasio inquit quae quisquam aquo necessario se debet abstinere penitentes statuere se nunquam eam usurum ut absolui posit est ea illa et sola quae est peccatum mortale aut talis ocasio peculiaris qua credit .s. debet credere confesarius .s. penitens nunquam .s. raro se usurum ea sine peccato mortali bene perpensis eius circunstanciis ad quod hanc doctrinam ibi sigilatim per suas partes explicat — ex hac doctrina nabarus in illo c. 3 nº 5 colligit deuenire sex resolutiones ad quas inquit grauissimas, precipua autem quae est veluti fundamentum et regula reliquarum est ipsa confesarius inquit regulariter non debet absolbere penitentem qui non vult omittere ocasionem quae fere omnes qui sunt similes eius faciunt quasi semper peccare mortaliter et post pauca subdit dixi regulariter quia bene potest quando tales ocurrent circunstanciae quae persuadent quod nunquam aut raro peccabit per eam ocasionem quamlibet non se abstineat ab ea tunc autem inquit posse hoc credere confesarium et penitens quando hae quatuor circunstanciae concurrunt 1ª vera penitudo sibe penitentia preteritorum 2ª verum propositum nunquam redeundi ad illa 3ª propositum semper cabendi adiubante Deo neque ob eam ocasionem unica

se inbenerit q̃ q subsit aliqua notauilis causa n̄ se abstinendi
abea vel sic periculum infamie aut scandali aut alterius da
mni —
hec doctrina nabari quoad multa inpugnat late aludo Cito.
lopez instructorio conscientie i p a c 19 vs q ad 26 pur[illegible]
esmai n suma vr a ctatude pen[illegible] c6 ad finem et alijs recensio
rib9 sed p̄ suro q et docta nabari mens si benignis oculis ins
piciat facile liberari poterit a multis calumnijs illi obiectis ut colli
gi potest ex infradicendis —
s[illegible] anim n̄ r vr absolute a[illegible] bandum id q significat nabarus in
illo c 3 n° s ss ex hac dicto et ss 2ª responsio et ss 9ª responsio
et ss 12ª nempe n̄ e[illegible] unendam ocasionem p̄ pinquam nisi eam
que fere semper facit peccare mortaliter fere omnes qui ea utunt.
unde infert recte e[illegible] fine p̄ posse absolbi ocasionem absolbi
adolescentes qui uersant inter mulieres emendo vendendo laborando
et conuersando absq̄ quo abitat in eadem domo quamuis sepius
peccent bolunt ate, verbis, et opere, — item eos qui o cultu peccant cum
consanguinea aut alia amica de gente in alia domo pre
terea eos qui ob [illegible] calidam rem sepeinsidunt in boluntra
rias polluciones et fornicationes qz inquit huius m̄ ocasio
nes n̄ sunt p̄ pinque qz n̄ sunt ipse peccatum mortale nec faciunt
quasi semper peccare mortaliter fere oēs qui illis utunt.
at inde poss predicti hoēs absolbi qui sepius m̄o dicto in
illis peccant quamuis n̄ habeant p̄ positum illas ebitandi —
certe hec doctrina ita absolute p̄ posita nisi ad hi bcat aliqua
limitatio n̄ vr sequenda et quo ad hoc censeri potest merito
p̄ cedere illius inpugnatio p̄ ludobicum lopez et pereras
ma ubi supª et alios recensiores (quamuis n̄ sit preclud
endus aditus alicui bene explicationi p̄ nabarro) i[illegible] colligit
ex comuni doctrina autorum ubi agunt de periculo peccandi ut con
stabit ex locis infracitandis — id q̃ i[illegible] ostendit i° qz fieri pot ut
aliqd n̄ sit ocasio p̄ xima peccandi respectu aliquorum bonorum rel
peccatorum ut aperte docet ipse nabarus in illo c 3 n° s
litera b et d et patet ex periencia et cū consensu et rōnibus
infra p̄ ponendis ꝯ licet aliqua ocasio sit talis ut n̄ faciat

perssimper peccare mortaliter periculose qui illa utuntur. si vero respectu
alicuius vero generi sit taliter ut perssimper faciat illum peccare
mortaliter bene respectu illius censendae occasio proxima atque inde
non potest absolute affirmari cum non teneri ad illam vitandam
et recte absolvi etiam si non habeat propositum abstinendi se ab illa
id vero ad hibita limitatione deciperit quando mutatis aliquibus cir
cunstantiis non censeatur iam imminere periculum quod antea erat
ut ex dicendis colliget. —
2º explicatur quod si alicui peculiariter in aliqua ocasione immineat gra
be periculum proximum peccandi mortaliter certe hic respectu illius cense
ndae ocasio proxima quam tenetur vellet vitare etiam si alii similes
in illa non herent tantum periculum nanexquo quod alii illud non hurent
non tolit quominus iste peculiariter hic et nunc illud habeat Et dco
consequenter quod licet aliquod opus sit de se bonum et non periculosum omnibus
aut fere omnibus etiam in similibus circunstantiis siue aliquis illud agrediatur
cum gravi periculo proximo peccandi mortaliter certe respectu illius censer
dae ocasio proxima quam tenetur vellet vitare ut hec ex communi doctrina au
torum bis in frauitandis speciatim bene explicat alozel in confessionario
et adidque facit exemplum ex d. Crisostomo in c. 5 Mathei homi
lia 17ª si inquit belint uisitare honestam aliquam mulierem
vero religiosam aut virginem aut biduam ut illam instruant et con
firment in bene aut in domo mea belint aui percor sanam et
illam eduare bonum est hoc opus sed si dum assidue illam bideo deudi
in laqueum desideri eius aut alii inde scandalicantur oportet eluere
et precidere tale opus bonum quod semini tui s. alteri generat ma
lum et ad hoc aplicat illud Mathei s. si oculus tuus scandalicat te
erue eum et pice abste idemque habet ex communi expositione sanctorum patrum
et aliorum interpretum ibidem —
3º demique explicatur quod ex opposita doctrina si absolute absque limitatione
intelligatur sequuntur multa quae et per se sunt absurda et
dissona doctrinae sanae et communiter aprobatae in quibus adolescentes
qui ex curioso feminarum aspectu conversatione contra amplexu
iuxta patriae ritum manuductione Et confessarii qui ex
confessione aut quolloquio et medici s. quirurgi qui ex aplicatione
medicamenti precipuerint plus obiectis 4º hos gitie quae ex fre

quum hospitio aliquem hominem quo unquam alias qui ex esu aliquorum
bonorum calidorum aut ex qualibet alia occasione experientia se sepe sepius et
fere semper incidere in peccatum mortale per consensum turpis pollutionis
volunt animas fornicationis &c. non tenerentur habere propositum vitandi
has occasiones cum similibus manentibus similibus circumstantiis moraliter
certa aut probabili persuasione timerent relapsus siquidem
per adversarios hi non consentiunt occasiones proxime quas veniant belle
vitare quia non sunt tales occasiones ut faciant fere semper peccare mor
taliter fere omnes qui illis utuntur. Et quamvis hi videantur convenire
cum Navarro ubi supra illa tamen non posse absolute convenire sanis sententiis
auctoritate ratione ex supradictis et pluribus ex infra dicendis ex quo
liquet doctrinam Navarri benigne explicari posse ad probabilitatem
mitate —
Pro explicatione observandum est per occasionem proximam peccati ut ipsum
nomen praesefert denotari eam per quam aliquis proxime accedit
ad peccatum cum periculo proximo in illud incidendi unde in occasionibus
proximis possunt dari gradus pro ratione maioris aut minoris proximitatis ad
peccatum cum periculo maiore aut minus gravi atque inde ad hoc tamen
advertendum est aliud esse agere de occasione proxima ob quam neces
sarium est negare aut differre absolutionem aliud vero de ea ob quam
id est expediens quamvis non sit necessarium praeterea aliud est dicere
quod penitens ut possit absolvi tenetur habere propositum vitandi occasio
nem proximam aliud vero quod tenetur illam re ipsa prius quam absolvatur
vitare itaque non sit absolvendus antequam experientia comprobetur
illam vitasse sese non hic advertimus solent permisceri et plurimum
refert ad tollendam confusionem illa seorsim distinguere —
Dicendum est occasionem proximam ob quam necessario est neganda
aut differenda absolutio nisi si penitens habeat firmum propositum
illam vitandi esse eam quae in suis omnibus circumstantiis habet nunc
habet per se immediate coniunctum tam grave periculum ut eo
ipso quod aliquis velit illi se exponere censeatur peccare mortaliter
quaecunque autem alia occasio quae non habet per se immediate
coniunctum tam grave periculum ut non censeatur esse peccatum morta
le illi sese exponere comparatione prioris dici potest occasio remota
nec ex eo quod aliquis non habeat propositum illam vitandi necessarium
est illi negare aut differre absolutionem quamvis id sit expediens

propter rationem maioris aut minoris periculi
hoc vero desumitur ex ante dicta doctrina et ab aliis autoribus asserentibus
eum qui sese ponit gratis periculo proximo peccandi mortaliter pe-
ccare mortaliter unde aperte sequitur eum qui in aliqua
occasione imminet tale periculum proximum si non habeat fir-
mum propositum illud evitandi carere dispositione necessaria re-
quisita ut possit absolvi atque inde necessarium illi negare aut di-
fferre absolutionem traditur ex d. Tho. quodlibeto 3 ar. 9 et quodlibeto
8 a. 13. d. Bonaventura 4 sent. dist. 15 p. 1 q. 1 et alii ibidem eundem au-
gustino et magistro sent. asserentibus ad veram satisfactionem penitentie
necessarium esse scindere peccatorum causas harumque occasiones proximas d. an-
tonino p. 3 titulo 17 c. 17 alexandro alensi 3 p. q. 62 membro 3
Castro lib. 2 de iusta hereticorum punitione c. 7 Adriano Caietano me-
dina ludovico lopez petro ledesma [illegible] et alii supra citatis
et communiter autores idemque colligitur ex multis sanctis patribus
et aliis expositoribus in illud matth. 5 et 18 si oculus tuus scandali-
zat te erue eum et proice abs te et aliis locis in fraudandis —
ro huius [illegible] proxime periculum ut possit absolvi necessario re-
quiritur huiusmodi positio ut habeat firmum propositum vitandi quodque
peccatum mortale quamvis non sit illi necessarium habere propositum vi-
tandi id in genere sed sine peccato mortali perseverare ut patet
ex supra dictis et plenius ex dicendis hoc loco ubi de proposito vitan-
di peccata. Cum ea occasio quae iis praesertim omnibus circumstantiis sicut nunc
habet proxime immediate coniunctum tam grave periculum ut eo
ipso quod aliquis velit illi sese ponere censeatur peccare mortaliter
bellatores pusillis est occasio proxima ob quam nisi habeat fir-
mum propositum illam vitandi necessario est illi neganda aut differen-
da absolutio quae vero alia occasio quae pusillis non habet
coniunctum tam grave periculum sed solum alicuius [illegible] peccato
mortali non est censenda hoc pacto occasio proxima [illegible]
illius quamvis non habeat propositum illam vitandi necessario illi ne-
gare aut differre absolutionem sicut id saepe fit ex prudentis maioris aut
minoris propter rationem maioris aut minoris periculi imminentis ob
quod potest aliquo modo dici occasio proxima —

preterea probatur ex illo Matthei 18 et ibi si oculus tuus scandalizat te
vade et proiice eum abs te ubi ut patet ex contextu nomine oculi ex positione docto-
rum ad unum sequendum intelligitur nam aliquis inde ad graue necessarium
procurare eas occasiones quae scandalizant hoc est proxime aperiunt scan-
dalum et offendiculum aut graue periculum peccati mortalis pro quo fa-
ciunt multa testimonia D. Hieronymi Augustini Gregorii Ambrosii
Hilarii et aliorum patrum quae in illorum indice sunt inventu facilia
circa illum locum Matthei 18 et verbo occasio scandalum, pericu-
lum, peccatum etc. item inde certo grauiter deprimitur distinctio
ubi inter alia in c. satis fauorabile hoc celebre illud dictum ex D. Au-
gustino satis fauorabile peccatum est peccatorum causas excidere nec eas ipsis
hominibus ad [illegible] indulgere. preterea apud theologos communis est
sententia distinctione 15 ex quorum doctrina ibi et aliis locis supra citatis
[illegible] hoc occasiones et pericula peccandi esse vitanda sub obligatione
maiori aut minori peccati mortalis siue venialis iuxta varios gradus
periculi magis aut minus grauis et proximi.

Dicitur frustra in superiori unde nam quis certe possit occasionem
aliquam esse ita proximam et hoc immediate coniunctam cum
graue periculo peccandi mortaliter ut eo ipso quod aliquis velit illi
se exponere censeatur peccare mortaliter atque inde nisi se habeat firmiter
propositum illam vitandi necessario sit illi neganda absolutio —

Ex hoc pendere ex variis circumstantiis rerum et personarum ex quarum diversi-
tate saepe contingit ut aliquid sit modo dicto occasio proxima peccati mortalis
quoad unum et non respectu aliorum quapropter id in particulari nequeunt dari certae
regulae sed deinde iudicandum iuxta [illegible] circumstantias singularium
[illegible] in quibus maius aut minus periculum —

Quare regula generalis est ut in qualibet occasione consideratis omnibus
circumstantiis perpendatur an huiusmodi nunc huic personae immineat
tam graue et proximum periculum ut eo ipso quod velit illi se exponere
censeatur facere contra charitatem et legem diuinam [illegible]
atque inde grauiter hoc est mortaliter peccare. Notandum ut [illegible] Caie-
tanus in summa verbo circa et verbo periculum [illegible] et alii
[illegible] in occasionibus perpendendum [illegible] quantum periculum
cuilibet immineat quia pro ratione periculi maioris aut minoris grauius

e maxime aut minime grave peccatum ille sex generis; itaque ex his doctri-
na in aditu sedulo est legenda ut perscrutetur an circa [illegible] 2° et 20 in initio
ut famosi aut medici ut dicitur sive in miseria [illegible] non curat hominem sed aut
callisthenem aut socratem hoc est hunc aut illum habere in se singulariter con-
siderando ex omnibus circumstantiis gravi tamen periculum morbi et
applicando illi accommodatum remedium in suo cum confessariis,
ut poenitenti spirituali morbis medicus animarum debet hanc regulam circumspectis
omnibus circumstantiis prudentiae iudicio discernat, qua vetat periculi
rerum venereorum ubi libet [illegible] confessariis periculosis
Sed ut haec magis in particulari explicem, sciendum est in qualibet
occasione periculosa aliquem his modis se posse committere ut si
sit certum aut fere certum esse peccatum mortale vel saltem
ex genere, si sit dubium, si probabile, et pro quolibet ex his modis assi-
gnandae sunt regulae

De periculo certo

1a Regula quando est occasio certum aut fere moraliter certum
occasionem formaliter habere periculum committendi adeo grave ut sit peccatum mor-
tale vel saltem ex genere tunc certissimum est poenitentem non posse absolvi nisi habeat
firmum propositum illam vitandi, sicut qui poenitens ut possit absolvi de-
bet habere firmum propositum vitandi quodcumque peccatum mortale confiteri ex suis
dictis —
Varii autem modi discernendi est certum aut fere moraliter certum esse pecca-
tum mortale vel saltem ex genere aliquam occasionem periculosam possumus redu-
cere ad 4or libros sequentes. 1a est quando ipsa occasio semper est ex suo genere pecca-
tum mortale et quo ad hoc recte se habet Sanctus quaerit Navarrus in manuali
c. 3 n. 5 littera D ubi postquam dixisset occasionem esse nunquam vitandam
quae aut in se est peccatum mortale aut aliqua illicita occasio quae nunquam aut
raro aliquis utitur sine peccato mortali, subdit dixi quae est in se peccatum
mortale ut includeret officium et artem negromantiae et fenerandi
et alias artes et officia quae non possunt exerceri sine peccato mortali propter quod
facit D. Thomas 2a 2ae q. 169 art. ad 4um —
2a ratio quam assignat est Navarrus loco proxime citato quando occa-
sio est talis ut licet ipsa semper ex se non sit peccatum mortale tamen fere
semper facit peccare mortaliter fere omnes qui in similibus circumstantiis
illa utuntur tunc fere moraliter certum est quod cum circumstantiis
omnio similibus vult illam esse peccaturum mortaliter atque inde

regulariter non debere absolvi nisi habeat firmum propositum vitandi quod prudenti iudicio fere moraliter certum illum in circumstantiis omnino similibus lapsurum esse in peccatum mortale nam de similibus similis est iudicium unde pro hoc navarrus ubique affert illud dictum vulgare ex Arist. lib. 3 physicorum agere autem in pari subiecto par producit effectum. in hoc tamen subiecto intelligendum est non simpliciter limitatio in est autem ibi potius loquitur de causa naturali quae operatur necessario ad quam in hoc eadem sequitur idem cum tanta certitudine nec asserat de causa morali quae cum sit libera potest aliter operari. et ideo a nobis cum limitatione dictum est illud esse fere moraliter certum – 2a est ad tunc est in circumstantiis omnino similibus quod aliquando tamen si adsint aliquae peculiares et diversimodae circumstantiae quae tollant aut minuant periculum ut ipse ille quas ex navarro retuli magis infra [illegible] ex hoc dixi – 3a est occasionem proximam [illegible] solum hoc certe nondum hac via [illegible] nulla alia esset occasio proxima nisi illa quae fere semper facit peccare moraliter fere omnes qui illa utuntur in similibus circumstantiis [illegible] possunt aliae occasiones proximae ut ostensum est infra [illegible] hac doctrina et plenius constabit ex [illegible] praedictis →

3a limitatio quando aliquis sciens perturbatur [illegible] hac aut illa occasione semper aut fere semper statim aut fere statim lapsum esse in peccatum mortale tunc aliqua morali certitudine prudenter iudicari potest fere statim illum re lapsurum esse in peccatum mortale si cum similibus circumstantiis regrediatur ad talem occasionem atque in eiusdem circumstantiis non potest absolvi nisi habeat firmum propositum vitandi [illegible] ut docet Caietanus in summa verbo periculum et alii de eo cum loquuntur in confessionario [illegible]

4a limitatio quando aliqua peculiaris occasio est adeo vehemens et persona infirma [illegible] in illud peccatum ad quod talis occasio ut aliquo modo videatur moraliter certum illam in tali occasione aliquando esse in peccatum mortale quamvis antea neque ex aliis [illegible] fuerit experimentum

De periculo Dubio

2a Regula quando dubium est an in tali quavis occasione sit periculum adeo grave ut in minori sit consensum in peccatum mortale illi [illegible] tunc paenitens non potest absolvi nisi habeat firmum propositum numquam aggrediendi talem occasionem cum dubio an id sit peccatum mortale [illegible] ut constat ex ea doctrina quam tradunt Caietanus in summa verbo periculum Angelus verbo dubium Corduba lib. 3 q. 5 et alii in 2a

c. 19 a. 5 & 6 agens de conscientia erronea & dubia ubi sequitur ex gravi

elbar quez dij[?] 6. ci. ar tume[?] peccare mortaliter eum qui facit aliquid

cum dubio an sit peccatum mortale nam quam ad periculum periclitari in illo

ut dr ecclesiastici 3 & hoc e. qz ex ipso infert graver iniuriam charitatis

rationem leges amicitiae perdit ponendo illam siquidem unicum pro periculo

tam gravis offensionis potius eligit exequi suam voluntatem unde

interpretari debet contemnere illam preferre divinae amicitiae ac proinde peccare mortaliter & si penitens habeat propositum aggrediendi aliquam occasionem c. qua dubitet an sit peccatum mortale iure eo ipso peccat mortaliter ac proinde non potest absolvi nisi firmo proposito statuat nunquam se agressurum

illam nec aliam occasionem cum tali dubio —

dices quando penitens vult agere aliquid contra opinionem aut scrupulum hic ex du

bitatione cum formidine an illud sit peccatum mortale non propterea e. illi ne

g. anda absolutio ut patet & similiter licet velit agere aliquid contra dubium

non e. illi neganda —

huius difficultas pendet differentia inter dubium, & opinionem, & scrupulum, &

quo pacto sit licitum s. illicitum operari cum illis aut contra illa, quae in re

includuntur multa dubia quae conferunt ad materiam de conscientia

dubia & scrupulosa de quibus late c. 19 a. 5 & 6 ubi medina gabriel barquez

& alii non tamen sunt in presenti tractanda quam non omittenda quoad ea que

precipue sunt necessaria ut confessarius sciat quid agere debeat in occasionibus dubijs

& quo pacto dij cernenda sint ab opinionibus & scrupulis —

Quo pacto confessarius debeat procedere in occasionibus dubijs discernendo illas ab opinionibus & scrupulis

Variae acceptiones quae ab auctoribus preseruntur moralibus usurpant.

hec nomina dubium opinio formido suspicio & scrupulus pariunt

in hac re magnam confusionem quapropter breviter ad hibita distinctione

explicanda sunt ea que ad rem nostram pertinent —

dubium igitur stricte & proprie sumptum ut condistinguitur ab opinione

& scrupulo (solet non aliquando sumi latius pro formidine latiori, opinioni

& scrupulo) consistit in quadam indeterminatione (et ut ita loquamur)

irresolutione intellectus inter utramque partem contradictionis ita ut intellectus haereat suspensus & indeterminatus absque assensu iudicio

determinato in aliquam partem cui indeterminationi solet etiam esse coniunctum

quoddam iudicium quasi reflexum quo intellectus iudicat se nescire

inquam quae debeat considerari ad quod in hoc sensu intelligi possi-
bari modi loquendi autorum inhaerere ut condicant dubium esse
indeterminatum metum rerum fluctuationem hesitationem suspensionem per-
plexitatem &c —

Sed plurimi iure respecti distinguunt duos modos quibus intellectus sit dubius
et indeterminatus unus est si ita se habeat ut pro nulla parte contradictionis sese
offerat aliquod verisimile fundamentum quo possit determinari ut si in singula-
ribus si quaerat an arenae maris sint pares scilicet impares et ingrarum
eis an hic et nunc licite fieri possit aliquid de quo omnino ignorat an sit
de se malum aut prohibitum et an circa id sint aliquae opiniones proba-
biles. 2us est si intellectus quamvis sit indeterminatus ad cui videat
pro utraque aut altera parte esse aliqua fundamenta probabilia ad opi-
niones peritorum autorum dispersi autem gratia primus vocari potest dubium si-
ne fundamento determinationis 2us vero cum fundamento determinationis
ad quod hic doctrina innititur principiis suppositis ex Aristotele assensus sive
iudicii conuenit cum assensus determinatus consistat in actu iudicii quo inter
se uniuntur aut separantur extrema affirmando scilicet negando inde fit
ut ad illum requiratur aliquod saltem verisimile fundamentum determinare osten-
dens extrema inter se uniri aut separari nec absque illo intellectus potest de-
terminari ad assensum id quod indicat esse illud dictum opinari seu assentiri non esse po-
tentiae quando voluntas vult absque motivo et fundamento quod colligitur
ex Aristotele lib 3 de anima text 153 et 154 ubi ait intellectio id est apprehensio
et imaginatio in nobis est prout volumus non est fingere opinari autem
non in nobis est pro quo videto lectum et alios expositores ibidem —
opinio autem quod ad praesens attinet ut condicis non negatur adubio consistit in
assensu determinato ad aliquam partem contradictionis non evidenter nec fide certo
sed verisimili propter aliquod probabile fundamentum quod potest haberi in pri-
mo ex apprehensione extremorum quam verisimiliter discernitur praedica-
tum uniri aut non uniri subiecto sicut dantur propositiones per se notae evidentes
et certae ita dantur aliquae propositiones probabiles ex ipsis apprehensi-
onibus terminorum ut constat ex Aristotele lib 6o top. c 26 et ex dictis in logica ubi
de ipsis propositionibus — 2o ex aliquo extrinseco principio intrinseco ex natura
rei unde inferatur vel probetur unionem extremorum cum ali-
quo medio ut patet ex logica ubi diximus 3o ex aliquo principio
extrinseco scilicet autoritate probabili quae probatur quod unquam fide digna ita
ut verisimile sit nec falli nec fallere in modo quod assentit determinat intelle-
ctum ad assensum probabilem ut omnes conveniunt ex logica ubi definitione

et fide humana—
Inter autem autores a dubio et ab opinione condistinguunt scrupulum
quem Gabriel Vazquez 1a 2ae tomo 1o disp. 67 c. 2 ait iuxta communem sententiam
in tali finiri scrupulus est levis quaedam suspicio aut existimatio ex le-
vibus et incertis rationibus et fundamentis qua quis credit aliquid esse peccatum
quod re vera non est—
Sed hoc tamen indiget explicatione quia non videtur satis facere nam aut scrupulus
concipitur in nobis quia assensum praebemus ad aliquam partem contradictionis quamvis ex levi
fundamento aut non sed in indifferentia remanemus inter utramque partem contradictionis
si dicatur hoc secundum sequitur inde scrupulum non differre a dubio si vero dicatur primum
sequitur inde illud esse quandam opinionem quamvis levem et male unde
non distinguitur ab opinione siquidem communiter sub ratione opinionis comprehenditur
quam unusquisque dederit assensum cum formidine ex aliquo fundamento vel minimo
non si levi—
unde si quia si scrupulus est suspicio levis ut dicitur in praedicta definitione est quaedam
opinio quamvis levis siquidem suspicio ut ait D. Thomas 2a 2ae q. 60 a. 3
est quaedam opinio quamvis ex levibus indiciis—item si scrupulus ut dicitur in prae-
dicta definitione est existimatio qua aliquis credit ex levibus rationibus est quidem
dam assensus quamvis levis nullus enim existimat et credit aliquid nisi
per actum iudicii atque inde assensus quamvis levis—
Explicatio huius rei pendet ex distinctione diversarum acceptionum quas sumi
solet scrupulus communiter enim scrupulus dicatur ab antiqua dictione scrupus
quae significat lapillus brevis et asper qui intercurrens in calceum
nos laedit et cruciat inde per translationem autem modatur ad varias anxietates
quae animum cruciat atque inde solet varie sumi ut inter alios notant
Corduba lib. 3 q. 2, Gregorius de Valentia 1a 2ae disp. 2 q. 14 puncto 4
omnibus autem aliis acceptionibus relictis sequentes sunt magis ad rem. prima est qua
scrupulus sumi solet pro quadam dubitatione anxia inter utramque partem
contradictionis et sic scrupulus comprehenditur sub dubio de quo dictum est
supra ... dubium simpliciter unde sicut non est licitum agere in dubio ita neque
scrupulum hoc modo sumptum siquidem sic est quoddam dubium—
2a est qua scrupulus accipitur pro quodam assensu anxio et formidoloso
quo aliquis existimat esse peccatum quod re non est peccatum et sic scrupulus
comprehenditur sub opinione et est quoddam iudicium de hac acceptione
in libro exercitiorum spiritualium patris nostri Ignatii ad finem pagina
206 ubi agit de scrupulis annotatione prima dicitur vulgo scrupulum appel-
lari quando ex proprio liberi arbitrii motu et iudicio aliquid

concludi meus peccatum, cum peccatum non sit et sub dubio, hoc potius de-
bere vocari iudicium erroneum quam scrupulum proprie —
3a est qua scrupulus sumitur pro quadam apprehensione anxia
quae repraesentat aliquid ut peccatum aut cum levi fundamento aut
etiam si nullo, non tamen iudicat esse peccatum, quin potius prudenti
iudicio existimat non esse peccatum, aut saltem talis scrupulus de se
non excludit hoc iudicium, quamvis obveniat etiam apprehensioni
coniunctus cum fantastica imaginatione, et plerumque cum melan-
cholia et daemonis suggestione, offuscante rationem et cum formidine
pro parte opposita, unde non appareat omnino certum, relinquatur animus
inquietus et anxius — ad hoc pacto scrupulus sumitur proprie
et differt a dubio, quia non excludit determinatum assensum unius partis, sicut
excludit dubium, et praeterea differt ab opinione, quia non consistit
in assensu et iudicio determinato sicut opinio, sed solum in quadam anxia
apprehensione seu simplex repraesentatio modo dicto — nunc attendendum
de modo loquendi, si laici quadam acceptione ampliori simplicio sibi exprimunt
mario s. credulitas aut opinio levis saepe non bene solent confundi et
applicari etiam apprehensioni scrupulosae, quod advertendum est, id sic statuitur de
hoc scrupulo proprie sumpto pro apprehensione anxia modo dicto regulari-
ter in religiosis communem doctrinam, quod non solum est licitum sed etiam expediens
operari contra scrupulum —
His praemissis dico conscientiam dubiam distinctam esse ab opinione
et scrupulo, et haec omnia inter se ex propriis rationibus dubii, opinionis et scru-
puli supra assignatis, advertendo quod non illas combinat dispositioni
omni poenitentis, quare si poenitens sit in talis positis ut velit aggredi occa-
sionem periculosam absque determinato iudicio practico quod id sit licitum, sed
cum indeterminatione an sit peccatum mortale necne, hunc conscientia
dubia qua exponit se periculo proximo peccati mortalis, et ideo ipso
peccat mortaliter, propter rationem supra assignatam § 2a regula,
unde non potest absolvi nisi firmiter statuat se non esse aggressurum talem
occasionem cum tali conscientia dubia, ut ibidem dictum est —
Si vero poenitens velit aggredi aliquam occasionem periculosam cum
probabili iudicio practico quod id sit licitum, quia habet rationem sine levi funda-
mentum rationis seu autoritatis, hic non est conscientia dubia, nec necessarione
mandat illi absolutio si velit sequi talem opinionem, quamvis sit
utens habeat formidinem de parte quod operetur contra aliam opinionem
aut scrupulum, nam licitum est sequi opinionem probabilem etiam
cum aliqua formidine ut statim dicetur —
Quare ad obiectionem supra propositam § dicitur quando poenitens
conducit poenitentem quando vult agere aliquid contra opinionem

aut scrupulum habere ex dubitatione et formidinem. Ideo illum qui
prudenti iudicio practico velit sequi aliquam opinionem proba-
bilem non habere dubitationem proprie quamvis habeat aliquam formidi-
nem, nam ut recte notat Gabriel Vazquez 1a 2ae tomo 1o disp. 62
c. 3 aliud est dubitatio, aliud vero formido, quae duo ab auctore Caietano et Na-
varro in manuali confunduntur, cum in dubitatione, seu dubium proprie est indetermi-
natio inter utramque partem contradictionis, itaut intellectus (quantum ad eum me-
ratione) de nulla parte habeat determinatum iudicium practicum quod licitum sit illam
sequi, ut diximus supra in dubium, et qui operatur cum tali dubitatione peccat
quia pro licito temere amplectitur obiectum cum periculo sibe sit licitum sibe
illicitum, in quo facit contra charitatem et legem amicitiae ut ostensum est supra
§ 2a regula —
formido autem non est idem quod dubitatio praedicta sed late sumpta est aliquid com-
mune illi et opinioni et scrupulo, nam formido (sibe per alium actum reflexum
sibe non) denotat defectum superioritatis certitudinis seu firmitatis, unde habe-
mus quidam timor seu anxietas quod forte alia pars contradictionis sit vera,
et est communis dubitationi et opinioni et scrupulo, quae cuilibet convenit defectus
certitudinis, sic enim ut notum est ex logica ubi de opinione, cum opinio sit assen-
sus sine certitudine et [illegible] ad ... tantum formidinem nisi aliunde
[illegible] et [illegible]
de eodem obiecto per alium medium habeat scientiam aut fidem, dicimus quando
excludit formido — quare qui operatur cum opinionibus probabilibus licite operatur,
cum formidine, et per defectum certitudinis non operatur cum dubitatione,
quia non caret determinato assensu probabili quod licitum sit licitum tamen operari, nec
non ad recte operandum necessario requiritur iudicium evidens aut certum de
honestate operis, sed sufficit iudicium practicum probabile sicut non licitum
sit ita operari, ut bene ostendit Gabriel Vazquez ubi supra et nos supra in prin-
cipio circa id in moralibus.

Quid debeat agere confessarius in dubiis et quomodo in partem unam magis inclinare

de hoc ex instituto constabit ex dicendis ubi de ministro confessionis
et de scientia ei necessaria et aliis ei quae ad id pendent. interim quod ad prae-
sens attinet breviter notentur tres casus sequentes —
Sit 1us casus in dubiis nunquam confessarius conferat absolutionem aut
iniungat aliquid paenitentiam cum conscientia dubia an sit licitum necne
quia alioquin temere sese poneret periculo peccati per rationem supradic-
tam § 2a regula, quare in dubiis deponat conscientiam dubiam prudenti
iudicio probabili sibe proprio studio sibe consulendo aliquem virum
doctum in practicis adiunda —

sit 2[us] casus quando confessarius dubitat de aliqua re quae non est impedimentum communis statim conferri posit absolutio si penitens sit paratus ad faciendum postea quidquid obligatio postulaverit v.g.[a] si dubitet an penitens teneatur restituere aliquam rem alienam aut famam proximi &c.[a] tunc deposita conscientia dubia pro hoc iudicium sit aliud iudicium quo liciti tamen statim absolvere cum qui ita est paratus statim nunc ferri absolutio et postea pro se ipse alium deliberare quod non sa ... videbat videlicet enriquez tomo summa lib 3 de penitentia c 26 n° 9 - si 2° prudenter iudicetur expediens penitenti ... ut differatur absolutio donec deliberetur quod non teneatur facere —

sit 3[us] casus quando confessarius dubitat de aliqua re quae est impedimentum ne statim posit conferri absolutio v.g.[a] an penitens habeat aliquos casus reservatos aut censuras an sit bene dispositus cum integro confessionis sufficienti dolore pro posito tunc si statim ad sufficientem considerationem exprimenti ... et notitia quam habet posit colligere sufficientem in illa materia fundamentum probabile quo valeat deponere conscientiam dubiam prudenti iudicio practico dictante sicut nunc penitenti non subesse ullum impedimentum poterit statim absolute conferre absolutionem et sufficiens ... dubiis in casibus reservatis enriquez loco citato n° 7 ait in dubio illos non presumi reservatos sed de hoc dicetur suo loco ubi de casibus reservatis —

si v° nequeat colligere tale fundamentum sufficientiam in illa materia tunc si id patiatur ocasio suadeat penitenti dilationem dicens in ea confessione esse aliquos casus expendendos ut secure posit conferri absolutio et quam primum ut ocasio postulaverit ad minimum diligentia ... dum sibi consultando deliberat quid sit agendum —

quod si ocasio sit talis ut prudenter iudicetur illam non pati dilationem tunc post considerationem et diligentiam quae in illa necessitate prudenter censetur sufficere poterit deponere conscientiam dubiam aplicando sibi et nunc illud generale principium quod in dubiis ... quod pro oposita parte non aparet aliquid certum licitum tamen inclinare in partem magis benignam in favorem penitentis atque inde poterit tunc illud absolvere ad sufficienter si sibi fuerit ad maiorem securitatem hoc ... dicere saltem in mente ego te absolvo si licite posum sicut fieri solet in aliis casibus dubiis ut ex communi doctrina docet ... c 4 huius disputationis sex dicens erit etiam expediens sed pro ocasionum liceat iniungere penitenti ... quamlibet ob presentem necessitatem modo absolvatur postea non reberitatur ut re melius considerata discernatur an illi incumbat aliqua obligatio —

confirmatur hoc ex communi doctrina asserente confessarium in dubiis an penitens teneatur aliquid facere aut dare scilicet pati debere inclinare in partem benigniorem in favorem penitentis ut docent navarrus in manuali c 26 n 5 angelus verbo confessio 9 n° 3° silvester confessio 3 q 10 enriquez tomo

sume lib 3 depenitu c 26 n° 6 & similiter in dubio an penitens tene
at. pari probat. absolut. debet confessarius inclinari in partem benig
niorem in illis habere ac inde illum absolvere q. in hoc vi eo cadem ro
ne ap. gnar. sufficiens dixerimus id q. e ita se adiendum colligitur ex an
gelo et silbestro et emriquez ex imo citatis et pro q. dixit dixi. 18 e 7 as —
prectera glo. ex regula generadit. in decretalibus titulo de translationibus
c ultimo ubi ita ha. in his super q. ius n. inbenitur expressum p. udas
equitate serbata semper in humaniorem p. inclinando sm q. personas
causas, et loca, videris postulare ubi glosa ait debe magis promptus
ad absolbendum quam ad condemnandum et d. gregorius nanciar
cenus tomo i° orat. in laudem d. atanasii columna 3a pagina 386
ait in dubiis et incertis rebus ad benigni tatem et humanitatem propensio
res simus cum q. qui in culpa sit absolbamus potius quam condemnemus
ientineap. ite aligant 26 q 7a ex d. chrisostomo ita habet melius
e sacerdoti propter misericordiam rationem videre quam propter crudelitatem
ubi n. pater familias largus e dispensator n. debet e tenax si Deus
benignus ut qd sacerdos eius austerus bult aparere —
ro autem quare in dubiis potius fabendum sit penitenti e qui ipso
q. n. sit certum sibi dubium an penitens sit et nunc probandus sit
absolut. ad quam alioqui ha ius aut obligandus aliquo rigore
ad quem alias n. tenet. ipsa equitas et clementia petit ut in tali
dubio prependerit illius ius tum q. prudenter ha. hoc dicitamen propri.
cum supposito q. ex altera p. e n. hil certo obstet potius illi e fabendum et
sane sicut in aliis rebus benignitas et equitas preferenda e rigori ut ha.
ex c unico de rex p mutat. in 6 et ex aliis locis quare ferunt a glosa
ibi et 26 e 7a in c aligant et a silbestro et angelo ubi sup. certe id ma
ximo magis locum ha in foro sacramenti penitentie q. e misericordie
ubi confessarius e minister Christi clementissimi patris hominum amantissimi
excipientis filios prodigos ac inde ipsius ut benignus pater spiri
tualis debet inclinare in p.m benigniorem et quo ad fieri possit depo
sito rigore clementer subblebare onus confessionis q. alioqui valde grabe —
illud in cabendum ne pretextu clementie et misericordie indigni et ma
ledicti posita exterguant absolutionem nam ut ha. in c. e iniusta 23 q 4
ex d anbrosio e iniusta misericordia indulgere indignis caveat igitur
sacerdos ad sibi esse misericordiam iniustam et iusticiam misericordem
inclinando in dubiis in p.m benigniorem modo sup. dicto —
sed argues in dubiis tutior pars e eligenda ut ha. in decretalibus
titulo de rimi cidio c. ad audientiam et in titulo de sponsalibus c.
iubenis et aliis locis ibi a glosa relatis & quando confessarius

dubitat an possit absolvere quem tenetur potius debet sequi opinionem negantem
negando absolutionem quia ea pars est tutior et qui dem illam sequen-
do liberat se a periculo sacrilegii quod dubitat an sit commissurus
si sequatur opinionem affirmantem absolvendi illum quem fortasse
absolvere —

Dico 1o illud dictum deligendam partem tutiorem apertius quod ex 39 est nabarrus de
peniten. c. si quis autem n.o 39 interpretari ut regulariter loquen-
do continet consilium non vero obligationem quia ad hanc pro se loquendo
sufficit sequi eam opinionem quae probabili iudicio praecise consistit et tuta nisi
aliunde urgeat aliquod peculiare preceptum dicte tutiori —

Dico 2o et si illud dictum taliter continere obligationem praecepti appre-
tium [?] intelligitur ut locum habeat in his rebus in quibus stricte dupplici-
ter dubium gravium dicto minus tuta itaut nullum se ex se ferat probabi-
le fundamentum ex quo obligat iudicium practicum quod licitum sit illam sequi si-
ve se se ferat fundamentum probabile alter pro primis [illegible] autoritatis
licitum esse sequi opinionem minus tutam ut inter alios notat gabriel bazquez
in 2a tomo 1o disp. 62 c 9 his verbis et ratio est quia intellectus sufficienter de-
ponit dubium per hoc iudicium quod licitum et tutum est sequi id quod probabiliter
est bonum honestum ad quem ratione licite possumus conformari opinioni probabi-
li licet si sit minus tuta quare hoc quod sit minus tuta non sequitur quod si habeat
veri similem fundamentum non sit probabilis atque inde quod non sit licitum tutum
illam approbare sequi quando aliunde non urget alia specialis obligatio —

Dico 3o abstinens [?] ex autoribus qui alias absolute continent communiter loquuntur quod
in dubiis eligenda sit pars tutior ad [illegible] quod eligen-
da sit pars tutior nisi aliunde ad opinionem minus tutam preponderet aliqua spe-
cialis ratio cuius licitum et tutum sit illam sequi sic multi autores quos
refert et sequitur gabriel bazquez in 2a tomo 1o disp. 66 c 7 dicunt cum
qui bona fide possidebat aliquam rem si postea exorta aliqua ratione
dubitandi dubius sit an illa res sit aliena post adhibitam sufficien-
tem diligentiam si adhuc maneat dubius non teneri ad restitutionem quae certe
esset pars tutior sed deposito dubio licite posse eam rem retinere quia in
dubiis melior est conditio possidentis —

unde servata similitudine proportione idem dicendum est in nostro casu quando
dubium est an penitens possit absolvi licitum et securum est deposito
dubio illum absolvere cum non sit certum illi deesse suum ius pro quo pe-
culiariter faciunt ea quae adducta sunt supra a 15 unde hoc ex sui doctrina
ex hoc autor non sequitur idem taliter dicendum esse in quocumque alio dubio
circa alias res quae in aliqua materia specialis specialis rationes obligar-
ent ad opinionem tutiorem preferre non obstantium [illegible] cuius
preponderat ut in dubiis de medicamentis applicandis a medico

et dei n(ost)ri merns marimum et alij materij quas n(on) s(un)t huius loci ut dixi p(er) gratis ubarguer ... abjsque ... usq(ue) ad ...
f. denique ex(em)p(lu)m di confessarius ... p(ro)p(ter) illam regulam n(on) sanij bene agere in relictam q(uod) in dubijs sequenda sit pars tutior quando dubitat an pe
nitens possit absolvi n(on) audere illum absolvere absolute nulla ad
hibita conditione q(uam) n(on) securus fieri posse. constat autoritate et r(ati)o(n)e
ex sup(eri)o(r)i dictis a s(anct)o ante hoc ex(empl)i doctrina ad ut(ra)m recte exprimare
p(ro)p(te)r suppositio suo p(ro)babili dubio maiorem s(ed) n(on) e(st) tunc absolvere penitentem sub hac conditione ego te absolvo si licite reposuit sibi hec condi
tio ex primat verbis sibi c(on)t(ra) sed solum habeat in mente ut fieri posse in
alijs casibus dubijs dictum e(st) sup(eri)o(r)i eo q(uod) huiusmodi sunt ... ex dictis fieri
ex eius ... licet at se periculo sacrilegij sibi imputanda ad ...
de conditione q(uod) nolit conferre absolutionem nisi licite posit q(ua)n casibus
p(ro)babilibus dubijs e(st) licitum ut dictum e(st) in illo loco ex alia p(arte) q(uod) periculo
... imponendi iniuriam et detrimentum ... si privabit illum
absolutione quam licite reposset et teneretur conferre

De periculo probabili et quo pacto
confessarius sequi possit opinionem
penitentis contra minus probabilem

3(a) regula e(st) quando in aliqua occasione non certum n(on) p(ro)babile dubium sed probabile
in m(ateria) ne re p(er)iculum adeo grave ut videat(ur) e(sse) peccatum mortale velle illi se exponere
tunc si penitens p(ro)p(te)r fundamentum probabile r(ati)o(n)ibus s(ive) autoritatis aliquibus mo me
ntum velit sequi opinionem probabilem diversam bona fide exprimans n(on)
e(ss)e peccatum mortale velle se servare in illa occasione sit absolvi quamvis
n(on) habeat p(ro)p(ositu)m tum illam vitandi hac e(st) hec ex ea doctrina quae communiter
licitum e(st) sequi opinionem probabilem ut videre e(st) apud autores in tractatu
de c(onscienti)a et p(ro)b(atu)r q(uia) ut licite fieri possit aliquid sufficit ut p(ro)babili cognitione
prudenter iudicet(ur) e(ss)e honestum n(on) n(on) p(ro)b(abi)li regula bene operandi exigi p(ro)p(te)r
ab hoc cognitio evidens et certa q(uia) hec e(st) impossibilis n(on) solum in p(ro)xim(is)
sed etiam ... ex ea pleraque res omnes et ... quanto magis ... sit
gularia a ... infinita sunt circumstantiarum varietate implexa
item homo cum natura sua sit tam tenuis et limitatae capacitatis pro
rationes tenebris subiectus n(on) tenet(ur) p(ro)p(te)r se in suis operationibus gubernare
aliquis esset angelus aut plusquam angelus iudicio evidenti aut certo
sed satis e(st) ut p(ro)cedat modo humano p(ro)babiliter bona fide unde si
ut quando n(on) p(ro)cedit bona fide peccat iuxta illud ad R(omanos) 14 q(uod) n(on)
e(st) ex fide peccatum e(st) ita e(tiam) quando p(ro)cedit bona fide n(on) peccat sed licet
contingat illum re ipsa aberrare n(on) imputat(ur) illi error et excusat(ur).

apuaro —

hec autem bona fides quae excusat hominem a peccato etiam si contingat illum aberrare ab scopo includit duo requisita: 1um est ex parte intellectus ut non procedat temere itaut ob temeritatem et ignorantiam culpabilem imputetur illi error sed ad sufficientem diligentiam quae prudenter exigere suspicere iuxta qualitatem operis habeat iudicium practicum probabile quo prudenter existimet illum licere num esse licitum. 2um est ex parte voluntatis bona intentio quae saltem virtute praeferat divinam voluntatem omnibus rebus desiderando illam implere nihil illi repugnans admittere —

ex hac bona fide provenit ut etiamsi contingat hominem re ipsa aberrare illi non imputetur error et peccatum quod idem est praeter illius intentionem cum sit in talibus positus ut si sciret illum errorem aut peccatum nullo modo faceret quare tamen hac bona fide non obstant scrupuli seu anxietates, seu formidines quia ut homo recte operetur non opus est ut illis careat hic non est conditio humanae tenuitatis quae nescio quid de honestate operis non habeat evidentiam et certitudinem quam certe non tenetur immo nec valet. pro hac re est exposita huiusmodi scrupulis seu anxietatibus seu formidinibus non ubi est defectus firmitatis et certitudinis ibi est timor et formido non est dubitatio stante bona fide praedicta ut patet ex supra dictis, quare ad obviandum eis formido autem — sane haec una regula procedendi modo humano bona fide rite explicata equivalet ut viri pii nimis delicate et scrupulosae conscientiae contemnant scrupulos anxietatesque formidines in quo propria innata mibus apprehensionibus et imaginationibus delusi torquentur saepius et reddunt sese inutiles divino obsequio et sibi ipsis et aliis —

Similem fere regulam Caietanus 2a 2ae c. 33 ar. et in summa verbo, ratio et verbo scrupulus ait esse valde observandam pro conscientiis timoratis dicens cuicumque impressa est animi ista dispositio ut charitatem praeponat omnibus rebus itaut si sciret aliquid esse peccatum mortale nullo modo faceret non esse curandum formidine peccati mortalis — contra vero his qui sunt laxioris et crassioris conscientiae itaut non modo venialia sed etiam mortalia negligere aut parum curare soleant iocundum esse ne facta aut levi probabilitate sese exponant discrimini agendi ad occasiones periculosas et ideo supra dictum 3a regula dictum est poenitentem posse absolvi quando pro opere fundamentum qualecumque habet, scilicet auctoritatem alicuius momenti bona fide vult sequi opinionem probabilem nam si fundamentum esset nullum, levis aut parvi momenti cum parum pro nihilo reputetur non conferret illa agi nio prudenter probabilis sed potius improbabilis cum non esset licitum conformari nec leviter et temere procederet. ut docet navarrus de poenitentia dist. 7. in c. si quis autem n. 50 et 51 et 52 et gabriel vazquez in 1a 2ae tomo 1o disput. 62 c. 9 ubi ait arbitrio prudentis dicere videndum esse quando non censeri debeat leve fundamentum et temeritas —

Controversum est et dissensio inter autores an confessarius habens opinionem diversam ab ea quam habet poenitens possit et debeat illi se conformare

conformare cum opinione illa minus probabili poenitentis
probabiliter opinatur non esse peccatum mortale perjurare in aliqua aequivoca-
tione, aut se non teneri ad aliquam restitutionem, seu aliquid aliud contra-
rium; 2o probabiliter existimat oppositum, immo censet id esse probabilius;
an tunc possit et teneatur se conformare cum opinione poenitentis illumque ab-
solvere —
1a sententia asserit confessarium si habeat spem dimovendi poenitentem
a sua opinione, debere illum monere ut illam deponat; si vero non sperat talem
[ip]sum, debere illum relinquere cum sua opinione seu illi conformari. Ita
Adrianus in 4 tractatu de confessione q. 1a dubio 5 de 2o —
2a sententia adhibet hanc distinctionem: si confessarius sit ordinarius et proprius
ut parochus, potest et tenetur tunc absolvere poenitentem conformando se illius
opinioni; secus vero si non sit confessarius proprius, sed ex commissione delegatus,
ut alii simplices sacerdotes approbati. Ita Sylvester verbo confessor 3o q. 7a
D. Antoninus 3 parte titulo 17 c. 20 § 2, Corradus de contractibus q. ultima a 3
et 4 parte, Joannes a Medina in codice de confessione in q. de confessione dimidi-
ata iteranda, quem sequitur Navarrus ubi addit hanc limitationem, quando opinio
poenitentis est in damnum alterius, confessarius delegatus non potest juxta suam
opinionem absolvere poenitentem —
3a sententia absolute affirmat quemlibet confessarium sive proprium sive
delegatum posse conformare se ad opinionem poenitentis illumque absolvere.
Ita Navarrus de poenitentia dist. 7 in c. Si quis autem a n° 66, et in
Manuali c. 26 n° 4, Sotus 4 sent. dist. 18 q. 2 a. 5 ad 5um, Corduba
lib. 3 q. 7a, Angelus verbo confessio 4 n° 2, Ledesma 2a 4ae q. 8 a. 4
dubio 6, Medina 1a 2ae q. 19 a. 6 et in Summa lib. 2 c. 3 regula 6, Gabriel
Vazquez ~~tomo~~ 1a 2ae tomo 1o disput. 62 c. 7, Henriquez tomo 1 Summae
lib. 3 de poenitentia c. 26 n. 5 et c. 27 n. 6 et alii recentiores —
Cum aliud sit inquirere an quilibet confessarius possit se conformare
ad opinionem poenitentis minus probabilem, aliud vero an ad id ali-
qua obligatione teneatur, oportet hic sigillatim distinguere — Circa 1um quod
attinet ad posse, dico quemlibet confessarium licite posse conformare
se ad opinionem minus probabilem poenitentis illumque absolvere,
ut tradunt citati in 3a sententia. Probatur quia postquam poenitens bona
fide vult sequi opinionem probabilem cum fundamento aliquo, mo-
nimi non habet indispositionem quo minus absolvi possit a quoli-
bet confessario sive proprio sive delegato; siquidem bona fide licite possit
sequi talem opinionem, atque inde non caret dispositione requisita ut
possit absolvi, et fieri potest ut bona fide existimet illam magis
probabilem, immo licet tantum illam quam confessarius arbitratur illam

te minus probabilem et minus tutam quam sit alia opinio oppo
sita id non obstat quo minus uterque possit licite illam sequi quia
ut de loquendo nisi aliunde aliquod peculiare obstet non tenemur ob
ligatione praecepti sequi id quod est probabilius tutius sanius non est sequi
id quod est probabile licet tutum licet sit minus tutum quam aliud ut ex
Navarro et gravi Lebaz quem et ex doctrina adeo recepta explicatum
est sub num. 10 praecedenti § 54 1º et 242º et 243 ideoque hinc eximie
diximus et communiter loquuntur citati proximi mentem 2ª sententiae colligitur quod
ex aliis ibidem —
Ratio autem a priori est quod opinio probabilis quamvis comparata alteri
ut sit minus probabilis sit non tamen verisimile fundamentum naturalium
ut momentum non desinit esse probabilis ut patet probabilis autem opinio
ut ex ipso phrasis habetur est quae potest approbari et ad minimum a bonae
fide viri probabilis nec respectu illius desinit esse opinio probabilis quam
vis detur alia magis probabilis et ad recte operandum satis est ut ho
bona fide sequatur id quod prudenti iudicio practico existimatur probabile
ut ostendimus supra sub hoc titulo a § 3ª regula ubi de gravi Le
baz quem in 2º tomo 1º disput. 62 c. 4 ubi cum multis ita ait hanc
sententiam quod licitum sit operari secundum opinionem eius minus proba
bilem et minus tutam etiam in ipso collectis receptam et multo ante fuisse com
munem huius loci hoc ex ipsius tuto per sequi —
Quod vero attinet ad obligationem donec eum qui est confessarius proprius vel or
dinarius ut parochus solum licite posse sedem teneri conformare se
ad opinionem eius minus probabilem paenitentis tali modo ut post con
fessionem auditam absolute non deneget absolutionem colligitur ex citatis
in 2ª sententia idque Sanchez explicat Soto et Lebaz quem in hoc loco et glos
sa quod proprius pastor ex officio suo aliquo obligatione tenetur ministrare sacrame
ntum suis subditis illis quod iniuriam irrogare si post auditam confes
sionem cum licite possit et peculiari obligatione officii ille potius
quam alias teneatur confessarius absolutionem deneget illam absolute cum
quod id sit de re gravi videtur dege peccatum mortale nisi aliunde aliquod
ex usque possit non si esset solus aliquis maioris ut citati finali modo
imperando confessarium paenitentis donec sit absolutionem in speciali singulos supra
ap[p]paratus in hoc ars diximus —
Dicitur tamen qui non est proprius et ordinarius confessarius non nulli asserunt
cum quamvis licite possit non tamen teneri in sua opinione quia ser
vit aliquid est mortale confessor conformare se ad oppositam opinionem
probabilem paenitentis Neapolitanus in directorio confessariorum
c. 1º § de prudentia confessarii colligitur quod ex aliis supra citatis in 2ª
sententia — sed non ibi relatus docet illum est post auditam confessi
onem debere se conformare quia est grave onus post auditam con
fessionem absolute denegare absolutionem si licite possit confessarius

sed grauis Ilbarguez loco supra citato in 3a sententia dicit illum
quidem teneri aliqua obligatione non tamen adeo graui ut alioqui peccet
mortaliter et aditer coiter excusari huiusmodi confessarios qui no
lunt sic absolbere penitentes qui semper efficiunt bona fide ex
celo suz opinionis et sane hoc verum quod de probabilius qz non est undeque
tendat expositum — quo autem pacto confessarius aut qui cum qualis
posit consulere opinionem ex minus probabilem et qui in illam
bona fide iclinatur aut relinquere illum in errore si ignoran
tia quam ex het bona fide sine peccato et damno aut scandalo
aliorum quando prudenter censet. veritatis detentionem non esse futuram ut
ait enriquez loco supra citato in 3a sententia constabit ex dicendis ubi de ministro
confessionis et aliis locis agetur id pendet —

Ex ratione ex eo quod confessarius secundum formet opinionem oppositam

penitentis non sequatur illum habere

assensus contradictorios ne se exponere

periculo sacri legii

3o. dicta sibi si ulterius verum urgere qui het assensum probabilem unius ?
quod non potest simul habere assensum contradictorium probabilem alterius quod
qui in eo simul habere simul assentiri contradictoriis et si confessarius sua opini
one het assensum quod aliquid sit peccatum mortale quod non sit licitum
absolbere penitentem in illo perseberare bolentem, non potest simul
habere assensum quod contradictorium quod illud non sit peccatum mortale et
quod licitum sit absolbere ut determinat penitens ac proinde non potest secun
dum maiorem opinionem penitentis illumque absolbere quod sic assen
tiret simul contradictoriis —
omissis aliquibus solutionibus quae non satis faciunt ut constabit illas
perpendenti, dico iterum non posse simul haberi assensus contradictorios
unius quod probabilis id tamen non est necessarium ut confessarius possit se confor
mare opinioni oppositae penitentis illumque absolbere quod si guna
ratione het hunc assensum probabilem hoc est peccatum mortale et abso
lutio non est licita aut probabilem hoc est peccatum mortale et abso
lutio non est licita non oportet ut probabiliter habeat assensum contradictorium
quo neget priorem secundum id aut dicat hoc non est peccatum mortale
et absolutio est licita aut non est probabile hoc esse peccatum mortale
et absolutionem non esse licitam sed satis est ut habeat hunc assensum probabile
est hoc non esse peccatum mortale et absolutionem esse licitam
qui assensus non est contradictorius priori ut patet siquidem non negat
id quod illa affirmat sed solum asserit aliam etiam secundum esse probabilem
sicut in rebus probabilibus ubi probabilis mellage het cui benecia aut

uir non tudo est si quod unaq. probabiliter asserat. aliquid in re aut
est probabile in re. si mulier asserit mari[tum] suum probabiliter esse
aliud amplius uiga quia probabiliter dicit relatum non distingui realiter
a suo fund[amen]to aut est probabile illam non distingui si mulier
asserit mare suum probabiliter esse illam distingui = sic igitur confes-
sarius licet suam opinione probabiliter dicat hoc esse peccatum mortale
et absolutio non est licita aut probabile est hoc esse peccatum mortale
et absolutionem non esse licitam ad uitandum cum hoc here suum in suum
assensum probabilem est hoc non esse peccatum mortale et absolutionem
esse licitam ad quod ita cum licitum sit sequi id quod prudenter iudi-
catur esse probabile est licitum suum confessarium ad huius penitentem
et absoluere penitentem uide graui[ter] llum Bazquez in 1a 2e disput.
tomo 1o 62 c 3 ss 3o o 6 per bandam et ex suo alterum argumento ubi est si
ui deatur assignari solutionem aliquantulum diuersam illam non re-
duendam ad predictam et quoniam non est huius loci idexami-
nare per fund[amen]tum relinquimus —
urgebis sanum sequitur inde confessarium cui ipso opinio uideatur proba-
bilior et tutiorem esse suam opinionem asserentem hoc esse
peccatum mortale et non esse licitum absoluere penitentem nolentem
ut in illud committere si se conformet opinioni opposite penitentis
ex ponere se periculo sacrilegii ex eo quod in administratione sacramenti
non sequatur id quod est minus tutum atque inde peccare mortaliter ratione
administrationis sacramenti confertur sequi secundum tutiorem habitione quamuis
sit probabilis opinio hanc aut illam formam aut materiam esse sufficientem
ad aliquod sacramentum si in illa sit minus certa non esse licitum ad hibere
relicta alia magis certa uiga non est licitum omissa illa forma certa ego
te babtizo in nomine patris et filii et spiritus sancti conferre baptismum
sub hac forma ego te baptizo in nomine genitoris et geniti et procedentis ab
utroque quamuis probabile sit hanc formam esse sufficientem et sicut
huiusmodi cum hic implicatur minus et forma minus tuta quae periculum
tollendi sacramento materiam et formam debitam itaque suo modo cum hic
implicatur sacramenti est dispositio minus certam quae est periculum
frustrandi sacramentum suo effectu —
R. negando sequelam quia est in ad ministratione sacramentorum ut
bene respondit Gabriel Bazquez in 1a 2e tomo 1o disput. 62 c 2 et 3 licitumne
sequi secundum minus tutum probabilem et minus tutam ad hibita hac du-
plici limitatione ut sit in re quae non sit contra communem usum ecclesiae,
prescribentem ut communi et non aliter fiat hac de causa non est
licitum conferre baptismum sub illa forma ego te baptizo in nomine

gem^is toris et gem in et sic ad eum abusiog non capiendi se roe q
non sit licitum sequi opinionem probabilem sed quid si periculum sit ne
cum usum celegiq prescribentem in forma baptismi inbocationem
ni tatis expressis nominibus patris et filii et spiritus sancti vide suarez
3a p. tomo 3 disp. 21 s. 4 —
2a limitatio est reparans minus tuta derogat obligationi carita
tis et misericordie respicientis remedium proximum hic non postulat
ut ea que ex se minus apta existimantur conferantur via paranda
ex posito periculo si possit conferri in auctoritate securo sine pe
riculo —
suppositis autem his duabus limitationibus licitum est in administratione
sacramentorum sequi opinionem minus probabilem cum minus
tutam ait gabriel vazquez ubi supra q non irregat in susceptione sa
cramento qui sequitur illam regulam quando aliunde non
obstat licitum operari secundum opinionem probabilem licet tutam
in praxim quamlibet sit minus probabilis et minus tuta quam autores dicunt supra ubi
alia opinio et doctrina gravium
de periculo dubio a. 55 14o et ubi de periculo probabili a. 55 3 re
gula - nec obstat quod tunc sit in re periculum reddendi inba
lidum sacramentum aut frustrandi illum suo effectu et forte re
ipsa id contingat nam hoc casu non incurrit quando opinio
est magis probabilis et magis tuta et ad tuto operandum satis
est ut homo non censeatur moraliter se exponere tali periculo nec
imputetur ad culpam siquidem id non facit cum conscientia ad versa
sed cum prudenti agendi dictamine dictante esse probabile tunc nec
reddendum est invalidum sacramentum nec frustrandum suo effe
ctu licitum quod est tunc bona fide ita operari —
hoc autem confirmatur exemplis ex communi doctrina ipsorum adversari
orum ex qua colligitur pariter predictis duabus limitationibus licitum
esse in administratione sacramentorum sequi secundum probabilem mi
nus tutam in quamlibet magis tutum sit ad sacramentum
penitentie secundum dispositionem hic contritio aut attritio que requi
ritur attritio non secundum aliam opinionem minus tutam tamen ipsi
illa censetur ex minus probabilis licitum absolvere penitentem
tum qui solum habet attritionem loquitur ut talem ut dicat
sua locu 2o quamlibet est qui bona fide rem aliquam

posidebat si subortũ dubium an sit aliena magis tutum sit illam restituere bene non potest post factam sufficientem diligentiam perseverante eodem dubio sequi opinionem probabilem minus tutam et non restituere et iuxta hanc opinionem potest absolvi ut dictum est supra ubi de periculo dubio §. 243 — denique licitum in dubijs inclinari in partem mitiorem in favorem penitentis et si magis tuta sit pars opposita rigidior ut ex communi doctrina dictum est ibidem §§ unde hoc ex communi unde ostendatur id non habere locum et si pars minus tuta censeatur et minus probabilis tantum modo habens iuri simile fundamentum alicuius momenti ut ostendunt ea quae dicta sunt ibidem et sub titulo de periculo probabili ubi de emendatione sola in aforismis [illegible] verbo dubium unde absolute ait fieri posse id quod probabile est. S. autoritate putat licere et si oppositum tutius sit et subdit sufficere opinionem alicuius gravis doctoris aut bonorum exemplum — hoc non indiget explicatione et limitatione iuxta supra dicta —

C. 6um an absolutio sit neganda aut differenda quotiescumque penitens re ipsa tollat occasionem proximam peccandi mortaliter aut post relapsum experimento non ostendit emendationem

Superiori cap. explicatum est quo pacto sit neganda aut differenda absolutio penitenti nisi habeat firmum propositum vitandi occasionem proximam peccandi mortaliter et faciendi quod quid tenetur sub mortali nunc expendendum superest an sufficiat propositum an vero opus sit ut prius re ipsa tollatur occasio et ex experimento discernatur emendatio presertim post aliquos relapsus —

1a sententia asserit absolutionem esse negandam aut differendam ei qui postquam semel aut iterum fuit absolutus et admonitus ut tolleret aliquam occasionem proximam aut restitueret aut aliquid aliud ex obligatione faceret id non implevit debereque expectari donec re ipsa id impleat et experimento mentis emendatio colligitur. hanc sententiam ex aliquibus autoribus indicatur ijs casibus [illegible] alij qui docent eum qui semel in confessione admonitus non restituit

cur

lun potuerit non est absolvendum priusquam restituerit ita Caie
tanus in summa verbo restitutio 6 et antoninus 2a p. titulo 2o c. 6 ar
mil. laverbo restitutio no 34 —
2o idem docent alii in casu quo aliquis postquam semel fuit in confes
sione admonitus non cavit vel nullam aut non omnem quam unquam aliam
occasionem proximam commode quo fuit iniunctum — 3o in casu quo aliquis
ex consuetudine blasfemandi aut iurandi, aut huiusmodi quam unquam aliam
prabam consuetudinem fuerandi mortaliter non est emendatus aut non erit
conciliatus cum non modo etc.a in his et alii similibus casibus asserunt
non est conferendam absolutionem donec experimento videatur emendatio
et haec sententia referri solet silvester verbo confessio e 25 et verbo con
suetudinaria no 2 angelus ibidem medina libro summa c 13 et 19
soto 4 sent. dist. 12 q.a 1 a 4 villum nasuum ultima casu 2 Corduba lib.
de casibus q 4 colorario 1o ludovicus lopez in instructorio 1a p. c 20 et se
quentibus archiepiscopus blanco in memoriali ad parochos 1o p. casus
sed et facto hi autores non tenent absolute hanc sententiam sed ad hibitis
aliquibus limitationibus iuxta infra dicenda —
2a sententia affirmat absolute non est negandam aut differendam penitentem
etiam si semel aut iterum .s. sepius in confessione admonitus de occasione
vitanda aut de restitutione .s. aliqua alia re implenda non impleverit sed
posse in aliis confessionibus statim absolvi dum modo credatur habere firmum
propositum id implendi — hanc sententiam colligitur ex doctrina gravium autorum in dictis
his casibus barg. locis infra citandis —
in hac re quod plerique autores asserentes in predictis casibus esse negandam aut
differendam absolutionem donec experientia constet de emendatione penitentis non sa
tis explicant an solum velint id esse expediens an vero omnino necessarium
oportet ad hibere distinctionem aliud non est loqui de eo quod precise necessarium
aliud vero de eo quod solummodo expediens —
dicimus ergo de loquendo non est semper necessarium negare aut differre abso
lutionem quo casu quo penitens restituere aut vitare occasionem proximam aut experi
entia non constet emendationem etiam si semel aut iterum immo et sepius absolutus
et ipsius idem fuere non fuerit hic a homo propositum in iterum teneatur ne
gare neque ari sigillatim probandae autoritatem rationem —
ad 1o quantum attinet ad autoritatem constat illam fieri ex doctrina multorum
autorum ledesma ma.a 4 q. e 10 a 8 ubi positio hoc dubio an possit absolvi pe
nitens qui sepius in confessionibus proposuit restituere et non restituit res
pondet illum qui audit ad confessionem tenetur attendere faciendi
id quod dicit quantumque dicit esse absolvendum etiam similis id proposuerit
et nunquam fecerit idem docet absolutione grauiter angelus in c. de
restitutione a 2 de simultate 10 a sed gomez anabara lib 6 q.

decrepitur c 4 dubitat 13 nº 76 ex navaro in manuali c 17 nº 59 et bartolomeo medina lib 2 summ c 11 et paludano in 4 dist 15 q 2 art 2 dicit attenta dendasse circumstantias loci et temporis et personae et commoditatis et iuxta prudentiam iudicandum quod ex natura et propter negligentiam non debet pre... primo quod poenitens non resipiscit idemque dicit de aliis occasionibus peccandi non tamen sequitur quod quoties semel iussus ut occasionem fugeret aut consuetudinem dimitteret statim non absolutionis beneficio privandus sed expectare oportet facienter bis aut ter et deinde iudicandum de proposito veritate emanuel sa in aphorismis confessariorum verbo absolutio ait absolvi posse cum qui ex probabili causa non vult dimittere occasionem modo se proponat firmiter non peccaturum si aliquoties sit relapsus provocatus ad hoc auctor maior auctoritas ex infra dicendis —

Ratio autem in taxatione quia licet poenitens semel aut bis .s. saepius sit relapsus non quando iterum audit ad confessionem etsi non vitaverit ex sua domo aut aliunde occasionem proximam aut non restituerit .s. non fecerit aliquid aliud quod ante proposuit potest tamen denuo habere verum et firmum propositum faciendi quod quod tenetur nam quod saepe fuerit relapsus non impedit quominus ablue divina gratia adiuvans possit vere ex animo resipiscere et habere verum propositum sed cum tali firmo proposito et sufficienti dolore de peccatis praeteritis et integra confessione per se loquendo habet sufficienter dispositionem quae praecise est necessaria ad absolutionem ut patet Ergo per se loquendo potest statim absolvi nec est omnino necessarium ut expectet exequutionem exterior tollendi occasionem proximam aut restituendi .s. faciendi aliquid aliud quod antea proposuerat siquidem per se loquendo sufficit verum et firmum propositum faciendi hoc omnino nota addendum non est quod quamvis inter auctores est dissensio an ad valorem confessionis necessario requiratur propositum formale et expressum an vero sufficiat virtuale et implicitum quam notat ad hanc e et alias supra narratas ubi dicitur requiri propositum ut id generaliter locum habeat in qualibet sententia in religione procedendo posito absolute abstrahendo ab formali et virtuali postea vero suo loco ubi de contritione ad quam reducitur tale propositum sequi an necessario causat an debeat esse formale et expressum —

ex relapsu per se loquendo non bene colligi defectum propositi in confessionibus nec necessario requiri expressum[?] quod poenitens deinceps non relabetur.

Aliqui asserunt ex eo quod poenitens semel aut bis .s. saepius fuerit relapsus itaut non impleverit propositum colligi illum nec antea habuisse nec modo habere verum et firmum propositum sed fictum atque inde non audere eum cui tales positiones et longe quoniam illi est neg andum

aut di ferendam absolut[e] do neuss[ari]o confit[enti] implere illum propositum —
u sed d[o]m[in]e ex relapsu q[uod] se loquendo n[on] de nouo l[ice]t q[uo]d sunt etiam dispari
rantea uerum et firmum propositum nisi si antea de fuerit q[uo]d m[od]o
desit ita a parte hic ex a[li]is senten[tia] buj in fraudandi a[bsoluti]o preterea licet
et s. d[omi]n[u]s m[agist]e et 2a 2e q. 24 a[rt] ubi ait uiri und[e] tota aferit ex relapsu
in peccatum n[on] de nouo l[ice]t q[uo]d in subiecto n[on] fuerit antea uera charitas
id q[uod] a nobis explicatum e[st] in m[ateri]a de charitate disp[utatione] s c 2 ubi esse
dixi[mus] aliqua dicta scripture et sanctorum patrum que afferre solent
in eo propositum ad q[uo]d hoc plenius constituit ex in fradicendis in aliis ibus q[uod] e
a fine nuq[uam] autem ita pl[ur]r[es] crebriter q[uia] ho[mo] e[st] fragilis et mutabi
lis et facillime n[on] tibi l[ibe]r arbitri[u]s usq[ue] adeo ut difiniri soleat e[sse] a[n]i[m]al
mutabile ut dicit d. gregorius naziancenus orat[ione] in santa lumina
terno pagina 6942 si g[ra]t[ia] quidem c[on]f[essio] fieri p[otes]t ut licet antea hab
uerit uerum et firmum propositum n[on] postea mutarus relabatur et de
inde resipiscat ut constat ex p[ro]p[ositi]o aliquin dicendum esset o[mn]es qui
relabuntur n[on] habuisse in suis confesionibus uerum et firmum propositum
tum aq inde illas n[on] fuisse ualidas q[uo]d constat n[on] posse affirmari —
cum q[uia] sicut iustus septies in die cadit et resurget ut d[icitu]r p[ro]uerbior[um]
24 ita suo m[od]o id contingere p[ot]est peccatori ut autem hic ece qui elis 18
cum auerterit se impius ab impietate sua ipse a[n]i[m]am suam uiuifica
uit et c 33 impietas impii n[on] nocebit ei in quacumq[ue] die conuersus fuerit
et matth 18 Christus dominus n[on] solum septies sed septuagies septies
dicit dimittendae peccata ubi ut notant expositores et Ioannes
maldonado ille uterq[ue] numerus septuagies septies significat negat[iv]e nu
meri et innumerabilitatem quasi dicat n[on] solum innumerabilibus
uicibus sed etiam innumerabiliter innumerabilibus —
preterea licet contingat peccatorem in meis confessionibus precedentibus n[on] habui
sse uerum et firmum propositum fieri n[on] p[otes]t ut post multos relapsus resipiscens
nunc denuo illud habeat nec hoc supposito necessarium e[st] illi negare
aut differe absolut[ionem] q[uo]d preterea q[uo]d dubitet et n[on] meat an in presentiarum
sit tale propositum an uero rursus ad similia peccata nam ex uiro
uerita sentia constat ad absolut[ionem] conferendam et suscipiendam n[on] ne
cessario requiri ut confessarius penitens intellectu credat in presen
dum e[ss]e propositum ita ut n[on] dubitent aut n[on] meant de relapsu in si
milia peccata q[uo]d benedocet nabarrus in manuali c 3 n[o] 5 litera b
et c 9 n[o] 15 et Ioannes c 1 n[o] 13 posquam dixit n[on] e[sse] necessaria

nugari ut non credat penitens se amplius in ea peccaturum moraliter subdit imo id quandam superbiam sapere et oppositum humilitatem ut constat in ocasionis recepti in c. de penitentia et remissionibus — idem tradit Filliucius in tract. [illegible] n. 25 ubi [illegible] aliud esse velle cadere peccato aliud vero credere quod habebit aliquando sit voluntarium aliud vero non et victoria in summa [illegible] de confessione ultima que in aliquibus edicionibus est 160 ubi proponit hanc dificultatem an si aliquis propter magnam consuetudinem nunquam habet fiducia credit se iterum peccaturum in ipso ocio bult cadere et proponit non peccare an sit absolvendus subdit respondeo otio qui sic ultra patet non solum id docet quando est dubium et timor sed etiam quando penitens positive credit se iterum peccaturum in illa prava consuetudine dum modo nunc proponat non peccare et addit consuetudo relabendi non impedit cum habeat bonum propositum et nihilominus propter experientiam non possit credere se de inceps non peccaturum et Enriquez lib. 1 de penitentia c. 24 n. 3 ait non tenetur penitens credere immediate se amplius non esse relapsurum in easdem culpas que habet ocasionem in quam balde facilibus est sed potest dubitare et debet timere de incerto eventu ut cum timore cautior stat et de sua fragilitate diffisus in recitandis facilius speret de gratia Dei idem Emanuel Saa in aphorismis confessariorum verbo absolutio et alii —

Ratio autem huius doctrine est quod [illegible] ad sacramentum penitentie attendit sit id quod moraliter habet penitens modo quando est absolvendus quare si modo habet verum et firmum propositum sui [illegible] submoraliter est si id non habuerit antea aut postea mutatus non sit status suo propositio sed relapsurus id non tollit quoniam modo habeat determinatam dispositionem ac proinde ex relapsu preterito vel futuro per se loquendo non colligitur penitentem modo non habere determinatam dispositionem qua supposita potest absolvi et pro hoc faciunt multa que inde [illegible] dist. 3 [illegible] afferunt pro hoc quod reincidentia non est certum argumentum ostendens presentem penitentiam non esse veram de quo alibi plenius —

Observandum autem tam pro supra dictis quam pro infra dicendis [illegible] addit tamen hanc limitationem per se loquendo quod fieri potest ut aliquando ob aliquas peculiares circumstantias aliter iudicandum sit idque [illegible] circumstantiarum discernendum est per regulas prudentie [illegible] supra dicta et infra dicenda —

Quod ex relapsu per se loquendo non sit colligendum

Regula statuens non est credendum penitentem asserenti se habere firmum propositum et quod sit agendum quando aliunde constat oppositum

q
ri nulli ex relapsu viri absolute colligere hanc regulam qui inqui
unt si penitens alias in pluribus occasionibus asseruit se hec firmiter
proposuisse et non fuit id quod proposuit merito dubitari potest de illius veri
tate et consequenter inde colligi per hanc regulam post relapsum non fuisse illi
credendum atque inde non esse ferendam absolutionem ante expressam emendationem —
Dicendum est ex relapsu per se loquendo non esse colligendam hanc regulam quia sit
credendum penitenti asserenti se hec bene et firmiter proposuisse sed post
sigilli credendum est nisi aliunde constet oppositum in extrinsecus adducenda ita
hec ex communi sententia d. Thomas quodlibeto 1° c 6 ar 2 ait in foro penitentie creden
dum est penitenti tam in his que agerit contra se quam pro se Navarrus in ma
nuali c 17 n° 59 et 250 ad finem Petrus Navarra lib 9 de restitutione
c 9 dubit 13 n° 77 Caietanus in summa verbo absolutio Enriquez lib 3 de
penitentia c 26 n° 9 et alii —
Probatur 1° ex extravagante inter cunctas que habetur inter decretales in titulo de
privilegiis ... super confessione dicitur in foro penitentie ~~...~~ standum est
simplici verbo penitentis quod quidem intelligitur quando aliunde non cons
tat oppositum extrinsecus adducenda —
2 Probatur quia in foro sacramenti penitentie cum illud non ordinetur ad vindictam sicut
forum civile sed ad remedium penitentis per ... et ... adici
... non exiguntur testes extranei nec alie probationes sed ipse
penitens qui est reus est etiam testis contra se et pro se et sicut egrotus spirituali
medico nempe confessario ex penitentia ... potest malam et bonam
quare sicut credendum est illi in his que dicit contra se etiam in his que pro se
nisi aliunde constet oppositum omnino in praxi applicando —
Dixi quando aliunde non constat oppositum nam si aliunde constet
oppositum ... si confessarius ... penitentem ... hec ... non
... aut ... sive aliquod aliud ... videatur ab illo celari et negari
tunc oportet ad ... speciale ... providendum - atque primo
... auctores ... confessarium sibi ... ex confessione
alterius ... sibi aliquando tunc deberi interrogare penitentem
tamen tali cautela et modo ut nullo pacto significet id sibi fuisse dictum
in confessione ab alio nisi forte ab illo ... licentiam ... alio
quin violaret sigillum confessionis ad quod ... ex dicen
dis suo loco ubi de sigillo confessionis —
Si autem postquam confessarius adhibuit diligentiam interrogandi eo
modo quo licite potest et tenetur ... pudore ... malitia celat veritatem
et ... quod non sit agendum ... absolutione nec
... auctores - aliqui ... de ... de confessione
confessione ... dicunt confessarium ... ex notitia quacumque
habita fieri debeat cautior et diligentior ad examinandum penitentem

non tamen debere moveri ad ligandum .s. solvendum nisi iuxta no-
titia quam habet ex confessione ipsius poenitentis et solum iuxta illam
deberi in foro conscientiae iudicare. unde consequenter inferunt debere ab-
solvere poenitentem in quocumque casu in quo ex confessione ipsius poenitentis
sibi aliunde non est oppositum —

fundamentum huius sententiae est quia in foro iudiciali saeculari debet iudex pro-
cedere iuxta allegata et probata per repraesentationem notitiae iuridicam
quam inde habet etiam si aliunde sibi constet oppositum ut in d. t. 2a 2ae q. 67
ar. 2 similiter idem dicunt de foro iudiciali sacramenti poenitentiae
sed haec sententia ita absolute posita videtur solum improbabilis ut con-
stat ex dicendis quare in hac re adhibenda est distinctio iuxta sequentem propositionem
[illegible] confessarius non ex sola notitia habita per confessionem aliunde vel
amplius sed aliunde [illegible] ligat poenitentem in sua confessione celare scienter
gravem circumstantiam cum peccato mortali sicuti [illegible] mendacium tunc si de hoc
sit certus ut moraliter dubitare nequeat non debet absolvere poeni-
tentem tamquam indignum. Lib. 3 de poenitentia c. 20 n. 6. contra quam et alios
recentiores magistri —

Pro solvendo fundamentum adversariorum et assignando discrimen inter
forum saeculare et forum sacramenti poenitentiae nam forum saeculare ordi-
natur ad bonum publicum per vindictam et punitionem delictorum quae pro-
bantur [illegible] aut alia via iuridica [illegible] ad bonum particulare
et remedium delinquentis, adeo ut iudex saecularis solum debeat ferre
sententiam iuxta id quod via iuridica in hunc finem probatur etiam
si privatim [illegible] particulari bono et remedio quod posset afferri delinquenti
per notitiam habitam extra illud forum quod non tenetur [illegible] ea iuridice
probata, nec in hoc infert iniuriam tali foro quod ex sua ratione est institutum.
[illegible] ad forum sacramenti poenitentiae per modum iudicii
[illegible] internorum et per modum spiritualis medicamenti ordinatum ad parti-
culare bonum et remedium spirituale delinquentis et digna [illegible] administratio
sacramenti pendet ex bona dispositione interiore poenitentis quam confes-
sarius ut iudex et medicus spiritualis tenetur curare ad quod tamen sciat
poenitentem deesse debitam dispositionem absque [illegible] mortalem quacumque via
de hoc sit certus licet non aliunde [illegible] quominus licite tali
[illegible] iudicare illum ut indignum [illegible] sacramenti
denegare absolutionem —

confirmatur quia si confessarius ut solum [illegible] eius qui sibi [illegible] solum
[illegible] quam habet ex illius confessione [illegible]
[illegible] sciret per oppositum sequeretur inde quod si publica mere-
trix aut notorius usurarius .s. qui coram aliis manifeste [illegible] notorius
[illegible] esset ipsi confessario accederet ad confessionem sicut [illegible]

mum aliter confitendo solum aliqua peccata venialia aut levia etc. confessa-
rius illum absolvere quamvis ex notitia [illegible] habita tamen ex confessione sa-
cramentali ut moraliter dubitare nequeat illum non esse alteri confessum pec-
cata ea publica sed ex malitia mortali illa celare ac negare quia esset contra se-
[illegible] absurdum et incredibile nullus peritorum unquam [illegible] intelligens
suasum
Ingredi dicta [illegible] ad iniuriam huic limitationi si confessarius ita certus esset ut mo-
raliter dubitare nequeat nam si non sit ita certus poenitentem celare aut ne-
gare veritatem de peccato mortali scienter [illegible] de hoc dubi-
tare [illegible] habeat [illegible] non est obligandus illi ne-
cessario negandam absolutionem nam confessarius si dubitet potest deponere
dubium si vero habeat opinionem negativam potest conformari alteri opi-
nioni [illegible] illam regulam quod ubi non est aliquid certum [illegible] licite
potest in dubio nam in [illegible] in favorem poenitentis ut dictum
est [illegible] dubio [illegible] hoc [illegible] lib. 3 de poenitentia c. 26 n. 5 litera [illegible] ubi ait teneri confessarium [illegible]
[illegible] audivit si non obstet ei [illegible] impedimentum absolvere —
2a [illegible] si confessarius ex sola notitia habita ex confessione alicuius [illegible]
complicis intelligit poenitentem in sua confessione celare aut negare veri-
tatem de peccato mortali scienter tunc quamvis [illegible] aliquo colore
aut causa apparenti absque [illegible] sigilli confessionis [illegible]
ferre absolutionem [illegible] ut interim poenitens resipiscens moveatur ad confi-
tendam veritatem tandem videtur negare absolutionem si sit periculum re-
velandi sigillum confessionis ita ut poenitens advertat se non absolvi quia
sacerdos ex sola confessione alterius [illegible] complicis [illegible] novit [illegible]
[illegible] quod nulla alia via sciret [illegible] lib. 3 de poenitentia
c. 20 n. 5 litera [illegible] —
Sed [illegible] ex [illegible] doctrina [illegible] sigillo confessionis ut dicit ibi
suo loco et ratio quod [illegible] sigillum confessionis obligat
[illegible] confessarius [illegible] habita in confessione [illegible]
[illegible] illam non [illegible] tunc non imputatur illi [illegible]
[illegible] indignus [illegible] absolutionem [illegible] confessarius non tenetur [illegible]
[illegible] ex confessione alterius revelet sigillum sed
[illegible] tunc [illegible] prudentia dictat [illegible] absolutionem
ei qui [illegible] indignus [illegible] indignus [illegible] notitia
habita tamen ex confessione alterius qua revelet sigillum confessionis non
[illegible] confessarius [illegible] illam non [illegible] ratio [illegible]
[illegible] quod solum novit ex confessione [illegible] suo loco —
Dices si tunc ex negatione absolutionis nullum esset periculum revelandi si-
gillum confessionis quia aut poenitens [illegible] notum
[illegible] confessario alia via quam ex confessione alterius aut [illegible]

aliquam aliam causam apparentem ob quam ~~[illegible]~~ crederet non negare sibi absolutionem pos-
terea quaeritur deinde ex confessione alterius nota erit sum[illegible] an ne tunc
confessarius possit et teneatur conferre absolutionem —

R. solutio huius dubii pendet ex illa an confessarius licite possit ex priore con-
fessione illius met poenitentis qui sibi confitetur uti ea notitia ad agen-
dum aliquid ubi nullum sit periculum revelandi sigillum confessionis mul-
ti non tenent id nulla ratione esse licitum etiamsi nullum sit huiusmodi periculum;
ad quam sententiam defendendam id quod multi ex quibus est Enriquez lib 3 de poenitentia
c 20 no 8 litera a absolute dicunt in praedicto casu poenitentem tenendum debe-
re absolvi quia tenetur supponi nulla alia via scire illum esse indignum nisi
ex notitia habita per confessionem alterius qua in re hanc sententiam con-
fessarius non potest licite uti etiam si non sit periculum revelandi sigillum —
alii vero tenent licitum esse uti notitia habita per confessionem ad alterius in quo
nullum est periculum revelandi sigillum confessionis adque hanc defendendam
sententiam aliqui asserimus in praedicto casu confessarium licite posse immo de-
bere negare absolutionem poenitenti quem novit esse indignum etiam ex solam noti-
cia habita per confessionem alterius supposito quod id fieri possit sine revelatione sigil-
li confessionis assignando aliquam aliam apparentem causam adque huic idem
[illegible] habet Suarez 3a p. tomo 4 disp. 33 sec 3a ass 2a sententia ubi relatis
aliquibus autoribus dicit per banilice peccatori [illegible] [illegible] negandam esse eu-
charistiam per peccata in confessione cognita cum ex illo actu non sequatur reve-
latio sigilli confessionis — sed non est huius loci examinare de ea [illegible]
ex his sententiis sit sequenda tractabitur hoc suo loco ubi de sigillo confessionis —

§ 4a aliquando esse necessarium negare aut differre ab-
solutionem quousque poenitens exequi mandet

Suppositum [illegible] regula id sit determinandum

Quamvis nunc de loquendo [illegible] inde nec semper necessarium sit negare aut
differre absolutionem quousque poenitens exequi mandet per positiones si ali-
quoties sit relapsus ut diximus oppositum est dicendum non est aliquando id esse
non solum ex iudicio ex consilio sed etiam necessarium sub obligatione maiori
[illegible] per rationem necessitatis [illegible] aut mediorum quam [illegible]
[illegible] asserti ipsi — hic [illegible] desumitur ex doctrina autorum [illegible] infra
[illegible] non [illegible] aliquis relapsus non debere conferre absolutionem prius quam
[illegible] id [illegible] et alioqui male facere quibus verbis non so-
[illegible] nam si solum vellent id esse ex consilio non dicerent confessarium de-
bere id facere et non debere facere oppositum et alioqui male facere —
in [illegible] non explicandi et defendendi hanc [illegible] asserens quae defenditur

ui ai nec bauili et n satisfacta oportet cauteque cidere - et n aliqui vim illam
explicari in hoc sensu quoque licet penitens audat ad confessionem bona fide et
dicat se esse modo uenidus positum sufficiente dolore peccatorum et integra con
fessione et firmo proposito faciendi quod tenetur. ne aliunde sciat oppositum
tunc adest non quod per relapsus sit crringet aliquos qui n mente futuri ita
necessarium est illi negare aut differe absolutionem quousque exequutioni man
det quod positum non sit valida absolutio si illi statim non conferat. —
Sed hoc quod se loquendo reiciendum est non solum falsum sed etiam ut pericula
dum quia constat exemplis et paribus et qui dominarent fiat validum sa
cramentum penitentiae quod se loquendo ex parte penitentis sufficit debita dispositio
quam dixi esse moraliter habet quando accedit ad confessionem neque
sufficiens dolor peccatorum integra confessio et firmum propositum faciendi quod
tenetur. Et quod se loquendo dici non potest esse invalidam absolutionem si penitenti bona
fide accedenti cum talibus positis statim ante exequutionem propositi conferat.
ab audiente habente debitam iurisdictionem —
2° aliqui praedictam cautionem ita volunt explicare quod non est credendum penitenti qui alias
euocique est relapsus praeserrim in aliqua peculiari occasione proxima et deinceps
credit esse relapsurus quamlibet affirmet se modo habere firmum propositum de
vitandis positis — sed hoc quod se loquendo non est asserendum [ostensum] supra in
hoc c 33 § bm non est ubi probatum est ex relapsu quod se loquendo non est colligendam
hanc regulam quod non sit credendum penitenti - dixi autem quod se loquendo ut bene
fieri posse ut quandoque ob aliquas peculiares circumstantias occurrentes aliter iudi
candum sit ut dictum est ibidem et amplius constabit ex infradicendis .
alii igitur uia defendendae praedictae et asserendae regulae quadam cernare.
quando non sit necessarium negare scilicet differre absolutionem quousque penitens
exequutioni mandet propositum aut ex toto aut saltem ex parte et quando in haere ss
aliqui speciales casus in quibus habet locum praeceptum denegandae differendae absolu
tionem quousque aliquid exequutioni mandet. qui inmerito aliquando solent confundi
cum aliis casibus de quibus non est eadem ratio. Ideo ad hoc vitandum dispono quod duas regulas
sequentes. —
1ª regula est in illis casibus in quibus specialiter ab ecclesia aut praelatis praeceptum est
ne conferatur absolutio nisi prius satisfacta parte, aut praemissa exequutione
cuiuspiam alterius rei cuiusmodi autem casus sit bari penitentes audi di
uersas multas quorum perinde tractatio non est huius loci exempli gratia bre
viter subiiciemus aliquos —
1us casus est in materia de excommunicatione ubi praeceptum est ne excommunicati
absoluantur nisi prius satisfacta parte unde illis ut absoluantur non
sufficit quod propositum satisfaciendi parti lesae sed requiritur ut prius re
ipsa satisfaciant si possint aut si non possint saltem praestent sufficientem

cautionem neque pignoris aut fidei iussionis aut iuramenti in quo
m. ff. uariq. li mitat. decq. alibi suo loco uideri poss. nabarro in manu
ali c 26 nº 7 et c 27 nº 47 cordubalib decisiq. et ibi medina libi summ
c 14 et lib 2 c 12 enriquez summ. lib 7 c 13 nº 2 —
2us casus in ma de usuris ubi precipitur ne usurari manifesti absolbantur
donec quam restituant usuras si possint aut prestent sufficientem caut. s. pi
gnoris s. fidei iussionis s. iuramenti ut uidere apud nabarrum in manuali
c 17 nº 279 idemq. dicitur de raptoribus publicis et uiolatoribus ecclesiar.
et de quocumq. publico peccatore qui tenetur ere alieno docet petrus anabora lib
4 decisionum c 4 difficultate 13 nº 82 id m. n. probat —
3us casus in ma de decimis ubi ex tri dentino ss 25 inde cr. to deref
mat c 12 ita habetur qui decimas subtrahunt aut impediunt excom
municentur nec ab hoc crimine nisi plena restitutione sequuta absolbantur.
circa hoc m. nabarrus in manuali c 17 nº 59 ait hoc dictum concilii
non obstare quominus subtrahentes aut impedientes solutionem deci
mas absolbantur ante realem restitutionem si concurrant alique circunst
tanciq. legitimos excusantes uerum hoc iuramento petrus anabora lib 4
decisionum c 4 difficultate 13 nº 13 debere intelligi explicare curri
obstet dictum concilii uidendum sed pro futuro rem quas ibi assignat
ipse petrus anabara non tamen satis facere ut ex supra dicendis in tradicendis
dicendum relinquimus quia non est presentis institutionis in moralis
2a regula ubi in talibus casibus in quibus habetur preditum preceptum ecclesie aut
prelatorum oes alii casus in quibus necessario iure negarentur differre absolutionem quo
usque penitens exequatur mandata possit reduci poss generaliter ad
hec duo puncta imum est quando penitens moraliter certum penitentem fite
audere tametsi affirmet se habere uerum et firmum propositum non ex no
ticia aliunde habita quam confessarius licitum posse moraliter habere pro
to illi dicente firmum propositum dumtamen possit atque inde
non est illi credendum — 2um est quando licet credat eo modo illum habere uer
um et firmum propositum dumtaxat possit in hoc et nunc prudenter
censere negationem aut dilationem absolutionis quousque exequatur mandatum fore oppor
tunum remedium necessarium ad precauendos relapsus in aliqua peculi
ari occasione proxima —
1um punctum in regula quando moraliter est certum penitentem audere
fite magna esset imprudentia illi credere quamlibet affirmet se habere fir
mum propositum ipso obligatio ratione administrandi sacramen
tum penitentie ut non conferat ei qui indignus est nocitur eamque aliter
in ordine qualiscumque et tenetur ut confessarius — alia ratio esset sic,
esset moraliter certum penitentem audere fite non quamlibet esset dubi
um aut probabilem uehementer probabilitate id non obstare quomi
nus confessarius deposito dubio practico licite possit inclinare in partem
uerisimilem ut illi crederet ut ex ai doctrina dictum supra

in hoc c. 53 §. in predicta q. quare prius dex hac parte non impe-
dit eo quominus statim possit illum absolvere —
2um vero punctum in ratione quam confessarius ex suo officio est iudex et medicus
spiritualis et licet iudicet penitentem modo habere firmum propositum emendan-
di possit tamen obligatio medici spiritualis postulat ut curet adhibere remedia
necessaria ad precavendos relapsus in peculiaribus ocasionibus in quibus speciales
ob circumstantias et prudentiam lapsus penitentis moraliter videtur ei moraliter certo
tenario peccati mortalis et si negatio aut dilatio absolutionis donec exequatur
mandatum per positum conceditur esse adhibendum remedium necessarium tunc ante
dictus obligatur medicus spiritualis in re tam gravi illud adhibere — ad quod hec
doctrina sumitur ex navarro in manuali c. 17 n.o 59 et aliis tamen in summa cum
bonis nunc mediis aliis adhibeantur cum aliis quod dicitur cum necessarium quando
credit penitentem debere negare aut differre absolutionem quando necessarium
ut id per hoc habeatur tanquam remedium 3um relapsum —
sed dices post auditam confessionem non posse negari absolutio penitenti querere
dicere est tunc bene disposito ingrata alioqui fit illi iniuria ergo si credatur postea
relapsurus &c.
R. aliud est absolute omnino negare absolutionem aliud vero negare ad tempus sed differre
ut interim adhibeatur remedium quod necessarium est necessarium ad precavendum
eum relapsum modo dicto in quibus fieri non potest benefic. 2um obstruere dictam
nullum fit iniuria penitenti sed potius illicet confessario prestare officium
debitum ex obligatione egroti et medici spiritualis —
notandum est adictam ancilis hanc limitationem quam tunc necessarium negare aut
differre absolutionem donec exequatur mandatum per positum quando id tenere remedium
dicium necessarium ad precavendos relapsus peccati mortalis in peculiaribus ocasionibus
in specialibus circumstantiis non si concurrant aliquae circumstantiae
quae persuadeant alia via posse precaveri relapsum non erit necessarium
uti hoc remedio quamvis esset utile — huius modi autem circumstantiae id
persuadentes ex doctrina colligitur a navarro in manuali c. 3 n. 5. litera
E. quatuor quamvis reduci possint ad tres: 1a est usus solitus peccatoris
2a ut tunc fit firmum propositum emendandi 3a quod possit tunc cavendi
relapsum in ea peculiari ocasione in qua antea fuit lapsus, et si
hec unde non reducitur possit ad 2am sub qua includitur ut patet dictum in gra-
adicitur ut dicitur obligatio peculiaris cavendi in tali ocasione 4a est
quod sub fit aliqua notabilis causa non omittendi eam rem que an-
tea fuit ocasio peccandi —
Et quoniam ex hac 4a circumstantia maxime pendet iudicium
de negando aut differenda absolutione in ocasionibus peccandi sciendum est
ex navaro loco citato multum interesse inter speciarum et ocasionem
peccandi etenim peccatum nunquam potest licite admitti per se intrinsece et
de se malum morale at ocasio peccandi hoc est eam res que sunt cum incitum
peri incitus peccandi cum non sit intrinsece et de se peccatum et malum

moraliter licite admitti quando urget aliqua necessitas aut nota
bilis causa licita aut honesta ex communi doctrina divi Thomae et expositorum in 2a 2ae quaestione 10
art. ubi dicit fideles non esse prohibendos communicare cum infidelibus si urgeat
necessitas seu causa sufficiens Sotus libro 5 de iustitia et iure quaestione ab art. 2 Cor
duba libro de quaestionibus quaestione 4 Castro libro 2 de iusta haereticorum punitione c. 17 in
Rodriguez libro 1o de paenitentia c. 29 no 9 litera c et d et alii —
ratio autem huius doctrinae est quia eo ipso quod sit necessitas seu notabilis causa
non omittendi aliquam occasionem cum illa iam non sit peccatum quamvis
afferat periculum peccandi dummodo non sit moraliter certum in intelligere
sic cum omittendum peccatum si quidem libere per se ab homine ad hibita
vitari tunc homo licite utitur iure suo ob illam causam urgentem
nec illud periculum censetur illi voluntarium non amat periculum sed
potius invitus illud subit propter causam urgentem licitam ratione cuius omi
ssio illius occasionis censetur homini moraliter fere impossibilis aut incusata
peccato quod alioqui committeret si temere sine causa illam occasionem agre
deretur et haec est sententia aliorum tunc illam censetur occasio proxima cum neque
ad hoc licite se exponere —
confirmatur ex eo quod habetur in decreta libro titulo de frigidis et maleficiatis
c. consultationi ubi dicitur coniuges impotentes ad copulam (quorum proinde
matrimonium non fuit validum) posse simul degere ac si essent frater
et soror cum quamvis in tali cohabitatione sit magna occasio et pericu
lum peccandi varijs amplexibus libidinosis ut patet tamen ex notabili causa
propter quam loquendo licitum est illas servare quando aliunde iam post
sine non in hoc comprehenderat — similiter ratione ser vata sua proportione quamvis
sit peccatum agredi aliquas occasiones afferentes periculum mortis quando
id fit temere et sine causa non quando id fit ob aliquam sufficientem
causam et officium ut patet de militibus ipse agredi omnibus bellum
periculosum —
hinc colligitur longe aliter iudicandum esse de illis qui sine aliqua
sufficienti causa licita retinent mulierem suo licito et in aliqua occasione pec
candi ac de illis qui est in illa cum aliqua urgenti causa licita verbi gratia si
filius familias coniugati servus aut qui nunquam alius habeat
occasionem peccandi ex aliqua femina degente in ea domo quam ipse
sine notabili detrimento non potest depellere quia alioqui non habebit nec
familiam aut congrua ad vitam sustentationem aut incurret infamiam scan
dalum etc. ob hanc urgentem causam Navarro et Corduba ubi supra
et alii docent illum excusari posse nec tenetur omittere nec habere propositum
omittendi talem occasionem —
sed sane hoc intelligendum est quando in hac occasione res petitur illius
non censetur proxima peccatum quod non sit moraliter certum illum

stari n aut periclitari in relapsum peccati in ea occasione non sit id esse mora-
liter certum tenuerit rei sese ea mittere talem occasionem non obstante quocumque
periculo damni temporalis siquidem hoc tunc post ponendum veniret
ex Caietano in summa verbo periculum secundo q. Sum. disp. 12 q. 1 a. 9 s. adam
autem rationem casuum moralium lib. 1 summa c. 13 ludovicus lopez in instru-
torio conscientiae 2a parte c. 22 navarro in manuali c. 16 n. 12 ubi dicit eam
personam quae cum habitando alteri non potest ob paupertatem fragilitatem et tara
tempori[s] [illegible] sit ei grave dubitabit peccatum mortale debere separari ubi quamvis
sit pater, mater, filius, filia maritus, uxor &a. et addit in alio casu ancilam
sive servam posse ipsam fugere a domino qui illa luxuriose abutitur et posse illum
impellere ut eam vendat alteri —
huius autem ratio est quod ordo charitatis quamvis non postulet sub obligatione
peccati mortalis ut periculum damni temporalis post ponatur in libidine periculo dam-
ni spiritualis quando non est moraliter certum periculum tam grave ut in illius
agressione committendum sit peccatum mortale sed aliunde datur fundamentum
et causae usque patet ex eius doctrina supra tradita in hac s. 15 et quia
tamen ex hac &a. bene non id postulat quando aliquis persona est moraliter certus
in tam grave periculum ut in illius agressione committendum sit peccatum mor-
tale [illegible] pater integra [illegible] spiritualis charitatem si contrahi morali
certitudine peccati mortalis hic et nunc committendi praeponat bonum
temporale adque hoc [illegible] illud matth. 5 et 18 si oculus tuus scandalizat te pi-
cium &a. ut summit ex Hieronimo hilario et aliis patribus in glo-
sa et aliis expositoribus item illud matth. 16 quid prodest homini si universum
mundum lucretur animae vero suae detrimentum patiatur aut quam
dabit homo commutationem pro anima sua et illud eccli. 3 qui amat
periculum peribit in illo denique id certe docet 2a 2ae q. 26 de ordine
charitatis ubi Banez et aragon aliique [illegible] in materia de
charitate disp. [illegible] c. 2 et 3 et 5 —
denique pro tota hac materia valde observandum est aliud esse considerare occasi-
onem peccandi materialiter hoc est eam rem in qua solet esse periculum pec-
candi aliud vero formaliter hoc est sub ratione periculi maioris aut mi-
noris maxime aut minus certi moraliter et quam fieri potest ut licet
ut materialiter maneat idem occasio peccandi [illegible] ob aliquas peculiares cir-
cumstantias occurrentes aut valde minuatur periculum non maneat formaliter
sub ratione occasionis proximae in desit ut tunc paenitens licet non omittat talem
occasionem materialem possit absolvi quamvis alias antea fuerit se
relapsus in illa ut docent navarro in manuali c. 3 n. 5 [illegible]
[illegible] lib. [illegible] c. 9 colligitur ex aliis ubi supra vgr si paeni-
tens [illegible] extraordinariam et vehementi [illegible] et pro-
positum multo firmius sponte adhibeat peculiaria arma
[illegible] vgr orationes paenitentias &a. et statuat.

de diligenter curatur ut ne sic fin solus aliquatenus aut ambo sint ... per seragus fuit illi ocasio peccandi ex si quo aliter in eadem domo ... uo autem et regula generalis que ex variis tare circumstantiis fieri potest ut tolat aut minuat periculum et ideo magna prudentia ac circumspectione ferendum est iudicium prout varii casus particulares cum omnibus suis circumstantiis postulaverit –

55 explicantur breviter quidam alii casus in 99 quibus autores docent negandam aut differendam esse absolutionem quousque exequatur mandatum

Propositum

Praeter ea quae in generali et in particulari in variis casibus huiusque ... sunt exposita in nulli alii casus ... alii explicatur ... sub ... breviter ... ad presens ... in ... alibi –
primus casus est ... qui potuit et non restituit ... sit neganda aut differenda absolutio donec restituat –
1ª sententia Caietani in summa verbo restitutio c. 6 ubi ait non esse absolvendum penitentem antequam restituat si in alia confessione absolutus ... lex ... restituere et subdit illi dicenti ... bene restituam respondere debet credo non ... potentia ... bona ... ad restituendum et postea absolvi ... tenet ... verbo restitutio n. 34 et tribuit ... antonino 2ª p. titulo ... quod ad ... illum ... semire ... tandem ... qui autem explicat se loqui de his qui ... et ut ipse ait ... restituere et nunquam id faciunt –
2ª sententia dicit penitentem ... absolvi ... restituere et nunquam fecerit ... ita ... fere id ... angelus 2ª p. ... absolvi ... alii –
3ª sententia affirmat illum ... aut ad summum ter neglexit restituere non debere absolvi antequam restituat ita medina ... 2 summa c. 11 ... c 4 ... emanuel rodriguez ... summa c. 7 n. 17 ... 20 petrus ... lib. 9 ... c. 14 ... 12 n. 760 ...
dicendum est regulariter et plurimum ... eos qui ... aut ter ... restitutionem sibi possibilem non debere absolvi prius quam restituant ... ut statim potuerint arbitrio prudentis confessarii ... regulariter ... prudenti iudicio ex 2ª aut 3ª negligentia

i nemi sic ner esi lucianis colligit. id necessarium nec dicuius
dicit ferat. restitutio in dam nun ter ci cui stati ndebet. —
dicit i regulariter et plurimum ferme quod n̄ e necessario inteli
gendum i mi gere uli ab sq ullae sugit ung ingere n̄ possg su
uli arg circumstantiis ing aliter quidendum sit ut docet na
barus in manuali c 17 nº 59 et suarus anabara ubi sup. et ali.
et pbr. qz bari ctas circumstanciaz sepe postulat diuersum mune p
uidendi unde fieri sit ut aliquando n̄ sit necessarium sed solum
grum id q dicitur aliquando vº oppositum quaerit id prudentiuindi
cio dicerenidum. sut populauerint circumstanciae et hoc faci
unt ea que sup. dicta ss in hoc c. nec n̄ et prudentia —
d quiain vº attendendi ss casus ing. hic. praeceptum ecclesiae aut prelatorum
reunserat. absolut. nisi prius satis facta sit aut promissa restitutio
in casibus obligantes ad restitut. in articulo mor. nisi quando n̄
pot. di feri restitutio —
2ᵘˢ casus e an concubinariis sit neganda aut differenda absolut. quo
usq̄ realiter separentur ab occasione —
pmº affirmanter absolute tenere vr. nabarus in manuali c 16
nº 20 medina lib 1º summ c 13 et ali. prescrim. bene ubi narij. quo
ali tam ibi i neadem deme —
sed ali adeunt alia limitat. illos posse absolui 1ª 2ª aut et 3ª uice ante
separat. dummodo habeat firmum propositum sese quam im separandi
ita hic. ex doctrina quam tradunt autores citati in 2ª sententia ad
q id magis suarez explicant suarus anabara et emanuel rodri
gez ibi dicunt e hoc regulariter et plurimum ferme deuere ser bari
respectu eorum concubinariorum sibe sint publici sibe occulti qui absq ne
cessitate aut urgenti aliqua causa licita quo habitant nisi
ali unde specialiter aliquae circumstantiae aliud suaderent
id q probandum et limitandum rc sita in prudentia confes
ss orie — de grauitate autem et pena huius criminis uideri
pot. in discursu ss 29 de reformat. matrimonii c 8 et suarez in
2ª ilericus concubinarios ss 25 de reformat c 19 —
specialiter in resp. eorum concubinariorum qui pp ter necessitatem.
aut urgentem causam licitam quo habitant vgª fili familias
consanguinei serbi aut alie per sone quae n̄ ss sui iuris i taut pp sine scan
dalo nequeant separari ab occasione regulariter et plurimum ferme ser
bandum e id q colligit. ex nabaro in manuali c 3 nº 5 litera i iux
ta unam editionem iuxta aliam vº nº 21 ludouico lopez i pº instructori
c 22 cordubat alij sup. citatis in 2ª sententia nempe illi supposito su
ficienti dolore et, regrauns spone et sit morali proposito emundat. et specia
liter curae uitandi relapsum absolui poss 1ª et 2ª et 3ª aut et quice
deinde si iterum relabant. nisi adsint aliquae nobae circumstanciae

tolentes aut minuentes periculum non debent absolvi nisi
iniuncta hac pœnitentia ut forti animo dicant, neglecto sibi ob
illud peccatum periculum denegari absolutionem efficaciter quod adhi-
bendum est remedium ne se ostendat soli sese alloquantur aut umbra
r... &c.a et differatur absolutio, donec experientia manifestum
quam emendatum —
Quod si tandem nec ex hoc sequatur ulla emendatio et moraliter certo
constat certum futurum esse relapsum non sunt absolvendi nisi prius reipsa
separentur etiamsi inde sequatur detrimentum temporale quod hoc tunc
postponendum est periculo moraliter certo vitæ spiritualis ut observa-
runt s.c prudentiores et sed saniores pro hoc relati ab auctores et specialiter
navarrus in manuali c. 16 loco autem n.o 12 qui in hic textu ex errore
aliquarum editionum legatur n.o 21 —
3 CASUS in an his qui cum vere non sunt conciliandi ab aliis non obstan-
dalum credunt in talis et præterea iis qui in aliis occasionibus v.g. ini-
micitiæ, luxuriæ, ludi illiciti &c.a præbent scandalum sit neganda
s. differenda absolutio quousque omittant tales occasiones scandali —
Dico quando est grave scandalum non solum passivum sed activum ut dicitur
2.a 2.æ q. 43 hoc est non tenere ab aliis acceptum sine fundamento ut dici
solet farisaicum sed datum ab ipso operante ob aliquod opus quod
aut revera aut cum sufficienti fundamento apparet peccatum mor-
tale, tunc qui præbent tale scandalum censeatur peccare mortaliter, tum
regulariter et plurimum saltem post quam pœnitens 2.a et 3.a vice
admonitus non omisit occasiones talis scandali debet differri absolutio
quousque illas omittat nisi concurrant aliquæ peculiares cir-
cumstantiæ excusantes, id est quæ tum prudentium iudicio id censetur necessarium
ad præcavendum relapsum in peccatum mortale in occasione talis scan-
dali non autem huiusmodi gravis scandalum activum sub obligatione pec-
cati mortalis est vitandum ut per se patet et notavit 2.a 2.æ q. 43 vide-
atur navarrus in manuali c. 19 n.o 30 et c. 16 n.o 21 —
Cum hac limitatione prædicta quando est grave scandalum activum et
regulariter saltem plurimum ferme post 2.am aut 3.am vicem nisi aliud
persuadeant peculiares circumstantiæ intelligendum est id quod medina
lib. 1.o summæ c. 13 et alii dicunt non esse absolvendum pœnitentem prius quam
externis reconcilietur suo inimico id non est necessarium quando
non est scandalum activum grave ut pœnitens teneatur reconciliari inimi-
co per signa externa amicitiæ, ipse non ad hæc exhibenda non est obliga-
tio sub mortali ut constat ex communi doctrina d. tho. Caietani ara-
gon valle et aliorum 2.a 2.æ q. 25 art. 9 et navarri in manuali
c. 14 n.o 25 de quo amplius dicendum est in ma. de charitate disputatione 9.a
4 casus est an iis qui ob aliquas occasiones assuefientes labuntur in
peccatum mortale sit neganda aut differenda absolutio quo
usque reipsa tollant tales occasiones —

Et quando occasiones istae ita sunt propinquae seu proximae cum tam graui periculo ut censeatur in peccatum mortale bellarmino dicendum generaliter supra suppositio dicta
c. 5 huius dist. part. 4 dubio 1° ss dominus [illegible] occasionem proximam tunc regulariter et plurimum per me post 2am aut 3am uicem debet differri absolutio
quousque ille relinquat actualiter tales occasiones nisi in aliquibus particularibus circunstantijs
per quas admittatur oppositum probabiliter tunc enim in similibus rarò accidentibus casibus procedendum
erit prout ex prudenti iudicio id censetur necessarium ad uitandum
relapsum in talibus occasionibus proximis —
hinc sequitur hoc ser bandum esse in omnibus casibus sequentibus respectu eorum
quae hae occasiones numerandae censentur proximae modo dicto 1° quando
ad osculandos concumbentes cum feminis. 2° quando hospites excipiendo aliquos certos hospites — 3° quando cognatae amicae et famulae
cum suis consanguineis dominis s. heris — 4° quando aliqui recurrentes ad feminas degentes in mali adomo — 5 quando aulici assistentes mensae reginae coram feminis — 6 quando coniugati quorum matrimonium fuit nullum propter aliquod impedimentum 7 quando aliqui
ob ebrium calidam rem 8 quando aliqui ob sui memoriam circa
s. an sexum feminarum est iuxta hunestam partium consuetudinem — 9 quando aliqui uidentes in flumine feminas lauantes
aut homines natantes — 10 quando medici s. chirurgi applicantes medicamenta partibus obscenis 11 quando confessarii audientes
confessiones aliquarum peculiarium personarum solent frequenter labi
in peccata mortalia a sibe per consensus et delectationes morosas sibe per
ba cius pollutiones uoluntarias fornicationes &a —
hanc doctrinam docet ex lud bruo lopez in instructorio conscientiae
p. 1a c. 20 et sequentibus petro ledesma 8 summae tractatu de poenitentia c. 7 emanuel rodriguez tomo 1° summae c. 49 et alij qui reprehendunt ut nimis laxam et parum securam oppositam doctrinam
quam significat nabarrus in manuali c. 3 n° 5. iuxta quandam editionem
1a — iuxta aliam uero an° 17 usque ad 27 et ratio est quoniam predictae occasiones non sunt tales ut desciuit peccata mortalia aut faciant semper — l. fere semper peccare mortaliter
omnes aut fere omnes qui illis utuntur ut quoad hoc bene ostendit Nauarrus inde tamen solum sequitur quod illae
non sint occasiones proximae respectiuorum quomodocunque non tamen bene infertur quod non sint occasiones proximae
peculiariter respectu aliquorum nempe eorum qui supposita sua fragilitate et praba inclinatione et alijs
circunstantijs fere semper solent in illis labi in peccatum mortale et habent tam graue et moraliter
certum periculum ut censeatur peccare mortaliter si uellint iterum illas agredi ut ostensum est s.
c. 5 huius dist. dub. 1. a. 8. sed doctrina Nauarri non sic loquitur tamen ut ibi dictum est quia ex doctrina
mente Nauarri admitti potest benignam explicationem nempe ut solum uelit predictas
occasiones per se et communiter loquendo non censeri occasiones proximas non tamen ut neget respectu
eorum quibus ob peculiares circunstantias imminet tam graue periculum ut dictum est siqui

demum illo loco ostensum est ipse et Navarrus cedit aliquas esse occas. proximas respectu aliquorum quamvis non sint respectu aliorum. ad autem prudentis iudicio discernendum est ex circumstantiis augentibus vel minuentibus periculum ut etiam expositum est in illo loco —

Quintus cassus est an iis qui non ob aliquam extrinsecam occasionem alicientem sed sua fragilitate et prava consuetudine saepe relabuntur in peccata mortalia v.g. blasfemiae periurii pollutionis voluntariae &c. sit neganda aut differenda absolutio quousque re ipsa adveniat emendatio —

Sententiam afirmantem tenent aliqui quibus favet Medina lib. 1 summae c. 13 casu 4o ubi de consuetudine blasfemandi et c. 14 §. 5. ubi de consuetudine periurandi. Alii vero praesertim recentiores Mag. dicunt ob consuetudinem et frequentiam peccandi non esse in rigore necesse differre absolutionem immo neque id oportere expedire —

Dicendum est regulariter loquendo praecise ob frequentiam seu pravam consuetudinem relapsus si non adsit aliqua extrinseca occasio proxima alliciens aut damnum alterius non esse necessarium in rigore differre absolutionem probatur quia supposito quod ex una parte non sit occasio proxima quae statim debeat separari neque damnum alterius cui statim sit obviandum et ex alia parte propter dilationem absolutionis predicti poenitentes soleant exasperari unde potius timeatur damnum et aut obrigorem qui non videtur necessarius arceatur a confessione non est unde ostendatur hinc necessarium esse uti hoc rigore negandi aut differendi absolutionem. siquidem ubi moraliter non videtur certum tale remedium rigidum esse necessarium non est obligatio illud adhibendi et in rebus incertis ac dubiis potius inclinandum est in favorem poenitentis ut illi statim conferatur absolutio ut probatum est in c. 5 huius disp. in titulo de periculo dubio §. Confirmatur hoc ex eadem doctrina —

Confirmatur ex communi usu piorum ac peritorum confessariorum qui communiter non solent uti hoc rigore negandi aut differendi absolutionem poenitentibus qui singulis annis aut saepius confitentur fere similia et consueta peccata v.g. periurii luxuriae &c. quando illa non proveniunt ex aliqua extrinseca occas. proxima alliciente neque cedunt in damnum alterius. cui statim sit satisfaciendum et quamvis aliquando in predictis omnibus circumstantiis sit utile differre illis absolutionem tamen ut inter alios notat Henriquez lib. 1 de poenitentia c. 24 no 4 in glossa litera M. in eo casu quo non est necessarium si videatur expediens differre absolutionem petendus est consensus poenitentis ne alias confessarius habeatur nimis rigidus incredulus et scrupulosus et sine necessitate exacerbet poenitentem sicut videmus dicitur prob. 3.

qui nimium emungit elicit sanguinem et ad hoc faciunt ea quae a nobis allata sunt s.a cap. 5. huius disp. ad initium post 11 3a §. sed in hac re ubi ostensum est in hoc adhibendam esse magnam circumspectionem et suavitatem in et [illegible] de periculo dubio §. Conf.r hoc exemplo etiam potest ut aliquando concurrant aliquae peculiares circumstantiae in quibus ob aliquam gravem consuetudinem videatur non solum utile sed etiam necessarium ad praecavendos relapsus differre absolutionem v. g. si poenitens diuturna et effrenata consuetudine relabi soleat in aliquod genus peccati mortalis v. g. pollutionis voluntariae exterius quem procedendo diuturnatur parum curare de remedio et vix habere sensum gravitatis peccati et propositum valde remissum cui non satis prudenter videatur credendum &ca. ad quae hoc colligitur ex Henriquez lib. 1o de poenitentia c. 24 n. 4. litera. l. ubi dicit consuetudo qua saepius absolutus relabitur in mollitiem non cogit negare, sed aliquando differre absolutionem — ad hoc autem nulla est alia certior regula nisi quod prudenti iudicio caveatur et circumstantiarum iuxta supra dicta perpendendo quando nam sit necessarium quando vero utile uti hoc remedio —

Expeditis casibus et fundamentis ~~hoc~~ ac regulis traditis in toto hoc cap. 6. nec non et supra toto hac materia de modo quo sit necessarium aut expediens negare vel differre absolutionem quae interdum est scitu valde necessarium propter quae clarem absolutionis habere proprie quae pertinet ad hanc disputationem de forma absolutionis ut inde sciatur quibus nam habitis et quo pacto sit inducenda hac forma facile colligi poterit resolutio plurimum casuum in quibus aut docent esse negandam aut differendam absolutionem specialiter et nonnulli alii casus discutientur postea suis locis a quibus pendet ut an sit neganda aut differenda absolutio iis qui ignorant doctrinam christianam item iis qui accedunt ad confessionem absque examine et discussione peccatorum &ca. —

ad extremum pro complemento huius disputationis de forma absolutionis inquiri posset an forma absolutionis necessario conferri debeat per verba poenitenti praesenti an vero conferri etiam possit absenti et non solum per verba sed etiam per scripturam aut nuntium s. aliud signum ~~[illegible]~~ sed quia multa quae ex auctoribus et rationibus ac difficultatibus pro hac ea afferri possunt. hunc etiam locum in alia similis est in initio disputationis de confessione ubi inquiritur an confessio necessario debeat fieri per verba sacerdoti praesenti an vero fieri etiam possit absenti per scripturam aut nuntium s. aliud signum idcirco ne hic repetamus consultius erit hanc etiam similem absolutionis et confessionis [illegible] in initio disputationis de confessione ubi communiter tractari solet —

Disputatio 4a de contritione hoc est actu virtutis penitentiae et de illius habitu et de obiecto mali et finali ad 4am et 5am q. 85 d. Thomae.

Prosequendo tractatum de partibus sacramenti penitentiae postquam dictum est de ea parte absolutionis agendum est de prima aliarum quae ex parte penitentis est quae est contritio hoc est actus virtutis penitentiae cuius explicatio uniformiter ad methodum et doctrinam d. Thomae et aliorum 3a p. q. 85 et 1 videlicet disserere de habitu penitentiae et de illius obiecto mali et finali

Quaestio 1a an contritio sit actus virtutis penitentiae et an haec sit specialis virtus a reliquis distincta

Sectio 1a an penitentia sit proprie et simpliciter virtus

Praemittendum est penitentiam quae est in voluntate seu appetitu rationali (de hac enim modo agitur) esse virtutem ut docent communiter theologi cum d. Thoma 3a p. q. 85 a. 1 et alii locis infra citandis quae si intelligatur de virtute late sumpta pro habitu seu habitu bono et studioso est de fide, nam ut constat ex scripturae partibus et conciliis saepe in diversis locis huius materiae et infra citandis penitentia sumitur de qua constat ... et studiosum ac laudabile ... quod id desecon stat et constat quod illi vere convenit ratio et definitio virtutis ut patebit ex infra dicendis.

Circa hoc modo inter autores est controversia an penitentia sit proprie et simpliciter virtus nam Albertus ut refert Cartusianus 4 sent. dist. 14 q. 1 asserit penitentiam esse virtutem improprie et large dicendo ... ibidem et Caietanus 2a 2ae q. 149 a. 1 videtur asserere illam non esse virtutem simpliciter sed quasi secundum quid ex supposito peccati.

Sed dicendum est penitentiam sive in sensu sive in appetitu rationali esse virtutem proprie simpliciter et absolute ita habetur ex d. Thoma et 3a p. q. 85 a. 1 d. Bonaventura 4 dist. 14 p. 1 a. 1 q. 1 supra q. 2 a. 1 Paludanus ibidem a. 2 Capreolus q. 1 a. 3 Soto q. 2 a. 1 et alii ... quia illi proprie simpliciter et absolute convenit ratio et definitio virtutis ut dicemus ... applicatio definitionis quae communiter assignari solet virtuti nihil est quod obstet quominus asserat illi simpliciter et absolute ac proprie competere illam desumptam ex Aristotele lib. 2 ethicorum c. 5 et 6 virtus est habitus electivus boni seu electivus secundum rectam rationem in medio consistens ... virtus est quae bonum facit habentem et bonum opus eius reddit ... bonum moralis praeterea illam ex d. Augustino traditam a theologis 1 sent. d. 2 q. 55 a. 4 virtus est bona qualitas mentis qua recte vivitur et qua nullus male utitur nam ... quia virtus de se non inclinat in malum sed in bonum verum seu obiectum virtutis ex Aristotele 7 physicorum textu 17 et 18 est dispositio

per se ad optimum. Sed penitentia est dispositio imperfecti hoc habens expressi
onis imperfecti omnis peccandi ergo non est virtus.
2° penitentia non pertinet ad perfectum huius simpliciter sed ex suppositione peccati
unde non est per se ex principiis sed quasi per accidens supposito peccato ergo non est per se
simpliciter virtus.
3° penitentia non ordinatur per se ad consequendum bonum sed ad fugiendum ma
lum ergo non est per se virtus.
4° verecundia ex Aristotele 4 ethicorum c. 9 non est virtus quia supponit factum turpe ergo nec
penitentia quia supponit peccata.
5° nullibi apud philosophos penitentia numeratur inter virtutes nec apud D. Thomam
2a 2e ubi de aliis virtutibus ergo &c.
ad 1um R. virtus sumpta in genere moris dicitur dispositio perfecti hoc sub
iectum per se per essentiam et potentias naturales quae ad eam in ipsa virtus
disponens moraliter ad optimum statum in ordine ad ultimum finem
qui est optimum bonum. ad quod hunc modo convenit penitentiae ut per se patet.
ad 2um R. 1° quamvis verum esset penitentiam non pertinere ad perfectum huius
simpliciter sed ex suppositione peccati inde tamen non sequitur illam non esse vir
tutem simpliciter et proprie in hoc sensu quia datur aliquis (sublata
univocatione denominationis) invenitur nempe quod illi proprie et simpliciter convenit ratio et
definitio virtutis etiam si presupponat peccatum detestandum sicut misericordia presupponit
miseriam sublevandam.
R. 2° licet denominatio penitentiae qua homo dicitur penitere de suo peccato proprio pre
supponat peccatum ab illo commissum tamen in ipsa virtute penitentiae secundum rationem intrinsecam
et essentialem non necessario presupponit peccatum commissum ab eo in quo est talis vir
tus quod patet 1° quia in Adamo ante peccatum in statu innocentiae fuit virtus
penitentiae ut docent D. Thomas 3a parte q. 95 a. 3 et dicetur infra ubi de subiecto huius
virtutis. 2° quia ad illius rationem essentialem sufficit ut respiciat peccatum ut sic
detestabile modo infra explicando unde haec ratione virtus penitentiae est per se ex prin
cipiis ad detestandum peccatum secundum se sicut misericordia ad subleva
ndam miseriam quae omnia plenius constabunt ex infra dicendis ubi de obiecto
formali et subiecto penitentiae.
ad 3um R. virtus penitentiae non ordinatur solum ad fugiendum malum sed etiam ad
prosequendum bonum quod est ratio formalis fugiendi malum ut dicetur infra ubi de
illius obiecto formali et ipsum fugere ac detestari malum est actus bonus et
honestus atque inde virtutis.
ad 4um R. verecundiam habere varias acceptiones quae distinctius tolendae sunt
de nomine si verecundia sumatur ut denotat quandam erubescentiam
quae non procedit ex electione rationis sed ex impetu passionis sic non est virtus atque hoc
pacto sumitur a D. Thoma 2a 2e q. 144 a. 1° ad 1um ubi ait verecundia non nomi
nat habitum electivum sed passionem nec motus eius est ex electione sed ex
impetu quodam passionis et sic deficit a ratione virtutis.
Si 2° verecundia sumatur ut denotat erubescentiam procedentem

ex elut. vög ad ulla aui pi solet ut hec coniuntur turpe factum pre sens quo ho timet confundi ut ait d. thom 3 p q 85 a 1 ad 2 ubi haüe ait potius definiri quam de verecundia dici q sit uirtus qr uerecundia respicit turpe factum ut presens penitentia vero ut preteritum e autem inquit 3 per fectum uirtutis q aliquis in presenti habeat turpe factum de quo oporteat eum uerecundari non tamen illud commisisse de quo oporteat eum penitere —

Denique si uerecundia sumatur pro erubescentia ex elut. vög non denotare dicto turpe factum ut presens modo dicto sed ut preteritum aut ut sit de detestabile non e cur negetur illam dici posse simpliciter hoc est proprie absolute uirtutem sicut e penitentia adque hoc modo intelligi possunt aliqui autores afirmantes uerecundiam non minus esse uirtutem quam penitentiam — sic multiplices distinctiones sublata confusione diversarum acceptionum aplicari posse conuenienter quam aliqui negant esse uirtutem sumentes illam in ea acceptione qua denotat prabas concupiscentias admixtas ut habetur ex ore s. thom. cq d. thom et alij 38 q 7 a 2 alii vero sumentes illam in alijs acceptionibus concedunt esse uirtutem —

item ad hic tradit s. thom. in antecedenti ad uerecundiam e potius quam de re qua aliqui dicunt penitentiam in no hoc in proposito simpliciter uirtutem non vero in pecatore alii vero concedunt in hoc in isto quam in peccatore esse simpliciter uirtutem etenim si uirtus sumatur in eo sensio q ad uocet essencialem intrinsecam sit ea penitentia que e in pecatore sibe sit a quibusdam sibe infusa de qua infra dici potest simpliciter uirtus qr in illo non mutat suum essencialem intrinsecam ut patet quamuis in eo moraliter non dicatur simpliciter uirtus sed mortua defutura et charitatis pro quam moraliter denominatur ex minus omnes uirtutes dicuntur habere formam et uitam ut explicatum est in ma de caritate dicitur et ubi conciliatae modo bersi dem loquendi quae in hac re e apud autores —

preterea tolenda ex e confusio in modo loquendi nam aliqui concedunt penitentiam esse uirtutem perfectam alii vero negant dici quidem perfectam in suo genere et spe qr per eam participat rationem uirtutis et dicitur in sua spe perfecta quamuis comparatur aliarum quae sit mayus perfecta dici possit imperfecta sicut equus in suo genere et spe dicitur animal perfectum quamuis comparatur hominis dicatur imperfectum — cum autem aliqui ad bersari obiciunt penitentiam includere imperfectum quia non includit illam essencialiter et in recto sed connotare in obliquo ut malum detestandum sicut misericordia connotat imperfectum miseria sublebande et cum urgent si penitentia esset perfecta uirtus fuissetin Christo quia penitentiam despicanus propria non fuit in Christo qr nec habuit nec potuit habere peccatum despicatus vero alienus et despicacionem se habuit displicentiam et detestationem in uniuerso ro

speciali alijs cuius virtutis quae est poenitentia. quamvis Christus absolute non tribuat denominationem poenitentiae quia hic ex suis usus dicitat poenitentiam ex quavis genus ut dicetur infra ubi de subiecto poenitentiae.

ad 5um dicendum si sermo sit de poenitentia infusa aut supranaturali non est querenda illius mentio apud philosophos gentiles neque Aristotelem et alios antiquos siquidem illis ignotus fuit ordo supranaturalis; si vero sermo sit de poenitentia acquisita aut naturali, hanc quamvis certe non fuerit ab illis tradita, sub his tamen virtutibus poenitentiae sicut sub virtute humilitatis, sub distis bene ex illorum doctrina habetur res ipsa ut dicetur infra ubi de poenitentia naturali et acquisita, imo et apud nonnullos haereticorum nomen poenitentiae et metaneae ac resipiscentiae.

D. autem Thomas consulto non egit de virtute poenitentiae 2a 2ae ubi de aliis virtutibus ut in hac 3a parte q. 84 et 85 coniungeret tractatum de poenitentia sacramento et virtute quae inter se habent connexionem nam poenitentia et sacramentum et virtus sacramentum tamen ut sumitur pro composito morali ex absolutione sacerdotis ut forma et actibus poenitentis ut materia proxima ut dicetur infra disputatione 1a c. 2 et sequentibus virtus vero est ut sumitur pro vitio [?] habitu scilicet actu detestandi peccatum ut est offensa Dei cui debetur summum obsequium et servitium meo [?] infra explicando.

52a an poenitentia sit specialis virtus distincta ab aliis tam theologicis quam moralibus

Prima sententia asserit poenitentiam non esse aliquam unam virtutem specialem sed esse rationem et denominationem generalem communem multis virtutibus quae detestantur peccatum, ita adquisidoriensis [?] lib 4 summae tractatu 6 c. 3 et alii quos refert D. Bonaventura q. [?] dist. 14 p. 1a a. 1 q. 2 [?] et 4 dist. Faber [?] et Almain ibidem dicentes detestari peccatum et dolere de illo et acceptare poenam inflictam esse actum generalem convenientem cuilibet virtuti quae fugit peccatum oppositum suo bono quod sequitur.

Fundamentum huius sententiae est quia cuilibet virtuti quae tendit in aliquod obiectum bonum convenit ut non solum prosequatur suum obiectum bonum sed etiam fugiat malum illi contrarium, ut temperantia fugit malum intemperantiae et iustitia malum iniustitiae, ergo quaelibet potest detestari peccatum contrarium suo obiecto bono, ergo non oportet aliqua una specialis virtus poenitentiae ad detestationem peccatorum siquidem hoc munus sufficienter praestari potest ab aliis virtutibus.

Sed dicendum licet verum sit cuilibet virtuti quae tendit in aliquod obiectum bonum convenire ut fugiat ac detestetur malum et peccatum illi contrarium propter suum obiectum bonum speciale cui est contrarium, unde fit ut quaelibet quodammodo late loquendo (nec sit contentio de modo loquendi) dici possit poenitentia respectu illius mali inde non

non sequitur, non dari aliquam unam specialem virtutem cuius proprium sit de-
testari peccata propter aliud obiectum formale nempe ut est offensa
Dei contraria obsequio ac servitio illi debito atque hec est specialis vir-
tus penitentiae ut constabit ex infra dicendis —
2a sententia affirmat virtutem penitentiae non distingui a spe seu chari-
tate ita aliqui quos refert d. bonaventura ubi sup. q. 3a — funda-
mentum autem est quia penitentia ut constat ex scriptura et patribus delet
peccata sed hoc convenit spei et charitati ut patet ergo penitentia non dis-
tinguitur a spe et charitate —
confirmatur quia contritio quae est actus penitentiae consistit in detestatione peccati
propter Deum summe dilectum sed hic est actus charitatis cuius est summe
diligere Deum ergo etc. —
verum ad hoc facile est dicere peccata saepe in sacra scriptura tribui di-
versis virtutibus nempe aliquando charitati aliquando fidei ali-
quando elemosinae etc. ut patet et tamen inde non sequitur aliquam vir-
tutem quae id tribuitur non distingui a charitate quia id convenit cuilibet di-
verso modo itaque idem dicendum de speciali virtute penitentiae quae delet
peccata diverso modo ac charitas et aliae virtutes nempe ut aiunt dis-
positive ut peculiaris quaedam virtus cuius proprium est detestari peccatum
ut est offensa Dei contraria obsequio ac servitio illi debito ut ex
infra dicendis notum fiet —
ad confirmationem dicendum cum dicitur contritionem consistere in detestatione peccati propter Deum
summe dilectum dupliciter id posse intelligi 1o ut aiunt elicitive virtute
qua summe diligitur Deus 2o imperative si intelligatur elicitive itaut
sensus sit contritionem elici a virtute qua summe diligitur Deus sic qui-
dem talis actus licet appelletur contritio et late loquendo penitentia tamen est forma-
liter actus charitatis specie distinctus ab eo actu qui stricte et proprie di-
citur actus penitentiae et contritio specialis virtutis penitentiae si vero intelligatur impera-
tive itaut sensus sit contritionem esse actum imperatum a virtute qua summe
diligitur Deus quo pacto saepe ipsa communis modus loquendi intelligitur illud
dictum sic non est formaliter actus charitatis sed alterius virtutis specialis
penitentiae cui charitas imperat ut ex dicendis explicabitur —
3a sententia dicit penitentiam esse unam specialem virtutem a reliquis
distinctam ita d. Thomas Caietanus et alii 3a p. q. 85 a. 2 d. Bonaven-
tura 4 sent. dist. 14 p. 1a a. 1o q. 2 Ricardus ibidem Durandus
et Paludanus in eadem dist. q. 2a Scotus q. 2 a. 2 Alexander Alensis 4 p.
q. 14 membro 1o a. 2 et ceteri recentiores —
ratio huius sententiae est communis modus loquendi cum dicitur penitentiam
est

est uirtutem generaliter aut specialem per rem dispi requirere bari
omnis qq id pt intelligi 1° igitur penitentia dici pt uirtus gene
ralis quo ad bono in nat late sumptam qua quelibet uirtus
detestatur malum oppositum suo obo frali bono late loquendo di
ci pt penitentia ut dictum est supra 55 fol 24 adq hoc parte
actus charitatis qui detestatur peccatum propter rationem fralem diuinae
bonitatis cui opponitur late loquendo dici solet penitentia et contritio —
2° penitentia dici pt uirtus generalis ratione obi malis qui detestatur
oia peccata — 3° quod rem attinet dici solet an penitentia sit
uirtus generalis ratione obi fralis itaut nulla detur specialis
uirtus penitentiae cui conueniat detestari peccata propter aliquid peculi
are obm frale diuersum ab obis fralibus aliarum uirtutum et
de hoc sensu subiiciendae est —
Dm est penitentiam uirtutem specialem in hoc sensu quod preter aliquas uirtu
tes theologicas et morales datur una specialis uirtus cui proprium est penitere de
peccatis propter peculiare quoddam obm frale diuersum ab obis aliarum uirtutum
quae non habent tale obm frale hu ut est recepta est consensu autorum locis sup
citatis in 2a sententia —
explicatur et probatur quia illae speciales uirtutes quae habent speciale obm frale ab aliis
diuersum ut patet, sed penitentia ita se habet ergo &a minor probatur quia licet detes
tari malum seu peccatum sit generaliter commune multis uirtutibus propter diuer
sa oba fralia ergo malum peccatum ex. decititatis est detestauile propter obm
frale misericordiae et mansuetudinis et charitatis &a tamen quando
bo luntas detestatur peccatum qua est offensa et iniuria Dei opposita rationi
fralis honestatis creatae quam hic obsequium et seruitium Deo debi
tum ueredatur quod dam speciale obm frale diuersum ab obo frali uirtutum
theologicarum nempe fidei spei et charitatis nec non et carum uirtutum
moralium quae non habent tale obm frale ergo fortitudinis temperantiae
misericordiae &a ut patet ergo talis actus pertinet ad aliam specialem
uirtutem cui proprium detestari peccatum propter tale obm frale hunc autem
meritoe et dr uirtus penitentiae specialis —
dicitis tale obm frale pertinere ad uirtutem religionis aut iustitiae
erga Deum R. licet id uerum sit ut infra ex plicando iade tamen
solum sequitur quod haec penitentia specialis non sit species gen. ali diuer
sa a tali uirtute religionis aut iustitiae erga Deum ut di
cetur infra non tamen sequitur quod non sit specialis uirtus penitentiae diuersa
ab aliis uirtutibus quae non habent tale obm frale adq hoc est quando tibi
intendit in hac propositione —
hinc constat haec specialem uirtutem penitentiae non esse uirtutem theo
logicam sed peculiarem quandam uirtutem moralem condistinctam
tantam a uirtute theologica ut D. Thomas et alii

3° Scotus a 3 ad 1um et alijs locis supra citatis inquit sententia non an virtus theologica ut constat ex eius sententia 1a 2ae q. 62 respicit Deum non solum ut finem in quem ordinatur sed etiam ut obiectum formale cui immediate innititur ut patet de fide, spe et charitate. At specialis virtus poenitentiae licet respiciat Deum ut finem sicut et virtus religionis, non tamen respicit illum ut obiectum formale cui immediate innititur sicut neque virtus religionis, sed pro obiecto formali habet honestatem creatam obsequij ac servitij Deo debiti, et ideo detestatur peccata quae sunt iniuria et offensa Dei contraria tali obiecto formali creatae honestatis cui immediate innititur. Inde fit ut actus contritionis et poenitentiae proprius huic speciali virtuti poenitentiae differat specie essentiali ab actu charitatis detestantis peccatum propter aliud obiectum formale, nempe propter increatam et divinam bonitatem cui immediate innititur. Nec obstat quod talis actus charitatis appellari soleat contritio et actus poenitentiae, nam hoc nomen tribuitur illi late loquendo et in alio sensu, sicut saepe alias contingit idem nomen tribui diversis rebus essentialiter distinctis, et ad hibendam distinctionem oportet tollere nominis ambiguitatem et res ipsas secernere. Hoc autem plenius constabit ex infradicendis, ex quibus nunc et ex alijs supra dictis facile solvi poterunt aliqua argumenta quae ab adversarijs obijci solent.

Dices: quaelibet virtus moralis consistit in medio inter extrema, at virtus theologica, ut docet eius sententia 1a 2ae q. 64 a. 4 et 2a 2ae q. 17 a. 5 ad 2um; sed virtus poenitentiae non consistit in aliquo medio, nam quo maior est dolor aut detestatio peccatorum eo est melior proprie loquendo; ergo illa non est virtus moralis sed theologica. —

Resp. hanc virtutem poenitentiae concedi posse quod consistat in medio eo modo quo de virtute religionis docet D. Thomas 2a 2ae q. 81 a. 5 ad 3um, ubi inquit in virtute religionis accipitur medium non quidem inter passiones sed secundum quandam aequalitatem inter operationes quae sunt ad Deum, non secundum aequalitatem absolute, quia Deo non potest tantum exhiberi quantum ei debetur, sed secundum quandam considerationem humanae facultatis et divinae acceptationis. — Pari modo dicendum de virtute poenitentiae, quae specificatur quoniam in medio convenit virtuti religionis ut infra dicetur. Concedi potest illam consistere in medio secundum huiusmodi aequalitatem proportionalem, itaque secundum ordinem ad aequalitatem absolutam, quae haec est puro homini impossibilis, saltem non ad quandam aequalitatem proportionalem humanae facultatis et divinae acceptationis curet destruere peccatum et resarcire illius offensam ut infra explicabitur. —

Resp. 2° quamvis consonum sit accommodare ad communem loquendi modum dicere quod virtus moralis atque inde religio et poenitentia quodammodo consistunt in medio, tamen quod ad rem attinet id non videtur in rigore necessarium respectu cuiuslibet virtutis moralis, nam illius distinctio a virtute theologica apte salvatur per hoc quod virtus theologica habet Deum pro obiecto formali cui immediate innititur, non vero

uirtus moralis ut patet ex dicta doctrina 1a 2e q. 62a. nec quid quam obstaret si illud quod dictum quod uirtus moralis consistit in medio sumptum in rigore ita explicaretur ut intelligeretur regulariter quod plurimum sic medium conuenit uirtutibus moralibus, nempe illis quae moderantur passiones v.g. fortitudo consistit medium inter pusillanimitatem et temerariam audaciam item in numeribus similis quae uersantur inter extrema uitiosa iuxta illud proloquium uirtus consistit in medio quando extrema sunt uitiosa v.g. liberalitas consistit in medio auaritiae et prodigalitatis si non sit aliqua uirtus moralis quae non uersetur circa passiones moderandas nec habeat obiectum cuius extrema sint uitiosa sed potius rationi consonum sit ut non sistat in aliquo determinato medio sed magis ac magis progrediatur nihil obstabit quominus inueniatur talis uirtus moralis non conueniens in rigore ut consistat medium pro defectu obiecti quamuis per accidens ex parte limitationis subiecti et aliarum circumstantiarum illud consistat ut optime diuinae theologiae conceditur d. Thomas et alii 1a 2e q. 64 a. 4 et 2a 2e q. 17 a. 5 ad 2um hoc autem uidetur consonum uirtuti religionis atque inde poenitentiae huiusmodi erga Deum quae ut in sacra dicitur non despicit nemo speciali ratione illius obiectum formale quod cultus suo obsequium ac seruitium Deo debitum seu aequalitas proportionalis iustitiae erga Deum proloquendo non potest determinatum medium in quo sistat nec in illo perseueret superfluum si quidemus pro defectu patet et docet d. Thomas 2a 2e q. 81 a. ad 3um nunquam acquirere hoc potest homo exhibere Deo quantum ei debetur et hac speciali ratione uirtus religionis quae inter morales est suprema ut potest respiciens Deum non ut obiectum formale sed ut finem primum cui exhibet cultum assimilatur et quodammodo accedit ad uirtutem theologicam ut ait Caietanus loco praecitato iuxta illud proloquium supremum infimi attingit infimum supremi.

Ex doctrina tradita facile est id quod docet d. Thomas 3a p. q. 85 a. 3 ad 1um ubi cum dixisset uirtutem poenitentiae esse quandam speciem iustitiae erga Deum subdit medium iustitiae esse aequalitatem sed quia inter Deum et hominem non potest esse aequalitas debere hominem facere quod potest.

§. 2um Quod nam sit obiectum materiale uirtutis poenitentiae an omne peccatum actuale et originale et praeterea aliquid aliud.

Communi consensu uertitur peccata actualia mortalia ac uenialia propria uoluntate commissa esse obiectum male sumpta circa quam uersatur uirtus poenitentiae illa detestando ut docent d. Thomas et alii 3a p. q. 84 a. 2 ad 3um et aliis locis inferius citandis et probatur quia poenitere ut patet ex ipsa nominis notione est dolere de male factis ac peccatis commissis illaque detestari unde in sacra scriptura ut patet ex illo Ezechielis 18 si autem impius egerit poenitentiam ab omnibus peccatis suis

et alibi sepe et in venialibus et parvis puniri debet esse deprecatis
commissis preci que quidem de mortalibus grauissima minus
vero preci quidem venialibus pro debetur —
est non proberbia et dicit sensi interauteris angelum peccata actualia
propria voluntate commissa an vero et peccatum originale et peccata
actualia ab commissa ab eo qui dicitur puniri sed aut committendo
ab illo aut commissa - committendo ab aliis aut ipsa peccata per se
sint mala hoc est ob malum virtutis puniri - et ne confundantur dicit
verbi sensus aduertendum in expressione agi de peccatis que proprie sa-
cramenti puniri hoc est que debent aut possunt explicari in re sacra-
sacramentali ut absoluantur de hoc in sensu superius dicitur id
dicendum peccata actualia commissa post baptismum posterius tempore com-
missa esse materiam remotam sacramenti punitentie modo dicto explicata
rius punitentie punitentie certum est non solum peccata commissa post baptismum
sed et alia actualia que ab adultis ante illum fuerunt commissa esse ma-
teriam ob mala siquidem adulti possunt et debent de illis punire dolere
sed plenius constabit ex infra dicendis - preterea ne in expressione proba-
bilia confundantur diuersis difficultatibus per terminos sigillatim proponere
explicare ista difficultas
1a difficultas est an peccatum originale sit sufficiens materia
est quam per se sint esse actus virtutis punitentie
Aliqui absolute negativam sententiam affirmantem que vero in ligi ex lib.
de punitentia medicina c. 2 qui habet in terro sua d. augustini remota
et si ab aliis negatur in illis) ubi dicit res est actionis punitentie per
peccatis ante baptismum ubi contra hendit originale et peccata venialia
et mortali actuali vero refert in ducto gratiani de punitentia distinctione
1a c. res sunt et in 4 sent. distinctione 16 ss predictis ubi id tenere
videtur aliquis sic lapide —
Secunda vero sententia asserit peccatum originale non esse proprie materiam actus
punitentie quamuis latet in proprie loquendo conuenire possit esse illius materiam
ita habetur ex d. thoma 4 sent. distinctione 16 q. 1a ar. quaestiuncula 2a
ricardo ibidem a 9 q. 1a d. Bonauentura in 2a p. eiusdem
distinctionis a 1o q. 1a sotto distinctione 19 q. 1a ar. alexandro alensi 4 p.
q. 63 membro 1o a. 1 ledesma 1a 4 q. 25 ar. dubio 3 et aliis
dicendum peccatum originale est materia sufficiens sub ob malum virtutis
cui conuenire vero specificationis punitentie quamuis respectu
illius non sit conuenienda proprie denominatio punitentie in ipsa
ac usitato in usu receptam hui quod adrem attinet de punitentia
ex auctoribus citatis probatur utraque sententia qui hoc pacto conciliari
possunt —

4 Explicatur secundo in dum[?] in qualitate vel virtute aliquid considerare
illius rationem specificam genericam aliam aliud v.g. denominatur quasi com-
mune illis nominibus solet et quidem ratio ~~specifica~~ specifica generalis sumitur ab
obiecto formali ut aiunt radicaliter hoc tanquam a radice sua motibus derivante
formaliter tamen tanquam a differentia generica a multisque conspicitur sumitur a
generica aliquid quod tendit in obiectum ut constat ex doctrina de ~~habit~~ dist[inctione] habituum
et actuum tradita in logica et alibi sepe —
denominationem sepe sumitur ab aliquo genere suo actu suo obiecto materiali s.
ratione connotante aliquam conditionem unde fit ut sepe contingat aliquam virtutem
genere ad suam rationem specificam genericalemque tendi ad aliquos actus et obiecta
materialia respective quorum ob defectum alicuius connotati non habet proprie eam de-
nominationem quas alias illis nominibus solet res charitas quae est suas species divin[ae]
rei amicitiae est tendi potest ad diligendas res irrationales quae illas possit diligi
propter obiectum formale specificum cui innititur charitas nempe propter divinam
bonitatem ut separatur et docent d. thomas et alii 2a 2e q 25 a3 et in res
putu res irrationalium non nominibus illis proprie sub denominatione charitatis
et amicitiae quae connotat eam rem amatam quae habet aptitudinem
redamandi amore amicitiae qua aptitudine carent res irrationales
respective quas non dicitur amicitia ut communiter traditur in illo loco et amoli est[?]
carum etc in mea de charitate disp. 7 c 2 —
frequentia charitas potest sperare aliqua bona ut docet d. thomas 2a 2e q 23 a 2
ad 3um et potest eius elicere actum desiderii et gaudii ut traditur idem 2a 2e
q 28 a 4 et in utrisque ibi notat non denominatur charitas ab his actibus
sed a proprio suo actu qui est amor —
item continentia et ita denominatur ex cognitione quae continet passiones inor-
dinatas et rebelles et tamen illius ratione formalis et specifica potest in subiecto non habente
rebellionem passionum quas continentia in subiecto et in tali subiecto non habet de-
nominationem continentiae sed temperantiae ut in adamo in statu innocentiae
aut in beatis aut in christo domino ut traditur 3a p. q 7 a2 ubi videri
potest suarez —
tandem sicut eadem species figurae in modo loquendi denominatur finitas
respective cuiusdam connotati nempe ratio non v.g. respective alicuius ita similiter
fieri potest ut una et eadem species virtutis v.g. charitatis aut conti-
nentiae s. pro varietate respective alicuius actus aut obiecti materialis habeat de-
nominationem quas alias illis nominibus solet non v.g. respective aliorum actuum aut
obiectorum materialium quamvis ad illa proprie tendat ex obiecto formali ex te-
dat ratione genericali specifica talis virtutis ad quod hoc fundamentum valde
observandum ad dirimendas multas controversias in quibus auctores
dispi[?] n gaudentes[?] circa ... tamen in hac materia ... quam
alias sepe discernunt potius in modo loquendi quam in re —
hoc supposito nostra ... potest ... peccatum originale licet non sit voluntarium
... sum nostra ... voluntate sicut nostrum peccatum actuale
... non est quoddam malum ... quo fieri potest ...
... actus dolor ... propter eam rationem formalem cui innititur

rō concupiscentia est in aliis vitiis nostris puniretur .i. propter ulterius seu
obsequium .i. sic videtur Deo dimittendum aut equalizatur per proportio
nalem injustitiam et irregularitatem ~~[illegible]~~ nec tamen similiter obstat quo
minus id fieri possit unde similiter non vitiis nostris puniretur ex conditio
ne ad alia quoniam non peccatum neque ad dimittendum recipientur attamen et contra
datam vitiis etc. ut docet D. Thomas 3 p. q. 85 a. 2 et dicetur infra.
Peccatum originale venie non sunt malum vitiis nostris cum in homine non concupiscentia
seminalis puniretur si quidem illud est vere tam malum aliquid quam in
propter quod omnes fatentur patet et utrumque sunt denominatio puniretur ex quo
constat quod sit de malefacto suo peccatum commisso ab eo qui dicitur puniretur ut do
cent D. Thomas et alii supra citati ss. unde non et patet ex quo modo loquendi
proprie non dicimur puniri de his quae nostra voluntate commisi
mus ideo neque puniri peccatum originale quod non est a nobis nostra propria vo
luntate commissum non amittitur hinc denominatio puniretur ad quod hoc
volunt autores supra relati in nostra sententia id non obstat quominus peccatum
originale veniale propriissime nam sunt malum et tendere possit
vitiis nostris cum in habitu non concupiscentia seminalis puniretur ut ostensum est nu.
hoc dere negant illi autores —
Dere non dubitari possit an actus detestationis sui dolor poenitentiae .i. de lectis de
peccato originali (si bene appellatur poenitentia si bene ne fiat in necessitate dimissio)
sit ad justificationem necessarius his qui habent usum rationis et liberi arbitrii
nempe adultis (nam parvulis qui sine propria actione possunt justificari
per baptismum constat non esse necessarium) ita affirmat tenere videtur
Alexander Alensis 4 p. q. 65 membro 1 art. 2 D. Thomas 4 sent. dist. 16
q. 1 art. 2 quaestiuncula 2 ubi dicit in eo qui habet liberum arbitrium debere
esse poenitentiam de peccato originali hoc autem videtur quamvis quaedam
na quae dicunt poenitentiam tractari 1 q. 3 et alii —
Sed quia huiusmodi similiter in proprio loco tractari solet in materia de baptismo
q. 99 ubi dicitur positive ad adultos necessaria quae in illis tractatur pa
rate tomo 3 disp. sect. 28 q. 1 id circa adeo ad praesens animadvertendum
dumtaxat quamvis adultis accedentibus ad baptismum sit ad justificationem
necessarius actus poenitentiae seu doloris .i. detestationis de peccatis mortalibus
actualibus quae ab illis fuerunt commissa non tamen de peccato originali .i.
pars huius in eo articulo ... dicitur ... c. 6 et 7 ubi agitur de
necessitate praeparationis ad justificationem in adultis et dicitur ad illam requiri poeni
tentiam seu dolorem peccatorum ad quod id probatur ibi ex variis locis scripturae ut actorum 2
poenitentiam agite et baptizetur unusquisque vestrum etc. et in hoc sensu intel
liguntur testimonia scripturae et antiquorum sanctorum patrum quae asserunt
poenitentiam seu dolorem .i. detestationem peccatorum esse necessariam omni tempore
et ante baptismum ut ait tridentinum loco citato et s. s. 14 c. 1
de quo dicetur plenius infra —
2a pars quod de peccato originali non necessario requiratur dolor seu
poenitentia defenditur a Vazquez Cardinali Suarez ubi supra et habetur
ex sacro loco sanctorum tradito et a consensu theologorum videre dicitur
sentit D. Thomas nam quamvis 4 sent. dist. 16 q. 1 art. quaest.

quaesti unica ultima usque fuerit tamen loquendo de peccato originali debet
esse paenitentia ubi in illud verbum de bed. apteris q explicatur et dicitur
non dicitur obligari sed in quaesti posita non 3a q. c 6q ar ad 3um
quasi ad sibi remoderari sicut notat scotus q sent. dist. 19 q. 1 ar ad
3um non dist. 12 debet sed potest esse paenitentia tale semper et detestatio
per ergo in ex seri peccatum existimi lij aut paenitentis s. alia unde hic autem
dolores sed paenitentia de peccato originali est necessarium adultis et conformem
est sed illud non exigi et obligat cum peccatum originale non sit commissum
per propria voluntate unde nam ratione in adultis non videbatur necessarium
esse. et maiores ss verum quidam dicunt exi ratione 3o de peccatum
actuale quia tunc sit commatitur sine nec tamen nimie relaxari peccatum
non originalis sine sensu commatitur sine sensu remittit et in baptismo
per dictum in hoc intelligitur quod per huius si nunquam hoc est si nulla propria
bis possit remittit originali baptismum adultis vero quando requirere
consensus hoc est propria bis possit ut patet ex ni dicit nobis sup. sapiens
in bis possit quamdiu sui sunt baptismum et si fieri ausi sunt legem
Christi et haec autem paenitentia et dolores de peccatis mortalibus ipsum
nisi sit non requiritur autem paenitentia seu dolor de peccato originali ut do
cent suarez cardinalis suarez ubi sup. et alii nec est tale ad illum inducat
obligatio cur non ex scriptura a nisi ex quod aliis paenitentibus s. alia unde haec.

2a difficultas an peccata futura et aliena et ipsa peccata
non commissa non committenda sed pro se quoad
rationem malitiae et actus vel insit sint
obiectum materiale virtutis paenitentiae

negantur sententiam tenere licet d. thomas q sent. dist. 16 q. 1a ar. quaesti
unica ubi dicit paenitentiam esse de peccatis commissis et dist. 16 q. 2 ar.
quaesti unica 5a ait omnino quod est actus paenitentiae non est de peccatis futuris
nec alienis scotus q sent. dist. 17 q. 2 ar ad 2um suarez cardina
quo dicitur de paenitentia tractatus q. 3 s. ad alium et plerique alii
sententiam vero affirmans quoad peccata futura ambigit ex ipso d. thoma q sent.
dist. 17 q. 2 ar. quaesti unica q ubi dicit contritionem quae est actus paenitentiae
ex ante quam respicere peccatum futurum quamvis inquit respe
ctu futuri potius dicitur cautio scoto q sent. dist. 17 q. 2 ar ad 2um quoad
peccata vero aliena ex d. de dispositione aliorum assertionibus in achrys
to sufficienter seu specificam essentialem virtutis quae est paenitentia vel actum
non peccata aliena et ipsa peccata pro se quod habet ex marsilio q sent.
q. 10 ad 6um argumentum ubi ait in Christo non fuerit non vocari paenitentiam
quod ille deum offendere non potuit in dicitur ex alexandro aliensi 38
q. 12 membro 3 ad 4um suarez 3a p. tomo 4o de paenitentia 19 q. 1a ubi
ait per bauilonem sentam est quod licet habitus qui in nobis est paenitentia
in re deno minatur ex habitudine ad actum detestandi per propria peccata
tamen vere non potest habere actus qui non supponat illi peccatum

i'mo sufr ante i'mo nec p'ota ad peccandum. Sed ur fere a'o peccato
sm se &c. —
Dni e' ro'm s'pui s'i'am c'seni'alem ui'rtuti puni'e ex tendi'ez ad
peccata futura et aliena et ad ipsa peccata sm se quo ad ro'em malicie
et actus mali qui e' quasi illius subiectu quarbis sudenominario
puni'e i'uspicio'm quam n'ri buar illi p'prie n'si i'ts quenquam p'
commi'si hu'ui quo ad rem attinet intendit ab autoribus citatis apud
re q' colligitur ex illor doctrina. p'bat q' r'o s'pui s'i'ae c'seni'aly uirtutis pu'
te e' quedam i'ustitia erga Deum respicie'us equalitatem p'porcionalem
in humanis operationibus illi debitam ut aperte docet D. Thomas 3 p'te
q. 85 a. 3 et dicetur infra. Sed p'pter hanc ro'em fralem i'ustitie p'
nius detestari peccata futura et aliena et ipsa peccata sm se quo ad
ratione malicie et actus mali qui e' i'niuria aito fergja Dei uel ute
ridat equalitas p' p'porcionalis in humanis operationibus debita
et servandum ius illesum et resarciendum lesum &c. —
const' q' r'o i'ustitie i'nter hois p'et detestari n' solum iniuriam p'p'
am i'am factam sed et futuram et alienam sm se qu' operatio p'fim
um servari debet equalitas iustitie et lus illesum. Similiter re'ly
tutie erga Deum que ex D. Thoma loco p'ximo citato e' uirtus punitiva
uerum ad reddendam confessionem in mo loquendi et ne (ut ab aliquibus
parum consulte fieri solet) ab s'o litera dicat doctrina cor mo lo
quendi recepta cum facile ad hi bi tali mirum res ipsa uni respondit
caute procedendum est in modeatis predicta i'taut apparat ro'em s'pui s'
cam c'seni'alem puni'e extendi ad peccata futura et aliena ac sm se quam
bus res pertinet illos n' ri buare illi p'prie sudenominario puni'e que
univerat peccatum p'prium cum mi sum ut patet ex p'prietate hu
ius bonis lucis puni'e et principalitatem ex uirtute que p'prie e'
cui munus puni'endi s'lum de nostris malefactis et peccatis cum mi bis in
quantum auxiliare puni'ta D'. rem actam compensari malefacti et mutacio
consilio et reconpensatio iniurie a nobis illate &c. ad hec autem fa
ciunt aperte exemplaria ex doctrina doctorum aliorum citatis quas
sicut quo ad fuam ro'em s'pui s'cam extendamus ad aliquas actiones
ob ro'em ristitutionis ob defectum aliam existentiam n' participant
p'priam denominatum que cum operibus solet tali bus ut inducit ut patet
ex dictis his puni'e precedentibus f. explicat. —
Preterea negat quod i'ntegrum scilicet sudenominario puni'e
cui uni univerat peccata preterita n' debere negari n' s'et ad eam met
uirtutem que p'hanc tendit ad peccata preterita puni'
pertinere etiam caute e' ad peccata futura ut hic i'ex n' dominio
ss. 14 et 4 ubi determinat que e' actus puni'e dicitur illam e' animi
dolorem et detestationem despicacionem misso cum p'posito n' peccandi de
cetero 2'o ex eadem puni'e quando puni'ta e' ante acta peccata
deflere et flenda n' commitere que ex sanctis patribus recipitur
e' at colligitur 4 sent. dist. 14 et 16 et in decreto gratiani
de penitentia dist. 3 ad 9 i'nsuper p'uit caute q' ex ipso

D. Thomas aperte 3.a p. q. 85 a. 3 ubi ait ad virtutem pœnitentiæ pertinere non solum dolere de peccato perpetrato, sed etiam propositum emendationis in futurum.

Quæ omnia ex infra dicendis, a quo pendent, plenius constabunt.

3.o Dicitur ultra, quam præter peccata aliquod aliud sit objectum materiale virtutis pœnitentiæ.

Dicendum est non solum peccata esse objectum materiale virtutis pœnitentiæ, sed etiam alias res, quæ pertinent ad destruendum peccatum et resarciendum iniuriam illatam Deo et ad præcavendos relapsus, nempe opera satisfactionis et pœnas pro peccatis assumptas ad expiationem peccatorum, emendationem vitæ, cautionem vitandi occasiones, et ad servandi media ad impediendum peccata, et observandam æqualitatem proportionalem iustitiæ in humanis operationibus debitam Deo.

Hoc aperte colligitur ex locis Scripturæ, Conciliorum et Patrum, quos afferimus, ad virtutem pœnitentiæ non solum pertinere ut doleat de peccatis commissis, sed etiam amplectatur opera satisfactionis et pœnas ad satisfaciendum pro peccatis, et velit emendationem vitæ et cautionem in futurum. Et sumitur ex Tridentino sess. 14 c. 4 et 8 et 9, plenius ostendetur infra.

Præterea hanc ubi bene explicat ad Thomas 3.a p. q. 85 a. 3 ubi ait ad virtutem pœnitentiæ pertinere non solum dolere de peccato perpetrato quatenus est offensa Dei, sed etiam propositum emendationis et recompensationis iniuriæ. Et ad 1.um ait materiam virtutis pœnitentiæ esse actus humanos quibus Deus offenditur et placatur, nempe illi quibus offenditur, id est peccata sunt materia detestanda et destruenda per pœnitentiam; illi quibus placatur sunt materia offerenda in recompensationem iniuriæ et ad reconstituendam æqualitatem iustitiæ in humanis operationibus Deo debitam. Et ad 3.um ait licet pœnitentia sit directe species iustitiæ, comprehendit tamen quodammodo ea quæ pertinent ad omnes virtutes, hoc est plura objecta materialia aliarum virtutum attingunt etiam a virtute pœnitentiæ, non eodem sed diverso modo, ac ab illis, nempe propter suum objectum formale, siquidem, ut ibi ait D. Thomas, ad illam pertinet abstinere a delectabilibus et sustinere dura propter suam rationem formalem pœnitentiæ, unde non hic propter aliud objectum formale pertinet nam ad temperantiam et fortitudinem.

Idemque docent ceteri expositores ibidem et alii auctores locis infra citandis in quibus ut ibi, a quo hoc pendet, ubi ex instituto ostenditur ex Scriptura, Conciliis et Patribus, a quibus quatenus ad præsens attinet insinuatur et probatur quia vera pœnitentia, qua homo convertitur ad Deum, postulat ut non solum doleat de peccatis commissis, quibus illum offendit, sed etiam velit quo ad posse destruere peccatum et resarcire iniuriam divinam per opera satisfactionis et servare æquitatem iustitiæ in suis operationibus debitam Deo, sicut etiam suo modo id postulat ratio veræ pœnitentiæ et reconciliationis cum iustitia inter homines.

C 3.um Quid sit objectum formale virtutis pœnitentiæ, et an sit idem cum objecto formali iustitiæ aut religionis seu alterius virtutis.

Sectio 1.a Explicatur objectum formale pœnitentiæ

In hac est quæstio expressius huius materiæ, reperitur apud auctores magna dissensio, præmittenda autem sunt aliqua in quibus debent magis convenire omnes.

Dico 1.° obm frale adequatum uirtutis penitentiae non est ro malitiae aut offensae seu iniuriae quam habent peccata seu malefacta quae dicimur penitere nec ad solam uirtutem penitentiae pertinet detestare peccata seu mala facta ad aliquas uirtutes quatenus illa sunt opposita diuersis roibus boni quae sunt oba fralia diuersarum uirtutum vg.a uirtus temperantiae detestatur malum intemperantiae ut oppositum bono tempe rantiae et iustitia malum iniustitiae &c.a in hanc uenit ter aut beni' ... autoris d. t hoc 4 sunt dist.e 19 q. 1 a.° quaest. singulas et 3 p.e q. ... a.2 ad 3.um ex alius quae sunt dist. 19 q. 2 a.° durandus ibidem et alius a 2 ... q. 1 marsilius q. 10 et alii —

explicatur et probatur quod obm frale primarium uoluntatis est bonum rationale in quantum bonum et detestatur uoluntas et ideo detestatur ac fugit malum primarium bono quod amat ut notum est ex communi doctrina ... ... in ... q. uirtus penitentiae sicut et quaecunque alia existens in uoluntate non habet obm frale adequatum mali quam detestatur sed praefert in aliquo bonum roe cuius detestatur malum praeterea cum sint diuersae roes boni pertinentes ad diuersas uirtutes quae opponuntur diuersa malacta peccata consequenter ut ad diuersas uirtutes existentes in uoluntate pertineat detestari diuersa malacta peccata quatenus opponuntur diuersis roibus boni quae sunt illarum oba fralia quamuis fieri possit ut una uirtus per unum obm frale omnibus roe illa detestetur modo in praxi explicando —

confirmatur quod sicut in naturalibus eadem inclinatio quae tendit in aliquem terminum sibi conuenientem recedit a contrario vg.a ignis eadem leuitate qua tendit ad locum superiorem recedit ab inferiori et terra eadem grauitate qua fertur in centrum recedit a loco superiori ita et hoc modo in moralibus quaelibet uirtus existens in uoluntate est quaedam inclinatio quae tendit in bonum ut in terminum fralem sibi conuenientem et roe illius detestatur et fugit malum seu peccatum illi contrarium ut patet ut docent dicti t hoc et uiterali 1.a 2.e q. 5 ab [illegible] et 2.a 2.e q. 26 a. 6 ad primum et q. 2 a.° ad 2.um ... &c.a — praeterea hoc amplius probauit ex infra dicendis —

hoc supposito in quo autores dicti non dissentiunt quaedam illius est dissensio an sit quando obm frale uirtutis penitentiae — aliqui dicunt non dari aliquod unum obm frale per quod uoluntas detestetur omnia peccata sed solum diuersas roes frales boni per quas ad diuersas uirtutes pertinet detestari diuersa peccata vg.a alia roe uirtus temperantiae detestatur peccatum intemperantiae et alia uirtus iustitiae peccatum iniustitiae &c.a unde consequenter asserunt non dari aliquam certam specialem uirtutem penitentiae sed per hoc noie penitentia denotari uoluntatem diuersarum uirtutum quae quolibet modo detestantur diuersa peccata in autoribus supra citatis c.° huius disputationis 1.a 2.a in n.° sententia —

Dico 2.° datur aliquod unum obm frale per quod specialis uirtus penitentiae detestatur omnia peccata hic c.° probatur 1.° contra autoritate grauium autorum quos retulimus disputatione c. 1 huius disputationis 1.a 2.a in 3.a sententia illi non asserunt dari specialem uirtutem penitentiae ab alius diuersam et consequenter concedunt

aliquod unum obiectum formale diversum a solis formalibus aliarum virtutum propter quod talis virtus specialis aliis formis detestetur omnia peccata —

2° probatur quia experientia constat animas aliquas conversas constat peccatores propter poenitentiam converti ad Deum in brevissimo tempore et momento ut habetur ex c. 106 et 33 ... in decreto gratiani 26 q. 6 ...
viter et c. agno ... plenius quod dicatur infra sed id esset difficilimum et moraliter impossibile nisi daretur aliqua virtus quae propter unum obiectum formale detestaretur omnia peccata nam aliquis qui ater ... multa peccata posita ... virtutibus non posset ...
ran illorum poenitentiam nisi eliceret tot actus virtutum specie diversarum quot sunt peccata illis opposita siquidem adversarii dicunt poenitentiam peccatorum solum posse fieri per actus peculiares earum virtutum quae opponuntur peccatis constat autem difficillimum et moraliter impossibile ut homo habens quam plurima peccata specie diversa eliciat brevissimo tempore aut momento tot actus illis oppositos virtutum specie diversarum neque posse in brevi tam subito applicari omnia requisita ex parte sensuum internorum et specierum intelligibilium atque intellectus et voluntatis ad eliciendos tam varias apprehensiones et tandem virtus ... actus ... exiguum ad habendos tot actus tam diversarum virtutum ...
... ut aiunt ad hoc 3° contra adversarios qui dicunt virtutem poenitentiae diversorum peccatorum non posse aliter fieri quam per actus diversarum virtutum quae sunt in obiecta formalia illis opposita — 3° alios vero qui defendunt praedictam sententiam aliam [illegible] —
[illegible] ut aiunt ad hoc 3° ipsos adversarios qui virtutes existentes in intellectu ut fides prudentia etc. non detestantur peccata sibi opposita nempe infidelitatem et imprudentiam siquidem detestatio seu dolor de peccato cum sit actus voluntatis non elicitur a virtute pertinente ad intellectum sed ad voluntatem ut patet ergo ad habendam poenitentiam horum peccatorum requiritur alia virtus diversa ab illis quae sunt in ... alia obiecta formalia opposita talibus peccatis haec autem virtus sive detestatur haec peccata ... potest detestari alia propter rationem communem omnibus peccatis diversam ab aliis specialibus rationibus in quas feruntur aliae virtutes ut amplius constabit ex dicendis —

3° probatur quia licet verum sit quod detestari diversa peccata pertinet ad diversas virtutes voluntatis propter diversas rationes formales bonitatis ipsis peccatis oppositas unde fit ut haec detestatio ... late sumpta ... detestatio peccati ut unica ... posset ... multis virtutibus ut sup. ... dictum est id tamen non obstat quominus voluntas propter aliquam unam obiectum formale ab aliis diversum et ... alio modo tendendi detestetur omnia peccata nihil enim in contrarium urget ad quod fieri possit de facto haec peccata fundamentaliter ... ratione partim supra posita partim vero infra ponenda ergo non est negandum praeter alias speciales virtutes inter se diversas quae singulae detestantur diversa peccata sibi

oppositad ari ex alii amiri rationem specialis penitentiae quae procedit
ut simpliciter finale et aliomodo tendendi detestari omnia peccata —
ut autem hoc ex plicetur, sciendum est primum speciales rationes malitiae quas
habent singula peccata et peculiares rationes boni illis oppositas esse ex
aliquas rationes generales et communes omnibus peccatis quarum quaelibet per se est obiectum
finale seu motivum inducens voluntatem ad detestationem omnium peccatorum
primum in voluntas per detestari omnia peccata quae est malitia turpitudinis contra rectam
rationem et secundum bonum honestum per se amabile 2º quia auferunt aliquod bo
num temporale s. aeternum, ut gloriae privationem gloriae aut penam inferni
s. purgatorii etc. 3º quia est contra charitatem et leges amicitiae 4º quia est
iniuria et offensa Dei contra obsequium ac servitium quod creatura debet
praestare suo creatori et domino etc. unum igitur virtutis penitentiae cuius actus
est contritio, per se est convertens hominem ad Deum, unde debet detestari omnia pec
cata ex animo, unde et quia nam ex illis rationibus finalibus quarum quaelibet per se
generalis et communis ad detestationem omnium peccatorum, sit illius obiectum finale —
dicendum est 3º obiectum finale specialis virtutis penitentiae deinde ex quo sequitur. Si autem
datur ratio malitiae detestabilis est peccatum ut detestabile et expiabile quia est offensa
et iniuria Dei contra dominium, servitium et obsequium debitum ipsi Deo. Si vero autem
datur ratio bonitatis amabilis est ipsa honestas quam habet servitium et obsequi
um Deo debitum seu quidem reddit equitas s. aequalitas in specie et spe
cialis in humanis operationibus Deo debitis —
haec habentur ex communi doctrina gravium auctorum d. thomas q sent. dist. 14 q. 1 a. 1
quaestiuncula 3 ait licet omnis virtus vitium repellat a quo subiecto
non penitentia habet specialem rationem obiecti ex hoc quod respicit peccatum ut expiabile
quantum ad ulteriorem penam in tertia parte 3ª p. q. 85 a. 2 ad 3 ubi ait
quod primum est penitentiae ut expellat se peccatum cum sit in quantum ...operari ad destructionem
peccati quod ut est remissibile et a 3 ad 1 ubi ait manifeste penitentia est actus hu
manus quod Deus offenditur s. placatur et ad 2um ait virtutem penitentiae est quandam
speciem iustitiae ad quam pertinet ut respiciat medium aequalitatis quae ...
... inter hominem et Deum praeterea d. bonaventura q sent. dist. 14 p. 1 a.
ai q. 2 ad ultimum durandus in eadem dist. q. 1 et 2 paludanus ibidem q. 2
soto ibi a. 1 et 2 marsilius in q. q. 10 caietanus et alii 3ª p. q. 85 a. 2
ad tenendam autem consistentem in modo loquendi notandum est apud hos
et alios auctores reperiri varios dicendi modos quibus de ea in videntur ... dum
ut unumquemque virtutem penitentiae respicere peccatum ut est offensivum Dei ut ex
piabile ut emendabile ut refermabile ut operi... ad destructionem peccati
ut respiciat medium iustitiae ut servet divinum ius et legum ut reparet
ciam legum etc.
quibus igitur ad rem adveniens notandum in se ... probandam virtutis pe
nitentiae per se cuius actus est contritio ordinatur ad detestandum non solum hoc
aut illud peccatum sed omnia si quidem illa ut ex ... patet a paribus ex communi
doctrina compatitur ex ipsa dicendis debet per se convertere hominem ad Deum

q. n. prestari sit solum de testari aliqua peccata mortalia aut non omnia ut patet (3)
cum ergo illi ... obiectum formale assignare aliquam rationem communem omnibus peccatis ob quam
omnia sint ... illius actum detestabilia (3) cum in nobis virtutis non solum debeat
attendi ratio mali detestabilis sed etiam ratio boni amabilis si qui sit quod illi debuit
... malum est detestabile ... aliquam rationem boni ob quam
ut ... obiectum formale primarium detestari malum ut ... est
sequitur quod in dicta in nobis virtutis ... debere assignari rationem mali detes
tabilis et rationem boni amabilis sed nulla alia ... illi assignari quam
eam quae in nostra ... est proposita ut ... ei ... facta ... alias
assertiones ... sequentes (3) etc. —
... omnia peccata detestabilia nulla alia
... obiectum formale huius speciali aliis virtutis ... assignari ... quam ea
quae in nostra ... est assignata etenim ... hanc speciali alterius virtutem ...
... perfectae ... communio detestari omnia peccata ... hoc
obiectum formale quod sint ... rationem et ... bonum honestum aut ... propter
hoc solum quod afferant aliquod damnum temporale ... privat ...
aut poenas inferni ... purgatorii etc. nam in hac ratione ut patet non
attenditur offensa ad iniuria Dei nec ... ad illum nec ... illi
debita nec honestas et equitas servandi ... Dei illesum et ...
... hoc autem attendit ... virtutem perfectae ... communis
... ut patet ex ... doctrina gravium autorum quos retuli
... ex dictis ... et ... apparet ... perfectae ...
... et ... detestari peccatum ... offensa ... satis
et ... etc. ... multa ... ex infra di
cendis —
praeterea ... alterius virtutis ... detestari omnia peccata
... ob hoc obiectum formale quod sint ... charitatem et amicitiam ...
divinam bonitatem summa ... amabilem nam hic
... ad charitatem quae est virtus theologica a qua fluit et alia
... theologicis ... virtutis ... quae virtus mo
ralis ut ex ... doctrina ... est ... ... etenim ...
... in ... nobis bonum ... obiectum formale ...
boni ad detestandum malum ... illi ... ut dictum supra in
hoc c. ... in dicta ut cum charitas quae est virtus theologica habeat pro obiecto
formali divinam bonitatem ut ... se amabilem summo amore ...
... ex ... hanc rationem formalem ad detestandum ... peccatum
quatenus ... illi contraria ... in hac ... non ... obiectum formale ... aliis
virtutis ... a charitate ... illi ... assignandum aliud
obiectum formale ex sufficienti autem enumeratione ... nullum aliud illi
... assignari posse quam illud quod in nostra ... assignatum ... a
... illi et ... alteri virtuti ... sequenti ratione —

contritio quia detestatur omnia peccata propter hanc rationem formalem quod sint offensa seu iniuria Dei, 2° obsequium acceptabile illi debitum et bellissime obsequium acceptabile Dei propter hanc rationem formalem quod id sit debitum honestum debitum Deo pertinet ad aliquam peculiarem virtutem, ut patet siquidem in talibus est peculiaris ratio boni honesti quae in specie conveniens obiecti formale alicuius peculiaris virtutis ut constat, ergo assignari debet aliqua peculiaris virtus ad quam id pertineat, sed nulla alia apparet assignabilis nisi ipsa quam hic specialis virtus poenitentiae de qua in praesenti agitur, quamvis nisi ei virtutem ad quam accessum fuerit pertinere tale obiectum nisi bene etiam posset aliqua denominatione, nempe iustitiae erga Deum aut religionis ut infra dicetur, sed quod rem attinet illa non differt ab ea virtute quae ex communi doctrina gravium auctorum locis supra citatis q. 3 dicitur specialis virtus poenitentiae, per formam cuius attingitur contritio, etenim ad talem virtutem cum ipsa competit Deo reddere debitum servitium obsequium pertinet ut debet servari divini numinis illaesum et reparari laesum, atque inde ut detestetur et destruat peccata quia offensa sunt iniuria quae laedit divini numinis et ad illud reparandum inducit exhibeat satisfactionem et emendationem vitae et alia remedia quae sunt bona aequalitatis iustitiae compensationis erga Deum, quae omnia ut habetur ex auctoribus supra citatis q. 3 et colligitur ex dictis communibus aliis auctoribus patrum [illegible] virtutem poenitentiae cuius attingere contritio vide Suarez 3 p. 8 tomo 4 disp. 8 ut q. 4 ss. 2 [illegible] et ss. 3 [illegible] et s. 10 ss. 2 ria sententia et disp. 19 s. 1 qq. in his habet aliqua quae pro hoc faciunt —

ultimo modo denique probatur quia contritio ut constat ex communi doctrina ubi supra q. 3 et amplius ostendetur infra actus specialis virtutis poenitentiae, sed illa est dolor de peccatis quia sunt offensa Dei et includit propositum emendationis et satisfactionis ad reparandum iniuriam quam homo debet Deo ut etiam constat ex communi doctrina ubi supra et apertius docet D. Thomas 3 p. q. 85 a. 3 ut pote et colligitur ex nostri domino ss 14 a. 14 et [illegible] plenius quod explicavit infra suo loco, ergo ad hanc specialem virtutem poenitentiae pertinet quantum ad malum [illegible] detestari peccata ratione quod sint offensa Dei, 2° id quod homo debet Deo quantum vero ad bonitatem amabilem velle ut exhibeat Deo satisfactionem [illegible] aliaque pertinentia ad illius obsequium et servitium quia id sub hac speciali ratione boni honesti debiti ipsi Deo ad quod hoc confirmatur [illegible] propositum ergo etc.

§ 2 aliquae obiectiones contra dicta.

1 arguitur D. Thomas 3 p. q. 85 a. 3 ait dolere de malo perpetrato pertinere ad charitatem, ergo censet id non spectare ad specialem virtutem poenitentiae —

Respondetur hoc quod est dolere de malo supposito pertinere ad diversas virtutes propter diversa obiecta formalia seu motiva propter quae elicit actus specie et realiter diversi, nihil obstat quod possit concurrere in unum actum eadem entitative et numerica actus plures rationes essentiales specie diversas

et potius in oppositum urgent aliqua fundamenta ut in logicali alibi
ostensum est quare ad charitatem ut ad unum elicitive pertinet quidem
actus de teris studiositatis de quarum professione obiecto formali summi boni propriis
charitatis ut diximus in precedenti paragrapho proinde non dici potest actus
ad seipsum amministrativum pertinet alius actus de teris studiositatis de
quarum proprium aliud obiectum formale summi boni sibi proprium supra explicatum
unde in effectu doctor sanctus in nostro loco quicumque in margine proprium ait ad spe
cialem virtutem pertinere pertinendo vero de quaro inquisitionem contra divi
num emendationis proprio ad recompensationem iustitiae &c. —
2o argumentor sicut voluntas in actibus amoris et consequentis debeat
habere pro obiecto formali aliquod bonum non in actibus odii et detestationis ac fuge
potest habere pro obiecto formali solam rationem malitiae illam ut est sufficiens
eius motivum ad detestandum malum consequentia dici potest seipsum amministrativum
virtutem pertinet ordinari solum ad hoc ut detestetur quarum obiectum mali
atque inde illam non habere pro obiecto formali aliquod bonum —
Ad argumentum huius argumenti est distinctio inter auctores an voluntas in actibus
suis actibus tam amoris quam odii habeat pro obiecto formali bonum sed non est huius
loci hoc examinare de quo agitur in 2a 2e q. 26 et 29 et alibi ubi de
amore et odio et de voluntariis solum observandum ne consun
dantur diversi sensus quibus in hac materia dividitur pars et illius actibus
licet huic in 1o sensu potest an bonum sit obiectum formale saltem
in ipsum omnium actuum voluntatis et odii et fuge in quo quilibet
actus presupponat bonum saltem quasi motivum quodammodo ex in
ipsum [illegible] aut excitans voluntatem ad odium et fugam mali et
in hoc sensu pars affirmans est communior consensu recepta siquidem
amor boni est [illegible] affectus voluntatis et quasi radix aliorum affectuum
ut docet D. Thomas 1a 2e q. 25 a. 2 —
2us sensus potest an bonum sit obiectum formale immediatum omnium actuum
voluntatis ita ut nullus detur actus eius odii et detestationis mali qui non feratur
eius in aliquod bonum ut in obiectum formale immediatum atque inde quilibet actus
odii de aliquo malo sit eius realiter amor alicuius boni possibilis et in hoc
sensu aliqui tenent partem affirmantem asserentes simpliciter separabiles [illegible]
et animadvertat semper non in natura [illegible] dicitur studiositatio ac fuga mali
et eius amor alicuius boni ratione [illegible] odio habet malum et simili ratione inquirimus in
intellectu actus [illegible] falso et eius assensus alicuius veri —
alii vero tenent partem negantem dicentes dari posse actum odii seu detestationis
qui solum habeat pro obiecto formali malum nec ullo modo sit amor alicuius boni
possibilis quamvis illum presupponat quod sane ut in confirmatione experientie
qua videmus experiri nos aliquando fugere et detestari malum
eo solum quod sit malum et turpe quin illo motu actu feraliter amemus

aliquali ad obiectum quod sit bonum scilicet, ostensivum quamvis homo possit quoque fugere malum in illo carere, nec aliter loquendo dicat, quod an bonum 2° idem est vel consonum rationi, non ex ipsis rei apparet, verum si simile malum ut malum, ita sufficiens motivum impingens ad fugam et desperationem, quamvis non ad amorem, et consequenter — 3° auctoritate D. Thomae et aliorum 1a 2ae q. 26 et 29 ubi dicit obiectum amoris est bonum odii vero malum, ut de gravi clarebat quaest. 1a 2ae tomi 1° biij fur. 2 c. 2 —

3° dubitatur an quando contingit eodem actu reali simul amari aliquod bonum et odio haberi aliquod malum, quod fieri posse est consonum esse rationi et rei, et ad consensum nemo videtur negare, tum bonum cum actum sit identice et realiter sit amor et odium respectu diversorum, formaliter coincidere utrum sint essentialiter diversos actus amoris et actum vero odii, ratione formalis essentialiter distinctos, multi non id affirmant, sed sententia negans tenenda est juxta doctrinam in logica et alibi traditam, quod nunquam in eodem actu reali sint essentialiter diversae species actuum, nec amor et odium ex sua ratione petit semper distingui specie essentiali, sicut nec actus affirmationis et negationis et pravitatis ac speculationis, sed tum solum quando habent diversa obiecta formalia adaequata, unde in specie divina ob unitatem rationis formalis quae est divina natura, non distinguuntur specie, similiter ratione in charitate theologica actus odii quam et amoris boni ob dictam bonitatem ut dicitur in mea de charitate —

nec 2° ullum inconveniens in hoc quod asserat unum actum specie sicut eodem individuo simul, licet ut patet essentialiter, imitetur unum et eidem obiecto formali habere diversas denominationes amoris et odii per diversa connotata scilicet, obiecta malia, sicut contingit saepe in pluribus aliis denominationibus et ipsi etiam adversarii concedunt de amore amicitiae et concupiscentiae, quos dicunt ex sua ratione non esse actus specie diversos et fieri posse utrumque eidem actus specie, sicut verbi gratia charitas sit amor amicitiae connotando res rationales quibus illum diligunt, ut amicus amor vero concupiscentiae connotando res rationales quas diligunt ex eadem charitate tanquam aliquid reductum ad res rationales —

his suppositis ad argumentum supra positum 14 omittendo ait et negando consequentiam quod quidquid sit de ea et de an voluntas in naturalibus odii et desperationis possit habere pro obiecto formali solam rationem malitiae, ut tum non est in re juxta primum eius actum, in sinis non ordinari solum ad desperandum malum sed etiam ad volendum aliquod bonum nempe emendationem vitae et actus fauto etc. ut patet ex nostri dominis 55 4a q. 4 et 69 et ostensum supra et 3a, in qua etiam [illegible] per habitudinem illius obiecti formalis aliquod bonum —

3° argumentum voluntas per desperationem creata petit se ob hanc rationem formalem potius — curat rationem et ideo bonum honestum sumendo pro obiecto formali ipsam rationem boni honesti in esse absque detractione huius seu alterius boni speciei sicut et universalis actus sit bonus et honestus aut indeterminatus ad aliquam aliquam rem ad quam pertineat, sed hic nulla ulla

in est in potentia dico per potentiam non haec solum per obiectum formale rationem boni honesti in communi et eamus de eius virtute procuranda quod istam

ad solutionem huius argumenti oportet separare aliquam actionem a bonitate quae non nunquam cum fundamento sentire ob perturbandam generalem actionem loquendo de actu naturali aliud vero de supernaturali et quidem dicimus quod dicatur actu naturali virtutem .i. voluntatem naturaliter posse et de facto separare actum quia deceptae procurata prius se obiectat rationem formalem quin virtutem rationem et vero volentem honestum sumendo per obiectum formale istam rationem boni honesti ut sic in hoc non obstat quominus voluntas possit naturaliter elicere talem actum et experientia docet ut nimis separabiliter elicere 2° ut virtutem talem actum est bonum et honestum ut desiderare aut inde virtutes actuales est in inter actus de sensatio ad quem non habitum pertineat —

1° aliqui asserunt talem actum pertinere ad eius habitus virtutem in qualibet virtute amando rationem specificam sic peculiarius obiectum boni consequenter est amat rationem communem boni honesti in illa elicitam —

sed hoc incorrectum quia aliud est amare rationem communem boni honesti ut sic prescindendo ab differentiis specificis aliud vero amare hoc aut illud speciale bonum in quo includitur rationes eius sicut aliud est eius derivatio eius specifica illius quod specificatur in ratione aliud vero hoc aut illud eius in quo illa includuntur unde qui habet per obiectum rationem communem eius speciale non pertinet ad quamlibet determinatam sed ad aliquam unam ab aliis diversam quamlibet quelibet

... est hoc per obiecto hoc aut aliud eius consequenter est virtute in ratione eius in illo inclusa ... suo modo licet quilibet virtus huius per obiectum dat aut illud bonum amat est rationem communem boni ibi inclusam sed actus quo amatur ratio boni honesti ut sic absque limitatione ulterius boni specifici non pertinet ad quamlibet virtutem —

unde 2° quidam actus naturales circa aliquod obiectum pertinet ad eum habitum naturalem quem potius producere .s. augere similes actus tendentes in illud obiectum ut constat ex communi doctrina de habitibus asserente habitum naturalem solum inclinare in actus similes illis a quibus generatur .s. augetur et ex quibus denique actus naturales circa aliquid obiectum formale facilius anobis eliciuntur habitus relictus ex similibus actibus — 3° ratio quia cum habitus naturales est in hunc generetur et augeatur ex actibus naturalibus hic limitatam virtutem ad illos tantum sic determinatam inclinationem habere naturaliter reservatam ad facile eliciendos alios actus similes huius quod auget sunt est autem actus naturalis tendens in rationem communem boni honesti pertinet ad eius habitus ... tunc quibus sunt etiam bona particularia a et diuunt ad virtutem — probo

consequenter quod talis actus est rationem communem boni honesti prius se non potest generare eius habitus virtutem particularium immo nec aliquam illarum quod habet per obiecto aliquod bonum particulare quod ratio est cum potius illud generare hunc .s. illud habitum circa hoc .s. illud bonum particulare quam circa aliud 2° quia cum illud designat ullam rationem specificam boni particulari ut supponitur non habet per se determinatam virtutem ex qua sequatur actus determinatus

specialis status ipsa a ratione boni honesti in eis ut dicemus infra § 3m
exponere —
Sit 2m Desumitur de actibus habitus supernaturalis non constat an de facto dentur
aliqui huiusmodi qui ordinentur ad [illegible] quare propter hanc rationem
specialem quam sumit a ratione et bonum honestum habent omnem specialem
ut sit ipsa ratione boni honesti in eis comparabilis in aliis actibus et habitibus
supernaturalibus sit superfluus; quia potentia absoluta quamvis nullam involveret
repugnantiam in rebus supernaturalibus an aliqui de facto dentur nunc
colligendum sit ex revelatione vel traditione ex doctrina Scripturae et
ecclesiae [illegible] aut aliunde non est unde ex hac [illegible] de
facto [illegible] actum habitum supernaturalem
nisi dicatur [illegible] ad aliquam ex illis virtutibus moralibus
infusis quae communi doctrina traduntur [illegible] ad [illegible]
[illegible] aut iustitiam &c — de quo alibi —
4° argumentor de [illegible] propter metum inferni aut privationem
gloriae [illegible] bonus et honestus ad nullam [illegible] specialem
[illegible] poenitentiae [illegible] per non [illegible] ad obiectum formale virtutis
poenitentiae —
2° actus [illegible] quae dicitur poenitentia [illegible]
de quibus [illegible] in [illegible] loco ubi [illegible] inter [illegible]
[illegible] quae supra dictus [illegible] ad poenitentiam [illegible]
[illegible] ut explicatum —
5° argumentor [illegible] religionis pietatis et iustitiae erga Deum [illegible]
[illegible] Deo debitum [illegible] et [illegible]
[illegible] illum [illegible] si hoc ut dicemus supra q. 3a [illegible]
poenitentiae [illegible] inde virtutem poenitentiae non [illegible] diversam
a religione et iustitia erga Deum — hoc argumentum [illegible] difficultatem [illegible]
sequenti discutiendam.

§ 3a explicatur an obiectum formale poenitentiae sit idem cum
eo religionis, pietatis, et iustitiae erga Deum &c
proinde an poenitentia sit religio vel iustitia
et qualis nam iustitia.

Magna in hac re apud auctores varietas. 1a sententia absolute
dicit virtutem poenitentiae non differre a virtute iustitiae vindicativae;
q° Sent. dist. 14 q. 2
2a sententia asserit illam esse idem cum iustitia differentem ratione
formaliter ita [illegible] q. sent. q. 10 art. 1 [illegible] 4a —
3a dicit illam non esse idem cum qualibet iustitia sed cum iustitia vindicativa
[illegible] ita Scotus q° Sent. dist. 14 q. 2 art. Almainus ibidem et Gabriel
q. 1a art. dubio 3° quamvis addidit quandam limitationem faventes
[illegible] D. Bonaventura q. Sent. dist. 14 p. 1a art. q. 1a Ricardus ibidem aliique
dicentes proprium actum poenitentiae esse poenitentiae reputatum —
4a affirmat illam esse quandam partem ut vocant potentialem iustitiae
non [illegible] hoc illam videmus quod [illegible] ad iusti
tiam [illegible] Bonaventura q. Sent. di
dist. 14 p. 1a art. q. 3 Capreolus q. 1a art. [illegible] 4a [illegible]

Solutio argumentorum Durandi. Scotus q 2 a 3 Lib. 3 m 1 q 4 q 26 a 3 et ali —
5a sententia dicit virtutem penitentiae esse eandem cum virtute religionis ita
Caietanus 3a p. q 85 a 10 idque est probabile. Dicunt Scotus quod. sent. dist.
19 q 2 a 2 in 3o argumento Ledesma 1a 4i q 26 a 5 dicit igitur Fr. Petrus
de Soto de sacramento penitentiae lect. 1 fere ad finem. Suarez 3a p. tomo
4 disput. 9 s 1. Ex his et aliis similis multis convinciari potest ad huius rationis
terminos diversarum acceptionum iustitiae et religionis 1o igitur quam attinet ad
iustitiam sciendum est illam solere dupliciter sumi 1o late pro quacunque re
ita recti regulae quare .s. conformatur cum recta regula et in hac lata
acceptione quilibet virtus dici potest iustitia pro quo facit illud Matth. 5o beati
qui esuriunt et sitiunt iustitiam hoc est omnem virtutem et ob servantiam
mandatorum ut ibi notant expositores advenientis pluribus aliis locis
scripturae. in hac igitur lata acceptione constat virtutem penitentiae
sicut et quamcunque aliam dici posse iustitiam adque in hoc sensu D. Thomas 2a
2e q 58 a 6 ex parte ait omnem virtutem dici posse iustitiam et hoc modo loqui
Aristotelem lib. 5 ethicorum c 1 ubi dicit iustitiam non esse partem virtutis sed totam virtutem hoc est omnis virtutes —
2o iustitia sumi solet stricte pro specie alia virtute quae bene inclinat voluntatem in ordine ad alterum in ratione debiti exquirimus in qua dantur virtutes
ut tunc homo cum se ipsum ut illegum homo moderando suas passiones
bene gubernat se ipsum v. g. temperantia et fortitudo aliqui in ordine
ad alterum in ratione debiti sed gratiosi beneficii .s. obsequii
ut liberalitas alii in ratione debiti proprie sicut ut cuique reddat
id quod suo iure est illi debitum adque haec est stricte et proprie iustitia
ut docent D. Thomas et ali 2a 2e q 58 a 1 in hac igitur stricta
acceptione controversia an virtus penitentiae sit iustitia —
Dicendum est virtutem penitentiae esse proprie et simpliciter quandam
iustitiam erga Deum in hoc sensu quod proprie et simpliciter inclinat
formali iustitiae ad reddendum debitum Deo modo quo potest sive
illa appellet absolute pars subiectiva iustitiae sive pars potentialis
de quo infra hic in hoc modo propositio ut omnia illam quam ad rem
attinet intendunt autores citati in 1a et 2a et 3a et 4a sententia
[illegible] quamlibet differentiant in nasi granda speciali ratione iustitiae
quam pertinet — probatur aperte sumitur ex D. Thoma 3 p.
q 85 a 3 ad 3um ubi ait penitentiae virtute speciem iustitiae et in
additionibus q 12 a 2 ait satis facientes quae pertinet ad virtutem
penitentiae est formaliter actum iustitiae ab illa elicitum —
declaratur et probatur proprie et simpliciter alicui ratione iustitiae est illa quae inclinat ad reddendum alicui id quod proprio iure illi debetur ob
hanc rationem formalem quod tenetur potest cui liceat reddere id quod suo iure
debetur ut patet ex ea defensione iustitiae quam potest solum ius
suum unicuique tribuens quae ex Ulpiano recepta et theologis
cum D. Thoma 2a 2e q 58 a 1 sed haec proprie et simpliciter ali ratione
convenit virtuti penitentiae illa inclinat ob praedictam rationem formalem inclinat ad reddendum Deo id quod proprio iure est illi debitum

nempe debitum et debet reddi aequale quantum fieri potest ad iniuriam
contra quem commissa illius, et satisfactio qua homo eo modo quo potest resarcit
iniuriam illatam, ut patet ex ... q. 19 ...
et ex aliis supra dictis et infra dicendis. Quia virtus poenitentiae proprie loquendo
aliter est quaedam iustitia erga Deum modo dicto —
Hoc posito in quo dicere non videtur diffinire auctores citati in 1a et 2a
et 3a a qua sententia explicandum superest id in quo dissident, nempe
an virtus poenitentiae sit absolute dicenda pars subiectiva iustitiae an vero
pars potentialis et cuiusnam iustitiae. Pro explicatione autem ad intelligen-
dum notandum loquendo autem quod cum Aristotele lib. 5 ethicorum c. ... et 2o et
eundem Thomam locis citatis nuper tandem quasdam virtutes appellant par-
tes alterius et distinguunt partes integrales, subiectivas et poten-
tiales. Secundum eundem eas virtutes appellari partes integrales alterius
quae non sunt completae species sub ratione eius virtutis, sed pertinent ad illius
integritatem per rationem quasi materialem et extrinsecam, et in hoc
sensu d. Thomas 2a 2ae q. 79 a. 1o ait declinare a malo et fa-
cere bonum esse partes integrales iustitiae quatenus requiritur ad per-
fectum iustitiae actum —
Illae vero virtutes dicuntur partes subiectivae quae subiiciuntur alteri tanquam
propriae species participantes generalem rationem per propriam illius rationem, et hoc pacto
d. Thomas 2a 2ae q. 50 ait regnativam, politicam, oeconomicam, et militarem
esse partes subiectivas, hoc est species prudentiae. Denique ut notat d. Thomas 2a 2ae
q. 80 a. 1o illae virtutes dicuntur partes potentiales alterius quae adiiciuntur
tamquam secundariae principali (iustitiae) cum illa conveniunt, deficiunt vero a perfecta
illius ratione, et hoc modo ibi ait d. Thomas religionem erga Deum et pietatem
in parentes esse partes potentiales iustitiae quae ordinantur ad alterum cum debi-
ti ratione, in quo conveniunt cum iustitia, deficiunt vero a perfecta ratione iusti-
tiae quia non reddunt aequale —
Virtutem igitur poenitentiae auctores supra citati in 1a sententia asserentes
illam non esse partem subiectivam sed potentialem alicuius iustitiae, asserunt hoc fun-
damento quod virtus poenitentiae deficit a propria et generali ratione iustitiae,
quia illa non est pars subiectiva hoc est propria species iustitiae. Antecedens probant
quia propria ratio iustitiae est illa quae est inter aequales et reddit aequale de-
bitum ut habetur ex Aristotele lib. 5 ethicorum c. 6 et d. Thomas 2a 2ae q. 58 a. 10 et 11 et
q. 80 ac alibi saepe, sed virtus poenitentiae deficit ab hac ratione, siquidem non
est inter aequales ut patet cum sit hominis erga Deum, nec reddit aequale,
siquidem purus homo non potest satisfacere Deo ad aequalitatem, ergo
virtus poenitentiae non est pars subiectiva hoc est propria species iustitiae,
sed pars potentialis hoc est deficiens a propria ratione iustitiae —
Confirmatur quia hac ratione d. Thomas 2a 2ae q. 80 a. 1o ait religionem non esse
partem subiectivam sed potentialem iustitiae quia non reddit aequale Deo,
ergo idem dicendum erit de poenitentia —
Sed ad huius rationis intelligentiam dicendum virtutem poenitentiae comparatam divinae
iustitiae dici posse partem subiectivam potentialem, si iustitia sumatur
pro ratione communi generali iustitiae proprie condistinctae ab aliis virtutibus

que non tum roe essentialiter proprie iustitie sicuti religio penitentia et bene
aut propriae pars subiectiva hoc est species participans propriam et essentia
lem roem iustitie ut ligitur aperte ex d. thom 3a p. q. 85 ar. ad 3um ubi ait
penitentiam cum sit virtus specialis iustitie et aq. ut pote eminenter a birrionibus
q. 12a ar. ad 1um ait satisfactionem (que actus penitentie) esse actum specialem
ve quamlibet sit a charitate inseparabile —
preterea idem hoc ex auctoribus quos refert et sequitur Suarez 3 p. disput.
q. 510 ss 3ria senta qui asserunt satisfactionem elicitam a virtute
penitentie esse actum iustitie item idem ibidem disput. 55 ss 3o d. et ss relinquitur
in hoc inclinat et aperte iurisconsulto omnes ubi in utrisque disput. de iustitia
52a no 15 ss ad obiectionem ait virtutem penitentie (quam et sic virtute religi
onem) esse quandam iustitiam ad Deum quamvis imperfectam eius iustitie
que reddit equalem est pars subiectiva sed potentialis imperfecta non
comparatur cum proprie iustitie ut sit subiectiva —
Pro quo illa est proprie pars subiectiva hoc est species alicuius roe cuius quem
proprie essentialiter participat talem roem cum sed virtutis penitentie ipse
habet rationem roe cuius proprie iustitie Probatur proprie illius pars subiectivae
speciei maior continetur patet minor vero probatur quia ro cuius proprie iustitie
respicit proprium alterius ut reddat illi debitum sicut patet
ubi ratione respicit proprium quod est obiectum proprie iustitie proprie
iustitia sed virtutis penitentie proprie essentialiter participat hanc
roem namque essentialiter respicit proprium ius Dei ut reddat illi id
quod debitum neque detrahat de suis et satisfactionem etc. etc. —
...
Dio non sequitur quod illa proprie et essentialiter non participet roem cuius
proprie iustitie cuius obiectum est idem ex debito exigit proprium ius et propter
hoc sub ratione cui ... intersessione virtutes ex eo solum
quod una possit reddere equale non vero altera in hoc non impedit quod abutraque
nequeat abstrahi ro cuius proprie iustitie siquidem utraque essentialiter
convenit in hoc quod respiciat debitum proprie iustitie semper id quod ex de
bito exigit proprium ius alterius ob roem specialem honestatis que
elucet in hoc ut quoad fieri possit serbet alteri summus quere alias
ratione ab hoc credat equale s. n. —
et sane hoc satis indicat d. thom 3 p. q. 85 ar. in 10 et 3 argumento ubi cum
proposuisset hoc argumentum quod virtus penitentie non possit esse iustitia quia non potest reddere
dum equale non respondet asserendo illam non esse proprie iustitiam sed potius
ut ibi ait supponendo illam esse virtutem specialem iustitie respondet
ab his qui non possunt ... equalitatem exigit faciamus
quod possumus et 2a 2e q. 80 ar. ad 3um ait ab illis non servari equalitatem
absolute quia Deo non potest tantum exiberi quantum ei debetur sed
secundum quandam considerationem humane facultatis et divine ac
ceptationis hoc est equalitatem quandam proportionalem —

Confirmatur quia ex iniusticia et corruptione quis negat solvere alteri
equale debitum in solutione quam aliis quo ob rem fraudem servandi illi fuerint
debet videre quantum potest ~~sit~~ iure et sic reciproce iniusticia ut patet in
multis aliis iniusticiis sancti bonis quam commutativa quia non semper
unus homo solvit alteri debitum ad equalitatem ut quando debet mille
et solvit centum affectum iniusticie et effectum quem potest alius hoc ex
cum est eius si redderet eam iniusticiam quam reddit equale ~~tertio~~ distinguitur
ab ea qua redditur inequale —
3.o quia non variatur species essentialis ex corruptione quod Deus non posset reddi
equale bene non homini et ut recte docet Suarez 3 p. 8 tomo 1.o disputatione 4
sectione 5 in fine licet non ... relinquit probatur 1.o quia equalitas aut inequa
litas solutionis et defectus apertus de facto in aliquo materiali iniusticie in debito
in ipso effectu solutionis ut patet in materia in nobis formali et affectus specificio iniusti
tie — 2.o si alicui non valenti reddere equale adveniret facultas ad redden
dum equale aut ille aut habitus iniusticie quam ipse habet permitteret
in alio posse reddere equale vere manente invariata essentia ipse
cifica virtutis iniusticie salvaretur quod aliquando possit reddi posset
equale aliquando non 3.o haec de causa virtus qua Christus
ut affectum iniusticie reddi satisfactionem equalem vel infinitis valoris
propter unionem cum Verbo non distinguitur specie essentiali ab ea virtu
te infusa qua nos affectum iniusticie reddimus satisfactionem nobis
possibilem inequalem nisi in ratione unionis hypostaticae et beneficium
reddit Suarez ubi supra) fuit anima Christi capax alicuius moralis
virtutis infusae cuius non sit in eius capacitate aliis hoc non est unde potest
dari oppositum cum gratia habitualis quam cum caeteris virtutes infusas fu
erit eiusdem rationis in Christo et in nobis ut patet ex dictis 3 p. 8 et ... 7.
d. 1 hoc -
Confirmatur fuerit homo negat debere equale potest in habere singulum affectum
iniusticie sed et vocant voluntatem reddi ... quia ipse affectus ...
si posset reddere equale quam alius ... ad eam ... quae
in subiecto habente facultatem potest reddere equale —
5 denique quod est comparatio homini ... unde ostenditur ... qui non valet
reddere equale alteri ... non posset habere ... et proprium affectum iu
sticiae quo ad servandum illi fuerit debet reddere quantum potest
et ... dicendum sit ... affectum necessario debere ... virtute
specie distinctam ab ea quae ex eo solum quod idem subiectum aut alter
addatur maior facultas posset reddere equale —
Si in iusticia sumatur ... ea quae ... ea quae ad maiorem
integritatem et extensionem ... dicendum ... videtur
comparatae talis iusticia ... posse ... aliter potest
quia illa sic comparata ... partis potentialis quam alia
d. 1 hoc 2.a 2 ... nam ... ... unitali
iustitia ... non ... ... essentiali ob ...
frale

fraale iniustitię deficit in alii illius per fect(ionem) mali et extrinsi(co) q(uod)
i n nobis deficit facultatis n(on) p(ot)est reddere equale Deo —
Ad hinc D(icendum) ad fundamentum ad versariorum ... ...
... deficere arationem iustitię D(icitu)r sicut considerent illam deficere a ratione
essentiali ... ... qua redit equale Deo ut est
in Christo ... deficit aratione ... ...
abstrahi por aequali ... ...
... ut quo ad ... ...
fraale et ... ...
... ... —
D(icitu)r 2º illam ... ...
equale q(uae) ex equalitate aut inequalitate ... ...
... ... ut probarum sup(r)a ... 3º q(ui)a ... ...
ut in aratione mali et extrinseca iustitię ... ... equale
id ... ... —
ad illud autem dicimus ex ... ...
equalem et ... ... equale D(icitu)r ... ...
per fectae ... ...
... ...
... ...
ex ... ...
... ...
... ...
... ut probarum sup(r)a —
ad ... ...
iustitię q(uae) n(on) reddit equale Deo D(icitu)r ... ...
... ...
... ... equale
ut est religio ... in Christo q(uae) n(on) est ... ...
... ... ut docet Suarez ubi sup(r)a ... ...
sup(r)a dicta sunt —
... explicandum ... ...
... iustitię ... religio ... —
... illam ... ...
... ...
... ...
... ...
... ... Suarez ... ...
... ...
... ...
... ... Deum
... ...
... ...
... ...

ut i nfra aperiendo —
p hanc Caietanus 3 p. q. 85 a. 1 inter alias rones afferri i fauorem
dicit ueniam, ut afferat uir tutem peniteq ni e spem alienui rltud
diuersum ab alijs unde consequenter i nfra illam a religionem qui
sibi contrarium sic n nulles posset effectus ospm q eam uirtutem
prius esset uitiosus q ipse Vr absurdum sed penitu necessario opp
suppenit i nfubo uitiorum contrarium de quo suffit u penitra @ @
sed merito sequitur q sumr. dispe 19 q 2 a. 1 m. argumento ait uir
dum Caietanum hoc argumento sic uiuit cum dij autem alios solut
p banc li de facili respondere sed i ngando maiorem quamuis sit
liter respondit ueramente necessario redendum non aliter loquendo
e 3m rocam. uirtutes ut presupponat uitium dispensandum quamlibet
sit ut n presupponat sed abstrahit ad q i taillius roñe pugnat
dari aliquam spem alienui rtutem quas id presupponat q fatem
i. presumend crete dari aliquam habitum ex preparata ordi nati
solum ad hoc ut dispenseret peccatum commissum et reparare hominem
lapsum bene ille quamlibet presupponeret peccatum si mundum n defe
cerit aperfecta roe uirtutis ut recte notant sequitur ubi sup. probab
aliquis i bidem alie roe qz dispensare peccatum, presupposit ene aliquis sit
simpliciter bonus et honestus ait i reliqui rtutis si ngiuiter — 2o ab
omnibus ex aduersarijs, conceditur cum autem sigulares quodlibet
mer peccata commissa presupponere peccatum et tm n i dico desiccare a roe
uirtutes actualis — 3o ab i lbis ex nadit. i nspiciam condianter presuppo
nere malefactade qz punitio uindicta &c. —
4 quamlibet illa maior sedere n minor quater uirtutem penitre
necessario presupponere i uitium falsa qz illa per adeo infundi prius
quam commitat peccatum sicut i nfusa fuit adamo in statu innocentie
ut docent D. Thomas et alij; 3 p. q. 85 a. 3 i mo ex i spanara rei haui
penitentiam cum sit specialis roem sequi sicut ordinatur ex ad destruendam
ata sit de qz spes i nfusa roe i ncludunt Deo fensam n ne
cessario ad suscipiendum peccatum ut presupponat peccatum iam commissum
ut ex supra dictis et i nfra dicendis patet —
aliter i gitur nostrae qz uirtutes penitentiae sit quedam religionis
p br. qz uirtutes i nclinat ad reddendum Deo deuitum iuxtam et sub
i ure ob hanc roem fraler beni honesti ut constituat debitum
proportio hec cum Deo i religiosum q i ncipit roe quam sit
differt religio et ex quo sententia unde ratio 2a q 80 a. 6 et q 81
a 2 sed hec ro fraudissime i uenitur uirtutem penitentie illa n constit
tuat secundum proportio hec cum Deo i religionem i ndo lurende quaruis
qz offensio illius o fensa et infans fuit q illis dimittat ut pater

ex tri demi no ss iq cq … et ex alii sup dictis et in pralican-
dis quod est quedam religio —

conf. quod ad eand. omnis rationem que in reli nat. in naliquam roem frater
boni perti net ut eo diversitas ac unit. deprimere malum quatenus
illi contrarium ut ostensum est sup. si sed ad virtutem religionis perti-
net in reli narei … hanc roem fratem boni ho. neque hoc sit divina sub
iectus Deo quod ad illam … pertinet … quatenus willi contrari
um et ecunari ad illius desiderare et compensat. ac satis facit …
sed hoc frati ssime prestat virtus penit. ut constat ex dictis quod illa est
quedam relisio —

confr. 2o quod similiter roe est inter hos cadunt tres. ergo … sub ser ban
cia. Similiter penitentia similis que in reli nat ad serbandam demi ran equi
tatem sua pro parte virius iam alio in reli nat est ad dimittend. in illis
iniuri... est ad compensat. et ad satis fact. demi ram quod …
Dicitur virtutem penitentie … quand. an religionem qui saltem
quo ad directam observationem illius virtus penitentie minus latepatet,
quam religio nam religio extendit ad alia multa, saltem …
malia que … virtuti penitentie ergo … ad colendum Deum
propter … et multas sacras ceremonias et actus religiosos perti nen-
tes ad … virtutes spirituales — … autem propter hoc …
virtute religionis … diversas species … huiusmodi … examin-
nare de hoc … quod in religionem …
… virtutis penitentie ab aliis … sequitur —

ex dictis constat quod respondendum debeat ad eamdem difficultatem quapropter
…obtine frale virtutis penitentie sit idem cum … frale in … reli
gionis … illud est … idem … frale alicuius … … illis
… in reli … ad reddendum … exigit … … demu…
… penitentie e … aliter talis … ut … … … …
virtutem penitentie … … idem … frale alicuius reli
gionis … que reddit Deo cultum … subiect. quam
… demi … … nam penitentie frale … religio
… … … … videlicet de hoc … seque
nti … difficultate —

… eligendum … explicandi obm frale penitentie confor-
miter et ad naturam rei et ad modum loquendi … autori
bus … aptae … … obm frale … virtutis
penitentie e equalitas proportionata … erga Deum …
loquendi … … … … … et ex aliis
sup. dictis, id quod … … … obm. frale virtutis
penitentie … … … … aequitate quam … demi ro

exigit ius divinum quare ad bonitatem amabilem aptr[illegible] primo
ri bo[illegible] finali dicitur [illegible] aemulari rationem creatam boni honesti quo ad ma-
litiam vero detestabilem quatenus est offensa et iniuria, ergo id exigit
ius divinum in ideo ratio dictat id qualiter dicimus obiectum finale poenitentiae sive
iustitiae erga Deum esse servare ius divinum illaesum et resarcire laesum
ut videre apud Suarez in opusculis in disputatione de iustitia [illegible]
et in 3a parte tomo 4o disputatione 4 sectione 3 [illegible] relinquitur id quod ex infra
dicendis magis constabit.

Praeterea ex dictis colligitur id quod volunt [illegible] Durandus et Marsilius apud
Vasquez in 4o d. 2a quaestione et alii (quamvis aliqui id negant ex principio [illegible])
dicendum virtutem poenitentiae [illegible] iustitiam humanam [illegible]
[illegible] ad servandam iuris humana [illegible] poenitentia [illegible]
[illegible] hominem ad Deum respicit ius divinum quod longe diversi
alterius ordinis quam ius humanum [illegible] diversa
et alterius ordinis similiter ratione fidelitatis in servanda promissione
facta Deo est diversa ab ea fidelitate qua servatur promissio facta
homini ut desumitur ex [illegible] sententia [illegible] 22 [illegible] idque amplius
probari potest ex supra dictis et infra dicendis.

§ 4. Aliquae difficultates circa dicta.

Difficultas est utrum virtus poenitentiae quoniam dicit virtutem religionis
et iustitiae erga Deum distinctam et prudentiam [illegible] non est specialis virtus
distincta a reliquis virtutibus moralibus —

Est negando [illegible] quod virtus poenitentiae dicitur specialis in hoc sensu
quod est ratio generalis [illegible] virtutes ut [illegible] ali-
quid ad universalem [illegible] dicitur [illegible] sed ut
ibi ostensum est aliquam [illegible] virtutis moralis [illegible] spe-
cialem [illegible] finale quod [illegible] poenitentia [illegible] quod
[illegible] prudentia sit [illegible] iustitia erga Deum et reli-
gio quamvis haec virtus poenitentiae [illegible] ad talem materiam
[illegible] ad detestanda peccata commissa [illegible] faciemus [illegible]
[illegible] hoc exemplum [illegible] 2a 2ae q. 152 [illegible] virgi-
nitas dicitur specialis virtus quae [illegible] est religio [illegible] ad tam ex-
cellentem materiam —

Sed ut intelligatur [illegible] in modo loquendi aliquorum auctorum ob-
servandum est [illegible] multarum quae [illegible] singulares [illegible]
[illegible] et generales [illegible] Deus [illegible]
[illegible] divinum causas [illegible] et generales [illegible] poenitentia
quamvis sit virtus specialis [illegible] haec est una [illegible]
specificata virtutum quae est talis iustitia erga Deum talis religio

dici tn solet uirtus ulis et generalis i(n) reausando qr ex sua speci ali
roe e generaliter medium s(ecund)a oia quaru(m) sicut ex duo mo charitas
ad q(uo)d hoc notat d. t(homas) hoc 3a 8a q(uae)st(io) ar ad 2um dicens quidam hinc quidem
generalium mam i(n) q(uan)tum respicit oia quatu(m) sed sub speciali roe nec
que sub speci fica roe sui deuran obiuni talis supra explicari -
2a dif(ficu)l(tas) est una et eadem entitas n(on) pot inspracentia [illegible] nere multas
species angelicas essentialiter diuersas sed iustitia aut religio sunt species
plures uirtutum essentialiter diuersas ergo n(on) pot affirmari id q(uo)d [illegible]
dicemus uirtutem punitive simul spem iustitiae et religionis -
omi sa solut(ionem) ex qui respondent negando maiorem asserentes unam et eam
denimi ratem posse in spracentia [illegible] nere multas species [illegible] inferias
et plures specialiter diuersas ad eum modum quo eadem entitas caleris est
actio et passio - aliter dr reducendo maiorem illam e(st) s(eu) p(ro)babilis ex
mo quia nlogica et alii explicatur - ad [illegible] rationem [illegible]
iustitiae et religionis ex suanata n(on) potere ut fingere contra hanc p(ro) di
uersas di fas ad diuersas species plures ad quod tandem dicetur iustitia aut religio
sunt species uirtutum essentialiter diuersae licet sit unde aliqua iustitia
nempe humana aut ciuilis comparata cum religione non e(st) uniuoce earum de qua
tunc iustitia aut religione rose p(er) roes uel iustitiae et religionis sunt indifer
entes ut contra hanc aut p(ro) diuersas di fas speci ficas ad diuersas species con
plures sicut v.g. se habent iustitia ciuilis erga hoi et religio sub iustitia
ciuitas aut p(ro) unam di fam speci ficam magis per fectam et mi nus
li mitatam ad unam speciem quae sit talis iustitia aut talis religio ad q(uo)d hoc
patio se habet uirtus punitiue qr eadem di fa indiuiduatur illam
in roe talis iustitiae erga deum contribuit ex illam in roe talis religionis
et e(st) - nam q(uo)d sit talis iustitia erga Deum habet ex hoc q(uo)d inclinat ad
reddendum. Deo id quod e(st) deui tum ad constituendam qualitatem suam pot(entiam) conueni
entem cum iure diuino ex hoc autem p(er)fec(tissi)me habet q(uo)d sit talis reli
gio siquidem religio ut docet uos s(an)cta cum d. t(homas) hoc 2a 2e q(uae)st(io) ai
inclinat ad reddendum Deo debitum p(ro)pter hanc rationem specialem boni
honesti ut constituatur conueniens p(ro)portioni ordinis ad Deum ut aperte
docet d. t(homas) hoc ibi q(uae)st(io) ar et ibidem ad 3um ait religionem constituere me
dium s(ecundu)m quandam equalitatem in his quae debentur Deo ad q(uo)d hoc idem
3a 8e q(uae)st(io) ar ad 2um ait conuenire uirtuti punitiue quandam speciem
iustitiae
dices diuersa gra n(on) possunt trahi p(er) unam et eandem di fam speci
ficam ad unam speciem sed iustitia aut religio sunt diuersa gra
uirtutis ergo n(on) possunt p(er) unam di fam speci ficam trahi ad unam speciem
uirtutis punitiue -
R(espondeo) ans e(st) uerum de his quae sunt p(ro)prie gra contradistincta quae ex se

petunt disp.ⁿᵉ essentialem non vero deilly rationibus cum quibus quae ex se non petitur dis
tinctionem essentialem sed optime salvantur. cum aliqua disp.ⁿᵉ materialis et ex se sunt
indifferenter ut contrahantur aut per diversas differentias essentiales aut per unam
ut patet multis exemplis in rationibus cum amoris et odii quae ex se non petunt sem
per distinctionem essentialem possunt contrahi per unam differentiam specificam
ergo in uno eodem actu specifico charitatis quo simul amamus De
um et desyderamus peccatum propter Deum — 2.º idem constat de ratione communi
divina amoris amicitiae et concupiscentiae quae subcadem ratione specifica
est in actu charitatis qui erga res rationales dicitur amor amicitiae erga irra
tionales vero concupiscentiae ut patet ex dictis in materia de charitate — 3.º idem
de ratione communi practici et speculativi affirmativi et negativi quae sub
eadem differentia specifica est in actu fidei divinae — 4.º de ratione communi potentiae activae
et passivae quae subcadem differentia specifica est in potentia animae maxime ut constat
ex dictis in libris de anima — 5.º de ratione communi mentis et verbi sub una
et eadem denominatione rationali essentiali est in verbo divino &ª
hoc igitur facto rationes iustitiae religionis et aliarum virtutum quae disp.ⁿᵉ
quae ex se petunt semper disp.ⁿᵉ essentialem sed sunt indifferentes ut contraha
ntur aut per diversas differentias essentiales ad diversas species aut per unam
et eandem ad unam speciem ut in terminis supponitur ut dicitur paulo sup.ª — sic omni
a solutum —
Sed instabis si unus et idem habitus specificus in terminis posset esse religio et iustitia
erga Deum sequeretur inde omnes actus pertinentes ad religionem pertinere ad iustitiam
erga Deum pertinere ad poenitentiam et e contra sed hoc consequens est falsum ergo et
antecedens sequela probatur quia ubi est unitas specifica habitus debet esse etiam uni
tas specifica actuum siquidem unitas aut diversitas specifica habitus su
mitur ex unitate aut diversitate specifica actuum nec fieri potest ut sit unus
habitus specificus ubi actus differunt specie ut ostensum est in disputationibus de
habitibus et alibi ergo si unus et idem habitus specificus posset esse religio
et iustitia erga Deum sequitur inde omnes actus pertinentes ad reli
gionem iustitiam erga Deum pertinere ad poenitentiam et e contra —
minor vero quod hoc consequens sit falsum probatur quia multi actus per
tinent ad religionem non vero ad iustitiam erga Deum nec ad poenitentiam
ergo illi actus quibus sponte Deo offeruntur bona et obsequia gratitudi
nis et devotionis in illius cultum pertinent ad religionem siquidem
procedunt ex motivo divini cultus quod est religionis et non pertinent
ad iustitiam erga Deum nec ad poenitentiam quia homo non obligatur
iustitia nec ratione poenitentiae ad reconciliandum se cum Deo tenetur habere
tales actus — praeterea multi actus pertinent ad iustitiam erga
Deum non vero ad poenitentiam ergo illi actus quibus redditur Deo id quod est de

uitam ad obseruandum illius iustitiam nunquam implere beneficiis pro mi-
sericordiis factis Deo posquam homo illis se obligauit ob actus iustitiae
erga Deum siquidem supposita obligatione beneficiis pro misericordiis tenetur
homo iure iustitiae illam implere, et in reliquis actibus qui pertinent ad uir-
tutem poenitentiae quae non sufficiunt ex modo resarciendi iniurias diuinas nulla sunt
quae illis proprium [illegible] falsum est illud consequens quod actus pertinentes ad
religionem et iustitiam erga Deum pertineant etiam ad uirtutem poenitentiae
et consequenter falsum est antecedens ex quo id sequitur nempe quod unus
et idem habitus sequi possit poenitentiae, uirtutis religionis et iustitiae erga Deum —
Ex distinguendo si sermo sit de ea religione cum qua uirtus poenitentiae
est unus et idem habitus sequi fieri sic concedatur illa sequela quod actus
pertinentes ad talem religionem et iustitiam erga Deum pertineant
etiam ad uirtutem poenitentiae sumptam pro suam rationem formalem sequi fieri con-
et consequenter quod non praeter eam religionem cum qua uirtus poenitentiae est unus
et idem habitus sequi fieri possibile est dari aliam religionem diuersam
sequitur; idcirco iuxta hanc sententiam non est concedendum uirtutem poenitentiae esse
unum et eundem habitum sequi fieri cum religione adaequate sumpta
pro totum quod includitur sub ratione religionis sed solum pro quandam rationem
sequi fieri sub illa inclusam atque inde consequenter uerum est multos
actus nempe eos quos sponte Deo offerunt bona et obsequia gratuita
diuinis sub beneficiis pertinere ad propriam religionem, non uero ad propriam
et strictam iustitiam erga Deum neque ad poenitentiam et quoad hanc partem
uera est bona obseruatio in nobis anime proposita quo ad aliam uero par-
tem quae ibi subditur quod multi actus pertineant ad iustitiam erga Deum
non uero ad poenitentiam, falsa est si sermo sit de propria iustitia erga Deum et de uir-
tute poenitentiae sumpta pro suam rationem formalem sequi fieri ut animaduertimus —
Ut autem hoc explicetur obseruandum est id quod supra partim explicuimus, nimirum
in nostris [illegible] de iustitia erga Deum [illegible] ad [illegible] partim uero
religione ex his quae ibi docet religionem proprie esse uirtutem moralem ab illis
distinctam [illegible] nimis propria latissima accipiendo in tali pro quam
quaelibet uirtus ut unus relata in Deum sub quadam modo religio dicitur pro ge-
neribus [illegible] aliter pro tota ratione [illegible] huiusmodi honor exhibendi
Deo cultum debitum quo modo unus debeat sibi ex propria iustitia
sibi ex gratitudine scilicet obseruantia [illegible]
[illegible] huiusmodi cum alio modo reddendi Deo id quod debitum
ex obligatione iustitiae 3° pro ea quae [illegible] huic modo reddendi
Deo id quod debetur ex gratitudine seu communi obseruantia —
religio primo modo sumpta est aliquid commune ad plures sub se
religiones quae est propria iustitia erga Deum et ea quae est

observantia seu pietas si non obligat ex principio iustitiae 2° vero modo
religio dicitur importat eam quae est pars iustitiae erga Deum
ad quam hanc dicimus sumi rationem essentialem supernaturalem et identificari virtuti
paenitentiae quamvis hoc nomen paenitentiae dicat quandam limitationem
tamen nunquam respicientiam et detestationem peccati et satisfactionem ad
resarciendum ius divinum laesum quod non obstat quominus respiciat
per se supernaturalis eius virtutis quae appellatur paenitentia ex tunc autem et ad alia
ut patet ex dictis c. 2° huius disputationis distinctione 2a et 3a et in hoc
et 51a et 3a et 53a plenius quam constat ex c. sequenti.
3° vero modo religio specialiter inde notat eam quae non est pars iustitiae erga Deum
sed observantia grata seu gratitudo s. pietas erga Deum et de hac
[illegible] quid ait religio specialis condistinguitur ab ea religione quae est pars iustitiae
erga Deum est difficilis inter autores conformes disputatione quae non est huius
loci breviter quod ad praesens attinet per observantia sicut rationem illam dicitur
[illegible] per rationem [illegible] c. sequenti 52a.
Consequenter autem ad hanc doctrinam dicimus sub religione proprie
sumpta in quandam speciem religionis quae est pars iustitiae erga Deum
aliam vero quae observantia grata seu gratitudo s. pietas erga D
eum (sub cuius appellatione varias rationes loquendi [illegible] confundi solet)
De virtute paenitentiae respondemus illam unicuique unde et [illegible]
speciem cum ea religione quae est pars iustitiae erga Deum 2° vero cum
ea quae est observantia grata seu gratitudo s. pietas aut devotio
quare dictis gratia [illegible] virtute paenitentiae determinari per hoc nomen
ut appelletur religio non quomodo unquam sed pars iustitiae erga Deum
seu religiosa iustitia condistincta contra religiositatem observantiam gra
tam seu gratitudinem s. pietatem quae vera cum solutione argumentorum
quae contra hoc et contra alia dicta de hoc formali virtutis paenitentiae obici
possunt plenius constabunt ex dicendis c. sequenti apprehendent.
C. 4um An virtus paenitentiae in suo obiecto formali includat
solum rationem resarciendi ius divinum
laesum an vero conservandi illaesum et quare
Ex superiori c. constat virtutem paenitentiae inclinare in hoc obiectum
formale ut respiciat aequalitatem per rationalem cum iure divino sub
stituendo [illegible] ut redat illi per se per [illegible] iustitiae superest explica
ndum an solum respiciat [illegible] resarciendi ius divinum laesum
ob iniuriam per peccatum illatam an vero conservandi illaesum et
quare sit huius modi ius et quamvis hoc puncto maxime dependet
ex [illegible] casio [illegible] disputationis praesentis ad intelligendum

pro cuius solutione formale virtutis penitentiae et illius naturam distinguit ab aliis virtutibus —

§ 1.a Explicatur quo pacto in obiecto formali virtutis penitentiae includatur non solum debitum reparandi ius divinum laesum sed etiam conservandi illesum sub sua peculiari ratione formali

Nonnulli doctores asserere ad virtutem penitentiae solum pertinere reparare ius divinum laesum, idque explicant varii variis loquendi; nempe dicunt ad penitentiam solum pertinere ut animus ad destructionem peccati ut respiciat et compungat iniuriam illatam Deo, ut scilicet homo cum adversum Deo ut respiciat peccatum quatenus est offensivum Dei et emendabile. S. Thomas simile ita doctores sententiae in 4 sent. dist. 14 q. 2.a art. 3.o Ledesma q. 1 q. 26 art. 3 et alii —

1.um fundamentum huius sententiae est ex auctoritate D. Thomae qui in 4 sent. dist. 14 q. 1.a art. 1 quaestiuncula 3 ait specialem rationem obiecti penitentiae esse peccatum ut expiabile quatenus ad ulciscendum pertinet, et 3.a p. q. 85 art. ad 1.um ait penitentiam respicere omnia peccata in quantum sunt remissibilia; ad 3.um ait illam operari ad destructionem peccati quatenus est remissibile. hic autem et alia similia que docent ipse D. Thomas ibi et alibi saepe; S. Bonaventura 4 sent. dist. 14 p. 1 a. 1 q. 2.a Richardus, Scotus et alii in eadem dist. equivalent huic sententiae quod virtus penitentiae respicit debitum reparandi ius divinum laesum etc.

2.um fundamentum est quod ut colligitur ex locis scripturae plurimis et patrum per penitentiam significatur conversionem ad reconciliandum hominem et placandum Deum et varii faciendum etc. ut Joelis 2.o convertimini ad me etc. et 2.o paralipomenon 30, ecclesiastici 5.o et Ezechielis 18 et alibi saepe quae omnia denotant penitentiae munus esse reparare ius divinum laesum etc. —

3.um est quod si ad penitentiam pertineret non solum reparare ius divinum laesum sed etiam conservare illaesum sequeretur inde ad illam pertinere ut vitet omnia peccata tam commissionis quam omissionis et eliciat omnes actus virtutum qui sunt sub praecepto siquidem hoc est necessarium ut conservet ius divinum illesum —

Dicendum est virtutem penitentiae sumptam secundum totam latitudinem suarum specierum includere in suo obiecto formali non solum debitum reparandi ius divinum laesum sed etiam conservandi illesum ob suam peculiarem modum compensandi aequalitatem quae pertinet ad speciem iustitiae inter creaturam rationalem et Deum — haec conclusio colligitur ex D. Thoma 3 p. q. 85 art. 3 praesertim ad 2.um quatenus dicit penitentiam esse speciem iustitiae quae sit per quamdam aequalitatem quae est medium iustitiae et 2.a 2.ae q. 79 art. 1 ait ad iustitiam pertinere

ut restituat equali tamen illam quae per hoc faciendo bonum hoc est reddendo alteri id quod ei debetur et declinando a malo hoc est nullum nocumentum inferendo — probatur ex Caietano 3. 8. q. 58 ar. ubi ait virtutem poenitentiae esse religionem ad quam pertinet subiicere se Deo reddere illi debitum non solum postquam est offensus sed absolute — item ex Suarez 3 p. tomo 4 disp. 1 s. 3 et in nostris uel in disp. Dei iustitia s. 2 n. 14 s. uerum tamen ubi ait, non hoc est virtutem mortalem quae inclinat ad seruandum ius divinum illesum ita resarciendum lesum —

probatur ex Durando 4 sent. dist. 14 q. 2 Marsilio lib. 4 q. 10 ar. 9 aliisque qui sentiunt in eo quod virtutem poenitentiae non distinguunt a iustitia civili qua recuperatur c. precedenti s. 3 ad finem s. probatur ex dictis unde mirum non in hoc quod afferunt ad eandem virtutem quae reddit alteri debitum quod est servare ius illesum et pertinere eius ut per transgressionem lesum factum quod est resarcire ius lesum —

Probatur eadem virtus quae in ordine ad homines inclinat ad resarciendum ius humanum lesum inclinat etiam ad conseruandum illud illesum et similiter eadem virtus quae in ordine ad Deum inclinat ad resarciendum ius divinum lesum inclinat etiam ad seruandum illud illesum quia probatur a paritate rationis nam quo ad hoc nulla idonea ratio discriminis ostenditur atque

2° probatur quod iustitia commutativa inter homines non solum inclinat ad satisfaciendum iniuriae scilicet restituendum damnum postquam ius alterius est lesum sed etiam ad vitandum iniuriam et damnum et tribuendum unicuique debitum ne ledatur ius ut constat ex communi sententia ex doctrina Aristotelis lib. 5 ethicorum c. 1 et 2 et d. Thomae et aliorum 2a 2e q. 79 ar. adiuncta q. 17 ar. et q. 58 ar. 2 3 et 11 et ex doctoribus iuris ciuilis digesti de iustitia et iure ubi ulpianus lege iustitia post assignatam desc. iustitie quod ius suum unicuique tribuat ait ad illam pertinere alterum non ledere tum unicuique tribuere &c. —

2° probatur quod sicut pertinet iustitiae tribuere unicuique suum ius ad seruandam debitam aequalitatem pater ex dictis iustitiae et nostris doctrinalibus citatis — sed debitam aequalitatem quam debet ex sua ratione formali facit ut non solum resarciatur ius, postquam est lesum sed etiam ut seruetur illesum nisi id fiat non seruabitur formaliter debita aequalitas ut patet et ad quod virtutem iustitiae atque indeterminate quae quaedam religiosa iustitia est pertinet ut non solum resarciat ius diuinum lesum sed etiam conseruet illesum sub sua ratione formali —

3° probatur quod divina iustitia resarcit ius lesum quod intendit tribuere debitum quod exigit ius alterius et ob eandem rationem ad illam pertinet seruare ius illesum quod habet ut debitum exigit ius alterius et habetur pertinet ad virtutem poenitentiae quae est iustitia erga Deum —

3° probatur quod virtus quae effugit et destruit aliquod malum inclinat etiam ad sequendum et seruandum bonum illi oppositum siquidem id circo fugit et destruit malum quia diligit sequi et conse

barcebo nur ut ex iis decri na tradi tum sug.a c. frequenti s i
u.a i O uirtus iustitiae ac inde penitentiae quae fugit et destruit ma
lum iniuriae resarciendo ius Dei lesum. Ineli nat ex ad p se quendum
et ser bandum bonum ne hoc ius ledat sed ser bit illesum —
ad fund amenta ad uersarios faciletes ad 1um et 2um Rx ex illis locis p
bari q ad penitentiam pertinet destruatio peccati ut ex pi amilis et fuer
sio ad reconciliandum hoiem et placandum Deum R a, n i inde probare
id solum pertinere ad uirtutem penitentiae sum peccatum sm rationem
di non sue rei spiali sicque quambis p ut significat p hoc noiem penitentiae
ratter debiat ad alios actus resipiscentiae ex q ipsa met uirtuti us
titiae seruit hoc noiem penitentiae ut bene notat durandus et marsi
lius sup a i tarí in hac s. et pret.a ex durando —
ad 3um Rx ad uirtutem penitentiae pertinere ut bidetur oia peccata illa impediendo
aut ex pellendo diuersimode nam quadam formaliter et directe uitat p actus
ase elicitos alia uero p actus imperatos nam ad illam pertinet elicere actus
sub suaroe formali ser bandi equalitatem iustitiae et p hos actus formaliter
et directe uitat peccata iniustitiae suiquinitentiae quae sunt oim formale
directe positum illis ...obo alia uero uitat p actus imperatos q ex mo
tibo ser bandi illesum diuinum ius illos imperat hoiem excitat bo luntatem
ut eliciat actus aliarum uirtutum subsius rebus formalibus q immediate
uitant peccata directe illis opposita ad hoc autem est similiter de uirtute
charitatis et obedientiae quarum quali bet diuersimode dei uita
re oia peccata quae d im elicitibus p suos actus illis directe oppositos
alia uero imperanbe excitando bo luntatem ad eliciendos actus aliarum uir
tutum —
dices ergo penitentiam e spiali uirtus si qui dem generaliter debet uitare
oia peccata aut impediendo illa ut ser bet ius diuinum illesum aut
post quam sunt admisa destruendo ut resarciat lesum ex hoc autem seque
retur habitum penitentiae e oppositum oibus habitibus uitiosis ac inde p
illum oes expelli aut minui in tanto gradu quo ille augetur minuatur
alii sicut contingit in aliis habitibus oppositis hoc autem consequens e contra ex
perientiam et contra oem et comunem doctrinam ergo R a —
Rx negando sequelam q licet uirtus penitentiae dici posset generalis roe no
et ut aiunt in rumas ando q generaliter intendit destructionem oium
peccatorum e tamen spialis uirtus roe sui obiecti formalis q id prestat sub
roe spiali alii nempe inittendo suo peculiari obiecto formali sicut ex suo
no charitas et obedientia sub speciali roe sui obiecti intendunt
destructionem oium peccatorum —
ad id autem q subditur ex eo sequi q habitus penitentiae esset oppositus
oibus habitibus uitiosis Rx negando id sequi si ser mo sit de propria
et directa positione ex eo enim unus habitus dicitur formaliter

expellere aliam non quelibet virtus specialis (hoc ut bene
habeat in qua vis sententia, intelligendi in virtutibus naturalibus aut etiam super
naturalibus multi negant illas esse formaliter oppositas vitiis ut principaliter oppo
sitione physica quia non est in modo dictum subiecto sed potius naturalem sicut vir
tutes naturales (vitia sed solum obedientialem) opponitur formaliter directe
et immediate illi vitio quod habet speciale obiectum formale directe opposi
tum speciali bono quod est obiectum formale talis virtutis ut sic temperantia est solum
directe opposita intemperantiae et obedientia inobedientiae et impiis ait impie
tatis et sequuntur hoc pacto virtutes poenitentiae sunt impietatis erga Deum
est solum formaliter et directe opposita vitio in poenitentiae sunt impietatis
erga Deum quamvis alia ratione dici possit opposita omni
bus vitiis quatenus intendo suo obiecto formali intendit illorum omnium
destructionem sicut similiter ratione idem reddit charitatis et charitatis
obedientiae —
hac doctrina quod ad rem attinet agit de poenitentia ex d. Thoma 3a parte et Cost. ar.
ad 3um quamvis id ab illo explicetur aliis verbis quae autem nullus in nostri videtur
quoniam non est ibi in 2o argumento d. Thomas in rationibus sed quelibet virtus
specialis habet materiam specialem sed poenitentia non habet materiam specialem quia illius ma
teria est quaevis peccata et non est specialis virtus postea ad 2um respondet licet poeni
tentia habeat realiter generalem materiam in quantum respicit omnia pec
cata sed non sub ratione speciali hoc est licet illius obiectum materiale sit generale
habet tamen speciale rationem obiecti formalis quod sufficit ut sit specialis virtus —
item iuxta idem in 3o argumento in rationibus sed non potest expelli nisi in ratione
sed poenitentia expellit omnia peccata et variatur omnibus peccatis postea ad 3um
itaque respondet quelibet virtus specialis formaliter expellit habitum vi
tii oppositi sicut albedo expellit nigredinem ab eodem subiecto sed poenitentia
expellit omne peccatum effective in quantum tamen operatur ad destructionem pec
cati &c. ubi ut patet d. Thomas aperte ait quod virtutem poenitentiae formaliter
ex sua specie a directe opposita non expellit omne vitium sed solum aliquod
peculiare illi oppositum cetera autem sublata per illam expelli omne peccatum
effective hanc particulam effective ponit ut distinguat a formaliter
sumit quod illam in suo pede lato demonstrare efficientiam moralem et dis
positivam quod actus poenitentiae ut aiunt in operatione hoc est excitando
voluntatem medius positio et causam moralis cui suo modo tribuitur ex
pulsio vitiis sui quae sicut similiter ratione suo modo tribuitur actui
charitatis et obedientiae &c. —
sed respondentes quod licet peccatum includat iniuriam Dei sicut dictum
quod licet laetitiae diminuta et debet resarciri per actum poenitentiae
quae est impietas erga Deum quod licet est formaliter et directe oppositum
tamen virtuti poenitentiae —
Respondetur retorquendo obiectionem alia similis vitiis tenens respondendo

aduersari quod liud peccatum contra bonum sibi esse sibe particulare vel quando inimici diuer
adulterium &c.a est iniuria, qui iniquitas ex obligat. iustitiae resarciendam,
quod sibi est formaliter et directe oppositum uirtuti iustitiae legalis, sed uerbi simi-
similiter autem solutam qua huo sibi in solum fuerit solbit. ex alia propositio.

Quaeratur amodo: postit in quolibet peccato includi iniuriam seu
iniustitiam resarciendam per punitam seu
iustitiam —

In haec bari Se uniuendi mi eni sit autem in probami licitis qui est di
cendis rei ci poterunt breuiter subiciemus nullos uari similiores aqq pende
solutio di simulans propositae — 1. ali qui affirmant omne peccatum esse iniustitiam materialiter non formaliter
sed solum illud quod sit cum intentione violandi ius iustitiae sicut in quiunt omne pec-
catum materialiter esse inobedientiam formaliter uero illud tantum quod sit animo
transgrediendi praeceptum superioris ita michael Salon 2.2. q. 59 d. 1 hoc
ait gregorius de balencia ibidem punct. 5.a q. 3 punct. 1 sequitur lib. 3 de ius
titia et iure q. 3.a a.o ad 1.um et ali —
2.o ali affirmant in omni peccato esse formaliter rationem iniustitiae oppositam
iustitiae legali ita non quod illa in quolibet peccato non est diuersa abillius malitia
nempe in furto non est distincta a peccato furti et in homicidio a peccato homicidii
&c.a ita ludobicus amolina tomo 1.o de iustitia et iure disp. 9 ubi ait hanc
sententiam esse longe probabiliorem —
3.o ali asserunt quod liud peccatum habere formaliter rationem iniuriae contra Deum sed non
speciale iniustitiam erga illum ita non ut hu malitia sit diuersa amali
cia aversionis quam unumquodque peccatum habet ex suo obiecto in hoc in
clinat suarez in opusculis in libris punct. de iustitia s. 2 n.o 9 et ulterius ubi
ait creaturam rationalem quando infert Deo uerandum grauissimam iniuriam
non iniustitiam respectu Dei et ex ea dein iustitia maneret obligatam ad satis
faciendum loquitur autem ibi ut patet de iustitia speciali erga Deum
quandiu ut commutatiuam et ressiue propriumus Dei ut in illa erit
tendat equalitatem serbare aut reparare. prout quod in quit esse fuale
mune iustitiae commutatiuae quae amplius explicat ibidem n.o 19 s. uer
unt et n.o 15 55 ad obiectionem ubi ait hanc iustitiam erga Deum esse
quandam religionem quae obligat ad reddendum Deo ius suum cum
maiori rigore quam iustitia humana obliget homines et tandem in illa
n.o 15 ad finem uerba ultima de nique obiecto ait omnia peccata mortalia
conuenire in malitia auersionis quae in quit propriè conspicit in in
iuria quae fit Deo differentia in malitia aversionis quam unum
quodque peccatum ex suo obiecto habet —
Sed in haec ut ad huiusmodi distinctio qua particularia particulariter par
ici poterunt diuersos sensus. dum quod est aliud esse asserere in quolibet
peccato includi formaliter iniuriam Dei aliquam non oppositam speciali
iustitiae, aliud uero id asserere in tali sensu ut dicere in quolibet
peccato formaliter includi eam speciem physicam et moralem iniuriae

seu iniustitiae contra Deum quae est specialis peccatum directe oppositum
speciali iustitiae erga Deum in 1o sensu est verus 2o vero falsus, adque in hoc
secundo sensu nego antecedens conclusionis sufficientis oppositae hoc in negativo
peccantibus redditur in 1o sensu non sequitur illud sequens, quod quodlibet peccatum sit
formaliter et directe oppositum virtuti iustitiae ut in libris intenditur ~~hoc autem~~
hoc autem breviter probo [illegible] in explicatione declaratur in agere [illegible] in quo libet pec-
cato includi formaliter iniuriam et iniustitiam aliquo modo oppositam speciali
iustitiae erga Deum non quidem privative proprie oppositae directe contrariae sed saltem
aliquo modo. hoc [illegible] communiter colligi ex molina et suarez ubi supra
et a fortiori ex durando 4 sent. dist. 14 q. 2a et marsilio in eadem dist. q. 10
a. 10 § 2a. fabr. Ang. lib. 5 [illegible] ubi ait quilibet legis transgressio [illegible]
quitas et transgressor est iniquus, libro autem ut patet ex [illegible] communi ex-
positione per iniquitatem iniquum intelligi iniustitiam iniustum aliquo modo
oppositum iustitiae legali de qua ibi agit et quam ratione omnis specialis et specia-
lem quandam virtutem iustitiae docent D. Thomas 2a 2ae q. 58 a. 6 Caieta-
nus et micael salon et alii ibidem gregorius de valentia 2a 2ae disp. 5 q. 2a
puncto 2o Sotus lib. 3 de iustitia et iure q. 2a a. 5 et suarez in opusculis disput. de
iustitia a. 9 n. 6 [illegible] sed [illegible] —
favet etiam illud ex 1a canonica Joannis c. 3 omnis qui facit peccatum et iniquitatem
facit et peccatum est iniquitas nam et ipsis verbis et [illegible] ex positione admittit
ut per iniquitatem intelligatur iniustitia aliquo modo opposita speciali
iustitiae erga Deum siquidem iniquitas idem quasi inequitas seu ine-
qualitas contra aequitatem seu inaequalitatem quam respicit iustitia —
ratione autem ita declaratur et probatur supponendo nos id loqui de quolibet peccato mor-
tali scienter commisso nam de illo quod committitur ex ignorantia invincibili non teneder
ratione cum non habeat physicam repugnantiam cum actu efficaci specialis iustitiae
erga Deum sicut nec cum actu obedientiae nec charitatis quamvis mor-
aliter cum illo habeat repugnantiam ut in materia de charitate et alibi diximus
ita ergo probatur quilibet actus scienter factus qui ita se habeat [illegible] formaliter
per se ipsum violat [illegible] privilegium alterius tollendo aliquid illi debitum
rigore iustitiae et sit physice repugnans cum actu efficaci iustitiae cum
dicitur per aliquo modo formaliter includere iniuriam et iniustitiam
quodammodo oppositam speciali virtuti iustitiae sed quodlibet peccatum
mortale scienter factum ita se habet ergo etc. —
maior videtur nota ex ipsis terminis si illi intelligantur modo proposito absque limita-
tione ad strictiorem acceptionem iniuriae et iniustitiae nam eo ipso quod actus
scienter factus formaliter habeat hoc ut violet privilegium alterius tol-
lendo aliquid illi debitum ex rigore iustitiae terminatur ad inaequali-
tatem quae formaliter hoc est per talem actum est aliquo modo [illegible] et in
[illegible] illius atque includit quodammodo formaliter iniuriam et iniustitiam praeterea
cum ipso posito physice repugnans cum actu efficaci specialis iustitiae necesse est
quod quodammodo opposita speciali virtuti iustitiae praeter cum per illam
sit restituenda ut patet —
minor vero in [illegible] probatur quodlibet peccatum mortale scienter factum
habet hoc ut violet privilegium Dei tollendo mortaliter subiect-

que illi ut supremo Domino et rigorosissimo est debita unde hic fra-
liter sibi contrariam repugnantiam cum actu efficaci specialis iustitiae erga
Deum nam talis actus iustitiae efficaciter intendit observare ius Dei ille-
sum et ... et inde non solum moraliter sed etiam physice repugnat
ut simul sit in voluntate cum quolibet actu peccati mortalis scienter
commissi quo violatur ius Dei, idem enim esset simul efficaciter velle
et nolle observare ius Dei illesum. Sequitur igitur ex dictis contra-
rium quare reddi possit in quolibet actu peccati mortalis scienter com-
missi includi formaliter aliquo modo iniuriam et iniustitiam quodammodo oppo-
sitam speciali virtuti iustitiae erga Deum in sensu supradicto quamvis ve-
rum sit in quolibet non includi formaliter carentiam specificantem mora-
lem iniuriae et iniustitiae quae est directe opposita speciali virtuti ius-
titiae ut paullo infra videbitur.
Sit ... simili ratione (ut aperte tradit Molina et Durandus et Marsilius
ubi supra colligitur ex aliis 2a 2ae q. 104 et 105 ubi de obedientia et in-
obedientia quod) redditur in quolibet actu peccati mortalis scienter com-
missi formaliter includi inobedientiam aliquo modo et in hoc sensu videtur
q. 104 art. in argumento D. Thomas ex D. Ambrosio lib. 2o de paradiso vocat
omne peccatum esse inobedientiam legis divinae et licet huiusmodi inobedientia
vocatur transcendentalis seu generalis ad omnia vitia quamvis vere non est quod
ammodo formaliter opposita speciali virtuti obedientiae in hoc sen-
su quia habet physicam repugnantiam ut sit simul cum actu efficaci spe-
cialis obedientiae nam qui efficaciter vult obedire alteri non potest simul
habere ullum actum omnino efficacem quo non ... praecipiat illius praeceptum
Et pari ratione reddi potest in quolibet actu peccati mortalis scienter commissi
formaliter includi iniuriam seu iniustitiam in sensu supradicto praeter ...
ex obligatione reparandi per poenitentiam quae est iustitia erga Deum.
Nec vero ad hoc salvandum necesse est ut ipsa iniuria seu iniustitia aut
inobedientia sumatur tanquam obiectum formale moventis voluntatem
nec ut sit directe et expresse volita intenta sed ut bene videtur Molina
ubi supra satis est ut sit aliquo modo voluntaria et indirecte ex eo quod
actus praeceptum scienter committitur et quoad hoc non omnino materialiter
... afferri sed quodammodo formaliter et per se ad differentiam iniu-
stitiae quae aut obligationem ... non est moraliter iniu-
stitiae aut obligationem ... non est scienter admissa ...
... dixi non habere physicam repugnantiam cum actu efficaci oppo-
sito sicut non repugnat afferri 2o dictorum quando ignorat ...
dicto latius ut alibi diximus.
2o asserimus in quolibet actu peccati mortalis non includi formaliter carentiam spe-

specificam moralem iniuriae seu impietatis contra Deum, quae est speciale peccatum directe oppositum speciali habitui virtutis pietatis erga Deum, sicut colligitur ex ... cum ... quin ... sed dicimus, sistere peccatum in 1a 2ae q. 72 et alibi docet quod illud peccatum mortale non est in nostra specificam moralem iniuriam et inobedientiam quae est directe opposita speciali virtuti pietatis et obedientiae.

2o quia alioquin bene esset actum intemperantiae et luxuriae et avaritiae et cuiusque peccatum mortale praeter speciem peccati sibi peculiarem includere eius speciem specificam moralem impietatis, sacrilegii, inobedientiae etc., quod nec cum auctoritatibus nec ratione est conforme.

3o quia inde sequeretur quod actum intemperantiae, luxuriae et avaritiae aut cuiuscumque peccati mortalis generari talem habitum vitiosum qui sit destructivus habitus acquisiti specialis pietatis et obedientiae et contra huiusmodi specialis habitus acquisitus pietatis et obedientiae destrui quemlibet habitum vitiosum, quod contra est experientiam et communem doctrinam 1a 2ae q. 71 ubi docet oppositionem virtutum et vitiorum, sequela vero probatur quia quilibet habitus vitii genitus ex actibus habentibus speciem specificam moralem directe oppositam eius speciei quam habent actus alicuius virtutis acquisitae, destruit habitum talis virtutis acquisitae, ergo sic habitus intemperantiae destruit habitum temperantiae, et habitus avaritiae habitum liberalitatis, et habitus odii habitum amoris etc.

Ex dictis videntur sententias supra relatas conciliari posse saltem ex parte, nam auctores 1ae sententiae dicentes omne peccatum esse iniuriam et inobedientiam materialiter, ita intelligi possunt ut hanc particulam materialiter sumant ut condistinctam contra formaliter pro specie directe opposita, quasi velint in quolibet peccato non includi formaliter eam speciem impietatis et inobedientiae quae est directe opposita speciali virtuti pietatis et obedientiae, quod verum est ut ex dictis manifeste constat.

Alii vero auctores 2ae et 3ae sententiae asserentes omne peccatum includere formaliter iniuriam et impietatem, ita intelligi possunt ut hanc particulam formaliter sumant ut condistinctam contra id quod omnino se habet materialiter et pro quadam absque oppositione cum actu specialis pietatis, quasi velint quod illud peccatum mortale scienter factum habere in se formaliter talem rationem violandi ius divinum, ut per eam opponatur actui efficaci specialis pietatis erga Deum sicut et obedientiae tali modo ut cum illo habeat specificam repugnantiam, ut probatum supra ex ratione auctoris etc. Quare adhuc quod ad rem attinet definitione praedicta non est cur contra adversarios contendamus. Demum loquendi non est nostri instituti in hoc amplius immorari.

§ 2a Quod nam sit illud ius quod est proprium obiectum formale virtutis poenitentiae et an ratione illius dicatur affinitatem cum observantia ad obedientia erga Deum.

Convenit cum fine quod sit quid animi erga Deum ut supra c. 3. 53 et
in hoc c. q. 81 a. 0 consummit. omne autem inferius sive cultus ut patet ex se
et ex communi doctrina cum d. tho. 2a 2ae q. 87 a. 1 ergo opus est [illegible] explicare
quid sit illud ius quod est principium formale virtutis poenitentiae
omissis aliis variis acceptionibus quibus sumi solet ius ut tradunt auctores 2a
2ae q. 57 a. 1 quod ad praesens attinet sciendum est illud sumi posse dupliciter primo
ut ius denotat facultatem seu potestatem alicuius ad aliquid sibi debitum in quo
sensu dici solet aliquem habere ius ad hanc aut illam rem 2o prout denotat
ipsum iustum seu equale quod reddendum est alteri ex iustitia cuius munus est
servare equalitatem atque hanc esse propriam potissimam acceptionem iuris ut ex arist. 5 eth.
c. 1 et 2 et D. tho. 2a 2ae q. 57 a. 1 et alii graviores auctores iuris civilis
et canonici docent ut et theologi ibidem
hoc supposito dico ius quod est principium formale virtutis poenitentiae quae iustitia
erga Deum non est increata facultas seu potestas quam Deus habet ad omnia
sibi debita aut aliquid aliud increatum sed est ipsum seu equale creatum
debitum Deo ad servandam perfectam iustitiam erga illum
huius conclusio colligitur ex generali doctrina de iustitia 2a 2ae q. 57 a. 1 ubi
dicitur ius hoc modo sumptum pro ipso seu equali esse obiectum iustitiae unde in forma
similibus [illegible] in ordine ad Deum est obiectum talis iustitiae erga Deum
quae est virtus poenitentiae
2o colligitur ex communi doctrina de virtute poenitentiae 3a p. q. 85 a. 1 et 2 et 3 non
esse [illegible] virtutem poenitentiae non esse theologicam sed moralem ut ostensum est
supra c. 1o huius disp. 52 consequenter ipsam illam non habere pro obiecto formali
aliquid increatum siquidem hoc convenit soli virtuti theologicae [illegible] autem
[illegible] illam [illegible] quandam [illegible] iustitiae ut probavimus supra c. 3 huius
disp. deducitur illius obiectum esse ius pro creato ipsum seu equale quod est debi-
tum ad servandam perfectionem iustitiae erga Deum atque hoc satis probant ea
quae adducta sunt c. 3 et in hoc q. 1a
secundo obiicies virtus poenitentiae habet pro obiecto formali ius divinum sed id quod est divinum
est increatum ergo illius obiectum formale aliquid increatum [illegible] Deus
[illegible] distinguendo maiorem namque divinum dupliciter sumitur 1o pro eo quod habet ipsum
esse increatum Dei 2o pro eo quod est Deo debitum quamvis sit aliquid cre-
atum sicut dicitur cultus divinus ille qui ex religione debetur Deo unde
concedo virtutem poenitentiae habere pro obiecto formali ius divinum ibi divinum
non sumitur in 1o sensu sed in 2o quia ut constat ex supra dictis poenitentia quae
est virtus moralis non habet pro obiecto formali aliquid increatum cum hoc sit propri-
um soli virtuti theologicae
2o obiicies contrario quia virtus poenitentiae dolet de peccato quatenus est Dei
offensivus ut habetur ex dictis scilicet et passim et aliorum gravium auctorum
partim in supra relatis partim [illegible] infra ergo habet pro obiecto formali ipsum Deum
quatenus est offensus —

Rs negando cons. quia si illud dicitur actus, non denotat quod Deus qui est offensus sit obiectum formale eius contritionis quae est actus elicitus a poenitentia virtute morali condistincta a theologica – sed quia haec vox contritio est equivoca quae sub diversas acceptiones tribui solet dicimus sicut tam bene nam et actus charitatis detestantis peccatum et actus virtutis moralis poenitentiae dicitur contritio ad intendendum est illud dicitur quod contritio detestatur peccatum quia est Deus offensus aliter debere intelligi de actu elicito a charitate aliter vero de actu elicito a virtute morali poenitentiae nam de prima intelligitur quod dolet de peccato quia est Deus offensus sumendo pro obiecto formali; sub Deum quatenus dicitur offensus siquidem ille actus est charitatis theologicae at vero de secundo ita intelligitur quod dolet de peccato quia est Deus offensus sumendo pro obiecto formali honestatem creatam iustitiae erga Deum qui dicitur offensus per peccatum nam cum talis actus elicitus a virtute morali poenitentiae non sit theologicus non potest habere pro obiecto formali sub Deum ut supra dictum fuit –

Dices: confessa virtus poenitentiae et religionis attingit Deum nam per religionem dicimur colere et adorare Deum et per actum poenitentiae dicimur converti ad Deum et illum placare &c. Rs illa attingit Deum non immediate ut obiectum formale sed mediate in obliquo tanquam materiam obiecti formalis seu tanquam finem cui offertur seu intenditur obiectum formale quod est honestas creata obsequii ac servitii sui iuris quae est debitum Deo ut constat ex doctrina cum D. Thoma 2a 2ae q. 81 a. 5 ubi dicitur religionem aliasque virtutes morales non respicere Deum ut obiectum sed ut finem obiecti quae immediate versantur circa ea quae sunt ad finem ultimum et in hoc distinguuntur a virtutibus theologicis quae immediate versantur circa ipsum finem ultimum nempe Deum ut obiectum formale quae doctrina 1a 2ae q. 62 et alibi saepe. Habemus igitur ex dictis illud idem quod est obiectum formale virtutis poenitentiae seu iustitiae erga Deum non est aliquod increatum sed debitum creatum iustitiae seu aequalitatis pro proportionalis quae Deo debitum est ad servandam proportionem iustitiae erga illum sed restat aliqua difficultas sine qua aliqualiter explicata non potest apte intelligi hoc obiectum formale et proprietates virtutis poenitentiae illius et distinctio ab aliis virtutibus –

3a difficultas est respectu Dei non sit stricta et iustitia simpliciter communicari sit obiectum formale virtutis poenitentiae [illegible] poenitentiae ut proprie iustitiam erga Deum, ante probatur quia respectu Dei non dantur conditiones quae exigit iustitia stricta simpliciter in conditione ut sit ad alterum, ita distinctum ut unum suppositum non pertineat ad aliud quasi aliquid illius unde defectu huius conditionis, ex aliis libris ethicorum c. 6 et D. Thoma et aliis 2a 2ae q. 57 a. 4 dicitur asseritur inter filium et patrem et servum ac dominum non esse ius

et iustitiam simpliciter sed secundum quid, quia filius est aliquid patris quasi pars ab illo decisa, et servus est aliquid sui domini quasi illius instrumentum, cum creatura sit aliquid Dei quasi supremi parentis et domini, vere inter illam et Deum non potest esse ius et iustitia simpliciter sed solum secundum quid. 2a conditio est ut ius et iustitia simpliciter sit inter eos quorum reddi potest aequale pro debito; unde hac de causa quia nec filius patri nec servus domino potest reddere aequale, ut ait D. Thomas loco supra citato, dicitur esse inter illos ius et iustitiam non simpliciter sed secundum quid; ergo a fortiori inter creaturam et Deum, cum multo minus creatura possit reddere Deo aequale. Denique ultra alias conditiones quas ex mente D. Thomae et aliis gravibus authoribus exigunt ad ius et iustitiam simpliciter non conveniunt creaturae respectu Dei ut ex infra dicendis constabit. Ergo etc.

Et aliud est asserere quod inter creaturam et Deum, et similiter potest inter servum et dominum et filium et patrem non dari ius et iustitiam simpliciter in eo sensu quo vox simpliciter denotat proprie et sine alteratione rationem iuris et iustitiae, aliud vero in eo sensu quo denotat perfectionem quandam materialem et extensivam iuris iustitiae quae reddit aequale; in primo sensu non sic, in secundo autem est verum, ad quod hoc solum probatur ex dictis a D. Thoma et aliis gravium autorum qui ius et iustitiam simpliciter intelligunt, id quod est perfectum secundum materialem et extensivam rationem iuris et iustitiae.

Hoc autem inter alios bene explicat Michael Salon 2a 2ae tomo 1o in q. 57 a. 2 ... ubi ait hanc vocabulam simpliciter et secundum quid esse aequivocam sumi duobus modis: primo ita ut simpliciter tale dicatur id quod absolute revera est tale quia vere et proprie non metaphorice participat illam rationem; 2o ita ut simpliciter tale dicatur id quod est perfectum in ea ratione; in primo sensu creatura sive sit iusta sive avida dicitur simpliciter eius; in secundo vero sensu qualis vel creatura comparata Deo et avidus comparatus iusto non dicitur eius simpliciter sed secundum quid, et pari ratione ait inter filium et patrem et servum et dominum atque inde inter hominem iustum et Deum esse ius et iustitiam simpliciter in primo sensu, quamvis in secundo sensu dicatur esse secundum quid. Praeterea hoc colligitur ex D. Thoma 3 p. q. 85 a. 3 ad 3um ubi absolute et simpliciter ait poenitentiam esse virtutem specialem iustitiae quae est probata supra c. 3 huius disputationis 53a et habent alii graves autores quos refert et sequitur Suarez 3 p. tomo 4o disputatione 4 s. 10 ... qui absolute simpliciter docent satisfactionem quam homo exhibet pro peccatis esse actum iustitiae id est simpliciter. D. Thomas in additionibus q. 12 a. 2 ad 1um praeterea quia in angelis ad quos homines sit vere et proprie iustitia erga Deum latius ostendit Suarez in nostris aliis disputatione de iustitia s. 2 ... a n° 8 nec huius loci est hoc immorari quia nunc nihil hoc exhibeatur inter ... aliquod fundamentum non potest ... satisfacere intelligi haec doctrina adversus ... iustitiam erga Deum ... ab aliis ... respondere argumentis adversariorum idcirco breviter ad praesentationem illud proponemus.

fundamentum primi est quia licet inter creaturam et Deum, et similiter inter filium et patrem et servum ad dominum non sint omnes illae conditiones quas Aristoteles et alii graves auctores petunt pro ea quam appellant iustitiam simpliciter, et propterea quod sit per se, et quo ad materiam ex parte subiectorum, tamen inveniendi aequalitatem absolutam vere non sit ad sufficientiam ad salvandam rationem, quia non est necessaria, sufficit tamen proprie sed vere et proprie participare rationem iustitiae distinctam ab aliis virtutibus. Quare non est dicendum iustitiam simpliciter in eo sensu quo denotat rationem iustitiae veram et propriam.

Consequentia patet, antecedens probatur quia creatura, ut talis, erga Deum et filius erga patrem et servus erga dominum habet veram et propriam rationem debiti, cui ex propria obligatione imo et strictiori quam sit inter aequales tenetur ut possit satisfacere ut constat. 2º habet tam rationem debiti necessario proprie ad alterum quia proprie est ad suppositum realiter distinctum ut patet. 3º habere verum et proprium affectum satisfaciendi huic debito quantum potest ut constituat aequalitatem proportionaliter sibi possibilem ut constat. Hic autem affectus ex his motivis honesto fundatur ad aliquam veram et propriam virtutem et debet nomine atque intelligi illi convenire veram et propriam rationem iustitiae quo ad formale abstractum ab illis conditionibus materialibus et ex parte subiectorum quas petit iustitia erga aequales. Nam formale iustitiae est respicere id quod ex propria obligatione est alteri debitum ut pro viribus tribuat illi suum ius et quo ad fieri possit servet aequalitatem, ut per se patet ipsa notio iustitiae et eius doctrina 2. 2. q. 58 a. 1 ubi definitio iustitiae traditur a Divo Thoma illam constituens voluntatem ut tribuat unicuique suum ius nec excludit quod defectu facultatis nequeat reddi omnino aequale. Tunc huiusmodi verus et proprius affectus iustitiae quo ad formale nam ratio dictat nec unquam ab alia ut verbi satis persuadet, non exercetur proprie. Et verum actum iustitiae ab eo qui tali affectu vellet reddere quod potest exempli gratia ex mille nummis quos debet reddit centum quia non habet reddere plures.

Confirmatur quia unica essentialis virtutis sumenda est ex affectu et motivo formali ex quo praecise quod sit diversitas in affectibus sequitur solum aequalis aut inaequalis non arguit diversitatem essentialem, specificam iustitiae ut exemplo declaratur iustitia quae in Christo posuit vitiam aequale non est in nobis et aliis rationibus de consensu suprascripta ex huius dicto puncto 3 — imo quamvis sunderet inde arguit distinctionem essentialem specificam ex hoc non solum sequeretur illi iustitiae quae non reddit aequale non convenire eam rationem specificam iustitiae quae reddit aequale non vero inde bene colligeretur illi non convenire veram et propriam rationem iustitiae quae quo ad formale abstracti potest ab ea quae reddit aequale et ab ea quae reddit quantum potest ut servet aequalitatem proportionalem siquidem utraque propria convenientia in ratione formali respiciendi proprium ius alterius ut quo ad fieri possit servetur illud.

Et praeterea legum et sane sic constat in quadam consimili accommodatione similitudinis ad rationem materialis iustitiae quae inter aequales reddit aequale quod ad retinendam similitudinem adversarii asserit. Nec quo oppositum persuadeatur facile legem ex suprascriptis dictis. Et in hoc adhibendus pro illis suarum

terunt illorum fundamenta —

2a Di[co] si cultus est diuinitate [illegible] erga Deum [illegible] [illegible] ad seruandam [illegible] [illegible] per [illegible] sequi[tur] inde illam non distingui ab [illegible] [illegible] religionis [illegible] pietate [illegible] obseruantia [illegible] obedientia [illegible] gratitudine erga Deum sed hoc est falsum quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] distinguunt [illegible]

Sequela probatur quia quelibet ex his [illegible] respicit [illegible] diuinum [illegible] quod est [illegible] Deo ut seruetur [illegible] per [illegible] religio respicit cultum [illegible] qui [illegible] seruitium Deo debitum [illegible] 2a 2e q. 80 [illegible] pietas [illegible] respicit id quod debetur illi ut patri ut [illegible] ibidem q. 101 obseruantia ut precellenti indignitate [illegible] ibidem q. 102 obedientia ut domino et superiori ibidem q. 104 gratitudo ut benefactori ibidem q. 106 [illegible] diuinum [illegible] [illegible] ut seruetur erga illud diuinitatis [illegible] [illegible] respicit [illegible] ad seruandam [illegible] [illegible] uere illa una et eadem est [illegible] religio et pietas et obseruantia et gratitudo erga Deum [illegible] [illegible] erit illa distinctio —

[illegible] sententia [illegible] [illegible] religionis et pietatis et obseruantia et obedientia et gratitudinis erga Deum non distingui sed [illegible] et eandem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] diuus Thomas [illegible] [illegible] diuus Thomas [illegible] religio [illegible] ut respicit cultum Dei [illegible] [illegible] pietas [illegible] Deo ut patri [illegible] obseruantia ut precellenti indignitate obedientia ut domino et superiori gratitudo ut benefactori [illegible] [illegible] [illegible] aliqui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] q. 10 [illegible] [illegible] ibidem [illegible] q. 1a et 2a [illegible] [illegible] [illegible] 7a q. 9 [illegible] —

[illegible] fundamentum huius sententie est [illegible] [illegible] [illegible] 2a 2e q. 81 [illegible] ubi ait religionem esse unam uirtutem et [illegible] illam esse unam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] q. 81 [illegible] [illegible] Augustino ait nos per religionem dirigi in Deum quem negligentes [illegible] [illegible] sed hoc [illegible] ad [illegible] [illegible] exprimat religionem non distingui a [illegible] [illegible] ibidem q. 101 [illegible] ad 1um [illegible] [illegible] religionem [illegible] pietatem erga Deum et q. 102 [illegible] [illegible] [illegible] obseruantiam erga illum et q. 80 articulo unico ad 3um ait obedientiam [illegible] ad obseruantiam et q. 106 [illegible] ad 1um ait religionem [illegible] pietatem [illegible] gratitudinem erga Deum [illegible] [illegible] [illegible] religionem [illegible] [illegible] et pietatem et obseruantiam et obedientiam et gratitudinem erga Deum —

2o [illegible] ex 3a [illegible] q. 85 [illegible] [illegible] ubi ait uirtutem [illegible] [illegible] [illegible] erga Deum [illegible] [illegible] [illegible]

iustum servi ad dominum fili ad patrem et uxoris ad virum
qr junitur recurrit ad deum ut servus ad dominum et filius
ad parentem uxor ad virum sed fili ad patrem est pietas servi ad
dominum et uxoris ad virum est obedientia et observantia ad
huiusmodi ... Dei qui se habet ut pater et dominus et vir
&c.a pertinent ad religionem colligitur inde sentit D. Thomas
et quia virtus junitur est iustitia pietas et obedientia et observantia
nu alia
2um fundamentum ex ratione quam ponitur infra ...
2a sententia ex opposito extremo asserit virtutem junitur religionis pietatis
observantiae obedientiae et gratitudinis erga Deum distingui
ter specialiter et sic colligitur ex multis auctoribus ... loco paulo supra
citata 3 ... fundamentum nam in illis locis sigillatim dicuntur
quasi ex illis virtutibus diferentes significantur quam libet ex alio
di ...
3a sententia quasi media asserit religionem esse specialem virtutem
quae sub se comprehendit aliquas virtutes subiectivas et ut mi
nimum duas 1a inquiunt est illa specialis religio quae respicit
id quod est divinum Deo ex obligatione iustitiae ad quam tenentur et ut
aiunt eandem virtutem quae est talis religio et iustitia erga de
um junitur 2a inquiunt est altera religio quae respicit
id quod est Deo divinum non ex obligatione iustitiae sed ex observantia
aut devotione et decentia ad quam tenentur distinguis specialiter
ori et comprehendere pietatem observantiam obedientiam et
gratitudinem erga Deum et aliqui docti recentiores magistri
fabent eam doctrinam quam tradit Suarez in suis ... disputatione
de iustitia 52a an.o 13 —
ut has sententias fundamenta quae ex supra dictis et infra dicendis
facile constant non est ut jungit in meremur —
Dico 1o difficile videtur de virtute in specie ... supra ... probabili
unam et eandem virtutem specificam esse religionem iustitiam
junitam pietatem observantiam obedientiam et gratitudinem
...itudinem erga Deum (quidquid sit erga homines) hoc tenent probabile
doctus Gregorius a Valentia 2a 2ae disp. 9 puncto 3o ... quia
... ... quia Deo divinum ex religione pietate
et observantia &c.a pertinent ad aliquam unam et
eandem virtutem tanquam obiecta materialia —
Favet D. Thomas 2a 2ae q. 106 ad ... et ... dicit relig
ionem est quando ad pietatem et gratitudinem et quando sub
illam est obedientiam et observantiam et iustitiam erga de
um junitam colligitur ex probabili argumento supra exposito
ss. 1um fundamentum ex ratione ab illo voluta ut statim apparebit
—
Favet et Caietanus 2a 2ae q. 107 in articulum 1um

fere ad finem ubi ait religionem pietatem observantiam et
gratitudinem ita se habere quod prior includit id quod est posteriorem
non religionem inquit dum colit Deum ut patrem est pietas etc.
et 3a. q. 81 ar. ubi dicit religionem esse eius virtutem qua unitas qua
religio habet eius hoc ut exibeat famulatum quam homo ut ser
vus ac filius debet Deo ut domino ac patri ibi denique indicat in
hoc fundamentum quod ad religionem pertinet subiicere se Deo
et rederedentium illi in minimis offenso quam benefactori et reppri
cere omnes rationes debiti sibi ex debito sibi ex gratitudine sibique
offensis commissis etc. —
preterea asserunt favent illi autores qui asserunt unam et eandem
virtutem inspicit in nullitantem bonitatem ut reddat unicuique suum,
ius et debitum quamquam illud sit eique nibus diversa ratione religionis
obedientie justitie observantie etc. ex diversis autem contra diversa
obiecta materialia quod desumitur ex marsilio 4 sent. q. 10 a. 1 durando ibidem
dist. 19 q. 2 et alii —
ratione autem negatur gradum virtutem religionis pertinet servare reverentiam
omnes partes et debitam subiectionem erga Deum ut patet ex eius doctrina
2a. 2e. q. 81 ubi D. thomas ar. ut pote ait religionem respicere id quod est Deo
debitum ut spiritualiter reverentiam corporis et a 3 corpore et ad 2um ait quod idem
exiberi Deo reverentiam ut primi principio creationis et gubernationis
et subiectionem ac servitutem ut patri ac domino etc. sed hec reverentia
corporis et debitum subiectionis ab eo quare sumpta comprehendit omnes rationes
debiti quas creatura rationalis habet erga Deum ut primum principium
creationis et gubernationis ac inde ut parentem dominum et superiorem
ac benefactorem etc. ergo probabiliter dici potest unam et eandem vir
tutem religionis infusam et supernaturalem obquam per suam incli
nationem tam convenienter proportionem ob eam quare ut comprehendit
omnia Deo debita quasi obiecta materialia ac inde illam sub una et eadem
ratione formali respicere virtutem inspicit pietatis observantie
obedientie justitie et gratitudinis erga Deum
Confirmatur ita explicatur et probatur quod aperte religio salvari potest quod una
et eadem virtus respiciat ex eminentior ac perfectior aliis inferi
oribus sub unitate rationis formalis proportionis reverentie ac subiectionis Deo
debite respiciat omnia quae quomodo cumque debentur Deo tam
quam obiecta materialia nihilominus quod contra hoc obstat id quod est ergo non
multis exemplis potentias ac virtutes perfectiorum v.g. sen
sus communis intellectus caritatis etc. non propter suam eminentiam
sub unitate formali includunt sub obiectis materialibus multas res
quas res pertinent inferiores potentias et virtutes sub obiecta formalia
preterea hoc satis conformiter doctrine D. thomae 2a. 2e. q. 106
ao. ubi ait secundum diversas causas ex quibus aliquod debitum diversificari

roem reddendi debitum ita ut q semper in maiori continet illud q
e minus et q inde conuenit ... et pri mi patris causa de bin q pri
pri nu prum oium bonor ideo ibi adum ait religionem ie ez quandam
super excellentem pietatem et gratitudinem unde pari roe ut posse
colligi ie ez obseruantiam et obedientiam et penitam ut ut dedu
cit ex locis eiusdem d. thom relatis sup̃a 5um ... amentium ...
cum virtus religionis in suo sit superior ac minus limitata
quam virtutes nales et aquisitae religionis pietatis obseruan
tiae obedientiae penite et gratitudinis ... sint ... illa
git illa quibus una roe frali et ade quata deuite subiciur exprimit
ad oes roes debiti erga Deum tanquam ... oba malia ...
dicas hoc ut e apuite ... d. thoan q sent dist iq e ... quas
tiuncula 5a ubi ait relipicunibus ... apunita ... pici
di uersam roem debiti et dist 15 e q ... quaestiuncula ... adum
ait actum religionis nempe caritate posse imperari a penita q ... sicut
cum si penita esset idem cum religione eadem virtute ... imperare ...
Ad 1o quantibus sudat dm thoan in libris sententiarum aliter sensisse
esse id non obstat q ... loquebatur iuxta aliorum sententias com
pere tempus unde postea ipse doctor factus (ut sese ... ait
et alii ... et exercisse apatet) in summa theologica mul
mutauit aut aliter explicuit —
Ad 2o illud dictum posse explicari ut bellis religionem et penitam
distingui per oba malia contracta per hunc ... hoc
penita ex ... deostat respicientia apuato cum ... per hoc
noem religio absolute ... quantibus unuq idem sit ha
uitus religionis et penite unde penita roe actus a diuersa
obm male diu posse imperare actum religionis ... aliud obm
male et sic ez ... cuius alia virtute actus quo ama
bonum dei imperare actum detestandi malum oppositum . S e
sed ... nalis ez locis summae theologiae d. thom ut ...
a dicere predictam doctrinam ut 3a pe e os ar ubi ait penitam
e spui alem virtutem 2a 2e e 1030 ... ubi diuisis diuersa roe
debiti distinguiuntur virtutes ... adalterum unde ex hoc
pri ... e 81 et 101 et 102 et 104 et 106 ... ba re
ligionem pietatem obseruantiam obedientiam et gra
titudinem ie spui alesque virtutes distinctas ...
Ex quibus locis ... d. thoas aperte a dicat predi
ctae doctrinae nam cum ait penitam ie spui alem virtutem
intendit illam non ie solum roem generalem ut audientur
per oes virtutes ... et rea liter diuersas ut ... bellam
aduersari

adversari sed e unarnd virtutem in aliqua certa specie quod
verumest ex diagerat illam virtutem esse religionem pietatem obser-
vantiam obedientiam et gratitudinem erga Deum item quod hu-
ius nomine intelligentur diversae virtutes infusae ad hunc finem ut re-
dant Deo diversa debita sed una et eadem virtus quae supernaturalem
rationem specialem servandi venientem speciatim erga Deum extenditur ad
omnia Deo debita ut ad obiecta materialia ex quorum diversitate sortitur diversa
nomina —
cum autem d. Thomas dicit quod diversae rationes debiti distinguunt virtutes in ordi-
ne ad alterum stud intelligatur debitum specifica essentiali solum hoc
quando diversae rationes debiti et obiectum formale sunt vero quando solummodo
materiale includuntur sub aliquo rationes formali superiori sic in ipso d. Thomas
2a 2e q. 106 ar. 1o ad 2 ubi ait in debito maiori qualecumque illud quod debetur
Deo ratione veri aliae rationes inferiores debiti —
dici quando d. Thomas ait religionem pietatem observantiam obedi-
entiam et gratitudinem esse speciales virtutes distinctas loquitur non quod spe-
ctatur ad solum Deum sed ad Deum et homines et intendit religionem
esse specialem virtutem diversam ab ea pietate observantia obe-
dientia et gratitudine quae versantur erga homines non quaelibet
ex his virtutibus erga homines sit quoddam obiectum formale aliquod speciale debitum
in quo obedientiam eliminatur non includuntur aliae debita at divina virtute
infusa religionis quae versatur erga Deum non improbabiliter dicimus
per illam obedientiam maiorem superiorem quod obiecto formali sive debitum
maxime illimitatum in quo velut obiecta materialia includuntur omnia quae
debentur Deo quod id postulat superfusa subiectio erga Deum quam
religio infusa respicit superfuso modo et hoc facit d. Thomas 2a 2e q. 106
ar. 1o ad 2 ubi ait in maiori debito qualecumque illud quod debetur Deo includitur
minora debita et ideo ibidem ad 1um ait religionem erga Deum esse
quandam pietatem et gratitudinem erga illum quandoque erga homines
sit alia specialis virtus quae est pietas erga parentes et alia quae est
gratitudo erga benefactores —
ex his igitur constat non esse tam certam quam asserit non esse erga
Deum aliam virtutem quae sit religio aliam quae sit iustitia aliam
penitentiae aliam pietatis aliam observantiae aliam obedientiae aliam virtutem
gratitudinis sed hic omnia rationes debiti eadem virtute religionis non esse
ut non improbabiliter nuper inferre non tam doctrina d. Thomae et aliorum gravium
autorum si intelligatur cum ea limitatione quam proposui in nostra
ratione nempe ut sit sermo de virtute infusa et supernaturali erga Deum
et asseratur religionem infusam potius quam aliquid aliud ratione obedientiam
maiorem superfusam quod respicere obiectum formale maxime illimitatum quod
sub se includat quasi obiecta materialia omnia debita quae quomodo

cumque videndas Deo aut inde illam quamlibet sub unius speciei
infima, modo sua ratione praestare ex gratia erga homines pertinent distin-
ctas virtutes obedientiae observantiae pietatis gratitudinis &a.
quare immerito aliqui reprehendunt praedictam sententiam ut im-
probabilem aut parum securam quatenus videatur negare distin-
ctam virtutem moralium per se infusam non illa non negat absolute
diversas virtutes morales per se infusas sed solum asserit respectu
actuum omnium quae Deo exhibent dari unam solam virtutem moralem
per se infusam numquam negat diversas virtutes infusas theologicas nec
alias virtutes morales per se infusas ad ea quae quilibet homo debet ex-
hibere erga se et ad alios homines et ad seipsum — 2° si sententia quae dic.
negat quascumque virtutes morales per se infusas divinitus concedat
virtutes theologicas infusas non est cur reprehendatur ut omnino improbabilis
et parum secura ut reprehendit Granados quem in 2 tomo disp.
66 c 2 ubi merito ait non esse ferendam aliquorum nimiam severitatem
supponitis nostram quibus fundamentis innixi huic sententiae inu-
runt notam temeritatis certe multo minus reprehendenda est sententia
quae tradit virtutes morales per se infusas asserit non respectu omnium
quae exhibenda sunt Deo solum esse unam virtutem infusam cui spectant
diversa obiecta materialia divini tributi diversa ab religionis iustitiae
poenitentiae obedientiae &a.
nihilominus dico 2° probabilius loquendo de virtute per se infusa
non esse unam et eandem virtutem specificam religionem iustitiam
poenitentiam pietatem observantiam obedientiam gratitudinem
erga Deum nec dari solum unam virtutem infusam quae reddat
Deo id quo modo cumque debitum sed eam virtutem infusam quae
reddit Deo id quod est debitum ex proprio et stricto iure iustitiae distingui
specie ab aliis quae reddunt aliud debitum illamque esse religionem se-
tiam erga Deum et non distingui a virtute poenitentiae —
Haec colligitur ex his quae in superiori tradidimus de virtutibus
infusis § 2° c 63 et q ibi non asserit esse multas virtutes mo-
rales infusas respondentes virtutibus naturalibus et quamvis non omnino
cum eadem limitatione ac naturales non tamen cum tanta illimitatione ut statuat
solum unam virtutem moralem infusam erga Deum et sane aliquid praeter com-
doctrinam ipsi iam temporibus receptam in hac here videretur qui asse-
reret non dari virtutem infusam specialis obedientiae erga Deum diversam
ab illa virtute religionis aut poenitentiae &a. cum utatur theologi unde
tota ubi supra, in ex tradoctrina parum loquantur de illis ac de
virtutibus distinctis —
2° idem colligitur ex his quae diximus aliquid de una quaque ex his vir-
tutibus docentes in illis locis quos retuli numero supra in haec difficultate
5 ... fundamentum nec ab hoc dicere distinctum D. Thomas ut constabit
ex infra dicendis. —

roe autem supnali i(n) explicat. Et pbr. 1° qr licet de potentia absoluta posset
a Deo infundi una sola uirtus moralis quae sub ratione frali uniuersa speciei
infimae respiceret tanquam obiecta materialia omnia quae modo unius Deude
in fa. n. n. est sed de facto non ita se habere sed potius oppo
situm ut cum fermius cu doctrina ipsa quam numerant multiplicis
virtutes morales infusas respondentes uirtutibus naturalibus ut uidere in 1a 2ae q 63
a 3 et 9 ubi medina et granicellbazquez dis put. 86 et gregorius de Va
lentia dis put. 3 q 6 et alii —
2° pbr. qr si semel admittitur posse dari unam uirtutem moralem
infusam ad reddendum omnia quae quomodocunque debemus Deo sibe ex iustitia
sibe ex obedientia sibe ex gratitudine &a non esset grauiter sufficiens ratio,
cur dici nequeat illam extendi ad reddenda omnia quae quomodocunque
debentur hominibus i(n) modo ad omnia quae quilibet homo in rebus ad se debet pres
tare unde consequenter debemus posse dari in uoluntate unam uir
tutem moralem infusam in reliquis omnibus quae quibus modo pertinent
ad Deum et homines atque inde dari fralem iustitiam infusam nec fralem
obedientiam nec temperantiam aut fortitudinem fralem &a sed has omnes
uirtutes comprehendi sub alia uirtute infusa eminentiori quae fraliter
non habet rationes speci ficas tali uirtuti ut cum sit una simplex uir
tus eminentior diuersis rationibus ab aliis hoc autem non est consentaneum doc
trinae receptae de uirtutibus infusis in 1a 2ae q 63 a 3 et 9 et alibi —
3° pbr. qr de facto in extraordinem ordinem gratiae potest homo habere actum fra
lem, et intentionis supernaturalis quo doleat de peccato quatenus iniuria Dei est
Dei et servari debeat lesum — et potest actum fralem obedientiae supernaturalis
quo uelit implere rem praeceptam ob honorem fralem per sit pre
cepta a Deo autore supernaturali cui per se conveniens est obedire conformando
humanam uoluntatem diuinae — item actum fralem religionis
supernaturalis ex meradebot et grato obsequio quo uelit offerre Deo ali
qua obsequia non per ad illa teneatur obligatur in iuria nullo praecepto sed
ex mera debotione erga Deum ut patet quando homo sponte emittit bona aut
facit aliqua bona a se pura per iniuriam ad perfectionem uitae spiritualis sed
isti actus supernaturales sunt intrinsece perfectiores si quidem quilibet per modo ibi c
obo frali habet peculiarem rationem honestatis diuersam ab ea quam
habet alius ut patet ex modo proposito ergo ad eundem de facto dari diuer
sas uirtutes morales infusas ad quas pertineant tales actus supernaturales
ista pbr. qr actus uirtutis specie distincti non pertineant ad unum et
eundem habitum speci ficum uirtutis si quidem ex distincto speci fica
actuum sumitur distinctio speci fica habituum alioqui dici posset
quosuis alios actus specie diuersos pertinere ad unum habitum speci ficum
nec relinqueretur sufficiens fundamentum constituendi unquam
habitus specie diuersos ut in naturalibus per de habitibus et alibi diximus,

necessarij faciet qui dixerit predictos actus supernaturales elicita so
lum ex auxilio supernali non vero ex habitu infuso sicut id aggrediendi
de actu attritionis supernalis — 2° hoc non est quia sicut id dicerum esset de
actu attritionis quod tamen non potest ut ostendet infra suo loco id tamen non est asseren
dum, de aliis praedictis actibus supernalibus qui illi non sunt infusi per modum
positi transeuntis: aut cuiusdam inchoati gradus ordinati ad introduc
alterius perfecti sicut embrio ad generatum foetus quade causa aliquid
rentes actum attritionis ita se habere consequenter dicunt pillorum infundi
habitum. huiusque non vero non hic locum in aliis actibus supernalibus prop
dicunt quod non ita se habent alioquin dicendum esset nec ulli aliis actibus supernalibus
infundi habitus —
hoc igitur constituto quod non datur solum una virtus moralis infusa ad omnia que
quo modo cumque exhibentur Deo consequenter dicendum est virtutem infusam
poenitentiae esse quandam speciem subiunctam hoc est speciem religionis infusae prop
terea quia id quod Deo debitum non quomodo cumque sed ex stricto iure ipsio iusti
tiae ob hanc rationem specialem ut constituat specificam rationalis equalitatis proprij
iusticiae erga Deum ad quod ita aliis pertinet speciei essentiali ab aliis partibus
subiunctis religionis nec non et ab aliis virtutibus infusis quibus praecipue
alia Deo debita ob alias rationes speciales verbi gratia ob servitium consistentia
iusticia obedientia gratitudinis &c.ª quare virtus poenitentiae et religio
non quaecumque sed talis est specifica iusticia erga Deum ut per actum supernaturalem ex
dictis sunt 53ª et in hoc eo inhaerit 2ª disputatione —
sed obiicies religio est unica species infima ut vero docuit thomas 2ª 2ª q.
ay ubi dicit religionem esse unam virtutem et virtus poenitentiae et religio
dici non potest illam esse speciem subiunctam hoc est quandam speciem religionis quia
si sub religione sint diversae species subiunctae et species —
Et in hac dictione respondemus equivocatione diversorum auctorum inter
quos alii affirmant alii vero negant religionem esse unicam speciem infimam
dicendum non est religionem late sumptam hoc est in tota sua amplitudine
quidem sub ratione iusticia sed specificissima religionis non esse speciem infimam
sed sub alternam quamvis religio in aliqua stricta acceptione sit species
infima et hoc facit exemplum ex logica in c. de qualitate ubi dis
dispositio sumi dupliciter et late pro dispositione quomodo cumque 2° stri
cte pro quadam dispositione facili mobili quo pacto dici solet ibi dispositio
positionem esse quandam speciem distinctam ab habitu —
hoc autem ita explicatur quia sub specifica ratione religionis continentur
actus speciei diversi et illa non est species infima quia patet quod actus quibus
debitum erga Deum offerimus illi aliqua grata ob sequia ad quae
non tenemur ut cum emittimus aliqua vota verbi gratia castitatis aut obedientiae
&c.ª. si invicem enim Deo offerimus quaecumque alia opera pertinentia
ad consilium et perfectionem vitae spiritualis et vero excitando spe
actus religionis ut constat tum ex communi consensu cum d. thoma 2ª 2ª q. 8 z —

ubi dedebore: et c 88 ubi debito et c 104 et 106 ubi de statu per finiony
et religiony tunc ex rõe qz hy actib9 berect pp̃riu ti muy Deum illig
subiumur religio autem ex iis serita cund. d. thoã 2a 2e c 81 d e qua Deum
wlir illig subicitur —
prtera ali actus qq redimuy Deo id qd e debitum ex obligat e iustitiẽ ug a
actus qq implemus bona ad quoz persolbenda tenemur ex iustitia supposi
taq missione qua nos obligabimus et actus qq p iniuria quaz p nostra
peat ai ntuli muy redimuy Dio debitam sane faire et subiunienum
ad quamez tenemur ex iustitia sunt berect pp̃ri e actus religiony negari
n requir actus p solbendi bona ie bene actus religiony ut patet tunc
ex iis consequent doctrina ubi debito tunc ex ex rõe religiony predicta
et simi liter obeamd eam roẽm n e negandum actus sane fauiony seu
peni teq et iustitiẽ erga Deum e berect p pri eaitus religiony ut oster
dimẽ sug a c 3 huius dy put 53 id q aserunt Caietanus et ali ibire
lati sed hi actus superiores distinguunt spuie ab alis prioribus predi
cty ss prudenni qz hent p obo fiaẽ honestatem diuersaq rez nempe
honestatem serbandi p porcionalem equalitatem debitam Deum hy
ad quez tenemur ex obligat e iustitiẽ quam n hent ali actus qq wli
muy Deum p grata et spontanea obsequia ad quez n tenemur supo
sita Dei liuerali tate qua noluit nos obligare ad omnia quanbis
ut supremus oium dominus potuisset et sub p pri a roẽ cõi religiony
con tinent actus spuie diuersi aut inde religio i nonumi n e spuies insi
ma quambis religio inalia stricta aueptione sit spuies infima
unde patet agere amendi quirhy peniteq quez e insitia erga Deum sit
pars subiunt ba seu spuies contenta sub p pri a roẽ cõi religiony —
p hardocinna faciunt eaquerra dit Suarez i nostris illis dy put e de
iustitia s 2a n o 15 ubi ait duoby modis posse nos loqui de religione 1o
ut dicit totum genus qdam uirtuty moralis redeny debitum Deo 2o put
spuiali ter dat solum cultum honorẽ p num uirysd am obseruaniq
et priori modo ait claudere sub se iustitiam quam hõ serbare debet
erga Deum —
ad autoritatem allatam ex d. thoã 2a 2e 1o i n illo loco d. thoãs aserit reli
gionem e unam uirtutem n tr determinat illam e unam spuiei infima
et pot explicari ut belit illam e unam spuie subalterna sicu
quanbis d. thoãs 2a 2e c 102 a 1o dicat obseruantiam e unam spe
ci alem uirtutem ab alis distinctam n tr bult illam e unam spuie
infima ut ipse met explicat c 104 aq dicens duliam e quandam
spuiem obseruaniq id q bene aduertit Caietanus ibi aserens qquan
do d. thoãs dixit obseruani am e uirtutem spuialem n intel
lexit de spuie spuiali ssima sed de spuie subalterna —

Dico 2º quamvis D. Thomas in illo loco velit religionem esse speciem infi-
mam ita non explicari posset ut loquatur de religione stricte sumpta
nempe de ea qua primum grati et observantiae erga divinam excel-
lentiam reddimus illi spontaneum cultum et obsequium honorificum
ultra id quod tenemur praecepto et obligatione iustitiae nam ista spontanea obser-
vantia honorifica erga divinam excellentiam solet per antonomasiam absolute
appellari religio addita famosis virtutis quare dimus Deo id ad quod tenemur prae-
cepto et obligatione iustitiae ob rationem formalem servandi proportionalem aequalita-
tem iustitiae quae virtus appellari solet iustitia erga Deum et pietas quare
[illegible] religionem [illegible] adversari [illegible] ius divinum legem vere non illi
[illegible] proprium religionis ut ostensum est c. 3. huius disp. sectione 5 et 3.
unde est religio quae unica sit talis nempe religiosa iustitia erga Deum
hinc assignanda est solutio ad [illegible] ad D. Thomam quae adducta est supra in [illegible]
de [illegible] fundamentum Dico 2º in illo loco in quo D. Thomas dixit re-
ligionem esse unam virtutem aut solum velle quod sit una species subalterna
aut loqui de religione stricte sumpta ut proxime est expositum — in aliis
vero locis in quibus D. Thomas indicat religionem esse ex pietatem et pietatem et
observantiam et gratitudinem solum vult religionem sub se comprehendere
has virtutes morales quae reddunt Deo debitum pietatis pietatis observan-
tiae et gratitudinis et non tamen asserit has omnes virtutes esse unius et eiusdem
speciei infimae nec dicit religionem quae specialiter de his omnibus praedicat
esse unam speciem infimam
ad illum vero locum ex 2ª 2ae q. 80 a. 1 ubi D. Thomas dicit virtutem pietatis
esse iustitiam erga Deum quam respicit iustum servi ad dominum et filii
ad parentem et uxoris ad virum unde inferunt adversarii sententiam D. Thomae esse
quod virtus pietatis itaque iustitia erga Deum ut sit ex pietate et observantia
et religio [illegible] inde quod solum detur una virtus inferens ad reddendum Deo
omnia quo modo unique debita [illegible] ex hoc loco solum haberi quod virtus pietatis
est iustitia erga Deum et quaedam pietas et observantia et religio talis
non tamen inde habetur quod illa sit omnis pietas erga Deum et omnis observantia et omnis
religio quia pietas et observantia erga Deum et religio latius patet quam
virtus pietatis et iustitiae erga Deum —
hoc autem ita declaratur virtutem quidem virtus pietatis seu iustitiae erga Deum
ut ait D. Thomas ubi supra respicit iustum servi ad dominum et filii ad pa-
rentem et uxoris ad virum etenim cum illam supponit sit iustitia erga Deum
respicit id non quo modo unique sed ob rationem formalem iustitiae nempe ut
servet aequalitatem proportionalis iustitiae quam creatura rationalis debet
Deo ut servus domino et filius patri et uxor viro nam hi omnes iuri [illegible]
seu rationes debiti includunt in ratione aequalitatis iustitiae erga Deum unde
ob eandem rationem talis iustitia est quaedam pietas et observantia erga
Deum quia includit rationem iustitiae non quo modo unique sed ut ergo parem

tem ut pietas et erga excelentem dignitate ut observancia siquidem
Deus est supremus parens et excelentissimus dignitate —
sed qm praeter eadem ita quae redduntur Deo ob roem fralem supremi prin-
cip. illi eis exibentur alia obsequia ob alias roes frales vgª pro num-
grates pietatis et observantiae ex precisso precepto et obligatione ius-
titiae id circo virtutis pietatis seu iusticiae erga Deum non est omnis pietas
erga Deum nec omnes observanti animos religio ut amplius constat ex supra
dictis — ad hoc autem proporcionalitio aplicare potest simile de virtute
iusticiae et pietatis erga parentes et observantiae a excelentes dignitate
nam respicitur eas res quae illis redduntur ob roem fralem servandi erga illos
equalitatem iusticiae (quae eis pot. a erga parentes ut ostinguime supra in
hac 5ª difficultate) est talis pietas et observantia quae est iustitia at
vero respicitur aliarum res quae illis exibentur ob aliam roem fralem preci-
sa obligationis iusticiae est alia virtus pietatis et observantiae dignitat.
x seu ac propria iusticia x ad eam vero roem quam supra in hac dificultate
u.a proposuimus pro casura (?) quam dicimus u. probavilem quam nobis ego
sita sententia ut dictum est u. 2ª vel probabilior dispinde sequenda ita di-
cendum ad virtutem religionis pertinere ut servet conuenientem proper-
tinenem (?) debitam subiectionem erga Deum id quidem verum est sed qm
haec unbiunus (?) proporcio et subiectio est roo generica quae sub se continet diversas
roes frales specificas id circo respectu illarum omnium non est solum una virtus
specificandi generis nam ea virtus quae respicit conuenientem proporcionem et sub-
iectionem ob roem fralem servandi equalitatem iusticiae est diversa spe-
cie ab ea quae respicit proporcionem seu subiectionem ob aliam roem fralem vgª
grates pietatis seu observantiae ex precisa obligatione iusticiae qui-
ut est suo modo virtus obedientiae erga Deum respicit subiectionem
ob aliam roem fralem nempe conformitatis cum voluntate Dei ut su-
perioris — ad quod hic amplius constant ex supra dictis u. 2ª —
Dices omnia quae debentur Deo habent unam et eamdem roem fralem debi-
ti quia omnia debentur propter unicam excelenciam Dei quae eminenter
continet omnes titulos et roes ob quas diversis creaturis debentur diver-
sa bonita (?) ergo solum datur una virtus quae inclinet ad reddendum Deo omnia
quomodo cunque illi debita —
Rx negando ans. si sermo sit de unitate specificationis fralis cum autem
dr omnia deberi Deo propter unicam excelenciam divinam respondeo ipsam
excelenciam divinam non esse obiectum frale virtutis moralis quae reddit Deo de-
bita cum non hunc sit virtus theologica ut constat ex supra dictis non habet
pro obo frali increatam excelenciam Dei sed roem creatam honestatis

inordinead illam suauitatem creatis honestatis ordinata ad diuinam excelentiam potest esse multiplex etsi diuinae excelentia sit una
Dico 2º diuinam excelentiam quamvis in se sit unica et simplex posse tamen ratione uariorinata distingui in multas rationes formales inordinead quas dicuntur inclinatur multae uirtutes specie realiter distinctae sicut enim quamvis diuina perfectio sit in se una et simplex tamen alia uirtus est fides inordine ad diuinam ueracitatem alia charitas inordinead diuinam bonitatem ut est propter se amabilis amore amicitiae alia Deo uirtus spei quia hoc locum habet in uirtutibus theologicis quae habent obiecto formali increatam perfectionem Dei certe maiori iure locum habet in uirtutibus moralibus quae non habent illam pro obiecto formali sed rationes creatas honestatis in ordinead illam unde inordinead increatam excelentiam quatenus competit Deo supremum dominium cui obligatur iustitiae reddenda sunt ea quae proprio et strictoiure postulat datur uirtus iustitiae; proterea inordinead illam quatenus facit Deum esse summum parentem et principium rerum omnium et eminentissimi mundi principatem cui ex grati(tu)dinis obligatione iustitiae offerenda sunt alia obsequia datur uirtus pietatis et obseruantiae distincta ab iustitia ulterius inordinead illam quatenus prestat Deo potestatem et autoritatem imperandi datur uirtus obedientiae &a

C. 5.ᵘᵐ An uirtus poenitentiae sit species iustitiae commutatiuae s. distributiuae s. uindicatiuae s. quae nam alia species

Denique nasitur alia difficultas utrum uirtus poenitentiae sit species iustitiae non potest aperte intelligi; nisi explicetur cuius nam iustitiae sit species nec aliter facile fieri potest argumento quo ad necessario in probabilium uirtus poenitentiae nec iustitiam commutatiuam distributiuam nec uindicatiuam nec ulla alia species ex his quae subiustitia numerari solent; illa nec iustitia quare hoc quatenus est necessarium praesenti instituto breuiter est explicandum —
1ª Sententia asserit uirtutem poenitentiae esse speciem iustitiae uindicatiuae ita scotus 4º sent dist. 14 q. 2 ad almainus ibidem grauiel q. 1 a. 3 dubio 3º fauent d. bonauentura in eadem dist. p. 1 a. 2 q. 1 nº 29 in fine et nº 23 durandus eadem dist. q. 2 ad finem et alibi —
2ª Sententia affirmat illam esse speciem iustitiae distributiuae uirtute seruorum tamen esse scotus almainus et grauiel proxime citati —
3ª Sententia dicit illam esse speciem iustitiae commutatiuae ita plerique auctores uin. d. 2 hoc loco infra citandi —

ad id quod res hic pendet ex variis acceptionibus iustitiae vindicativae et commutativae ac distributivae et particularis ac generalis seu legalis ad inveniendam definitionem iustitiae quam variis sententiis particularis particularis vero ratio fecerunt.

Quod virtus poenitentiae potius sit species iustitiae particularis quam eius iustitiae quae dicitur generalis et legalis

Ad explicationem sciendum est iustitiam solere multipliciter dividi, dividitur autem aliquando prima divisio quae ad praesentem expositionem pertinet ex Aristotele 5 ethicorum c. 2 et D. Thoma 2a 2ae q. 58 art. ita se hic iustitia alia est particularis alia vero generalis seu legalis. iustitia particularis in praesenti dicitur non quia solum sit particularis in individuo aut specie cum sit ... sed quia immediate respicit non ius commune reipublicae seu communitatis sed ius particulare seu privatum alicuius v.g. iustitia qua quis servat vindicationem suum particularium; iustitia vero generalis seu legalis dicitur illa quae respicit ius commune reipublicae seu communitatis et dicitur iustitia legalis non quia ad illam spectet specialiter pertinet obedire legibus hoc enim est obedientiae ut patet et quia sicut lex ut sit iusta debet commune bonum respicere ita hac iustitia quae dicitur legalis. Dicitur generalis quia respicit ius commune reipublicae seu communitatis et intendit servare aequalitatem in illa civitate ut recte notat Suarez in opusculis dis. de iustitia c. 5 q. n. 3.

Haec autem iustitia quae in hac acceptione dicitur legalis quam aliqui appellari solent iustitiam generalem duplici de causa. Prima quia respiciendo ius commune reipublicae seu communitatis generaliter extenditur ad ea quae pertinent ad personas communitatis quae sunt membra eiusque redundat bonum commune. 2o ratione causalitatis quam in imperio quia ex hoc fine servandi ius commune reipublicae seu communitatis imperat ut quando opus est electi actus aliarum virtutum in bonum communitatis in plurimis quos refert D. Thoma 2a 2ae q. 58 a. 7 ubi Michael Salon et Gregorius de Valentia dub. 1 et 2 punct. 2 et alii docent illam nihilominus esse iustitiam specialem in hoc sensu quod habet specialem rationem obiecti formalis propter quam essentialiter distinguitur ab illa iustitia quae absolute dici solet iustitia particularis ordinata ad particulare ius alterius.

Huius vero distinctionis generalis ratio quia alias per unum probabiliter ... nullus assignari solet ut constituatur per pendentem ... similiter existere possit quae eam iustitiam quae dicitur particularis et eam quae

quae dicitur generalis seu legalis, est inter se diversae speciei, specialiter quia habent pro
obiecto formali iura diversa; nam iustitia particularis habet pro obiecto formali speciale
aequalitatem in re aliqua quae bona quae est propria aut alicuius privatae personae aut
etiam alicuius communitatis quatenus est inde ac privata persona habet speciale
dominium aliquarum rerum. At vero iustitia generalis seu legalis indistincta a
iustitia particulari habet pro obiecto formali aliud ius diversum ac superi-
oris, tum fundatum in dominio quo respublica seu communitas, scilicet rex ut
persona publica nomine reipublicae habet in ipsa dominia civium seu privatarum
personarum non absolute sed in casibus necessariis ad tuendum bonum commu-
ne licite possit non obstante civium dominio uti illorum bonis prout neces-
sarium fuerit cum detrimento privato, atque hoc dominium a docto-
ribus iuris appellari solet dominium altum seu universale ad diffe-
rentiam illius dominii quod convenit cuilibet particulari pro se, quod ab
illis vocari solet dominium bassum seu inferius, ut notat Suarez in
opusculis [illegible] de iustitia 54 n. 6 ubi recte assignat praedictam differentiam
cum [illegible] eaque docent D. Thomas 2a 2ae q. 58 a. 7 et
Michael Salon ibidem et Gregorius de Valentia ubi supra.
Hoc supposito dicimus virtutem poenitentiae illam potius esse quandam speciem
iustitiae particularis quam iustitiae quae dicitur generalis seu legalis.
Probatur quia illa non habet pro obiecto formali ius reipublicae seu communitatis
in ordine ad bonum commune sicut iustitia generalis seu legalis
modo dicto, sed ius speciale particulare Dei fundatum in domi-
nio absoluto rerum omnium.
Constat quia ut infra dicetur ex communiori sententia virtus poenitentiae
quae non est iustitia commutativa sed iustitia commutativa est iustitia
particularis distincta a generali seu legali, ut tradit [illegible] consentit cum
Aristotele lib. 5 Ethicorum c. 7 et 3 et cum D. Thoma 2a 2ae q. 61 a. 1 magis quam ex infra
dicendis explicabitur. § 2.

Explicatur an virtus poenitentiae sit species iustitiae commutativae
vel distributivae.

Alia divisio iustitiae ex Aristotele lib. 5 Ethicorum c. 3 et D. Thoma 2a 2ae q. 61
a. 1 et 2 est in hunc modum: alia est iustitia commutativa, alia vero distri-
butiva; harum autem natura ad D. Thoma et illius expositoribus in illo
loco taliter definiri solet: iustitia commutativa est illa quae respi-
cit aequalitatem rei ad rem secundum se, seu quidem est iuxta rationem arithme-
ticam; iustitia vero distributiva est illa quae distribuit bona com-
munitatis iuxta proportionem dignitatis et conditionis personarum

susceptibilem iuxta equalitatem seu proportionem geometricam —
hic autem doctrina notanter quod bona explicari solet cum dicitur iustitia habet
pro obiecto iustum seu equale inde fit ut sicut est duplex genus equalitatis
ita etiam sit duplex genus iustitie illis respondens alterum est inquiunt ex
genus equalitatis quod attenditur inter duas res secundum se ipsas videlicet inter unum et duo
et hec equalitas proportionem quia sit similis illi quam circa numeros attendunt
arithmetici vocatur ab arist. et d. thoma et aliis ubi supra equalitas arith
metica sive unius ad unum ad quam habet respectum iustitia commutativa
ad quam iccirco iustitiam commutativam i.e. illam que respicit equalitatem rei
ad rem susceptibilem secundum proportionem arithmeticam —
alterum est inquiunt genus equalitatis quod attenditur inter duas propor
tiones quarum quelibet constat duobus extremis aut indeterminate inter quatuor ex
trema et dicitur equalitas seu proportio proportionum videlicet quali proportione
se habent quatuor ad duodecim ex una parte tali se habent duo ad sex ex alia
parte et hec equalitas proportionem quia sit similis illi quam circa proportionem quan
titatum attendunt geometrici appellatur ab arist. et d. thoma et aliis ubi supra
equalitas seu proportio geometrica ad quam habet respectum iustitia distributiva
et iccirco dicitur iustitiam distributivam illam que distribuit bona
communitatis iuxta proportionem dignitatis et dotes morales personarum
sive quidem est iuxta equalitatem seu proportionem geometricam itaut
qualis fuerit proportio dignitatis et undique moralis unius perso
ne ad alteram talis sit proportio partis bonorum communium que illi debetur
ad partem quidem debetur alteri ergo si petrus sit dignitatis duplo ma
ioris quam paulus debetur illi secundum iustitiam distributivam ex bonis
communitatis pars duplo maior quam paulo videlicet postremis [illegible]
d. thoma 2a 2e q. 61 art. 2 ubi michael salon et de aragon
et banez et gregorius de valentia disp. 5 q. 5 puncto 1 et card. de
molina tom. 1 de iust. q. 2 et tomo 1 de iustitia et iure disp. 12 et
granatensis de iustitia q. 1 tomo 1 disp. 86 c. 3 —
Sed hic modus explicandi hanc doctrinam non videtur satis facere nisi
adhibeatur aliqualis mitigatio ut bene ostendit suarez in opusculis
disp. de iustitia s. 3a art. 4 ita autem probatur quod dari potest aliqua
iustitia commutativa quia non prorsus respiciat equalitatem geometri
cam. Confirmatur quoniam alias iustitia commutativa et illius distributio aliqua
iustitia distributiva potest aliquando desumi ex qua illa respiciat
solum equalitatem arithmeticam non vero geometricam si id absolute intel
ligatur sine limitatione —

contra huius rei patet ans. 2. i. dagbr. qr si aliquis ex iustitia com-
mutatiua debeat satis facere multis creditoribus et non possit cuilibet
soluere integrum debitum sed proportionem arithmeticam bene suppositis
his circumstantiis ratione iustitiae commutatiuae tenetur ser[uare] propor-
tionem geometricam itaut singulis creditoribus soluat plus aut minus
iuxta proportionem debiti maioris aut minoris quod transcendit tunc quia nisi ille
suppositis talibus circumstantiis id faciat sicut debet peccat specialiter contra iusti-
tiam commutatiuam ut colligitur ab ipsis eius ad circumstantias reducitur tunc
quia ad quamlibet virtutem moralem non solum pertinet sed spectat specialiter
ut suppositis quibuscumque circumstantiis ut perfectum medium sicut tunc eius
tas dictat et recta ratio huiusmodi autem in casu praedicto dictat ut iustitia
commutatiua satisfaciat suae obligationi conditionali proportione ut
cui plus debetur ceteris paribus plus soluat quae est proportio geometrica
in quantitate solutionis iuxta proportionem debiti sicut similiter ratione quando
multa debita ex iustitia commutatiua non possunt solui simul sed successi-
ue ipsa aequitas specialis iustitiae commutatiuae per se postulat ut seruetur
proportio geometrica in ordine ad tempus itaut ceteris paribus prius
soluat debitum cui prius debetur nam ex ipsis terminis praesse seruitur
ipsam aequitatem iustitiae commutatiuae tunc specialiter et per se id spec-
tare et alioquin specialiter contra illam peccari in supposito parte creditoris
ut illa non quae aliud persuadeat —
2° dari specialiter alteram iustitiam distributiuam quae respiciat proportionem geo-
metricam patet quia praeter alias iustitias distributiuas distinctas a specialis
a iustitia commutatiua non sumitur ad eam quatenus ex eo quod respiciat propor-
tionem geometricam contra patet ans. 2. i. dagbr. iustitia distributiua
exercere specialiter actum si in comparatione ad multos inter quos attendat
proportionem geometricam ut quando bona communitatis conferenda
ex iustitia distributiua dantur uni digno absque comparatione specialiter aliorum
inter quos fiat distributio ut cum solummodo unus cui conferatur beneficium
ecclesiasticum aut charitas et quando contingit solummodo unum mili-
tem cui ex bonis communitatis a republica scilicet regendis conferendum
sit praemium —
3° quamuis hoc nomen iustitia distributiua desumptum sit ex eo quod
bona communia distribuant multis cum proportione geometrica supra ex-
posita et praeterea licet hoc nomen iustitia commutatiua desumptum
sit ex eo quod contractus commutet cum alia cum proportione arithmetica supra
explicata tamen cum aliud sit id a quo nomen desumitur aliud

V° id ad quod significandum in genere bene si attendatur iustitiae distri-
butivae & commutativae secundum suam rationem essentialem ex suo obiecto formali
indifferenter ut spectat aequalitatem aut cum pluribus ubi attenditur proportio
geometrica aut cum uno solo ubi non attenditur nam si solus se se
offerat unus cui quoad bona communitatis servanda sit iustitia certe
non est unde ostendatur ex eo praecise quod ibi desinit extrema proportionis geometricae
non posse erga illum fieri actum essentialem eius iustitiae quae distribu-
tiva si quidem ille in bona communitatis non habet proprium ius dominii neque mo-
raliter illi equivalens ut requiritur ad iustitiam commutativam ut infra
dicetur
est 2°: si se se offerant plures qui habeant proprium ius dominii aut mora-
liter illi equivalens in aliqua bona non est unde ostendatur erga illos non posse
fieri cum aliqua proportione geometrica actum essentialem eius iustitiae quae dicitur
commutativa v.g. in nostro exemplo supra proposito de debitore qui non potest singu-
lis creditoribus integre solvere si non illis aut per singulis solvat aliquid ser-
vata proportione geometrica certe talis actus non est essentialiter iustitiae distribu-
tivae si quidem illi non habent pro obiecto formali proprium ius dominii aut illi equi-
valens ut infra dicetur —
4° non repugnat ut per unum & eundem actum simul servetur proportio
geometrica et arithmetica v.g. si rex aut dux belli militibus inequa-
liter laborantibus solvere inequalia stipendia proportionata ad meri-
ta et conditiones suas servans ita ut cuilibet proprium ius tam proportione arith-
meticam conferat stipendium equale labori attenta proportione percipiens ita ut sicut
se habet labor huius per integrum annum ad laborem alterius per dimidium
annum sic se habeat solutio ad solutionem. Ergo ex proportione arithmeticae et ge-
ometricae cum non colligitur distinctio essentialis iustitiae distributivae
& commutativae —
5° denique inter alias easdem virtutes fieri potest ut una & eadem specifica
virtus indifferenter suis circumstantiis servet aliquando proportionem arithmeti-
cam aliquando vero geometricam v.g. charitas & beneficentia
& misericordia ad observantiam aliquando procedunt tali ordine
ut facta comparatione inter multos singulis servata proportione iuxta
suum gradum inequaliter distribuant aliqua aliquando vero tali
modo ut solum attendendo unum tribuant illi aliquid iuxta suam
dignitatem aut gradum. Ergo similiter dici potest unam & eandem
virtutem specificam iustitiae commutativae posse indifferenter suis circum-
stantiis servare aliquando proportionem arithmeticam aliquando vero
geometricam & pari ratione iustitiam distributivam propter aliud
obiectum formale id posse praestare cum nihil (?) hoc afferat quod facile
solvi nequeat & aliunde posita apte distinctione essentiali

iustitiaque commutatiuae et distributiuae modo in fraudem ferendo -
quare supponendo iustitiam commutatiuam et distributiuam dis-
tingui inter se essentialiter constat ut contra cum Aristotele et D. Thoma tenent
aut herus supra citatis ss alterum uero ubi impugnat Scotum, iam sententiam
buridani certum id non uero aliquia aperius defendi quamuis quo modo cum obiecto
formale iustitiae omnis sit ius (nempe sumptum pro ipso seu equali supra iuxta
dicta) ubi est ius diuersarum rerum debet esse iustitia diuersarum rerum et quae
iustitia distributiua et commutatiua respiciunt ius ad diuersas res id circo
distinguuntur. Constat quam licet aliquando contingat quod utramque quamuis
constituimus equalitatem arithmeticam et geometricam quae fere non male defin-
male ut obseruat Suarez in opusculis de iustitia dei iustitia s3 n.o 6
et ad quae ex his et n.o 1955 ego boro et retideri antea in illa disputatione
n.o 755 dum aduertimus hac materia esse occasionem errandi quod confundi so-
leat obiectum materiale cum formali —
ut autem explicetur quo fato iustitia commutatiua et distributiua re-
spiciant ius ad diuersas res ac inde distinguantur. Constat sciendum est
quod aliud est ius consistens in titulo proprii dominii aut moraliter equiualenti
itaque qui habet talem titulum in re aut ad rem potest ex ui illius quem
unde quo careret fuerit iniuste ablata s. retenta obligare ad re-
stitutionem aut satisfactionem proprie et realem solutionem compensatam
ad aequalitatem uerbi gratia ius consistens in titulo proprii dominii est illud quod habet petrus in suas
pecunias et alia bona quae ut proprius dominus possidet unde ex ui
illius potest quem libet iniuste aliquid usurpantem obligare ad restitutionem
et ueram satisfactionem —
at uero ius consistens non in proprio dominio sed in aliquo titulo moraliter
illi equiualenti est illud quod habet petrus ad pecunias quas mutuo com-
modauit alteri uerbi gratia paulo non potest mutuum iam non habet illarum do-
minium quia hoc per mutuum transfertur loco tamen illius retinet tale
ius ut possit obligare paulum ad realem et propriam solutionem tempore
prefinito - praeterea si petrus promittat paulo rem aliquam animo non solum
subeundi fidelitatem siue se obligandi transferendo in illum dominium
tunc paulus postquam acceptauit talem promissionem licet non statim habeat
dominium illius rei habet tamen tale ius ex ui cuius potest obligare pe-
trum ad propriam et realem rei promisse solutionem compensatam ad rationem
item si petrus uulneret aut laedat in fama aut honore paulum habet
talem ius ut possit obligare paulum ad ueram et propriam satisfa-
ctionem —
aliud uero est ius quod non consistit in titulo proprii dominii nec moraliter illi equi-
ualenti modo exposito sed solum fundatur in dignitate seu conditione
morali personae ratione cuius ex bonis communitatis debetur illi ex

ex equitate aliquid proportionato natur suo gradui —
Dm igitur est iustitiam commutativam distributivam distingui
seu communicationi qui iustitia commutativa respicit ut objectum sale proprium
ius dominii aut moralitatis equivalens iustitia vero distributiva
respicit aliud ius diversae rei fundatum in dignitate seu morali unione
ratione personae ratione cuius equum est ut illi iuxta proportionem sui gradus confer
atur aliquid de bonis communitatis quam habet illud stricto et proprio iure non
sit suum ita sustinet in nostris disput. de iustitia parte 1a 2a n° 2
et 3°. ubi de iustitia commutativa parte 2a s 3a n° 19. ubi de iusti
tia distributiva - ~~colligitur~~
colligitur hud doctrina d. thoma 2a 2ae q 61a a° ad 5um ubi ait ius
non in distributiva et commutativa non solum distinguuntur secundum unum et mul
ta (nempe quae attenduntur iuxta proportionem arithmeticam et geometricam) sed secundum
diversam debiti rationem alio enim modo in quo debetur alicui id quod est commune,
alio vero id quod est proprium id quod maxime explicans ibi ad corpus fere ait in dis
tributiva iustitia datur aliquid alicui privatae personae inquantum ~~[illegible]~~
id quod est totius est debitum parti quod quidem tanto maius est quanto ipsa
pars maiorem principalitatem habet in toto et paulo infra ait in com
mutationibus hoc est in commutativa iustitia redditur aliquid alicui propter rem
cius quam acceperat &a
Prima hoc sentiunt aragon et michael salon de iustitia et iure 2a 2ae
q 61a a° et banez in eadem q dubio 1° ubi dicunt iustitiam distributi
vam et commutativam respicere diversae rationis debitum quia in iustitia
debitum iustitiae commutativae est debitum simpliciter quod debetur
alicui id quod proprie est suum at vero debitum iustitiae distributivae est debi
tum secundum quid quo non debetur alteri id quod proprie est suum sed quod est communi
tatis seu rei publicae et secundum proportionem dignitatis s. ratione
moralis est applicandum privatae personae quasi parti id quod expli
cat gregorius de valentia a 2a 2ae disput 5a q 1 puncto 1° ubi ait
quod commutativa dat alteri id quod ei debetur tanquam vere suum distri
butiva vero dat id quod ei debetur non nisi tanquam quodam modo suum
quatenus id quod est totius est quodammodo partis —
Apostrinqi autem id probet et explicat hoc signo quia certum est apud
omnes ex violatione iustitiae commutativae oriri obligationem resti
tuendi seu aliquid faciendi privatae personae cuius ius violatur ex violatione
vero iustitiae distributivae communiter consedit id non est certum imo multi
absolute docent inde nullam oriri obligationem restituendi digno aut
digniori praetermisso ut tenent navarrus in manuali c 17 n° 73 et
sotus lib 4 de iustitia et iure q 6a a 3 ad 3um quo bar ubi as

et alii quos refert et sequitur Gregorius de Valentia 2.2 disp. 5 quaest.
6. puncto 1o § ultimo et ex auctoribus asserentibus ex violatione i-
ustitiae distributivae oriri aliquam obligationem restituendi multi id intel-
ligunt ratione laesionis in aliqua iustitia commutativa quae se habeat ante aut post dis-
tributionem bonorum communium ut expresse explicat Banez de iustitia et iure
q. 63 a. 4 dubio 2 ad 1um dicens hoc colligi ex D. Thoma unde inquit si de-
casus in quo fuerit laedatur iustitia distributiva nulla est obligatio ad re-
stituendum —
Hinc sumitur ratio pro 2a sententia nam sicut aliter contendit, contra ratione ex violat-
ione iustitiae commutativae oritur obligatio restituendi quia ex violatione pure
iustitiae distributivae non oritur; est certum pro facto hinc pro universo ex eo quod
iustitia commutativa et distributiva respiciunt ius ad rem diversis rationibus
sed commutativa respicit proprium ius dominii aut mere aliter illi aequi-
valens modo supra exposito, ratio vero iustitia distributiva —
in idem redit id quod alii nostri ita explicant aliquid commune aliud sit ius in
re aliud vero ius ad rem et aliud sit multiplex (cuius divisio videri
potest apud Ludovicum Molina tomo 1o de iustitia et iure tractatu 2o
disputatione 2a) iustitia commutativa proprium ut respiciat aut talis
iure quod est dominium aut talis ad rem quod ex se est sufficiens ad causa-
ndum dominium quod est tali iure tali ut qui illum habet possit ex vi illius
sibi interveniente iudicis sibi pro se ipsum si aliter negat usurpare
sibi eam rem aut aequivalentem ex invito domino apud quem est at
vero iustitia distributiva inquirunt nec respicit ius in re quod sit dominium
nec talis ad rem quod ex se sit sufficiens ad causandum dominium modo di-
cto sed quamdam diversis rationibus ex aequitate iuxta radicem quantitatem et gradum
personarum applicandum aliquid ex bonis communitatis —
Dices praedictis iis modis explicandi diversitatem iustitiae commutativae et dis-
tributivae non videri conformes doctrinae quam ex Aristotele lib. 5 ethicorum cap. 2
et 3 et D. Thoma 2.2 q. 61 a. 2 ad 1um asserit pro iustitia commuta-
tivam respicere aequalitatem rei ad rem secundum proportionem arithmeticam at vero pro
iustitiam distributivam respicere aequalitatem secundum proportionem geometri-
cam etc. —
R. negando aperte si attendatur sensus qui in illa veri doctrina intenditur
nam ut ostensum est supra 2.3 colligitur haec doctrina vere D. Thomae et illius
expositores (idemque de Aristotele et aliis gravibus auctoribus) intendunt iusti-
tiam commutativam et distributivam distingui ex ordine ad diversa iura
diversis rationibus modo explicato et non probavit sed ad aequale ex proportione
arithmetica et geometrica ut persuadent rationes supra expositae
sed hic mox — — —
quare pro illo eorum modo loquendi quo asserit pro iustitiam com-
mutativam respicere proportionem arithmeticam pro distributivam

geo metricam ap.te assignat. duplex explicatio 1.a est ibi quandam accommodat.ra cuilibet ex his sequitur iustitiae applicari eam actionem ex qua tribuit ex signo communiori et notiori iux.ta aequimolo quam numerus ne d.ignosc.it nam ipsum non iustitiae distributivae fuisse fert distribuere ut proportionalitate inter multos et ideo iusti.tiae distributiva accommodat proportio geometrica et ad illius differentiam iustitiae commutativae accommodat proportio arithmetica 2.a hoc non obstat quod aliquando proportio variis circumstantiis iusti.tiae commutativa quando distribuitur suo modo ob summo alter sicut tribuit proportionem arithmeticam et geometricam siquidem quolibet ex magis nisi actus sub sunt indifferens ut s. faciat comparat. cum uno tali qualem proportionem arithmeticam s. cum pluribus per aliqualem proportionem geometricam ut ostensum est supra - hunc autem explicat Faber super rez in iure suisque iudiciis princ. de iustitia 53.a n.o 17 et 18 -

2.a explicatio est in nostro modo loquendi ideo dicitur iustitiam commutativam respicit proportionem arithmeticam quia illa quantum est se intendit aequalitatem rei ad rem hoc est solutionis ad debitum per posse sibe absolute sibe proportionate ad vires debitoris et acceptat. creditoris sibe comparat. unius sibe multorum ideo vero dicitur quod iustitiam distributivam respicit proportionem geometricam quia illa per se respicit proportionem cum dignitate et gradus personae cum exequitate applicandum aliquid ex bonis communitatis sibe hec applicatio fiat multis cum tali proportionalitate geometrica sibe uni soli unde D. Thomas 1.a p.e q. 21 a.o 1.o ad pro solvendi ait ad iustitiam distributivam pertinere ut detur unicuique secundum suam dignitatem -

Sed instantis non solum quod iustitiam distributivam sed etiam quod commutativam respicit dignitatis et gradus personae ut constat tunc ex D. Thoma qui id asserit 3.o senti dist. 33 q. 2 a. 3 quaestiuncula 3.a ad 3.um tunc est ratio quia quando dignitas personae est maior debet ex iustitia commutativa maius premium illius meritis et maior satisfactio sit iuri illi irrogata etc. -

54 quod iustitiam commutativam respicit dignitatem personae quod ut ab illa simul cum aliis circumstantiis pendet aequalitas rei ad rem proportionem per rationem illius cum aliis adiunctis augetur eius dominium in aliquam rem aut titulus moraliter illi aequivalens quod iustitiam autem distributivam respicit dignitas seu gradus personae secundum se praeciso titulo dominii aut aliquo aequivalenti ad quod hoc volunt D. Thomas

et illius ex positionis 2a. 2ae q. 61. ar. 2. ad 3um et alii dicentes justi
ciam distributivam respicere dignitatem personae secundum se, per commu
tativam vero quatenus per illam augetur quantitas et valor rei quae est
pliciter debita alteri: unde quando ex dignitate personae non augetur
quantitas et valor rei simpliciter debitae iure dominii aut moraliter
ter aequivalentis illam respicit per se per iustitiam commutativam: sic
in emptione equi non plus solvitur minus ex iustitia commutativa debes
per se loquendo excogitatum emas a persona maxima aut minima digni
tatis, spectata vero natura et definitione iustitiae commutativae et distribu
tivae quam negari a sunt ad explicationem difficultatis propositae
animadvertitur quod sit species iustitiae commutativae s. distributivae
domini virtute punitae esse species iustitiae commutativae; et quidem
pertineat ad iustitiam commutativam docet D. Thomas in 4. dist.
19. q. 1. a. 1. quaestiuncula 4. ad 4um Capreolus ibidem q. 1. a. 3. ad 1um Au
reoli, 2a. 2ae. Soto lib. 2 de iustitia q. 2. a. 3. columna 6. argumento
praeterea D. Thomas 3a. p. q. 85. a. 3. ad 3um Caietanus et alii ibidem —
multi tamen ex his autoribus aut dicunt aut supponunt virtutem punitivam per
tinere ad iustitiam commutativam solum tanquam partem potentialem
iustitiae — sed iuxta nostram sententiam supra in hac disputatione 3. § 3. expli
catam quia virtus punitiva sit vera pars subiectiva seu species iustitiae
iustitiae sumptae in communi secundum proprietatem rationem iustitiae quam habet
et posset pars potentialis comparatione iustitiae quae inter homines est
aequale ut ibi exposuimus; consequenter domini virtutem punitivam
et veram et propriam speciem iustitiae commutativae sumptae secundum communem ratio
propriam et essentialem iustitiae commutativae quam habet comparatione iustitiae
iustitiae commutativae quae inter humanas commutationes in ratione dant
et accipiunt servat absolutam aequalitatem dici possit pars potentialis
et ad hoc probandum applicando ea quae ex autoritate rationis adduce
tur loco proximo citato et praecipue § 52 difficultate 1a. ubi probatum inter
minum consilium ad parem esse posse iustitiam simpliciter pro
propriam et essentialem rationem iustitiae quam habet dicatur secundum quod quo
ad perfectum ratione modum inter se habent faciunt ea quae tradit
Suarez in opusculis disputatione de iustitia § 2. n. 9. ostendens in
hominibus erga Deum esse iustitiam commutativam simpliciter —
Species autem hic iste ratio quod ratio essentialis iustitiae commu
tativae consistit in hoc quod respiciat proprium ius dominii aut
moraliter aequivalens rationis vivus aliquid sit proprie et sic

ptici ter Deus tum alteri tanquam bene suus ut pater tenetur ex,
cui doctrina supra tradita in hac s.e s. d.m igitur est tenetur ex.
qr p hoc apposita mi[illegible] git et salbatur non fratris iustitia con
mutativa ... dispositiva alicui alitur ab operibus et ... conditionibus ma
terialibus sed tantum potissime reunitur ... quae est iustitia
erga Deum bene ... proprie ... Dei simpliciter tanquam
supremo Domino de bonis subditorum creaturae ... et sanctis facta poten
tia - nec contra hoc obstat quod creaturam possit reddere Deo equale non sanctis
est vero affectus ... reddere equale ... ingenuitatis
et ... ordinationi adque acceptationi ut consensum supra in ... part.
3 s 3 et c 9 s 2 di similitudinem ex qq ... constat facili ... argumenta
ad versarios et &a —
consequenter quod homo quando infert Deo quod ... iniuriam tenetur ex
bonis illi aliquam satisfactionem ... sed potius longe maiori obligationi
quam alteri homini ... cum ius Dei sit longe maius sed ...
tis qua homo satis facit alteri homini ... iniuria illi illata est bene et
proprie iustitia commutativa ut constat ... ex se
similiter ... qua homo satis facit Deo pro iniuria pro pec
catum illatam est bene et proprie iustitia commutativa quoad proprietatem essen
tialem ... talis iustitiae quamvis non habeat eas conditiones materiales quas
habet iustitia commutativa erga homines unde D. Thomas 3a p. q. 85
a. 3 ad 3um ait in ... iniurias est iustitia commutativa sub
quadam ... comprehendi ... et ... subdit quod
tamen est ... ipsius iustitiae ... conditionibus 3a p. q. 12 a. 2 ad 1um
de satisfactione quae est actus ... est a iustitia elicitive
... doctrinam alii graves autores quos refert et sequitur Suarez 3a p. tomo
1o disp. 4 q. 10 s. 5 secunda ratio ... —
sed respondent adversarii nullam creaturam posse inferre Deo aliquam
veram et propriam iniuriam ac proinde non posse erga Deum habere ullum
verum et proprium actum iustitiae quo illi satisfaciat ratione ... ex
bene quod inquiunt nulla creatura potest augere Deo aliquod bonum quod sit illi
... modum ... bene ... sit illi inferre ullum damnum ac proinde nullam in
iuriam —
sed haec doctrina merito Suarez in ... disp. ... de iustitia s. 2 n. 10
ait est alienam a modo loquendi scripturae et sanctorum et contrariam sententiae D. Thomae
torum et communi ... theologorum — ad illam autem reiiciendam faciunt
multa fundamenta quae ex ... doctrinae ... adversarii ... status
... ac proinde ... ex ... exponenda sed ... a[illegible] tangenda

indicavi proprijs ex locis — 1° in ma de peccato 1a 2ae q. 71 et 72 ex lo
cis seri (?) Thomas et cum illis apparuit ostendit peccatum mortale
simpliciter gravem offensam et iniuriam contra Deum cum nec hoc detergue
at ad offensionem proprium asserendo illud non esse verum proprie iniuriam,
cum simpliciter et absolute dicatur iniuria et offensa immo gravi
ssima —
2° in ma dei incarnatione 3a p. q. 1a ar (ubi late Suarez disp. 4 sect. 3) asser
unt multa fundamenta ex autoritatibus et rationibus quod sola purum
hominem non posse satisfacere de condigno ad aequalitatem pro peccato per peccatum
satisfactio per se sufficiens non sit adaequata magnitudini numinis
quam hic peccatum excogitat contra infinitam dignitatem Dei — pre
terea ibidem sola Christus dominus verum proprie satisfecit pro pec
catis hominum proprie autem satisfactio cum sit compensatio et solutio
debiti ex iustitia presupponit iniuriam per peccata hominum irrogatam
Deo et proprie laesionem iuris divini alioquin non diceretur verum proprie Chris
tum dominum satisfecisse —
3° in ma de peccato blasphemiae 2a 2ae q 13 docet blasphemiam quae affir
mat aliquid inesse Deo quod non est vel non inesse quod ei convenit est gravissimam iniur
iam quia derogat divinae maiestati et honori idque prefertim (?) inde
blasphemia in spiritum sanctum colligitur ex patribus et expositoribus
in cap 12 Matthaei et Lucae et in cap 3 Marci —
4° in ma de peccato sacrilegii 2a 2ae q 99 ostendit peccatum sacrilegii
quod est violatio seu irreverentia rei sacrae ut violatio personae quae specialiter
tamen Deo dedicata et furtum rei sacrae &c. est iniuria a (?) iniustitiae in
iuriam contra divini numinis —
5° si ut dicunt adversarii nulla creatura potest per unum peccatum inferre
iniuriam propriam contra ipsum divinum sequeretur inde ex nullo peccato
oriri obligationem satisfaciendi Deo unde in quantum tamen ex obli
gatione debitum non teneretur homo agere poenitentiam nec satisfactionem
de peccato siquidem qui alteri non infert iniuriam et iniustitiam
non tenetur satisfacere consequens autem hoc est per se absurdum contra com
munem doctrinam de necessitate poenitentiae et satisfactionis quam tradunt
theologi barij (?) in locis nempe 3a p. q. 85 ar ubi D. Thomas et alii di
cunt poenitentiam esse dolorem de peccato quod est offensa Dei ad quam exigitur
recompensatio et satisfactio et ibidem D. Thomas illi (?) Gabriel (?) illam esse speciem iusti
tiae et comprehendi sub commutativa ~~q 86 ar~~ qua satisfit iniu
riis et q 86 a 1 et 2 ubi de necessitate poenitentiae et in additionibus 3a
partis q 12 ar 1o et 2 ubi ex D. Thoma dicitur hominem per peccatum reddi
debitorem Deo ad satisfactionem quod ex colligitur ex communi theologorum
4o sent. dist. 15a ubi D. Bonaventura Ricardus Scotus Durandus
et alii —

confr. 59 in Domino s. q. est ubi nulli jus satisfactionis proprie quanjo
ligit. exigo q. divinae justitiae ro illam exigat ab adultis qui sua volun
tate peccarunt hoc autem supponit peccatum fieri Deo injusti
tiam et injuriam qua homo tenetur obligatione justitiae exhibe
re Deo satisfactionem proprie ut potest -
ubi modo de nigo id ostenditur ex essentia injuriae non servat propria
ro injuriae obligans ad satisfactionem consistit in hoc quod injuste
laedatur jus alterius tollendo aut negando illi id quod est suum proprio
jure dominii aut mere aliter equivalenti ut constat 1o ex communi doctrina
cum are lib. 5 eri cor. c. 1o et cum d. t hoc 2a 2e q. 59 ubi injuria po
nitur ut contraria justitiae et juri proprie accepta quod illam laedat jus
2o ex essentia nomine et conceptu qui praese fert proprie dici non in injuria
si qui demi injuria adicit defectum superioritatis juris proprie vero negat
limitationem jus - 3o inductione per hanc quando aliquis homo injuste
tollit aut negat alteri homini id quod est suum v.g. pecunias aut
possessiones aut famam s. honorem dicitur illi inferre injuriam
sed per peccatum mortale injuste laeditur jus Dei tollendo seu negando
illi id quod est suum proprio jure dominii siquidem tollitur subjectio
moralis quam creatura rationalis strictissima obligatione debet Deo ut
supremo domino ergo per illud infertur Deo propria injuria obligans
ad satisfactionem -
ad rationem autem adversariorum concedimus nullam creaturam posse
auferre Deo aliquod bonum quod sit illi utile et eo modo non posse
illi inferre ullum damnum. Ex quo habetur non posse sibi auferri aliquod bo
num intrinsecum Deo nec inferre illi damnum intrinsecum potest
tamen auferre seu negare aliquod bonum extrinsecum nempe subjectionem
moralem et honorem debitum Deo et hoc pacto potest inferre damnum
quoad bona extrinseca in quo proprie dicitur laedi jus divinum quatenus
aufertur moralis subjectio et honor proprio et strictissimo jure debitus Deo
et consequenter habet propria injuria ex qua oritur propria obligatio justitiae
qua homo tenetur proprie ut potest satisfacere -
nec refert quod respectu Dei non sint bona utilia aut commoda aut damna
eo modo quo respectu hominum non satis est ut bona extrinseca nempe mo
ralis subjectio et honor sint proprie debita Deo debita proprio jure do
minii nec vero ~~injuriae~~ injuriae consistit solum in modo boni intrin
seci aut utilis s. commodi sed in laesione cujuscunque rei alienae
de volunt. domini ut benignostenditur praecedenti in re successivis
Gout. de justitia s. 2 a numero 11 et facile probari potest ex supra
dictis et statim dicendis —
Sed instant adversarii justitia non mutatur sed fuit aequali

tatem in roe dari et augeri ut hr ex d. t hoa a 3 e 21 a
et 2a 2e e 6 a 2 et ar. s. ibi a 22 unde haudecausa s. ij
ait iustitiam commutativam adversari tm cu humiabora qu
uniam honorem et salutem sed huius n hr locum in creatura
res qui tu Dei q illa n mo equale sed nec quidquam potest dare Do
mini Deus ab illa aut fore qd s Bern q Deus e rex oium supre
mus et absolute dominus ex cap illo 106 22 qd ei conferet
et c 23 qd de nobis ei &a et creaturam potest hre iustitiam com
mutativam erga Deum aut inde virtus sumi rej n e iustitia commu
tativa —
Et si illud aus intelligat ut adversari contendunt cum limitatione
ad equalitatem absolutam omni modam in roe dari et augeri
cum mutuabilitate et dominiorum translatione e verum de iustitia commuta
tiva n quomodo cunq sed de illa que e erga hoes imo nec in illa pro idem
semper necessarium ut recte prendit Suarez in opusculo de iust Dei iustitia
32a aro 19 quare ex hoc solum colligitur q creatura erga Deum
n e illemus iustitie commutative qui e erga hoes cum talibus condi
tionibus malis n tm q n sit pro prio ac generi alij iustitie commutative
prexisatantibus conditionibus malibus —
nec vo hoc e confictum aut gravis dictum ut obiciunt adversari sed
e fundatum in autoritate d. t hoc 3a p e c 85 a 3 ad 4 ubi aperte
ait virtutem penitentie e directam speciem iustitie et ibi dein ad 3 ut
differat itam comprehendi sub iustitia commutativa preterea
in additionibus 3a p e e 12 a 2 ad 1 ut absolutum satis factionem
actum iustitie q . s. de satis factione absolute s. saltem ut conven
ra meritis Christi aut expresse hr aut colligitur ex eo tolo
gos q sent. dist 15 ubi d. bonaventura Scotus durandus ri
cardus Capreolus alis andeo alensis 4a p (iuxta nobilem editio
nem Benetam) e 24 marsilius 4 sent. e 10 et ali —
ad cabendam autem equivocationem ob sit tandem e aliud e asserere
actus penitentie et satis factio huius sit actus iustitie imo sensu
ut deberet pro illam ex recto rigore iustitie satis fieri ad equa
litatem aliud vo in eo sensu ut solum intendere illum e actum ad
quem hoc venit pro prie terme obligatus iustitie et qui sufficie hr
rocem generis alium iustitie commutative ex obiecto formali quambis n
heat malis conditiones eius iustitie que e inter hoes imo sensu
loquntur multi authores relati ab adversariis quando negant
actum penitentie et satisfactionis e actum iustitie imo n sen
su pocius nostro sensu faciunt autores suius pro ximi itans
et pro illa a fortiori e faciunt illi qui cum d. t hoa 3 p e a

ac asserunt Christum Dominum satis fuisse ex rigore iustitiae
ut Cathar. Arrubal. Suarez in d. disp. q. 53 et 4ª — ex his in quan-
tibus constat quam autoritate satis fundatum esse quod possit haberi
erga Deum veram proprie dictam iustitiam commutativam quamvis in illa
non inveniatur ratio dati et accepti cum mutua utilitate et translatione
dominii eo modo quo inter homines ut contendunt adversarii —
2º idem est satis fundatum in nostra sententia iustitiam commutativam sum-
ptam secundum rationem formalem praecisam a conditionibus materialibus et acciden-
talibus non ratione essentiali proprie iustitiae commutativae sanctae ut
quo ad essentiam habet solo formali proprie commutativae dominii aut moralis
iuris aequivalentis quod intendat conservare illaesum et quod potest restituere
laesum sive ex parte effectus et executionis spiritualiter omni modo aequa-
litatis in ratione dati et accepti sive ex suis facultatibus aut aliis alie
causa ut persuadent ea quae posita sunt supra in hac disputatione
53ª et q. 52 de similitudine et in hoc est ex quo facile solvuntur ar-
gumenta autorum contrariae sententiae inter quos est gravium illarum quos in 5º tomo in
disputatione, eos quos fere omnia procedunt ex aequivocatione qua ex eo quod
inter creaturam ac Deum non sit ratio dati et accepti cum mutua uti-
litate et translatione dominii et ceteris quas appellant sepositis et
aliis conditionibus materialibus quas habet iustitia inter homines adversarii in-
ferunt inter illos non esse veram et propriam iustitiam commutativam cum ta-
men inde solum colligi possit inter illos non esse cum tamen iustitiam cum
illis conditionibus materialibus in rigore aut herilitate sive ea pro suadere eas
conditiones esse essentiales in aliud proprie iustitiae commutativae ut constat
ex supra dictis locis pro ut in ultimis id scribunt et Cathar. Arrubal. Suarez
in eo suis ubi in d. disputatione de iustitia 52ª —
Sic et illud ait quod iustitia commutativa sine aequalitate etiam in
ratione dati et accepti non intelligatur cum praedicatis materialibus et intel-
ligentia in rationem materiali haec contendunt adversarii sed maximalis
in actu sive aliter. Sic obiiciunt illud verum esse de iustitia commuta-
tiva inter creaturam rationalem et Deum ex placito quod sit hoc pacto
quod qualiscumque iustitia commutativa requirit aliquam aequalitatem
sibi correspondentem in modo sibi intrinseco possibili sive
per rationalem facultatem subiecti et aequivalentis seu acceptationis
creditoris sive alia quae sit possibilis ut diximus supra 3 huius
disputationis s. 3ª et q. 52 de satisfactione —
cum autem diei aequalitatem debere esse in ratione dati et accepti id
ita explicari solet ut sit cum ratione alicuius existentiae ex parte

demi rorum qui dicit dare late loquendo et augmentationes et generare
di rorum qui late eis loquendo dicit aui fere idem quod generare hic obiter. Sola
ut quo ad fieri posset in spiritualibus equalitas quanta igitur spiritualium
terminus aut moraliter qui habens contrariorum credi roi aminalogo
licet aut suppositam aliquam permissionem cum una cum tamen infirmi
illius aliquid spiritualium — sane sic hic explicata in hoc sensu (quem be
nevolat Suarez in suo singulis indiis supra de iustitia 12a par. in nume
ro 19 par. in n.o 19 et alii) ut salbat spiritualis et inde aliis iustitia cum
mutatio ab aliis virtutibus diversis ad quod probandum ultra assignata adduc
ad quod probandum ultra assignata dicta sufficerit dare sublata perfe
ctione augmentationem nominum cum insistunt ad versari apte intelli
gi una 2a hoc observatur aliquid quod fieri logi cui negat —
ex diversis haec virtutem penitentiae et religiosam iustitiam cum mutan
tibus creaturis realis erga Deum diversis specifice ab ea iustitia cum
mutantibus quae est inter hos quod hic probo finalis in divinum quod super
xiorum addi ver specierum rationis dicere hinc ano idque recte observat Suarez in
suis singulis indiis supra de iustitia s.e 2a n.o 19 et 30 — nam in ea divi
sione qua iustitia non dividitur in commutantibus et distribuen
tibus quidquid membrum divisum est species infima nam subiusti
tiam mutantibus rationis erunt diversis speciebus sit iustitiam
spiritualiter ad diversas species ut tradit Suarez in eo loco et ex suis
dictis plenius constat —

Quo pacto virtus penitentiae pertineat ad iustitiam vindicantibus seu punitibus

Subiustitiam non numerari eis solet iustitia vindicantibus seu pu
nitibus ut videre apud auctores locis infra citandis est autem in ea
illius dicendum an illa sit aliqua species spiritualis iustitiae diversa
ab aliis mutantibus et distribuentibus et quam quod aliter non potest ex
plicari. Ergo proposita quo pacto virtus penitentiae pertineat ad iusti
tiam vindicantibus seu punitibus breviter statuendum est
id quod praecipuum institutum est necessarium —
observandum igitur est iustitiam vindicantibus seu puniti
bus sumi posse dupliciter primo pro virtute quae inclinat obiective
spiritualis iustitiae et sic dicendum est illam non distingui specie
a iustitiam mutantibus — 2o pro virtute quae inclinat alteri
obiective finali diverso ab obiective finali spiritualis iustitiae et si
dicimus illam quam his appellat hoc nomine iustitiae vindicanti
bus non esse species subiicientibus hoc est species spiritualis iustitiae

sed

sed quia in uideri cum aliqua ex aliis uirtutibus in re (?) sub
frati qui sunt perdita fuerit pro motibus elicitiue actum uir
dicta sui principii —
explicatur primo namque certum est per se elicitiue actum qui in proposito
uindicatiuam principium per motibus finale pro primis iustitia
etenim si iudex seu alia quaecumque alia persona punire
ut pro iniuria alicui illata sumat ab delinquente ...
dicta compunctio ad resarcitionem indemnitatis legum sed talis ...
e bene est pro prima iustitia et uel alteri ... in commutatiua quibus
attenditur aequalitas rei ad rem per motibus finalis iustitiae
commutatiuae sed quibus debetur resarciatur ius dominii aut
meritum aequiualens quod sumitur a delinquente intendit infligere
rogenere quae iustitiae quis ... pro iniuria illata talis
iustitiam uindicatiuam differt ... et a iustitia commutatiua —
hoc colligitur ex d. thomas 2a 2ae q. 108 art. 3 ubi actus iustitiae
uindicatiuae comprehendit sub commutatiua ... q. 108 art.
ad 1um et caietanus ibidem ... dei iustitia ... dubio
et michael salon ibidem art. quia in uirtute hoc uindicatiuae
sui principio pro ut est iudicatiua ... debetur ...
tollere ... ad petitionem quam persona ... famam alius
... prelatus ... uindicatiua iniuriae ...
... et uidetur — sed pro hoc ... ad ...
... quaestionem ... licet ... finale ...
... iustitiae ... debetur ... sed ... debetur
intendere ... curare ... uindicatam iniuriae infligendam
... qui ... —
2o certum est per se elicitiue actum qui in proposito uindicatiuae sub
... per aliud motiuum finale diuersum ab obiecto finali primis iustitiae
... potest ... considerari ... punitio ...
per motiuum charitatis ad dei ... per hoc
motiuum ... sic ... rei publicae
... sibe priuatam ... aut ... aliud ...
motiuum talis actum ... iustitiae propriae ...
... motibus finali ... illius
uirtutis ex cuius motibus finali fuerit elicitus.

quantis (atela quando tribuat: illi nom iustitie conmuta
bis. sicut eius nom iustitie late sumptum tribuitur alijs uir
tutibus quere adi [illegible] in iustitie hoc e illi cuy
ut de [illegible] d. thoas 2a 2e q 58 auruio ubi i uret, las uum
ui nti car[illegible] amu ii ian biuer ati [illegible] q a
ideo ut i nhaire sublam et rupione i mligat my bo quandi auten
endumess abi [illegible] und. thoa 2a 2e q [illegible] [illegible]io [illegible] [illegible]
[illegible] duplex [illegible] [illegible] [illegible] morale [illegible] [illegible]
ad [illegible] [illegible] [illegible] alis [illegible] [illegible] ad hoc dicitur [illegible]
re [illegible] iustitia quae e una ex 4or uirtutibus cardinalib
mor [illegible] [illegible] illud [illegible] [illegible] ega
[illegible] debui [illegible] uirtus seu equitate [illegible]
[illegible] [illegible] illis [illegible] lege [illegible] ad illud [illegible]
[illegible] [illegible] ad alias diuersas uirtutes [illegible]
iustitia [illegible] sic dici solet aliquid e deui [illegible] charitate seu mi
sericordia s. [illegible] ne q a huius modi —
huius modi autem [illegible] quaes [illegible] solumbi [illegible]
valeas i [illegible] noca iustitie late sumpta um hoc adiro
q sunt partes [illegible] alis iustitie [illegible] de [illegible]
abessent [illegible] iustitie [illegible] ligendum e [illegible]
aliqui [illegible] solum [illegible] redat equales [illegible] solarame
n [illegible] [illegible] iustitie ut [illegible] ex [illegible] ex huius
dys [illegible] 53a et eius 52 disputatione [illegible] sed [illegible] res [illegible]
obo frali [illegible] [illegible] deuiti [illegible] appellant la
[illegible] [illegible] [illegible] frali iustitie
[illegible] [illegible] [illegible] —
inter has autem uirtutes quas vocant partes potentiales iustitie [illegible]
thoas 2a 2e q 80 auruio et banez [illegible] iure q 51a dubio
2o [illegible] [illegible] ali [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] iustitie [illegible] [illegible] [illegible] banez
et [illegible] ad [illegible] iustitia [illegible]
solum res [illegible] morale hoc quia [illegible] alteri obo frali di
uerso ab obo frali [illegible] iustitie [illegible] ss 2o
[illegible] iustitia [illegible] sun
[illegible] obo frali [illegible] iustitie et sic uere e pars
[illegible] iustitie [illegible] iustitia

cum mutatione ex ostensione similis fauillo supra in hac 5 d. 3. q. 1.

et 5 ob. et 35 hoc autem idque ultra locas etiam ex opp.

et hoc a. 2a 2e. q. 108 a. 2 ...

praedictam vindicationem seu ipsa ... vindicationem ... punitionem

...bam que solum respicit ... bonum ... ad indicationem

et solum pars ... hoc 2a 2e q. 108 a. 2 Caietanus

... Bannez et Michael Salon ... et alii ... quam

... Zuarez ... pro ...

... vindicationem ...

... aliquando ... aliquid

... ad aliqua ... semper ... praeceptum

... semper ... finem ...

... et ... hoc

... sicut ... medicum ... pater et ... bonus

... vindicta ...

... ad ...

... ipsa vindicta ... ut patet ... 33 2a ...

... aliqua

... vindicta ...

... quo pacto

... pertineat ad ... vindicationem ...

... talem ipsiam vindicationem seu punitionem

que ... conformiter ...

... et ... supra ...

... dicitur ... q. 108 a. 2 ad 3m ... sub ipsa ...

... mutationem ... aliquid ...

... pertinere ad ipsam vindi-

cationem ... pertinere ad punitionem ... d. ... et

alii supra ... vindicationem ... ut ...

... vindicationem ... de hac ...

Fabient ex alii ... et graues auctores ...

... vindicationem ... vindicta ...

... lib. 6. ... qui ... q.

o ... d. Augustini ... libri ...

... semper ...

... semper ... Spe

Et ipsa a sem per puni ac ipse reluiendo q cum sit faciendo
ut [illegible] decedi [illegible] magistro [illegible]
[illegible] i n q dispᵉ 19ᵃ —
rõe auctoritatis [illegible] et fide qui divinæ iustitiæ ro exigi
[illegible]
perinde satis factorian in [illegible] quid [illegible] se exigimº 2º
dem nos ss 19 12 et [illegible] ubi [illegible] idexigi [illegible]
ut [illegible] penitens pertinet [illegible] inclinari [illegible] exigi [illegible]
ridat [illegible] divinum [illegible] quidem [illegible] duo [illegible]
[illegible] illius [illegible] [illegible] divinum illegum et [illegible]
et celestum [illegible] ad illam pertinet inclinare [illegible] ad [illegible]
suendam et [illegible] [illegible] satisfactionem [illegible]
penis sit quod [illegible] penitentia [illegible] vindicta [illegible]
penitens [illegible] vindicanis [illegible] ex [illegible] do [illegible]
commissa ut [illegible] dicta [illegible] [illegible] beata [illegible]
bo augustino sequitur [illegible] penitens [illegible]
iustitiam vindicativam quæ est idem cum religiosa iustitia cum [illegible]
[illegible] divini [illegible] legum et [illegible] legum
si quidem [illegible] [illegible]
sed [illegible] iustitia vindicativa est iustitia legalis et [illegible]
[illegible] seu persona publica [illegible] [illegible] rõe
[illegible] [illegible] [illegible] 2ᵃ 2ᵉ [illegible] unico [illegible]
ar ad [illegible] libere [illegible] 2º [illegible] lib [illegible]
penitentia [illegible] iustitia legalis sed particularis quæ inquantum q
[illegible] beata persona [illegible] est iustitia vindicativa —
Et negando [illegible] [illegible] adversari [illegible]
[illegible] iustitiam legalem [illegible] membrum dividens [illegible] distributivam
[illegible] particularis [illegible] et [illegible]
et particularem quæ [illegible] [illegible] 2 [illegible] et [illegible] distin-
guuntur [illegible] quæ [illegible] in hoc [illegible] falsum
iustitia vindicativa [illegible] legalem [illegible] membrum [illegible]
[illegible] [illegible] 2 [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] positum
[illegible] positum non [illegible]
sione q iustitia [illegible] legalis [illegible] particularis [illegible]
postrianis membrum iustitiæ particularis subdividi [illegible]
in iustitiam [illegible] distributivam [illegible]
[illegible] [illegible] 2ᵃ 2ᵉ [illegible] ad [illegible] Caietanus

et ag[illegible] mi hab[illegible] alim báñez [illegible] et q ave [illegible] tiñez [illegible]

[illegible] hoc [illegible] ex iunio adi[illegible] et 10 [illegible]

[illegible] iurisdictionem in dicta causa comprehendi sub [illegible]

[illegible] q decent autores [illegible] —

[illegible] iurisdictionem [illegible] iurisdictio alega[illegible]

[illegible] ab [illegible] in alio [illegible] apelat[illegible]

[illegible] quod [illegible] moralem [illegible]

hac [illegible] haec [illegible] hoc [illegible] que [illegible]

iurisdictio a particularis [illegible] legati [illegible]

[illegible] amor [illegible] dictum [illegible]

et [illegible] cognoscendi [illegible] quarei [illegible] negat iurisdictio [illegible]

[illegible] causam [illegible] [illegible] particulari [illegible]

ad uersari [illegible] —

ad id [illegible] aduersari [illegible] iurisdictio [illegible] causam [illegible]

iudice [illegible] persona publica [illegible] idez [illegible] falsum [illegible] quem

[illegible] alim [illegible]

[illegible] que [illegible] in dicta causa [illegible] in alio [illegible] preter quam [illegible]

[illegible] super persona publica [illegible] persona publica

[illegible] quod [illegible]

[illegible] tunc [illegible] iurisdictio [illegible]

[illegible] iurisdictio [illegible] ut [illegible] persona que antea erat iudex

[illegible] iudex [illegible] iurisdictio [illegible]

[illegible] in dicta causa [illegible] quam antea habebat [illegible] quo

[illegible] persona [illegible] habeat [illegible] in dicta [illegible]

[illegible] frale [illegible] iudex [illegible] persona [illegible]

[illegible] habeat [illegible] iurisdictionis [illegible]

[illegible] — [illegible] illud dictum [illegible] iurisdictio [illegible] in dicta causa [illegible]

persona publica [illegible]

[illegible] iurisdictionis [illegible]

[illegible] dictam [illegible] quod

[illegible] absque [illegible] iurisdictionis [illegible]

[illegible] persona [illegible] que [illegible] alios [illegible] dictam

[illegible] frale [illegible] iurisdictio [illegible]

[illegible]

[illegible] báñez [illegible] iurisdictio [illegible] dubio [illegible] mi hael

Caiet. ibidem et 2a 2ae dicunt quamlibet personam que habet suam
famam aut aliqua obligatione prelatorum quam [illegible] vel
vindicandam per iudicem facere autem iniuriarum vindicationem quibus
contingunt ex iure aliter quam in iniuriarum vindicationem summus
est [illegible] in hac [illegible] explicatur. Contra hoc autem —
Probatur quia hoc facere est exequendo [illegible] alegationem quod licet vin-
dictam alio quod ad vindictam [illegible] bonum [illegible] dicatur
est imperium [illegible] iurisdictione s. persona publica quae [illegible]
et aliter imitatur [illegible] denominatur [illegible] architecto
hoc est superintendens [illegible] subditis [illegible]
quod ad [illegible] inuringere [illegible] alienis [illegible]
[illegible] persona privata quod [illegible] valet [illegible]
[illegible] articulum 5um [illegible] 6um 2um [illegible]
[illegible] habet Caietanus ibidem [illegible] —
Dicendum iniuriae vindicandae [illegible] consentiunt multa
quae [illegible] repugnare [illegible] puniri [illegible]
illo modo est iniuriam vindicando [illegible]
[illegible] est ad [illegible] vindicandam [illegible]
propriam iniuriam vindicandam [illegible] puniri per [illegible]
[illegible] pena [illegible]
[illegible] ad iniuriam vindicandam [illegible]
[illegible] ad compensandam iniuriam [illegible]
et [illegible] puniri —
[illegible] illam [illegible]
[illegible] iniuriae vindicandae [illegible]
[illegible] puniatur [illegible] puniatur et [illegible] in hi-
[illegible] et [illegible] compensatio iniuriae [illegible]
[illegible] et [illegible] idem
[illegible] unde [illegible] aliquid male [illegible] aliquando
[illegible] iniuriae vindicandae [illegible] in illo [illegible]
[illegible] iniuriae vindicandae ad [illegible]
[illegible] in [illegible] imo [illegible]
[illegible] propriam iniuriam vindicabat [illegible]
[illegible] in hac [illegible] explicatur
Contra hoc autem —
Sed [illegible] 38 [illegible]
[illegible] qua [illegible] puniri [illegible] ad iu-

tii ameui ndicatisam cam v° penam que sponte asumit. per viner e
cid penitentem [illegible] R. ex hoc dictum intelligi si quandam
aver medat. quainbi ia penitio aver medat. iustitie vindicati
bus si hec nomen inde [illegible] desumatur sed cum aliud sit id a quo nomen
e desumptum. aliud v° ro essentialis sit illud significat. in [illegible]
communis essentialis ro iustitie vindicatibus extendatur. eo quod ad se
nam sponte asumptam siquidem res [illegible] ibidem
fale [illegible] talis ro iustitie vindicativis nerit essentialiter
[illegible] penitentie ut ex sup. dictis constat.
sed etiam dicta dubitari solet an asserendum sit penitentie per
ere actum iustitie vindicatibus seu vindicatum. in penitentia [illegible]
ut Dei ministri [illegible] ministrum
pars affirmans colligitur ex dicto [illegible] et alii sup. citandi in
hoc [illegible] sententia [illegible] sententiunt aliqui [illegible]
vir. ministris iustitie vindicatibus quasi instrumentis ad exequendum
penas, ita Deus [illegible] ipsis penitentie
alii v° tenent sententiam negantem [illegible] penitens qui [illegible]
i offensor qui sponte [illegible] satisfacere Deo
Dum in res [illegible] penitentie que est in iniuncta [illegible] sacramento penitentie
dici [illegible] penitentem in illius executione seu [illegible] ministrum iusti
tie vindicatibus Dei [illegible] licet penitens sit offensor et sponte
[illegible] satisfacere [illegible] Deus ut supremus iudex [illegible] confessarium quasi iudi
cem delegatum constituit penam cuius executio iniungit ipsi penitenti
n° qui sunt in sacramento penitentie [illegible] reus asumit [illegible],
et accusator [illegible] seipsum [illegible] asumit ut ministri ad exequendum tales
penas iniunctas [illegible] autem [illegible] in hoc loco in alii penis que non sunt
iniunctae sed [illegible] sponte asumuntur. [illegible]
ad [illegible] complementum [illegible] in qua status [illegible]
virtutem penitentie [illegible] specialem iustitiam erga Deum qua
creatura [illegible] satisfacere [illegible] ingreditur [illegible]
[illegible] iniuriam [illegible] Deum obseruandum est ad hoc non requiri
ut [illegible] quod [illegible] aliud [illegible] iniuria que est special
alii [illegible] contraria [illegible] specialis virtutis iustitie ut [illegible]
aliqui [illegible] gravi [illegible] Deo [illegible]
n° 29 quamvis [illegible] tales [illegible] alii [illegible] aliqua [illegible]
[illegible] Deum [illegible] sacrilegio [illegible]
[illegible] ut constat sup. [illegible] capite 5 [illegible]

tiare et ex his quae ibi dicta sunt nec non et ex aliis supra dictis de subjecto ... facile possunt colligi ... ad ... —

§ 6. quinam sint actus virtutis penitentiae

hactenus explicuimus obiectum formale virtutis penitentiae ... iam ... naturam et rationem specificam nunc superest ponendi ... illius actus

S 1ª de actibus virtutis penitentiae in numero suo et speciatim de illis quibus prosequimur bonum.

Dico 1º in numero suo loquendo omnes illi actus qui habent pro obiecto formali ... detestationem ... compensandi iniuriam ... laesum et resarciendi laesum ... quod idem est aequalitatem in his quae ex iniuria debentur Deo sunt actus virtutis penitentiae probatur quia hoc est obiectum formale virtutis penitentiae ut diximus supra in ... 3 et 4 et omnes actus qui illi innituntur sunt virtutis penitentiae siquidem omnes actus qui innituntur obiecto formali alicuius virtutis sunt exercitium illius ... ut constat et ...

Dico 2º varios esse actus virtutis penitentiae materialiter diversos ... diversitate obiectorum malum ex his autem aliqui sunt actus amoris seu prosecutionis boni alii vero odii seu detestationis ... probatur quia virtus penitentiae non solum ... ad detestandum malum sed etiam ad amandum et prosequendum bonum ... supra in hac disputatione et dicimus ... in 3ª et in 4ª ... ostendimus obiectum formale virtutis penitentiae posse ... odio ... multa ... mala ... et amari multa ... bona ... mala sequitur inde ad illam pertinere varios actus odii ac detestationis mali et amoris ac prosecutionis boni diversos materiali ... diversitate obiectorum malum —

Dico 3º actus virtutis penitentiae quibus prosequimur bonum reducuntur ad tres ... quasi radix aliorum est amor boni penitentiae ... secundus est illius desiderium ... spes seu propositum 3us est gaudium seu delectatio ... probatur quia inter actus voluntatis qui ... bonum ... et velut radix aliorum quasi ... primus est qui dam ... complacentia erga bonum ... ad quod absolute appellari solet amor ... D. Thomas ... et alii ... actus amorem ... passionem causam (intellige excitantem) aliarum passionum hoc est

a futuro 2us e actus a[?] bonum ut futurum seu consequendum ad quod id ut patet ex 1a 2e q 25 a 2 et q 3 a 1 dr desiderium seu concupiscentiam et se het. s. ut motus tendens in consequutionem rei sub desiderio autem late sumpto comprehendi pot firmum [?] propositum efficax quatenus hoc a futurum denotat certio voluntatis efficaciam ad mandandum executionem bonum futurum et superanda ardua. 3us vero est actus a bonum ut presens s. aliquo modo consequutum seu quod inde assecutum fuit presens aut consequutum ad quod hic ut dr 2a 2e q 3a e gaudium et delectatio sed cum huius modi actus possit elici ex motivis tali virtutis supernaturalis non sicut alia bona itaque et ipsa est sufficiens ad excitandos tales actus [?] consequutionis nunquam quam s. hoc constat et ex fide ipsa et communi doctrina et ex natura rei constat voluntatem ex amore boni supernaturalis excitari ad actum desiderii et spei ac propositi emendationis et satis faciendi ob talia motiva virtutis et pretio ad actum gaudii et delectationis boni in consequutionis [?] et c. ad quod haec plenius constabunt ex infra dicendis agg sendent

sed obiicies supernaturalitas denotat respectum ad concupiscentiam de respectu mali unde nec amor nec desiderium aut spes nec gaudium boni ex actu fidei soler supernaturalitas [?] tales actus nequeunt elici a virtute supernaturali

Resp. aliud est id a quo nomen sumitur aliud vero id ad quod significandum refert. quamvis [?] nomen supernaturalis desumptum sit ex resipiscentia et detestatione mali adiuncta pena iuxta quam deducitur nec amor nec desiderium aut spes nec gaudium dr supernaturalis et tamen cum ex aliis virtutis quae significat nomen supernaturalis ordinat. [?] ad consequendum bonum [?] ut detestamur malum ut constat [?] supernaturalis [?] ad quod itaque ex illius obiecto [?] tali elici possunt actus amoris et desiderii et gaudii et c. ad pleniorem autem huius obiectionis solutionem faciunt ea quae dicta sunt supra in hac dis[?] et 2 disp difficultatem [?] explicatur ubi [?] propositione quo pacto aliud sit considerare nomen supernaturalis significantem alicuius virtutis aliud vero denominationem

quę cū usu illi tribui solet sepe q voce essentialer . . .
actus intrinsecus eidem obo. frali qq vz desectuali ui eg uuiedtari
attribui: illadem nominario quę cū usurpari sui solet illi uirtuti
2º ob:uieq amor desiderium seu concupiscentia aut gaudium seu delectatio et actus
cognitionis sicut her . . . terminati 2 parte c 25 et 26 partim 30 et 31
item c 29 et 35, et 36 dis . . . ab illis nunc . . . seiti fore . . . odi
um fugam seu tristitiam . . . ulterius ex c 40 . . . predictis 9
. . . actus . . . qr pur . . . unione . . .
. . . abs illa . . . oes huius . . . actus
Ex . . . quando predictum actus intrinsecos diversis modis
bus . . . fralibus . . . obstantibus elicit ex eodem motivo obo
frali et tunc . . . essentialis quam . . . differant mate
rialiter . . . odium malis et cenetari . . . hoc . . .
plurium virtute charitatis ex eiusdem motivo obo frali elici perfectiones
desiderium spes et gaudium . . . odium fuga . . . malo
ut ex . . . concludunt . . . de charitate . . .
. . . 2ª . . . et oes . . . actus intrinsecos uni . . . obo frali
charitatis . . . eiusdem . . . ut dixerunt in illa . . .
6 c 3 ubi probatur caritatem . . . unicus . . .

§ 2ª de actibus uirtutis penitentis qq detestamur peccatum
et . . . inde hoc actu nollem peccasse seu
uellem non peccasse an sint actus absolute
. . . actus . . . conditionalis

Dicendum est actus uirtutis penitentis qq detestamur peccata . . .
sub qq comprehendunt . . . actus detestationis qq . . . diverse
denominationes . . . odium . . . 2ª est fuga opposita desiderio
3ª est dolor seu tristitia . . . moderationi . . .
. . .
. . . actus . . . intra . . . tamen malum . . . qui . . .
amori et est quedam . . . seu aversio a malo . . . qr ex . . . re
pugnans bono . . . amor . . . actus . . . odium . . .
nominatio mali ut patet ex . . . 2ª c 29 ubi . . . 2ª est ille
qui opponitur desiderio . . . actus . . . d. thomas . . . c 30 ar
ad 3ᵘᵐ . . . innominatur . . . hoc nomine fuga
. . . opposita desiderio nam sicut ex amore boni excitatur actus . . .
. . . qui est desiderium . . . ex odio mali . . .
. . . actus quo voluntas fugit a malo ex . . .
. . . late autem loquendo . . . comprehendi . . .
quedam fuga a malo . . . 3ª vero actus est ille qui opponitur . . .
. . . et delectationi et . . . dolor seu tristitia . . . est quedam . . .

in alium respicit presens aut quod inde aliqui esset respiciunt presens de quo in 2 e 35 - sed ob hunc ipsum actus totaliter ex tali motivo virtutis penitentiae nascitur ab abominatione et ipsum est sufficiens ad excitandos tales affectus detestationis de malo suo, sufficit nempe despiciens vel aliquid quod ido obstat et ex praecedenti doctrina, neque et ex ratione quia sicuti ex amore boni penitentiae excitari in nobis odium peccati et fugam a dolorem quid etiam initio etc.

Dices in multis videmus ss. 14 c. 4 parvis penitentiae solum peni[tentiae] initio quae est odium et detestatio peccati et preter propositum non peccandi deinceps et eius adiuncta confessio et satisfactio etc. id significant nullos alios actus illius virtutis penitentiae —

Ex negando consequentiam quia ibi solum exprimuntur illi actus qui ex Christi institutione requiruntur, ac minime ut per sacramentum penitentiae non institutum cum libertate explicandos actus ad quos porrigitur virtus penitentiae, ex illius tamen doctrina iuvante principiis philosophicis et theologicis colligitur virtutem penitentiae extendi ad omnes predictos actus non solum detestationis mali sed etiam in hac fidei quod sequentibus convincit quod secundo prudenti non sit illa detestatio peccati nisi circa id sit facta propter aliquam rationem boni quam sequitur ut ostenderunt supra e 3 d 4 et 5 huius vbi proptera id quod satis indicat ipsum virtutis divinum cum virtute penitentiae praeter contritionem et detestationem peccati nihil erit circa aliquem factus etiam quod sequitur boni necessario positum nobis virtus ut dicitur ss. 14 c. 4 et satisfactionem prout videtur exigere divinae iustitiae vel ut dicitur ibi c. 8 ubi quod illud additur quod ut videtur exigere divinae iustitiae vel quod maxime absolute penitentia et illius ss. illis verbis divinae exigente iustitia satis indicat. obiectum tale virtutis penitentiae esse conservationis divinum illaesum et resarcire laesum seu quidem aequalitatem iustitiae erga Deum ut probavimus supra e 3 d 4 et 5 huius disputationis id non est quod totaliter exigit divinae iustitiae vel

Difficultas 2. Superest contra illum actum penitentiae qui significari solent per haec verba nollem peccasse sive vellem non peccasse quo non patet habere posse absolute et conditionali affectu —

Ratio difficultatis est quia volumus non posse velle id quod intelligitur indicat esse impossibile sed post commissum peccatum intelligimus indicatum

tam modo est impossibile non peccasse quam ad praeteritionem non extenditur. Et voluntas non potest habere actum quo nolit peccasse, quo velit non peccasse.
Solutio huius difficultatis pendet ex ea quae ante dicta sunt, de fine et impossibilium et quo pacto sed quia de hoc materia huius est initium non est huius loci sed alibi. Sancti in locum dicti currit praeteritionem 2 q. 13 a. ubi gravius est ac quae diximus quia idcirco ea solum nunc dicenda est quae sunt necessaria ad explicandum quid circa actum, quia voluntas circa praeteritionem ut propria huius loci explicatur ab auctoribus huius partis necessaria satis fuerint praesenti in parte nostra.
1.a sententia asserit [voluntatem] voluntatem actum quo non potest absolute per intellectum id quod impossibile est de facto ex natura rei, hoc enim id quod impossibile est ex aliqua suppositione quod non potest inquirent voluntas hoc absolute, quod semper condicionatum cum divina natura quia hoc impossibile absolute ex natura rei [?] non potest quam quod absolute velle absolute absolute ex non peccasse quia hoc quod non peccasse non est impossibile de facto ex natura rei sed ex quibusdam ex suppositione quod voluntas tamen peccavit ita Caietanus 1.a p. q. 63 a. [?] Alexander alibi 4 p. q. 54 membro 2 a. 5 & alii.
Sed haec sententia non satis facit & inter alia fecit eam reicit gravitas quae in nostra materia diximus quia ex breviter auctoritatibus rationibus firmis quae contra illam afferri solent. Itaque patet quod respectu suppositionis praeteritionis, qualis est peccasse, de facto ex naturali nulla datur potentia physica qua possit tolli quia praeteritum non est impedibile & per voluntatem antiqui ex traditionibus, ex quibus ea hoc differt a suppositione de futuro aut de praesenti quae adhuc sub potestate voluntatis, & ab illa pendet & si voluntas non potest absolute absolute velle de facto quod impossibile est de facto ex naturali ut dicunt adversarii quia ad id non datur potentia physica pariter neque potest absolute absolute velle non peccare quia ad id non datur potentia physica ad quod haec probandum est ut aiunt ad hominem ex principiis adversariorum nam absolute loquendo eadem proportio qua negatur aut ponitur negandum erit est autem sed tamen illam posse absolute absolute velle impossibile de facto ex natura rei ex suppositione tam praeteritione quia quoad hoc eadem est ratio utrorumque ut ex supra dictis constabit ex infra dicendis.
2.a sententia affirmat voluntatem posse absolute condicionate velle quod alioquin impossibile est ad quod impossibile fuisse habere humanum velle non peccasse qui inquiri non est actus absolutus sed condicionatus, qualis significatur per hanc orationem si hoc esset possibile id vellem, ita Scotus in 4 dist. 14 q. 2 a. 1 ad 3 & dist. 17 q. 2 ad 2 faciunt Capreolus 2 sent. dist. 4 q. 1 a. 3 ad arg. 1 2 3 & alii infra dicendi.
Hanc sententiam dicunt aliqui recentiores inter quos est gravius

bam quem in 2a diximus in 1o dis. sunt qui ex quo inquirunt in voluntate nu-
llus sit actus praesens conditionatus qui significari possit per verbum ve-
llem sed etiam actus praesens voluntatis debet esse absolutus qualis significatur
per verbum volo hoc autem in nostra sententia in intellectu conformiter
nam ita in nihil sunt in intellectu nullus esse actus repraesentativus conditionatus quem
significamus per verbum viderem intelligerem sed etiam actus repraese-
ntativus absolutus quem explicamus per verbum video et intelligo nam
haec verba viderem et intelligerem significant actum quem heri non fu-
it quem habeo et similiter idem dicendum est de voluntate et alijs faculta-
tibus apetitivis —

hinc quidem communis non est vera sed illa certe non est neganda ab auctoribus quae
sunt ... et proinde ipsi auctores graves utuntur hoc modo loquendi cum in
voluntate et circa res impossibiles sit quidam actus quem significamus per ver-
bum vellem et nollem et id circo appellant velleitates et nolleitates
et explicant hac conditionali si hoc esset possibile vellem aut nollem
invenitur certe apud D. Thom. in 3 q. 16 de malo art. ad 9um et in 3a p. q. 13 art. 4
in c. et 3a p. q. 22 art. ... et D. Bonaventuram in 4 dist. 16 p. 1 art. 1 q. 1 ... quo
etiam faciunt ea quae habentur in decretalibus in c. maiores de baptis-
mo § ... D. voluntatem quandam tanquam conditionaliter
velle non vero absolute item apud D. Chrysost. Ambros. Origen. et alios patres
et expositores in illud Matth. 26 si possibile est transeat a me calix iste
id circo consultius est ad hunc rem ... potius explicare quam ... reiicere
eum modum loquendi quem graves auctores ... actus conditionatos si-
gnificatos per vellem et nollem —

quaeritur an ... in voluntate nullum actum mere conditionatum qui non sit
aliquo modo absolutus saltem quoad simplicem complacentiam alicuius
boni secundum se aut simplicem displicentiam alicuius mali secundum se dari non
potest actus qui dicatur conditionatus saltem in iure ratione hoc sensu quod volun-
tas per illum inclinatur erga aliquod obiectum secundum se ut si esset possibile illud
exsequeretur efficaciter illam velle hic actus simplicis complacentiae aut dis-
plicentiae dubitari non potest quin possibilis vere significari possit per hoc verbum
volo et nolo licet fortasse ... negant auctores graves qui
illum significant per verbum nollem et vellem et appellant actum conditio-
natum et velleitatem separatum actus ... efficaciter quem vocant volun-
tatem completam et actum simpliciter absolutum significatum per verbum
volo et nolo ut denotat completam efficaciam —

huius explicare in hoc sensu vt [illegible] ab auctoribus intendi quam bis quod illes sit dicere sicq in modo loquendi colligitur ex d. Thoma 1 p.e q. 2 a. ac cum secundum a. illum actum quidem velitas [illegible] volunt[ati]s qui est voluntas simplex et potius appellatur voluntas quam velleitas absolutam nempe separata eius velleitatis quae solo efficaciter in ipsum omnibus circumstantiis intenditur obtentum non ob [illegible] tendendi efficaciter dici solet simpliciter voluntas absoluta —

[illegible] colligitur ex d. Thoma [illegible] sup.ª relatis ss. [illegible] in 2º sent. dist. 6 q. 1ª et in 3 sent. dist. 15 q. unica ubi [illegible] quidem velleitas et nolleitas ait esse actus complacentiae et displicentiae quam voluntas quantum in se in me asserit [illegible] efficaciter vellet aut nollet exequutum si esset possibilis — [illegible] gravis [illegible] de poenitentia [illegible] ss. ad [illegible] 3ª p. tom. 1 dis. [illegible] et tandem [illegible] tom. 1 dis. [illegible] advertit quod [illegible] hoc verbum vello [illegible] dici [illegible] efficax idcirco additur [illegible] voluntas absoluta impossibilem [illegible] significare per verbum placet aut delectat quam per verbum vellet et subdit illam dici posse actum [illegible] [illegible] quadam [illegible] voluntas efficax faciendo illud impossibile [illegible] delectat [illegible] si talis [illegible] [illegible] comparet impossibilitas rei efficeret in nobis voluntatem efficacem illius [illegible] hoc sensu [illegible] autoribus appellari actum conditionatum — [illegible] (ut dixi[illegible] sup.ª ss. [illegible]) [illegible] autores explicare quando [illegible]

[illegible] conditionata [illegible] actus voluntatis [illegible] quo voluntas [illegible] bonum aut malum aliquod [illegible] illud amando aut detestando [illegible] ex natura rei [illegible] intelligitur [illegible] nullus est actus voluntatis mere conditionatus [illegible] aliquo modo absolutus [illegible] ad simpliciter complacentiam alicuius boni [illegible] se [illegible] voluntas amat [illegible] ad simpliciter displicentiam alicuius mali [illegible] se [illegible] detestatur ita ut qui heri [illegible] actum (verbi gratia [illegible] volo [illegible] [illegible] [illegible] inimico [illegible] sumat [illegible]) dicere [illegible] volo hoc bonum [illegible] complacentiam et nolo hoc malum saltem per displicentiam quamvis diceret posse praeparatam animi ita sum affectus ut [illegible] efficaciter vellem exequutum si esset possibilis [illegible] vel [illegible] actus [illegible] absolutus [illegible]

virtute conditionatus ut dictum est —
confirmo quod qui dicit velle non peccare aut significat animo se habere aliquem
actum voluntatis circa hoc obiectum aut non sed solum significat actum
quem fecit si fuerit conditio posita esset possibile sicut et saepe certum
voluntatis quem animo habet vere aliquid vult saltem per complacentiam ac
tamen actum certo excepit velle hoc obiectum saltem per complacentiam. ad quod hoc
dicere non intendimus sicut et ipsa verba velle non peccare
non generant aliquos actus nunc elicitos a voluntate sed solum actum sic
volumus affirmativis sanctissimum conditionaliter significet hic conditio
esset possibile numquam peccare habere actum voluntatis quo dico
velle —
his praemissis ad difficultatem sufficit supponitur quod inquiritur
verbo actu sive quid significari solet per haec verba nolle peccare
sive velle non peccare quae saepe sunt solent posita an affectum absolu-
tum sive conditionato — Et valet autem non ipse sunt affectum meri
conditionato sive est affectum simpliciter ipse absolutum quem
ex dicto posset conditionatus esse obiectum saltem virtute sive virtuali-
virtualiter quod est quod obiectum per alterius tale afferre hic conditio
staret impossibilitas aut aliquid aliud impediens membrum voluntatis prae-
paratione animi in actu ut non solum habet huius pleni enim actum
quam animo habet de hoc quod est peccare et displicentiam sed displicentiam
in ipso hoc quod est non peccare sed efficaciter nolle peccare in actu afferret
hoc quod est peccare et efficaciter velle non peccare in actu inferret
hoc quod est non peccare. ad quod haec verba nolle velle [illegible]
actu habet [illegible] qui non est simpliciter in voluntate
[illegible] efficacem quam non virtute praeparatione animi in
[illegible] sic [illegible] esset nisi obstaret impossibilitas aut
aliud [illegible]
non tenet velle [illegible] hoc quod quam aliud [illegible]
quare dicendum est huiusmodi actum nolle peccare [illegible]
unicum circa hoc quod est peccare qui ipse est actus absolutus simpliciter virtute
non est praeparatione animi includit actum efficacem qui fecit impossibilitatem
haec [illegible] quod non obstaret impossibilitas aut aliquid aliud impediens mem-
brum. ad quod ita [illegible] nolle peccare hoc est [illegible]
tali praeparatione animi [illegible] hoc quod est peccare ut nisi obstaret

impossibilitas aut aliud impedimentum ... significari noluit nollem peccasse
in tantum afferri hoc quod est peccasse —
similiter dicendum est de hunc actum velem non peccasse, et si spiritus [illegible] quod damnum
displacentiae seu detestationis (clare [illegible]) cum hoc quod est non peccasse, qui in se
est actus formaliter absolute liber in virtute sui seu praeparatione animi includit
actum efficacem, qui foret supposita hac conditione quod non obstaret impossibi-
litas aut aliud impedimentum, ad quam pertinet velle non peccasse hoc est vo-
luntatem cum tali praeparatione animi placet hoc quod est non peccasse, ut nisi
obstaret impossibilitas seu aliud impedimentum efficaciter voluisset non
esse in tantum operatur hoc quod est non peccasse —
[illegible] supposita illa conditione, nisi obstaret impossibilitas seu aliud impedi-
mentum &c. ut [illegible] animo nollem peccasse et vellem non peccasse, ex his in-
dicatur duplex genus horum actuum, alterum quod est voluntatis et [illegible]
et exequi, si non obstaret impossibilitas, alterum vero in [illegible] quod
sufficiens obstat non solum impossibilitas sed etiam aliquod aliud impedimentum
ut dicetur infra —
praedictus modus explicandi hos actus nollem peccasse et vellem non peccasse
colligitur ex mente auctorum huius disputationis citatorum, sed tamen non licet uti
modo varios modos loquendi non quod ad eam animi [illegible] intendere vocat aut
[illegible] qui dicit nollem peccasse et vellem non peccasse non solum dicit actum
quem haberet posita aliqua conditione sed etiam affectum displicentiae quem modo habet
cum hoc quod est peccasse et affectum displacentiae seu detestationis cum hoc quod est non
peccasse in quo id [illegible] ex ipsis rei instantiam [illegible] recipiendi
2° [illegible] modus libere exercendus talis actus, et in doctrina auctorum locutio
supra citatorum et infra citandis ubi dicitur posse terminos displicere hoc quod est
peccasse et habere [illegible] de peccato praeterito —
Denique explicata natura rei quod sit vellem et nollem denotant actum ex
ercitium a voluntate ut [illegible] voluntas suo illum aliquod actu velit aut
nolit, saltem per complacentiam et displicentiam, ad quam quo ad hoc tamen
quando volo et nolo sumendo huiusmodi valere ut probatum supra, sed vox autem
quam his dicatur velle et nolle praeparationem actus in virtute repraesentationis animi
includi qui foret nisi obstaret impossibilitas aut aliud impedimen-
tum —
ad rationem 1° difficultatis supra propositae et rationem difficultatis &c. unde
voluntatem non posse velle id quod intellectus iudicat esse impossibile aliquid
respondent voluntatem solum posse velle id quod est impossibile considera-
tum in se praecisa impossibilitate, ad quam tribuimus hunc actum nol-
lem peccasse et vellem non peccasse solum denotari quod voluntas despiciat pec-
catum praeteritum sed non ut est praeteritum in tantum aliquo
modo velit illud non esse praeteritum quod impossibile est impossibile —
Sed hujusmodi non satisfacit quod exprimi [illegible] et patribus colligitur [illegible]

n̄ solum e dij sliciamur et displicatū ꝑpetuo fuisse sidei despua
rei preteritum hoc ē de hoc q fuerit omni sum peccatum sicut imm̄ dicit
ss. q. cf dr̄ ontritio ē dolere audivisse displicentio omni sol. puniremus
bene odium anteaqui z que verba proferuntur dij sliciam ai ad deten
tarē n̄ solum de peccato sum de fiinde ac heri illaris qui nunquam omni
sit peccatum fidei depeccatoru preterito sequi deinde peccato omni fo
dr̄ est et de malarum anteacta unde colligit voluntatem heri aliun
quibus dij slicet de hoc q per sum preterito omni fuerit peccatum et preterito heri
eius autem oflauerint. sudefideri que volet idem n̄ enim fisse quamvis
i am impossibilis sit illud n̄ ē omnibus.
2o sicut hugo fruniter me peccasse nolui peccasse dij sliceat mihi sui peccatum
omni sum significant asitum dij sliciunt n̄ solum dispuato sine de fidei
ut preterito hoc ē de hoc q fuerit omni sum ita hugo velle n̄ peccasse
et nolle peccasse veri non n̄ peccasse que exari modo loquendi et scribendi
dicuntur. hec praeibo ac finde suduntur reudare asitum oftanni
significant quandam complaceniam sudesiderium de hoc q tempore pre
terito n̄ fuerit omni sum peccatum et q tantum videretur in futurum quam
bis intellectus iudicat id ē impossibile — 3o hoc per suadent alii voces
sup. alat et ille que stari nobis icunt. —
aliter igitur illud dicitur quo asserit voluntatem n̄ posse velle id q in
telluis iudicat ē impossibile intelligi de voluntate electionis complente
efficacis n̄ vero de voluntate simplicis complacentie sudisplicentie que e
voluntas inefficax aut incomplete efficax q patet a auctoritate qui locuto
quia voluntates ā re lib. 3 ethicorum c. 1o et 2o ita se habet electio n̄ fore in
possibilium voluntas vero fertur ē impossibilium ubi noē electionis in
telligitur actus complete efficax aut ē de mediis et intentione finis aut de fi
num qui est facta comparatione inter multos. dr̄ elegi noē vero voluntas
nis intelligitur asitus inefficax aut incomplete efficax omni distinctus
et predictam electionem complete efficacem ut hic exari docui nauimus.
s. thomas 1a 2ae q. 13 a. ubi speciant gravibus que dij sunt q. 2 c. q. ad q.
in hoc sensu intelligitur illud dictum q voluntas posse ē impossibilium
q quidem alij q limitatur ad hoc s. illud impossibile hic exare
2o ethicorum c. 2 et 3o et d. damasceno lib. 2 fidei c. 22 et d. gregorio m
seno lib. 5 phil. c. 9 et ex multis auctoribus cum d. thomas 1a 2ae q. 13 a. 5 ubi
gravibus que . . . sunt varius —
2o id probatur quia quamvis certum ē multa que iudicantur impossi
bilia apprehendunt. et intum possibilis eo facto quo negari dr̄ apre
hendi et intur omnis heri asitus complacentie. 2. q. sit damnari
in inferno et impie est hoc in hauriro quamvis iudicent impossi

impossibilem Dei dispensat[ione] ex vehementi in odio Deum quantumvis ex se optare illam possibilem et probo a futuro plenarie [illegible] fecerunt[?] ad esse possibilis — sic ex multi hoc apprehendentes sic sicut [illegible] narrant [illegible] peccatores angeli sunt erga id quandam a futuro complacentia et obstinati ad quod hoc facto dicimus potuisse sperare a futuro complacentia a futurum equaliter atque aliter Deo docent Suarez 2° Sent. disp. 6 c. 1 molina 1ª q. 6 ad 2 ex [illegible] unica membro: [illegible] quoque ibidem disp. 234 c. 2 dispari [illegible] quam [illegible] esse impossibilia [illegible] sperantur complacentiam et [illegible] infuturum in suppositam apprehensione talis ubi [illegible] possibilis per voluntas quantumvis esse desiderarent id esse possibile et a futuro complacentia in id ferri ad esse possibile —

3° denique [illegible] nihil obstat quominus hoc asserat [illegible] quia [illegible] esse impossibilia apprehendunt non [illegible] possibilis non per voluntas hic talem a futurum ut quantumvis ex se propter id esse possibile et illo ad esse possibile [illegible] [illegible] simpliciter complacentiam [illegible] hoc non [illegible] talis a futuro [illegible] non intendit [illegible] [illegible] talis [illegible] et exequi mediis in [illegible] circumstantiis [illegible] id repugnare [illegible] &c.

Sed objicies [illegible] ex dictis [illegible] de dolore de peccato praeterito non esse efficacem [illegible] impossibile non [illegible] [illegible] impossibile illud non est praeteritum [illegible] impossibile requirat fieri actus efficax sequitur inde talem actum esse inefficacem — [illegible] hanc [illegible] dico loquendo ad [illegible] disp. [illegible] non talis actus per se efficax [illegible] aliorum mediorum quae suff. ad [illegible] ad resarciendum damnum [illegible] de [illegible] praeterito 2° [illegible] impossibili per se actus aliquo modo efficax quantumvis ex se voluntas [illegible] efficax in [illegible] omnibus circumstantiis ut dicitur [illegible] [illegible] plena [illegible] solutio —

Sectio 3.ª Aliquæ difficultates circa dicta de actibus pœnitentis

2ª Difficultas quis nam sit ordo inter actus virtutis poenitentiae et qui [?] nam perfectissimum ex eorum usu atque modo nomen virtutis poenitentiae.

1° Dico 1° inter actus virtutis poenitentiae nullus est necessarius ordo ex natura rei quoad temporis successionem, itaut necesse sit aliquem duratione temporis praecedere alios. Probatur quia fieri potest ut simul tempore eliciantur multi actus specie non subordinati, et quamvis odium mali non possit tingere amorem boni ex quo excitatur, non hi actus possunt simul haberi, et postquam praecessit amor boni potest voluntas pro libito aut statim elicere alios actus expresse circa prosequutionem boni aut inter generalios expresse circa detestationem et propulsationem mali.

2° Dico 2° iuxta communiorem modum procedendi inter actus poenitentiae in agnitione est iste ordo ut prius eliciantur actus expresse circa prosequutionem boni poenitentiae et deinde actus expresse circa prosequutionem mali oppositi, itaut amor boni poenitentiae secundum se praecedat actum odii de malo opposito secundum se et ~~amor boni~~ actus desiderandi tale bonum praecedat fugam mali. Ratio probatur quia sic colligitur voluntatem humanam in suis actibus ita solam [?] procedere ut proposita cognitione boni efficiatur erga illud secundum se per amorem et inde excitetur ad detestationem mali oppositi et postea erigatur ad desiderium procurandi et consequendi tale bonum et consequenter ad fugam mali contrarii.

3° Dico 3° actus perfectissimus ex eorum usu atque modo nomen virtutis poenitentiae sunt detestatio et dolor de peccato commisso qui dicitur contritio et praeterea propositum non peccandi de cetero et actus poenales satisfactionis. Hic circa ambos per poenitentiam ad explicandum modum loquendi auctorum. Etenim aliqui 3° C. [?] 5 art. 3 et alibi dicunt odium peccati secundum se non esse actum poenitentiae, sed charitatis asserunt quod primum actum poenitentiae esse dolorem de peccato quatenus nobis poenalis concipiatur, docere Can. in relectione de poenitentia p. 2ª.

Aliq° affirmant illius proprium actum esse ordinari ad detestationem peccati preteriti et proponere emendationem de futuro aliq° esse actus penales punitivos et satisfactivos ali denique utuntur alijs varijs modis loquendi quia si de re intendam nomen generaliter virtutis penitentie non extendi ad odium peccati sub de obiectum [illegible] formale et addi quod actus non solum detestatur mali sed eius prosequitur boni ut diximus sup. in hoc. c. 5ª a. 1° et 2ª sicque icicandi sunt nobis alarius in illis locis — quos ibi retuli mus sic° solum loquantur pro quandam accommodationem huius nominis penitentia sic non est intendendum denove sed ad sic uendam explicatio —

hoc autem ratio explicatur cum hoc nomen penitentie videatur significare ecclesiasticam et penam tenendam inde sit ut communi usu possit muni accommodari illis actibus quia peccator resipiscit a peccato et pro illo tenet aliquam penam et quia peccator resipiscit per dolorem et detestationem de peccato preterito et propositum non peccandi deceptero et tenet penitentiam per actus satisfactionis idcirco communi usu nomen virtutis penitentie per accommodationem applicatur his acti bus inde tamen quod ad rem attinet non potest colligi quia ratio essentialis virtutis penitentie obiectum formale medibum non extendatur ad omnes actus supradictos in hoc capite secunda et secunda ut ibi ostendimus et clarius supra locis ibidem relatis ubi so lute sunt obiectiones adversariorum —

2ª difficultas

2a difficultas an actus detestationis seu displicentiae s. odii de peccato elicitus a virtute poenitentiae sit diversus ab actu doloris seu tristitiae

Dico 1o tales actus eliciti a virtute poenitentiae non sunt inter se di
versi specie probatur quia illi intuentur unicum idem obiectum formale specia
ficativum virtutis poenitentiae ut constat ex 1a difficultate nunc videndum est
an dare necessarium est illos cadere distinctione specifica —
Dico 2o merus actus detestationis seu displicentiae s. odii (quae
omnia nunc in praesenti pro eodem sumuntur) ab actu doloris
proprie et stricte sumpto distinguitur materialiter hoc dicto fa
[illegible] in quali postulanti aliquid diversum sumendum est obiectum
mali quae distinctio in hoc consistit quod mera detestatio seu
displicentia s. odium solum dicit aversionem amo
ris detrahendo quod sit a malum ut nobis proprium s.
ac si esset proprium et sit praesens physice s. moraliter
ter cum aliquo damno actus vero doloris stricte et proprie
id dicitur includit —
probatur 1o ex 1a et communi consensu nam tunc solum dicimur
proprie dolere quando habemus amarum quendam
affectum a malum apprehensum ut nobis proprium
s. ac si esset proprium fieri dolemus ex de malis aut
ex et proprie sit praesens physice s. moraliter cum
aliquo damno fieri dolor differt a timore qui est a
malum ut futurum et sic D. Thomas in 4 dist. 14
q. 1 a. 1 quaestiuncula 6 ad 3um ait dolorem esse de malo prae
senti — Deus autem proprie quod non habent talem affe
ctum quod non habent talem proprie dolorem nisi [illegible] anquam
bis habeant detestationem et displicentiam et odium undique
cato ut docuerunt doctores D. Thomas et alii 3 p. q.
q. 84 a. 10 et de Deo 1 p. q. 20 a. et 2o

ubi spei ani grani illbaz quez dij quet̃ Sq ci pro
bat inductione esse proprie [illegible] et cq ostendit in
illo esse proprie amoris complacentiam et odium displicentiae —
2º prob. quatenus doloris simplicia est motus quidam
sive stabilitationis ut notum est ad consensus sive quam
sive amor delectatio est a futuris stabilis et dubiis est bonum
nobis proprium s. aliquis esset proprium et praeterea ut praesens
s. aliquis esset praesens ad sui fam desiderii et spei tendens
inbonum futurum futurum in dolore et ... iam
proprie est proprie ea futuris amaritudines et molestias eius ma
lum nobis proprium s. aliquis esset proprium praeterea ut
praesens physice s. moraliter hoc est apprehensionale
si esset praesens cum aliquo damno —
notandum autem est a nobis additamenti ... ut id quod
dictum est intelligatur de dolore privatio proprie sumpto
non autem extendendum est dum loquendi ... de dolore et simplicia
sumatur. ... moraliter proprie quo pacto apud aliquos
autores detestatio studii complicantia s. odium mali ap
pellari solet dolor simplicia improprie et ut aiunt
communiter quia in subo capax excitat dolorem —
praeterea notandum est dolorem simplicitatem esse quidem detes
tatio studii complicantiam s. odium mali sumendo hanc
ut rationem generaliter inclusam in omnibus aut fuge ad
eum modum quo amor sumi solet ut ro generalis omnibus a
nobis prosequitionis ... detestatio studii complicantia
s. odii est proprie dolor simplicia aut fuga probatum est
Dices dolor est passio appetitus sensitivi ... est laesio
corporis percepta per sensum tactus ut docent D. Thom.
et alii 3 p. q 15 a 6 et ... q 35 a 1 et 2 et hac ratione illam
distinguunt a simplicia ... in voluntate non est proprie dolor ac
per inde illa est actus ... quae est in volun
tate —
84. ... est verum de dolore sensitivo praeter illum tamen da
tur proprius dolor in voluntate qui dici solet dolor

mentis seu spiritualis s. intellectivis ut patet ex d. thoa et aliis 3a p. q. 84 a. 9 ad 2um et q. 85 a. corpore et alibi saepe ut plenius constat ex infra dicendis —

Dubitatur 2o an aliquis actus doloris voluntarii depravato dici ferat contritio

R. quamvis aliquando ob varias acceptiones magis aut minus proprias dolor praesertim sensus distingui soleat a contritione ut notant d. thomas et alii 3a p. q. 15 a. 6 et 1a 2ae q. 35 a. 2 non servata aequalitate acceptionum non est tamen dolor et contritio a voluntate distinguantur quamvis in acceptione qua usurpari potest aliquem actum voluntatis et dolorem dici et fateri et contritionem et ea non sublata aequivocatione acceptionum nihil est videtur quod persuadeat oppositum unde d. thomas 3a p. q. 84 a. 9 ad 2um et q. 85 a. 1 in corpore loquens de actu voluntatis indifferenter utitur nomine doloris seu contritionis —

Sed instabis dolor est de malo praesenti, sed depravatio iam praeterito non potest haberi dolor, sed cum de illo possit haberi contritio sequitur inde dolorem differre a contritione. Respondetur illud axioma intelligi dolor est de malo praesenti physice s. morali ter nempe quod aut revera est praesens aut apprehenditur et moraliter aestimatur ac si esset praesens, sic enim supra habens obiicitur debitum praesentia de qua se peccata praeterita iuxta illud psalmi 50. peccatum meum contra me est semper, et hoc quamvis peccata esset post remissionem peccati adhuc censetur et moraliter malum doloris et contritionis secundum quandiu homo est in via quae est capax doloris —

ad hoc facit id quod habetur in c. 9o libri de vera et falsa poenitentia (qui est inter opera d. Augustini) ubi ita dicitur poenitens semper doleat et de dolore gaudeat quae verbis denotatur semper, ac si diceret post peccatum praeteritum ac remissum est dolendum in hac vita ubi illa

dictio semper intelligitur in sensu morali hoc est saepe et frequenter, seu intentum quamvis non teneatur etiam ex consilio debere dolere de peccatis commissis, ut explicatum est supra disput. 2 c. 3. Semper non in hac vita quae est capax doloris locum habet dolor et contritio de peccatis quae etiam potest esse iuncta cum gaudio et laetitia, ad quam ita praefatis verbis dicit semper doleat et de dolore gaudeat, ubi ut notat D. Thomas 3 p. q. 84 a. 9 ad 2 significat dolorem seu contritionem voluntariam non autem et gaudium simul fieri de diversis obiectis, nempe dolere de peccatis commissis, et gaudium de ipso dolere, qui cum sit actus bonus potest esse materia obiectum de quo sicut et de aliis actibus et fructibus bonis habeat gaudium. Post hanc vitam ipsi in patria habebunt quidem displicentiam et odium peccatorum non tamen dolorem et contritionem ut docent D. Thomas et alii 3 p. q. 84 a. 10 ad ... et ratio est quia summum gaudium beatificum ex lege ordinaria non admittit ullum dolorem neque contritionem. Sed ulterius urgebis dolor seu contritio non est actus liber sed naturalis et necessarius, quia necessario consequitur odium seu displicentiam mali ut colligitur ex D. Thoma et aliis 3 p. q. 84 a. 10 ad ... alibi, praeterea dolere et contritio habent rationem poenae, poena autem ex D. Thoma 1. 2 q. 46 a. ... non est voluntaria quia in hoc differt a culpa; item D. Augustinus lib. 14 de Civitate Dei c. 6 et 15 ait contritionem sive dolorem esse de his quae accidunt nobis nolentibus, ergo dolor seu contritio non est actus virtutis saltem dici debet esse voluntarius et liber. Et illud dictum aliquando a gravibus auctoribus usurpatum quod dolor et contritio non est actus liber intelligi debet de dolore sensus aut de voluntariis qui velut motus primo primi et indeliberatis consequitur apprehensionem et odium mali, caeterum non negatur posse a voluntate libere et honeste eligi actum contritionis et doloris de malo ob aliquem bonum finem ut habetur ex D. Thoma et aliis 3 p. q. 15 a. 6 ad 4 de dolore et contritione quam habuit Christus tempore mortis et adhuc talis dolor et contritio adhuc involuntaria secundum quod inclinatur natura renuentis, quamvis sit simpliciter voluntaria electione voluntatis libere illam

ex petennis et sponte ad hi uennis ac con'inuannis media obtinem
inuentum sicut inquit d. thoas ubi sup.a medicinam amara quam
bis sm se n' sit bolita bene tn ob sanitatem —
adeo q' licet nullus actus doloris et respicie post ee licet inde
in n' sequit. illum n' possee virtutis penit. nam quambis esset ois ne
cessarius adu indi posset illius obo siali nu ee aut n' ee liceturum q
res puto actus e deno minario extrinseca bariat speci en sisican fieri
actus charitatis qui in pari de necesarius n' distinguit speci ab actu li
uero eius dem caritatis in uia ut ostensume in ma de charitate.

3a difficultas an hic actus penitentie bellem n' peccasse et
nollem peccasse sit eficax s. inefficax,

Aliqui asserunt illum ee inefficacem et pbant 1o q' talis actus e que
dam bellitas et nolleitas sed hic ex teri stenge de actus inefficax talia
2o q' de obo imposibili n' pot. heri boluntas eficax sed post omi
sum peccatum imposibile ee n' peccasse ergo talis actus bellem n' peccasse
et nollem peccasse n' pot ee eficax — talis actus fuit tu
alii 2o affirmant ee actum eficacem et pbant q' talis actus
ris penitentie bellem n' peccasse excludit boluntatem oposita
peccandi ergo e actus eficax nam actus inefficax n' excludit boluntatem
oposita —
Sed hec sententia conciliari poss ad hi ut ta dist.a et sublata contentione
de mo loquendi — dm igit. est hunc actum bellem n' peccasse,
et nollem peccasse n' ee actum eficacem perfecte complete inspectis,
oibus circunstantiis posse tn ee eficacem incomplete quantum
ex parte boluntatis —
explicat. et pbr. q' actus perfecte et comp. lete eficax est ille
qui inspectis oibus circunstantiis absolute simpliciter fertur in
rem put executioni mandandam ad hibita inquisitione et con
sultatione ad q. executione mediorum et ideo requirit. ut intelectus
expri met consequtum ee posibilem ut constat ex ac doctrina
cund. thoa 1a 2e q. 13 a. 5 ubi speciatim ad 1um et 2um d. thoas
distinguens boluntatem complectam ab incomplecta ait illam
n' ee nisi de re aprehensa ut posibili 2o id patet experientia
3o ex ipsa natura quia frequenter fert talis actus complete eficax
et cum intelectus uideat post peccatum commisum ee iam inposibile

qui non sit compos sui et quod factum videatur in futurum sequitur inde
illum actum vellem non peccasse et nollem peccasse non esse perfecte et con
plete efficacem modo dicto ad quod in hoc sensu intelligi possunt auctores qui sentiunt
asserentes talem actum esse inefficacem, nempe, quatenus vel non illum esse
inefficacem comparatione aliis actibus qui sunt perfecte et complete efficaces, non quod
obstat cum in his videatur illum esse quandoque efficacem modo statim explicando
alio modo actus dici potest efficax in complete quantumvis ex parte voluntatis
reputetur quod propter impossibilitatem consequutionis non habeat affectus quin
se ferunt omnibus circumstantiis absolute et simpliciter feratur in rem pro
ex equo non mandanda nihilominus habet talis actus affectum cum
tanta appretiatione boni ut exqui illius, si illarum esset possibilis voluntas
ferretur ad exequendum cum hic actus vellem non peccasse et nollem
peccasse dici possit tali actu affectum quantumvis ex parte voluntatis
si quidem ipse hoc nihil obstat sequitur inde illum esse posse hoc pacto
efficacem incomplete ad quod in hoc sensu intelligi possunt auctores qui sentiunt
asserunt talem actum esse efficacem —
confirmatur quod inter actus qui explicantur per hos voces vellem et nollem
ac inde lato vocabulo dicuntur velleitates et nolleitates reperiuntur
diversi ob quam aliqui sunt aliquo modo efficaces, non vero alii, et quod quando
peccator adhuc libidini deditus simpliciter quodam affectu dicat vellem
non peccasse et nollem peccasse, non talis affectus longe diversus est ab eo
quo iustus id dicit, nam libidinosus solum habet quandam simplicem
complacentiam quae non est talis et tantus affectus cum tanta appre
ciatione boni ut excludat voluntatem peccandi cum tali prepa-
ratione animi ut si esset possibile redderet in futurum id quod factum est
quin potius ille adhuc ita affectus est erga propriam libidinem ut vel
let sibi oblatas fuisse plures occasiones illam explendi et doleat
se amisisse aliquam opportunitatem et optet sibi deinceps aliquam
non offerri —
at iustus cum dicit vellem non peccasse et nollem peccasse habet talem
et tantum affectum cum tali preparatione animi ut si esset po
ssibile redderet in futurum id quod factum est et vellet nunquam
sibi oblatas esse occasiones peccandi et vehementer gaudet se in
multis opportunitatibus non peccasse et efficaciter optat nullas
deinceps sibi offerri et firmiter statuit illas precaca
vere unde ex hac differentia constat cum actum quem iustus

explicat unde ut vellem non praestasse quod nolim praestasse ecsi,
casum imparat eius quem modo supra dicto hic praeter quibus
res pertinentium impossibilis qualem post omni hanc praeter non praestasse
non sit impleta et per satisfactionem ut dictum est supra 3 explicat. et
libro — hoc autem facit idque docet gravissimas quaestiones 2a 2ae
tomo 1o de his praeterea quae quaeso utrum ubi ad finem recitat inter affectus sit
ploras et dicam et unquam ho iam affectus ut adsequendum procede
ret nisi heres impedimentum virtute continere efficacem volunta
tem subordinare et equivalere efficaciam affectum atque ex dictis constat
solutio ad res initio huiusmodi similitudinis propositas. Ita ut atque sit
tenenda earum quam tres libros —
nec andum autem (ne contingat confusio indicium similis acceptionum)
in alio sensu ultra praedictum solere appellari actum efficacem
deinde rei natura extrinseca ab effectu exsequutionis quo pacto ille
solum actus voluntatis dici solet efficax qui ipsa sortitur effectum
exsequutionis quomodo dixi post modo Lr. in annotationibus ad 4am dispar. 19 num
Lro 3 iuxta novam editionem

C. 7um de actibus imperatis et externis virtutis poenitentiae

Sed quia virtuti poenitentiae tribuuntur et actus imperati sponsa rum actus satis faciendi pro quanto sit ab illa non solum imperatus sed et elicitus secundum rationem iustitiae praeci.

Dicimus virtuti poenitentiae praeter actus internos ab illa elicitos etiam,
modis illis qui immediate intendunt illius obiecto formali (de quo dictum est
supra) tribuuntur et alii actus imperati quo mediante actu virtutis poenitentiae
voluntatis aut alie potentiae excitantur et movent ad illos eliciendos v.g.
sic virtus poenitentiae dicitur imperare actus spei charitatis fortitudinis
temperantiae &a colligitur ex D. Thoma ad 3 38o & 3 ad 4um —
libro et explicat qui aliis virtutibus praeter suos actus elicitos intentes
illarum obiectis formalibus tribuuntur et alii actus imperati pro parte quia ad eos
eliciendos voluntatis aut aliae potentiae excitant et movent medio illarum
actu v.g. sic charitati ut aiunt imperative tribuuntur actus pa
cientiae unitatis spei &a iuxta illud 1o ad corinthios 13 cha
ritas paciens est unigentiae &a ut docent D. Thomas et alii 2a 2ae

2. 3. ad 2um eo quod dicunt suo modo dicendi divi r... penitentiae q. in illa loco habet similis ratio. nam 2a hoc quod quando obstat deus penitentia ac etiam doctrina constat ex actu virtutis penitentiae bo luntatem et alias potentias excitari et moveri ad eliciendos actus aliarum virtutum conducentes ad finem penitentiae —

Sed ad tollendam ambiguitatem circa modum loquendi autorum observandum est aliquando universe omnes actus sive facultatum internarum sive externarum imperatos a virtute penitentiae solere appellari illius actus exteriores ab aliis vero etiam solum nuncupari illius actus exteriores quia subiiciuntur sensibus externis ut castigatio corporis oratio vocalis restitutio pecuniae et alia externa opera satisfactionis hic autem dissensio de modo loquendi dirimenda est haec distinctio aliud est actum aliquem esse extra alicuius virtutis id est exteriorem hoc est illi extrinsecum ita quod intrinsece non imitatur illius obiecto formali aliud vero esse exteriorem hoc est elicitum ab aliqua exteriori facultate corporis in priori sensu omnes actus imperati a virtute penitentiae non intrinsece imitantur illius obiecto formali comparantur illius dicuntur exteriores in 2o sensu illi solum sunt exteriores quia subiiciuntur sensibus externis ut sunt opera externa satisfactionis adque hic communi usu intelligi solent per actus exteriores penitentiae —

Tertio observandum est unum et eundem actum penitentiae sub diversa ratione posse esse elicitum et imperatum ab ipsamet virtute penitentiae quia illa per unum suum actum potest imperare alium eius suum ut quando actus propositi emendationis est ab illa elicitus et idem est ab illa imperatus medio actu contritionis nam ex contritione excitatur et movetur voluntas ad propositum emendationis idemque suo modo reperitur in aliis virtutibus in quibus contingit unum et eundem actum sub diversa ratione esse elicitum et imperatum ab una et eadem virtute ut 2a in charitate amor proximi est ab illa elicitus idemque potest esse ab illa imperatus medio alio priori actu amoris erga Deum ex quo voluntas excitetur et moveatur ad amorem proximi simul et Dei —

Hoc supposito sequitur ratio actus satisfactionis dubitari solet an sit actus non solum imperatus sed etiam elicitus a virtute penitentiae et an habeat rationem satisfactionis ex specifica specie pro cuius explicatione sciendum est aliud esse loqui de satisfactione sumpta pro actu interiori voluntatis aliud vero pro actu exteriori et quidem

si sermo sit de satisfactione interiori constat illam proprie dici actum
elicitum a virtute poenitentiae quando iniuriae illius obiecto formali sequi-
dem talis actus sit immediate a virtute poenitentiae simul
cum voluntate ut ex supra dictis et infra dicendis amplius constat
si vero sermo sit de satisfactione exteriori illa proprie et stricte loque-
ndo non est dici actus elicitus a virtute poenitentiae nec a voluntate
aut aliqua alia virtute illi inhaerente ut generatim docent
cum alias facultates a voluntate motas Gabriel Vazquez in 3a parte to-
mo 1o disputatione 83 numero 16 quod alterum cum non operatur alias
facultates a voluntate non quod dicantur ab ipsa voluntate nec
ab aliqua virtute illi inhaerente inde fit ut proprie et stricto modo loque-
ndi nequeant dici actus ab illo eliciti quia non instrumentum ... [illegible]
gorum latiori modo loquendi actus exterior dici solet elicitus ab ea
virtute ex cuius formali motivo excitatur potentia externa illum
producens quod interea actus exterior imperatus reducitur ad speci-
em actus interioris quia non habet libertatem nec bonitatem mo-
ralem nisi dependenter ab interiori ut docet D. Thomas 1a 2ae q. 18,
ubi et alibi ieiunium sic temperata comestio dicitur actus elicitus a vi-
rtute temperantiae idcirco iuxta hunc latum modum loquen-
di dici possunt satisfactio exterior non dici solet illam ut actum elici-
tum a virtute poenitentiae quare conditionem satisfactionis
absolute comprehendendo interiorem et exteriorem dicitur fuerit
illam ut actum elicitum a virtute poenitentiae observandum id debe-
re intelligi accommodate de qualibet suo modo
dico vero satisfactionem ex formali motivo reparandi iniuriam divinam
legem est actus non solum imperatus sed etiam elicitus a virtute poenitentiae et hic
non satisfactionis exterius accipitur quamvis non satisfaciat ex rigore iusti-
tiae adaequalitatem,
ad expositionem huius est premittendum in 1o loco verum et alios hic citatos
satisfactionem per quam per opera laboriosa ut puta per castigationem corporis ieiunia
eleemosynas et cetera est actum bonum dignum dui virtutis quem Deus exi-
git ut definit Tridentinum sessione 6 cap. 14 et sessione 14 cap. 8 id quod late scri-
ptura et conciliis probat Bellarminus tomo 2 controversiae ... [illegible] libro 4
definita et amplius constat ex infra dicendis suo loco ubi de satis-
factione —
2o premittendum quod cum actus interior est de summa speci-
e formali motivo quod est obiectum formale ut supra dictum est actus vero exterior in-
moralis per denominationem extrinsecam habeat eam speciem —

quam hec actus interior ex vitiis suis malis motibus excitare. ut r. adi
r. 1a 2e c. 13 ab. et alii in dicto contra nostram adiunxerunt huiusmodi
ratio quia satisfactio ex suis mutilibus sarciendi ius divinum laesum
est actus non solum imperatus sed etiam elicitus a virtute poenitentiae. nam si
opera satisfactionis ut castigatio corporis ieiunium et eleemosyna
procedant ex aliis motibus suis, pertinebunt ad alias virtutes
et hoc pacto intelligi possunt aliqui graves auctores quando [illegible]
opera satisfactoria tribuunt aliis virtutibus, ut charitati, religioni
omni etc. quoad eam partem quae est obiter [illegible]
his praemissis dico primo quoad 1am partem ita ut [illegible]
[illegible] quod hoc mutilium sit ale ut sarciendi ius divinum laesum per
[illegible] ad proprium actum malum virtutis poenitentiae si quidem illa per
tendit ut fiat fieri posset aequalitatem iustitiae erga deum quae pertinet
ius divinum perturbat illaesum et reparat legem iure offensum
est hypothesi in hac disputatione 13 s. 1a c. 3 et seq. si satisfactio ex aliis mo
tibus suis est actus elicitus a virtute poenitentiae — colligitur ex d. Thom. et aliis
3a p. c. 86 a. 4 ad 3um et in q. sent. dist. 13 c. 1a a. 1 quaestiuncula
2a in fine corporis et ad 1um scoto dist. 19a c. 1a a. 1 et 2a ricardo dist. 15
a. 1 c. 1a 2a et pars eiusdem quia talis actus habet rationem satisfactionis ex iu
stitia propria quamvis non satisfaciat ex rigore iustitiae ad aequalitatem
et si neget ab aliquo ex quo et graviter quod 1a p. tomo 1o disputat.
86 c. 9 n. 25 colligitur ex d. Thom. 38 c. 83 a. 3 ad 4um ubi ait
poenitentiam esse directe speciem iustitiae. unde infert satisfactionem
quae est illius actus est ex iustitia proprie si quidem in ex trad. Thom.
est virtute quae dirigit species iustitiae — [illegible] in q. sent. dist.
15 a. 1 quaestiuncula 2a corpore ad finem et ad 1um agit et ait satis
factionem esse actum elicitum a iustitia secundum eam partem quae est poe
nitentia in [illegible] ad 3am p. c. 12 a. et ad 1um durandus in q. dist.
19 c. 2 marsilius c. 10 — faciunt ricardus d. bonaventura scotus
capreolus et alii dist. 19 et 15 et tenent suarez 38 tomo 1o disput.
4a s. 10a et in nostris uniuscuiusque disputat. de iustitia 52 n. 15 et michael
salon 2a 2e tomo 1o in c. 57 art. d. Thom. a. 4 in q. 1a s. 06 herbe
mus ultimo ait hic ad deum posse iustitiam simpliciter
quoad propriam rationem iustitiae quamvis non quoad perfectionem re
dendi aequale facit etiam bellarminus tomo 2 [illegible]
lib. 4 de poenitentia c. 10 55 quod sequitur —
ratio autem [illegible] quia ratio iustitiae proprie in [illegible] sumpta
apte intelligitur consistere in hoc quod habeat pro obiecto malum proprium —

ius alterius in tantum a futuro ex quo potest intendat servare equalita

tem reddendo id quod stricto et proprio iure est debitum siquidem proprie

nomine iustitie non intelligitur distinguitur ab aliis virtutibus et sub hac

ratione an iustitia proprie iustitia aequalitatem intelligitur . . . ea que reddit

equale absolute perpetue non ita eam quam impossibile est ut potest equa

lis satisfaciendi quem homo habet ex ita [illegible] modo servandi proprie iustitiam

Dei vero ex iustitia proprie quantum non satisfaciat adequalita

tem absolute, quod recte notat Ricardus 4 sent. dist. 14 ar. 2 q. 5 que

non ex impotentia subiecti nature finiteque habet talem a futurum ut sit

possit reddere equale et ob id facit quod potest hoc autem plenius ostensum

sunt supra in hac disput. c. 353 et c. 452 difficultate 1 et c. 1 sub

initio anima virtutem finitam sit iustitie autem mutabilis quod constat non servari

id quod gravi est bonum quod in 3 scholio disput. c. 5 c. 4 n. 25 ait oppositam

sententiam esse verum et certissimam —

unde (ut aiunt ad hominem) quod satisfactionis adequalitatem

supernaturalem ut reddunt ipsi adversari ostendit infra lib. 1 sub norme

gentem talem adimpleri cum virtutes finite est iustitia proprie defuerit

equalitatis quod si id reddant nisi velint virtutem finitam distinguere

in multas species quod non sanum est et communiori sententiae repugnant de

reddebant omnes virtutes elicitas virtute finita venire rationem specialem,

iustitie proprie quamvis interius sit diversitas ratione obiecti malis

ex quo agnoscitur intelligit venire quod finitus homo satisfacere posset ad equa

litatem supernaturalem non vero supernaturalem et culpa ut amplius constat

ex infra dicendis —

52a solvuntur argumenta adversariorum

caeterum que ab adversariis obiici solent et alia plura anotavi so

lura . . . supra in hac disput. quarti in locis ut sese obtulit occasio sed

ut addamus aliqua ad maiorem illorum explicationem et eorum que adgre

sus inspicitur animum accuratius argumenta proponenda argumentorum

capita referendo loca ingenti supra anotavi plenius hoc expositam —

1 argum. est ex Are se iis c. 6 et d. Thoma et aliis iustitia adebet

reddere equale [illegible] cum satisfaciendo hoc non reddat equale dici potest

iniuria sed fuerit illata non habet proprie iustitie — confirmatur ex

eodem Are se iis c. 6 et d. Thoma et aliis creatura ad supernaturale

Dei non potest servari simpliciter sed solum secundum quid [illegible]

Ref. iustitia ad nummum ut quando debet reddere equale ut

fieri possit aut absolute aut proportionate ad facultatem debitoris
et quamvis creatura res futura dei non possit per [illegible] sim-
pliciter quo ad perfectionem equalitatis absolute tamen non sit
simpliciter quo ad essentiam sufficientem ad propriam rationem iustitie
nam hunc sanguis assumere requisitionis pro ratione personali proprium alterius
ut per [illegible] iuxta facultatem debitoris taliter non assumere [illegible] intelligi-
tur iustitia simpliciter quoad propriam essentiam iustitie quamvis non sit
simpliciter quoad perfectionem eius iustitie que dicit equale absolute,
ad eum modum quo creatura a separata Dei et [illegible] res futura posset
quamvis sit simpliciter ens quoad propriam essentiam entis realis ut pa-
tet non quoad perfectionem Dei eius sed quod ad hoc argumentum plenius so-
lutum est supra in tractatu de [illegible] 1353 ubi [illegible] ostendunt
ex [illegible] [illegible] nequeat reddere equale debito non bene inferri quod
non sit propria iustitia [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] sit species iustitie commutative —
Propter hoc facit id quod notat Belarminus tomo 2 [illegible] libro 4 de [illegible]
[illegible] § et quo sequitur ubi ait duplicem esse iustitiam satisfactio-
nem aliam quae versatur in absoluta perfecta equalitate aliam
in equalitate imperfecta que pendet ex aliquo facto aut donatio-
ne [illegible] alterius idem notat Suarez 3 p. tomo 1 disputatione 4
sectione 10 et colligitur a pluribus aliis citatis supra [illegible] 152 [illegible] per [illegible]
ex aliis qui in [illegible] 3 p. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] satisfactio Christi fuerit ex iustitia supponunt aliam esse satisfac-
tionem perfectam exigere iustitiam ad quam [illegible] exigi illas conditio-
nes quod sit ex equalibus et propriis et indebitis aliam [illegible] imperfectam
que licet sit ex formali [illegible] assumit iustitia propria quod non
[illegible] iustitia non [illegible] equalitatem solum absolute sim-
pliciter sed proportionate ad facultatem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] alterius faciat quantum potest [illegible] [illegible] [illegible] 3 p. [illegible]
[illegible] ad 2um —
2um argumentum (quod solum [illegible] tomo 1 disputatione [illegible] numero 25
ait esse certissimum [illegible] satisfactio ab illa [illegible] non esse propria
iustitia) ita se habet [illegible] [illegible] 3 p. [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] non est pars subiectiva iustitie sed potentialis [illegible]
[illegible] alii deficiens a propria ratione iustitie quod non versatur [illegible]
simpliciter sed [illegible] [illegible] illam [illegible] satisfactionem [illegible] iustitie
proprie —
Respondetur negando [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illi [illegible] [illegible]

luteaiz finitam ee fr iustitiae et n negat illam ee fr substantiam
c parat & propriae iustitiae sumptae in ro quin potius id sanis in
dicat ibi adq un modiz finitam ee dirute spūsmi iustitiae si
quidem ea quae dirute spūis aliui ij rēaz uāz e & propriae pars substa
n bai illius —
nu obstat q D. thoas i numpericillius ar n ubi dicat pl finitam
respici iustum fm qd non quanlibz dicat fm qd sparat eius q e iustum
per fureguale unre n e iustum simpliciter quia ad propriam roem
obiecti fralis sufficiens ad essam coem propriae iustitiae adqitam
defici z appriaillius roe essentiali quanlibz deficiat agere funione
eiusi iustitiae que redit equale ad eum mingquo liat creatura spa
ratae Dei et quidens sparatae fuste dicat eius fm qd uerez n defi
ciz appriaroe eius essentiali eius reali ut dictum ē in solutae argmi
precedenis et plenius in locis i bi relatis ubi ostensumē finitam ee
fr substantiam sparatae iustitiae propriae in ro quanlibz dicat pars
potentialis similis iustitiae fm qd sparatae eius iustitiae que redit equale
absolute ad q huc pacto appiniilligi t graues auctores qui utunt tali
mo loquendi —
3um arg pr ga respecta Dei nulla propriae iniuria et iniustitia si nerij
futuri illius e ulla propriae satis factio ex iustitia cuius pbr q dio n per in
ferri ullum damnum neq tolli aliqd illi uide. l. s modum ut postulat
ro i iustitia Etc —
Rs negando ans et ne spondant accepitionis aduertendum e in quolibet
peccato mortali includi iniuriam Dei quam appellant iniuriam ind entalem
et coem oibus peccatis mortalibus q q liud rei spai ndui i inequalitatem
2a id q giner ali roe exigit ius diuinum et hoc sufficit ut q quolibet
requiratur satis factio et propriae iustitia qua fuit fieri possit reser
ciatur tales inequalitas et sanguin hoc sensu n ee negandum qin
quolibet peccato mortali sit iniuria Dei que ex iustitia postulet
satis factionem probant ea que alata si sup a in hac disputat e q si
ass gdi in hac re et es subtiuulo anuirtis finitae sit speciei ius
in eiusq s mutantibus ss sed hanc doctrinam adq hoc indicat in doctri
un ss iq eq ubi dicit peccatoris beber iniurios et contumeliosus d fr
iritus sanctos faui icare sibi iram et ibi n e iq aiz diuina
exigente iustitia requiri satis factionem pro peccatis —
alia vo e iniuria quae dicit specialis q pumbi aui roe ultra predi
ctam roem generalem et nascentem talem fratiter et dirute oppo
sita speciali uirtuti iustitiae erga Deum ad q hunc n reperiz

in quolibet peccato mortali sicut nec specialis inobedientia sed solum in aliquo, nec similiter in quo solet aliquid contra rationem generalem est ab aliis rebus et specialis alicuius praecepti Dei

" et specialis

sublatio dominii proprie est specialis iniuria Dei et in quantum blasfemia et derogationis divino honori et famae si non respectu hominis contumelia et derogatio est specialis iniuria et iniustitia quae est specialis quia habet homo ad suum honorem et famam ut non est respectu Dei cum habeat specialius longe maius ad suum honorem et famam aliquid huic oppositum est si Deus non patiatur nec laedatur sicut quod homo —

praeterea eandem specialem iniuriam Dei habet peccatum sacrilegii contra bona quae specialis [illegible] dedicata ut violatio personae religiosae furtum rei sacrae etc. quae peccata ob specialem rationem praedictam directe specialiter opposita specialis iustitiae erga Deum et cum hoc aptetur salvari confirmat sacrilegia specialiter opposita religioni generaliter partem quae est religiosa iustitia contra quam talis peccata habent specialem rationem iniustitiae ut contra ex dictis [illegible] in [illegible] [illegible] simultaneae [illegible] iudiciis ubi comprehensive sub religione latentem proprie comprehendi virtutes speciei diversas quarum una est religiosa iustitia quae est in ipsis virtutibus [illegible] —

adde fieri posse ut unus et idem actus sit specialiter oppositus multis virtutibus contra actus quo aliquis intemperate usurpat cibos alienos specialiter praeceptos huiusmodi est specialiter oppositus temperantiae et iustitiae et obedientiae et quamvis ipse actus voluntarius solum habeat unam speciem physicam in [illegible] in ordine ad formalem moralem ad quam [illegible] non solet habere multas species morales quidem non est in [illegible] religendum quasi habeat multas species positivas in [illegible] [illegible] qui libet actus habet solum unam speciem positivam in [illegible] ex ordine ad finale [illegible] ad quam [illegible] hoc [illegible] [illegible] sive sit solum una species positiva in [illegible] moraliter non praedictus actus intemperantiae aequivalet multis speciebus peccatorum quod amplius [illegible] non alia multas [illegible] [illegible] propter actus diversos honestatibus [illegible] et [illegible] aliter habet [illegible] illarum privationes [illegible] specialiter [illegible] peccata iuxta sententiam [illegible] peccatum [illegible] specialiter

i nrae potestate sed i nostri bat in servitudinis —

ad 3um dr̃ conseq. i nostro predicto argumento q potestatem unde

n̄ posse Deo i nferri ullum damnum nec tolli aliqd illi utile absq mo

dum aut inde nec i lli possit irrogari ullam ꝑpriam iniuriam seu

i niustitiam ne ex hoc sequitur i nconvenientiae de modo loquendi

sciendum ē aliquos auctores ex qq ē bellarminus tomo 2° contro

4ia lib 2° definit. c. 1° §. 3. et quos ut hoc modo loquendi qd Deo nullum

inferatur damnum vel etiam iniuria alii vero ventant q sicut Deo infer

tur i niuria i ta et damnum seu nocumentum s. Ægidio quoad bona

extrinseca qd obiter attingit suarez i nos per multum dispute de iustitia

s. 2ae n° 11 et 3. s.a n° 10 unde cum simili limitatione ventant posse

per peccatum tolli Deo aliqd utile et commodum quoad bona extrin

seca nempe quoad externam gloriam et honorem et quoad moralem

subiectionem creaturae rationalis illi debitam —

sed quod in ani nunc attinet tamen si sit absolute ventant illemus loquendi

q Deo n̄ inferatur damnum nec tollitur aliqd utile aut commodum q p hos

nos absolute sumptos commoni usu de notari solet tempo aliquo modo

reducantur i n aliqua bona intrinseca neganda n̄ est tamen q p non

illum peccatum inferatur Deo ꝑpria iniuria et i niustitia et est

q ꝑpria iniuria et i niustitia consistit in hoc q scienter et libe

re contra dominium et volunt. suum egeris id q ē suum q in illud habet

[illegible] ex doctrina auctorum unde 2. th. 2ae q. 59 a. 2

ꝑprium et sic est ex Deo sicut Deus bene habet ꝑprium in bo

na extrinseca suum honoris et gloriae ac subiectionis quam illi debet ere

atur aut patet nunc n̄ fit illi i niuria et i niustitia quando hic ꝑpu

ater mortale volunt —

4° argumentor hoc p. duarum ratio facienti nihil dat Deo unde ex me

dio nec Deus i nde accipit aliqd ꝑpriam i nterest et illum ē actus ꝑprius

i n q conmutativus si quidem tam sunt rationem datis et accepti —

R. negando cons. q h° undr dare hoc licuit ferre Deus actus fac

ti omnes ex meritis suis respective ad ius divinum et Deus dicitur accipere hoc

ē licere acceptare aliqd q ꝑpriam i nterest quantumvis externum honorem

gloriam quam suo ꝑprio iure exigit quamvis n̄ sit illi utilis absq mo

da commodum quem habeat unde vere d. th. 1a 2ae q. 114 a. 1 ad 1um ita

ait Deus ex nostris operibus n̄ quaerit utilitatem sed gloriam — in hac

autem ratione dari et acceptari ex suis meritis servandi id q sit ratione ꝑprio

iure ē debitum aptissime ligitur consistere ꝑpriam iustitiae conmutativae

nec ē unde rimetur ad illius propriam rõem, in nostro loquendo necessa
rio requiri eam rõem dari, ex augustini que ē inter hos communis citat
& translat. hominis ut amplius divinae justitiae in [illegible]
subiri nulo anni[?] [illegible] finita [illegible] preferri [illegible]
instant —
Dices ex hac doctrina [illegible] sequi, [illegible] utrumque [illegible] quam [illegible]
[illegible] servet equalitatem cum [illegible] in Dei honorem &
gloriam [illegible] solemnitatem [illegible]
tantum —
Rx negando sequelam, quod [illegible] ex frali meritis
quod ē [illegible] frale illa solum [illegible] mutantur quaelibet
[illegible] ex frali meritis [illegible] equalitatem quae
ē [illegible] hominis [illegible]
[illegible] nu. [illegible] & [illegible] facilis
solutio ad alias similes [illegible] adversariorum —
[illegible] argumentor [illegible] satisfactiones elicitas [illegible]
[illegible] sequeretur inde hoiem ex [illegible] satisfacere
Deo pro culpa tam mortali quam veniali & pro pena tam eterna quam
temporali. sed hoc ē falsum quia culpa & pena eterna remittitur ad
gratis [illegible] Dei [illegible]
gratis [illegible] ad romanos 3° [illegible] gratis &ª & [illegible]
[illegible] simul cum culpa remitti penam eternam quamvis non sem
per dimittatur tota pena temporalis [illegible] &ª.
Rx negando sequelam [illegible] argumenta nam
quamvis actus satisfactionis [illegible] finite habeat
rõem [illegible] satisfactionis [illegible]
[illegible] equalitatem satisfac
tionis quam postulat [illegible] mortalis [illegible] indi
get gratia & misericordia Dei [illegible] culpam & penam eter
nam illi annexam [illegible] absolute loquendo non ē verum dicere
quod purus ho ex [illegible] satisfacit Deo pro culpa mortali & pena
eterna quatenus ~~[illegible]~~ [illegible] absolute
[illegible] perfecta satisfactio [illegible]
non gratis sed ex rigore [illegible] remissio culpae & pe
nae eternae [illegible] hanc [illegible]
ē [illegible]
[illegible] satisfactio ——
[illegible] satisfactio [illegible] mortalis

et consequenter pene eterne illi anexe non est condendum per unum hoīem
ex iustitia satisfacere illa exigentia adequalitatem quia satis
factio persone finite non habet tm valorem ut adequet tangra
bem offensam contra infinitam personam Dei ad quod hoc est communi
ori sententia late ostendit Suarez 3 p. 2 tomo disp. 4 sect. 39 —
sed si non per hoīem ex iustitia satisfacere illa in genere satis possit
tionem aut aliquis actus a futuri iustitia ... ut per illam compen
sare hic non imperfecta satisfactio obstat quominus homo dicatur ius
tificari gratiam ex suis ex gratia et non debito dicitur sicut quia ex se
ipsius hominis non datur meritum de condigno respectu iustificationis atque
inde remissionis peccati mortalis et pene eterne quamuis condigno possit
mereri de congruo per opera supernaturalia quia respectu illius habent ali
quam proportionem et convenientiam ad quod hoc est docet Suarez in illa disp
q. 5 10a —
Id autem quod aliqui dicunt hoīem saltem ut membrum Christi satisfacere
ex rigore iustitiae pro suis peccatis bene explicari dicunt Suarez in illa disp.
sic ut potius intelligatur passibiliter quam actiue semper passibiliter quia ex Christi
iustitia satisfactionem Christi cuius membrum est homo fidelis datur ex rigore iustitiae
remissio peccatorum suppositis debitis positis non vero actiue ita
ut ipse homo qui est membrum Christi et cum gratia ex Christo unitus illius sanctitas
dicatur aliquid operari tanti valoris ut per illud de condigno ex rigore iustitiae
satisfaciat pro peccato mortali siquidem illius ut sic operatur tanquam
persona finita satisfactione finita quae secundum rationem formalem moralem
non attingere adequare tam grauem offensam contra infinitam personam Dei —
2o si satisfactio comparetur respectu peccati venialis concedi potest hoīem iustum
satisfacere illo ex iustitia adequalitatem quia peccatum veniale
est offensa leuis et secundum quod quae secundum rationem formalem moralem attingit
adequari per actus supernaturales contritionis et charitatis elicitos
a persona grata idque est tradit Suarez in praedicta disp. q.
5. 11a —
3o denique si satisfactio comparetur respectu penae temporalis quae rema
net post remissam culpam dicendum tamen concedendum hoīem posse
ex illa satisfacere ex iustitia de condigno siquidem adequali
tatem quia bona opera satisfactoria morali formatione cer
tum illi equi ualere ad quod hoc Caietanus 3 p. ... Azor

non est negandum et latius ostendit Velarminus tomo 2o controversiarum lib. 4 de poenitentia c. 7 ad quod haec et alia supra dicta plenius constabunt ex dicendis infra suis locis praesertim ubi de sacramento poenitentiae disputatione 5a de natura contritionis et attritionis illarum quae diversitate et requisitis cum ea quae traduntur in additionibus 3ae partis a q. 1a usque ad 5am et aliis locis D. Thomae

Disputatio 5a de natura contritionis et attritionis illarum quae diversitate et requisitis cum ea quae traduntur in additionibus 3ae partis a q. 1a usque ad 5am et aliis locis D. Thomae

De contritione quae in sacramento poenitentiae est praecipua pars materiae proximae disputaturi prudenter explicuimus quo pacto sit actus virtutis poenitentiae et quare haec sit sicut aliae virtutes a [illegible] definita quod sit illi volenti malum [illegible] quod in illius actus [illegible] ordine sequitur ut disseramus de ipsa natura contritionis et attritionis illarum quae diversitate et requisitis de quibus tractari solet in additionibus 3ae partis a q. 1a usque ad 5am et aliis variis locis D. Thomae. C. 1um quae nam sit propria ratio et definitio contritionis

Caput 1um quae nam sit propria ratio et definitio contritionis &

hoc nomen contritio deductum a verbo contero quod significat rem aliquam terendo in minimas partes dividere et quasi in pulverem redigere per metaphoram accommodatur dolori peccatorum voluntario animi quod propter quandam metaphoram appellatur cor durum et lapideum quod tali dolore dicitur conteri hoc est doloris vi cruciari sicut cruciatur corpus sensibile quando conteritur aut scinditur id est dividitur siquidem dolorem in illo ut experientia patet ac medicorum traditione tum etiam in libris [illegible] dicitur fieri ex divisione continui hoc est ex divisione seu scissione separationem sentientium ad quod hoc indicari solet cum vulgariter dicitur el corazon se me parte de dolor, esto me quiebra el corazon &ca.

unde simili phrasi in sacra scriptura dolor voluntarius dicitur contritio cordis et scissio et compunctio ut psalmo 50 cor contritum et humiliatum, Joelis 2o scindite corda vestra, psalmo 4 in cubilibus vestris compungimini cum quae loca videri possunt de hoc plura apud sanctos patres et expositores —

in hac materia de contritione varii fuerunt errores Lutheri et aliorum [illegible]

aspernationem contritionem non esse animi motum bonum et liberum et displicentiam
re sua propter peccatum et facere hominem hypocritam quid vero damnatum
in concilio tridentino sess. 14 c. 4 et canone 5 illos qui impugnant attritionem
et apud belarminum tomo 3 controversiarum lib. 2 de poenitentia c. 2.
et alios authores impugnantes haereticos supra dictos et infra dicendos
unde recipitur ex sacris scripturis et patribus et rationibus
apud doctores vero catholicos magna videtur esse varietas in assignanda propria
ratione et definitione contritionis nam aliquando ab illis explicatur per unum
aliquando vero per alium nunc uno modo nunc vero alio ut videtur
enriquez tomo 1 summae lib. 6 de poenitentia c. 23 litera V. sed ad hoc
uita dispendium... multas sententias omnibus autem aliis haec
praecipue et breviter enodare curandum est ut definitionem contritionis ex
conciliis et sanctis patribus et gravioribus autoribus collectam explicemus —
Dicimus illa definitione contritionis quae habetur ex tridentino sess. 14 c. 4 in hunc
modum contritio est animi dolor ac detestatio de peccato commisso cum
proposito non peccandi de cetero nisi sub his verbis subintelligatur ali
qualis ratio intelligendae de contritione late sumptae comprehendit
contritionem perfectam ut et attritionem quae ab ipso concilio in illo loco
dicitur contritio imperfecta et haec propter hanc definitionem imperfecta
cum conveniat quod non ab illis etiam attritione verum etiam dicere
dolor ac detestatio de peccato commisso cum proposito non peccandi de cetero ad
quid dicat suarez 3 p. tomo 4 disputatione 4 sectione 3 unde 2o et ita quare
ut hic ratio fiat propria contritionis perfectae debet subintelligi limitatio
quae colligitur ex ipso concilio ut constat ex infra dicendis —
Dicimus eadem definitionem contritionis quae a gravibus autoribus assignari solet contritio
est detestatio et dolor de peccato ut est offensa Dei cum proposito emendandi
aliorum ut conveniat contritioni quae est actus virtutis moralis poenitentiae condi
stincta ab aliis virtutibus debet intelligi cum hac limitatione ex fide dolorem de
peccato sub ut est offensa Dei vera aequalitate iniuriae dei divinae
quae est obiectum formale virtutis poenitentiae et propter Deum summe diligendum
non tamen quatenus propter obiectum formale talis actus sed tanquam propter fi
nem quia per talem actum dicitur diligi virtualiter aut formaliter
dicitur charitatis cum illo coniunctum —
Pro explicatione quae obdit nec satis acceptiones varias solet esse confusione
randum est hoc nomen contritio cum autem nunc communius explicari signi
ficat dolorem solere tribui diversis actibus doloris seu detesta
tionis i. non dolor attritionis dicitur solet contritio imperfecta ut

hic. ex n.i. dixi n.o 55 14 eq 2.o actus charitatis quo deo sumus di-
spicati propter Deum summe dilectum tanquam propter obiectum formale dici
solet contritio. 3.o quia aliter contritio non distingueretur per suum specificativum et intrinsecum
ab speciali virtute morali penitentiae ut patet ex D. Thoma et aliis 3a p. q. 90 ar.
ad 1um et in additionibus q. 1a ar. in corpore et ad 1um et alibi saepe et ex Suarez ipsi cui
tot ut amplius patebit ex dicendis infra c. 3 —
hoc supposito praedicta limitatio explicatur quod detestari peccatum super omnia sensa
propter Deum summe dilectum ut propter obiectum formale est proprius actus charitatis nam
sicut illa summe diligit Deum ita etiam propter illum ut propter obiectum formale
detestatur peccatum siquidem eiusdem virtutis est propter idem motivum formale
quo diligit bonum detestari etiam malum quod illi oppositum ut ex Suarez
tenia communiter docent Doctores per ... praecedenti c. 3 sect. 1a n. 1a 5. Dices ad quod hoc volunt
D. Thomas et alii 3 p. q. 85 ar. in corpore unde cum dolere de malo peccato
to pertinet ad charitatem nempe propter obiectum formale divinae bonitatis et
ut illa distinctio contritionis tum a contritione quae est actus virtutis mora
lis penitentiae condistinctae ab aliis virtutibus debet intelligi cum praedicta limi
tatione qua detestetur propter primum illius obiectum formale quod est aequalitas iustitiae Deo
debitae ut probatum est disputatione praecedenti c. 3 et 4 —
Dices quod penitentia non est virtus theologica sed moralis ut ex communi sententia probatur
est disputatione praecedenti c. 1o 52a ergo non potest elicere actum contritionis propter
Deum summe dilectum ut propter obiectum formale id non est proprium virtutis theolo
gicae ut constat ex loco proxime citato. Respondeo illud dictum quod contritio sit propter
Deum summe dilectum si intelligatur de contritione quae est actus virtutis mora
lis penitentiae non potest ita intelligi quod sit propter Deum summe dilectum ut propter
obiectum formale talis actus — quare ipsa debet intelligi cum limitatione
praedicta quod sit propter Deum summe dilectum tanquam propter finem
virtualiter dilectum si ipsum actum contritionis qui cum detestetur pecca-
tum propter aequalitatem iustitiae Deo debitae quam ut obiectum formale amandi
etiam virtualiter debet diligere Deum aut formaliter etiam dilectum per actum
charitatis qui hic simul cum actu contritionis et tamen contritio
debeat esse semper unita cum actu charitatis. S. quo sit hoc sive
illo dicetur infra in hac disputatione c. 5 —
ū Dicitur 2.o alia distinctio contritionis quae a gravibus etiam autoribus traditur
contritio est detestatio peccati quatenus est offensa Dei cum proposito emendandi
vitam et confitendi ac satisfaciendi intelligenda est cum limitatione non de
omni contritione sed de illa quae requiritur in lege gratiae pro his qui post
baptismum lapsi sunt in peccatum mortale — probatur quod in quolibet
statu ante legem gratiae poterat haberi vera contritio ut patet et

n. illa n. includebat propositum confitendi saltem virtualiter re-
quiritur in his, qui post baptismum lapsi sunt in peccatum mortale
quod filius Christus dominus instituit sacramentum penitentie ac
proinde confessionem sacramentalem tanquam medium ad salutem
necessarium iure divino inducto ut probatum est supra dis. prima parte 2a c. 1o
vel autem necessario requiratur propositum formale confitendi an vero
sufficiat virtuale dicetur infra c. 9
u his premissis ut assequitur. propria de se contritionis dicitur quod sicut
contritio sumatur pro actu virtutis moralis penitentie sive ratione sui cum
libet statu sive ante legem gratie sic apte distinguitur contritio dolor
ex adtrito de peccato prout est offensa divina ius Dei cum proposito
n. peccandi de cetero sive vero contritio sumatur sive ratione determinatam ad statum
legis gratie pro his qui post baptismum lapsi sunt adendum est qualis
contritio sit cum proposito saltem virtuali confitendi et satisfa-
ciendi in ordine ad sacramentum penitentie —
Flor. quod hec de se autem modare ad verba et mentem concilii, ac
patrum appres explicat. propriam rationem quam contritio spectat et dignum
gitur ab aliis auctoribus nam in quocumque statu contritio est dolor ad
rio de peccato que verba que sunt usitata concilio Florentino 1439 et sequenti
iis patribus et Florentina quamvis scotus nabarus et alii citandi
quum in nostra opinione non ponant illam particulam dolor quod dicunt
sunt dolorem non est de se contritionis non autem licet id verum esset n.
ut ibi ostenditur non est absolute et simpliciter verum aduim non est expun-
genda illa particula dolor quam in de se contritionis ponit concilio de
mino locoutato et ceteris sanctis patribus et aliis gravibus auctoribus
infra referendis et ad hoc non adversarios est argumentum quia ubi in de
se contritionis ponunt propositum confitendi quod dicunt id in quocumque casu
posse intelligi de proposito vel formali aut saltem virtuali sic idem
intelligi posse de dolore quamvis sederint de se contritionis non est do-
lorem formalem quod non est absolute sadendum ostenditur c. sequenti
9 et a
Preterea in quocumque statu contritio de peccato prout est offensa divina ius
Dei hoc est opposita equalitate iustitie Deo debite non propriam
ober formale virtutis moralis penitentie est ius Dei seu ipsa bona equali-
tas iustitie Deo debite siquidem penitentie proprium est quo
ad posse reparare ius divinum lesum et servare illesum ut
probatum dis. prima parte c. 2 et q. —

item in quocunque est statu contritio est cum proposito non peccandi de-
cetero ut habetur ex tridentino ss. 14 c. 4 et ratio est quia vera contritio expel-
dit voluntatem peccandi nec taliter aut inde sequitur propositum non co-
mittendi deinceps tale peccatum qualem autem debeat esse propositum forma-
le an vero sufficiat virtuale dicetur infra q. 3 —
denique quod contritio destinata ab statu legis gratiae pro his qui post baptis-
mum lapsi sunt debeat addi propositum confitendi et satisfaciendi in
ordine ad sacramentum penitentiae — habetur ex tridentino ubi supra et
ratio est quia Christus instituit contritionem ordinariam ad sacramentum penitentiae
pro primo scilicet in voto lapsis post baptismum confitentur fraude saluti nec sup-
diis sunt dicti qualem autem hoc propositum confitendi et satisfaciendi debe-
at esse formale an satis sit virtuale dicetur infra q. —
sed contra dicta obiicitur 1° de ter de peccato est in deffinitione contritionis sed ut
plurimum aliquid illi comitans nanque eo praecise quod aliquis habeat odi-
um et detestationem peccati propter offensam Dei vere intelligitur habere
contritionem quamvis non habeat formalem dolorem — 2° propositum non pec-
candi non videtur necessarium ad contritionem nam si aliquis ob ignorantiam
invincibilem aut inadvertentiam inculpabilem careret tali
proposito admittit sibi odium de peccato propter offensam Dei vere
haberet contritionem — 3° similiter contritio habetur sine proposito
sito confitendi et satisfaciendi etc. —
his argumentis attingunt diversas quaestiones quas dicimus in capitibus
sequentibus ex quibus constabit illorum solutio —

C 2um an de essentia contritionis sit dolor de peccato

Tertiam negantem tenent omnes qui in deffiniendo contritionem
non deffiniunt proprie per dolorem sed per detestationem de peccato aut pe-
nitudinem ita nabaro in manuali c. 1 n° 2 et 19 scotus in
4 sent. dist. 14 q. 1 ar. 5 de 2a et 2 § ex his Caietanus
tomo 1 opusculorum tractatu de contritione q. 1 soto in 4 dist. 17
q. 2 ar. 1 et 2a ledesma 1 4 q. 32 ar. dubio 2° et 4 et
alii —
afirmantem non sequuntur alii qui absolute definiunt contritionem
per dolorem quasi pro ratione generica nec adiunt ullam limitationem
quia indicant id non esse intelligendum proprie et specialiter imo
scilicet exprimunt ita intelligi scilicet tradunt doctrinam in qua aiunt
studiis ita d. thomas 4 sent. dist. 17 questione ar. 1° questi-
uncula 1a et fere quaestiuncula 2a ad 1um durandus
ibidem q. 2a ar. ad finem d. bonaventura dist. 16 p. 1a

a[rticul]o 1o Caprioly dist. 14 q. 1a a. 3 ad 1um argum. Aureoli 2a a. [illegible]
enri. quiz. remo. 1o Sumez lib. 6o de pœnit. c. 20 n. 2 et 3 et aliter
fere alii —
Sed multi ex autoribus citatis communiter ari posunt ad huius radicem
pleri. q. non vero confuse loqui speciatim distinguam dolorem
sensus a proprio dolore voluntatis quem distinguere ostendunt
supra dictis. Suar. Freudent. c. 6. 53 a difficultate plerique ex infrabi unde
constat —
u. Dico 1o dolor sensus non est definita contritionis quae est proprius actus
virtutis pœnit. hic non est apud autores citatos et praecipue apud
aliquos eum D. Thomas 3 p. q. 85 a. 1 ad 3 ari fere et in nativitatibus q. 1 a. 2 ad 1um
ad q. hoc solum videre velle plerique autores sensus contritionem
non esse proprie dolorem nem sensibilem ex illos non verbis eminente vo lis
unt. limitationes quae id significant aliquis vero licet absolute loqua
ntur non f. dolorem intelligunt dolorem sensus iuxta eum
modum loquendi quo nomina passionis tempe doloris irae gaudii
etc. absolute sumpta tribui solent actibus appetitus sensitivi unde
tamen lata sunt ad actus voluntatis ut notant D. Thomas et alii 1a 2ae
q. 2a a. 1 ad 2um et 1a 2ae q. 22 a. 3 ad 3um et alibi saepe et similiter quando
aliqui patres videntur negare dolorem esse de ratione pœnitentiae sive contritionis
loquuntur de dolore sensus —
Probatur q. est contritionis quae est proprius actus virtutis pœnit. de qua
in praesenti agitur consistit in actu spirituali qui est in voluntate sicut
cum dispositivus pœnit. et attingit formaliter rationem boni honesti
ut patet. Sed dolor sensus qui est actus ex parte existens in appetitu
sensitivo non attingit formaliter rationem boni honesti non est de illius essentia —
b. Dices Scriptura saepe contritionem et communiter aliis patribus contritio significari
solet per gemitus et fletus et lacrimas et alia quae pertinent
ad dolorem sensus. Resp. d. 4 hic pœnit. ut indicia ad testes
ac comites verae contritionis quae est in voluntate —
u. Dico 2o dolor voluntarius de peccato est de essentia contritionis et ipsa
contritio est essentialiter talis dolor voluntarius de peccato ut est
o. [illegible] 2a [illegible] Deus cum aliis requisitis habent certitudinem auctores
2e Sumez nec de re illam negant plerique ex citatis in 1a sententia
ut constabit illos legenti. Probatur 1o q. [illegible] ad Sam. patres
et alii graviores autores definiunt contritionem per dolorem
de peccato ut patet ex concilio Florentino ad finem et ulterius
Tridentino deinde ac memores implicat. sacramenti pœnit.

et in tridentino ss.ia c. 4 ubi d(icitu)r contritio e(st) dolor ac detesta-
tio de peccato et canone 5 d(icitu)r contritio e(sse) verum dolorem idemq(ue)
hr. ex d. Augustino Jeronimo Gregorio bernardo et alijs pa-
tribus absolute et simpliciter asserentibus contritionem e(sse) dolorem de
peccatis illorum q(ue) loca et verba obscuritatem omnimodam facile
q(uod) inveniuntur ex illorum indicibus verbo contritio. dolor generaliter
preterea idem hr. ex d. thoma d. bonaventura et alijs doctoribus
in 4a senten. nec ex hijs omnibus testimonijs hr. aliqualiter vel obstare
nec intelligatur proprie et spiritualiter etc. —
ad haec respondent adversarij contritionem appellari dolorem improprie et ut
aiunt causaliter quia sequuntur causat dolorem — sed 2a hoc q(uod)
licet contritio non sit proprie ille dolor qui e(st) in sensu non tamen e(st) ut negetur
illam esse proprie dolorem voluntarium unde hoc potissime intelligi possunt
et debent verba conciliorum asserentium patrum preserim in tridentino
in eum ss.ia canone 5 dicat contritionem e(sse) verum dolorem quia ita
apte salvatur. si diceretur illam e(sse) dolorem improprie non id q(uod) e(st) in
spirituale non e(st) verum tale et ex ea doctrina recepta ex d. augustino
tomo 3 lib 3 de doctrina christiana c. 10 et lib 8 in genesim
ad literam c. 7 non e(st) interpretandum improprie id quod simpliciter d(icitu)r et
necessitas non cogit intelligi figurative et improprie aliquin omnia
hr. clericis ex scriptura et patribus statutum in sensu proprio sed omnia
retorqueri possent ad sensum improprium —
2o p(robatu)r quia contritio ut presefert ex nomine et usu supposita accommo-
datione doloris conterentis duritiem cordis ex peccato mer. tali directas
proprium dolorem quo voluntas cruciatur de malo peccati — 3o a fortiori
proprius doloris ut sit penalis et opositus delectationi omni peccati e(st) ma-
xime accommodatus ut in illo formaliter consistat contritio peccati prae
conniventia et compensatio iniuriae unde etiam inter hos confessores
ad recuniciliat. hoc potissimum attenditur ut confessor doleat
deo offensa et ea hominem afficiunt voluntarij propriae cungit interius
puniter de malo facto —
4 si contritio formaliter solum consisteret in odio et detestatione peccati ut
volunt adversarij sequeretur inde in beatis e(sse) formaliter contritionem
quod non est conceptione sed non vult sequela probatur quia in beatis e(st) proprie
et formaliter odium et detestatio peccati ut docet d. thomas et
alij 3 p. q. 84 a. 6 in 4 d. 14 ... inde bene vide bis ... fundamentum
c. 6 53 difficultate 2a —

Sed 2a

Sed 2º obiicies: 1º dolor est forma penitentiae ut communiter dici solet ex D. Augustino tomo 10 tractatu 50 de homiliis in humilitate ad finem, et fertur ex D. Thoma et aliis. 3º 2º ergo quatenus dolor in his qui sunt capaces doloris sequitur detestationem et odium mali, ergo dolor non est formaliter penitentia et contritio, sed potius aliquid illam concomitans —

Respondeo negando antecedentem: 1º enim illud dictum quod dolor sit forma penitentiae et consequenter odium mali solet communiter intelligi de dolore sensus — 2º quamvis intelligatur de dolore voluntatis qui est proprie dolor et displicentia specialis ut dictum est disputatione praecedenti 53 difficultate 2ª, inde non solum sequitur quod talis dolor sit communiter hoc est consequens res penitentiae actus eliciti a virtute penitentiae, nempe respectu displicentiae et odii de peccato, non non sequitur quod talis dolor non sit formaliter contritio, siquidem in illis carentia non est in nullis formaliter contritio, quamvis in illis sit formaliter displicentia aut odium peccati, id quod probant rationes paulo supra allatae —

3º denique quamvis aliquando in voluntate prius tempore scilicet natura praecedat actus displicentiae seu odii de malo et inde postea tunc sequatur alius actus realiter distinctus qui est dolor in his qui illius sunt capaces, non non probatur id esse semper necessarium non supposita apprehensione mali ut probavimus supra nos fieri scilicet moraliter, quem explicuimus disputatione praecedenti 53 difficultate 2ª, potest statim voluntas elicere actum formaliter doloris et displicentiae qui est detestatio et odium illius mali eo genere aliorum quia detestatio includitur in omnibus actibus seu respectivis doloris; metaphysice loquendo dici potest concomitans et consequens iuxta eum modum loquendi quando inferior dici solet consequens rei superiori et posterior illa —

2º obiicies: si aliquis non habet formaliter actum doloris sed solum actum detestationis et odii de peccato quatenus est offensa Dei, tunc ille habet formaliter contritionem, quod probatur quia tunc illi remittitur peccatum mortale quod extra sacramentum non remittitur sine contritione, ergo dolor non est de essentia contritionis —

Respondeo illum habere formaliter contritionem, sic non illum non habere [illegible] quia non habet formaliter actum doloris quamvis habeat actum detestationis et odii de peccato ut constat ex supra dictis — ad probationem 2º Respondeo illam maiorem solvendam a recentioribus ab adversariis in casu quo aliquis non habet formaliter actum detestationis et odii de peccato sed alium actum in quo ille virtualiter continetur. Sicut autem illi respondent in hoc casu si homo non omittat culpabiliter detestationem formalem peccati sed inculpabiliter ob naturalem oblivionem scilicet ignorantiam invincibilem remittitur illi peccatum per detestationem

virtualem dummodo habeat aliquem actum supernaturalem qui suppleat detestationem formalis. Sed ut oportet ad iustificationem itaque respondendum nunc remissionem peccati per contritionem virtualem si adsit actus supernaturalis ex gratia actus charitatis per quem contritio formalis suppleatur. Sed ut oportet ad iustificationem ut constat explicandus partim sequentem 3 et in 3° obiectione partim vero inferius ubi agetur an ad iustificationem requiratur poenitentia contritio formalis an tantum sufficiat virtualis.

C. 3 an ad contritionem necessarium sit propositum formale emendationis seu non peccandi de caetero an vero sufficiat virtuale implicitum

1a sententia absolute asserit ad contritionem requiri propositum formale non peccandi de caetero. Sed hanc sententiam communiter referri solent antiqui theologi ut magister sententiarum et D. Thomas, D. Bonaventura, Scotus, Durandus et alii in 4 dist. 14 ubi illa definitione D. Ambrosii quod poenitentia sit praeterita mala plangere et plangenda iterum non committere notant propositum cavendi requiri necnon contritionem pro plangenda. Praeterea alii in dist. 15, 16 et 17 item D. Thomas 3a p. q. 87 a. 1 et q. 87 a. 1 ad ... in additionibus q. 1 a. 2 sed omnes autores quamvis multum faveant huic sententiae non ita aperte videntur illam docere ut multi negant explicari de proposito virtuali.

Apertius vero hanc sententiam tenent Soto in 4 dist. 15 q. 1 a. 2 et dist. 17 q. 2 a. 1 Victoria in summa c. 115 Ledesma 1a 4 q. 32 a. 1 dubio 9 Ludovicus Lopez in instructorio p. 1 c. 7 Cano relectione de poenitentia parte 1a folio 9 Caietanus in summa verbo confessionis conditiones in 1a conditione et verbo confessionis iterandae, Belarminus tomo 2° controversiarum lib. 1 de poenitentia c. 6 et plerique recentiores.

2a sententia absolute affirmat sufficere propositum virtuale, ita Augustinus lib. 13 in Tridentinum c. 21 Petrus de Soto tractatu de institutione poenitentiae lectione 17 in fine, Corduba lib. 1° quaestionarii q. 2 opinione 4a, Adrianus in 4 tractatu de poenitentia q. 1 versus finem, Maior et Almainus in 4° dist. 14 q. 1, Quintanadueñas tractatu de poenitentia c. 3 columna penultima.

3a sententia ad hunc dist. dicens in eo qui advertit obligatur requiri propositum formale in eo vero qui inculpabiliter illud non advertit sufficere virtuale colligitur ex auctoritatibus in praecedentibus 2a 3a.

Ad explicandum primum notandum est quod sit propositum formale et expressum seu explicitum quod vero virtuale implicitum solet enim in hoc esse confusio. Sed praeter varias quaestiones laudatores et scientiores et quidem

licet de propositum explicitum sufficiens expressum sit formale non tamen e contra
de ut cum quod formale est proprie explicitum et expressum formaliter licet de proposi-
tum proprie virtuale sit implicitum non tamen e contra de ut cum quod implicitum
est propositum virtuale condistinctum contra formale v.g. hic actus volo ser-
vare omnia mandata est propositum formale et expressum respectu omnium
mandatorum sub generali distributione cuius fit expressa mentio at vero
respective huius et illius mandati in particulari v.g. non furandi non
occidendi etc. non est expressum quia non fit illius in particulari expressa
mentio est tamen respective illius quantum formale quia formaliter includitur
sub illa generali distributione et quamvis desit talis expressionis dicatur
quod tamen implicitum respectu illius non tamen est omnino virtuale condistinc-
tum contra formale sic non hic actus doleo de omnibus peccatis meis commissis
contra deum debet quantum formalis esse respectu huius et illius peccati in par-
ticulari quamvis respectu illius sit quantum implicitus quia non fit expressa illius
mentio —
quare ad tollendam confusionem diversorum sensuum videtur distinguendum inter propo-
situm formale et proprie virtuale ad scientiam sed haberi intimo ut primo extremo dicatur
propositum formale condistinctum contra mere virtuale sive sit omnino explicitum sive non
cuius definitio ita assignari potest propositum formale (quod etiam dici solet actuale)
est actus quo volumus rem aliquam formaliter in se ipsa propositum alio vero extremo
dicatur propositum mere virtuale condistinctum contra formale cuius definitio ita
tradi potest propositum mere virtuale est quo volumus rem aliquam non formaliter
in se ipsa sed in alia in qua virtualiter continetur seu cum qua habet connexionem —
hoc autem ita declaratur propositum formale est quo volumus rem aliquam for-
maliter in se ipsa quia aut formaliter fit expressa mentio illius sub terminis
scilicet sub aliis formaliter equivalentibus aut sub generali distributione
sub qua formaliter continetur v.g. propositum formale non furandi erit si vel dicas
propono aut volo aut efficaciter desidero aut statuo dei numquam furari
aut emendare vitam aut recte vivere aut servare omnia mandata etc. quia
in his omnibus formaliter includitur quod ad minus sint quamvis id
aliquibus terminis magis explicetur quam aliis —
propositum vero virtuale condistinctum contra formale est quo volumus rem
aliquam non formaliter in se ipsa sed in alia in qua virtualiter continetur seu
cum qua habet connexionem quia qui vult antecedens virtualiter etiam vult
consequens v.g. actus charitatis quo diligimus deum super omnia

e hoc modo propositum virtuale cavendi et servandi mandata et consistendi perturbari &c. quia hoc continetur virtute in illo includitur et ameliorans propositum divinarum ....

quare valde notandum est propositum virtuale non sufficere (ut vulgo semper putatur) dico propositum mere habituale quale aliquis in actu in hoc impedit, materialiter propositum ut re ipsa nullum habeat actum formalem ad vertendum aut interrogandum et admonendum illum habere se dispositum ut re ipsa habeat aliquem actum in quo virtute propositum expresse includatur, id est quod potius dicitur propositum virtuale — propositum hoc autem videri possit quilibet deinceps formali et virtuali et habituali docet Suarez 3o tomo 3 disp. 13. 13 —

his premissis dico 1o ad contritionem necessarium est propositum emendandi non peccandi deinceps scilicet vitae vivendi aut servandi mandata &c. hic illud hoc modo propositum abstrahit a proposito formali et virtuali et denotat requiri aliquod huiusmodi propositum aut formale aut virtuale esse de fide et certa probatur 1o ex locis scripturae quae ad veram poenitentiam atque inde ad contritionem et iustificationem requirunt non solum dolorem et detestationem peccatorum sed etiam inspirationem novae vitae et cessationem a peccatis et observationem mandatorum ut habetur ex Isaiae 1o Amos 5o Ezechielis 18 ad Ephesios 4 in hoc autem includitur propositum seu desiderium saltem virtuale non peccandi de cetero et vitae vivendi ut patet ex ipsorum textu sensu verborum et expositione antiquorum patrum et aliorum expositorum in illis locis —

2o probatur ex concilio Florentino ad finem inde circa decimum Armenorum in explicatione sacramenti poenitentiae et in Tridentino sess. 14 c. 4 ubi inquit contritio est dolor et detestatio de peccato commisso cum proposito non peccandi deinceps —

3o ratio quia in hoc ipso quod aliquis habeat veram contritionem hoc est dolorem et detestationem alicuius mali et velit efficaciter quantum est ex se illud deprimere saltem virtute quasi consequens in animo includitur propositum seu desiderium cavendi deinceps illud malum ut experientia talis actus praesupponit. Confirmatur quia hoc proprium contritionem et poenitentiam respicit et meretur aliter convertit ad mutationem hic autem mutatio respicit terminum a quo et ad quem et praeteritum et praesens et praecipue futurum saltem virtute nam proprio a quo respicit peccata commissa de quo dolet et quae vult deprimere proprio ad quem respicit ipsum divinum respiciendum seu equalitatem in amicitia Dei divinitatem per bonam vitam vult deprimens in ipsis inducere et praecipue saltem virtute respicit futurum utque ibi ipsis licitum inter

pro etiam bene conniuent. desiderium cauendi de cetero illud malum et perficiendi
bonum —
2. dico 2° q. p se loquendo ex iure diuino ad contritionem quae est dispositio ad iusti
ficationem necessarium ut praedictum est propositum emendationis licet etiamsi
non sit formale sed sufficiat virtuale — hic 2° quamuis sub his verbis
non exprimatur vehementer tamen indicatur ab antiquis theologis relatis in prima sen
tentia aperteque traditur a recentioribus ibidem citatis ex quibus solus est lu
dovicus lopez et non nulli alii dicunt oppositam sententiam non esse tam nec
tutam — sed hanc censura est nimia quia illa opinio de proposito virtuali
quam sequuntur et grauissimi non ignobiles autores supra adducti in prima sententia
probabiliter defendi potest imo si non obligat cum limitatione infra apponenda
dabitur 3° 2° est probabilior —
probatur quia loca scripturae relata 2° praecedenti iuxta expositionem et doctrinam
patrum circa illa tempora et spiritualia concilium pro Dominum et non
Dominum nobis supra vehementer indicant haec est natura cuius autem dicuntur con
tritionem est animi dolorem adaequatum de peccato commisso cum proposito non peccandi p se
verba p se et proprie loquendo est proposito ferri et exigi propositum formale sed
sufficit virtuale sicut eodem ibi denotatur contritio formalis sed sufficit
2a virtualem sicut non si aliquis absolute exigeret arborem cum fructu
his verbis p se et proprie loquendo exigeret arborem et fructum formaliter
si non solum esset sermo de fructu virtualiter qui virtute ac potentia inest
in arbore quando actu non existit fructus sic non proprie diceretur absolute arbor
cum fructu nunc patet ex eo modo unicuique itaque quando scilicet absolute do
cet exigi contritionem cum proposito non peccandi id p se et proprie loquendo significat
exigi propositum formale nec est cur p se loquendo id negetur quia non est unde ex
doctrina scripturae et patrum conciliorum, sed aliunde ostendatur hoc aliter
intelligendum esse quam proprie ut verba sonant p se loquendo alia vero
erit ratio si loquamur p accidens in casu ignorantiae aut inaduertentiae
inuincibilis in quo ex ipsa scriptura et patribus conciliis colligitur
exceptio ut dicetur infra 2° 3° —
confirmatur quia haec sententia hoc modo intellecta vehementer significatur ab antiquis
theologis locis supra citatis in prima sententia iamque nostris temporibus communi
ori consensu traditur et illa fuit communis opinio convenientia quae
licet propositum formale non peccandi de cetero non sit necessarium ex natura rei
quasi de essentia contritionis ut dicetur infra est tamen illi valde consentaneum
et nec aliter consuetum nec qui ad contritionem perfectam non est sanitas
sicut in eo interim hoc qui tenetur ex animo resipiscere et dolere de ali
quo malo perpetrato et velle illud resarcire habet formale propositum

Dei necessitas cavendi illud malum ut docet Suarez et recte notat Caietanus lib. 6 c. 29 —

2º Dico 2º quod ad dictum praeceptum poenitentiae in articulo mortis aut in advertentia articuli necessitatis admissi sufficit propositum non peccandi mere virtuale inclusum in explicito contritionis actu naturaliter formale. Dummodo propositum formale suppleatur per aliquem actum supernaturalem in quo virtute contineatur propositum ut oportet ad iustificationem —

hic ut minimum tenendum ab auctoribus supra citatis in 2ª sententia et praesertim habetur ex Navarro in manuali c. 1 n. 6 et 11 [illegible] Angles [illegible] in q. de contritione art. [illegible] difficultate 3ª Henriquez tomo 1 summae lib. 1 de poenitentia c. 29 n. 2 et colligitur ex recentioribus magistris —

Explicatur conclusio: quod ex ipsa scriptura aut communi [illegible] colligitur [illegible] ex eo quod per [illegible] dicimus [illegible] id sufficiat non fieri potest ut aliquis obligetur tantum [illegible] aut naturali oblivione [illegible] in advertentia [illegible] praecipue quod sit absorptus vehementi dolore aut alicuius occupatione [illegible] casus sub [illegible] actu et formaliter cogitet de futuro ac inde non habeat actum formalem propositi non peccandi de cetero et non hoc cogitans tunc de peccatis praeteritis habeat de illis supernaturalem dolorem propter offensam [illegible] Dei et praeterea actum charitatis supernaturalis quo summe diligat Deum et non est cur negetur hoc fieri posse idque convincitur ab auctoribus in [illegible] contritione et ex [illegible] quod tantum de futuro propositum formalis sit involuntarius et in nullo [illegible] ac inde non imputabilis homini [illegible] ut non negetur illi concursus supernaturalis ad tales actus supernaturales et sane non est unde ostendatur illi negari in tali autem casu quamvis ille homo non habeat actum formale propositum non peccandi de cetero ut patet concedendum non est illum habere contritionem sufficientem ad iustificationem [illegible] scripturae [illegible] asserere hominem ita dispositum per supernaturalem dolorem de peccatis propter offensam Dei et per actum charitatis supernaturalis manere in peccato mortali et damnari si tunc moriatur ut patet [illegible] supra dictis [illegible] et amplius constabit ex infra dicendis [illegible] —

Observandum autem [illegible] ad [illegible] quod quamvis dicimus in eo casu supposito sufficere praedictum propositum mere virtuale modo dicto dummodo propositum formale suppleatur per aliquem actum supernaturalem in quo virtute contineatur propositum ut oportet ad iustificationem ut denotetur ad illud supplendum non sufficere quemcumque actum in quo utcumque dicatur virtute contineri sed requiri talem actum supernaturalem in quo illud contineatur virtute propositi ut oportet ad iustificationem qualis est actus charitatis supernaturalis [illegible] autem si in tali actu suppleri possit per aliquem alium actum supernaturalem aut in casu martyrii [illegible] in aliis casibus dicatur infra ubi agetur de necessaria sacramentum sine formali actu charitatis contineri possit iustifi-

catio

Sed queret aliquis an propositum formale non peccandi per se loquendo sit necessarium ad contritionem ex natura rei an vero solum ex iure divino vel aliunde

Ratio dubitandi est quia illud non videtur necessarium ex natura rei nam tota natura et essentia contritionis salvatur in hoc quod habeatur dolor de peccatis propter offensam Dei siquidem in hoc precise habetur sufficiens obiectum materiale et formale contritionis ut patet nec etiam videtur necessarium ex iure divino aut aliunde quia ea testimonia quae asserunt ad contritionem requiri propositum non peccandi videntur posse apte explicari de proposito virtuali nam simili modo loquendi quo in videmus nos § 14 eq dicit contritionem esse cum proposito non peccandi dicit etiam illam esse cum voto praestandi reliqua nempe confitendi satisfaciendi etc. sed hoc 2um videri consentaneum hoc locis citandis consequenti est ergo sententia ita intelligitur ut sufficiat votum suppositum implicitum ergo similiter intelligi potest primum

Respondeo illud propositum formale non est necessarium ad contritionem ex natura rei ita ut sit de essentia contritionis adque hoc bene probat ratio dubitandi proposita et patet ex sententia recte, nam veram contritionem habet qui ob ignorantiam aut inadvertentiam inculpabilem non habet tale propositum formale ut dictum est supra articulo 3o illud non est valde consentaneum ipsi naturae contritionis et moraliter illi coniunctum in eo qui advertit per sufficientem rationem poenitentiae ut dictum est supra post 2am articulum § 5 potest autem tale propositum formale haberi aut per unum et eundem actum qui sit contritio itaut ille sit dolor de peccatis commissis et propositum non peccandi et confitendi etc. nihil non obstat unum actum extendi ad haec omnia quasi obiecta materialia propter unum formale aut etiam haberi potest per alium actum realiter distinctum quia nihil in hoc quod quamobstat — notandum tamen est quod licet ex natura rei praedictum propositum formale non requiratur ad contritionem tanquam aliquid de illius essentia ut dictum est tamen ex ipsa natura rei contritio includit propositum virtuale vitandi peccatum ut talem dicat in forma in ratione solutione § 2o —

Ceterum per se loquendo propositum formale non peccandi necessarium est ad contritionem in eis ex iure divino quia id per se loquendo exigitur a Deo ut contritio sit dispositio ad iustificationem ut colligitur ex scriptura iuxta positionem et doctrinam patrum praeterea et nihilominus ut probatum supra articulo 2o quapropter ex ipso etiam iure divino obligat qui dicit ob ignorantiam aut inadvertentiam inculpabilem sufficere propositum mere virtuale

nisi expositio in q.e 3.a —

ad 2.um dr. ex dubitandi R. ipsi meminerunt Florentini et Antonini depositio non quando sed se loquendo non posse apte intelligi depositio mentaliter virtuali contingentis 3.a oe formale quia illa verba se loquendo praesupponunt depositum formale ut probatum est q.e 2.a et similiter dicendum illud dictum eorundem doctorum debere praestandi religiosa nunquam vim fiendi illa sed se loquendo non debere intelligi debere mentaliter virtuali contingentis 3.a oe formale quamvis intelligi possit debere implicito contingente 3.a explicitum expressum ut dicitur esse quando sed audiens vel ubi liberi, vel ob impedimentum ignorantiae aut inadvertentiae inculpabilis sufficere potest depositum mentaliter virtuale sicut dicitur depositio non quando dictum est supra q.e 3.a

Aliquae obiectiones contra dicta.

obicitur 1.o sequitur ex sacra scriptura legitur multos homines fuisse iustificatos absque formali depositione non quando dicitur ut de David 2.o regum 12 de Manasse 2.o paralipomenon 33 demum libri Ionae 3.o de publicano Lucae 18 in his vero talibus locis nulla fit mentio talis depositionis ergo id signum est illud non ex iure divino exigi ad contritionem et iustificationem —

R. ex eo quod in his locis non fiat mentio talis depositionis formalis non benevoli legi quod illi homines fuerint sine illo iustificati aut quod se loquendo non requiratur ex iure divino nam saepe non fit mentio formalis contritionis sed de locis aut de tempore actus quatenus sed supponitur verba aut gesta eorum hominum quia de quibus significatur fuisse servata vim internarum positionum ad illam requisitarum ut colligitur ex scriptura iuxta positionem ac doctrinam patrum praeferentium veteri Florentini et Antonini ex iure divino sed se loquendo exigit praeditum depositum formale ut dictum est q.e 2.a —

2.o obicitur depositum nunquam quando dicitur vel hominis impossibilia sed sola divina auxilia non potest longe tempore vitare omnia peccata non modo venialia sed neque mortalia ut tradit 1.a 2.e q. 109 et alibi et habetur ex tridentino sess. 6.a canone 22 et 23 ergo illud non potest exigi ad contritionem —

R. sit sermo sit de quacunque venialibus non necessario ad contritionem quae e depositio ad iustificationem exigitur depositum formale immo nec virtuale illa vitandi (nisi urgeat aliqua occasio proxima aut aliqua quasi mortalis s. aliunde alia obligatio) quia cum affectu ad peccatum veniale siquidem non est simpliciter offensa Dei excludens divinam amicitiam potest esse vera contritio et firmum depositum nunquam committendi peccatum mortale ut patet in his locis ipsis admitten...

n. 69 peccata venialia —
si vero sermo sit de peccatis mortalibus ad contritionem quae dispositio adiustificationem ex iure divino pro sola eo inde exigit propositum formale illa vitandi ut probant ea quae allata sunt supra n. 2 de his non intelligunt. Et probatur ex natura rei ipsa contritio includit propositum virtuale illa vitandi quae contritio detestatur peccatum mortale prout est simpliciter gravissimum offensa Dei quae excludit divinam amicitiam quo ratione est respectu omnium peccatorum mortalium atque inde contritio excludit affectum ad quodcunque peccatum mortale et consequenter ex natura sua includit virtuale propositum nunquam peccandi mortaliter ad quod hoc ipso probat 3a probatio cum confirmatione posita in n. 1 —
negandum autem illud antecedens quod propositum nunquam peccandi deinceps sit homini impossibile et ad illud dictum quod homo pro sola etiam auxilia non potest longo tempore vitare omnia peccata multi respondent hoc intelligi de potentia morali non vero de potentia physica ut videre est apud Molinam concordia 1a. q. 14 disp. 14 disput. 20 iuxta nonnullorum sed quidquid sit de hoc quod non est huius loci examinare quod ad praesens attinet Rs. cum certum sit hominem posse etiam auxilia quae possibiliter quolibet tempore vitare singula peccata potest eius habere propositum praestandi et res pectu collectionis potest habere propositum faciendi quidquid potest cum auxilio divinae gratiae sive ex obligatione sive ex inqualitate sed sentiat sive potentia physica sive de morali intelligendum est conformiter ad illa principia quae traduntur in materia de gratia 1. 2ae in n. 107 et alibi — —
Sed dices quomodo autem potest esse propositum firmum et efficax nunquam peccandi mortaliter si homo cum sit fragilis dubitat et timet immo et credit se esse relapsurum Rs. ad firmitatem propositi non oportet ut poenitens non dubitet aut non timeat s. non credat se esse relapsurum immo potest credere se esse relapsurum et id pertinet ad humilitatem ut ex Navarro silvestro victoria enriquez et aliis dictum est supra disp. 3 06 s2 q. 5 probatur licet saepius ... est propositum sit firmum et efficax in hoc sensu quod homo non solum habeat velleitatem simplicem s.eximiam sed absolutam volunitatem qua absolute statuat se velle deinceps non peccare mortaliter et facere quidquid possit cum divina gratia ne relabatur. Et si postea contingat relapsus non probatur ex hoc praecise colligendum est illum antea non habuisse sufficiens propositum aliqui sequeretur omnes homines qui post confessionem contritionis relabuntur non habuisse antea sufficiens propositum quod constat non posse affirmari sine errore ad quod hoc plenius confirmandum loco proximi tuto et amplius constabit ex infra dicendis ———

3.º obicies si homo ex istis in peccato mortali velit se preparare ad iusti ficationem per elicere actum doloris de peccatis ex motivo superno sinsam Dei et per precise actum charitatis quo diligat Deum super omnia quin eli ciat propositum formale non peccandi de cetero si quidem licite potest suspendere talem actum sed tunc haberet veram contritionem et consequeretur iustificationem quia dici nequit cum alii actu doloris et charitatis supernaturalis permanere peccatum mortale ut communiter; et iustificatio potest haberi absque proposito formali non peccandi de cetero non solum quando in eo qui inculpabiliter non advertit sed etiam per se in eo qui advertit aut saltem non habet impedi mentum involuntarium quo minus nequeat advertere —

Respondetur quod ille homo sciens et advertens aut non impeditus ignorantia, invincibili s. inadvertentia involuntaria omitteret propositum formale non peccandi de cetero non haberet illum actum supernaturalem doloris et charitatis quia tunc licet ex inde culpabiliter omitteret id quod se loquendo exigit ex iure divino ad contritionem quae debet esse dispositio ad iustificationem adque ita ob suam culpam privaretur auxilio supernaturali ad eliciendos tales actus. ad quod hoc volunt autores asserentes in regressarat ad iustificationem non posse scienter seu advertenter haberi contritionem et dilectionem supernaturalem charitatis absque proposito formali non peccandi sic recte communiter quod docent authores supra relati in 1ª sententia qui attinuelar minus sibi et precipue etiam quem tomo 1.º summae lib. 6.º de penitentia c. 4 n. 2 et haec est cjusdam qui singulariter agens de proposito baptismi refert et sequitur lib. 2.º de baptismo c. 3 n. 4 litera v. — ex inadvertentia tamen inculpabili seu oblivione naturali posse haberi contritionem et actum charitatis supernaturalis absque tali proposito formali tenent laudabilius [illegible] p. inquisitori c. 7 § verumtamen Lesymar q. c. 3. a. dubia ultimo ad 1um. Eniquez tomo 1.º summae lib. 6.º de penitentia c. 4 n. 2 ubi in glosa litera n. refert alios precipue navarrus et anglus supra citati in 2ª et ad quod id probat [illegible] proposita item a fortiori id tenent autores supra relati in 2ª sententia —

Dubium 4.º an si per ansi aliquis accederet ad sacramentum penitentiae absque proposito formali non peccandi fieret validum sacramentum nec ne

Resp. si defectus talis propositi formalis contingat inadvertenter et inculpabiliter ob impedimentum involuntarium ignorantiae invincibilis seu oblivionis s. inadvertentiae naturalis inter authores supra cedentes relatis convenit non reddi invalidum sacramentum dum modo

adsit actus contritionis seu amoris supernaturalis cum alijs quae sunt de necessitate
sacramenti in quibus virtute continetur propositum non peccandi —
Si autem defectus talis propositi formalis contingat advertenter aut ex ignorantia
crassa et negligentia culpabili est dissensio inter autores an tunc fiat sacra
mentum validum nunc non aliqui quos refert Rodriquez tomo 1 summae lib. 6
definitione c. 29 n. 2 litera n asserunt tale propositum formale non esse de ne
cessitate sacramenti sed solum dispositionem ut sit fructuosum unde
consequenter dicunt illius defectum culpabilem dummodo in confes
sione aperiatur non reddere confessionem invalidam sed informem hoc est
sine fructu gratiae —
alij vero asserunt tunc reddi confessionem non solum informem sed etiam invalidam
sed quod non de hoc dummodo sit cum pendeat ex illa quaestione an dari possit confessio
valida et informis et in quibus casibus constabit ex dicendis infra suo loco
ubi specialiter de hoc —
ne autem in praesenti confundantur diversi sensus notandum est aliud
est agere de proposito formali non peccandi prout praecise exigitur ad contritionem quae ab
stractive ab hoc quod sit scilicet non sit pars sacramenti et fieri potest extra sacra
mentum aliud vero agere de illo prout est necessarium ad integritatem sa
cramenti seu ad confessionem validam de hoc posteriori sensu agetur postea
suo loco ubi de casibus in quibus confessio redditur invalida nunc autem agimus
de priori sensu quatenus pertinet ad contritionem propositum et in hoc sensu cautionis est addi
ta fuit illa limitatio quod ad hujus contritionem quae est dispositio ad iustificationem per se loquendo
necessarium propositum formale ut ibi insinuatur, duplex exceptio 1a est quod pro
quibusdam v.g. in casu inadvertentiae et oblivionis formalis quantum attinet ad narrandum
et praeceptum contritionis sufficere potest propositum virtuale [illegible] explicatum in 2a dicto
2a exceptio est quod quando contritio non est actualis dispositio ad iustificationem quia non pro
cedit ab homine iustificando sed iam iustificato tunc non improbabiliter
dici potest non solum inadvertenter sed etiam advertenter posse fieri contritionem absque
proposito formali non peccandi quantum attinet ad narrandum praeceptum contritionis
praecise quidquid sit de alia obligatione ob susceptionem sacramenti poenitentiae probo
quia ipsi memoria Patrum praesertim in nominibus Florentini et Tridentini dum [illegible]
ctrine supra 1a 2a videntur petere propositum formale cum specialiter loquuntur de
contritione quae est dispositio ad iustificationem peccatoris ut colligitur ex ibi
adiunctis —
2o id probari potest quia sicut iustus potest scienter et advertenter facere
actum charitatis supernaturalis absque formali proposito non peccandi
ut citer contendit quem non scienter et advertenter absque tali

proposito formali non radicitus posse habere ille qui existens in peccato mor-
tali semper parat ad iustificationem ut dictum est supra ad 3am obiectionem
in eo non est unde ostendatur non posse probabiliter credi quisquis sapienter, suffici-
enter et advertenter habere actum contritionis absque formali proposito non peccandi
cum hoc non sit de essentia contritionis ut dictum est supra in dubio post 3am, neque
ex iure divino aut aliunde appareat illud (quantum attinet ad contritionem
de qua modo agitur, quidquid sit de alia obligatione propter integritatem
sacramenti poenitentiae de qua alibi) exigi formaliter ab homine ipso, sicut exigi-
tur a peccatore semper praeparare ad iustificationem et non consonum est ab amico iam
reconciliato non exigi tantum id quod ad talem actum exigitur ab inimico reconci-
liando —
huic doctrinae favent in primis multi ex autoribus supra relatis in 2a sententia
et 3a qui absolute docent ad contritionem non necessario requiri propositum formale non pec-
candi de cetero et praecipue eminens quidem Vasquez sumens libri de poenitentia c. 24 n. 2
ubi cum de homine iustificando dixisset cum limitatione fieri posse ut ille ex
inadvertentia habeat veram dilectionem Dei et contritionem absque praedicto proposi-
to formali postea de homine iusto absolute sine tali limitatione inadvertentiae
ait illum saepe habere actum dilectionis et contritionis sine cogitatione aut formali
proposito futurorum et Ledesma in 4 q. 32 a. 1 dubio 4 in 2o argumento § ad hoc
ait ille qui est in gratia non obligatur ad habendum illud propositum in futurum
Secundo hoc autem eatenus a nobis admittitur ut probabile quatenus dicimus
verisimile esse quod ab homine ipso esse advertenter haberi possit actus contritionis sive
et charitatis absque formali proposito non peccandi de cetero, quidquid sit an aliunde
ex alia obligatione, nempe ad suscipiendum sacramentum poenitentiae teneatur illud
formaliter habere, de quo dicetur suo loco ubi de confessione

C. 4um An ad contritionem necessarium sit formale propositum
confitendi et satisfaciendi

Hic 2o locum habet inquisitio eo modo quo exigitur in lege evangelica
in qua sacramentum poenitentiae includens confessionem et satisfactionem in re vel in
voto tamquam medium in re vel in voto necessarium ad salutem his qui post
baptismum lapsi sunt in peccatum mortale ut dictum est supra disputatione 2

1a sententia affirmat ad contritionem necessarium esse propositum formale confitendi
et satisfaciendi. Solent pro hac sententia referri illi authores quos tribuit
Ofi ... asserens in lege gratiae ad iustificationem fidelium extra sacra-
mentum requiri contritionem cum voto explicito et expresso sacramenti

penitet quas retulimus sup(r)a disput(atione) 2a c(apite) 1o sub titulo dubium 2m superest
in 2a sententia sed sanant i(n) credendi finis n(on) satis merito hoc illis tribuitur
2a sententia asserit ad meritum sufficere p(ro)positum implicitum seu virtuale
consistendi et satisfaciendi tempore debito ita scotus in 4 dist. 17 q. 2 a(rt). 1o
ad finem navarrus in manuali c. 1o n. 11 et 12 ledesma in 4 q. 32
a(rt). 1o dubio 6 ludo. lopez in instructorio 1a p. c. 7 et p(rae)t(er)ea alii relati
â simultate p(re)cedenti in 2a opinione –
hec sententia que mihi consentanea videtur, sequenda, ad cuius explicationem et
1a limitationem sequentia. dico igitur esse ad meritum et de loquendo sufficit p(ro)posi-
tum implicitum consistendi et satisfaciendi inclusum in p(ro)posito g(e)n(er)ali n(on) peccan-
di deinceps seu servandi omnia mandata et quamvis illud dicatur implicitum
et quodammodo virtuale comparatione eius quod explicite tendit expressum fatentes
tamen consistendi et satisfaciendi n(on) esse mere virtuale comprehensum sub g(e)n(er)ali
explicatione et probatur quia in materia quo aliquis in lege gratiae proponit n(on) peccare
aut servare omnia mandata vere quodammodo formaliter quamvis implicite
hoc est sub uli distributione n(on) facta in particulari expressa mentione p(ro)ponit
consistere et satisfacere suo tempore si quidem hoc in lege gratiae est unum
ex mandatis servandis inclusum in illa generali distributione qua dicit se velle
servare omnia mandata et illius omissio est unum ex peccatis vitandis inclusum
in illa uli distributione qua dicit se velle n(on) peccare neque est unde ex scriptura aut
conciliis s. patribus aut aliunde sustendare ad meritum necessario requiri p(ro)positum
expressum et explicitum quo fiat in particulari mentio consistendi et satis-
faciendi –
confirmatur quia sicut hic actus doloris quibus peccatis amisimus examinari senta
ut dicitur in facto et quodammodo dolor formalis respectu cuiuslibet peccati con-
missi v(er)g(r)a superbiae avaritiae &a quamvis quaesitum eius in particulari ex-
pressa mentio dicatur quodammodo implicitus respectu illius ita etiam hic actus p(ro)pono
deinceps n(on) peccare seu servare omnia mandata est quodammodo formale p(ro)positum respectu
cuiuslibet peccati vitandi in particulari et respectu cuiuslibet mandati
servandi cuius inde respectu confessionis et satisfactionis tempore debito cum
hoc in lege gratiae sit unum ex mandatis servandis &c &a –
secundo dicitur quod licet ad meritum et de loquendo sufficiat p(ro)positum impli-
citum consistendi et satisfaciendi in hoc sensu quo requiritur p(ro)positum ex-
plicitum et expressum n(on) et de loquendo requiritur p(ro)positum quod n(on) sit mere vir-
tuale sed quodammodo formale probatur quia ad meritum et de loquendo requiritur
p(ro)positum formale n(on) peccandi seu servandi mandata ut ostendimus contra

prudentiae, 2a sed talis positiuni nage gq inquaintiturat praeceptae confessio et satis factio sacramentalis ecs quo animo formaliter positiuo fiter dicit satis faciendi debito tempore ut probatio pro immediata cum sua confirmatur Golin. ad q. in hoc sensu loquendo intelligit idem suarez disp. 2a ci dicitur ad iustificationem sufficere tantum seu licitum sacramentum poenitentiae inde sumi contritionis —

Dixi de loquendo quod si loquamur per acci dens ignorantia inuincibili aut naturalis inaduertentia sine obligatione sic sicut sufficere per propositum tunc quando suscipiendi mandata quod si formale sed virtualiter implicato ~~[struck through]~~ prudentiae c. 3a itaque sufficere per propositum confitendi et satis faciendi non solum implicitum unde tandem concursum alium a fortiori sufficiant. ea quae ibi adducta sunt ex quo facile solvent argumenta quae 2o dicta obiicis sollent cs an contritio debeat esse propter Deum summe dilectum saltem per actum charitatis formaliter cum illa coniunctum

Cap. 5 An contritio debeat esse propter Deum summe dilectum saltem per actum charitatis formaliter cum illa coniunctum. §. 1.

In hac re apud auctores est dissensio magna cuius causa oritur ex diuersa acceptione nominis quod sumi solet contritio aliquando adhibita dispositione multiplici possunt

1o dicitur contritio sumi potest per quendam actum charitatis quo Deum amando similiter detestamur peccatum et de illo dolemus quia est offensa diuinae bonitatis ad quod haec contritio est propter Deum summe dilectum ut propter obiectum formale in hoc sensu quia ipse Deus qui est dilectus ratione suae infinitae bonitatis propter se amabilis est obiectum summum bonum formale talis actus propter quod bonum est obiectum formale cuius cumque actus charitatis ut constat ex illius natura et talis actus qui ut supponitur est actus charitatis ut plenius constat ratione charitate et huius qualitatis sua c. 1o huius disputationis 2a et alijs locis in relatis,

Et quare de contritione hoc modo sumpta intelligendi sunt autores asserentes contritionem esse actum non solum imperatum sed etiam elicitum a charitate propter Deum summe dilectum ut colligitur ex D. Thoma et alijs 2a 2ae q. 113 ad 2 ad tertium et a D. Thoma in 4 dist. 17 q. 2 art. 5 ad 2 Soto lib. 2 de natura et gratia c. 14 et in 4 dist. 14 q. 2 ad 2 Lessius de poenitentia c. 26 ad dubium 2um ang. lib. 1 q. 1a in 4a q. 1a de poenitentia ad 5 summa ultima a. 2 cano relectione de poenitentia p. 2a fo. 13 et alij —

2o dicitur contritio sumi etiam potest aliter per actum virtutis moralis poenitentiae dispositiuae a charitate ad quod haec non est propter Deum summe dilectum ut propter

propter obm formalem propter equalitatem aliquam cum Deo divinam, quae est primum
obiectum formale virtutis penitentiae, quamvis dicatur esse propter Deum summe dilectum
aut virtualiter tali actu, aut formaliter per actum charitatis cum illo coniunctum.
Declaratur et probatur quia ex communi doctrina constat quandam esse contritionem, quae est actus proprius
ipsius virtutis penitentiae, ut habet ex D. Thoma et aliis 3p. q. 90 ar. ad 1um et in addi
tionibus q. 1 ar. 2 et pret. in 4 sent. dist. 14 q. 1 ar. 2 quaesitiuncula 2 et dist. 17
q. 2 ar. 1 q.la 1a D. Bonaventura dist. 17 q. 2 Capreolo ricardo et aliis
in eadem dist. et in dist. 19 ubi eos habet ex Suare, et pro alio ano et pret. ex Suare
dist. 17 q. 1a ar. 1o enriquez tomo 1o summae lib. 6o de penitentia c. 19 n. 3 ubi citat alios
refert alios pret., idem constat ex infra dicendis in 3a senten. et q. 2a quibus con
cedunt quandam esse contritionem quae aliquando abs. quam formali actu charitatis
est sufficiens dispositio ad iustificationem sed virtutis penitentiae ut actus
talis contritio non habet pro obiecto formali Deum non hoc est primum virtutis theolo
gicae illa autem est virtutis moralis condistincta a theologicis ex com
senten. probatum est disputatione praecedenti c. 1o §2 et habet pro obiecto formali equa
litatem aliquam cum Deo divinam, seu quidem est honestatem servandi ipsius di
vini iuris illesum et reparandi laesum ut consensum est in eadem disp. c. 3 et
4 § hic contritio quae est iste actus non est propter Deum summe dilectum aut propter
obm formale talis actus, quare de hac contritione solum dici potest quod sit propter Deum
summe dilectum aut virtualiter per talem actum aut formaliter per actum charita
tis cum illa coniunctum ut est dictum supra in hac disput. c. 1 ar. 2a —
unde de contritione hoc modo sumpta intelligendi sunt autores affirmantes contritionem
non esse actum elicitum sed imperatum a charitate illamque non habere Deum pro
obiecto sed solum finem et respectu illius actum charitatis, sic habet ex Sr.
Suar. quod colligitur ex Suare 4 sent. dist. 14 q. 1a et 2a Durando ibidem et
marsilio q. 10 et sic D. Thomas 3p. q. 85 ar. ad 1um dicit actum penitentiae esse
ab aliqua alia virtute diversa a charitate quamvis sit imperatus a chari
tate — quare quando in eadem 3p. q. 86 ar. 2 ut pote dicit ad penitentiam
pertinere ut illi displiceat peccatum quia est contra Deum super omnia dilec
tum id intelligitur ut S. loquatur de penitentia seu contritione sumpta pro
eo actu charitatis quo diligendo Deum simul est propter illum ut
propter obm formale detestamur peccata ut dictum est q. 1a aut si loquatur de
penitentia seu contritione virtutis moralis penitentiae condistinctae a charitate
sensu pro est illam esse propter Deum summe dilectum aut virtualiter per talem
actum aut formaliter per actum charitatis cum illo coniunctum ut dictum est
q. 2a —

expdictis ɔstat ɔciliari posse aut hoc, i tamen illi qui negant ɔtritionem esse actum
charitatis propter Deum summe dilectum ut propter obiectum formale loquatur
de ɔtritione sumpta pro actu virtutis moralis poenitentiae ɔdistincta a charitate
modo explicato in 1a ad 2um illi qui id afirmant loquantur de ɔtritione sum
pta pro actu charitatis quo Deum amando simul eos propter illum do
lemus despecto ut dictum est in 2a ad 1um. Iam autem communiori usu prae ser
tim apud plebem absolute loquendo dici solet ɔtritionem dolorem de peccatis
propter Deum summe dilectum tunc quia illa prior ɔtritio quae est actus chari
tatis modo explicato in 1a est superior et illi absolute loquendo a eorum modo dat nomen
ɔtritionis iuxta eum modum loquendi quo sese nomen absolute sumptum in bonis so
let pro superiori significato tum etiam ut veteres hoc excitent ad superiorem
ɔtritionem tum denique quia illud dictum quod ɔtritio sit propter Deum summe dilectum
hoc etiam modo aplicari potest ɔtritioni sumptae pro actu virtutis moralis poenitentiae de
qua dictum est in 2a nam quamvis illa non sit propter Deum summe dilectum
ut propter obiectum formale bonum ut propter finem aut virtualiter dilectum tali actu
aut formaliter pro actum charitatis cum illo ɔiunctum qui in actu ueregeni
tentiae vult resarcire iniurias unum lesum tali actu Deo virtualiter dilige
re Deum et praeterea solet etiam simul habere aliquem actum charitatis quo forma
liter illum diligit —

§. 2a Dificultas est super an ɔtritio quae est actus virtutis poenitentiae
debeat esse propter Deum summe dilectum saltem per actum charitatis formaliter illi
ɔiunctum, i tamen illa sola absque formali actu charitatis non sit sufficiens
ɔtritio et dispositio ad iustificationem extra sacramentum —
1a sententia aserit ɔtritionem quamvis sit actus virtutis poenitentiae intrin
secum importare actum charitatis, i talia qui in eum sensum qui in varie
id explicant, i nam aliqui aserunt unum actum eadem supra actus qui ɔtritio est
duos modos accidentales ipsius supra actus essentialis unum ɔtritionis i tamen ɔtri
tio intrinsece et essentialiter pertineat ad duas virtutes nempe poenitentiae
et charitatis. 2o ali afirmant hunc modum qui pertinet ad poenitentiam
esse essentialem ɔtritioni cum 2o qui pertinet ad charitatem est accidentalem
intrinsecum tamen et inhaerentem —

sed hoc repugnit doctrinae de distinctione et unitate actuum tradita
in disputatione de habitibus et diversitate scientiarum et alibi ubi os
tensum est unum actum eadem entitate actus non posse esse multas species in mi
ntecas et fisicas actuum (quidquid sit de speciebus moralibus aut pro de
nominatione extrinseca aut pro tribuatur ruinitudinis aut sequi

habenti am respective pluribus quae, moraliter reputatae aequi esset multi
plicitas speci^ca, sequeretur ui^ri per gravi^ll^a quae i^a 2^e tertio^o dispute^e 51
et fundamentum tunc quod unitas fisica supra et specifica actus sumitur ex uni
tate obiecti seu motivi formalis adequati nulla n^o aptior regula exibere
per et nisi in hac per obiectum n^o assignari. idonea ro ut quaumque diver
sitate speci^ca actuum assignata dicitur requiri illam quando simul
inhaeret eidem potentiae est solummodo una sufficientia actus aut igitur obiectum seu
motivum formale adequatum actus est solum unum simplex vel aggre
gatum ex multis quasi partialibus aut est multiplex. si^m solum
erit una supra et specifica actus si^ur tunc erunt multae
supra et species fisicae actuum quod nunquam innuit eadem supra
actus et multae species fisicae actuum acsi individuum et idem actus
contritio n^o habet in in intrinsecae speciem actus virtutis moralis penitentiae et cha
ritatis —
praeter^a supra actus voluntatis nimis latitudine quam a furio aequiui^s
realis ex obiecto sicut et supra actus intellectus est spiritualis repraesen
tatio. s. ut quaestionis obiecti quod si aduersarii dicunt in actu contritionis esse intri
nsecam affectionem ex obiecto formali penitentiae et charitatis sequitur inde hunc
n^o est. mirum accidentalem substantiae actus sed potius ipsam supram talis
actus speci^ficae et individuam —
2^a Sententia affirmat contritionem licet n^o includat intrinsece fisice actum
charitatis moraliter tamen n^o habere rationem contritionis et dispositionis ad iustifi
catio^n nisi sit coniuncta cum actu charitatis diligentis Deum super
omnia. pro hac sententia referri solent auctores qui ut cumque pro dispositione
ad iustificatio^n ac proinde contritione asserunt. s. insinuant requiri amo
rem Dei super omnia quod colligitur ex D. thoma i^a 2^e q 113 a 4 et 5 et 6
et 3. p^e q 85 a 5 et 6 et q 86 a 2 et in 4 sent. dist^e 17 q 2 a 5 pa
lud ano ibidem durando q i scoto dist^e 14 q 2 in responsione
ad ultimum alexandro 4 p^e q 60 membro 1° a 3 (iuxta antiquam edit^m)
soto lib. 2 de natura et gratia c 14 pierro de soto depenitentia lect^e 14
et alii — sed sane hi authores n^o ita absolute tenent hanc sententiam
ut n^o admittant limitatio^n et explicatio^n assignandam a 1^a et 2^a —
3^a Sententia dicit posse haberi contritionem quae sit sufficiens dispositio
ad iustificatio^n absque formali actu charitatis diligentis Deum
super omnia ita gabriel in 4° dist^e 14 q 1^a a 2 et 5^a maiori Sidere
et 6 vega lib 6 in tridentinum c 30 et lib 14 c 25 et fabent

Sotus et alii infra ci tandi in 2o — Sed neq hi autores hoc ita abso
lute docent ut excludant limitat. et explicat. exibendam in 1a con
2a in haere ad hi ienda in dispo et limitatio iuxta sequentes in — Di
co f sed regulariter loquendo ad contri. ut sit sufficiens dispositio
ad iustificat. quando n sufficit. saltamen tum requirit ut sit
coniuncta cum fali actu charitatis diligentis Deum hic in Cardin
bega lib 6 initi deum in c 20 et 30 et suarez 3p tomo in dispositi 9
sect in 1a prefer n s 2o roe) est cons apud theologos et colligit. exci
tatis ima sententia nec sequitur doctiunt autores 3 sente quia loquunt iuxta
sensum infra explicandum in 2o in —
Ptro qe ex multis testimoniis sacrae scripture et scilices aparan
colligit. remissionem peccatorum et iustificat. tribui dilectioni Dei
seu actui charitatis tanquam dispositioni ut luc 7 remittunt. ei pecca
ta multa qe dilexit multum et Joanis 14 siquis diligit me et pa
ter meus diliget eum et ad eum veniemus &a et initi deum in
55 6 c 6 illis verbis dispositione ad iustiam dum illum tanquam
iustiae fontem diligere incipiunt &a —
pret. ex aliis etiam testimoniis colligit. hanc dilect. Dei e nece
sariam dispositionem ad aquirendam remissionem peccatorum et iusti
ficat. ut 1 Joanis 3 qui n diligit manet in morte et ad gala
tas 5 in Christo Jesu nec circumcisio aliqd valet nec preputium sed
fides quae per charitatem operatur cum quae et alia similia loca
hint. pro hoc multa testimonia santorum parum quae ob breuita
tem apud illos cui denda remittimus sfusianusq facit illud
ex D. augustino tratatu 5o in ar Joanis sola dilectio discernit in
ter filios Dei et filios diaboli et sermone 7 de tempore verax
inquit cordis penitam n facit nisi odium pecati et amor Dei
et in eo libri decuer act falsa penita (qui ut dicunt dispositio pt 1a
c aude dibi augustini aut saltim auter nostros quasi autoris gra
uissimi) it aut sine amore Dei quomodo quis consequeret. indulgentiam
et D. bernardus sermone 24 super cantica in illud recti diligunt Deum
ait hoem n posse rectum nisi diligat Deum plura apud illum
et D. Crisostomum gregorium augustinum Jeronimum et alios santos
inbeniunt. ex indicia verbo dilectio et charitas et initio &a pret.
apud gratianum et illius expositores in decreto de penita dispositio 2 c cha
ritas e aqua item in decretalibus in c. maioris de baptismo et
eius efectu —
hic autem docetur a qp dilectio Dei seu actus charitatis sit
dispositio necesaria ad remissionem peccatorum et iustificationem

intelligitur per se loquendo et regulariter dea iustificatio quae fit
absque susceptione sacramenti nam iuxta rationem expositam conpatiuntur
quidem aliquas exceptiones ingrediantur iustificationi absque speciali actu
dilectionis Dei cum solo virtuali ut quando cum attritione suscipitur
sacramentum paenitentiae ut dicetur in sequenti loco et spiritualiter idem docent
aliqui in casu mortis et temporis quibus deus ignotum quibus obligetur unicum
bonum vel cum oblivionem naturalem seu inadvertentiam non advertit
obligatur speciali actu charitatis et hunc contritionem ut dicetur cum 2°
ad quod taxet resp. minus relatus ? sed probatio predictae et quae caute
a nobis supposita est cum hac limitatione quod per se loquendo ad contritionem ut sit
sufficiens dispositio ad iustificationem quando non suscipitur sacramentum
requiritur ut sit coniuncta cum speciali actu charitatis diligentis Deum
ad quod hoc Suarez 38 tomo 1° disp. 4 sect. 3 2° ratione ait per se loquendo
est certum ex verbo Dei ex Tridentino locis quamvis in quibus dubitent an
interdum per accidens sufficiat dilectio virtualis involuta in dolore
de divina iniuria —
Confirmatur ex Tridentino sess. 14 c. 4 illis verbis contritionem hanc aliquando cha
ritate perfectam esse contingit hominem quod Deo reconciliare prius quam sa
cramentum actu suscipiatur ubi ut patet reconciliatio ex vi sacramenti
non tribuitur contritioni quamvis unque sed illi quae est charitate perfecta hoc
est coniuncta cum actu charitatis ibi non per charitatem denotari illius
actus siquidem ibi agitur de dispositione et perfectione verbis quae attenditur
ex actibus ut constat Ergo huic doctrinae scilicet conformae praedictae quod ad
contritionem ut sit sufficiens dispositio ad iustificationem quando non suscipitur
sacramentum per se et regulariter loquendo requiritur ut sit coniuncta
cum speciali actu charitatis —
Deinde quod supposito fundamento ex supra dictis responsionibus scriptae et
patrum et scilicet (inde enim secundum est fundamentum huius respon-
sionis pendeat ex eo quod de facto institutum est a Deo non ... absque
lucram aliter potuisset instituere) assignatur enim omnium per gratiam
quae contrarium est ut ad expulsionem peccati mortalis exigatur dis-
positio quae praecipue est illi contraria ad quod ita cum illud per se
et praecipue sit iniuria et iniustitia contra ius Dei contra summam Dei
vinam bonitatem et amicitiam per se loquendo per dispositione
exigatur et actus specialis iustitiae erga Deum qui est contritio
et actus specialis amicitiae hoc est charitatis quamvis coniunctus
sit ut suppleri possit aut per sacramentum cum attritione ut dicetur.

infra suo loco ut p dilectionem virtualem includant in virtute sua na
turali quando sunt avidens obtinerent iam s. obligationem in
partiali ad virtutem aliam obligationem diversam —
sed obiicies dispositio debet esse prior quam forma virtute dispositio
sed contritio cum formali dilectione Dei non est prior remissione quam
et iustificatione quae est effectus charitatis infusae in iustificatione
ergo non est dispositio respectu illius —
Respondetur est ut dispositio sit prior naturaliter non in genere causae nempe
materialis sicut dispositionibus et hoc locum habere posset etiam si consideret
illam dilectionem Dei esse effectum charitatis habitualis infusae
in iustificatione nam sicut posset esse prior in genere causae dis
positionibus quamvis esset posterior in alio genere nempe causae ef
ficientis sicut ignis quam ratione caloris s. alia dispositio respectu
formae aquam dimanat — sed nec oportet id videre quod dici potest illum
actum charitatis non esse effectum charitatis habitualis sed produ
ci cum speciali Dei auxilio absque concursu habitus ut dicetur
infra suo loco —
notandum autem non nullos recentiores in haerere ad hi[...] differentia re
spectu iustificationis et remissionis peccati sedent non virtutem cum formali
dilectione Dei esse dispositionem respectu iustificationis hoc est gratiae et ha
bitum infusorum non tamen respectu remissionis peccati quae inquirunt re
missio peccati fuerit a tali virtute non ut ad dispositionem sed ut a causa
formali nunc beneficium ab illa dicitur sum — sed hanc doctrinam ut
ceu falsam bene relatam Suarez 3 p tomo 4 disputatione 4 sectione 3
a 5 ad hanc rationem ano bis autem reicietur infra suo loco ubi de
effectibus virtutis et poenitentiae et an remissio peccati fuerit a virtute
in genere causae formalis s. dispositionibus ex ibi dicendis constabit so
lutio argumenti quae ibi dicta obiici possunt —
4º Dicetur probabilius est avidens obtinerent animum in illum
sive nondum remissionem animi in partiali est dispositionem ad iustificationem etiam quando
non sufficit sacramentum tum sufficere virtutem sua naturalem absque formali
dilectione Dei ut habet ut sentire solet D. Thomas 4 sentent. distinctione 19 q. 1 art. 3 q.ª 2ª
sed in illum non fuit nisi quatenus dicit virtutem quae est motus poenitentiae
semper prior motu charitatis colligitur ex gravi ille et maiore
et bona locus supra citatis in 3ª parte et post sectione 3 de natura et
gratia c. 16 enriquez tomo 1 summae libro 1º de poenitentia c. 19 n. 6 de
dogmate 1º 4 e 2 a 3 dubitatio 3 illamque tenent multi doctores recens
iores magistri —

ꝑ bre explicat. qz sicut testimonia scripture et aliaz quindi
cat. ꝑ dis positione ad signifi catum requiri fidelem vniv. cum fideli ꝑ
positio n° quandi apte aggrauib9 autorib9 irarx sonuunt. q f. sed
regulariter loquendo id requirit. ꝑ qui deus suppositio i generan
ti ai nunc nec iuili aut i nadvertenti ai inculpabili sufficere ex ꝑt ꝑpositum
virtualeq ex ipsa scri pturae patrib9 colligit. huex ꝑno eu dictum
e. c. 3 ~~precedenti dissolutione~~ et 3ª et eadem parte multi scedunt ꝑ
qui deus sufficere vniv. virtualem. i nulsum inaiti sup. nalischa
ritatis diligentis Deum ut ait enriquez ꝑt i meritatis et dicet. infra
suo loco tatis ꝑ bam liter dicit per eatipsi monia qq indicat requiridile
ctionem Dei si possit ex pleni q f. sed regulariter loquendo ex iuras aura
mentum requirit dilectio. fidelis ꝑ qui deus sufficere ex ꝑt virtualis
i nulsa i nsup. nali vniv. condistincta abaniti n° n ex undaster
dat. hec n possessimi liter ꝑ bam liter asseri preferrim cur sermo
nes morales ut ex Aristotele en. 1. dicit d. thomas in q. dispu. 17 e. i arg. 3
intelligat. ut plurimum seu regulariter unde n obstat hib i ntelligi ex aspe
quando ad id libet. fundamentum —
cuius ostendendo quo parte ex doctrinas scripture et patrum ꝑ bam liter
colligat. fundamentum ad hanc expositionem nam cum contritio
condistincta ab amite sit actus per sua sunitas quae e virtuosa mo
ralis doleris de peccato ꝑpter offensam Dei ut e s. thomas illi deuitur
et in hoc differat ab amitie qui e actus i nsup. sua sunitas detes
tantis peccatum ꝑpter damnum and eorum ꝑprium inde fit
ut ꝑ illam suppositam i generanti animi nuili aut i nculpabili tra
advertentia alterius obligationis ungeat. ho. sufficit inter abe
rti a peccato et converti ad Deum quantum s. actus e ad ꝑfinendam
signi ficatum in ex tuta loca scripturae qq aver sioni a peccato et
conversioni ad Deum tribuit. signi ficatio ut ezequielis 18 si aue
rterit se impius ab impietate et fuerit iudicium et iustitiam ipse
animam suam uiuificauit et c. 33 impietas impii n nocebit ei inqua
cumque die conuersus fuerit ab impietate sua et. favent sancti patres et
expositores in hec loca et alibi —
spiri ani n° d. athanasius lib. de virginitate post medium Cyprianus
sermone 5° de lapsis et tertullianus lib. 4 in marcionem et origines
homilia 10 in e. 20 leuitici habent scriptis doctrinae et
sane durum uidetur et diuinae misericordiae infaustis liter
ius et patrib9 commendatae n satis conforme si diceretur n sub

iustificatur homo qui ita ad Deum conversus ut supernaturali motu ex virtute morali poenitentiae doleat de peccatis propter offensam Dei ex ignorantia vel invincibili aut inadvertentia inculpabili alterius obligationis careat formali dilectione Dei preferentiali, nihilominus tunc dici posset diligere Deum iuxta eam phrasim quae in sacra scriptura et modo loquendi morali aliquando pro dilectione Dei tenetur, solet dilectio virtualis inclusa in bono opere quod gratum amico iuxta illud obras son amores, quo pacto observantia mandatorum Dei dici solet dilectio Dei, nempe saltem virtualis, unde sonat illud Sapientiae 6 cura disciplinae dilectio est, et dilectio custodia legum est, et sic ex dictis in materia de charitate disputatione cap. 52 in 1o argumento constat hoc pacto intelligi multa testimonia scripturae quae asserunt nullum esse meritum sine dilectione nempe formali aut virtuali —

Dices si motivum quod est actus virtutis poenitentiae in nostro dicto esset sufficiens dispositio ad iustificationem absque formali actu charitatis sequeretur inde idem posse affirmari de illo actu spei supernaturalis quo aliquis detestatur peccatum propter praemium quod sperat, propterea quod talis actus ut procedit a virtute theologica sit perfectior actu motivo qui est virtutis moralis —

Propter hanc rationem aliqui recentiores absolute concedunt sequelam sed pro parte id videntur sequi contra doctrinam D. Thomae 1a 2ae q. 65 a. 4 ubi absolute non admittit spem sicut et fidem non solum habitualem sed etiam actualem posse esse in peccatore cum peccato mortali quia colligitur ex Tridentino sess. 14 cap. 4 unde non fit actum spei sicut et fidei esse sufficientem dispositionem ad iustificationem, nec est unde ostendatur hoc esse limitandum ut volunt adversarii ad eos actus quos dicunt hic absolute denominatur spei quo illos speramus bonum et non detestamur malum. Sane in rebus tanti momenti non est congruum absolute asserere aliquid absque sufficienti fundamento conformi ad doctrinam scripturae et patrum et aliorum gravium autorum. Magis tolerabile esset dictum adversariorum si non absolute sed cum limitatione dicerent aliquando pro aliquibus ob ignorantiam invincibilem aut inadvertentiam inculpabilem alterius obligationis pro dispositione ad iustificationem sufficere eam supernaturalem detestationem peccati quam intuitu praemii elicit spes, sed nec est unde ostendatur hoc esse credendum cum pendeat ex divina institutione de qua non constat —

quare ad obiiciendum confessionem negandae sequela et ratio disparitatis est quia gravior est contritio quam est actus virtutis poenitentiae et dispositio proxima ad contritionem quae baptismus dicit sufficientem dispositionem ad iustificationem in magis praedicto sensu fundamentum colligunt quanto ribus citatis in re est conforme doctrinae desumptae ex sacra scriptura et patribus ut ibi videre dictum est at vero universi fundamenta non sunt de ullo actu spei — praeterea facit hoc, quia ratio quia contritio sit actus per sese virtutis moralis qui dolet de peccato ob offensam Dei contra aequalitatem iustitiae illi debitae et non fiat in ratione offensi cum modo maximi consonum est ut illi in magis praedicto conceditur ratio dispositionis sufficientis ad reconciliationem et iustificationem quam nulli actui spei qui licet sit fusa per fidem (sicut et actus fidei) fit in ratione offensi eo modo sicut inter homines detestatio iniuriae per offensam illatam contra ius alterius potius conciliat amicitiam quam detestatio ob aliquod praemium speratum —

C. 6um an ad contritionem requiratur ut sit maximus et summus dolor itaut voluntas magis doleat de peccato quam de quocunque alio malo et plus de graviori peccato quam de levi ori

Dico ad contritionem requiritur ut sit maximus et summus dolor appretiative itaut voluntas quoad appretiationem magis doleat de peccato quam de quocunque alio malo non vero requiritur ut sit maximus et summus intensive quoad gradus intensionis haec est communis apud theologos quamvis apud non nullos sit diversitas in modo loquendi videatur in 4° dist. 17 q. 2 a 4 Vega lib 13 in tridentinum c 25 Velar minus tomo 2 in volumine fiat lib 2 de poenitentia c 11 Enriquez tomo 1° Summae lib 1° de poenitentia c 27 n° 2 ubi refert alios —

Declaratur et probatur quod duplicissimo aliquis dolor dicitur esse summus et maior aliis 1° appretiative seu aestimative nempe quatenus voluntas talem rationem tute et interpretative respondeat aliis doloribus reliquorum malorum itaut si opus esset potius voluntas vellet pati alia mala quam peccato et hoc pacto dolor de peccato debeat esse summus et maior aliis interpretative quia peccatum mortale est moraliter maximum et summum malum ergo dolor de illo debet esse maximus et summus moraliter quoad appretiationem contra patet [illegible] 1° cathecismo theologis unde [illegible] 1 p 8 c 4 ad et 2a 2e c 19 ai° et

xxi ma desperanis 1a 2e q 73 et alibi et ro breviterne qr desperatio mortale est humanum tursitudinem moralem 2a roem et legem divinam et moraliter privat summo bono nempe Deo ultimo fine et uita spirituali et beatitudine &c.a q e moraliter summum malum adeoq desperatio &c. quanlibet separate MI. sit minus malum in unum hiat aliquam roem ulteriorem cuius Deus n sit ee autor e maius malum quam oia mala pene aq inde sequitur rationem roem maxis displicibile ut constat ex cit doctrina locis citatis —
Constr ex illis locis scripturae qq dr contritio s conuersio de peccatis s conuersionem ad Deum deuere ex toto corde ut deuteronomii 4 cumque quesieris Dominum in benies eum si toto corde quesieris eum et tota tribulatione aia tua et c 30 si deuteris penitudinem cordis reuersus fueris ad Dominum in toto corde tuo et tota aia tua mi serebitur tui idemq habetur 3o regum 8 et 2o paralipomenon 30 et Jeremie 29 Joelis 2 et alibi sepe q hu autem uerba ex toto corde denotat summa contritione appretiatiue nam ob certe ex corde idem aun fit se uere et ex animo sincere et serio ex toto autem corde idem ae integre et n solum ex p e .i. n solum aliqua bona aut mala sed oia que repugnant singi citer diuine amicitia sed post ponenda adq humerito dr conuersio ex toto corde et summa appretiatiue q nihil maneat in corde q illi praependeret aut equet —
Preterea Constr ex illis locis qq iubemur diligere Deum ex toto corde ut deuteronomii 6 matei 22 et luce 10 his n uerbis significatur summa dilectio appretiatiue ut dictum e in ma de charitate dis pue 8 cio unde inferetur detestationem peccati repugnantis dilectioni Dei deuere summam appretiatiue —
Alio mo dolor aliquis pot ee summus et maior aliis intensiue q quod gradus intensionis hic maiorem multitudinem graduum et ferventiori et maiori conatu elicitur a uoluntate et q hoc mo n sit necessarium dolorem de peccato ee summum et maiorem aliis i ratione q inter actus contritionis sicut et charitatis pot ee diuersitas quo ad gradus intensionis itaut unus producatur in maiori gradum intensione et maiori feruenciori conatu quam alius ut patet et n quilibet e summus appretiatiue et quo ad sufficientia ex toto corde qr in ratione idem roi fiati quasi praeponderat aliis rebus unde quilibet e sufficiens ad inplendum preceptum contritionis et charitatis alioquin sequeretur numquam

hoem

homo implere huius modi praeceptum nec iustificari nisi quando eliceret
actum cum tota intensione et fervore possibili quod est contra communem
doctrinam scilicet capaneorum a primis suis theologicis ostensumque in materia
de charitate locum proximum citato et amplius constabit ex dicendis, consequenter
quoniam et praeterea id esset durissimum et moraliter impossibile unde
rarissime et a paucis impleretur praeceptum contritionis et charitatis et
obtineretur iustificatio siquidem constat esse difficillimum et rarissimum
nunquam homo eliciat actum cum toto conatu et fervore et omni intensione
possibili neque unde ostendatur homines esse in necessitatem tanti gradum obligatum —
Praeterea hoc amplius explicatur et constat quod ut aliquis actus sit summus
et maior aliis appretiative respectu alicuius obiecti pro deliquendo
non est necessarium ut sit summus et maior aliis intensive quoad gradus inte
nsionis et sic fieri potest actus contritionis qui sit summus et maior aliis appre
ciative quamvis non sit summus intensive quoad gradus intensio
nis — addit autem quamvis haec limitatio quoad gradus intensionis
necessaria contingat confessio in amplitudine verborum nam haec vox intensio actus
et intensive solet aliquando in talia amplitudine sumi ab aliquibus
autoribus ut denotat appretiationem ut notat conrigaez tomo 1º summae libro 6º
de poenitentia c 27 nº 5 in glossa litera L ubi ait dilectionem Dei dixi
intensiorem hoc est appretiative maiorem et vega libro 6 c 3 in tridentinum
num c 25 ait dolorem de peccatis qui est maximus appretiative actu
scilicet virtute nonnunquam ab antiquis appellari maximum intensive —
atque probatur quia maior appretiatio respectu alicuius obiecti consistit in adhaesi
one praeponderativa et praelativa ita ut voluntas ex vi actus parata
sit quocies huic bono nempe Deo adhaerere quam cuicunque alteri et po
cius fugere hoc malum nempe peccatum quamcunque aliud maior autem
intensio actus quoad gradus intensionis consistit in pluribus gradi
bus qualitatis quos habet actus ex eo quod producatur maiori conatu potentiae
aut alterius causae fieri autem potest ut licet haec intensio non sit summa
et maior aliis ad actum appretiatio obiecti sit summa et maior aliis
quia nihil obstat ut voluntas praeferat aliquod bonum aliis et tamen
non habeat totam intensionem possibilem sicut pro quolibet datur
tur charitatis quamvis non sit intensus ut ceteris diligit Deum summa
appretiatione ut ultimum finem ut constat de se et ex communi consensu et
ostensumque in materia de charitate disputatione 0 c 1º — nec repugnat ut
fervenciori ac intensiori affectu naturali feratur in aliam rem ut
experientia indicat de vehementissimo dolore quem parentes

ex amissione hominum in morte filiorum et de vehementissimo amore erga
illos ut significat in sacra script.a genesis 27 de vehementissimo
dolore Jacob ob mortem filii Joseph et 2° reg. cap. 19 de dolore David
ob mortem filii Absalon et de Sancta Paula romana D. Hieroni-
mus in illius vita refert illam in morte filiorum tam vehementi dolore
solitam fuisse affici ut de vita periclitaretur —
Sed 2.a dicta obiicies: si contritio deberet esse summus dolor appretiative
de peccato sequeretur inde illam non posse haberi nisi facta comparatione
appretiativa inter peccatum et omnia alia mala, ita ut voluntas for-
maliter habeat hunc actum: plus doleo de peccato quam de omnibus aliis ma-
lis et potius vellem subiisse quodcumque aliud malum quam peccasse, probatur
cum peccatum gravius sit magis detestabile quam levius oportet
et eius facere comparationem appretiativam inter peccatum gravius et
levius et plus dolere de illo; hoc autem vix 2.a communem usum et experientiam
etc. Resp. negando sequelam quia non est unde ostendatur necessa-
rium esse ut huiusmodi comparatio appretiativa habeatur formaliter
sed sufficit ut contineatur virtualiter in actu contritionis modo
explicando in sequentibus. —
2 Dico 2.o ad contritionem non necessario requiritur formalis comparatio in-
ter peccatum et omnia alia mala sed satis est dolere de peccato quia
propter offensam Dei ratione illius qui actus sufficienter ostendit detes-
tari peccatum super omnia mala et esse summum dolorem appretiative
quia attenta ratione tanti mali quae iniuria Dei ... ob so-
formali iniuria Deo debita voluntas ita firmatur in dolore de
peccato ut nullum aliud malum illi anteponat aut aequet,
et virtute ita est disposita ut si occurreret potius subiret quodcumque
aliud malum quam peccatum — sub hac conclusione includuntur Diue
... apud autores non vix esse eadem ...
inde oportet illas supponere — —
2.a Sp.o non necessario requiritur ut fiat comparatio appretiativa
inter peccatum et omnia alia mala in particulari descendendo
ad particulares apprehensiones ita ut specialiter proponant gravi-
ssima mala v.g. infamiae et mortis et amissionis omnium bo-
norum temporalium etc. et statuat potius hoc esse subeunda
quam peccatum — in hac 2.e conveniunt autores ...
... Sp.e 2.a multi autem addunt id non solum non esse

necessarium sed nec expediens et ssuiarin d. bonauentura 4 sent dist 16 a 2 q 1 ait ee periculosum et stultitiam proponere sibi s. alteri hui usmi apreciat quod est grauem tentat sibi s. alteri obicere quod quidem ita intelligendum est ut regulariter non proponant tales apreciationes in particulari pre ter inthis quibus inuitare ad maiorem fragiles et infirmi —

Probatur 1o ex communi usu prior et sapientum in ecclesia recte pro in praxi quem non exigunt in particulari tales apreciationes ut necessarias — 2o non est unde ex scriptura s. concilijs aut patribus aut aliunde ostendatur de hoc ee imposita obligatio 3o id esset durissimum et difficillimum ac ualde periculosum presertim in fragilioribus quos mala sensibilia in particulari proposita uehementius mouere solent quam mala culpe que non sunt sensibilia unde sepe contingeret ut multis eorum hauentibus uera contritionem esset occasio succumbendi uide molinam in concordia in q 14 art 13 disp 14, membro 4o iusta nobaneditur enriquez tomo 1 summe lib 6 de peni tentia c 29 no 3 ubi refert alios et c 27 no 7 ad quod huius probat re gulariter loquendo non ee expediens proponere penitentibus predictas apreciationes particulares quamuis proponi possent hijs qui prudenter cre duntur ee ita perfecte dispositi ut oblatis quibuscumque malis eorum gra uissimis in particulari potius illa eligerent quam peccata —

2a pars pro nec necessario ad contritionem requiritur ut fiat comparatio apre ciatiua inter peccatum et omnia mala consequenter in uniuersum aut sub generali discribuntur sed sufficiendo peccatum fraliter ut detestabile super omnia mala i tamen ubi uoluntas habeat fraliter hunc actum dolendi de peccatis plus quam de omnibus alijs malis et potius uellet quodcumque aliud malum subire quam peccatum. sanis non est hoc ut aiunt uir tualiter sunt explicite contineri in actu contritionis — hec pars quamuis non ui deatur ee ita communis apud autores sicut precedens nam caietanus tomo 1 opusculorum tractatu q 1 et tractatu s q 5 et alij uidentur dicere aperte non ee contritionem nisi recipiatur odio habeatur peccatum ut detestabile super omnia detestabilia et cui tamen ile super omnia cuitabilia colligitur ex commu ni doctrina dicente ad contritionem sufficere dolere de peccato ut e Dei offen sa seu iniuria nulla facta mentione alicuius fralis comparationis cum alijs malis ut desumitur ex d. thoa in 4 dist 17 q 2 a 3 q 1a ad 4um paludano q 1 a 1 durando q 4 soto q 2 a 4 nabaro in manuali c 1 no 33 enriquez ubi supra bega lib 13 in tridentinum c 25 et alijs citandis c sequenti §§ dicendo —

Probatur 1o quod non est unde ex scriptura s. concilijs aut patribus s. aliunde ostendatur

ad contritionem necessarium est actum formaliter displicere et detestari peccatum sub hac comparatione et generali cum aliis malis — quod qui esse solum quod habeat dolorem de peccato propter offensam Dei illius divinum appretiative diligit et salvat contritio siquidem ut tali actu habetur sufficiens obiectum materiale et formale contritionis ut constat ex his quae supra dicta sunt de natura contritionis —

3° quod ad actum charitatis non est necessarium displicere et amare Deum sub formali comparatione divinae bonitatis cum omnibus aliis bonis itaut formaliter habeat hanc comparationem diligo Deum plusquam omnia mala non bene habetur actus charitatis esse solum quod amet Deum propter rationem formalem divinae bonitatis propter se amabilis quae visa quod amet propter se ut bonitas divina increata excedens omnia alia bona digna amari super omnia et in tali actu virtualiter et interpretative dicitur includi comparatio appretiativa et elucio boni increati prae aliis et hac de causa dicitur summa dilectio appretiativa et simili ratione actus latriae dicitur summa veneratio Dei quae est propter summam excellentiam Dei quamvis non fiat formalis comparatio inter illam et alias excellentias creatas et similiter ad actum contritionis non est necessarium ut displiceat et odio habeatur peccatum sub formali comparatione et generali cum aliis malis sed satis est habere dolorem propter offensam divinitatem Dei divinum ius quae est summa ratio mali moralis excedens omnes alias rationes mali qua de causa appretiativo dicitur esse summus dolor appretiative et virtualiter includere comparationem detestandi peccatum prae omnibus aliis malis —

hinc conciliari possunt varia dicta diversorum auctorum nam quando aliqui ex quibus est Vega lib 6 in ... cap 30 et lib 13 cap 25 et alii dicunt pro his possint ad iustificationem non esse necessariam dilectionem Dei super omnia bona nec dolorem de peccato super omnia mala ita intelligi possunt ut velint non esse necessariam hanc formalem comparationem diligo Deum plusquam omnia alia bona et detestor peccatum plusquam omnia alia mala ut dictum est propter prudentiam at vero quando alii dicunt requiri dilectionem Dei super omnia bona et dolorem de peccato super omnia mala possunt sic explicari ut velint pro illo quando requiri actum charitatis et contritionis qui dicitur esse super omnia virtualiter et interpretative modo supra dicto —

3ª propositio ad contritionem non necessario requiritur formalis comparatio inter peccata graviora et leviora itaut formaliter habeat hic actus plus dolere de peccatis gravioribus quam de levioribus sed satis est virtualiter seu implicite scilicet interpretative id habere haec propositio desumitur ex auctoribus supra citatis

Resp. 2o et hic intelligendus est Navarrus in manuali c. 1 n. 31 cum ait
illud dictum quod de graviori peccato requiritur maior poenitudo intelligi
non de necessitate sed de consilio nisi forte non est necessarium facere formaliter prae-
dictam comparationem inter peccata graviora ad leviora pro ut dico similiter
vel supra proposita quia nec ex sui natura necessariis s. peccantibus aut ali-
unde habetur id est necessarium —
2o quia in quocumque instanti quo homo fuerit ad Deum conversus unde
lecere peccatis per quo illius offensam et eius dilectionem ex toto corde modo
supra exposito ut 1a ss. 2a fr. inde consequenter remittantur peccata ut probant
ipsi omnium ibi allata et supra dis. pen. 2a c. 1 ar. 3 resp. ex fide id quod planius compa-
nit ex dicendis ubi de effectibus contritionis et poenitentiae per talem conversionem habetur
vera et sufficiens contritio etiam si non fiat formalis comparatio inter peccata gra-
viora ad leviora —
Sed dices offensa et iniuria Dei est ratio detestandi peccatum et cum in graviori
peccato sit maior offensa et iniuria Dei necessario ad contritionem requiritur ut
de illo sit maior dolor —
Resp. si hoc argumentum aliquid efficeret probaret etiam non posse haberi contritionem nisi facta
formali comparatione in particulari inter quodlibet peccatum gravioris cum quolibet le-
viori quod tamen nec ab ipsis adversariis conceditur unde ab illis etiam assignanda
est solutio — Respondetur igitur satis est ut eo actu quo generaliter dolemus de omnibus
peccatis virtute etiam et implicite seu interpretative maxime doleamus de
peccatis gravioribus hoc autem ipso consistit quod ex eo quod actus doloris de
peccatis imitatur ob formalem rationem vitandi voluntatem ad diversa
obiecta malitia undique omnino aestimationis maioris s. minoris quae maxime
aut minus participant rationem mali detestabilis indefinitum voluntas
pro talem attendi cum virtualiter et implicite seu interpretative maxime
doleret de graviori peccato et virtute ita est disposita ut si ea formaliter
habere dolorem specialem de quolibet peccato seorsim sine haberet apprae-
ciative maiorem dolorem de peccato graviori quam de leviori —
Haec solutio colligitur ex D. Thoma in 4 dist. 17 q. 2 ar. 3 q. 3 ad 1 et
ad 2um et in additionibus 3 p. q. 3 ar. ad 2um ubi ait qui dolet de
hoc quod Deum offendit de diversis implicite dolet diversimode prout
plus vel minus per ea Deum offendit sicut inquit qui diligit
aliquod totum diligit etiam partes virtute implicite secundum quod habent ordinem
ad totum sicut qui diligit aliquam communitatem virtute
etiam singulos diligit plus et minus secundum eorum ordinem in bono com-
muni et eadem doctrina colligitur ex aliis supra citatis in 2a parte — Ut autem
praeter dolorem omnium peccatorum in generali sit etiam necessarius specialis
dolor de quolibet peccato singillatim dicetur infra etc. —

ocasione predictae doctrinae solent aliqui impressioni ... diversa oparat... inter varios ... distinguendi ac fugiendi ... gravi ... quam propria quam aliena —
Sed qu... huius in spiritu examinare ... loci et maiori ... parum in ma de ... in ma de charitate et alibi idcirco ... omni tempore ... palud ... disp. 17 ... e 2 et alii ... in disp. —

C. 7um an ad contritionem requiratur aliqua determinata duratio et intensio actus et an hic possit esse nimia ita ut ... sit vitiosa

quod attinet ad durationem aliqui ... in 4 disp. 14 q. e 2 ac ... ad contritionem ut sit ... dispositio ad gratiam requiri aliquam determinatam durationem ... et Caietanus ... requirere aliquam durationem ... Dei ... determinandam —
quod autem attinet ad intensionem ... Adrianus in 4 ... quodlibetis ... sufficiens ad consequendam ... gratiam requiri dolorem ... ut ... ad faciendum ... exigere summam intensionem absolute ... divino auxilio —
2º alii dicunt requiri intensionem summam ... simpliciter et absolute sed comparative ad intensionem aliorum actuum ... ad intensionem ... alios actus ... de ... et 15 et 16 ... loquendi aliquorum antiquorum ... doctorum asserentium contritionem ... dolorem maximum comparative aliis actum ... alios ... in 4º disp. 17 ... e 5 ... palud... disp. e 1 ... et alii sed ... hi et alii autores antiqui quamvis ... hoc modo loquendi ... debet ... dolor maximus aut summus ... semper ... limitationem quoad intensionem seu intensive (quae ... aut raro ... dicere ... dolor maximus ... ut colligitur ex illorum contextu et mente —
3º alii asserunt ad contritionem saltem requiri ... aliquam intensionem quamvis non sit necessaria summa intensio ... refert ... in 4 disp. 14 e 2 ... e 4 sed sane ... id exprimere —
Dico ... ad contritionem ut sit sufficiens dispositio ad gratiam ... necessaria aliqua praefixa et determinata duratio ... nec aliquis certus aut praefixus gradus intensionis sed satis est ut habeatur in quocumque ... tempore

aut instanti et in quolibet eius minimo gradu temporis colligitur expd.
Thoma in 4 dist. 17 q. 2 a. 3 q.la 1a ad 4um et q.la 3 ad 3m et ad 2um et Bonaventura
dist. 16 p. 1a q. 1a et a. 4 q. 2 illamque tradunt gravius in 4 dist. 19
q. 1a maioribidem Scotus dist. 17 q. 2 a. 4 Ledesma 2a 4 q. 2 a. 2 dubio
Vega lib. 13 in tridentinum c. 23 et 29 Victoria in summa q. 116 Corduba
lib. 1o quaestionarii q. 2 Navarrus in manuali c. 1 n. 9 et 23 Enriquez tomo
Summae lib. 1o de penitentia c. 27 n. 4 et 5 et 6 ubi refert alios vel armi
nus tomo 2 Roberti lib. 2 de penitentia c. 11 et colligitur ex catechismo Pii 5
de sacramento penitentiae pagina 292. Si quis autem aliter quam tradit
circumscribitur —
Probatur 1o quia in sacra scriptura promittitur venia peccatori avertenti se a peccatis
et convertenti se ad Deum et agenti penitentiam ut Ezechielis 18 et 33 Isaiae
30 Jeremiae 15 Zachariae 1o Joelis 2 Mathei 3 et alibi saepe nec petitur certa
aliqua duratio temporis aut certus aut praefixus gradus intensio
nis et quamvis exigatur conversio ex toto corde tamen per hanc intelligitur
conversio integra et summa appretiative qua post ponantur omnia quae
repugnant divinae amicitiae ut dictum est precedenti q. 1a § 3 ex
illis et amplius dicetur infra in solutione ad 1am obiectionem —
2o Specialiter inde confirmatur quia dato quod ad contritionem ut sit sufficiens dispositio ad
gratiam necessario requiratur duratio aut praefixa aliqua continuatio
seu mora temporis ut dicunt adversarii ita ostenditur quod sequeretur
inde hominem suppositis omnibus auxiliis gratiae et aliis requisitis non posse
in quolibet brevi tempore etiam in articulo mortis habere sufficientem contriti
tionem ad obtinendam veniam atque inde tunc carere remedio
precise defectu longioris temporis quamvis adsint alia requisita
hoc autem non est contrarium communi doctrinae sanctorum Patrum et aliorum in
terpretum collectae ex sacra scriptura praesertim ex illo Ezechielis 23
in qua cumque die conversus fuerit ubi iuxta communem litteram
sacrae scripturae per quemcunque diem intelligitur etiam quodcunque scilicet breve
tempus et momentum ut etiam colligitur ex illo Ezechielis 18 con
versus ingemuerit salvus erit et aliis locis supra citatis § 5 probatur 1o
ubi indicatur statim ac homo convertitur semper per veram contritionem
iustificari et absolute promittitur venia non requisita ulla temporis

mora. pret.a idem hir.e ex hijs que stan.t subiiciunt. —
c.fr q. in concilio vienensi q. refert. in decretalibus c. firmiter
de summa trinitate et fide chatolica d.r hoiem lapsum posse
semper p. veram penitam reparari ubi illa dictio semper de
notat quodcumq. s. breve tempus et instans huius vite supposito divino
auxilio et alijs requisitis alioqui ho. in articulo mortis aut extra
illum in tempore huius vite urgebitur quam sit illa determinata mora
quam exigunt adversarij ex supposito divino auxilio et alijs requisitis
ex lege communi n. posset reparari precise ob defectum temporis quod stat
n. e. consonum illi dictioni asserenti posse hoiem semper p. veram
penitam reparari hoc e. supposita vera penita semper ac proinde
quodlibet s. brevi tempore ac momento posse consequi veniam —
pret.a sepe sancti patres docent hoiem consequi veniam p. veram penitam
factam in quolibet s. brevi tempore et momento et in articulo mortis
ut videre e. apud illos in loca scripture supra citata et specialiter et p. ut
in illud ecclesiastici facile e. in oculis Dei subito honestare pauperem
item in decreto gratiani de penitentia dist. 3 c. talis ubi ex dicto Crisos
tomo homi epla. 1.a ad theodorum lapsum d.r quantulamcumq. et quamli
libet brevi tempore gestam penitentiam Deus n. respuit et in dist.e 7
c. extremo ex leone papa et c. si presbiter ex Julio papa et c. agno
vimus ex celestino et c. nullus ex d. augustino —. pret.a apud
d. Ambro. basi. grego. Crisost. et bernardum quorum dicta re
fert bega lib 13 in tridentinum c 23 et nalila velar mi nuj 10
mo 2.o controversiarum lib 2 de penitentia c 11 facile q. ex ipsis in dictis
patent reperiri poterunt plura ad hoc quod p. veram penitam quo
libet s. brevi tempore aut momento factam ho. consequit. ve
niam. —
quarto posita sententia asserens ad contritionem ut sit sufficiens dispositio
tio ad gratiam ne necessario requiri aliquam certam aut prefixam
moram temporis ita ut ho. p. illam in quolibet breviori tempore
aut instanti aut in articulo mortis n. posset ex lege
communi consequi veniam e. omnino reiicienda ut periculosa. [illegible]

damnant medinaᵃ 2ᵉ q. 10 a. q. et ali — et bega. lib. 3 incidenti num. e 23 ait illam e[ss]e o[pi]nionem duri[ssi]mam et absurdissimam ac portentosam —

3º sequitur intensionem q[uae] nec ad contrit[ionem] necessario requiratur determinatus ac prefixus gradus intensionis ut dicunt adversari ostendit[ur] ex dictis patrum locis eximentium scripturam sepe quo sequitur fuit illud ibi positum ex d. Chrysostomo quantulamcunque penitentiam & illud ex d. leone in epistola qᵃ ad Teodorumepiscopum q[uo]d hic indecrevo gratiani causa 26 q. 6. c. his qui tempore ubi ita ait misericordie Dei nec mensuras possumus ponere nec tempora definire apud quem nullas patitur venie moras conversio dicente Dei spiritu per ezequielem c. 18 cum conversus ingemueris tunc salvus eris —

Confir. 1º q[uia] e[ss]e et justa actus contrit[ionis] et charitatis sicut et fidei ac spei et aliarum virtutum potest salvari in gradu remissiori quam sit ille determinatus gradus vgᵃ ut sex. s. ut 8. quem exigunt adversari nam talis determinatus gradus intensionis sicut non e[st] de e[ss]entia aliarum qualitatum ita nec istarum et alioqui a nullo unquam posset haberi e[ss]entia actus contrit[ionis] et charitatis aut fidei. s. aliarum virtutum nisi cum tali determinato gradu intensionis q[uo]d e[st] perse et ex ai consensu et usu ac experientia ostenditur e[ss]e falsum et absque illo determinato gradu intensionis potest haberi actus contrit[ionis] et charitatis per quem homo bene avertatur a peccatis et convertatur ad Deum quantum satis e[st] ad veniam consequendam nec n[on] cum doctrinae theologorum communi experientia et patribus consonum e[st] dicere q[uo]d cum tali dispositione contritionis et charitatis supernaturalis manet peccatum —

Confir. 2º q[uia] ad implendum preceptum vgᵃ spei aut elemosine. s. alterius rei ac per inde etiam contrit[ionis] satis e[st] habere justum actum qui precipitur nec determinatus gradus intensionis vgᵃ ut 6. s. ut 8. ex scriptura aut consiliis. s. aliunde ostenditur e[ss]e preceptus et moraliter impossibile esset hominem semper advertere et aplicare talem attentum conatum ac requiritur ad eum determinatum gradum intensionis praeterea cum n[on] sit certum quanta nam debeat e[ss]e illius mensura et quamvis id esset certum adhuc n[on] potest homo discernere mensuram conatus a se adhibendi an sit. s. n[on] sit tanta ac exigitur ad tantam intensionem et an actus elicitus ad illam pertingat unde

in numeris ? scrupulis et anxietatibus dubiis cruciaretur di
biritans anxius fuge ad habuerit eam mensuram contritionis nunc quam
propter aiter theologi docent non dari praeceptum dei intensione actus
ut videre est apud granielem maiorem sotum ledesmam vegam
victoriam corduban navarum et alios sup.a citatos et non iter
speciari in de praecepto charitatis apud d.m thoam 2.a 2.e q. 24 a. 4
et q. 44 a. 6 ubi banez et ali —
unde merito sotus in 4 dist.e 17 q.e a. 4 5 restat quod ait sentam
Adriani asserentis ad contritionem necessario exigi maximum dolorem
intensive hoc est summum gradum intensionis ait non solum esse falsam
sed temerariam — de alia vero senten.a quae affirmat requiri non su
mmum sed quendam certum ac determinatum gradum intensionis ait illam
nulla vero fulciri ac sinde eadem facilitate qua asseritur negari in illa
meis notat temeritatis aliquem sicres securiorem notam illi imurem
quae non est consonadicens scripturae argumentum sup.a citatis nec sane doctrinae
theologicae ut probant rones sup.a positae —
dico quamvis non sit necessarium valde non expediens et aiter consulendum est
ut contritio quae ad fieri posset sit cum magna intensione vehementi
fervore et continuatione probatur quia hoc fuit expediens et factis sanctorum ut de david
psalmo 6 lavabo per singulas noctes lectum meum. de d. petro matthaei 26
flevit amare de magdalena lucae 7 lacrimis coepit rigare pedes eius et
saepe sancti patres docent dolorem de peccatis et paenitentiam debere esse fer
ventem et vehementem ac continuam ut videre est apud d. cyprianum am
brosium gregorium Augustinum bernardum et alios quorum dicta fa
cile inveniri possunt ex illorum indicibus constatque per se loquendo eo meliorem
et utiliorem esse contritionem et dolorem voluntatis de peccatis quo est fervent
ior et maxime continuus —

Dubitari tamen potest an dolor de peccatis possit esse nimius ita ut propter excessum fervoris et intensionis sit vitiosus.

Rx dolor spiritualis qui est in voluntate per se loquendo non potest esse ni
mius seu vero per accidens si ad certam ex illius vehementia excitare
non tantum dolorem sensibilem et tantam commotionem humorum et
alterationem corporis ut afferat grave periculum mortis aut gravis
morbi ita d. thomas in 4 dist.e 17 q. 2 a. 3 q.la 2.a durandus in
eadem dist.e q. 4 d. bonaventura dist.e 16 a. et 2 et aiter alium
d. thoma in additionibus 3.e p.ts q. 3 a. —

Pbr. qr. uniuscuiusque spiritualis de quauis qui est in ibo lustare sit per se actus bonus obiectum speciali bonitatem honesti quae est equalitas importiniq. de uitae infinitae maiestati Dei ex eo quod eliciatur cum maiori aut minori feruore et intensione per se loquendo et reddit malus nec inimicus sicut nec actus amoris et religionis aut e uirtutis spiritualis erga Deum — pro quod deinde contingere potest actum exeuntis ad uitam tam ardentem et tam uehementem cum actum qui ad hibetur ut exiret tam ingentem dolorem sensus et commotionem humorum et alterationem corporis quae afferat graue periculum mortis et grauis morbi quod lege conservandi uitam et salutem tenetur homo uitare hac de causa ad hibendae moderationi in gen. uitandis ut ex doctrina scripturae docent sancti patres supra relatis pur.e 2 c 3 § 2.o de penitentia exteriori — qua autem ratione actus doloris de peccatis cum sit uirtutis moralis sicut et actus religionis dico ipso sit habere aut non habere medium explicatum dis pur.e 9 c 1.o § 2.a § dices quelibet uirtus moralis

Obiectiones contra dicta

Multae obiciuntur aduersarios ex supra dictis audiendi faciles a quo similiter solui poterunt qua propter solum subiiciamus nullas sequiores — 1.a obiectio ex locis scripturae qua praecipit conuersio a peccatoris ad Deum ex toto corde et tota tribulatione animae ut deuteronomii 4 et ex tota anima ut deuteronomii 30 et alibi saepe ergo adimittitur requiritur ut eliciatur cum summa intensione alioqui non erit ut praecipit ex toto corde et ex tota tribulatione animae et ex tota anima —

Respondetur negando consequentiam quia sacra scriptura per hanc frasim qua iubet conuersionem ad Deum ex toto corde et tota anima et omnibus uiribus &c.a sicut et quando iubet amorem et dilectionem Dei ex toto corde signat affectum summum appretiatiuum qui saltem uirtute homo se totum referat in Deum itaut nihil relinquat in corde quod simpliciter repugnet diuinae amicitiae sic non merito dicitur homo conuerti ad Deum ex toto corde et tota anima &c.a quod excluso omni affectu ad peccatum mortale non relinquit demum ullam formam in cordis hominis ullum affectum ad peccatum mortale pro quod demum dicitur inhabitare homines in ea explicant ceteri

Sancti patres et expositores in illa locaci rata et alia similia et theologi locis supra relatis a. 1. ad quod in hoc sensu intelligebat. praeceptum unde diliges Deum ex toto corde ut expresse docent in a. cund. 2. hoc 2a 2e q. 24 a. 8 et q. 44 a. 8 dicitur in materia de charitate disput. 8 a. 11 et dis. disput. 9 q. 9 et tales contritio dilectio erga Deum debet esse aestimative summa appretiative quamvis non sit maxima intensive quoad gradus intensionis et scribens ut expositione in iis dem locis notat et c. praecedenti a. 1 —

Sed instant adversarii fieri non potest ut aliquis affectus sit summus appretiative non intensive quia quo pluris res aliqua aestimatur eo intensius amatur ergo si contritio de peccatis et dilectio Dei debet esse affectus summus appretiative etiam et intensive —

Respondeo negando antecedens quia appretiatio sumitur ex magnitudine obiecti quod est maius aut minus in bonum sive malum quia aestimari debet quod est maius aut minus bonum sive malum intensio vero actus sumitur ex conatu potentiae producentis actum cum pluribus aut paucioribus gradibus intensionis in qualitate et fieri potest ut de maiori bono aut malo habeatur maior appretiatio quam de minori quamvis non habeat maior intensio actus per plures gradus intensionis ut constat ex communi doctrina auctorum locis supra citatis in hoc c. a. 1 et satis ostensum est c. praecedenti a. 1 et in materia de charitate disput. 8 c. 10 —

2a obiectio expresse multi aliqui patres unanimiter ad contritionem praesertim de magnis peccatis exigunt dolorem magnum perhibentes intensum summum vero illi exprimunt non sufficere contritionem quantumcumque et quantulibet brevi tempore — aliis patribus ex d. Cipriano sermone de lapsis ubi ait quam magna deliquimus tam granditer defleamus penitus crimine minor non sit etc. idem habet ex d. Ambrosio in lib. ad virginem corruptam c. 8 et d. Bernardo de modo vivendi c. 10 d. Isidoro lib. 2 de summo bono c. 12 et alii qui adversarii penitentes requirunt magnos fletus et gemitus et labores ut dicitur in Deuteronomio 55 c. 2 et 4 et cogitabo vobis in illo Isaiae 59 rugiamus quasi ursi et Ieremiae 31 pone tibi amaritudines et Michae 4 dole sicut parturiens etc. praeterea saepe sancti patres reprehendunt tepidos circa inimicos suos penitentes et eos qui peccatoribus polliciti sunt beniam citò et facile ut sequitur.

d. isidorus lib 2 de summo bono c 13 —

Et testimonia patrum et scripturae si referantur ad quantitatem seu magnitudinem doloris quoad intensionem et fervorem et continuationem actualem non probant illam ut necessariam ad consequendam veniam peccatorum et gratiam sed ut expedientem et consilio ad perfectam poenitentiam. nam dico quod est necessarium ex ipsa doctrina scripturae et patrum locis supra citatis ut illa constat ad iustificationem sufficere quamcumque veram contritionem quae ut est summus dolor appretiative illius quod aptissime cum moderatione illa attributa quod sit ex toto corde et tota anima etc. adque hac magnitudine contritionis appretiative Deus pro sua misericordia contingit ad concedendum benignissime suam gratiam ut hic ex scriptura et patribus supra supra dicta ut ita nec unde ostendatur seu ab eo Deus quidem veniam imposuisse hominibus fragilibus tam rigidam obligationem aut faciendi quod quod est possibile summo conatu aut ad hunc ordinem tantam intensionem et vehementiam aut continuationem ac adversari postulant rigidissime sine fundamento quod cogat id asserere et sane si id esset necessarium rarissime a paucis haberetur vera contritio valde ita quod vera via salutis difficillima et moraliter impossibilis et daretur hominibus occasio desperationis et multarum cogitationum de contritione an perveniret ad tantum gradum intensionis et fervoris etc. —

praeterea cum aliud sit agere de contritione et poenitentia sufficienti ad remissionem peccati quoad culpam et poenam aeternam aliud vero quoad totam poenam temporalem ea testimonia patrum et scripturae quae indicant non sufficere qualemcumque contritionem et poenitentiam loquuntur non de illo sed de hoc et sensus est ad remissionem peccatorum quoad totam poenam temporalem non satis est qualemcumque contritionem et poenitentiam nec pro quascumque labes poenitentias satis fieri pro gravissimis peccatis unde quoad hoc sancti patres reprehendunt eos qui oppositum docent et faciunt —

denique quando sancti patres reprehendunt tepidos aut remissos poenitentes et eos qui peccatoribus facile cito polliceantur veniam loquuntur contra eos qui inani fiducia absque divina dispositione se ipsos salvantes non solum negligunt fervorem et intensam contritionem

Sed nec plurimi dicunt de cernendis peccatis quae excludant
a futuro ad quemcunque peccatum mortale non tamen gradiri parte negant ad
iustificationem sufficere veram contritionem quantulamcunque et quantulibet bre
vi tempore motam supra expositam ut dicitur —
3º arguuntur si pro dispositione ad iustificationem sufficeret contritio quantum
nobis remissa et quolibet brevi tempore aut momento sequeretur in
de homines quoscunque habentes contritionem posse certo cognoscere se habere suffi
cientem dispositionem ad iustificationem ac proinde certo etiam scire se tunc conse
qui gratiam sed hoc est falsum et 3º videmimus ss 6 de iustificatione c 9
ubi dicitur neminem posse esse certum se gratiam Dei esse consecutum ergo et antecedens
etiam est falsum —
Ex negando se qualemcunque contritionem quae est dispositio sufficiens ad iustificationem
debet esse supernaturalis ut dicitur disputatione sequenti quamvis autem homo experiatur
se habere dolorem de peccatis non tamen potest certo discernere an illa sit supernaturalis
ut oportet ad iustificationem ad quod hoc plenius constabit ex dicendis loco citato et
alibi —
4º arguuntur non potest haberi actus voluntatis qui duret pro solo instanti
sed quilibet debet necessario durare per aliquam morulam temporis quia aliquin
si quilibet actus voluntatis non haberet aliquam morulam necessario sequeretur
illum posse quolibet continuari et inde ulterius sequeretur illum
si sit bonus et meritorius habere infinitum meritum quia cum in illa conti
nuatione sint infinita instantia cuilibet novo instanti responderet no
bum meritum illius actus quo libere continuari ergo dicitur contritionem non posse
haberi in uno instanti aut quolibet brevi tempore sed necessario esse in generali quam
moram —
Ex quod quid sit de illa quaestione an possit haberi actus voluntatis qui duret so
lum per instans in qua plures negantur tenent aliqui ex quo est gravis ille ba
quez 1ª 2ᵉ tomo 2 disputatione 229. c 10 et 1ª 2ᵉ tomo 1º disputatione 54 c 3
alii vero plures tenent partem affirmantem quam nos secuti sumus in materia
de charitate disputatione 9 c 6 s 2 ubi solutionem ad argumentum pro positivum de infi
nitate meriti quod quidem in quam sit de illa quaestione in quacunque et illam sentiendo
tenendam esse ut certa doctrina supra tradita est contritio quaecunque s
recipi tempore aut instanti haberetur sufficiens dispositio ad iustificationem
quare ad argumentum pro positivum quod ad presens attinet dicendo omittendo antecedens
et negando consequentiam quia licet detur quilibet actus voluntatis post
quam inceptus est necessario durare aliquam in continuatione per aliquod tem

tempore itaut negaat ex opposito interrumpi nisi post elapsam aliquam temporis moram a dextris sed induere contritionem ab ipso instanti aut quoties brevi tempore quantum nisi sit esse sufficientem ut dici possit aliqua significatio ita ut ad consequendam omnimodam gratiam non sit necessarium computari illam moram temporis sequentis in quo continuatur. videri Quoque ipse Summe lib. de poenitentia c. 27 n. 4 ad finem ubi idem docet et ibidem in glossa littera q ait si aliquando actus voluntarius continuatur per ultimum non esse tunc sicut contritio in sui significatione sit in temporis inadequata hoc est inadvertata quae immediate antecedit post instans quod ultimum non esse. ad quod hoc a nobis explicatum est ubi de instanti et de situ actuum internorum —

C. 8. an contritio debeat esse dolor de omnibus et singulis peccatis, actualibus propriis praeteritis distincte et in speciali cognitis et an possit fieri de aliquibus peccatis et non de aliis —

S. 1ª aliqua praemittenda sententia et solutio est

Praemittendum est primo ex communi doctrina in materia de malis seu obiecto malitiae contritionis traditam in additionibus 3 p. q. 2 a. 1 usque ad 5. solere hoc affirmari quod contritio non est de malis poenae sed de malis culpae hoc est de peccatis non de peccato originali sed de actuali nec de peccatis futuris sed praeteritis hoc est commissis nec de peccatis alienis sed propriis unde communiter inferri solet contritionem tantum esse de peccatis actualibus propriis praeteritis ut in diversis apud auctores loco ex sime citato et in q. dist. 17 q. 2 a. 3 — hoc autem non est ita intelligendum quasi de nullis aliis obiectis nisi de peccatis propriis actualibus commissis possit fieri dolor aut alius actus elicitus a virtute poenitentiae sub ratione essentialem imitentem proprio obiecto illius formali ut ostenditur diximus poenitentiae ubi explicuimus quamvis possit fieri de peccato originali et de peccatis futuris et alienis et de aliis etiam rebus quae non sunt peccata ut v.g. quod possint non peccandi et satis faciendi est actus virtutis poenitentiae quare praedicta doctrina communiter recepta ita intelligenda est quod actus huius dominativae contritionis et poenitentiae quae denotat rem significantem possit solum fieri de peccatis actualibus propriis commissis quae solum dicuntur proprie contritio et poenitentia rem significare de malis nostra propria voluntate perpetratis cuius modi sunt peccata actualia propria a nobis

commissa ut plenius in illo loco exposituri —

2° poenitentiam ad contritionem ut sit sufficiens debet posse ad gravi... qui lapsus est in peccatum mortale per se loquendo requiritur illius individualis ratio et praeceptum non satis esse ut sit detestatio generalis de peccatis suis sed inde accipi bene ab alio qui nunquam commisisset peccatum mortale sed per se loquendo requiritur ut ille non displicat in peccato suo sed doleat de illo per ut ante commisso hoc est doleat se peccasse per loca ex locis scripturae quae exigit a peccatoribus poenitentiam de suis peccatis in tantum recognoscant et doleant se peccasse ut Jeremiae 3 Ezechielis 18 et 33 et alibi Regum 2° regum 12 et Salmo 50 et de peccatis eius describitur poenitentia David dicentis peccavi domine et Lucae 15 filius prodigus in exemplum veri poenitentis induitur dicens Pater peccavi in coelum et coram te et quae et plura alia loca patrum sic docent sanctus Patres —

confirmatur ex concilio 55 q 4 ubi dicit contritionem est de peccato commisso illanque continere odium vitiorum et anteacte vitae hoc est peccatorum praeteritorum — probatur per hoc quia poenitentia quae aliquis per iniuria alteri illata intendit veniam alteri exigit ut poenitens recognoscat et fateatur et doleat se malefecisse ut constat ex communi usu et ex instantia rei unde haud cuiquam poenitentia dicit respectus veniam agitur erroris et retractatur et detestatur malefacti sicuti per scholasticum magistro in 4° dist. 14 agentes de hac poenitentia quae est respectus veniam illam ex divo ambrosio et gregorio et aliis patribus describunt per dicitur adesse ... praeterita tantum unde cum poenitentiae praeterita mala plangere sicut communio (?) in ratione quasi contritionem demolitionis ... peccatis per poena ... per dolorem quo homo conversus sentit et doleat se peccasse —

hinc sequitur ex instantia individuali et praecepto praedictis quod quando instat obligatio illius per se loquendo teneri hominem ad aliquam diligentiam adhibendum saltem in vi examinet suam conscientiam ut recordetur et discernat bonum in ... peccata de quae debeat conteri — hoc verum supponitur inter doctoribus in istis tandem inqualibus ... et probatur quia ex illis individualitate et praecepto talis contritio in quo ... ut teneatur peccator dolere de peccatis commissis ut ostenderimus sed hoc non potest praestare nisi recordetur et discernat se commisisse peccata ut constat ergo tunc per se loquendo tenetur et ad id adhibere aliquam diligentiam examinando saltem in vi conscientiam ut recordetur an peccaverit in ... forte obliviis existimaret se non peccasse —

notandum autem ... adiectionem est illam limitationem quae ex ipsa natura individuali et specifica praedicta commissionem exigitur id quod dictum est quod quamlibet talis individualis actus qui hic denominatur commissio et respicit unicum sit specie et numero commisso atque inde fluxe loquendo praerequiritur praedictum examen sed attentionem quae hic revocet in mentem an sua virtute nunc non actus semper sub ratione specifica. Si quidem non solum de specifico peccato commisso sed etiam de specie sub se et de specie futuro et de alieno et de aliis etiam rebus facti hic actus eliciuntur, ut suppositione sumus, ut ostensum est dictis superioribus praecedenti et initio huius cap. —

His praemissis controversia est inter autores an ad contritionem requiratur specialis dolor de omnibus et singulis peccatis definite et in specie, an vero sufficiat dolor de peccatis commissis in universum et sub generalibus terminis, ut cum dico doleo de omnibus peccatis a me commissis sunt et me paenitet. Et quia ut autem notatur aequivocatio diversis sensibus quae in hac re misceri solet sciendum est aliud esse asserere requiri specialem contritionem de singulis peccatis in hoc sensu quod de quolibet peccato singulari habeatur sua contritio distincta ab ea quae habetur de alio, itaut tot sint contritiones diversae quot peccata, aliud vero in hoc sensu quod habeatur una specialis contritio quae simul feratur in omnia et singula peccata definite et in specie alicui cognita, praemisso examine de singulis in specie et numero, autem sit modo de peccatis mortalibus in quibus cadit obligatio contritionis —

1º Dico 1º ad contritionem non est necessarius specialis dolor de singulis peccatis mortalibus in hoc sensu ut singulis peccatis respondere debeant speciales actus doloris distincti, unus de uno peccato et alius de alio. Unde non est necessarium ut homo habeat singillatim unam contritionem de peccato superbiae et aliam de peccato avaritiae et sic de reliquis eliciendo tot actus contritionis quot sunt peccata mortalia quae memoriae occurrunt — haec in hoc sensu posita videtur et communis apud omnes autores in specie tradentes in qualibet sententia, nam quamvis multi dicant de singulis peccatis mortalibus requiri singularem contritionem, id tamen non asserunt in eo sensu ut velint necessario requiri tot contritiones quot sunt peccata, sed loquuntur in alio sensu statim subdendo. Asseveri autem hanc probatur ex his quae dicentur in 2ª et 3ª — ..

Dico 2º ... et de sensibus inter autores est an exigatur specialis contritio de singulis peccatis mortalibus in hoc sensu ut praerequiratur.

diligens examen quo homo revocet in memoriam singula peccata morta-
lia admissa etiam in speciali ad quod requiritur unum actum virtutis specialem contritionis
de illis omnibus et singulis distincte cognitis ut si forte tunc obliviscatur ali-
quorum peccatorum in speciali an si postea illa occurrant memoriae teneatur elicere
aliam specialem contritionem de illis —
1a sententia absolute et sine ulla limitatione asserit necessarium esse praedictum exa-
men de omnibus et singulis peccatis atque inde contritionem debere esse specialem de omnibus
et singulis distincte cognitis ut haec sententia ita absolute proposita referri
solent multi graves autores ut D. Thomas 3 p. q. 87 a. 1 et in 4 dist. 17
q. 2 a. 3 quaestiuncula 4 ad 2um Durandus ibidem q. 2 ad 1um Paludanus q. 1 a. 2 ad 5um de
Tabiena verbo confessio q. 69 membro 3 [illegible] Bonaventura
in 4 dist. 16 p. 2 a. 2 q. 1 et 2a Silvester verbo contritio q. 3 [illegible] Medina
[illegible] de contritione [illegible] multi ex his autoribus in meritum
referunt ut haec sententia ita absolute posita in eo sensu ut non admittat limi-
tationem pertinendam in 2a sententia et videre apud illos et specialiter
apud D. Thomam locis citatis et ibidem q. 3 ad 1um et locis statim referendis
in 2a sententia —
2a sententia adhibet limitationem dicens praedictum examen seu cogitationem de omnibus
et singulis peccatis in speciali exigi solum quando homo habet sufficiens
tempus et commoditatem ut per accidens desit tempus et commoditas satis
esse ut homo doleat de omnibus suis peccatis in communi cum proposito confitendi et
dolendi de illis in speciali quando poterit ita sentire D. Antoninus 3a
p. titulo 14 c. 3 § 9 Ricardus in 4 dist. 16 a. 9 q. 2 Capreolus dist. 6 q. 1
ad finem Durandus ibidem a. 3 [illegible] Scotus dist. 17 q. 2 a. 3 ad 2um Corduba
lib. 1 quaestionarii q. 15 opinione 2a Ludovicus Lopez 1 p. instructorii c. 6
[illegible] 2a et colligitur ex D. Thoma de veritate q. 28 a. 8 ad 4um et a. 9 ad 1um et
alibi —
3a sententia absolute asserit admittendo non esse necessarium tale examen et re-
cogitationem et dolorem de singulis peccatis in speciali ita Almainus in 4 dist. 14
q. 1 a. 3 Maior dist. 17 q. 1 Adrianus in 4 q. 4 de confessione § quo ad peccata
Caietanus 3 p. q. 87 a. 1 et 1a 2ae q. 113 a. 5 ad 3um et tomo 1 opusculorum
tractatu [illegible] de contritione q. 2 Vega lib. 13 in Tridentinum c. 25 [illegible] Navarrus
in summa c. 1 n. 22 Victoria in summa q. 115 Enriquez tomo 1 summae lib. 1 de
poenitentia c. 2 n. 3 ad finem et n. 4 et citat alios recentiores —
Dico 1o admittendo non necessario praerequiri examen et cogitationem de omnibus
et singulis peccatis in speciali in eo sensu ut non sufficiat saltem in voto in-

implicito quando non suppetit tempus aut commoditas hic ut minimum intendit, ab autoribus relatis in 1a et 3a sententia et verba certa probat quia ex communi sententia quam vidi etiam apud autores relatos dici solet saltem in casu in quo aut incommoditatis sufficere contritionem generalem de omnibus peccatis in re in confusione Dei —

2o inspectis autores qui ad contritionem exigunt praeviam examen et recogitationem de singulis peccatis non afferunt idem magis necessarium ad contritionem quam ad confessionem sed ad confessionem id non est ita necessarium ut propter urgentes causas in tempore aut incommoditatis non sufficiat in voto implicito ut patet de multis casibus, in quibus contingit posse fieri confessionem validam quamvis non sit integra de omnibus et singulis peccatis in speciali ut dicitur suo loco in parte de confessione et c. —

3o quia sicut providentia Dei ad iustificationem hominum quodlibet tempore aut momento non exigit nisi quod tunc supposito supernaturali auxilio ex communi lege est moraliter possibile sed quando non suppetit tempus aut commoditas non est moraliter possibile ex animo quaerere aut in memoriam omnia et singula peccata praesertim hominum qui longo tempore dediti fuerunt multis aliis peccatis ut patet et tunc id non est ita necessarium ad contritionem ut non sufficiat in voto et saltem supposita ignorantia invincibili aut inadvertentia invincibili sufficit votum implicitum quod afferunt probant ex eo quod in simili casu contingit sufficere votum implicitum confessionis ut diximus supra in his adiis parte c. 9 —

Dico 2o quamvis ad confessionem sacramentalem per se loquendo requiratur examen de omnibus et singulis peccatis mortalibus id tamen non est per se necessarium ad contritionem sed sufficit contritio de omnibus peccatis volunte per generali displicentia conceptis ut cumulo dolendi de omnibus peccatis ante omnia propter offensam contra Dei hanc tenent autores relati in 3a sententia et communiter alii recentiores inter quos enriquez tomo 1o summae lib. 1 de poenitentia c. 20 n. 3 ad finem ait poenitentem ratione contritionis non teneri ad recogitanda singula peccata quod non sic recogitandi non est nisi propter confessionem quae fit homini tanquam iudici et medico quo fine cessante cessat etiam obligatio sic recogitandi —

explicatur et probatur quia quod confessionem sacramentalem per se loquendo requiratur praedictum examen de singulis peccatis hoc ex institutione Christi iuxta traditionem ecclesiae et specialiter in omni hoc causarum quo oportet

confiteri species et numerum peccatorum mortalium ut dicitur suo loco ubi
de confessione non mihi est unde ostendatur hoc esse in iure diuino necessarium
praecise ad contritionem atque inde est cur sine fundamento cogente introdu
catur talis necessitas —
confirmatur quia generalis contritio de omnibus peccatis sub uniuersali distributione continet contri
tionem formalem de singulis peccatis sub colectione siquidem fertur in colectionem quae
est aggregatum formaliter ex singulis quamuis non fiat in particulari
illorum mentio sicut etiam hic actus generalis propono seruare omnia mandata
Dei est formale propositum de singulis sub colectione nec est unde probetur alia
rigidior obligatio de contritione circa singula peccata in speciali exprimenda
quare sicut ante legem gratiae dolor supernaturalis de omnibus peccatis colectiue
seu sub generali distributione hoc pacto dolendo de omnibus peccatis commissis
propter offensam diuinam Dei erat sufficiens contritio nec ex scriptura aut
patribus s. aliunde ostenditur ad illam necessarium fuisse examen
de omnibus et singulis peccatis in speciali ita et modo in lege gratiae atten
dendo praecise obligationem contritionis similis actus est sufficiens contritio
quia quoad hoc non est unde ostendatur oppositum —
hinc infertur modo etiam in lege gratiae eo tempore quo homo non potest aut non tenetur confi
teri quamuis illi superat tempus et commoditas ad recogitanda omnia sua
peccata in speciali ad id tunc non teneri ut de illis habeat contritionem quia ad contri
tionem satis est dolere de illis colectiue sub generali distributione modo dicto sine
examine de omnibus et singulis peccatis in speciali in qua ratione non est se propter contri
tionem sed propter confessionem sacramentalem quamuis pro se ad ipsam contri
tionem necessaria sit aliqua recogitatio qua homo saltem in [illegible] discernat
an commiserit aliquod mortale nunc siquidem contritio quae est ex
natura non est de peccatis fieri debet praecise sed de peccatis commissis homo
dolebat se commisisse peccata ut diximus supra in hoc c. § 2 reddenimus
et § hinc sequitur —
Sed dubitatur 1.o an si aliquis post sufficiens examen
non recordetur se unquam peccasse aduertenter ex natura et fre
quentia contritionis quando instat tempus quo obligat
praeceptum contritionis teneatur ad eliciendum aliquem actum
contritionis sub ratione generali peccatorum —

Ro dubitandi e qr omissio ut ex ci doctrina in hoc c. in 1o et 2a supposit dictum demum a depeccatis actualibus propriis peccator omissis et non solum de peccatis sui de qui post sufficientem examen non recordat. se omisisse illum peccatum non tenetur elicere contritionem aliqui referentes dr bonam bentam in q disp. 16 in 1o p. ar e 2a afirmant illum tunc teneri ad contritionem de propriis peccatis subcondicione si forte peccatum aliquod omisit — alii ro ad hi uentes limitationem dicunt illum tunc adid teneri si sit dubius an omiserit peccatum nu ne non tn teneri si moraliter certus sit se peccasse —
Sed respondendum ad hui addisp. propter sequentes propositiones 1a propositio data hac ipotesi quod aliquis esset moraliter certus se nullum omisisse peccatum illum teneretur ad eliciendum cum actum contritionis qui e regi specie nui ad dolor de peccatis omissis etiam sub condit. propositio qr cum ille tunc haberet moralem. certitudinem se hoc non habere maior talis actus ut supponit non e unde ostendat obligari ad illum eliciendum —
2a propositio nemo ex ci lege citra peculiarem gram et rebelatione moraliter certus sed commisisse peccatum saltem ueniale ac proinde instante tempore quo obligat praeceptum contritionis quantumvis certo non recordet se omisisse illum peccatum non propter seloquendo tenet. saltem sub ueniali elicere actum contritionis aut alium equivalentem explicat. et probatur qr cum homo etiam iusti et sancti peccata dant saltem inuenialia iuxta illud sepcies in die cadit iustus et a nemo ex ci lege citra peculiarem gram et reuelatione sine moraliter certus sed omisisse peccatum saltem ueniale inde autem sequitur etiam sine quo obligat praeceptum contritionis per se loquendo teneri saltem sub ueniali ad contritionem aut alium actum equivalentem qr sicut de peccato m. tenet. hos sub mortali stari eo tempore quo instat obligatio praecepti contritionis ita eodem tempori de peccato ueniali tenet. sub ueniali habere actum contritionis aut alium equivalentem ut dicet. infra ubi de praecepto contritionis —
ad eiz qr neque ex ci lege ho sit ob moraliter certus sed commisisse peccatum non saltem longo tempore siquidem sine speciali auxilio non sit longo tempore per seuerare in gra ut tradit. 1o 2e e 109. et alibi inde sit ut sancti probauit legit

quem libet ex ali lege p[ro] aliquo tempore quo obligat praeceptum contritionis teneri sub peccato m[ortal]i ad contritionem saltem sub conditione si forte commisit aliquod mortale quod non est moraliter certus se non fuisse mortaliter. sed de hoc merito dubitare potest cum nunquam moraliter certus sit quantum ver illud sit contingens quo homo cum debitis auxiliis potest sine auxilio speciali in gratia ne ancet quando habeat speciale auxilium.

Difficultas 3a Superest an si aliquis bona fide existimans se esse moraliter certum quod non sit lapsus in peccatum m[ortal]i cum in re vera in illud fuerit lapsus numquid si ille eliciat actum detestationis de peccato m[ortal]i sub se et non habeat esse contritio sub conditione talis actus sit illi sufficiens cum dispositio ad iustificationem —

Et affirmandum si ille sit actus supernaturalis detestationis proprio perfectam ... sub se p[ro]inde ac illum habere posset is qui in re fuisset. ... sine ... si ... alii requisitis ... re vera contritio sit peccatum m[ortal]i ... de peccato ... contritio ... p[ro] aliquo tempore quo obligat praeceptum contritionis ... loquendo sit requisita ad iustificationem ut habetur ex supra dictis § 2 ... dendum est p[ro] ... supposita bona fide quam existimat se esse moraliter certum quod non sit lapsus in peccatum m[ortal]i supplet p[ro] talem actum supernaturalem ... detestationis de peccato sub se proprio ... sam Dei in quo includitur virtute et in recto contritio de peccato ... so sicut etiam p[ro] ... supposita ignorantia invincibili aut inadvertentia invincibili supplet propositum formale emendationis et ... lut ... ut diximus supra c 3 ... 3a et c 5 ... 2a et favent auctores ... velarii et ... 17 c 2 ... 3a ad 2um —

Dubitatur 2o an possit haberi contritio de aliquo peccato, et non de aliis

Si sermo sit de peccatis venialibus dicendum de aliquo posse haberi veram contritionem etiam supernaturalem sufficientem ad obtinendam divinam amicitiam quamvis nec formaliter nec virtualiter habeat contritio de aliis venialibus immo licet retineat affectum voluntarium virtualem aut etiam formalem ad peccata venialia in quo non est periculum proximum peccandi mortaliter. hinc colligitur ex ... doctrina auctorum ... 38a c 87 ... et sequentibus et ... c 8a quod dicerunt multos ... detestari aliqua peccata venialia ... non adhaerere affectum ad aliqua quae ... p[ro] talem affectum non amittit

divinam amicitiam —
2° Probatur quia cum quatuor licet huius. speciei non repugnans simpliciter divinae amicitiae nihil obstat quominus homo possit elicere actum detestationis supernaturalem detestatur et doloris limitandi illius rationem formalem ad aliqua venialia ut ad odium male talis actus qui cum et actu formaliter ... maliter extendatur ad alia venialia siquidem potest retinere affectum ad ea quae simpliciter non repugnant tali actui et divinae amicitiae —
Dices D. Thomas 3p. q. 87 art. 1° ad 1um ait ad poenitentiam quoad venialium requiri propositum abstinendi a singulis venialibus et existimat non posse fieri contritionem de aliquibus venialibus cum affectu ad alia — Respondeo negando consequentiam quia sicut D. Thomas affirmat non requiri propositum abstinendi ab omnibus venialibus et cum dicit requiri propositum abstinendi a singulis loquitur non de qualibet poenitentia seu contritione venialium sed de ea quae est per se tantum aliter extensibile et requisita ad remissionem omnium venialium qualis est illa quae salutem virtute detestatur quidquid cum culpa retardat mentem a fervore charitatis ut in de singula venialia ut ait D. Thomas in ar. 1 ... ad 1um
3° hoc non nihil obstat dari aliam contritionem minus per se tantum maliter et extensibile quae nunc virtute detestatur quidquid retardat mentem a fervore charitatis sed relinquat affectum ad aliqua venialia —
Sed instabis vero ob quam contritionem detestatur peccatum veniale quia est iniuria Dei saltem levis sed haec est in omnibus venialibus ut patet ergo ... habet contritionem de aliquibus venialibus habet etiam saltem virtute detestationem nec potest esse cum affectu ad aliqua venialia —
Respondeo vero ob quam contritionem detestatur peccatum veniale dupliciter potest attingi primo uniter absque ulla limitatione mali et extensibile ad hoc aut illud genus iniuriae levis et de tali contritione verum est illam saltem virtute esse de omnibus venialibus nec posse esse cum affectu ad aliqua venialia 2° potest attingi cum limitatione mali ad hoc aut illud genus iniuriae levis quamvis non vera contritione qualis conversio ad Deum negatur ad hanc vero talem limitationem respectu quorundam venialium quae per aliud excludunt divinam amicitiam ... respectu venialium quia id non convenit de tali autem contritione ita limitata verum est quodque virtute sit de omnibus venialibus et quod possit esse cum affectu ad aliqua venialia aut supra ostendimus —

si vero fit mentio de peccatis mortalibus aliquibus ex quo vi ie . peccatum venialiter
na quo dicendum in ratione . at absolute dicere verum posse
fieri contritionem de aliquibus peccatis mortalibus et non de aliis aliquo absolute ignoramus — sed in hac re solet esse confusio quae tollenda est per distinctionem aliud non
est loqui de contritione late sumpta pro quocunque dolore etiam naturali aliud vero de
contritione stricte sumpta pro ea quae est actus supernaturalis ex fide et suffi
ciens dispositio ad ipsum justificationem secundum aliud est dicere quod possit fieri contritio de aliquibus peccatis mortalibus absque ratione aut expressa contritione de aliis
aliud vero absque virtuali —
ū Si igitur loquamur de contritione late sumpta pro quocunque dolore naturali dico illam
hoc est aliquem dolorem saltem naturalem posse fieri de aliquibus peccatis morta
libus absque contritione etiam virtuali aliorum et hoc pacto intelligi possunt auctores
dicentes posse fieri contritionem de aliquibus peccatis mortalibus et non de aliis [illegible] qui
nihilominus quo minus voluntas possit aliquo actu saltem naturali dolere
de aliquibus peccatis mortalibus propter aliquam specialem rationem dum non aut
in contra modi s. peculiaris turpitudinis specialis injuriae Dei vg. hae
resis aut blasphemiae quin tali actu naturali speciali in communi re
doleat de aliis peccatis mortalibus in quo quamvis habeat affectum ad illa nec
non in in [illegible] respectu eiusdem actus naturalis est necessaria connexio et ex
perientia constat multos infideles nec non et fideles peccatores actu naturali ve
hementer detestari et horrere aliqua peccata mortalia vg. homicidium fur
tum blasphemiam et non habere affectum ad aliqua alia mortalia vg.
2 ū luxuriae. Si autem loquamur de contritione stricte sumpta pro ea quae est actus supernaturalis ex fide et sufficiens dispositio ad ipsum justificationem dico illam non posse
fieri de aliquibus peccatis mortalibus quin habeat etiam de omnibus aliis saltem
virtualiter et implicite includat affectus voluntarius ad quodcunque
peccatum mortale et in hoc sensu loquuntur auctores asserentes non posse fieri
contritionem de aliquibus peccatis mortalibus et non de aliis quod colligitur ex eis doctri
na tradita ab auctoribus [illegible] 3a q. [illegible] et [illegible] et [illegible] quod
cum quodlibet peccatum mortale sit simpliciter gravissima offensa excludens
divinam amicitiam consequens est ut illa quae est vera contritio supernaturalis
ad reconciliandam sibi divinam amicitiam destestetur saltem virtu
aliter et implicite omnia peccata mortalia et nullum relinquat
voluntarium

voluntari una futur si quidem id repugnat cum divina amicitia et talis contritio non potest haberi de aliquo peccatis mortalibus quin habeatur etiam saltem virtute et implicite de omnibus —

Dicitur quia consisto quod homo retineat affectum voluntarium formalem aut virtualem ad aliquod peccatum non ob suam gravem culpam privat contritionem supernaturali ad contritionem quae est supernaturalis contritio et additur Dei super omnia atque inde hic non potest haberi de aliquo peccatis mortalibus quin saltem virtute habeatur etiam de aliis unde fit ut non remittatur unum peccatum mortale absque aliis ut docent D. Thomas et alii 3p. q. 86 a. 3 et dicitur infra suo loco ubi de effectibus poenitentiae —

Dixi non posse haberi talem contritionem supernaturalem de aliquo peccatis mortalibus quin saltem virtute habeatur etiam de aliis non fieri potest ut expresse aut formaliter habeatur de aliquo de aliis vel implicite aut virtualiter quod ut minimum verum loquendo contingit in casu naturalis oblivionis aut inadvertentiae. Verbi gratia si homo post sufficiens examen solum recordatur unius aut alterius peccati mortalis esse commissi ut fieri non vero aliorum plurium quae commisit potest habere praedictam contritionem expressam ac formalem de illo de aliis vero implicitam seu virtualem quia tunc non retinet ullum affectum formalem neque virtualem ad aliqua peccata mortalia et propterea formalem eius peccati cuius recordatur saltem virtute ita est hypothesis ut si recordaretur aliorum peccatorum mortalium bene haberet de illis contritionem formalem quam proinde tunc habet in actu saltem implicito ad quod ita illa praevidens supposito impedimento naturalis oblitionis erit sufficiens dispositio ad justificationem sicut in simili de dispositione ordinaria et de dilectione Dei dictum est supra in tractatu de fide c. 3 et 3a et c. 5 a. 2a ad quod huic doctrinae favent d. Bonaventura in 4 dist. 16 p. 2 a. 2 q. 1a et 2a Suarez de medicina quae de poenitentia c. 12 a. Corduba lib. 1 quaestionarii q. 15a emriquez tom. 1 Sanchez lib. 1 de poenitentia c. 2 et n. 4 —

Praeterea non solum accidens supposita oblivione aut naturali inadvertentia sed etiam advertenter et scienter potest homo habere praedictam contritionem expressam de aliquo peccatis mortalibus non vero expressam de aliis dummodo habeat generalem contritionem quae

coleuribc sugidine subuli distribut ferat. i nūa pccata quan
bis solum fiat exprssamenio aliquoz in particulari, ergo si
dicat doleo quia in de pecatis luxuriæ et furti ame cōmissis et ge
neraliter de aliis sbre qz talis cōtritio generalis seloquendo
sufficit ut ostensum supra ... —

item vr eiz sufficiens cōtritio dicatur doleo qz per o gersan ...
Dei me peccasse poenitet me ofendisse Deum &c.a si huius m. autus
quanlis ex mo enunciandi videat. indefinitus existente tu ge
ni tiuis generaliter standat. adeo iuxta eum sensum quo sæpe
dici solet quod indefinitas equivalere ubibs praesertim in re
bs moralibs quando aliunde nō obstat aliqualis mitatio s.a ob
iectiones dicta

§ 2.a obiectiones contra dicta — —

1. obiiciu solent aliqua testimonia scri pt.e qq indicat. ad veram poeni
tentiam aut inde ad cōtritionem requiri recogitationem seu examen de locum
de singulis peccatis ut isaiæ 38 recogitabo tibi oes annos meos in a
maritudine aiæ meæ ezequielis 18 si impius egerit poenitentiam
ab oibs iniquitatibus suis et fuerit iudicium &c.a ubi per iudicium
multi patres et expositores explicant examen salmo 76 me
ditatus sum nocte cum corde meo et exercitabar et scopebam spiritum
meum quem locum d. Augustinus et glosa et alii exponunt de
examine peccatoris ergo ad cōtritionem prerequiritur examen de singu
lis peccatis in specie aut inde ad illam nō sufficit dolor de peccatis
in generali —

cōfir. 1.o ex multis patribs qui id vim docere ut d. gregorius tomo
1.o lib 9 moralium cap 7 et lib 30 c 16 d. Crisostomus tomo 5
lib 1.o et 2.o de cōpunctione ad finem et tomo 2.o homilia 4.a de laza
ro d. augustinus tomo 4 in c 9um et 14 et 17 libri divinat
falsa poenitentia (si est illius) et hic in decreto gratiani de poeni
tentia dist.e 3. c. ss. plures et dist.e 5 c 1.o pocta idem colligit ex
multis aliis patribus quorum dicta in unum exillos in indice et in
dici possit multa apud ruardum taper tomo 1.o as pagina 139

ipsi 2° cum D. Thoma D. Bonaventura Alexandro et aliis gravibus auto
ribus antiquis relatis supra precedenti in 2a Sententia ubi idem verum
docere — et probant ex illis quod licet confessio exterior peccatorum
instituta fuerit in lege gratiae tamen confessio interior facta Deo sem
per fuit necessaria in omni lege ad contritionem et remissionem peccatorum
et sicut ad confessionem exteriorem quae fit sacerdoti oportet recogitare
et enumerare omnia peccata in speciali ita et ad confessionem interiorem quae
est contritio confessio facta Deo —
ad argumentum licet nullus nullus [illegible] scripturae asserit recogitationem et
dolorem de singulis peccatis in speciali facta illorum enumeratione esse ne
cessariam ad contritionem quae desumitur pro ratione obligationis confessionis sacra
mentalis illam commendat ut valde utilis ad perfectam rationem contri
tionis et poenitentiae et asserit exemplum Ezechiae et David et aliorum
piorum virorum qui ad poenitentiam convertentes ad Deum illam saltem ex
ad maiorem perfectionem ex consilio quamvis non esset necessaria —
ad 1um et 2um confirmationem licet illi patres et D. Thomas D. Bonaventura et alii
graves auctores antiqui intendunt 1° ad contritionem necessariam esse aliquam
recogitationem seu examen de peccatis saltem in generali quo nimirum
homo agnoscat se peccasse generaliter doleat de omnibus peccatis a se
commissis ut diximus supra precedenti ex hinc sequitur et ex hinc infertur —
2° intendunt ad poenitentiam praeter confessionem sacramentalem
requiri in lege gratiae pro se loquendo necessariam esse recogitationem
seu examen de omnibus et singulis peccatis ut asseriant confessario non
tamen dicant id necessarium esse ad contritionem per se pro ratione obligationis
confessionis sacramentalis nec exigunt ut necessarias contritiones
distinctas pro singulis peccatis ita ut tot sint actus contritionis quot
sunt peccata — 3° denique intendunt recogitationem seu examen
et detestationem de singulis peccatis in speciali valde conveniens
ex se dirigi ad perfectam rationem contritionis quae est ex consilio et qua
perfecte remitti non solent peccata non solum quoad culpam sed etiam quoad
ad reatum poenae —

ad id autem contraª resp.e subditur de confessioni interiori facta Deo
R. illam non in lege ad remissionem peccatorum fuisse requisitam
hoc pacto quod oportebat adultos peccatores agnoscere interius seipsos
esse et dolere de omnibus et singulis peccatis sub generali colore
ut contritio dolendi de omnibus peccatis admissis non tamen erat necessari
um singillatim recogitare et enumerare singula peccata sicut
modo requiritur ad exteriorem confessionem sacramentalem ut habetur ex
autoribus supra relatis in 2ª senten. et ratio discrepantiae huius fundatur
ex institutione Dei de sumitur ex eo quod ex scriptura et traditione ullisque
et conciliorum apparuerit certum secundum fidem id in lege gratiae
fuisse a Christo institutum ut necessarium ad exteriorem con
fessionem sacramentalem ut dicitur suo loco ubi de confessione sacram
entali non tamen est unde ostendatur hoc ipsum fuisse institutum ut ne
cessarium ad confessionem interiorem factam Deo sive ad contritionem pre
cise — et supposito hoc fundamento assignatur ex congrua ratione con
venientiae quod oportuit illud institui pro externa confessione sacrame
ntali quia illa fit coram sacerdoti ut medico spirituali qui pro numero
et diversitate peccatorum debet applicare medicamentum atque inde
opus est ut illi explicent singula peccata secundum numerum
sequitur quod non sit necessarium pro confessione contritione et confessioni interi
ori quae fit Deo per scientissime agnoscenti omnia et singula —
2º obiicitur ad iustificationem per se loquendo requiritur contri
tio formalis de omnibus et singulis peccatis mortalibus sed hoc non potest haberi
nisi singillatim recogitentur singula peccata ut de quolibet habeatur
sua contritio nam hic actus generalis dolendi de omnibus peccatis admissis
solum fertur involute sub quo implicite continentur singula peccata atque inde non est contritio formalis de sin
gulis sed solum implicite et virtualis ergo necessario requi
ritur recogitatio et contritio singillatim de singulis peccatis
ut de illis habeatur contritio formalis quae sit sufficiens dispo
sitio ad iustificationem —
R. negando minorem quia hic actus generalis dolen

- diuibus speciais a merenti sit ueri in aliquo sensu contritio formaliter de omnibus et singulis speciais contrita secundum meritum uirtualiter quatenus non sit expresse explicite de singulis in speciali quod colligitur ex pluribus authoribus supra citatis rectaque sententia qui sunt ex maiori doctrina superant. Aliis positis adiungi fiat ... per sequendo requiri contritionem formalem de singulis speciatim absolute docent talem actum generaliter sufficientem contritionem supponentes illam esse formalem de singulis et speciatim sufficit. utrimque tamen 1° sumitur lib. 6° de poenit. c. 20. n. 4 litera m ubi dicit talem contritionem generaliter formaliter de omnibus et singulis quamlibet comprehendere hoc est licet non explicite et expresse fiat mentio singulorum in speciali —
2° idem probat ratione qua simul etiam solvitur probatio obiectionis oppositae sicut supra in haud ipsis sunt c. 3. dicunt in fine de proposito formali et uirtuali aliud est quod aliquas minores quatenus singulas quatenus sit formaliter contrita secundum meritum uirtualiter aliud quod sit ex professo et explicite bene per hanc uim absque non pro ex eo formaliter feratur sub generali distributione in totam collectionem quatenus quamlibet singularem speciali non exprimantur uere attingit illa formaliter hoc est non solum meritum uirtualiter quod attingit collectionem sub qua singula formaliter comprehenduntur si quidem collectio est formaliter aggregatum ex singulis formaliter hoc est sibi ipsis illam constituentibus ut patet tunc uero dicit aliquid attingi meritum uirtualiter quando solum attingit in alio in quo nullo modo formaliter continetur sed solum uirtute quasi in causa seu antecedenti ad eum modum quo dicitur contineri in antecedenti non formaliter sed meritum uirtualiter —
3° obiicies homo qui commisit multa peccata mortalia auersus est Deo sepius per diuersas auersiones ergo tunc conuersio debebat esse opposita auersioni eiusque ut conuertatur ad Deum sepius per multas conuersiones eliciendo diuersas contritiones de singulis speciais —

Ite negando cons. q. satis e ut cum sit sit tali contritio perfi-
cacer sionibus ut de illis omnibus doleat illos per se excludat hoc autem
prestari potest unico actu contritionis nam unde habetur in ipsissima
adeo tam rigidissima obligatione eliciendi contritionem actum contritionis
p. ss. peccata idq. cum sit suavi providentia Dei quae ex
sui lege ad veram contritionem et conversionem sufficientem ad iusti-
ficationem non requirit moram et durationem temporis nec certam inten-
sionem gradum atque inde nec multiplicitatem modi cum sit actum
contritionis ut constinsume supra sicut inter homines offensor solet
pro multis iniuriis reconciliari per unum actum sicut etiam ipsius
qui multis annis et bonis operibus Deo servierat per unum
solum actum peccati mortalis omnia amisit ab illo —
Probatur paenitens in contritione sua peccatorum tenetur exercere offi-
cium medici et iudicis erga seipsum sed hoc non potest prestare
nisi diligenter conquirat omnia peccata in speciali et ad contritionem
exigitur recogitatio et dolor de singulis peccatis in speciali —
Resp. tenetur exercere officium medici et iudicis non quoad omnia quae
alioquin prestat medicus et iudex sed quoad ea quae obligat
preceptum contritionis hoc autem per se precise obligat confessio
nis sacramentalis non obligat ad recogitationem et dolorem de
singulis peccatis ut constinsume supra — aliquando tamen per accid
ens sicut ratione alterius obligationis adiunctae videlicet si sint peccata
quae habent anexam obligationem restitutionis aut vitandi aliqua
periculosissima peccati mortalis oportebit etiam ad sufficientem
contritionem et penitentiam singillatim recogitare peccata quae huiusmodi anexa ut
satis fiat alteri obligationi quae tunc urgeat videlicet quemadmodum remissio in
meis libro de paenitentia c. 20 n° 3° —
alia argumenta et difficultates quae contra dicta obici possent partim
supra dictis partim infra dicendis in suis locis quae pendent
facile dissolvent —
ex his quae actenus explicavimus de proprietate et de effectu contritionis
et de his quae ad illam pro dispositione ad iustificationem exiguntur

colligendus e minus fructus rarius exercendi actum contritionis siquidem
hic debet esse scopus et fructus doctrinae moralis . ut docet Aris
libro ethicorum ad nicomachum et asserit tractatus de virtutibus non esse
speculationis causa non enim inquit fit ut cognoscamus quid sit virtus sed
ut boni efficiamur alioquin nulla esset eius utilitas unde infert
tractandum esse minus quo virtutum actiones exercendae essent. certe hoc leu
ge pari iure nobis prestandum esse in presenti tractatu de contritione
de qua sapienter thomas de quempis libro 1o de imitatione Christi c. 1o
inquit opto magis sentire compunctionem quam scire eius diffinitionem —
minus igitur fructus exercendi contritionem breviter pro omnibus ad maximam pietatis
orationis hoc facto domine Deus meus et redemptor meus ego miser pecca-
tor peccator detestor omnia peccata mea et intimo ex toto corde de
illis omnibus doleo quia per ea offensam commisi tuae divinae maiestatis
(hoc est ut vulgari sermone ad communem usum explicare por lo que hecho
contra lo que debo a vuestra divina magestad) et diligere super
omnia propter tuam infinitam bonitatem firmiter que propono
nullum peccatum deinceps committere sed tibi servire implendo quae
unquam precepta et tuam divinam voluntatem —
ad hoc exercitium contritionis cum sit tanti momenti ad divinum be-
nequitum spiritualem vitam ac salutem animarum zelus charitatis vehe-
menter urgere debet omnes exhortari ut frequenter intendant et ut
minimum mane quando e lecto surgunt et vespere ubi tunc ita
ut vero et in nimio cordis affectu illi assuefiant alios que instruendo
assuefaciant C. 9 quid sit attritio et quotuplex et an ea
quae ex timore poenae sit bona ac utilis
C. 9 quid sit attritio et quotuplex et an ea quae est
ex timore poenae sit bona et utilis ~

Sicut autem perfecta punitio dicitur contritio a verbo conterere sumpta metaphora ex perfecta fractione quasi aliquid durum in minimas partes et quasi in pulverem conteritur ut dictum est c. 1 huius disputationis ita autem imperfecta punitio dicitur attritio a verbo atterere ducta metaphora ex imperfecta fractione seu aliquali diminutione qua res aliqua ad aliam confricata (ut unus lapis ad alium) dicitur atteri —

a° hoc supposito dicimus primo attritionem nomine et late sumpta ut condistincta a contritione esse dolorem imperfectum de peccatis propter motivum supernaturale diversum ab eo cui innititur perfecta contritio v.g. cum aliquis dolet de peccatis propter poenas inferni aut propter infamiam aut propter aliquam aliam rationem temporalem s. aeternam aut quamcunque aliam motivum supernaturale diversum ab obiecto formali perfectae contritionis supra explicato c. 1 et 5 huius disputationis et aliis locis ibi relatis ex quo constat probatio huius c. quae etiam probatur ex ipsis terminis et ex communi consensu amplius quam constabit ex infra dicendis —

a° Dicimus 2° attritionem nomine et late sumpta comprehendere sub se varios ac longe diversos gradus attritionis alios aliis imperfectiores ac perfectiores propter varia quae haberi possunt diversa motiva supernaturalia et varium tendendi ex quo non solum materialiter sed etiam formaliter et specie distinguuntur variae actus dolorum de peccatis condistinctorum a perfecta contritione quibus omnibus convenit tribuitur et convenit nomen et ratio attritionis late sumptae quia cum attritio late loquendo denotet dolorem imperfectum deficientem a contritione perfecta in defectu ut quod sit nomen dolorum imperfectorum deficientium a contritione perfecta tot sunt gradus attritionis —

Apud auctores autem diversimode assignari solent gradus attritionis ut videre est apud Caietanum tomo 1 opusculorum tractatu 9 de contritione q. 1 Scotum in 4 dist. 17 q. 2 a. 5 et alios infra citandos apud quos reduci possunt ad tres generales gradus primus gradus est quaedam attritio inefficax pro simplici displicentia seu complacentia quae dicitur mera nolleitas mali ac velleitas boni non excludens sed relinquens affectum voluntatis ad peccatum aut formalem aut virtualem ut saepe contingit meretricibus et concubinariis

et asseruit et plerique alii in hominibus efficacem actum faciunt —
in 2º gradu est contritio efficax propter motiva naturalia ex quo obiectum ut quando
aliquis efficaciter dolet de peccato propter infamiam aut damnum corporis
seu aliorum bonorum naturalis ordinis hoc autem dupliciter potest contingere 1º itaut
motivum ex quo obiectum sit naturale et actus etiam sit naturalis hoc est elicitus solis
naturae viribus absque ullo auxilio supernaturali 2º itaut licet motivum ex
quo obiectum sit naturale actus non sit supernaturalis quod fieri potest ut quando obiectum
et motivum naturale ferat aliquis actus supernaturalis elicitus ex supernaturali
auxilio nihil enim ad hoc obstat alibique auctoritate et ratione
probatum et fatetur videmus ubi ponit quando contritio
ex consideratione turpitudinis peccati quam contritio dicitur donum Dei
et impulsum Spiritus Sancti movens hoc est actum supernaturalem ut colli
gitur ex contextu ex eo quod similis modus loquendi conciliis et patribus
usitatus solet ad significandum actum supernaturalem et in propter turpitudinem quae
aliquis ibi assignat per motivo naturalis contritio supernaturalis probabile
intelligi aliquid naturale concipiendo conformitatem cum ratione naturali id
non admittunt verba quamvis verisimiliter explicentur de turpitudine
quae peccati contrariatur et rectitudini supernaturali —
in 3º gradu est contritio efficax propter motiva supernaturalia ex quo obiectum ut quando
aliquis efficaciter dolet de peccatis quae privant gratia et rectitudine su
pernaturali et gloria et propter poenas infernales quae supernaturaliter infli
guntur — hoc autem potest etiam dupliciter contingere 1º itaut motivum
ex quo obiectum sit supernaturale et actus etiam sit supernaturalis hoc est non elicitus
ex solis naturae viribus sed cum supernaturali concursu 2º itaut licet mo
tivum ex quo obiectum sit supernaturale actus non sit naturalis quod nihil obstat
quominus quando obiectum supernaturale possit attingi actu naturali modo imperfecto
et imperfecto sicut etiam contingere solet gentiles et haereticos habere
actus naturales quando objecta supernaturalia fidei supernaturalia sibi proposita credunt
in materia de caritate vide Suarez 6 c. 1º. 5 Vide Soto Cabrera et alibi — dubium
autem supponitur satisfactio quae est ex timore poenarum sit bona et utilis

Dubium autem superest an attritio quae est ex timore poenae sit bona et utilis:

in hac re non solum haeretici ac catholici sed etiam aliqui catholici inter se dissentire videntur. Propterea diversas has opiniones hoc timore timoris servilis et mundanus et initialis &c. quare cavendum ne aut asseratur aliquid iuxta sensum haereticorum aut damnetur id quod in alio sensu sine errore asseritur ab aliquibus catholicis —

Observandum igitur est aliud esse absolute et absque limitatione asserere attritionem ex timore poenae et timorem servilem quomodocumque esse actum malum et inutilem aliud vero id asserere cum limitatione de aliquo timore servili. In sensu loquuntur lutherus et alii haeretici absolute damnantes attritionem ex timore poenae et timorem servilem et asserentes facit illum fieri hominem hipocritam tamen peccatorem ut refert et late impugnat bellarminus tomo controversiarum lib. 2 de poenitentia c. 17 — in 2o sensu loquuntur aliqui catholici dicentes eam attritionem seu timorem servilem qui sine spe veniae habet fugam mali quod timetur esse actum malum ita adrianus quodlibeto 4 q. 2 et alii —

Dicendum est non esse absolute ullo modo asserendum attritionem ex timore poenae esse actum malum sed docendum esse aliquam huiusmodi attritionem esse actum bonum et utilem hoc est certa fide et habetur expresse in tridentino sess. 6 c. 9 et canone 8 et sessione 14 c. 4 ubi dicitur attritionem quae ex gehennae metu concipitur si voluntatem peccandi excludat non facere hominem hipocritam tamen peccatorem sed esse donum Dei et spiritus sancti impulsum. ubi notandum est addita ipsa scilicet ad illam limitationem si voluntatem peccandi excludat ad differentiam illius timoris servilis qui itaque est ex metu poenae ut nihilominus saltem virtualiter includat affectum peccandi —

Probatur ex locis scripturae et patrum quae consulit et inducit timorem poenae ut matthaei 3o et 5o et 13 et 24 et 25 et marci 9o et lucae 12o et pluribus aliis locis qui facile inveniuntur ex concordantiis et ex indicibus patrum verbo timor de hoc quidem videri possunt late bellar

mi nus ubi supra et beya lib 6 inincidentium c 25 et theologi univ.
et hoa 38 e c 65 ais: ubi docent primum penitere ex timore servili
hoc e ex timore pene supplicium quo bo lunas retrahitur a peccato
et 2a 2e e 19 a 6 ubi dicunt timorem servilem in lunce bonum et manere simul
cum charitate degno bane et ali in illa q 19 a 4 et sequentibus —
2o prob. roe et explicatur quia mo beri ad detestandam et cavendam culpam ex
timore pene et supplicii non est fere malum non ut e unde ostendatur hoc ipse
e 3a ratam roem aut aliam iustam legem qui consilius e illi satis conforme
sic non rata ro et lex divina et humana inquirit hoibus terrorem suppli
cii quo mobeatur ad detestandam et cavendam transgressionem et arriro
similla atque qui etiam assimilari solet timor servilis quo hoc detestatur peccatum
et docet dei illo ex meritis pene supplicii non e atque malus sed bonus et utilis
unde sequitur etiam e simul cum charitate in quo lib ed ipso nec dei timore servili
hoc ipso sumpto id negant sancti patres aut ali doctores catholici —
Sed 2a obiicient 1o aliqua testimonia sanctorum patrum quibus timor servilis
qui e timor pene supplicii damnatur ut malus sic non d augustinus
tomo 3 in enchiridio ad finem c 121 ait idem fit timore pene non fieri
quem ad modum oportet et in lib 50 homiliarum homilia 20 quod etiam refert
in decreto gratiani de penitentia dist 1a c si ipse peccator eum qui solo timore non
furatur tunc e furti et multi ali patres in illud 1o Joannis 4 timor
non e in charitate sed perfecta charitas foras mittit timorem damnant
timorem servilem qui e ob penam supplicium —
Et in illis locis non damnari quemcunque timorem servilem sed eum qui
includit bo lunatem formalem aut virtualem peccandi qualem sepe
here solent in pueris qui desiderant furtum quandoque timeant pe
nam et de hoc intelligitur illud dictum relatum ex d. augustino
eum qui solo timore non furatur reum e furti nempe in meritis passiorum
here peccatum furti non item damnatur ille timor servilis qui nec formaliter
nec virtualiter includit affectum ad peccatum —
Quare ne peccabat heretici qui absolute dicunt timorem servilem
hoc e cum quo timor pena e malum cavetur id enim unde nisi
absolute aperatur sed ad hi ueat dist. quod duplex e timor servilis

1us est ille qui ita timet poenam ut includat etiam bonum virtutem saltem virtualem fugiendi nisi esset propter poenam et hic est malus de illo intelligunt Scripturae testimonia, Sacri Patres et Sanctus P. reprehendit timorem servilem et dicit illum excludi a charitate. 2us est ille qui nullo modo includit bonum actum fugiendi nec formaliter neque virtualiter et hic est bonus et potest esse simul cum charitate in hominibus iustis etiam valde sanctis ut probatum supra.

Sed obiicit anomalus autem hic timor appellari solet servilis servilitate extrinseca ut videre est apud Belarminum tomo 2 controversi lib. 2 de poenitentia c. 17 obiicit 5a. nempe quia licet prosit est in peccatore qui dicitur esse servus peccati alienum intrinsecum ex parte dicitur peccatum peccatore in illo sed potest etiam in iusto ipso qui non est servus peccati sed filius Dei. Propterea

2o obiicit. actus amoris sui timoris servilis quo aliquis ex motivo poenae detestatur culpam est inordinatus ergo est malus. Antecedens probatur: quia ille habet pro fine fugam poenae ad quam videtur medium ordinat fugam culpae, siquidem vult abstinere a culpa ut fugiat poenam hoc autem videtur inordinatum quia id quod magis est nempe fuga culpae ordinat ut in finem ad id quod minus est scilicet ad fugam poenae. 2o quia ut constat ex communi proloquio propter quod unumquodque tale et illud magis: ergo similis actus detestatur culpam propter poenam magis detestatur poenam quod videtur etiam inordinatum quia sic plus fit poena quam culpa.

Ad 2 negando antecedens et ad 1am probationem dico in illo actu non haberi fugam poenae pro fine ultimo in quem referantur omnia sed solum pro fine proximo seu motivo immediato quod tandem saltem virtualiter per illum actum aut formaliter per alium actum refertur in finem ultimum superiorem nempe in Deum nec inordinatum id quod maius est quam minus referre in aliquid minus non ut in finem ultimum sed ut in finem proximum quasi effectum consequendum qui tandem refertur in aliud finem ultimum superiorem sic philosophi in physica et supra videtur dicit est propter operari quia propter se est quod sunt in se finis sed tandem refertur ut in finem ultimum in aliud superius finis scilicet ad perfectum operans ornatum operatur hoc est ad agregatum ex ipso est

riū et effectuū quasi ad arborem ut fructum sic etiam incarnatio
Christi Domini ut ministerium eius meriti longe superiora ordinantur ad
nostram salutem sicut angeli ordinantur ad divinam custodiam
hominum qui sunt inferiores sic demum ut habetur ex d. 2 hoc a. 2
alias 2a 2e q. 89 a. 5 actus iuramenti qui est superioris virtutis
religionis ordinatur ad manifestandum veritatem contractus mandatum aliquod
verum divinum ad alium commodum temporale non obstat id quod Caietanus
ibi dicit hunc esse actum nam id quod intrinsece futurus consequendus habetur in
intentione ut finis quem finis intentus vide Sotum libro de iustitia et
iure q. 1 a. 5
ad 2um probatur ex quantibus excogitabilibus dependet culpa ac propterea pe-
nam dici posse (ut asseris quod dicis) quanto maior est quam deservire poenam
quatenus habet illam secundum motibus in se actu h non inde inferre abso-
lute quo ad appretiationem simpliciter tunc pluris fieri poenam quam culpam
nam bonis virtutes actu solum habent hoc quod ex motibus fugere debet vitare
culpam non secundum illum actum in se dispositum ut debet admittere culpam
gratia vitandi poenam aut potius culpam quam poenam non est unde id ost-
endatur quin potius in se sicut virtutes habent talem actum quod etiam simul
veniret hunc alium quo in se sic asserta ut si necessarium esset
alterum vitandum eligere potius eligeret poenam quam culpam idque ipsa
experientia indicat reperiri in multis iustis et sanctis qui licet
habeant actum quo poenam inferni detestantur culpam adhuc tamen
actu charitatis sunt ita dispositi ut potius velint subire quamcumque poe-
nam quam ullam culpam ad quod ex his quae dicta sunt in hoc c. et in su-
perioribus non est et ex infradicendis facile solventur alia argumenta minoris
momenti quae consulto praetermittimus C. 10m an attritio fieri possit
contritio et quo pacto inter se conveniant et differant

C. 10 an attritio fieri possit contritio et quo pacto
inter se conveniant et differant

circa 1.am 8m huius q. 4 1a sententia asserit amicitiam fieri posse contritam
non solum moraliter sed etiam physice quoad eandem entitatem numericam
actus, itaut illa met species actus quae antea solvebat amicitiam ex
eo quod solum esset ex motivo proprio amicitiam reddat etiam physice contritio
per quemdam modum accidentalem intrinsecum illi ad unionem suo
quod sit ex alio motivo proprio contritio ita sentire videtur D. Bonaventura
in 4. dist. 17 p. 1a art. q. 3 ad finem. Alexander Alensis 4 p. q. in sta
intermedia q. 74 membro 1o ad 1um et q. 101 membro 3 art. 3 ad ultimum
Maior in 4 dist. 14 q. 1a Joannes Demedicis [illegible] 1 definitio [illegible] q. 5 [illegible]
[illegible] definitio 5 17a definitio in fine Corduba libro quaestionarii q. 2 dubio
et alii.

Et haec sententia referri solent alii asserentes amicitiam per sacramentum
consequi fieri contritam non solum moraliter quoad acceptationem Dei
sed physice per intrinsecam mutationem ut Adrianus quodlibeto 5 art. ad
2um et in 4 sent. [illegible] physice q. 5 dubio [illegible] [illegible]
[illegible] 38 q. 72 art. et q. 84 a. dubio et alii sed sane multi ex
his auctoribus qui pluries citari solent non explicant an haec physica hoc est intrin-
seca mutatio amicitiae in contritionem sit in una et eadem numerica enti-
tate actus an vero succedat aliquis actus [illegible] qui sit contritio

2a sententia affirmat amicitiam non posse fieri contritionem physice quoad eandem enti-
tatem numericam actus colligitur ex D. Thoma in 4 dist. 17 q. 2 a. 1 [illegible] 3a [illegible]
cardo [illegible] art. q. 2 [illegible] dist. 16 q. 1a art. 3 dubio 1o Anglus 1a p.
in 4um q. 2 de contritione art. 4 [illegible] et alii infra citandi circa 2am

In hac re [illegible] aequivocatio diversos sensus solet circa [illegible] quaestionem ad
[illegible] ex dicto [illegible] sequentes. Dico 1. amicitia non potest fieri contritio
[illegible] physice itaut idem numero actus qui erat amicitia reddatur intrinsece contritio
et habeat naturam propriam amicitiae et contritionis [illegible] et proprie sumptae. Haec
colligitur ex citatis in 2a sententia et probatur ex principiis [illegible] traditis [illegible]
[illegible] de unitate et distinctione actuum ubi ostendimus unum et eun-
dem numero specie actum non posse simul habere nec successive variare di-
versas species physicas actuum [illegible] quod ad praesens attinet itaut probo
quod [illegible] quod ad actum nobis affectus voluntatis [illegible] contritionis
[illegible] amicitiae [illegible] nova species actus ut probe

fieri. ex ipsa de[illegible] justi actus et una et eadem numerica justa actus
quae est attritio, non potest fieri contritio intrinsece in suo physico ita ut dicat
naturam attritionis et contritionis primitus per se —
Ostenditur quia alioqui non posset reddi idonea ratio cur assignata quaecumque di[illegible]
ver[illegible] a futurum no[illegible] contrarius propter quem non[illegible] ad[illegible] non posset
esse illam solum et unam et eandem justam numericam actus qui de jus[illegible]
dicta in [illegible] es 52 § sed hoc [illegible] —
Dico 2o attritio virtute sacramenti dici fieri contritio in sensu morali
quoad augmentum gratiae quia per Christi institutionem in suscepto sacramenti attritio
augmentum assequitur contritio et sufficiens dispositio ad gratiam cum [illegible]
sacramentum non esset sufficiens itaque dicatur in eo qui habet attritionem
virtute sacramenti per potentiam obedientialem concurrente eius hominis vo-
luntate per quem posset alius actus qui esset contritio quo pacto aliqui
affirmant attritionem per sacramentum fieri contritionem ut Seminarium
Adrianus et Caietanus et Corduba sed ii tamen affirmant in defectu ex
[illegible] lege id non stringere sed attritionem solum dici fieri contritionem in sensu mo-
rali quoad augmentum meo dicto ita Suarez 4 Sent. disp. 12 q. 1 a. 4 ubi
ait oppositam sententiam esse intolerabilem et Ledesma 4 q. 20 a. ubi
ut dicit contrariam sententiam esse improbabilem Vega lib. 13 [illegible]
[illegible] c. 13 Henriquez tom. 1 Summae lib. 1 de poenitentia c. 25 n. 6 ubi
refert alios —
Huic autem favet Tridentinum sess. 14 c. 4 illis verbis attritio quamvis sine
sacramento poenitentiae per se ad justificationem perducere peccatorem nequeat
tamen eum ad Dei gratiam in sacramento poenitentiae impetrandam disponit
hinc colligitur huiusmodi probatio nostra ut in ipso attritio in sacramento poe-
nitentiae disponit ad justificationem quamvis per se sine sacramento non esset suffi-
ciens et ut vere actus attritionis absque mutatione physica in alium actum
contritionis augmentum assequitur dispositio sufficiens hoc autem idem
est audire attritionem per sacramentum fieri contritionem in sensu morali
quoad augmentum ad quod hoc pacto intelligendum et nomine illud [illegible]
quidem quod dici solet attritionem virtute sacramenti fieri contritionem ut habetur
ex auctoribus proxime relatis —

5 fr. q. si ad acquirendam gratiam per sacramentum oportet esse acti 2m si hic contrarium in alium actum contritionis tam non esset verum dicere actu 2m qui extra sacramentum non est sufficiens dispositio ad gratiam est sufficientem dispositionem 2m cum sacramento hoc autem non videtur conformem praedictis verbis concilii —

2º obiicitur q. si sacramentum facit hominem ex attrito contritum sibi dicendo actum contritionis de necessitate eius in instanti quo conficitur sacramentum quando sibi infundit gratiam Christi et unde sequendus ante productionem aliquam effectum a sacramento) at fieri potest ut tunc homo ob nimiam distractionem aut ob infirmitatem superveniens aliud ve impedimentum non adhibeat hunc conatum ad eliciendum actum contritionis nec cum dicatur illi tunc per sacramentum inferri necessitatem ad productionem talis actus ergo &c —

Sed 3º obiicitur: homo cum sola attritione non habet Deum pro ultimo fine ~~bin~~ siquidem licet sit in peccato non aversus a Deo potest habere attritionem ergo nisi actio virtute sacramenti fiat sibi contritio nunc homo non habebit Deum pro ultimo fine et consequenter non habebit sufficientem dispositionem ad consequendam veniam et gratiam —

Ex hoc lapsus in peccatum non cum sola attritione extra sacramentum non dicitur absolute habere Deum pro ultimo fine quia attritio extra sacramentum non acceptatur a Deo ut dispositio sufficiens ad veniam et gratiam et ideo tunc adhuc homo manet cum reatu in se hoc est cum aversione habituali qua dicitur habitualiter diversus a Deo ultimo fine unde fit ut tunc absolute non dicatur habere Deum pro ultimo fine hoc autem non habet locum in attritione supernaturali cum sacramento quia ibi ex institutione Christi talis attritio celebratur et acceptatur ut dispositio sufficiens ad veniam et gratiam atque inde ad excludendam aversionem habitualem peccatoris a Deo ultimo fine unde fit ut vere tunc homo dicatur absolute habere Deum pro ultimo fine —

2º obiicitur: ut explicationem superius factam quia attritio potest fieri contritio aut per solam additionem alterius motivi pertinentis ad contritionem aut per maiorem intensionem aut per relationem in superiorem charitatis aut ex eo quod informatur gratia aut fit [illegible]

contritio de futuro posit non immediate aut audiente tali proposito reddet contritio cum &c.

Et negando antecedens nam est unde ostendatur illam non distare actus qui erat attritio reddi fisice contritum nam si adaeq. a futuro proposito ad meritum prius contritus sic non ille non actus qui erat attritio erit fisice contritio sed alius actus qui est a futuro de novo adveniens ex proprio merito contritus sic non adaeq. non adverit fisica contritionem

[illegible] que est intrinsece futura contritio diversa specie abattritione quia cause non ardue [illegible] in modo loquendi cum [illegible] graves auctores in [illegible] nomen contritus latius et moraliter sumptum tribui cuicunque detestationi peccatorum charitate et gratia informatae ut desumitur ex D. Thoma de veritate q. 28 art. 8 et in 4 dist. 14 q. 2 art. et sotus dist. 17 q. 2 art. 5 et lib. 2 de natura et gratia c. 14 et alii —

cum aliam vero 8m quod proposito que [illegible] attritio et contritio inter se differant et conveniant apud auctores ss [illegible] modi consequenter ad suas diversas sententias ut videre est apud enriquez summa in summa lib. 1° de penitentia c. 25 sed multi solo modo loquendi differunt [illegible] ex supra dictis et infra dicendis conciliari aliorum vero [illegible] dicentes et minus graviter rem proferunt —

i. igitur quantum ad convenientiam attritionem et contritionem possunt multis convenire in objecto materiali quia utraque habet pro objecto materiali peccatum quod detestatur. 2° in extensione circa objectum materiale quia sicut contritio ita et attritio potest detestari omnia peccata. 3° in modo generico tendendi efficaci et supernaturali nam sicut contritio ita et attritio potest modo efficaci et supernaturali detestari peccata ut constat ex Trid. de [illegible] sess. 14 c. 4 ubi ponitur quaedam attritio bonum [illegible] peccandi excludens quae donum Dei et impulsus Spiritus Sancti. 4 in proposito non peccandi de cetero hoc non asseritur item pro attritionem efficacem et constat id requiri ad eam attritionem quae est sufficiens dispositio ad fructum sacramenti poenitentiae. 5° possunt item convenire in duratione et intensione

itaut atritio habeat tantandem rationem et intensionem adeunqualitatem ac contritio et sicut contritio non negatio postulat aliquam detestationem et proficiscendum rationem et intentionem ut expositione supra in hac dubitatione sicut etiam ita nec attritio idque servata proportione quod tandem est illis motivis ad quae ex dictis facilius reduci poterit aliquis locus rationibus conveniens quae inter attritionem et contritionem referri possit

au

quoad animi ad dicitur sanctam dicendum est attritionem et contritionem differentiae in multis ergo primo et praecipue differunt essentialiter et specie et dicuntur quod obiecto formali siquidem illa perfecta contritio quae est ex virtute morali perfecta poenitentiae habet pro obiecto formali ius Dei ut reparandum laesum et servandum illaesum ea vero quae est ex caritate habet pro obiecto formali divinam bonitatem ut explicatum est supra capite hujus dubitationis et aliis locis in libro hoc autem obiectum formale non convenit attritioni ut constat —

2° differunt in modo appretiationis quia contritio est appretiativus summus et maximus dolor de peccatis quod se respiciens offensam Dei quae est summum malum ut dictum est supra c6 hujus dubitationis hoc autem quod non convenit attritioni ut per se non habeat pro obiecto offensam Dei quae est summum malum unde haud ea ratione non sonat attritionem non est summus dolor appretiativus ut videre est apud Henriquez libro de paenitentia tomo summae c25 n° 3 — contra hoc tamen notandum est non esse negandum aliquando attritionem quae excludit omnia peccata et voluntarium affectum ut constat tunc ex Tridentino sess 14 c4 tunc etiam ratione quia illa attritio quae est sufficiens ad sacramentum suscipiendum id debet habere nec intendendum est demum loquendo si de hac speciali attritione videatur illam quamvis non sit summus dolor appretiativus eo pacto quo est contritio quia non habet pro obiecto offensam Dei quae est summum malum sicut habet contritio nihilominus non est quomodo summus dolor appretiativus quatenus per illam ita per se ponitur peccatum ut excludat omnem affectum voluntarium ad illud et non habet modo rationem explicari potest id quod dicunt aliqui ex quo est scotus in 4 dist 17 q 2 ac non se ex his modum attritionem convenire cum contritione in hoc quod est debeat

ratio quam superiori detestabile

3° dicunt i[n] no[stro] q[uo]d p[eccator] se loquendo debet e[ss]e coniunctum cum contritione q[ui]a n[on] necessario debet e[ss]e coniunctum cum attritione etiam n[on] contritio p[eccator] se loquendo i[n] no[stro] qui ex tra sacramentum se preparat ad iustificationem debet e[ss]e coniuncta cum formali actu charitatis diligentis Deum q[ui]a p[eccator] se loquendo hic ex vi legis e[s]t dispositio requisita ad iustificationem extra sacramentum quamvis aliquando p[er] accidens obligueratur (?) im[m]ediate causam actu ad contritionem n[on] alium contingere posit contritio supernalis et iustificatio absq[ue] formali actu charitatis ut ostensum e[st] sup[r]a ex huius disputationis hoc autem n[on] licet cum ina[m]ittione q[ui]a licet p[er] se loquendo po[ss]it e[ss]e i[m]perfecta absq[ue] formali actu charitatis ut ostensum e[st] quibus p[er] se ex vi legis extra sacramentum n[on] e[st] annexa iustificatio sicut est annexa per se contritioni supernali adq[ue] ex his quae i[m]pressionem dictam et ex aliis sup[r]a et infra facile colligi posterunt alia discrimina quae co[mmun]iter assignari solent inter contritionem et attritionem

alia quae circa attritionem disputari possent ut an sit sufficiens dispositio ad iustificationem extra sacramentum, s[ed] cum sacramento, s[ed] debeat bona an cum sacramento sufficiat attritio cognita, s[ed] debeat fide existimari contritio an debeat e[ss]e supernalis, s[ed] sufficiat naturalis et alia e[st] de obligatione penitentie p[er] contritionem s[ed] attritionem naturalis et alia disquirentur infra in propriis locis a quibus pendent disputatio 6a de causis penitentie hoc est contritionis et attritionis circa a. 4m et 5um q. 85 et alia varia loca d. Thome

Disputatio 6a de causis penitentie hoc est contritionis et attritionis circa art. 4. et 5um q. 85 et alia varia loca d. Thome

hucusque explicata sunt ea quae serviunt ad naturam et propriam rationem poenitentiae hoc est contritionis et attritionis. nunc congruenti ordine connexionis pro ut munus est ut disputemus de illius causis. D. Thomas et illius expositores partim agunt 3a p. q. 85 a. 1 ubi de causa materiali hoc est de subiecto virtutis poenitentiae et a. 5 ubi de illius causa efficienti partim vero aliis variis locis quae in progressu huius disputationis referentur. C. 1um de causa materiali hoc est de subiecto poenitentiae nempe contritionis et attritionis an sola voluntas sit illius subiectum an vero etiam appetitus sensitivus

C. 1 de causa mali hoc est de subiecto poenitentiae nempe contritionis et attritionis an sola voluntas sit illius subiectum an vero etiam apetitus sensitibus —

Disquirendo per singula causas propria accommodata poenitentiae illius causa formalis et finalis notae ex superioribus dictis siquidem eius causa formalis intrinseca metaphysica (nam non est aliquid physice compositum ex materia et forma ut patet) est propria illius natura et definitio quae exposita est disputatione praecedenti causa vero finalis hoc est finis ad quem ordinatur poenitentia est aversio a peccato et reconciliatio cum Deo et resarcire iniuriam illatam et servare illum ut etiam constat ex superioribus dictis quare solum superest ut sit agendum de illius causa materiali hoc est de subiecto cui inheret et de causa efficienti —

De subiecto igitur poenitentiae D. Thomas et alii 3a p. q. 85 a. 1 tradita distinguunt si poenitentia sumatur quatenus est quaedam passio appetitus nempe quaedam species tristitiae sic illius subiectum est appetitus concupiscibilis si vero sumatur quatenus est virtus hoc est quaedam species iustitiae sic illius subiectum est voluntas — hanc doctrinam explicandam per sequentes ut —

1° dicimus voluntas est subiectum cui immediate inheret poenitentia formalis quae est virtus inclinans indeterminatum et de

dolorem de spuaris ob rōem fralem boni honesti ut resar
ciat. ilij diuinum lesumet exerbet illesum [illegible] qz
bolunta cunsit asuitus roalis e [illegible] natum subm
uirij quing uirtuti spualis hentis [illegible] fali aliquam
roem boni honesti [illegible] et talis penitez spualis uiri idsue
nit de illa autem [illegible] proprie simpliciter uirtus [illegible]
tune sug dispute qiii —
Dico 2o asuitus se nsitibj e subm uiri immediate inheret
penitentia quidam sensibilis que licet no sit stricte proprie
uirtus e [illegible] laudabilis si dirigat regula rationum
mediocritatem — 1a pars huius dicit [illegible] sensitibus sit
subm uiri immediate inheret quedam penitentia sensibilis ex
cepra ex [illegible] undiborohua 38 e [illegible] ai o et q [illegible]
ligit ex sanctis patribus qui sepe aserunt ex penitentia cordis hoc
e boluntati ex [illegible] in sensu [illegible]
[illegible] et fletus, lacrimas et gemitus, ut [illegible]
[illegible] 14 c 2 et 4o et [illegible] di bo augustino [illegible] sermone ii
ad fratres in eremo Crisostomo [illegible] homilia 2a in salmum 50
bernardo sermone de duplici baptismo ironimo hilario ambrosio
et aliis in illud salmi 113 exitus aquarum &ca —
ita autem explicat. et pbr qz licet asuitus sensitibus ne
queat uersari cu peccatum ut e malum spuale et fraliter ofensa
Dei repugnans diuine amicitie et rei aserens diuime
nta spualia [illegible] supposito autem intelectus quo peccatum
[illegible] penitere intelectui fraliter ut ofensa Dei et malum spuale
aserens detrimenta spualia [illegible] sensum interiorem nempe
[illegible] maxime [illegible] malum sensibile in quo
ad min corporis [illegible] sensibili quasi in quodam [illegible]
tur [illegible] proportionaliter ea domna spualia que intelectus percipit

asseri? p peccatum v.g.a p sensum interiorem nempe si maxi[illegible] re
presentari [illegible] maximum malum sensibile [illegible] supremum regem
[illegible] et patrem clementissimum et [illegible] [illegible] et
mortis [illegible] aferens [illegible] salutis et vitae &c.a in [illegible]
[illegible] simulacro corporeo peccatum et illius damna [illegible]
sensus [illegible] corporis et mali sensibilis unde in appetitu sensiti
bo excitatur odium et detestatio et dolor de tanto malo et [illegible]
[illegible] actus [illegible] sensibilis de peccato [illegible] Ricardus
de Sancto Victore [illegible] de preparatione ad contemplationem c. 16 et 17 et [illegible]
ma 2a q. [illegible] —
Confirmatur similiter [illegible] loquendi autorum unde [illegible] 2a q.
30 a. 1o ad 1um [illegible] solet [illegible] sensitivum p redundantiam
ex appetitu rationali [illegible] sensibilis [illegible] [illegible] appre
hens[illegible] corporis et ad hunc sensum multi patres et
expositores applicant illud Psalmi 83 cor meum et caro mea ex
ultaverunt in Deum vivum et illud Psalmi 62 sitivit in te
anima mea quam multipliciter tibi caro mea [illegible] com
[illegible] doctrina unde [illegible] 1a 2ae q. 56 a. 4 et 6 et q. 67 a. 1o
[illegible] in appetitu sensitivo [illegible] [illegible]
[illegible] illis virtutibus quae [illegible] —
2a vero pars [illegible] [illegible] sensibilis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Sententiarum 3. [illegible]
q. 105 a. 1o [illegible] generaliter [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] sensitivis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 5 D. August.
[illegible] lib. [illegible] [illegible] Dei c. 9 et 5 et lib. 6 [illegible] c. 9 D. Bonavent.a
in 3o dist. 33 a. unico q. 3 et alij quos refert et sequitur [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] c. 2 ubi dicit nullam
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] boni [illegible]

Sed hoc solum conuenit actibus et habitibus acquisitis realiter non
per se locutarijs non vero actibus et habitibus acquisitis sensibilibus
ut constat quia nullus actus et habitus acquisitus sensibilis
primo et per se imitatur ... dico autem primo et per se quia
est intendendum de modo loquendi si in latiori acceptione tribuatur
illis nomen uirtutis quo sensu loqui uidentur d. thomas et
alij qu. 2 c. 56 a. 4 et 6 ad 1um et c. 67 a. ad 3um dicentes in
acquisitis sensibilibus aliquas uirtutes et bonas seu ad extra nadi
iis solent actus uirtute denominatae ex intrinseca qua in
tute ex operantibus locutariis cuius meritoriis existant.
Dicimus 3a pars eiusdem ut quilibet humi ... sensibilis sit
bonae laudabilis si dirigatur regulariter unde mirum modo
ratione etiam certa ... laterunt alios hereticos damnantes me
rorem ... et alia opera laboriosa ... et
per se ex locis scripturae quia ... sensibilis pro fletus
et lacrimas et alia opera sensibilia consulit et com
dat. ut Joelis 2o conuertimini ad me in ieiunio fletu
et planctu. salmo 118 exitus aquarum deduxerunt oculi mei etc.
De quo plura ex scriptura et patribus uideri possunt apud belar
mino 2 3 ... lib. 4 de ... et Canisium de ...
l. 4 ... 2o id probatur ex ... et patribus ... declaratis
per dictam 3o ratione quia per se constat actiones acquisitas sensi
bilis et alios sensibiles ... dirigi regulariter et tunc esse bo
nas et laudabiles quando ita diriguntur constat etiam ... quam
esse ut sint uirtutes acquisitae ... et sensibilibus ...
... habuit in ordinatam ... ita ... suo
modo ... ordinatam ... et ...
... ad ... amare ... amoris
et ... maxime ... ut ... meritoria

accommodata sensibus, itaut ex malis sensibilibus quae ex prae vi miseri incidit inferiis v.g. senectute, foris, infamia, morbis, morte &c. excitet affectus ad detestationem et maerorem ac tristitiam de peccatis quae sub his velut involuntur sensibilibus sit poenitentia v.g. dicat poenitens sibi haec illa mala accidissent quanto doleret maerore cruciaretur, nunc similia et longe maiora mala nobis sunt peccatum commiserint quanto dolore debet de illo affici, ad quod hic utilissimus mos excitandi interiorem poenitentiam desumitur ex variis locis scripturae et patrum in quibus sit inductio sunt horribilia mala et damna sensibilia applicata ad similia quae inhaerent sunt peccatum haec autem arte et modo accommodato naturae humanae quae vehementer malo sensibili moveri solet praescribimus quod ut homo adversus eos 2º dicimus a[n]imalis homo qui non percipit ea quae sunt spiritus voluntas amovetur ab amaritudine falsi delectatione et utilitate sua et sublato hoc impedimento quod ferre potest sui summum et maiores dissimulat siquidem homo esse ut ratio ait d. thomas 1a 2ae q. 109 a. 3 inclinatur in bonum honestum et amorem Dei patet facilioribus ut moveatur sunt alia superiora motiva ad veram contritionem videre possis supra relata

Dubium 3m superest an poenitentia sit in appetitu concupiscibili sive irascibili

1º d. thomas et alii 3 p. q. 85 a. 4 ad 1 ubi sunt dispensandi 14 q. 1 a. 3 q.la 1 et scotus in 4 ad eundem dist. q. 2 a. 3 dicunt poenitentiam esse in concupiscibili 2º alii ut d. bonaventura in 4 dist. 14 p. 1 a. 2 q. 1 ex ratione ibidem q. 2 ad 1 asserunt illam esse in irascibili 3º denique alii ex quibus est gabriel in eadem dist. q. 1 a. 3 dubio 3 affirmant illam esse in utroque appetitu nempe concupiscibili et irascibili

Sed.

Sed haec sententiae ita conciliari possunt. Si sermo sit de potentia sensuali quae est principium illarum inclinationum quae unica simplici entitate est concupiscibilis et irascibilis et per quandam accommodationem talis potentia ratione quorundam actuum dicitur pertinere ad concupiscibilem ratione vero aliorum ad irascibilem explicatur et probatur quod inclinationes ex dicta sententia unde et hoc 1a 2ae q. 23 a. 1 distinguntur realiter irascibilis et concupiscibilis non vero unde hic dictio ostendat. in contrarium 60 dictas ut pote appetitus sensualis ex clarior et alior appetitus sensibus respiciens idem ratione boni unica simplici entitate possit habere iam irascibilis et concupiscibilis in nostra unde [illegible] inclinatione ratione irascibilis et concupiscibilis et distinguntur realiter sunt enim aliquae qualitates admirat. aliqua dispositio materialis [illegible] quo alibi explicavimus de [illegible] et formalitatibus. Si potentia sensualis quae est principium inclinationum quae unica simplici entitate irascibilis et concupiscibilis apte dicitur per accommodationem dicitur pertinere ad concupiscibilem ratione eorum actuum qui sunt similes actibus appetitus sensibus concupiscibilis ut ex dicto et hoc 1a 2ae q. 23 a. 1 per prius prosequi bonum et fugere malum sed hoc non tanquam erat. animi superante ratione ardui quam res sunt irascibilis quae parte tantum procedunt actus amoris et odii et delectationis concupiscientiae qui dicitur tribuuntur concupiscibili — ferre apte et per accommodationem dicitur talem potentiam pertinere ad irascibilem ratione aliorum actuum qui sunt similes actibus appetitus sensibus irascibilis ut ex dicto et hoc loco supra memorato 1a 2ae q. 23 a. 1 per prius resistere impedimentis et [illegible] ardua [illegible] et superare ratione ardui quae parte tantum procedunt actus irae et vindictae, &c.

Si vero sermo sit de potentia sensuali quae est inappetitiva sensibus superposita sentita afferente in illo irascibilem et concupiscibilem realiter distingui potest in [illegible] et limitatum

taly asserimus ut senciunt d. thoas et alii ... seguntur

dneget aliam eo penitentiam sensibilem in asserimus ... comu

sys ... aliam 2° realiter ... sam in ... gratiam ... qui

bus ... hoc ... ... et ... actus pcenitentiae

sensibilis aun modatus ad sum ... tendendi sibi ... actus

distinguant ... Singulis ... sibi solum ... qualitatem

individuali ... ex alibi ... ad ...

... et ... facile stare ... in presenti ...

ss. perspicua C. 2 in quibus personis sit penitentia

C. 2. in quibus personis sit pœnitentia

in hac re ss. varie difficultates deqq. ... e ... ad ...

... indesigilanis ss. ex pcenitente. 1ª difficultas e an in hoc

quando erat in statu innocentiæ nempe in adamo fuerit habitus penitentiæ

1ª difficultas e an in homine quando erat in statu innocentiæ nempe in adamo fuerit habitus pœnitentiæ

aliqui absolute tenent sententiam negantem dicunt ... habitum penitentiæ fuisse in adamo in statu innocentiæ ita sentire ... almainus in 4 dist. 14ª q. 2 et ... ibidem ... ad 3um argum.

u°. sed dicendum est in hoc quando erat in statu innocentiæ nempe in adamo fuisse habitum penitentiæ in ... d. thoas 1ª p. q. 95 ... Caietanus ... et alii ibidem ... sententiarum dist. 14 q. 2 ... ad finem ... q. 26 ... 5ª ... quia hoc quando erat in statu innocentiæ nempe adamo fuit infusa in gratia ... habitibus quorum erat capax ut ... 1ª p. q. 95 ... tunc erat capax habitus penitentiæ ... nihil ... assignari ... asserat ... fuisse ... quamvis ... talis habitus tunc ... deservire ad actum doloris de ... quia ... tunc ... erant ... potuerat ...

deservire ad alios actus v.g. ad istos volo servare ius divinum
illesum et opto illud resarciri si fuerit lesum detestor peccata sua se
quae sunt offensa contra ius Dei &c.a nam cum virtus poenitentiae sit quaedam recti-
ficatio iustitiae circa Deum inclinat in hos et alios actus ad aequalitatem
iustitiae communicandam hominis erga Deum ut ostensum est supra disp. 1 sect. 4
c. 3 s. 3a et c. 4 et 5 et 6 — pro 2a huius assertionis confirmatione
qua difficultate sequitur respondere habitum poenitentiae fuisse in beata
Virgine et per consequens in Adamo imo etiam fuisse et in Christo
domino —
Dices in statu innocentiae non poterat esse peccatum ergo nec habitus poenitentiae
qui praesupponit peccatum destruendum. Resp. negando consequentiam quia
nobis in sensu composito hoc est simul in statu innocentiae non posset esse
peccatum saltem non sicut nec modo simul cum gratia iustorum absolute tamen
poterat homo cadere a statu innocentiae et peccare unde nullus hauriri
repugnat illum tunc habuisse habitum poenitentiae quem debemus da-
rimus hunc habitum posse nisi in eo qui sit peccare potentia
tum dicatur non est verum —
Ad 2um habitus poenitentiae sub sua ratione immediatae et specifica essentia-
lem non necessario praesupponit peccatum commissum ut ostensum est supra
disp. 1 sect. 4 c. 2 requirit ut persona cui inest possit peccare quia
illius ratio essentialis salvatur in hoc quod inclinet voluntatem ut ipsa
per honestatem iustitiae velit servari ius divinum illesum
et resarciri ~~lesum~~ quandocumque fuerit lesum ut etiam ostensum est in illa disp. sect.
4a c. 3 et 4 unde non solum habitus sed etiam aliqui actus virtutis poe-
nitentiae quoad rationem essentialem potuerunt esse in statu innocentiae v.g.
hi actus volo servare ius divinum illesum et opto illud resarciri
si fuerit lesum item detestor peccatum sub se aut peccata aliena
s. futura quae sunt offensa contra ius Dei illi enim actus individuales
qui est respicit praesentia et intuitu de proprio peccato commisso non poterit esse saltem non
in hoc per se primo in statu innocentiae ad quod hoc per se volunt aliqui

dicentes penitentiam non potuisse esse in statu innocentiae. Sumunt non penitentiam non quoad rationem significatam essentialem talis virtutis, sed quoad denominationem resipiscentiae de peccato proprio quatenus commisso quae communiter usu denotari solet, et hoc non est penitentia ut diximus supra disputatione prima 4a difficultate. 2a difficultas est an habitus penitentiae fuerit in Christo Domino et in beata virgine et an permaneat in beatis.

2a difficultas est an habitus poenitentiae fuerit in Christo Domino et in beata Virgine et an permaneat in beatis.

Quod in Christo Domino non fuerit habitus penitentiae tenent Paludanus 4 sent. dist. 14 q. 4 a. 4, Gabriel q. 1a a. 3 dubio 6, Scotus q. 4, Armedina(?) 3 p. q. 7 a. 2 dicto 4 corollario 3, Henriquez tomo 1 summae libro de penitentia c. 19 n. 2 litera q., idemque tenere videtur D. Thomas in 4 dist. 14 q. 1 a. 3 q.la 3a ad 2um et alibi, sed potest explicari modo infra dicendo secundum sententiam nostram.

De beata autem Virgine quod non habuerit habitum penitentiae tenere videtur in [illegible] de penitentia tractatu q. 1a ad finem et aliqui alii tenentes dicunt illum convenire solis peccatoribus. Denique de beatis quod non retineant habitum penitentiae docent aliqui quos fabet Scotus in 4o dist. 14 q. 2 ad 3um in [illegible] solutione.

Sed multi ex auctoribus relatis solum videntur differre in modo loquendi, qua sublata forte non negarent, remissam modo explicando contra. Igitur ad temperandum nimium loquendi observandum est aliud esse loqui de virtute penitentiae secundum suam rationem essentialem significatam, aliud vero secundum denominationem qua penitentia communiter usu denotare solet resipiscentiam et contritionem de peccatis propriis commissis, ut exposuimus supra disputatione 4 circa difficultatem, et forte multi auctores negantes penitentiam Christo Domino et beatae virgini et beatis solum intendunt hoc 2um non vero 1um.

Secundum sententiam nostram ita explicari potest D. Thomas quando videtur negare Christo habitum penitentiae, nempe ita ut neget Christo talem habitum quoad imperfectionem quam importat nomen penitentia

inea ampte quad enetar resistentiam et contritionem de suavis

propriis, non tamen quoad rationem immediatam essentialem virtutis poenitentiae

ad alios actus; pro quo facit id quod dixit D. Thomas in 3° sent. dist. 3ª

q. 1ª ar. ad 1um et 2um dicit virtutes morales quantum non conveniant

Christo quoad imperfect. ad eius usum, ut gratia domandi passiones, quia in

nobis sunt, illi tamen convenire ad alios usus perfectos, qui possunt esse in

patria. —

Dico igitur esse habitum virtutis poenitentiae secundum suam perfect. immediatam

et suam rationem essentialem significam fuisse in Christo Domino et

in beata virgine, permanere etiam in beatis, quamvis in illis non habeat

eam imperfectam denominationem poenitentiae quae denotat resistentiam

in amet dolorem de suavis propriis. Quod vero Christus Dominus

quod habuerit habitum poenitentiae tenent argentina in 4 dist. 14

q. unica ar. mar silius q. 10ª ar. ad 6um ubi idem addit in Christo

tamen hanc virtus non vocatur poenitentia quia ille Deum offendere non po-

tuit. Suarez 3 p. tomo 1. disput. 19 s. 1ª et favet D. Thomas 3° sent.

dist. 13 q. 1ª ar. 2 gla. ad 1um et 2um quatenus dicit virtutes mora-

les convenire Christo non quoad usus imperfectos qui in nobis sunt sed quo

ad usus perfectos qui possunt esse in patria, quod etiam docet 3 p. q. 7 ar. et

Alexander Alensis 3 p. iuxta antiquam editionem q. 12ª membro 3° ad 1um di-

cit id quod est perfectionis in virtute poenitentiae fuisse in Christo —

De beata autem virgine quod habuerit habitum poenitentiae tenet palud

anus 4 sent. dist. 14 q. 4 et favet Gravielibide q. 1ª ar. 3 dubio 6. so-

tus q. 2ª ar. 3 palacios q. 6 Ledesma 4ª q. 26 a. 4 Suarez 3 p. tomo 1° dis

put. 4 s. 2ª Enriquez tomo 1° summae lib. 1° de poenitentia c. 3 n. 1 litera D —

De beatis vero communiter habitum poenitentiae docent D. Thomas in

4° dist. 14 q. 1ª ar. 3 gla. 3ª Almainus q. 2 palud anus q. 4 Graviell

q. 1ª ar. 3 dubio 6 Scotus dist. 14 q. 2 a. 3 ad finem Enriquez

tomo 1° summae lib. 1° de poenitentia c. 3 n. 6 litera Z ubi re

fert alios —

roe auteni raex oplicat et fil. o si mulier solbendo fuerit amen-
tum adversarios qr licet Christus Dominus n potuerit peccare
et quanbis habitus fuerit in illo roe suę insuavilitatis sibi
eq n potuerit deservire ad actum ipsi suamiq et contrit defectus
peccatis id n n obstat quominus talis habitus sit suam in virtu-
te eminet essenti alen roem potuerit ee in Christo et fuerit connexa-
rus illi sicut et beatę virgini et mariis ad alios actus nar
ro essenti alis virtutis penitę n necesario fuit ut per se sit ainquaes
posit peccare et sit deservire ad alios actus praeterquam contri-
tionis et dicimus deff peccatis peccatis inclinat n in actus de
testandi peccata sua et peccata aliena qr sit offensa Dei
Dei et inafutu ut serbet ius Divinum illesum et resarciatur a
quocunq fuerit lesum nam hi actus et alii cuiusq equaliter iusti-
tiq Deo debitam Ss sufficit virtutis penitentię ut probatur sup
dis port 4 ... et asserentes infert ex doctrina adversari
eq iuxta quam ipse etiriquez tenet sumq lib 6o de penit c 3 5 n 2 ait
adamum in statu innocentię et beatam virginem potuisse facere ex virtute
penitę elicitos refferentationibus oblaus et hunc sit mun se postea
virtandi de peccatum ut e offensa Dei sicut inquit ad virtutem uspiciq
est ho ne quem ledat et se penit nulli facere iniuriam cum tales
actus pertinentes ad virtutem penitę sublato co actu qui e refigi
unici asuado licet contritio deff peccatis peccatis n supponant imperfectum
sed potius asserant perfectum insertanam Christo domino et beatę
virgini et mariis n e cur illis negentur et consequenter nu habitus
penitę —
Speciaoriautem mari qq in hac vita remissa fuerunt peccata ha-
bebunt in patria actum gaudii de obtenta remissione et victoria
peccatorum elicitum ex virtute penitę ut colligitur ex d. thoa et alis
sup. citatis 55 de veris 2o idq per suadetur qr ad eundem
habitum qui in subo casu elicit actum dolorisq et tristitiaq
de malo ocurrente pertinet etiam actus gaudii de bono consequuto

ꝑ proxime dicendum. finale ꝑ quo videri possunt ea quae dicta sunt supra disp. 4 c. 6 s. 1a et 2a ubi beati habent elicitos actus virtutis poenitentiae —
2° prob. quia licet virtutes morales v.g. liberalitatis et temperantiae in nobis vel resident aut supponant in super fut.m pravas affectiones quas moderantur id tamen non obstat quo minus per maneant in beatis et sint in Christo Domino licet in illis nequeant habere actum moderandi pravas affect. quia hoc non est de illarum essentia et possunt deservire ad alios usus perfectos ut aperte docet D. Thomas 3 part. disp. 13 q. 1 ar. gla. ad 1um et 2um et 3a p. q. 7 ar. ad 3um ubi caietanus medina Suarez et ceteri alii. ergo similiter idem dici potest de virtute morali poenitentiae quia quoad hoc non a fortiori dissimilis faciat nec argumentum alicuius momenti quod facile expedietur solli nequeat —
Confir. quia sicut in Christo et aliis beatis manet voluntas humana eiusdem speciei cum nostra quamvis in illis obiectum libertatem fisicam aliunde ꝑ cuius extremum nequeat habere actum malum nec resistens conveniamus dolorem de peccatis ita similiter idem dici potest de virtute poenitentiae cum nulla urgentior ratio ostendat oppositum —
3° denique specialiter de Christo Domino nostro prob. quia ad eos actus ipsius iustitiae quo ille voluit resarcire iniuriam laesum ab hominibus et pro illis satisfacere assignandus est aliquis habitus quo illius voluntas in actu 1° inclinaretur per se ad illos eliciendos cum non non inferret inferius fut.m sed potius generis fut.m illi consentaneum nec cur negetur. Siquidem hac de causa ex communi sententia 3a p. q. 7 ar. conceduntur illi habitus ꝑ actibus aliarum virtutum quas exercuit at nullus alius habitus assignari potest quo Christus Dominus eliceret praedictos actus iustitiae nisi ille qui in nobis denominatur habitus poenitentiae et est quaedam religiosa iustitia ad resarciendum iniuriam Deo laesum et perbandum Deum laesum ut ostensum est supra disp. 4 c. 3 s. 3a speculative ꝑ hac ratione videri potest id quod licet ibi s. 3° quia nequit variari.
Vigilanter autem ꝑ hoc facit id quod D. Thomas 3a p. in additionibus q. 16 ar. ubi habet habitum poenitentiae permanere

in malis grē ... ... una ... cardinalibus et oēs ... cardinales permanent in beatis 3a difficultas in quo nam aliis personis sit habitus penitentiae —

3a difficultas in quo nam aliis personis sit habitus poenitentiae

1o Dico ... omnibus angelis in 1o instanti quo fuerunt creati in gratia infusum fuisse habitum penitentiae probatur quia simili ratione qua ... illum simul cum gratia infusum fuisse adamo in statu innocentiae ... difficultate ... illum simul cum gratia fuisse infusum angelis ... gratia illis collata fuit eiusdem rationis cum nostra ... illi tunc ... erant tales habitus quam adamus in statu innocentiae ... illis ... voluntas esset in ... ad ... similes ... habere adamus in statu innocentiae —

2o Dico ... similiter est in angelis malis permansisse habitum infusum penitentiae — probatur quia sicut ... illum permanere in aliis ... difficultate ... eadem ... ratione ... simili ratione ... permanere in angelis malis —

de malis ... angelis ... daemonibus in 1o instanti ... peccarunt et in 2o instanti fuerunt damnati ... illos tunc amisisse habitum infusum penitentiae sicut et gratiam et alios habitus infusos et ... illos et quoscumque alios damnatos qui iam sunt extra statum viatoris non posse ad Deum ... per veram penitentiam supernaturalem qua ... ut ex ... doctrina theologi ... D. Thoma 1a p. q. 64 a. 2 ubi ... molina ... ratio autem huius ... quae alioqui variis ... patrum ... assignari solent ut notant molina ... in eo loco apte assignatur ex eo quod Deus (ut ... ex doctrina scripturarum et ... patrum et traditione ecclesiae) decrevit his qui iam sunt in termino extra statum huius vitae ... in poenam peccatorum non conferre supernaturalia auxilia necessaria ad penitentiam supernaturalem et iustificationem —

Si autem queratur an demones et alii damnati possint saltem habere aliquem
bonum actum penitentie naturalis et efficaciter aliquid bonum opus morale
de hac que non est nostri instituti materia videre possunt autores 1a 2e q. 64 ar. ulti.
Suarez autem gravis libro quarto de gratia cap. 21 refert aliquos ut Scotum et
Durandum tenentes sententiam affirmativam sed sententiam negantem ut ibi ostendit
ostendit. Et quia est communior et probabilior rationibus quibus variis rationibus utitur in
ratione sibi quas defendit. Solum tandem ex D. Thoma affert rationem: si dicatur
D. Thomam in hoc suo iudicio demonibus (ita ut de aliis damnatis) negare
divinum auxilium etiam ad bene operandum naturaliter et moraliter 1a 2e q. 64
ar. 2 dicit sed dicit probabiliter admittere. Dicimus igitur cum tam dam
natos sepius esse denegari illis auxilium generalem ad omne opus bonum
morale aliter adquirendum sed ratio quare cum dicatur solent dam
natos ex obstinatione et odio Dei semper peccare ad quem modum solet
dici illud Psalmi 73 superbia eorum qui te oderunt ascendit semper sed non
est huius loci id examinare —
Dicimus tamen cum ipsis in habitu. Si multum gratia infundit habitus
penitentie et permanet etiam in animabus purgatorii hunc explicavit et
confirmavit esse quamvis dubium ubi est et probabiliter cum in statu purgatorii
in habitu sit aliquis habitus penitentie supernaturalis — Suarez
autem de animabus purgatorii quod in illis sit etiam dolor et contritio de
peccatis quamvis ibi non sit meritoria quia iam sunt extra statum merendi
in additione ut dicitur 38 in additionibus q. 4 ar. 3 quod
non sit causa efficiens penitentie habitualis et actualis an detur habitus
infusus contritionis et attritionis supernaturalis et preter alius habitus
naturalis et aquisitus

C. 3um quod non sit causa efficiens penitentie habitualis et
actualis an detur habitus infusus contritionis et attritionis supernaturalis
naturalis et preter alius habitus naturalis et aquisitus.

Cum aliud sit loqui de penitentia habituali aliud vero de actuali iterum
aliud de penitentia supernaturali contritionis s. attritionis aliud vero de naturali oportet
res hec omnia sigillatim exponere ~

2º Dico causa efficiens habituum supernalis generice est Deus qui tanquam causa particularis principalis illum infundit per se creare causa. 3º particularis efficiens habituum nalis generice est potentia creata quæ mediis suis actibus nalibus efficienter illum producit — — —

Explicatur et probatur quod habitus supernalis (qui dici solent per se infusi ad differentiam nalium qui aliquando per accidens infunduntur) differunt ab habitibus nalibus in hoc quod sunt de se ultimi per se in ordine supernali, non præsupponentes in subiecto ex gratia intellectum et voluntatem huius integram et adequatam potentiam per se proportionatam ad efficiendos actus supernalis ut de se constat, unde fit ut non possint efficienter produci ab actibus supernalibus nam simili ratione in ordine nali per se nalis ex gratia intellectus et voluntas non possunt produci ab actibus nalibus nempe intellectionibus et volitionibus, inde autem sequitur illos debere aliunde infundi ab aliqua causa supernali principali quæ autem non est alia nisi Deus ut autor supernalis, aquo huiusmodi habitus supernalis ordinis per se infusi possunt produci ut a causa particulari principali et in hoc differunt ab habitibus nalibus qui possunt produci ab actibus nalibus quia cum suo ordine nali non sint ultimi per se non præsupponentes integram et adequatam potentiam nalem proportionatam, respectu actuum nalium atque possunt produci habitus nalis ad quod huc usque sententia communis doctorum locis in quibus agitur de habitibus per se infusis ut 1a 2æ q. 55 a. 4 et q. 63 a. 3 ubi Caietanus et Medina et bonaventura quæstio dist. 3 ut. 79 c. 1 et 10 et quam hoc plenius ante visa ducente ratione confirmatum in materia de charitate disputatione 3 quæstione non est cum modo —— id in moribus

2º Dico 3º causa efficiens actuum supernalium generice nempe contritionis et attritionis supernalis est habitus supernalis aut speciale auxilium supernale supplens vicem habitus coniunctæ cum nostra voluntate per potentiam obedientialem, causa 2º efficiens actuum mere nalium generice est nostra voluntas per potentiam nalem aut sine habitu nali aut cum illo semper tamen adiuncto generali concursu Dei ut autoris nalis.

Declaratur et probatur quia actus supernalis requirunt eliciti solis

solis viribus naturalibus ut dicte constat alioqui non essent supernaturales
et indigent aliqua causa efficienti supernaturali hic autem immedi
ata causa. i. est aliquis habitus supernaturalis infusus. i. loco
illius aliquod speciale auxilium supernaturale dicetur infra cum
autem hi actus supernaturales sint actus naturales nempe
voluntatis, consequens est ut ad illos etiam concurrat nostra voluntas quae
merito dicitur concurrere ad illos per potentiam obedientialem ad dictum
actum mere naturalium atque etiam concurrere per potentiam na
turalem pro quo videri possunt ea quae dicta sunt in materia de charitate disputatione
2a c. 1o et aliis disputatione 3 c. 2 ubi etiam exposuimus quomodo nostra vo
luntas respectu actuum supernaturalium dicatur concurrere instrume
ntum Dei quamvis aggregatum ex voluntate et habitu supernaturali
dicatur quasi una causa principalis —

Pro causa efficiens actuum mere naturalium sit nostra voluntas per
potentiam naturalem aut sive habitu naturali aut cum illo semper cum adiuncto
generali concursu Dei ut auctoris naturalis patet quia hoc ipse fere exigit
notione terminorum eundem talis actus esse mere naturales et constat etiam a simili
de aliis actibus mere naturalibus qui ita producuntur —

his constitutis supersunt aliqua dubitanda [illegible] —

Dubitatur 1o an dentur habitus infusi per se supernaturales ad quam pertinet attritio supernaturalis et praeterea alius habitus infusus actuum supernaturalis —

c.o 1a c.o ipsius simul cum gratia datur habitus supernaturalis et per se infusus
per se supernaturalis ad quam pertinet contritio supernaturalis et alii actus
supernaturales talis per se huius colligitur ex communi et recepta do
ctrina auctorum cum D. Thoma 1a 2ae q. 63 a 3 et 4 ubi concedunt ha
bitus supernaturales et per se infusos virtutum moralium cuius inde vir
tutes morales sunt per se infusae et quamvis haec sententia sit certior
et probabilior non est incerta ut opposita sententia negans vir
tutes morales per se infusas quam tenent antiqui scholastici Dura
ndus et alii quos refert Granado q. 1a 2ae tomo 1o disputatione 86

.c.1° damnanda sit heresis idq ostendit idem ibidem c 2 —
quare supposita predicta sententia certiori in nostra negari non potest quin habitus
simul cum gratia infundantur habitus supernaturales aliarum virtutum
moralium supernaturalium v.g. prudentie temperantie fortitudi
nis &a quia gratia est velut quedam essentia aut forma supernaturalis
cui ratio nunquam ut suum afferat has velut proprietates que in ordine
supernaturali inutiliter quandoque sufficiant. forte ad eliciendos actus super
naturales proportionato modo & eadem ratione suadendum est infundi habi
tum supernaturalem per se et penitentie moralis virtutis ita quod quoad
hoc non est unde ex auctoritate et ratione ostendatur discrimen —
hic autem habitus supernaturalis per se penitentie moralis est quidam
habitus religionis inferior non cuiuscumque sed religiosi inspicie que
proportionato modo supernaturali habet pro obiecto formali honestatem per
bandi equalitatem inspicie Deo debite in ordine supernaturali quod probandum
est auctoritate et ratione ex supra dictis disp. penult. q. 3 s. 3 et quibus
ostensum est virtutem penitentie esse quandam speciem religionis que si
mul pro unam et eandem sanctificam speciem est inspicie erga Deum
cu 2° cu° probabile videtur dari etiam habitum supernaturalem infusum pravitatis
attritionis supernaturalis ita aliqui docent recentiores et verisimiliter
colligitur ex antiquis auctoribus indicantibus dari habitum super
naturalem non meris servilis ut videtur de sancto Thoma 3 sent. dist.
34 q 2 ar gla 2a et 3a et gla 1a d. bonaventura ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ dist. 34 p. 2 a 1 q 1 alexander alensis q p.
in 3a antiquandum 3 p q 74 membro 1° et alii d. thoma 2 2 q
19 a gentilibus timore servili inde autem fit tum habitum dat ha
bitus supernaturalis infusus non meris servilis ut colligitur ex doctri
na horum auctorum nemo autem neget. sed licet habitus attritionis quam
ratio pro motore penam inferni aut aliam penas est actus non meris servilis
ut praefert exilium deff. et modo loquendi collecto ex patribus specu
lationi nimirum dominico ss 14 a c4 talis animo modo non mere et alii autori
bus qui fugam peccati propter penam inferni aut alias penas

apelant non meren servi lem ad disti[n]ctionem illius timoris qui fugit peccatum propter offensam contra Deum supremum parentem qui dici solet timor filialis ut D. Thomas 2a 2ae q. 19 a. 2 et alijs locis supra citatis &c.a

2o prob. quia in alijs actibus supernaturalibus virtutum moralium videmus habitus infusos ut docet idem D. Thomas 1a 2ae q. 63 a. 3 et 4 et alibi saepe; ergo similiter concedi debet habitus infusus pro actibus supernaturalibus attritionis cum hoc sit consentaneum illi doctrinae et habeat similem rationem nec aliunde quidquam obstet quominus id veri similiter agerat.

Sed his rationibus assignari solent duae solutiones. Prima est aliquorum recentiorum qui negant actus supernaturales attritionis provenire a peculiari auxilio supernaturali et propterea non infundi habitum quia habitus infusi sunt propter majorem vim. Sed contra hoc est quia sublata consuetudine loquendi quam advertimus non assignatur fundamentum et non satis faciunt cum sic alijs actibus supernaturalibus et in perfectioribus ut temperantiae fortitudinis &c.a concedimus habitus infusos ut patet proportionato modo intrinseca fit sicut ad illos eliciendos idemque ut sit concedendum pro actibus supernaturalibus attritionis quantum subditur illos se habere pro maiori facilitate qui non solum loquendi quando hic obstat. non ita esse pro maiori vi at ex communi lege nequeant se saepius frequentari tanquam per se laudabiles et utiles.

2a solutio est aliorum assignantium actus supernaturales attritionis pertinere ut aiunt elicitive ad habitum spei aut charitatis. Sed nec hoc satis facit quia cum hi habitus sint virtutes theologicae solum ordinantur ad eliciendos actus habentes pro obiecto formali Deum qui est proprium obiectum formale virtutis theologicae at ipsi inde non eliciunt actus attritionis supernaturalis qui non habent tale obiectum formale. Notandum non est non esse suspendendum in eius deinde loquendi si ille actus spei theologicae quo amando Deum ut bonum nostrum speramus beatitudinem simulque timemus poenas inferni et praeparat appellari inquadam amplitudine attritio ad distinctionem illius actus charitatis quo amando Deum ut est bonum propter se amari tanquam amore amicitiae simulque detestamur peccata delictis de terminis qui actus charitatis cum sit per se amicitiae dicitur inquadam amplitudine contritio ut dicitur in disput.

praedicimus —

Sed 2º obijcies: si daretur habitus supernaturalis caritatis aut essentialiter specie infima aut multiplex non inde quod fieri possit variatio caritatis supernaturalis propter varia obiecta formalia non solum specie sed etiam gratiae diversa, vgª aut propter poenas inferni aut privationem gratiae aut gloriae aut propter quaecumque alia damna inter se longe diversa; ratio propter omnibus non sit assignari solum unius habitus specifici caritatis; si quidem ubi sunt plura obiecta formalia diversa specie debent esse actus et habitus diversae speciei. Si 2º dicatur 2um, sic concedenda erit magna multitudo habituum caritatis supernaturalis, quae doctrina videtur nova et inaudita —

Ex simile argumento probari posse videtur etiam de habitibus supernaturalibus et aliis habitibus infusis virtutum moralium, atque inde similis solutio quae hic solvitur fieri tradatur facile. Solvitur ergo: potius obiectio probata; Ex quo nullum est inconveniens concedere habitus infusos caritatis supernaturalis specie diversos iuxta diversitatem specificam obiectorum formalium quae cumque actus supernaturalis caritatis; cum autem habitus et actus fugiens et timens malum habeat pro obiecto formali aliquod bonum rationem, eius fugimus malum, ut dicitur supra disputatione 4. et 3. u. 1ª colligitur quod specificatio non habet materia de caritate seu timere servili, ex dictis etiam hoc et dicta bona ut iniustitia et alijs supernaturalibus, eius 2ª a ferenibus poenas inferni, timorem ex amore proprio orti quo nimirum homo amat proprium suum bonum hoc est bonum et respiciens aliis quod lesionem damno (qui amor proprius non est malus quando est ordinatus debita regula) inde fit ut non excedat nimia multitudo habituum infusorum caritatis itaut sint tot habitus infusi specie diversi quot sunt mala quae timentur aut bona quae ut tunc amantur; sed solum concedendi sunt tot habitus infusi speciei diversi quot sunt rationes formales bonitatis quarum quaelibet sit obiectum formale adaequatum, in quo supernaturali modo feratur aliquis actus supernaturalis caritatis; ex his quos cum sufficienti fundamento iuxta doctrinam patrum et graviorum autorum affirmare possumus de facto fieri ex iure et pro statu ordinario —

ne 2º huius diversitatis spiritus sive habitum infusorum caritatis proposita
cum limitatione predicta censeri debet nova et inaudita nanquam
hi autores non fuerunt in spirituali mentionem huius diversitatis illam
vero supponunt in suis principiis et fundamentis siquidem expresse
docent habitus distinguit spiritus ex tradi ver sitatem spiritus sive
obiectorum specialium et ex alia parte ponunt diversos gradus caritatis supernaturalis
intentes diversis obiectis specialibus ut colligitur ex iis
disputatione precedenti et ut minime manifestavi dentino ss. 17 eq hunc
duos gradus caritatis supernaturalis quorum ibi dicuntur esse dona Dei
et impulsus Spiritus Sancti alter est ut ibidem ex ... ,
... consideratione alter ex gehenne et penarum metu ubi sub his malis que
... subintelligunt contrarie quod ... et fugiendi ma
la — ... ut intelligamus solum
duos gradus caritatis et quamlibet esse unius spiritus infimum ...
... proponunt illi duo gradus caritatis ...
... erat exponere quamlibet sit unius spiritus infi
... et ... plures gradus nunc apte quin ... gradus
comprehendunt una nomine caritatis quo non excluduntur plures alias
et habitus caritatis speciei diversi sicut in ... theologia aut philosophia
... non excluditur quominus id intelligatur diversitate gene
rica includente multos habitus speciei diversos —
2º obiicitur ex dictis sequitur in peccatore fideli existente in peccato non
praeter habitum supernaturalem fidei et spei esse etiam alium habitum
supernaturalem nempe caritatis hoc autem est contra communem doctrinam quam
dici solet sublata gratia quae est velut radix habituum supernaturalium
non esse in peccatore alium habitum supernaturalem nisi fidei
et spei sequela probatur quia quilibet peccator in hac vita potest ex
lege eliciens actus caritatis supernaturalis ... his datur ex
... lege habitus infusus ... in illo —
Ex 1º nullum inconveniens si dicatur in peccatore fideli esse etiam
habitum supernaturalem caritatis nec hoc est contra communem doctrinam
nam gravium autorum qui in societate ... et de bona ventura

et ali. sup. nalia in ea i. faciunt huic solut. quatenus abso
lute docent etiam in peccatore esse principium rem servilem sup. nalem
non id restringunt ad solos actus sed signant etiam illi inesse habitum
nec asserunt ulla urgens ratio quae fieri suadeat non posse id probabi
liter ageri dici quod contrarium supposita com. doctrina videntur pe
catorem possidere actus sup. nales amoris non solum ex aliquo pri
vilegio supplente defectum alicuius principii sic certiter requisiti
sed modo ordinario et com. lege —
illud attendendum quod in peccatore non manent ali. habitus sup. na
les nisi fidei et spei contineret difficultatem non solum quoad ha
bitum sup. nalem timoris servilis seu amoris sed etiam quoad
habitum sup. nalem spei affectus ad credendum quem plerique do
cent recentiores in materia de fide docent in voluntate etiam peccatoris
fidelis quare si ut tande offensionis gratia videatur alicui illud di
ctum non esse absolute negandum poterit itaque explicari ut sensus
sit in peccatore fideli non remanere nisi habitus sup. nales quae re
ducuntur ad fidem et spem propter connexionem quam ex com. lege
habent cum illis quae extinguitur Dei non est necessario connexio cum gratia
habituali in dictis ex com. lege nunquam sine absque illa et iuxta
hunc sensum dicendi est fieri habitum sup. nalem spei affectus et amoris
si dantur permanere in peccatore reduci ad fidem et spem non
quia vere non sint ab illis distincti sed quia propter connexionem cum
illis ex recepto modo loquendi comprehendantur sub nomine habitus
fidei et spei —
Dices 2o. posset absque inconvenienti probabiliter dici habitum
sup. nalem amoris seu timoris servilis non esse in peccatore fide
li quamvis in illo sint actus probabiliter ex speciali auxilio Dei
nam cum tota haec res pendeat ex eo quod de facto institutum est
id quod colligendum sit ex doctrina Scripturae et conciliorum atque pa
trum constat inde haberi fundamentum certum quo asse
ratur. Sequitur in peccatore dari actus sup. nales amoris seu timoris
servilis ut patet ex Tridentino sess. 14 c. 4, et aliis responsionibus et fun
damentis ex com. doctrina quae tradita est sup. disput. 5 c. 9 et 10

plenius q explicavit ex aliis in studiendis barys in libris —
at nullum hic fundamentum certum relinquens quo decret. an
tales actus supernaturales acquisiti in peccatore producant, et specialiter
quo auxilio supernaturali an vero ex habitu infuso ad quem hoc
relinquit liberior locus opinandi et proposito quod nihilominus ac
quod vehementer inclinet in sententiam affirmantem dari in peccatore habitum
supernaturalem acquisitum in lapsum ut probabiliter in sententiam negantem inclinet
doctrina d. thome et aliorum 1a 2e q 65 ar. 3 et q 71 a 4 ubi communiter
asserit virtutes morales infusas habere connexionem cum gratia et
charitate quasi illius proprietates et ornamenta, itaque simul cum illa
infundantur et illa amissa amittantur, quamvis non hoc videatur
ulla ratio, sicut probari ut inter alios notat granielbarz quest.
1a tomo q 88 c 1 n 3 species autem theologicas
fidei et spei infusas quod non habent necessariam connexionem cum gratia
et charitate sed alias quod illas per maneant in peccatore fidelis habitus ma
ior certitudine ex uno consensu. cum d. thoma 1a 2e q 65 a 4. sigillatim
quod probat habitus fidei haec videmus 55 b c 15. et canone 28
ubi dicitur fidem non amitti quolibet peccato nisi solum infidelitate
tate quamvis nullibi naturalibus sit definitum ut certum de fide
de habitum infusum fidei ut etiam notant granielbarz quest. in illo
1 tomo 1a 2e disput. 79 c 1 et disput. 91 c 4 pro quo vide disput.
eaque ambos bita summa de charitate disput. 1a c 1 — dubi
tat. 2 an praeter habitum infusum poenitentiae supernaturalis sint
etiam in voluntate alii habitus acquisiti poenitentiae naturalis et an
aliquis sit in appetitu sensitivo

Dubitat. 2o an praeter habitum infusum poenitentiae supernaturalis
sint etiam in voluntate alii habitus acquisiti
poenitentiae naturalis et an aliquis sit in appetitu sensitivo

Negantem sententiam sequitur granielbarz quest. 1a 2e tomo
disput. 86 c 4 n 7 ubi ait non esse duplex virtus poenitentiae

altera infusa altera acquisita sed una tantum infusa aut omnes fa
tentur — verum hoc est improbabiliter dictum nullis afferuntur autores
aut rationes id persuadentes —
2º Dico ex actibus poenitentiae naturalis produci in voluntate habitum naturalem ha
bet 2a conclusio ex communi sententia nullus oppositam sententiam afferunt aliqui illam
negantes in tauriniensi probari et probatur quia ex actibus naturalibus adquisitis
intellectum eadem ratio non est cur in aliis operationibus et facultatibus producuntur habi
tus naturales ut cognoscuntur ex communi sententia in naturalis putare de habitibus et do
cet expresse Pegnarelli art. quest. in 2º tomo disp. part. 79 c 3 Ergo ex actibus
poenitentiae naturalis producitur habitus naturalis cum ad illos non est alia in
doctrina ratio non sit ex secundo operatione et facultatibus sed potius habitus dif
ficultatem et assuetudinem videatur propriori ut indicat ex se —
2º quia in naturalibus virtutibus reguntur prudentiae temperantiae forti
tudinis &c. generatur habitus infusi et etiam alii habitus acquisiti
non ex actibus naturalibus ut habetur ex communi doctrina in 2a c 63 art. 3 et
4 et patet quia habitus per se infusi cum sint diversi et superioris
ordinis virtute supernaturalis et diversitate speciei a naturalibus ne cum
illis habeant repugnantiam non impediunt actus naturales quemadmodum
in ista suamet producant habitus naturales Ergo similiter in nostro
in poenitentia praeter habitum infusum poenitentiae supernaturalis est etiam
habitus acquisitus poenitentiae naturalis qui ad hoc nullo fundamento vel ratione
firmiori nullum fundamentum quare negari debeat — iuxta
diversitatem autem significationis naturalis ut diximus et animi
in nostro termino diversi speciei ab iis supernaturalibus producuntur habitus naturales
specie diversi ut ex supra dictis ostendi potest — Difficultas vero su
perest an etiam in infidelibus sit aliquis habitus poenitentiae

Difficultas vero superest an et in apertis infidelibus sit
aliquis habitus poenitentiae

1a sententia est negans quam tenuit Marsilius in 4 q. 10
ad columna penultima argumenta disp. 14 q. 3 Henriquez
tomo 1º summae lib. 6º de poenitentia c. 22 nº 4 et colligitur ex Caie
tano in 2a 2ae q. 56 a 4 et 6 et Capreolo in 4 disp. 33 q. unica
art. ad 1um et 2um s. 5 ad argumentum —

2a sententiae affirmans ita Suarez(?) aliud ... in 4 dist. 14 q 2 ar ...
1a 4 q 26 a 4 ante dubium 1um et colligitur ex D. Bonaventura in 3o
dist. 33 q 3 Scoto ibidem q unica Gabriele ibi ar 1o ... 4 Scoto
in 4 dist. 14 q 2 a 4 ... 5 maiorem in 1a n. ... sensitivae —
Sit 1a quamvis in potentiis sensitivis non sit habitus proprie qui
sit principium ... [illegible] ... ex actibus potentiarum sensitivarum
generari habitus sensitivus. 1a pars probatur ex dictis supra et ratione quae
supra in habitibus per se 1o et 2a probatur in potentiis sensitivis nullam
esse principium ... [illegible] ... bonum honestum
ut exigit habitus —
2a vero pars probatur ... sententia ... 2a q 50 a 3 ...
[illegible] in potentiis sensitivis ex illis actibus produci habitus ...
q 56 a 4 et 26 ad 1um et q 57 ar. ad 3um et alibi ... [illegible]
in sensitivis ... quosdam habitus respondentes his qui ...
[illegible] ... explicari ... q 60 a 5 et 2a 2ae
q 134 a 4 ad 1um idque suadet ratio et experientia quandoquidem ...
actibus potentiarum sensitivarum relinqui facilitatem ... [illegible]
quam ... [illegible] ... doctrina ... ex actibus
... et ... habitus ... suo modo asserat
de actibus potentiarum sensitivarum ... ex actibus potentiarum sensitivarum
quibus ... ab potentiis sensitivis ... expositio in habitibus
... ex 1o ... habitum sensitivum ... ratione
... [illegible] ... fundamentum ... [illegible]
... [illegible] ... experientia ...
... potentiis sensitivis ... similitudinem ...
... habitus ... ex illis frequentatis relinqui in illo faci-
litatem ... habitum acquisitum —
ad ... potentiis sensitivis ... in se
... quendam habitum ... sensibilibus ...
... facient ... 2 q 56 a 4 ... ibidem ...
et q 63 a 3 ... aliud ...
22 q 24 a 1 ad 1um ... potentiis sensitivis in
esse habitus infusos ... ordinis ...
sensibile ... loco ... —

Et 2o. verisimilius est quia in hoc nulla ostenditur inconveniens, quia dicitur et quod de facto ita fiat, est congruum naturae elevatae ad ordinem supernaturalem, ita ut sicut in ordine supernaturali intellectus concurrit fit per habitus infusos, ita etiam suo modo operentur sensitivis, id est significatum ab auctoribus relatis, quod non est verum negare esse probabile.

Sed hoc autem videtur id quod insinuavit Scotus in materia de charitate dist. 17 q. 353a ubi ostendit esse inconveniens esse infusum quendam habitum actus sensitivis respondentem charitati; non est, ut modo intermittamus in aliis quod dicitur sit ultra ribus et obiectionibus quae in hoc opponi possent, quae expediunt in hac materia et aliis facile solvi possunt.

C. 4 an habitus infusus producat omnes actus poenitentiae supernaturalis non solum quoad modum sed etiam quoad substantiam. An 1um actus contritionis qui est dispositio ad iustificationem producatur speciali auxilio supplente vicem habitus.

C. 4um an habitus infusus producat omnes actus poenitentiae supernaturalis non solum quoad modum sed etiam quoad substantiam. An 1um actus contritionis qui est dispositio ad iustificationem producatur speciali auxilio supplente vicem habitus.

Celebris haec controversia an habitus infusus producat actum non solum quoad aliquem modum illi accidentalem aliquando ... sed etiam quoad substantiam, hoc est an ... actus dispositionis ambobus in materia de Charitate dist. 3 q. 3 quare superfluum fere ... probata quae asserit habitum infusum quando efficienter concurrit ad actum supernaturalem non solum producere aliquem modum illi accidentalem sed etiam substantiam ... ipso ... solam requirere quod ad praesens attinet certum est habitum infusum poenitentiae producere simul cum voluntate non solum quoad modum sed etiam quoad substantiam omnes actus poenitentiae supernaturalis ad quos efficienter concurrit.

Declaratur et probatur quia actus poenitentiae supernaturalis quoad

ad suam superant essentiam sicuti id e quam a actus supernalis
in nobis fuerit, ut patet ex illius deff.e sed talis actus sup
nalis n fit pdivi solis viribus nat sicut sicuti actus supernalis
fidei et spei et charitatis i° n id preseferr in iffabeff.e actus
supernalis 2° id colligitur ex vi dominii ssi Deus ti sicat canone
nec et 3 ubi dr divinam gratiam respiritualem actum n dari
solum ad facilius posse quod hom absq illa n posse credere sper
are et diligere aut pœnitere sicut oportet adiustificat
Et talis actus quo ad suam superand et pdivi ab aliquo prio
sive auxilio supernali gratia et quando n p divi paliq
spirituale auxilium supernale supplementum habitus infusi
sed p ipsum habitum infusum iuxta illequo ad suam supani
p divi a tali habitu infuso conveniens respirabo contrarium
petamo bdi enim alem sequi denuo dr ipsi domini locoq sime
citato canone quod liberum hijs arbitrium quo operat a Deo et
aliquid agit et n se habet mere passive
conf ergo quando adversarii dicunt ab habitu infuso conveniente
ad actum n p divi actum pœnitentiae supernalis quo ad supan
sed solum quo ad modum tendendi ab illius quod nam sicut illi mu
sibi cadunt cum illam intentionem actus sibi ut aiunt supe
naturalitatem sibi quod quod aliud dum non illud sit aliquid intrinse
cum actui reali actione p dictum ab ipso habitu cum sit
habitu infusum sit reali actio influit in actum ut ab ipsis
adversariis supponitur 2 sicut illi solum determinat ex intrinseca
ure supervenit illud n e inmediatum cum ab ipso sequi sicat
numeri casus talis actus nec ab gravi eo vis fa
i ens quacunque realem actum habitus solum n ari ad
aliquem modum intrinsecum super additum actui supernali
ipsam de superam et entitatem talis actus p divi p solas
naturalis vires ut contendunt adversarii qui quo in dendasse ea
que de hoc tradit s inna de charitate disput 3 c 3 –

sed ne in hanc ɔfundant. Dicim[us] 2° sensus notandum ē hanc
p[ro]p[ositi]o[ne]m explicemus ar[bi]trium p[ot]est naliter elicere actum c[on]tri
tionem et dilect[ionem] Dei quo ad subst[anti]am actus qui sunt apud
d[octo]r[es] theologicos d. bonavent[ur]am et alios grabes [doctores] quos refert molinas in c[on]cor[dia] d[ivi]ai in q. 14 a. 13 disput. 19 a[d] iuxta d[i]b[ersa] illa membr
oro posse hic duplicem s[ens]um i[ntel]l[igi] itaut intelligatur de quadam substa[nti]a actus meritorii d[ive]rsa[e] sp[ec]iei a sup[er]naturali et
hic sensus ē verus p[ro] quo in dici pot[est] molina i[n] membro ubi p[ro]
bat posse naliter haberi quandam naler dilect[ionem] Dei sup[er] o[mn]ia
q[uae] n[on] sit solum velleitas sed volu[n]tas absoluta includens
p[ro]positum servandi o[mn]ia mandata quamvis n[on] sit efficax
i[n] eo sensu servandi efficaciter opere implendo observat[ionem] omnium mandatorum q[ui]a ad servandum o[mn]ia mandata naliter
longo tempore in n[atu]ra lapsa requiritur auxilium g[rati]ae ut
in m[ateri]a de gr[ati]a 1a 2ae q. 109 a. 3 et alibi ostenditur ē certum
2us sensus ē itaut intelligatur de substantia actus sup[er]nalis
eiusdem sp[eci]ei cum ea quae elicitur p[er] habitus infusos et auxilia
sup[er]nalia et sic n[on] ē verum dicere q[uod] p[er] solas vires n[atu]rae possit
elicere substa[nti]a actus sup[er]nalis ad q[uo]d hoc aperte c[on]vincitur ex d. thom.
et illius ex positorib[us] variis in locis ingt docent habitus et actum
virtutum p[er] se infusarum distingui sp[eci]fice a habitu et actu
qui n[atu]rae viribus acquiri p[ot]est ut videre ē 1a 2ae q. 62 a. 1 et 2 ubi
medina et q. 63 a. 3 et 4 inde contemplari infertur
p[er] solas vires n[atu]rae posse elici substa[nti]am actus eiusdem sp[eci]ei cum
ea quae elicitur p[er] habitus p[er] se infusos aut p[er] sp[eci]alia au
xilia sup[er]nalia q[uo]d sup[er]l[ativ]e efficacitas talium habitum
ut p[ro]batur in m[ateri]a de habitibus theol. disput. 3 q. 3 videri q[uo]d p[ot]est molinas in concord[ia] in q. 14 a. 13 disput. 3 a. 1 iuxta eo vandi ...
convincitur ex d[i]v[in]is c[on]ter o[mne]s actus sup[er]nales ad quos effi
ci[en]t c[on]currere mo[do] sibi p[ro]portionato c[on]currit habitus p[er] se infu
sus p[ro] divi alibi n[on] solum quo ad aliquem mo[dum] eius de
ntalem sed et[iam] quo ad substan[tiam] superest dissimilitas ...

controversia inter autores an ad[illegible] actum contritionis qui est dispositio
ad iustificationem concurrat efficienter habitus infusus an vero
aliquod concursum aliud auxilium supernaturale suppleat vicem habitus
et ratio dubitandi pro parte negante est quia actus contritionis est praevia
dispositio ad infusionem gratiae et habitum supernaturalium ergo prae
supponitur ante habitum supernaturalem saltem prius natura ergo
non producitur ab illo sed ab alio auxilio supernaturali praevio —
pro parte vero affirmante est ratio dubitandi quia in illo momento ingrediuntur
quo ponitur habitus contritionis qui est ultima dispositio ad gratiam
ponitur et gratia habitualis cum aliis habitibus infusis ut constat
sed nihil videtur quominus talis actus contritionis tamquam efficienter producatur
ab habitu infuso sicut similiter dispositio quae
[illegible] ut indicant se per se sibi mutuo causae in diversa
genera roem prioris et posterioris natura in diversis generibus
[illegible] actus contritionis sit prior natura in genere causae materialis et dispositionis
habitus vero infusus sit prior natura in genere causae efficientis
ad eandem materiam quam ipse habet dispositam et sic sibi invicem causas
cum mutua ratione prioris et posterioris natura in diversis generibus et sicut
similiter apud philosophos videre de quantitate quando [illegible]
et dispositio [illegible] aequaliter efficienter dimanare et de calore ut
[illegible] quantum [illegible] et dispositio [illegible] aequabiliter
proprietas efficienter profluit et cetera —
Et vera solutio huius quaestionis pendet ex multis difficultatibus quas ex
professo disputavi in materia de gratia quaestione 113 articulo 8 ubi discussa
huiusmodi an ultima dispositio ad iustificationem efficienter producatur
ab ipsa gratia habituali respectu cuius est dispositio quare omissa
hac difficultate ex professo in eum locum hic solum breviter annotandum
est quod praesenti instituto videtur necessarium —
Dico quod actum contritionis qui est ultima dispositio ad gratiam non producit
efficienter ab ipsa gratia habituali nec ab habitu

infuso v.g. fuerint de charitatis ex gratuitis quae est dispositio

sed quod dum abolunt elebata per speciale auxilium supernale

supplens vicem habitus per habentia in dum sed lare mobilia

inveniuntur in 1.a 2.e q. 112 a. 2 dispositio 46 iuxta nobandi 2m com

mil 1.a 2.e tom. 2 c. 113 ato dispositio 1.a ubi haudere 2 genera mul

mex recepta doctrina et his igitur aiz hamasexta ianseric

et contra mattij conformen nimio dat hoc quam ibidem haec

inre fuisse breviumque et mutasse sententiam et quod haud refert illum

1.a p. c. 62 ar. ad 3.m et 38 c. 87 ad 2.m et c. 85 ab ad.

et 1.a 2.e c. 112 ar. et 3 et 9 prout bartolumeus medina 2 c. 113

ato quamlibet sequatur contrariam sententiam aiz m et quod probat et sanijs

bartolumeo iuxta illam possimus explicari dat hoc et gratis dicimus

in quod partim id modo examinare sat fuerit hoc anteasse in melius

gat. ex mente cum compraz hanc sententiam n. aiseri. 3.o d. hoam

quod si obiiciat ex d. thoa c. 113 aq. prohibi nad. 4 et a. b. sp.

et an nad 6.m etc. quod mentis liberi arbitrij venit actus motus ex

fenicaritatis qui est dispositio ad gratiam quaedam abissa gratia in

illo instanti in quo fuerit ad hoc nisi ut aiz zumel loco dat

et imeritato dicat d. thoas alibi mutasse sententiam et similiter

sed ex medina ubi supra d. thoas iusttificari in bellum mo

tum liberi arbitrij qui est dispositio ad iustificationem quod adverte

gratia semper autem gratia haud ratione iustificans sed quod gratia

excitante et adiuvante seu auxilio supernali quod est hoc gratia

iustificari solet sub nomine gratiae —

cum his autem, aliis rationibus minus firmus quod aliquando inspicere

solent in probationem ut quod positio 1.a et precipuum fundamentum simile

fumuntur ex doctrina sacri tridentini unde colligendae

dispositio infusionis ex quarta huius pender nam in ss 6 dum iustificationem

c. et 6 dicit hoc ex dispositioni ad iustificationem et gratiam excitantem

et adiuvantem per quamlibet eorum quo operando mobentur

dum et conventur per actus fidei et spei et dilectionis Dei

et detestationis despuato sunt fuerit quod dispositiones ad

iustificationem

ad iustificat[ione]m e[t] initio ad haurien[dam] possit[ur] supreparat[ionem] iusti
ficationi ipsa consequit[ur]. Et ibidem paulo post subdit[ur] unicuiq[ue]
infundi iustitiam inhaerentem sui participanda possit[ur]m ~
Hinc colligit[ur] hoc fundamentum concilium Tridentinu[m] in his locis tradens
modum quo fit dispositio ad iustificationem duin illam fieri per gratiam excitantem
et adiuvantem per quam homines libere cooperando moventur in Deum actibus
disponuntur ad iustificationem praet[erea] absolute et simpliciter utitur hoc modo
loquendi quod talem dispositionem seu praeparationem iustificatio ipsa conseq[uitu]r
et confertur iuxta illius mensuram s[ed] ex hac doctrina nihil habetur quo signi
ficetur dispositionem ad iustificationem fieri a gratia habituali per habitus
infusos s[ed] potius inde colligi[tur] oppositum ergo &c. ~
Minor prob[atu]r quia illud dictum concilii quod dispositio ad iustificationem sit per gratiam
excitantem et adiuvantem per quam hoies libere cooperando moventur in Deum
actibus quibus disponunt[ur] ad iustificationem nullo modo significant talem disposi
tionem fieri a gratia habituali per habitus infusos nam per gratiam excitante[m]
et adiuvantem per qua[m] hoies libere cooperando moventur in Deum actibus qui
bus disponunt[ur] ad iustificationem aptissime dictos efficienter ex gratia intelligitur
gratia excitans praeveniens speciale auxilium adiuvans ad actus non productos efficient[er]
ex gratia habituali iustificante per habitus infusos s[ed] illam antecedentes
at qu[od] illud debere hoc pacto intelligi ita prob[atu]r 1° quia ipsa verba concilii
sumpta in sua propria significatione admittunt et prae se ferunt hunc sensum
neque e[st] u[nde] oppositum ostendat[ur] ~
2° quia ita vehementer indicat fr[ase] loquendi et mens concilii nam
ex ses[sione] 6. c[apite] 7° habetur absolute et simpliciter haec fr[as]a loquendi quod
iustificatio conseq[uitu]r absolute dispositionem et confert[ur] iuxta illius mensuram hoc
autem n[on] v[idetu]r posse ita apte salvari si asserat[ur] talem dispositionem e[ss]e eff[ectu]m pro
ductum a gratia iustificante per habitus infusos ut dicunt adversarii siquide[m]
nunqua[m] in modo loquendi absolute et simpliciter dici solet q[uo]d causa efficiens
conseq[uitu]r suum eff[ectu]m et quod talis eff[ectu]s e[st] dispositio p[ro]p[ter]ea quia ut iuxta illius men
suram introducatur in subiecto sua causa efficiens nam potius absolute dici solet
oppositum nempe quod eff[ectu]s conseq[uitu]r suam causam efficientem et supponit illam

in actu 1° existentem &c.

6 Praeterea in sententia adversariorum e specialis difficultas cur illa dispositio quam concedunt procedere ex gratia iustificante per habitus infusos non sit de condigno meritoria gratiae quae specialis difficultas non habet locum in nostra sententia quae conformiter ad veram et mentem conciliij supra relati dicit illam non procedere ex ipsa gratia iustificante per habitus infusos sed ex speciali auxilio supernaturali antecedente cum aliunde nihil afferatur quod persuadeat oppositum.

2m fundamentum desumendum est ex propria ratione dispositionis moralis praeviae qualis e dispositio in adultis respectu gratiae iustificantis nam propria ratio talis dispositionis moralis praeviae consistit in hoc quod ex institutione Dei sit pre requisita ut moraliter illum moveat et detineat ad infundendam gratiam iuxta illius mensuram hoc non intelligitur ex ipsa definitione talis dispositionis moralis praeviae ut alibi latius expositum est videri quoque potest Suarez 3a p. Tomo 1° disp. 10. sect. 2a praesertim §. nihilominus – sed cum hoc non possit apte intelligi et saluari quod talis praevia dispositio moralis producatur effective ab ipsa gratia iustificante per habitus infusos respectu cuius est dispositio ideo non intelligitur esse adeo consonum propriae naturae talis dispositionis moralis praeviae ut colligitur ex illius explicatione et consideratione cui aliunde nihil obstat ergo &c.

3m fundamentum desumi potest ex ipsa natura praeviae dispositionis in rebus physicis numquam enim cum ratione satis faciente assignabitur res aliqua quae sit praevia dispositio ad introductionem alicuius formae et producatur effective ab ipsamet forma ut probari potest 1° inductione quia in oppositum sublata petitione principij non assignabitur ullum exemplum cum ratione persuadente. 2o quia hoc specialiter postulare genus causae efficientis quod quid sit de alijs causarum generibus nam cum causa efficiens virtute contineat effectum praestantiori modo et influxu quam aliae causae indefit ut prius natura praesupponatur in reconstituta in actu 1° independenter ab actuali existentia effectus qui ab illa producendus est ac proinde numquam respectu illius talis effectus et dispositio praevia quamvis possit esse dispositio concomitans deveniens ad illius conservationem sic enim ille calor qui effective dimanat a forma ignis respectu illius non est dispositio praevia sed concomitans nam praevia dispositio requisita ad illius introductionem est alius calor productus ab alio agente disponente

materiam v. g. ligni ad introductionem formae ignis ut ostensum est in libris physicorum et de generatione. quoniam cum neque rationi praeviae dispositionis moralis neque physicae consonum sit ut praevia dispositio ad gratiam iustificantem producatur efficienter ab ipsa gratia iustificante per habitus infusos respectu quorum est praevia dispositio non est cur id aseratur cum aperius intelligatur et probetur nostra causa exposito ~

Ex his facile responderi potest ad rationem dubitandi primo propositam pro parte vero affirmante nam primo Respondetur quamvis verum esset quod atenta praecise natura

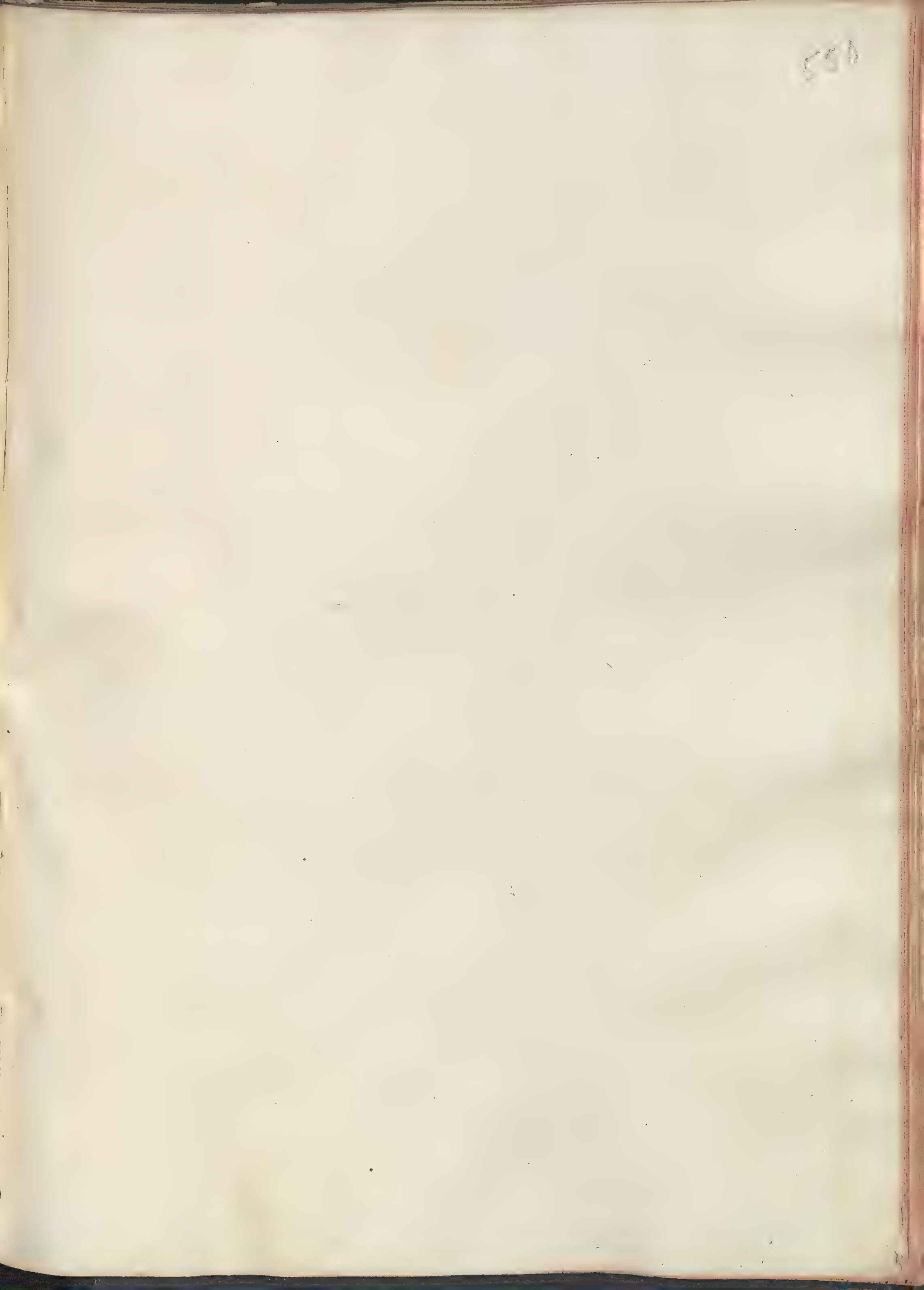

22ae Quaestio 88ª de voto per quod quidpiam homines Deo promitunt.

Per Reuerendum Patrem Juannem Muñoz societatis Jesu Theologiae proffessorem.

Prohemium

Sectarii heresiarcarum antiquissimi alii accesserunt Calvinus et petrus martir hanc D. Thomae quaestionem et nostras disputationes de voto inanes existimant sectarii qui iudicant vota impossibilia Calvinus et petrus martir qui credunt antiquae legis ceremonias esse et christianae libertati repugnare sed utrorumque fundamenta frigola sunt ut audistis in prelectione et videre poteritis in controversariis citandis qui evidentissimis partim pontificum conciliorum scripturae sacrae testimoniis eos de suis erroribus convincunt et ita ab eis ego supersedebo solum unum scilicet alterum locum attingant contra utrosque nam si vota impossibilia essent non invitaret David omnes ad impossibilia psalmo 75 vovete et reddite Domino Deo vestro omnes etc.ª nec ecclesiastes 5 diceret si quid vovisti Deo ne moreris reddere displicet enim ei infidelis et stulta promissio ex hoc in doctrina omnis promissio infidelis esset et stulta nam stulte agredimur qui impossibile et infideliter qui adimpleri non potest imo ex evidenter colligitur contra hunc manifestum scripturae sacrae locum nullam esse promissionem infidelem et stultam nam per hoc

impossibilis est promissio quae non est permissio non est permissio quae non est sal
tem in fidelis permissio iuxta Isaias praefuturas c 19 promisset dicere
verba vovebunt et solvent quia non impossibile solvi non potest nec esse tu
ina hic debebatur sanctos et post verba retractare ut habetur Iudi
cum 20 et male Deus ipse 2° regum 7 laudaret voluntatem
eius destruendo templo quando vovit vovit Deo iacob psalmo
131 quia non impossibile non est dignum laude —
preterea anni quae legis ceremoniis non est pars in ceremonia
inter alia debere et res simpliciter precepta a deo et cetera votum autem
mente et animo perficitur nec est de re precepta ut patet ex 2° regum
c 7 citato ubi laudata a deo verba david dicit Deus dixit praecepisse
et ex eadem lege deuteronomii 23 si nolueris polliceri sine peccato
eris et patet quia in lege natura multo antea vovit vovit patriarcha
Jacob genesis 28 et david psalmo 75 citato vovete et reddite et cetera
non tantum cum suis loquitur sed etiam cum aliis gentibus qui venerant ad
celebrandam illam victoriam ab assyriis reportatam solere autem eum
venire non solum vicinas sed etiam remotiores gentes ad similia
gesta patet in iacobis indie sente ceteres parthi medi et ela
mite et arabes et cetera et id Iuanes ad verbis c 12 erant autem
quidam gentiles qui venerant ut adorarent in die festo nomen
unicus est sermonem scilicet ex solis versibus et illa particula
eius f anis plane demonstravit pacinius non vatablus et isidorus
clarius legunt vovete et reddite omnes qui estis in circuitu eius scilicet
omnes finitimae gentes quod clarius patet ex biblia ferrariensi et
scaloniensi aut frius, hieronymi gencage dicis et ludovici gu
zman magistri calatravi ipsis ab hebraeis magna
per vitate servata in his pariter sermonem traducis quae sic
habent prometed i pagad adonay vuestro Dios alia todos
sus deredores alia todos sus comarcanos verba autem haec
para deredores et comarcanos finitimos denotant fini
timos autem Deo ipsi intelligere non possumus quam Dei populo
quam ad alias gentes se extendunt verba david quam verba non ss
anni quae legis ceremonia —
deinde verba christiani liberari non repugnare immo existit a
christiana libertate ortum habitura clarissime vaticinatus
est isaias c 19 in illo die erit altare domini et cetera et mittet
ei salvatorem et propugnatorem qui liberavit eos qui

apicato s. et legitur servitutis quae erat illa antiqua lex ut docet S.
Clemens romanus lib 6 de apostolicis constitutionibus et colligitur ex D.
paulo ad Rom. 6 et spatii ... facta qd sic liberi facti essent
pollent cum in aliis atque muneribus et Vota vovebunt et solvent
ex quo loco dicti ulegia ... et sacri expositores colligunt Vota
ad Christianam libertatem pertinere nisi haeretici audent
negare ibi est sermonem de lege gratiae sed realiter ignaro ex hoc
loco illorum error deprimi videatur ut revera sit fingunt ibi Vota
non esse vere Vota nec Vovere sed vere Vovere idem probant pariter ex
ex illo gravissimo supplicio ananiae et saphirae qui violaver
ant promissionem auctorum et ex illo matt c 19 sunt eunuchi qui se
castraverunt etc. ubi non fit sermo de textu nisi de promissionibus sponte
Votum continentiae intelligatur et ex illis verbis beatae Virginis luc
1 quomodo fiet istud quoniam virum non cognosco id est non possum cognoscere
impedimento mihi tum habeo promissionis s. et Votum virginitatis
id probant ex illo clarissimo loco d. pauli 1 ad timotheum 5 habentes
damnationem quia primam fidem irritam fecerunt ubi de promissione
Voto castitatis est sermo infra dicetur 54 n. 7 probatur
vi mus ex patribus pontificibus et conciliis in hoc et omnibus his
videantur controversiarum Clitoveus 3 lib ante luterum ubaldensis
tomo 1 doctrinae fidei lib 3 ... et lib 5 de sacramenta
lib 9 titulo 9 ... lindanus lib 4 panopliae c 9 ... ar
cum de locis catolicis lib 3 c 13 et infra ... controversia
4 ... salgues lib de vita Christiana et instituto
monastico Castro de heresibus Verbo Voto et medina de sacror
hominum continentia petrus crespetius in summa doctrinae apos
tolicae et ecclesiasticae doctrinae verbo Votum monachus celi
batur d. thomas opusculo 17 et 18 et ex ... opusculo
19 contra impugnantes religionem et d. bonaventura ...
... in opusculo de eodem argumento bellarminus tomo 1 lib
2 de monachis valentia in fine tomi 3 controversiarum lib.
de bonis et statu religiosorum et sequenti de celibatu et tomo 3
disputatione 10 p 6 Geronimus turrianus lib 4 in confessione augus
tiniana c 6 et franciscus turrianus in tractatu de Votis monas
ticis canisius 4 p catechismi c de consiliis et tandem maldo
natus super evangeliorum loca citata et super aliis ibidem

sicut adultam ingredi sicut perfectus est ecce nos reliquimus omnia sic et vos cum feceritis omnia quae praecepta sunt vobis dicite servi inutiles sumus &c. salmeron tomo [illegible] tractatus 2 super illa verba si vis perfectus esse —

et supposita votorum possibilitate et existentia ano bis breviter aliis autem iure obversari sufficientissime probata de voto disputant theologi in 4° dist. 38 cum magistro et 2a 2e q. 88 cum divo thoma et in quartum omnes et 19 huius 2e 2e abulensis super numeros a c 17 usque ad 110 adquisidor ensis 3a p. summe tractatu 22 adrianus in nulla in quodlibetis citatis ut summate antoninus 2a p. titulo 11 c 1 et 2 uigerius de institutionibus c 5 § 5 uersiculo 14 anglus in suis floribus 2a p. de voto nabarus in suma c 12 et in anni qua editione superest in dicansit in noba tomo 1° in q. commentariis de regularibus et in tomo consiliorum lib 3 de regularibus et de voto et uoti redemptione sotus lib 7 de iustitia iuanis friburgo in summa confessorum titulo de voto c 1 ludobicus lopez 1a p. instructorii c 43 bartolomeus de medina in summa c 14 jacobus de graffis a capua in suis aureis decisionibus a c 21 usque ad 33 nieba titulo 135 ex nostris cardinalis toletus in instructione sacerdotum lib 4 c 17 balencia tomo 3 disput. 6 q. 6 de voto et canonistae toto titulo de voto et voti redemptione c 17 c 1 ubi turrecremata et plura alia et 17 et 17 c 4 super c. sunt quidem regis alfonsus 9 partita 1a titulo de voto ubi gregorius lopez et montalbus et cobarrubias in nulla de testamentis c 2 n° 11 et 12 et c. quamvis pactum 1a p. § 3° maxime n° 4 et 12 et sumiste uerbo votum promissio et dispensatio —

2 nos vero ea quae citati docent et universam materiam ad 5 capita reducemus 1um de causa formali voti id est de actibus tam interioribus quam voluntariis qui ad illud requiruntur et circumstantiis eorum de quo d. thomas a 1° 4. 5. et 6 2um de causa materiali id est de obiecto seu materia voti de quo d. thomas a 2 3um de obligatione voti de quo d. thomas a 3 4um de distinctione et divisione votorum de quo d. thomas a 7 5um de modis quibus possumus liberari a votis sive sine deiratione dispensatione et commutatione ubi ansint aliqui qui non possint vovere de quo d. thomas a 8. nono. 10. 11. et 12 — articulus 1um utrum votum consistat in solo proposito voluntaris

Articulus 1um utrum votum consistat in solo proposito voluntaris.

circa non [illegible] inde liberatur et proposito voluntatis bedinissa

4mi sione botum perficit. a 4 an expediat aliqd bobere

Articulus 4 an expediat aliquid bobere

ii cum quae Deo bobemus in nostram cedant utilitatem expe dit homini aliqd Deo bobere a 5 an botum sit actus latriae sibe religionis

Articulus 5 an botum sit actus latriae sibe religionis

ii bobere sit prius actus latriae et religionis cum ad diuinum cultum sint bota ordinata: a 6 an maxis sit laudauile adq meritorium facere aliqd ex boto quam sine illo

Articulus 6 an maxis sit laudauile adq meritorium facere aliquid ex boto quam sine illo

ii cum bobere sit actus latriae laudauilius et maxis meritorium e facere aliqd ex boto quam sine illo –
hos quattuor articulos coniunxi quia eorum resolutio fere ab eisdem funda mentis dependet et quibus agit D. thomas de quiditate boti et de conditionibus ad illud requisitis et circunstantiis eorum quae inde exilliis adque diximus hanc materiam reducendam disputatione prima quid sit botum et cuius potentiae et uirtutis actus

Disputatio 1a quid sit botum et cuius potentiae et uirtutis actus

Solum hac i disputatio scolasticae erit et omnes aliae morales necessariae est ut quis sciat quomodo emittat botum et qui actus requirantur ad illud indignum n theologo esset in disputatione de boto uersanti si rogetur nescire respondere quid sit botum quibus actibus emittatur et an proueniat ab aliqua uirtute et an a naturali s. super nali et quae illa sit quae nos in hac disputatione tradimus et in illa explicata manebunt ea omnia quae ad articulum 4. 5 et 6 expectant. si an botum sit actus intelectus s. boluntatis s. utriusq simul –

Sectio 1a an botum sit actus intelectus s. boluntatis s. utriusq simul

Ia sententia dicit esse actum intelectus superiorem tenet uno tantum actum boluntatis tanquam conditionem sine qua n erit botum hanc tenent doctores iuniores et dicunt eam colligi ex durando qui aliud ano sexto ca ietano et aliis sed certe in nullo illorum ego illam ibenio sed supponitur signare et aliqui ut durandus clare dicere ut patebit in 2a sententia

pro 1° qr votum e ordinario hois ad Deum et e loquutio hois cum Deo asseveratio et afirmatio pro quam voluntas vult seo obligare et non pro suum actum praecise e lex quaedam particularis et ruta ro in quam facit qui frangit votum, sed obiectio ipsa includit actus intelectus et id sufficit ad essam voti si supponat ut conditio sine qua non voluntas deliberat. maior e d. thom. hic et in q et scot. qr cum voluntas sit potentia ceca non ordinat nec dirigit nec afirmat nec loquitur mi nor et ipsa vim certa —

2° qr promissio e actus intelectus sed scriptura sacra cum loquitur de voto allegiastes es voce id promissionem et votum e actus intelectus 3° qr si promissio non esset integra essentia voti nunquam de illa in recto praedicaretur esset votum et tam non de parte hois non dicimus e hoem et in sola promissione consistit essentia voti et pro qr alias includeret votum actum intelectus et voluntatis et ita esset ens per accidens —

2ª senta dicit votum consistere in actu voluntatis concomitando actum intelectus hanc e sanc in q° dispe 30 post medium e° ssed hanc valer minus et clarius dispe 6 e 10 in fine ubi dicit si Deus posset causare votum in me causaret illud in voluntate mea hanc sequitur palaius 4 dispe 30 pagina 809 columna 1ª in fine et eam vim tenere alii ex gravibus doctoribus quos citavimus s 3 in senta 2ª probat qr supposito iudicio intelectus qr expediat obligare me pro votum non vr aliud necesarium ad essam voti quam velle me obligare ad hoc in me qd qd aliud requiratur supponet iam essam voti siquidem supponet voluntatem obligantem ad rem promissam hanc senta potest maxime confirmari ex dicendis a nobis in qa huius s.1 et in s 3ª —

3ª senta dicit votum tanquam essenciales partes petere actum intelectus et voluntatis praecipuus doctor ex his qui hanc sentam in terminis tradunt e d. bonaventura dispe 30 e 1° n° 3 respondendo dm angles 2ª p° florum e de voto difficultate 1ª valencia citandus infra s 4 in senta 2ª et vr molina ibi c° 1 roe ultima medina 1ª 2ª e 90 ai° c 3ª in termino simili de lege et ali dicit sequi d. thom. in termino simili de contractibus ut ludovicus lopez garcia et salon in principio suos tractatus de contractibus ubi dicunt de essa contractus e actum voluntatis et idem debent dicere de voto qr e quidam contractus cum Deo ut ex divo ambrosio et alys constabit s 4ª n° 9 et mo patet ex d. thoma in q dispe 30 a 3 ad 1am e° ubi votum inquit e quidam

praetus inter diuinet hoc et ca plane colligitur ex summa raineidi verbo bonum initium et ex rosela n° 2 et ex summa confessor titulo 8 c. 1 et aperte durandi dist. 30 c. 1 post initium ubi dicit illam particulam spontanee poni indifferenter boni ut differentiam differentiam autem pars essentialis est non vad ..na palud animiz in illa c. 1 nunquam dicit de liberatione esse de ratione sed in 6. de ff[...] quapropter debeo ponit eam et supponit cum pro boni quod est aliud faciunt Caietanus est sociis est contra sententiam loco aiunioribus sententiam citato .s. ad dubio 3 nam licet ipse ibi dicat deliberatione et propositum tene conditum ad bonum inquo illi deu[...] at distinguit duplicem deliberationem aliam circa rem promissam .s. exequioni mandandam et hanc dicit esse de ratione et non sinequa non ut ipsi qui seneilla post dari bonum ut ipsum et Caietanus et nos infra aliam circa ipsam promissionem .s. velle promittere sed obligare et hanc non requiri et illam non dicit esse de ratione et hanc est tenent sed in fra citandi 53 sententia 2a et certe vero d. thoma hic a° ut patet in ... si fideliter colatae ab illius dist. capitulo ubi dicit non tantum &c. et clarius in 4 c. 1 infineur porij et ad 2um et 6um licet non dicat ibi actum intellectus esse essentialiter bonum non tamen negat esse actum voluntatis sed dicit promissionem intellectus desse esse nudam et ideo expressisse ut in esse generum illa particula spontanee que est causa sir mitaris et obligati boni—

u° hic 3a sententia vera est et ita ano bij urcuiter explicanda et efficaciter probanda ex doctrina d. thome d. bonaventure et omnium et ex ipsa natura boni et declaratur modo sic nam voluntas ex dicendis s.° 3a est quedam privata lex qua vovens manet obligatus ad aliquid divine autem legis est dirigere et obligare ut ibidem ergo votum in essentia sua debet continere ... dirigibat et obligaribat.

modo in quo ad 1am prima actus intellectus ... aliquis ex rei bus sententiam et qui dirigere intellectus est sed ex professo probavit 53 c. 2a ubi aquo actu intellectus ... boto huius dirigiba—

quo ad 2am vero prima actus voluntatis ... quod est bonum ... sic ab scriptura sacra ... et patribus explicatur promissio ... significantia ... voluntatis ut in scriptura colligitur ex ... no intes auro hebrico verbo vobere promittere simpliciter et in numeri ... et patribus patebit 53 a u ... 3a ergo melius inteli

intelligemus scriptum an sacram univocalis partes dicendo actum voluntatis esse defectum boni et illa non fundit singularem ut dicit prima sententia sed per rem quae est desa explicare ipsam rem quae est bonum contra scriptura sacra univocalis partes per nomen rem ipsam signare solent non conditionem illius nisi quando ex contextu aliquid aliud colligitur sed non est unde id colligatur quando explicant per actum voluntatis non explicare per id quod est defensio boni ut patebit etc. —

2o probatur ex doctrina d. thomae citati et in q. de citato prius qui ad 6um et in hac q. 3 ad 3um ex d. bonaventura et aliis qui dicunt obligationem boni ex propria voluntate sive animo sive intentione causari et ipsum probant mi sicut per dicitur intellectus actum esse desse nudam in ipso non habere vim obligandi probatur ex d. thomas ad 3um ex deuteronomii c. 23 quod semel egressum est de labiis tuis observabis et facies sicut promisisti Domino Deo tuo et propria voluntate et ore locutus es ac si diceret si non propria voluntate voluisses non obligareris hic non est causa obligationis et ab illa provenit in verbo vis obligandi —

probatur 3o ex doctrina omnium quod a propria voluntate provenit obligari ad tantum s. quantum ad mortale s. veniale sicut ex in a 3 in quiremus quod nullus huiusque s. an possit a propria voluntate provenire bonum quod in se habeat vim obligandi ad implendam rem promissam non obliget sub M. s. V.) sed sicut se habet maxime ad maxime ita simpliciter ad simpliciter ergo aliquo provenit obligatio ad tantum s. quantum M. s. V. provenit ex absolute obligatio — probatur 4 a priori quod intellectus est potentia necessaria et omnes actus illius sunt in se necessarii sed obligatio boni est omnino libera et spontanea ergo illa non potest provenire ab actibus intellectus maior et minor sunt omnino certa consequentia patet quod quod in se necessarium non potest esse liberam inducere obligationem — confirmatur quod si illa essentia actus intellectus qui solus absque promissio vocatur in aliquo ponerentur re vera non obligaret si non esset actus voluntatis ergo obligatio non provenit ab actu intellectus respondent in proposito casu daretur in tali actu vis obligandi essentia boni sed non obligaret de facto quod deest illi applicatio necessaria ad obligandum s. volitio libera sicut sol esse illuminativus nunquam illuminaret si non esset diaphaneitas in subiecto quae est tantum conditio sine qua non —

Sed 2a qz solinge hec in illuminaribam integram unde bene
inteligit. diafaneitatem i.e. 2dir. ad 2o ille actus intelutus ut pro
bam n. hec inobligaribam et ad hoc argumentum 2a hus non abi
afaneitate n. pot. convenire maior s. minor illuminatio sed abipso
illuminaribo ad 2o. abactu boluntatis ut patet ex 3a roe et doctrina
ipsorum convenit maior s. minor obligatio ergo illan e 2dirio sinequan -
est tandem solutio hic aperte Dr. 2a d. thoam citatum qui dicit
abo luntate causari obligat. in bdo inbona autem phia et teologia
cui convenit actus 2us convenit actus 1us cui convenit calefacere convenit
ius calefaciba. cui convenit illuminare convenit ius illuminariba ergo cui convenit
obligare convenit ius obligariba —
Dicet aliquis verum esse illum actum intelutus ab actu boluntatis parti
cipare obligare et inobligaribam et inse n. illam here. respondeo
eum n. posse inse aliter hanc vim here quam denominat. extrinsecam
ab actu boluntatis ut patet insimilib. de paritebus et obiecto inteluto
stando autem in nra logica q. e. intrinseco et denominat illud extrinsece
tale e. inalio et denominat illud intrinsece tale et ita si obligatio
et ius obligaribae inactu intelutus it denominat illum extrinsece
ut obligandum inactu boluntatis debet esse et illum denominare
intrinsece obligaribum ut dicimus —
ad autoritatem i.e. sentens iam patet ex illorum doctorum doctrina nostra agentia
et ita se aliquis gravis doctor dicat bctum pertinere ad intelutum et
promissionem e. actum intelutus n. e. inteligendus itaut excludat
actum boluntatis ut patebit in s3a et modo patet ex d. thoa in q e. a. ad 6m
ubi dicit in ipsa promissione loquitur intelutus includi deliberat.
et actum boluntatis ad illius idem patet n. sufficere ad bctum actum
intelutus nam ab illo tm pot participare in dictis bcor n. autem
inobligaribam nisi abactu boluntatis q. unde ad argumentum
neganda e. ipsa q. autem bctum n. sit loquutio nec afirmatio in
telutus esseni aliter patebit s3a u. 1a ubi est q. lex esseni aliter
includat actum boluntatis ad 2um imo ex illo loco scripture ss. sf.
maxime nostra sentia promissio, n. ut in 1a roe 2e s4 u4
est dicit et explicatius signat actum boluntatis unde ad argumentum
negandae maior — ad 3um si non e. promissionis solus intelutus actus
sumeretur falsus essent illus predicat. et precipuus hic promissio hec
inobligandi et ratione promissionis est actus boluntatis inteligendus est
ut diximus unde distinguendum e. anis et de promissione p. actu intelutus

solum sumpta negandum definitione facta intelectus et voluntatis
simul recedendum ad consequentiam cum votum sit quidam actus moralis non est inconve-
niens quod sit actus per accidens ... ad fundamentum 2ae sententiae iam dixi esse cum
de ratione votum esse ... [illegible] boni et hanc habere ab intelectu ut ... explicabitur
ex 53ª. 52ª qui actus intelectus et voluntatis requirantur ad emitten-
dum votum ubi de duabus precipuis voti deffinitionibus

Sectio 2ª qui actus intelectus et voluntatis requirantur ad emittendum votum ubi de duabus precipuis definitionibus.

1º D. Thomas in hoc articulo dicit requiri quinque quae sunt deliberatio, propositum, promissio, pronuntiatio oris et testimonium; alios autem dicit ipse duo postrema dicat tamen esse ad maiorem voti confirmationem non autem ex necessitate requiri —

2º Sub nomine deliberationis omnes comprehendunt 1º discursum sive consilium sive collationem intelectus hic non omnibus nominibus apelatur ille actus quo intelectus inquirit omnes rationes quae sunt pro utraque parte contradictionis ut videat quae pars sit magis consona ad finem propositum 2º iudicium practicum et licet actus intelectus diversis nominibus explicatur, iudicii, consensus, sententiae, determinationis, est actus quo intelectus colligit ex discursu et collatione se debere hic et nunc vovere obligatorium seu emittere votum 3º nomine deliberationis inteligunt actum voluntatis determinantis se supposito consilio et iudicio et hic actus voluntatis est diversis nominibus apellatur intentionis ut circa finem, electionis ut circa media, propositi ut circa futura facienda, desiderii ut circa absentia, aliquando etiam vocatur actus qui hic nihil aliud est quam intentio aut propositum faciendi scilicet obligandi se — est autem maxime de nomine quando deceat ut Valentia puncto 1º an nomine deliberationis precipue significetur actus intelectus et voluntatis et an Caietanus in hoc articulo 1º intendit per nomen deliberationis inteligi precipue dictum actum voluntatis quia deliberatio sonat firmitatem ad unam partem et hec non est in actu intelectus alii e contra putant importare actum intelectus deliberare enim nihil aliud est quam unum cum alio conferre nec est necessaria ad hoc illa firmitas Caietani et hic modus dicendi verior est licet uterque sit in usu apud D. Thomam et graves doctores —

3º nomine propositi duplex propositum potest inteligi aliud faciendi rem promissam aliud obligandi se per votum an autem de utroque loquatur D. Thomas an autem dicetur 53ª —

4º nomine autem promissionis iudicium quidam inteligunt iuniores et dicunt colligi ex D. Thoma qui explicat per illa verba ego promitto tibi de

s. ego me obligo tibi ad capitaneum loquendo cum Deo &c.a - S. Caie
tanus hic dubio 2° aliquando autem ex parte intellectus ante electionem illam
seu deliberationem s. imperium. 6° resp. Valentia puncto 1° § respondeo
ad propositum est oc[ca]sio (?) dicimus fuisse quia aliter mens nostra habet ad
vovendum plus quam ad alios actus requirit et post alia dicit ipsam
ratione concludere expediens esse obligare se per decretum intellectus et
voluntatis et deinde voluntatem approbare talem actum intellectus et
velle ita decerni et tunc ultimo intellectum practice imperare promu
lgationem (?) ut ita rursus per actum intellectus et voluntatis decernat in quo
ultimo intellectus et voluntatis decreto inquit consistit essentia voti et hoc vocare
promissio —
7° antiquissimus Hugo de Sancto Victore lib. 2 de sacramentis p. 12 c. 2 ex
quem loco Augustini in ecclesia successisse affirmat Tritemius docet quinque
modis mentem nostram se habere circa agenda cogitationem voluntatem deliberationem
promissionem votum per duos primos intelligit nullam cogitationem et complacentiam
in qua nondum est quantum per deliberationem decretum intellectus et voluntatis est
per hanc dicit iam teneri ad culpam si malum est et ad meritum si bonum
et hic non reperiri propositum et per illud voluntatem non teneri in se
et quantum est in se i. in sua voluntate esse facere s. non facere per pro
missionem autem fieri debitorem rei promissae ab implendae, nobis sine aut
sequitur votum quod aliquid amplius a promissione. Cr votum non est repro
ficatio quaedam promissionis spontaneae ad solum Deum &c.a et a loco
sumpsit hanc definitionem magister sent. in 4 dist. 38 et explicato prima
me suam definitionem Hugo vovere siquidem inquit est ratificatione
promissionis spontaneae Deo se obligare et debitorem facere nam
qui promittit simpliciter spondet se facturum aliquid qui vero vovet
contestatur promissionem suam et affirmat ipsam promissionem ubi ir
quantum est promissio tenet in quantum est ratificatio obligat. et ut clare
intelligatis mentem Hugonis et magistri sent. quae eadem est siquidem
ab eodem sumpta est definitio et ut declaravit ex quam diversimode eam fere
omnes DD scolastici declaraverint adverte tandem cum Medina lib. 4 de
sacrorum hominum continentia c. 23 in fine olim tempore Hugonis fuisse hunc
morem in ecclesia ut alii vocarentur promittentes alii voventes per promissionem
non sibi ponebant ad vovendum v.g. capitaneum sicut per sponsalia ad nuptias
~~eos~~ modo promittentes igitur vocabantur respectu capitaneis qui
non dum eandem voverant sed non sed ebetur aliquando fidem de

declarant hinc igitur hugo a sancto victore ... promissionem transloquendo de his promissoribus ... non est votum sed ... illam teneri ad im
plendum votum non autem teneri ipso voto et vovente obligando se
Deo significari veros fuisse promissores et ita votum vocavit signifi
catum promissionis spontaneae ... significatio sit aliquis actus
particularis ... dicit votum esse id per quod aliquis obligat Deo
et fit debitor illius sed quod ... actus per quos fit votum et per
ipsum votum significat vobis sed verum fuisse promissorem et ha
buisse promissionem &c.
Ad ... non bene ... scholastici explicare illam definitionem Magistri
quia eam non intellexerunt ... viderunt eius auctorem hugonem ex cuius
... explicatus singus et ita quidam illorum dicunt intelligi
... debere solemni et publico sed non ... sed plane hoc fal
sum quia supposita hac definitione de ... voto ... illud dividunt hugo
et magister in votum simplex et solemne magister ... votum ...
... aliud privatum aliud solemne et hugo ... aliud ...
ad Deum et ... Deo aliud manifestum ... ad Deum ...
hominem ... occasione illius verbi significatio putaverunt votum ...
missionem esse quandam significationem et locutionem quae fit interius per
actum intellectus qui sequitur post ... voluntatis et explicatur
per illa verba quae loquimur cum Deo dicentes domine ego promitto
tibi .s. me obligo tibi ad castitatem &c. qui ... dicendi ... fa
... sit patebit ... non ... non est ad rem ad explicandam
definitionem magistri et hugonis nihil non tale putaverunt ... sanis
... manet ... ibi significatum ... non est ... aliquo
actu in particulari qui illa sit sed ... facto ... ipso quo ...
... declarabat nec non hugo intendit ut patet ex verbis ...
votum esse aliquem actum qui sit significatio sed significare promissio
nis spontaneae quam antea solebant ... Deo se obligare et
debitorem facere et idem debet esse sensus magistri quod tandem de
claratur exemplo si tu promisisses mihi tali die et hora fa
turum tale et tempore ... fuisses ad esses et ego dicerem
te hoc facto ostendisse tuam fidelitatem et promissionem .s. verum
fuisse promissorem nullus ... intelligeret ... dicere
factum tuum esse aliquem actum qui sit significatio et loquutio
sed ipso tuo facto quod ... illud sit significari &c. eodem ...

modo loquitur hugo ut patet et ita in merito ex illius et magis ex verbo testificatio colligitur votum aliquem actum qui fraliter sit testificatio et loquutio et hic in mente habenda est quod secundo sequenti quod advertendum est. 2ª medinam citatur lib 4 c 2 3 votum etiam in tribus logos schola indifferenter significari pro promissione votum licet tempore hugonis aliud intelligeret et ita loquemur deinceps cum omnibus licet medina multum displiceat hic modus loquendi quod promissio debito emittendo voceat votum sed etiam non sit illa quod consuetudo emittendi promissionem faciende voto antequam eliciat igitur votum nec dicet voto testificari promissionem neque erit inconbeniens promissionem et votum pro idem usurpari —

ultimo ex hoc colligitur quam immerito est citatur in hac 2 medina quod sunt actus ad emittendum votum pro hanc non deffinitur illud tamen requirit hugo supposita promissione illa quando erat in bello obligare Deo et ostineare me illius debitorem hoc etiam colligitur ex deffinitione alia quando cum convenire voto privato ut durandus et paludanus in illa dist 38 q 1ª adquisiderensis autem maior et alii citandi in sequenti sententia 2ª dicunt convenire omni voto videlicet votum est conceptio boni propositi ex animi deliberatione firmata qua ad aliquid faciendum vel non faciendum obligat se aliquis Deo quam deffinitionem approbari a S. thoma ai° ad 1um nostri valencia vult citandus sequenti et ista etiam deffinitio tamen duos actus petit ad votum scilicet intellectus et voluntatis ut in sequenti ubi in cap 2º hic deffinitio declarauitur.

§ 3ª qui et quot ex istis actibus intellectus et voluntatis sint illi qui sunt de essentia voti.

1º non immorabor in recitandis omnibus illis actibus quos petit valentia et fere horam integram requirerent ad vovendum qui nec ipse et fere horam integram requirerent ad vovendum qui nec ipse eos petit tanquam de essentia ut videbimus in sententia 2ª neque eos petit tanquam de essentia ut videbimus in sententia 2ª neque in impugnando actu illo imperij post electionem voluntatis et determinationem intellectus pro quo volens sue voluntati et intellectui imperat ut iterum decretum ferat pro quo obligentur nec non in voto est necessarius post electionem et determinationem ut patet —

2º de actu autem imperij quem requirit Caietanus ante ipsam electionem et determinationem voluntatis videlicet illum non exprimunt

1ª 2ª q. 17 a. 1 vide ibi grauiter barz quez qui bene exarat de imperium
presupponere volunt actum non vero intellectum ad imperandum alij
non ad imperandum ipsi hoi ad oes humanas actiones sentit illa disput.
47 c. 9 imperium nunc est hunc actum imperii de quo nihil nunc sed tm
oio certum mihi videri ad elect. illam voluntatis et determinat. quae requi
rit ad votum sufficere iudicium practicum et deliberat. intellectus
quo proponit voluntati bonum esse hic et nunc se obligare et quod
aliud a Caietano et alijs desumitur ad hanc et alias electiones re
quiratur sufficienter seu ad melius est ut cum molina 1ª p. q. 23
a. 4 & 5 disp. 2 tenent aliqui iuniores et dicunt plane D. Thomas
1ª 2ª q. 17 a. 1 c. 3 ubi admittit ad aliquam elect. non requiri imperi
um de quo suo loco —
ex quo etiam manet impugnatum imperium valentiae si illud denuo sic tantum
requirat etiam ad 2am elect. cum non etiam ad illam 2am elect. debeat supponi
in intellectu dictamen de convenientia hoc sequetur voluntas s. non
sequetur et quicunque alius actus imperii nunc est aut non necessarius —
3º certum mihi est quod propositum illud de quo s. 2ª n. 3 fuit inde s. non
per modum se non est de essentia voti sed tm de perfectione sicut ut benedixit
Caietanus a. 1 dubio 3 sunt manus et fides s. alia evidentia
in hoc licet hoc sit contra valentiam de quo agemus in disput. ultima su
per hos articulos sed non sufficiet declarare non est impossibile me
velle manere obligatum ad aliquam rem et simul velle non facere illam
et non est inconveniens tale votum esse peccatum saepe non solet hoc contin
gere ut infra —
4º nec est necessarius discursus ille expressus consilium ante votum
sed sufficit iudicium quoddam quo intellectus iudicet hic et nunc bonum
esse obligare se ad castitatem &c. et hoc tenent iam oes praeter
unum s. alium de quo disp. 2ª s. 2ª docent non ad vovendum
sufficere eam deliberat. quae sufficit ad peccandum mortaliter at
ad peccandum mortaliter nullus est qui non dicat sufficere dictum iu
dicium ergo debent etiam dicere illud sufficere ad vovendum —
5º qui sit ille actus voluntatis quem diximus s. 2ª esse de essentia voti oes
conveniunt esse deliberat. determinat. simpliciter seu intent. ipsius
voluntatis qua vult se obligare ad hoc s. ad illud et hunc actum
voluntatis esse oio necessarium et sufficere ut essentia voti spectatur
conveniunt oes et licet alii ut vidimus s. 2ª volunt cum condi
tionem sine qua non integram essentiam alii nobiscum gr. exer
citationem voti —
6º tota ergo difficultas est qui sit ille actus intellectus qui cum dicto
actu voluntatis est de essentia voti an s. sit iudicium illud praecedens

ipsum actum voluntatis s. aliud quod ad illum consequatur in quo est prima sententia
iuniorum citatorum in prima sententia attinguendam intellectus qui consequitur
ad ipsam determinationem voluntatis est de essentia voti putant colligi ex d.
thoma in q. dist. 38 q. 1 in corpore et ad argumenta et in hoc articulo
ex durando et P. Paludano eadem dist. q. 1 et d. bonaventura ibi
et d. antonino 2a pars titulo 11 principio quin ex scoto conspicitur q. 1
ar. et ex Caietano hic sed in omnibus his doctoribus unum ego tamen certum
invenio s. promissionem esse de essentia voti et promissionem sicut pertinere
ad intellectum quod autem ipse actus intellectus sit ille qui consequitur s.
antecedit actum voluntatis in nullo illorum potui videre licet saepius
et attente eos legerim nisi tamen in scoto in fine illius articuli dicit enim
eodem modo quo imperium sequitur electionem ita promissionem sequi propositum
voluntatis et eius ipse d. thomas ut id quod facile indicare probant illius rationibus quod dicit
s. probabant tantum esse de essentia voti actum hunc praecipue quod votum
d. thoma hic art. 12 in sed contra dicit votum legem quandam privatam
quam quis sibi spontanee imponit et certum est ita debere esse nam votum franc
gere peccatum est contra aliquam legem non est divina aliqua nec huma
na naturalis s. positiva aliter omnes essent obligati voto contra aliqua par
ticularis edita ab ipso vovente sed haec lex est actus illius intellectus consequens
quo vovens se obligat Deo contra ille qui est de essentia voti ——
2o quod votum est quaedam ordinatio hominis ad Deum dirigere autem et or
dinare est intellectus proprie et praecipue illius actus consequentis contra etc.
3o quod votum est quaedam locutio interior qua loquimur cum Deo asserentes
nos obligare ad talem rem sed ille actus consequens est ista locutio
contra ille est de essentia voti —— ——
et si ab his iunioribus petas ad quam operationem intellectus pertineat
ipse actus quod sit quod ad hoc respondent pertinere ad 2am et esse iudicium
loquens cum illo cui fit obligatio verbi gratia cum vovendo dico Deo ego
me obligo tibi ad tale opus etc. quod iudicium significat se ipsum
quod ipsum met est actus vovendi aliter manifestius ipsum et non est in
conveniens ut una propositio loquatur de se ipsa dummodo non loquatur de
sua veritate s. falsitate ut docetur in introductione et similia
iudicia inquiunt reperiuntur in propositionibus actoribus quod alii loquuntur
cum aliis ——
2a sententia est actum illum esse iudicium ungraticum quod praecedit de
liberationem voluntatis volentis se obligare esse de essentia voti et in
uniusque ista determinatione intellectus et voluntatis consistere integram
essentiam voti et hoc importare nomen voti et nomen promissio

Sub hisq nis nullus mabit istam sentar nis i Balenia remoz dispu[t]
6 e 6 punto i° columna 1328 in fine et ad medium et puncto 3 post
2ᵃᵐ assertionem ss ad hoc urebitur respondeo ea nō plane colligit exalti
siodorensi in q lib 3 tractatu 28 de boro initio ubi adducit illam 2ᵃᵐ
deffᵐ de qua s 2ᵃ bonum boni proposit in conceptio animi deliberatione fir
mata &ᵃ et dicit eandeffᵐ explicare essam boni idem dicunt du
randus et paludanus dist 38 e 1ᵃ licet limitent ad bonum tantum
i. simplex q intento nō obest et absolute deo omni boro alti siodorensis
citatus et maior ibi e 1ᵃ licet maior tetam essam videat generali
boli 2ᵉ suppositā deliberatione intellectus et explicat altisiodorensis nat
conceptio sola sed ex terminario intellectus nō sufficit sed praeter
hanc requirit deliberatio et dictatus voluntatis et has duas
manifestabit ēē integrum bonum ipse et durandus et paludanus
nec alium actum requirunt ad bonum hanc sentam vīr te
nere illi quos citavimus 3ᵃ senta 3 et plures summistae qui pri
dictam dmᵃ deffᵐ adducunt et dicunt per illam explicari essam
boni imo et pater Balenia i° loco citato dicit etiā d. thoam
sentire hoc de ipsa deffᵉ ar° ad 1ᵐ licet ipse citet ad 2ᵐ et pla
ne id sentit d. thomas in q illa e 1ᵃ ad 6ᵐ ⟶
pro Barison hec senta quod per hoc sufficienter explicat et intelligit essam
boni quisquis alius actus intellectus adat nō erit de illius essen
tia necessario requisitus ad illud p[ro]bat primus sententia explicatione fit
1ᵃ u° actus ille intellectus qui sequitur ad dictam voluntatis vo
lens obligare se nō vr mihi de essa boni p[ro]batur i° autoritate et
roe 2ᵉ sentia 2° ex roe iᵃ 2ᵉ g 4 u 4 s 4 i bonum nō in scriptura sa
cra actum voluntatis importat et in illo vr finiri ut patet
ex illo deuteronomi 23 facies sicut promisisti Domino Deo
tuo et propria voluntate et ore locutus est ubi breviter credunt
in scriptura sacra loquelam tribui cordi et aiā et voluntati imo
et ipsis inanimatis gradu clariorest ut probare nō egeat imo
in isto loco votum tribuit loquela sed dictati voluntatis nuali
an loquelam intellectus requirit post dictam voluntatis ut
quis voto teneatur quod alia sequens loquela intellectus necessa
ria nō est. S. saltem maxis consonavit scripturae sacrae nostra
senta quae dicit illa loquela et dictat voluntatis votum finiri

nu ullam aliam requiri —
3 ex conciliis quae de vidue debito agunt in illo actu voluntarii sic
runt et per illum votum promissionem explicant nec aliquid apud
illa ex quo possit colligi votum ulterius in alio actu intelligi
consequenti ad illam voluntatem consistere — concilium cartagine
nse 6ᵐ canone 104 si quae viduae se Deo devoverunt &ᵃ et postea
nuptias &ᵃ unde per verbum devoverunt explicat votum et promissio
illarum viduarum — praeterea concilium toletanum 6 c 55 et concilium
moguntinense c. ultimo et foroiulense tempore caroli magni tempore
per nomen propositum explicant promissionem votum illa autem duo
verba devovere proponere voluntarii actus sunt. duo proposito impartiunt
et debent intelligi rationabiliter propositum obligandi se devovere
autem eius significat in actu voluntatis nam eius actus qui est devo
tio actus virtutis religionis est ut d. thomas 2ᵃ 2ᵉ q 82 a 1 et
nihil aliud est quam voluntas dedicandi se Deo promptae faciendi
omnia quae ad illius honorem spectant et ut Caietanus ibi voveo
et devoveo in hoc differunt quod devoveo dicit dedicare se Deo si
nullo animo obligandi se et vovere dicit dedicare se Deo cum tali animo
et si ergo explicarem essentiam promissionis et voti disserendo in nostro actu vo
luntario contra partibus illorum conciliorum verum explicarent nec aliud iudi
cium consequens requirerent —
4 per hoc et similia verba explicant promissionem et Patres promissio
nem et votum gregorius in libro 1º epistola 33 et Crisostomus homilia 13
in epistolam ad Timotheum per verbum devoverunt ibi Crisostomus
per verbum Deo consentire s. animo obligandi se alibi aliasimi
lia s. dedicare se sanctificare se consecrare se ut atanasius
tertullianus ciprianus d. leo et eusebius citati a bellarmino
tomo 1º lib 2 de monachis c 26 et 27 solum referam verba d.
leonis primi epistola ad rusticum narbonensem episcopum quae est 92 c 13
propositum inquit monachi proprio arbitrio et voluntate susce
ptum deseri non potest absque peccato quod enim quis vovet Deo debet et reddere
quae verba similia sunt illis dictis 2º debito et ex illis vi
deo sumpta propositum monachi idem ac quod suscepit et suamente
hoc est proprio arbitrio determinavit et propria voluntate suscepit

hoc firmavit videtur ab hoc pontifice nulla mentione facta
de alio actu consequenti quod sit votum explicari —
5° est aliqui loco illorum antiquorum intelligentia successerunt ut hugo
de sancto victore qui loco d. augustini intelligentia ut diximus s. n° 7°
et 8. nullam mentionem fecit de tali iudicio licet expresse expliue
rit et definierit votum nam p significatam ubi iden non intellexit
actum aliquem particularem sed ipsum obligare se Deo idem magis
nr sent. qui illius defin. tradidit et debuit intelligere si intelle
ali autem est scolastici ut dicebant intentam i. rerum dicere promissi
onem pertinere ad rationem et promissionum u. definitio voti quam autem sit illa actus
consequens apud illos non in binio nisi in uno. s. alio et hi certe ocasione
illius verbi significatio quam magister et hugo posuerunt in def. voti in
religiones p illud aliquem particularem actum importare nuns d. hoc
patebit in n° 3° —
6 probatur ex impugnatione talis actus intelatus et ex omnibus illis rationibus quae ad
ducunt. 1a et in hac intentione ab adversariis solum duae viri faciunt ad pro
positum huius actus i° quod votum sit quaedam lex 2° quod sit loquutio asser
tio et significatio obligationis nam aliis quam debeat in ordinario in
telatus et ratio vo. i. illud iudicium et multo melius imo hoc 2° illud
non hic modo igitur probatur non est necessarium illum actum ut votum sit quae
dam lex nam si esset necessarius maxime esset in illo essa huius par
ticularis legis quae est votum sed non potest in illo consistere essa legis et. a
maiori est illorum ob hoc non requirunt hunc actum minorem p bo ex d. t. hoc in 2°
e 90 ar. 4 et 3° et e 91 a. 1 et e 99 a. ut depreci sine hoc p. primo ar
ticulo et i° quaestionis 90 ad secundum in quo locis legem vocat ess. rationem
practicam in ordine ad rectam rei publicae gubernatione iudicium practi
cum rectum rationis sed dictamen rationis illius qui curam communitatis gerit
quidem confirmari posset ex multis locis aristotelis ciceronis scriptae
sacrae et patrum ecclesiae quae vide apud sotum in suo lib. i° de iustitia
e i° a. et sequentibus et in medina illis locis maxime a. i° e. 4 90
et in valentia tomo 2° disp. 7 e i° puncto i° et 2 et e 3 puncto
i° et e 4 puncto i° et in lege nati patet manifeste hoc quod non est aliud
quam dictamen quod dat rationis dictantis aliquid faciendum. s. non facien
dum. quo primum non legis est dirigere et illuminare praeceptum Domi
ni lucidum ut in psalmo at iudicium illud consequens non est hoc dicta
men practicum. sed supponit illud et in illo non consistit essa

boni sed in 2° quod est dictamen et iudicium practicum diligens volunta
tem et ostendens bonum mensurae illi se obbligare hic et nunc —
sed ut plenius intelligatur nos huius rei necessarium est breviter ostendere
in quo consistat essentia legis et qualiter ex D. Thoma et aliis doctoribus citatis
ad hoc positum colligo nos actus precise requiri 1um est iudicium illud
seu dictamen practicum quod conveniat communitati in eo quod illius actum
gerit 2um voluntatis non ut unusquisque voluntatis ut id fiat sed voluntatis sub
ditos obligari ad id in quo distinguuntur voluntas erga res fructuosas
et de consilio 3um imperium seu intimatio huius decreti intellectus et vo
luntatis modo ego ex primo in duobus primis actibus est essentia legis quae de
bet ipse hic et inde rectitudinem et obligationem (licet non sit necessarium
quod obliget ad culpam vel poenam ut in praeceptis (regni dominicis in
nostris et dominicanorum regulis exempla sunt) et quod colligo hoc ex
doctrina D. Thomae loco citato quoad actum intellectus et quoad actum
voluntatis ex doctrina aliorum locis citatis in q. 1 s. 4 et 3um actum ex primo
modo est conditio et applicatio legis et licet alii putent est conditio sine qua non
ego id non sequor in Deo enim non legem naturalem veram habentem rationem le
gis et non in Deo ibi imperium s. intimationem ipsam video quod omnes
docere et merito bonum ut veram legem et non video quod spectant de necessitate
imperium seu intimationem boni ipsi voluntati et tamen necessaria non est —
et ex eo hic transfert doctoribus illum 3um actum imperii esse essentiam legis tamen
sic bonum quidam privata lex nudo essentia et adverte est legem ut signum
essentiam legis in actu imperii s. intimationis permissam boni in tali actu ut loqua
ris consequenter ad id et veritatem tamen tandem ille actus qui consequitur ad
decretum voluntatis non est imperium vel intimatio quod est pro bonis quidam loquor
cum Deo cui nihil precise proponimus tamen ad essentiam boni ut lex quidam
particularis est et necessarius ille actus consequens —
dices ex argumento ex ambobus deducto ad hoc imperium non sit de essentia legis nec
conditio sine qua non possunt probari nam actum voluntatis est de essentia legis nam
lex naturalis seu dictamen illud rationis sine actu voluntate est lex tamen actus volun
tatis non est de essentia legis atque pro consequens non est de essentia boni debent non in
ratione legis convenire respondeo actum voluntatis requiri ut exposuimus
ut det firmitatem et vim obligandi dictamini et dictamini rationis
quando illud ipsum dictamen non habet dictamen autem de re naturaliter
pro bonitate et intrinsece mala sine actu voluntatis intrinsece
utrumque vim et directionem et obligationem habet et ita pro se solum

e lex lex non inveni cuius directiva obligativa sive in uno sive in pluribus actibus reperiatur in legibus autem naturalibus et humanis respiciunt sive malas solum in unico actu intellectus reperitur in aliis vero et in verbo in indiciis duobus intellectus et voluntatis aequaliter illius sunt illa duplex vis directiva obligativa —

7° ex hoc eodem fundamento sequitur non esse necessarium illum actum addesse verbi ut sit loquutio quaedam cum Deo mandendo leges non est loquutio aliqua in nos qui eam fert .s. unius cum imponendae lex .s. cum alio sed iudicare expedire obligare et velle obligare et intimare hoc inferre in nos autem est quod hoc loquatur .s. non loquatur quod idem erit in verbo quo etiam sic ipsos leges quae damus nisi velint dicere legem similiter consistere in loquutione sermonis illam ad subditos dicendo per similem iudicium sicut dicunt in verbo ego loquor vobis cum et praecipio vobis per hoc meum iudicium et hanc meam legem quod ego nunc intendo ... hoc nunc in alio doctore ... impugnabo. et tunc etiam illa loquutio non ad Deum sed ad ipsum voluntatem dirigenda esset quod illi imponit ipsa lex —

8° pono illud dictamen intellectus voluntatem dicentem volo me obligare non sequitur alio actu intellectus nec non ipse actus saltem modo quo alii sumi oribus ponitur sequitur ad eos elicitum .s. ut significet seipsum &c.a sed si ad aliquid ponatur erit ut cognoscatur ipse actus voluntatis quando dicit volo hoc &c.a quod in aliis actibus necessarius est reperitur et ita manifestum vero etiam in intellectus cognitionum non esse imperium non in quam est necessarium consequi praeter hunc alium actum intellectus imperativum a voluntate quod possit tamen dictamen intellectus et voluntatis obligandi me et non verum ... lib 1° de Justitia c. 1° ad paginam 7 dicit similia argumentum dei imperio illum plus infra ... 1a 2ae q 17 sed iam facile id solvere si non intellectus fuerit bene per prudentiam dispositus sequitur tale iudicium si minus non sed hic solutio nullo modo potest sufficienter nam saepius volentes non sunt per prudentiam dispositi ad eliciendum illud 2um iudicium et ita saepius non erit verum quando fuerint praedicti actus voluntatis et intellectus quos experimur et non illud 2um et hinc non haberemus unde discernere quando haberemus verum et quando non unde hoc argumentum adhuc urget et verum siquidem ille ponit voluntatem consequentem et dicit aliquando non sequi iuniores autem praedictam tenentes respondere semper necessario consequi ad illam voluntatem efficacem quae illum actum ut consequentem efficaciter vult ut per illum maneat obligata nam cum voluntas vult ut intellectus intelligat intellectus necessario intelligit quando vult ut imperet et ut loquatur necessario imperat et loquitur et idem de aliis

potentias ingg e obedientia despotica respectu voluntatis fatentur tale
intellectum s. et alias potentias despotice obedire voluntati imo est solutio
d. Augustini lib. 8 confessionum cap. cum ait voluntas intantum imperat
inquantum vult et intantum non fit quod imperat inquantum non vult
d. thomas 1a 2e q. 17 a. 6 licet homo habeat aliquam experientiam cum quan
do voluntas imperet respectu ab alio obedientia rapitur intellectus quod desuper
det assensibus et in illis est aliquando ipsa revelatio etiam si voluntas aliud
praecipiat et impugnet saltem casibus dabitur decretum intellectus et vo
luntatis volendi non in totum quod solum inspectabamus sequitur licet
quod ipsa non obedientia in omnibus fateamur quando est voluntas efficax
intellectus ulterius procedat et loquatur quam decreta non ego sicut
in omnibus aliis electionibus non in duo ab illis efficaciter praecessit similes
locutiones sed de facto et possunt et sunt si in illis ut patet in volitione
amandi sperandi etc. sed omnes experimamus proposita convenientia
obiecti ab intellectu ibi sistere voluntatem nullatenus imperare aliquam
locutionem quod idem potest contingere in proposito supposito iudicio intellectus
de convenientia obligationis voluntas non eliget illud et sistet ibi certe
non potest negari quod hoc argumentum intendit —
sed dicunt talem non esse voluntatem efficacem volendi nam voluntas efficax vole
ndi ut talis sit debet secum adducere et imperare saltem virtualiter illam
locutionem quod in illa est ipsa vox — sed contra hoc erit in nostra opinione ego autem
illam non sequor nec intendo imperare illam locutionem sed sisto in illo actu vo
luntatis sicut in quacumque alia electione nec experior in me aliam locutionem
maxime quam quando proposito obiecto amoris volo amare et aliquando ignorant
illam locutionem et nostra sententia de hoc non convincemus —
confirmatur modo quod cum non omnes convenimus in illa locutione quae sequitur ad actum
voluntatis nec multi in nobis eam experiamur non possumus ego contentio
nem certam essentiam boni in illa locutione dubia nec ex parte ipsa convertat
cum facile possit modo dicto de lege essentiam boni in illo duplici decreto in
tellectus et voluntatis consistere ingg in utroque invenitur deliberationem et obli
gationem et ita ad vehementer applicatur sive immediate quocumque actu
sive a quocumque illa fiat obligavit —
confirmatur 2o quod cum praeter hanc cognitionem seu locutionem detur aliquis actus
in intellectu post illud decretum qui necessario cognoscat eius essentiam
et cuius ille in verbo erit sufficiens applicatio nec requiritur alia
locutio etiam ad applicandum — ex quo 3o satis colligitur nec adessentiam

nuad aplicat^m boni ẽ necessarium actum imperii nam sicut quando
est in me actus amoris et in meo intelectu cognitio qua cognosco me
amari ita quando e in meo intelectu et voluntate illud decretum
et cognosco illud ac si consequens me illo obligari q n requirit in lege
qz illa e ad alios nisi in casu q sit obligandi ipsius et principij
illam ferentis hic n eius virtute et obligandi respectu ipsius
n eget alio imperio .s. intimat sic n respectu aliorum cui illius notitiam habe
ex quo q^o colligit aliud optimum argum ad probandum essentiam legis n consistere in
actu imperii nam posito q princeps se posit obligare et obliget p suam
legem sicut neq aliqd sibi praecipiat ut dico sed p natura cognitionem illius sui
decreti manet obligatus sicut in lege naturali evidens est —
3o est clarior p^o legem n posse consistere in actu aliquo intelectus consequenti ipsum
actum voluntatis nam leges Dei habent veram rationem legis et n in illo n est nec potest
aliquis actus intelectus qui sequatur ad ipsum actum voluntatis divinae ergo
essentia legis n consistit in tali actu maior et 2a clara minor in probo
cum multis theologis junioribus nam cum n intelligimus intelectum divinum
ante actum ipsius voluntatis divinae debemus intelligere illum omnia ferre futura
ita .s. ut cognoscat omnia et n modo omnia possibilia et libera sub oibus circ
umstantiis sed et omnia p actum nostro modo intelligendi sequentem volun
tatis divinae omnia libere futura quorum cognitio intelectus divini necessario
concedenda est cum requiratur ad ipsius perfectionem et n tollat libertatem in sequenti
n actu voluntatis est n cognitio rei cum modo et volitionis omnino libere sicut
cognitio quam ab aeterno habet de meo actu voluntatis et quam habebat
Christus de ministris actor de suis actibus libere futuris et quam haberet
ille cui Deus revelaret libere futurum quorum cognitio ob dictam
rationem n obest volitionis libertati sic nec in ipso Deo illa cognitio
futurorum a voluntate libera ipsius Dei nihil diminuit liber
tatis in illa imo nullo modo potest diminuere e n cognitio ipsi usli
bertatis &c^a. modo aparet vis argumenti Deus obligat nos veris legibus
et in illo e vera essentia legis et in illo n est actus aliquis consequens divi
nam volitionem illam n nostro modo intelligendi et omnia futura ab illa in
p instanti rationis cognovit ergo essentia legis n consistit in aliquo actu inte
lectus consequenti —
tandem ergo si semper sequeretur illa locutio cum Deo illa afirmatio
et contestatio illa in esset quaedam explicatio et expressio decreti in
telectus et voluntatis et boni et n ipsum verbum ergo &c^a. aius est

nostri Stolinz [?] remot° dy gut 262 ubi p illa verba ꝑ mi to mediatu
rum .s. dabo tibi hoc dicit declarari q est in animo sibe solum ꝑ pro
sinum sibe ipsa ꝑmissio est etiā Galenie q remo 3 dy quest 6 q 6 puncto 1
betum n est affirmat nutrificat intelectus et ꝑ br in alijs loquutionibus
similibus quando dicimus ego loquor tecum et diligere .s. inte
sgero .s. do tibi hoc &c.a iudicium hoc est si signat scissum tan
quam id quo mediante loquimur in intelectu n ulterius signat amo
rem voluntatis .s. odium &c.a est .s. loquela intelectualem de amore
et alijs a fectibus quis in voluntate idem et signaret dm est illud in
dicium et loquio intelectus de quali loquimur .s. loquor tecum et obli
go me tibi hanc .s. loqut signare seipsam q ea mediante fit lo
quio et ulterius est loqut de deuotio intelectus et voluntatis seu
debito .s. ꝑmissione que .s. tunc emitit .s. immediate antea emi
sit . nec aliud credo importare illos ꝑps in intelectuales loquutiones
ꝑ satis declarat in actum inferi qui n illum dicunt est iudicium dicunt
est explicatiuum de erem intelectus et voluntatis fac hoc .i. habeo
voluntatem ut facias hoc itaq solum est explicatiuum obligati
et dirutionis intelectus et voluntatis —
confirmo nam .s. ipsalo qui requirit ab his doctoribus actualiter formaliter
et expresse .s. tm virtualiter et implicite in alio .s. actu .s. facto 3 contra
nimo ex illo n sequeret subdi aronum (qui nihil loquit cum Deo
capitatem in recepto ordinis nec huiusq loquungest sed tm recepit ordinem
in quo ab ecclesia anexum votum solemne capitanis] n tene vo
rum capitanis q nullus audebit dicere & debent dicere sufficienter
tualiter loquium Deo faciendo sibi alia rem in qua vetum
her conexionum tunc sic si est necesarium pariter alij loquio in quo
melius pot reperiri quam reperit in iudicio illo communiter quo indi
cat sibi esse conveniens obligare se Deo ipsa igitur multo melius di
cet virtualis loquio et de illa pot intelligere d. thoam illegum
crediderit illum loqut requirere ad essam voti —
ad 2.a a° iudicium illud practicum determinatio intelectus sub dictamen
reis conueniens obligationis q precedit ipsam dem act voluntatis
est q est de essa voti , et simul cum illo actu voluntatis facit
integram essam voti nec necesarius ullus alius actus ad hoc

2a pars patet ex dictis et patebit infra disput. 2a s. 1o ubi videbimus ad votum sufficere iudicium qd adaequatum morale sed adaequatum morale sim. dij sufficit simile iudicium practicum quod ad votum sufficit —

1a pars est 2a sentent. et D. Thom. Cajetani in argumento 1a sentent. et aliorum qui dicunt votum esse privatam quandam legem quod omnes s. dicunt s. vim supponere ac ut in 1a ratione vidimus D. Thomas ponit legem in iudicio seu dictamine practico quod habet ille 1us actus seu 1um quod esse ita D. Thom. votum consistit in proprio actu intellectus ratio autem huius est unica et fundata in dicta doctrina de votu quae est gravissima ut patebit ad obiect. 3am s. legem debere esse directivam et obligativam in habet ab intellectu per 1um illum actum 2um a voluntate per illam decreta sed votum est quaedam lex particularis quod per eius similes actus debet consistere quales ss. duo dicti qui consistunt essentiam voti et votant. promissio et votum licet sit e diverso ut valentia eiusmodi autem quae non convenit votum in seipso et actu in intellectu s. voluntatis et D. Thomas et alii volunt in se ipso precipue actu intellectus alii plures actum voluntatis —

ex hac sequitur 1o illam desc. de qua in 2a in fine votum esse promissio melioris boni animi deliberata firmata in his quae ss ad Deum optime manifeste et essentialem et quam generis habet illam de vovendo seu actus dicti intellectus et voluntatis in quantum in illis est eius directiva obligativa et quam differentiam aliam particulam ex his quae ss ad Deum per illam ut votum ista promissio differt ab aliis aliis promissionibus —

sequitur 2o illam desc. magistri et hugonis votum testificatio promissionis spontanea &a non esse essentialem sed per escriptionem explicat per quendam signum effectum boni s. est declarationem alterius promissionis quae olim supponebat ad votum ut patet ex dictis n. 52 n.o 7 et 8 —

obiicies 1o legem consistere per ipsum actum inferiori ut vis colligi ex D. Thoma 1. 2. q. 90 a. 1 et ex aliis seu in verbo non est actus inferioris quod non est lex respondendo clemente D. Thomas iam patet et amplius constabit de 3a et 2. ad argumentum iam patet solutio ex ratione 6a et p. 1 d. 4 1mo ex hoc argumento ego inferebam ibi inferiorem dictam sed non sine qua non

ad

ad legem ut patet in ubero et lege nali et etz in alia si alio actu et non ingeri
ut pot fieri applicar. Ergo alio iudicio et loquitur de presumi ut si
ferens legem dicat loquendo cum subditis ego decerno .s. decreti
bus obligare per talem legem quod sufficit ut subditi teneantur —
obicies 2° si ex dictis bonorum e quaedam lex par nunc laris humana et
ab hoe edita qui contra illam peccaverit non erit sacrilegus ut ab ditis bonis
qui reus e boni sacrilegium non e contra legem divinam respondeo de roe
sacrilegi tunc quod sit contra aliquid dicatur Deo .s. sacris sive lege
humana sive divina sive non ingua sive ex non ingua at per bonorum
Deo dicamus ergo capitatem et qui facit contra illam e sacrilegus
ade quod superstitiosa lege humana e divina lex quae iubet reddere
per missa Deo ut illud salmi 75 vobetet reddite .s. ut in hebreo hec
restituite Deo et illud ecclesiastes 5 siqd vobis Deo nemoriris reddere —
obicies 3° contra hanc rationem quod ex nobis anolis in haud contra nullum
ut sequi inconveniens ut dicamus superstitiosa ratione intelletus actum
distinctione sine qua non integram esse bonitatem consistere in actu voluntarij
et ipsa boni non consistit nisi ac aliter in ipso iudicio intelletus respondeo
iam sepius dixi requiri in ubero ut in illo sit cuius dirccusbaissipius bonis
sicut in lege ut sit cuius dirimenda subditorum. dices id e quod petimus quare
etz in lege ipsaius dirimenda non superat. ut sedicio sine qua non respondeo
deo grave fundamentum huius rei e Arnol 10 mor aliarum cq dicercle
gemie orat exclud prudentia quadam mente spectant et cicerone
2° de legibus sepe legem vocare rationem recte et dr Clementinus primatum
e rationem recte quae iubet ea quae facienda sunt &c. et d. augustinum lib. de
libero arbitrio et eterna lege Dei vocare humanam rationem cui e obtemperandum
ad dicitur David salmo 118 vocare preceptum Domini vocare lucidum illuminans
nans oculos et sapientia & legem eternam Dei vocare cuius sapientia et io
Ben nio loquitur. omnis alibi et in lege nali omnis actum e in dictamine
rationis et cogitationibus accusantibus .s. excusantibus consistere ut patet
ex d. Paulo ad Rom. 6. et ad hoc addit gravissimum fundamentum
ro ipsa quae ut postulare ut lex in suo ratione habeat non solum obligare
subditos dirigere subditos in bonum finem. et sic in uno quoque illo dirigit

intellectus et voluntatis secundario esse a legis ac per sequens esse a
boni quod lex quidam est et debet sicut lex non solum obligare voluntatem
sed etiam dirigere illam in bonum finem ut docet Sanctus Thomas et Doctores
supponunt et vero dicta satis probabiliter ostendit —
Obicies quod ad hanc 2am actionem voluntatem ad determinandum se ad hoc scilicet
ad illud non exercere rationem intellectus actum tamen sed sufficere iudi-
cium practicum intellectus quo iudicat bonum esse scilicet posse se obligare
convenienter ad hoc scilicet ad illud exemplo possumus enim valentia esse
boni in illa intellectus determinatione actum scilicet in particulari intellectus di-
recte actum quam plures pater in lege eterna Dei quae tamen supponit
scientiam iudiciam in illo agendi generi qua dicta ut possibilia
tamen cognoscebantur per practicum iudicium intellectus divini quo supposito
divina voluntas se determinabit ad hunc ordinem rerum tamen respondeo quod quod
de valentia sit meridiem illud iudicium vocare determinatione ut requi-
ratur quod sit de rationibus actuum tamen sed quod dicit in voluntate
rem ut ipsa se posset per se actu determinare actuum sufficientia
rationis illud iudicium quod in agendo per se ponitur nihil addit tamen ad aliquam
determinationem voluntatis tamen ad hanc quae requiritur ad bonum et sic sufficit
ut sit dictaminum cum non terminat in se practicam cognitionem et ordinationem
possibiliter convenientem ad hunc finem etiam si terminat erga alios si
nos simul paratum facit ad hoc possumus cui sat est sufficiens determinationem
voluntatis et dictaminum ad hunc finem sibi sit simul dictaminum ad alios
liberè —
3um documentum ratio communis inde in 1. et in duabus precedentibus ubi non est ad D.
Thomam dum in questione 3a art. 1o et hic art. 1o dicit bonum perfici in permissione
et in vetito reperiri sed bonum esse quandam loquuntur et legem probatio non
sicut bene valentia autem de his sunt 7 et 4 puncto in fine sicut Sanctus Thomas
et alii antiqui doctores putant in lege illos negativos de quibus superius in dictum 6am
autem rationis naturalis inferioris scilicet in alio priori iudicio et dictamine illius esse ipsis
rat non determinant expresse sic igitur de hoc ego debeto dicere non Thomas illos duos
actus positivos ante et etiam illam loquuntur requisitivi ad bonum verum autem
in aliquo scilicet in ambo simul non expresse de claritate et expressius fundamentum
non de legibus quod sint primo practice dictaminativos et ex eo quod imperativus sit.

bonum ille quandam particularem legem et obligatio boni ab voluntate causari, colligimus illius essentiam non est autem melior modus cognoscendi doctrinam alicuius doctoris quam videndo quid habent eius verba etsi in verbis aliud videant significare sed ut vidimus dicta et ex verbis D. Thomae colligunt. asserta asserte hic est eius doctrina mens —

2° quia verba eius accepit in illis verbis D. Thomae hic a° bonum perficiens ... sicne ad ... illa posse habere duplicem sensum id est ut intelligant: de perfectione essentiali 2° de accidentali ... sicut dicitur homo perfici per manus aut pedes ... in quocumque sensu ... loquuntur ille D. Thomam non est ... nos non ... confirmat mens tam doctrina nam ut s. ibi D. Thomas quod ... loquitur intelligere et ... bonum perfici ... autem fuerit ita loquutus ... aliquem ... quando ... s. ... gradi dicimus quod hoc perficit ... de accidentali perfectione intelligimus nam quando agimus de essentiali dicimus nisi hoc est de huius rei essentia et in hoc ... s. hoc importat huius rei essentia et ... solet semper loqui de virtutibus ipse D. Thomas ut videre est in ... in ... de essentia virtutum omnium — 2° quia ... requisivit D. Thomas ... ad bonum ... de liberatione intelligere ... actus ... voluntarius 2° ... propositum faciendi id quod ... manifestum ... D. Thomas loqui de hoc ut docet ... et admirit ... illo a° ... de ... nam D. Thomas ... ad 3° ... propositum faciendi 3° ... et ... in hoc modo ... intelligat illam loquutionem sicut ... D. Thomas ... quod fuit ... s. propositum faciendi ... non est de essentia sed tamen de perfectione illius quia est signum bene ... propositi in ipso ... habere ... sic licebit mihi dicere ... s. ... illam ille actus loquitur intelligat illa perfici ipsum bonum et declarari ... obligari —

3° si intelligatur 1° modo s. de perfectione essentiali ... glossa

Valentia loco citato in 2a Senta quidicit illam desse volunte se
pro aliqui &c.a non relati ad. et hoc in hoc a ad 1um et inde liuerat et
posito quod 1o ponit hic non sipimi obiecto essam boni in illam
esse oio neusari ad volunte presuponi ut sdict ad melius eius illius sed
in q mi sione at ut optime Valentia per missionem intelexit deliberat
obligandi se intelectus voluntarij et vero oio certum propter quod permissio
ne includisse actum voluntarij ut ipse dixit in 4o ad 6um citato et pro
ter niam propositum quod antea factus fuerat per voluntate certum non esse dessa
boni quod autem per illum vel bum permissio potius actus intelectus quam voluntarij signi
ficet potius ergo est denoie ut supra diximus —
In ne fau aso Bumo argia et semp ad auteritatem et hoc i an pater ex 3a
et ad 1um solo volunte privatam legem et nego hoc habere ab actu inte
lectus se sequentis ut satis diximus in 1o et ad 2um i an ponimus ad dirigendum
et ordinandum actum intelectus qui sit dessa boni et melius faciat illud quam
illa loquio. ad 3um respondeo illam loquutionem non semper esse et quandoque tam
tundesser bire ad explicandum voluntarijs et intelectus decretum et essam
ipsius boni sqa cuius virtutis actus sit bonum ubi an sit expediens et
meritorium vobere

§ 4a cuius virtutis actus sit bonum ubi an sit expediens et ~~neusarium~~ meritorium vobere ~

Quoniam initulo huius sti sumit dependet ex hijs que d. thoas dicit supra hac
2a 2e q. 81 de religione et hijs que optimo medicatur S. volij modo in ma dispe
nita an sit iustitia erga Deum et an virtus religionis sit una tm
erga Deum ut creditorem .i. ut illi debet ex iustitia ius honoris
et cultus et ca eundem ut Patrem ut benefactorem &ca nam in hu
manis oes has virtutes videmus esse cum eundem hoc distinctas in spe
cie 2o ca Deum et Sanctos que oia libenter licet cum breviarate dis
putarem nisi modo dicta volij essent nam S. eadem doctrinissimus
et ita melius esse non iterare. S. diversa et ita melius etiam est omittere
nisi multo posita eiusdem schole et doctrine professores doceamus suppo
sita autem hac quam eius clarissime est haueris meam tm
sententiam sine alijs afferam —

2° Laudi simulatam ita resolvunt dd. qui in profundioribus s. ibi diffe
runt beatum .S. esse actum voluntatis tm .S. esse actum intellectus tm
qui dicunt esse actum voluntatis facilius respondent elicitum a religione quae
est in voluntate non autem dicunt a qua religione qui autem dicunt esse in intel
lectu tm in duas sententias abierunt doctiores iuniores in 1a et 3a s. sententia
omni mea consequenter loquuntur illum actum intellectus in quo consistit beatum in
eorum sententia non esse elicitum a religione sed tm imperatum quae nos neque nostrae
sententiae non possumus ultimo dicere sententiam nostram beatum in intellectu antecedenter
ipsam voluntatem ante quam nullam necessariam imperium ut alii ut Caietanus
c. 1 a 1 et fr eius sine a 4 et aragonias et sonus 2a ad 2 ... ledesma
in additionibus ad 3am p. c. 43 ad dissimulatam ad 2um dicunt esse beatum
formaliter ad intellectum elicitum tm a religione quae est in voluntate quae imperat.
ab illa virtus non quae imperat non solum fuit suffragatus sed etiam virtus
imperata actus non elicitus ait aragonem ille qui elicitur ab aliqua virtu
te sub obiecto formali illius actus autem imperans qui elicit. fit imperium virtus
virtutis moventis et ordinantis aliam in suum finem ut ieiunium
propter amorem Dei dicitur imperari a charitate quae ea movet temperan
tiam ad ieiunandum propter finem charitatis et ita a qua virtute
elicitur ille actus —

3 Sed haec sententia ... nunc non ... ... actum elicitum
ab imperato sed in 1o membro redit ad 1um non fiat actum esse elicitum est fieri
ab aliqua virtute ob obiectum formale illius et in 2o membro ieiunium fit propter
obiectum formale charitatis ... membrum quae ... ... et idem actus
imperatus et imperans eadem est virtus imperans et imperata actus
... ... unam virtutem posse sumere obiecta formalia alte
rius tanquam materiale suum sub suo formali ergo charitas obiectum forti
tudinis tanquam materiale suum ob divinam bonitatem et huius actus
materiale obiectum est obiectum formale fortitudinis et quia in ipso actu obiectum formale for
titudinis non est ratio eliciendi illum sed obiectum formale charitatis ideo ille actus
solum est charitatis ille igitur actus dicetur imperatus qui .S. est exterior
et a se non habet aliquam bonitatem moralem sed eam ab actu fre
cipiente tanquam a forma extrinseca .S. est interior et imperatus

ab ali[a] virtute n[on] ut eliciat: obt obm frale virtutis imperantis sed
ob ipsum obm frale Rg^o tam fervenie offer mediis &^a et sic etiam
intelligit: quamo actus imperans et imperatus distinguant specie
sed imperans sit fra extrinseca denominans imperatum et huc[us]que
doctrina D. thom. 1a 2ae q 17 a q potest stare legem et sic cum intelligunt
Valencia tom. 2 disput. 11 q 12 puncto q et gravicbaz quem et medina
ibi ubi medina forte tacite comprehendens doctrinam aliorum temperavit
ut ita intellectum hanc rem actum derogaret —
Ex hoc fundamenta Caietani et aragon citatorum evanescunt Caietanus
n[on] volebat religionem quae in voluntate est fieri in actu intellectus nunquam
dam et sic dicit elicere illum qui aut[em] modo in intellectu legi cuius est et oto
sicut ut in logica alibi docet. 2o ait aragon q Caietani solutio
de modis n[on] placet omnibus idem ipsum respondere videri ob quam religio
quae in voluntate elicit actum qui est in intellectu esse quia in illo actu in
tellectus est obm frale actus voluntatis qui est religio s. divinus cultus
quem quidem solutio si vi iam intelligat certe implicat 2a dicitorum
obm n[on] frale unius spere s. virtutis et specificari vel illius de nulla
spera potest esse obm frale alterius quo maxime patet in intellectu et voluntate
quarum oba diversissima sunt bonum s. et verum unde credo aragon n[on]
in rigore loquutum de obo frali sed tantum quod est obm frale religionis sit obm
male intellectus et illius actus qui ab illo dicti procedit sed si hoc velit n[on]
sequitur quod intendit nam ex eo quod obm frale unius virtutis s. spere sit male
alterius nullo modo sequitur ~~[illegible]~~ elici ab illa alias charitas et spes
elicerent actum fidei quod fides versatur circa oba fralia earum et omnes virtu
tes confunderentur quod est absurdum tandem inpugnatur Caietanus et aragon
et sonus ex doctrina vera de virtutibus ubi de habitibus et de intellectu et
voluntate ubi de anima quod sibi una virtus s. spera n[on] efficiat actus alterius
maxime in his quae sunt in intellectu et voluntate quarum obm frale est verum
et bonum —
3o rejiciunt igitur alii modi respondendi ad 2m respondemus cum Valentia
tomo 3 disput 6 q 6 puncto 3 qui solus nobis visus est in explicanda hac
difficultate iuxta dicta antea in precedentibus nam aliter hic n[on]
videntur. duo igitur sunt actus in bono intellectus unus s. iudicium

fraciuum alter voluntatis de 2° dicemus in sequenti n° dei dicit Va-
lentia optime elici actu prudentiae quae dictat licet nunc et sudire
ob honorem Dei se obligare n? excipimo prudentiae actum solummodo
imperium cum Valentia hic sui ipsius in memore et cet quae in tomo
et in hoc 3° in alijs locis differat de prudentia et imperio et cet
elebat quae 1.a 2.e dis quaest. 99 c 5 i.mo vehementer dubito ad actum
imperij dari aliquem habitum et n? solum inspecta pro [illegible]
qui n? simul [illegible] dicunt imperium n? esse iudicium sed quandam
intellectus operationem quae dicitur imperatio sed est inspecta [illegible] qui dicunt esse
iudicium explicatiuum actus voluntatis fac hoc .i. habeo voluntatem
ut facias hoc ut tenet aliqui [illegible] libro summe tractatum c 5 § dicimus
[illegible] in similibus [illegible] et cet quae ibidem de suasione et [illegible]
dubitare [illegible] ut sup.a diximus 13.a c 1.a in [illegible] intellectus necessario ob
[illegible] voluntati et est ut diximus i [illegible] n° 2 actus imperij supponit ac
[illegible] voluntatis et [illegible] fundamenta omnia tunc sic actus imperij supponit [illegible]
liberam voluntatis [illegible] sed supposita [illegible] intellectus
[illegible] ad illum [illegible] ad actum imperij n? e necessarius aliquis habitus sic est iudi-
cium liberum [illegible] maior et [illegible] patent minor probatur [illegible] ad actus ad quos [illegible] nu-
llam habent difficultatem et [illegible] habitus ut docet in dis
quaest. de habitibus
[illegible] iam patet [illegible] actum qui requiritur in voto elici a prudentia de 2° actum voluntatis
[illegible] est [illegible] conueniunt elici a religione sed [illegible] n° 1 multa videantur
assignandae religiones in specie respectu Dei nullus quoniam [illegible]
aquillas [illegible] et sit duplex [illegible] religio una quae attendat
omnia [illegible] respectu Dei alia quae [illegible] sacrificium [illegible]
[illegible] ab hac [illegible] elici [illegible] sacrificium
[illegible] supposita [illegible] iam [illegible]
[illegible] patet [illegible] in humanis [illegible] plusquam
ipsas duas religiones multiplicandas [illegible] ad Dominum [illegible]
obedientia ut superioris [illegible] in [illegible] in humanis
e [illegible] unius ad alterum [illegible] includant
[illegible] repugnantia Deo [illegible] respectu Dei [illegible]
[illegible] aliquid dicere in Deo [illegible] omnia debita in uno summo principio

et in una summa excellentia quae includit omnes alias nam eius identifi-
cantur omnia attributa et obiectum fidei spei et charitatis et haec doctrina
D. Thomae 2a 2ae q. 17 ao ubi inquit oportet ut omni actui huius bono res-
pondeat aliqua virtus qua illi ciat unde ex fide nobis inhibiant
adoctoribus aliquae virtutes Deo quae nulla fuerat antea facti minui adm
est ad id in fessas ei a Deo —
q. unde ex fidelitatis pendeat subervaitas sicut in humanis pro-
missis ad serbandas promissiones et haec inspiciaillam religio qua quis
post omni sunt betur renuit ex inspicia serbare illud ut docet gravi elbor
quem in 2 dis. quaest. 29 no 19 et 20 unde colligit omnia fuara in bona ex
diversissimarum rerum effecit usdem spiritui 2a spem infidelitatem quae
veritas promissorum et usu solum est hanc sperans quod est inserbandis promissionibus
et bonis omnibus Deo sed an unicam tum spem sic an malicia includ
at botum dicam ego ex eandem virtutem dari ex indiviiis docet Galen-
cia a Suarez et per similitudinem et molinatorum dis. quaest. 262 columna 5
14 5a Caietanum 2a 2ae q. 113 ao et Sorum lib. 7 de Justitia q. 2 ex probabi-
hare virtutem ei pendere ex D. Thoma ante et Cicerone qui hanc bo-
cant fidem fundamentum omnis humani commercii — sed ita grave
fundamentum sit hui virtus in D. Paulo et collegio Patribus et scilicet
ut sine ratione non posit negari nam locum illum D. Pauli in ad timotheum 5
habentes damnationem quod primam fidem irritam fecerunt est intelligendum
non de fide qua credimus sed de alia virtute qua tenebant serbare promissa
ille videre Deo D. Paulus docent nobis Patres lani(?) et generi ibi et
in aliis locis quos adducunt Galenia in tomo 2 controversias in fine
lib de statu et bonis monachorum cb. et Bellarminus tomo lib. 2o
de monachis c 24 et Medina de continentia lib 4 controversia ab acs
late adq. itaque intellexerunt D. Paulum Patres concilii cartaginensis
canone 104 et Toletani 4 c 55 D. Clemens romanus lib 3 constitutio-
num c. 1 et 2 innocentius epla 2a c 3 et gelasius epla 1a c 3 et quod
solum colligitur hanc non esse illam fidem qua credimus sed aliam qua
quam facimus biolando botum quod autem illa non sit eadem virtus
cum religione patet quia religio habet pro obo divinum cultum
ipsa observatur promissorum ut diximus et ita D. Anbrosius lib 6

in lucam c. 20 loquens de illa ait maiorem orantis fidei quam secundum eam
rede promissum &c.a idem d. thomas citatus s.a infra 3.a —
8. hinc est multo maiori ratione damnari diversas species religionis inspicie eas quae
promittimus aliquid Deo et Sanctis ut hi in sanitate exaudiunt sicut in similibus
de dulia et latria docet in 3a parte q. 25 et idem supposito tenent Valentia tomo
3 q. 6 disp. 2a puncto 3 qui dicit hanc esse disputationem verbalem sanctam ipsius
et Caietanus a 5 super ad 3m d. art. 2 parte nihilominus in 3 initio suis
tertio verbo Sanctus n. 3 Sclarmimus tomo 1o lib 2 de monachis c. 19 et sequentibus
supra a 3 licet aliqui horum doctorum ut sylvester arte minus sclarmimus
nolint vocare votum hanc promissionem nisi est respiciat ipsum Deum et hunc
maximum fundamentum a 5 ad 3m et in desideri vovi promissio facta Deo &c.a
alii autem adiunt Deo s. Sanctis ut comprehendant istas duas virtutes sunt
religionis respectu Dei et Sanctorum —
q. e. difficultas 2.a dicta non votum licet per ab aliis virtutibus obiecta
formalia illarum ergo a caritate ob dilectionem a temperantia ob obiectum
temperantiae &c.a immo per non esse virtutis suae respondeo concedendo
totum sed quia virtus eminentis ad Dei honorem ideo dicit semper cadere
religionem negandum non est votum sic abstrahere ab hoc quod sit actus
virtutis huius s. illius naturalis s. supernaturalis s. vitii sed tantum in
portare obligat facere Deo dare quam mediante supposito pervenire id
virtutis cultus licet per illum actum qui est forma non opponatur de quo
late a § 2 — ad vertendum preterea sequitur non ad hic veri explicite
divinus cultus pro obiecto ~~immediate~~ non implicite hunc excogitavit velit habere
habere Deo ad vertendum denique quod quando votum emittit obiectum formale
alterius virtutis materialiter dicit esse religionis quod obiectum formale religionis
est obiectum materiale alterius virtutis —
ultimo an sit expediens et meritorium vovere afirmantibus d.
thomae desideriis ut 2.a hunc cuius ~~qui~~ late per vanit citavi a nostris
in initio huius materie praecipue sclar. lib 2 citato c. 16 et Va
lentia ibi et hic disput. 6 q. 6 puncto 3 sed intelligendi sunt
de voto cum omnibus circumstantiis elicito ab ipsa virtute religionis
. s. si est a virtute naturali ut referat per actum aliquem charitatis
mediate s. immediate ut in materia de gratia docet si autem lo
quamur de voto in ordine ut tunc possit eius ut in via qui

bobere cum aio n adi ?plendi et in aliis quarcauter Deus auegit hic bota que ssi (?) emittunt cum peccato et que ipsi bobentur ex ?petunt ut in aliis scrupulosis s. ?spenso ad ludum s. similia dicant disput. 2a s. 3a disput. 2a que deliberatio requiratur et sufficiat ad bobendum ubi quid quando e dubium de deliberatione et aliis necessario requisitis ad bobendum

Disputatio 2a quae deliberatio requiratur et sufficiat ad boben- dum ubi quid quando est dubium de de- liberatione et aliis necesario requisitis ad bobendum.

Quandoquis n aduertit q faciat n dr deliberare nec humanum actum ?pule re sed ?merum ?imum qui roem ipsam antecedit et ex ?siderat ?inde gra- tiam in illo nullum peccatum quo usq rois deliberatio accedat qua id ad- uertat. hic autem deliberatio e ?plex 1a inquaera et ?ma qd que n e suffi- ciens ad causandum actum simpliciter liberum qualis est que reperit in ac- tibus 1o primis ?? motus s. ex surreptione s. ex pasionibus aliis aliqualiter tm sed n ita aduertit ut ad peccatum m ?perueniat sed tm ad ueniale et hic bota n solet uocari inperfecta et semiplena 2a e huic oposita qua dis cernit- in actibus peccati et uirtutis qui absolute et simpliciter dr actus humani et liberi et solet bocari plena seu simplex deliberatio et hic requiritur et sufficit ad peccatum m 3a est que importat plenam eligibilis cognitionem et dispositionem que ?sequenter aliena est ab omni mentis turbatione et alterat que dici solet plenior plenissima seu magna deliberatio et huic ?plex de liberatio e duplex alia actualis et explicita et alia aliquam rem alia implicita et uirtualis que reperit cum s. n deliberat de re in se ipsa sed in sua ca- usa s. cum operans ex habitu et ?suetudine negligit deliberare cum po- sit et debeat ut in eo qui solet blasfemare et dicere deggo grame Caictanus aio s. cum bota excordis facilitate de his igitur deliberationibus in presenti disput. ?sequens s.ii agendum erit — s.a an 2a deliberatio que su- ficit ad peccandum m sufficiat etiam ad bobendum

S. 1a An 2a deliberatio que sufficit ad peccandum mortaliter su- ficiat etiam ad Uotum.

1a sententia requirit 3am deliberationem diuinam et plenam eligibilis dispositionem ut uotum balidum sit et ita dicit bota calore ira cundie s. uim emissa

valida non est. sic autem aliqui apud Silvestrum votum 2° n° 13 et alii graves iuristae ut romanus et gaspar citant anabaro c 12 n° 29 et lib 3 consiliorum consilio 7 et dicit probare ex multis iuribus facta iracundiae calore scilicet nullam esse scilicet re cindenda. Sanctus Aragon citandi divinum ricardum 4 disp. 38 esse in hoc iu dicium rispartis cenu sed aperte non est ut insequemur et iure theologus solum Palavios ui deo inclinare in hoc sententiam in q disp. 38 [illegible] pag. prima. 2° in fine licet postea in aliam theologum deveniat —

Probatur 1° quia in re gravissima ipsa sequitur ut postulare ut maior adhibeatur de liberatio quam in aliis parvi momenti sed vovere est res maximi momenti quia nimis onerosam inducit obligationem ergo ad id maior diligentia requiritur. quantum quod ad peccatum non sufficit quia plus requiritur ad bonum quam ad bonum quia bonum ex integra causa [illegible] quam ad malum scilicet peccatum quod est singulari defectu —

2° quia similia vota quae facilitate emittuntur eadem frangunt. ergo vali da censendarum sunt. 3° quia sic vovere peccatum est et aliquando mortale ergo displi cet Deo talis promissio ergo illi accepta non est votum autem quod non acceptatur a Deo nullum est. confirmatur quia votum est actus virtutis religionis ergo non potest unquam peccato respiriri virtus non potest elicere actum qui sit peccatum —

2ª sententia deliberationem sufficientem dicit quae sufficit ad non sufficere etiam ad vo tum non autem de liberatione in pluriciter et virtualem sic Angles 2ª pª est de voto ar° difficultate 3 n° 4 et nunc videatur solus in hac sententia reprimo nium inveniri ricardo 2ª citando dicens de illius probat quia votum non sa tis est ut sit voluntarium in sua causa sed debet esse voluntarium in se nunc non credimus esse eum qui ex consuetudine iurandi et iurandi sicut iracundus promissit non ludere tali voto teneri confirmatur quia quis scivit se multa emittere vota dum ebrius est et nihilominus libere inebriaretur haberet virtualem deli berationem vovendi et non votum esset valida ergo non sufficit virtualis deliberatio ans probatur exemplo illius qui scit cum ebrius est solere committere homicidia et li bere inebriatur virtualiter non vult illa omicidia —

3ª sententia quae aboliis diversis et eam tenent omnes alii de iuristae et theologi praeter citatos dicit eam deliberationem quae sufficit ad mortale requiri et suffi cere ad votum ex iuristis eam tenent apud nabarum consilio 7° citato zu anus andreas panor miranus et tunc in materia tali abbas c 2 de voto gregorius lopez lege 1ª partita 1ª titulo et verbo arrebatadamente ex theologis colligitur ex D. thoma et sic melius ex 4 disp. 38 ar°

et ex eo opusculo 17 c. 10 ad 2um. Paludanus dist. 3 q. 1 columna 2a qui ...
eam explicans ... addidit Caietanus aragon. valencia et alii iuni
ores hic Sotus 7 de iustitia q. 2a ar. 10 lessius et medina et alii summistae
... citati in initio huius materiae impressionibus quae docent verbo votum
Antoninus 2a p. titulo 11 c. 2 ante § 1um angelus votum 1 n.o 6 et 7.
armilla n.o 7 et tabiena n.o 1 —

1o. 1a. c.o est sententia eius quod dicit eam deliberationem quae sufficit ad peccatum
mortale sufficere et requiri ad votum ... probatur 1o. auctoritate ex c.
sic nobis ut Sotus citat sed sicut nobis de regularibus et ex c. ueniens
de voto et voti redemptione et ex c. Quidoes 17. q. 4a ... iuribus clare
docet obligari eum qui imprudenter et tumultuoso animi impulsu
vovet — 2o. ab ... ratione solemnis glossae c. si mulier 32 q. 2 verbo
mulier quod non plus deliberationis requiritur ut quis se constituat servum
Dei quod fit per votum quam servum diaboli quod fit per peccatum —
2o. probatur a theologis ex scriptura sacra quod possumus Deo vovere se obli
gavit dictus a cananeo numerorum 21 ex quo apparet votum in angustia
validum esse et ex psalmo 65 reddam tibi vota mea quae locutum est os meum
in tribulatione mea 3o. ratione quia voluntarium sufficiens ad libertatem stat actum
elicitum esse absolute et simpliciter actum humanum et liberum et ex alia
parte habere omnia ea quae ad esse voti requisita sunt ... est votum
3o. probatur quod similis deliberatio sufficit ad iuramentum et ad matrimo
nium et alios contractus ergo etiam sufficit ad votum quod est D. Ambrosios ...
citato contractus est ... denique ex dictum 53 nam in eo qui nullam habet me
moriam ... si nullo peccato in instanti potest elicere votum et tamen in illo in
stanti non potest habere illam magnam discretionem ergo illa non est necessaria ad essen
tiam ad votum esse voti sed tamen ad melius esse illius —

2o. 2a. c.o etiam eadem deliberatio virtualis quae sufficit ad peccatum mortale sufficit
etiam ad votum tenent omnes 3e sententiae praeter angles et palacios supra citatos
aliquantulum huic contrarius probatur tamen ex eisdem fundamentis et rationibus supposita
natura virtualis deliberationis et voluntariis quae virtute aequalis est formali
et illius vicem supplet in rebus contractibus et peccatis pro quo etiam vide Dr. Navar.
c. 1a. et Caietanum opusculo 17 responsionum responsione 1a. exemplum
quod ab omnibus admittitur et admittitur ... qui ... ordinem sa
crum qui scit necessario coniunctum votum castitatis et etiam in ...
professionibus quae olim ... excepto quod talem ... separarent

intelligebant. ueri confessi 2.um semplanesse quod dixit anglus, sicut dictum n. 7 in
fine, et ab omnibus eius debet admitti in eo quis auidire liure ad confiten-
dum cum solicis ceremoniis in ex animi perturbatione tanta dicilla non deli-
berauit quia iuram confessionem emittere aut et mali bo luntate et deliberat
ate ad sufficienti ad bonum sufficienti sufficiente —
ex his duabus ibus particulares ces casus resolbis illos qui s. iracundia
s. ebrietate s. somnolentia s. inaduertentia committunt s. iurant ob
oculos non hauendos. istas duas regulas et si circumstantiis colligeris habui
sse deliberationem saltem s. uirtualem quae sufficit ad peccatum mortale dicere bere
bobisse si autem adeo magna ira s. passio fuerit ut plenam deliberationem
absolbeat dicere bonum non emisisse si autem dubii fueritis dicere
ut in s.e 5.a et 6.a debeto in dubio —
ad iram quae de i.e sentit quod illa possit aduerte respondet nabarrus cilio
s. citare illa s. negandaie s. intelligenda de iracundia et furore quae
extra suum sensum reponit bo bentem sed melius nos cum in s.e sequenti
intelligimus de ea quae plenam deliberationem aufert eius si relinquat
semiplenam ad i.um respondeo et ires magni momenti agrediamur
debemus quidem certe illam magnam dis. cum praemittere et ut g
rudenter quod cum amus et plenioren deliberationem haue nihil mi est g
obstet ut illa uerificant et balida sint emissa cum plena deli
berationem i mo cx i.a patet hoc ita quia ras illa nalis facilidis
pensatione attemperat quae his in angusti ae furore s. passio
nes minimis redi debet ut dicunt oes de et nos suo loco
ad 2.um distinguo pluis requiritur deliberationis ad bonum quam ad
malum nego aliquando non sufficit equalis uerum est ultima
s.is pluis aliarum circumstantiarum rubo ad 2.um patet ex solutione
ad i.um ideo facilidis suis arti cumbus et ob hoc bubora adoito
ribus bocari non usque quaque obligatoria ad 3.um infra in art. 2.o
ni debimus an quando cum is ipsi qui ss bora ss intrinsece
mali posint aceptari a Deo mo debois ex trinsica circumstantiae
tamiamalis et pravis ut ss hec ex defectu deliberationis cir
tune aceptari a Deo non quo ad premium et meritum sed quo
ad eorum balorem et obligationem cuius rationem ridemus 5 3.a
ad 2.um constat ex dis. sub i.a 5 4.a n.o 9. uerum non semper esse

actum uirtutis religionis imo nec uirtutis
ad fundamentum sententiae respondeo dupliciter supposita hac communi
quae consuetudinem habet iurandi et bibendi in combibendo usque ad ebrie
tatem mentem sequendo scilicet suis bibis et iuramentis malis non iu
rare s. bibere et huic iuramentum et bibita non imputantur nec
tali dabis. sequitur unde est illi bibentes bibendi... 2° sed sine
consuetudinem iurandi aut bibendi ex animo et intentione bibendi
et cognoscendo illam consuetudinem non desiliari ac habere et quamvis de
inde in ebrietate bene iuramentum negligere deliberare contra illa
et hic emittit validabit et iuramenta non sufficientem uim malo
deliberatam habet ex quo posset et deberet deliberare ergo illa et in
bulla ad confirmationem et dicunt autem ratione de eo qui praeuidet homicidia
in ebrietate et de eo qui bibit non homicidia sic praeuisa sunt uerum
ratione homicidii et ita illi imputantur et tenentur illa uitare at bibita
sic praeuisa similia sua praeuisione simul habeat animum obliga
ndi scilicet illis uolebat non est sed ficta et oretenus et ita nulli
imputantur nec tenentur illa uitare in ebrietate praeuisa quidem ego
et ipsimo de iuramentis praeuisis contra quosdam qui uidentur non loquuntur
de illis aut de homicidio nam si in libertate illa in ebrietate cum sua
iurare iuramenta non est sed oretenus tamen et ficta s 2a an illa
semiplena deliberatio quae sufficit ad peccatum ueniale sufficiat etiam
ad uotum

S 2a an illa semiplena deliberatio quae sufficit ad peccatum ueniale sufficiat etiam ad uotum

1 sententia dicit illam semiplenam deliberationem sicut sufficit ad actum humanum
et peccatum in se futurum sed quod est ueniale ita sufficere ad obligandum
futurum et tamen quod quod tamen ad ueniale peccatum obliget tenent doctores
ores et ricardus in 4 dist. 38 articulo 1 ut solet citari et aduersa ista
sententia sed at s 2° quaerit ubi dicit hanc posse uocari bota tamen quod
addit tamen illa ex necessitate non obligare sed ex quadam congruentia
ista autem sententia intendit ex necessitate ad ueniale peccatum obli
gare adeunt etiam d. antoninum 2a p. titulo 11 c. 2 ante § 1um
et ratio huius sententiae nam dicit bota subita non obligare ad peccatum
sed futurum nec ad bonum sed futurum licet crediderim aliunde sententiam

illius debiti s. insuper fuit de fructibus plenioris deliberationis nam postea dicit requiri eandem deliberationem ad utrumque ad quarum non adiicimus
etiam palud. anno dist. 3 de cons. et nabarrus in summa c. 12 n. 24 dicimus
idem requiri ad utrumque ad minimum demeritum quod solus nabarrus dicit
et maxime huius sententiae nabarrus consilio 7 citato in precedenti praeter
non dicit verumne et absolute obligationum etiam idem dicit
de aliis mentibus quando qui illam mittunt a quo ordo extra sensum adu
mittunt etiam angles 2a p. q. de debito ad. de difficultate quam credit et patet
ex eius contextu. semiplenam deliberationem intelligere eam quae suf
ficit ad mortale dicit non debere intelligi caput veniens de voto
2° bam. quod huius modi vota quae ex sola simplici de
liberatione sunt vota sunt quod digna et alius sunt quod obligant
etiam ad quarum suum quod s. veniale ut sunt quod iurans praesertim cum
etiam cumque praecessit alias cum deliberatione simpliciter et mortale cum
deliberatione sunt quod veniale — 2° quod sicut sensit alius et promissio simpli
citer ad obligandum absolute simpliciter ita alius et promissio sunt quod
ad obligandum cum insuper facit sunt quod s. adveniale ut sunt quod similem
voto aliquis rei cum simili deliberatione fit 3° id et patet cum aliter
quod eadem deliberatio sufficit ad emittendum unde nabarrus votum sufficit 25 a
quod non maior deliberatio requiritur ad confirmandam obligationem voti quam
ad frangendam —
2a sententia dicit semiplenam deliberationem non sufficere ut votum
obliget etiam ad veniale pro hac sententia solum sanchez et ricardus
solent citari in illam sed vide de monte palud. et antonium de
antonino i andisi in sententia 1 de palud anno autem illae 1a ubi eam
deliberationem requiri ad votum dicit quae ad mortale hoc quinte
ndit ille et in quo 2a dicit cum doctoribus 3a sententiae s. 1 doctoribus
sententiae qui pleniorem requirebant deliberationem et expresse quod
semiplena deliberatio non sufficiat tenet maior dist. 38 q. 1 pa
ulo post initium et sanchez ibi art. 2 aragon hic molina
tomo 2 disput. 237 initio et dicit marino et ceteri sententiam

valentia argumento 3 dis. fuit b. et b. puncto 1° in fine mediana in summa
in hoc c. 19 tolletus c. 17 ludovicus lopez 1ª p. instructorii c. 4 fin
sic capua c. 21 n° 3 rodriguez 2 p. c. 22 bega casu 20 lib.
1° in 2ª edit. angelus verbum 1° n° 6 dicit similiter aperta non obligare
ex necessitate sed tamen ex quadam convenientia eandem asseruit tenet pala
cius, sic quia 3ª sententiam tamen dicit quamvis clericus generaliter illo c. 5
§ 5° vers. similiter q. § tamen requirit satis colligitur ex armilla n° 6 et
ex silvestro verbum 2 n° 13 dicit non bene angelum dixisse verbum ex
suspicione ex necessitate non obligare sanchez caietanus sic in fine
c. 4ª et in summa verbo verbum a 3 explicat dicens huius commutationis
sionis verbis non esse intelligenda sed in quo aliones verborum a principio
obligare habent tamen plures alii iuniores et dicunt esse dimit
tendum
Pro fundamento huius sententiae tamen suggerere omnes illius et primum hoc
quod si deliberatio sufficiens ad mortale non potest esse illum verbum
sed auxilio eius probatur hoc primum et tamen vero a doctoribus in sententia dicat
sententiam hanc petere primum scilicet et aragon probant et aragon
dicit esse commune omnium hoc fundamentum si pro actum in quo solum
est semiplena deliberatio et talia minimalis verum non frangat
et sic in quibus colligitur nec illum compromisse verbum sub
hoc argumento ut vidimus dicit in sententia a principio confirmant suam
sententiam et ita tamen ea ex omnes timorati semper curant non se
dicatis semiplenis quos verbum eligerant nec ego in alio
doctore vidi illud nisi in scilicet et aragon gaudeam non videre
illam communem sententiam
resolutio est sic 1ª sententia disposita vera tamen in praxi au
tem non est vitandum dicta sed in agendum ac si esset vera 2ª
sententia 1ª pars satis probatur efficacibus nobis in opposita sententia et postea
in fine magis declaravit 2ª pars probatur 1° quia difficilimum
et fere impossibile est illis curatis semiplenis attendere et si in illis esset
aliqua obligatio etiam ad veniale non necesse omnino sunt illis satisfacere

q̃ fr. qr esset magna vexatio scrupulorum si fuit semiplena si deinde me liberam si etiam inuigilia quando hunc actum habui si fuit solum 1us &c.
2o qr nunquam habemus actum nec intentionem obligandi nos illis motibus semiplenis sed generali intentione ex dispositione non datur votum sed illis actibus nullum reperit votum minus et ista dicta certe maiorem habebunt qr nullus hucusque unquam aiit peccatorum confessarium debuit et ordinarii legitime saepius similibus actibus de votis multos cogitasse - 2o qr quando sumus in dubio debiliter actum et tandem nulli nos non habuisse plenam indicamus ad nihil manere obligatos nec ad veniale 3o qr in pueris ante usum plenum rationis quando non possunt committere venialia non datur amus de illorum votis - 4o qr omnibus nobis videtur stravagantissimo et nullus hucusque intellexit talem opinionem esse et nullus hucusque habuit animum obligandi se. patet igitur ex hoc et omnibus dictis si quis nullum hucusque habuisse nec habere animum obligandi se ullo modo nec ad veniale illis actibus semiplenis et ita in praxi veramente 2am sententiam et si illius fundamentum non fuit primum sed est primum abiiciam ratione votum desumptum quando non est animus obligandi se non potest esse ullo modo votum patet demique de possibili veramente 1am sententiam videlicet si quis habeat animum obligandi se illis actibus semiplenis tunc non ut habent eius rationes votum esset in spiritu futurum non obligans ad veniale qr non consistit talis actus non est illud quod sententia dicunt qui illos actus non obligare nec ad veniale nec illos esse ullo modo vota et si aliud intendant negandi sunt. ex his iam patet solutio ad argumenta 1ae sententiae esse non possibilia talia vota non nego de facto autem et consistit respective hoc est nego de futuro animi obligandi se S 3a de validitate merito et demerito et tempore voti parum deliberati

S 3a de ualiditate. merito et demerito et tempore

~ Voti parum deliberati. ~

5º hinc patet quando est defectus plenissimus simplicioris deliberationis nam inde alii iam patet ex 1a et 25a et redenda anobis hi actio ob quam bota quae sunt peractum non sunt validasint et acceptent a Deo. Vota non in modo indissolubile et etiam ex eo probatur dericendi firmiter quod non placet Deo ab illo non acceptari nec valida est respondere soleo ideo hinc vota acceptari a Deo quod licet non dant inutilitatem Dei cedunt in inutilitatem nostram sed quod bota aliqua sunt utilia et maxime illis expedirent illam emittere ut qui emittit botum obligandi se sine animo non illud adimplendi et qui emittit botum extra suspensione de aliquare ad quam est behementer inclinatus ut ergo de ludo cum non moraliter certum sit seipsi illud sacrilege fracturum et quiri dei uiri prudentes iudicant multis melius fuisse vota non emisisse et ista omnia acceptant a Deo Ergo quod nobis utilia sunt acceptant

6º Omnino est omnino certum huius modi bota acceptari a Deo ut in diuersis casibus et in nostro defectu considerationis et deliberationis probatur ex c. si quis 17 q. 4 ubi D. Ambrosius de quodam qui tumultuario animi impulsu merces suas ecclesiae tradiderat et postea rebocare bolebat dicit peccasse ita tradendo et sacrilegium peccare auferendo idem est efficaciter probatur ex proverbiis 20 ruinae hominis debotare sanctos et post bota retractare legendum non est de botare sic non habetur in in correcta Clementis et sensus est ruinam esse hominis celeriter nullaque ad huiui ta matura consideratione botum emittere et etiam postea adimplere quem ergo per manum servum probat lucro 70 loquens est uiro celeriter aliquid suorum sanctificare et animi qualiuio quod fieri in proprio magna noba quae sic fuit mus cipulae uiro citato aliquid de suis consegerare et post quam fuit botum penitentiam agere quod sic uerunt dicere id est scandalum ut ingruo et ocasionem cadendi sumpta comparat ab his qui celeriter deglutiunt ut habetur in hebrio deborant cibum postea non retractant et ebomunt ut hispani dicimus comer se las palabras id est loqui celeriter et non considerate sic comer se los botos id est haver los aprisa i sin consideracion quam ruine et ruina et etiam illa non adimplere nam utrumque dicit esse ruinam ex quo loco scriptura saneque constat bota quae emittuntur cum peccato esse uere botam cum animo adueere obligatum et hanc acceptari a Deo et vo

huius mihi v(idetu)r quod inuectum sit quaedam liuera obligatio ab ipso hoīe (homine) contra et quaedam particularis lex sibi ab ipso vo(lu)nte imposita Deus sicut oēs al[...] acceptant promissiones sic ipse de lege ordinaria acceptat illas quando vere et valide obligationes sunt nuē unde possit opositum probari sicut hoc quod ex scriptura sacra et iure pontificio saris colligitur ~

ad roēm autem dubitandi respondeo promissione vel recindi fere mis(sionem) s. inimiusque mala aut propter finem malum ut in articulo? ideo non acceptari a Deo quia vere et valide promissiones non sunt quod desu illis obm male et finis promissionis quod sit de rebus bonis et propter finem et obm frale quod non sit indignum ut acceptetur a Deo de quo Caietan art. 2o ~

et sic obicias votum ordinari ad diuinum cultum sicut in finem sed votum quod quatum non potest ordinari ad diuinum cultum ergo votum quod quatum non ē validum respondeo votum sic non intraordinari ad diuinum cultum ut pro ipsum actum vouendi obtineat sed per rem promissam quae semper debet ēē grata Deo actus non malus potest ordinare rem bonam ad Dei honorem ~~dum mi~~ sumendo maliciam non ab ipso fine s. rem promissa bona sed ab alia circunstantia extrinseca vg.a vanagloria et imperfectio ab ipsa inconsideratione ~

2o in eo quod dicitur est ab omni parte vitae et sei illi non ofert aliqua rē dubitandi digna consideratione necessarium aliquod ex quo possit colligere debere diuinius considerare cum emi tendum votum praecipue si non sit rei grauissimae si in instanti deliberet et voveat non quatenus vivi aliter ē diuixhoc opusculo 17 c. 10 et alibi saepe quin quid in rerum non est separandum consilium sed oībus nobis certum ianē bonum eē vouere ergo in eo qui nulla passione agitatur non ē necessaria ulla mora temporis ut valide et sine peccato voveat ~

3o valentia punto in fine et iunioresque dicunt tamen ēē quatum ueni alei inconsiderate extra et passione vouere quod sit ueniale probant quod contra prudentia dictamine non considerare rem quae sit circunstantias illius sed repente extra s. passione rem agredi

q n sit mortale q bant q n est iniuria gravis c[ontr]a religionem s.
ipsam ratam voe sic vobere
4º licet hoc aliter stingat et ex ipsa natura rei ita videatur esse tamen
credo aliquando hic peccatum mortale reperiri in eo qui iram a sima
s. odio gravissimo voberet rem difficilimam s. eam ad quam est ma
ximi inclinatus ut luxuriam s. ludum et moraliter certus est
se spius votum violaturum et nihilominus vult vobere 2º prioris est
q illemus vobendi rem gravissimam ut iturum Jerusalem s. ieiu
naturum p suam totam vitam esse maiorem considerat[io]n[em] petit et gra
ve peccatum est c[ontr]a ratam voem sic si nulla consideratione sed maxim
levitate vobere s. iurare &c. et hoc gravissimo in vinculo seligare
et rem fere moraliter impossibilem emittere respondeo hoc facilitatem dis
pensationis attemperari sed c[ontr]a quod hoc p ani deus sele dispensatio s. pena
mus illam n est s. esse difficilimam —
2º posterioris est quia qui amat periculum perit in illo et ille se exponit pe
riculo moraliter certo sacrilege peccandi includo et peccat mortaliter eadem
n roe peccat mortaliter qui ingreditur talem domum s. p transit p talem
viam in qua aliter solet peccare s. qui domi habet concubinam semper tamen
esset si talis vobens simul poneret vitare socios auferre ocasiones &c.
s. si hoc esset sibi tamen p ua vile q p ua vi liter tamen timet de sua fra
gilitate scit n p ua vi liter est presumere se servaturum et sic
sequius sum et vobere sicut iubens debius debitum n peccant morta
liter qui viis egrediuntur e domo est si p ua vi liter n meant se inalig
ocasionibus peccaturos utunt[ur] n iure suo exeundo et ex illo n sequitur
p. sed est certo moraliter peccaturos hoc n tamen debet preponderare iuri liver tamen
et dici ocasio p xima peccandi cum subiret tali peccato vitanda de quo ubi
dici ocasionibus p ximis et rimonis meo ipsam regulam tamen observare illam
dici ocasionem p ximam in qua s. ex 8ª s. ex ipsa gravitate ocasionis
s. ex maxima fragilitate subiecti moraliter certum est se illi exponentem
superaturam moraliter tamen certum aliquando peccaturum in hac s. illa
ocasione n autem frequenter n facit ocasionem p ximam sicut nec p ua vi liter
posse n meri se spius peccaturum ut patet in eo spius scribens s. p amo mer
catoris militis &c. s. in eo qui iter vi virginis comerat p p q vide

rauarun c3 a n.o 10 et serdubani in suma c 4 et 5 rodrigez cur 60 strirto c 49 licet cum ladubio lopez serugiulose sucdat 2a nabarum et inriquez libo 10 sumita c 49 qui aduic alios —

5o ola Vota minus considerata preter dita no 2 certum e n.ee meritoria quia defectus ipse considerat. et deliverat. illa inficit et facit le suara quia suata autem n. meremur sed demerimur — dices vulle reitare horas e meritorium ergo si superlabiam ireuerenciam suatum ueniale fit ipsa reitatio et si mi liter meritoriumerit velle uobere ergo si ipsud uotum suatum v. fit respondeo in voluntate illa reitandi nullum intelligimus suatum nu ueniale n. n.e voluntas reitandi sinere uerencia sed atinere reitandi licet postea sit ireuer enciai in ipsa atuali reitat. at actum ipsum uobendi ante cedit ille defectus considerat. et illum inficit facit suatum ueniale esse si autem distinguas ergo in vobero duplicem voluntatem aliam uob endi cum debitis circunstanciis, aliam separatam ab ipsa atuali et inconside rata emissione voti tunc cadent ro admeritatione sed argm n.e ad rem 54 de regulis ad dignos cendum quando haueamus deli ue rat. ad votum requisitam

54 de regulis addignoscendum quando hauemus deliuerat.m requisitam ad votum

1o regula angeli votum i no 6 et tavienez no 1 ad co ligendum an votum fuerit iritum defectu deliuerat. quod si quando post emissum votum uobentes male contentus et penitent uouisse eos ualida uota n. sint ualida merito ab oibus dd.ibus reicit et satis patet eius falsitas quia n. separam o ferreros obquos uouisse penitent penitentia autem s. ex plicer cia posteriori ipso uoto illud iri tare n. ualet nisi sit ficie signum militans illius —

2o regula naualnia puritio columna 1332 quod qui post emissum votum dubitat an se voluerit obligare intelligere possit se n.e obligatum mihi placet et eius ro quia s. tenius mi voluntatis seobligandi n. so lum hoc tan cito obli biscii faciliori heret memoria se obligat.

quae regula explicanda erit amplius in sequentibus —
3° regula Silvestri n° 13 et aliorum votum irritum revalidari ex eo quod pos-
tea ratum habeat et si iure ex aequo mandet absolute falsa est ut patet
ex alia optima et vera regula Caietani 2a 2ae q. 189 a. 5 quam sequitur
Navarrus in summa c. 12 n° 71 et saepius laudat in commentariis de regulari-
bus et in consiliis quod scilicet quando votum irritum est per 2um non revalidatur
sed de novo emittitur. et ad hoc necessarium est ut qui ratum habet sciat illud
votum fuisse nullum. scilicet habeat hanc voluntatem etiam si esset nu-
llum de novo emitterem votum. aliter quantumvis per mille annos
observet votum et ratum habeat cum ignorantia de illius nullitate
nullo voto tenetur. 4°
4° hinc ex alio et primo docent iuniores doctores falsam esse regulam
Cordubensis q. 47 ubi dicit quod ille qui dubitat utrum ratione alicuius voti
teneatur, verbi gratia audire sacrum et postea ad auferendam illam an-
xietatem quae resultat ex illo dubio et in quiete sit conscientiae ra-
tificavit prudens votum de novo promittendo quod promiserat ne am-
plius possit dubitare si postea certo cognoverit suum dubium olim va-
num fuisse et nunc non emisisse votum adhuc tenetur quia ipse talis
non habuit absolutam voluntatem obligandi se sed tantum supposito
quod voverat ut ipse falso existimaverat falsam inquiunt dicti
iuniores esse hanc regulam, ex illa enim casu posito potius ostenditur vo-
luntas simpliciter obligandi se quamvis antea non esset obli-
gatus tale non votum emittit ad finem auferendi dubium si illud
est ad talem autem finem necessarium est ut velit manere obliga-
tus sibi aliud votum validum fuerit si vero credo tamen pro scrupulo-
sis posse deservire Cordubensis regulam intelligendo eos non examino
ratificare nec absoluta voluntate sufficienti ad emittendum vo-
tum. videntur itenim scrupulosorum animus quod maxime surgunt rati-
habere et dicere sic ita dico me vovisse et relinquite me in quo
mihi videtur esse illa voluntas Cordubensis conditionata non absoluta
sed potius ex animo sanis faciendi e scrupulis elicita quam de
novo obligandi se — hinc igitur regula in favorem laborantium
scrupulis observanda erit nisi in casu quo ex animo ipso ratifica-
noti

iandi votum aliud ꝯsiterit et hoc etiam modo consequunt corduban
plures alii iuniores —
s. optime navarrum lib 3 consiliorum de voto et ut in redemptione consilio 6
et 26 et ex d. thoma et Caietano hic tradere regulam quandam
utilem ad diiudicandum votum et obligationem illius quantum tradunt
molina tomo 2° de iustitia 262 columna 53 et toletus c 17 pagina 371
et colligitur aperte ex doctrina tradita in de iustitia intentionem
s. et animum inspiciendam esse potius quam verba et adeo vovens
obligandus adque se extendit eius intentio et eo modo quo se extra
dit s. ad tantum s. quantum vel s. universaliter si verba id
non sonent s. esse id habeant explicare et hinc colligeris par
vum intelligentes qui in confessione et passim dicunt promitto abiicis
et nos etiam quando amicis dicimus promitto tibi hoc s. illud
vere non promittere etiam si id sonent verba quae nisi aliud ex aliqua
circumstantia colligatur contrarius obligandi non est nec sub
peccato putamus nos manere obligatos secus est in exteriori foro quod
exteriora verba significantia exteriorem promissionem attendit —
hinc etiam unde navarrus citatus dicit verum votum fuisse cuiusdam
qui cum animo vovendi continentiam et hac mente protulit verba serviam
tibi domine si saluti videberis mihi idem quod dicit posse significari
unde cum animo per verbum dabo faciam &c.a et consilio 23 etiam
colligitur ex hoc eum qui ex animo dixit promitto Deo mori in re
ligione verum votum emisisse imo et duplex etiam aliud intra
ndi aliud moriendi et perseverandi — adde per tale s. tale signum
profiteri ꝯstare votum imo sine aliquo signo ut patet ex de iustitia
votum non solamente per fieri et ita cum ꝯsiterit de hac sibe
sit aliquod signum exterius siben erit verum votum et si de
illa non ꝯsiterit parum refert quod sint hec s. illa signa s.
verba ad votum significandum devota —
dicas modo recordatur quamvis multis ab hinc annis illa verba di
xisse promitto s. obligo me &c.a et modo non recordatur de cum

cum aio .s. siue dicto illud habuisse, iurad hoc atendit hunc usq
obligandus se ad votum nec non respondeo ad hoc non parum iuvare
ad regulam ualentiæ ex qua et ex universali propositione sequitur
dictum supra ad nihil teneri credendum non est siquidem in illis
suis verbis non aduertit hunc usq esse aliquam obligationem verum non
habuisse animum obligandi se et etiam excusauit tempore roe dubii
in s 6a —

6 Sequitur non esse nauarum citatum resolvisse consilio nullum
votum emisisse cum quidixit promitto me nolle amplius com
morari in saeculo sed promitto me velle intrare talem religionem
et licet ipse benedicat ista verba non mirabor hic diu intendens
intrare religionem tamen importare firmum propositum non tamen bene
dicit alia quae tunc dixit et postea coram quodam religioso illius
religionis denuo ratificavit et declaravit ad id duorum mensium spacium
.s. promitto me velle post duos menses intrare religionem non significare
verum votum licet non ille non emiserit votum ipsius religionis emisit
votum vendi animum volendi intrare religionem in quo vera
ro voti referit illa non bona voluntas mea veniet et illum per
tot annos nunquam quievisse in saeculo signum tamen sufficiens est
verum animum habuisse volendi efficaciter intrare ad quod adeo teneri
intrare et etiam si tamen habuerit animum obligandi se ad volendum
ad id .s. quod precise sonant illa verba promitto me velle intrare ver
um votum esset ut dixi argumenta autem Nauari .s. aliud esse promi
ttere velle intrare religionem aliud promittere intrare religionem
sicut aliud est velle ascendere in arborem aliud ascendere aliud velle
vendere et aliud vendere verasso ex illis tamen non probatur quod ipse intendit
.s. ipsum intrare religionem posse solum mandare voti et non ipsam
etiam voluntatem intrandi —

ultimo ad dignoscendam intentionem voventis omnes circumstantiae in
vovendo concurrentes attendendae sunt quales sunt occasio voti ira .

.s.

s. magna s. parva s. debeo vel a futurus scientia vobentis error s. ignorantia illius vel circumstantiam rei promissae s. causam finalem s. circumstantias illius ut infra dub. quaest. 3 s. metus ut dub. quaest. 4 quod pro illud verbum soleat esse s. importantia debeat circa significari et praeterea consensus ad essentias vouentis nam si habeat scientiam laxiorem et minus depravatam significare ex horrore adimplendi votum dubium oriri namque voluntas trahit intellectum ad dubium si vero sit homo prudens timens Deum mediocri pollens memoria signum poterit esse non fuisse si autem sit valde scrupulosus multo magis similius erit votum non fuisse validum credulitas non scrupulosi etiam cum vehementibus motivis dubitationis equivalet certitudini morali de nullitate voti ut optime docuit Caietanus in summa verbo scrupulosorum medicina quem sequuntur plures iuniores et alii qui cum hoc intelligunt de credulitate quae non pervenit ad opinionem sed in ratione dubii permaneat quia in valde scrupuloso versari dubium non illius scrupulus est immo adde aliquando bonum consilium futurum posse pro regula observari ut s. sint iurent se habuisse animum obligandi se indicant liberos ab omni sicut si hoc non iurent liberant agravibus doctoribus a scrupulo confessionis peritiorum quatenus s. in particulari omnium cogitationum quas minutatim confiteri volunt dum non illius est ut eas non cogitat fateantur quia possint iurare consensum praebuisse alias non nisi in genere rali non

SS^a anquando pro dictas regulas ad in dubii sumus de deliberat^e requisita ad votum debeamus iudicare nos teneri illo

SS^a anquando pro dictas regulas adu dubii sumus dedeliberat^e requisita ad votum deveamus iudicare nos teneri illo

1° prisens est non quod adit quando pro dictas regulas tum obligat est scrupulum deeminisne boni de scrupulis non curandum non est qui in illis

tm̄e sit dicta aliqua et sophia. s. inullius nomnium et ita ex mente oium ex cruguli deponendi sunt et aliquando est precepturi illos deponere quando s. verbunt ingraue detrimentum aliq et corpor. utopti mebalineria timor disput 2a c 16 puncto 4 in fine et ita opim. un remedium contra scrupulo sij declare hoi praeceptum. potius hiam sornu lum hendi scrupulos —

2o nuez ex quadit quando obligat in quaraq 8o quaui les roes et opiniones an s. sit s. non sit deliverario requisita ad votum iam nimerito con sensus est relicta quauiliori opinione et uiori posse nos sequi probabilem ex unius grauis doctoris et ex sicam non teneamus et ita hu regula uly quod oibus hauendarit licet limitet abaliqq inadminis trat. sacramentis quando sit opinionis circa iurisdictionem + et inadbocato in patrocinando et iudice in iudicando et inrege inbello inferendo et inmedico in adhibiendo remedio tenuri s. hos sequi quaui liores opiniones quam limitat aligraues dd non admittunt. an autem et quo modo lo cum habent ibi qui non est huius loci nec ad intentum nostrum debeto necessarium tum in boc explicabo unum solum pro hac clar. opinionem adut tendum censui un grauiclebaz quez q a 2e disput 62 c 4 s. 5 o 6 sit band un ittendum ringere posse grauem aliquem autorem legem aliquam s. metum pro suum non uidisse et ita opinatum fuisse et huius opinio iam quauilis non est nisi ali recentiores dd ex post dictam legem opinati. adue quauilare non carere ex plicent q legem illam illi opinioni non s. dicere —

+ et man et fran illos

3o tra C c o ex qua multa aliq c grauis dependent est anquando facto examine perdiderit regulas intellectus non sedenat magis ad unam partem quam ad aliam habuisse s. deliberat. s. non sed manet dubius si ratione aliqua quadermo ad opinandum et assentiendum alicui parti contradictio inquo abois spiritu vero dubij uidelicet in indiffe in deterat. seu irresoluti intellectus ad utram partem quez ut opinione grauiel baz quez disput 66 c 7 no 42 ex tunc quando

Itur generi ores rões et alteras n̄ s̄n sufficientes ad generandum assingu-
ssi narribus de hoc igit dubio deliberat et requisitis ad votum queri-
tur an excuset nos ab eo .s. n̄ —
1a sentẽa angeli bonum n̄o 12 sed dubij in summa c 47 qui alios licet infr
diliter citat et hac sentẽa graviter bar quer disput 65 ci tam c 3 ubi
dicit talem iudicandum esse hoc votum illo obligari credo huius sententie
antiquos dd. et planius sunt d. + hoste cartusianus citandi 55 n̄o 3
et nabarus in summa ibi in hoc casu et lib 3 consilio consilio 18 et capua
c 28 in generali principio quod in dubijs et in rebus ad aiam spectantibus tutior
pars sit eligenda idem nabarus in c si quis de penitẽa an̄ 35 usque ad 42m
et in summa c 27 n̄ 279 et 284 silvester verbo dubium c 4 et ho-
micidium 3o c a regula armila verbo dubitatio n̄ 2 et 3 angelus
verbo dubium n̄o 1 et 2 adrianus quodlibet 2 sum uro 2 covarubias
in cle. si furiosus in nemina + de homicidio in initio n̄o 3 de oibus in dubijs similibus
iudicit doctrina eorum et ut benigrauiel bar quer eis iudic in dubijs iurij —
1um gravissimum fundamentum huius sentẽ e illam apertissime desi-
nitam a pontificibus in capite ad audientiam in c. significasti i et 2o
de homicidio et in c iuvenis de sponsalibus in quibus decrevit pontifices
in aliquibus dubijs tutiorem partem esse eligendam et n̄ ex rõe aliqua par-
ticulari sed ex ipso principio ubi in dubijs tutior pars e eligenda
ideo inquiunt in dubio de irregularitate ex eo quod dubitet an per tale
factum acciderit homicidium praemissa debita diligentia illos
esse censendos irregulares itaque causalis ponti sicuti dicit quod in du-
bijs tutior pars est eligenda ideo &a hinc igitur graviter ar-
gumentatur gabriel bar quer nulla e maior rõ quare illa ratio pon-
tificum habeat suam vim in illis casibus irregularitatis et sponsalium quam in alijs oibus praeter eos qui sunt in maiusculis &.
.s. in oibus concedenda .s. neganda eis in re irregularitate sed in hac
nullus iam negat nec negare pot & &a —
2um fundamentum disput 66 c 1 dicit desumi ex ipsa mani-
festa rõe nam qui dubitat de facto aliquo quo posito oritur

necessario aliqua obligatio iuris naturalis aut positivi necessario du-
vitare debet tunc illud sit peccatum aut non. cum hoc autem dubio con-
scientiae non potest quis recte operari nisi sequatur maiorem partem &c.
3um quia si illa regula melior est conditio possidentis vera esset in voto matri-
monii [illegible] sequeretur etiam in aliis dubiis aliarum virtutum et prae-
ceptorum et non est particularis in illam regulam pro materia iustitiae quia ab-
surdum est quia idem esset de dubio an ego fecerim peccatum
vel non scilicet in dubio iustitiae facit me non teneri confiteri quia melior
est conditio possidentis et ego possideo meam libertatem in hac parte
Solum non ex illa regula in dubiis tutior pars &c. potest colligi me
teneri confiteri et non ex alio principio —
4um quia si dicatur de implemento voti sicut dubitas an fuerit validum
teneris illud implere ex hoc eodem principio melior est conditio po-
+ c ssidentis nam iam non tu sed Deus possidet tuam libertatem —
5um quia saltem pro ratione dubii dividendae res. et similiter in dubio boni saltem
aliqua pars esset Deo solvenda —
2a sententia dicit talem dubitantem iudicandum esse ac si non emisisset
votum citantur a iunioribus angelus iuramentum 5um n.o 10 et panormita-
nus apud illum sed certe loquuntur in foro exteriori dicunt non talem praesu-
mendum esse non vovisse et angelus meus saepe patet in locis citatis pro
sententia illius igitur credo primum autorem fuisse sotum lib. 7 de iustitia
q. 3 ar. 4 medium quem sequitur ss medina in summa lib.o c. 14 n.o 7
ludovicus lopez 1a p.e instructorii c. 44 fine emanuel sa tenor lib. ii
c. 11 §. 5 litera c rodriguez 2a p.e c. 99 ii 5a vega in 2a edi-
tione verbo votum casu 2o et emanuel sa verbo dubium 12 sequuntur
ulteriores iuniores praeter graviculenbarz quorum fundamentum est hic
habere locum illam regulam melior est conditio possidentis possidet
non votum [illegible] suae libertatis et ita in dubio illo privandus non est —
pro resolutione praemittendum est ex doctrina [illegible] duplex fundamentum
1um aliud esse dubium speculativum aliud practicum speculativum
est illud quod pertinet ad intellectum speculativum qui versatur circa co-
gnitionem rei in se et scilicet in abstracto abstrahendo a

actioni particularibus circumstantiis hic et nunc consideratis dubium
practicum est illud quod pertinet ad intellectum practicum qui versatur circa
cognitionem rei ut faciendae an sit facienda. Sed non est rem sub
talibus particularibus circumstantiis exequi mandandam — ulterius
etiam certum est apud omnes circa eandem rem posse dubium speculati
vum et nihilominus iudicium practice certum posse fieri ut in
opinionibus probabilibus et in redditione debiti quando super bono dubi
um matrimonio contracto et in dubio possidens rem familiarem
omnes admittunt ibi non videmus speculative dubium esse an illa regit
verbi gratia an matrimonium validum res familiaris aliena et tamen practice
certum est posse reddere matrimonium immo praemissa diligentia etiam petere
et possessor rem familiarem retinere et ratio huius est quia licet aliquando
contingat dubium practicum oriri ex speculativo et ex solis rationibus illius
an sit illarum ita tamen non et tamen non posse esse iudicium certum
illius rei nec exequutioni mandari tamen saepius contingit dubium practicum
et speculativum ex diversis rationibus oriri speculativum ex rationibus quas
habet res in se et abstracta a circumstantiis practicum ex rationibus quas
habet sub particularibus circumstantiis et sic saepius contingit rem ali
quam speculative esse dubiam quia speculativae rationes non convincunt
eam ita esse et practice certam quia practicae rationes desumptae a cir
cumstantiis possessionis gravissimi damni vitandi etc. eam dictant exe
qui mandandam ut patet in exemplis positis et aliis infra
afferendis — modo cum voluntas in ordine ad suas actiones teneatur
sequi dictamen intellectus practici dictantis id hic et nunc fa
ciendum esse et non speculativi considerantis rem in se patet manifeste
non obstare dubium intellectus speculativi ut voluntas recte prac
tice operetur sequendo dictamen certum rationis practicae —
2um in quaestione credo nullum posse dubitare et sequitur manifeste
ex dictis quod stante solo dubio speculativo et nulla alia
ratione suadente rem practice operari licere non posse voluntatem

Sed errare si ex eo quod sperat periculo peccandi patet quod volun
tas sequitur intellectum practicum et intellectus practicus in hoc
casu intellectum speculativum et in hoc dubium est an sit contra volun
tatem scilicet praeceptum Dei scilicet non est in illa operatione sed ex parte voluntas
manifeste periculo faciendi id quod putatur et non habet determinatam appre
ciationem legis Dei sicut non habet determinatam appreciationem amici
qui facit aliquid dubitans an displiceat illi scilicet non quando igitur
simile huic dubium esset de deliberatione voti ut certum esset iudican
dum illud adimplendum esse et non est. Anquando est tale dubium
in intellectu speculativo de voto possit esse in practico iudicium cer
tum ex aliis circumstantiis desumptum consequatur voluntas ut
non maneat illo obligata et in hoc sensu procedunt duae citatae sen
tentiae. Tertia dicit non posse dari aliam rationem in intellectu practico quam po
sse et in merito iuniores dicunt ad aliquos sensus de hoc eodem
modo dubio loqui sic non recte in controversiam venerint —
2o Et 2o quando primus admittendi sententia circa dubium speculativum
de deliberatione requisita ad votum potest esse iudicium practice
certum in intellectu practico tale votum non obligare sive de 2a
sententia et probanda iterum 2o videndo rationem quia intellectus practicus
practice certo possit hoc dubitare quae via tamen quod a positione
fundamentali sententiae scilicet quod in dubiis melior est conditio possidentis
et iste dubitans possidet suam libertatem ex hac igitur ratione
potest intellectus practicus sed errare manere liberum a voto
ex libertate quam possidet —
Sed pro maiori huius rei efficacia sic procedunt ex dicendis infra
a 7 per omnia vota simplicia exceptis solemnibus religiosis
et capitaneis in sacris ordinibus non admittit dominium rei promissae
sed dominium manere apud ipsum voventem et pro minimum ergo
voluntate dare nihil dominium illorum apud se manet dominium illud ipse
vovens capitatem dominium nunc apud se manet liber

teneatur abstinere ab omni re beneficia etiam in matrimonio et fide
aliis —
sciendum 2° ex dictis Sobis in materia de pænitentia dicendis ano his infra
in naz Sobcunten teneri ex fidelitatis virtute ex iustitia videretur
q[uia] in sam licet non adequatam iustitia non possit reperiri inter De
um et homines negari non potest verum de eo virtutem ex iustitia hominum respectu Dei
multa non illi verè ex iustitia debemus in sequenti videretur q[uia] in sa
q[uod] amplius patebit veniaz in permissione humana p[ro]baverimus
posse reperiri veram rationem iustitiæ —
sciendum 3 ex iis sententia quam videri possis in gravicile barquer
dis punct 66 c 7 et in covarrubia regula possessor §5 n° 4 et in sar
miento 2° selectaz c 10 n 5 et in enriquez tomo 2 lib 12 c 6 n° 7
littera r in materia iustitiæ quando quis bona fide possidet aliquam
rem etiam si postea illi superveniat dubium possessionem usus
ut tamen rationem ut intelligas gravi iudicio ut timeat posse eam illam
possidere q[uia] s. meliorem conditionem possidentis et in dubio non est quis spo
liandus possessione sua quod ipso naturali lumine videtur constare —
modo ex his fortissimis fundamentis patet fundamentum nostræ utrarum
ex omnium sententia in materia de iustitia an ego tenear dare tantum s. non in dubio
melior est conditio possidentis et possum retinere sed ex iustitia debeo Deo
tempus missam quod in dubio an debeam dare s. non melior est conditio mea q[uia]
possideo sicut ut sup[ra] videtur vertus ex fundamentis premissis et 5 fit maxime
et declaratur in voto elargiendi eleemosinam sicut non quando ego dubius
sum an voti debeam dare s. an voti promiserim tantum possum retinere
q[uia] possideo illa tamen similiter quando ego dubito an promiserim
Deo aliquantum q[uia] possideo illa possum retinere eadem ratione videtur ratio iustitiæ
et possessionis ubique sed respondetur gravi illa bara quem citatus
inter duos homines verum id est quia tendunt ex iustitia at in bello
inter Deum et hominem non est debitum ex iustitia sed ex religione dicta
aliàs in omnibus materiis verum licet in dubio melior est conditio possidentis

qz e absurdum sed i amici dimus i nro fundamento hic referiri uer
unde mi tunc supiciat cu si vesset debitum spicia ueraesset nostra
u ut patebit ins. lur. ad 1um et 3um ibi n ui debimus an si tradere
i noibg dubijs —
ex hacu sequi r. qd si remus mi jam Deo abeat des quas quidem sed ba
lida e donario qz uerundo minium rei adm e agendi et hinc cum bono singli
ci capitanis balidum e matrimonium —
cio 2a u o quando res p misae iam traditae cui fauteat licet aduini atqz
tradubium anexuro bono .S. dubio dederis n sit n bi resumine sobre eadem
roe qua a. e aplicata illi qui possidet melior n e sdnio illius i ben posibe
nis ad ucunt i umiorsex emplat in bonis religiosor si n dubitent ut
uera fuerit tradinio p sua bona aduenient adilla et sui regula sob
ser baniam qz religio possidet eor liuertatem et i ndubio meliore e da
scidut p beneintelligent. hocetm exemplum supponenda esset multa ex
a 7 brui tr m sed indunest p uabiliusqz e bona simplicia distingi
a solenibg qz solemnai nportant integram sec. fatam seu petuam q
tradit m libertatis corporis et rei familiaris i tant religiosus p pse
sionem tradat seu futurde minium sui et suor oium religioni et
Deo et Deus mediante religione auget hoc dominium et aquirat
illud i nbonis autem simplicibg cu si ego belim uag do tradere dominium
corporis mei Deo p uotum capitanis i sse dominium n augetat ut ibi
sed m auget obligat m ad ouius et i tado mi n um re manet apud
ipsum bobinum mo aparet ro cil aplicata huic i exemplo qz Deus
et religio p bona solemnia aquirunt dominium et ita uere possidet
nt religiosor libertatem unde subor to dubio melior fitur a e
conditio Dei et religionis possidentis —
dices bona simplicia societatis nostrae numeranda ss cum bonis so
lemnibg ut i ndubio melior sit conditio societatis Jesu .S. cum alijs oibg
bonis simplicibg ut melior sit sdnio religiosor uius res pondeo
cum bonis solemnibg quo ad hoc anumerandae et n cum alijs simpli
cibg uerum n tradit m et augetat m Dei et societatis i mportant
ut patet i nextrauaganti gregori 13 licet n. sec fatam seu abso
lutam oio sed dependentem a boluntate i psius societatis p ut

ipse acquisiverit sibi expedire hoc autem non obest ut societas habeat
verum dominium bonorum suorum religiosorum licet quo ad aliqua illis
sit relinquat dominium ut quo ad rem familiarem sicut dum vere ego
acquirerent dominium rei ante mihi oblatae sed verum ego acceptarem
et sub meo dominio susciperio dum mihi aliud non placuerit alias ex
tunc res ipsa ad eum dominium rediit — dices si societas re
ligio acquirit dominium suorum religiosorum per vota simplicia illorum
et ita sint vera traditio. Cum solemnia ss. respondeo nega
ndo consequentiam quia solemnia abdicant non solum verum sed omnimodam
et perpetuam traditionem et dominium et acceptatur importantur ut
in art. 1o —
2um exemplum huiusmodi est tale si putabas ex voto teneri dare mille ecclesiae
D. Iacobi et in agitatus scrupulo veri voti quod putabas haec et
mentis confessarii illa mille dedisti et postea facta sufficienti dilige
ntia dubitasse an illud votum ob quod dedisti illa mille habuerit
verum an sufficientem deliberationem an non petere tibi illa mille resti
tuere nec in illa quantitate tibi satis facere si illa non tibi non reddant
quia iam ecclesia iam possideat et hic sit dubium de voto ob quod data
fuerunt melior debet esse conditio possidentis ecclesiae —
Sed ego longe diversam video rationem in hoc et in praecedenti
exemplo nam in praecedenti dubium est de efficacia traditionis quae est ipsum
votum et sic in eo ne ligit dubium de traditione dominii et certi
traditum de possessione et ita melior est conditio &c. in praedicto autem
exemplo ego non video esse dubium de efficacia traditionis rei promissae sed de
causa ob quam facta est ista traditio s. de promissione voto aqua
putabat illam tradere cum autem haec non fuerit vera et obligatoria
causa ut ipse falso putabat nam ex voto in dubio non obligabat
traditio illa manifeste non legit nullam fuisse nec ex animo
facta missam traditionem mens non illius fuit et omnino dare
quia tenetur dare quando ex similibus obligationibus dant

ut autem pater illius tenebatur dare videtur non illius dubium erat quod non est valida illius traditio et ita potest petere scilicet sibi recompensare in illa quantitate nisi in casu quo habuerit ex presumptam voluntatem illa donandi etiam si vero non obstringeret et hoc confirmatur maxime ex his quae dicuntur quod ut iter videretur obcausam falsam scilicet nullam cum 2a donationem ex errore quod sunt consanguineum meum aliter quod non darent non est consanguineus nulla est donatio &c.

Sit vero 3um exemplum huius 2ae vel loco huius in quo Savonius fuit 1a
... in 2a sententia quidicit cum qui post contractum matrimonium est in equali dubio de consensu suo posse in conscientia se liberum existimare adque admittere sicut in voto oppositum non dicimus scilicet talem post faciendi legem etiam teneri redere posse quod petere ut ipse in sua non posse etiam in conscientia fugere nec matrimonium relinquere imo in hoc solo casu in quo ligo cum certam est 2am ut dicam in 2a natam in hoc casu ~~alterius ius de iniquia~~ possidentem et natura ipsa contractus matrimonii petit ut alterius de ... possideat corpus alterius. quod sicut in nostris alijs dubijs ... nec in foro exteriori nec in foro conscientiae possidens est spoliandus possessione sua ita nec in hoc in quo non videtur possideat &c. —

dices semique sicut vero natura dictat neminem suo iure ex sua possessione spoliandum ita etiam dictat unumquemque habere ius ad suam libertatem habere ... proprietatem illius quod in illo dubio equali ius libertatis preponderavit iuri petendi quod alterius habet et consequenter coniux dubitans licet posset non tenetur redere sub mortali et sic non tenet... redere quod nec quo hanitare &c. respondeo licet ex parte unius quod coniugis sit equalis ... dubium ... proprietatis an scilicet alter coniux habeat ius ad petendum scilicet non et sic ... hanc rationem in causa proprietatis preponderet ius libertatis quod habet dubitans iuri petendi quod habet alter tamen omnino diversa est ratio ... ius possessionis alter non coniux veramente realem habet possessionem libertatis alterius ad reddendum scilicet non reddendum unde non obstante iure libertatis tenebitur redere

dum tum alteri coniugi fuerint qui e in possessione illius iuris petendi quia duo iura libertatis seu proprietatis et possessionis pro omnibus aliis casibus huius dubii advertenda sunt —
ad 3am dubium licet probabilior sit 2a opinio posita quoad vota solemnia et simplicia nostrae societatis scilicet in dubio esse inconvenientia foro externo bonis illis non habilitandis probabilis inconvenientia idem est de his ac de omnibus aliis bonis divinis in 1a dubium ac probabilis inde talis qui post multos annos meritis dubitant fuerint simul licet multo et maiori diligentia ut res ipsas acquirit an vota sua validas fuerint posse iudicare liceros
ab illis ratio huius dubii est quia probabilis ut in art. 7 vota solemnia et simplicia non distingui per se aliquam vidit scilicet assignatam quandam religiosam conditionem castitatis scilicet obedientiae simplex quam non adiciant eadem solemnia sed tamen per eius statutum ecclesiae quia cum talibus conditionibus est statuit votum esse solemne et cum talibus non et per suum statutum facit ut solemne non dirimat matrimonium id est non habet ex natura sua maxime quam simplex supposita igitur hac probabili sententia gravissimorum doctorum ut ibi satis apparet probabilis ratio huius votum castitatis religiosae ex natura sua sive simplex sive solemne non habet esse dirimere matrimonium sed tamen ex statuto ecclesiae ergo esse non habet maxime auferre dominium quam aliud ergo eodem modo obligat sed simplex non obligat in dubio ergo nec solemne quia esset non habet maiorem vim ad obligandum nec maxime impedit matrimonium statutum autem ecclesiae non dat maiorem vim in obligationibus nec dicitur suum animum obligandi qui in re ipsa debet esse in ipso voto ergo inconvenientia eodem modo se habet quis habere in uno quam in alio —
ad 1um argumentum 2e sententiae multa dantur solutiones 1a ibi statuit regulam utatur sed non est ibi unde tale colligatur 2a imponi praeceptum huius ibi ut talis regularis abstineat et hoc certe non apparet sed tamen vel supponi esse tale praeceptum exstat tamen illius ratio

quamdant pontifices quod in dubio tutior pars est eligenda 3.° ibi

ite specialiter vocem videtur in c. si quasi 2° de [illegible] cum in hoc

dubio cum in hoc casu cessare statuit &c.a [illegible] aliquid particu

lare putabat pontifex in hoc casu 4.a aliorum [illegible] quem ma

[illegible] explicat praecedentibus pontificem merito supposuisse prae

ceptum abstinendi licet non in universum structum in dubio

iuris s. facti et aliarum censurarum excommunicationis &c.a melior

enim est conditio possidentis non aliquando possit esse adeo urgentes rationes

ut superent possessionem ut in illo casu dubii de facto homicidii

quia s. illa percussio tam gravis non est levis defectus lenitatis propter

quem minus apta sit receptioni s. exercitio ordinis et praeterea

quia illa possessio non datur primario et per se ad utilitatem ordinantis

sed ad honorem Dei et utilitatem ecclesiae adeo quod ab eo possessio non tam

debet favere possidenti in hac re quam in aliis insuper quia

irregularitas praeter alias poenas est primario instituta non tam

ordinata ad puniendum delinquentes quam ad observandum decentiam

reverentiam ordinibus et eorum ministerio ideoque ambulans merito

non intelligitur nomine censurae et hae omnes rationes simul non reperiuntur

in aliis dubiis nec in dubio iuris ipsius irregularitatis quae

probabilis solutio mihi non placet quia propria mente potius est illi

citra quam ex mente pontificum pontifex non in illis casibus

non respicit ad particulares rationes irregularitatis sed ad naturam dubii

c. ad audientiam in novo simili casu duo quiescens incorrect

pueri et ex percussione illius adveniente aliam infirmitate obiit et

postea dubium remansit an ex percussione s. ex infirmitate

mortuus fuerit respondet pontifex quod cum in dubiis semitam

debeamus eligere tutiorem te convenit iniungere presbytero

memorato ut in sacris ordinibus non ministret ubi aperte constat

pontificem non respicere ad particularem rationem percussionis

s. irregularitatis quia hic parva erat hic sed ad partium

ularia voce dubii et ad similitudinem tunc erim voce illius nullis vocis ai universis redire respiciunt in casu huius. c. ad audientiam nu tam gravis defectus lenitatis aperte in illo presbitero cum puerum cingulo flagellabat ultimo magna casu clesso eum in dorso percussisse ex quo patet in ill(?) c. significasti non esse misterium particulare in illis verbis in hoc dubio in hoc casu ut dicebat 3.a solutio sed ut explicaret pontifex de quo loquebatur dixit in hoc dubio idem est dicendum ac in aliis dubiis . s. tutius esse abstinere licet illis vocis in unione exprimentibus ut posset statim ajure irregularitas in illo casu dum autem non est statuta nihil probant nam illud esse enorme crimen nihil convinit alia non graviora esse ingg in dicto dubio sive est in iure non iudicatur irregularis in capitulo et in citato c. ad audientiam non erant hac adeo graves circumstantiae et pontifex dicit illum iudicandum irregulare —

rudendum igitur est gravi celibatus quibus proxime ostendit s. ago nunc simul in illis capitibus solum attendi illam ulterem regulam in dubiis tutior pars est eligenda et dandum etiam illis est non cum doctores cum illa capitula explicare defero conscientiae .s. in foro censendum talem irregularem non in foro exteriori nam beneficiis et naba ras c. siquis autem depensa n.o 3 et enriquez et cobarrubias citandi eque illa capita in morem benenabarus patius et et minus esse in eligenda in foro conscientiae quam in exteriori et quando exterius forum non fundatur in iure sunt non est dicta in illud et forum conscientiae ut beneditani et alii apud enriquez tomo 2 lib. 9 c. 35 3 litera a m modo respondetur mihi irreal.a 2 c. 19 ab ii 3 illam regulam in dubiis tutior pars est eligenda in eligendam quando ex alia parte non non mente aliquo grande cum mentines quo docti in iuris colligunt in casu supre dicto irregularitatis quando delictum omnium est tale dericimen

dicimus honorifica &c. quod sepius contingit non esse censendum neces-
sitatem irregularem nec habere vim hanc regulam tutior pars &c. nav-
arrus citatus n° 34 et alii ita explicant ut irregularitas loque-
ndo contineat consilium non vero obligationem quia ad hanc sic loquendo
sufficit sequi opinionem tutam nisi aliunde urgeat aliquod particulare
praeceptum sequendi tutiorem vide enriquez citandum §§ 3 et 4
Sed cum ex dictis in praedictis casibus et casibus irregularitatis non impo-
natur novum praeceptum sed tantum imponatur illa obligatio quae fue-
rit ex illa regula in dubiis tutior pars &c. ut optime bazquez
et patet ex ipso contextu in aliis dubiis tantum intelligatur de consilio
in illis ergo de irregularitate intelligendae de consilio non de praecepto
et sic intelligendum esse c. significasti 2° quod maiorem vim habere quam
alia docuit ostiensis in summa de homicidio n° 5 §§ antepenulti-
mo post medium quia verba intendere ergo innocentius c. ad audi-
entiam dicens in dubio nullum esse censendum irregularem nisi
quando ius expresse statuit esse irregularem quod etiam innocentii pa-
normitanus ibi n° 2 dicit haurire probabilem et navarrus
citatus dicit potius intelligendum esse in foro conscientiae quam
advertit covarrubias c. si furiosus 1° § n° 3 quod tandem expre-
sserunt enriquez citatus §§ 3 et 4 et infra c. 14 n° 3 et antea
lib. 12 c. 6 n° 7 in quibus tenendum in dubiis post debitam diligenti-
am illam regulam melior est conditio possidentis suam rem fa-
miliarem s. libertatem ad quam ita in praedictis casibus irregulari-
tatis melior esset conditio possidentis et ita posse in conscientia tales
non iudicari irregulares idemque expressit polanus in directorio
de irregularitate ad medium et emanuel sa verbo irregula-
ritas in initio tales non debere se putare irregulares oportet
non inquit ad quandam legis humanae obligationem stare eam locum
habere interim meliorem conditionem possidentis suam libertatem
citatur dicunt serre sollicite doctiores quam quidem senten-

mihi probabilis est et cavere cum enriquez in casu quo esset
periculum scandali quod dum non nuisset facilis recursus ad dictum superio-
rem —
respondendum igitur est ad 1um argumentum gravem esse hanc quaestionem cui unice po-
nit sicut ibi et cum illius regulis in dubio tutior pars est eligen-
da quod dicere non videntur precipiendo sed consulendo quod tutius est
et docendo alios qui eos interrogabant ut consulant abstinere quod
tutius est ut opiniones citatus et aliqui doctores et certitatem expo-
nere docti iuniores qui in omnibus aliis censuris non explicando ad 3um
et in omnibus dubiis iuris et ipsius irregularitatis docent meliorem esse doctrinam
supradictam suam libertatem non contra et ad audiens an citatum
nullam aliam dictam ad iuris quam illam quae oritur ex illa regula in omnibus
dubiis tutius est abstinere et sic tenentur respondere ipsi ad c. illud
dominus de clericis excommunicatis ubi etiam dicitur in dubio excommunicatus
tutiorem partem esse tenendam et idem sententia illi imponitur quod licet ex
eius aliquo suae culpae habuerit quod putavit alium esse suum consummandi
narium etiam ut delegatum non possessum excommunicare nisi in monitione
premissa et praeterea quod cum sibi non esset intimata talis excommunicatio
licet in dubio erit in aliquo ubi dubitabat an esset probata sententia cum sententia
excommunicatus ut optime explicat glossa unde dubium erat
an esset sententia non talis excommunicatio et tandem summus pontifex respondit
citatum an ob hanc sententiam illam causam habuerit debitum suo
dicitur in dubio debuisse abstinere quod in dubiis tutior etc. quod
dicitur per iuniores hic posse satisfieri respicere particulare
hoc dubium an de excommunicatione et non omnia iubeat maxime
ad intelligenda praedicta capita de consilio non quae invenire
ipso c. his qui de sententia excommunicationis in sexto decernit
nullum debere putare irregularem nisi in casu quo
in mare fuerit expressum at in tali casu ubi non videmus
esse aliquam irregularitatem expressam etc. praeterea

iura omnia clamare facundunt reo iniacy adubiat denique aliam regulam ab ipso iure traditam veramente indubijs meliorem conditio possidentis quam extra materiam et casus iustitiae extendunt iam iuniores et merito ne iura iuribus contraria sint ita intelligenda sit illud in dubijs tutior pars eligenda de consilio tantum ut aliud possit habere locum melior est in dubijs conditio possidentis confirmo huius ex c. petitio ubi cuidam presbitero qui asserebat de percussione multorum in quodam incursu sarracenorum respondet pontifex quia sicut fit de percussione si conscientia non remordet de ipsa occisione non sedemere censere irregularem in quo non poterat non esse dubium de occisione siquidem ut ille pontifici fatetur multos percusserat et nihilominus pontifex ex illo principio tutior pars &c. illius conscientiae remorsum remittit abstinere ab altari s. non ubi de consilio vult loqui – dices ideo remisisse pontificem sicut conscientiae illius quia non poterat fieri diligentia sicut quia ex hoc colligeret potius absolute illum presbiterum debere abstinere siquidem vere percusserat multos et impossibile illi erat scire an illae percussiones fuissent ad mortem s. non

confirmo 2° ex c. significasti 1° et in illo in quo nulla culpa apparebat inquit pontifex mandamus tibi ut ad cautelam iniungas ei penitentiam salutarem quare tantum de consilio est quia ex narratione casus nulla pena dignus erat et etiam si pontifex dicat in alijs capitibus in dubio tutior pars &c. de consilio intelligi potuit – confirmo 3° quia pontifices interrogati saepius respondent iuxta communiores et securiores sententias qualis apud antiquos erat illa ut in [illegible] sententia dixi in dubijs tutior pars &c. hunc sub doctiorum [illegible] dicta sint [illegible] quae unum apud me omnino certum est illam regulam in dubijs tutior pars eligenda aliter procedere de omnibus dubijs etiam si ad hoc s. illud oppositum asserat a pontificibus et ita si asseramus ad vere gravem obligationem et praeceptum de omnibus dubijs exceptis his quae versantur in materia iustitiae intelligere debemus et ita

cum graviter bar quez mutare sive multas quas haberemus in aliis
dubiis .s. intelligere in omnibus de consilio ut dicturus est nisi sit aliud prae
ceptum unde aperte contrarium obligat —
ad 2um partem solutio exprimendis ante 1um argumentum .s. talem practice
tenere se posse indubio exprimere liberum ab eo et in hoc non se ex
ponere periculo peccandi sequendo practicam rationem et opinionem
doctorum in hoc dubio meliorem est conditionem possidentis etc. dissimulandum
sit dubium an sit ita .s. non — ad 3um ad mitto expositionem illius regulae eam
damnare rationem in omnibus dubiis modo explicando et ita eam admittunt iam
iuniores gravissimi cum quez viz emanuel sa ibi et verbo usum
in omnibus dubiis iuris .s. facti in specie aliarum virtutum praeceptorum et
censurarum solum aliqui eorum excipiunt dubium facti in irregularitate
ortae ex homicidio ut supra et ex his vero excipiunt pro dubio unde expectavero
in ordine ad confessionem ut ad sufficientiam dicere etc. Nam dubium autem
iuris intelligunt quando dubitatur an sit tale praeceptum .s. lex .s.
censura et in hoc praemissa adhibita diligentia se posse liberos
existimare ab illis. Nam dubium facti quando dubitatur an sit factus
actus qui est contra illa .s. ex obligatione .s. ex defectu deliberationis
.s. ex metu .s. ex quacumque alia causa tenentur liberos se esse
iudicare vel libenter assentior sed ut regulam aliquam
generalem tradam ex qua possitis particularium casuum reso
lutionem elicere scio cadunt praeter praedicta dubia possessio multa
alia circa censuras et praecepta quando sum iam in possessione
v.g. certus sum esse talem censuram dubito an illa teneat ad hoc
.s. illud scio talem esse meum superiorem dubito an me possit
ad hoc .s. illud tamen .s. quantum obligare teneor in hoc dubio
illis me conformare quia illa possident meam libertatem iam et
ita meliore conditione illorum praeterea dubitas an superior habu
erit causam ad imponendum praeceptum .s. censuram .s.
an sic habuerit modum procedendi iuris cum sis certus talem esse tuum supe
riorem dubitas an sis absolutus cum sis certus te fuisse excommuni

catum dubitas an sit excomunicatio ad terrorem dubitas an praeceptum sit aliqualiter S. consuetudine derogatum teneris in his omnibus te conformare praedictis quia es in sua possessione quando autem ipsa dubia oriuntur circa censuras et praecepta in fieri an S. sint an superior habeat facultatem in ferendi censuras an sit materia praecepti S. censurae tunc potes existimare liberum a tali praecepto S. censura quia cum sit dubium an illa sint et tunc possideas tuam libertatem melior futura est conditio tua quantumlibet sibe humana sibe divina de qua dubitas prima dubitas an fuerit factum circa talem censuram S. praeceptum non comprehenderis illa nec praecepto quia etiam possides tuam libertatem tamen in ad ceterum advertes cum mediocri ratio adito etiam in illis dubiis in quibus dicimus teneri nos conformare praeceptis et censuris posse aliquando indicare quod nec possit aliter nec non obedire quando S. ex obedientia timet aliquid tale detrimentum S. damnum in honore S. aliis quod iudicio prudentis praeponderet possessioni in dubio quod etiam advertunt Sotus de regendo secreto membro 3° C. 2. Silvester verbo obedientia C. 2 casu 2 ex Francisco Mi... tano et Navarra lib 3° de restitut. c. 1° n° 264 et alii ceteri ... ... argumenta quae ex doctrina hac possent fieri contra dicta de toto facile ponuntur et solbentur S. 6 n° 5 —

ad confirmationem respondeo ex illo principio non colligi teneri ... fieri peccatum in dubio an autem ex alio principio quod illud sit dubium ... in materia de confessione si non adesset aliquod grave fundamentum quod probaret a ... ... confitendi peccata in dubio idem esset dicendum de hoc dubio ac de omnibus aliis — ad 4um cum ex dictis quod simpliciter ... ... non aquirat dominium etiam si per mile annos sit illa ab ... ... dominium non aquirit in hac non materia bonorum non habent locum iura aut leges prescriptionum — ad 5um respondeo quando est equale dubium inter duos et nullus possidet rem ... duo simul invenerunt aliquid in via S. ... ... tunc vero ipsa postulat ut inter illos ... dividatur ... unde est ... ... si autem equali dubio adiungatur possessio bona fide unius huius melior est conditio eamque

ptr retinere nec tenet. aliqd alteri dare .s. dividere ut bene 2° po
tum tenet gravielbaz quez i rany dixi bona fide nan posse
sor malę fidei n. ptr retinere sed .s. redere integram vero
domino si est .s. dividere uni alio si dubium equale de quo
in ma. decisione sic in dubio boni inter Dunit bo uentum
qr bo uens facta de ua rade ligenua bona fide possidet suam
liuer ratem ad nihil tenet. §6 de alijs dubijs circa votum
in dubio

§ 6.a de aliis Dubiis circa votum in Dubio

1° ex dictis §. 5.a patet, idingdi primus de dubio veri de futuroli
veritatis dni ee respectivum aliorz, si negq votum n. ptr. restare, vel q.
de dubio an fuerit ignorantia .s. metus .s. error circa causam fi
nalem .s. circa aliae explicata et explicanda in sequentibus dni. ple
idem e. qr ptr candem roem nam dubitare de his e dubitare an fit
votum, siquidem ab illis necessario dependet, unde si e dubium
de illis, dubium etz e an fit votum —
2° ex dictis resolbitur casus ille qui ponitur fruitare 4.a n. 5 fine
an .s. ille qui certus est se vobisse dubitat n. an valide .s. n.
teneat. voto ex dictis n. ibi dispendeni s. dx n. teneri qr etz in
hoc casu melior e. conditio possidentis nam etz sicer tus sit taly se pro
tulisse verba dubitat n. de eo q. e precipuum in voto .s. de deliberat.
et intent. obligandi se et etz si dubium sit de alis oiu requisitis
ut patet ex n. 1° ham sentam tenet sones libr. dicis in a c3.
ar. 55 sed e hic licet nimis ample iam radat dicit n. fuerum n. ce
credendum ante fuerat tatin voti emisisse, nisi adeo certum et
confirmatum sit ut nullum apud viros prudentes .s. tenuissimum
sit contrarię opinionis fundamentum de quo in fine huius mat. ubi
quando et quomodo puerorum vota sint valida circa hanc re
ter 2.a tenet nabarus c. 12 n° 54 in fine valuit resolam
votum s. 556 quam sentam reisiunt aliqui iuniores
sed duo praecipua illorum fundamenta solbentur in sequen
tibus numeris —

3º patet ex dictis similiter quando certus es te emisisse debitum et quod in-
grediendi dominum Paulum Cordubam dubitas tamen an habueris animum
si ibi non admitteberis ingrediendi alium monasterium seu religionem
nam pariter certus es te emisisse debitum dubitas tamen an fuerit religionis
seu castitatis seu pietatis. tandem certus es te emisisse
certam quantitatem tradendi tali religioni dubitas tamen an fuerit
mille vel quingentorum seu ducentorum fanecarum ad quod in his casibus
obligandus sit ex bonis qui frequenter possunt tingere
iuniores citati non 2. fine cum nabaro tenent iudicandum esse in
favorem voti et in tali indubio maius esse prestandum quod bonum
est in supradicta quaestione et dubium est an maior illa quantitas sit
illius seu non idem asseruit et d. thomas in q. dicto 7. ad 6um etc.
et Carmelitanus ibi et 2. angelus et alii citati supra pro eadem in-
sententia ut vera d. et hoc patet si attendamus quod modo se in bono hab-
bueris debet in omnibus eligere res [illegible] imitat et quod bonum
debeat aut [illegible] in sensum maxime plene et maxime obligatis ulterius
confirmatur ex c. in dubiis de donationibus ubi dicitur quod in contractibus plena, in te-
stamentis plenior, in beneficiis plenissima interpretatio adhibenda est
ubi ex contextu patet nomine beneficii esse intelligendum quod divino cultui dicatum.
4º nihilominus tenendum esse in illis casibus posse licito sibi assumere
unum vel alterum ut minus et in illo casu ubi in religionis debitum ergo
alium monasterium seu religionem posse se esse liberum ab illa obli-
gatione esse ponimur probant iuniores ex multis iuribus et doctoribus qui
omnibus in his casibus iuramentum et vota esse restringenda quan-
tum potuerint et ut minus gravium assumi ut autem et debentur
quia nos auctoribus ut in foro scientiae in quo ut iudicamus esse
et ut quae gratia offerunt benigne exigant antiqui [illegible] non aut
fuerunt nec loquuntur nisi in foro exteriori nam quando loquuntur
de interiori dicunt tutiorem partem esse ut patet ex d. thomas hic
et alii supra prudenter in nostra sententia unde auctoritas huius sententiae
certum est ac 2. sententiae supra prudentes immo hic aliqui iunio-
res nos deserunt sed ea sequitur manifeste ex illa quod sicut
se habet voluntas totius ad totum ita voluntas partis ad partem
sed quando est dubium utrum habueris voluntatem obligandi

te ad obuniendi candunt̃ teneri adillud obtum. G quando ẽ dubi
um utrum habuerit volunatem obligandi se ad g^m iudicam
dum ẽ teneri ad g^m et ss. qi uniq obligatur lusus bctum
simpliciter si simplex si possidere ĩmo ĩdiũẽ ss bau lelegolem ut in
3^a q. 5^a a^e ety si supponat lotum. ĩ nemini dubi illius standum
ss libertate qz no tum illud ñ possidet in quo de utr^is sumimus quidam et
oblĩ ĩpsõz met non comparamus solemne lotum singlĩ dĩcunt simplex
ñ possidere et agemus de illo in presenti casu dicunt possidere libertatem
rñ possidere et agemus de illo ĩpresenti casu dicunt possidere libertatem
q ego ñ intelligo q ñ semel possidet libertatem respondeo cuius quoque
debet possidere libertatem
ex his solui potest obiectio 3ª hanc de crinam explicans sic pro eadem ad 3um
in oĩbus alijs preceptis et censuris duplex status ɔsiderandus ẽ s. in fi
eri s. in facto ẽ et quando ss in facto ẽ et dubitamus an ergo illa pillius
standum est G idem dicendum est quando lotum intelligimus ẽ iam in facto ẽẽ
et certi sumus de illo respondeo utrumque in facto ẽ ñ possidere nisi Deum
q illud liberatem sed maiorem apud ipsum volentem at v^o superio
rem possidere libertatem subditos quia ad hoc qẽ possessiones quo
ere preceptis s. censuris in quo subditi ñ possident sed superiores
quando certum. tale preceptum ẽ et sic licet in illis duplex status,
in fieri s. in facto ẽ digni in qui deneg^i tate de liat in loto duplex
ñ nquandi ñ ss. s alijs fit preta alteri obligationi quoz fieri potest
ex diversis s. quando sumus certi de precepto divino Deus ipse
possidet nostram libertatem et in itijs si sumus dubi de ipsius ne
mine sed certi ñ sumus ẽ preceptum Dei adimplendi v^o sta sat
ero ss nobis et redire ubi illud ĩ^um verbum uobere ɔ silium ept
et 2um redire preceptum ut patet ex ipso ɔ ex m^i 3 in cap precepto her
in c. magne de loto et voti redemptione G ẽ si si mus dubi debo
us ipsis tenemur illa servare respondeo cum Deus ñ obliget nos
nisi sub condit^e q nos met ipsos nos obligabimus legenes
extra scribam ut patet ex illa eclesiastes s. sigd uo bis ire
mortuis videre quando dubi sumus de legi ipsa par ñ velari
quis ẽ lotum dubi ẽ sumus de ipso precepto Dei q
ẽ ex suppositione illius et si illa ñ est illud ñ est sic ẽ dubium

an illa sit dubium et an sit ius certum gratia Dei sit —
6 patet quod sit dicendum ad argumenta contra positionem in numero 3° ad primum in ipsa conclusione
quam bona fide simpliciter possidere ad 2um dicitur hoc deberi ori parte
in eligendum in filio ad 3um capitis unde dicendum respondent do
ctores in primo casu illud est verum ut in alio quando agitur contra heredem pro mi
nimis aut legatis aliquid causae piae quia tunc ipsi pro mi nisi ipse de
bitor aliquid et eo mortuo dubitaretur heres cum tantum sit tanto
valore 60 librarum super eius obligare debet fauere plenissimam
interpretationem cum de eo dubitatur et hoc est quod sic in illa
lite liberatione perit pro minimis sed non liberabitur liberationem he
redis et fauet pietati perit pro minimis si plenissime explicet
eius intentionem sed forte decisio illius capitis solum pertinet
vero foro in fauorem causae piae traditur nam dicunt omnino
in hoc dicere heredem bona fide suscipientem hereditatem
tenet possidentem si dubitet an sint 60 librarum dare mille
an centum teneri dare mille ex his quae iure naturali et here
ditario bona fide possidet unde ex traditione ambiguum conueni
tur ad 5um 3° in hoc casu resoluerim hunc heredem bo
na fide possidet hereditatem et non scio fert dubium an de
beat centum vel mille ex voto alterius posse reddere centum
ipse qui bona fide possidet illam hereditatem nunc ego in hoc di
cimus in hoc et dubium superuenit hoc dubium fuit
vel alterius ad hoc propositum vel mala fide suscepit et po
ssidet illam hereditatem dubitans an sit illa mille vel centum
pertinent ad se vel ad causam piam et in hoc casu dicendum
vendat res in foro in omnibus, dimidium dividet elegit et dimidium di
misse sibi retineat si accenderit sua culpabili ratione aliquod graue
damnum pateat causa pia tenetur eius res a vice quod fuit causa
illius —
7 rogabis si in casibus numeri 3 et 4 legato ille qui elegit mi
nus 60 tantum ad obseruandum illud relinquens alius quam omnibus
si petat diu pensationem et commutationem illius quod elegit et propterea

impleta iam commutat^e. s. hanitadis pensat^e certi fuit maius bo num esse et ni minus an teneat. ad illius obser bat^m respo ndeo si per illud dubium botos ille fecisset et obtinuit dispensa t^m abeo qui illam potuit dare etiam si postea certus sit de suo boto ad nihil tenetur est enim oio ablata obligatio etiam illius boti q hoc ex emplo declarat. teneris adire S^m Jacobum ex boto in cidis i in infirmitatem ob hanc dispensat tecum qui pot sanitatem con baleseis n teneris ire infirmitas n et dubium ut i indispensat^e de causis ad dispensandum sufficientes causae sl ad hoc ut illas habuerit dispensent. si u facta fuit dispensatio s. commu tatio illius solum minoris uoti q elegisti certus postea teneris ser bare illud s. petere ab habente potestatem ut addat aliquid aliud commutatur cum alio q implevisti p alio non sit sufficiens commutatio ro est qr quando in tali casu e particularis dispensatio s. commu tatio uoti dubii in ipso intelligit ni fieri commutat^m boti cer ti si sciret. cuius signum e s. hunc n habere potestatem ad com mutandum i in meo maiori s. n i inferiore equibalens p com mutat^e maioris itaq in illo non aufer endi p dispensatio nem absolute aufert obligatio cuiuscumq uoti in hoc n n aufert. nisi obligatio sub ambo et dubia huius minoris boti de quo latius ubi de commutat^e s 7^a u quando dubium ro me an s. sit bona s. indiferens sit idem dem ac in aliis dubiis

S 7^a V quando Dubium est ratione materiæ an s. sit bona s. indiferens sit idem dicendum ac in aliis dubiis

~~Solum sonum~~ hoc cum in dubium de boto dubio restat examinan dum et rigere posse sequens in a 2 ui debimus —

Doctiores solum in isto dubio de balere boti b. iunt sine dispens at^e. s. commutat^e n posse omni in pletionem boti adiuunt q hac sententia ar guidi auonur 2^a 2^e q 1^a e qui sacramento n° 2 turrecremata in c. q autem 17^a q^a n° 9 Caietanum ar s u^a in

indi. san. d. antonin. 2a p. titulo 11 c. 13 2 fine. Sotum lib. 7 de iustitia q. 1a a 3 palacius disp. 3 8 disput. 1a nabarum c. 12 n.o 37 et ludo uicum lopez 1a p. instructori c. 44 ver sus finem tenet q.m si tem a nulro diriges c. 44 u. 7 probamus q. in hoc dubio utraque pars est in fauorem dei et illud in quirit q. sit illi gratius et nulla pars illius contradicit est in fauorem bo bemi dicitur q. le loquendo q. in dubitatione utrum deus acceptet s. n. quando autem in solutione debiti tota ro dubij nascitur ex dubia bo luntate creditoris eligenda est illa pars quam creditor bult eligi maxime cum i paribus non fiesset maximum periculum ex alia parte ipsi uo bemi n. tenetur ut iam patet in similibus dem suris et praeceptis in dubio 55a ad 3um deus autem semper eligit maius ut n. constat ris p. misa si ubi pensatione s. commutatione s. declaratione in uolitarij illius in his dubijs q. hoc maius uidetur in eius honorem cum sit tutius et melius —

2o p. si in similibus dubijs de obseruatione praeceptorum legum de q. dubitat an com mo sit in dubio fortius s. n. dicitur cohibere n. posse nos iudicare liueros sed s. petere explicationem s. dispensationem ne possessio pri a autoritate illa n. ans gredi q. i deneri t in p. positio debito —

ni hilominus licet ista p. uari liter dicta uideantur in hi vi dicendum in tali dubio praemissa de ui tadi ligentia si adue maneat dubium de aptitudine s. in aptitudine mea s. esse in differentem s. n. posse sine ulla dispensatione s. commutatione ta lem uotum n. o b ser bari et n. e uerum iudicandum p. uarius explicatione sicendum est q. q. homo facile falit in suis rebus et saepius falso iudicat talem rem esse o io inutilem s. dubi am s. sibi maxi menocibam l.ta ut rdeat obligatione pendens idio in ipsam grauibus rebus maxime in iliterati is et sensibus indulgentibus iubet ut consulant uiros

doctos

doctos. et revera ad hoc tenentur et in hac re ad hibere maximam diligentiam ut sciant an res illa utilis sit et si eam non ad hibeant peccant in utroque autem literate et qui a se praemeno bit. obligatum utilitatem inutilitatem s. dubitatem rei communibus solum consilium uti [illegible] ad [illegible] et si libet [illegible] et angelus [illegible] et hoc credo intendere aliquos doctores ab aduer sariis citatos ut palauius illa dicit [illegible] pagina [illegible] in genere declaratum doctores idem scotus Caietanus et d. antonius qui in [illegible] s. commutatam s. dispensatum s. declaratum [illegible] quod [illegible] declarat s. illam non esse aptam materiam boni et hic planiimus nabari nandicit non esse veram sententiam sil [illegible] in qui dubitans de materia voti an de possit [illegible] scientiae erronea illud rans gradit quod nos non intendimus et hoc ident in bult [illegible] loquer qui solum se quit sententiam Nabari tereer emata autem illo n.o [illegible] potius nobis favet [illegible] autem in eo quod differat quod qua ndo subditus dubitat an sit sibi necessarium preceptum s. [illegible] s. bonum debeat superiorem adire non est materia nostra

Sciendum 2o ex duobus infra an materia [illegible] rem mora liter bonam sive indifferentem et mala amateria boni excludunt et ex dicendis ibi res dubia an sit utilis s. inutilis indifferens s. non indiferens non est materia boni nu legis quae [illegible] in dereb. [illegible] quod credo supponi ab omnibus bonitatem [illegible] requirunt in materia voti [illegible] si aliquis vovet s. [illegible] legem de aliqua re de qua est dubium an conducat s. non ad bonum communitatis an sit apta materia voti s. legis s. non illius [illegible] lex in validaeffeunt

Sciendum 2o ex [illegible] quod eis si ab initio aliquam materiam boni videatur bona s. utilis [illegible] non [illegible] talem donum si post ea aduertatur indiferentem esse [illegible] non obligare quia iam non est materia illius idemque est de materia legis

ex his apparet veritas nostra [illegible] in primis dicebamus illud ab initio emitteret sciunter de illa materia dubia votum non esset

qz dubia mā n̄ ē mā ueri & ita tale n̄ esset bonum nec ad aliqd
obligaret deinde si dubium de mā dubia superueniat post
emissum uotum obseruarum iam eodem mō ē rō. ex 3º funda
mento mā n̄ indi ferens qz n̄ ē mā boni ubi primum hoc
intrinsicat tale uotum n̄ ē obseruandum sed mā dubia mō
dicto etz n̄ ē mā ueri & ubi primum id cste [struck] ?be antea si bepost
n̄ ē obseruandum ofirmo ex dicendis sibi nam honestas que ē i nisso actu
bobendi n̄ sumitur pr ui se ex obseruariaillius qz ē res oblata Deo sed qz ē
res bona oblata Deo. unde bonum deriuandi ferenti n̄ hēt honestatem re
quisitam in actu bobendi qz deest bonitas i rreo blata sed similiter dest
bonitas mē quando dubitatur an s. indi ferens s. bona & n̄ sor co
mmunicare ho nestatem debitam actui bouendi qz clarius patet in similis
nam quando ē dubium an res sit bona s. mala n̄ ē mā boni sm oēs &
quando est dubium an res sit indi ferens s. bona ū n̄ hoc dubium
nihil aliud est quam ē dubium de mā boni dicuntur —
hinc ē in predicto casu uirum docum de bere talem iudicare uirum
a boto qz n̄ hēt mām boni et ipse bouens si doctus sit sor i deni udi
care & declarare preter hanc autem declaratio n̄ mi hi vr necessaria
alia dispensatio s. omutatio —
ad 1um argum ex respondeo b[?] dicens hic n̄ ē dubium de acceptae Dei sed
solus p bauilemo prinionem bona talia n̄ acceptari qz n̄ hent mam
boni & cum unum ex requisitis ad uotum sit mā illius & ex dictis
tunc hic mā n̄ sit n̄ vr mihi maior rō quare propter dubium eraris sine
tus s. alicz ut cum ipsis diximus s. 6 nº 1º 2 & 3 uotum balidum
n̄ sit & n̄ roē ipsius mē que maxis requiritur ad bonum id autem
qz diunt de acceptat Dei etz hēt locum in aliis dubiis nam propter
illa etz dubitamus an Deus acceptauerit uotum s. n̄ ?ga in exemplo
ibi posito nº 3º an Deus acceptauerit mile s. centum & nihilominus
mis qz dubi sumus de illa acceptat propter dubium delimitatis s.
alterius requisiti n̄ tenemur boto & etz si dubitamus de illa
acceptat roē mē n̄ tenebimur boto qz dubitamus etz de ?ē
acceptat roē mē que ē aliqd requisitum unde falsum vr
qd assumitur in illo argmo oēm dubitat in hoc casu eueniri re

solum ex dubio de acceptat.e ex p.e Dei ~ Sed q. tota vis argum.i consis
tit in eo exemplo dico quis pmisit alteri et dubitat an res pmissa
sit illi placitura. S. n. respondeo dupliciter possemus intelligere
unum alteri aliqd pmittere 1° ipsam virtute religionis. S. pter divi
num cultum. Et sic idem argum. ac a nobis solutum respectu justificat.
Dei et roe dubij meo seu n. meae religionis ad nihil tenemur. 2° pmis
sione humana et hu dum n. e acceptata ab altero ut in art. 3. ad ni
hil obligat et ita pot n. redire si autem acceptata ab altero w ipso
e iudicata ab illo utilis sibi hoc n. e q respicit pmissio civilis
S. pferre aliqd q placeat alteri et cui ipse supponat acceptare
supponit illi placere ad p consequens tenneri adimplere pmissionem
in nostro autem pposito debito n. constat nobis de acceptat.e Dei sed
dubium e de illa q nta dubitatio de eo q pmissio humana potius
respicit bonum et utilitatem alterius quam pprium et cum utrinq.
venimus qd alij sit utile S. placeat et qd n. ess si n. esset necessaria
acceptatio de bonitate illi mani pstare pmissionem ut ipse debo
luntate illius et si despiciat ad nihil tenebimur at pmissio hu
iusi n. respicit utilitatem Dei sed nostram et honorem Dei me
dia bonitate morali quae e in re quae offert quam sup.a dximus
n. ee in nta dubia. Et tandem etsi in istis bonum esset sicut pmissio
in exemplo dicto tn tenneremur ad servandam. S. ciendam declarat.ne
ex p.e Dei n. ro conmutat.m S. compensat.m aliquam qm vir in re
nder ed illi i an autem pateat in tali casu conseqarium S. ipsum bo
nitatem prudentem et doctum debere declarare tale bonum n. acceptari
a Deo ~
ad 2.um respondeo roem ob quam ego in tali casu possit aliquan
do teneri me conformare illi pcepto S. legi ee q ets si ego dubitem
de valore meo S. de utilitate legis possum praesumere et aliquando
de bono legis latorem cire illam ee utilem nec n. e necessarium
me scire illud sed eum qui legem illam condidit si autem
legislator ipse videret S. ali certo iudicarent mu illius legis

dubiamne ad nihil obligaret illa lex ut patet ex fundamentis
cum autem vovens ipse sit legislator huius particularis legis
quae est votum et videat eius naturam incertam .s. dubiam .s. ex se
.s. ab ipso docto constat ad nihil teneri disputatione 3a an ignorantia aut
error auferant deliberationem requisitam ad votum.

Disputatio 3a an ignorantia et error auferant deliberationem requisitam ad votum.

Ignorantia ad propositum duplex est alia invincibilis et inculpabilis alia vincibilis et culpabilis invincibilis et inculpabilis tunc est ut optime Bazquez 1a 2ae disputatione 107 c. 3 et disputatione 123 c. 2 et disputatione 124 c. 2 resp. quinta iuris S. Sanchez quando operans nullam notitiam habet nec in particulari nec in universali nec in se ipso nec aliqua ratio dubitandi de illis .s. in se ipsis .s. in alijs cumque habet cognitionem nimis illius omnino quando operatur .s. ex eo quod numquam scilicet obvenerit ratio dubitandi nec de malitia actionis rei quod quam audierit .s. ex eo quod est sic optime notaverit quando in illa operatur non advertit in his rebus nec ibi inesse aliquam malitiam talis enim ignorantia invincibilis dicitur operari atque inde inculpabiliter nullique imputari potest ad culpam .s. peccatum .s. ad aliquam obligationem operis quod non scit esse malum nec prohibitum nec habet principium aliquod ex quo id possit colligere quae regula ob omnes hinc docet est universalis ad omnes casus particulares resolvendos ex qua saepius invenimus in rusticis multas ignorantias invincibiles et in feminis etiam circa aliqua naturaliter prohibita et mala invenimus praeterea saepius in hos eosdem imo et viros doctos etiam qui notitiam aliquam illarum rerum habent quae in actione illa tamen non advertunt .s. non perfecte sed semiplene in re operari. ut ex usu circa peccata et censuras ecclesiae quae .s. ex usu circa occulto peccato .s. salvum peccato non quod est necessarium ad incurrendas omnes censuras et poenas graves.

2a ignorantia é in nibilis ad q[ue] ulg aui lis quando s. operans scit et aduertit aliqua ex qq uidet se posse et debere inquirere an rex illa p[er] lege aliqua p[ro]hibita an sit contra noba tex &c a ex quo apparet sic inuini liter operantem ee culpabilem proareq[ue] iuxta meg gravitatem et huic ignorantia é ruistex aliaui nini lis quando ss attigiq[ue] roes adueligendum remillam p[ro]hibitam alia crasa quando hu[ius] roes ss multe et magne alia affectata quando ex p[ro] posito affectat nescire um sciat ee aliqd ceirca contra illam rem et posit idscire sed n bult scire nec audire qui sic uniuersitatis ut superant ad hanud alias bis qua huius meg sermo s frequens erit de his ignorantiis cum autem ignorantia hu quoad nostrum p[ro]positum possit interuenire i ni shaumi sicre boni s. ca suptam ipsius rei homidei s. cir causan finalem s. motiban bobendi s. ca circumstantias rei homidei de his agemus p[ro] se quentes s. et nan deignorantia nata[m] et obligat s ipsius bonidi cut. dis q.e 6 s.ia ve eror s. ignorantia ca suptam rei homidei faciat iritium Vetum.

Sciendum é. o nes licit n sumere suptam mere sisicologium fuit bisi nita imeligit ab aui dentibus sed mer aliter p[ro] suptam rei imeligimus id qé difficilius inruista maioris momenti et maxis consideratione dignum p aui dentia qé par bi mo menti i nilla vega. inspmitente perenigrat. ierosolemitanam cum igno rantia distantiq[ue] existimans zu tm leucas distare igno rantia é ca suptam illius peregrinatis et iusmittentem eandem suregrinat. cum ignorantia amenitatis itineris existimans illud ee amenum ignorantia é ca aui dentia ipsius pere grinatis z.

2o Sciendum est ad suptam rei homidei pertinere easoes:

difficultates et circumstantias, quae se deducunt ex natura rei ab illa proveniunt, scilicet quas circa illa solet secum adducere ait difficultatem, ut quaedam ad custodiam aliter rei promissae reducendae etc. sed ex extrinsecis circumstantiis, scilicet difficultates non ex connexione ab extrinseco oriuntur quae superant illam difficultatem ut quaedam verbi gratia ut etc. scilicet ut ideo ut in nova et rigida reformatione religionis ex emplum — 3° ut cognoscamus quando difficultas superveniens sit gravis, scilicet levis comparando eam cum re promissa, nam quae res sunt unius est gravis res sunt alterius erit levis verbi gratia error scilicet circa peregrinationem 10 gravis est et in peregrinatione 100 levis — quaeritur dicendum est duplicitur se posse habere vovente rem aliquam quae secum adducit graves circumstantias et difficultates 1° non curando de illis sed absolute illam promittendo 2° advertendo illam esse difficilem verbi gratia ut etc. et nolendo se ad tantam difficultatem superandam obligare sed tamen ad difficultatem ut quaedam quo[?] nunc dicendum est duplicitur posse reperiri errorem et ignorantiam tunc quando in ipsa emissione voti non erat illarum sed postea supervenit ut quando dives promisit se dare in singulis annis centum pauperibus et advenit ignorata paupertas 2° quando res de qua ignorantia scilicet error tunc est scilicet qui intelligit se esse divitem ignorans eius rem familiarem perijsse his suppositis 1° sententia dicit ignorantiam vel gravis difficultas superveniens ex defectu rei promissae non auferre obligationem voti sed esse causam dispensandi in illo ita Panormitanus, c. non est de voto n° 6 quem dicunt aliquos non sequi Angelus votum 3° n° 7 et Silvester votum 2 q. 10 et probatur quia per nullam supervenientem difficultatem et ignorantiam tollitur obligatio votorum nec illorum vinculum sed scilicet per dispensationem

·S· ommerat· ·S· iritat̃ —

2ª Senta dicit dissimulatem ignorantiam superuenientis dissimulantis ee de fusta rei commissi et auferendi illius obligat qui inernio obligat in ue ligiõ ordinis sicut modo fieri posset ita glossa in c. nõ ē debere uerbo autoritate et idem dicitur de iuramento c. quemadmodum eodem. et hoc tenuisse in summa titulo de iuramento nº 3 adueniens aliquos textus qd preciosus est quemadmodum silbester iuramentum 3º nº par simulab ex c. unu· de iure iurando ubi dr dissimulatem excusare a iuramento quo ē imo fundamentum huius sente — 2um ē ex ā doctore fernandi uni unicuique habuit d arce lepimo si non ē teneri super ueni inte pauper tate in ter quos ē paludius dist· 30 q 3 a 4 u 2 d. ante nius 2ª. titulo 11 c 2 § 4 et naba. c 12 nº 39 et pauperitas nõ inclu cit in præsiduili tamen simpliciter quod in dissimulatem et ad 3um qr commissio humanam obligat superueniente graui paupertate ut traditur lege 4 partita 5ª titulo 9 et tenet sotus 7 de iustitia q 2 a 1º ad 1um et ex silbestro anglese q 2ª § 1 ex c debeto ar dissimulatez —

3ª senta aliter docet errorem ignorantiam circa res magni momenti non excusare de fusta et auferre obligatum boni spiritum illud faure nõ vº errorem circa alia minuciora exemplum cõe est quando errore circa lucras in peregrinat. ·S· circa amenitatem itine ris circa lucras ē rei grauis de fusta circa amenitatem rei parbi momenti et accidunt alis tali bero in responsionibus de iustitia et in quem sequitur aragon hoc a 1º dubitiis loquitur 1º instructori c. 50 tine emanuel rodriguez 2 § c 92 cª 4 granell baz quaz 1ª 2e disputat 70 nº 24 emanuel sa nº 29 berbo uotum —

cũ 1ª uº qui uenit ignorantia inuincibili uobis aliquantum aduertens ·S· deuenis ad uertere hic dissimulatem nõ in curat de illa dissimulatione sed absolutius mittit eam tenet ex tali bero superare omnem dissimulationem quez ·S· ex natura rei ·S· aliter cauillare continuatæ est exemplum cõe ē in professione religionem nõ considerans ne

circa rigorem illius. S. de difficultatibus tenetur ad illam etiam si
sciret tantum rigorem illam non sciret. idemque dicendum est
de aliis bonis simplicibus et permissionibus sic emissis. Probatur quia qui
vovet aliquam rem vovet illam cum accidentibus et circumstantiis
quae secum adducit nam aliter illam non potest vovere et sibi im-
putet si non advertit id quod tenebatur advertere quia non negligit et
qui tenet non vult scire quod sit illud quod promittit et nihilominus
vult promittere illud quodquod sit tenetur ad illud quodquod illud sit et
cum omnibus illis circumstantiis si negligens esse non potest et in hoc credo debere con-
venire hic non ignorantia invincibilis crassa. S. affectata siquidem non
excusat a peccato itaque nec a voluntario virtuali quod ex dictis patet
2a sive 2a sufficit ad vovendum licet non ipse sic vovebam ex-
plicite quod non velit illas conditiones et difficultates implicite tamen et vir-
tualiter ex eo quod vovet et vult sic illam rem vult et vovet illas
circumstantias si negligens esse non potest —
Ex hac 2a infertur communiter fere in votis professionibus et bonis
solemnibus nullum sit tenet excusari ob ignorantiam rigoris
et aliarum difficultatum religionis quia culpabilis est ista igno-
rantia praesertim integrum non annum novitiatus illas difficultates debuit
advertere facilius excusabuntur alii cum tamen simplicia vota
nec non tenentur semper advertere omnes difficultates quoniam hui-
usmodi multa in communi excusantur et inculpabiliter ignorare —
ult. 2a ult. sic vovens non tenetur ad alias circumstantias quae de novo
possunt advenire et adveniunt nova tam grave difficultate exemplum
in novo reformatione religionis quae esse habebat regulam difficulta-
tem et asperitatem ut 4or modo autem aucta est ut contra ipse talis
non tenetur ad illam quia illa non sequebatur ex natura talis religionis
nec ex observantia illius et ita quando illam vovit et voluit
non vovit nec voluit hanc quam invincibiliter ignoravit
patet ex 3a rationibus ad 2am ult. has non circumstantias nec vir-
tualiter advertit nec debuit advertere vovens si autem cir-
cumstantiae essent parvi momenti dicendum est teneri ad illas uti et

uᵉ 5ᵃ ex hac 2ᵃ uᵉ inferemus infra indij sub debeto obe
dientię non teneri religiosos obedire nobęs reformati quę
multo graviorem redderet observantiam illi non sub beto non se
obligarunt ad tantandi[?] difficultatem tenebuntur non obedire illi
reformati quę fuerit necessaria ad observat. beto et reg
ulę in eo rigore in quo illam invenerunt et voverunt ut ibi
dem —

uº 3ª uº si sic voluens advertit experimentaliter difficultatem rgª ut ob
non tamen ipse volebat se obligare nisi tantum ad difficultatem ut qº
idem est dum de hoc ac de eo qui vult vovere et non se obligare
sub tale voto de quo indij sub. e —

uº 4ª uº invincibiliter ignorans rem magni momenti s. gravandi
difficultatem rei promissę et vovens illam ad non tribuentes ex tali
voto sub illud intimans[?] in tantum 3ª sententia se obligare ex fundamento
posito in uno huius dij sub. s. invincibiliter ignorat illam
difficultatem illam non vult et voluit sed si cuilla non potest
stare supra rei promissę et quando illam non vult necessariam supra
rei promissę vult ex eo simpliciter esse est in eo qui invincibiliter
ignoravit dispensationem voluit peregrinationem existimans esse tamen vi
gintis leucas cum sit centum s. qui invincibiliter igno
rans religionis aliuius acerrimas perpetuam abstinentiam pro
mittit illam et infra in dij sub debeto religionis ad ueniens ex
emplum in eo qui vovit ingredi religionem et non admittitur nisi
discat difficile officium non tenetur quia ad tantam difficultatem non se
obligavit sub tale votum —

uº 5 uº quando ignorantia est circa rem parvi momenti rgª
qui existimabat monasterium esse divitis et ibi non servari si
lentium s. iter peregrinationis amenius validum est votum
ita dicit 3ª sententia et probat quia sic vovens tenetur ad substantiam
talis rei promissę v. g. peregrinationis s. religionis quia illam vovit et
voluit et non est deceptus in re gravi sed non potest esse moraliter sine aceden

tibus cumilla moraliter coniunctis ergo Tenet^r adilla luer non ratione ipsorum Tamen roc subst^a. cui inberet moraliter et ad quam Tenet^r ex Voto Dues illa circunstantiæ et accid^a inuincibiliter ignorantur ergo nonsunt Voluntaria g^o nec promissa g^o adilla nontenetur ex Voto aliquo Respondeo bene probari hoc argumento ad huius modi accidentia si separata darentur non Teneri ullo modo quiaut sic nullo modo sunt Voluntaria cumautem sint moraliter coniuncta cum salire V. G. inperegrinat^e iter non adeo ametium lucr non sit Vollita inte Vollita sunt et promissa insubst^a ipsius rei promissæ sicut qui promitit dare equum inmemor alicuius coloris Tenetur dare illum alicuius coloris sic qui promitit substantiã rei ejs sinon recorder^r. s. ignoret accid^a illius Tenet^r dare illam cum suis accidentibus ~

cc. G cc^o qui nontenet^r ad substantiã rei promissæ nontenet^r ad accid^a cum quibus st. promissa V. G. indui saco inperegrinatione nam hæc accidentia nonsunt Volitainsic s. d in sua causa - s. substancia - s. inipsa peregrinat^e g^o sinontenetur peregrinari nec Tenebit^r indui saco & destructa - s. substancia etiam accidentia destruuntur ~

Ex hiis patet quid sit Dicendum ad 1^a. et 2^a. sententiam ad 1^a. ex dictis constat diffiultatem superuenientem si grauis sit et insubstantiã rei promissæ nomien noninclusa ut est illa paupertas uitare Votum sed perpetua et auferre obligationem a Voto dumdurat si temporalis st vndecum paupertas sit diffiultas maxima imo impossibilitas satis ignorata et inVoluntaria durante illa nonobligat Votum nec e necess^a aliqua dispensatio si autem ille rediret ad pinguem fortunam ut antea teneret^r secundum D. Antoninum et Nauarrum citatos in 2^a sent^a. quia diffiultas Magraius quæ facit inVoluntarium Votum so e temporalis et ita so cessat illius obligatio ad tempus sd sest^{te} sequenti post resolutionem dicemus aliquando pertemporalem causam auferri perpetuo Voti obligationem et per hoc R^r ad argumentum illius neque enim dicimus ipsam paupertatem auferre l' inuilum Voti quod anteaerat sd arguere defectum Voluntarij intali Voto roc cuiq etiamsi nonsit aliqua dispensatio n obligat ~

Ad 2^a sententiam R^o eorum doctores et Rationes probare nisi ca^{ue} & si ulterius intendant omnem diffiultatem quamsi aduerteret Vouens non Voueret auferre obligationem Voti ut Videnr^r intendere aliqui illorum et glosa de hoc

sessione sequenti dicet Ubi quæ in hac dicta sunt magis elucescent.
Sessio 2ª Utrum error seu ignorantia quo eas circumstantias quas si adverte=
ret vovens non voveret faciat irritum votum ~

Sectio 2ª

U. error seu ignorantia quo eas circunstantias quas, si adverteret vovens, non voveret faciat irritum votum?

Multi sunt qui ita emittunt votum ut si scirent varios eventus et difficul
tates maximas ingruentes sunt eventuri per illa et ita certe illa non emitterent
de huiusmodi ergo circunstantiis et difficultatibus est presens questio an ignoranti
rantia illarum faciat irritum votum seu saltem in voluntarium ad tempus
in quo durant sicut de paupertate dictum est in sectione 1ª —
Prima sententia affirmativa ita Silvester votum 2º q. 17.
Ubi fine ait ex mente Divi Thomæ et directorij pro regula habendum
dum esse quod homo non obligatur ultra id ad quod suo intelligenti se vo
luisset obligare quare non obligatur ad eam rem nec in eo eventu quem
si novisset exclusisset idem circa iuramentum iuramentum tertio q. 3ª
particula 3ª et dicit esse sententiam multorum doctorum et ita circa pactum q. 4º An
gelus pactum nº 4º ex Divo Thoma et Joanne de Noto ad D. Tho.
illa quæstione 110 articulo 3º ad 5m tantumdicit mutare circunstantiis non
obligare promissionem idem ex sententia Inocentij et Nicolai Siculi do
cet D. Antoninus 2ª parte titulo 80. cap. 6. § 5º Angles 1ª parte
q. de voto articulo 12º difficultate 3ª et eamdem sententiam tradit Gothensis
sectione 1ª in sententia 2ª Henriquez tomo 1º lib. 4º capite 22 litera
P. in glosa et tomo 2º lib. 11 capite 14 nº. 5. in fine absolute verum
hoc est et in omni promissione humana ubi adducit alios Navarrus cap. 18.
nº. 7º Sanc sent. de voto et promissione humana dicit communem eam sequi
tur Molina tomo 2º disp. 272. Palacius dist. 38. disp. 1ª dub. 4º.
§. sic intelligas Maior illa dist. q. 2ª nisi causa rationalis iudicio prudentis

occurrat ~
Eamque insimili litter Suarez Tomo 3° disp. 72 sect. 2a. §. Sine se- quitur et Henriquez Tomo 2° lib. 8. cap. 54 §. 2°. cum alijs docen- tes Voluntatem presumptam Parochi sufficere ad administrandam eucharisti- am quod scilicet daret si peteretur ~
Hanc etiam Tenet in alio simili Veracruz in speculo prima parte art. 25 dubio primo et in appendice ad illum articulum pag. 520. quem dixi proba- bilem in materia de matrimonio cum multis alijs doctoribus scilicet cum quis post Votum simplex castitatis contraxit posset non solum reddere sed etiam petere quia si Talis vovens rogaretur plane diceret mentem suam non esse obli- gare ad castitatem in statu Matrimonij sed extra illum. Hanc etiam sententiam Tenent alij graves doctores in materia de furto et restitutione docent enim excusare a restitutione voluntatem presumptam domini videlicet Facere quod si rogaretur condonaret. scilicet si ab illo peteretur daret Ita Silvester Verbo furtum 1° in finem Ludovicus Lopez 1 parte capite 93. § Penultimo et capite 148. § 2 et Navarra lib. 4° de restitutione n. 139. et 140. licet non bene dicat ea in hoc casu esse Navarri clare Tamen eam tradit ~
Probatur Haec sententia 1° quia in similibus casibus propositis mea de administran- da eucharistia de contrahente matrimonium et voto castitatis de restitutio- ne furti et de alijs humanis promissionibus et contractibus sufficit presumpta voluntas ut ea quae in illis casibus esset si adverteret aut peteretur ergo etiam in nostro proposito de voto ~.
Probatur 2° et explicatur exemplis a Molina citato quia liberalis et gra- tuita promissio non plus obligat quam promittens se intenderet obligare pro- mittens autem non se intendit in eo casu obligare sicut enim in generali concessione non veniunt ea quae quis non esset in specie ... similiter coniecturis ut habetur in regulis iuris in 6. et in promissione non veniunt eventus quos si in speciali cum his scilicet illis circumstantijs quae proponerentur exciperet promittens cum promisisset ~
Confirmatur quia sicut in legibus locum habet epiqueia ad excipiendos eventus de quibus dubitandum non est si legis latori occurrerent illos excepisset qui proinde eius modi legibus non censentur comprehensi sic legis latores ipsi nihil de illis

cogitaverit quando legem tulit sic etiam in promissione et voto

que sunt quedam leges quas sibi promittens imponit non censentur everti

comprehensi ~~past~~ quos tunc promittentes exciperent si occurrerent et

proponerentur –

Secundo probat exemplis –

His suppositis dicunt quod si eventus presens aut futurus non est volitus in virtute ipsius voluntatis vovendi sed inveniret alioquin actum s. habitum ut in exemplo posito vera est 2a sententia s. voventem tali voto teneri si autem tali eventus presens aut futurus est volitus in virtute ipsius voluntatis vovendi quod s. si illud sciret ex vi ipsius voluntatis non alioquin non se obligaret vera est 1a sententia si autem petas ab his doctoribus quomodo cognoscatur quando sequatur in virtute voluntatis vovendi et non in virtute alioquin actum s. habitum respondent colligendum ex immediatis finibus ipsius voventis et ex his que prudenter iudicabuntur includi in virtute illius voluntatis expressa ob rei promisse ut [illegible] à nobis villis [illegible] 1a dicti [illegible] gravi et levi ~

Pro explicatione veritatis sciendum est 1o quod certum est debere apud omnes illam causalem facerem s. non facerem vellem s. nollem darem s. non darem obligarem me s. non obligarem non posse esse inductivam alicuius obligationis s. meritoria aut demerito etiam per id n. quod faceremus s. non non meremur nec demeremur predestinatus enim si adhuc non esset de medio sublatus peccaret s. alia bona opera adderet s. forte votum emitteret et tamen non ideo causalis illa arguit aliquod meritum s. obligationem et similiter reprobus si alio die viveret contritionem haberet et tamen non ideo salvaretur &c. ut evidens ad hoc posita est in 2o argumento 2e sententie ~

Hinc 2o sciendum est doctores praenumeratarum sententiarum non loqui de voluntate precisse prout subest dicte causali quia ibi evidens est nullum esse actum voluntatis nec formalem nec virtualem quod ergo iudicio meo utraque sententia contendunt stante illa causali respicit circumstantiarum aliarum que tunc non se offerunt voluntati sed si se offerrent essent in causa ut non emitteretur votum arguat actualem virtualem seu implicitam voluntatem in illo actu quem elicit ergo talem rem promisam qua virtualiter nollit se obligare subillis circumstantiis et sic 1a sententia dicat sufficere illam causalem ad causandum illud involuntarium virtuale actum in illa voluntate obligandi se ~ 2a non sufficere ad hoc illam causalem 3a tunc sufficere quando arguitur voluntarium s. involuntarium ratione ipsius actus obligandi se non ratione alioquin actum s. habitum ~

3m certum igitur futurum est apud omnes ad causandam quamcunque obligationem effectum esse necessaria aliqua voluntate actualem sive virtualem sive virtualia cuiusque actus sit etc. s. admittat s. respuat s. det licentiam s. concedat dominium

ut ita exempla l. sent. comprehendam hoc seq. manifeste ex i.º fundam.to nam si per illam causalem defectivo nulla pro indicii obligatio g.º ut hec sit deber conside rari aliquis actus Volluntatis qui saltem Virtualiter inteligatur de presenti quo ille Virtualiter dicat ego vollo. l. nollo. l. Do. l. n. Do. &c. et in hoc fonte n. bene procedunt aliqui doctores l. sent. ut Nauarra et Ludouicus lopes per solam illam Volluntate presumpta defectivo si geretur dicentes remitti debitum nisi moraliter inteligatur creditor ille per Virtualem Volluntate actu Velle remitere l. transferre dominium non intelligetur debitor liuer vel alter qui accipit rem habe re illius dominium n. n. transfertur dominium per illam causalem sed transfe rrenur Vn ut intelligatur transferri aliqua actuali Vollunta ponenda est saltem moraliter in creditore qua uelllit me posse accipiere rem suam. l. rennere accepptam eudem. n. mihi est moraliter superiorem dat uirum. l. mercatorem aliqua rem si petam ab illo ... tam n. ex eo siceuisse possum mihi sunmere nisi intelligatur Vlterius Velle ut etiam non optenta licencia possim ego sunmere licet magis Vellent ut etiam peterem quod optime explicuit Nauarrus c. 27 n.º 122. licet aliter citetur a Nauarra ... n. inquit Nauarrus non suffuere illos esse tales ut si pete rem illis daretur sed requiri ut sint consanguinei respu qu... sunt alibi dixi de filiis et seruis absolute Vollunt ut comedant. l. sumant aliqua licet nollent ut id facerent nisi obtenta facultate c. Vbi preter hec optime aduertit Molina tomo i.º disp. 209. et 210. ex Generositate et aliis circunstanciis illius à quo accepi rem posse colligi quod etiam si nolluerit ut ego sumerem rem nec moraliter intelligatur Velle hoc intelligi tam posse velle ut postquam iam sumpsi re tineam. l. quia parua quantitas est. l. ex aliis circunstantiis Vide ibi etiam Gabr. Vasq. i. 2.e disp. 30. q. 2.a n.º 29. Vbi docet in aliis his similib. contractib. suffuere ut adsit Volluntas interpretatiua licet n. in matrimonio et aliis ut vo...

4.º Sucendum est hanc Virtualem et actualem Volluntatem posse sumi tum ex ipsa conexione obiorum inter se quando ex Vollitione Vnius seq. Vollitio alterius quod non semper requiritur sumi etiam pro ex... ...aio ipsius Vouentis in dicto sect. precedenti si enim Vouerem ex se hentem diffucultatem V. g. ut ...nec Virtualiter Vult illam quando est sub aliis circunstantiis in quibus habet diffuculratem ut dicto ut de precequnatur et reformatur noua religiones ibi dicebamus existimo etiam hanc Virtualem Volluntatem colligi posse ex m.º quo ipsa l. o

iuncta i afecta q̃ tale dōm V.G. examisiña max^a quam habeo q̃a te
n̄ so sumita dispositus ut vellem dare tibi aliquid si peteres sd eij moraliter in
religior vellé ex presenti ut sine ea licentia sumas illud ac si tuum esset mo[?]
in hoc regõe intellectum de camisiña max^a amicorum omnia sunt communia quod
eij por colligi ex alijs signis & occasionib; similib; qq. vollunttas sic afecto indi
cater demdiu te odio maximo quo ita est dispositus dans ut eij si cum ignoran
tia dei virtualiter dari intelligit^r nolle dare &c.

5º sine seg^r 2^a 3^am sent^a eij ex alijs afectib; & dispositionib; vollunntatis colligi
saltem moraliter virtualem vollunntatem ut examisiña max^a destituet quod
confirmo exemplo iº a laro a Molina de quo ante verum postea ex eo aut cap^e
ex quo illius veritate colligi^r Molina falsum n̄ e .s. quod ita dispositus est
ut nullo modo velli ee singularis virtualiter nollit se obligare ad ieiunandū
6ª Maseria in qua celebrat^r natiuitas xpi Dni — Confirmo prest^a illo vlto exem
plo quod non so aquis Mol^a sd eij Caietanus 2^a 2^e q̃ 113 in fine solus 7º
de iustitia q̃e 2^a ar. 1 ad 1^m. & alij deco qui promisit patrocinari crastina die &
tamen ex afectu quem habet q̃a salutem filij .s. q̃º conseruatiõnem familiæ integra
ui colligit^r non se uelle obligare adueniente filij infirmitate. & alia re graui, quod
confirmat quod docet Mercado lib. 6. c̃ 16. folio 183. & Garcia de con
tractib; parte prima c̃. 3º pag. 54. & alij iuniores .s. quod si Petro quando
erat amicus promisisti aliquid & apte sine causa amicitia reliquit & fit tui pro
ditor non teneris q̃º habitus seu dispositio vollunntatis ipsius. vouentis eij ubare
& aliquanda sunt in causa ut in e vollunt^e sit .s. n̄ sit vollunntarium virtuale
in eo enim optime procedit tertia sententia quæ dicit a vollunt^e ipsa vouendi
& obligandi se sumendum ee an se uellit obligare .s. non sd in eo due dim^{us} ab
ea quod ut in exemplis propositis vidim^s aliquando ex ipsa dispositione vouentis
por sumi ee .s. non ee vollunntatem vouendi .s. obligandi se —

6º. adui magis explicandū arīt [?] vollunt^{is} dispositio in e vouentium excludat ta
lem euentum cum Molina tomo iº dsp^e 209 & 210. & tomo 2º dsp^e citata
ex eo .n. preuiss quod si sciret [?]um ee proditorem non daret n̄ seq^r eleemosina
facta militi tamquã pauperi nullam ee & illum obligatum manere ad restitutionẽ
quia ille talis absolute vollunt illi pauperi dare propter Deum & ita sicuti
alia nihil defuit ut esset vere charitatis & per illum trans ferret^r dominium
quod autem si sciret de illum n̄ haberet ex qua illum aliam habitud. nemu[?]

scientia quam modo habet dispositionem perquam virtualiter nollet &c.ª ut ergo illa causalis impliciter involuntarium virtuale debet actualiter supponere illam dispositionem involuntariam. l. in amicitia maxima. l. analysis circumstantiis dictis et quando hanc supponit intelligitur accidentis virtualiter exclusus non autem eo si illa scirent esse talis dispositio —

Tº optime docet Molina Tomo 2º citatus longe diversum esse promittentem et volentem non penetrare difficultates quæ sunt in aptare promissa tales eam velle promittere licet si bene penetrarent illas difficultates et eas experti essent revera non promitterent et sic isti tales promittentes non excusantur sed tenentur servare illas conditiones quæ sequuntur ad talem rem promissam. l. certer. l. ex natura rei et sibi imputent illas non penetrasse iuxta dicta à nobis sect. 2ª. Longe inquit Molina hoc i abeo diversum quod esse sententia D. Tho. talis intendet videlicet res ipsa immutata est mutatum.

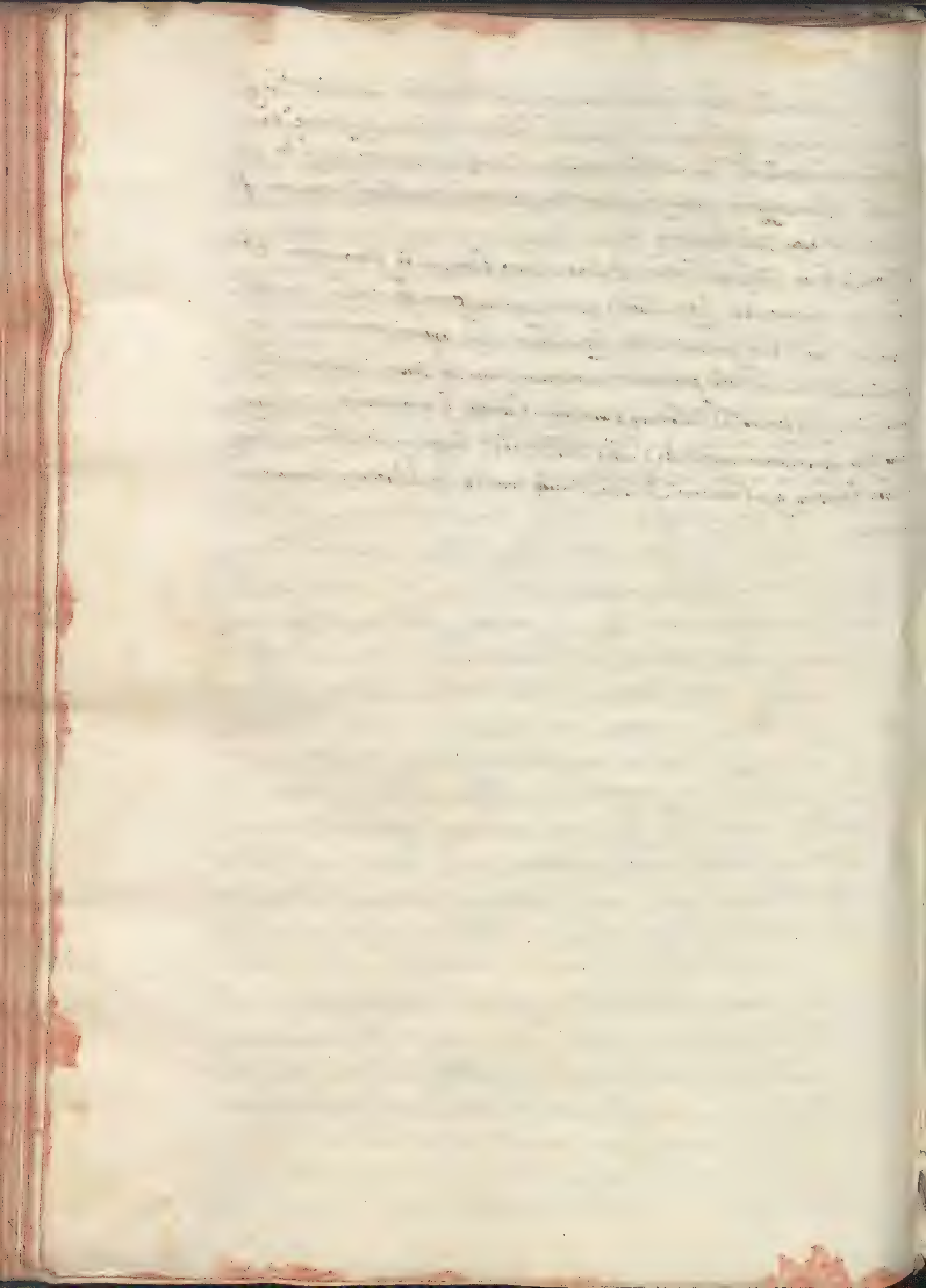

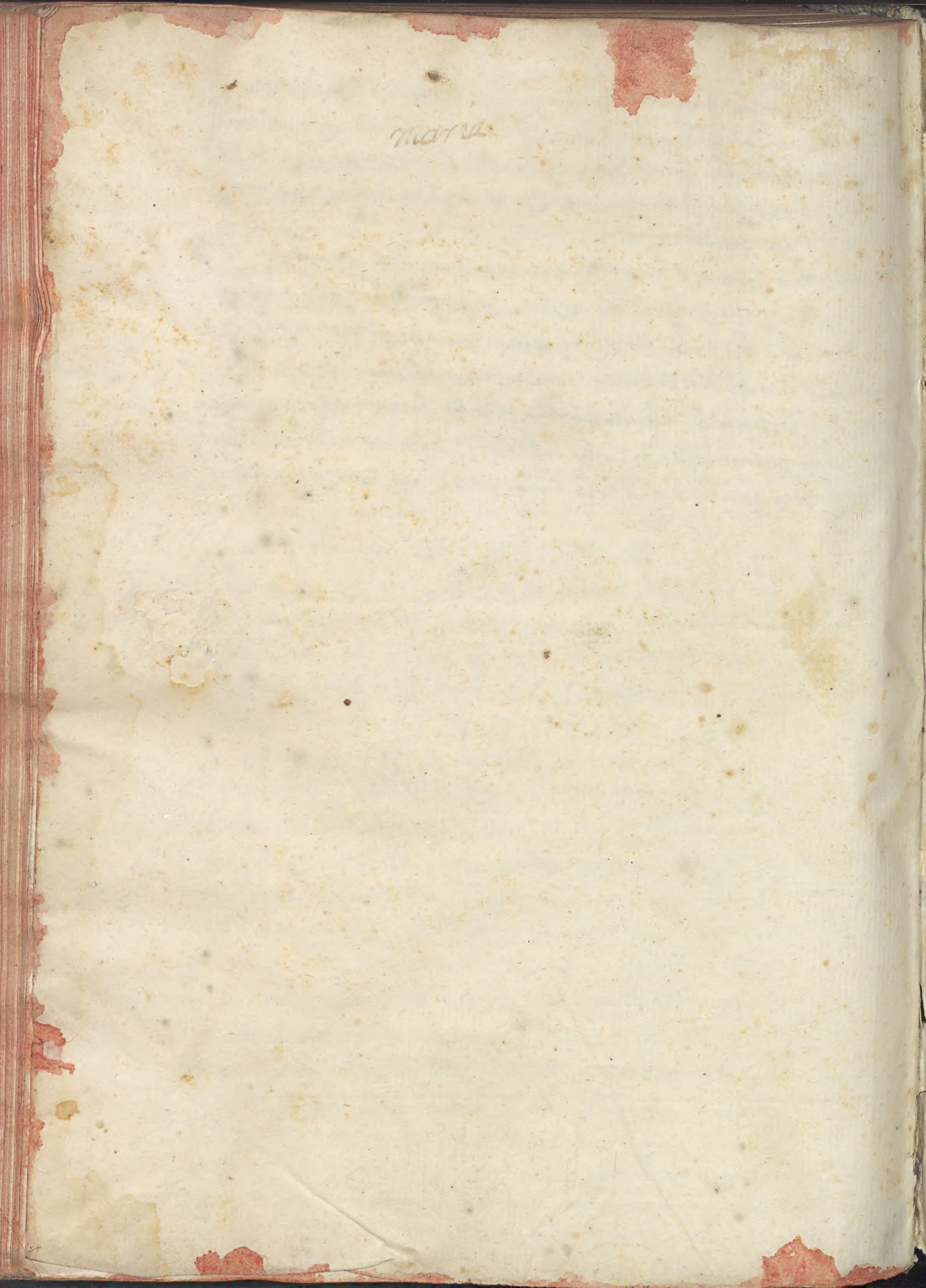
maria